

ਕੁਰਆਨ-ਮਜੀਦ
ਦਾ
ਡੋਗਰੀ ਅਨੁਵਾਦ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰ-ਵ-ਭਸ਼ਾਅਤ

ਕਾਦਿਯਾਨ

ਪੰਜਾਬ-143516

कुरआन मजीद

डोगरी अनुवाद (उर्दू ते हिंदी थमां)

अनुवादक : डॉ० ज्ञान सिंह
खास मदादी : गुलाम अहमद कादिर
प्रकाशक : नज़ारत नश्र-व-इशाअत, सदर अंजुमन अहमदिय्या, कादियान
छापाखान्ना : फज़ले उमर प्रिंटिंग प्रैस्स कादियान-143516
मिलने दा थाहूर : नज़ारत नश्र-व-इशाअत, कादियान, गुरदासपुर पंजाब-143516
फोन : 01872-500970
अहमदिय्या मुस्लिम मिशन, म्हल्ला दलपतियां
मकान नं. 317, जम्मू त'वी-180001
पैहले पुज्ज : 2016

Holy Qur'an in Dogri Language

Published under the auspices of
HADHRAT MIRZA MASROOR AHMAD
Fifth Successor of Promised Messiah and
Supreme Head of the Ahmadiyya Movement in Islam

Translated by : Dr. Gyan Singh
Special Contribution : Ghulam Ahmad Qadir
Published by : Nazarat Nashr-o-Isha'at,
Sadr Anjuman Ahmadiyya, Qadian
Printed at : Fazle Umar Printing Press, Qadian-143516
Contact Add. : Nazarat Nashr-o-Isha'at, Qadian
Distt. Gurdaspur, Punjab - 143516
Ph. : 01872-500970
Ahmadiyya Muslim Mission,
Mohallah Dalpatiyah, House No. 317,
Jammu Tawi-180001, Ph. : 0191-2572529
First Edition : 2016

© Islam International Publication Limited

ISBN : 978-81-7912-255-6

बिस्मिल्लाहिर्रहमानिर्रहीम

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

इजहार शुक्रिया

मानव जाति गी कुरआन करीम दी खूबसूरत ते सदा-बहार शिक्षा शा बाकफ कराने आस्तै दुनियां-भर दी मुख सौ भाशाएं च अनुवाद छापने दे कार्यक्रम तैहत हिंदोस्तान दी सारी खेतरी भाशाएं च कुरआन मजीद दे अनुवाद छपी चुके दे न। हिंदोस्तान दियें प्रमुख भाशाएं च इक भाशा डोगरी बी ऐ। चिरै थमां इस भाशा च अनुवाद कराने दा कम्म चला करदा हा। हून अल्लाह तआला दी किरपा कन्नै इस भाशा दे जानकार बी कुरआन करीम दी खूबसूरत शिक्षा थमां वाकफ होई सकडन।

डोगरी भाशा च कुरआन मजीद दा अनुवाद हजरत खलीफतुल मसीह द्वितीय मिर्जा बशीरुद्दीन महमूद अहमद (रजि) दी “त. सीरे सगीर” थमां श्रीमान डॉ. ज्ञान सिंह साहब पी.एच.डी. चीफ अडीटर कल्चरल अकैडमी जम्मू-कश्मीर जम्मू होरें कीते दा ऐ। उनें बड़ी लगन ते शरधा कन्नै कम्म कीता ऐ।

हजरत अमीरुल मोमिनीन खलीफतुल मसीह पंचम दी चेची सरपरस्ती च इस अनुवाद गी पूरा कराया गेआ ऐ। इस अनुवाद दी संभावत कमियें गी दूर करने ते प्रूफ-रीडिंग च श्रीमान मौलवी गुलाम अहमद कादिर साहब मुबलगे सिलसला जम्मू नै खास मदाद दिती ऐ। अल्लाह तआला इनें सबनीं गी नेक सिला प्रदान करै ते खुदा करै जे एह अनुवाद हर चाल्ली समूचे डुगगर बासियें आस्तै फायदे दा जरीया साबत होऐ ते इस कुरआन करीम दे पाठक एहदी शिक्षा ते सनेह गी समझन ते ओहदे शा लाह लैने दी थबीक पान ते दूएं तक बी इस नैमत गी पुजाने दी सरमत्थ हासल करन।

अल्लाह तआला सारे मदादियें गी नेक सिला प्रदान करै। आमीन

मखदूम शरीफ

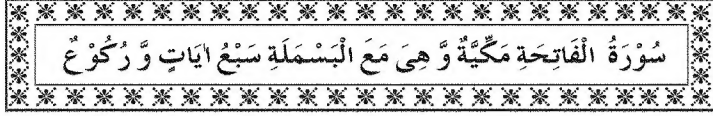
नाज़िर नश्र-व-इशाअत क़ादियान पंजाब

कुर्आन-मजीद

सूरत सूची

सूरत नं०	सूरः	सफा	सूरत नं०	सूरः	सफा
1	अल्-फातिहः	1	31	लुक्रमान	768
2	अल्-बकरः	4	32	अल्-सजदः	775
3	आले इमरान	100	33	अल्-अहजाब	782
4	अल्-निसा	145	34	सबा	802
5	अल्-माइदः	193	35	फातिर	816
6	अल्-अन्आम	230	36	यासीन	827
7	अल्-आराफ	270	37	अल्-साफ़ात	840
8	अल्-अन्फाल	316	38	साद	858
9	अल्-तौबः	334	39	अल्-जुमर	872
10	यूनुस	368	40	अल्-मोमिन	887
11	हूद	392	41	हा-मीमअल्-सजदः	903
12	यूसुफ	420	42	अल्-शूरा	915
13	अल्-राअद	447	43	अल्-जुछरुफ	927
14	इब्राहीम	459	44	अल्-दुखान	941
15	अल्-हिज्र	471	45	अल्-जासियः	948
16	अल्-नहल	483	46	अल्-अहकाफ	955
17	बनी-इस्राईल	511	47	मुहम्मद	964
18	अल्-कहफ	535	48	अल्-फतह	972
19	मरयम	561	49	अल्-हुजुरात	981
20	ताहा	577	50	क्राफ	986
21	अल्-अम्बिया	598	51	अल्-ज़ारियात	993
22	अल्-हज्ज	616	52	अल्-तूर	1001
23	अल्-मोमिनून	633	53	अल्-नज्म	1007
24	अल्-नूर	649	54	अल्-क्रमर	1015
25	अल्-फुर्कान	666	55	अल्-रहमान	1022
26	अल्-शुअरा	680	56	अल्-वाकिअः	1030
27	अल्-नम्ल	703	57	अल्-हदीद	1039
28	अल्-कसस	721	58	अल्-मुजादलः	1047
29	अल्-अन्कबूत	741	59	अल्-हश्र	1053
30	अल्-रूम	756	60	अल्-मुम्तहिनः	1059

सूरत नं०	सूरः	सफा	सूरत नं०	सूरः	सफा
61	अल्-सफ़फ़	1064	88	अल्-गाशियः	1180
62	अल्-जुमुअः	1067	89	अल्-फ़ज्र	1183
63	अल्-मुनाफ़िकून	1070	90	अल्-बलद	1187
64	अल्-तगाबुन	1073	91	अल्-शम्स	1190
65	अल्-तलाक़	1077	92	अल्-लैल	1193
66	अल्-तहरीम	1082	93	अल्-जुहा	1195
67	अल्-मुल्क	1087	94	अलम्-नश्रह	1197
68	अल्-क़लम	1092	95	अल्-तीन	1199
69	अल्-हाज़क़ः	1099	96	अल्-अलक़	1201
70	अल्-मआरिज	1105	97	अल्-क़द्र	1204
71	नूह	1110	98	अल्-बय्यिनः	1206
72	अल्-ज़िन्न	1114	99	अल्-ज़िल्ज़ाल	1208
73	अल्-मुज़ज़म्मिल	1119	100	अल्-आदियात	1210
74	अल्-मुद्दस्सिर	1123	101	अल्-कारिअः	1212
75	अल्-क़ियामत	1128	102	अल्-तकासुर	1214
76	अल्-दहर	1132	103	अल्-अस्र	1216
77	अल्-मुर्सलात	1136	104	अल्-हुमज़ः	1217
78	अल्-नबा	1142	105	अल्-फ़ील	1219
79	अल्-नाज़िआत	1147	106	कु़रैश	1220
80	अबस	1152	107	अल्-माऊन	1221
81	अल्-तकवीर	1156	108	अल्-कौसर	1222
82	अल्-इन्फितार	1160	109	अल्-काफ़िरून	1223
83	अल्-मुतफ़िफ़ीन	1163	110	अल्-नस्र	1224
84	अल्-इन्शिकाक़	1167	111	अल्-लहब	1225
85	अल्-बुरूज	1171	112	अल्-इख़लास	1227
86	अल्-तारिक़	1174	113	अल्-फलक़	1229
87	अल्-आला	1177	114	अल्-नास	1230

सूरः अल्-फ़ातिहः

एह सूरः मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना)

जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार ۞ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

हर (किसम दी) तरीफ¹ दा अल्लाह (गै)

अधिकारी ऐ (जो) सारे ज्हाँने² दा रब्ब

(ऐ) ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

1. कुर'आन मजीद च मूल शब्द 'अल्हम्दु लिल्लाहि' ऐ जिसदा अर्थ ऐ - (क) हर चाल्ली दी स्तुति दा सिर्फ अल्लाह गै अधिकारी ऐ ते इस दा इक अर्थ एह बी ऐ जे हर इक सद्गुण पूरी चाल्ली अल्लाह च गै मजूद होंदा ऐ ते जिसलै अस कुसै गुण गी अल्लाह कनै सरबंभत करने/जोड़ने आं तां इसदा एह अर्थ होंदा ऐ जे ओह गुण अपनी चरम सीमा तक सिर्फ अल्लाह च गै मजूद होंदा ऐ। (ख) इसदा दूआ अर्थ एह ऐ जे हर चीजै दा असल गुण अल्लाह गै दस्सी सकदा ऐ। इक शख्स दूए शख्स बारै पूरा-पूरा ज्ञान नेई रखने करी उसदी पन्थान कराने च भुल्ल करी सकदा ऐ। इसै चाल्ली ओह पदार्थे दे तत्वे कनै पूरी चाल्ली बाकफ नेई होने करी उंदे गुण दस्सने च बी भुल्ल करी सकदा ऐ। सिर्फ ऊऐ अंतर्यामी सत्ता पदार्थे दे तत्वे दा भेद दस्सी सकदी ऐ जिसी गैब दा बी ज्ञान होऐ। (ग) इसदा त्रीया अर्थ एह ऐ जे बक्ख-बक्ख जातियां अपनी-अपनी धार्मिक कताबें दे आधार पर जिस चाल्ली दी पूरी तरीफ करदियां न ते इक पूर्ण सत्ता (अल्लाह) दा अंदाजा लांदियां न ओह कामिल सत्ता सिर्फ अल्लाह गै ऐ। (घ) इस दा चौथा अर्थ एह ऐ जे मनुक्ख जिस कामिल सत्ता दी तस्वीर अपने मनै च बनाई बैठे दा ऐ जेकर ओह तस्वीर ठीक होऐ तां ओह कामिल सत्ता अल्लाह दे सिवा कोई दूई होई गै नेई सकदी, की जे 'हम्द' शब्द दा अर्थ असली तरीफ ऐ, बनावटी तरीफ आस्तै 'हम्द' शब्द प्रयुक्त नेई होंदा।
2. 'ज्हाँने (लोकें) दा रब्ब'- रब्ब दा अर्थ ऐ - सुआमी, मालक, पालनहार। 'लोकें दा रब्ब' शब्द राहें बक्ख-बक्ख लोकें पासै संकेत कीता गेदा ऐ। बशाल खिस्टी च बक्ख-बक्ख लोक लभदे न जो रंग-बरंगे, निक्के-बड्डे ते इक-दूए दे उलट न, पर इस रंगा-रंगी दे होंदे होई बी उंदे पिच्छें इक गै सिद्धांत कम्म करदा सेही होंदा ऐ ते उंदे पिच्छें इक गै संचालक शक्ति कम्म करा करदी ऐ, तां पही स्तुति जो प्राकृतक सौंदर्य गी मन्नी लैने दा नांऽ ऐ ओह बी कार्य कर्ता अल्लाह दी संपत्ति ते उसै दा हक्क समझी जाग।

बे-हद कर्म करने आह्ला, बार-बार रैहम
करने आह्ला ॥ 3 ॥

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(ते) जज़ा (अच्छा बदला देने) - स'जा¹
(दंड देने) दे समे दा मालक² ऐ ॥ 4 ॥

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝

(हे अल्लाह!) अस तेरी गै आबादत³ करने
आं ते तेरे शा गै मदद मंगे आं ॥ 5 ॥

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝

असैंगी सिद्धे रस्ते⁴ पर चलाऽ ॥ 6 ॥

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝

1. मूल शब्द 'मालिकेयौमिद्दीन' ऐ। जिसदा अर्थ ऐ जे अल्लाह जज़ा-सज़ा दे समे दा मालक ऐ यानी क्यामत दे ध्याड़े दा मालक ऐ। इत्थें इस लोक ते उस लोक (परलोक) च कर्म दे फलें दा फर्क दस्से दा ऐ जे क्यामत आहलै रोज कर्म दा बदला देने च कुसै दूए दा दखल नैई होग। इस संसार च ते कर्म दा फल मनुक्खें रहें बी मिलदा ऐ ते उंदे शा भुल्ल बी होई सकदी ऐ, पर क्यामत आहलै रोज कर्म दा सिला सिर्फ अल्लाह गै देग ते ऐसा नैई होग जे निर्दोश गी स'जा मिलै ते दोशी बचे दा र'वै ते ऐसा बी नैई होग जे अपराधी छल-कपट शा कम्म लेइवै स'जा भोगने शा बचे दा र'वै।
2. मालक शब्द दा प्रयोग करियै इस पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे अल्लाह कर्म दा फल दिंदे मौकै राजा जां कुसै कर्मचारी आंगर नैई होग बल्के मालक जां सुआमी दे रूपै च कम्म करग, की जे राजा ते फैसला करदे मौकै न्याऽ गी सामनै रखदा ऐ। उसदा निरना वादी ते प्रतिवादी दे हक कनै सरबंघत होंदा ऐ। इस आस्तै उसी कुसै गी माफ करने दा हक नैई होंदा, पर अल्लाह मालक जां सुआमी होने दे नातै अपने अधिकार कनै जिन्ना चाह माफ करी सकदा ऐ। इस चाल्ली इत्थें मनुक्खें गी भेद बन्हाइवै नराशा थमा बचाया गेदा ऐ। दूए पासै मनुक्खें गी सचेत बी कोता गेदा ऐ जे देआवान अल्लाह दी देआ शा अनुचित लाह लैने दा बिचार तक बी नैई करै, की जे जित्थें ओह लोकें (ज्हान्नै) दा मालक होने दे नातै लोकें पर देआ ते उंदे पाप माफ करी सकदा ऐ उत्थें ओह उनेंगी पापें च फसे दे बी नैई दिक्खी सकदा। इत्थें आशा ते धै दे बिचार इक्कै नेह पैदा करियै मानव समाज गी चुस्त-दरुस्त रौहने ते हिम्मत बनाई रखने दी प्रेरणा दिती गेदी ऐ। इसदा इक अर्थ एह बी ऐ जे अल्लाह दीन यानी धर्म दे दिन्नै दा मालक ऐ। जिसलै कदै संसार च कोई सच्चा धर्म जनम लैदा ऐ तां उसलै ईश्वर दियां शक्तियां बी प्रकट होना शुरू होई जंदियां न, पर जिसलै संसार चा सच्चा धर्म लोप होई जंदा ऐ तां इयां लगदा ऐ जे इस संसार दा कोई मालक ते संचालक नैई, की जे उसदे प्रभुत्व, उसदे अनुशासन ते उसदी कुसै शक्ति दा प्रदर्शन नैई होआ करदा होंदा, पर कुसै सुधारक दे औने पर अल्लाह दिवें तक्रदीरें, उसदी प्रभुता दे नेकां चमत्कार ते उसदे फरिश्ते झट्ट गै संसार च प्रकट होन लगदे न ते उसदी योजनाएं दी अभिव्यक्ति इस चाल्ली होंदी ऐ जे जाह्रा-बाह्रा तौर पर पता लगदा ऐ जे अल्लाह इक योजना मताबक संसार गी चलाना चांहदा ऐ।
3. जिसलै संसार च अल्लाह दे प्रभुत्व दे चेचे चमत्कार प्रकट होन लगदे न तां ओह मनुक्खें दे लागै होई जंदा ऐ ते पवित्र आदमी आध्यात्मक शक्ति रहें अल्लाह दे दर्शन करन लागी पौंदे न ते उंदे च इक खास ईमान उजागर होई जंदा ऐ। इस चाल्ली अद्रिश्श अल्लाह उनेंगी नजरी औन लागी पौंदा ऐ, उसलै ओह पुकारी उठदे न 'हे अल्लाह! अस तेरी गै उपासना करने आं ते तेरे शा गै मदद मंगे आं'।
4. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे दर्शन करने परैल्ल उंदे दिलें च अपने प्रीतम गी मिलने दी इक तेज (काहलपुने आहली) आस जागी पौंदी ऐ। इस आस्तै उसदी उपासना करने ते ओहदे शा मदद मंगे दे कनै गै ओह एह बी चांहदे न जे अल्लाह कनै उंदा मलाप होई जा। इस आयत च इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे इक मोमिन भक्त जिसलै 'इय्याकानाबुदो' दा प्रतिष्ठत स्थान हासल करी लैदा ऐ तां मजबूर होइवै पुकारी उठदा ऐ, 'हे अल्लाह! मिगी अपने कश औने दा करीब तरीन (असान शा असान ते निकके शा निक्का) रस्ता दस्स।

उन्हें लोकेँ दे रस्ते पर जिंदे पर तोह इनाम¹ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
 कीते दा (यानी जिनेंगी पुरस्कार प्रदान कीते दा) غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝²
 ऐ, जिंदे पर नां ते (बा'द च तेरा) गज़ब (प्रकोप) नाज़ल होआ (ऐ) ते नां ओह (बा'द च) गुमराह²
 (होए दे) न ॥ 7 ॥ (स्कू 1)

ooo

1. नैमत कन्नै पुरस्कृत होने आहलें दी राह' यानी - (क) अल्लाह तक पुज्जने दा सरस, सुगम ते निक्के शा निक्का रस्ता। (ख) ओह रस्ता ऐसा नेई होऐ जो अल्लाह शा दूर लेई जाने आहला होऐ।
2. पुरस्कार पाने आहले उन्हें लोकेँ दा रस्ता दस्स जो तेरे प्रकोप दा पातर नेई बने ते नां गै ओह गुमराह होए न।

हर कौम किश चिरै आस्तै पुरस्कार पाने आहली बनी दी रौहदी ऐ। फही बल्लें-बल्लें बिगड़दे-बिगड़दे अल्लाह दे अज़ाब दी पातर बनी जंदी ऐ। इस प्रार्थना च दस्सेआ गेदा ऐ जे साढ़ी शुरुआत बी पुरस्कार पाने आहले लोकेँ जनेही होऐ ते साढ़ा अंत बी, पर ऐसा कदें बी नेई होऐ जे साढ़ी कौम पुरस्कार पाने दे बा'द बल्लें-बल्लें उंदे शा बंचत होई जा ते अल्लाह दे अज़ाब च फसी जा।

जाति तोरा पर कुसै मनुक्खेँ दा गुमराह होई जाना ते अज़ाब दा पातर बनी जाना ममकन ऐ, पर इस प्रार्थना दा मकसद एह ऐ जे सारी कौम पूरी दी पूरी गुमराह नेई होऐ ते नां गै अज़ाब दी पातर बनी सकै।

इस आयत च भविक्ख च होने आहले मुसलमानें दे पतन पासै बी संकेत कीता गेदा ऐ, पर इस भविक्खवाणी नै शंका दस्सियै आशा दी किरण बी पाई दी ऐ जे जेकर कुसै बेलै दे पुरस्कार पाने आहले मुसलमान एह कोशश करन जे ओह गुमराह होइयै अज़ाब दे पातर नेई बनी सकन तां उंदी कोशशें च सफल होने दी संभावना मजूद होंदी ऐ ते कुसै गल्लै दा द्वार खुल्ला होने कन्नै बी इक बौहत बड्डी आस बनी रौहदी ऐ ते उत्साह बधदा रौहदा ऐ।

सूर: अल्-बकर:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सो सतासी आयतां ते चाली रकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना)जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह¹ सारें शा ज्यादा जानने आह्ला
आं ॥ 2 ॥

الْم

الْم

इथ्यै कामल कताब ऐ, इस (गल्ला) च कोई
शक्क नैई, एह संयमिये² गी हदायत देने
आहली ऐ ॥ 3 ॥

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ①

जो गैब³ पर ईमान आह्नुदे ते नमाज गी
कायम रखदे न ते जे (किश) असैं उनेंगी

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ①

1. अलिफ, लाम, मीम ते इस चाल्ली दे दूए अक्खर जो कुरआन मजीद दी सूरतें दे शुरू च आए न-खंडाक्षर खुआंदे न। इंदे चा हर इक अक्खर इक-इक शब्द दे थाहरै पर प्रयुक्त होए दा ऐ जियां-'अलिफ'='अना, लाम='अल्लाह ते मीम =आलमो दे अर्थ च बरते दा ऐ। एह त्रवै अक्खर मिलियै 'अना अल्लाह आलमो' यानी अ'ऊं अल्लाह सारें शा ज्यादा जानने आह्ला आं, ऐसा भाव प्रकट करदे न। इनें खंडाक्षरें राहें सूरतें च आए दे अल्लाह दे गुणें पासैं संकेत होंदा ऐ। किश सूरतें दे शुरू च कोई खंडाक्षर नैई आया। ऐसियां सूरतां अपने शा पहली सूरतें दे अधीन होंदियां न जिंदे शुरू च कोई खंडाक्षर आए दा होदा ऐ।
2. इस च दस्सेआ गोदा ऐ जे हर-इक ऐसा शख्स जो मुत्तक्री (यानि संयमी) बनना चाह जां तक्रवा (संयम) दियां किश श्रेणियां पूरियां करी चुके दा होऐ जां ओह अपने आपै गी उच्च कोटि दा संयमी समझदा होऐ, ऐसे सारे लोकें आस्तै इस पवितर कुरआन च आध्यात्मिक त्रक्को करने दे साधन मजूद न। इस चाल्ली एह कुरआन त्रक्की दे श्रेष्ठ स्थान शा उप्पर सर्वश्रेष्ठ स्थान तक पुजाने आस्तै मार्ग-दर्शक ऐ।
3. इत्थै 'गैब' दा अर्थ अल्लाह ऐ जो निराकार ऐ पर हर ज'गा बराजमान ऐ। गैब शब्द फ़रिश्तें, क्यामत, सुर्ग ते नर्क आस्तै बी बरतोंदा ऐ। भाव एह ऐ जे संयमी इनें सारियें गल्लें दी सचाई पर पूरा-पूरा ईमान रखदे न।

दिते दा ऐ ओहदे चा खर्च करदे रौहदे
न ॥ 4 ॥

ते जो तैरे पर नाज़ल कीता गेदा ऐ जां जो तैरे
शा पैहलें नाज़ल कीता गेआ हा, उस पर ईमान
आहनदे न ते आखरत पर बी ओह यकीन रखदे
न ॥ 5 ॥

एह लोक (सच्चे गै) उस हदायत पर (कायम)
न जो उंदे रब्ब पासेआ (आई दी) ऐ ते इय्यै
लोक कामयाब होने आहले न ॥ 6 ॥

ऐसे लोक, जिनें कुफर कीता ऐ (ते) तेरा
उनेंजी डराना जां नेई डराना उंदे आस्तै बराबर
(असर पैदा करदा) ऐ (जिच्चर ओह इस
हालत गी नेई बदलन) ईमान नेई
आहनगन ॥ 7 ॥

अल्लाह नै उंदे दिलें¹ पर ते उंदे कन्नै पर
मोहर लाई दिती दी ऐ ते उंदी अक्खीं पर
पड़दा (पेदा) ऐ ते उंदे आस्तै इक बड़डा
अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 8 ॥ (रुकू 1/1)

ते किश लोक ऐसे बी हैन जो आखदे न जे
अस अल्लाह पर ते औने आहले दिनै पर
ईमान रक्खने आं, हालांकि ओह ईमान कदें बी
नेई रखदे ॥ 9 ॥

ओह अल्लाह गी ते उनें लोकें गी जो ईमान
ल्याए दे न, धोखा देना चांहदे न, पर (असल
च) ओह अपने सिवा कुसै गी धोखा नेई
दिंदे - ते ओह समझदे नेई ॥ 10 ॥

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَبِالْآخِرَةِ
هُمْ يُوقِنُونَ ۝

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

حَتَّىٰ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ
وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَوْمَ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالدِّينَ آمَنُوا
وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ
وَمَا يَشْعُرُونَ ۝

1. दिलें पर मोहर लगाने दा अर्थ एह ऐ जे ओह ऐसे कटर बरोधी न जे सच्ची गल्ल उंदे दिलें च दाखल नेई होई सकदी ते नां गै कुफर उंदे दिलें चा बाहर निकली सकदा ऐ। कर्म दा फल ते अल्लाह पासेआ मिलदा ऐ। इस लेई मोहर लाने गी अल्लाह कन्नै संबंधत कीता गेदा ऐ। अल्लाह कुसै पर अत्याचार नेई करदा, बल्के लोक आपू गै अपने बुरे कर्म कारण दंड दे भागी बनदे न।

उंदे दिलें च इक बमारी ही, पही अल्लाह नै
उंदी बमारी गी (होर बी) बधाई¹ दिता ते
उनेंगी इक दर्दनाक अजाब पुज्जा करदा ऐ, की
जे ओह झूठ बोलदे होंदे हे ॥ 11 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा (जे) धरती² पर
फसाद नेई करो, तां आखदे न, अस ते सिर्फ
सुधार करने आहले आं ॥ 12 ॥

(कन्न खोहलियै) सुनो! इय्यै लोक बे-शक्क
फसाद करने आहले न पर ओह (इस सचाई
गी) नेई समझदे ॥ 13 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे (इस्सै चाल्ली)
ईमान ल्याओ, जिस चाल्ली (दूए) लोक ईमान
ल्याए न तां आखदे न जे केह अस (इस
चाल्ली) ईमान आहनचै जिस चाल्ली बे-
बकूफ (लोक) ईमान ल्याए न? याद रक्खो!
(एह झूठ बोल्ला करदे न) ओह आपू गै बे-
बकूफ न पर (इस गल्ला गी) नेई जानदे
॥ 14 ॥

ते जिसलै ओह उनें लोकें कनै मिलदे न, जो
ईमान ल्याए दे न, तां आखी दिंदे न जे अस
ते (इस रसूल गी) मन्नने आं, ते जिसलै ओह
अपने सरदारों³ कनै एकांत च (कल्ले) मिलदे
न तां गलाई दिंदे न जे अस सचचें गै थुआड़े
कनै आं अस ते सिर्फ (उनें मोमिनें कनै)
मजाक करा करदे हे ॥ 15 ॥

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ۖ فَرَأَوْهُمْ اللَّهُ
مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ بِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ۖ
قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ
لَا يَشْعُرُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا
أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۖ أَلَا إِنَّهُمْ
هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا ۖ وَإِذَا
خَلَوْا إِلَىٰ شَيْطَانِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ ۖ
إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَءُونَ ۝

1. 'बधाई दिता' दा अर्थ एह ऐ जे अल्लाह नै बार-बार ऐसे चमत्कार दस्से जिंदे करी मुनाफिक (दोगले) लोक मुसलमानें शा पैहलें शा बी ज्यादा डरन लगे ते ओह अपनी मुनाफिकत (दोगलेपन) च होर बी बधन लगे।
2. यानी देश ते संसार च।
3. मूल शब्द शतान दा मतलब मुनाफिकें दे ओह सरदार न जो आपू सचाई शा दूर होई चुके दे न ते दूएंगी गी बी बक्हाऽ करदे न।

अल्लाह उनेंगी (उंदे) मजाक दी स'जा देग ते उनेंगी अपनी सरकशियें (हंकार) च भटके दे गै छोड़ी देग ॥ 16 ॥

एह ओह लोक न जिनें हदायत गी छोड़ियै गुमराही गी अखत्यार करी लैता जिसदा नतीजा एह होआ जे नां ते उनेंगी संसारक लाह थहोआ ते नां उनें हदायत हासल कीती ॥ 17 ॥

उंदी हालत उस शख्स दी हालत आंगर ऐ जिसनै अग्ग¹ बाली फही जिसलै उस (अग्गी) नै उसदे आसे-पासे (दे अलाके) गी रोशन करी दिता तां अल्लाह उंदी रोशनी गी लेई गेआ ते उसनै उनेंगी (किसम-किसम दे) न्हें² च (ऐसी दशा च) छोड़ी दिता (जे) ओह उस चा (बची निकलने दा) रस्ता नेई दिक्खी सकदे ॥ 18 ॥

ओह बैहरे न, गूंगे न, अ'ने न, इस आस्तै ओह (सिद्धे रस्ते पासै) नेई परतोंगन ॥ 19 ॥

जां (उंदी हालत) उस बरखा आंगर ऐ जो (घनघोर घटा) बदलै चा (ब'रा करदी) होऐ (ऐसी बारश) जेहदे कनै (केई किसमें दे) न्हरे ते गुड़को गुड़की ते बिजली (मिलको-मिलकी) होंदी ऐ ओह अपनी आँगली गी कड़कने दी ब'जा करी मौती शा डरदे कनै च पाई दिंदे न हालांके अल्लाह सारे मुन्करें गी तबाह करने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَلٰى فَمَا رِيحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ②

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّا أَصَاعَتْ مَا حَوْلَهُ خَبَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ لَا يُبْصِرُونَ ③

صُمُّ بُكْمٌ عُمْىٰ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ④

أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَّرَعْدٌ وَبَرْقٌ ۚ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِيٓ أَذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۗ وَاللَّهُ مُجِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ⑤

1. अरबी भाषा च 'नार' - अग्न शब्द युद्ध आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। इस लेई आयत दा भाव एह होआ जे मुनाफिकें, मुसलमानों गी हराने आस्तै मुन्करें कनै लड़ाई दिता, पर जिसलै युद्ध फैली गेआ तां नतीजा उलट निकलेआ। मुसलमान जीती गे ते अल्लाह नै मुनाफिकें गी ऐसी हालत च छोड़ी दिता जे उनेंगी इस उलझन चा निकलने दा कोई रस्ता नथा सुझदा ते ओह अ'नें आंगर तांह-तुआंह मारे-मारे फिरदे हे।
2. 'न्हें' शब्द दा प्रयोग इस गल्ला गी जाहर करने आस्तै कीता गेदा ऐ जे सिर्फ बाहरी न्हरा गे नेई बल्के ओहदे अलावा होर बी नेकां मुश्कलां सामनै आई गेइयां हियां। पाप ते दुराचार कल्ले नेई रौहदे बल्के इक पाप दूए पाप गी ते इक मसीबत दूई मसीबत गी खिचदी ऐ।

करीब (ममकन) ऐ जे बिजली उंदी बीनाई (अक्खी दी सोझ) गी उचकियै (झमकारे कनै) लेई जा। जिसलै बी ओह उंदे पर चमकदी ऐ तां ओह उस (दी रोशनी) च चलन लगदे न ते जिसलै उंदे पर न्हेरा करी दिंदी ऐ तां खड़ोई जंदे न ते जेकर अल्लाह चांहदा तां सच्चें गै उंदी सुनने दी शक्ति ते उंदी अक्खी दी सोझ नश्ट करी दिंदा। अल्लाह हर (उस) गल्लै पर (जिसदा ओह इरादा करै) सच्चें गै पूरी चाल्ली समर्थ¹ ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/2)

हे लोको ! अपने (उस) रब्ब दी अबादत करो जिसने तुसेंगी (बी) उनेंगी (बी) जो तुंदे शा पैहलें होई गुजरे दे न, पैदा कीते दा ऐ, तां जे तुस (हर चाल्ली दी आफतें शा) बचो ॥ 22 ॥ (ऊऐ ऐ) जिसनै थुआड़े आस्तै धरती गी बिस्तरे ते गासै गी छत्त दे तौरै पर बनाए दा ऐ। ते बदलें चा पानी उतारे दा ऐ, फही उस (पानी) राहें मेवें दे रूपै च थुआड़े आस्तै रिशक पैदा कीते दा ऐ। इस आस्तै तुस समझदे-बुझदे होई अल्लाह दे शरीक नेई बनाओ ॥ 23 ॥

ते जेकर इस (कलाम) दी ब'जा करी, जो असैं अपने बंदे पर उतारे दा ऐ, तुस किसै (किसम दे) शक्क च (पेई गेदे) ओ तां जेकर तुस सच्चे ओ तां एहदे आंगर इक सूरः लेई आओ ते अपने अल्लाह दे सिवा मददगारें गी (बी अपनी मदद आस्तै) बुलाई लैओ ॥ 24 ॥

ते जेकर तुसैं ऐसा नेई कीता तां तुस कदें बी (ऐसा) नेई करी सकगे ओ तां उस अग्गी शा बचो जिस दा बालन आदमी ते पत्थर² न-ओह मुन्करें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ ॥ 25 ॥

يَكَاذِبُ الْبَرِّقَ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كَمَا
أَضَاءَ لَهُمْ مَشْأَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ
عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
بِسْمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ
بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ
أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا
فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ ۚ وَادْعُوا
شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا
النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ
أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

1. इस आयत दा मतलब एह ऐ जे अल्लाह जिस कम्पै गी करने दा इरादा करी लैदा ऐ तां सच्चें गै उसी पूरी चाल्ली पूरा करने बारें अधिकार, शक्ति ते समर्थ रखदा ऐ।
2. इर्थे पत्थर दा अर्थ ओह मूर्तियां न जिंदे च उंदे पुजारी ईश्वरी गुण मनदे हे। सच्चें गै जड़-पदार्थ होने करी पत्थरें गी ते कोई दंड नेई मिलग, पर अपने अराध्य ते इश्ट देवतें गी नरक च पैदा दिक्खियै उनें लोके गी दुख होग जो उनेंगी उपास्य मनदे हे। जेकर पत्थर कनै सधारण पत्थर समझेआ जा तां इसदा अर्थ पत्थरें दा कोला होग जेहदे कनै अग्न होर बी तेज होई ऐ।

ते तू उनें लोकें गी, जो ईमान ल्याए दे न ते उनें नेक कर्म कीते दे न, खुशखबरी दे, उंदे आस्तै (ऐसे) बाग न जिंदे हेठ नैहरा¹ बगदियां न। जिसलै बी उंदे (बागें दे) फलें चा किश रिशक उनेंगी दित्ता जाग, ओह आखडन जे एह ते ऊऐ (रिशक) ऐ जो असेंगी इस शा पैहलें दित्ता गेआ हा ते उंदे कश ओह (रिशक) मिलदा-जुलदा आहनेआ जाग ते उंदे आस्तै उनें (बागें च) पवित्तर जोड़े² होंगन ते ओह उंदे (बागें) च म्हेशां बास करडन ॥ 26 ॥

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَنْوَاعٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٦

अल्लाह कदें बी कोई गल्ल दस्सने शा नेई झकदा, भामें ओह गल्ल मच्छरै बरोबर होऐ जां उस शा बी बद्ध³। फही जो लोक ईमान रखदे न ओह (ते) सेही करी जंदे न जे ओह उंदे रब्ब पासेआ बिल्कुल सच्ची (गल्ल) ऐ ते जेहके लोक मुन्कर होऐ, ओह आखदे न जे (आखर) अल्लाह दा इस गल्ला गी जाहर करने दा मन्शा केह⁴ ऐ? (असल गल्ल एह ऐ जे) ओह मते लोकें गी इस कुरआन राहें गुमराह करार दिंदा ऐ ते मते सारे लोकें गी इस कुरआन राहें हदायत दिंदा ऐ ते ओह इस राहें उनें ना-फरमानें दे अलावा कुसै गी गुमराह करार नेई दिंदा ॥ 27 ॥

إِنَّ اللَّهَ لَا يَتَسَبَّحُ أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ٢٧

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे ओह नैहरां उनें बागें कनै सरबंघत होंगन ते मोमिनें दे अधीन उंदी गै सम्पत्ति होग।
2. मूल शब्द 'अज्वाज' दा अर्थ ऐसे साथी न जिंदे कनै मिलिये उंदे विकास ते सारे सुखें दी पूर्ती होग। पवित्तर कुरआन शा पता लगदा ऐ जे अल्लाह दे सिवा हर इक चीज सभावक रूपे च अपनी जां जोड़े दी मुल्हाज ऐ। इस नियम मताबक सुर्गबासी बी जोड़े दे मुल्हाज होंगन। भामें ओह मडद होन ते भां जनानियां।
3. मूल शब्द 'फौक' दा अर्थ अरबी भाषा च दौनीं चाल्तीं कनै होंदा ऐ। जेकर बड़ेआई च तुलना होऐ तां इस शब्द दा अर्थ "बोहत बड़डा" होई सकदा ऐ ते जेकर छोटे होने दी तुलना च होऐ तां एह शब्द "बोहत छोटा" होने दा अर्थ देई सकदा ऐ। इस आस्तै इस थाहरा पर आयत दे दमैं अर्थ कीते जाई सकदे न। एह बी जे मच्छरै शा बड़डी गल्ल जां एह जे मच्छरै शा बी निक्की गल्ल। (मुफरदात-ए-रागिब)

जो अल्लाह कनै कीते गो ऐहद (प्रण) गी उसदे पक्का करने दे बा'द त्रोड़ी दिंदे न ते उस चीजे गी जिसी मलाने दा अल्लाह नै हुकम दिते दा ऐ, कट्टी दिंदे न ते धरती पर फसाद करदे न, ऊऐ लोक घाय खाने आहले होंदे न ॥ 28 ॥

(हे लोको !) तुस किस चाल्ली अल्लाह (दी गल्लें) दा इन्कार करदे ओ ? हालांकि तुस बे-जान हे। पही उसनै तुसंगी जानदार बनाया, पही (इक दिन औग जे) ओह तुसें गी मारग पही तुसंगी जीदा¹ करग जिसदे बा'द तुसंगी ओहदे कश परताया जाग ॥ 29 ॥

ओह (खुदा) ऊऐ (ते) ऐ जिसनै उनें सारी चीजें गी जो धरती च न थुआड़े (फायदे) आसतै पैदा कीता। पही ओह गासें पासै ध्यान मगन होआ ते उनेंगी मकम्मल (पूरा) बनाई दिता²-सत्त गास, ते ओह हर इक गल्लै (दी सचाई) गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 30 ॥ (रुकू 3/3)

ते (हे इन्सान! तू उस बेले गी याद कर) जिसलै तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी गलाया जे अ'ऊं धरती पर इक खलीफा³ बनाने आहला

الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٨﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ

1. हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम दा ईकार करने आहले लोक मरने दे बा'द जीदा होने ते कर्म दा फल भोगने पर विश्वास नथे रखदे। उंदे इस विचार दा खंडन इस आयत च कीता गेदा ऐ जे दिक्खो ! अल्लाह नै गै तुसंगी जिंदगी दिती, ऊऐ तुसंगी इस लौकिक जीवन दे बा'द मौत देग। आखो जे ईश सत्ता दे एह दो प्रमाण तुस परखी चुके दे ओ। इस संसारक जीवन दे बा'द ओह तुसंगी पही जीवन देग। इसदे बा'द तुस अपने-अपने कर्म दा लेखा लैने आसतै अल्लाह दे सामनै पेश कीते जागे ओ ते तुसंगी अपने-अपने कर्म दा प्रतिफल जरूर मिलग। इस आयत थमां आवागमन दा सिद्धांत सिद्ध नेई होंदा। इत्थें सिर्फ च'ऊं परिवर्तनं दा बर्णन ऐ जिसलै जे आवागमन दे सिद्धांत मताबक केई लक्ख जूनें च जाना होंदा ऐ।
2. मूल शब्द सव्वा दा अर्थ ऐ मकम्मल यानी पूरे रूप च बनाई दिता। इसदा भावार्थ एह ऐ जे कुसै चीजें गी इस चाल्ली बनाना जे उस च सारी जरूरतें दा पूरा-पूरा ध्यान रक्खेआ गेदा ऐ।
3. खलीफा जां अधिनायक उसी आखदे न जो शासक दा स्थान हासल करने आहला होऐ। इस आसतै जिसलै अल्लाह नै गलाया जे अ'ऊं धरती पर अपना खलीफा बनाने आहला आं तां फरिश्तें गलाया जे इस दी जरूरत ते उसलै होंदी ऐ जिसलै धरती पर ऐसे लोक पैदा करने दा निश्चा होंदा ऐ जो आपस च लड़ी-भिड़ी सकदे होन ते इक-दूए दा खून बगाई सकदे होन। इस लेई फरिश्तें दा एह गलाना, जे क्या तू धरती पर उपद्रव फलाने ते खून-खराबा करने आहले लोक पैदा करगा, नां ते अल्लाह पर कोई आरोप ऐ ते नां हजरत आदम पर अपनी बड़ेआई सिद्ध करने आसतै ऐ बल्के एह गल्ल सिर्फ मानव जाति चा किश लोकें दी कमजोरी दस्सने आसतै ऐ जिंदे पर हजरत आदम नै शासन करना हा।

आं। (इस पर) उन्हें गलाया जे क्या तू उस पर ऐसे शख्स बी पैदा करगा जो ओहदे पर फसाद करडन ते खून बगाडन ते अस (ते ओह आं जो) तेरी हम्द (स्तुति) दे कनै-कनै तेरी पवित्तरता दा गुणगान (बी) करने आं ते तेरे च सारी बड़ेआइयें दे होने दा इकार करने आं (इस पर अल्लाह नै) फरमाया अ'ऊं सच्चें गै ओह किश जानना जो तुस नेई जानदे ॥ 31 ॥

فِي الْأَرْضِ حَلِيفَةً ۖ قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ
قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

ते (अल्लाह नै) आदम गी सब नांऽ सखाए पही (जिंदे ओह नांऽ हे) उनेंगी फरिशतें दे सामनै पेश करियै फरमाया जे जेकर तुस सच्ची गल्ल आखा करदे ओ तां तुस मिगी उंदे नांऽ दस्सो² ॥ 32 ॥

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ
عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ
هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

उनें गलाया तू बे-ऐब ऐं, जे (किश) तोह असेंगी सखाया ऐ उसदे सिवा असेंगी किसे

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا

1. इस आयत च नांएं दा अर्थ ईश्वर दे गुण ऐ। जिंदा असल ज्ञान अल्लाह दे सखाने कनै गै होई सकदा ऐ। हजरत आदम दा अवतार धर्म दी स्थापना करने ते अल्लाह ते मानव जाति च संबंध स्थापत करने आस्तै होए दा हा। इस लेई एह जरूरी हा जे उनेंगी ईश्वरी गुण सखाए जंदे तां जे उंदे मन्ने आहले उनें गुणें राहें अल्लाह दी पन्थान करी सकदे ते ओहदे कनै अपना संबंध स्थापत करी सकदे। जेकर एह नांऽ (गुण) नेई सखाए जंदे तां उंदे मन्ने आहलें दे नास्तक ते गुमराह होने दा डर रौहदा। इसदा इक अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे मानव जाति दे सभ्य होने दी अवस्था च उंदे आस्तै इक भाशा दी जरूरत ही। अल्लाह नै आदम गी भाशा दे सिद्धांत सखाए जिंदे अधार पर आदम नै भाशा-विज्ञान गी जारी कीता। इयां सेही होंदा ऐ जे ओह भाशा अरबी ही, की जे हर चीजें दा नांऽ उसदी बशेशतें ते उसदे गुणें दे अधार पर रक्खेआ गेदा हा ते एह बशेशता सिर्फ अरबी भाशा च गै मजूद ऐ।
2. फरिशतें गी हजरत आदम दे खलीफा (अधिनायक) बनाए जाने पर इस आस्तै रूहानी गी ही जे ओहदे करी उपद्रव ते खून-खराबे दी संभावना ही। इस लेई अल्लाह नै फरिशतें गी भविष्य च प्रकट होने आहले नेक कामिल लोकें गी कशफ (देव ज्ञान) राहें दस्सी दित्ता ते ऐसे लोकें गी बी कशफ राहें दस्सी दित्ता जो नास्तिकता ते इन्कार दी द्रिस्टी कनै कामिल बनने आहले व्यक्ति बी हे। इस लेई अल्लाह नै फरिशतें शा पुच्छेआ जे जेकर थुआड़ी गल्ल ठीक ऐ तां उंदे नांऽ दस्सो यानी अल्लाह दी परम किरपा ते प्रकोप दे गुण जिस चाल्ली उनें लोकें राहें प्रकट होने आहले न। क्या उंदा ब्यौरा तुस दूरें गी दस्सी सकदे ओ? इस आवत दा इक होर अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे हजरत आदम दी संतान चा जो लोक नेकी च कामिल होने आहले हे उनेंगी सामनै रक्खियै पुच्छेआ जे क्या तुस इंदे गुणें ते इंदी बशेशतें गी बस्तार कनै दस्सी सकदे ओ? इधदा अर्थ एह हा जे अल्लाह एह दस्सना चांहदा हा जे आदम राहें जो लोक पैदा होंगन ओह उपद्रव फलाने आहले जां खून-खराबा करने आहले नेई होंगन बल्के इंदे बैरी गै झगडा करियै लड़ाई दे हालात पैदा करने आहले होंगन यानी खून बगाने आहले हजरत आदम दे बैरी होंगन इस लेई ऊऐ अपराधी होंगन।

किसम दा इलम नेई ऐ। यकीनन तूँ गै कामिल इलम आहला ते हर इक गल्लै च हिक्मत गी ध्यान च रखने आहला ऐं ॥ 33 ॥

عَلَّمْتَنَا ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝

(इस पर अल्लाह नै) गलाया—हे आदम' इनें फरिशतें गी इंदे नां¹ दस्स। पही जिसलै उस (यानी आदम) नै उनेंगी उंदे नां² दस्से (तां) गलाया, क्या मैं तुसेंगी नथा गलाया जे अ'ऊँ सच्चें गै गासैं ते धरती च छप्पी दियां गल्लां जानना आं ते अ'ऊँ (उसी बी) जानना आं जो तुस जाहर करदे ओ ते (उसी बी) जो तुस छपालदे ओ ॥ 34 ॥

قَالَ يٰآدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۚ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۙ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۙ وَاعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फरिशतें गी गलाया हा जे आदम दी फरमांबरदारी² करो। इस पर उनें फरमांबरदारी ते कीती मगर इब्लीस³ (नै नेई कीती उस) नै इन्कार करी दिता ते घमंड कीता ते ओह (शुरू थमां गै) मुन्करें बिच्चा हा ॥ 35 ॥

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا ۖ اِلَّا اِبْلٰٓسَ ۚ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ ۚ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِيْنَ ۝

- हज़रत आदम नै उनें चीजें दे गुण गनाई दिते जो उसी दस्सियां गेदियां हियां तां अल्लाह नै फरिशतें गी गलाया जे क्या मैं तुंदे कनै पैहलें गै नथा गलाई दिता जे मिंगी उनें गल्लें दा बी ज्ञान (थौह) ऐ जो थुआड़े दिलें च न ते उनें गल्लें दा बी जो तुस जाहर करदे ओ। थुआड़ा एह बचार हा जे आदम लोकें पर किस चाल्ली क्हुमत करी सकग? जिसलै जे उसी लोकें दे गुणें दा पता गै नेई, पर हून तुसेंगी पता लगगी गेआ ऐ जे मैं इंदे अंदर कुदरत (प्रकृति) दे गुणें दा ज्ञान हासल करने दी शक्ति पाई दिती ऐ। इस आस्तै उसनें पदार्थें दे गुण दस्सी दिते न। इस कनै साबत होई गेआ ऐ जे मेरा गै ज्ञान ठीक हा थुआड़ा नेई।
- इत्थें मूल शब्द सज्द: ऐ। अरबी भाषा च इस दा अर्थ ऐ धरती पर मत्था रक्खियै अल्लाह दी स्तुति करना। इसदे सिवा इसदा इक अर्थ आज्ञाकारी बनना यानी फरमांबरदारी करना बी ऐ। (अक्रब) फरिशतें गी हज़रत आदम दे सामनें सज्दा करने दा इत्थै अर्थ हा जे उनेंगी गलाया गेआ हा जे हज़रत आदम दे आज्ञाकारी बनो। इसदा दूसरा अर्थ एह बी ऐ जे हज़रत आदम दे जनम करी अल्लाह गी सज्दा करो। भाव एह ऐ जे अल्लाह नै इक कामिल वजुद (विभूती) दी रचना कीती ऐ। इसदे शुभ जनम पर अल्लाह दी मैहमा दस्सने आस्तै अल्लाह गी सज्दा करो।
- इब्लीस दा अर्थ ऐ - (क) ओह शख्स जो अल्लाह दी किरपा कनै नराश होई चुके दा होऐ। (ख) ओह शख्स जेहदे शा परोपकार दी आशा घट्ट होई गेदी होऐ। (ग) ऐसा शख्स जो अपनी समस्सेआ सुलझाने च असमर्थ होऐ ते जिसी कामयाबी दा कोई रस्ता लब्धा नेई करदा होऐ। (घ) ओह शख्स जिसदा धीरज मुक्की गेदा होऐ ते ओह संताप च उलझे दा होऐ। (अक्रब) पवित्र कुरआन च इब्लीस दा नां² जाहरे ज भौ पर आए दा ऐ। जित्थें हजरत आदम गी सज्दा करने दा उल्लेख ऐ, इब्लीस शब्द बरतेआ गेदा ऐ, पर जित्थें आदम गी गुमराह करने दा जिकर ऐ उत्थें शतान शब्द बरतेआ गेदा ऐ, इब्लीस नेई। इस चाल्ली कुरआन मजीद नै 'इब्लीस' ते 'शतान' दोनीं शब्द दे प्रयोग च खास फर्क रक्खे दा ऐ। इब्लीस उसी आक्खेआ गेदा ऐ जो फरिशतें आस्तै बुराई दा प्रेरक ऐ ते शतान इक सधारण नां² ऐ। इब्लीस गी बी शतान आक्खी सकने आं ते उनें सारे लोकें गी बी जो इब्लीस दे नमाइंदे न। ओह बुरे कर्में दी राह दस्सने आहले न ते ओह नबियें ते उंदी शिक्षा-दीक्षा दा बरोध करने आहले न।

ते असें (आदम गी) गलाया (जे) हे आदम! तूं ते तेरी घरे-आहली सुगें¹ च र'वो ते एहदे च जित्थुआं चाहो रजियै खाओ, पर इस (फलाने) बूहटै² कश नेई जायो। जे गे तां तुस जालमें चा होई जागे ओ ॥ 36 ॥

ते (इस दे बा'द इय्यां होआ जे) शतान नै उस (बूहटे) राहें उनें (दौनीं) गी (उंदे थाहरै थमां) हटाई दिता ते (इस चाल्ली) उसनै उनेंगी उस (हालत) चा, जेहदे च ओह है हे, कड्ढी दिता ते असें (उनेंगी) गलाया जे (इत्थुआं) निकली जाओ। तुंदे चा किश केइयें (इक-दूए) दे दुश्मन न ते (याद रक्खो जे) थुआड़े आस्तै इक (निश्चत) समे तक इस्सै धरती पर रौहना ते जिंदगी दा समान (लिखेआ गेदा) ऐ ॥ 37 ॥

इसदे बा'द आदम नै अपने रब्ब शा किश (प्रार्थना सरबंधी) कलमे (गल्लां) सिक्खे (ते उंदे मताबक दुआउ कीती) तां उसनै (अल्लाह नै) ओहदे पासै (पही किरपा दी द्रिष्टी कनै) दिक्खेआ। यकीनन ऊऐ (बंदें दी मसीबत बेलै) बड़ी गै गौर करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 38 ॥

(उसलै) असें गलाया (जाओ) सारे-दे सारे इस चा निकली जाओ³ (ते याद रक्खो जे) जेकर पही कदें थुआड़े कश मेरे पासेआ कोई हदायत आवै तां जो लोक मेरी हदायत⁴ दी

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ
وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ①

فَازْلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا
كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ②

فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَةً فَتَبَٰ وَكَانَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ الثَّوَابُ الرَّجِيمُ ③

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا قُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ
مَعَاكَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ
فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ④

1. अरबी भाषा च बागें ते बूहटें आहली छां-दार सुखदाई धरती गी जनत (सुर्ग) आखदे न। इस थाहरै पर मरने दे बा'द मिलने आहली जनत सुर्ग अभीष्ट नेई ऐ, की जे उस सुर्गें चा सुर्गबासियें गी कदें बी नेई कड्डेआ जाग। (सूर : अल्-हिज्र आयत-48) पर उपर दस्से गेदे सुर्गें चा हजरत आदम गी निकलना पेआ हा। इक खोज मताबक एह इराक दा प्रांत सिद्ध होआ ऐ जित्थुआं हजरत आदम गी निकलना पेआ हा।
2. इस थाहरै पर मूल शब्द शजर: दा अर्थ बूहटा ते बंश ऐ। अरबी भाषा च एहदे आस्तै शजराए-नसब बरतोंदा ऐ। ते आयत दा अर्थ एह ऐ जे शतान ते ओहदी संतान कश नेई जाओ।
3. अरबी मुहावरे मताबक इस फिकरे दा जे 'तुस सारे दे सारे इस चा निकली जाओ' एह भाव होंदा ऐ जे तुस सारे दे सारे इस ज 'गा थमां उठी जाओ ते दूरे थाहर जाइयें र'वो। इत्थें हजरत आदम दे हिजरत करने यानी अपना देस छोड़ियें जाने पासै संकेत मिलदा ऐ।
4. हदायत दा अर्थ राह दस्सना ते राह दस्सने आहला होंदा ऐ। इत्थें इनें दौनीं अर्थ पासै संकेत मिलदा ऐ।

पैरवी करडन उनेंगी नां ते कोई (भविष्य दा)
खौफ होग ते नां (होई बीती दी कुसै कुताही
पर) उनेंगी पछतावा होग ॥ 39 ॥

ते जो (लोक) कुफर करडन ते साढ़ी
आयतें गी झुठलांगन ओह (जरूर) नरकै
(च पौने) आहले न। ओह उस च चिरे
तक बास करडन ॥ 40 ॥ (रुकू 4/4)

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान गी चेता
करो, जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं ते
तुसैं मेरे कनै जो ऐहद (बा'यदा) कीता हा
(उसगी) पूरा करो। उसलै, जो ऐहद
(बा'यदा) मैं थुआड़े कनै कीता हा, उसी
पूरा करडते मेरे (गै) कशा डरो। पही (अ'ऊं
आखना जे) मेरे (गै) कशा डरो ॥ 41 ॥

ते इस (कलाम) पर ईमान ल्याओ जेहड़ा मैं
(हून) उतारेआ ऐ (ते) जेहड़ा उस (कलाम)
गी जो थुआड़े कशा ऐ सच्चा करने आहला ऐ
ते तुस इस दे (सारें शा) पैहले इन्कारी नेई
बनो, ते मेरी आयतें दे बदले च थोढ़ी? कीमत
नेई लैओ। ते मेरे (गै) कशा (डरो) पही
(अ'ऊं आखना जे) मेरे (गै) कशा डरो ॥ 42 ॥

ते जानदे-बुझदे होई सचाई गी झुठ कनै नेई
मलाओ ते नां सचाई गी (जानदे-बुझदे होई)
छपालो ॥ 43 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

يٰۤاَيُّهَا اِسْرَآءِيْلُ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي
اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُوا بِعَهْدِيْ اَوْفٍ
بِعَهْدِكُمْ وَاِيَّايْ فَارْهَبُوْنِ ﴿٤١﴾

وَاِمْوَاِِمْآ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ
وَلَا تَكُوْنُوْا اَوَّلَ كَافِرِيْهِمْ وَلَا تَشْتَرُوْا
بِآيٰتِيْ ثَمَنًا قَلِيْلًا وَاِيَّايْ فَاتَّقُوْنِ ﴿٤٢﴾

وَلَا تَلِيْسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا
الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤٣﴾

1. हजरत याकूब दा पर्यायवाची नां इस्राईल ऐ। इब्रानी भाषा दे शब्द कोश "An- alytical Helrew and choloee" च लिखे दा ऐ जे इस्राईल शब्द याकूब दे पर्यायवाची नां दे अलावा उंदी संतान आसैं बी बरतेआ जंदा ऐ। पवित्र कुरआन च बनी इस्राईल शब्द अड़ताली ज'भें पर ते यहूद शब्द नौ ज'भें पर बरतेआ गेदा ऐ। बनी इस्राईल शब्द जाति पासैं संकेत करने लेई ते यहूद शब्द धर्म पासैं संकेत करने लेई बरतेआ गेदा ऐ। यहूद शब्द दा वर्णन इक प्रसिद्ध यहूदी विद्वान 'जोसेप्स' नै एह कीते दा ऐ जे- " जो शख्स धर्म बदलियै यहूदी रीति-रवाजें गी अपनाई लै ते यहूदी विधान दा अनुसरण करै, ओह यहूदी ऐ। (जयूश इन्साइक्लोपीडिया भाग 10 सफा 220 ते निर्गमन 12 : 48. 49)
2. थोढ़ी जां घस्ट कीमत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह दियां गल्लां हर थाहर धर्म न। उंदे बदले च संसारक माया नेई अपनाओ, की जे माया धर्म दे सामनै बिल्कुल तुच्छ चीज ऐ।

ते नमाज़ गी कायम रखो ते जकात देओ, ते खुदा दी सच्ची उपासना करने आहलें कनै मिलियै खुदा दी सच्ची उपासना करो ॥ 44 ॥

क्या तुस (दूए) लोकें गी (ते) नेकी (करने) आस्तै आखदे ओ ते अपने-आपै गी भुल्ली जंदे ओ? हालांकि तुस कताब (यानी तौरात) पढ़दे ओ-पही (बी) क्या तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे? ॥ 45 ॥

ते सबर ते दुआऽ राहें (अल्लाह शा) मदद मंगो ते बे-शक्क लहीमगी अखत्यार करने आहलें दे सिवा (दूए लोकें आस्तै) एह (गल्ल) मुश्कल ऐ ॥ 46 ॥

ओह (लहीम लोक) जो (इस गल्ला पर) यकीन रखदे न जे ओह अपने रब्ब कनै मिलने आहले न ते इस गल्ला पर बी जे ओह उससै कश परतोइयै जाने आहले न ॥ 47 ॥ (रुकू 5/5)

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान गी जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं, याद करो। ते (उस स्थान गी बी) जे मैं तुसेंगी सारे ज्हाँनं पर फ़ज़ीलत यानी प्रधानता दिती ही ॥ 48 ॥

ते उस दिनै शा डरो जे (जिस दिन) कोई शख्स दूए शख्स दा स्थान नेई लेई सकग ते नां ओहदे पासेआ कोई सफारश मन्ज़ूर कीती जाग ते नां ओहदे शा (किसै किसम दा) मुआबजा (बदला) कबूल कीता जाग ते नां उंदी मदद कीती जाग ॥ 49 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें तुसेंगी फिरऔन दी कौम शा उस हालती च मुक्ति दुआई जे ओह तुसेंगी सख्त अज़ाब देआ करदी ही, थुआड़े जागतें दा खून करी दिंदी ही ते थुआड़ियें जनानियें गी जींदा रखदी ही ते थुआड़े रब्ब पासेआ इस (गल्ला) च (थुआड़े आस्तै) इक बड़ी अजमैश ही ॥ 50 ॥

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا
مَعَ الرَّاكِعِينَ ١١

اتَّامِرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنسُونَ
أَنفُسَكُمْ وَأنْتُمْ تَكُونُونَ الْكُثْبُ ١٢
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ١٣

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا
لَكَيْدَرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ١٤

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ
وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ١٥

يَبْنِي إِسْرَءِيلَ أَذْكَرُوا نِعْمَتِي الَّتِي
أَنعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ١٦

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْرِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ
شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ١٧

وَإِذْ نَجَّيْنَكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَدْبَحُونَ
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذِكْرِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ١٨

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें थुआड़े आसतै समुंदर फाड़ेआ। पही असें तुसेंगी छुटकारा दुआया ते थुआड़ी नजरें सामनै फिरऔन दी कौम गी गरक करी दित्ता ॥ 51 ॥

وَإِذْ قَرَّبْنَا بَحْرَ فَاَجِيْنِكُمْ وَاعْرِفْنَا
اَلْ فِرْعَوْنَ وَانْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें मूसा कनै चाली रातें दा बा'यदा कीता। पही तुसें उसदे (चली जाने) परैत जालम बनियै बच्चे गी उपास्य बनाई लैता ॥ 52 ॥

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ثُمَّ
اَلْحَدَثُ الْاُجْلُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَانْتُمْ ظُلُمُوْنَ ۝

फी असें इस दे बा'द (बी) तुसेंगी माफ करी दित्ता तां जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 53 ॥

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें मूसा गी कताब (यानी तौरात) ते फुक्रान (यानी चमत्कार) दिते तां जे तुस हदायत हासल करो ॥ 54 ॥

وَإِذْ اَنْتَبَا مُوسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقٰنَ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम गी गलाया जे हे मेरी कौम (दे लोको!) तुसें बच्चे गी (उपास्य) बनाइयै सच्चे गै अपनी जानें (अपने) उप्पर जुलम कीता ऐ इस आसतै तुस अपने पैदा करने आहले अगें झुको, ते हर शख्स² अपने आपै गी कतल करी देऐ। एह गल्ल थुआड़े पैदा करने आहले दे लागै (यानी ओहदी नजरें च)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ اِنِّكُمْ
ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ يٰاِخٰذِكُمْ الْاُجْلُ
فَقُتِبُوْا اِلٰى بَارِيْكُمْ فَاَقْتُلُوْا
اَنْفُسَكُمْ ۚ ذٰلِكُمْ حٰثِرٌ لَّكُمْ عِنْدَ
بَارِيْكُمْ ۚ فَتَابْ عَلٰىكُمْ ۚ اِنَّهٗ مُو
الْثَوٰبَ الرَّحِيْمُ ۝

1. उस बेले जुआर-बाटे कारण समुंदरें दा पानी पिच्छें हटी गेआ ते हजरत मूसा ते उंदे साथी समुंदरें दे पार होई गे, पर फिरऔन दी सेना दे औने पर जुआर-बाटे करी समुंदर बधने दा समां आई गेआ। इसलेई ओह डुब्बी गे। असल च जुआर-बाटा अल्लाह दे निजम दे मताबक औंदा ऐ ते अल्लाह गै उस बेले हजरत मूसा ते फिरऔन गी समुंदरें कंठे लेई गेआ हा जिसलै जे जुआर-बाटा दा प्रभाऽ अल्लाह दी इच्छा मताबक फिरऔन ते हजरत मूसा पर पीने आहला हा। इस आसतै अल्लाह नै गलाया जे असें समुंदरें गी पाड़ियै तुसेंगी छुटकारा दुआया।
2. तौरात शा पता लगदा ऐ जे यहूदियें गी एह आदेश दित्ता गेआ हा जे हर भ्राऽ अपने भ्राऽ दा, हर भितर अपने भितर दा ते हर गुआबी अपने गुआबी दा कतल करै। बाइबिल दे मताबक उस रोज तै जहार लोकें दा खून होआ। (निर्गमन 32 : 27 - 28) पर तौरात दी शिक्षा मूजब कुसै शख्स दी हत्या करना, सिवाए इसदे जे उस शख्स नै कुसै शख्स दी हत्या कीती दे होऐ, बिल्कुल र्हाम ऐ। इस लेई एह अर्थ ठीक नेई। इत्थें शाब्दिक अर्थ आत्महत्या बी अभीष्ट नेई ऐ। एह सारी घटना इक रूपक ऐ ते भाव एह ऐ जे हर शख्स अपने अहंकार ते बिरो-बासनं दा संयम ते सदाचार राहें खूत करै।

थुआड़े हक्क च बौहत अच्छी ऐ (जिसलै तुसें ऐसा करी लैता) उसलै उसनै थुआड़े पासै किरपा द्रिस्टी कन्नै ध्यान दित्ता। ओह सच्चें गै (अपने बंदें दा) बौहत ध्यान करने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें गलाया हा जे हे मूसा! अस तेरी गल्ल कदें बी नेई मनगे जां तक अस अल्लाह गी आमनै-सामनै नेई दिक्खी लैदे, इस पर तुसेंगी इक घातक अजाब नै पकड़ी लैता ते तुस (अपनी अक्खी अपने कर्म दा अन्जाम) दिक्खा करदे हे ॥ 56 ॥

पही असें थुआड़ी हलाकत (तबाही) दे बा'द तुसेंगी इस आस्तै चुक्केआ¹ जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 57 ॥

ते असें थुआड़े पर बदलें दी छौं कीती ते थुआड़े आस्तै मन² ते सल्वा उतारेआ – ते गलाया जे इनें पवित्तर चीजें चा जो असें तुसेंगी दित्तियां न, खाओ – ते उनें (ना-फरमानी करियै) सादा नुक्सान नेई कीता बल्के ओह अपना गै नुक्सान करा करदे हे ॥ 58 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें गलाया हा जे इस बस्ती च दाखल³ होई

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرٰى اللّٰهَ جَهْرَةً ۖ فَآخَذَتْكُمْ الصُّيْعَةُ ۖ وَأَنْتُمْ نٰظِرُونَ ﴿٥٦﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

وَوَضَعْنَا عَلَىٰكُمْ الْعِمَامَ ۖ وَانْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰۤى وَالسَّلٰوٰى ۖ كُلُّوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٥٨﴾

وَإِذْ قُلْنَا اذْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوْا مِنْهَا

1. यानी असें थुआड़े ईमानें गी होर ज्यादा बधाया ते थुआड़ी नसलें गी बी होर बधाइयै तुसेंगी परतियै शक्तिशाली बनाई दित्ता।
2. अरबी भाशा च 'मन' दा अर्थ उपकार होदा ऐ। इस आस्तै जो चीज अल्लाह दी किरपा कन्नै बगैर कुसै चेचा जतन करने दे ध्दोई जा उसी मन आखदे न। खुंब ते तुरन्जबीन गी बी मन आखदे न। सल्वा अरबी भाशा च बटेर पैंछी कन्नै मिलदे-जुलदे इक पैंछी दा नांइ ऐ। आयत दा अर्थ एह ऐ जे असें थुआड़े आस्तै उस थाहर खुंबां ते तुरन्जबीन पैदा करी दित्ती दिवां हियां ते उत्थें बटेर आंगर पैंछी भेजी दित्ते हे।
3. बनी इस्राईल जिसलै मिस्र देश थमां निकलियै सीना नांइ दे जंगलै चा होंदे होई किन्जान देश पासै जा करदे हे तां रस्ते च ओह किश ऐसे लोकें कन्नै मिलियै गे जो जंगलें च किश नगगर-नगरोटे बसाइयै रौहदे हे। बनी इस्राईल गी अपनी थकावट तुआरने आस्तै उनें नगगरें च किश समां गजारने दी अजाजत मिली जंदी ही। इत्थें इयै नेह इक नगगर जां ग्रां दा बर्णन ऐ।

जाओ ते उस च जित्थुआं चाहो रज्जियै खाओ ते उसदे दरोआजे चा पूरी फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ ते गलांदे जाओ जे अस बोझ¹ हलका करने दी प्रार्थना करने आं। उसलै अस थुआड़े गुनाहें गी माफ करी देगे ते अस उपकारी लोकें च जरूर बाधा करगे ॥ 59 ॥

पही (उंदी शयरात दिक्खो जे) जालमें उस गल्ला दे खलाफ, जो उनेगी आखी गेदी ही इक होर गल्ल बदलियै² आखनी शुरू करी दित्ती (जेहकी साढ़े आखे दे बरुद्ध ही)। जिस पर असें उनें लोकें पर, जिनें जुलम कीता हा, उंदे ना-फरमान होने दी ब'जा करी, गासै थमां इक अजाब नाजल कीता ॥ 60 ॥ (रुकू 6/6)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम आस्तै पानी मंगेआ तां असें (उसी) गलाया जे अपना सोटा फलाने पत्थर पर मार। इस पर ओहदे चा बारां सूहटे फुट्टी पे (ते) हर इक गरोह नै अपने घाट गी पन्थानी लैता (उसलै उनेंगी गलाया गेआ जे) अल्लाह दी दित्ती दी रोजी चा खाओ ते पिय्यो ते फसादी बनिवै धरती पर फसाद नेई फलाओ ॥ 61 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें गलाया हा जे हे मूसा! अस इक्कै चाल्ली दे खाने पर सबर (संदोख) नेई करी सकगे। इस आस्तै तूं साढ़े आस्तै अपने रब्ब अगें दुआऽ कर जे ओह साढ़े आस्तै किश ऐसियां चीजां,

حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَّادْخُلُوا الْبَابَ
سَجْدًا وَّ قُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ ۚ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانفَجَرَتْ
مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَّشْرِبَهُمْ ۖ كَلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِّزْقِ اللَّهِ
وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

وَإِذْ قُلْتُمْ لِمُوسَىٰ لَنْ نُّصِيرَ عَلَىٰ
طَعَامٍ وَاحِدٍ قَادِحٌ ۖ كُنَّا رَبُّكَ يَخْرِجُ
كُنَّا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَفَيْئِهَا وَقَوْمُهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا ۚ

1. यानी पापें दा बोझ।

2. किश विद्वान आखदे न जे मूल शब्द 'हित्तुनु' यानी 'माफ कर' दी ज'गा उनें हित्तुनु यानी कनक शब्द गलाना शुरू करी दित्ते दा हा, पर इस कल्पना दी जरूरत नेई। दुष्ट लोक मजाक दे तौर पर शब्द च केई चाल्ली दियां तब्दीलियां करी दिंदे न।

जिन्हेंगी धरती उगांड़ी ऐ, पैदा करै— जियां साग-सब्जियां, कक्कड़ियां, कनक, मसर ते प्याज — इस पर अल्लाह नै गलाया जे क्या तुस उस चीजा दे बजाए जो उत्तम ऐ, उस चीजै गी लैना चांहदे ओ, जो घटिया ऐ? तां कुसै शहर उठी जाओ (उत्थें) जे किश तुसें मंगेआ ऐ तुसेंगी जरूर मिली जाग। (उसलै) उनेंगी म्हेशां आस्तै जलील ते बे-बस करी दिता गेआ ते ओह् अल्लाह दे अजाब दे पातर बनी गे। एह् इस करी (होआ) जे ओह् अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे होंदे हे ते नबियें गी बिला-ब'जा कतल करना चांहदे हे (ते) एह् (गुनाह) उंदे नाफरमानी करने ते हद शा बधे दे होने दी ब'जा करी (उंदे च पैदा होई गेदा) हा ॥ 62 ॥ (रुकू 7/7)

जो लोक ईमान ल्याए न ते जो यहूदी न, इंदे अलावा ईसाई (नसारा) ते साबी न (उंदे चा) जो (फिरका) बी अल्लाह पर ते आखरत दे दिनै पर (कामिल) ईमान¹ ल्याए दा ऐ ते उसनै नेक कर्म कीते दे न। यकीनन उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदा (मनासब) अजर (सिला) ऐ ते उनेंगी नां (ते भविक्ख बारै) कुसै किसमै दा खौफ होग ते नां (भूतकाल/बीते दे समे च) होई दी कुसै कुताही पर पछतावा होग ॥ 63 ॥

قَالَ اسْتَبْدِلُونِ الَّذِي هُوَ أَذَىٰ
بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ ۖ اِهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ
لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ ۖ وَصَرْبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ وَالْمُسْكِنَةُ ۖ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ
مِّنَ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ
ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ٦٢

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى
وَالصَّابِئِينَ مَن آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٣

1. इस आयत च किश लोक भलेखे च एह् समझदे न जे आखो जे पवितर कुरआन दा इस बारै एह् मतलब ऐ जे यहूदी, ईसाई ते साबी (नखतर पूजक) बगैरा अपने-अपने धर्म च आस्था रखदे होई बी मोक्ष प्राप्त करी सकदे न। आखो जे उनेंगी इस्लाम धर्म स्वीकार करने दी जरूरत नेई, पर एह् बिचार ठीक नेई। पवितर कुरआन इस आयत राहें एह् दसदा ऐ जे भामें कोई शख्स मुसलमान होने दा दा'वा करै भां ओह् यहूदी होऐ, ईसाई जां साबी बगैरा ओह् उसलै गै कामयाबी हासल करी सकदा ऐ जिसलै जे कुरआन दे दस्से दे सारे सिद्धांतें पर पूरा-पूरा ईमान रखदा होऐ। सिर्फ जबानी ईमान लाह् नेई पुजाग। ऐसा शख्स अल्लाह शा लेइयै क्यामत तक दे सारे सिद्धांतें गी मनदा होऐ ते इस्लाम दे बनाए दे असूलें मताबक शुभ ते नेक कर्म करदा होऐ।

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें तुंदे शा पक्का प्रण लैता हा ते थुआड़े उप्पर¹ तूर पर्वत गी उच्चा कीता हा (ते गलाया हा जे) जे (किश) असें तुसेंगी दिता ऐ उसी मजबूती कन्नै (निगगर) पकड़ी लैओ ते जे किश ओहदे च ऐ उसी याद रक्खो, तां जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 64 ॥

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ①

फही एह स्पष्ट हदायत मिली जाने दे बा'द बी तुसें पिटठ फेरी लैती ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी किरपा ते उस दी रेहमत नेई होंदी तां तुस जरूर नुकसान दुआने आहलें च होई जंदे ॥ 65 ॥

ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ②

ते तुस उनें लोके दे (परिणाम) गी, जिनें तुंदे चा (होंदे होई) सब्ब² दे मामले च ज्यादाती कीती ही, यकीनन जानी गे होगे, इस पर असें उनेंगी गलाया हा जे (जाओ) जलील³ बांदर बनी जाओ ॥ 66 ॥

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْتُمْ لَهُمْ كُفُّوا قِرْدَةً خَاسِرِينَ ③

इस आस्तै असें इस (घटना) गी उंदे (उनें लोके) आस्तै बी जो (उस बेले) मजुद हे ते इस (घटना) दे बा'द औने आहले लोके

فَجَعَلْنَاهَا كَالْيَمِينِ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ④

1. यानी तुसेंगी तूर पर्वत दी तलहटी (पैरें) च खडेरी दिता हा (निर्गमन आयत 17 भाग 19)
2. यहूदियें आस्तै सब्ब यानी शनिवार पवित्र आखेआ गेदा हा। उस रोज यहूदियें गी अल्लाह दी उपासना दे सिवा कोई कारोबार करने दी अजाजत नथी। (दिक्खो निर्गमन 20 : 11 - 12)
3. पवित्र कुर्आन, अहादीस ते इतिहास शा सिद्ध होंदा ऐ जे थुआड़े कश बांदरें दे गुणें आहले लोक जरूर औंदे होंदे हे, पर शरीरक रूपै च बांदर बने दे लोक कदें बी नथे आए। इस आस्तै मूल शब्द "किरदतन खासेईन" यानी तुच्छ बांदर दा एह मतलब नेई जे ओह रूप, अकार ते आकृति च बांदर बने दे हे, बल्के उंदे राहें बांदरें आहले गुण ग्रहण करी लैने कारण बांदरें दी उपमा दिती गेदी ऐ। कुर्आन मजोद दे टिप्पणीकारें दे महान नेता 'मुजाहिद' नै बी इसदा इय्ये अर्थ कीते दा ऐ जे उंदे दिलें च बगाड़ पैदा होई गेआ हा, पर उंदे बाहरी रूप, अकार ते आकृति च कुसै चाल्ली दा कोई विकार जां बगाड़ पैदा नथा होआ। इत्थें मूल शब्द 'किरदतन' दा बिशेशन 'खासेईन' रक्खेआ गेदा ऐ जे जे विवेकशील यानी मानव जाति आस्तै प्रयुक्त होंदा ऐ। जानवरें जैसी जाति आहले बांदरें आस्तै 'खासिया' औना चाही दा हा। इस आस्तै इत्थें बांदर शब्द कन्नै संबंधत पशु जाति आहले बांदर नेई बल्के बांदर शब्द उपमेय दे रूपै च प्रयुक्त होए दा ऐ। इसदा अर्थ एह ऐ जे बनी इस्राईल दे मते-हारे लोके दे दिलें च बगाड़ पैदा होई गेदा हा जे उंदे च अल्लाह दा भै नां-मात्तर बी नथा रेहदा। उंदे सारे कम्म सिर्फ दखावा हे उंदे च असलीयत किश बी नथी।

आस्तै बी नसीहत दा ते संयमियें आस्तै उपदेश
दा साधन बनाई दित्ता ॥ 67 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो जे) जिसलै
मूसा नै अपनी कौम गी गलाया जे अल्लाह
तुसेंगी गौ-बध¹ करने दा हुकम दिंदा ऐ, उनें
गलाया जे क्या तूं असेंगी हासे दा नशान्ना
(पात्तर) बनान्ना ऐ? (मूसा नै) गलाया अ'ऊं
(इस गल्ला शा) अल्लाह दी पनाह् मंगनां जे
(ऐसा कर्म करियै) मूर्ख लोकें च शामिल होई
जां ॥ 68 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गे
दुआऽ करो जे ओह् असेंगी तफसील कनै
दस्सै जे ओह् (गौ) कनेही ऐ? उसनै (यानी
मूसा नै) गलाया जे ओह् आखदा ऐ ओह् गौ
ऐसी ऐ जे नां ते बुड्डी ऐ ते नां बच्छी बल्के
ओह् इस दे बश्कार पूरी जुआन ऐ इस लेई
जे हुकम तुसेंगी दित्ता जंदा ऐ, उसी पूरा करो
॥ 69 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गे
(फही) दुआऽ करो जे ओह् असें गी तफसील
च समझाऽ जे उसदा रंग कनेहा ऐ? (मूसा
नै) गलाया, ओह् आखदा ऐ जे ओह् इक
जरद (पीले) रंग दी गौ ऐ, उसदा रंग बड़ा
शोख (गैहरा) ऐ ते ओह् दिक्खने आहलें गी
बौहत पसंद औदी ऐ ॥ 70 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गे
(फही) दुआऽ करो जे ओह् असेंगी तफसील
कनै दस्सै जे ओह् (गौ) कैसी ऐ? असेंगी

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ
أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا
هُزُؤًا قَالِ اعْزُذْ بِاللَّهِ إِنْ أَكُونُ مِنْ
الْجَاهِلِينَ ۝١٩

قَالُوا ذِئْبٌ نَسَا رَبَّكَ يَبْنِي لَنَا مَا هِيَ
قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا
بِكْرٌ عَوَانَ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا
تُؤْمَرُونَ ۝٢٠

قَالُوا ذِئْبٌ نَسَا رَبَّكَ يَبْنِي لَنَا مَا لَوْ هِيَ
قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ
فَاقْبَعْ ثَوْنَهَا تَسْرُ النَّظِيرِينَ ۝٢١

قَالُوا ذِئْبٌ نَسَا رَبَّكَ يَبْنِي لَنَا مَا هِيَ إِنْ

1. अरबी मूल शब्द 'बकरतुन' - गौ वाचक संज्ञा ऐ जो गौ ते बैल दौनीं आस्तै प्रयुक्त होँदा ऐ। इतिहास शा
पता लगदा ऐ जे बनी इस्राईल फिरऔन दी मिस्त्र बासी जाति दे लोकें शा प्रभावत हे, की जे मिस्त्र दे लोक
बैल दी पूजा करदे होँदे हे। इस आस्तै कुरआन नै दौनीं चाल्ली दे विचार रक्खने आहले लोकें गी सामनै
रक्खियै 'बकरतुन' (गौ - बैल) शब्द बरते दा ऐ।

ते इस किसमै दियां (सब) गमां इक्कै नेहियां
नजरी औंदियां न ते (यकीन रखो जे)
जेकर अल्लाह नै चाह्या तां अस जरूर
हदायत गी कबूल करी लैगै ॥ 71 ॥

(मूसा नै) गलाया, ओह (अल्लाह) आखदा
ऐ जे ओह ऐसी गौ ऐ जो नां ते जुंगले च
जुगड़ी गेदी ऐ जे हल्ल चलांदी होऐ ते नां
खेतें गी पानी दिंदी ऐ, बिल्कुल तंदरुस्त ऐ,
उस च कोई दूआ (गैर) रंग नेई (पाया
जंदा)। उनें गलाया हून तोह (साढ़े सामनै)
सचाई रखी दिती ऐ, इस आस्तै उनें उस
(गवै) गी ज'बा करी दिता, असल च ओह
ऐसा करने आस्तै तयार नथे ॥ 72 ॥
(रुकू 8/8)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें
इक शख्स गी कतल¹ (करने दा दा'वा) कीता,
फही तुसें उस दे बाँरे इखलाफ (मत-भेद)
कीता, हालांकि जे (किश) तुस छपालदे हे
अल्लाह उसी जाहर करने आहला हा ॥ 73 ॥

इस पर असें गलाया इस (घटना) गी उस
(जान) कनै पेश औने (घटने) आहली किश
दूई घटनें कनै मलाइयै दिक्खो (फही तुसें गी
सचाई दा पता लगगी जाग) अल्लाह इस्सै
चाल्ली मुड़दें गी जींदा² करदा ऐ ते तुसें गी

الْبَقَرُ تَشَبَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
لَمُهْتَدُونَ ﴿٧١﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ
الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا
شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْإِنْسُ جِئْتَ بِالْحَقِّ
فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٢﴾

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَرَأْتُمُ فِيهَا وَاللَّهُ
مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ
الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

1. एहदे कनै सरबंभत हजत मसीह दी सलीब आहली घटना ऐ। इस बाँरे ईसाइयें ते एह आखी दिता जे मसीह अपनी मरजी कनै सलीब पर चढ़ी गे हे की जे ओह संसार आहलें आस्तै कफ़्फ़र बनना चाहदे हे ते यहूदियें दा'वा कीता जे सचचें गै असें मसीह गी कतल करी दिता ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे ओह दमै झूठे न। असल च हजत मसीह जींदे गै सलीब पर उतरी आए हे। जेकर ऐसी गै दसा च सलीब पर उतरने आहलें दियें परिस्थितियें गी दिक्खो तां तुसें गी भलेआं सेही होई जाग जे इतिहास ते चकित्सा शास्तर मूजब ओह लोक जींदे गै होदे न। इस आस्तै मसीह बी सलीब पर जींदे गै उतरे हे ते पवित्र कुरआन नै जेकर उंदे बाँरे एह गलाया ऐ जे तुसें इक जान दी हत्या कीती तां इस दा अर्थ एह ऐ जे तुसें इस गल्ला दा दा'वा कीता जे असें उसी कतल करी दिता ऐ जियां यहूदियें दा एह गलाया ऐ जे असें मर्यम दे पुतर ईसा गी कतल करी दिता ऐ ते जियां जे ईसाई आखदे न जे ओह साढ़े पापें दा कफ़्फ़र होने आस्तै मरी गोआ।
2. यानी ऐसे उपाऽ दसदा ऐ जिंदे नै ओह लोक जो धुआड़े विचार कनै मुड़दा हे असल च जींदे साबत होई जंदे न।

अपने नशान दसदा ऐ तां जे तुस अकली शा कम्म लैओ ॥ 74 ॥

इस दे बा'द पही थुआड़े दिल सख्त होई गे, चनांचे ओह पत्थरें आंगर बल्के उंदे शा बी ज्यादा सख्त न ते पत्थरें बिच्चा ते यकीनन किश ऐसे बी होंदे न जिंदे चा दरेआ बगदे न ते उंदे चा किश ऐसे बी होंदे न जे फटी जंदे न ते उंदे चा पानी निकलन लगदा ऐ ते इंदे (दिलें) चा (बी) किश ऐसे न जे अल्लाह दे डरें (माफी मंगदे होई) डिग्गी¹ जंदे न ते जे (किश) तुस करा करदे ओ अल्लाह ओहदे शा कदे बी बे-खबर नेई ऐ ॥ 75 ॥

(हे मुसलमानो!) क्या तुस मेद रखदे ओ जे ओह (यहूदी) थुआड़ी गल्ल मन्नी लैगन, हालांके उंदे चा किश लोक नेह न जो अल्लाह दे कलाम गी सुनदे न, पही उसी समझी लैने दे बा'द उस (दे मतलब) गी बगाड़ी दिंदे न ते ओह (इस कुकर्म दे बुरे नतीजे गी भलेआं) जानदे न ॥ 76 ॥

ते जिसलै एह लोक मोमिनें कनै मिलदे न तां आक्खी दिंदे न जे अस मोमिन आं ते जिसलै इक-दूए कनै बक्खरै मिलदे न तां (इक-दूए पर अलजाम लांदे होई) आखदे न क्या तुस उनें गी ओह गल्लां जो अल्लाह नै तुंदे पर जाहूर कीती दियां न, दसदे ओ? इसदा नतीजा² एह होग जे ओह (मुसलमान) उनें जानकारियें राहें अल्लाह दे सामनै थुआड़े बरुद्ध सबूत रक्खी देंगन। क्या तुस अकली शा कम्म नेई लैंदे ॥ 77 ॥

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشْطُقُ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

اَفْتَضَمُّوْنَ اَنْ يُؤْمِنُوْا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُوْنَ كَلِمَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُوْنَهُ مِنْۢ بَعْدِ مَا عَقَلُوْهُ وَهُمْ يٰۤعْلَمُوْنَ ۝

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِۦ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

1. इस आयत दे दमै अर्थ कोते जाई सकदे न :- (क) अल्लाह शा भै दुआने आहली गल्लें चा जियां आंधियां, हाड़, भंचाल बगैरा करी किश पत्थर डिग्गी पोंदे न। (ख) एह जे मनुक्खी दिलें चा किश ऐसे होंदे न जो अल्लाह दे डरें माफी मंगदे होई उस दे अगेन झुकी जंदे न।
2. इत्थें मूल शब्द च 'ल' परिणाम बोधक अक्खर ऐ। इसदा अर्थ एह ऐ जे पैहली गल्ला दा परिणाम एह होग जे मुसलमान तुसेंगी दोशी बनाने आसतै सबूत पेश करी देंगन।

क्या एह (इस गल्लै गी) नेई जानदे जे जे किश ओह छपालदे न ते जे किश ओह जाहर करदे न, अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 78 ॥

ते उंदे चा किश अनपढ़ न जो किश झूठी गल्लें दे सिवा अपनी कताब दा किश बी इलम (ज्ञान) नेई रखदे ते ओह सिर्फ तुकबंदियां करदे रँहदे न ॥ 79 ॥

इस आस्तै जो लोक अपने हत्थें कताब लिखदे न (ते) पही ओहदे राहें (किश) थोड़ी हारी कीमत हासल करने आस्तै आखी दिंदे न जे एह (कताब) अल्लाह पासेआ ऐ उंदे आस्तै (इक सख्त) अज़ाब (निश्चत) ऐ। पही (अस आखने आं जे) उंदे आस्तै उंदे हत्थें लिखे दा होने करी (इक सख्त) अज़ाब (निश्चत) ऐ ते उसदे करियै (बी) अज़ाब (निश्चत) ऐ जो ओह कमांदे न ॥ 80 ॥

ते ओह आखदे न जे असेंगी किश इने-गिने (गिनती दे) दिनें गी छोड़ियै (दोज़ख दी) अग कदें बी नेई छूहग। तू (उनेंगी) आख क्या तुसें अल्लाह शा कोई बा'यदा लेदा ऐ? (जेकर ऐसा ऐ) तां ते ओह अपने बा'यदे दे खलाफ कदें बी किश नेई करग, जां तुस अल्लाह दे बारै ऐसी गल्ल आखदे ओ, जिसदा तुसेंगी (कोई) ज्ञान नेई ऐ ॥ 81 ॥

की नेई, जेहके लोक कुसै बी चाल्ली दी बदी कमांगन ते उंदा गुनाह उनेंगी (चपासेआ) घेरी लैग ओह नरकै (च पौने) आहले न, ओह ओहदे च पेदे रँहगन ॥ 82 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें नेक कर्म कीते दे न ओह जन्नत (च जाने) आहले न। ओह ओहदे च (म्हेशां आस्तै) बस्सी जांगन ॥ 83 ॥ (रकू 9/9)

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٨﴾

وَمَنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا
أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٩﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ
بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَاقِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
يَكْسِبُونَ ﴿٨٠﴾

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يَخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ
خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें बनी इस्राईल थमां पक्का बा'यदा लेदा हा जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करगे ते मापे कनै अच्छा ब्यहार करगे ते इसै चाल्ली करीबी सरबंथिये, यतीमें ते दीन-दुखिये कनै बी, ते एह (बा'यदा बी लैता हा) जे लोके कनै नमरता पूर्ण गल्लां करा करगे, नमाज गी कायम रक्खा करगे ते जकात देआ करगे, मगर (इसदे बा'द) तुंदे चा किश इक लोके दे सिवा बाकी सारे दे सारे मूंह फेरी गे ॥ 84 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें तुंदे शा बा'यदा लैता हा जे तुस (आपस च) अपना खून¹ नेई बगागे ओ ते अपने आपै गी (यानी अपनी कौम दे लोके गी) अपने घरे दा नेई कढगे ते तुसें (उसदा) करार करी लैता हा ते तुस (उस करार दे बारे म्हेशां) गुआही² दिंदे रेह ओ ॥ 85 ॥

पही तुसै लोक ओ जे (इस बा'यदे दे बावजूद) आपस च इक-दूए गी कतल करदे ओ ते अपने चा इक जमात गी गुनाह ते जुलम कनै (उंदे दुश्मनें दी) मदद करदे होई उंदे घरे चा कढदे ओ ते जेकर ओह थुआड़े कश कैदी होइयै (मदद मंगने आसतै) औन तां तुस फिदया (यानी अर्थ दंड) देइयै उनेंगी छुड़ाई लैंदे ओ आखो जे सच्चे गै उनेंगी (घरे दा) कडढना (बी) तुंदे आसतै रहाम कीता गेदा हा। तां केह तुस कताब दे इक हिस्से पर ते ईमान आहनदे ओ ते इक हिस्से दा इन्कार करदे ओ? इस लेई तुंदे चा जो ऐसा करदे न उंदी स'जा इस (ज्हां दी) जिंदगी च (गै) अपमान दे सिवा होर केह ऐ (जो उनेंगी

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَنفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشْهِدُونَ ﴿٨٥﴾

ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُواكُمْ أُسْرَىٰ تَقْلُدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَاءُ مَنْ

1. यानी इक यहूदी वंश दूए यहूदी वंश गी हानी नेई पुजाग। (निर्गमन 20-21)

2. निर्गमन 20: 3-4

मिलग) ते ओह क्यामत आहलै रोज उस शा
बी सख्त अज़ाब पासै परताए जांगन ते जे
किश तुस करा करदे ओ अल्लाह उस शा
कदें बी बे-खबर नेई ॥ 86 ॥

ते इयै ओह लोक न जिनें इस (संसारक)
जिंदगी गी बा'द च औने आहली (जिंदगी)
पर प्रधानता देई रकखी दी ऐ इस आसतै नां ते
उंदे परा अज़ाब गै हल्का कीता जाग ते नां
उंदी (कुसै होर रूपै च) मदद कीती
जाग ॥ 87 ॥ (रुकू 10/10)

ते असें (सच्चे गै) मूसा गी कताब दिती ही
ते इसदे बा'द असें (उनें) रसूलें गी (जिनेंगी
तुस जानदे ओ उसदे) पिच्छे¹ भेजेआ ते मर्यम
दे पुतर ईसा गी (बी) असें जाहरे-बाहरे नशान
दिते ते रहलकुदुस² रहें उसी ताकत बख्शी
(पर तुसें सारे दा मकाबला कीता) ते पही
(तुस गै दस्सो जे) क्या (एह गल्ल बौहत बुरी
नेई जे) जिसलै बी तुंदे कश कोई रसूल इस
(तलीम) गी लेइयै आया जिसी थुआड़े दिल
पसंद नेई करदे हे, तां तुसें घमंड (दा प्रदर्शन)
कीता। इस आसतै तुसें केइयें गी झुठलाई दिता
ते केइयें गी कतल³ करी दिता ॥ 88 ॥

ते (असेंगी पता ऐ जे) उनें (एह बी) गलाए
दा ऐ (जे) साढ़े दिल ते पड़दें च न (पर एह
गल्ल) नेई, बल्के अल्लाह नै उंदे कुफर करी
उंदे पर लानत बरहाई दी ऐ। इस लेई ओह बड़े
गै घट्ट न जो ईमान आहनदे न ॥ 89 ॥

ते जिसलै उंदे कश अल्लाह पासेआ इक
कताब आई जो उस (कताब दी

يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِرَاجًا فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَرْتَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ
الْعَذَابِ ۖ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ
بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۚ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
الْبَيِّنَاتِ وَإِذْنَهُ يَرْجُحُ الْقُدُسُ ۖ أَفَكُلَّمَا
جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ
اسْتَكْبَرْتُمْ ۖ فَفَرِّقُوا كَذِبُكُمْ ۖ وَفَرِّقًا
تَقْتُلُونَ ﴿٨٨﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ
بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

1. पिच्छे भेजने दा अर्थ एह ऐ जे उसदे पैरे दा अनुकरण करना ते उसदे धर्म दी सेवा करना।

2. रहलकुदुस - पाक रूह, पवित्र आतमा।

3. अर्थ एह ऐ जे ओह ऐसा नीच कम्म हा जे अज्ज बी उसदी कल्पना करचै तां ओह अक्खीं दे सामनै आई जंदा ऐ।

भविष्यवाणियों) गी जो उंदे कश ऐ, सच्चा करने आहली ऐ तां बावजूद इसदे जे पैहलें एह (लोक अल्लाह शा) मुन्करें पर जित्त (हासल करने दी दुआ5) मंगदे होंदे हे। जिसलै उंदे कश ओह चीज आई गई जिसगी उनें पन्थानी लैता ते उसदा इन्कार करी दित्ता। इस आस्तै ऐसे मुन्करें पर अल्लाह दी फटकार ऐ ॥ 90 ॥

एह गल्ल बौहत गै बुरी ऐ जिसदे बदले च उनें अपने-आपै गी बेची दित्ते दा ऐ (ते) ओह उंदा अल्लाह दे उतारे दे कलाम शा इस गल्ला पर बिगड़ियै इन्कार करना ऐ जे अल्लाह अपने बंदें चा जिस पर चाहदा ऐ (गी) अपनी किरपा नाजल करी दिंदा ऐ? इसै करी एह लोक अज़ाब पर अज़ाब दे पातर बनी गेदे न। ते ऐसे (गै) मुन्करें आस्तै जलील करने आह्ला अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 91 ॥

ते जिसलै उनें गी गलाया जा जे जे किश अल्लाह नै उतारे दा ऐ उस पर ईमान ल्याओ तां ओह आखदे न जे अस (ते) उस पर ईमान आहने आं जो साढ़े पर उतारेआ गेदा ऐ ते (एह आखदे होई) उसदे बा'द औने आहले (कलाम) दा ओह इन्कार करी दिंदे न, हालांकि ओह उस (कलाम) गी जो उंदे कश ऐ सच्चा करियै पूरे तौरा पर सच्चा (साबत होई चुके दा) ऐ तू (उनें गी) आख जे जेकर तुस (सच्चे गै) मोमिन ओ तां फही तुस की इस शा पैहलें अल्लाह दे नबियें दा कतल करने दे पिच्छें पेदे रेह ओ ॥ 92 ॥

ते मूसा थुआड़े कश सच्चे गै जाहरा – बाहरा नशान लेइयै आया हा फही (बी) तुसें उसदे (फ्हाड़ा पर जाने दे) बा'द जुलम करदे होई (खुदा गी छोड़ियै) बच्छे गी (उपास्य) बनाई लैता ॥ 93 ॥

مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ ۖ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ
يَسْتَفْهِجُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۖ فَلَعْنَةُ
اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

بِسْمَا الشِّرْكَاءِ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا
بِمَا أُنْزِلَ اللَّهُ بَعِيًّا أَن يُنْزِلَ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ فَبَاءُ
وَبِعَصْبٍ عَلَى عَصْبٍ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ امْكُفِّرُوا ۖ قَالُوا
نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِمَا
وَرَاءَهُ ۚ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۖ
قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ ۚ إِن
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ
اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ
ظَالِمُونَ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें थुआड़े शा पक्का बा 'यदा लैता हा ते तूर गी थुआड़े उप्पर उच्चा¹ कीता हा (एह् आखदे होई जे) जे किश असें तुसेंगी दिते दा ऐ उसी घोटियै (निगगर) पकड़ो ते उस (यानी अल्लाह) दा आक्खा मनो। इस पर (उसलै तुंदे चा जेके लोक साढ़े संबोधत हे) उनें गलाया हा जे (बड़ा चंगा) असें सुनी लैता ते (अस एह् बी आखी दिन्ने आं जे) असें (एह् हुकम) नेई मनने दा फैसला करी लैते दा ऐ ते उंदे कुफर करियै उंदे दिलें च बच्छा (यानी उसदा प्रेम) घर करी गेआ। तूं (उनें गी) आख जे जेकर तुस (जियां जे तुस दा'वा करदे ओ) मोमिन ओ तां ओह् कम्म जिसदा तुसें गी थुआड़ा ईमान हुकम दिंदा ऐ, बौह्त बुरा ऐ ॥ 94 ॥

तूं (उनेंगी) आख जे जेकर अल्लाह कश दूए लोकें गी छोड़ियै सिर्फ थुआड़े आस्तै गै सुर्ग-धाम (यानी आखरत दा घर) ऐ तां जेकर तुस (इस दा'वे च) सच्चे ओ तां मौत² दी इच्छा करो ॥ 95 ॥

ते (हे मुसलमानो! याद रक्खो जे) जे किश उंदे हत्थ, आगें भेजी चुके दे न उनें कुकर्म करी ओह् इस (चाल्ली दी मौत) दी कदें बी इच्छा नेई करडन ते अल्लाह जालमें गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 96 ॥

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ ۖ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَسْمِعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ۚ
وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ
قُلْ بِسْمَايَا مُرْكُمِ بِهِ إِيْمَانُكُمْ إِن
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ
خَالِصَةً ۖ فَمِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ
إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

وَلَنْ يَسْمَوْهُ أَبَدًا ۖ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ ۚ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

1. यानी तुसेंगी तूर पर्वत दी तलहटी (यानी पैरें च) खंडेरी दिता हा। (निर्गमन 19:18)

2. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अल्लै अलै कन्ने मुबाहिला करो जियां जे सूर: आले-इम्रान आयत नं: 62 च विवरण ऐ। 'मुबाहिला' - इक - दूए गी शाप दिंदे होई परमात्मा शा न्याऽ मंगना ऐ।

ते तुस यकीनन इनेंगी (बी) ते किश उनें लोके गी (बी) जो मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न सारे लोके शा ज्यादा जीवन दा लोभी पागे (दिखगे)। उंदे चा (हर इक) इयै चांहदा ऐ जे उसी ज्हार साल दी उमर मिली जा हालांके एह (गल्ल यानी) उस दा (लम्मी) उमर पाना, उसी अजाब शा नेई बचाई सकदा ते जे किश ओह करा करदे न, अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 97 ॥ (रुकू 11/11)

तू (उनेंगी) आखी दे जे जो शख्स इस ब'जा करी जिब्राईल दा बरोधी होऐ जे उसनै तेरे दिलै पर अल्लाह दे हुकम कनै इस (कताबा) गी उतारे दा ऐ जो इस (कलाम) गी जो इस शा पैहलें मजद ऐ, सच्चा करने आहली ऐ ते मोमिनें आस्तै हदायत ते खुश-खबरी ऐ ॥ 98 ॥

ते (उसी याद र'वै जे) जो शख्स (बी) अल्लाह ते उसदे फरिश्तें ते उसदे रसूलें ते जिब्राईल ते मिकाईल दा बैरी होऐ तां (ऐसे) मुन्करें दा अल्लाह बी यकीनन दुश्मन ऐ ॥ 99 ॥

ते असें तेरे पर सच्चें गै जाहरा-बाहरा नशान नाजल कीते दे न ते ना-फरमानें दे सिवा उंदा कोई इन्कार नेई करदा ॥ 100 ॥

ते केह (एह बुरी गल्ल नेई जे) जिसलै बी उनें लोके कोई बा'यदा कीता तां उंदे चा इक फिरके नै उसी सुट्टी (नकारी) दिता (इय्यै नेई) बल्के उंदे चा (ते) मते-हारे ईमान दे लागै बी नेई फड़कदे ॥ 101 ॥

وَلْتَجِدْنَهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يُوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ
يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرْخِجِهِ
مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ۝

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَنَّةِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ
عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ
وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ
لِّلْكَافِرِينَ ۝

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا
يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ۝

أَوْ كَلِمَاتٍ عَاهِدُوا عَهْدَ ابْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِ
الْسَّلَامُ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

ते जिसलै उंदे कश अल्लाह पासेआ इक ऐसा रसूल आया जो उस कताब गी जो उंदे कश ऐ, सच्च सिद्ध करने आहला ऐ तां उनें लोके चा जिनेंगी ओह कताब दिती गेदी ही, इक फिरके नै अल्लाह दी ताजा कताब (कुरआन) गी अपनी पिट्ठीं पिच्छें सुददी दिता, आखो जे ओह उसी जानदे गै नेई ॥ 102 ॥

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

इसदे अलावा ओह (यहूदी) उस (रस्तै) पर चली पे जिस रस्ते पर सुलेमान दी व्हूमत बेलै (उस दी व्हूमत दे) बागी चलदे हे ते सुलेमान मुन्कर नथा बल्के (उसदे) बिद्रोही इन्कारी हे। ओह लोके गी धोखा देने आहलियां गल्लां सखांदे हे ते (आपू बी) उस गल्ला दी (नकल बी करदे न) जो बाबिल च हाकूत ते मारूत¹ नांऽ दे द'कं फरिश्ते पर उतारी गई ही। हालांकि ओ दमैं कुसै गी उन्ना चिर किश बी नथे सखांदे जिन्ना चिर एह नेई गलाई दिंदे जे अस (अल्लाह पासेआ) थुआड़े आस्तै अजमैश दे रूपै च (नियुक्त होए दे) आं। इस आस्तै हे मुखातब! साढ़े आदेशें दा इन्कार नेई करेओ। जिस पर ओह (लोक) उंदे (दौनीं) शा ओह गल्ल सिखदे हे जेहदे राहें ओह मड़द ते उसदी जनानी बश्कार तफरीक (विभेद)² पाई दिंदे हे ते ओह अल्लाह दे हुकम दे सिवा

وَالَّذِينَ آمَنُوا تَتْلُوا الشَّيْطَانِ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ ۖ وَمَا كَفَرَ سَلِيمٌ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانِ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسِ السِّحْرُ ۖ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۚ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَعْلَمُونَ مِنْهُمَا مَا يَفْتَرِي قَوْمٌ بِهِ بَيْنَ الْمَرَّةِ وَزَوْجِهِ ۚ وَمَا هُمْ بِضَارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَعْلَمُونَ مَا يَصْرِفُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ

1. फरिश्ते जैसे गुण रखने आहले मानव।

2. ओह लोके गी एह खास धार्मिक शिक्षा दिंदे हे। जेकर लाड़ी-मरहाजै चा लाड़ी शिक्षा ग्रैहन करी लैदी ही तां ओह उस शिक्षा - दीक्षा गी प्रधानता दिंदे होई अपनी संस्था दियें गल्लें गी अपने मरहाजै शा गुस रखन लगी पौंदी ही ते जेकर मरहाज शिक्षा ग्रैहन करी लैदा हा तां ओह बी अपनी लाड़ी शा अपनी संस्था दियां गल्लां गुप्त रखन लगी पौंदा हा। इस चाली ओह दमैं इक-दूए गी अपना भेत नथे दिंदे होंदे। सिर्फ खुदा दे रसूल जां उसदे नायबें गी भेत दसदे हे।

कुसै गी बी इस (गल्ला) राहें नुकसान¹ नथे
पुजां दे ते (इस दे उलट) एह (यानी हजरत
मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे बैरी) ते ओह
गल्ल सिक्खा करदे न जो उनेंगी नुकसान
पुजाग ते फायदा नेई देग ते एह लोक सच्चें
गै समझी चुके दे न जे जो इस (तरीके) गी
अखत्यार करी लै, आखरत च उसदा कोई बी
हिस्सा नेई होग ते ओह चीज जिसदे बदले च
उनें अपने आप गी बेची दिते दा ऐ, बौहत
गै बुरी ऐ, काश, जे ओह एह जानदे ॥ 103 ॥

وَلَقَدْ عَلِمُوا الْمَنَ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا سَرَوْا بِ
أَنفُسِهِمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

ते जेकर एह लोक ईमान आहनेदे ते संयम
अखत्यार करदे तां (उनेंगी पता लग्गी जंदा
जे) अल्लाह पासेआ मिलने आहला बदला
(गै) सर्वश्रेष्ठ (बदला) ऐ, काश जे एह
जानदे ॥ 104 ॥ (रुकू 12/12)

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقُوا لَمُؤَبِّهٌ مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

1. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे अवतार शा पैहलें यहूदियें दो बार छड़जैतर रचे। इक बार हजरत सुलेमान दे खलाफ गुप्त समतियां बनाइयै हजरत सुलेमान गी इन्कारी ते मूरती-पूजक गलाना शुरू करी दिता ते उंदे राज दा सर्वनाश करने दी कोशिश कीती। (राजाएं दा वृतांत पैहला भाग 11:16 ते इतिहास नांS दी दूई कताब भाग 10 : 3-4) असल च एह छड़जैतर अल्लाह दे इक सच्चे नबी दे खलाफ हा।

फलसरूप उंदी एह कोशिश कामयाब नेई होई सकी ते बल्लें-बल्लें यहूदियें दी शक्ति खीन होंदी गई। अखीर च ओह अपने देशें चा कड़ढी दिते गे। दूई बार हारुत-मारुत फरिश्ता सभाS दे द'ऊ ईश्वर भगते दे संपर्क च "सायरस" फ़ारस ते मेद दे राजा दे समर्थन कनै बाबिल दे सम्राट दे खलाफ छड़जैतर रचेआ गेआ। एह प्रयास अल्लाह दी इच्छा दे मताबक हा। उस बेलै यहूदी दुखी हे ते सरकार अत्याचारी ही। इस आस्तै एह गुप्त प्रयास सफल होआ। यहूदियें दे बैरियें दा नाश होई गेआ ते ओह बदेशें थमां सुदेश परतोई आए। (ब्यौरे आस्तै दिक्खो History of the World vol. 1. page 126)

एह दस्सने आस्तै जे हून यहूदी लोक हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे सर्वनाश आस्तै कोशशां करा करदे न ते गुप्त रूपै च ईरान दे सम्राट 'किस्सा' गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे खलाफ भड़काS करदे न। इस छड़जैतर दा केह फल निकलग? बाबिल दी घटना च एह दुखी हे ते अल्लाह दी इच्छा दे मताबक द'ऊ ईश्वर भगते दी प्रेरणा कनै सफल होए हे, पर हून एह लोक अल्लाह दे सच्चे रसूल हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे खलाफ छड़जैतर रचा करदे न। इस आस्तै बाबिल दी घटना आंगर सफल नेई होई सकइन बल्के नकाम रौहगन ते नुकसान उआंगन। इंदा नतीजा हजरत सुलेमान दे खलाफ छड़जैतर रचने आहलें जेनेहा होग। पही इय्यां गै होआ ते उंदी कोशशें दा नतीजा एह निकलेआ जे किस्सा-ईरान दे सम्राट दा बी सर्वनाश होआ ते एह लोक आपूं बी नकाम होए।

हे ईमान आहने आहलेओ! (रसूल गी संबोधन करिये) राइना¹ नेई आखा करो बल्के उनजुर्ना आखा करो ते (उसदी गल्ल ध्यान कनै) सुना करो ते (याद रक्खो जे) मुन्करें आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 105 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

कताब आहलें बिच्चा ते इंदे अलावा मुश्किं बिच्चा जिनें लोकें (साढ़े रसूलें दा) इन्कार कीते दा ऐ, ओह पसंद नेई करदे जे थुआड़े पर थुआड़े रब्ब पासेआ किसै चाल्ली दी खैर (ते बरकत/यानी भलाई) उतारी जा ते (भुल्ली जंदे न जे) अल्लाह जिसी चांहदा ऐ अपनी रैहमत दा खास पात्तर बनाई लैदा ऐ ते अल्लाह बौहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 106 ॥

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْصُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

जिस कुसै पैगाम (संदेश) गी बी अस मन्सूख² करी देचै जां उसी भुलाई देचै तां अस उस शा उत्तम जां ओहदे जैसा (संदेश दबारा

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

1. अरबी भाशा च जेकर कुसै दा ध्यान अपने पासै खिचवना होऐ तां 'राइना' आखदे न; पर एह उसलै आखेआ जंदा ऐ जे जिसलै दसैं पक्ख बराबर होन, की जे राइना दा अर्थ ऐ - तू साढ़ा ध्यान रक्ख, अस तेरा ध्यान रक्खगे, पर जिसलै सामने आह्ला पद ते सम्मान बगैरा च बड़डा होऐ तां उसलै राइना दी ज'गा 'उनजुर्ना' आखदे न अर्थात हे हजूर! साढ़ा बी ध्यान रक्खेओ ते इस चाल्ली गल्ल करो जे अस बी समझी सकचै। इस आयत च मुसलमानें गी एह तलीम दिती गेदी ऐ जे तुस हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी राइना नेई आखा करो। ममकन ऐ एहदे नै थुआड़े अंदर बे-विश्वासी दी भावना दा संचार होन लगै, की जे इस शब्द दा असल अर्थ एह ऐ जे अस ते तुस बराबर आं। इस आस्तै तुस 'उनजुर्ना' आखा करो तां जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा आदर ते सम्मान म्हेशां थुआड़े दिलें च कायम रवैं।

2. इसदा एह अर्थ नेई जे अस पवितर कुरआन दी कुसै आयत गी रद्द करी देचै बल्के अर्थ एह ऐ जे जिसलै अस कुसै चमत्कार गी टलाई दिने आं ते उस शा श्रेष्ठ चमत्कार लेई औने आं जां उससै आंगर दूआ चमत्कार जाहर करी दिने आं तां जे हदायत दा साधन बनै।

इस आयत दा इक अर्थ एह बी ऐ जे पवितर कुरआन शा पैहलें जो-जो शिक्षां तौरात जां इज्जील च उतरी दियां हियां उनेंगी पवितर कुरआन दे उतरने बेलै मन्सूख कीता गेआ, की जे उंदे शा उत्तम शिक्षां कुरआन दे रूप च उतरी गेदियां न। प्रसंग शा एह गै अर्थ सिद्ध होँदा ऐ। जियें तक पवितर कुरआन दी शिक्षा ते आदेशें दा सुआल ऐ तां ओह कदें बी मन्सूख नेई होंग बल्के ओह क्यामत तक चलदे रौहगन जियां जे कुरआन शरीफ च बार-बार इसदा स्पष्टीकरण कीता गेदा ऐ।

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

दुनियां च) लेई औन्ने आं। क्या तुगी पता नेई जे अल्लाह हर गल्ला पर (जिसी करने दा ओह निश्चा करी लै) पूरी चाल्ली समर्थ रखदा ऐ ॥ 107 ॥

क्या तुगी पता नेई जे गासैं ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह दे सिवा थुआड़ा नां कोई दोस्त ऐ ते नां कोई मददगार ॥ 108 ॥

क्या तुस अपने रसूल कनै इसै चाल्ली सुआल करना चांहदे ओ जिस चाल्ली (इस शा) पैहलें मूसा कनै सुआल कीते गे हे ते (भुल्ली जंदे ओ जे) जो शख्स कुफर गी ईमान कनै बदली लै तां समझो जे ओह सिद्धे रस्ते थमां भटकी गोआ ॥ 109 ॥

कताबा आहलें चा मते-हारे लोक इस गल्ला दे बा'द जे सच्च उंदे पर भलेआं जाहर होई चुके दा ऐ, इस ईरखा दी ब'जा करी जो उंदे अपने अंदरा (पैदा होई) दी ऐ, चांहदे न जे थुआड़े ईमान लेई औने दे बा'द तुसंगी पही काफर बनाई देन। इस आस्तै तुस उस बेलै तगर जे अल्लाह अपने हुकम गी नाजल करै, उनेंगी माफ करो ते (उनेंगी) दरगुजर करो। अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 110 ॥

ते नमाज गी (निजमें मताबक) कायम रक्खो ते जकात देआ करो, ते (याद रक्खो जे) जो नेकी तुस अपने आस्तै अगें भेजगे ओ, तुस उसी अल्लाह कश पागे ओ। अल्लाह थुआड़े कमें गी सच्चें गै दिक्खा करदा ऐ ॥ 111 ॥

ते ओह (यानी यहूदी ते मसीही/ईसाई एह बी) आखदे न जे जन्नत च सिवाए उंदे (उनें

أَلَمْ تَعْلَم أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا
سَأَلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ
الْكُفْرَ يَأْتِ بِإِيمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
السَّبِيلِ ۝

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ
يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا
حَسَدًا إِنَّ عِنْدَ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُمُ الْحَقُّ قَاغُتًا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ
اللَّهُ بِأَمْرٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا
تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا

लोकें दे) जो यहूदी होन जां ईसाई¹ होन, कदें बी कोई दाखल नेई होग, एह (सिर्फ) उंदियां मनोकामनां न, तूं (उनेंगी) आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां अपनी दलील पेश करो ॥ 112 ॥

(ते दस्सो जे दूए लोक) की नेई (दाखल होंगन) जो बी अपने आप गी अल्लाह दे सपुर्द करी देऐ ते ओह नेक कम्म करने आहला (बी) होऐ तां उसदे रब्ब कोल ओहदे आस्तै सिला (निश्चत) ऐ ते उनें (लोकें) गी नां (भविक्ख बारै) किसै किसम दा खौफ होग ते नां ओह (कुसै होऐ दे नुक्सान पर) दुखी होंगन ॥ 113 ॥ (रुकू 13/13)

ते यहूदी आखदे न जे ईसाई कुसै (सच्ची) गल्ला पर कायम नेई न ते ईसाई आखदे न जे यहूदी कुसै (सच्ची) गल्ला पर कायम नेई न। हालांकि ओह दमै (इक गै) कताब (यानी तौरात) पढ़दे न। इसै चाल्ली ओह (दूए) लोक जो ज्ञान नेई रखदे, उंदे जनेही गै गल्ल करदे होंदे हे। इस आस्तै जिस (गल्ला) पर एह इखत्लाफ करदे न उसदे बारै अल्लाह क्यामत आहले ध्याइ उंदे बरकार फैसला करग ॥ 114 ॥

ते उस (शख्स) शा बद्ध कु'न जालम (होई सकदा) ऐ जिसनै अल्लाह दी मस्जिदें शा (लोकें गी) रोकेआ जे उंदे च उसदा नांऽ लैता जा, ते उनें गी जुआड़ने दे पिच्छें पेई

أَوْ نَصْرِي^١ تِلْكَ أَمَانِيهِمْ^٢ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^٣

بَلَىٰ^٤ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ^٥

١٣
١٤

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ^٦ وَقَالَتِ النَّصْرَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ^٧ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ^٨ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ^٩ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ^{١٠}

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا^{١١} أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे यहूदी आखदे न जे सिर्फ यहूदी गै सुर्गे च जांगन ते ईसाई आखदे न ते सिर्फ ईसाई गै सुर्गे च जांगन। एह अर्थ नेई जे ईसाई एह समझदे होन जे ईसाई ते यहूदी दमै सुर्गे च जांगन ते यहूदी एह समझदे होन जे यहूदी ते ईसाई दमै गै सुर्गे दे अधिकारी न।

गेआ। इंदे (इनें लोकें) आस्तै मनासब नथा जे उंदे (उनें मस्जिदें) च दाखल होंदे, पर (खुदा शा) डरदे होई उंदे आस्तै संसार च (बी) अपमान ऐ ते आखरत च(बी) उंदे आस्तै बड्डा अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 115 ॥

ते चढ़दा ते घरोंदा अल्लाह दे गै न इस आस्तै जतांह बी तुस मूंह करगे ओ तुआंह गै अल्लाह गी पागे ओ। अल्लाह यकीनन बौहत बधाने आहला (ते) बड़ा जानने आहला ऐ ॥ 116 ॥

ते ओह आखदे न जे अल्लाह नै (अपने आस्तै) इक पुतर¹ बनाई लेदा ऐ (उंदी एह गल्ल सच्च नेई) ओह (ते हर कमजोरी शा) पाक ऐ, बल्के जे किश गासैं ते धरती च ऐ, उसै दा ऐ, सब उसदे आज्ञाकारी न ॥ 117 ॥

ओह गासैं ते धरती गी (बगैर कुसै पैहले नमूने दे) पैदा करने आहला ऐ ते जिसलै ओह कुसै चीजा (गी दुनियां च वजूद च आहने) दा फैसला करी लैदा ऐ तां उस बारै सिर्फ एह आखदा ऐ जे तूं होई जा, ते ओह होई जंदी ऐ ॥ 118 ॥

ते ओह लोक जो (खुदा दी हिकमतें दा) इलम नेई रखदे, आखदे न जे अल्लाह की नेई (आपूं) साढ़े कनै गल्ल करदा जां (की) साढ़े कश कोई नशान (नेई) औंदा? इसै चाल्ली (बिल्कुल) इंदे आहली गल्ल-(ओह बी) आखदे होंदे हे जे जो इंदे शा पैहले

خَافِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١١٥

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيُّمَا تُوَلُّوا
فَئِنَّ وَجْهَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ١١٦

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ ۚ بَلْ لَهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ كُلُّ لَّهُ
قُنُونٌ ١١٧

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِذَا قَضَىٰ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ١١٨

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ
أَوْ نَأْتِيَنَا آيَةً ۚ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ تَشَابَهَتْ

1. मूल शब्द 'वल्द' दा अर्थ ऐ-पुतर ते थीऽ। एह शब्द इक आस्तै बी, दो आस्तै बी ते एहदे शा मतें आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। यहदियें ते ईसाइयें दे बिचार मूजब इत्थें इक पुतर लिखेआ गेदा ऐ। बरना आयत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह दा नां कोई पुतर ऐ, नां थीऽ ऐ नां इक पुतर-थीऽ ते नां नेकां थीयां-पुतर।

(समे दे लोक) हे। उंदे सारें दे दिल इक —
जैसे होई गेदे न। अस ते ऐसे लोकें आस्तै जो
जकीन रखदे न, हर चाल्ली दे नशान तफसील
कनै ब्यान करी चुके दे आं (मगर एह लोक
नेई मनदे) ॥ 119 ॥

असैं तुगी यकीनन खुश-खबरी देने आह्ला ते
डराने आह्ला बनाइयै सच्च (ते तत्थ) कनै
भेजे दा ऐ ते नर्क च जाने आहलें बारै तेरे शा
कोई पुच्छ-पड़ताल नेई कीती जाग ॥ 120 ॥

ते (याद रख जे) जिन्ना चिर तूं उंदे धर्म दा
अनुसरण नेई करगा यहूदी तेरे पर कदैं बी
खुश नेई होंगन ते नां गै ईसाई (खुश होंगन)
तूं (उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह दी हदायत
गै यकीनन असल हदायत ऐ ते जेकर (हे
मुखातब!) तूं इस इलम दे बा'द (बी) जो
तेरे कश आई चुके दा ऐ, उंदी इच्छाएं दा
अनुसरण करगा तां अल्लाह पासेआ नां कोई
तेरा दोस्त होग ते नां मददगार ॥ 121 ॥

(ओह लोक) जिनेंगी असैं कताब¹ दिती दी
ऐ ओह इसदा इसै चाल्ली अनुसरण करदे न
जिस चाल्ली इसदा अनुसरण करना चाही दा।
ओह लोक इस पर (पुख्ता) ईमान रखदे न
ते जो लोक इस दा इन्कार करन ऊऐ नुकसान
उठाने आहले होंदे न ॥ 122 ॥
(रुकू 14/14)

قُلُوبُهُمْ ۖ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٢٠﴾

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ
حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۖ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ
هُوَ الْهَادِي ۖ وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۖ مَا لَكَ مِنَ
اللَّهِ مِنْ وَّعْدٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

الَّذِينَ اتَّيَهُمُ الْكِتَابُ يَتْلُونَهُ حَقًّا
تِلَاوَتِهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِهِ ۖ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٢﴾

1. इत्थें कताब दा अर्थ पवित्र कुरआन ऐ। इस आयत च अल्लाह नै यहदियें गी दोशो ठरहाए दा ऐ जे तुसैं
ते तौरात शा लापरवाही कीती, पर हून एह लोक जिनेंगी असैं कुरआन दिते दा ऐ इसी पूरी चाल्ली अपनांदे
न ते इस पर इनें लोकें दा सधारण ईमान गै नेई बल्के पक्का ईमान ऐ।

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान की जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं, याद करो ते (इस गल्ला की बी) जे मैं तुसेंगी सारे ज्हाँनें पर प्रधानता¹ प्रदान कीती ही ॥ 123 ॥

ते उस दिनै शा डरो जे जिसलै कोई शख्स कदें बी कुसै दूए शख्स दा स्थान नेई लेई सकग ते नां उसशा कुसै किसम दा बदला कबूल कीता जाग ते नां कोई सफारश उसी फायदा देग ते नां उंदी मदद कीती जाग ॥ 124 ॥

ते (उस बेले की बी याद करो) जिसलै इब्राहीम की उसदे रब्ब नै किश गल्लें राहें अजमाया ते उसनै उनेंगी पूरा करी दस्सेआ (इस पर अल्लाह नै) गलाया जे अ'ऊं तुगी सच्चें गै लोकें दा इमाम नियुक्त करने आह्ला आं (इब्राहीम नै) गलाया जे मेरी उलाद बिच्चा बी (इमाम बनायो) (अल्लाह नै) गलाया (हां! मगर) मेरा बा'यदा जालमें तक नेई पुज्जग² ॥ 125 ॥

ते (उस बेले की बी याद करो) जिसलै असें इस घर (यानी काबा) की लोकें आस्तै बार-बार ज'मा होने दी ज'गा ते अमन (दा मकाम) बनाया हा ते (हुकम दिता हा जे) इब्राहीम दे खड़े होने दी ज'गा की नमाज दी ज'गा बनाओ, ते असें इब्राहीम ते इस्माईल की तकीदी हुकम दिता हा जे मेरे घरै दा तवाफ़

يٰۤاَيُّهَا اِسْرَآءِیْلُ اذْكُرُوْا نِعْمَتِی الَّتِیْ
اَنْعَمْتُ عَلَیْكُمْ وَاَنْتُمْ فَضَلْتُمْ عَلٰی
الْعٰلَمِیْنَ ﴿۱۲۳﴾

وَاتَّقُوا یَوْمًا لَا تَجْزِیْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ
شَیْئًا وَلَا یُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا
شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ یُنصَرُونَ ﴿۱۲۴﴾

وَإِذْ بَتَّیْ اِبْرٰهٖمَ رَبُّهُ بِكَلِمٰتٍ
فَاَتَمَّهٖمْ ؕ قَالَ اِنِّیْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ
اِمَامًا ؕ قَالَ وَمِنْ ذُرِّیَّتِیْ ؕ قَالَ لَا یَنَالُ
عَهْدِی الظَّالِمِیْنَ ﴿۱۲۵﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا
وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّیٰ
وَعِدْنَا اِلٰی اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعیْلَ اَنْ طَهِّرَا

1. इस प्रधानता दा अर्थ उससै बेले दे लोक न। उंदे च अगले-पिछले लोक शामिल नेई न। (मुफ़्फ़दाते रागिब)

2. यानी इब्राहीम की संतान चा जो शख्स अत्याचारी होई जांगन उनेंगी इमाम नेई बनाया जाग।

(परदखन) करने आहलें, एतकाफ¹ करने आहलें, रुकू करने आहलें ते सजदा करने आहलें आस्तै पाक (ते साफ) रक्खो ॥ 126 ॥

يَتِيكَ لِلطَّائِفِينَ وَالْمُكَفِّرِينَ وَالزُّكَّاعِ
السُّجُودِ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम नै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! इस (ज'गा) गी इक पुर-अमन शहर बनाई दे ते इसदे बशिंदें चा जो बी अल्लाह पर ते औने आहले ध्यादै पर ईमान ल्यौन उनेंगी (हर किसमै दे) फल प्रदान कर। (इस पर अल्लाह नै) फरमाया जे जो शख्स कुफर करै उसी (बी) अ'ऊं थोढ़े चिरै आस्तै फायदा पजांग। फही उसी मजबूर करियै नरकै दे अजाब पासै लेई जांग ते (एह) बौहत् बुरा अनजाम ऐ ॥ 127 ॥

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا
أَمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ أَمِنَ
مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ
كَفَرَ فَأَمَتُّهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى
عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम उस घरै दियां नीहां चुक्का करदा हा ते (उसदे कनै) इस्माईल बी (ते ओह) दमै आखदे जंदे हे जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े पासेआ (इस खिदमत गी) कबूल कर। तूँ गै (ऐं जो) बौहत् सुनने आहला (ते) बौहत् जानने आहला ऐं ॥ 128 ॥

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

1. एतकाफ़ दा शाब्दक अर्थ-एकांत च ध्यान मग्न होना ऐ। परिभाषा च एतकाफ़ रमजान दी बीहमी तरीका गी मस्जिद च एकांत-बास करियै आसन, प्रार्थना ते जप-तप करदे होई ध्यान मग्न होइयै बेही जाने गी आखदे न। ऐसे एकांत तपस्वी आस्तै रोजेदार होना जरूरी ऐ। एकांत-तपस्वी संसारक बंधन ते दूए बिशें शा अलगग होई जंदा ऐ ते ज्यादा समां प्रार्थना करने, दरूद (इक प्रार्थना दा नांस) पढ़ने, ईश्वर दी स्तुति ते विधिवत नमाज पढ़ने, अपनी नुटियें ते भुल्लें दी माफी मंगने ते पवित्र कुरआन दा पाठ करने च बतौत करदा ऐ। उपासना दा एह ढंग आत्म शुद्धि ते अध्यात्मक उन्नति दा उत्तम साधन ऐ जिसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै आपूँ अपनाया ते मुसलमानें गी बी अपनाने दी प्रेरणा दिती।

इस्लाम नै सन्यास ते बराग बगैरा शा रोके दा ऐ, पर उपासना च लीन होने ते इक- टक ध्यान लाने आस्तै एतकाफ़ दी प्रथा प्रचलत कीती दी ऐ। एह सन्यास जीवन दा संतुलत ते असान रस्ता ऐ। इस च एकांत तपस्वी संसार च रौंदे होई बी संसार शा अलगग होई जंदा ऐ। इस चाल्ली इस आसन विधि कनै तपस्वी अल्लाह दे लागै होई जंदा ऐ ते उसदी किरपा दा खास पात्र बनी जंदा ऐ।

हे साढ़े रब्ब! (ते अस एह बी बिनती करने आं जे) असें दौनें गी अपना फरमांबरदार (बंदा) बनाई लै ते साढ़ी उलाद चा बी अपनी इक फरमांबरदार जमात (बनाऽ) ते असेंगी साढ़ी (स्थिति दे मताबक) अब्बादत दे तरीके दस्स ते साढ़ी बक्खी (अपनी) किरपा कनै ध्यान दे। यकीनन तू (अपने बंदे पासै) बौहत ध्यान देने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐं ॥ 129 ॥

हे साढ़े रब्ब! (साढ़ी एह बी प्रार्थना ऐ जे तू) उंदे चा गै इक ऐसे रसूल¹ दा प्रादुर्भाव कर जो उनेंगी तेरियां आयतां पढ़ियै सुनाऽ ते उनेंगी कताब ते हिकमत सखाऽ ते उनेंगी पवित्तर करै। यकीनन तू गै गालिब (ते) हिकमते आह्ला ऐं ॥ 130 ॥ (रुकू 15/15)

ते उस शख्स दे सिवा जिसनै अपने आपै गी हलाक करी दिता होऐ, इब्राहीम दे धर्म शा कु'न मूह फेरी सकदा ऐ। ते असें सच्चे गै उसी (इस) दुनियां च बी चुनिंदा बनाया हा ते ओह आखरत च बी यकीनन नेक लोके च (शमार) होग ॥ 131 ॥

जिसलै उसदे रब्ब नै उसी गलाया जे (साढ़ी) फरमांबरदारी अखत्यार कर। उस नै (परते च) गलाया जे अ'ऊं (ते पैहलें शा गै) तमाम ज्हांनें दे रब्ब दी फरमांबरदारी अखत्यार करी चुके दा आं ॥ 132 ॥

ते इब्राहीम नै अपने पुतरे गी ते (इस्सै चाल्ली) याकूब नै बी (अपने पुतरे गी) इस गल्ला दी

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٩﴾

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٠﴾

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ الْأَمَنِّ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣١﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣٢﴾

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ

1. इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे संसार च औने आस्तै प्रार्थना कीती गेदी ऐ। इस आस्तै अजै शा चौदां सौ साल पैहलें हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल दी इनें प्रार्थनें दे फलसरूप अरब देश दे मक्का शहरै च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अवतार होआ।

बसीहत कीती (ते गलाया जे) हे मेरे पुत्रो!
अल्लाह नै यकीनन इस दीन (धर्म) गी थुआड़े
आस्तै चुनी लैता ऐ। इस आस्तै तुसँ कदै नई
मरना¹, मगर इस हालत च जे तुस (अल्लाह दे)
पूरे फरमांबरदार ओ ॥ 133 ॥

क्या तुस उस बेलै मजूद हे जिसलै याकूब पर
मौत (दी घड़ी) आई (ते) जिसलै उसनै
अपने पुत्रों गी गलाया जे तुस मेरे बा'द कुस
दी अबादत करगे ओ? उनें (जवाब च) गलाया
जे अस तेरे उपास्य ते तेरे बब्ब-दादें इब्राहीम
ते इस्माईल ते इस्हाक दे उपास्य दी जो इक
गै उपास्य ऐ, अबादत करगे ते अस उसै दे
फरमांबरदार आं ॥ 134 ॥

एह ओह जमात ऐ, जो (अपना समां पूरा
करिये) मरी चुकी दी ऐ जे किश उसनै
कमाया (उस दा लाह-नुकसान) उस आस्तै
ऐ ते जे किश तुसँ कमाया (उसदा लाह-
नुकसान) थुआड़े आस्तै ऐ ते जे किश ओह
करदे हे उस बारै तुंदे शा (किश) नई पुच्छेआ
जाग ॥ 135 ॥

ते (क्या तुसँ सुनेआ जे) ओह एह बी आखदे
न जे यहूदी जां ईसाई होई जाओ (इस चाल्ली)
तुस हदायत पाई लैगे ओ। 'तू' (उनेंगी) आखी
दे (जे इय्यां नई बल्के) इब्राहीम दे दीन गी
जो (खुदा दे गै अगें) झुकने आहला हा
अखत्यार करो ते (याद रक्खो जे) ओह
मुश्रिकें चा नई हा ॥ 136 ॥

तुस गलाओ जे अस अल्लाह पर ते जे किश
साढ़े पर उतारेआ गेदा ऐ ते जे किश इब्राहीम,

يَبْنِيَنَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ
فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ
الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن
بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا
وَنَحْنُ لَكَ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٤﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٥﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٦﴾

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا

1. मौत कुसँ दे बस च नई ऐ। आयत दा अर्थ एह ऐ जे हर खिन आज्ञाकारी बने दे र'वो, कुतै ऐसा नीं होऐ
जे अचानक मौत गै आई जा।

इस्माईल, इस्हाक़, याक़ूब ते (उसदी) उलाद पर उतारेआ गेआ हा ते जे किश मूसा ते ईसा गी दिता गेआ हा ते (इस्सै चाल्ली) जे किश (बाकी) नबियें गी उंदे रब्ब पासेआ दिता गेआ हा (उस सारी वह्मी पर) ईमान रखदे न अस उंदे चा इक (नबी ते दूए नबी) दे बश्कार (कोई) बी फर्क नेई करदे ते अस उससै दे फरमांबरदार आं ॥ 137 ॥

इस आस्तै जेकर ओह लोक (उससै चाल्ली) ईमान लेई औन जिस चाल्ली तुस इस (तलीम) पर ईमान ल्याए दे ओ तां (बस्स) ओह हदायत पाई गे ते जेकर ओह फिरी जान तां (समझो जे) ओह सिर्फ इखत्लाफ (करने) पर (तुले दे) न। इस सूरत च अल्लाह तुगी जरूर (उंदी दुश्ता शा) बचाग। ओह बौहत गै सुनने आह्ला (ते) बौहत गै जानने आह्ला ऐ ॥ 138 ॥

(हे मुसलमानो! उनेंगी गलाओ जे अस ते) अल्लाह दा दीन (धर्म) अखत्यार करगे ते (दीन सखाने बाँरे) अल्लाह शा बेहतर कु'न होई सकदा ऐ? ते अस उससै दी अबादत करने आह्ले आं ॥ 139 ॥

तू (उनेंगी) आख, क्या तुस साढ़े कनै अल्लाह बाँरे झगड़दे ओ, हालांके ओह साड़ा (बी) रब्ब ऐ ते थुआड़ा (बी) रब्ब ऐ ते साढ़े कर्म साढ़े आस्तै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े आस्तै। ते अस ते उस कनै शरधा (दा तल्लक) रक्खने आं ॥ 140 ॥

(हे कताब आह्लेओ!) क्या तुस (एह) आखदे ओ जे इब्राहीम ते इस्माईल ते इस्हाक़

أَنْزَلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۖ فَيَسْخَرُهُمُ اللَّهُ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ ۖ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً ۖ وَنَحْنُ لَهُ عِيدُونَ ﴿١٣٩﴾

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُخِضُّونَ ﴿١٤٠﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا

ते याकूब ते उसदी उलाद यहूदी जां मसीही /
ईसाई हे¹? तूं (उनेंगी) आख जे क्या तुस ज्यादा
जानदे ओ जां अल्लाह? ते उस शा बद्ध जालम
कुन होई सकदा ऐ जो उस शहादत गी जो
ओहदे कश अल्लाह पासेआ होऐ, छपालै, ते
अल्लाह उस शा कदे बी ना-बाकफ नेई ऐ, जो
तुस करदे ओ ॥ 141 ॥

एह ओह जमात ऐ जो (अपना समां पूरा
करियै) मरी चुकी दी ऐ। जे किश उसनै
कमाया (उसदा नफा-नुकसान) ओहदे गै
आस्तै ऐ ते जे किश तुसें कमाया (उसदा
नफा-नुकसान) थुआड़े आस्तै ऐ ते जे किश
ओह करदे हे उस बारै तुंदे शा नेई पुच्छेआ
जाग ॥ 142 ॥ (रुकू 16/16)

هُودًا أَوْ نَصْرًا ۖ قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ
اللَّهُ ۚ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً
عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

تِلْكَ أُمَمٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهُمَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مِمَّا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تَسْأَلُونَ عَمَّا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

1. तौरात च लिखे दा ऐ जे हजरत इब्राहीम, इस्माईल, इस्हाक ते याकूब एह सारे लोक हजरत मूसा ते ईसा
शा सदियां पैहलें होई चुके दे न। फही ओह यहूदी ते ईसाई किस चाल्ली होई सकदे न।

मूर्ख लोक जरूर गलांगन जे इनें (मुसलमानें) गी इंदे उस किब्ला¹ शा जिस पर एह (पैहलें) हे किस गल्ला ने फराई² दिता ऐ (जिसलै ओह एह गलान) तूं (उनेंगी) गलायां जो चढ़दा, घरोंदा अल्लाह दा गै ऐ। ओह जिसी चाहदा ऐ इक सिद्धा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 143 ॥

ते (हे मुसलमानो! जिस चाल्ली असें तुसेंगी सिद्धा रस्ता दस्सेआ ऐ) उस्सै चाल्ली असें तुसेंगी इक सर्वश्रेष्ठ जाति बी बनाया ऐ तां जे तुस (दूए) लोकें दे नगरान बनो, ते एह रसूल तुंदे पर नगरान होऐ ते असें उस किब्ला गी जिस पर तूं (इस शा पैहलें) कायम हा, सिर्फ इस आस्तै नियुक्त कीता हा जे अस उस शख्स गी, जो इस रसूल दी फरमांबरदारी करदा ऐ उस शख्स दी निस्बत जो अडिडयें दे भार फिरी जंदा ऐ (इस स्पष्ट रूपै च) जान्नी लैन ते एह (गल्ल) उनें लोकें दे सिवा, जिनें लोकें गी अल्लाह नै हदायत दिती दी ऐ (दूए आस्तै) जरूर मुश्कल ऐ ते अल्लाह (नेहा) नेई जे थुआड़े ईमान गी ब्यर्थ जान देऐ। अल्लाह यकीनन सारे इन्सानें पर अत्त मेहरबान (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 144 ॥

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيْنَاهُمْ عَنِ قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَّءَوْفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

1. किब्ला-ओह पवित्तर थाहर जिस पासै दुनियां भर दे सारे मुसलमान मूंह करियै नमाज पढ़दे न ते एह मक्का च स्थित ऐ। इसी पवित्तर कुरआन नै काबा, बैतुल हराम ते मस्जिदे हराम दा बी नां देते दा ऐ।
2. किब्ला परिवर्तन दी घटना मदीना च होई। मक्का च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नमाज मौकै ऐसी ज'गा खडोंदे होंदे हे जे सामनै 'काबा' बी रौहदा हा ते 'बैतुल मक़दस' बी। यहूदी इस गल्ला पर खुश हे जे साढ़े किब्ला (बैतुल मक़दस) पासै बी मूंह ऐ। जिसलै तुस मदीना च आए तां किश समां गुजरने पर तुसेंगी वही राहें दस्सेआ गेआ जे 'काबा' पासै मूंह करियै नमाज पढ़ा करो। इस लेई तुसें ऐसा गै कीता। इस पर मूर्खें इतराज कीता जिसदा जवाब इनें आयतें च दिता गेदा ऐ जे काबा अपने आप च कोई बशेशता नेई रखदा। असल सत्ता अल्लाह दी ऐ ते इस सर्व व्यापक अल्लाह आस्तै चढ़दा-घरोंदा इक बरोबर ऐ।

अस तेरे ध्यान दा बार-बार पासै बकबी फिरना/ जाना दिक्खा करने आं इस आस्तै अस तुगी जरूर उस किब्ला पासै फेरी देगे, जिसी तू पसंद करना ऐं इस लेई (हून) तू अपना मूंह 'मस्जिदे-हराम' (काबा) पासै फेरी लै। ते (हे मुसलमानो!) तुस (बी) जित्थें कुतै ओ, ओहदे पासै मूंह करा करो ते जिनें (लोकें) गी कताब (यानी तौरात) दिती गेदी ऐ ओह यकीनन जानदे न जे एह् (किब्ला दे परिवर्तन दा हुकम) तेरे रब्ब पासेआ (भेजी दी इक) सचाई ऐ ते जे किश एह् (लोक) करा करदे न अल्लाह ओहदे शा कदें बी बे-खबर नेई ऐ ॥ 145 ॥

ते जिनें लोकें गी (तुंदे शा पैहलें) कताब दिती गेदी ऐ जेकर तू उंदै कश हर इक (चाली दा) नशान (बी) लेई आमें (तां बी) ओह तेरे किब्ला दा अनुसरण नेई करडन ते नां तू उंदे किब्ला दा अनुसरण करी सकना ऐं ते नां उंदे चा कोई (फिरका) दूए (फिरके) दे किब्ला दा अनुसरण¹ करग ते (हे संबोधत!) जेकर उसदे बा'द बी ते तेरे कश (ईश्वरी) इलम आई चुके दा ऐ तोह् उंदी खाहशें दा अनुसरण कीता तां यकीनन तू ऐसी हालत च जालमें च (शमार) होगगा ॥ 146 ॥

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ
فَلَوْلِيَّتُكَ قَبْلَهُ تَرْضَاهَا قَوْلٌ وَجْهِكَ
نَظَرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ
فَوُتُّوا وَجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

وَلَيْسَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ
أَيِّ مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ
قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ
وَلَيْسَ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

1. ईसाई लोक पूर्व दिशा पासै मूंह करियै उपासना करदे होंदे न जियां जे नज्जान दे ईसाई जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कश धार्मिक गल्ल-बात करन आए तां उनें पूर्व पासै मूंह करियै गै नमाज पढ़ी हो। ईसाई इस दा कारण एह् दसदे न जे हजरत ईसा दी शुध-सूचना देने आह्ला नखतर पूर्व पासेआ चढ़ेआ हा। यहूदियें च सामरी कबीले दे लोक जियां जे इज्जील यूहन्ना भाग 4 आयत 20 शा सिद्ध होंदा ऐ। यूरोशलम दे इक पर्वत पासै मूंह करियै अबादत करदे होंदे हे ते बाकी यहूदी बैतुलमक़दस पासै मूंह करियै नमाज पढ़े होंदे हे। इस आस्तै इन सारें च किब्ले बारें मत-भेद हा। इस्सै पासै इस आयत च इशारा कीता गेदा ऐ जे उंदे चा कोई इक बी दूए दे किब्ले पासै मूंह नेई करग।

ओह लोक जिनें गी असें कताब दिती दी ऐ ओह इस (सचाई) गी (उस्सै चाल्ली) पछानदे न जिस चाल्ली अपने पुत्तरे गी पछानदे न ते उंदे चा किश लोक यकीनन जानी-बुज्जी सचाई गी छपालदे न ॥ 147 ॥

الَّذِينَ أَنْتَبَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

एह सचाई तेरे रब्ब पासेआ ऐ। इस आस्तै तू शक्क करने आहलें बिच्चा कदें बी नेई बन ॥ 148 ॥ (रुकू 17/1)

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٨﴾

ते हर इक (शख्स) दा इक (नां इक) द्रिस्टीकोण¹ होंदा ऐ जिसी ओह (अपने आपै पर) धारी लैंदा ऐ। इस लेई (थुआड़ा द्रिस्टीकोण एह होऐ जे) तुस (भलाई दे स्हाबें/लिहाज कनै) इक-दूए शा अगें बधने दी कोशश करो। तुस जित्थें कुतै (बी) होगे ओ अल्लाह तुसेंगी किट्टे करियै लेई औग। अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरी चाल्ली समर्थ ऐ ॥ 149 ॥

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مَوْرِبٌ فَاسْتَبِقُوا الْحَزَبَ ۚ آيُنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٩﴾

ते तू जिस ज 'गा थमां बी निकलें/लंघें अपना ध्यान मस्जिदे हराम (काबा) पासै फेरी दे² ते एह (हुकम) यकीनन तेरे रब्ब पासेआ (आई दी) सचाई ऐ ते जे किश (बी) तुस करदे ओ अल्लाह उस शा कदें बी बे-खबर नेई ऐ ॥ 150 ॥

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

1. मूल शब्द 'विज्हुतुन' दा अर्थ ऐ ओह उद्देश/द्रिस्टीकोण जिस पासै मनुख अपना ध्यान देऐ। (मुफ़्फ़दाते राशिब)
2. पवित्र स्थान 'काबा' पासै मूंह करियै अबादत करना ते कुसै थाहरै परा बाहर निकलने नै सरबंघ नेई रखदा, बल्के इन्सान भामें कुसै थाहरै परा निकलै ते भामें कुसै थाहर दाखल होऐ हर हालत च मुसलमानें आस्तै जरूरी ऐ जे ओह नमाज पढ़दे मौकें पवित्र काबा पासै मूंह करा करन। इस आस्तै इस आयत दे शब्दें शा स्पष्ट होंदा ऐ जे इस थाहरै पर युद्ध दा बर्णन ऐ की जे इत्थें 'खरूज' (निकलना) शब्द युद्ध आस्तै निकलने दे अर्थ च बरतेआ गेदा ऐ। भाव एह ऐ जे हे मुसलमानो! हून तुसेंगी युद्ध करने आस्तै मजबूर करी दिता जाग ते तुस जित्थें कुतै बी होगे ओ तुंदे पर दबाऽ पाया जाग जे तुस मक्का-बासियें कनै युद्ध करो। ऐसे सभे आस्तै अल्लाह अजाजत दिंदा ऐ जे जिसलै ओह तुसेंगी मजबूर करन तां जरूर युद्ध करो, पर युद्ध दा मूल मकसद बैतुल्ला गी जीतना होऐ। सारांश एह ऐ जे इस थाहरै पर काबा गी जीतने पासै संकेत ऐ।

ते तू जिस ज'गा थमां (बी) निकलै अपना ध्यान मस्जिदे-हराम' पासै फेरी दे ते तुस (बी) जित्थें कुतै ओ अपने मूंह उस्सै पासै¹ करा करो तां जे उनें लोकें दे सिवा जो इंदे (बरोधिये) चा जालम बने दे न (बाकी) लोकें पासैआ तुंदे पर अलजाम² नेई र'वै। इस आस्तै तुस इनें जालमें शा नेई डरो, ते मेरे शा डरो — एह हुकम मै इस आस्तै दिता ऐ जे तुंदे पर लोकें दा आरोप नेई र'वै। ते तां जे अ'ऊं अपनी नैमत तुंदे पर पूरी करां ते तां जे तुस हदायत पाओ ॥ 151 ॥

(उस्सै चाल्ली) जिस चाल्ली असें तुंदे च तुंदे चा गै इक रसूल भेजेआ ऐ जो तुसेंगी साढ़ी आयतां पढ़ियै सुनांदा ऐ ते तुसेंगी पवित्र करदा ऐ ते तुसेंगी कताब ते हिक्मत सखांदा ऐ ते तुसेंगी ओह किश सखांदा ऐ जो तुस (पैहलें) नथे जानदे ॥ 152 ॥

इस आस्तै (जिसलै अ'ऊं इस चाल्ली किरपा करने आह्ला आं तां) तुस मिगी याद रखो, अ'ऊं (बी) तुसेंगी याद करदा रौहग ते मेरे शुकुरगजार बनो ते मेरी ना-शुकरी नेई करो ॥ 153 ॥ (रुकू 18/2)

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ وَلَا تَمْنُنْ بِعَمَلِكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥١﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥٢﴾

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٣﴾

1. इस ज'गा उनें मुसलमानें दा बर्णन ऐ जो युद्ध खेतर शा बाहर हे ते उनेंगी गलाया गेआ हा जे जो मुसलमान युद्ध च फसी गेदे न उंदा ते एह फर्ज ऐ जे जित्थुआं बी ओह युद्ध करने आस्तै निकलन ओह काबा दी विजय गी अपना मूल द्रिस्टीकोण बनान ते उनें मुसलमानें दा जो युद्ध खेतर शा बाहर न, एह फर्ज ऐ जे ओह काबा पासै मूंह करिये अबादत करा करन ते अपना ध्यान ते प्रार्थनां सदा इस्सै उद्देश आस्तै करदे रौहन जे अल्लाह असेंगी काबा देई देरे।
2. जेकर तुस मक्का नेई जीतगे तां बैरी दा तुंदे पर आरोप रौहग, पर जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललम अपने युद्धें दी धारा किब्ला-विजय पासै मोड़ी देंग तां दूए मुसलमान बी नमाजें ते प्रार्थनाएं च इस गल्ला दा ध्यान रखडल, तां काबा पर विजय हासल होई जाग ते मुन्कर लोकें ते यहूदियें दा कुसै चाल्ली दा आरोप मुसलमानें पर नेई रौहग।

हे लोको! जो ईमान ल्याए ओ, सबर ते दुआऽ राहें (अल्लाह दी) मदद मंगो। अल्लाह यकीनन सबर करने आहलें दे कनै (होंदा) ऐ ॥ 154 ॥

ते जो लोक अल्लाह दे रस्ते च (यानी नांऽ पर) मरोई जंदे न उंदे बारै (एह) नेई आखो जे ओह मुड़दा न (ओह मुड़दा नेई) बल्के जींदे न पर तुस नेई समझदे ॥ 155 ॥

ते अस तुसें गी कुसै हद तगर डर ते भुक्ख (शा) ते जान-माल ते फलें दी कमी राहें जरूर अजमागे ते (हे रसूल!) तूं (इनें) सबर करने आहलें गी खुश-खबरी सुनाई दे ॥ 156 ॥

जिंदे पर जिसलै (बी) कोई मसीबत आवै (घबरांदे नेई बल्के एह) आखदे न जे अस (ते) अल्लाह दे गै आं ते उसै कश परतोई जाने आहले आं ॥ 157 ॥

इय्यै ओह लोक न जिंदे पर उंदे रब्ब पासेआ बरकतां (नाज़ल होंदियां) न ते रैहमत (बी) ते इय्यै लोक हदायत पाने आहले न ॥ 158 ॥

सफ़ा¹ ते मर्वा यकीनन अल्लाह दे नशानें चा न। इस आस्तै जो शख्स उस घर (यानी काबा) दा हज्ज जां उमरा करै तां उसी उंदे बशकार तेज चलने पर कोई गुनाह² नेई। ते जो बी शख्स अपनी खुशी कनै कोई नेक कम्म करै (ओह समझी लै जे) अल्लाह (नेक कम्में दा) कदरदान ऐ ते (ओह) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 159 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٤﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٥﴾

وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِلَىٰ إِلَهِهِ رُجْعُونَ ﴿١٥٧﴾

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوَاعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٩﴾

1. सफ़ा ते मर्वा मक्का शहर च दऊं पहाड़ियां न। इनें दौनीं बशकार इक सिरे शा दूए सिरे तक निजमै मताबक हाजी लोकें गी तेज-तेज चलना ते किश हिस्से च दौड़ना होदा ऐ।
2. मदीना दे लोक इस थाहर घूमना-फिरना बरजत मनदे हे। इस आस्तै आखेआ गेदा ऐ जे घूमने-फिरने च कोई पाप नेई।

जो लोक इस (कलाम) गी जो असें खुल्ले नशानें ते हदायतें कनै सजे दा उतारेआ ऐ, इसदे बा'द जे असें उसी इस कताबा च (कुरआन च) स्पष्ट रूप कनै ब्यान करी दिता ऐ, छपालदे न, ऐसे गै लोक न जिंदे पर अल्लाह लानत बर्हादा ऐ ते (दूए) लानत करने आहले (बी) लानत करदे न ॥ 160 ॥

हां मगर जिनें तोबा करी लैती ते सुधार करी लैता ते (खुदा दे हुकमें गी) तफसील कनै ब्यान करी दिता तां ऐसे लोकें पर अ'ऊं किरपा कनै ध्यान देगा ते अ'ऊं (अपने बंदें पासै) बौहत ध्यान देने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला आं ॥ 161 ॥

जिनें लोकें इन्कार कीता ते उसै हालती च मरी गे ऐसे लोकें पर यकीनन अल्लाह दी ते फरिशतें दी ते लोकें दी सारें दी लानत ऐ ॥ 162 ॥

ओह उस च (पेदे) रौहगन नां (ते) उंदे परा अजाब हल्का कीता जाग ते नां उनेंगी (साह लैने दी) मोह्लत दिती जाग ॥ 163 ॥

ते थुआड़ा उपास्य (अपनी जात च) सिर्फ इक गै उपास्य ऐ उसदे सिवा कोई उपास्य नेई। ओह बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 164 ॥ (रुकू 19/3)

गासैं ते धरती दी पदायश, रातीं ते दिनै दे अगें-पिच्छें औने ते उनें किशितयें च जो इन्सानें गी फायदा देने आहली चीजां लेइयै समुंदरै च चलदियां न ते उस पानी च जिसी अल्लाह नै बदलैं च उतारेआ, पही ओहदे

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۚ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعُنُونَ ﴿١٦٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ وَلَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا ۖ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لعنةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٢﴾

خُلِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٣﴾

وَالَهُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٤﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاختلافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا

राहें धरती गी उसदे खुशक होने परैं सर-सब्ज/हरा-भरा कीता ते उस पर हर चाल्ली दे जानवर फलाए (पैदा कीते ते बधाए) ते ब्हाएँ गी तांह-तुआंह फलाने (चलाने) च ते उनें बदलें च जो धरती ते गासै दे बश्कार सेवादार न (यकीनन) उस कौम आस्तै जो अकली शा कम्म लैंदी ऐ, केई (किसमें दे) नशान न ॥ 165 ॥

ते किश लोक ऐसे न जो अल्लाह दे सिवा दूएँ गी (अल्लाह दा) शरीक बनांदे न ते उंदे नै अल्लाह दे प्रेम आंगर प्रेम करदे न ते जो लोक मोमिन न ओह सारें शा ज्यादा अल्लाह कनै (गै) प्रेम करदे न ते जो लोक (इस) जुलम दे दोशी होए दे न जेकर ओह (उस घड़ी गी) जिसलै ओह अजाब गी (सामनै) दिखडन (कुसै चाल्ली हून दिक्खी लैंदे तां समझी जंदे) जे सब ताकत अल्लाह गी गै ऐ ते एह जे अल्लाह सख्त अजाब (देने) आह्ला ऐ ॥ 166 ॥

(ते काश जे ओह लोक उस समे गी दिक्खी लैंदे) जिसलै ओह लोक जिंदी फरमांबरदार कीती जंदी ही, उनें लोकें चा जो फरमांबरदार हे, बक्ख होई जांगन ते अजाब गी (अपनी अक्खी) दिक्खी लैंगन ते उंदे (शिकं दी ब'जा करी मुक्ति दे) सारे साधन कटोई जांगन ॥ 167 ॥

ते जो लोक (इन्कारी लोकें दे सरदारें दे) फरमांबरदार हे गलांगन जे काश असेंगी इक बार (पही दुनियां च) बापस जाना (नसीब) होंदा तां अस (बी) इंदे (इन्कारियें दे सरदारें) शा बक्ख होई जंदे जिस चाल्ली (अज्ज) एह साढ़े शा बक्ख होई गे न। इस चाल्ली अल्लाह

أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۚ وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٥﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٦﴾

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا ۖ وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً ۖ فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ۚ

उनेंगी दस्सग जे उंदे कमें दा नतीजा किश कोरी कल्पनां न जो उंदे पर (गै बिपतां बनियै) पोंगन ते ओह (दोजख दी) अग्गी चा कदें बी नेई निकली सकडन ॥ 168 ॥ (रुकू 20/4)

हे लोको! जो कुश धरती च ऐ, ओहदे चा जे किश ल्हाल ते पवित्तर ऐ (उसी) खाओ ते शतान¹ दे पैर पर नेई चलो ओह यकीनन थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 169 ॥

ओह तुसेंगी सिर्फ बदी (बुराई) दी ते अशलील ते उस (गल्ला) दी जे तुस अल्लाह दे बाँरे झूठ घड़ियै ओह गल्ल आखो जो तुस नेई जानदे, दी प्रेरणा दिंदा ऐ ॥ 170 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे इस (कलाम) दा जो अल्लाह ने उतारे दा ऐ, अनुसरण करो तां ओह आखदे न जे (नेई) अस ते उस्सै (चाल्ली) दा अनुसरण करगे, जिस पर असें अपने बब्ब-दादें गी दिक्खेआ। भला जेकर उंदे बब्ब-दादा किश बी समझ नेई रखदे होन ते नां सिद्धे रस्ते पर चलदे होन (तां फही बी ओह ऐसा गै करडन?) ॥ 171 ॥

ते उनें लोकें दी हालत जिनें इन्कार कीता ऐ उस शख्स दी हालत आंगर ऐ जो उस चीजै गी बुलांदा² ऐ जो पुकार ते अवाज दे सिवा किश नेई सुनदी। (एह लोक) बैहरे³, गूंगे ते अ'न्ने न। इस आस्तै नेई समझदे ॥ 172 ॥

وَمَا هُمْ بِخُرْجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا مِّمَّا بَرَأَ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٩﴾

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

وَمِثْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَدْعُو بِمَا لَا يَسْمَعُ الْأَدْعَاءَ وَنِدَاءً صُمًّا بُكْمًا عَنَى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

1. यानी शतान दे रस्ते, ढंग, तरीके ते रीती गी नेई अपनाओ।
2. अरबी दे मूल शब्द 'बनएको' दा अर्थ पशु गी अवाज देना होदा ऐ। पशु अवाज सुनियै अपने मालक दी आज्ञा दा पालन करदा ऐ, पर उसदे शब्दें दा अर्थ नेई समझदा। अल्लाह आखदा ऐ जे मुन्कर लोकें दी हालत बी ऐसी गै ऐ। एह लोक इक-दुए दा अनुसरण धेड़-चाल आंगर करदे न ते एह बिचार नेई करदे जे आखने आहला केह आखदा ऐ ते सुनने आहला केह सुनदा ऐ। इसदे उलट इसलाम धर्म पासै बुलाने आहला बुद्धि- संगत गल्ल आखदा ऐ ते समझाइयै आखदा ऐ। उसदे पैरोकार समझियै गै उसदा अनुसरण करदे न, नां के सिर्फ पशुएं आंगर अवाज सुनदे न।
3. आखो जे उंदी सारी इंदरियें गी ईरखा-द्वेष नै बे-कार करी दिते दा ऐ। इस आस्तै ओह अपने बुरे कमें दी बुराइयें दा अनुभव नेई करदे।

हे लोको जे ईमान ल्याए दे ओ! उने पवित्र चीजे चा खाओ। जो असें तुसंगी दिती दियां न ते जेकर तुस (सच्चे गै) अल्लाह दी गै अबादत करदे ओ तां उस दा शुकर (बी अदाऽ) करो ॥ 173 ॥

उसनै धुआड़े आस्तै सिर्फ मरदाड़, खून, सूरै दा मास ते उने चीजे गी जिनैगी अल्लाह दे सिवा कुसै होरस आस्तै नामजद (मनोनीत)¹ करी दिता गेदा होऐ, रूहाम (नखिदुध) कीता गेदा ऐ पर जो शख्स (इने चीजे दे इस्तेमाल आस्तै) मजबूर होई जा ते ओह नां ते कनून दा मकाबला करने आहला होऐ ते नां हद्द शा अगगे लंघने आहला होऐ, उस पर (आस्तै) कोई गुनाह नैई। अल्लाह यकीनन बौहत बखाने आहला (ते) बार-बार रैह्म करने आहला ऐ ॥ 174 ॥

जो लोक उस (तलीम) गी छपालदे न जो अल्लाह नै (अपनी) कताब च उतारी ऐ ते उसदे बदले च थोढ़ा-हारा² मुल्ल लेंदे न ओह अपने ढिड्डे च सिर्फ अग भरदे न ते क्यामत आहलै रोज अल्लाह नां ते उंदे कनै गल्ल-बात करग ते नां गै उनेगी पवित्र ठरहाग ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 175 ॥

इयै ओह लोक न जिन हदायत गी छोड़ियै गुमराही गी ते बख्शाश गी छोड़ियै अजाब गी अपनाया ऐ। इस आस्तै अगगी (दे अजाब) पर उंदा सबर करना बड़ा गै रूहानगी आहला ऐ ॥ 176 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخُزْيُرِ وَمَا أَهَلَ بِهِ لَغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ أَضْطَرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ بِالْمَغْفِرَةِ ۖ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٦﴾

1. मूल शब्द 'उहिल्ला' दा अर्थ ऐ उच्चे सुरे च किश गलाना। मुहावरे च एह शब्द पशु जां कुसै होर नैमत दे बारे च अल्लाह जां कुसै देवता दा नांऽ पुकारने आस्तै बी बोल्लेआ जंदा ऐ। इस आयत च अल्लाह नै गलाए दा ऐ जे ऐसी चीजे दा प्रयोग रूहाम ऐ जिंदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै दूष दा नांऽ लैता गेदा होऐ चाहे ओह चढ़ावा गै की नैई होऐ जां उस पर ज'बा करदे मौके कुसै होर अराध्य दा नांऽ लैता गेआ होऐ।
2. इसदा एह अर्थ नैई जे मते मुल्ल लैना ठीक न बल्के अर्थ एह ऐ जे संसारक माया भाग्य ओह ढेर दे ढेर होऐ ओह इस नुकसान ते अपराध दे बदले च थोढ़ी ऐ।

एह (अज्ञाब) इस करी होग जे अल्लाह नै इस कताब (कुरआन) गी सच्च पर (अधारत) उतारे दा ऐ ते जिनें लोकें इस कताब दे बाँरे च इखत्लाफ कीता ऐ ओह यकीनन परले दरजे दी दुश्मनी (अदावत) च पेदे न ॥ 177 ॥ (रुकू 21/5)

थुआड़ा पूर्व ते पच्छिम पासै मूंह करना कोई बड़्डी नेकी नेई ऐ, पर कामिल नेक ओह आदमी ऐ जो अल्लाह, आखरत, फरिश्तें, ईश्वरी कताब ते सारे नबियें पर ईमान रखै ते उस (अल्लाह) दे प्रेम दी ब'जा करी रिश्तेदारें, जतीमें, गरीबें, मसाफरें ते मंगने आहलें ते इंदे अलावा गुलामें (दी अजादी) आसतै अपना धन देऐ ते नमाज गी कायम रखै ते जकात देऐ ते अपने बा'यदे गी, जिसलै बी ओह (कोई) बा'यदा करी लैन, उसी पूरा करने आहले ते (खास कर) तंगी, बमारी च ते युद्ध बेलै धीरज शा कम्म लैन आहले (कामिल नेक) न। इय्यै लोक न जो (अपने कथन च) सच्चे साबत होए न ते इय्यै लोक कामिल (पूरी चाल्ली) संयमी न ॥ 178 ॥

हे लोको! जो ईमान लिया ओ! कतल कीते गेदे लोकें बाँरे बराबर दा बदला लैना थुआड़ा फर्ज ठरहाया गेदा ऐ। जेकर (कातल) अजाद¹ (मड़द) होऐ तां उसी अजाद (कातल शा) ते जेकर (कातल) गलाम होऐ तां उसी गलाम (कातल) शा ते जेकर (कातल) जनानी होऐ

ذٰلِكَ يٰۤاَيُّهَا اللّٰهُ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۚ
وَإِنَّ الَّذِيْنَ احْتَلَفُوْا فِى الْكِتٰبِ لَفِىْ
شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ۝٢

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ
الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ
وَالرَّسُوْلِ ۚ وَاٰتٰى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوٰى
الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسْكِيْنَ وَاٰتٰى
السَّبِيْلَ ۚ وَالسَّٰبِقِيْنَ ۚ وَفِى الرِّقَابِ ۚ
وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوَفُوْنَ
بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ فِى
الْبَاسِ ۚ وَالصَّرَآءِ ۚ وَحِيْنَ اُبَاسٌ ۚ
اُوْلٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ۚ وَاُوْلٰٓئِكَ
هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۝٣

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ
فِى الْقَتْلِ ۚ اَلْحُرُّ بِاَلْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِاَلْعَبْدِ
وَالْاُنْثٰى بِاَلْاُنْثٰى ۚ فَمَنْ عَفٰى لَهٗ مِنْ اَخِيْهِ

1. इसदा मतलब एह ऐ जे जेकर कोई अजाद मड़द कुसै दी हत्या करी देऐ तां मारेआ गेदा भामें अजाद मड़द होऐ जां अजाद जनानी होऐ, भामें दास होऐ जां दासी, बदले च उससै अजाद हत्यारे दी हत्या कीती जाग। इससै चाल्ली जेकर हत्यारा कोई दास होऐ तां उससै दास हत्यारे कन्नै बदला लैता जाग ते जेकर जनानी अजाद जां दासी हत्यारन होऐ तां उससै हत्यारन कन्नै बदला लैता जाग।

तां उसी (कातल) जनानी शा, पर जिस (कातल) गी उसदे भ्राऽ पासेआ किश (जरमान्ना) माफ करी दिता जा तां (सुर्गबासी दा बारस यानी उत्तराधिकारी बाकी जरमान्ने गी सिर्फ) मनासब ढंगै कन्नै लेई सकदा ऐ ते (कातल पर) मनासब ढंगै कन्नै (बाकी जरमान्ना) उसी अदा करी देना बाजब ऐ। एह थुआड़े रब्ब पासेआ रिआत ते रैहमत ऐ। फही जो शख्स इस (हुकम) दे बा'द बी ज्यादाती करै ओहदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 179 ॥

हे अकलमंदो! थुआड़े आस्तै बदला¹ लैने च जिंदगी (दा समान) ऐ (ते एह हुकम इस आस्तै ऐ) जे तुस बची जाओ ॥ 180 ॥

जिसलै तुंदे चा कुसै पर मौती दा समां आई जा तां जेकर ओह (मरने आह्ला) मता-सारा² माल छोड़ी जा तां माता-पिता³ ते करीबी रिश्तेदारें दे नांऽ अच्छी गल्लै दी बसीहत करी जाना थुआड़ा फर्ज ठहराया गेदा ऐ। (एह गल्ल) संयमियें आस्तै जरूरी ऐ ॥ 181 ॥

شَيْءٍ فَاتَّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٍ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۚ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّرِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّنْ أَعْتَدَىٰ بِعَدَاكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٨٠﴾

كَتَبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا ۖ الْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٨١﴾

1. मूल शब्द 'क्रिसास' दा अर्थ ऐ बदला लैना। भाव एह ऐ जे कुसै शख्स कन्नै ऊऐ ब्यहार कीता जा जो उसनै दूए कन्नै हत्या करने जां जख्मी करने आस्तै कीते दा होऐ यानी उस शख्स कन्नै ओहदे कर्म मताबक ऊऐ नैहा बरताऽ कीता जा। (ताजुल उरूस) इस ज'गा ऐसे शख्स दी स'जा दा बर्णन ऐ जो जानी-बुझियै दूए दी हत्या करता ऐ। इत्थें सरकार गी जिम्मेदार ठरहाए दा ऐ जे ओह प्रजा दे जान-माल दी रक्खेआ करै।
2. मूल शब्द खैर दा अर्थ सधारण धन बी ऐ ते मता-सारा माल बी। इस ज'गा आयत दे प्रसंग शा पता लगदा ऐ जे इत्थें अर्थ मता-सारा धन ऐ।
3. इस आयत दे प्रसंग शा साफ स्पष्ट ऐ जे इत्थें युद्ध दा बर्णन ऐ ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै कोई मनुक्ख युद्ध आस्तै कुसै भयंकर थाहरै पासै जा ते ओहदे कश मता-सारा धन बी होऐ तां उसी अपने नजदीकी सरबन्धियें ते रिश्तेदारें दे नांऽ बसीहत करी देनी लोड़दी जे मेरे बा'द 'मारुफ' यानी मनासब ढंगै कन्नै मेरी धन-दौलत दा बटवारा होऐ। 'मारुफ' दा अर्थ बरासत दा अनुदेश (कनून) ऐ यानी पवित्र कुरआन दे दस्से गेदे कनून मताबक उसदी जैदाद दा बटवारा होऐ। इस्सै चाल्ली किश अधिकार ऐसे न जो बरासत दे हुकमें शा बाहर न जिनेंगी विधान दे मताबक ब्यान ते नैई कीता गेदा पर उनेंगी धार्मिक, नैतक ते अध्यात्मक रूपै च सराहया गेदा ऐ। उंदे आस्तै इस्लामी शरीअत नै त्रीये हिस्से तक बसीहत करने दा द्वार खुल्ला रक्खे दा ऐ। इस आस्तै इस थाहरै पर उनें गल्लें गी पूरा करने पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ।

पर जो शख्स इस (बसीहत) गी सुनने दे बा'द बदली¹ देऐ तां उस दा गुनाह सिर्फ उनेंगी गै होग जो उसी बदली देन। अल्लाह यकीनन खूब सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 182 ॥

फी जो शख्स कुसै बसीहत करने आहले कनै पक्खपात जां पाप होई जाने करी डरै ते उंदे बशकार सु'ला² कराई देऐ तां फी उसी कोई पाप नेई लगदा। अल्लाह यकीनन बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 183 ॥ (रुकू 22/6)

हे ईमान आहनने आहले लोको! थुआड़े आस्तै रोजे रक्खना उससै चाल्ली जरूरी ठरहाए गेदे न जिस चाल्ली उनें लोके आस्तै जरूरी ठरहाए गेदे हे जो तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न तां जे तुस (अध्यात्मक ते इखलाकी कमजोरियें शा) बचो ॥ 184 ॥

(इस आस्तै तुस रोजे रक्खो) एह गिनती दे किश रोज न ते तुंदे चा जो शख्स रोगी होऐ, मसाफर होऐ तां उसी दूए दिनें च गिनती पूरी करनी होग ते उनें लोके आस्तै जो इस³ (रोजे रक्खने) दी शक्ति नेई रखदे होन (आर्थक

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨٢﴾

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنًّا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۖ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ

1. 'बदली देने' बारै एह संकेत दिता गेदा ऐ जे जिसलै मरने आहला एह बसीहत करी जा जे उसदी जैदाद दा बटवारा इस्लामी शरीअत दे मताबक कीता जा ते पही जेकर कोई शख्स उसदे उलट (खलाफ) किश तबदीली करग तां ऊऐ पापी होग।
2. बसीहत करने आहले ते उसदे रिश्तेदारें च समझोता कराई देऐ जिनैगी नुकसान पुजाने जां उनेंगी नजरअंदाज करी देने दा उसदा बचार होऐ जां ऐसे शख्स जिंदे बारै बसीहत ऐ उनेंगी आपसी समझोते राहें राजी करी देऐ जे ओह बसीहत दे होदे होई बी इक-दूए गी उसदा हिस्सा देई देन ते एह बी होई सकदा ऐ जे जेकर कोई शख्स अपनी जैदाद दे त्रीये हिस्से दी बसीहत करी जा, पर उसदे रिश्तेदारें दी गिनती इन्नी ज्यादा होऐ जे बाकी जैदाद चा उनेंगी थोड़ा-हारा हिस्सा मिलदा होऐ तां ऐसी हालत च बसीहत च तब्दीली करोआई दिती जा तां कोई दोश नेई होदा।
3. इस आयत दा भाव एह ऐ जे ओह लोक जिंदा शरीरक बल घटी गेदा होऐ जां आखो जे नश्ट होई गेदा होऐ ते जेकर ओह रोजे नेई रक्खन तां समर्थ होने दी शर्ता पर इक गरीब दा खाना दान देई देआ करन।

शक्ति होने पर) इक गरीबै दा खाना देना जरूरी ऐ ते जो शख्स पूरी चाल्ली फरमांबरदार बनियै अच्छे कर्म करग तां एह ओहदे आस्तै अच्छा होग ते जेकर तुस इलम रखदे ओ तां (समझी सकदे ओ जे) थुआड़ा रोजे रखना थुआड़े आस्तै बेहतर ऐ ॥ 185 ॥

रमजान दा महीना ओह (महीना) ऐ जिसदे बारे च कुरआन (करीम) नाजल कीता गेदा ऐ। (ओह कुरआन) जो सारे इत्सानें आस्तै हदायत (बनाइयै भेजेआ गेदा) ऐ ते जो खुल्ली दलीलां¹ अपने अंदर रखदा ऐ (ऐसियां दलीलां) जो हदायत पैदा करदे न ते ओहदे कनै गै (कुरआन च) अल्लाह दे नशान बी न इस आस्तै तुंदे चा जो शख्स इस महीने गी (इस हालत च) दिक्खै (जे नां बमार होऐ नां मसाफर) उसी चाही दा ऐ जे ओह इस महीनै रोजे रखै ते जो शख्स² बमार होऐ जां सफर³ च होऐ तां ओहदे आस्तै दूए ध्याड़ें तदाद पूरी करनी बाजब होग। अल्लाह थुआड़े आस्तै असान्नी चांहदा ऐ ते थुआड़े आस्तै तंगी नेई चांहदा, ते (एह हुकम उसनै इस आस्तै दिते दा ऐ जे तुसैं गी तंगी मसूस नेई होऐ ते) तां जे तदाद गी पूरा करी लैओ ते इस (गल्ला) पर अल्लाह दी बड़ेआई करो जे उसनै तुसेंगी हदायत दित्ती दी ऐ ते तां जे तुस (उसदे) शुकुरगजार बनो ॥ 186 ॥

طَعَامٌ مِّسْكِينَ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٦﴾

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे संसार च मते-हारे दार्शनिक ते विज्ञानक बी संसारक युक्तियां रखदे न जिंदे राहें ओह सिर्फ संसारक गल्लां पेश करियै लोकें गी गुमराही पासै लेई जंदे न, पर पवित्र कुरआन दियां युक्तियां हदायत दिंदियां न। जो व्यर्थ जां मकसद-हीन नेई होंदियां न।
2. यानी स्थाई रोगी जां स्थाई रोगी आंगर नेई होन।
3. ऐसा शख्स जो सफर पर होऐ ते नरोआ होऐ, स्थाई रोगी बी नेई होऐ तां ओहदे आस्तै दूए दिनें च रोजे रक्खियै गिनती पूरी करनी जरूरी ऐ।

ते (हे रसूल!) जिसलै तैरे शा मेरे बंदे मेरे बाँरे पुच्छन तां (तू जवाब दे जे) अ'क (उंदे) कच्छ (गै) आं। जिसलै दुआऽ करने आह्ला मिगी पकारै तां अ'क उसदी दुआऽ कबूल करना। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह (दुआऽ करने आह्ले बी) मेरे हुकम गी पूरा करन ते मेरे पर ईमान ल्यौन तां जे ओह हदायत पान ॥ 187 ॥

तुसैंगी रोजा रक्खने दी रातीं च अपनी लाड़ियें कश¹ जाने दी अजाजत ऐ। ओह थुआड़े आस्तै इक (किसमै दा) लबास² न ते तुस उंदे आस्तै इक (किसमै दा) लबास ओ। अल्लाह गी पता ऐ जे तुस अपने आपै कनै अन्याऽ³ करदे हे। इस आस्तै उसनै तुंदे पर किरपापूर्ण ध्यान दिता ते थुआड़ा (इस हालत दा) सुधार करी दिता। इस आस्तै हून तुस (बिना सोचे) उंदै कश जाओ ते जे किश अल्लाह नै थुआड़े आस्तै (निश्चत) कीते दा ऐ उसी ढूंढो ते खाओ-पिय्यो। इत्थें तक जे तुसैंगी सवैरे दी सफेद धारी स्याह धारी शा अलग नजरी औन लगै। इस दे बा'द (सवैरे शा) रातीं तगर रोजें गी पूरा करो ते जिसलै तुस मस्जिदें च मोअतकिफ होओ (ध्यान मगन होइयै ब'वो) तां उंदे (यानी लाड़ियें) कश नई जाओ। एह अल्लाह दियां (निश्चत कीती दियां) हददां न। इस आस्तै तुस इंदे लागै (बी) नई जाओ। अल्लाह इस्सै चाल्ली लोकें आस्तै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ तां जे ओह (हलाकतें/सर्वनाश थमां) बचे दे रहैन ॥ 188 ॥

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۚ
أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۚ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلِّهِمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٨٧﴾

أَحَلَّ لَكُمْ يَلَّةَ الصَّيَامِ الرَّفَقَ إِلَى
نَسَائِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ
لَّهُنَّ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ
أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۚ
فَأَنْتُمْ بِأَسْرُوهِنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ
لَكُمْ ۚ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَسْبَغَ لَكُمْ
الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ
الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَامَ إِلَى الْإِيلِ ۚ وَلَا
تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عِكْفُونَ ۚ فِي
الْمَسْجِدِ ۚ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا
تَقْرُبُوهَا ۚ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٨﴾

1. मक्का आहलें दा बचार हा जे रोजा-दार शख्स गी रातीं बी अपनी लाड़ी कनै संभोग करना बरजत ऐ। इत्थें इस शंका दा समाधान कीता गेदा ऐ।
2. लबास यानी भेष-भूषा दा एह अर्थ ऐ जे खसमै दे होंदे होई लोक लाड़ी पर ते लाड़ी दे होंदे होई खसमै पर अलजाम लाने शा डरदे न। इस आस्तै खसम ते लाड़ी इक-दूए आस्तै लबास न। यानी इक-दूए दी रक्खेआ करदे न।
3. इस्लाम दे शुरू च किश लोकें दा बिचार हा जे रोजें आहले दिनें दी रातीं गी बी उनें अपनी लाड़ियें कश नई जाना चाही दा ते इस चाल्ली बिला-च'जा गै ओह अपने-आपै गी कष्ट च पांदे रँहदे हे। इस ज'गा दस्सेआ गेदा ऐ जे थुआड़ा एह बचार ठीक नई। असें शरीअत दा हुकम दस्सी दिता ऐ जे रमजान दे महीने दी रातीं बेले अपनी जनानियें कश जाना तुंदे आस्तै जायच ऐ ते उसदी मनाही नई ऐ।

ते तुस अपने¹ (भ्राएं दे) माल आपस च (मिलियै) झूठ (ते फरेब/धोखे) राहें नेई खाओ ते नां उस धन गी (इस मकसद कनै) हाकमें कश लेई जाओ तां जे तुस लोकें दे धनै दा किश हिस्सा जानी-बुझी नजायज तौरा पर हजम करी जाओ ॥ 189 ॥ (रुकू 23/7)

ओह तेरे शा चनें दे बारै सुआल पुछदे न। तूं आखी दे, एह लोकें (दे सधारण कम्म) ते हज्ज दे समे दी जानकारी हासल करने दा साधन न। ते श्रेष्ठ नेकी एह नेई ऐ जे तुस घेरें च पिछबाड़े² रस्तै दाखल होओ बल्के कामिल नेक ओह शख्स ऐ जो संयम अखत्यार करै ते (तुस) घेरें च उंदे दरोआजें राहें दाखल होआ करो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस कमायाब होई जाओ ॥ 190 ॥

ते अल्लाह दे रस्ते च उनें लोकें कनै जंग करो जो तुंदे कनै जंग करदे न ते (कुसै पर) ज्यादती नेई करो (ते याद रखवो जे) अल्लाह ज्यादती करने आहल्लें कनै कदें बी प्यार नेई करदा ॥ 191 ॥

ते जित्थें बी उनें (न्हक्क लड़ने आहल्लें) गी दिक्खो, उनेंगी कतल करो ते तुस (बी) उनेंगी उस ज'गा थमां कड्डी देओ जित्थुआं उनें तुसें गी कड्ढेआ हा ते (एह) फिल्ला

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتَذُنُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ إِنَّا كُنَّا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْآهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحِجَّةُ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٩٠﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَآخِرُ جَوْهَرٍ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ

1. पवित्र कुरआन अक्सर कौमी जिंदगी दे उत्थान पर जोर दिंदा ऐ। इससै लेई आम जनता ते देश बासियें ते अपनी कौम दी चीजें गी अपनी चीजां आखदा ऐ तां जे इस पासै संकेत करियै दसै जे जो आदमी अपनी कौम दे लोकें गी नुकसान पुजांदा ऐ आखो ओह अपने आपै गी नुकसान पुजांदा ऐ। इस थाहरा पर धन दा अर्थ ऐ मानव-समाज दा धन, पर उप्पर लिखे दे सिद्धांत पासै ध्यान दुआने आस्तै उसी अपना धन गलाए दा ऐ।
2. अरब देश दे लोक जिसलै हज्ज आस्तै निकलदे न तां कोई जरूरत बनी औने पर घेरै गी परतोना पौंदा ऐ ते दरोआजा टप्पने दी ज'गा कंधां टप्पियै घेरें च दाखल होंदे हे। इस आयत च इस गल्ला दा खंडन कीता गेदा ऐ जे घेरै च कंध टप्पियै दाखल होना कोई नेकी जां पुन कम्म नेई ऐ? नेक कम्म ते इक अध्यात्मक गल्ल ऐ। इस आस्तै हर गल्ल करने आस्तै मनासब रस्ता अपनाता चाही दा।

(फसाद) कतल शा (बी) ज्यादा सख्त (नुकसानदेह) ऐ ते तुस उंदे कनै मस्जिदे हराम दे आसै-पासै (उस बेले तक) जंग नेई करो जिच्चर ओह (आपुं) तुंदे कनै जंग (दी शुरुआत) नेई करन ते जेकर ओह तुंदे कनै (उत्थें बी) जंग करन तां तुस बी उनेगी कतल करो, उनें मुन्करें दी इय्यै स'जा ऐ ॥ 192 ॥

पही जेकर ओह बाज आई जान तां अल्लाह यकीनन बड़ा बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 193 ॥

ते तुस उंदे कनै उस बेले तगर जंग करो जे कोई फ़िला (फसाद) बाकी नेई र'वै ते धर्म¹ अल्लाह आस्तै गै होई जा। पही जेकर ओह बाज आई जान तां (याद रक्खो जे) जालमें दे सिवा कुसै दी पकड़ जायज नेई ॥ 194 ॥

इज्जत आह्ला महीना इज्जत आहले महीने दे बदले च ऐ ते सब (गै) इज्जत आहली चीजें (दी बेजती) दा बदला लैता जंदा ऐ। इस आस्तै जो शख्स तुंदे पर ज्यादाती करै तुस बी ओहदे कनै (उसदी) ज्यादाती दा जिस चाल्ली जे उसनै तुंदे पर ज्यादाती कीती दी होऐ, बदला लेई लैओ। ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह यकीनन संयमियें कनै (होंदा) ऐ ॥ 195 ॥

ते अल्लाह दे राह च (माल ते जान) खर्च करो ते अपने गै हत्थें (अपने आपै गी) हलाकत च नेई पाओ ते परोपकार शा काम लैओ। अल्लाह परोपकार करने आहलें कनै यकीनन प्यार करदा ऐ ॥ 196 ॥

وَأَفْتَنَّهُ أَشَدَّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقْتَلُوا فِيهِ ۚ فَإِنْ قَتَلْتُمْهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ۝

فَإِنْ اتَّهَمُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

وَقَتْلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ اتَّهَمُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ۝

النَّهْرُ الْحَرَامِ بِالنَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحَرُمْتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۚ وَأَحْسِنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

1. 'धर्म अल्लाह आस्तै गै होई जा' दा एह अर्थ ऐ जे धर्म ग्रैहन करना सिर्फ अल्लाह दी खुशी आस्तै होई जा ते धर्म च दखल अंदाजी जां बल प्रयोग जां दमन दी नीति दा प्रयोग नेई कीता जा। जबर करना कुसै आस्तै जायज नेई। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे मुसलमानें दी सुरक्षा आस्तै उंदे युद्धें दा उदेश्य धार्मिक अजादी दी स्थापना ऐ। इस्लाम च धर्म दे नांउ पर दमन जां बल-प्रयोग दी मनाही ऐ।

ते हज्ज ते उम्र: अल्लाह (दी खुशी) आसतै पूरा करो। पही जेकर तुस (कुसै ब'जा करी हज्ज ते उम्र: शा) रोकी दिते जाओ तां जो कुरबानी (बलि) उपलब्ध होऐ (ज'बा करी) ते जिन्ना चिर जे कुरबानी अपनी स्हेई (निश्चत) ज'गा तगर नेई पुज्जी जा अपना सिर नेई मुनाओ¹। ते जो कोई तुंदे चा बमार होऐ जां अपने सिरै (दी बमारी दी ब'जा) करी उसी तकलीफ (पुज्जा करदी) होऐ (ते ओह सिर मुनाई देऐ) तां ओहदे आसतै इस ब'जा कारण रोजे रक्खना जां दान देना जां कुरबानी दे रूपै च किश फ़िदय:² (बदला) देना (जरूरी) होग। पही जिसलै तुस अमन-अमान दी स्थिति च आई जाओ तां (उस बेलै) जो शख्स (ऐसे) हज्ज कनै (मलाइयै) उम्र: दा फायदा हासल करै तां उसी जो बी कुरबानी मिली सकै, ज'बा करी देऐ ते जो शख्स कुसै बी कुरबानी दी ताकत नेई रखदा होऐ (नेई देई सकदा होऐ तां ओहदे आसतै) (हज्ज दे दिनें च) त्रै रोजे रक्खना जरूरी होग ते सत्त (रोजे) हे मुसलमानो! जिसलै तुस (अपने घरें गी) बापस (परतोई) आओ। एह पूरे दस्स होऐ। एह (हुकम) उस शख्स आसतै ऐ जिसदे घरै-आहले मस्जिदे हराम दे लागै रौहने आहले नेई होन ते तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह दी स'जा यकीनन सख्त (होंदी) ऐ

॥ 197 ॥ (रुकू 24/8)

وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسْلٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ^ط فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ^ع

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे जेकर हाजी बमारी कारण रोकेआ गेदा होऐ तां हाजी कुरबानी दे काबा पुज्जने तक सिरै दे बाल नेई करताऽ ते जेकर कोई बैरी हज्ज च रुकावट बनी जा तां हाजी जित्थें रोकेआ जा उत्थें गै कुरबानी दे जानवर गी ज'बा करी देऐ ते अपने सिरै दे बाल करताई लै।
2. पवित्र कुरआन च ब'क किसमें दा फ़िदय: दस्सेआ गेदा ऐ ते उनेंगी असीमत कीता गेदा ऐ, पर हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. नै इसी सीमत करदे होई उजर: दे पुत्र काब गी हुकम दिता जे अपने बाल करताई देऐ ते छें गरीबें गी खाना खलाऽ, जां इक बक्करा कुरबान करै जां त्रै रोजे रक्खै।

हज्ज (दे म्हीन्ने सारें दे) जाने-पन्छाने म्हीन्ने न। इस आस्तै जो शख्स उंदे च हज्ज (दा अरदा पक्का) करी लै (उसी चेता रवै जे) हज्ज (दे दिनें) च नां ते काम-वासना दी गल्ल, नां कोई ना-फरमानी ते नां कुसै चाल्ली दा झगड़ा करना (जायज़) होग ते नेकी (दा) जो (कम्म) बी तुस करगे ओ अल्लाह (जरूर) उस (दे म्हत्व) गी पन्छानी लैग ते सफर खर्च कनै लेई लै करा करो ते (याद रक्खो जे) बेहतर सफर खर्च संयम ऐ ते हे अकलमंदो! मेरा संयम अखत्यार करो ॥ 198 ॥

थुआड़े आस्तै (एह) कोई गुनाह (दी गल्ल) नेई जे (हज्ज दे दिनें च) तुस अपने रब्ब दी कुसै किरपा¹ गी पाने दी कोशश करी लैओ। फ्ही जिसलै तुस अरफ़ात² शा परतोओ ते मशर्रे हराम³ कश आइयै अल्लाह गी चेता करो ते जिस चाल्ली उसनै तुसंगी हदायत देई रक्खी दी ऐ (उसदे मताबक) उसी याद

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ ۖ وَتَرَوْذَوُا فَإِنَّ خَيْرَ الرَّادِّ لِلشَّمُوءِ ۚ وَاتَّقُوا يَٰأُولِيَ الْأَبْصَارِ ۝

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ ۖ وَإِنْ كُنْتُمْ

1. किश लोकें दा बिचार ऐ जे इत्थें फ़जल दा अर्थ बपार ऐ। साढ़े बिचार च एह गल्ल बी ठीक ऐ, पर फ़जल थमां सिर्फ बपार गै समझना इक खुल्ले बिशे गी सीमत करी देना ऐ। असल च अज्ज इस्लाम गी जिस ध्यंकर बिपता दा सामना करना पवा दा ऐ। ओह एह ऐ जे संसार च चौनें पासें नास्तकता दा राज ऐ ते मुसलमान अपने आध्यात्मिक ते नैतक थाहरै थमां खल्ल गिरी चुके दे न। उंदे दिलें च एह एहसास जागदा गै नेई जे ओह इस्लाम दे प्रचार आस्तै उस जोश ते उत्साह शा कम्म लैन जिस जोश कनै पैहले समे दे मुसलमानें कम्म लैता हा ते थोड़े गै समे च उनें इस्लाम गी संसार भरै च फलाई दिता हा। इस आस्तै हज्ज दे ब्योरे दे कनै फ़जल (किरपा) पाने दा प्रयास आखियै इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे तुस इस महा-सम्मेलन शा किश दूए लाह बी लैने दी कोशश करा करो ते जिसी पाने दे बा'द मुसलमान अपमान दे गतैं चा निकलियै त्रक्की दे शिखरें पर पुज्जी जान। इस्लाम दे प्रचार आस्तै बक्ख-बक्ख देसें दे प्रभावशाली ते प्रमुख लोकें दी मददी कनै ऐसियां जोजनां सोचियां जान जिंदे फल-सरूप अल्लाह दा फ़जल उतरै ते इस्लाम संसार च गालिब आई जा।
2. 'अरफ़ात' मक्का शैहरें दे उत्तर-पूर्व च 'मक्का' शा नौ मील ते 'मिना' शा छे मील दूर इक खुल्ला मदान ऐ। जिल्हज्ज दी नौ तरीकै गी सारे हाजी इस मदान च किट्टे होंदे न ते 'मिना' एह थाहर मक्का शा पूर्व त्रै मील दी दूरी पर स्थित ऐ। इत्थें अठमीं ते नौमीं जिल्हज्ज दी तरीकें तक रुकियै पंज नमाज़ां पूरियां करने दा आदेश ऐ ते फ्ही अरफ़ात शा परतोने पर दसमीं ते ग्याहरमीं तरीकें तक परतियै इत्थें रुकना पौंदा ऐ।
3. 'मशर्रे हराम' एह बी हज्ज दा थाहर ऐ जो अरफ़ात ते मिना दे बिच्च ऐ। अरफ़ात शा बापसी पर हाजी लोक इत्थें रात गजार दे न। इसी 'मुज्दल्फ़:' दे नाँउ कनै बी चेता कीता जंदा ऐ।

करो। ते इस शा पैहलें तुस सच्चें गै गुमराहें
च हे ॥ 199 ॥

ते जित्थुआं लोक (बापस) परतोदे रेह न,
उत्थुआं गै तुस बी बापस परतोओ¹। ते अल्लाह
शा (अपने पापें दी) माफी मंगो। अल्लाह
यकीनन बौहत बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 200 ॥

फही जिसलै तुस अपनी अबादत पूरी करी
लैओ तां (बीते दे समे च) अपने बब्ब-दादें
गी याद करने आंगर अल्लाह गी याद करो।
जां (जेकर होई सके तां) उस शा बी ज्यादा
(दिलै दी प्रेरणा कनै) याद करो। ते किश
लोक ऐसे न जो (इय्यै) आखदे रैहदे न जे
हे साढ़े रब्ब! असेंगी इस दुनियां च अराम दे।
ऐसे लोकें दा आखरत च किश बी हिस्सा नेई
होंदा ॥ 201 ॥

ते उंदे चा किश लोक (ऐसे बी होंदे) न जो
आखदे न जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी (इस)
दुनियां (दी जिंदगी) च (बी) कामयाबी² दे
ते आखरत च (बी) कामयाबी (दे) ते असेंगी
अगगी दे अजाब शा बचाऽ ॥ 202 ॥

इय्यै (ओह लोक) न जिंदे आस्तै उंदी (नेक)
कमाई कारण (बदले दे रूपे च) इक बौहत
बड़्हा हिस्सा (निश्चत) ऐ ते अल्लाह
(बौहत) जल्दी स्हाब³ चुकाई दिंदा ऐ ॥ 203 ॥

مِنْ قَبْلِهِ لِمَنِ الصَّالِينَ ﴿١٩٩﴾

ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ
وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

فَإِذَا قُضِيَتْ مَنَاسِكُكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا
لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠٢﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٣﴾

1. इस्लाम नै इस आदेश च मुन्करें दे रीति-रवाजें शा बक्ख कोई हुकम नेई दिता, बल्के उंदे गै प्रचलत रीति-रवाजें गी हजरत इब्राहीम दे रीति-रवाज दस्से दा ऐ ते उनेंगी गै जारी रखे दा ऐ।
2. मूल शब्द 'अल् हसनात' दा अर्थ विजय यानी सफलता बी होंदा ऐ। (ताजुलुरुस) ते उस दा दूआ अर्थ ऐ दिलै गी खुश करने आहली नैमत। (मुफरदात)
3. मूल शब्द स्हाब दा अर्थ लेखा लैना ते लेखा देना दर्में न। इस थाहरा पर इस्सै पास संकेत ऐ जे सदाचारी लोकें गी इस्सै जीवन च कन्नी-कन्नी सिला मिलदा रौहग की जे अल्लाह नेई चाहदा जे भले लोकें गी दिते जाने आहले इनाम क्यामत तक रोके जान। सुगें च बी उनेंगी इनाम प्राप्त होंगन ते इस लोक च बी अल्लाह उनेंगी पुरस्कार देग।

ते (इन्हें) गिनती दे निश्चय दिनें च अल्लाह
गी याद करो। फही जो शख्स तौल करै (ते)
दौं दिनें¹ च (गै) बापस उठी जा तां उसी
कोई पाप नेई लगदा ते जो शख्स पिच्छें रेही
जा, उसी बी कोई पाप नेई लगदा। एह बा 'यदा
उस शख्स आस्तै ऐ जो संयम धारण करै ते
तुस अल्लाह दा संयम धारण करो ते समझी
लैओ जे इक दिन तुसें सारें गी किट्ठा करियै
उस (अल्लाह) दे सामनै लेता जाग ॥ 204 ॥

ते किश लोक ऐसे बी होंदे न जिंदी गल्लां
इस संसारक जीवन दे बारै तुगी बौहत चंगियां
लगदियां न ते ओह (गल्लां करदे मौकै)
अल्लाह गी उस (शरधा) पर जो उंदे दिलै
च ऐ, गुआह ठरहांदे जंदे न। हालांके ओह
सारे झगड़ालुएं शा बद्ध झगड़ालू होंदे न
॥ 205 ॥

ते जिसलै हाकम बनी जंदे न तां फसाद
फलाने, खेती दे मख्लूक (मानव जाति) दा
बिनाश करने दे बिचार कनै सारे देश च
दौड़दे फिरदे न। हालांके अल्लाह फसाद गी
पसंद नेई करदा ॥ 206 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे अल्लाह शा
डरो तां उनेंगी अपनी मान-मर्यादा (दी आड़)
पाप करने तै उकसांदी ऐ। इस आस्तै इस
चाल्ली दे लोके लेई नरक गै नवास-स्थान ऐ
ते ओह यकीनन बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 207 ॥

وَإِذْ كُرِّمَ اللَّهُ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ ۖ فَمَنْ
تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ
تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ الْاِثْمُ ۖ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُخْرَجُونَ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ ۖ وَهُوَ
أَلَدُّ الْخِصَامِ ۝

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ
فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۚ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ
بِالْإِثْمِ فَحَبَّبَهُ جَهَنَّمَ ۚ وَلَيْسَ الْمِهَادِ ۝

1. 'मुन्दल्ला' थाहरें पर बापस परतोने पर मिना च त्रै दिन ठेहरने दा आदेश ऐ, पर दौं दिनें दे बा'द बी परतोने
दी आज्ञा ऐ। इस ज 'गा इससै दा बर्णन ऐ। एह जरूरी नेई जे जेकर त्रै दिन रुके तां चौथें रोज बी उत्थें रुकना
पौग बल्के अर्थ एह ऐ जे दौं दिनें च बी परतोई सकदा ऐ ते त्रीयें रोज बी बापस आई सकदा ऐ।

ते किश लोक ऐसे बी होंदे न जो अल्लाह दी खुशी हासल करने आस्तै अपनी जानू गी बेची (गै) दिंदे न ते अल्लाह अपने ऐसे शरधालुएं पर बौहत देआ करने आह्ला ऐ ॥ 208 ॥

हे लोको! जो ईमान ल्याई चुके ओ तुस सारे दे सारे आज्ञाकारी बनी जाओ ते शतान दे पैरे पर नेई चलो। ओह यकीनन थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 209 ॥

ते जेकर इस गल्ला दे होंदे होई बी जे जेकर थुआड़ै कश जाहरा-बाहरा नशान आई चुके दे न, तुस डगमगाई गे तां समझी लैओ जे अल्लाह यकीनन गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 210 ॥

ओह (लोक) इस दे सिवा किस (गल्ला) गी बलगा करदे न जे अल्लाह उंदे कश बदलें दी छाया दे रूपै च आवै ते फरिश्ते बी औन ते गल्लै दा फैसला करी दिता जा की जे सारी गल्लां अल्लाह पासै गै ते फेरियां जंदियां न ॥ 211 ॥ (रुकू 25/9)

(जरा) बनी इस्राईल शा पुच्छो ते सेही जे असैं उनेंगी किन्ने जाहरा-बाहरा नशान दिते हे ते जो शख्स अल्लाह दी कुसै नैमत गी बदली देऐ जिसलै जे ओह उसी मिली जा (ते ओह इस सचाई गी समझी चुके दा होऐ) तां ओह याद रक्खै जे अल्लाह बी सख्त¹ स¹जा देने आह्ला ऐ ॥ 212 ॥

जिनें लोके इन्कार कीता ऐ उनेंगी संसारक जीवन खूबसूरत बनाइयै दस्सेआ गेदा ऐ ते

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْصَاتٍ لِّلَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَاذْكُرُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْعَمَامِ وَالْمَلَائِكَةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۚ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رَبِّينَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अल्लाह दंड देने मौके सख्ती शा कम्म लैदा ऐ बल्के इस दा एह अर्थ ऐ जे बंदे गी उसदा दंड सख्त गै सेही होंदा ऐ।

ओह ईमान ल्याँने आहलें कनै हासा-मजाक करदे न ते (इसदे मकाबले च) जिनें लोकेँ संयम धारण कीता ऐ ओह इनें इन्कार करने आहलें पर क्यामत आहलै रोज विजयी होंगन ते अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसी बे-स्हाब दिंदा ऐ ॥ 213 ॥

सारे लोक इक्कै ख्याल दे हे, फही अल्लाह नै नबियें गी शुभ-समाचार देने आहला ते डराने आहला बनाइयै भेजेआ ते उंदे कनै सचाई पर अधारत कताब उतारी तां जे ओह (अल्लाह) लोकेँ च उनें गल्लें बारै फैसला करै जिंदे बारै उनें मत-भेद करी लैता हा ते (होआ एह जे) सिर्फ उनें लोकेँ जिनें गी ओह कताब दिती गेदी ही ते उंदे कश जाहरी-बाहरी नशान बी आई चुके दे हे, आपसी बिद्रोह ते फसाद कारण उस (कताब) बारै मत-भेद¹ शा कम्म लैता। इस आस्तै अल्लाह मोमिनें गी उस सच्च तगर लेई गेआ जेहदे बारै दूए लोकेँ मत-भेद शा कम्म लैता हा ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ सिद्धे रस्ते पर चलाई दिंदा ऐ ॥ 214 ॥

وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ
اتَّقَوْا قَوْمَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ
مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ
النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ
مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۖ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا
الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ
الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ فَهَدَى اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ
وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٤﴾

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे नबी ते मत-भेद मटान आँदा ऐ, पर लोक अपने-अपने मत-भेदें गी उत्थें गै छोड़ियै ओहदैं पिच्छें पेई जंदे न ते ऊऐ कौम सारें शा बद्ध उसदा बरोध करदी ऐ जिसदे हित आस्तै नबी दा अवतार होंदा ऐ। दूई कौमां उसदी गल्लें गी ज्ञान दा बिशे समझियै ओहदे चा रुचि प्रकट करदियां न ते कदें-कदें उसदी शिक्षा दी तरीफ बी करदियां न, पर ओह जाति जेहदे आस्तै ओह शिक्षा ते कताब आँदी ऐ ओह बरोध ते ईरखा च इनी अगगें बधी जंदी ऐ जे उसी शिक्षा च कोई बी गुण नजरी नैई आँदा। अल्लाह आखदा ऐ जे बड़े अफसोस दी गल्ल ऐ जे जिनें लोकेँ दे हित आस्तै ओह ज्ञान-पूर्ण कताब आई ही ऊऐ लोक उसदे सारें शा बद्ध बरोधी बनी जंदे न। इत्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै कौम दे मते-सारे लोक कटर-बरोधी बनी जंदे न तां मोमिन जरूर गै लोकेँ दे बरोध दा नशाना बनी जंदे न ते उंदे पर घोर बिपता आई पौंदी ऐ। मोमिन जिसलै उस बिपता दी परीक्षा च कामयाब होई जंदे न तां अल्लाह उनेंगी उनें सारे इनामों दा हकदार बनाई दिंदा ऐ जो अल्लाह दी कताब गी स्वीकार करी लैने च सारी कौम आस्तै निश्चत हे। इन्कार करने आहलें न्हक्क गै कुरआन दा बरोध कीता, फलसरूप मोमिनें गी अत्त गै दुख झल्लना पे। इस आस्तै अल्लाह नै हुकम दिता जे ओह सारे इनाम जो सारी कौम आस्तै निश्चत हे मुट्ठ-हारे मुसलमानों गी देई दिते जान ते कौम दे दूए लोकेँ गी उंदे जालम बनी जाने करी उंदे इनामों शा बंचत करी दिता जा।

क्या तुसें समझी लेदा ऐ जे बावजूद उसदे जे अजें तुंदे पर उनें लोकें जैसी (तकलीफ दी) हालत नेई आई जो तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न, तुस जन्नत च दाखल होई जागे ओ? उनेंगी तंगी (बी) पुज्जी ते तकलीफ (बी) ते उनेंगी खूब डराया बी गोआ तां जे (उस बेले दा) रसूल ते उसदे कनै (आहले) ईमान आहले (मोमिन) पुकारी उट्टन जे अल्लाह दी मदद कुसलै¹ औग। याद रक्खो जे अल्लाह दी मदद यकीनन करीब (तौले गै मिलने आहली) ऐ ॥ 215 ॥

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَكُمْ لَا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَرُبُّرُلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٥﴾

ओह तुगी सुआल करदे न जे केह खर्च करचै? तू गलाई दे (जे) जो बी अच्छा² माल तुस खर्च करो, ओह थुआड़े माता-पिता, करीबी रिश्तेदारें, यतीमें, गरीबें ते मसाफरें

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّهِ الدِّينُ وَالْآقَرِبِينَ وَ لِلْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا

1. इत्थें अल्लाह दी दार्शनिकता दी द्रिस्टी कनै उनें कश्तें ते बिपतें दा मर्म ते भेद दस्से दा ऐ जो नबियें ते मोमिनें गी झल्ला पांदे न! अल्लाह नै गलाए दा ऐ जे जेकर अस चांहदे तां उंदे पर कोई बी कश्त जां बिपता नेई औन दिंदे, पर असें ऐसा नेई कीता बल्के बरोधियें पासेआ लगातार दुख ते कश्त नबियें ते उंदे पर ईमान आहने आहलें गी पुजदे रेह। इसदा अर्थ एह ऐ जे उंदे दिलें च प्रार्थना दी प्रेरणा जाग्रत र वैं ते ओह साढ़े अगें झुके दे रौहन तां जे उंदे दिलें च अल्लाह दा प्रेम जागै ते जिसलै अल्लाह दी मदद चमत्कार दे रूपै च आवैं तां उंदे ईमान च बाधा होऐ ते मुन्करें चा जो लोक सूझ-बूझ शा कम्म लैने आहले होन उनेंगी हदायत मिली सकै। इस लेई जिसलै ऐसा होई जंदा ऐ तां पही अल्लाह आखदा ऐ जे लैऔ। हून साढ़ी मदद आई गोई ऐ ते ओह सारे इनाम उनेंगी देई दिंदा ऐ।
2. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे - (क) दान देने आसतै कोई सीमा निश्चत नेई। जिन्ना दान देने दी शक्ति होऐ उन्ना दान देई सकदे ओ। (ख) इस गल्ला दा ध्यान रक्खेआ जा जे दान च जे किसा बी दिता जा ओह साफ-सुच्ची कमाई चा होऐ। (ग) दान च दिता जाने आहला धन चंगे साधन रहें कमाया गोदा होऐ ते शुद्ध होऐ जिसी लैने आहला खुशी-खुशी लेई लै। (घ) जेकर कोई शख्स गुज्ज लेइयै, चोरी जा अत्याचार करिये दूएँ दा धन लेई लै, चाहे ओह धन थोड़ा-हारा गै होऐ, पर दान अपनी नेक-सुच्ची कमाई चा देऐ, तां बी ओह शख्स इस आज्ञा दा पालन करने आहला नेई होंग, की जे बुरे साधन रहें कमाया गोदा धन उसदे सारे माल गी दूशत बनाई दिंदा ऐ। इस आयत च एह बी संकेत कीता गोदा ऐ जे दान देना इन्ना कठन नेई जिन्ना उसी मनासब थाहरा पर खर्च करना। इस आसतै दस्सेआ गोदा ऐ जे जो कुछ बी खर्च करो, सचेत होइयै खर्च करो ते ऐसे लोकें गी देओ जो स्हेई मैहनें च मदद दे काबल होन। एह सिर्फ कुरआन मजीद दी गै बशेसता ऐ जे ओह थोड़े-हारे शब्द च बिशाल बिसे गी दस्सी दिंदा ऐ। इत्थें एह बी दस्सी दिता जे हवाल धन गै खर्च करो ते एह बी जे ओह माल शुद्ध ते पवित्र होऐ जिसी लैने आहला खुशी कनै लेई लै, ऐसा नेई जे फट्टी-परानी जुती जो किसै कम्मै दी नेई, दान च देई दिती जा जां कोई भुक्खा जिसी खाना-खाने दी तलब होऐ उसी सुक्का आटा देई दिता जा, जिसलै जे घर रूट्टी पक्की दी होऐ। एह सब किस दस्सियै एह बी स्पष्ट करी दिता जे फलाने-फलाने थाहरें पर खर्च करना ज्यादा उपयोगी ऐ। एह गल्ल चेतना रक्खनी चाही दी जे "केह खर्च कीता जा" बारे दान दिये शाखें बारे पुच्छना बी सरबंभत होई सकदा ऐ यानी दान कुस बेले ते कु नें लोकें गी देना चाही दा।

दा (पैह्ला) हक्क ऐ। ते जो बी नेक कम्म तुस करो अल्लाह उसी यकीनन चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 216 ॥

تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٦﴾

(अपनी रक्शा आस्तै) जंग करना थुआड़ा फर्ज ठरहाया जंदा ऐ (ते) उस हालत च (फर्ज ठरहाया जंदा ऐ) जे ओह तुसंगी पसंद नेई होऐ ते बिल्कुल ममकन ऐ जे तुस कुसै चीजै गी ना-पसंद करदे होओ हालांके ओह थुआड़े आस्तै बेहतर होऐ ते (एह बी) ममकन ऐ जे तुस कुसै चीजै गी पसंद करदे होओ हालांके ओह थुआड़े आस्तै दूई चीजें दी निसबत बुरी होऐ, एह अल्लाह जानदा ऐ, तुस नेई जानदे ॥ 217 ॥ (रुकू 26/10)

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

एह (लोक) तेरे शा इज्जत आहले महीने बारे यानी उस च जंग करने बारै सुआल पुछदे न। तूँ गलाई दे (जे) इस च जंग करना बौहत बुरी गल्ल ऐ ते अल्लाह दे रस्ते शा रोकना ते उसदा (यानी अल्लाह दा) ते मस्जिदे हराम दा इन्कार¹ करना ते उसदे बासियें गी ओहदे चा कड्डी देना अल्लाह कश (अल्लाह दी नजरें च) (इस शा बी) बड़्डी गल्ल ऐ ते फ़िले (फसाद), कतल शा बी बड़्डा (गुनाह) ऐ ते एह लोक जेकर इंदे च शक्ति होऐ ते एह थुआड़े कनै लड़दे गै रौहन तां जे तुसंगी थुआड़े धर्म शा फेरी देन ते तुंदे चा जो बी अपने धर्म शा फिरी जा ते पही (उससै) इन्कार दी हालत च गै मरी बी जा (तां ओह याद रक्खै जे) ऐसे लोकें दे कर्म इस लोक च बी ते परलोक च बी अकारथ उठी जांगन ते ऐसे लोक नरक (दी अग्नी च पौने) आहले न। ओह ओहदे च (चिरै तगर) रौहगन ॥ 218 ॥

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدْعٌ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ ۖ إِنِ اسْتَطَاعُوا ۚ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

1. यानी इन्हें दौनीं दी मर्यादा गी भंग करने दी इच्छा करना।

जो लोक ईमान ल्याए दे न ते जिन्हें हिजरत कीती दी ऐ ते अल्लाह दे रस्ते च जिहाद कीते दा ऐ ऐसे लोक यकीनन अल्लाह दी रैहमत दे मेदवार न ते अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 219 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَتَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

ओह तेरे शा शराब ते जूए दे बारै पुछदे न।
तू गलाई दे जे इंदे (इन्हें कम्म) च बड़ा गुनाह
(ते नुकसान¹) ऐ ते लोके आस्तै इंदे च
(किश इक) फायदे (बी) हैन, पर इंदा गुनाह
(ते नुकसान) इंदे फायदें शा बौहत बड़दा ऐ
ते ओह (लोक) तेरे शा (एह बी) पुछदे न
जे ओह केह खर्च करन? तू आखी दे जे
जिन्ना तकलीफ च² नई पाऽ। इस्सै चाल्ली

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْمِرِ ۖ قُلْ
فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ۚ
وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلِ الْعَمَلُ

1. मूल शब्द 'इस्मुन' दा अर्थ ऐ-पाप, पाप दी स'जा ते नुकसान। इसदा इक अर्थ भले कम्मों शा रोकेना बी ऐ। (मुफ़दात) शराब ते जूए शा इस आस्तै रोकेआ गेदा ऐ जे एह नेक कम्मों शा रोकेदे न। शराब पीने आहला शाख उपपाना ते अध्यात्मकता दे बारै बिंतन नई करी सकदा, बल्के उसदी रुचि ब्यर्थ गल्लें पासै बधी जंदी ऐ। ओहदे च बीरता दी निस्वत ब्यर्थ मरी-मिटने सरबन्धी भावनां उतेजत होई उठदियां न ते बुद्धी संगत बीरता दी कमी आई जंदी ऐ। इयै हालत जूए दी बी ऐ। जुआरी अक्सर अपने पवित्तर धन गी नश्ट करी दिंदा ऐ ते भले कम्म करने शा बंचत होई जंदी ऐ। जेकर ओह जूए च जीती जंदी ऐ तां उसदी एह कामयाबी नेकां परिवारें दे बिनाश दा कारण बनी जंदी ऐ। जुआरियें च अपना धन नश्ट करने दी आदत पैदा होई जंदी ऐ। नाऽ-मातर गै कोई ऐसा जुआरी होग जो अपने पैसे (धन) गी सम्हालियै रखदा ऐ। अक्सर सारे जुआरी अपना धन बड़ी बे-परवाही कन्नै लुटांदे न। ओह इक पासै ते लोके दा बिनाश करदे न, पर दूए पासै अपने धन शा आपू बी फायदा नई लैंदे। इसदा कारण एह ऐ जे उनेगी धन कमाने च कोई खास मैहनत नई करनी पाँदी। जूआ तगड़ी सोच-बिचार दी शक्ति गी बी कमजोर करी दिंदा ऐ। परिणाम सरूप जुआरी ऐसी चीजें गी बी नश्ट करने पर तयार होई जंदी ऐ जिनैगी कोई समझदार शाख कदें बी नश्ट करने पर (आस्तै) तयार नई होग।
2. मूल शब्द 'अपव' दे त्रै अर्थ न - (क) सर्वश्रेष्ठ दे शुद्ध वस्तु। (ख) जो अपनी जरूरत शा बची जा ते दानी गी उसदा दान करने कन्नै कोई कश्ट नई होऐ। (ग) बगैर मंगे दान करना। (अक्रब) इत्थें एह सुआल ऐ जे दान किन्ना करना चाही दा? इस आस्तै 'अपव' शब्द दा प्रयोग कीता गेदा ऐ जे जिनें लोके दी ईमानी अवस्था उच्च कोटि दी नई उंदे आस्तै एह अर्थ ऐ जे उन्ना दान करो जे उसदे बा'द थुआड़ा ईमान डगमगान नई लगै ते तुस कश्ट च बी नई पवो ते पही लोके शा मंगदे नई फिरो ते नां गै थुआड़े धर्म ते ईमान गी कुसै-बी चाल्ली दा कोई नुकसान पुजै।
दूआ गरोह अल्लाह पर पूरा भरोसा रखने आहला ऐ। उंदे आस्तै एह हुकम ऐ जे ओह अपने धन दा उत्तम हिस्सा अल्लाह दे रस्ते च देन। इन्हें लोके दा ईमान निगार होंदा ऐ। इस लेई इंदे आस्तै हुकम दूए मोमिनन शा बक्खरा ऐ। एह पवित्तर कुरआन दा गै गुण ऐ जे उसनैन दौनी किस्में दे लोके गी इक्के जनेह शब्दें एह हुकम देई दिता।
इस आयत दा त्रीया अर्थ एह ऐ जे मोमिनन गी त्रक्की करदे-करदे अपनी हालत ऐसी बनाई लैनी चाही दी जे जरूरत आहलें गी मंगना गै नई पवै, बल्के ओह आपू गै अपने गुआदियें दी जरूरतें दा ध्यान रखन ते उनेगी बिना मंगे दे पूरा करन। 'केह खर्च करचै' दे जवाब च एह बी दस्सेआ गेदा ऐ जे मंगने पर दिता तां केह दिता? असल च ऊरे दान, दान ऐ जे बगैर मंगे दिता जा। जिस चाल्ली बच्चा मंगे जां नई मंगै पर उसदी मां आपू गै उसदा ध्यान रखदी ऐ। इस्सै चाल्ली लोके कन्नै मोमिन दी हमदर्दी मां-प्योऽ आंगर होनी चाही दी।

अल्लाह अपने हुकम थुआड़े आस्तै ब्यान करदा ऐ तां जे तुस सोच-बिचार शा कम्म लैओ ॥ 220 ॥

इस लोक बारै (बी) ते आखरत बारै बी ते एह (लोक) तेरे शा अनार्थे बारै (बी) पुछदे न, तू गलाई दे (जे) उंदा सुधार करना बौहत अच्छा कम्म ऐ ते जेकर तुस उंदे कनै घुली-मिली र'वो (तां) इस च कोई बुराई नेई की जे ओह थुआड़े भाईबंद न ते अल्लाह फसाद करने आहलें गी सुधार करने आहलें दे मकाबले च खूब जानदा ऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां तुसेंगी मसीबत च पाई दिंदा। अल्लाह यकीनन गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 221 ॥

ते तुस मुश्रिक¹ जनानियें कनै नकाह नेई करो जिन्ना चिर जे ओह ईमान नेई लेई औन। इक मोमिन दासी इक मुश्रिक जनानी शा भामें ओह तुसेंगी (किन्नी गै) पसंद होऐ, यकीनन बेहतर² ऐ। ते मुश्रिकें कनै जिन्ना चिर जे ओह ईमान नेई लेई औन (मुसलमान जनानियें दा) ब्याह नेई करो। ते इक मोमिन गुलाम इक अजाद मुश्रिक शा (बी) भामें ओह तुसेंगी (किन्ना गै) पसंद होऐ, यकीनन बेहतर³ ऐ। एह लोक (ते नरक दी) अगगी पासै बुलाए जंदे न ते अल्लाह अपने हुकमै राहें जन्नत ते मोक्ष पासै बुलांदा ऐ ते लोकें आस्तै अपनी

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُحَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبَكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢١﴾

وَلَا تَسْكَبُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُوْمِنُوا ۖ وَلَا مَسَّةٌ مُّؤْمِنَةً خَيْرٌ مِنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْبَبْتُمْ ۚ وَلَا تَسْكَبُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُوْمِنُوا ۖ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْبَبَكُمْ ۚ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ

1. मूल शब्द मुश्रिक दा अर्थ ऐ - अल्लाह दे सिवा दूए उपास्यें ते शक्तियें बारै आस्था रखने आह्ला।

2. की जे मोमिन जनानी शरीर ते आत्मा दौनों दी सुबधा दा ध्यान रखी सकदी ऐ।

3. इस्लाम च दास दा नरादर जायज नेई ते जिसलै ओह मुसलमान बी होऐ तां ओह मुसलमान जनानी आस्तै अध्यात्मक ते शरीरक द्रिस्टीकोण कनै अती उत्तम होग।

(पन्थान दियां) नशानियां तफसील कनै ब्यान करदा ऐ तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 222 ॥ (रुकू 27/11)

ते एह लोक तेरे शा हैज (मासक धर्म) दे (दिनें च जनानी कश जाने) बाँरे च बी पुछदे न। तू गलाई दे जे ओह नुकसान देने आहली गल्ल ऐ। इस आस्तै तुस मासक धर्म दे दिनें च अपनी जनानियें कशा अलग र'वो ते जिन्ना चिर ओह पवित्तर ते साफ नेई होई जान, उंदे कश नेई जाओ। पही जिसलै ओह श्नान बगैरा करियै पवित्तर ते साफ होई जान तां जिद्धरा अल्लाह नै तुसेंगी हुकम दित्ते दा ऐ, उंदे कश जाओ। यकीनन अल्लाह उनें लोके कनै प्रेम करदा ऐ जो बार-बार उसदे पासै झुकदे न ते ओह यकीनन उनें लोके कनै बी प्रेम करदा ऐ जो (शरीरक ते मानसक) पवित्तरता रखदे न ॥ 223 ॥

शुआडियां जनानियां शुआड़े आस्तै (आखो जे इक चाल्ली दी) खेती न। इस आस्तै तुस जिस चाल्ली चाहो अपनी खेती कश जाओ ते अपने आस्तै (किश)¹ अगें भेजो ते अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते समझी लैओ जे तुस उसदे सामनै पेश होने आहले ओ ते तू मोमिनें गी उस रोज बाँरे शुभ समाचार सुनाई दे ॥ 224 ॥

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى ۚ
فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا
تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَظْهَرْنَ ۚ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ
فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

نِسَاءُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ ۖ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ
أَلَّيْ سِتْمٌ ۖ وَقَدْ مَوْا لِأَنفُسِكُمْ ۖ
وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُّلْقَوَةٌ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

1. इसदा इक भाव ते एह ऐ जे शुआडियां जनानियां इक चाल्ली नै खेती आंगर न इस आस्तै उंदे कनै ऐसा अच्छा ब्यहार करो जे जिस कनै कोई परिणाम निकली सके यानी संतान पैदा होऐ। दूआ अर्थ एह ऐ जे खेती लाह लैने आस्तै होदी ऐ इस आस्तै तुस उंदे कनै ऐसे अच्छे ढंग कनै सबंध रखो जे अल्लाह खुश होई जा।

ते तुस लोकें कन्नै नेक सलूक करने, संयम धारण करने ते लोकें दा सुधार करने आस्तै अल्लाह गी अपनी कसमें दा नशान्ना¹ नेई बनाओ ते अल्लाह खूब सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 225 ॥

अल्लाह थुआड़ी लघु (ब्यर्थ)² सघंदें पर तुसेंगी नेई पकड़ग, हां! जो पाप थुआड़े दिलें (जानी-बुझी) कमाया, उसै पर थुआड़ी पकड़ होग ते अल्लाह बौहत माफ करने आहला ते सैहनशील³ ऐ ॥ 226 ॥

जो लोक अपनी लाड़ियें बरै सघंद⁴ खाइयै उंदे शा बकख होई जंदे न, उंदे आस्तै चार महीन्ने तगर बलगना (जायज) ऐ, पही जेकर ओह (इस अरसे च सु⁵ला आहले पासै)

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْصَةً لِّإِيمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يَأْخُذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤْتُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصًا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَانَ فَأَوْفَانِ اللَّهَ

1. अरबी दे मूल शब्द 'उर्जतुन' दा अर्थ ऐ (क) ढाल (ख) दाऽ-पेच (ग) नशान्ना (घ) रोक, पड़दा, आड़। (अक्रब) दूआ मूल शब्द 'ऐमान' ऐ जिसदा अर्थ ऐ (क) सघंद, कसम (ख) शक्ति (ग) बरकत जां बरदान (घ) सज्जे पासै जां शरीरै दा सज्जा अंग (ङ) मुहावरे च उस चीजै गी बी आखदे न जेहदे आस्तै कसम चुक्की जा। आयत दा भाव एह ऐ जे अल्लाह गी अपनी सघंदें दा नशान्ना जां ढाल, पड़दा जां आड़ बगैरा रोकं नेई बनाओ यानी जेकर चिंगियां गल्लां नेई करने दियां सघंदं चुकगे तां तुस सुधार करने, भलाई ते संयम बगैरा नेक गुण ग्रहण करने शा बंचत होई जागे ओ।
2. ब्यर्थ सघंद ओह ऐ जो (क) बगैर सोचे-समझे खादी जा (ख) सघंद खाने आहला इस विश्वास कन्नै सघंद खा जे ओह सच्च ऐ पर उसदा एह विश्वास झूठा होऐ (ग) अत गुरसे दी हालत च सघंद खाना जिसलै जे सुझ-बुझ ठकानै नेई होऐ (घ) रहाम चीजें गी प्रयोग च आहनने दी सघंद (ङ) कर्तब्व पालन नेई करने दी सघंद (च) जोश च आइयै सघंद खानी। एह सरियां सघंदं ब्यर्थ न। इनेंगी जोड़ने दा कोई पाप नेई। ऐसियें सघंदें पर तोबा जां पच्छोताऽ करने दा हुकम ऐ। जेकर जानी-बुझी सघंद खादी जा तां पही पाप बी लगग।
3. अरबी दे मूल शब्द 'हलीम' दा अर्थ ऐ - (क) धीरजवान (ख) ऐसा शख्स जो गुरसे दे बश च नेई होऐ (ग) सैहनशील (घ) ज्ञान ते बुद्धि (ङ) अज्ञान ते (जां) मूर्खता दे उलट अर्थ। (अक्रब)
4. मूल शब्द 'ईला' दा अर्थ कुर'आनी मुहावरे मताबक ओह सघंद ऐ जो इस गल्ला पर खादी जा जे पुरश अपनी लाड़ी कन्नै सरबन्ध नेई रक्खग। (मुफ़दात) असल च ऐसी सघंद जनानी जात दे अधिकारें आस्तै हानीकारक ऐ। इस लेई एहदे शा रोकेआ गेदा ऐ।

परतोई¹ औन तां अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने
आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ
॥ 227 ॥

عَفْوَرَرَجِيمٌ ۝

ते जेकर ओह तलाक दा फैसला करी लैन तां
अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आह्ला (ते)
बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 228 ॥

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

ते जिनें जनानियें गी तलाक थोई जा तां ओह
त्रै बार हैज (मासक धर्म) औने तक अपने-
आपै गी रोकी रक्खन। जेकर ओह अल्लाह
ते आखरत दे दिने पर ईमान रखदियां न तां
(ओह चेता रक्खन जे) अल्लाह नै जे किश
उंदी कुक्खें च पैदा कीते दा ऐ उंदे आसै
उसी छपालना मनासब नेई ते जेकर उंदे खसम
आपस च सुधार करी लैने दा फैसला करी
लैन तां ओह समे दे अंदर-अंदर उनेंगी लाड़ी
दे रूपै च बापस लेई लैने दे बशेश अधिकारी
न ते जिस चाल्ली उंदे (जनानियें) पर किश
जिम्मेदारी ऐ उसै चाल्ली नियमें मताबक
उनेंगी किश अधिकार बी प्राप्त न। हां! आदमियें

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ
قُرُوءٍ ۖ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا
خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَبِعَوْنِهِمْ أَحَقُّ
بِرَبِّهِمْ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا
وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۚ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ۝

1. मूल शब्द 'फ़ाज' भलाई दे कम्मं पासै ध्यान देने आसै बरतेआ जंदा ऐ। (मुफ़दात) असल च एह शब्द सहयोग
देने, इक-दूए दी मदद करने ते मिली-जुली कम्म करने दे अर्थे च बरतेआ जंदा ऐ।

अरब देश च इस्लाम शा पैहलें एह रीत प्रचलत ही जे किश लोक अपनी जनानियें गी तलाक ते नथे दिंदे
पर सघंद खाई लैंदे हे जे अस उंदे कन्नै सरबंध नेई रखगे। इस चाल्ली ओह अपने बिचार कन्नै अपनी लाड़ी
दे सारे अधिकारें गी पूरा करने दी जिम्मेवारी शा अपने आपै गी अजाद समझी लैंदे हे। उंदे बिचार कन्नै लाड़ियें
दे हक्क ते अधिकारें गी पूरा नेई करना कोई पाप नथा। ऐसा अपवित्त बिचार अजब बी संसार च मजूद ऐ।
क़ुरआन मजीद आखदा ऐ जे जेकर कोई मुसलमान ऐसा करग तां उसी याद रक्खना चाही दा ऐ जे उसी
चार महीन्ने तक दा समां दिता जंदा ऐ। इस समे दे अंदर ओह अपनी लाड़ी कन्नै सुला करी लै नेई ते चार
महीन्ने बीतने पर जज ओहदे पासेआ तलाक दुआई देग। इस आयत च जनानी गी अनिश्चत समे तक लटकाई
रक्खने दे खलाफ फैसला दिता गोदा ऐ।

सार एह ऐ जे पवित्र क़ुरआन लाड़ी गी लटकाई रक्खने शा रोकदा ऐ ते जो शख्स अपनी लाड़ी दे बारे च
ऐसा करै उसी मजबूर करदा ऐ जे जां ते ओह ओहदे कन्नै मेल-मलाप कन्नै रथै जां पही उसी तलाक देई
देऐ।

गी¹ उंदे पर इक चाल्ली दी प्रधानता हासल
ऐ ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ
॥ 229 ॥ (रुकू 28/12)

ऐसा तलाक² जिस च रुजूअ (बापसी) होई
सकै, दो बार होई सकदा ऐ। पही जां ते
मनासब रीति कनै जनानी गी रोकी लैना होग
जां अच्छा बरताऽ करदे होई उसी बिदा करी
देना होग ते थुआड़े आस्तै उस धन दा कोई
हिस्सा बापस लैना जायज नेई जो तुस उनेंगी
पैहलें देई चुके दे ओ, सिवाए इस दे जे उनें
दौनीं गी एह डर होऐ जे ओह अल्लाह दी
(निश्चत कीती गेदी) हद्दे गी कायम नेई
रखी सकडन। इस आस्तै जेकर तुसेंगी एह
डर³ होऐ जे ओह दमें अल्लाह दी (निश्चत
कीती दी) हद्दे गी कायम नेई रखी सकडन
तां ओह जनानी जो किश फिद्यू: यानी बदले

الطَّلَاقِ مَرَّتَيْنِ فَمَا سَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ ۖ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ
تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ
يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَإِنْ
خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا فِيمَا اقْتَدَتْ بِهِ ۚ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ

1. इत्थें नारी जाति दा ध्यान इस पासै खिच्चेआ गेदा ऐ जे असें थुआड़े अधिकार सुरक्खत करी दिते न। जिस चाल्ली आदमियें गी तुंदे उपर किश अधिकार दिते गे न उससै चाल्ली तुसेंगी बी उंदे पर किश अधिकार दिते गे न। हां! एह गल्ल जरूर ऐ जे किश खास हालातें च अंतम निरना करने दा अधिकार आदमियें गी दिता गेदा ऐ।
2. (क) तलाक देने दा ठीक ते स्हेई ढंग एह ऐ जे तुहर (पवित्रता) दी अवस्था च धरैआह्ला इक तलाक देऐ, इसदे बा 'द कुसै तुहर च तलाक नेई देऐ। त्रै कुरू (मासक धर्म) जो इद्दत दा समां न, बीतने पर पति-पत्नी दा सरबंध टुट्टी जाग ते ओह जनानी कुसै दूए कनै ब्याह करी सकग। (ख) एह इक रजई यानी बापस लैना जाने आह्ला तलाक ऐ। ऐसा तलाक दो बार गै होई सकदा ऐ, जिस दा ढंग एह ऐ। जियां- (अ) जेकर मइद तलाक देऐ तां इद्दत (त्रै कुरू-त्रै मासक धर्म यानी त्रै महीने) दे अंदर-अंदर रुजूअ होई सकदा ऐ। जेकर इद्दत बीती जा ते रुजूअ नेई करै तां नमें मैहर कनै नमां नकाह होई सकदा ऐ। (आ) जेकर ओह इस नकाह दे बा 'द पही उसी तलाक देई देऐ तां निश्चत इद्दत (त्रै कुरू) दे अंदर ओह रुजूअ (सु'ला) करी सकदा ऐ। जेकर एह इद्दत बी बीती जा ते रुजूअ नेई करै तां नमें मैहर कनै नमां ब्याह होई सकदा ऐ। (इ) पर पही जेकर त्री बार तलाक देऐ तां एह तलाक 'बत:' होग। हून ओह इद्दत दे अंदर रुजूअ नेई करी सकदा ते नां गै इद्दत दे बा 'द नमें मैहर कनै नमां नकाह होई सकदा ऐ। हां! जेकर ओह जनानी कुसै दूए शख्स कनै ब्याह करने दे बा 'द बिना कुसै होले जां पखंड दे तलाक हासल करी लै जां रंडोई जा तां पही पैहला धरैआह्ला उस कनै ब्याह करी सकदा ऐ। (ई) जेकर कोई शख्स इक्कै बार इक शा मते तलाक देऐ, भामें दो जां त्रै, जां इस शा ज्यादा तां ओह इक गै रजई तलाक समझेआ जाग नां के इक शा ज्यादा।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर अदालत एह फैसला देऐ जे जनानी अपने खसमै कश रौहने लेई ल्यार नेई ते उसदे राजी नेई होने करी खसम बी ओहदे कनै न्याऽ नेई करी सकग तां जनानी जेकर किश बदले च देना चाह तां खसमै गी अजाजत ऐ जे ओह किश धन लेइयै उसी तलाक देई देऐ, पर एह सिर्फ उन्ना गै धन लेई सकदा ऐ जिन्ना उसनै अपनी उस पत्नी गी आपू दिता हा। उस शा ज्यादा किश नेई लेई सकदा।

दे रूपै च देऐ उसदे बारे च उनें दौनीं (चा कुसै) गी कोई पाप नेई होग। एह अल्लाह दियां निश्चत कीती दियां हद्दां न। इस आस्तै तुस इंदा उलंघन नेई करो ते जो लोक अल्लाह दी निश्चत कीती दी हद्दें दा उलंघन करन तां (समझी लैओ जे) ऊऐ लोक असल च जालम न ॥ 230 ॥

फही (पैहलें दस्से दे द'ऊं तलाकें दा समां बीतने पैंत जेकर घरैआहला उसी त्रीया) तलाक देई देऐ तां ओह जनानी ओदे आस्तै रहाम होई जाग, जिन्ना चिर जे ओह उस दे अलावा कुसै दूए घरैआहले कश¹ नेई जा। जेकर ओह बी उसी तलाक देई देऐ तां उनें दौनीं गी इस शर्त पर जे उनेंगी एह पूरा जकीन होऐ जे ओह अल्लाह दी निश्चत हद्दें गी कायम रक्खी सकडन तां आपस च दबारा रुजूअ (बापसी) करी लैने च कोई पाप नेई होग ते एह अल्लाह दियां (निश्चत) हद्दां न जिनेंगी ओह इलम रक्खने आहले लोकें आस्तै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ ॥ 231 ॥

ते जिसलै तुस जनानियें गी तलाक देई देओ ते ओह अपने (इद्दत दे) निश्चत समे (दी आखरी हद्द) तक पुज्जी जान² तां उनेंगी जां ते उचित ढंग कनै रोकी लैओ³ जां उनेंगी

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَتَكَحَّ زَوْجًا غَيْرَهُ ۖ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣١﴾

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا

1. यानी ओह जनानी दूए पति कनै ब्याह करियै उसदे घर र'वै ते फही उस पति शा कुसै कारण उसी तलाक थ्हाई जा जां उसदी मौत होई जा।
2. 'पुज्जी जाने' दे अर्थ न - (क) निश्चत समे दे अंत दे लागै पुज्जी जाना ते (ख) निश्चत समे गी पूरा करी लैना। इस कनै पैहला अर्थ संबंधत ऐ। अल्लामा कुरतबी हस्पानवी भाष्यकार लिखदे न जे सारे मुसलमान विद्वान इस आयत दे पैहले अर्थ कनै संहमत न। कुसै नै बी मत-भेद नेई कीता।
3. रोकी लैओ दा अर्थ ऐ जे चंगे तरीके कनै रुजूअ (सुला) करी लैओ ते तलाक बापस लेई लैओ। ऐसा नेई होऐ जे जनानी दा अनादर होऐ।

मनासब तरीके कनै बिदा करी देओ ते उंदे पर अत्याचार करने दे बिचार कनै उनेंगी कदे बी नेई रोको ते जो शख्स ऐसा करै तां (समझी लैओ जे) उसने अपने आपै पर गै जुलम कीता ऐ ते तुस अल्लाह दे हुकमें दा मजाक नेई लैओ ते तुंदे पर जो अल्लाह दी किरपा होई ऐ उसी याद रखो ते (इसी बी चेता रखो) जो उसने कताब ते हिक्मत दे रूपै च तुंदे पर उतारेआ ऐ जेह्दे राहें ओह् तुसेंगी नसीहत करदा ऐ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह हर इक गल्ला गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 232 ॥ (रुकू 29/13)

ते जिसलै तुस जनानियें गी तलाक़ देओ ते ओह् अपनी इद्दत¹ पूरी करी लैन ते जिसलै जे ओह् चंगी चाल्ली आपस च राजी होई जान तां पही तुस उनेंगी अपने (नमें) पतियें कनै ब्याह करी लैने शा नेई रोको। एह् ऐसी गल्ल ऐ जिसदा तुंदे चा हर उस शख्स गी जो अल्लाह ते आखरत (क्यामत दे ध्याड़े) पर ईमान रखदा ऐ, नसीहत कीती जंदी ऐ (ते समझी लैओ जे) एह् गल्ल थुआड़े हक्क च सारें शा ज्यादा बरकत आहली ते सारें शा ज्यादा पवित्तर ऐ ते अल्लाह जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे ॥ 233 ॥

ते मौरीं पूरे दौं साल अपने बच्चें गी दुद्ध पलैन। एह् (हदायत) उंदे आस्तै ऐ जो (अपने बच्चें गी निश्चत सप्ते तक) दुद्ध पलैना चाहन ते जिस शख्स दा बच्चा ऐ उस पर रीति-

يَتَّخِذُوا^١ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ
نَفْسَهُ^٢ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا^٣
وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ
عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةَ يَعِظُكُمْ
بِهِ^٤ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ^٥

٢٩
٢٨
٢٧
٢٦
٢٥

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغُنَّ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْصِلُوهُنَّ أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْوَاجَهُنَّ إِذَا
تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ^٦ ذَلِكَ
يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ^٧ ذَلِكَمُ آرْكَى لَكُمْ
وَاطْهَرُ^٨ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ^٩

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ^{١٠} أَوْلَا دَهْنٍ حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ^{١١}

1. इद्दत = इस्लामी कनून दे मताबक ओह् मुद्दत जिस च जनानी दूआ ब्याह नेई करी सकै, मुतल्लका आस्तै नै महीने, विधवा आस्तै चार महीने दस्स दिन ते पटाली (गर्भवती) आस्तै बच्चा पैदा होने तक ऐ।

रवाज¹ मताबक उंदे (दुध पलैने आहलिये² दे) भोजन³ ते कप्पड़ें दी जिम्मेदारी ऐ। कुसै शख्स⁴ पर उसदी समर्थ शा बद्ध जिम्मेदारी नेई पाई जंदा। कुसै मौरी⁵ गी उसदे बच्चे कारण दुख नेई दिता जा ते नां गै प्यो गी उसदे बच्चे कारण दुख दिता जा ते बारस आस्तै बी ऐसा गै करना जरूरी ऐ ते जेकर ओह दमै अपनी खुशी⁶ ते सु'ला-सलाही (निश्चत समे दो साल शा पैहलें गै) दुध छुड़ाना चाहन तां बी उनेंगी कोई पाप नेई लगदा ते जेकर तुस अपने बच्चें गी (कुसै दूई जनानी दा) दुध पलैना चाहो तां फही बी तुसेंगी कोई पाप नेई लगदा जिसलै जे ओह (बदला) जो तुसें उसी देना कीते दा ऐ,

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ
بِأَمْعُرُوفٍ ۖ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا
وُسْعَهَا ۚ لَا تَضَارُّ وَالِدَةُ يَوْلَدِهَا وَلَا
مَوْلُودُ لَهُ يَوْلَدِهِ ۖ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ
ذَلِكَ ۚ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا
وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۚ وَإِنْ أَرَدْتُمْ
أَنْ تَنْتَرِضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ

1. अर्थ एह ऐ जे गरीब प्यो अपनी ते अमीर प्यो अपनी समर्थ मताबक खर्च करन। इस आयत च सधारण दुध पलैने आहिलियें दा बर्णन नेई बल्के मौरीं दा ऐ। एह बर्णन तलाक दे प्रसंग च कीता गेदा ऐ जे जेकर दुध पलैने आहली जनानी गी तलाक देई दिता जा तां बच्चे दे हित आस्तै उसदी मौरी आस्तै जरूरी ऐ जे ओह उसी पूरी अवधि तक दुध पलैऽ ते इसदे बदले च बच्चे दे प्यो दा फर्ज ऐ जे इक सधारण नीकरैनी आंगर ओहदे कनै ब्यहार नेई करे बल्के अपनी समर्थ मताबक उसी खर्च देऐ, की जे एह जनानी दे मनोभावें गी ठेस पुजाने आहली होगे जे इक पासै उसी तलाक दे बा'द बच्चे गी दुध पलैने आस्तै मजबूर कीता जा ते दूए पासै ओहदे कनै ऐसा ब्यहार कीता जा जो ओहदे आस्तै नरादर-पूर्ण होऐ।
2. रुट्टी-टल्ला देने दा अर्थ सारी जरूरतें गी पूरा करना ऐ।
3. यानी बच्चे दे प्यो शा एह मांग करना जे ओह अपनी समर्थ शा बद्ध खर्च करै, एह गल्ल मनासब नेई ऐ ते जनानी शा एह मांग करना जे ओह तलाक मिलने दे बा'द बी इक सेवका आंगर बच्चे गी दुध पलैने आस्तै इक समे तक उसदे घर र'धै, एह बी मनासब नेई ऐ।
4. यानी बच्चे गी इक-दूए पर दबाऽ पाने दा साधन नेई बनाओ। एह आदेश अति उत्तम ऐ। केई लोक ऐसी मूर्खता करी बाँहदे न जिसदा नतीजा एह निकलदा ऐ जे जां ते बच्चे बरबाद/मरी-मुक्की जंदे न जां उनेंगी तलीम बाँगा नेई दिती जाई सकदी। असल च इस चाल्ली दा ब्यहार बच्चें दा कतल करी देने समान ऐ। कुर'आन मजीद नै इस चाल्ली दी भेड़ी गल्लें शा रोकियै औने/होने आहली उलाद पर बाँहत बड़्हा उपकार/स्थान कीते दा ऐ।
5. इस आयत शा साफ होई जंदा ऐ जे कुर'आन मजीद नै दुध पलैने जां छुड़ाने बारे मां-प्योऽ दौनों गी इक बरोबर अधिकार दिते दा ऐ। सारे धार्मिक सिद्धांतें च इस्लाम दा एह सिद्धांत सर्वश्रेष्ठ ऐ, की जे ख्रिस्त जीवन च लाड़ी-मर्हाज दौनों गी इक-बरोबर अधिकार दिते दे न। पवित्र कुर'आन नै दुध पलैने दी जो अवधि निश्चत कीती दी ऐ उस शा ज्यादा समे तक दुध पलैने आस्तै नां ते मर्हाज मजबूर करी सकदा ऐ ते नां गै लाड़ी दबाऽ पाई सकदी ऐ। इस आस्तै तलाक दे बा'द बी मर्हाजै गी लाड़ी दी भावनाएं दा इन्ना ध्यान रक्खने आस्तै मजबूर कीता गेदा ऐ तां साफ ऐ जे धर्म-पत्नी होने दी हालत च उसदी भावनाएं गी ध्यान च रक्खना किन्ना जरूरी होग।

ठीक-ठीक देई देओ ते अल्लाह शा डरो ते समझी लैओ जे जे-किश तुस करदे ओ यकीनन अल्लाह उसी दिखदा ऐ ॥ 234 ॥

ते तुंदे चा जिनें लोकें दी मौत होई जंदी ऐ ते ओह् अपने पिच्छें जनानियां छोड़ी जंदे न तां ओह् (विधवां) अपने-आपै गी चार महीने दस्स दिन तक रोकी रखन। फही जिसलै ओह् अपना निश्चत समां (इद्दत) पूरा करी लैन ते जे किश बी ओह् अपने बारे ठीक रूपै च करन तां उसदा तुसेंगी कोई पाप नेई लगग ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 235 ॥

ते इस च तुसेंगी कोई पाप नेई लगग जे (विधवा) जनानियें गी ब्याह दा सनेहा संकेत दे रूपै च देओ जां उसी अपने मनै च छपाली रखो। अल्लाह जानदा ऐ जे तुसेंगी जरूर गै उंदा ख्याल औग, पर तुस गुप्त रूपै च उंदे कनै कोई प्रतिज्ञा नेई करो। हां! एह् (अजाजत ऐ) जे तुस उंदे कनै कोई मनासब¹ गल्ल आखी देओ ते जिन्ना चिर (इद्दत दा) हुकम अपने निश्चत समे तक नेई पुज्जी जा उन्ना चिर तक तुस ब्याह दा द्रिढ़ संकल्प नेई करो ते एह् समझी लैओ जे जो कुछ थुआड़े दिलें च ऐ अल्लाह उसी जानदा ऐ। इस आस्तै तुस इस गल्ला शा डरो ते समझी लैओ जे अल्लाह बौहत बख्शाने आह्ला ते सैहनशील ऐ ॥ 236 ॥ (रुकू 30/14)

तुसेंगी कोई पाप नेई लगग जे जेकर तुस जनानियें गी उस बेलै बी तलाक देई देओ

بِالْمَعْرُوفِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَرْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِمْ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغَ أَجَلُهُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلُوا فِي أَنْفُسِهِمْ بِالْمَعْرُوفِ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ ۖ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاوِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۖ وَلَا تَعْرِضُوا عُقْدَةَ الْبَيْتِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٦﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا

1. विधवा जनानियें कनै जेकर ब्याह दी थुआड़ी मरजी होऐ तां इद्दत बीतने तक उसी जाहर नेई करो, हां! संकेत दे रूपै च इस पासै ध्यान दुआने च कोई पाप नेई ऐ।

जिन्ना चिर जे तुसैं उनेंगी छूहते¹ दा तक नेई होऐ जां मैहर² निश्चत नेई कीते दा होऐ³ ते (चाही दा ऐ जे ऐसी अवस्था च) उनेंगी मनासब ढंगै कनै किश समान देई देओ। धनवान आस्तै उसदी समर्था मताबक ते गरीब⁴ आस्तै उसदी समर्था मताबक। (असैं ऐसा करना) उपकारी लोकें आस्तै जरूरी (करी दिते दा) ऐ ॥ 237 ॥

ते जेकर तुस उनें गी छूहने शा पैहलें तलाक देई देओ ते तुसैं मैहर निश्चत करी लैते दा होऐ तां (ऐसी हालत च) जो मैहर तुसैं निश्चत कीते दा होऐ उसदा अद्ध देना होग सिवाए इस गल्ला दे जे ओह जानियां आपूं छोड़ी देन जां ओह शख्स छोड़ी देऐ जिसदे

لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۖ
وَمِمَّا عَمِلْنَ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرَهُ وَعَلَى
الْمُقْتَرِ قَدَرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ۝

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرَضْتُمْ مَا
فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يُعْفُونَ أَوْ يُعْفُوا لِلَّذِي
بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۖ وَأَنْ تُعْفُوا أَقْرَبُ

1. सधारण ट्रिस्टी कनै एह गल्ल बे-हूदा जनेहो सेही होंदी ऐ जे जो शख्स संभोग करने शा पैहलें गै जनानी गी तलाक देई देग ओह नकाह गै की करग, पर नकाह दे बा'द किश ऐसियां अड़चनां, मजबूरियां आई जंदियां न जिंदे करी तलाक देना पेई जंदा ऐ। जियां नकाह दे फौरन बा'द ऐसियां गुआहियां मिली जान जिंदे कनै ब्याह नजायज होई जा जां दिलें च उस नकाह करी बिना पैदा होई जा। जियां इक गुआही ऐसी मिली जा जे एह जनानी अपने पति दी दुद्ध पींदी भैन ऐ, इस कनै पति दे दिलें च बिना पैदा होई जाग ते कदें-कदें ऐसियां गुआहियां नकाह दे बा'द मिली जंदियां न जां खानदान दे बड़डे लोक जिनेंगी पैहले हालातें दा इलम नेई हा इस अधार पर तलाक दा निरना करी देन जे दौनीं कटुंबें दे आपसी सरबंथ ऐसे न जे तुस दमें पति-पत्नी दे रूपै च नकाह नेई करी सकगे। इस्लामी धर्म शास्तर दे मताबक इक माऊ दा दुद्ध पीयै बच्चें दा आपस च ब्याह रहाम ऐ। ऐसे बच्चें गी परिभाशा मूजब रजाई भैन-भ्राऽ आखदे न यानी दुद्ध दे भैन-भ्राऽ।
2. मैहर यानी नकाह बेलै इक मुसलमान पति प्रतिज्ञा करदा ऐ जे ओह अपनी समर्थ मताबक इन्ना निश्चत धन जां चीज अपनी जनानी गी देग। एह मैहर पत्नी दी जाति जैदाद ते उसदा हक होंदा ऐ।
3. इस्लाम च हक-मैहर निश्चत कीते बगैर नकाह अवैध गलाए दा ऐ, पर इस आयत शा सेही होंदा ऐ जे ऐसा बी ममकन होई सकदा ऐ। शरीअत नै इस दा एह अर्थ कीता ऐ जे जेकर रपेंऽ दे रूपै च मैहर निश्चत नेई बी होऐ तां बी एह समझेआ जाग जे मैहर निश्चत गै ऐ ते ऐसी हालत च मैहर दी नियुक्ती दा अंदाजा उस कटुंब दे दूए लोकें दे मैहर गी दिक्खियै कीता जंदा ऐ।
4. जेकर इस बदले बारै मतभेद होई जा तां कुरआन मजीद नै सिद्धांतक रूपै च निरना करी दिता ऐ जे इस चाल्ली दे झगड़ें गी हाकमै कश लेई जाओ। जज्ज इस गल्ला दा फैसला करग जे पति नै अपनी समर्थ मताबक तलाक आहली जनानी दा नुकसान भरे दा ऐ जां नेई।

हत्थै च¹ नकाह कराने दा हक्क होऐ ते थुआड़ा छोड़ी देना गै संयम दे ज्यादा लागै ऐ तुस आपस च (ब्यहार करदे बेलै) परोपकार करना नेई भुल्लो, (ते याद रक्खो जे) जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन (उसी) दिखदा ऐ ॥ 238 ॥

तुस सारी नमाजें दा ते (खास कर) दरम्यानी नमाज दा पूरा ध्यान² रक्खो ते अल्लाह दे अगें फरमांबरदार बनियै खड़े होई जाओ ॥ 239 ॥

जेकर तुसंगी डर होऐ तां पैदल जां सुआर होने दी हालत च गै (नमाज पढ़ी लैओ पही जिसलै तुसंगी अमन हासल होई जा तां) अल्लाह गी याद करो, की जे उसनै तुसंगी ओह किश सखाए दा ऐ जो तुस (पैहलें) नथे जानदे ॥ 240 ॥

ते तुंदे चा जो लोक मरी जान ते लाड़ियां छोड़ी जान तां ओह अपनी लाड़ियें दे भले आस्तै इक साल तक लाह पुजाने³ यानी उनेंगी

لَتَقُولُ ۖ وَلَا تَتَسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

حِفْظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ ۖ وَقُومُوا لِلَّهِ قِيعًا ۝

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَدْكُوا لِلَّهِ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

وَالَّذِينَ يُؤَقِّفُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ۖ وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَّتَاعًا إِلَىٰ

1. इसदा एह मतलब ऐ जे नेहियां जनानियां तलाक बेलै अपना अद्धा मैहर खसमें गी छोड़ी सकदियां न ते उंदे वकील बी छोड़ी (माफ करी) सकदे न। इस आयत दा एह बी अर्थ होई सकदा ऐ जे जेकर पति च समर्थ होऐ तां ओह उसी अद्धे मैहर दी निसबत पूरा मैहर देई देऐ।
2. यानी तुस सारी नमाजें दा ध्यान रक्खो ते उंदा नरीखन करो, नतीजा एह निकलग जे नमाज कारण तुस पापें ते भुल्लें-कुत्थें शा बचे दे रौहगे ओ, की जे नमाज मनुखै गी पापें, दुराचारें ते मंदियें गल्लें शा रोकदी ऐ (सूर: अन्कबूत आयत 46) ते अल्लाह नमाज पर कायम रौहने आहले भगत दा मदादी ते मित्तर बनी जंदा ऐ। 'ध्यान रक्खो' च एह बी दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लामी उपासना दूए धर्म दी उपासना आंगर इक पासो (कपासी) नेई ऐ बल्के इसदा फल इस लोक च ते परलोक च बी मिलग।
3. लाह पुजाने दा अर्थ एह ऐ जे जिनें लोकें दे हत्थे च बसीहत लागू करने दा हक्क होऐ ओह उनें बिधवा जनानियें गी उंदे सुर्गबासी खसमें दे घरें चा नेई कड्डन। जेकर मरने आहले दा मकान कुसै दूर रिश्तेदार गी बी श्वाए दा होऐ तां बी मरने आहले दी जनानी गी उस मकाने च इक साल रौहन देन। हां! जेकर जनानी आपूं अपनी मर्जी कनै जाना चाह तां इद्दत दा समां (चार महीने दस दिन) पूरा करियै जाई सकदी ऐ। इक साल दी शर्त सिर्फ जनानी दी सुख-सुबधा लेई ऐ। इस हुकम दा लाह लैन जां नेई लैन उसदा कम्म ऐ।

(घरें थमां) नेई कड्ढने दी बसीहत¹ करी जान, पर जेकर ओह अपने आप उठी जान ते अपने बारे जो बी भली गल्ल करन² उसदा तुसंगी कोई दोश नेई लग्गग ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 241 ॥

ते जिनें जानियें गी तलाक देई दिता जा उनेंगी बी अपने हालात³ दे मताबक किश समान⁴ देना अत्त जरूरी ऐ। असें एह गल्ल संयमियें आस्तै जरूरी ठरहाई दी ऐ ॥ 242 ॥

इस्सै चाल्ली⁵ अल्लाह अपने हुकम⁶ थुआड़े (फायदे) आस्तै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ तां जे तुस समझो ॥ 243 ॥ (रुकू 31/15)

क्या तुगी उनें लोकें दी खबर नेई मिली जो

الْحَوْلَ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ حَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۙ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ۝

كَذَلِكَ يبين الله لكم آياته لعلكم تعقلون ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

1. बसीहत-मरदे मौकें एह गलाना जे में बा दे ऐसा-ऐसा कीता जा।
2. 'भली गल्ल' अरबी दे मूल शब्द 'मारुफ' दा अनुवाद कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ ऐ-विधान, सभावक निजम जां कौम दे रीति-रवाज मताबक जिसी लोक चंगी चाल्ली जानदे होन। इस थाहरा पर इस दा अर्थ मनासब ते भली गल्ल गलाना ऐ। अर्थ एह ऐ जे भायें बिधवां इद्दत दे बा दे दूआ ब्याह करन भायें अपने मा-प्योऽ जां अपने रिश्तेदार कश उठी जान जां कोई नौकरी करन तां तुदे पर कोई दोश नेई। इस हुकम मताबक उनेंगी रोकने दा तुसंगी कोई हक्क नेई।
3. मूल शब्द 'मारुफ' कुरआन मजीद च केई बार बरतोए दा ऐ। मारुफ उस कम्मै गी आखदे न जिसदे गुण ते बशेशतां बुद्धि संगत होन ते इस्लामी धर्म शास्तर कनै पछानियां जान। इस लेई जिसलै मारुफ शरीअत दे मताबक होऐ तां ओह कम्म विधान दे मताबक खुआग ते जिसलै साम्य बुद्धि (common sense) कनै उसदे गुण पछाने जान तां उसी रीति-रवाज दे मताबक गलाया जाग। इसदा असल अर्थ पछानना होआ ऐ। जिसलै कुसै कम्मै दी बशेशता कुसै बशेश व्यक्ति दी बुद्धि कनै पछानी जा तां उसी हालात दे मताबक गलाया जाग।
4. इत्थें तलाक आहली जनानी कनै उत्तम ब्यहार करने दे आदेश गी दुरहाया गेदा ऐ की जे तलाक आहली जनानी पर इक चाल्ली दा गुस्सा होंदा ऐ। इस आस्तै आदमी गी बशेश रूपै च उस कनै ब्यहार करने दा आदेश दिता गेदा ऐ। जेकर इस आदेश दा पूरी चाल्ली पालन कीता जा तां नेकां झगड़े मुक्की सकदे न ते तलाक जो कुसै मजबूरी दी हालत च जायच ऐ कुसै चाल्ली दे दुख ते कश्ट दा कारण नेई बनी सकदा, की जे दुसरे पक्ख एह समझडन जे एह तलाक मजबूरी दी हालत च होआ करदा ऐ नेई ते आपस च कोई झगड़ा नेई। इस आदेश राहें इस बक्खी बी सकेत होंदा ऐ जे इत्थें विधान नै बिधवा गी इक साल तक अपने सुरगबासी पति दे मकानै च रौहने दी सुबधा देई रक्खी दी ऐ उत्थें इक मोमिन गी चाही दा ऐ जे तलाक आहली जनानी गी बी उस दी जरूरत मताबक किश ज्यदा समे तक मकानै दा लाह लैन देऐ।
5. यानी शरीअत गी गल्लां दस्सने च एह गल्ल सामनै रक्खी गेदी ऐ जे सारे महत्वपूर्ण बिसें ते जरूरतें दी पूर्ति दे सरबन्धे च शिक्षा दस्सी दिती जा जे उस दा ब्योरा ऐसें असान ढंगें होऐ जे मानव समाज पापें ते कमजोरियें शा बचे दा र वै।
6. मूल शब्द 'आयत' दा अर्थ ऐ - (क) आदेश (ख) अनुदेश (ग) चिन्, नशान, चमत्कार (घ) हदायत (ङ) युक्ति (च) ईमान आहले पासै लेई जाने आहली गल्ल (छ) दुख शा बचाने आहली गल्ल (ज) सभ्यता (झ) सम्यार्ग दस्सने आहली गल्ल (ञ) अल्लाह पासै ध्यान दुआने आहली गल्ल।

(ज्हारें दी गिनतरी च हे ते) मौती शा बचने आस्तै अपने घरें दा निकले हे¹। इस पर अल्लाह नै उनेंगी गलाया जे तुस मरी² जाओ। इसदे बा'द उसनै उनेंगी जीदा करी दित्ता। यकीनन अल्लाह लोकें पर बौहत किरपा करने आह्ला ऐ, पर फही बी मते-हारे लोक शुकर नेई करदे ॥ 244 ॥

وَهُمْ أَلَوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

ते तुस अल्लाह दे रस्ते च युद्ध करो ते समझी लैओ जे अल्लाह बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 245 ॥

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

क्या कोई है जो अल्लाह गी (अपने धन दा) इक अच्छा हिस्सा कटिटयै³ देदे तां जे ओह ओहदे आस्तै उसी बौहत बधाऽ? ते अल्लाह (दा एह बी निजम ऐ जे मनुखै शा धन) लैदा ऐ ते उसी बधांदा ऐ ते आखर च तुसेंगी उसै कश लेता जाग ॥ 246 ॥

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهٗ أَصْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقِضُّ وَيَضْطُّ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

क्या तुगी बनी-इस्राईल दे उनें नेताएं दा हाल नेई सेही जो मूसा दे बा'द होए दे न? जिसलै उनें अपने इक नबी⁴ गी गलाया जे साढ़े

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِثِّي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّهِمْ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا

1. अपने घरें दा निकलने आहले लोक बनी इस्राईल हे जो सम्राट फिरऔन शा डरियै मिस्र देशें चा निकली गे हे। पवित्र कुरआन मूजब ओह ज्हारें दी गिनती च हे। इस कन्ने तौरात दी इस गल्ला दा खंडन होंदा ऐ जे मिस्र चा निकलने आहले इस्राईलियें दी गिनती छे लक्ख त्रै जहार पंज सौ पंजाह ही, की जे छे लक्ख लोकें दा जातरी दल ज्यादा समानै बगैर जंगलै च सैकड़े क्रोहें दी जातरा नेई करी सकदा।
2. 'मरी जाओ' दा अर्थ एह ऐ जे थुआड़ी नाफरमानी करी तुंदे शा विजय हासल करने आहली शक्तियां बापस लेई लैतियां जंदिनां न, पर फही अल्लाह नै उनेंगी माफ करी दित्ता ते विजय हासल करने आहली शक्तियां बापस देई दित्तियां।
3. अरबी दे मूल शब्द कर्ज दा अर्थ ऐ - (क) रिण। करजा। (ख) करजा देना। (ग) कटिटयै अलग्ग करना। (घ) कटटना। आयत दा भाव एह ऐ जे जो शख्स अपने पवित्र धन चा किस हिस्सा अल्लाह आस्तै दान देदे, अल्लाह उसी ऐसे कर्म दा फल जरूर देग। शुभ कर्म गी अल्लाह कदें बी व्यर्थ नेई जान दिंदा बल्के उंदे सिले बौहत बधाई-चढ़ाइयै दिंदा ऐ। अल्लाह गी अपने आस्तै नां ते कुसै करजे बगैरा दी ते नां कुसै दूई चीजै दी कोई लोड़ ऐ। ओह ते पैसे आहलें गी गरीबें दी भलाई आस्तै दान देने ते शुभ कर्म करने दी प्रेरणा दिंदा ऐ, फही उंदे कर्म दा सिला बधाई-चढ़ाइयै देने दा बा'धदा करदा ऐ।
4. दिक्खो तौरात, न्याइयें दा वृत्तांत भाग 6 आयत 7-8।

आस्तै कुसै शख्स गी राजा नियुक्त करो तां जे अस (उस दी मतैहती च) अल्लाह दे रस्ते च युद्ध करचै। उस नै गलाया जे कुदै ऐसा ते नेई होग जे जेकर थुआड़े आस्तै युद्ध जरूरी करी दिता जा तां तुस युद्ध नेई करो। उनें (परते च) गलाया (ऐसा नेई होग) ते असेंगी होई केह गेदा ऐ जे अस अल्लाह दे रस्ते पर युद्ध नेई करगे जिसलै जे असेंगी अपने घरेँ दा कड्डी दिता गेदा ऐ अपने टब्बै शा बी बक्खरा कीता गेदा ऐ, पर जिसलै उंदे आस्तै युद्ध करना जरूरी करी दिता गेआ तां उंदे चा थोढ़े-हारे लोकेँ दे सिवा दूए सारे मुक्करी / फिरी गे ते अल्लाह जालमें गी खूब जानदा ऐ ॥ 247 ॥

ते उंदे नबी नै उनेंगी गलाया जे अल्लाह नै थुआड़े-आस्तै तालूत¹ गी राजा दे रूपै च (इस कम्मै आस्तै) खडेरैआ ऐ। उनें गलाया जे उसी साढ़े पर व्हूमत² कियां मिली सकदी ऐ जिसलै जे अस उसदी निसबत व्हूमत करने दा ज्यादा हक्क रक्खने आं ते उसी पैसे-धेले च बी कोई बाद्धा अता नेई होआ। उसनै गलाया जे यकीनन अल्लाह नै उसी तुंदे पर फ़जीलत (प्रधानता) दिती ऐ ते थुआड़ी निसबत उसी ज्ञान ते शरीरक शक्ति च बी

مَلِكًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَالَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ ۚ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ

1. तालूत गुण वाचक संज्ञा ऐ। इस दा अर्थ ऐ लम्मा ते प्रौढ़ ते इस दा मतबल जदऊन ऐ। इब्रानी भाशा च जदऊन दा अर्थ बड्ढना ते ढाना ऐ। आखो जे ऐसा शख्स जो अपने बैरियें गी मारदा ते धरती पर उंदे सत्थर लांदा होऐ। जदऊन गी तीरात च वीर ते बलवान गलाया गेदा ऐ (न्याइयें दा वृत्तांत भाग 6 आयत 12) इस आस्तै तालूत ते जदऊन समानार्थक शब्द न।

2. मूल शब्द 'मुल्क' दा अर्थ ऐ-व्हूमत राज्याधिकार, गल्बा, प्रभुत्व, अनुशासन, साम्राज्य। (अक्रब) आयत दा अर्थ एह ऐ जे तालूत गी साढ़े उप्पर अनुशासन करने जां प्रभुत्व जमाने दा अधिकार कियां, कदू ते कुल्थू थोई गेआ।

खास बढ़ोतरी प्रदान कीती दी ऐ ते अल्लाह
जिसी पसंद करदा ऐ उसी अपना मुलख¹
प्रदान करदा ऐ ते अल्लाह बढ़ोतरी देने आह्ला
(ते) बौहूत जानने आह्ला ऐ ॥ 248 ॥

وَالْحِجْمُ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلَكَهُ مِنْ يَسَاءٍ^ط
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

ते उंदे नबी नै उनेंगी गलाया जे उसदी कहुमत
दा एहू बी सबूत ऐ जे तुसेंगी इक ऐसा ताबूत²
(संदूख) थहोग जेहदे च थुआड़े रब्ब पासेआ
थुआड़े लेई शांति होग ते उस चीजै दा अवशेष³
(यानी बचे दा) होग जो मूसा ते हारून कनै
संबंध रक्खने आहलें (अपने पिच्छें) छोड़ेआ
हा। उसी फरिश्ते चुक्के दा होग। जेकर तुस
मोमिन ओ तां यकीनन इस गल्ला च थुआड़े
आस्तै इक बड्दा नशान ऐ ॥ 249 ॥ (रकू
32/16)

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ
يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ
وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ
تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٩﴾

इस दे बा'द जिसलै तालूत अपनी फौजें गी
लेइयै निकलेआ तां उसनै गलाया जे यकीनन

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ۚ قَالَ إِنَّ

1. 'अपना राज'-इस राहें एह संकेत कीते दा ऐ जे सारा साम्राज्य अल्लाह दा गै ऐ। इस आस्तै इसी हासल करने दा ऊऐ अधिकारी होई सकदा ऐ जिसी अल्लाह नियुक्त करै।
2. मूल शब्द ताबूत दा अर्थ ऐ - (क) संदूख। (ख) नाव (किश्ती) (अक्रब)। इस्तेआरा यानी रूपक दे रूपै च एह शब्द हिरदे दे अर्थ च बी बरतेआ जंदा ऐ (मुफ़्दात)। इस ज'गा ताबूत दा अर्थ हिरदा ऐ की जे इत्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे उस संदूखें च थुआड़े आस्तै शांति ते तसल्ली होग। एह गल्ल साफ ऐ जे शांति दिलें च होंदी ऐ नां के संदूखें च। आयत दा भाव एह ऐ जे तालूत दे अनुयायियें दे दिलें च फरिश्ते उत्साह भरदे हे ते उनेंगी त्याग ते बलिदान दी प्रेरणा दिंदे हे।
3. बक्रिया अवशेष यानी बचे दा, पर इस थाह्रा पर अवशेष दा अर्थ उत्तम पदार्थ ऐ। मतलब एह ऐ जे अल्लाह तालूत दे साथियें च ऊऐ उच्च कोटि दी नैतक ते अध्यात्मक शक्तियां पैदा करी देग जो हज़रत मूसा ते हज़रत हारून दे मन्नने आहलें च हियां। सारांश एह ऐ जे उस बेले दे रसूल ने तालूत पर इतराज करने आहलें गी एह जवाब दिता जे छप्पी दी शक्तियें दा ज्ञान सिर्फ अल्लाह गी गै ऐ। जिसलै उसनै अनुशासन आस्तै तालूत गी चुनी लैते दा ऐ तां सब्चें गै ओह तूंदे शा उत्तम ऐ। फही अनुशासन सिर्फ पैसे कनै गै नेई बल्के ज्ञान, त्याग ते बलिदान राहें बी होंदा ऐ। इस आस्तै ओह इनें गल्लें च तूंदे शा उप्पर ऐ ते अल्लाह दे रस्ते च कुरबान होने आस्तै हर बेले तयार ऐ। उसी वीरता, धीरता, सैहनशीलता ते त्याग दा गुण प्रदान कीता गेदा ऐ ते उसदा अपना दिल ते ओहदे साथियें दे दिल अल्लाह दी मदद कनै संतुष्ट होंगेन ते उनेंगी ऊऐ संयम मिलग जो मूसा, हारून ते उसदे साथियें गी प्राप्त होआ हा।

अल्लाह इक नदी¹ राहें थुआडा इम्तेहान लैने आह्ला ऐ। इस आस्तै जिसनै उस नदी चा (ढिड्ड भरियै) पानी पी लैता ओह मेरे कन्नै (संबंधत) नेई (रौहग) ते जिसनै ओहदे चा नेई चक्खेआ ओह यकीनन मेरे कन्नै संबंधत होग, सिवाए उसदे जिसनै ओहदे चा अपने हत्थें कन्नै (सिर्फ) इक चूटी लेइयै पी लैता (उसी कोई पाप नेई लगग) फही (होआ एह जे) उंदे चा थोढ़े हारे लोकें दे सिवा (बाकी सारें) ओहदे चा पानी पी लैता। फही जिसलै ओह आपू ते ओह लोक जो उस पर ईमान ल्याए दे हे उस नदी दे पार पुज्जी गे तां उनें गलाया जे अज्ज साढ़े च जालूत ते उसदी फौज कन्नै युद्ध करने दी रत्ती-भर ताकत नेई, पर जो लोक ईमान रखदे हे जे ओह इक रोज अल्लाह कन्नै मिलने आहले न, ओह गलान लगे जे अल्लाह दे हुकम कन्नै नेकां निक्के जत्थे बड्डे जत्थें पर जीत हासल करी चुके दे न ते अल्लाह धीरजवानें दे कन्नै होंदा ऐ (इस लेई डरने दी कोई ब'जा नेई) ॥ 250 ॥

ते जिसलै ओह जालूत ते उसदी सेना कन्नै युद्ध करने आस्तै निकले तां उनें गलाया

اللَّهُ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُودِهِ قَالِ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلتَقُوا اللَّهَ لَكُمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةُ كَثِيرَةٍ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا

1. मूल शब्द नैहर दे दो अर्थ न - (क) नदी (ख) धन-दौलत (मुफ़्फ़दात) इत्थें इस आयत दे दमैं अर्थ होई सकदे न। (क) धन-दौलत दे मताबक एह अर्थ होग जो धन राहें थुआडी परीक्षा लैती जाग। जेकर तुस धन-दौलत दे पिच्छें पेई गे तां अल्लाह दा कम्म नेई करी सकगे ओ ते जेकर धन-दौलत शा प्रभावत नेई होए तां तुसंगी कामयाबी हासल होग। (ख) तौरत च न्यायियें दा वृत्तांत 7:5, 7 शा पता लगदा ऐ जे जदकन (तालूत) दे साथियें दी इक नदी राहें परीक्षा लैती गई ही। इस लेई शाब्दिक अर्थ लैने च बी कोई रोक नेई। अल्लाह नै उनेंगी हुकम दिता हा जे हल्के ढिड्ड र'वो ते थोढ़ा पानी पीयो तां जे युद्ध च तेज गति कन्नै कम्म करी सको। मते-हारें इस रहस्य गी नेई समझेआ ते ढिड्ड भरियै पानी पी लैता। बाईबिल दे मताबक सिर्फ त्रै सौ लोकें गै थोढ़ा-थोढ़ा पानी पीता तां जे ओह लड़ाई दे मदान च ठीक चाल्ली कम्म करी सकन। अल्लाह नै उंदे बलिदान दा सिला/बदला देने ते उंदी शरधा गी मानता देने आस्तै एह फैसला कीता जे सिर्फ उनें त्रै सौ लोकें गी युद्ध च शामिल कीता जा, दूए लोकें गी नेई। इस लेई उनें त्रै सौ लोकें गी तालूत जा जदकन नै युद्ध च शामिल कीता ते अल्लाह नै उनेंगी गै जीत प्रदान कीती।

जे हे साढ़े रब्ब! असें गी धीरज प्रदान कर ते (लड़ाई दे मदान च) साढ़े पैर जमाई रक्ख ते इनें बैरियें दे बरुद्ध साढ़ी मदद कर ॥ 251 ॥

पही (ओह लड़ाई च कुद्दी पे ते) उनें अल्लाह दे हुकम मताबक उनेंगी हराई दिता ते दाऊद नै जालूत गी मारी दिता¹ ते अल्लाह नै उसी वहुमत ते हिक्मत प्रदान कीती ते जे किश ओह (अल्लाह) चांहदा हा उसदा ज्ञान उस (दाऊद) गी दिता ते जेकर अल्लाह लोके गी (शरारत कनै) नेई हटाई रखदा (यानी किश लोके राहें दूएँ गी नेई रुकोआंदा) तां धरती उलट-पलट होई जंदी, पर अल्लाह सब लोके (ज्हानें) पर बड़ी किरपा करने आह्ला ऐ (ते) (इस आस्तै फसाद गी रोकी दिंदा ऐ) ॥ 252 ॥

एह अल्लाह दियां आयतां न जो अस तुगी पढ़ियै सुनान्ने आं इस हालत च जे तू सच्च पर कायम ऐं तां तू यकीनन रसूलें चा ऐं ॥ 253 ॥

أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا
وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

فَهَرَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَ قَتَلَ دَاوُدُ
جَالُوتَ وَ أَنشَأَ اللَّهُ الْمُلْكَ وَ الْحِكْمَةَ
وَ عَظَّمَهُ مَآيَسًا ۖ وَ لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ
بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ
وَ لَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَوَاهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ
وَ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٣﴾

1. इस शा पैहलें जद्ऊन दी घटना दा बर्णन होई चुके दा ऐ। हून इनें आयतें च हजरत दाऊद दी घटना दा बर्णन ऐ। हजरत दाऊद दी घटना जद्ऊन जां तालूत दी घटना आंगर ऐ। जद्ऊन दे बेलें फ़लस्तीन बासियें इस्त्राइलियें गी फ़लस्तीन थमां कड्डने दे प्रयास कीते हे, पर एह शुरुआती प्रयास हे जो बल्लें-बल्लें हजरत दाऊद दे समे तक आइयें खतम होए। इस आस्तै दोनीं घटनें दा बिशे इक्के नेहा होने करी इक्के थाहर बर्णन कीता गेदा ऐ नेई ते पैहली घटना जद्ऊन दी ऐ ते दूई हजरत दाऊद दी। दोनीं घटनें च दो सौ साल्लें दा फर्क ऐ।

बाईबिल दे मताबक दाऊद नै जालूत दी हत्या कीती ही, पर पबितर कुरआन नै जद्ऊन (तालूत) दी घटना च बी जालूत दा बर्णन कीते दा ऐ। इस बारै एह चेता रक्खना चाही दा जे इब्रानी ते अरबी भाशा च 'जालूत' बी इक गुणवाचक संज्ञा ऐ। जालूत उस शख्स गी आखदे न जो देशे च डाके मारै ते फसाद फलाऽ। आम तौरा पर साम्राज्यें दे बरोधी इसै चाल्ली दे कम्म करदे होंदे न। इस आस्तै समानार्थक संज्ञाएं करी जद्ऊन ते हजरत दाऊद दोनीं दे बैरी गी जालूत गलाया गेदा ऐ। जद्ऊन दा बैरी बी इक डाकू हा जो देशे च फसाद ते अशांति फलांदा हा जेह्दे करी उसी जालूत गलाया गेदा ऐ। हजरत दाऊद नै देशे च शांति ब्हाल रक्खने आस्तै जिस बैरी कनै युद्ध कीता ओह बी इक फसादी ते डाकू हा। इस आस्तै दोनीं दे बैरियें गी जालूत गलाया गेदा ऐ।

एह (दस्से गेदे) रसूल ओह न जिंदे चा असें किश रसूलें गी दूए रसूलें दी निसबत श्रेष्ठता (फ़ज़ीलत) दिती ही। उंदे चा किश ऐसे न जिंदे कन्नै अल्लाह नै कलाम¹ (गल्ल-बात) कीता ते उंदे चा किश रसूलें दे (सिर्फ) दर्जे उच्चे कीते ते मय्यम दे पुत्तर ईसा गी असें जाह्रा-बाह्रा नशान दिते हे ते रूहुलकुदुस² राहें उसी (अध्यात्मक) शक्ति दिती ही ते जेकर अल्लाह चांहदा तां जेहके लोक उंदे बा'द (आए) हे ओह जाह्रा-बाह्रा नशानें दे औने परैंत आपस च नेई लड़दे-झगड़दे, पर रहानगी ऐ जे पही बी उनें मत-भेद कीता। पही इय्यां होआ जे उंदे चा किश ते ईमान ल्याए ते केइयें इन्कार करी दिता ते जेकर अल्लाह चांहदा तां एह लोक आपस च लड़ाई-झगड़ा नेई करदे, पर अल्लाह जो चांहदा ऐ ऊऐ करदा ऐ ॥ 254 ॥ (रुकू 33/1)

हे ईमान आहलेओ! जे किश असें तुसें गी दिते दा ऐ ओहदे चा (अल्लाह दे रस्ते च) खर्च करो, उस दिन दे औने शा पैहलें जे जेहदे च नां कुसै दा बपार होग, नां दोस्ती ते नां सफारश कम्म औग ते (इस हुकम दा) इन्कार करने आहले (आपू अपने आपै पर) जुलम करने आहले न ॥ 255 ॥

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۚ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَيْنِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۝ ٢٥٤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَنَّكُمْ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ ۖ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ ٢٥٥

1. 'कलाम' दा अर्थ शरीअत (अध्यात्मक विधान) ऐ यानी किश नबी शरीअत ल्याए हे ते किश नबियें गी असें सिर्फ नबुवत प्रदान कीती ही, उनेंगी शरीअत नथी दिती गई। एह आयत इस गल्ला दा प्रमाण ऐ जे किश नबी शरीअत आहन्दे न ते किश नबियें गी सिर्फ आदर दे तौर पर रसूल गलाया जंदा ऐ, पर ओह शरीअत लेइयें नेई औंदे।

दूआ अर्थ एह ऐ जे 'किश' दा अर्थ सिर्फ नबी ऐ ते इस द्रिस्टी कन्नै इस आयत च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललम दा जिकर ऐ, जिनें गी जिल्ली तौर पर (ईश्वर दे बिंब दे रूपै च) प्रभुसत्ता दे महान चमत्कारें दे चिन्न प्रदान कीते गे।

2. पाक रूह, पवित्र आतमा, जिब्राईल फरिश्ते दा नां5 बी ऐ।

अल्लाह ओह (जात) ऐ जिस दे सिवा दूआ कोई बी पूजा दे जोग नई। ओह कामिल¹ जिंदगी आहला, सदा कायम रौहने आहला ते दूएँ गी कायम² रक्खने आहला ऐ। नां उसी उंघ औंदी ऐ ते नां नींदर औंदी ऐ। जे किश गासैं ते धरती च ऐ सब उससै दा ऐ। कु'न ऐ जेहड़ा उसदी आज्ञा दे बगैर ओहदे कश सफारश करै? जे किश उंदे सामनै ऐ ते जे किश उंदे पिच्छें ऐ ओह (सब किश) जानदा ऐ ते ओह उसदी इच्छा दे बगैर उसदे ज्ञान दा तिल-परमान बी हासल नई करी सकदे। उस दा ज्ञान³ गासैं पर बी ते धरती पर बी ब्यापे दा ऐ उंदी पहाजत करना उसी थकांदा नई ते ओह उच्ची शान रक्खने आहला (ते) मैहमाशाली ऐ ॥ 256 ॥

धर्म दे बारे च कुसै चाल्ली दी जबरदस्ती (दी अजाजत) नई, की जे हदायत⁴ ते गुमराही दा फर्क चंगी-चाल्ली स्पष्ट होई-चुके दा ऐ। इस आरतै समझी लैओ जे जो शख्स (अपनी मरजी कनै) भले कम्मं च रोड़ा अड़काने आहले⁵ दी गल्ल मन्नने शा इन्कार करै ते अल्लाह पर ईमान रक्खै तां उसने इक मजबूत ते भरोसेमंद⁶ चीजे

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

1. मूल शब्द 'अल्हय्यो' दा अर्थ ऐ जे अल्लाह कामिल जिंदगी रखदा ऐ यानी जो अपने आपै गी जीदा रक्खने आरतै कुसै दूएँ दा मुत्ताज नई होऐ। उसी कुसै होरस नै जिंदगी नई दिती दी होऐ। ओह अनादि ते अर्नत ऐ।
2. जो अपने-आप कायम होऐ ते दूएँ गी कायम रक्खने आहला होऐ। हर चीजै दा नरीक्षक होऐ ते उनेंगी ऐसी ताकत प्रदान करै जेहदे नै उंदे रचनात्मक तत्त्व जुड़े दे रौहन ते ओह कायम रेही सकन ते ओह अपने करतबबं दा पूरी चाल्ली पालन करदियाँ रौहन।
अल्लाह दा एह गुण इस बक्की इशारा करदा ऐ जे सूर्यमंडल दे नखतरागणें च गुरुत्वाकर्षण शक्ति (कशश) मजबूत होंदी ऐ। सूक्ष्म दर्शक-यंत्र (टूरबीन) राहें लम्बने आहले परमाणुएं दा आपसी संजोग, समन्वय, समावेश ते उंदे इक-दूएँ दे इर्द-गिर्द घूमने बगैरा कनै सबंधत क्रियाएं पासै बड़े अच्छे ढंग कनै संकेत कीता गेदा ऐ।
3. मूल शब्द कुरसी ऐ जिसदा अर्थ ज्ञान ते शासन ऐ।
4. मूल शब्द 'स्पद' (हदायत) दा अर्थ ऐ सचाई पर द्रिढ़ता कनै कायम रौहना। एह 'ग्युन' दा उलट अर्थ देने आहला ऐ जिस दा अर्थ ऐ गुमराही, विनाश ते असफलता। (अक्रब)
5. अरबी मूल शब्द 'तायूत' दा अर्थ ऐ सीमा दा उलंघन करने आहला, शतान, भले कम्मं शा रोकने आहला ते ऐसा शख्स जो गुमराही दा अगुआ होऐ (अक्रब)
6. मूल शब्द 'उवाह' दा अर्थ ऐ कुसै चीजै दा कुसै दूई चीजै कनै चमकी जाना। इससै करी भांडे दे हत्थे गी ते कपड़े दे काज गी उवाह आखदे न की जे एहदे कारण (बाह गला बगैरा) बंद कीता जंदा ऐ। उवाह उनें सारे पदार्थों गी गलाया जाई सकदा ऐ जिंदे पर भरोसा कीता जाई सकै ते उंदे राहें सहारा लैता जाई सकै। इस लेई 'उवाह' दा अर्थ भरोसेमंद चीज ऐ।

गी जो कदें बी डुट्टने आहली नेई ऐ घुट्टियै पकड़ी लैता ऐ ते अल्लाह बौहत् सुनने आह्ला ते बौहत् जानने आह्ला ऐ ॥ 257 ॥

अल्लाह उनें लोकें दा मित्तर ऐ जो ईमान आहनदे न। ओह् उनें गी न्हेंरें चा कडिह्यै लोई आहले पासै आहनदा ऐ ते जो इन्कार करने आहले न उंदे मित्तर नेकी थमां रोकने आहले न। ओह् उनेंगी लोई चा कडिह्यै न्हेंरें आहले पासै लेई जंदे न। ओह् लोक अग्गी च पौने आहले न। ओह् ओहदे च बास करडन ॥ 258 ॥ (रुकू 34/2)

क्या तुगी उस शख्स दा समाचार नेई थोआ जे इस (घमंडै) करी जे अल्लाह नै उसी वहुमत¹ देई रक्खी दी ही-इब्राहीम कनै उसदे रब्ब-बारै बैहस करन लगी पेआ हा (एह उसलै होआ) जिसलै इब्राहीम नै (उसी) गलाया जे मेरा रब्ब ओह ऐ जो जींदा करदा ते मारदा ऐ (इस पर) उसनै गलाया (जे) अ'ऊं (बी) जींदा करना ते मारना आं। इब्राहीम नै गलाया (जे जेकर एह गल्ल ऐ) तां अल्लाह (ते) सूरज गी पूर्व पासेआ (आहली बक्खी दा) आहनदा ऐ (हून) तूं उसी पच्छम (आहली बक्खी) दा लेई आ। इस पर ओह् (इन्कारी) सटन्² (होइयै) रेही गेआ ते (एह्

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۚ يَخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

الْمَتَر إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ۖ
الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ قَالَ أَنَا أَحْيِي
وَأُمِيتُ ۚ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي
بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ
الْمَغْرِبِ ۖ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ ۗ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٩﴾

1. इस दा दूआ अर्थ एह बी ऐ जे ओह् हजरत इब्राहीम कनै इस ईरखा करी बैहस करन लगा जे अल्लाह नै इब्राहीम गी की अध्यात्मक बादशाहत दिती ऐ।
2. पवित्र कुरआन दे किश जानकार एह आखदे न जे हजरत इब्राहीम नै अपनी कमजोरी दिक्खियै बैहसु दा रुख बदली दिता, पर एह गल्ल सहेई नेई। असल गल्ल एह ऐ जे हजरत इब्राहीम दी कौम नखतर दी पुजारी ही। ओह् लोक समझदे है जे प्राणी-मातर दा जीन-मरन सूरज कनै संबधत ऐ। जिसलै बरोधियें त्रिहता शा कम्म लैता यानी अपनी गल्ला पर अड्डी गे तां हजरत इब्राहीम नै गलाया जे मेरा उस जीन-मरन कनै कोई बासता नेई जो तेरे अधिकार च ऐ, बल्के मेरा मकसद एह हा जे संसार च जो जीन-मरन दा चक्कर चला करदा ऐ ओह् अल्लाह दे अधिकार च ऐ, जिसदे बारे च तेरा बिचार एह ऐ जे ओह सूरज दे अधिकार च ऐ। इस आसतै जेकर असल च तूं ऊऐ अल्लाह ऐ जिसदे अधिकार च जीन-मरन ऐ तां सूरज गी पूर्व दिशा दी निसबत पच्छम आहली बक्खी दा लेई आ। एह इक ऐसी युक्ति ही जेहदे कनै उदा बरोधी रहान रेही गेआ। जेकर ओह् एह आखदा जे तेरा अल्लाह सूरज गी पूर्व थमां प्रकट नेई करदा, बल्के अ'ऊं गै करना आं तां उसदी कौम उसदी बरोधी बनी जंदो ते आखदी जे तूं अपने आपै गी सूरज देवता शा उपपर समझना ऐ। इस करी उस चुप्प रौहना पेआ।

होना गै हा की जे) अल्लाह जालम लोकेँ गी
(कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 259 ॥

ते (क्या तोह) उस शख्स आंगर (कोई आदमी दिक्खे दा ऐ) जो इक ऐसे शैहरे दे लागेआ लंघेआ¹ जेहदी एह हालत ही जे ओह अपने छत्तेँ पर डिगो दा हा²। (उसी दिक्खियै) उसनै गलाया जे अल्लाह इसी जुआड़ने दे बा'द कदूं बसाग? इस पर अल्लाह नै उसी सौ साल तक (सुखने च) मेरे दा रक्खेआ, फही उसी जुआलेआ ते गलाया, (हे मेरे बंदे!) तू किन्ना चिर इस (हालती) च रेहा ऐं? उसना गलाया, अ'ऊँ इस हालती च इक दिन जां दिनै दा किश हिस्सा रेहा आं (तां अल्लाह ने) गलाया (एह बी ठीक ऐ)³ ते तू (इस हालती च) सौ साल⁴ तक बी रेहा ऐं। हून तू अपने खाने-पीने (दे समान्ना) आहली बक्खी ध्यान दे जे ओह सड़े जां बुस्से दा ते नेई ते अपने

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَالِيَةٌ
عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ
مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ
بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ لَبِثْتَ مِائَةَ
عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ
يَتَسَنَّهْ ۖ وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ
آيَةً لِلنَّاسِ ۖ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ

1. इस शा पैहलें हजरत इब्राहीम कनै (होई दी) बैहसू दा ब्यौरा ऐ। इनें आयतें च इक मुड़दा (तबाह-बरबाद) शैहरे दा बर्णन ऐ। एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे हजरत इब्राहीम ने अपने बरोधी कनै अपने जीवन दा बर्णन नथा कीता, बल्के कौमी ते जिस्सी (सामूहिक) जीवन दा बर्णन कीता हा, की जे इस उदाहरण च बी कौमी जीवन दा गै बर्णन ऐ, जाति जीवन दा नेई।
2. इस वाक्य दा अर्थ एह होआ जे ओह नगर अपने छत्तेँ पर डिगो दा हा यानी पैहलें छत डिगो ते फही कंधा उंदे उपर ढेई पेड़यां। किश प्रवक्ताएं इस दा अर्थ “खाल्ली होई गेआ” कइहे दा ऐ यानी ओह नगर-बासियें दे बगैर हा। दमें अर्थ ठीक न। एह शब्द लम्मी बीरानी (जुआड़-डंडकार) गी स्पष्ट करने आस्तै बरते गेदे न, की जे जो मकान मनुक्खी बस्सोआं नेई होने करी डिगो पौंदे न, पैहलें उंदे छत ढौंदे न ते जिसलै छत ढेई पौंदे न तां बरखा बगैर करी नंगियां कंधां बी ढौन लगी पौंदियां न ते इस चाल्ली ओह कंधां छत्तेँ पर आई पौंदियां न। इस स्थिति गी दस्सने आस्तै “छत्तेँ पर डिगो दा हा,” गलाया गेदा ऐ। जो मकान भंचाल बगैर घटनाएं कनै ढौंदे न, उंदियां कंधां पैहलें ढौंदियां न ते छत उंदे पर पौंदे न। इनें शब्द रहें इक सूखम संकेत कीता गेदा ऐ जे इस नगरे दी बीरानी (जुआड़-डंडकार) दा कारण भंचाल नथा, बल्के उसदा कारण नगर-बासियें दा उसी छोड़ियै उठी जाना हा।
3. “एह बी ठीक ऐ” आखियै अरबी भाशा दे मूल शब्द ‘बलू’ दा भाव व्यक्त कीता गेदा ऐ। ‘बलू’ अरबी भाशा च द'ऊँ अर्थ च बरतेआ जंदा ऐ। कदें पैहलें आखी गेदी गल्ले दे खंडन आस्तै इसदा प्रयोग होंदा ऐ ते कदें पैहलें आखी गेदी गल्ले दा खंडन ते अभीष्ट नेई होंदा, बल्के इसदे कनै गै दूई गल्ले पासै बी ध्यान खिच्चना अभीष्ट होंदा ऐ। इस हालती च दमें गल्लां ठीक होंदियां न। इन्हें अल्लाह दा मकसद नबी दे बिचार दा खंडन करना नेई, बल्के इक होर बिशे पासै ध्यान अकसत कराया गेदा ऐ जे इक दूए ट्रिस्टीकोण कनै दिक्खो तां तुसैं सौ साल इस दशा च बतीत कीते न, पर नबी दा आखना बी अपनी ज'गा सच्च हा। इस लेई इस बिचार कनै बी जे नबी अल्लाह दे फरमान गी प्रधानता देवे अपने बिचार गी बूझा नेई ठुहदे, अल्लाह नै कनै गै दस्सी दिता जे अस धुआड़े बिचार खंडत नेई करदे। ओह बी ठीक ऐ।
4. इस आयत च नगर दा मतलब युरोशलम ऐ जिसी बुखतनसर नॉड दे राजा नै तबाह करी दिता हा। ओह शख्स जो युरोशलम दे लागेआ लंघेआ हा, हिक्कील नबी हा। अल्लाह नै कश्फ रहें उस पर भेद गुहाड़ेआ जे इक सौ साल तक ओह नगर दबाव बस्सी जाग। (बाईबिल ‘हिजकील’ 37)

गधे आहली बकखी बी दिक्ख इनें दौनीं दा सुरक्षत (ठीक-ठाक) रौहना दिक्खयै समझी लै (ते तेरा बिचार बी ठीक ऐ ते साढ़ा बिचार बी) ते असें ऐसा इस आस्तै कीता जे अस तुगी लोकेँ आस्तै इक नशान बनाचै ते हड्डियें आहली बकखी बी दिक्ख जे अस उनेंगी किस चाल्ली अपने-अपने थाहरा पर रक्खियै जोड़ने आं, पही अस उंदे पर मास चाढ़ने आं। इस आस्तै जिसलै ओहदे सामनै असलीयत चंगी चाल्ली खुल्ली गोई तां उसनै गलाया जे अ'ऊं जानना जे अल्लाह हर इक कम्म करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 260 ॥

ते (उस घटना गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम नै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! मी दस्स जे तू मुड़दे गी कियं जौंदा करना ऐं? (अल्लाह नै) गलाया, क्या तू ईमान नेई ल्याई चुके दा? (इब्राहीम नै) गलाया, की नेई (ईमान ते बशक्क हासल होई चुके दा ऐ) पर अपने मनै दी तसल्ली आस्तै (मैं एह सुआल कीता ऐ)। (अल्लाह नै) गलाया, अच्छा! तू चार पैँछी लेई लै ते उनेंगी अपने कनै गझाई लै¹ पही हर इक फाड़ै पर उंदे चा इक-इक² रक्खी दे, पही उनेंगी बुलाऽ, ओह तेरे पासै तेजी कनै³ उठी आँगन ते

نُشِرْهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦٠﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنْجِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أَوْلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦١﴾

1. किश लोकेँ मूल शब्द 'सुरहुन्ना' दा अर्थ कतल करना कीते दा ऐ, पर कुरआन च 'सुरहुन्ना इलैक' शब्द ऐ। अरबी मुहावे मताबक जिसलै 'सुर' शब्द दे बा'द 'इला' शब्द जोड़ेआ जा तां अर्थ सधाना, सखाना ते प्रेम कनै अपने कनै घोली-मेली लैना बनी जंदा ऐ।
2. इक-इक दा अर्थ एह ऐ जे फाड़ै दी च'ऊं चोटियें पर चौनीं पैँछियें गी बट्हाई देओ! मूल शब्द 'जुज' दा अर्थ इक पैँछी दे टुकड़े नेई बल्के चौनीं पैँछियें दा इक हिस्सा ऐ यानी इक-इक पैँछी।
3. मूल शब्द 'सायुन' दा अर्थ ऐ - (अ) चलना (आ) नस्सना, दौड़ना (इ) कोशश करना (ई) कुसै कम्मै गी कोशश कनै करना भामें ओह कम्म चंगा होऐ जां बुरा। पैँछी नसदा नेई बल्के उड्डरदा ऐ। इस आस्तै "तेजी कनै तेरे पासै उठी आँगन" अनुवाद कीता गोदा ऐ। इनें आयतें च हजरत इब्राहीम दे इक कश्फ दा व्यौरा ऐ ते चार पैँछियें दा अर्थ ऐ जे हजरत इब्राहीम दी संतान चार बार त्रक्की करग ते चार बार अवनती पासै बधग।

समझी लै जे अल्लाह गालिब (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 261 ॥ (रुकू 35/3)

जो लोक अपना धन अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न उंदी (इस दान दी) हालत उस दाने दी हालतै जनेही ऐ जो सत्त सिट्टे उगाऽ ते हर सिट्टे च सौ दाने होन ते अल्लाह जेह्दे आस्तै चांहदा ऐ उसी (इस शा बी) बधाई-चढ़ाइयै दिंदा ऐ ते अल्लाह बधाई देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 262 ॥

जो लोक अपना धन अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न, फही खर्च करने दे बा'द नां ते कुसै चाल्ली दा स्हान जतलांदे न ते नां कुसै चाल्ली दी तकलीफ दिंदे न। उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदे कर्म दा बदला (सुरक्षत) ऐ ते उनेंगी नां ते कुसै चाल्ली दा भै होग ते नां ओ दुखी होंगन ॥ 263 ॥

चंगी गल्ल (गलाना) ते (कसूर) माफ करना उस दान शा बेहतर ऐ जेह्दे पिच्छें दुख (देना शुरू करी) दिता जा ते अल्लाह बे-न्याज ते बुरदबार (यानी सैहनशील) ऐ ॥ 264 ॥

हे ईमान ल्यौने आहले लोको! तुस अपने दान गी स्हान जतलाने ते दुख देने शा उस शख्स आंगर नश्ट नेई करी देओ जो लोकें गी दस्सने आस्तै धन खर्च करदा ऐ ते अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़े पर¹ ईमान नेई रखदा, की जे उसदी हालत ते उस पत्थरै आंगर ऐ जेह्दे पर किश धूड़ पेदी होऐ ते ओह्दे पर तेज बरखा होऐ ते ओह उसी (धोइयै) फही साफ पत्थर (दा पत्थर) करी देऐ। एह् (ऐसे

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَائِلٍ فِي كُلِّ
سُنْبَلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَثَلًا وَلَا أَدَّى
لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٦٢

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ
يَتَّبِعُهَا آدَى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ٢٦٣

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ
بِأَيْمِنٍ وَلَا آدَى كَأَنَّيَ يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ
النَّاسِ وَلَا يَوْمٌ مِّنْ يَّوْمٍ الْآخِرِ
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَوَانٍ عَلَيْهِ ثَرَابٌ
فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا

1. महाप्रलेओ, परलोक, क्यामत। (अक्रब)

लोक न जो) जे किश कमांदे न ओहदे चा किश बी उंदै हत्थ नेई औंदा ते अल्लाह इस चाल्ली दे इन्कार करने आहलें गी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 265 ॥

ते जो लोक अपना धन अल्लाह दी खुशी हासल करने आस्तै ते अपने-आपै गी मजबूत बनाने आस्तै खर्च करदे न, उंदे खर्च दी हालत उस बागै दी हालत आंगर ऐ जो उच्चे थाहरै पर होऐ ते ओहदे पर तेज बरखा होई दी होऐ जेहदे कारण ओह अपना फल दूना पैदा करी देऐ ते (उसदी एह हालत होऐ जे) जेकर ओहदे पर जौरै दी बरखा नेई बी होऐ ते थोढ़ी-हारी बरखा गै (ओहदे लेई काफी होई जा) ते जे किश तुस करदे ओ, अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 266 ॥

क्या तुंदे चा कोई शख्स चांहदा ऐ जे उसदा खजूरें ते अंगूरें दा इक बाग होऐ जेहदे खल्ल नैहरां बगदियां होन ते उसी ओहदे चा हर चाल्ली दे फल मिलदे रौहदे होन ते उसी बढ़ापै नै बी आई घेरे दा होऐ ते उसदे निक्के-निक्के बच्चे होन, फही उस बागै पर इक ऐसा अग्नगोला चलै ते ओह बाग जली जा। (दिक्खो!) अल्लाह थुआड़े भले आस्तै इस चाल्ली अपने हुकम ब्यान करदा ऐ तां जे तुस सोच-बचार (शा कम्म लै करा) करो ॥ 267 ॥ (रुकू 36/4)

हे ईमान आहलेओ! जे किश तुसैं कमाए दा ऐ ओहदे चा पवित्र चीजें ते जे किश असें थुआड़े आस्तै धरती च पैदा कीते दा ऐ ओहदे चा अपनी समर्थ दे मताबक (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करो, पर उंदे चा ऐसी दूशत चीजें

لَا يَفْدُرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا^١
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ^٢

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ
كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ
أَكْلَهَا ضَعْفَيْنِ^٣ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ
فَطُلُ^٤ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ^٥

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ
نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ^٦
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ^٧
فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ^٨
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ^٩

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّنْ طِبَّتِ مَا
كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ

गी पक्के तौरा पर दान देने आस्तै नेई चुना करो जिनेंगी तुस आपूं लैने आस्तै कदें बी त्यार नेई होंदे, सिवाए इस दे जे तुस इनेंगी अनजान बनियै लेई लैओ ते समझी लैओ जे अल्लाह बे-न्याज ऐ (यानी उसी किसै चीजे दी लोड़ नेई ऐ) ते सिर्फ ऊऐ स्तुति दे काबल ऐ ॥ 268 ॥

शतान तुसेंगी मुह्राजी शा डरांदा ऐ¹ ते तुसेंगी निरलज्जता दी प्रेरणा दिंदा ऐ ते अल्लाह तुसेंगी अपने पासेआ इक बड्डी बखशीश ते किरपा दा बचन दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बढ़ावा देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 269 ॥

ओह जिसी चांहदा ऐ हिक्मत (सुझ-बुझ) प्रदान करदा ऐ ते जिसी हिक्मत प्रदान कीती गेदी होऐ तां (समझी लैओ जे) उसी इक अत्त गै लाह पजाने आहली चीज थोई गेई ते (चेता र² जे) समझदारें दे सिवा कोई बी नसीहत हासल नेई करदा ॥ 270 ॥

ते जे किश बी तुस (अल्लाह आस्तै) खर्च करो² जां जे किश बी तुस मन्त मन्नो, यकीनन अल्लाह उसी जानदा ऐ (ओह उसदा चंगा बदला देग) ते जालमें दा कोई बी मदादी नेई होग ॥ 271 ॥

जेकर तुस जाह्रा-बाह्रा दान देओ तां एह बी बौहत उत्तम (ढंग) ऐ ते जेकर तुस ओह दान छप्पर कनै गरीबें गी देओ तां एह तुंदे आस्तै

تَنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْنِصُوا فِيهِ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمُ بِالْفَحْشَاءِ ۗ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَّشَاءُ ۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَّذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۝

إِنْ تَبَدُّوا لَاصِدَّتْ فِعْعَامُهَا ۚ وَإِنْ تُخْفَوْهَا وَتُوتَوْهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ

1. मूल शब्द 'वाजदा' बंगी ते बुरी दौनीं किसमें दी गल्लें आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। इस आयत च इसदे दमें अर्थ कीते गेदे न। इक थाहरै पर 'डराना' ते दूई ज'गा 'बचन देना' शब्दें दा प्रयोग कीता गेदा ऐ।
2. अरबी शैली दे मताबक इस फिकरे दा एह अर्थ निकलदा ऐ जे जो पदार्थ दान च दिते जान ओह खर्च करने दे काबल होन ते जो मन्त दे रूपै च चाढ़ो ओह मन्त दे रूपै च चाढ़ने जां देने दे काबल होऐ।

होर बी चंगा ऐ ते ओह (अल्लाह इस ब'जा करी) थुआड़ियें मतियें-हारियें बुराड़ियें गी¹ तुंदे शा दूर करी देग ते जे किश तुस करदे ओ, अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 272 ॥

उनें गी सिद्धे रस्तै चलाना तैरै जिम्मै नेई ऐ। हां ! अल्लाह जिसी चांहदा ऐ रस्ते पर लेई औंदा ऐ ते तुस जो बी पवित्तर धन² (अल्लाह दे रस्ते पर) दान देओ, उसदा लाह तुसैंगी गै मिलग ते सचाई एह ऐ जे तुस ऐसा खर्च सिर्फ अल्लाह दी किरपा हासल करने लेई गै करदे ओ ते तुस जो बी अच्छा धन खर्च करो, ओ तुसैंगी पूरे दा पूरा (परताई) दिता जाग ते तुंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 273 ॥

एह (उप्पर दस्से गेदे) सदके (दान) उनें गरीबें आस्तै न जो अल्लाह दे रस्ते पर (दूए कम्मै शा) रोके³ गेदे न। ओह देशै च (अजादी कनै) चली-फिरी नेई सकदे। इक ओपरा शख्स उंदे नेई मंगने करी उनेंगी धनवान समझदा ऐ (पर) तुस उंदे चेहरें शा उनेंगी पन्छानी सकदे ओ। ओह लोकें कनै पलमोई-पलमोई नेई मंगदे ते तुस जो बी चंगा धन (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करो, अल्लाह उसी यकीनन भलेआं जानदा ऐ ॥ 274 ॥ (रुकू 37/5)

जेहके लोक रातीं ते दिनै अपना धन (अल्लाह दे रस्ते पर) गुप्त रूपै च (बी) ते शरेआम बी खर्च करदे रौंहदे न, उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदा प्रतिफल (बदला) सुरक्षत ऐ ते नां ते

لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ^ط
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ^{٣٧}

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي
مَنْ يُشَاءُ^ط وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ
فَلَا نَفْسُكُمْ^ط وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ
وَجْهِ اللَّهِ^ط وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ
إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ^{٣٨}

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ
يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ^ع
تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ^ع لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ
الْحَقَاقُ^ط وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ
بِهِ عَلِيمٌ^{٣٩}

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِيلِ وَاللَّهَارِ
سِرًّا وَ عَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ^ع وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

1. इसदा एह बी अर्थ ऐ जे अल्लाह थुआड़ी सारी बुराड़ियें गी मटाई देग।
2. मूल शब्द खैर दा अर्थ ऐ दान ते पवित्तर धन यानी ओह धन जो जायज तरीके नै कमाया गेदा होऐ।
3. यानी ओह लोक दूए कम्म करने शा रोके गे ते सिर्फ धर्म दी सेवा च लागे दे न।

उनेंगी कोई भै होग ते नां ओह गमगीन होंगन ۞
॥ 275 ॥

يَحْرُثُونَ ۞

जेहके लोक सूद खंदे न ओह बिल्कुल उस्से चाल्ली खडोंदे न, जिस चाल्ली ओह शख्स खडोंदा ऐ जेहदे पर शतान¹ (यानी पागलपन) दा हमला होए दा होऐ। इस (हालत) दा एह कारण ऐ जे ओह आखदे (रौहदे) न जे बपार बी ते बिल्कुल सूद समान ऐ, हालांके अल्लाह नै बपार गी लहाल (जायज) उरहाए दा ऐ ते सूदै गी रहाम। इस लेई (याद रक्खो जे) जिस शख्स कश ओहदे रब्ब पासेआ कोई नसीहत (दी गल्ल) आवै ते ओह (उसी सुनिवै ओहदा बरोध करने शा) रुकी जा तां जो (लैन-देन) ओह पैहलें करी चुके दा ऐ उसदा लाह उसी गै ऐ ते उसदा मामला अल्लाह दे हवालै ऐ ते जो (लोक) पही (ऊऐ कम्म) करन तां ओह (जरूर) अगगी च पौने आहले न। ओह ओहदे च गै पेदे रौहगन ॥ 276 ॥

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا
كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا ۚ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۚ فَمَنْ
جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ
مَا سَلَفَ ۚ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ وَمَنْ عَادَ
فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۞

अल्लाह सूद गी मटाग² ते सदकें (दान) गी बभाग ते अल्लाह कुसै बी बड्डे मुन्कर ते महापापी गी पसंद नेई करदा ॥ 277 ॥

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ ۚ وَاللَّهُ
لَا يَحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ۞

जेहडे लोक ईमान आहनदे न ते अच्छे ते भले कम्म करदे न ते नमाज गी कायम रखदे न ते जक्रात दिंदे न, यकीनन उंदे आसतै उंदे रब्ब

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ

1. इत्थें बरतोए दे मूल फिकरे दा अर्थ ऐ शतान नै उसी तकलीफ पुजाई ते उसी सखा मार चाही ते 'मस्स' शब्द दा अर्थ ऐ जून ते पागलपन। इस लेई अर्थ एह होआ जे जिस शख्स पर शतान यानी पागलपन दी बमारी दा खतरनाक हमला होए दा होऐ।
2. इस पर सुआल पैदा होंदा ऐ जे ईसाई, यहूदी ते हिंदू बगैरा लोक जो सूद लैंदे न। उंदा कारोबार त्रक्की करा करदा ऐ ते मुसलमानें दा कारोबार घटा करदा ऐ। इस दा जवाब एह ऐ जे एह भविकखवाणी ऐ जे आखर सूद लैंने आहली कौमें गी अल्लाह तबाह करी देग ते सूद नेई लैंने आहले उस तबाही शा बची जांगन। इस आसतै जर्मनी च सूद दे खलाफ सखा महीम जारी ऐ ते इससे चाल्ली किश होर देखें च बी।

कश उंदा बदला (सुरक्षत) ऐ ते उनेंगी नां ते कुसै चाल्ली दा भै होग ते नां गै ओह गमगीन होंगन ॥ 278 ॥

हे ईमान आहलेओ! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते उस शा डरो ते जेकर तुस मोमिन ओ तां सूदै (दे स्हाबै) चा जे किश बाकी रेही गेदा होऐ उसी छोड़ी देओ ॥ 279 ॥

ते जेकर तुसैं ऐसा नेई कीता तां अल्लाह ते उसदे रसूल पासेआ (होने आहले) युद्ध गी यकीनी समझी लैओ (ते ओहदे आस्तै सोहगे होई जाओ) जेकर तुस सूद लैने शा तोबा करी लैओ तां (थुआड़ी कोई हानी नेई की जे) अपना मूल धन हासल करने दा तुसैंगी अधिकार ऐ। इस हालत च नां तुस (कुसै पर) जुलम करगे ओ ते नां तुंदे पर जुलम होग ॥ 280 ॥

जेकर कोई दुहार लैने आहला तंगी च होऐ तां अच्छी हालत होने तक उसी छूट देनी होग ते जेकर तुस सूझ-बूझ रखदे ओ तां समझी लैओ जे थुआड़ा (उसी मूल धन बी) दान (दे रूपै च) देई देना सारें शा अच्छा (कम्म) ऐ ॥ 281 ॥

ते उस ध्याड़े शा डरो जे जिस रोज तुसैंगी अल्लाह कश भेजेआ जाग, पही हर शख्स गी जो उसनै कमाए दा होग, पूरे दा पूरा देई दिता जाग ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 282 ॥ (रुकू 38/6)

हे ईमान आहलेओ! जिसलै तुस इक-दूए कनै कुसै निश्चत समे लेई दुहार लैओ-देओ तां उसी लिखी लै करा करो ते चाही दा ऐ जे कोई थुआड़े बश्कार (होए दे निश्चत

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تَبَتُّمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَيْتُمْ بِدِينٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ

समझोते गी) इन्साफ कनै लिखी¹ देऐ ते कोई कातब लिखने शा इन्कार नेई करै, की जे अल्लाह नै उसी लिखना सखाया ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह (जरूर) लिखै ते दस्तावेज (कागज) ओह लखोआऽ जिस पर जिम्मेदारी होऐ ते चाही दा ऐ जे ओह (लखोआने आह्ला लखोआंदे बेलै) अपने सामनै अल्लाह दा डर रक्खै जो उसदा रब्ब ऐ ते ओहदे चा किश बी घट्ट नेई करै ते ओह शख्स जेहदी जिम्मेदारी ऐ ना-समझ होऐ, कमजोर होऐ जां आपू लखाने दे काबल नेई होऐ तां चाही दा ऐ जे (ओहदी ज'गा पर) उसदा बली (नमाइंदा) न्याऽ-पूर्वक (दस्तावेज) लखोआऽ ते तुस (ऐसे मौकै) अपने मड़दें चा द'ऊं गी गुआह बनाई लै करा करो। हां! जेकर दमै गुआह मड़द नेई होन तां (ऐसे समे पर) गुआहें² चा जिनै लोकें गी (गुआही आस्तै) तुस पसंद करदे ओ उंदे चा इक मड़द ते द'ऊं जनानियें गी गुआह बनाई लै करो। (द'ऊं जनानियें दी शर्त इस लेई ऐ) तां जे उंदे चा इक दे भुल्ली जाने पर दौनीं चा हर इक-दुई गी गल्ल चेता कराई देऐ ते जिसलै गुआहें गी बुलाया जा तां ओह नांह नेई करन ते भामें (लैन-देन) थोड़ा होऐ जां ज्यादा, तुस उसदी अवधि समेत लिखने च सुस्ती नेई करा करो। एह गल्ल अल्लाह दे करीब ज्यादा न्याऽ आहली ऐ ते गुआही गी

كَاتِبٍ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ^١ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ^٢ وَأَسْهَدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتٌ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذُكِّرَكُمْ أَقْصَطَ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمَ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً

1. 'थुआड़ै बशकार लिखी देऐ' दा एह अर्थ बी होई सकदा ऐ जे थुआड़ै बशकार जेहका समझोता होआ ऐ उसी लिखी देऐ ते एह बी जे लिखने आह्ला थुआड़े अपने पक्ख दा शख्स होऐ ते ओह दौनीं पक्खें दी मजूदगी च लिखै।

2. मतलब एह ऐ जे जिसलै तहरिर (दस्तावेज) लिखी जा करदी होऐ उसलै जेकर लिखने आहले दे सिवा जो मड़द ते जनानियां मजूद होन उंदे चा ओह जेकर द'ऊं मड़दें गी गुआह नेई रक्खना चाह, बल्के कुसै जनानी गी बी गुआह बनाना चाहदा होऐ तां इस हालती च जो लोक मौकै पर मजूद होन उंदे चा दौनीं पक्खें दे भरोसेमंद लोकें चा इक मड़द ते द'ऊं जनानियें दी गुआही लिखी जाई सकदी ऐ।

मजबूत करने आहली ऐ ते (थुआड़े आसै इस गल्ला गी) करीब करी देने आहली ऐ जे तुस कुसै शक्क च नेई पवो। (उस लैन-देन दी गल्ला दा लिखना जरूरी ऐ) सिवाए इसदे जे बपार हत्थो-हत्थो होऐ जिसी आपस च (माल ते रपेऽ) लेई-देइयै (उससै लै गल्ला मकाई) लैंदे ओ, इस हालत च इस लैन-देन गी नेई लिखने च तुंदे पर कोई इतराज² नेई ते जिसलै तुस आपस च खरीद-फरोखत³ करो तां गुआह बनाई लै करो ते (एह गल्ल याद र⁴वै जे) नां ते लिखने आहले गी कश्ट दित्ता जा ते नां गुआह गी ते जेकर तुस ऐसा करो तां एह थुआड़े पासेआ आज्ञा दा उलंघन समझेआ जाग ते चाही दा ऐ जे तुस अल्लाह आसै संयम धारण करो ते (जेकर तुस ऐसा करगे ओ तां) अल्लाह तुसंगी इलम देग ते अल्लाह हर इक गल्लै गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 283 ॥

ते जेकर तुस सफरै च होओ ते तुसंगी कोई लिखने आह्ला नेई मिलै तां (दस्तावेज दे बदले च) रहन जां गिरबी रक्खने दा विधान ऐ। इस लेई जेकर तुंदे चा कोई शख्स कुसै (दूए) गी अमीन (अगतैरी/भरोसेमंद) समझै (ते उसी किश रकम देई देऐ) तां जिसी अमीन समझेआ गेआ होऐ उसी चाही दा ऐ जे उस (अमानत रक्खने आहले) दी अमानत गी (मंगने पर) झट्ट बापस करी देऐ ते अपनी पालमां करने आहले अल्लाह आसै

تُدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۖ وَأَشْهَدُوا إِذَا بَايَعْتُمْ
وَلَا يَصَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۖ وَإِنْ تَفْعَلُوا
فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَيَعْلَمُ كُفْرُ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

وَأِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا
فَرِهْ مِنْ مَّقْبُوضَةٍ ۖ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ
بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ مِنْ أَمَانَتِهِ وَلْيَسْتَقِ
اللَّهُ رَبَّهُ ۖ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۖ وَمَنْ

1. जिसलै माल मौके पर कब्जे च करी लैता गेदा होऐ ते मुल्ल नगद देई दित्ता गेदा होऐ।
2. इस आयत च एह संकेत ऐ जे ऐसी हालत च बी लिखना बेहतर ऐ जियां अंग्रेजी दुकानदार बोचर दिंदे न। इस कनै झगड़े घट्ट होई जंदे न।
3. एह गल्ल बड्डे सौदें कनै सरबंभ रक्खदी ऐ जे उनेंगी लिखना बी चाही दा ते गुआह बी रक्खी लैने लोड़दे तां जे कोई फसाद नेई बनै।

संयम अखत्यार करै ते तुस गुआही गी (कदेँ बी) नेई छपालो, ते जेहका उसी छपालै ओह यकीनन ऐसा (शख्स) ऐ जिसदा मन पापी ऐ ते (याद रखो जे) जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी खूब जानदा ऐ ॥ 284 ॥ (रुकू 39/7)

जे किश (बी) गासँ ते धरती च ऐ सब अल्लाह दा गै ऐ ते जे किश थुआड़े दिलें च ऐ भाएं तुस उसी जाहर करो जां उसी छपाली रखो, अल्लाह तुंदे शा उसदा लेखा लैग, फही जिसी चाहग बख्शी देग ते जिसी चाहग अजाब देग ते अल्लाह हर चीजा पर बड़ा समर्थ ऐ ॥ 285 ॥

जे किश बी इस रसूल पर उसदे रब्ब पासेआ उतारेआ गेदा ऐ, उस पर ओह (आपू बी) ईमान रखदा ऐ ते (दूए) मोमिन बी (ईमान रखदे न) एह सारे (दे सारे) अल्लाह ते उसदे फरिशतें ते उस दी कताबें ते उसदे रसूलें पर ईमान रखदे न (ते गलांदे न जे) अस उसदे रसूलें चा इक दूए दे बश्कार (कोई) फरक नेई करदे ते एह (बी) आखदे न जे असें (अल्लाह दा हुकम) सुनी लैता ऐ ते अस उसदे (दिलै थमां) फरमांबरदार होई चुके आं। (एह लोक दुआई करदे न जे) हे साढ़े रब्ब! अस तेरे शा माफी मंगने आं ते (असें) तेरे कश गै परतियै औना ऐ ॥ 286 ॥

अल्लाह कुसै बी शख्स पर सिवाए उस (जिम्मेदारी) दे जेहड़ी ओहदी थबीकै च होऐ, कोई जिम्मेदारी नेई पांदा। जेहका उसनै (अच्छा) कम्म कीते दा होऐ (ओह) ओहदे आस्तै (लाह आह्ला) होग। ते जेहका उसनै (बुरा) कम्म कीते दा होऐ (ओह) उसै

يَكْسِبُهَا فَإِنَّهُ أُنِمَّ قَلْبُهُ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٤﴾

२९
६
४

اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٥﴾

أَمَرَ الرَّسُولَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكَيْهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفِرَ لَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٦﴾

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا أَوْسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۗ رَبَّنَا وَلَا

पर (बिपता बनियै) पौग (ते ओह् एह् बी गलांदे न जे) हे साढ़े रब्ब! जेकर अस कदेँ भुल्ली जाचै जां गलती करी बाँहचै तां असेंगी स'जा नेई देओ। हे साढ़े रब्ब! ते तूँ साढ़े पर (उस चाल्ली) जिम्मेदारी¹ नेई पायां जिस चाल्ली तोह् उनें लोकें पर जो साढ़े शा पैहलें (होई चुके) दे न, पाई ही। हे साढ़े रब्ब! ते इसै चाल्ली साढ़े शा (ओह् भार) नेई चुका², जिसी चुक्कने दी ताकत साढ़े च नेई ते असेंगी माफ कर ते असेंगी बख्शी दे ते साढ़े पर रैहम कर (की जे) तूँ साढ़ा आक्रा (मालक) ऐं। इस आस्तै मुन्करें दे गरोह³ दे खलाफ साढ़ी मदद कर ॥ 287 ॥
(रुकू 40/8)

تَحْمِلْ عَيْنًا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهِ^٢ وَاعْفُ عَنَّا^١ وَاعْفِرْ لَنَا^٣
وَإَرْحَمْنَا^٤ أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ^٥

०००

1. इस आयत दा एह् अर्थ नेई जे पैहले लोकें पर जिम्मेदारी दा ज्यादा बोझ हा ते साढ़े पर घट्ट पायो, बल्के इसदा अर्थ एह् ऐ जे जिस चाल्ली उनें लोकें पर अल्लाह दे हुकम त्रोड़ने दी जिम्मेदारी पाई गई ही ते ओह् शुभ ते भले कम्म करने शा बंचत होई गे हे उस चाल्ली दी जिम्मेदारी साढ़े पर नेई पाई जा यानी अस बचन त्रोड़ने आहले बनियै भले कम्म करने शा बंचत नेई होई जाचै। असल च इस प्रार्थना च इस्लाम दे सदा कायम रौहने दी प्रार्थना सखाई गेदी ऐ ते मुसलमानें दा ध्यान इस पासै दुआया गेदा ऐ जे मुसलमान सामूहिक रूपै च अल्लाह गी नराज नेई करन ते अल्लाह उनेंगी सदा उपकार करने दी समर्थ प्रदान करदा र'वै ते उंदे च ऐसी विभूतियें दा अवतार होंदा र'वै जो इस्लाम गी जींदा रखन ते पैहली कौम आंगर उनेंगी थ्थोने आहले इनाम दा सिलसला नेई जुट्टै।
2. यानी साढ़े पर ऐसा अच्चाब नेई आवै जेहदे नै अस फ़ोई जाचै ते मुडियै उटठने दी ताकत नेई र'वै।
3. मूल शब्द 'कौम' दा अर्थ ऐ 'लोकें दा इक दल'। एह् शब्द नजदीकी सरबधियें ते रिश्तेदारें आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। इस आस्तै कौम शब्द ऐसे हर दल आस्तै बरतेआ जंदा ऐ जिसदा मकसद इक होऐ।
की जे मुन्कर लोक मुसलमानें दे खलाफ इक-राऽ होइयै किट्टे होए हे। इस आस्तै ओह् इक कौम खुआने दे हकदार हे। कौम दा इक अर्थ बैरी बी होदा ऐ। इस अर्थ दे मताबक आयत दा अर्थ एह् होग जे बैरियें दे खलाफ साढ़ी मदद कर।

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَتَا آيَةٍ وَعِشْرُونَ رُكُوعًا

सूर: आले-इम्रान

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सो इक आयतां ते बीह रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह¹ सारें शा ज्यादा जानने आहला
आं ॥ 2 ॥

اَللّٰهُ ②

अल्लाह (ऐसी सत्ता ऐ जे उस) दे सिवा कोई
उपासना दा हकदार नैई। ओह कामल जिंदगी
आहला, (अपनी सत्ता च) कायम रौहने
आहला ते (सारें गी) कायम रक्खने आहला
ऐ ॥ 3 ॥

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ③

उसनै एह सच्च पर अधारत कताब तरे पर
उतारी ऐ जेहकी उस (वह्नी) गी जो इस
(कताब) शा पैहलें (आई) ही, पूरा करने
आहली ऐ ते उसनै लोकें गी हदायत देने
आस्तै इस शा पैहलें तौरात ते इज्जील गी
उतारेआ हा ॥ 4 ॥

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ④

(जो) लोकें गी हदायत देने आस्तै इस शा
पैहलें उतारियां गेइयां हियां, पही फैसला करी
देने आहला नशान उतारेआ ऐ। जिनें लोकें
अल्लाह दे चमत्कारें दा इन्कार कीता ऐ,
यकीनन उंदे आस्तै कठोर अजाब निश्चत ऐ

مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ ⑤
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ⑥

1. ब्योरे आस्तै दिखो सूर: बक्रर: टिप्पणी आयत 2

ते अल्लाह गालिब (ते) स'जा देने आह्ला
ऐ ॥ 5 ॥

अल्लाह शा कदें बी कोई चीज छप्पी दी नेई,
नां धरती च ते नां गासै च ॥ 6 ॥

ऊऐ ऐ जो कुकखें (मौरां दे दिड्डें) च जैसी
चांहदा ऐ तुसेंगी बैसी गै शकल ते सूरत दिंदा
ऐ। उसदे सिवा कोई उपासना दे काबल नेई।
ओह गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 7 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तेरे पर एह कताब उतारी ऐ
जिस दियां किश (आयतां ते) मोहकम¹ आयतां
न जो इस कताब दियां जड़ न ते किश होर
(न जो) मतशाबिह² (मिलदियां-जुलदियां)
न। इस आस्तै जिनें लोके दे दिलें च टेढ़ापन
ऐ ओह ते फसाद फलाने दे इरादे कनै ते इस
(कताबा) गी (इसदी सचाई थमां) फेरी देने
आस्तै उंदे (आयतें दे) पिच्छें पेई जंदे न जो
इस (कताब) चा मतशाबिह³ न, हालांके इंदे
स्हेई ते सच्चे अर्थे दी पूरी जानकारी सिवाए
अल्लाह ते पूर्ण ज्ञान रक्खने आहलें दे (जे)
जो आखदे न जे अस इस (कलाम) पर
ईमान रक्खने आं (ते जो गलांदे न जे एह)
सब साढ़े रब्ब पासेआ गै ऐ, कोई नेई जानदा
ते सूझ-बूझ आहलें दे सिवा कोई बी नसीहत
हासल नेई करदा ॥ 8 ॥

हे साढ़े रब्ब! तूं असेंगी हदायत देने दे बा'द
साढ़े दिलें गी टेढ़ा नेई कर ते असेंगी अपने

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ ۝

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ
يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ
مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ
فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا
اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ۚ
أَمْثَلُهُمْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا
أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ

1. मोहकमत दा मतलब ओह आयतां न जिंदे च पवित्र कुरआन दी बशेश शिक्षा दा जिकर ऐ।
2. मतशाबिहात दा मतलब ओह आयतां न जिंदे च ऐसी शिक्षा ऐ जिसदा जिकर पैहले धर्म-शारतरे च बी होई चुके दा ऐ।
3. यानी ओह आयतां जो पैहली कताबें दी शिक्षा कनै मिलदियां-जुलदियां न। ओह उनेंगी बगाड़िये अपनी कोर्मे दे पुराने रीती-रवाजें दे मताबक करी दिंदे न ते इस चाल्ली ओह पवित्र कुरआन दी बशेशता गी छपाली दिंदे न।

कशा रैहमत (दा समान) अता (प्रदान) कर।
यकीनन तूँ गै बौहत् अता करने आह्ला ऐं
॥ 9 ॥

हे साढ़े रब्ब! यकीनन तूँ उस रोज (जेहदे
औने च) कोई शक्क नैई, सारें गी किट्ठे
करगा। अल्लाह कदें बी अपने बचन गी भंग
नैई करदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/9)

जो लोक इन्कार करने आहले न उंदी धन-
दौलत ते उंदी संतान अल्लाह दे मकाबले च
उंदे किसै कम्म नैई औंगन ते इयै लोक नरकै
दा बालन न ॥ 11 ॥

उंदा ब्यहार फिरऔन दे पैरोकारें ते उनें
लोकें दे ब्यहार आंगरा ऐ जो उंदे शा पैहलें
हे। उनें साढ़ी आयतें गी झठेरेआ हा इस पर
अल्लाह नै उंदे अपराधें कारण उनें गी पकड़ी
लैता ते अल्लाह दा अजाब कठोर होंदा ऐ
॥ 12 ॥

जो लोक इन्कार करने आहले न उनें गी गलाई
दे जे तुसेंगी जरूर र्हाई दिता जाग ते नरकै
पासै किट्ठे करियै लेता जाग ते ओह बौहत्
बुरा ठकाना ऐ ॥ 13 ॥

उंदे दऊं दलें च जो आपस च युद्ध करा
करदे हे सच्चें गै तुंदे आस्तै इक नशान हा।
(उंदे चा) इक दल ते अल्लाह दे रस्ते च
युद्ध करदा हा ते दूआ इन्कार करने आह्ला
हा। ओह (मुसलमान) इनें इन्कार करने आहलें
गी अपनी अक्खीं कनै दूना दिक्खा करदे हे
ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ अपनी मदद
देइयै शक्ति प्रदान करदा ऐ। इस (गल्ला) च
सच्चें गै सोझ रखने आहलें आस्तै इक नसीहत
ऐ ॥ 14 ॥

لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةٌ إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ①

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ
فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ②

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ③

كَذَابٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ④ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ⑤ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ ⑥ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْلَبُونَ وَنُحْشَرُونَ
إِلَىٰ جَهَنَّمَ ⑧ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ⑨

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْقِتَاءِ ⑩ وَفِي
تُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ
يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنِ ⑪ وَاللَّهُ
يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ ⑫ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَعِبْرَةً ⑬ لَأُولِي الْأَبْصَارِ ⑭

लोकें गी (आमतौर पर) पसंद कीती जाने आहली चीजें दी यानी जनानियें ते पुत्तरे ते सुने ते चांदी दे सुरक्षत खजाने ते खूबसूरत घोड़ें ते चौखरें (डंगरें) ते खेती दा प्रेम अच्छी शकली च दस्सेआ गेदा ऐ। एह संसारक जीवन दा समान ऐ ते अल्लाह (ते) ओह (सत्ता) ऐ जेहदे कश अत्त गै उत्तम ठकाना ऐ ॥ 15 ॥

तू आख (जे) क्या अ'ऊं तुसेंगी इस शा (बी) बेहतर चीज दस्सा? जो लोक संयम अखत्यार करन, उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश ऐसे बाग न जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न (ओह) उंदे च नवास करडन ते (इसदे अलावा इंदे आस्तै) पबित्तर जनानियां ते अल्लाह दी खुशी (निश्चत) ऐ ते अल्लाह अपने बंदें गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 16 ॥

जो आखदे न (जे) हे साढ़े रब्ब! अस यकीनन ईमान लेई आए आं। इस आस्तै तू असेंगी साढ़े कसूर माफ करी दे ते असेंगी दोजख दे अज़ाब शा बचाई लै ॥ 17 ॥

जो सबर करने आहले ते सच्च बोलने आहले ते फरमांबरदार ते (खुदा आस्तै अपनी धन-दौलत) खर्च करने आहले ते रातीं दी खीरली घड़ियें च प्रार्थना (उपासना) करने आहले न ॥ 18 ॥

अल्लाह इन्साफ दे मताबक एह गुआही दिंदा ऐ जे सच्च इय्ये ऐ जे इस दे सिवा (ते) कोई उपास्य नैई ते फरिश्ते बी ते इलम आहले बी (इय्ये गुआही दिंदे न) जे उस दे सिवा कोई बी उपासना दे काबल नैई। ओह गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 19 ॥

رَبِّ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ
الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ
وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۚ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبِإِ ۝

قُلْ أَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ بِحَيْرٍ مِّنْ ذِكْمِ ۚ لِلَّذِينَ
اتَّقَوْا عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَرْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۝

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَسِيَّةِينَ
وَالْمُتَّقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَالْمَلَكَةُ
وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

अल्लाह दे कोल असल दीन यकीनन कामिल फरमांबरदारी ऐ ते सिर्फ उनें लोकें गै जिनें गी कताब दित्ती गेदी ही उसदे बा'द जे उंदे कश इलम (ज्ञान) आई चुके दा हा, आपसी फसाद दी ब'जा करी मत-भेद कीता ते जो अल्लाह दे नशानें दा इन्कार करै (ओह याद रक्खै जे) अल्लाह यकीनन तौले सहाब करने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

हून जेकर एह (लोक) तेरे कनै झगड़ा करन तां तू (उनेंगी) आखी दे जे में ते इनें लोकें गी जो मेरे अनुयायी न अपने आपै गी अल्लाह दी फरमांबरदारी च लाई दित्ते दा ऐ ते जिनें लोकें गी कताब दित्ती गेदी ऐ (उनेंगी) ते (उंदे अलावा) उम्मियें¹ गी आखी दे जे बया तुस (बी) फरमांबरदार होई ओ। इस आस्तै जेकर ओह फरमांबरदार होई जान तां (समझो जे) ओह हदायत पाई (हासल करी) गे। ते जेकर ओह मूह फेरी लैन तां तेरे जिम्मै सिर्फ संदेश पुजाना ऐ ते अल्लाह बंदें गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/10)

जो लोक अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे न ते बिला ब'जा (न्हक्क) नबियें गी कतल करना चांहदे न ते (इस दे अलावा) लोकें चा जो न्यांs दी शिक्षा दिंदे न उनेंगी (बी) कतल करना चांहदे न तू उनेंगी दर्दनाक अज्ञाब दी सूचना (खबर) दे ॥ 22 ॥

एह ओह (लोक) न जे जिंदे कर्म इस संसार (च बी) ते आखरत च (बी) जाया (नश्ट) होई जांगन ते उंदा कोई बी मददगार नेई होग ॥ 23 ॥

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ الْأَسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ الْأَمِنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ٢٠

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعْتُ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَسْلَمْتُ قَدْ أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ٢١

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٢٢

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَطَّتْ أَعْمَائُهُمُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَالُهُمْ مَنْ تُصْرِينَ ٢٣

1. मूल शब्द उम्मी दा अर्थ ऐ अनपढ़ ते 'उम्मुलकुरा' दा अर्थ मक्का-नवासी बी ऐ।

क्या तुगी उन्हें लोकेँ दा पता नेई जिनेंगी शरीअत दा इक हिस्सा दिता गेआ ऐ (जे जिसलै) उनेँगी अल्लाह दी कताब आहले पासै सद्देआ जंदा ऐ तां जे ओह उंदे बशकार फैसला करी देऐ तां उंदे चा किश लोक गै (इस कनै) बे-परवाही करदे होई मूंह फेरी लेंदे न ॥ 24 ॥

एह (बे-परवाही) इस ब'जा करी ऐ ओह आखदे न जे सिवाए किश गिनती दे दिनेँ दे असेंगी अगग कदेँ बी नेई छूहग ते जे किश ओह झूठ गंढे न उसनै उनेँगी (उंदे) दीन (धर्म) (दे बारै) च धोखा दिते दा ऐ ॥ 25 ॥

जिसलै अस उनेँगी उस रोज किट्ठा करगे जेहदे (औने) च कोई शक्क (-शुबह) नेई तां उंदा केह हाल होग ते हर शख्स नै जे किश कमाए दा होग (उस दिन) ओह उसी पूरा-पूरा देई दिता जाग ते उंदे पर (किश बी) जुलम नेई कीता जाग ॥ 26 ॥

तू आख हे अल्लाह! जो सलतनत दा मालक ऐ, तू जिसी चाहन्ना ऐँ सलतनत दिन्ना ऐँ ते जेहदे शा चाहन्ना ऐँ सलतनत लेई लैन्ना ऐँ। जिसी चाहन्ना ऐँ सम्मानत करना ऐँ, ते जिसी चाहन्ना ऐँ अपमानत (जालील) करी दिन्ना ऐँ। सब भलाई तेरे गै हत्थै च ऐ ते तू हर चीजा पर समर्थ रक्खना ऐँ ॥ 27 ॥

ते रातीं गी दिनै च दाखल करना ऐँ ते दिनै गी रातीं च दाखल करना ऐँ ते बे-जान बिच्चा जानदार कड्डना ऐँ ते जानदार चा बे-जान कड्डना ऐँ ते जिसी चाहन्ना ऐँ बे-स्हाब दिन्ना ऐ ॥ 28 ॥

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ فِرًيْقًا مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْرُغُونَ ﴿٢٥﴾

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعَهُمُ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۖ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تَوَلِّجِ الْاَيِّلَ فِي النَّهَارِ وَتَوَلِّجِ النَّهَارَ فِي الْاَيِّلِ وَتُخْرِجِ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيَّتِ وَتُخْرِجِ الْمَمِيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرُفُّ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

मोमिन मोमिनें गी छोड़ियै मुन्करें गी दोस्त नेई बनान। सिर्फ उंदे शा पूरी चाल्ली बचियै रौहना थुआड़े आसै जायज ऐ ते (तुंदे चा) जो शख्स ऐसा करै उस दा अल्लाह कनै किसै गल्ला च बी (कोई तल्लक) नेई होग ते अल्लाह तुसेंगी अपने अज़ाब शा डरांदा ऐ ते अल्लाह कश गै (तुसें) परताना होग ॥ 29 ॥

तू (उनेंगी) आखी दे (जे) जो (कुछ) थुआड़े दिलें च ऐ उसी भाएं छपालो जां उसी जाहर करो (हर हाल च) अल्लाह उसी बुज्जी¹ लैग। ते जो कुछ (बी) गासैं च ऐ ओह उसी ते जो कुछ धरती च ऐ उसी (बी) जानदा ऐ। ते अल्लाह (हर कम्म करने दी) पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 30 ॥

(उस दिनै शा डरो) जिस दिन हर शख्स हर नेकी गी जो उसनै कीती दी होग (अपने) सामनै मजदू दिखग ते जो पाप उसनै कीते दा होग उसी बी (अपने सामनै दिखग) उसदी इच्छा होग जे काश! उस (पाप) दे ते उसदे बशकार लम्मा फासला होंदा ते अल्लाह तुसेंगी अपने अज़ाब शा डरांदा ऐ ते अल्लाह अपने बंदें पर बौहत देआ करने आह्ला ऐ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/11)

तू आख जे (हे लोको!) जेकर तुस अल्लाह कनै प्यार करदे ओ तां मेरा अनुसरण करो (इस सूरत च) ओह (बी) तुंदे कनै प्रेम करग ते थुआड़े गुनाह तुसेंगी बख्शी देग ते अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 32 ॥

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

قُلْ إِنْ تَحْنُوا مَا فِي صُورِكُمْ أَوْ تَبَدُّوهُ يَعْلَمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخَفَّرًا^٢ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ^٣ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهَا أَمَدًا^٤ بَعِيدًا^٥ وَيُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

1. साहित्यिक द्रिष्टी कनै अल्लाह दे ज्ञान गी द'ऊँ चाल्लीं दा दस्सेआ गेदा ऐ। इक सनातन जां स्थाई ज्ञान जिस च कदें बी कोई तब्दीली नेई होंदी ते दूआ घटना दे समे दा ज्ञान यानी जिसलै कोई गल्ल होई जंदी ऐ तां उसी एह बी इलम होई जंदी ऐ जे फलानी गल्ल होई गई ऐ। इस्सै बख्शी आयत च संकेत कीता गेदा ऐ।

तू आख (जे) तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करो (इस पर) जेकर ओह मूह फेरी लैन तां (याद रक्खो जे) अल्लाह कदे बी मुत्करें कनै प्रेम नेई करदा ॥ 33 ॥

अल्लाह नै आदम ते नूह (गी) ते इब्राहीम दे खानदान ते इम्रान दे खानदान गी यकीनन सारे लोकें (ज्हाँनै)¹ पर फ़ज़ीलत (श्रेष्ठता) दिती दी ही ॥ 34 ॥

(उसनै) इक ऐसी नसल² गी (फ़ज़ीलत/श्रेष्ठता) दिती जो इक-दूए कनै पूरी समानता/बरोबरी रक्खने आहली ही ते अल्लाह बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 35 ॥

(याद करो) जिसलै इम्रान बंश दी जनानी नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! जो किश मेरे पेट च ऐ (उसी) अजाद करियै तुगी भेंट करी दिता ऐ। इस लेई तू (उसी) मेरे पासेआ जिस चाल्ली होऐ कबूल³ कर। यकीनन तू गै बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 36 ॥

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي كَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

1. 'सारे ज्हाँनै' दा अर्थ एह नेई जे भूत ते भविष्य सारे समे दे लोकें पर प्रतिष्ठा प्रदान कीती ही, बल्के अर्थ एह ऐ जे ओह लोक जो उंदे समकालीन हे उनें लोकें पर प्रधानता दिती ही नेई ते जेकर हज़रत आदम गी सारे लोकें पर प्रधानता प्राप्त होऐ तां पही हज़रत नूह गी हासल नेई होई सकदी ते जेकर हज़रत नूह गी प्रधानता श्होऐ तां हज़रत इब्राहीम गी नेई मिली सकदी ते जेकर हज़रत इब्राहीम गी मिलै तां आले-इम्रान गी नेई मिली सकदी।
2. इस थाहरा पर 'नसल' दा एह अर्थ नेई जे ओह शरीरक ट्रिस्टीकोण कनै उंदी नसल चा हे, बल्के अर्थ एह ऐ जे ओह अध्यात्मक ट्रिस्टीकोण कनै आपस च इक्के नेह हे।
3. इस आयत च 'कबूल कर' शब्दें शा साफ पता लगदा ऐ जे हज़रत मसीह कामिल पुरश नथे उंदी नानी नै मसीह दी माता दे बारें च गलाया जे उसदी कमजोरी पर पड़दा पांदे होई कबूल करने दी किरपा करै की जे अभीष्ट ते मर्यम दा पुत्तर (मसीह) हा। इस लेई उसदा एह फिकरा असल च हज़रत मसीह कनै सरबन्धत ऐ। मुसलमानें पर अफसोस ऐ जो इस तथ्य गी नेई समझी सके ते मसीह गी मती-सारी गल्लें च हज़रत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम पर फ़ज़ीलत (श्रेष्ठता) दिंदे न।

पही जिसलै ओह उसी जनम देइयै फारग होई तां उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मैं ते इसी कुड़ी दे रूपै च जनम दिता ऐ ते जे किश उसनै जम्मे दा हा उसी अल्लाह (सारें शा) ज्यादा जानदा हा ते (उस दा काल्पनक) पुत्तर (इस) कुड़ी आंगर नेई (होई सकदा) ते (गलाया जे) मैं इस दा नांS मर्यम रक्खेआ ऐ ते अ'ऊं उसी ते ओहदी उलाद गी फटकारे गेदे शतान (दे हमले) शा तेरी शरणी च दिन्नी¹ आं ॥ 37 ॥

उसलै उसदे रब्ब नै उसी बड़ी चंगी चाल्ली कबूल कीता ते उसी शैल चाल्ली पालेआ-पोसेआ ते ज़करिया उसदा संरक्षक (दिक्ख-रिक्ख करने आहला) बनेआ। जिसलै कदें बी ज़करिया घरै दे चंगे² थाहरै पर ओहदे कश जंदा (तां) ओहदे कश कोई (नां कोई) खाना (खाने दी चीज़) दिखदा। (इस करी इक दिन एह दिक्खियै) उसनै गलाया जे हे मर्यम! एह तेरे आस्तै कुथुआं आया ऐ? उसनै गलाया अल्लाह पासेआ। अल्लाह जिसी चांहदा ऐ यकीनन बे-स्हाब दिंदा ऐ ॥ 38 ॥

उसलै ज़करिया नै अपने रब्ब गी पुकारेआ (ते) गलाया जे हे मेरे रब्ब! तू मिगी (बी) अपने पासेआ (कशा) पवित्तर संतान बख्श! तू यकीनन दुआएं गी (प्रार्थनैं गी) बौहत कबूल करने आहला ऐं ॥ 39 ॥

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا
أُنْثَىٰ ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتُ وَلَيْسَ
الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ
وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذَرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ۝٣٧

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا
حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا
زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا
قَالَ لِمَرْيَمَ أَأَنْتِ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝٣٨

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُكَ رَبَّكَ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ
لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ
سَمِيعُ الدُّعَاءِ ۝٣٩

1. इस प्रार्थना शा स्पष्ट ऐ जे कुसै सच्चे सुखने राहें मर्यम दी माता गी ज्ञान होई चुके दा हा जे इस पर ते इसदी संतान पर शतान हमला करग।
2. अरबी शब्द कोश मूजब मूल शब्द 'मेहराब' दा अनुवाद 'अच्छा थाहर' कीता गेदा ऐ। भाव एह ऐ जे मर्यम गी उसदे धर्म आस्तै वक्रफ़ (खतम) होने ते ज़करिया दे प्रेम (ममता) कारण घरै दे सर्वोत्तम हिस्से च उरहाया गेदा हा।

इस पर फरिश्ते उसी जिसलै जे ओह घरे दे साफ-सुथरे/सर्वोत्तम¹ हिस्से च नमाज़ पढ़ा करदा ह, अवाज दिती जे अल्लाह तुगी यद्दा दा शुभ-समाचार दिंदा ऐ जे अल्लाह दी इक गल्ला गी पूरा करने आह्ला होग ते (इस दे अलावा) सरदार ते पापें/गुनाहें शा रोकने आह्ला ते केइयें चा (त्रक्की करियै) नबी होग ॥ 40 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (मिगी मेरी जिंदगी च उमर भोगने आह्ला) जागत कियां थहोग, हालांके मेरे पर बुढ़ापा आई गेदा ऐ ते मेरी त्रीमत बांझ² ऐ। गलाया, अल्लाह ऐसा गै कादिर/समर्थवान ऐ। ओह जो चांह्दा ऐ करदा ऐ ॥ 41 ॥

(फी) उसनै गलाया हे मेरे रब्ब! मेरे आस्तै कोई हुकम दे। गलाया जे तेरे आस्तै एह हुकम ऐ जे तू लोके कनै त्रै दिन तक शारें दे सिवाए गल्ल नेई कर ते अपने रब्ब गी बौहत याद कर ते संजां-सवरे उसदी स्तुति कर ॥ 42 ॥ (रुकू 4/12)

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै फरिश्ते नै गलाया जे हे मर्यम! अल्लाह नै यकीनन तुगी सम्मानत कीता ऐ ते पवित्र कीता ऐ ते सारे ज्हानें दी जनानियें दे मकाबले च तुगी चुनी लैता ऐ ॥ 43 ॥

हे मर्यम! तू अपने रब्ब दी फरमांबरदार बन ते सजदा कर ते सिर्फ इक अल्लाह दी उपासना करने आहल्लें कनै मिलियै इक अल्लाह दी उपासना कर ॥ 44 ॥

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۚ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي عِلْمٌ وَقَدْ بَلَّغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۝

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا زَوْجًا ۚ وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَاسْبِحْ بِأَثَرَيْهِ ۝

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ۝

لِمَرْيَمَ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ۝

1. 'सर्वोत्तम हिस्सा' अरबी शब्द 'मेहरब' दा अनुवाद ऐ ते इस दा मतलब एह ऐ जे घरे दा शुद्ध ते पवित्र हिस्सा।
2. बांझ होने दा भाव ऐ जे जागत पैदा होना नाममकन ऐ ते बुढ़े होने दा भाव ऐ जे ओह अपने जीवन दा जुआन पुतर नेई दिखी सकदा।

एह गैब (परोक्ष)¹ दी खबरे चा (इक खबर) ऐ जिसी अस तेरे पर वह्यी (राहें जाहर) करने आं ते जिसलै ओह अपने तीरें गी (इस आस्तै) छंडदे हे जे उंदे चा कु'न मर्यम दी खबरगीरी (दिक्ख-रिक्ख) करै तां तूं उंदे कश नथा ते नां (गै) तूं (उस बेलै) उंदे कश हा जिसलै ओह लड़ोआ करदे हे ॥ 45 ॥

(फही उस बेले गी याद कर) जिसलै फरिश्तें गलाया हा जे हे मर्यम! अल्लाह तुगी अपने इक कलाम राहें (इक जागतै दी) शुभ-सूचना दिंदा ऐ। उस दा नांउ मर्यम दा पुत्तर ईसा मसीह होग जो (इस) लोक च ते परलोक च गौरवशाली होग ते (खुदा दे कुर्बे) करीबी लोकें चा होग ॥ 46 ॥

ते पंघूड़े (यानी निक्की आयु) च बी लोकें कनै गल्लां करग ते अंधेड़ उमर होने दी हालत च (बी) ते नेक लोकें चा होग ॥ 47 ॥

उसनै गलाया (जे) हे मेरे रब्ब! मेरे घर बच्चा किर्यां होग। हालांके कुसै पुरश नै (बी) मिगी हत्थ नेई लाया। गलाया-अल्लाह (दा कम्म) इयै नेहा गै (होंदा) ऐ। ओह जो चांहदा ऐ, पैदा करदा ऐ (ते) जिसलै ओह कुसै गल्लै दा फैसला करी लैंदा ऐ तां उसदे बारै सिर्फ एह फरमांदा ऐ जे तूं वजूद च आई जा, ते ओह वजूद च आई जंदी ऐ ॥ 48 ॥

ते (एह बी शुभ सूचना दिती जे अल्लाह) इसी कताब ते हिक्मत (दियां गल्लां) सखाग ते तौरात ते इज्जील बी सखाग ॥ 49 ॥

ते इस्राईल दी नसल आहली बक्खी रसूल बनाइयै उसी एह सनेहा देइयै भेजग जे अ'ऊं

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيْهِ اِلَيْكَ ۖ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ
اَتَيْهُمْ يَكْتُفُلُ مَرْيَمَ ۚ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ۝۴۵

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ لِمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ
يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ۚ اَسْمُ الْمَسِيْحِ
عِيسٰى ابْنِ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِى الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝۴۶

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ
الصّٰلِحِيْنَ ۝۴۷

قَالَتْ رَبِّ اَنْىٰ يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَلَمْ
يَمْسَسْنِيْ بَشْرٌ ۖ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَخْلُقُ
مَا يَشَآءُ ۚ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِلٰمًا يَّقُوْلُ لَهٗ
كُنْ فَيَكُوْنُ ۝۴۸

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰةَ
وَالْاِنْجِيْلَ ۝۴۹

وَرَسُوْلًا اِلٰى بَنِيْ اِسْرَآءِيْلَ ۚ اِنِّىْ قَدْ

1. यानी एह गल्लां तौरात दियें कपोल कल्पत गल्लें दे बरूद्ध न ते अंतरायामी अल्लाह नै तेरे पर जाहर कीती दियां न।

थुआड़े कश थुआड़े रब्ब आहली बक्खी दा इक नशान लेइयै आए दा आं। (ते ओह एह ऐ) जे अ'ऊं थुआड़े भले आस्तै गिल्ली मिट्टी दा सभाऽ रक्खने आहलें (यानी नर्म सभाऽ आहलें) चा 'पक्खरूए' दी घाट आहले प्राणी पैदा¹ करड, पही अ'ऊं उंदे च इक नर्मी रूह पांग। जिस पर ओह अल्लाह दे हुकम दे अधीन उडुरने आहले होई जांगन ते अ'ऊं अल्लाह दे हुकम दे तैहत अ'न्नै गी ते कोढ़ी-कुश्टें गी चंगा (ठीक) करड ते मुड़दें गी जींदा² करड ते जे किश तुस खागे ओ ते जे किश अपने घरे ज'मा करगे³ ओ उसदी तुसैं गी अतलाह (खबर) देंग (ते) जेकर तुस मोमिन ओ तां इस च थुआड़े आस्तै इक नशान होग ॥ 50 ॥

ते (अ'ऊं उस वह्नी गी) जो मेरे शा पैहलें (आई चुकी दी) ऐ यानी तौरात, उसी पूरा करने आहला (बनियै आए दा) आं ते इस लेई (आए दा आं) जे किश नेह पदार्थ जो थुआड़े आस्तै रूहाम ठरहाए⁴ गेदे हे, उनेंगी थुआड़े आस्तै ल्हाल बनाऽ ते अ'ऊं थुआड़े आस्तै थुआड़े रब्ब पासेआ इक नशान लेइयै

جَنُتْكُمْ بِأَيِّهِ مِنْ رَبِّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا خَلَقْتُ لَكُمْ مِنَ الظِّلِّينَ كَهَيْئَةِ الظِّلِّينَ فَأَنفَعُ فِيهِ فَيَكُونُ ظِلًّا بِيَاذِنِ اللَّهِ وَأَبْرَأُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأَخِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْتَبِئْكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ لَكُمْ إِنِّي يَوْمَ تَكُونُ لَكُمْ لَآئِيَةٌ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَأَجَلٍ لَّكُمْ بَعْضُ الَّذِي خَرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجَنُتْكُمْ بِأَيِّهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

1. जिस चाल्ली पक्खरू अंडें गी 'धौ' देइयै उंदे चा बच्चे कढदा ऐ उससै चाल्ली अ'ऊं बी लोकें चा अध्यात्मक काबलियत रक्खने आहलें गी अपने संपर्क च आहलियै इक दिन इस काबल बनाई दिना जे ओह अल्लाह आहली बक्खी अध्यात्मक डुआरी भरने आहले बनी जंदे न। इस दा एह मतलब नेई जे अ'ऊं खुदा बनी जांग ते नां गै एह अर्थ ऐ जे अ'ऊं सर्व्वे गै पक्खरू पैदा कराग।
2. यहूदियें गी हुकम हा जे ओह अ'न्नै ते कोढ़ियें गी अपवित्तर समझन (लैव्यवस्था 13 ते 21) अल्लाह नै हजरत मसीह राहें इस अत्याचार गी दूर कराया हा। उससै दा इत्थें बर्णन ऐ। लोकें भुल्ल-भलेखे च एह समझी लैते दा ऐ जे जमांधरू अ'न्नै ते कोढ़ियें गी ओह ठीक करी दिंदे होंदे हे, पर जमांधरू शब्द पवित्तर कुरआन च नेई ऐ ते मोतियाबिंद दे रोगियें ते कोढ़ियें गी ते डाक्टर ते बैद लोक बी नरोआ करी दिंदे न, पर जो आयतां हजरत मसीह दे सरबंथे च आई दियां न बदकिसमती कन्नै मुसलमान उंदा ऐसा अर्थ करदे न जे जेहदे नै मसीह दी खुदाई सिद्ध होऐ।
3. यानी तुसेंगी उनें नेक कर्मों दी इतलाह देंग जिनेंगी करने कन्नै इक मनुख अल्लाह दा नजदीकी होई जंदा ऐ।
4. यानी थुआड़ी शरारतें करी वह्नी (ईशवाणी) दा औना बंद होई गोआ हा। हून उसी मेरे राहें परतियै जारी कीता जाग।

आए दा आं। इस आस्तै तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मेरा अनुसरण करो ॥ 51 ॥

अल्लाह यकीनन मेरा (बी) रब्ब (ऐ) ते थुआड़ा (बी) रब्ब ऐ। इस लेई तुस ओह्दी अबादत करो। एह सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 52 ॥

पही जिसलै ईसा नै उंदे इन्कार गी भांपी लैता तां गलाया जे अल्लाह आस्तै केहड़े लोक मेरे मदादी बनदे न? हवारियें गलाया जे अस अल्लाह दे (धर्म दे) मदादी आं। अस अल्लाह पर ईमान रक्खने आं ते तू गुआह रौह जे अस फरमांबरदार आं ॥ 53 ॥

हे साढ़े रब्ब! जे किश तोह उतारेआ ऐ उस पर अस ईमान लेई आए आं ते अस इस रसूल दे अनुयायी होई चुके दा आं। इस लेई तू असें गी गुआहें च लिखी लै ॥ 54 ॥

ते उनें (यानी मसीह दे बरोधियें) बी उपाऽ कीते ते अल्लाह नै बी उपाऽ कीते ते अल्लाह सारे उपाऽ करने आहलें शा बेहतर¹ उपाऽ करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥ (रुकू 5/13)

(उस वक्त गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै गलाया, हे ईसा! अ'ऊं तुगी (सभाबक) मौत देड ते तुगी अपने दरबार च सम्मान² देड ते इन्कारियें (दे अलजामें) शा तुगी पवित्र करड ते जेहके तेरे पैरोकार (अनुयायी) न उनेंगी उनें लोकें पर जो मुन्कर न क्यामत दे दिनै तक गालिब रक्खड। पही मेरे कश गै तुसें परतोना होग। उसलै अ'ऊं उनें गल्लें दा जिंदे

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ⁽⁵¹⁾

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ⁽⁵²⁾

رَبِّاً آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ⁽⁵³⁾

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ⁽⁵⁴⁾

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَرَافِعَكَ إِلَى وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَى مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ

1. अर्थ एह ऐ जे हजरत मसीह दे बैरियें उंदे खलाफ खड़जैतर रचे ते अल्लाह नै बी उंदे खड़जैतरें गी जोड़ने आस्तै योजना बनाई।

2. मूल शब्द 'रफा' दा अर्थ सत्कार ते प्रतिष्ठा प्रदान करना बी ऐ।

बारै तुस मतभेद रखदे ओ थुआड़े बशकार
फैसला करड ॥ 56 ॥

فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

इस आस्तै जेहके लोक काफर न उनें गी
अ'ऊँ इस दुनियां (च बी) ते आखरत च
(बी) सख्त अजाब देड ते उंदा कोई बी
मददगार नेई होग ॥ 57 ॥

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْدَّ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ
مِنْ نَّصِيرِينَ ۝

ते जेहके लोक मोमिन न ते उनें शुभ ते नेक
कर्म कीते दे न ओह उनेंगी (उंदे कमें दा)
बदला पूरा (पूरा) देग। ते अल्लाह जालमें
कनै प्रेम नेई करदा ॥ 58 ॥

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُؤْتِيهِمْ أَجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَجِبُ الظَّالِمِينَ ۝

इसगी यानी आयतें (नशानें) ते हिकमत आहली
शिक्षा गी अस तुगी पढ़ियै सुनाने आं ॥ 59 ॥

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ
الْحَكِيمِ ۝

(चेता रक्खो) ईसा दा हाल अल्लाह कश
यकीनन आदम दे हाल आंगर ऐ उसी (यानी
आदम गी) उसने सुक्की¹ मिट्टी² चा पैदा
कीता, पही उसदे बारे च गलाया जे तू वजूद
च आई जा, ते ओह वजूद च औन लगा
॥ 60 ॥

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ ۖ خَلَقَهُ
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

एह तेरे रब्ब पासेआ सच्च ऐ। इस आस्तै तूं
शक्क करने आहलें बिच्चा नेई बन ॥ 61 ॥

أَنحِمْ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ ۝

हून जो (शख्स) तेरे कश (अल्लाह दा) ज्ञान
आई जाने दे बा'द तेरे कनै उसदे बारे च

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ

1. इस शा पता चलदा ऐ जे पवित्र कुरआन दे मताबक हजरत ईसा बी बाकी लोकें आंगर मिट्टी चा पैदा होए हे ते उनेंगी कोई महत्त्वपूर्ण बशेशता हासल नथी; की जे जिन्ने लोक मां-प्यो चा पैदा होंदे न ओह कुरआन मताबक मिट्टी चा गै पैदा होंदे न।
2. शतान दे वृत्तांत च ते किश दुई आयतें च आदम दी उत्पत्ति 'तीन' चा दस्सी गेदी ऐ यानी ऐसी मिट्टी जेहदे च इल्हाम (ईशवाणी) दा यानी अचरे (समाए) दा हा, पर इस ज'गा हजरत आदम ते हजरत ईसा दी उत्पत्ति 'तुराब' चा दस्सी गेदी ऐ यानी ऐसी मिट्टी जेहदे च ईशवाणी दा पानी अचरे (समाए) दा नथा। इनें दौनीं गल्लें च कोई अंतर नेई ऐ की जे इत्थें आदम दा अर्थ आपूँ हजरत आदम नेई ते ईसा दा अर्थ बी हजरत ईसा नेई, बल्के आदम ते आदम दी संतान ते ईसा ते उंदे अनुयायी अर्थ न ते उनें लोकें चा इक वर्ग (तबका) ईशवाणी गी नजर अंदाज करने आह्ला हा। इस आस्तै इनें दौनीं दी रचना तुराब यानी सुक्की-मिट्टी चा दस्सी गेदी ऐ।

बैहस¹ करै तां तूँ (उसी) गलाई दे (जे) आओ अस अपने पुतरें गी बुलाचै ते तुस अपने पुतरें गी, ते अस अपनी जनानियें गी ते तुस अपनी जनानियें गी ते अस अपने लोकें गी ते तुस अपने लोकें गी, फही गिड़गिड़ाइये दुआऽ करचै ते झूठें पर अल्लाह दी फटकार बर्हाचै ॥ 62 ॥

الْعِلْمُ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا
وَابْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا
وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ
اللَّهِ عَلَى الْكَذِبِينَ ۝

यकीनन इय्यै सच्चा ब्यान ऐ। ते अल्लाह दे सिवा कोई बी उपासना दे काबल नेई ते यकीनन अल्लाह गै गालिब (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 63 ॥

إِنَّ هَذَا هُوَ النِّقَاصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ
إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

फही जेकर ओह फिरी जान तां (याद रक्खन जे) यकीनन अल्लाह फसाद फलाने आहलें

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

1. पवित्र कुरआन दी इस आयत च 'मुबाहिला' दा बर्णन ऐ, जिसदा लफजी अर्थ द 'क पक्खें दा इक-दूए गी शाप देना ऐ। मुबाहिला करने शा पैहलें एह जरूरी ऐ जे :-
(क) दमैं पक्ख अपने-अपने धर्म ते मत दी सचाई सबूतें राहें इक-दूए पर स्पष्ट करी देन इसदे बा'द जेकर फही बी कोई पक्ख दूए पक्ख दे मतव्य गी नेई मन्ने ते हट करै तां ओह इक-दूए गी मुबाहिला आसतै सददी सकदे न।
(ख) मुबाहिला च बरोधियें पासेआ उंदे सरबन्धी ते परिवार दे लोक जनानी-मड़द ते बच्चें दे अलावा इक बड़्डी गिनतरी च उंदे साधियें दा शामिल होना बी जरूरी ऐ तां जे मुबाहिला दा प्रभाव विशाल जन-समूह पर पवै ते झूठ ते सच्च दा जाहरा-बाहरा फर्क जाहर होई सकै।
(ग) उस सम्मेलन च दौर्नी पक्खें दे सरदारें दा होना बी अत्त जरूरी ऐ। एह ठीक नेई जे दो-चार लोक इक पक्ख दे ते दो-चार दूए पक्ख दे मुबाहिले दी योजना बनाई लैन ते फही मदान च आइयै इक-दूए गी शाप देन। इस्लाम दे प्रसिद्ध इतिहासकार मुहम्मद बिन इस्हाक ने अपनी कताब 'सीरत' च लिखे दा ऐ जे नज्जान दे ईसाइयें दा प्रतिनिधि-मंडल जिंदे बारै एह आयत उतरी ही, सट्ट जहार दी संख्या च हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम कसा आया हा। उनें लोकें च उंदी जाति दे सरदार बी हे जिंदे च 'आक्रिब' (अब्दुल मसीह) ते 'अब्दम' दा नांऽ बी लैता जंदा ऐ। 'आक्रिब' उंदा लौडर हा ते मदान दा मुख्ख पादरी हा। हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम नै उंदे सामनै मसीह दे खुदा होने दे खंडन ते इक खुदा दे समर्थन च प्रमाण रक्खे, जिसलै ओह लोक नेई मन्ने तां तुसैं उनेंगी मुबाहिले आसतै गलाया, पर ओह डरी गे। इस पर रसूलै करीम नै गलाया जे जेकर एह लोक मुबाहिला करी लैंदे तां इक साल बीतने शा पैहलें इनें लोकें दा सर्वनाश होई जंदा। (तफसीर कबीर भाग 1. सफा-699)
(घ) तुंदे गलाने मुजब मुबाहिला होने पर स'जा जां खुदाई अजाब दी अबधि घट्टो-घट्ट इक साल होनी लोड़दी।
(ङ) मुबाहिले दी प्रार्थना च झूठें पर अल्लाह दी फटकार दी मांग करना जरूरी ऐ।
(च) मुबाहिले दे फलसरूप अजाब दा कोई रूप निश्चत नेई कीता जाई सकदा। एह गल्ल अल्लाह दी इच्छा पर निर्भर ऐ, ओह जनेहा चाह परिणाम प्रकट करै। परिणाम (अजाब) आपूँ स्पष्ट करी देग जे केहड़ा पक्ख सच्चा हा ते कोहका पक्ख झूठा हा।
(छ) मुबाहिले दे बा'द औने आहले ऐसे अजाब गी अल्लाह दा प्रकोप समझेआ जाग जेहदे च कुसैं मनुक्खें दी कोशशें दी लेश-मातर बी संभावना नेई होऐ।

गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 64 ॥

(रुकू 6/14)

तू आख (जे) हे अहले किताब¹! (कम स कम) इक ऐसी गल्ला पासै ते आई जाओ जो साढ़े ते थुआड़े बश्कार बराबर ऐ (ते ओह एह ऐ) जे अस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करचै ते कुसै चीजै गी उस दा शरीक नेई बनाचै ते नां अस अल्लाह गी छोड़ियै आपस च इक-दूए गी रब्ब बनांदे रौहचै। फही जेकर ओह फिरी जान ते उनेंगी आखी देओ जे तुस गुआह र'वो जे अस (खुदा दे) फरमांबरदार आं ॥ 65 ॥

हे अहले किताब! तुस इब्राहीम दे बारे च बैहस की करदे ओ हालांके तौरात ते इज्जील यकीनन उसदे बा'द उतारियां गेदियां न। फही केह, तुस समझदे नेई? ॥ 66 ॥

सुनो! तुस ओह लोक ओ जो ऐसी गल्लें बारे बैहस करन लगे ओ जिंदा तुसैं गी किश (बी) पता नेई। हालांके अल्लाह जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे ॥ 67 ॥

नां (ते) इब्राहीम यहूदी हा ते नां गै नसरानी² बल्के ओह (खुदा दे अगें) झुकने³ आह्ला (ते) फरमांबरदार हा ते मुश्रिकें⁴ बिच्चा नथा ॥ 68 ॥

इब्राहीम दे कनै लोकें चा ज्यादा तल्लक रक्खने आहले यकीनन ओह लोक न जो उसदे पैरोकार (अनुयायी) न ते (इस दे

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ
سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ
وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُولُوا الشَّهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ⑤

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ
وَمَا أَنْزَلْنَا الْقُرْآنَ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِّنْ
بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑥

هَآئِنَّمْ هَؤُلَاءِ حَاجِبْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ
عِلْمٌ فَلِمَ تَحْجُونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ
عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑦

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ⑧

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ

1. किताब दा अर्थ ऐ धार्मिक विधान। अहले किताब दा भाव ऐ धार्मिक विधान रक्खने आहले यानी यहूदी ते ईसाई।
2. 'ईसाई' ईसाइयें दे मंतव्य च आस्था रक्खने आहला।
3. मूल शब्द 'हनीफ़' दा अर्थ ऐ आज्ञाकारी, झुकने आहला, एकेश्वरवादी।
4. अनेकेश्वरवादी, अल्लाह गी छोड़ियै जां अल्लाह दे कनै दूई ताकतें गी उस दा शरीक ते उपास्य मनने आहला।

अलावा) एह नबी ते जो लोक (इस पर) ईमान ल्याए। ते अल्लाह मोमिनें दा दोस्त ऐ ॥ 69 ॥

अहले किताब चा इक गरोह एह चांहदा ऐ जे काश! ओह तुसेंगी गुमराह करी देऐ ते ओह अपने आपै गी गै गुमराही च पा करदे न ते समझदे नेई ॥ 70 ॥

अहले किताब! तुस दिखदे (जानदे) होई की अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे ओ, हालांकि तुस गुआही देई चुके दे ओ ॥ 71 ॥

हे अहले किताब! की तुस जानदे-बुझदे होई सच्च गी झूठ कनै मलांदे ओ ते सच्च गी छपालदे ओ? ॥ 72 ॥ (रुकू 7/15)

ते अहले किताब चा इक गरोह आखदा ऐ जे मोमिनें पर जो कुछ उतारेआ गेदा ऐ उस पर ते दिनै दे शुरू च ईमान लेई आओ ते उसदे खीरले हिस्से च (ओहदे शा) इन्कार करी देओ। शायद (इस चाल्ली) ओह फिरी जान ॥ 73 ॥

ते (गलांदे न जे) उस शख्स दे सिवा जो थुआड़े धर्म दी पैरवी करदा होऐ कुसै दी नेई मन्नो। तू आखी दे (जे) असल हदायत यानी अल्लाह दी हदायत ते एह ऐ जे कुसै गी ऊऐ नेहा गै (किश) मिलै जनेहा जे तुसेंगी मिलेआ हा जां फही ओह थुआड़े रब्ब दे हजूर च थुआड़े कनै झगड़न (इस दे अलावा) आखी दे जे किरपा ते यकीनन अल्लाह दे हत्थै च ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ किरपा बख्खादा ऐ ते अल्लाह बौहत बधाने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 74 ॥

وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

وَدَّتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧١﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾

وَقَالَتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا الْآخِرَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٣﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهَدْيَ هَدَى اللَّهِ أَنْ يُوَفَّى أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ أَوْ يَحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

ओह जिसी चांहदा ऐ (उसी) अपनी रैहमत आस्तै खास करी (चुनी) लैंदा ऐ ते अल्लाह बौहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 75 ॥

ते अहले किताब चा (कोई ते) ऐसा ऐ जे जेकर तू उसी (दौलत दा) इक ढेर अमानत दे तौर पर देई देएं तां ओह उसी तुगी बापस करी देग ते (कोई) उंदे चा (ऐसा) ऐ जे जेकर तू उसी इक दीनार अमानत दे तौर पर देऐं तां ओह ओह (बी) तुगी बापस नेई देग। सिवाए इसदे जे तू ओहदे (सिर) पर खड़ोता र'मैं। एह गल्ल इस करी ऐ जे ओह आखदे न जे साढ़े पर अनपढ़े दे बारे च कोई पकड़ नेई ते ओह अल्लाह पर जानी-बुझी झूठ गंढदे न ॥ 76 ॥

ऐसा नेई¹ बल्के जो शख्स अपनी प्रतिज्ञा/करार गी पूरा करै ते संयम अखत्यार करै तां (ओह संयमी ऐ) अल्लाह यकीनन संयमियें कनै प्यार करदा ऐ ॥ 77 ॥

जेहके लोक अल्लाह कनै कीते गेदे अपने बा'यदे ते कसमें दे बदले च थोड़ी कीमत² लैंदे न उनें लोकें दा आखरत च कोई हिस्सा नेई होग ते क्यामत आहलै रोज अल्लाह उंदे कनै गल्ल नेई करग ते नां उंदे पासै दिक्खग ते नां उनेंगी पवित्तर ठरहाग/गलाग उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 78 ॥

ते उंदे चा यकीनन इक गरोह (ऐसा) ऐ जो अपनी जवाने/भाशें गी कताब (यानी तौरात) दे हवाले कनै मरोड़दा³ ऐ तां जे तुस उसी

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٧٥

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتَلُوا نَبِيَّكَ عَلَيْهِمْ سَبِيلٌ ۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٧٦

بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ٧٧

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمًّا قَلِيلًا أَوْ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يَكْلِمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٧٨

وَلَا مِنْهُمْ لَقَرٍ يَلْبِغُونَ أَيْمَانَهُمْ بِالْكِتَابِ لِحُبُّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ

1. उंदा एह गलाना जे अनपढ़े बारे उनेंगी कोई पाप नेई लगग, बिल्कुल झूठी गल्ल ऐ।
2. भीतक संपत्ति जो धर्म दे सकाबले च तुच्छ ऐ। इत्थें एह अर्थ नेई जे धर्म बेचने आस्तै थोड़ा मुल्ल लैना गैर-मनासब ऐ ते मता धन लैना मनासब ऐ।
3. यानी मनुक्खे दे बनाए दे फिकरें गी तौरात दा अध्ययन करने आंगर उच्चारण करदा ऐ तां जे लोकें गी धोखा लगगी जा जे एह बी तौरात दा गै हिस्सा ऐ।

(जो ओह आखदा ऐ) कताब चा समझो हालांके ओह कताबा च नेई होंदा। ते ओह आखदे न जे ओह अल्लाह पासेआ ऐ हालांके ओह अल्लाह पासेआ नेई होंदा ते ओह जानदे (बुझदे) होई अल्लाह पर झूठ घड़दे न ॥ 79 ॥

एह गल्ल कुसै (सच्चे) शख्स गी शोभा देने आहली नेई जे अल्लाह ते उसी कताब, कहुमत ते नुबुव्वत देऐ ते ओह (एह) आखै (जे) तुस अल्लाह गी छोड़ियै मेरे बंदे बनी जाओ। बल्के (ऐसा इन्सान ते इय्यै आखदा ऐ जे) तुस खुदा दे गै होई जाओ की जे तुस (अल्लाह दी) कताबा दी तलीम (शिक्षा) दिंदे ओ ते इस आस्तै जे तुस (उसी) याद करदे ओ ॥ 80 ॥

ते नां (गै ओहदे आस्तै) एह (ममकन ऐ) जे तुसेंगी एह हदायत देऐ ते तुस फरिश्तें ते नबियें गी रब्ब बनाई लैओ। क्या थुआड़े मुसलमान होई जाने दे बा'द ओह तुसेंगी कुफर (अखत्यार करने) दी शिक्षा¹ देग? ॥ 81 ॥ (रुकू 8/16)

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै (अहले किताब शा) सारे नबियें² आहला पक्का बा'यदा लैता हा जे जो बी कताब ते हिक्मत अ'ऊं तुसेंगी देआं, फही थुआड़े कश कोई (ऐसा) रसूल आवै जो उस कलाम (ईशवाणी) गी पूरा करने आहला होऐ जो थुआड़े कश ऐ तां तुस ओहदे पर जरूर गै ईमान ल्याओ ते जरूर उसदी मदद करेओ (ते) फरमाया हा जे क्या तुस करार करदे ओ (यानी मनदे ओ) ते इस पर (मेरे पासेआ पाई

مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

مَا كَانَ لِشَيْءٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِّي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْحِينَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۖ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا ۖ قَالَ فَاشْهَدُوا ۚ وَأَنَا مَعَكُمْ

1. मूल शब्द 'अम्र' का अर्थ ऐ हुकम देना इस दे अलावा आखना ते शिक्षा देना बी ऐ।

2. जो संकल्प सारे रसूल अपने-अपने अनुयायियों शा लैदे आए न।

दी) मेरी जिम्मेदारी कबूल करदे ओ? (ते) उनें गलाया हा, हां अस करार करने आं, गलाया, हून तुस गुआह र'वो ते अ'ऊं बी थुआड़े कनै गुआहेँ चा (इक गुआह) आं ॥ 82 ॥

हून जो (शख्स) इस बा'यदे दे बा'द मुक्करी जा तां ऐसे लोक गै फ़ासिक्र¹ होंगन ॥ 83 ॥

पही क्या ओह अल्लाह दे धर्म दे सिवा (कोई होर धर्म) चांहदे न हालांकि गासों ते धरती च जो (कोई बी) ऐ खुशी कनै (बी) ते लाचारी कनै (बी) उसै दा फरमांबरदार ऐ ते उसै कश परताया जाग ॥ 84 ॥

तू गलाई दे (जे) अस अल्लाह (पर) ते जे किश साढ़े पर नाज़ल कीता गोदा ऐ, (ओहदे पर) ते जे किश इब्राहीम ते इस्माईल ते इस्हाक़ ते याक़ूब ते (उसदी) उलाद पर नाज़ल कीता गोआ हा ते जे किश मूसा गी ते ईसा गी ते (बाकी) सब नबियें गी उंदे रब्ब पासेआ दिता गोआ हा उस पर ईमान रक्खने आं ते उंदे चा कुसै इक गी दूए शा बक्खरा नेई समझदे ते अस उसदे फरमांबरदार आं ॥ 85 ॥

ते जो शख्स इस्लाम दे अलावा कुसै (होर) धर्म गी (अपनाना) चाह तां (ओह याद रक्खे जे) ओह धर्म उस शा कदें बी कबूल नेई कीता जाग ते आखरत बेलै ओह कसारा खाने आहले लोकें चा होग ॥ 86 ॥

जो लोक ईमान आहने दे बा'द (फी) मुन्कर होई गेदे होन ते गुआही देई चुके दे होन जे (एह) रसूल सच्चा ऐ ते (इसदे अलावा) उंदे

مِّنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٢﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٨٣﴾

أَفَعَيِّرْ دِينَ اللَّهِ يَعْزُونَ وَلََّ أَسْلَمَ مَنْ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَّكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ
مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ
رَّبِّهِمْ لَا تُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٥﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٦﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ

1. 'फ़ासिक्र' दा अर्थ ऐ संकल्प भंग करने आहला, बा'यदा जोड़ने आहला।

कश स्पष्ट दलीलां (युक्तियां) बी आई चुकी
दियां होन उनेंगी अल्लाह कियां हदायत पर
आहनै ते अल्लाह (ते) जालम (लोके) गी
हदायत नेई दिंदा ॥ 87 ॥

एह लोक नेह न जे उंदी स'जा एह ऐ जे इंदे
पर अल्लाह ते फरिश्ते (दी) ते लोके (दी)
सारे दी गै लानत होऐ ॥ 88 ॥

ओह इस (लानत) च रौहगन, नां (ते) उंदे
परा अजाब हल्का (घट्ट) कीता जाग ते नां
उनेंगी ढिल्ल दिती जाग ॥ 89 ॥

सिवाए उनें लोके दे जे जो इसदे बा'द तोबा
करी लैन ते सुधार करी लैन ते अल्लाह
यकीनन बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 90 ॥

जो लोक ईमान आहनने दे बा'द मुन्कर होई
गेदे होन पही ओह कुफर च होर बी बधी गेदे
होन उंदी तोबा कदे बी कबूल नेई कीती
जाग। ते इय्यै लोक गुमराह न ॥ 91 ॥

जो लोक मुन्कर होई गेदे होन ते कुफर दी
(गै) हालती च मरी गेदे होन, उंदे चा कुसै
शा धरती दे बराबर सुन्ना (बी) जिसी ओह
फिद्यः (बदले) दे तौर पर पेश करै, कदे बी
कबूल नेई कीता जाग। इनें लोके आस्तै दर्दनाक
अजाब (निश्चत) ऐ ते उंदा कोई बी मदादी
नेई होग ॥ 92 ॥ (रुकू 9/17)

وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وُهِمَ أَنَّ عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٨﴾

خُلِدِينَ فِيهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ
وَأَصْلَحُوا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ
ازْدَادُوا كُفْرًا لَّنْ تَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ ۚ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ
كَفَّارًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلٌّ
الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٩٢﴾

तुस कामिल नेकी गी कदें बी हासल नेई करी सकदे जिन्ना चिर जे अपनी प्यारी चीजें चा (खुदा आस्तै) खर्च नेई करो। ते जो कोई बी चीज तुस खर्च करो, अल्लाह उसी यकीनन खूब जानदा ऐ ॥ 93 ॥

सारे दा सारा खाना (यानी सब खाद्य पदार्थ) सिवाए उस हिस्से दे उनें पदार्थ दे जो इस्त्राईल¹ (यानी हजरत याकूब) नै तौरात दे तुआरे जाने शा पैहलें अपने आस्तै मकरू (ना-पसंद) करार दिते दे हे, बनी इस्त्राईल² आस्तै ल्हाल हे। तू आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां तौरात आह्नु ते उसी पढ़ो ॥ 94 ॥

हून जो (लोक) इस दे बा'द (बी) अल्लाह बाँरे झूठ घड़न तां उरे लोक जालम होंगन ॥ 95 ॥

तू आख जे अल्लाह नै सच्च गलाए दा ऐ। इस आस्तै तुस इब्राहीम दे धर्म दी, जो (खुदा दे सामनै / अगें) झुके दा रौहने आह्ला हा, पैरवी करो, ते ओह मुश्रिकें चा नेई हा ॥ 96 ॥

सारें शा पैहला घर³ जो सारे लोकें (दे फायदे) आस्तै बनाया गेदा हा ओह ऐ जो मक्का⁴ च ऐ। ओह सारे ज्हाँन आस्तै बरकत आह्ला (थाहर) ते हदायत (दा साधन) ऐ ॥ 97 ॥

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ ۚ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ جَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا
مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ
فَاتْلَوْهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ۖ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مُبْرَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ۝

1. हजरत याकूब गी उंदी बमारी कारण किश पदार्थ खाने शा रोकेआ गेआ हा, पर उंदी संतान नै भरम-भलेखे करी उनेंगी रूहाम समझी लैता (पैदायश; भाग 32 : आयत 28)
2. इस्त्राईल हजरत याकूब दा गुण-वाचक नाँS ऐ। (पैदायश; भाग 32)
3. इस आयत च दरसेआ गेदा ऐ जे सारे लोकें गी अपने कश बुलाने आह्ला सारें शा पैहला धर्म सिर्फ इस्लाम ऐ जो मक्का थमां जाहर होआ। ईसाई धर्म दा एह गलाना निराधार ऐ जे ओह मानव समाज आस्तै आए दा ऐ।
4. आयत च 'बक्का' शब्द ऐ, जो अरबी मुहावरे च 'मक्का' गै ऐ, की जे किश थाहरें पर अरबी च 'म' दी ज'गा 'ब' दा प्रयोग करी लैता जंदा ऐ। (फ़तहुल्बयान) अक्रबुलमुवारिद च लिखे दा ऐ जे 'बक्का' मक्का दी गै वादी (बस्ती) दा नाँS ऐ। उस दा एह नाँS उत्थें जनता दी भीड़-भड़के कारण पेई गेदा ऐ।

उस च केई रोशन नशान न (ओह) इब्राहीम दी क्यामगाह (उपासना स्थान) ऐ ते जो ओहदे च दाखल होंदा होऐ ओह अमन च आई जंदा ऐ (यानी सुरक्षत होई जंदा ऐ) ते अल्लाह नै लोकेँ दा एह करतब्ब गलाए दा ऐ जे ओह उस घरे दा हज्ज करन (यानी) जो (बी) उस तक जाने दी तफीक रक्खै ते जो इन्कार करै तां (ओह याद रक्खै जे) अल्लाह सारे ज्हाँनेँ शा बे-परवाह ऐ ॥ 98 ॥

तूं आख (जे) हे अहले किताब! तुस अल्लाह दी आयतें दा इन्कार की करदे ओ, हालांकि अल्लाह थुआड़े कमें दा नगरान ऐ ॥ 99 ॥

(इस दे अलावा तूं) आख (जे) हे अहले किताब! जो ईमान आहनदा ऐ उसी तुस अल्लाह दे रस्ते शा की रोकदे ओ? तुस त्रेढे चलदे होई इस (त्रेढे रस्ते) गी अपनाना चांहदे ओ हालांकि तुस (उस पर) गुआह ओ ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह ओहदे शा कर्दे बी बे-खबर नेई ॥ 100 ॥

हे मोमिनो! जेकर तुस इनेँ लोकेँ चा जिनैंगी कताब दिती गेदी ही कुसै बी फिरके दी आज्ञा दा पालन करगे ओ तां ओह थुआड़े ईमान लेई औने दे बा'द पही तुसैंगी काफर बनाई देंगन ॥ 101 ॥

ते तुस किस चाल्ली कुफर (इन्कार) करगे ओ जिसलै जे तुस ओह लोक ओ जिनैंगी अल्लाह दियां आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न ते तुंदे च उसदा रसूल (मजुद) ऐ ते जो शख्स अल्लाह दी पनाह लै तां (समझो जे) उसी सिद्धे रस्ते पर चलाई दिता गेआ ॥ 102 ॥
(रुकू 10/1)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ
وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ
حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ۝

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عَوجًا وَأَنْتُمْ
شُهَدَاءُ ۖ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ لِّعَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَرِيْقًا مِّنَ
الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمُ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ۝

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
آيَاتُ اللَّهِ وَفِي كِتَابِ رَسُولِهِ ۖ وَمَنْ يَعْصِ
بِاللَّهِ فَقَدْ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

हे ईमानदारो (मोमिनो)! अल्लाह दा संयम उसदी सारी शर्ते कनै अखत्यार करो ते तुंदे पर सिर्फ ऐसी हालत च मौत आवै जे तुस पूरे फरमांबरदार होओ ॥ 103 ॥

ते तुस सारे (दे सारे) अल्लाह दी रस्सी गी घुट्टियै पकड़ी लैओ ते खिंड-बिंड नेई होओ ते अल्लाह दा स्थान जो (उसनै) तुंदे पर (कीते दा) ऐ याद करो। जे जिसलै तुस (इक-दूए दे) दुश्मन हे उसनै थुआड़े दिलें च प्रेम पैदा करी दिता जिसदे नतीजे च तुस उसदे स्थानै करी भ्राऽ-भ्राऽ बनी गे ते तुस अग्गी दे इक कुंडै दे कंठे पर हे पर उसनै तुसेंगी उस शा बचाई लैता। इसै चाल्ली अल्लाह थुआड़े आस्तै अपनी आयतें गी ब्यान करदा ऐ तां जे तुस हदायत पाओ ॥ 104 ॥

ते तुंदे चा इक ऐसी जमात होनी चाही दी जिसदा कम्म सिर्फ एह होऐ जे ओह (लोकें गी) नेकी पासै बुलाऽ ते नेक गल्लें दी तलीम देऐ ते बदी शा रोके ते इय्यै लोक कामयाब होने आहले न ॥ 105 ॥

ते तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जो जाहरे-बाहरे नशान आई चुकने दे बा'द खिंड-बिंड होई गे ते उनें (आपसी) मत-भेद पैदा करी लैता ते उनें लोकें आस्तै गै (उस दिन) बड़डा अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 106 ॥

जिस दिन जे किश चेहरे सफेद होंगन ते किश चेहरे काले होंगन ते जिनें लोकें दे चेहरे काले होई जांगन (उनें गी गलाया जाग जे) क्या (एह सच्च नेई जे) तुस अपने ईमान आहनने दे बा'द फही काफर होई गे हे। इस आस्तै अपने काफर होने दी ब'जा करी इस अजाब गी चक्खो ॥ 107 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ
وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ
فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ
مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلِتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا
مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ
فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ
أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

ते जिन्हें लोकें दे चेहरे सफेद होई जांगन ओह अल्लाह दी रहमत च होंगन। ओह ओहदे च गै रौहगन ॥ 108 ॥

एह अल्लाह दियां आयतां न जो सच्च पर अधारत न (ते) जिनेंगी अस तुगी पढ़िये सुनाने आं ते अल्लाह सारे ज्हाँन पर किसे किसमै दा जुलम करना नैई चांहदा ॥ 109 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह आहली बकखी गै सारे कम्मैं गी परताया जाग ॥ 110 ॥ (रुकू 11/2)

तुस (सारें शा) बेहतर जमात ओ जिसी लोकें (दे फायदे)¹ आस्तै पैदा कीता गेदा ऐ। तुस नेकी दी हदायत करदे ओ ते बदी शा रोकदे ओ ते अल्लाह पर ईमान रखदे ओ। ते जेकर अहले किताब बी ईमान आहूनदे तां उंदे आस्तै बेहतर होंदा। उंदे चा किश मोमिन बी हैन ते मते-हारे उंदे चा ना-फरमान न (इन्कारी न) ॥ 111 ॥

एह (लोक) थोड़ा-हारा दुख देने दे सिवा तुसैंगी कोई नुकसान नैई पुजाई सकदे ते जेकर ओह थुआड़े कन्नै जंग करडन तां थुआड़ी बकखी पिट्ठा फेरियै नस्सी जांगन। पही उनेंगी कुसै पासेआ बी मदद नैई मिली सकग ॥ 112 ॥

जिथैं कुतै बी ओह रौहन उंदे पर फटकार नाजल कीती गेदी ऐ सिवाए इसदे जे ओह अल्लाह दे कुसै करार (दी) जां लोकें दे कुसै करार दी पनाह (शरण) च आई जान (इस फटकार शा बची नैई सकदे) ते ओह अल्लाह दे अजाब दा पातर बनी गेदे न ते

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وَجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ۝

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۖ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۖ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى ۖ وَإِنْ يُقَاتِلُواكُمْ يُولَوْكُمْ الْأَدْبَارَ ۚ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ۝

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةَ آتِينَ مَا يُقْفَوْنَ إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الْمُسْكَنَةَ ۖ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

1. यानी मुसलमानें दे सारें शा बेहतर होने दी एह ब'जा ऐ जे उनेंगी सिर्फ अपने फायदे दे बजाऽ सारी दुनियां दे फायदे आस्तै पैदा कीता गेदा ऐ। काश! मुसलमान इस रहस्य (हिकमत) गी समझन ते इस चाल्ली अपमानत नैई होन।

बे-बसी (दी हालत) उंदे कनै लाजम करी (चपकाई) दिती गेदी ऐ। एह इस करी (कीता गेदा) ऐ जे ओह अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे हे ते बिला-ब'जा नबियें¹ गी कतल करना चांहदे हे (ते) एह गल्ल उंदे ना-फरमानी करने ते हद शा बधे दे होने करी (उंदे च पाई जंदी) ही ॥ 113 ॥

ओह सारे (लोक) बराबर नेई न। अहले किताब (कताब आहलें) चा (गै) इक ऐसी जमात बी ऐ जो (अपने करार पर) कायम ऐ। ओह रातीं बेलै बी अल्लाह दी आयतें गी पढ़दे न ते सजदे² (बी) करदे न ॥ 114 ॥

ओह अल्लाह (पर) ते औने आहले दिनै (क्यामत) पर ईमान रखदे न ते नेकी दी हदायत करदे न ते बदी शा रोकदे न ते नेक कर्म च इक-दूए शा अगें बधे न ते एह लोक नेकें (सदाचारियें) चा न ॥ 115 ॥

ते ओह जो बी नेकी करन, उंदी ना-कदरी नेई कीती जाग। ते अल्लाह संयमियें गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 116 ॥

जो लोक इन्कारी न उनेंगी नां ते उंदी दौलत ते नां उंदी संतानां अल्लाह दे अजाब शा बचांगन ते ओह (लोक) अग्गी (च पौने) आहले न। ओह ओहदे च गै बास करडन ॥ 117 ॥

एह लोक जे किश इस संसारक जीवन आस्तै खर्च करदे न उसदी दशा उस हवा आंगर³ ऐ,

بَايَتِ اللّٰهَ وَيَقْتُلُونَ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاَكَاثَرُوْا يَعْتَدُوْنَ ۝

لَيَسُوْا سَوَاءً ۙ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ
قَالِمَةً يَّتْلُوْنَ اٰتِ اللّٰهُ اِنَّاۤ اِلٰلِیْ وَهُمْ
يَسْجُدُوْنَ ۝

يَوْمَئِذٍ يَّاللّٰهُ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يٰۤاَمْرُوْنَ
بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُسَارِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ ۙ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ
الصّٰلِحِيْنَ ۝

وَمَا يَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوْهُ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِاَلْمُتَّقِيْنَ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ
اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا
وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

مَثَلُ مَا يُنْفَقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

1. 'नबियें दी हत्या' करने दा मतलब हत्या करने दी कोशिश ऐ, की जे बनी-इसाईल नै सारे नबियें दी हत्या नेई कीती। इस आस्तै असैं इतिहासक घटनाएं दे मताबक 'हत्या करने' दी ज'गा 'हत्या करने दी कोशिश' अनुवाद कीता ऐ।
2. ईश्वर दी सत्ता अगें झुकना! सिर झुकाना।
3. मतलब एह ऐ जे मनुख ते खर्च इस आस्तै करदा ऐ जे उसी त्रक्की मिले, पर एह लोक दमाजरेपन नै खर्च करदे न। इस आस्तै उंदे खर्च करने दा तरीजा ऊऐ नेहा निकलदा ऐ जनेहा जे उत्तर पासेआ चलने आहली उंदी-ठार हवा होंदी ऐ जो खेती गी नश्ट-भ्रष्ट करी दिंदी ऐ। इसै चाल्ली ओह खर्च बी उंदे कर्म दा परिणाम बे-कार बनाई दिंदा ऐ।

إِنْ تَمْسِكُمْ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ
تُصِيبَكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ

उंदी (उलट) चाल तुसेंगी किश बी नुकसान
नेई पुजाई सकग ते ओह जे किश बी करदे
न, यकीनन अल्लाह उसी भलेआं तबाह-
बरबाद करने आह्ला ऐ ॥ 121 ॥
(रुकू 12/3)

ते (उस बेले गी याद कर) जिसलै तूं बडलै-
बडलै अपने घरे दे जीवें चा निकलियै इस
आस्तै गेआ हा जे मोमिनं गी जंग आस्तै उंदी
निश्चत ज गें पर¹ बदहाई देऐं ते अल्लाह तेरी
(प्रार्थनां) बौहत सुनने आह्ला (ते तुसैं लोकें
दे हालातें गी) खूब जानने आह्ला ऐ ॥ 122 ॥

(फही उस बेले गी बी याद कर) जिसलै (जे
इनें हालातें गी दिक्खियै) तुंदे चा दो गरोह
(दल)² बुजदिली दस्सने पर त्यार होई गे हे
हालांके अल्लाह उंदा दोस्त हा ते मोमिनं गी
ते अल्लाह पर गै भरोसा रक्खना चाही दा
॥ 123 ॥

ते (इस शा पैहलें) बदर (दी जंग) च जिसलै
जे तुस कमजोर हे अल्लाह यकीनन तुसेंगी
मदद देई चुके दा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह
दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस शुकुरगजार
बनो ॥ 124 ॥

(उस बेले गी बी याद कर) जिसलै तूं मोमिनं
गी गलाऽ करदा हा जे क्या थुआड़े आस्तै एह
(गल्ल) काफी नेई होग जे थुआड़ा रब्ब
(गासै थमां) उतारे गेदे त्रै ज्हार फरिशतें राहें
थुआड़ी मदद करै ॥ 125 ॥

की (काफी) नेई होग! जेकर तुस सबर करो
ते संयम अखत्यार करो। ते ओह (काफर)

تَصِيرُوا وَاتَّقُوا لَا يَصْرُكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝ ١٢١

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ
الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ۝ ١٢٢

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا
وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ۝ ١٢٣

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ
فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ۝ ١٢٤

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَكُنْ يَكْفِيكُمْ أَنْ
يُمَدِّدَ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنْزِلِينَ ۝ ١٢٥

بَلَىٰ إِنَّ تَصِيرُوا وَاتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ

1. इस आयत च 'उहद' दे युद्ध दा ब्यौरा ऐ।

2. एह दो दल खजरज बंश चा बनू सल्लाम: ते औस बंश चा बनू हारिस: हे।

तुंदे पर इससे बेलै चढ़ाई करी देन तां थुआड़ा रब्ब पंज ज्हार भयंकर हमला करने आह्ले फरिश्ते राहें थुआड़ी मदद करग ॥ 126 ॥

ते अल्लाह नै एह (गल्ल) सिर्फ थुआड़े आस्तै शुभ-समाचार¹ दे तौरे पर ते इस आस्तै जे थुआड़े दिल एहदे राहें संदोख पान, निश्चत कीती दी ऐ ॥ 127 ॥

(ते) इस आस्तै (निश्चत कीती दी ऐ) जे तां जे ओह (अल्लाह) मुन्करें दे इक हिस्से गी कट्टी देऐ जां उनेंगी अपमानत करी देऐ तां जे ओह नाकाम बापस जान। नेई ते मदद ते (सिर्फ) अल्लाह दी तरफा गै (औंदी) ऐ जे गालिब (ते) हिकमत आहला ऐ ॥ 128 ॥

तेरा इस मसले/मामले च किश (दखल) नेई (एह सारा मसला/मामला खुदा दे हत्थै च ऐ) चाह तां उंदे पर किरपा करै ते चाह तां उनेंगी अजाब देई देऐ (ते ओह अजाब दे गै हकदार न) की जे ओह जालम न ॥ 129 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ बख्शी दिंदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बखाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 130 ॥ (रुकू 13/4)

हे ईमानदारो! तुस (अपने धन पर) ब्याज/सूद जो (धन गी) बे-ब्या बधांदा ऐ, मत² खाओ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 131 ॥

فَوَرِّهُمْ هَذَا يُمِدُّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ
أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ۝
وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ
وَسِتِّمِينَ قُلُوبَكُمْ بِهِ ۖ وَمَا التَّنْصُرُ
إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝
لَيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ
يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ۝

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ۝

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ
يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۖ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا
أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ۝

1. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे फरिश्ते दा बर्णन सिर्फ इस आस्तै ऐ जे सुखने ते कश्फ च शुभ-समाचार हासल होने कन्ने मनुक्खै गी उत्साह दी प्रेरणा मिलदी ऐ नेई ते असल मतलब ते इय्यै हा जे अल्लाह मदद करग।
2. ब्याज मूल धन गी असान्नी कन्ने बधाई दिंदा ऐ। इस आस्तै अल्लाह नै गलाया जे तुस ब्याज नेई खा करा करो, जो मैहन्त दे बगैरा धन गी बधांदा जंदा ऐ।

ते उस अग्गी शा डरो जो मुन्करें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ ॥ 132 ॥

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۖ

ते अल्लाह (दी) ते इस रसूल दी आज्ञा दा पालन करो तां जे तुंदे पर रहम कीता जा ॥ 133 ॥

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

ते अपने रब्ब पासेआ नाजल होने आहली बख्शिश (पासै) ते उस जन्मत पासै जिसदी कीमत गास ते धरती न ते जो संयमियें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ, बधो ॥ 134 ॥

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ۝

जो (संयमी) खुशहाली (च बी) ते तंगदस्ती च (बी खुदा दे रस्ते च) खर्च करदे न ते गुस्से गी दबाने आहले ते लोकें गी माफ करने आहले न ते अल्लाह ऐसे उपकार करने आहलें कनै प्रेम करदा ऐ ॥ 135 ॥

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِيتِ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

हां! (उनें लोकें आस्तै) जो कोई बुरा कम्म करने दी सूरत च जां अपने आपै पर जुलम करने दी सूरत च अल्लाह गी याद करदे न ते अपने कसूरें (पापें) दी माफी चांहदे न ते अल्लाह दे सिवा कु'न कसूर (पाप) माफ करी सकदा ऐ ते जे किश उनें कीते दा होंदा ऐ ओहदे पर जानी-बुझी जिद्द नेई करदे ॥ 136 ॥

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ ۚ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

एह लोक ऐसे न जे उंदा अजर उंदे रब्ब पासेआ प्राप्त होने/थहोने आहली माफी ते ऐसे बाग होंगन जिंदे हेठ¹ नैहरां बगदियां होंगन ते ओह उंदे च नवास करदे रौहगन ते कम्म करने आहलें दा (एह) बदला किन्ना गै अच्छा/बेहतर ऐ ॥ 137 ॥

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَبَتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِعَمَلِهِمُ

तुंदे शा पैहलें मते-हारे विधि-विधान होई

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۖ فَسِيرُوا فِي

1. अर्थ एह ऐ जे ओह नैहरां बागें कनै सरबंघत होंगन ते उंदे च बस्सने आहले उनें नैहरें दे मालक होंगन।

الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

चुके दे न जिंदे नतीजे दिक्खने होन तां धरती
पर फिरो ते दिक्खो जे (उनें विधि विधानें
गी) झुठलाने/नकारने आहलें दा कैसा (बुरा)
परिणाम होआ ॥ 138 ॥

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

एह (जिकर/कुरआन) लोकें आस्तै बौहत
जाहरी-बाहरी ब्याख्या करने आह्ला ते संयमियें
आस्तै हदायत ते नसीहत ऐ ॥ 139 ॥

وَلَا يَهْتَوُوا وَلَا تَحْرُفُوا وَأَنْتُمْ
الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

ते तुस कमजोरी नेई दस्सो ते नां गम करो ते
जेकर तुस मोमिन ओ तां तुस गै गालब रौहगे
ओ ॥ 140 ॥

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ
قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ
النَّاسِ ۚ وَلَيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَلَيَخْذُ مِنْكُمْ شَهَادَةً ۖ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

जेकर तुसंगी कोई चोट लगै तां उनें लोकें गी
बी ते बैसी गै चोट लग्गी चुकी दी ऐ एह
(गाल्बा दे) दिन ऐसे न जे अस उनेंगी लोकें
च बारी-बारी बदलदे रौहने आं (तां जे ओह
नसीहत हासल करन) ते तां जे अल्लाह उनें
लोकें गी जाह्र करी देऐ जो ईमान ल्याए दे
न ते तुंदे चा (केइयें गी) गुआह बनाऽ ते
अल्लाह जालमें गी पसंद नेई करदा ॥ 141 ॥

وَلَيُمَجِّصَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَّ
الْكُفْرِينَ ﴿١٤٢﴾

ते तां जे जो मोमिन न, उनेंगी अल्लाह पाक
ते साफ करी देऐ ते मुन्करें गी तबाह करी देऐ
॥ 142 ॥

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا
يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ
الصَّابِرِينَ ﴿١٤٣﴾

क्या तुसैं (एह) समझी लेदा ऐ जे तुस जन्नत
च दाखल होई जागे ओ हालांके अजें अल्लाह
नै तुंदे चा उनें लोकें गी जो मुजाहिद¹ न,
जाह्र नेई कीता ते नां उनेंगी जो धीरजवान न,
अजें उसनै जाह्र कीता ऐ ॥ 143 ॥

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ

ते तुस (लोक ते) इस मौत² दी इच्छेआ
उसदे समे शा पैहलें करदे होंदे हे। इस लेई

1. मूल शब्द 'मुजाहिद' दा अर्थ ऐ - प्रयत्नशील, कर्मवीर, अल्लाह दे रस्ते च प्रयत्न/कोशिश करने आहले।

2. यानी जिहाद ते वीरगति आहली मौत।

(हून) तुसें उसी इस हालत च दिक्खी लेदा ऐ जे तुंदे सामनै उसदे सारे गुण-दोश जाहर होई गेदे न। (फही हून किश लोक उस शा मूह फेरा करदे न?) ॥ 144 ॥ (रुकू 14/5)

ते मुहम्मद सिर्फ इक रसूल ऐ। इस शा पैहले सारे रसूल मौत पाई चुके दे न। इस आस्तै जेकर ओह मौत पाई लै जां कतल करी दित्ता जा तां क्या तुस अपनी अडिडयें दे भार परतोई जागे ओ? ते जो शख्स अपनी अडिडयें दे भार परतोई जा ओह अल्लाह दा कदे बी किश नुकसान नेई करी सकदा। ते अल्लाह जरूर शुकरगुजारें गी बदला देग ॥ 145 ॥

ते अल्लाह दी आज्ञा दे बगैर कोई जीव नेई मरी सकदा। (की जे अल्लाह नै) इक निश्चत समे आह्ला फैसला (कीते दा ऐ) ते जो शख्स संसारक बदला चाह तां अस उसी ओहदे चा देगे ते जो शख्स आखरत दा बदला लैना चाहदा होऐ अस उसी ओहदे चा देगे ते शुकरगुजारें गी जरूर बदला देगे ॥ 146 ॥

ते मते-हारे नबी ऐसे (होई चुके दे) न, जिंदे कनै मिलियै (उंदी जमात दे) मते-हारे लोके जंग कीती, फही नां (ते) ओह उस (कश्ट) कारण सुस्त होई गे जो उनेंगी अल्लाह दी राह च पुजेआ हा ते नां गै कमजोरी दस्सी ते नां उनें (दुश्मनें दे सामनै) डगमगाना अखत्यार कीता। ते अल्लाह सबर करे आहलें कनै प्रेम करदा ऐ ॥ 147 ॥

ते सिवाए इस गल्ला दे उनें किश (बी) नेई गलाया ते (हे) साढ़े रब्ब! साढ़े कसूर (यानी कुताहियां) ते साढ़े कर्म च साढ़ी ज्यादतियां

تَلْقَوْهُ فَقَدَرَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٤﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَصَرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُّوَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَكَايْنِ مِنْ نَبِيِّ قُتِلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهُمْ أَلَمًا أَسَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٧﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا

असेंगी माफ कर ते साढ़े पैने (पैरे) मजबूत कर ते काफर लोकें दे खलाफ साढ़ी मदद कर ॥ 148 ॥

इस पर अल्लाह नै उनेंगी संसारक बदला (बी) ते आखरत दा सर्वश्रेष्ठ बदला (बी) दिता, ते अल्लाह नेकी करने आहलें कनै प्रेम करदा ऐ ॥ 149 ॥ (रुकू 15/6)

हे मोमिनो! जेकर तुस उनें लोकें दी फरमांबरदारी करगे ओ जो काफर न तां ओह तुसें गी थुआड़ी अडिइयें दे भार (पिछड़े) परताई देंगन जिसदी ब'जा करी तुस घाटे च रौहने आहलें चा होई जागे ओ ॥ 150 ॥

(तुस घाटा खाने आहले नेई) बल्के अल्लाह थुआड़ा मददगार ऐ ते ओह सारे मदद करने आहलें शा बेहतर ऐ ॥ 151 ॥

जेहके लोक मुन्कर न, अस उंदे दिलें च इस ब'जा करी जे उनें उस चीजै गी अल्लाह दा शरीक बनाई दिते दा ऐ, जिसदी उसनै कोई दलील यानी सबूत नेई उतारेआ, यकीनन धाक जमाई देगे यानी रोहब पाई देगे ते उंदा ठकाना अग ऐ ते जालमें दा ठकाना अत गै बुरा ऐ ॥ 152 ॥

ते अल्लाह नै (उस बेले) जिसलै जे तुस उसदे हुकमै कनै उनेंगी मारी-मारी उंदा नास करा करदे हे, उसनै थुआड़े कनै अपना बा'यदा यकीनन पूरा करी दिता इत्थें तक जे जिसलै तुसें सुस्ती शा कम्म लैता ते (अल्लाह दे रसूल दे) हुकमै बाँरे आपस च झगड़ा कीता ते इसदे बा'द जे जे किश तुस पसंद करदे हे उसनै तुसेंगी दस्सी दिता हा पही बी तुसें ना-फरमानी शा कम्म लैता (तां उसनै

وَكَيْتَ أَقْدَامَنَا وَانْصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٨﴾

فَأَنشَأَ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَنُنْصِرَنَّكُمُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ ذَٰلِكُمُ الثَّابِتُ ﴿١٥٠﴾

بَلِ اللَّهُ مَوْلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥١﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ ۖ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ ۚ وَمَا وَبَهُمُ الثَّارُ ۗ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥٢﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِآذِينِهِ ۖ فَحَقَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَغَصِيْبْتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا أَرْبَكُم مَّا تَحِبُّونَ ۚ مِّنْكُمْ مَّن يُّرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّن يُّرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَّفَكُمُ

अपनी मदद रोकी दित्ती) तुंदे चा किश लोक संसारक¹ लालच दे चाहवान हे ते किश तुंदे चा आखरत (परलोक) दे चाहवान हे, फी उसनै तुसंगी थुआड़ी परीक्षा लैने आस्तै उंदे (यानी दुश्मनें दे) हमले शा बचाई लैता ते उसनै तुसंगी यकीनन माफ करी दित्ता ऐ ते अल्लाह मोमिनै पर बौहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 153 ॥

जिसलै तुस नसदे जा करदे हे ते कुसै बकखी मुड़ियै नथे दिखदे। हालांके रसूल थुआड़ी सारें शा पिछली टुकड़ी / दल च (खड़ोते दा) तुसंगी सद्दा करदा हा, इस पर उस (अल्लाह) नै तुसंगी इक दुख² दे बदले च इक होर दुख दित्ता तां जे जे किश तुंदे शा जंदा रेहा ऐ ते जो (दुख) तुसंगी पुज्जेआ ऐ उस पर तुस दुखी नेई हो ते जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 154 ॥

फी उसनै इस दुख दे बा'द तुंदे पर दिलें दे सुख-चैन (दी हालत) यानी नींदर नाजल कीती जो तुंदे चा इक गरोह पर छा करदी ही ते इक गरोह ऐसा हा जे उनेंगी उंदी जानें फिकरै³ च पाई रखे दा हा। ओह् अल्लाह दे बारे च अज्ञानता (ज्हालत) दे बिचारें आंगर झूठे बिचार करा करदे हे ओह् आखा करदे हे जे क्या कहुमत च सादा बी किश (दखल) है? तू गलाई दे (जे) कहुमत सारी दी सारी अल्लाह दी ऐ ओह् (मुनाफिक)

عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۗ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذْ تَضَعُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَى أَحَدٍ
وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ
فَأَتَاكُمْ عَمَّا بَعَثَ لَكُمْ لِيَكِيلًا تَحَرُّوْا
عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۖ وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

ثُمَّ أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً
نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِنْكُمْ ۖ
وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۖ
يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ۖ
قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ ۖ يُخْفُونَ فِي

1. इस कन्नै संसारक जां युद्ध च लुट्टे दा धन संबद्ध नेई ऐ। बल्के उनें लोकें दा एह बिचार संबद्ध ऐ जेहड़े एह समझदे हे जे अस बी 'मुजाहिद' (योधे) समझे जागे, दस्सेआ जे एह बी संसारक लुब्ध ऐ॥
2. इस दा मतलब एह ऐ जे जो दिली दुख तुसंगी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दा आदेश जोड़ियै 'उहद' नांउ दी फ़ाड़ी थमां हटी जाने दा हा, उसदी स'जा तौले गै हार दे रूपै च देई दित्ती तां जे ना-फरमानी दा दुख हल्का सेही होऐ जे अल्लाह नै उससै बेले स'जा देइयै माफ करी दित्ता।
3. यानी अपने प्राणें दी चिंता पेदी ही ते इस्लाम दी मान-मर्यादा दी चिंता नथी।

अपने दिलें च ओहू किश छपालदे न जिसी ओहू तेरे सामनै जाहर नेई करदे। ओहू गलांदे न जे जेकर साढ़ा (बी) कहूमत च दखल होंदा तां अस इत्थें नेई मारे जंदे। तू गलाई दे (जे) जेकर तुस अपने घरें च (बी) रौंहदे, तां बी जिनें लोकें पर युद्ध करना जरूरी ठरहाया गेआ ऐ ओहू अपने लेटने दी ज'में पासै (शहीद होइयै) जरूर निकली जंदे (तां जे अल्लाह अपने हुकम गी पूरा करै) ते तां जे जो शुआड़े सीनैं च ऐ अल्लाह उस दी परीक्षा करै ते जे किश शुआड़े दिलें च ऐ उसी (पाक-पवित्तर ते) साफ करै ते अल्लाह ढंडें दियें गल्लें गी (बी) खूब जानदा ऐ ॥ 155 ॥

जिस रोज दमैं लश्कर इक-दूए दे सामनै होए हे उस रोज तुंदे चा जिनें पिट्ट फेरी लैती ही उनेंगी शतान नै उंदे किश कर्म कारण गराना चाह्या हा ते यकीनन अल्लाह हून उनेंगी माफ करी चुके दा ऐ ते यकीनन अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) सैहनशील ऐ ॥ 156 ॥ (रुकू 16/7)

हे मोमिनो! तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जो मुन्कर होई गेदे न ते अपने भ्राएं दे बारे च जिसलै ओहू देश च (जिहाद आस्तै) निकलन जां युद्ध आस्तै रवाना होन तां आखदे न जे जेकर ओहू साढ़े कच्छ रौंहदे तां नां मरदे ते नां मारे जंदे। (एहू इस आस्तै होआ) जे अल्लाह उंदे इस कथन गी उंदे दिलें च संताप¹ (बसोस/पच्छोताऽ) दा मूजब

أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قَتَلْنَا هَٰؤُلَاءِ
قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ
كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ
وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَانِ ۚ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ
عَنْهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا
فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرًى ثَوْكَانُوا
عِندَ مَا مَا تَوَاوَا مَا قَاتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ
ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

1. मुन्करें दे कथन दा मकसद एहू ऐ जे इस गल्ला गी सुनियै मुसलमान कायर बनी जांगन, पर जिसलै मुसलमान उंदी गल्लें सा प्रभावत नेई होगन तां ओहू आपूं नराश होई जांगन ते उंदी अपनी गै गल्ल उंदे दिलें च संताप दा कारण बनी जाग।

बनाई देते ते अल्लाह (गै) जींदा करदा ऐ ते मारदा ऐ ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 157 ॥

ते जेकर तुस अल्लाह दे रस्ते पर मरोई जाओ जां मरी जाओ तां यकीनन अल्लाह दी (बख्शी दा थुआड़ी बख्शी औने आहली) बख्शीश ते रैहमत उस शा जो ओह ज'मा करदे न, बौहत बेहतर होग ॥ 158 ॥

ते जेकर तुस मरी जाओ जां मारे जाओ तां तुसंगी यकीनन अल्लाह (दे गै) कश किट्ठा करियै लेता जाग ॥ 159 ॥

ते तू उस महान रैहमत दी ब'जा कनै (गै) जो अल्लाह द्वारा (तुगी दिती गेदी) ऐ, उंदे आस्तै तू नर्मदिल आहला ऐं ते जेकर तू बुरे सभाऽ आहला ते सख्तदिल होंदा तां एह लोक तेरे लागेआ तित्तर-बित्तर होई जंदे। इस लेई तू उनेंगी माफ करी दे ते उंदे आस्तै (खुदा शा) बख्शीश मंग ते वहुमन (दे मामलें) च उंदे कनै सलाह (करा) कर। पही जिसलै तू (कुसै गल्लै दा) पुखा इरादा करी लै तां अल्लाह पर भरोसा कर। अल्लाह भरोसा करने आहलें कनै यकीनन प्रेम करदा ऐ ॥ 160 ॥

जेकर अल्लाह थुआड़ी मदद करै तां तुंदे पर कोई गालिब नेई (आई सकदा) ते जेकर ओह थुआड़ी मदद करना छोड़ी देऐ तां उसी छोड़ियै होर कु'न ऐ जो थुआड़ी मदद करग ते मोमिनें गी अल्लाह पर (गै) भरोसा करना चाही दा ॥ 161 ॥

ते कुसै नबी आस्तै एह मनासब नेई जे ओह ख्यानत करै ते जो शख्स ख्यानत करग ओह

وَيُمِيتُ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٧﴾

وَلَيْسَ قَتَلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ لَمَغْفِرَةً مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٨﴾

وَلَيْسَ مِتُّمْ أَوْ قَتَلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُحْمَرُونَ ﴿١٥٩﴾

فَبِأَرْحَمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْقَضُوا مِنْ حَوْلِكَ ۚ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۚ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَإِنْ يَخْذَلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلُ ۚ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ

अपनी ख्यानत राहें हासल कीते गेदे (धन)
गी क्यामत आहलै रोज आपू जाहर करी देग।
पही हर इक जान गी जो कुछ उसनै कमाए
दा होग पूरा-पूरा देई दिता जाग ते उंदे पर
कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 162 ॥

क्या ओह शख्स जो अल्लाह दी मरजी मताबक
चलदा ऐ उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जो
अल्लाह पासेआ (नाज़ल होने आहलै) गुस्से
गी लेइयै परतोऐ? ते उस दा ठकाना जहन्नम
होऐ ते ओह ज'गा (रौहने दी द्रिस्टी कनै)
बौहत बुरी ऐ ॥ 163 ॥

अल्लाह दे घर उंदे आसतै बकख-बकख दरजे
न ते जे किश ओह करदे न अल्लाह उनेंगी
दिक्खा करदा ऐ ॥ 164 ॥

अल्लाह नै मोमिनें चा इक ऐसा रसूल भेजियै,
जो उनेंगी उसदे नशान (आयतां) पढ़ियै सुनांदा
ऐ ते उनेंगी पवित्र करदा ऐ ते उनेंगी कताब
ते हिक्मत सखांदा ऐ, यकीनन उंदे पर स्थान
(उपकार) कीता ऐ ते ओह (इस शा पैहलें)
यकीनन जाहरी (बाहरी) गुमराही च (पेदे)
हे ॥ 165 ॥

ते क्या (एह सच्च नेई जे) जिसलै (बी)
तुसेंगी कोई ऐसी तकलीफ पुज्जी जिस शा
दूनी तकलीफ तुस (आपू) पुजाई चुके दे हे
तां तुसें गलाई दिता जे एह कुत्थुआं (आई
गेई) ऐ तू (उनेंगी) गलाई दे जे ओह (आपू)
थुआड़ी अपनी बकखी दा गै आई दी ऐ।
अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरा पूरा समर्थ
ऐ ॥ 166 ॥

ते जिस दिन दमैं दल इक-दूए दे सामनै होए
हे (उस रोज) जो (दुख) तुसेंगी पुज्जेआ हा

بِمَا عَمِلَ يَوْمَ الْفَيْفَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ
بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا أَوْفَتْهُ جَهَنَّمُ ۖ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ بِصِرِّهِمْ
يَعْمَلُونَ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ
فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ ۚ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٥﴾

أَوَلَمْ آصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ
مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَلَيْ هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
أَنْفُسِكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٦﴾

وَمَا آصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

فَيَا ذِينَ اللَّهِ وَيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾

(ओह) अल्लाह दे हुकम कनै (गै) पुजेआ हा ते इस आस्तै (पुजेआ हा) तां जे ओह मोमिनें ते मुनाफिकें (दोगले लोकें) गी जाहर करी देऐ ॥ 167 ॥

ते उनें (मुनाफिकें/दोगले लोकें) गी बी जाहर करी देऐ जिनैगी गलाया गेआ हा जे आओ अल्लाह दे रस्ते पर जंग करो ते (दुश्मन दे हमले गी) रोको (जिस पर) उनें गलाया जे जेकर अस जंग करना जानदे तां जरूर थुआड़े कनै चलदे। ओह (लोक) उस रोज ईमान दी निसबत कुफर दे ज्यादा लागै हे। ओह अपनी जवानी ओह किश आखदे हे जो उंदे दिलें च नेई हा ते जे किश ओह छपालदे न अल्लाह उसी सारे शा ज्यादा जानदा ऐ ॥ 168 ॥

(एह ओह लोक न) जिनें अपने भ्राएं दे बारै ऐसी हालत च जे ओह आपू (पिच्छें) बेही रेह हे, गलाया हा जे जेकर ओह साढ़ी गल्ल मनदे तां मारे नेई जंदे (मरोंदे) तू (उनेंगी) गलाई दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां (हून) अपने आपै शा (गै) मौती गी हटाइयै दस्सी देओ ॥ 169 ॥

जो लोक अल्लाह दे रस्ते पर मरोई गे न तुस उनेंगी मोए दे कदें बी नेई समझो। ओह ते अपने रब्ब दे हजूर च जींदे न (ते) उनेंगी रिश्क दित्ता जंदा ऐ ॥ 170 ॥

ओह उस पर जो अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै प्रदान कीते दा ऐ, खुश न ते उनें लोकें बारै (बी) जो हूनै उंदे पिच्छुआं (आइयै) उंदे कनै नेई मिले खुश न (की जे) उनेंगी (ते उंदे म'जब आहलें गी) कोई डर नेई होग ते नां गै ओह दुखी होंगन ॥ 171 ॥

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمُ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿٣٨﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِلْإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قَاتَلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿٤٠﴾

فَرِحِينَ بِمَا أَلْهِمَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيُسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤١﴾

تَبَارَكَ

(हां) ओह उस बड़्डी नैमत पर जो अल्लाह पासेआ (उनेंगी प्रदान) होई दी ऐ ते (ओह्दी) किरपा पर ते इस गल्ला पर जे अल्लाह मोमिनें दा अजर / सिला जाया नेई करदा, खुश होआ करदे न ॥ 172 ॥ (रुकू 17/8)

जिनें लोकें अल्लाह ते रसूल दा हुकम अपने जखमी होने दे बा'द (बी) कबूल कीता उंदे चा उंदे आसतै, जिनें चंगी चाल्ली अपना फर्ज नभाया (अदा कीता) ऐ ते संयम अखत्यार कीता ऐ, बड़ा अजर ऐ ॥ 173 ॥

(एह) ओह (लोक न) जिनेंगी दुश्मनें गलाया हा जे लोकें¹ थुआड़े खलाफ (लश्कर) किट्ठा कीते दा ऐ। इस आसतै तुस उंदे शा डरो तां इस (गल्ला) नै उंदे ईमान गी होर बी बधाई दिता ते उनें गलाया जे साढ़े आसतै अल्लाह (दी जात) काफी ऐ ते ओह किन्ना गै कारसाज ऐ ॥ 174 ॥

इस आसतै ओह अल्लाह पासेआ बगैर कुसै नुकसान दे बड़ी नैमत ते बड़ी किरपा लेइयै परतोए ते ओह अल्लाह दी मरजी दे मताबक चली पे ते अल्लाह बौहत किरपा करने आहला ऐ ॥ 175 ॥

एह (डराने आहला)सिर्फ (इक) शतान ऐ। ओह अपने दोस्तें गी डरांदा ऐ जेकर तुस मोमिन ओ तां इंदे (शतानें) शा नेई डरो ते मेरे शा डरो ॥ 176 ॥

ते जेहके लोक कुफर च तौले-तौले अगगें बधा करदे न ओह तुगी दुखी नेई करन!

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَصْلٍ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظُنُّ جَزَاءَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ ١٧٢

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
مِنْهُمْ وَاتَّقُوا ۖ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ ١٧٣

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ
إِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۝ ١٧٤

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَصْلٍ لَمْ
يَمَسَّهُمْ سُوءٌ ۚ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ۖ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ۝ ١٧٥

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ الشَّيْطَانُ يَخَوْفُ أَوْلِيَاءَهُ
فَلَا تَحْقُقُوهُمْ وَخَافُونَ ۖ إِنَّكُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝ ١٧٦

وَلَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ ۖ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا

1. मूल शब्द 'अन्नास' दा अर्थ सधारण लोक ऐ, पर इत्थें इस दा अर्थ ऐ ओह लोक जो मुसलमाने दे बैरी हे।

ओह् अल्लाह गी कदें बी जोह् (नुकसान) नेई पुजाई सकदे। अल्लाह चांहदा ऐ जे आखरत च उंदे आस्तै कोई हिस्सा नेई रक्खै ते उंदे आस्तै बड्डा अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 177 ॥

जिनें लोकें ईमान गी छोड़ियै कुफर अखत्यार करी लैता ऐ ओह् अल्लाह गी कदें बी कोई जोह् (नुकसान) नेई पुजाई सकदे ते उनेंगी दर्दनाक अजाब मिलग ॥ 178 ॥

ते जेहके लोक मुन्कर न ओह् कदें बी एह नेई समझी लैन जे सादा उनेंगी ढिल्ल देना उंदी जात आस्तै बेहतर ऐ। अस उनेंगी जेहकी ढिल्ल दिने आं (तां) उसदा नतीजा सिर्फ (उंदा) गुनाहें च होर ज्यादा बधी जाना होग ते उंदे आस्तै अपमान जनक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 179 ॥

(एह) ममकन (गै) नथा जे जिस हालत च तुस (लोक) ओ अल्लाह उस पर जिन्ना चिर जे ओह् (अल्लाह) मलीन गी पवित्तर शा बक्ख नेई करी दिंदा (तुंदे जनेह) मोमिनें गी छोड़ी दिंदा ते अल्लाह तुसेंगी गैब (परोक्ष) दियें गल्लें शा कदें बी सूचत नथा करी सकदा। हां! अल्लाह अपने रसूलें बिच्चा जिसी चांहदा ऐ चुनी लैदा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह (पर) ते उसदे रसूलें पर ईमान ल्याओ, ते जेकर तुस ईमान ल्यौगे ते संयम अखत्यार करी लैगे तां तुसेंगी बौहत बड्डा बदला / अजर मिलग ॥ 180 ॥

ते जेहके लोक उस (धन गी देने) च जो अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै दिते दा ऐ, कंजूसी करदे न ओह् अपने आस्तै (उसी)

يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي
الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ
يُضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُ
لَهُمْ خَيْرًا لِّأَنفُسِهِمْ ۖ إِنَّمَا نُمَلِّئُ لَهُمْ
لِيُزَادُوا فِي إِثْمِهِمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا
أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ
الطَّيِّبِ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِعَكُمْ عَلَى
الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ
يَشَاءُ ۚ فَأَمَتُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَإِنْ
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنَّهُمْ
لِللَّهِ مِنْ فَضْلِهِمْ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ ۚ بَلْ هُمْ شَرٌّ

कदें बी चंगा नेई समझन। (चंगा नेई) बल्के ओह उंदे आस्तै बुरा ऐ। जिस धन च ओह कंजूसी बरतदे न क्यामत आहलै रोज यकीनन उसदा लड्डन (तौक) बनाया जाग (ते उंदे गलें च पाया जाग) ते गासैं ते धरती दी मीरास (स्वामित्व) अल्लाह आस्तै गै ऐ ते जे (किश) तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ। ॥ 181 ॥ (रुकू 18/9)

जिनें लोकें गलाए दा ऐ जे अल्लाह¹ ते गरीब ऐ ते अस अमीर आं। अल्लाह नै उंदी (इस) गल्ला गी यकीनन सुनी लैता ऐ, अस उंदी एह गल्ल ते उंदा बिला-ब'जा गै नबियें गी मारने दी ताक च ठले दे रौहना यकीनन लिखियै रखगे ते अस (उनेंगी) गलागे जे जलन आहला अजाब चक्खो ॥ 182 ॥

एह (अजाब) जे (किश) थुआड़े हत्थें (कमें कारण) अगें भेजे दा ऐ उसदे कारण होग ते सचाई एह ऐ जे अल्लाह अपने बंदें पर जुलम नेई करदा ॥ 183 ॥

जिनें लोकें गलाए दा ऐ जे अल्लाह नै असेंगी यकीनन तकदी हुकम दिते दा ऐ जे अस (उस बेले तक) कुसै रसूल दी गल्ल नेई मनचै जिन्ना चिर ओह ऐसी कुरबानी (दा हुकम) नेई आहनै जिसी अगग खाई² जंदी होऐ। तूं (उनें गी) आखी दे जे केई रसूल थुआड़े कश मेरे शा पैहलें जाहरा-बाहरा नशान

لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ ١٨١

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنَاءُ سَكَتُ مَا قَالُوا ۖ وَكَفَىٰ لَهُمْ الْأَنْبِيَاءُ بَغِيْرَ حَقٍّ ۚ وَتَقْوُلُ دُوْقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝ ١٨٢

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝ ١٨٣

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ اِئْتِنَا اَلَا نُوْمِنُ لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يٰٓاْتِيَنَا بَقْرًا نَّآْكُلُهٗ الْتٰرُ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِاٰتِيٰتٍ وَبِالَّذِيْ قُلْتُمْ فَلِمَ

1. मुसलमानें गी दान देने आस्तै प्रेरणा देने आहली गल्लें गी सुनियै यहूदी गलादे हे जे पता लगगा ऐ जे अस अमीर आं ते अल्लाह गरीब। इसदा जवाब दिते दा ऐ जे ओह दिन दूर नेई जिसलै जे थुआड़े धन बगैरा तुंदे शा खूसी लैते जांगन। पही इतिहास शा सिद्ध ऐ जे यहूदी मदीना ते उसदे आसे-पासे दी सारी धन-दौलत छोड़ियै नस्सी गे हे।
2. इस दा एह अर्थ नेई जे अगग कुतुआं आइयै उसी भसम करी दिंदी हो, बल्के बलि देने दा अर्थ एह होंदा हा जे ओह अगगी च जाली जंदी हो ते उसी 'दाह्य बलिदान' गलाया जंदा हा। ऐसे बलिदानें दी प्रथा हिंदुएं, ईरानियें ते यहूदियें च प्रचलत ही।

आहनी चुके दे न ते ओह (चीज) बी जो तुसें ब्यान कीती ऐ। फी जेकर तुस सच्चे ओ तां उनेंगी मारने पर की तुले दे हे? ॥ 184 ॥

फी जेकर ओह तुगी झुठलान तां (केह होआ) तेरे शा पैहलें दे केई रसूलें गी (बी), जो खुल्ले नशान ते चमत्कार ते रोशन शरीअत ल्याए हे, झुठलाया जाई चुके दा ऐ ॥ 185 ॥

हर इक जान मौती दा मजा चक्खने आहली ऐ। ते तुसेंगी सिर्फ क्यामत आहलै ध्याडै (गै) थुआडै (कर्म दे) पूरे बदलै¹ दिते जांगन। इस आस्तै जिसी अग्गी शा दूर रक्खेआ जा ते जन्नत च दाखल कीता जा ओह कामयाब होई गेआ ते संसारक जिंदगी (दा समान) सिर्फ धोखा देने आह्ला आरजी समान ऐ ॥ 186 ॥

तुसेंगी थुआड़ी धन-दौलत ते थुआड़ी जानें दे बारे च जरूर अजमाया जाग ते तुस जरूर उनें लोके शा जिनेंगी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गेई ही ते उंदे शा (बी) जेहके मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न अत्त दुख (देने आह्ला कलाम) सुनगे ओ, ते जेकर तुस सबर करगे ओ ते संयम अखत्यार करगे ओ तां एह यकीनन हिम्मत आहले कर्में चा ऐ ॥ 187 ॥

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै उनें लोके शा बचन लैता हा जिनेंगी कताब दिती गेई ही जे तुस जरूर लोके दे सामनै इस (कताब) गी जाहर करगे ओ ते इसी नेई छपालगे ओ पर इस दे बावजूद उनें इसी अपनी पिट्ठी पिच्छै सुट्ठी दिता ते इसी छोड़ियै थोड़ी² (हारी) कीमत लेई लैती। जे किश

قَاتِلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولُ
مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ
أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحِرَ
عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٦﴾

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا
وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ
عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٧﴾

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْفُمُونَهُ
فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٨﴾

1. जेकर संसार च बी बदला मिलदा ऐ, पर ओह पूरा-पूरा बदला नेई होंदा। मोमिनें दी शान दे मताबक बदला जो अल्लाह दी किरपा दा खुल्लम-खुल्ला प्रमाण होंदा ऐ, ओह क्यामत आहलै ध्याडै गै मिली सकदा ऐ।
2. इस आयत दी ब्याख्या आस्तै दिक्खो सूर: बकर: आयत नं.175 ।

ओह लैंदे न, ओह किन्ना गै बुरा ऐ ॥ 188 ॥

तू उनें लोकें गी जो अपने कीते पर इतरांदे न ते जेहका कम्म उनें नेई कीता ओहदे बारै बी चांहदे न जे उंदी सराहना कीती जा। तू ऐसा कदें बी नेई समझ जे ओह अजाब शा सुरक्षत न। (ओह पकड़ी लैते जांगन) ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 189 ॥

ते गासैं ते धरती की वहुमत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह हर गल्ल करने च समर्थ ऐ ॥ 190 ॥ (रुकू 19/10)

गासैं ते धरती की पदायश (सिरजना) च ते राती-दिनै दे अगैं-पिच्छें औने च अकलमंदें आस्तै यकीनन केई नशान (मजूद) न ॥ 191 ॥

(ओह अकलमंद) जेहके खड़ोते दे ते बैठे दे ते अपने पासैं दे भार लेटे दे अल्लाह गी याद करदे (राँहदे) न ते गासैं ते धरती की पदायश (सिरजना) बारै सोच-बचार शा कम्म लैंदे न (ते गलांदे न जे) हे साढ़े रब्ब! तोह एह (संसार) ऐहमें (ब्यर्थ गै) पैदा नेई कीता। तू (ऐसे बे-मकसद कम्म करने शा) पवित्तर ऐं। इस आस्तै तू असेंगी अग्गी दे अजाब शा बचाऽ ते साढ़ी जिंदगी गी बे-मकसद बनने शा बचाई लै ॥ 192 ॥

हे साढ़े रब्ब! जिसी तू अग्गी च दाखल करगा उसी ते तोह यकीनन अपमानत करी दित्ता ते जालमें दा कोई बी मददगार नेई होग ॥ 193 ॥

हे साढ़े रब्ब! असें यकीनन इक ऐसे पुकारने आहले दी अवाज सुनी ऐ जो ईमान (देने)

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُجِبُونَ أَنَّ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقَعُودًا وَعَلَىٰ جُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۝

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ

आस्तै बुलांदा ऐ (ते गलांदा ऐ) जे अपने रब्ब पर ईमान ल्याओ। इस आस्तै अस ईमान लेई आए। इस आस्तै हे साढ़े रब्ब! तूं साढ़े कसूर माफ कर ते साढ़ियां बुराइयां मटाई दे ते असेंगी सदाचारी लोके कनै (मलाइयै) मौत दे ॥ 194 ॥

ते हे साढ़े रब्ब! असेंगी ओह (किश) दे जिस दा तोह अपने रसूलें (दी जवान) राहें साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते क्यामत आहलै ध्याड़ै असेंगी अपमानत नेई करेआं। तूं अपने बा'यदे दे खलाफ कदें बी नेई करदा ॥ 195 ॥

इस आस्तै उंदे रब्ब नै (एह आखदे होई) उंदी (दुआऽ) सुनी लैती जे अ'ऊं तुंदे चा कुसै कर्म करने आहले दे कर्म गी, चाहे ओह मड़द होऐ जां जनानी, जाया नेई करड। तुस इक-दूए कनै (सरबंध रक्खने आहले) ओ। इस लेई जिनें हिजरत कीती ते उनें गी उंदे घरें चा कड़हेआ गेआ ते मेरे रस्ते च तकलीफ दिती गोई ते उनें जंग कीती ते मरोई गे, अ'ऊं उंदी बुराइयें (दे असरें) गी उंदे शरीरें चा यकीनन मटाई देगा ते अ'ऊं उनेंगी यकीनन ऐसे बागें च दाखल करड जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होडन। (एह इनाम) अल्लाह पासेआ बदले दे रूपै च मिलग ते अल्लाह ते ओह ऐ जेहदे कश सारें शा उत्तम सिला ऐ ॥ 196 ॥

जेहके लोक इन्कारी न उंदा देशै च अजादी कनै फिरना-टुरना तुगी कदें बी धोखे च नेई पाई देऐ ॥ 197 ॥

أَنْ أُمُؤَابِرِيكُمْ فَأَمَّا رَبَّنَا فَأَغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ
الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

رَبَّنَا وَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا
تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ ﴿١٩٥﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ
عَمَلَ غَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنُفِي ۚ
بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَأَخْرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي
سَبِيلِي ۖ وَقُتِلُوا وَقُتِلُوا لَا كُفْرَانَ
عَنَّهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دُخْلَهُمْ جَنَّتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ثَوَابًا مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾

لَا يَعْرَظُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي
الْبِلَادِ ﴿١٩٧﴾

एह आरजी लाह ऐ जिसदे बा'द उंदा ठकाना
जहन्नम (च) होग ते ओह अत्त गै बुरा ठकाना
ऐ ॥ 198 ॥

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ^ط
وَبُسْ الْمِهَادُ ۝

पर जिनें लोकें अपने रब्ब दा संयम अखत्तार
कीते दा ऐ उंदे लेई ऐसे बाग न जिंदे हेठ
नैहरां बगदियां न। ओह उंदे च गै रौहडन।
एह अल्लाह पासेआ प्रौहनचारी दे रूपै च
होग ते जे (किश) अल्लाह कश ऐ ओह
नेक (भलेमानस) लोकें आस्तै होर बी बेहतर
ऐ ॥ 199 ॥

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ ۝

ते अहले किताब चा किश लोक यकीनन ऐसे
(बी) हैन जो अल्लाह (पर) ते जो (किश)
तेरे पर उतारेआ गेदा ऐ (उस पर) ते जो
(किश) उंदे पर उतारेआ गेआ (ओहदे पर)
ईमान रखदे न ते कनै गै (ओह) अल्लाह दे
सामनै ल्हीमगी दस्सने आहले न ते अल्लाह
दी आयतें दे बदले च थोड़ा¹ मुल्ल नेई लैंदे।
एह ऐसे लोक न जे जिंदे कर्म दा बदला उंदे
रब्ब कश उंदे आस्तै सुरक्षत ऐ। अल्लाह
यकीनन तौले स्हाब करने आहला ऐ ॥ 200 ॥

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

हे ईमान आहलेओ! सबर शा कम्म लैओ ते
(बैरी शा बधियै / बदध) सबर दा प्रदर्शन
करो ते बन्नै (सरहददें) दी नगरानी रक्खो ते
अल्लाह दा संयम अखत्तार करो तां जे तुस
कामयाब होई जाओ ॥ 201 ॥ (रुकू 20/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَاطِبُوا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ۝

ooo

1. ओ धर्म दे बदले च संसारक तुच्छ धन कबूल नेई करदे।

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ وَسَبْعُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ رُكُوعًا

सूर : अल्-निसा

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ सत्तर आयतां ते चौहबी रुकू न।

अ'ऊँ अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे लोको! अपने रब्ब दा तक्रवा (संयम)
अखत्यार करो जिसनै तुसंगी इक (गै) जान
चा पैदा कीता ते उसदी जिनस (जाति) चा गै
उसदा जोड़ा पैदा कीता ते उनें दौनों चा मते-
हारे मड़द-जनानियां (पैदा करियै दुनियां च)
फलाए ते अल्लाह दा संयम (इस आस्तै बी)
अखत्यार करो जे ओहदे राहें' तुस आपस च
सुआल करदे ओ ते खास कर रिश्तेदारियें (दे
मामले) च (संयम शा कम्म लैओ) अल्लाह
यकीनन तुंदे पर नगरान ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ①

ते जतीमें गो उंदे माल (धन) देई देओ ते
पवित्तर (धन) दे बदले च अपवित्तर (धन)
नेई लैओ ते उंदा माल (धन) अपने धन च
(मलाइयै) नेई खाओ, एह यकीनन बड्डा
गुनाह ऐ ॥ 3 ॥

وَأُولُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا
الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ①

1. यानी तुस अल्लाह दे नांउ दा बास्ता देइयै अपनी जरूरतें गो पूरा करने दी इच्छा जाहर करदे ओ।

ते जेकर तुसेंगी एह डर होऐ जे तुस जतीमें दे बारे च न्यां5 नेई करी सकगे ओ तां जो तरीका तुसेंगी पसंद होऐ (अपनाई लैओ यानी जतीमें गी छोड़ियै) दूई जनानियें चा द'ऊं-द'ऊं कनै ते त्र'ऊं-त्र'ऊं कनै ते च'ऊं-च'ऊं कनै नकाह करी लैओ, पर जेकर तुसेंगी एह डर होऐ जे तुस न्यां5¹ नेई करी सकगे ओ तां इक गै जनानी कनै जां उनें² (दासियें) कनै जो थुआड़े हत्थै च न, नकाह करो। (एह ढंग इस गल्ला दे) ज्यादा नेई ऐ जे तुस जालम³ नेई होई जाओ ॥ 4 ॥

ते जनानियें गी उंदे मैहर दिली खुशी कनै देई देओ, पही जेकर ओह अपने दिलै दी खुशी कनै ओहदे चा तुसेंगी किश देई देन तां एह जानदे होई जे ओह थुआड़े आस्तै मजे ते नतीजे दे लिहाज कनै अच्छा ऐ, तुस उसी बे-शक्क खाओ ॥ 5 ॥

ते समझ नेई रक्खने आहलें गी अपना ओह धन नेई देओ जिसी अल्लाह नै थुआड़े आस्तै सहारा बनाए दा ऐ ते उसै चा उनेंगी खलाओ ते उनेंगी लुआओ ते उनेंगी मनासब ते चंगियां गल्लां आखो ॥ 6 ॥

ते जतीमें दी अजमैश उस बेले तगर करदे र'वो जे ओह ब्याह दी आयु तक पुज्जी जान, उसदे बा'द जेकर तुस उंदे च सूझ-बूझ दिक्खो तां उंदे धन उनेंगी बापस परताई देओ ते उंदे

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْلِي
وَتِلْكَ وَرَبِّعٌ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا
فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ۝

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ
طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ
هَٰذَا مَرِيئًا ۝

وَلَا تُولُوا السِّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ
اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا
وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَابْتَئُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ
فَإِنْ أَنْتُمْ مِنْهُمْ رِشْدًا فَادْفَعُوا
إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا

1. अनाथ जनानियें चा इक शा ज्यादा कनै नकाह करना चंगा नेई, की जे ना-इन्साफी दा डर ऐ। हां! उंदे अलावा दूई जनानियें चा द'ऊं-द'ऊं, त्र'ऊं-त्र'ऊं, च'ऊं-च'ऊं कनै नकाह करी सकदे ओ, की जे उंदे बारस उंदे हक दी रक्खेआ करी सकदे न।
2. नेहियां जनानियां जेहकियां युद्ध च शामल होन ते युद्ध भूमि च सेना गी युद्ध करने दी प्रेरणा देन ते पही बंदी बनाई लैतियां जान, उनेंगी दासियां गलाया जंदा ऐ।
3. इस चाल्ली दा ब्यहार करियें तुस जुलम ते पापें दे खतरे शा मती हद्दा तगर बची सकदे ओ।

जुआन होई जाने दे डरा कनै उंदे धन नजायज तौरा पर ते तौले-तौले नेई खाई जाओ ते जो कोई धनवान होऐ ओहदे आस्तै मनासब ऐ जे ओह (इस धन दे प्रयोग शा) पूरी चाल्ली बचे दा र'वै, पर जो गरीब होऐ ओह मनासब तौरा पर (इस धन चा) खाई सकदा ऐ, फही जिसलै तुस उनेंगी उंदे धन परताओ तां उंदे (अनाथें दे) सामनै गुआह बनाई लैओ ते स्हाब लैने आस्तै अल्लाह (इक्कला गै) काफी ऐ ॥ 7 ॥

ते मड़दें दा बी ते जनानियें दा बी उस धन च इक हिस्सा ऐ जो उंदे मां-प्योऽ ते उंदे करीबी रिश्तेदार छोड़ियै मरी जान, भामें इस (पिता-पुरखी) जैदाद चा थोड़ा बचे दा होऐ जां ज्यादा। एह इक निश्चत हिस्सा ऐ जो (अल्लाह आहले पासेआ) नियुक्त कीता गेदा ऐ ॥ 8 ॥

ते जिसलै (पुश्तैनी जैदाद दे) बंडारे मौकै दूए रिश्तेदार ते जतीम ते गरीब लोक बी आई जान तां एहदे चा उनेंगी बी देई देओ ते उनेंगी मनासब ते चंगियां गल्लां आखो ॥ 9 ॥

ते जेहके लोक इस गल्ला शा डरदे होन जे जेकर ओह अपने पिच्छें कमजोर उलाद छोड़ी गे तां उसदा केह बनग ? तां उनेंगी (दूए जतीमें दे बाँरे बी) अल्लाह दे डर शा कम्म लैना चाही दा ते चाही दा ऐ जे ओह साफ ते सिद्धी गल्ल गलान ॥ 10 ॥

जेहके लोक जुलम कनै जतीमें दा माल खंदे न ओह यकीनन अपने दिड़्डें च सिर्फ अगग भरदे न ते ओह यकीनन भड़कै करदी अगगी च दाखल होंगन ॥ 11 ॥ (रुकू 1/12)

وَبَدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا^١ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْعِفْ^٢ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ^٣ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ^٤ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا^٥

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ^١ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ^٢ أَوْ كَثُرَ^٣ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا^٤

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ^١ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا^٢

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ^١ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا^٢

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا^١ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ^٢ سَعِيرًا^٣

अल्लाह थुआड़ी उलाद दे बाँरे तुसैंगी हुकम दिंदा ऐ (जे इक) मड़दै दा (हिस्सा) द'ऊ जनानियें दे हिस्से दे बरोबर ऐ ते जेकर (उलाद) जनानियां (गै जनानियां) होन जेहकियां द'ऊ शा उप्पर होन तां उंदे आसतै (बी) जे किश उस (मरने आहले) नै छोड़े दा होऐ (उसदा) 2/3 हिस्सा निश्चत ऐ ते जेकर इक (गै जनानी) होऐ तां ओहदे आसतै (छोड़ी दी जैदाद दा) अद्धा हिस्सा ऐ ते जेकर उस (मरने आहले) दै उलाद होऐ तां उसदे मां-प्योऽ आसतै (यानी) उंदे चा हर इक आसतै उसदी छोड़ी दी जैदाद चा छेमां हिस्सा (निश्चत) ऐ जेकर उसदै उलाद नेई होऐ ते उसदे मां-प्योऽ (गै) बारस होन तां उसदी मां दा त्रीया हिस्सा (निश्चत) ऐ पर जेकर उसदे भ्राऽ (भैन मजूद) होन तां उसदी मां दा छेमां हिस्सा (निश्चत) ऐ (एह सब हिस्से) उसदी बसीहत ते (उसदे कजें दे) भुगतान दे बा'द दिते जांगन। तुस नेई जानदे जे थुआड़े पुरखें ते थुआड़े पुतरें चा कु'न थुआड़े आसतै ज्यादा लाह देऊ ऐ। एह अल्लाह पासेआ जरूरी करार दिता गेदा ऐ। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आहला (ते) हिकमत आहला ऐ ॥ 12 ॥

ते थुआड़ी जनानियां मरने परैत जे किश छोड़ी जान, जेकर उंदी उलाद नेई होऐ तां उंदे छोड़े दे धन दा अद्धा हिस्सा थुआड़ा ऐ ते जेकर उंदी संतान होऐ तां जे किश उनें छोड़े दा ऐ ओहदे चा चौथा हिस्सा थुआड़ा ऐ। (एह हिस्से उंदी) बसीहत ते कजां चकाने दे बा'द (बचे दे धन चा) हांगन। जेकर थुआड़ी उलाद नेई होऐ तां जे किश तुस छोड़ी जाओ

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ خِطِّ الْأُنثِيَيْنِ ۖ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثُ مَا تَرَكَ ۖ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلَا بَوَىٰهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشَّدُشُ مِمَّا تَرَكَ ۚ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۖ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ آبَاؤُهُ فَلَهُمِ الثُّلُثُ ۚ وَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلَهُمِ الشَّدُشُ مِمَّا بَعْدَ وَصِيَّتِهِ ۚ يُوصِي بَهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۖ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ۖ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ ۚ يُوصِي بَهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ وَلَدٌ ۖ فَإِنْ كَانَ

ओहदे चा चौथा हिस्सा उंदा (उनें जनानियें दा) ऐ ते जेकर तुंदी संतान होऐ तां जे किश तुस छोड़ी जाओ ओहदे चा अठमां हिस्सा उंदा (जनानियें दा) ऐ। (एह हिस्से) थुआड़ी बसीहत ते कर्जा चुकाने दे बा'द होंगन ते जिस मड़द जां जनानी दे छोड़े दे माल दी बंड कीती जंदी ऐ, जेकर उस दा प्योऽ ते कोई संतान नेई होऐ ते उसदा इक भ्राऽ जां इक भैन¹ होऐ तां उंदे चा हर इक दा छेमां हिस्सा होग ते जेकर ओह इस शा ज्यादा होन तां ओह सारे त्रीय्ये हिस्से च शामिल होंगन। एह हिस्से मरने आहले दी बसीहत ते कर्जा चुकाने दे बा'द बचे दे माल चा होंगन। इस बंडारे च कुसै गी नुकसान पजाने दा मकसद नेई होना चाही दा ते अल्लाह पासेआ तुसेंगी हुकम दित्ता जंदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते सैहनशील ऐ ॥ 13 ॥

एह अल्लाह दियां (निश्चत कीती दियां) हद्दां न ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दे आज्ञाकारी होन उनेंगी ओह ऐसे बागें च दाखल करग जिंदे च नैहरां बगदियां होंगन ते ओह उंदे च गै बास करडन ते इय्यै बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 14 ॥

ते जो शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल दी ना-फरमानी करै ते उसदी (निश्चत) हद्दें शा अगें लंघी जा ओह उसी (नरक दी) अगगी च दाखल करग, जेहदे च ओह चिरै तगर² बास करग ते ओहदे आस्तै अपमान

لَكُمْ وَلَكَدْ فَالَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ
كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً وَوَلَةً
أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلٍّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ
فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِّنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مَصْرَارٍ
وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ١٣

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
الْقَوْرُ الْعَظِيمُ ١٤

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ
حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ١٥

1. मूल शब्द 'कलाला' दे जिनें भ्राएं-भैनें दे बारस होने दा इत्थें बर्णन कीता गेदा ऐ ओह ऐसे भैन-भ्राऽ न जेहके ओहदी मां चा होन।

2. सुर्ग आस्तै बी 'खुलूद' (सदा) शब्द प्रयुक्त होऐ दा ऐ यानी एह जे सुर्ग च रौहने आहले लोक लम्मे सभे तक ओहदे च बास करडन ते नर्क आस्तै बी इयै 'खुलूद' शब्द बरते दा ऐ, पर पवित्र कुरआन च दूए थाहरें पर इस दा स्पष्टीकरण होऐ दा ऐ जे सुर्ग-बासी ओहदे च लगातार बास करडन, पर नर्क दे अज्ञाब दी अबधि किश चिरै बा'द खतम होई जाग।

जनक अजाब निश्चत ऐ ॥ 15 ॥
(रुकू 2/13)

ते थुआड़ी जनानियें चा जो बी कुसै ना-पसंद
(अश्लील¹) कम्मै दे लागै जान, उंदे बारै च
उंदे पर अपने (रिश्तेदारों ते गुआढियें) चा
चार गुआह ल्याओ, इस आस्तै जेकर ओह
(चार गुआह) गुआही देई देन तां तुस उनेंगी
अपने घरें च उस बेलै तगर रोकी रक्खो जे
उनेंगी मौत आई जा जां अल्लाह उंदे आस्तै
कोई दूआ रस्ता कइडी देऐ ॥ 16 ॥

ते तुंदे चा जेहके दकं मइद अश्लील² कम्मै
(झगड़े-फसाद) दे लागै जान तां तुस उनेंगी
दुख पजाओ, पही जेकर ओह दमै प्राहचित
करी लैन ते (अपना) सुधार करी लैन तां उंदा
पीछा छोड़ी देओ। अल्लाह यकीनन बौहत गै
तोबा कबूल करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

तोबा (दा कबूल करना) अल्लाह पर सिर्फ
उनें लोकें आस्तै गै जरूरी ऐ जेहके ना-
समझी कन्नै बुरा कम्म करी बैठे दे होन, पही
ओह तौले गै तोबा करी लैन ते एह लोक ऐसे
न जे अल्लाह उंदे पर किरपा करदा ऐ ते
अल्लाह बौहत जानने आह्ला (ते) हिकमत
आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

وَالَّذِي يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَائِكُمْ
فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ
شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى
يَتَوَقَّعَ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ
سَبِيلًا ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهُمَا مِنْكُمْ فَادُّوهُمَا فَإِنْ تَابَا
وَأَصْلَحَا فَاعْرِضُوا عَنْهُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

1. इस आयत नं० 16 ते अगली आयत नं० 17 च मारुफ (ना-पसंद) कम्मों दी स'जा निश्चत कीती गेदी ऐ। जनानी आस्तै एह जे खानदान दे चार गुआहें दी गुआही पर उसी घरे चा मनमरजी कन्नै निकलने शा रोकेआ जा ते मइदें आस्तै एह जे सभ्यता सरबंथी रोकां ओहदे पर लाइयां जान। इस च कदें बी कुसै काम-बासना सरबंथी गुनाह दा जिकर नेई ऐ, की जे सूर: नूर च ऐसे गुनाहें दा बर्णन बी कीता गेदा ऐ, पर सूर:नूर च ब्यान कीती गेदी स'जा ते इस आयत च दस्सी गेदी स'जा आपस च बक्ख-बक्ख न। इस आस्तै सेही होंदा ऐ जे इस आयत च जिनें गल्लें दी स'जा ब्यान कीती गेदी ऐ, ओह दुगचार ते बुरे कम्मों सरबंथी गल्लां न।
2. इस आयत दा अर्थ एह ऐ जे जेकर दो मइद ना-पसंद गल्ल करन तां प्रसंग शा साफ ऐ जे इस थाहरा पर अर्थ झगड़ा ते फसाद ऐ नां के व्यभिचार।

ते तोबा दा कबूल कीता जाना उनें लोकेँ आस्तै नेई ऐ जेहके पाप करदे गै जंदे न इत्थें तक जे जिसलै उंदे चा कुसै दे सामनै मौती दी घड़ी आई जंदी ऐ तां आखदा ऐ जे यकीनन हून मैं तोबा करी लैती ऐ ते नां उनें लोकेँ आस्तै ऐ जेहके इन्कार करने दी हालत च गै मरी जंदे न। एह लोक ऐसे न जे असें उंदे आस्तै दर्दनाक अज़ाब तयार करी रखे दा ऐ ॥ 19 ॥

हे ईमानदारो! थुआड़े आस्तै एह जायज नेई जे तुस बदो-बदी जनानियें दे बारस बनी जाओ ते तुस उनेंगी इस मन्शा कनै बी नेई सताओ जे जे किश तुसें उनेंगी दिते दा ऐ, ओहदे चा किश खोही लैओ¹। हां! जेकर ओह जाह्रा तौर पर बुरा कम्म करने आहलियां होन (तां उसदे बाँरे च हुकम पैहलै आई चुके दा ऐ) ते उंदे कनै अच्छा ब्यहार करो ते जेकर ओह तुसेंगी पसंद नेई होन तां (याद रखो जे एह) ममकन ऐ जे इक चीज तुसेंगी पसंद नेई होऐ ते अल्लाह ओहदे च मता-हारा बेहतरी दा समान पैदा करी देऐ ॥ 20 ॥

ते जेकर तुस इक लाड़ी दे बदलै दूई लाड़ी बदलना चाहो ते तुस उंदे चा कुसै इक गी माल दा इक ढेर देई चुके दे ओ तां बी उस माल चा किश बी बापस नेई लैओ। क्या तुस ओहदे पर झुठा दोश लाइयै ते जाहरी-बाहरी पाप राहें ओह माल लैगे ओ? ॥ 21 ॥

ते तुस किय़ां उस माल गी बापस लेई सकदे ओ जिसलै जे तुस आपस च मिली चुके दे

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِنِّ وَلَا الَّذِينَ
يَمُوتُونَ وَهُمْ كَقَارٍ ۖ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا
النِّسَاءَ كَرْهًا ۖ وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا
بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَلَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا
شَيْئًا ۚ وَيَجْعَلِ اللَّهُ فِيهِ حَيْرًا كَثِيرًا ۝

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ
زَوْجٍ ۖ وَآتَيْتُمْ إِحْدَهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا
مِنْهُ شَيْئًا ۖ آتَاخُذُوهُنَّ بُهْمَانًا وَإِنَّمَا مِثْنًا ۝

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ

1. यानी पैहली आयत दे मताबक उनेंगी बाहर निकलने शा रोक़ी सकदे ओ। उंदा माल खुसने आस्तै ऐसा नेई करो ते एह अर्थ नेई जे जेकर व्यभिचार च ग्रसी दियां होन तां उंदा माल खुसी लैओ।

ओ ते ओह जनानियां तुंदे शा इक पक्का बा'यदा लेई चुकी दियां न ॥ 22 ॥

ते तुस उनें जनानियें चा कुसै कनै नकाह नेई करो, जिंदे कनै थुआड़े बब्ब-दादा नकाह करी चुके दे होन, पर जो पैहलें होई गोआ सै होई गोआ। एह (कम्म) यकीनन रोह चढ़ाने आहला हा ते (एह) बौहत बुरी रसम ही ॥ 23 ॥ (रुकू 3/14)

तुंदे आस्तै र्हाम कीतियां गेदियां न थुआड़ियां मामां, थुआड़ियां धीयां, थुआड़ियां भैनां, थुआड़ियां बूआं (फुफ्फेआं), थुआड़ियां मासियां, थुआड़ियां भतीजियां, थुआड़ियां भनेइयां, तुसेगी दुदध पलैने आहलियां थुआड़ियां मामां, थुआड़ियां दुदध च शरीक भैनां, थुआड़ियां सस्सां, ते थुआड़ियां मतरेई धीयां जो थुआड़ी उनें लाड़ियें चा होन, जिंदे कनै तुस संभोग करी चुके दे ओ ते उंदा थुआड़े घरें च लालन-पालन होंदा रेहा होऐ, पर जेकर तुसें उंदी मामें कनै संभोग नेई कीते दा होऐ तां तुसेंगी (उंदी कुड़ियें/धीरीं कनै नकाह करने च) कोई पाप नेई ते (इस्सै चाल्ली) थुआड़े उनें पुत्तरे दियां लाड़ियां जो थुआड़े बीरज चा होन (थुआड़े आस्तै र्हाम न) ते एह बी जे तुस द'ऊं भैनें गी (लाड़ी दे रूपै च) इक्कै बेलै किट्ठे करो। हां! जो बीती गोआ (सो बीती गोआ)। यकीनन अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 24 ॥

إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً
وَمَقْتًا ۚ وَسَاءَ سَبِيلًا ۝

حَرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ
وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ
الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَأُمَّهَاتُ النِّسَاءِ
الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ
وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمْ الَّتِي فِي
حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ ۚ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُوهُنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ۖ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ ۚ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ
الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ۚ
وَاجِلٌ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذِكْرِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا
بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ۚ
فَمَا اسْتَمَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَا تَوْهَنْ
أَجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۚ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

ते (पैहलें गै) ब्होई दियां जनानियां बी (थुआड़े आस्तै रूहाम न) सवाए उनें जनानियें दे जेहकियां (दासियें दे रूपे च कैद होइयै) थुआड़े कब्जे च¹ आई जान। अल्लाह दा एह हुकम थुआड़े आस्तै जरूरी (फर्ज) ऐ ते जेहकियां इंदे (उप्पर दस्सी गेदी जनानियें दे) अलावा होन, ओह थुआड़े आस्तै (नकाह दे बाद) ल्हाल (जायज) न। (इस चाल्ली) जे तुस अपने धन (मैहर) कनै उनेंगी हासल करो, शर्त एह ऐ जे तुस ब्याह करने आहले होओ, जनाह² करने आहले नेई होओ। फही (एह शर्त बी ऐ जे) जेकर तुसें उंदे शा लाह लेदा होऐ तां तुस उनेंगी उंदे निरधारत मैहर देई देओ ते मैहर निरधारत होई जाने दे बाद जिस (कमी-बेशी) पर तुस आपस च समझोता करी लैओ तां उसदे बाँरे च तुसें गी कोई पाप नेई लगग। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 25 ॥

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ
الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ ۚ مِنْ فَتْيَتِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ ۚ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ
وَأَتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

ते तुंदे चा जो शख्स अजाद मोमिन जानी कनै ब्याह करने दी समर्थ बिल्कुल नेई रखदा होऐ तां ओह थुआड़े कब्जे च आई दी दासियें यानी थुआड़ी मोमिन दासियें चा कुसै कनै नकाह करी लै ते अल्लाह थुआड़े ईमान गी सारें शा बद्ध जानदा ऐ। तुस इक-दूए कनै (सरबंध रखदे) ओ। इस लेई उंदे कनै उंदे मालकें दी आज्ञा कनै ब्याह करो ते उनेंगी उंदे मैहर नियम (दस्तूर) मताबक देई देओ, जिसलै जे ओह पवित्तर आचरण³ आहलियां

1. मतलब एह ऐ जे जिनें जनानियें कनै नकाह जायज ऐ ओह ते नकाह दे बाद ल्हाल (जायज) गै होउन, पर पैहली सूची आहली जनानियां नकाह दे कनै बी ल्हाल (जायज) नेई होई सकदियां। हा! युद्ध च बंदी बनाइयां गेदियां जनानियां नकाह कनै ल्हाल (जायज) होई सकदियां न, जिसलै जे उनेंगी कोई अजाद नेई कराउ तां फही उंदे शा अजाजत लैने दी लोड़ नेई। कौमी इखलाक (शिष्टाचार) गी ठीक रखने आस्तै सरकार ऐसी बंदी जनानियें दा संरक्षक नियुक्त करिये उंदा नकाह करी सकदी ऐ।
2. इसदा एह अर्थ नेई जे मोमिन जनाह करग, बल्के मतलब एह ऐ जे अस मोमिन शा इयै मेद करने आं जे ओह ब्याह करदे बेलें पूरी चाल्ली संयम गी ध्यान च रक्खग ते जनाह दे लागै बी नेई जाग।
3. इस दा एह अर्थ नेई जे जेकर ओह नेक चाल-चलन आहलियां होत तां उंदे मैहर देओ, बरना नेई देओ, बल्के अर्थ एह ऐ जे ऐसी गी दासियें कनै ब्याह करो जिंदा पवित्तर होना तुंदी नजरें च सिद्ध होई चुके दा होऐ ते फही उंदे मैहर अजाद जनानियें आंगर देई देओ।

होन नां के जनाह करने आहलियां जां चोरी-छपै यार बनाने आहलियां होन, पही जिसलै ओह ब्याह दे ब'न्न च बज्जी जान ते पही बी ओह कोई बुरा कम्म करी बौहन, तां उंदी स'जा अजाद जनानियें शा अद्धी होग। एह (अजाजत) ओहदे आस्तै' ऐ जे तुंदे चा पाप शा डरदा होऐ ते थुआड़ा सबर करना थुआड़े आस्तै बेहतर ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 4/1)

अल्लाह चांहदा ऐ जे जेहके लोक तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न उंदे रीती-रवाज (तरीके) थुआड़े आस्तै ब्यान करै ते (उंदे बारै) थुआड़ी अगुआई करै ते तुंदे पर देआ करै ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 27 ॥

ते अल्लाह ते एह चांहदा ऐ जे तुंदे पर किरपा करै, पर जो लोक बिशे-बासनें दा अनुसरण करदे न ओह चांहदे न जे तुस (बदी/दुराचार पासै) बिल्कुल झुकी जाओ ॥ 28 ॥

अल्लाह चांहदा ऐ जे थुआड़ा बोझ तुंदे पर घट्ट करै ते मनुक्ख ते कमजोर पैदा कीता गेदा ऐ ॥ 29 ॥

हे ईमानदारो! तुस अपने माल नजैज तरीके कनै आपस च नेई खाओ। हां! एह जायज गल्ल होग जे (माल दा लैना) आपसी रजामंदी कनै बपार राहें होऐ ते तुस अपने आपै गी कतल नेई करो! अल्लाह यकीनन तुंदे पर बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 30 ॥

مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ
أَخْدَانٍ ۚ فَإِذَا أَحْصَيْتَ فَلَنْ آتَيْنَ
بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى
الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ
الْعَمَتَ مِنْكُمْ ۚ وَأَنْ تَصِيرُوا خَيْرَ
لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۚ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وَاللَّهُ يَرِيدُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا
مِيلًا عَظِيمًا ۝

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ
الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا
أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

1. दासियें कनै ब्याह करना सिर्फ मजबूरी दी हालत च जायज ऐ की जे ओह दूई कौम ते दूए धर्म कनै सरबंध रखदियां न। बेहतर ते इत्थे ऐ जे अपनी कौम ते अपने धर्म कनै गै सरबंध रक्खने आहली अजाद जनानियें कनै ब्याह कीता जा।

ते जो (शख्स) बी एह (यानी दूए दा माल खाना) ज्यादती ते जुलम दी आदत दी ब'जा कनै करग उसी अस जरूर अग्गी च सुटगे ते एह् गल्ल अल्लाह आस्तै बौहत असान ऐ ॥ 31 ॥

जिनें गल्लें शा तुसेंगी रोकेआ जंदा ऐ जेकर तुस उंदे चा बड़्डी-बड़्डी गल्लें शा दूर र'वो तां अस तुंदे चा तुंदियां कमियां (यानी ऐब) दूर करी देगे ते तुसेंगी सम्मान आहले थाहरें च दाखल करगे ॥ 32 ॥

अल्लाह नै तुंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें पर (जिस गल्ला कारण) प्रधानता देई रखी दी ऐ उसदी कामना नेई करो। जे किश मड़दें कमाए दा ऐ ओहदे चा उंदा हिस्सा ऐ ते जे किश जनानियें कमाए दा ऐ उस चा उंदा हिस्सा ऐ ते अल्लाह शा गै उसदी किरपा दा हिस्सा मंगो। अल्लाह हर इक चीजा गी यकीनन बौहत जानने आहला ऐ ॥ 33 ॥

ते असें हर इक (मरने आहले शख्स) द्वारा छोड़े दे माल बारै बारस निरधारत करी दिते दे न, ओह् (बारस) मां-प्योऽ ते नजदीकी रिश्तेदार न, ते ओह् (खसम जां वीमतां) बी जिंदे कनै तुस पक्के करार¹ करी चुके दे ओ। इस आस्तै उनेंगी बी उंदे निश्चत हिस्से देई देओ। ते अल्लाह हर इक गल्ला पर यकीनन नगरान ऐ ॥ 34 ॥ (रुकू 5/2)

मड़द उस प्रधानता कारण जनानियें दे नगरान न जो अल्लाह नै उंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें पर दित्ती दी ऐ ते इस करी बी

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

إِنْ تَجَتَبَوْا كِبَائِرَ مَا تَنْهَوْنَ عَنْهُ تُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ۝

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ ۚ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَسَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

وَلِكُلِّ جَمَلًا مَوَالِي ۖ تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا

1. इस दा अर्थ खसम जां वीमतां न ते ओह् पवित्तर कुरआन दे हुकम मताबक बारस न ते हूयै तक बारस गै मन्ने जा करदे न।

जे ओह अपने मालें (धन-दौलत) चा (जनानियें पर) खर्च करी चुके दे न। इस आस्तै नेक जनानियां ओह न जो आज्ञा पालन करने आहलियां होन ते अल्लाह दी मदद कनै गुप्त गल्लें दी पड़दादारी बनाई रखवने आहलियां होन, पर जिंदे शा तुसेंगी ना-फरमानी¹ दा भै होऐ तां उनेंगी समझाओ। नसीहत करो ते उनेंगी उंदे बिस्तरें च इक्कले छोड़ी देओ, फही (बी नेई समझन तां) उनेंगी मारो। फही जेकर ओह थुआड़ी आज्ञा दा पालन करन लगी पौन तां उंदे खलाफ कोई बहाना नेई ढूंडो। अल्लाह यकीनन बौहत बुलंद (ते) सारें शा बड्डा ऐ ॥ 35 ॥

ते जेकर तुसेंगी उनें दौनीं (यानी लाड़ी-मरहाजै) दी आपसी (तल्लकाती) बगाड़ होई जाने दा डर होऐ तां इक पैँच उस (यानी मरहाजै) दे रिश्तेदारें चा ते इक पैँच उस (यानी लाड़ी) दे रिश्तेदारें चा नियुक्त करो, फही जेकर ओह दमै (पैँच) सु'ला कराना चाहन तां अल्लाह उनें दौनीं (यानी लाड़ी-मरहाजै) च अनुकूलता पैदा करी देग। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आह्ला (ते) खबरदार ऐ ॥ 36 ॥

ते तुस अल्लाह दी अबादत करो ते कुसै चीजै गी उसदा शरीक नेई बनाओ ते मां-प्योऽ ते नजदीकी रिश्तेदारें, जतीमें, गरीबें, गुआंढी रिश्तेदारें, (बे-तल्लक) छड़े बाकफ) गुआंढियें, लागै रौहने आहले लोकें, मसाफरें ते जिंदे तुस मालक बनी चुके दे ओ, उंदे सारें पर बी

مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۖ فَلَا ضَرَرٌ فِيهَا ۖ قَاتِلَةٌ
حَفِظَتْ لِنَفْسِهَا بِمَا حَفِظَ اللَّهُ
وَالَّذِي تَخَافُونَ سُوءَ رُؤُسٍ فَعِظُوهُمْ
وَأَمْجُرُوهُمْ فِي الْمَصَاحِبِ وَأَصْرِبُوهُمْ
فَإِنْ أَطَعَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِمْ سَبِيلًا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا
إِنْ يَرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنُبِ

1. इत्थें ना-फरमानी दा अर्थ जनाह नेई, बल्के सधारण बुराइयां न जिंदे कारण मनुख अपने गुआंढियें च अपमानत/ बेजत होई जंदा ऐ। इस आस्तै ऐसी स'जा निश्चत कीती जेहदे करी जनानी म्हल्ले च खु'ल्ली-डु'ल्ली नेई फिरी सके। हां! जेकर मड़द अत्याचार शा कम्म लै तां जनानी गी काची/जज कश शकत करने दी अजाजत ऐ।

स्हान (परोपकार) करो ते जो घमंडी ते इतराने आहले होन, उनेंगी अल्लाह कदें बी पसंद नेई करदा ॥ 37 ॥

जो आपू (बी) कंजूसी करदे न ते दूए लोकें गी बी कंजूसी दी प्रेरणा दिंदे न ते जे किश अल्लाह नै अपनी किरपा कनै उनेंगी प्रदान कीते दा ऐ उसी छपालदे न ते असें मुन्करें आसतै अपमान-जनक अजाब तयार करी रखे दा ऐ ॥ 38 ॥

ते जेहके लोक अपना माल लोकें गी दस्सने आसतै खर्च करदे न ते ओह नां ते अल्लाह पर ईमान रखदे न ते नां गै पिच्छें औने (आखरत) आहले दिनै पर। (उंदा अन्जाम बुरा होग) ते जिस शख्स दा साथी शतान होऐ (ओह चेता रखै जे) ओह बौहत बुरा साथी ऐ ॥ 39 ॥

ते उंदे पर केह (कैहर टुट्टी पौंदा) हा जेकर ओह अल्लाह पर ते पिच्छें औने (आखरत) आहले दिनै पर ईमान लेई औंदे ते जे (किश) अल्लाह नै उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करदे, ते अल्लाह उंदे बारै खूब जानकारी रखदा ऐ ॥ 40 ॥

अल्लाह कदें कुसै पर तिल-परमान बी जुलम नेई करग ते जेकर (कुसै दी) कोई नेकी होग तां उसी बधाग ते अपने पासेआ (बी) बौहत बड्डा अजर/ बदला देग ॥ 41 ॥

उस बेलै उंदी केह हालत होग जिसलै अस हर-इक जमात चा इक गुआह लेई औंगे ते तुगी इनें लोकें बारै गुआह दे रूपै च लेई औंगे ॥ 42 ॥

وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ مَنْ كَانَ مُحْتَالًا فَقُورًا ۝

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۝

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ۝

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَإِنْ تَلْكَ حَسَنَةً يُّضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

उस रोज जिनें इन्कार कीते दा ऐ ते इस रसूल दी ना-फरमानी कीती दी ऐ, ओह चाहइन जे काश! उनेंगी धरती च दब्बी दिता जंदा। उस रोज ओह अल्लाह शा कोई गल्ल छपाली नेई सकडन ॥ 43 ॥ (रुकू 6/3)

हे ईमानदारो! जिन्ना चिर तुस होशै च नेई होओ उन्ना चिर नमाज़ दे लागै नेई जाओ यानी उस बेले तगर जे जो कुश तुस गलाऽ करदे ओ उसी समझन नेई लगो ते नां गै अपवित्तर होने दी हालत च (नमाज़ पढ़ो) जिन्ना चिर जे शनान नेई करी लैओ, सिवाए इसदे जे तुस रस्तै चला करदे होओ ते जेकर तुस बमार ओ जां सफर च ओ (ते तुस अपवित्तर अवस्था च ओ तां तयम्मूम करी लै करो) जां तुंदे चा कोई सचेता फिरियै आया होऐ (ते पानी नेई मिलै) जां तुस जनानियें कनै हम-बिस्तरी करी चुके दे होओ (यानी तुस भिट्टे ओ) ते तुसेंगी पानी नेई मिली सकै, तां पवित्तर मिट्टी कनै तयम्मूम¹ करो, पही (तुस ओह मिट्टी आहले हत्थ) अपने मूह ते हत्थें पर मलो। अल्लाह यकीनन बौहत बख्शाने आहला (ते) माफ करने आहला ऐ ॥ 44 ॥

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई पता जिनेंगी (अल्लाह दी) कताब चा किश हिस्सा दिता गेआ हा। ओह गुमराही गी अपनाऽ करदे न ते चांहदे न जे तुस बी असल रस्ते थमां भटकी जाओ ॥ 45 ॥

ते अल्लाह थुआड़े बैरियें गी (थुआड़े शा) बद्ध जानदा ऐ ते अल्लाह दी दोस्ती गै

يَوْمَئِذٍ يُوَدِّدُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا
الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ
وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
وَلَا جُنْبًا إِلَّا غَائِبَةً سَبِيلِ حَتَّىٰ
تَغْتَسِلُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ
لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ
الْكِتَابِ يَشْرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ
أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ۝
وَاللَّهُ أَغْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

1. नमाज़ बगैरा उपासना आस्तै पानी कनै बुजु कीता जंदा ऐ। तयम्मूम बुजु दे बदले च ऐ। सुच्ची मिट्टी पर दमै हत्थ दो बार मारिये पही उनेंगी मूहें ते हत्थें पर मलने दी क्रिया दा नांऽ तयम्मूम ऐ।

وَلِيًّا ذُو كُفًى بِاللّٰهِ نَصِيرًا ۝

काफी ऐ ते अल्लाह मददगार होने दे स्हाबें
बी काफी ऐ ॥ 46 ॥

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعَنَا لَيْئًا
بِأَسْتَبْتَهُمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ
فَقَانُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ وَانْظُرْنَا
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمُ وَلَكِنْ لَّنَعْنَهُمْ
اللَّهُ يَكْفُرُهُمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

जेहके लोक यहूदी न उंदे चा किश (अल्लाह
दी) गल्लें गी उंदी ज'भें थमां अदली-
बदली दिंदे न ते गलांदे न जे असें सुनेआ,
पर इसदे बावजूद बी असें ना-फरमानी कीती
ते (गलांदे न जे) तूं साढ़ियां गल्लां सुन!
(खुदा दा कलाम) तुगी कदें बी नेई सुनाया
जा¹ ते तूं साढ़ा लिहाज कर। एह गल्ल
अपनी जबानी झूठ² बोलदे होई ते धर्म पर
व्यंग करदे होई गलांदे न ते जेकर ओह
इय्यां गलांदे जे असें सुनेआ ते असें मन्नी
लैता ते (गलांदे जे) सुन! ते साढ़े पर
(रैहमत दी) नजर कर! तां एह उंदे आस्तै
बेहतर ते ज्यादा दरुस्ती (सुधार) दा मूजब
होंदा, पर ओह एहदे शा नां सिर्फ बंचत
रेह बल्के अल्लाह नै उंदे इन्कार कारण
उंदे पर लानत कीती। इस आस्तै ओह ईमान
नेई³ आह्नुदे ॥ 47 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ائْمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا
مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلُ أَن تَطْمَسُ
وُجُوهًا فَنَرَدَّهَا عَلَىٰ أَذْبَارِهَا أَوْ
لَنَعْنَهُمْ كَمَا لَعَنَّآ أَصْحَابَ السَّبْتِ ۖ

हे लोको! जिनेंगी (अल्लाह दी) कताब दिक्ती
गेई ही, इस कताबा पर बी जिसी असें हून
नाज़ल कीता ऐ ते जो इस वाणी दी पुश्टी
करने आहली ऐ जेहकी थुआड़ै कश पैहलें
शा मजूद ऐ उस (बेले) शा पैहलें ईमान
ल्याओ जिसलै जे अस तुंदे चा बड़डे-बड़डे
लोकें गी हलाक करी देचै ते उनेंगी उंदी

1. मूल शब्द 'गैरा मुस्मइन' दे दो अर्थ न-(क) तूं बुरी गल्ल नेई सुनै। (ख) तूं कोई शुभ समाचार नेई सुनै, तूं ऐसी गल्ल सुनै जो बरदास्त नेई होई सकें ते एह जे तूं बोला होई जाए।
2. यानी मूहा ते 'ययना'-'साढ़ा लिहाज कर' गलांदे न, पर उंदे दिल इस गल्ला कनै सैहमत नेई होंदे। ओह अपने मनै च हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्लैहि वसल्लैहि अलैहि सलाम गी हीन शख्स समझदे न ते सोचदे न जे असेंगी एहदे शा कोई लाह जां सुबधा नेई चाही दी।
3. अरबी दे मूल शब्द 'कलील' दा अर्थ ऐ - बौहत थोड़ा, पर मुहावरे च इस दा अर्थ ऐ नांS-मातर, रंच-मातर बी नेई, बिल्कुल नेई, आखो ओह बिल्कुल ईमान नेई आह्नुदे।

पिट्ठीं दे भार फेरी देचै¹ जां जिस चाल्ली असें सब्ब आहलें पर लानत² कीती ही इस्से चाल्ली उंदे पर बी लानत बरहाचै ते अल्लाह दी गल्ल (जरूर पूरी) होइयै रौहग ॥ 48 ॥

अल्लाह (इस गल्ला गी) कदें बी माफ नेई करग जे कुसै गी ओहदा शरीक बनाया जा, पर जेहका पाप एहदे शा निक्का होग ओह उसी जेहदे आस्तै चाहग माफ करी देग ते जिसनै अल्लाह दे कनै कुसै गी शरीक बनाया होऐ तां (समझो जे) उसनै (बौहत) बड्डी बुराई (दी गल्ल) बनाई ॥ 49 ॥

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई सेही जेहके अपने आपै गी पवित्तर गलांदे हे (हालांके एह उंदा हक नेई) बल्के अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसी पवित्तर उरहांदा ऐ ते उंदे पर खजूरें दी गुली दी रेखा दे बराबर बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 50 ॥

दिक्ख! ओह किस चाल्ली अल्लाह पर झूठ घड़ा करदे न ते एह (झूठ घड़ना) बौहत बड्डा ते खु'ल्ला-डु'ल्ला गुनाह ऐ ॥ 51 ॥ (रुकू 7/4)

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई सेही जिनें गी (अल्लाह दी) कताब चा किश हिस्सा दिता गेआ हा जे ओह ब्यर्थ³ गल्लें ते हद्द शा बधने आहलें पर ईमान आहनदे न ते इन्कार करने आहलें दे बारै गलांदे न जे एह लोक मोमिनें शा ज्यादा हदायतयाफता न ॥ 52 ॥

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ۝

الْمُتَرَاتِلِ إِلَى الَّذِينَ يَزْكَوْنَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزِيْزِيْ مَنْ يَّشَاءُ وَلَا يَظْلَمُوْنَ فَتِيلًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۖ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ۝

الْمُتَرَاتِلِ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيْبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

1. यानी उनेंगी रूहाई देचै जेहदे नतीजे च उंदा सारा जोश उंठा पेई जा।

2. इस लानत दे ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: आराफ, आयत 164-167 तक।

3. मूल शब्द 'जिब्ब' दा अर्थ ऐसी चीज ऐ जिसदा कोई लाह नेई होऐ। (अक़ब)

एह ओह लोक न जिंदे पर अल्लाह नै फटकार
बर्हाई दी ऐ ते अल्लाह जेहदे पर फटकार
बर्हादा ऐ तूं कदें बी कुसै गी उस दा मदादी
नेई पागा (दिखदा) ॥ 53 ॥

क्या इंदा वहुमत च कोई हिस्सा है? तां ते
ओह लोके गी खजूरे दी गुली दे सुराखै
(उप्परली लकीरै) बराबर बी हिस्सा नेई देडन
॥ 54 ॥

जां (केह) जे किश अल्लाह नै लोके गी
अपनी किरपा कनै प्रदान कीते दा ऐ ओह
ओहदे अधार पर उंदे कनै ईरखा-द्वेश करदे
न? (जेकर ऐसा ऐ) तां असें इब्राहीम दी
संतान गी बी कताब ते हिक्मत प्रदान कीती
ही ते असें उनेंगी इक बड्डा राज प्रदान कीता
हा ॥ 55 ॥

पही उंदे चा किश लोक ते उस (नमीं कताबा)
पर ईमान लेई आए ते किश उंदे चा उस शा
रुकी गे ते नरक ताप दी द्रिस्टी कनै बौहत
ज्यादा ऐ ॥ 56 ॥

जिनें लोके साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ऐ
अस तौले (गै) उनेंगी अगगी च सुटगे जदू
कदें पही उंदियां खल्लां गली जाडन, अस
उनेंगी उंदे अलावा होर खल्लां बदलियै देई
देगे (ते अस एह) इस आस्तै (करगे) तां जे
ओह अजाब (दा मजा) चकखन, अल्लाह
यकीनन गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ
॥ 57 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें शुभ
कर्म कीते दे न, अस उनेंगी ऐसे बागें च
दाखल करगे, जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न।
ओह म्हेशां उंदे च गै रौहडन। उंदे आस्तै उंदे

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يَلْعَنِ
اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا
يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ۝

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِّنْ فَضْلِهِ ۖ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ مَّا عَظِيمًا ۝

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ
عَنهُ ۖ وَكُفِيَٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَيِّنَاتِ سَوَفَٰتُ نَصَبِهِمْ
نَارًا ۖ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ
جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۚ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَهُمْ فِيهَا

च पवित्र जोड़े होइन ते अस उनेंगी घनी छायां रौहने आसै दाखल करगे ॥ 58 ॥

अल्लाह तुसेंगी यकीनन (इस गल्ला दा) हुकम दिंदा ऐ जे तुस अमानता¹ उंदे हकदारें दे सपुर्द करो ते (एह जे) तुस लोकें बशकार फैसला करो तां न्यांऽ कनै फैसला करो। अल्लाह जिस गल्ला दी तुसेंगी नसीहत दिंदा ऐ ओह यकीनन बौहत (गै) अच्छी ऐ। अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आह्ला (ते) दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 59 ॥

हे ईमानदारो! अल्लाह दी आज्ञा दा पालन करो ते रसूल दे ते अपने शासकें दी बी आज्ञा दा पालन करो। पही जेकर थुआड़ा उंदे कनै कदें कोई मत-भेद होई जा तां जेकर तुस अल्लाह ते पिच्छें औने आहले दिनै (आखरत) पर ईमान रखदे ओ तां उसी अल्लाह ते रसूल पासै परताई देओ²। एह गल्ल बौहत बेहतर ते अन्जाम दे लिहाजें बौहत अच्छी ऐ ॥ 60 ॥ (रुकू 8/5)

क्या तोह् उनें लोकें दा हाल नेई दिक्खेआ जेहके दा'वा करदे हे जे जो (किश) तेरे पासै नाज़ल कीता गेदा ऐ ते (इस दे अलावा) जो तेरे शा पैहलें नाज़ल कीता गेआ हा, ओह् ओहदे पर ईमान लेई आए न ते उसदे बावजूद जे उनें गी हुकम दिता गेआ हा जे सिरफिरे³

أَزْوَاجٍ مُّطَهَّرَةٍ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ۝

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَرْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ

1. इस थाहा पर राज-प्रबंध दा बर्णन होआ करदा ऐ। इस लेई आयत दा अर्थ एह ऐ जे जिसलै तुस राज-कर्मचारियें दा चुनाऽ करदे होदें ओ तां काबलीयत गी सामनै रख्खा करो ते पक्खपात शा कम्म नेई लैओ। आयत दे दूए हिस्से च चुनोए दे कर्मचारियें गी दस्सेआ गेदा ऐ जे हे राज कर्मचारियो जिसलै तुस चुनोई जाओ तां तुस म्हेशां न्यांऽ गी सामनै रख्खा करो ते पक्खपात शा म्हेशां बचा करा करो, भाएं थुआड़े कश औने आहलें चा कोई थुआड़े अपने पक्ख दा होऐ, जां दूए पक्ख दा गै की नेई होऐ।
2. यानी उंदे हुकमें मताबक मसले गी सुलझाओ।
3. एह आयत ऐसे मुनाफिकें दे सरबंथे च ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलै शा फैसला कराने दी बजाऽ दूए लोकें शा फैसला कराना बेहतर समझदे हे।

शा फैसला नेई करान ते उंदे आखे पर नेई चलन। ओह चांहदे न जे उंदे शा गै फैसला करान, की जे शतान चांहदा ऐ जे उनेंगी घोर (खतरनाक) गुमराही च पाई देऐ ॥ 61 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे जे-किश अल्लाह नै उतारे दा ऐ ओहदे आहलै पासै ते रसूल आहलै पासै आओ तां तू मुनाफिके गी दिक्खना ऐं जे ओह तेरे शा भलेआं पिच्छें हटी जंदे न ॥ 62 ॥

फी (एह) की (होंदा ऐ जे) जिसलै उंदे पर उंदे कर्म दे नतीजे च कोई मसीबत आई पौंदी ऐ तां ओह (घबराई जंदे न ते) तेरे कश अल्लाह दियां कसमां खंदे होई ओंदे न जे असें ते सिर्फ नेक सलूक ते सु'ला कराने दा इरादा कीता हा ॥ 63 ॥

एह ओह लोक न जे जे (किश) उंदे दिलें च ऐ अल्लाह उसी (खूब) जानदा ऐ, इस आस्तै तू उंदे कनै उलझने शा बचदा रौह ते उनेंगी नसीहत कर ते उंदे बारे च प्रभाव पाने आहली गल्ल कर ॥ 64 ॥

ते असें कोई रसूल बी इस मकसद दे बगैर नेई भेजेआ जे अल्लाह दे हुकम कनै उसदी आज्ञा दा पालन कीता जा ते जिसलै उनें अपनी जानें पर जुलम कीता हा तां जेकर (उसलै) ओह तेरे कश आई जंदे ते अल्लाह शा माफी मंगदे ते रसूल बी उंदे लेई माफ करी देने दी प्रार्थना करदा तां ओह जरूर अल्लाह गी बौहत माफ करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला पांदे ॥ 65 ॥

इस आस्तै तेरे रब्ब दी सघंद ऐ जे ओह कदें बी ईमानदार नेई होई सकदे जिन्ना चिर जे

وَقَدْ أَمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ۝

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ

ओह हर उस गल्ला च जेहदे बारै उंदे च झगड़ा होई जा, तुगी फैसला करने आहला नेई बनान, ते पही जो फैसला तू करै ओहदे शा अपने मयै च कुसै चाल्ली दी तंगी (दुख) नेई समझन ते पूरी चाल्ली फरमांबरदार नेई बनी जान ॥ 66 ॥

ते जेकर अस उनेंगी एह हुकम दिंदे जे तुस अपने आपै गी कतल¹ करी देओ जां अपने घरें दा निकली² जाओ तां उंदे चा किश गै लोके गी छोड़ियै दूए ऐसा नेई करदे ते जेकर ओह उस कम्मै गी करी लैदे जेहदा उनेंगी हुकम दिता जंदा ऐ तां उंदे आस्तै बेहतर ते ज्यादा ब्रिदता दा साधन होँदा ॥ 67 ॥

ते इस सूरत च अस उनेंगी यकीनन अपने पासेआ बौहत बड्डा बदला दिंदे ॥ 68 ॥

ते (इसदे अलावा) अस उनेंगी जरूर सिद्धा रस्ता दसदे ॥ 69 ॥

ते जेहके (लोक बी) अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करडन ओह उनें लोकें च शामिल होडन³ जिनेंगी अल्लाह नै इनाम दिता ऐ यानी नबी, सिद्दीक⁴, शहीद ते सालेह (लोकें च शामिल होडन) ते एह लोक (बौहत गै) अच्छे साथी न ॥ 70 ॥

एह किरपा अल्लाह आहले पासेआ ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ऐ ॥ 71 ॥
(रुकू 9/6)

فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَسَدًّا تُسَيِّئًا ۝

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ ذُنُوبِهِمْ فَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

وَلَهَدَيْتُهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۖ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۝

1. यानी कठोर तपस्सेआ करो।

2. इसदा अर्थ जिहाद आस्तै निकलना ऐ नां के फजूल गै घरें दा निकलना।

3. मूल शब्द 'मआ' दा अर्थ ऐ-कनै बिच्चा / चा। इस जगह 'बिच्चा' अर्थ अभोश्ट ऐ यानी उनें लोकें बिच्चा ते उंदे आंगर होडन।

4. 'सिद्दीक' दा अर्थ ऐ-सच्चवादी, सचाई च कामिल, अपने कथन गी अपने कर्म कनै सच्च सिद्ध करने आहला, प्रमाणक, जेहदा अंदर-बाहर पवित्र होऐ। आध्यात्मिक द्रिस्टीकोण कनै सिद्दीकियत दी उपाधी कनै विभूशत।

हे ईमानदारो! अपने बचाऽ (दे समान हर बेलें) तयार रखो ते (भामें) निकके दलें च (घरें दा) निकलो जां बड्डे दलें दे रूपै च निकलो (मेशां अपनी पहाजत दा समान अपने कनै रक्खा करो) ॥ 72 ॥

ते तुंदे चा किश (आदमी) यकीनन ऐसे (बी होंदे) न जेहके (हर कम्मै दे मौके पर) जरूर गै पिच्छें रौहदे न ते जेकर तुसंगी कोई मसीबत सेही होऐ तां गलांदे न जे अल्लाह नै मेरे पर स्थान कीता ऐ अऊं उंदे कनै हाजर नथा ॥ 73 ॥

ते जेकर अल्लाह पासेआ तुसंगी कोई फ़ज़ल (किरपा दी गल्ल) पुजै तां जरूर आखी बौहदे न जे काश! अस बी उंदे कनै होंदे तां जे (बौहत) बड्डी कामयाबी हासल करदे। आखो जे इस शा पैहलें उंदै ते थुआड़ै बश्कार कोई दोस्ती दा सरबंघ था गै नेई ॥ 74 ॥

इस आस्तै जो लोक संसारक जीवन गी छोड़ियै आखरत गी अखत्यार करदे न, उनें अल्लाह दे रस्ते पर जंग करनी चाही दी, ते जेहका अल्लाह दे रस्ते पर जंग करै ते फही मारेआ जा जां जित्ती जा तां उसी अस तौले (गै बौहत) बड्डा अजर/सिला देगे ॥ 75 ॥

ते तुसंगी केह (होई गेदा) ऐ जे तुस अल्लाह (दे रस्ते) ते उनें कमजोर मड्डें, जनानियें ते बच्चें आस्तै युद्ध¹ नेई करदे? जेहके गलांदे न जे हे साढ़े रब्ब! असंगी इस बस्ती चा कड्ड जेहदे नवासी जालम न ते अपने पासेआ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخذُوا حِذْرَكُمْ
فَإِنْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ تَنْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧٢﴾

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ يُبِطِلُ ۚ فَإِنْ
أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَاهِدًا ﴿٧٣﴾

وَلَيْنْ أَصَابَكُمْ قَضَلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ
كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ
لَّيْلَتَيْنِ كُنْتُمْ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ
نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا ۚ

1. यानी उनेंगी अजाद करने आस्तै युद्ध की नेई करदे जेहके मुत्करें दे अत्याचारें सा पीड़त न।

साढ़ा कोई दोस्त बनाइयै भेज ते अपने हजूर चा (कुसै गी) साढ़ा मदादी बनाइयै (खड़ा कर) ॥ 76 ॥

जेहके लोक मोमिन न अल्लाह दे रस्ते पर जंग करदे न, ते जेहके काफर न ओह शतान दे रस्ते पर जंग करदे न। इस आस्तै तुस शतान दे दोस्तें कनै जंग करो। यकीनन शतान दा उपाऽ कमजोर होंदा ऐ ॥ 77 ॥ (रुकू 10/7)

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई पता जिनेंगी गलाया गेआ हा जे तुस अपने हत्थें गी रोक़ी रक्खो ते नमाज़ कायम करो ते जकात/दान देआ करो (पर ओह जंग आहले पासै झुके दे हे) पर जिसलै उंदे लेई युद्ध करना जरूरी ठरहाया गेआ तां उंदे चा अचानक किश लोक दूए लोकें शा उससै चाल्ली डरन लगे जिस चाल्ली खुदा शा डरना चाही दा बल्के उस शा बी ज्यादा ते गलान लगे जे हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़े आस्तै जंग करना की जरूरी करार दिता ऐ, की जे नां ते तोह किश चिरे लेई असेंगी (होर) ढिल्ल दिती। तूं गलाई दे (जे) संसारक फायदा तुच्छ चीज ऐ ते जेहका संयम अखत्यार करै ओहदे आस्तै पिच्छें औने आहली जिंदगी बेहतर ऐ ते तुंदे पर खजूरे दी गुली दे अंदरै दी लकीरें जिन्ना बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 78 ॥

तुस जित्थें कुतै बी ओ तुमेंगी मौत आई घेरग, भामें तुस मजबूत किलें च (गै की नेई) र'खो ते जेकर उनेंगी (यानी उप्पर दस्से दे लोकें गी) कोई भलाई पुजदी ऐ तां गलांदे न जे एह अल्लाह पासेआ ऐ ते जेकर

وَأَجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۖ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٦﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
الطَّاغُوتِ ۖ فَقاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّ
كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٧﴾

الْمُتَرَاتِلِ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ
وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۚ فَلَمَّا كَتَبَ
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ
وَقَالُوا إِنَّا لَمَكْتَبَتٌ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا
أَخْرَجَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۚ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۚ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ
وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٨﴾

أَيُّ مَا تَكُونُوا يَذَرُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ
كُنْتُمْ فِي بَرْجٍ مُّسَيَّدَةٍ ۚ وَإِنْ تُصَبِّهُم
حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۚ وَإِنْ

कोई बुराई पुजदी ऐ तां गलां दे न जे एह तेरे¹
पासेआ ऐ। तू गलाई दे (जे) सब (किश)
अल्लाह दी (गै) तरफा ऐ इस आस्तै उनें
लोकें गी केह होई गेदा ऐ जे कुसै गल्लै गी
समझने दे लागै (तगर) नेई जंदे ॥ 79 ॥

जो भलाई तुगी पुजै ओह ते अल्लाह दी
तरफा ऐ ते जो बुराई तुगी पुजै ओह तेरी
अपनी तरफा ऐ ते असें तुगी लोकें आस्तै
रसूल बनाइयै भेजेआ ऐ ते अल्लाह बौहत
अच्छा गुआह ऐ ॥ 80 ॥

जो शख्स रसूल दी आज्ञा दा पालन करै (तां
समझो जे) उस नै अल्लाह दी आज्ञा दा
पालन कीता ते जेहके लोक मूंह फेरी गे तां
(याद र'वै जे) असें तुगी उंदा नगरान बनाइयै
नेई भेजेआ ॥ 81 ॥

ते ओह आखदे न (जे साढ़ा कम्म ते)
फरमांबरदारी (ऐ) पही जिसलै तैरे कशा
उठी जंदे न तां उंदे चा इक दल जे किश तू
आखना ऐं उसदे उलट उपाऽ करदा ऐ ते
जेहके उपाऽ ओह करदे न अल्लाह उनेंगी
सुरक्खत² रखदा जंदा ऐ। इस लेई तू उंदे शा

تُصَبِّهُمُ سَيِّئَةً يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ
قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ۝

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا
أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ
وَأَرْسَلْنَا لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا ۝

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۚ وَمَنْ
تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۝

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَرُوا مِنْ
عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ
الَّذِي يَقُولُ ۚ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ ۚ

1. मुनाफिक लोकें दा चलन नेहा गै होंदा ऐ जे ओह सफलता गी अल्लाह कनै संबंधत करदे होई आखदे न जे एह ईश्वर दे प्यारे लोकें दा संप्रदाय ऐ, इसनै ते वक्की करनी गै ही, पर कश्ट ते नुकसान आहली गल्ला पर आखदे न जे रसूल शा जां उसदे खलीफे शा भुल्ल होई। एह दुख उससै भुल्लै दा फल ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे सुख-दुख दमै गै अल्लाह पासेआ न, पर सुखै दा सरबंध अल्लाह कनै जोड़ना ते दुखै दा रसूल कनै, कुदै इसदा मकसद एह ते नेई जे लोकें दे दिलें चा रसूल दी शधा, उसदा आदर ते सम्मान जंदा र'वै? पर याद र'वै अल्लाह नै सारी शक्तियें गी नेको ते भलाई आस्तै पैदा कीते दा ऐ। इस लेई मनुक्ख जिसलै उनें शक्तियें दा दुरुपयोग करदा ऐ तां ओह दुखै च फसी जंदा ऐ। इस लेई मानव जाति गी चाही दा ऐ जे नेकी गी अल्लाह कनै ते बुरी गल्ला गी अपने आपै कनै सरबंधत करै, की जे दुख जां नुकसान उंदे अपने कुकर्म दे कारण ऐ। उसी इमाम जां धार्मिक नेता कनै जोड़ना मनासब नेई।

एह इक सधारण सिद्धांत दस्सेआ गेदा ऐ ते संबोधत हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलैहि व अलैहि सल्लम न, पर हर इक शख्स गी चाही दा ऐ जे जो कश्ट उसी पुजै उसी दूए कनै जोड़ने दी बजाऽ अपने आपै कनै जोड़ा करै।

2. यानी अल्लाह उंदा स्थाब रखदा जंदा ऐ ते वक्त औने पर उनेंगी ओहदी स'जा देग।

मूंह फेरी लै ते अल्लाह पर भरोसा रखव ते अल्लाह गी छोड़ियै (दे अलावा) कुसै दूए कार्य-साधक/कारसाज दी जरूरत नेई ॥ 82 ॥

इस आस्तै क्या ओह (लोक) कुरआन पर सोच-बचार नेई करदे ते (नेई समझदे) जे जेकर ओह अल्लाह दे सिवा कुसै (दूए) दी बकखी दा होंदा तां ओह यकीनन एहदे च मता-हारा इखलाफ पांदे ॥ 83 ॥

ते जिसलै (बी) उंदे कश शांति जां खौफ दी कोई गल्ल पुजदी ऐ तां ओह उसी फलाई दिंदे न ते जेकर ओह उसी अपने रसूल कश जां अपने हाकमें कश लेई जंदे न तां उंदे चा जेहके (लोक) उस (यानी उस गल्लै दी असलीयत) गी सेही करी लैंदे न उस (दी सचाई) गी पाई लैंदे ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी किरपा ते उसदी रहमत नेई होंदी तां सिवाए किश-इक दे (बाकी लोक) शतान दे पिच्छें चली पौंदे ॥ 84 ॥

इस आस्तै तू अल्लाह दे रस्ते पर युद्ध कर। तुगी अपनी जान दे सिवा कुसै दूए दा जिम्मेदार नेई ठरहाया जंदा, ते तेरा कम्म सिर्फ एह ऐ जे तू मोमिनैं गी प्रेरणा दे, बिल्कुल ममकन ऐ जे अल्लाह मुन्करें दे युद्ध गी रोकी देऐ ते अल्लाह दा युद्ध सारें शा ज्यादा सख्त होंदा ऐ ते ओहदा अजाब बी सारें शा उप्पर होंदा ऐ ॥ 85 ॥

जेहका शख्स अच्छी सफारश करै ओहदे आस्तै ओहदे चा इक हिस्सा होग ते जेहका बुरी सफारश करै ओहदे आस्तै बी ओहदे चा बैसा गै हिस्सा होग ते अल्लाह हर गल्ला पर पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 86 ॥

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ ۖ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ۝

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يُسْتَبْطِئُ عَنْهُمْ ۖ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعَهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا قَلِيلًا ۝

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِكَ بِأَسِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ۝

مَنْ يُشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ يُشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتٌ ۝

ते जिसलै तुगी कोई दुआऽ दित्ती जा तां तूं ओहदे शा अच्छी दुआऽ देआ कर जां फही (घट्ट शा घट्ट) उसी गै परताई दे। अल्लाह यकीनन हर इक गल्ला दा स्हाब लैने आह्ला ऐ ॥ 87 ॥

अल्लाह ओह सत्ता ऐ जे ओहदे सिवा कोई उपास्य नैई। ओह तुसेंगी बिना कुसै शक्क-शुबह दे क्यामत आहले ध्याडै तगर किट्टा करदा जाग, जिसदे औने च कोई शक्क नैई ते अल्लाह शा बद्ध कोहदी गल्ल सच्च होई सकदी ऐ ॥ 88 ॥ (रुकू 11/8)

ते तुसेंगी केह (होई गेदा) जे तुस मुनाफिकें दे बारै दऊं दल बनाऽ करदे ओ? असल च उनें जे किश कमाए दा ऐ ओहदे कारण अल्लाह नै उनें गी उलटा (बुद्धिहीन) करी दित्ता ऐ। क्या अल्लाह नै जिसदा बिनाश करी दिते दा होऐ उसी तुस सिद्धे रस्ते पर ल्यौंगे ओ। ते अल्लाह जेहदा बिनाश करी देऐ तूं ओहदे आस्तै कोई बी रस्ता नैई पागा ॥ 89 ॥

ओह चांहदे न जे जिस चाल्ली ओह आपूं इन्कार करने आहले बनी चुके दे न, काश! तुस बी उसै चाल्ली इन्कार करने आहले बनी जाओ ते दमैं बराबर होई जाओ। इस आस्तै जिन्ना चिर ओह अल्लाह दे रस्तै च हिजरत नैई करन तुस उंदे चा कुसै गी दोस्त नैई बनाओ। फही जेकर ओह फिरी¹ जान तां तुस उनेंगी पकड़ो ते जित्थें उनेंगी दिक्खो, उनेंगी कतल करी देओ ते नां उंदे चा (कुसैगी) दोस्त बनाओ ते नां मददगार ॥ 90 ॥

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٧﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْفِتَّةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ وَمَنْ أَضْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٨﴾

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۚ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٩﴾

وَدُّوا لَوْ تُكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَكَوْنُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَهَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَحُذِّوهُمْ وَافْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۚ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وُليًا وَلَا تَصِيرُوا ۚ

1. "फिरी जान" दा अर्थ ऐ जे रसूल दी आज्ञा दा पालन करने बारै सादे आदेशें दा इन्कार करन।

उन्नें लोकेँ गी छेड़ियै जो (जां ते) कुसै ऐसी कौम कन्नै सरबन्ध रखदे होन जिंदे ते थुआड़े बशकार (कोई) समझोता होऐ (ते) ओह थुआड़े कश इस हालत च औन जे तुंदे कन्नै जंग करने बारै जां अपनी कौम कन्नै जंग करने बारै उंदे दिलें च तंगी¹ होऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां यकीनन उनेँगी तुंदे उप्पर गलबा (प्रभुत्व) देई दिंदा, तां ओह जरूर तुंदे कन्नै लड़दे इस आस्तै जेकर ओह तुंदे शा अलगग होई जान ते तुंदे कन्नै जंग नेई करन ते तुंदे कश समझोते दा सनेहा भेजन, तां अल्लाह नै तुंदे आस्तै उंदे खलाफ जुलम करने दा कोई रस्ता खुल्ला नेई रखेआ ॥ 91 ॥

तुस जरूर (किश) होर लोकेँ गी (ऐसा) पागे ओ² जे ओह चांहदे न जे तुंदे कन्नै बी ते अपनी कौम कन्नै बी अमन कन्नै रोहन, जिसलै बी उनेँ गी फ़ितने (यानी फसाद) पासै परताया गेआ (ऐ) तां ओह ओहदे च मूँधे मूँह डगाए जंदे रेह न इस आस्तै जेकर ओह तुंदे शा अलगग नेई होई जान ते तुंदे कश सुला दा संदेशा नेई भेजन ते अपने हत्थें गी रोकी नेई लैन तां तुस उनेँगी पकड़ो ते जित्थें कुदै उनेँगी दिक्खो, उनेँ गी कतल करी देओ ते एह लोक ऐसे न जे असेँ उंदे खलाफ तुसेँगी रोशन प्रमाण दित्ते दे न ॥ 92 ॥ (रुकू 12/9)

ते एह गल्ल कुसै बी मोमिन गी शोभा नेई

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ ۚ فَإِنْ اعْتَرَفُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَالِيكُمْ السَّلَامَ ۚ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ ۖ كُلُّمَا رَدُّوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا ۚ فَإِنْ لَمْ يَعْتَرِفُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ ۚ حَيْثُ تَقِفُصُوهُمْ ۖ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ۝

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا

1. ओह लोक थुआड़े कन्नै समझोता करने आहली कौम चा होन ते ओह इस समझोते करी नां ते तुंदे कन्नै युद्ध करी सकन ते नां गै अपनी कौम कन्नै।
2. इस आयत च मुताफिकें दा बर्णन ऐ। इस शा पैहलें इन्कार करने आहलें दी समझोता करने आहली कौम दा जिकर हा। दोनै दी बक्ख-बक्ख परिस्थितियें कारण उंदे कन्नै कीता जाने आहला ब्यहार बी अलगग-अलगग ऐ।

दिंदी जे ओह कुसै मोमिन दी हत्या करै, सिवाए (इस दे जे) गलती कनै (ऐसा होई जा) ते जेहका (मोमिन) कुसै मोमिन दी भुल्ल-भलेखै हत्या करी देऐ तां (ओहदे पर) इक मोमिन (गलाम गी) अजाद करना ते खून बगाना (वाजब) होग, जेहका उसदे बारसैं गी दित्ता जाग सिवाए इस (सूरत) दे जे ओह उसी बतौर सदका/दान (छोड़ी) देन ते जेकर ओह (मरने आह्ला) कुसै थुआड़ी दुश्मन कौम चा होऐ ते ओह (आपू) मोमिन होऐ, तां (इस सूरत च सिर्फ) इक मोमिन (गलाम) गी अजाद करना (काफी) होग, ते जेकर ओह (मरने आह्ला) कुसै ऐसी कौम चा होऐ, जेहदे बश्कार ते थुआड़े बश्कार मुआहिदा (समझौता) होऐ दा होऐ तां (खूनी आस्तै) खून बगाना (वाजब) होग, जेहका उस (मरने आह्ले) दे बारसैं गी दित्ता जाग। इससै चाल्ली इक मोमिन (गलाम) दा अजाद करना बी जरूरी होग ते जेहका (एह) समर्थ नेई रखदा होऐ तां (ओहदे आस्तै) दो म्हीन्ने लगातार रोजे रक्खना (वाजब) होग। एह (नरमी) अल्लाह पासेआ किरपा दे तौर पर ऐ ते अल्लाह बौहत् जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 93 ॥

ते जेहका (शख्स) कुसै मोमिन गी जानी-बुझी मारी देऐ तां उसदी स'जा ज्हनम होग। ओह उस च चिरै तक पेदा रौहग ते अल्लाह दी ओहदे पर करोपी होग ते उसी (अपने कशा) दूर करी देग ते ओहदे आस्तै बौहत् बड़्हा अजाब तयार करग ॥ 94 ॥

हे ईमानदारो! जिसलै तुस अल्लाह दी राह च सफर करो तां छान-बीन करी लै करा करो

وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُّسْلَمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُمْ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ فَدِيَّةٌ مُّسْلَمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ٩٣

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ٩٤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا صَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ

ते जेहका तुसेंगी सलाम करै, उसी (एह) नेई आखा करो जे तू मोमिन नेई। तुस संसारक¹ जीवन दा समान चांहदे ओ, इस आस्तै अल्लाह कश नेकां गनीमतां (उपहार) न। इस शा पैहलें तुस (बी) ऐसे गै हे। पही अल्लाह नै तुंदे पर स्हान कीता। इस आस्तै तुंदे आस्तै जरूरी ऐ (जे) तुस छान-बीन करी लै करा करो। जे किश तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन उसी जानदा ऐ ॥ 95 ॥

मोमिनें चा ऐसे बेही रौहने आहले जिनें गी कोई कश्ट नेई पुज्जा ते (ओह मोमिन जेहके) अपने जान-माल कनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करने आहले न, ओह बराबर नेई होई सकदे। अल्लाह नै अपने जान-माल कनै जिहाद करने आहलें गी (पिच्छें) बेही रौहने आहलें पर प्रधानता दिती दी ऐ ते अल्लाह नै सारें गी गै भलाई दा बचन देई रखे दा ऐ ते अल्लाह नै जिहाद करने आहलें गी बौहत बड्डे बदले दा बचन देइयै पिच्छें बेही रौहने आहलें पर (जरूर गै) प्रधानता दिती दी ऐ ॥ 96 ॥

(इस प्रधानता दा अर्थ) उस (अल्लाह) पासेआ बौहत बड्डे सत्कार खिमा/माफी ते देआ दा मिलना ऐ इसै चाल्ती ओह बौहत रैहमत करने आहला ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 97 ॥ (रुकू 13/10)

जिनें लोकें गी फरिश्तें इस हालत च मौत दिती जे ओह अपनी जानें पर जुलम² करा

اللَّهُ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ۚ تَبْتَغُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۖ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۖ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۖ وَكَأَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۖ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَائِفًا

1. यानी जेकर सलाम करने पर शक्क करो ते उसी धोखेबाज समझो तां उस दा एह अर्थ होग जे तुस संसारक लोभ गी आखरत शा उत्तम मनदे ओ ते चांहदे ओ जे उसी लड़ाई करने आहला इन्करी उरहाइयै ओहदी धन-दौलत पर कब्जा करी लैओ।
2. यानी मुन्करें दे देशें च रेहियै तकलीफां बरदाश्त करा करदे हे पर हिजरात नथे करदे।

करदे हे, ओह (इनें गी) आखडन जे तुस केहड़े (ख्याल) च हे? ओह (यानी हिजरत करने शा परहेज करने आहले) परते च गलाडन जे अस देश च कमजोर समझे जंदे हे (इस आस्तै हिजरत नेई कीती) ओह (फरिश्ते) जवाब देडन जे क्या अल्लाह दी धरती बसीह/विशाल नथी? जे तुस एहदे च हिजरत करी जंदे, इस आस्तै इनें लोकें दा ठकाना जहन्नम होग ते ओह रौहने आस्तै बौहत (गै) बुरी ज'गा ऐ ॥ 98 ॥

हां ओह लोक जेहके मरदें, जनानियें ते बचें चा सचें गै कमजोर हे ते ओह कुसै उपास दी समर्थ नथे रखदे ते नां गै उनेंगी कोई रस्ता सुझदा हा ॥ 99 ॥

इनें लोकें दे बारै खुदा दी बख्शाश लागै ऐ, की जे अल्लाह है गै बौहत माफ करने आहला ते बख्शाने आहला ॥ 100 ॥

ते जेहका बी (शख्स) अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करग ओह देशै च पहाजत दे मते-हारे थाहर ते समुदिध (दे समान) हासल करग, ते जो (शख्स) अल्लाह ते इसदे रसूल पासै अपने घरा हिजरत करियै निकलै, पही ओहदी मौत होई जा तां (समझो जे) ओहदा अजर/सिला अल्लाह दे जिम्मै होई गेआ ते अल्लाह बौहत (गै) बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 101 ॥ (रुकू 14/11)

ते जेकर तुस डरदे ओ जे काफर तुसेंगी तकलीफें नै घेरी लैंडन, तां जिसलै तुस देशै च

أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فَيَمْكُنْهُمْ قَالُوا كُنَّا مُتَضَاعِفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَكُمْ مَا وَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

قَالُوا لَكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا ۝

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَإِذَا صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ

सफर करो तां तुसें गी कोई पाप नेई लगग जे तुस नमाज गी घटाई¹ लै करा करो। काफर यकीनन थुआड़े जाहरे-बाहरे दुश्मन न ॥ 102 ॥

إِنْ خِفْتُمْ أَنْ تَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا¹
إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَلَكُمُ عَدُوًّا مُّبِينًا ۝

ते जिसलै तू (आपू) उंदे च होऐ ते तू उनेंगी नमाज पढ़ाएं तां उंदे चा जमात दे इक हिस्से (आहलें) गी चाही दा ऐ जे तेरे कनै खड़ोन ते अपने हथ्यार लेई लैन, फी जिसलै ओह सजदा करी लैन तां ओह तेरे पिच्छें (फहाजत आसतै) खड़ोई जान, फी जमात दा इक होर हिस्सा जिसनै नमाज नेई पढ़ी (अगें) आई जा ते तेरे कनै नमाज पढ़ै ते ओह बी अपने बचाऽ दा समान ते अपने हथ्यार लेई रक्खन। जेहके लोक काफर न ओह चांहदे न जे काश तुस अपने हथ्यारें ते अपने समानें शा बे-खबर होई जाओ ते ओह यकदम गै तुंदे पर आई पौन ते जेकर बरखा कारण तुसेंगी कष्ट होऐ जां तुस बमार होओ तां अपने हथ्यार तुआरी देने पर तुसेंगी कोई पाप नेई लगग, पर फही बी तुस पूरी चाल्ली चौकस-चकने र'वो। अल्लाह नै काफरें आसतै अपमान जनक अज़ाब यकीनन तयार करी रक्खे दा ऐ ॥ 103 ॥

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَهُمْ² فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَهُمْ² وَالدِّينُ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِينُونَ عَلَيْكُمْ مِثْلَةً وَاحِدَةً² وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ² وَخُذُوا حِذْرَكُمْ² إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۝

ते जिसलै तुस नमाज पढ़ी लैओ तां अल्लाह गी खड़ोते दे, बैठे दे ते पासैं भार लेटे दे चेता करदे र'वो, फही जिसलै तुस साहरे होई जाओ तां नमाज गी सुआरियै² पढ़ो। निश्चत समे पर

فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَرُقُودًا² وَ عَلَى جُوبِكُمْ² فَإِذَا أَظْمَأْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ² إِنَّ الصَّلَاةَ

1. हज़रत आइशा सिद्दीका दी हदीस ऐ जे पैहलें नमाज दो रकअत फर्ज ही, फही सफर च ऊऐ दो रकअत रेही, पर घर रौहने दी अवस्था च चार रकअत करी दिती गई। (बुखारी शरीफ़) इस आसतै नमाज गी छोटा करने दा अर्थ ऐ जे ओह तौले-तौले पढ़ी लैती जा तां जे समां थोड़ा लगै। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर बैरी दे हमले दा डर होऐ तां तुस तौले-तौले नमाज पढ़ी लै करो तां बी थुआड़ी नमाज व्यर्थ नेई जाग। जेकर कोई मुसलमान सफर च होऐ तां भामें बैरी दा डर होऐ जां नेई होऐ ओहदे आसतै दो रकअत नमाज पढ़ना गै मनासब ऐ।

2. यानी युद्ध ते थै आहली स्थिति आंगर तौले-तौले नमाज नेई पढ़ो।

नमाज़ पढ़ना यकीनन मोमिनें आस्तै जरूरी फर्ज़ करार दिते दा ऐ ॥ 104 ॥

ते तुस उस कौम (यानी दुश्मन) दी तलाश च हिल्ल-मट्ट नेई करो जेकर तुसेंगी तकलीफ होंदी ऐ तां जिस चाल्ली तुसेंगी तकलीफ होंदी ऐ उनेंगी बी तकलीफ होंदी ऐ ते तुस ते अल्लाह शा उस (असीम किरपा) दी मेद रखदे ओ जिसदी ओह मेद नेई रखदे, ते अल्लाह बौहत (गै) जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 105 ॥ (रुकू 15/12)

असें तेरे पासै सचाई पर अधारत एह कताब यकीनन इस आस्तै उतारी ऐ जे तूं लोके च इस (सचाई) राहें, जेहकी अल्लाह नै तुगी दस्सी ऐ, फैसला करें ते तूं खयानत करने आहलें पासेआ झगड़ने आह्ला नेई बन ॥ 106 ॥

ते अल्लाह शा (इस दी) बख्शीश तलब कर (यानी माफी मंग)। अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 107 ॥

ते तूं उनें लोके पासेआ जो अपने-आप कन्नै खयानत करदे न, झगड़ा नेई कर। जेहके (लोक) खयानत करने च अमगें बधे दे ते बड्डे पापी होन अल्लाह उनेंगी पसंद नेई करदा ॥ 108 ॥

ओह लोके शा पड़दा रखदे न, पर अल्लाह शा पड़दा नेई रखदे, की जे जिसलै राती ओह ऐसी गल्लें बौर सलाहीं करा करदे होंदे न जिनें गी अल्लाह पसंद नेई करदा तां ओह उदै कश होंदा ऐ ते जे किश ओह करा करदे होंदे न, अल्लाह उसी मटाने आह्ला ऐ ॥ 109 ॥

كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۝

وَلَا تَهْوُوا فِي ابْتِعَاءِ الْقَوْمِ ۖ إِنْ تَكُونُوا تَأْمُونُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْمُونُ كَمَا تَأْمُونُونَ ۚ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَبَكَ اللَّهُ ۖ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ حَصِيمًا ۝

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ۝

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ۝

सुनो! तुस ओह लोक ओ जो उंदे पासेआ दुन्याबी ज़िंदगी च झगड़दे रेह ओ, मगर क्यामत आहलै रोज उंदे पासेआ अल्लाह कनै कु'न झगड़ग जां कु'न उनें गी बचाने आहला होग ॥ 110 ॥

ते जो शख्स (बी) कोई पाप करग जां अपने-आपै पर जुलम करग ते उसदे बा'द अल्लाह शा (अपने पापें दी) माफी चाहग (तां) ओह अल्लाह गी बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला पाग ॥ 111 ॥

ते जेहका शख्स कोई पाप करै, ओहदा कर्म उसै पर (उलटा होइयै) पौग। ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 112 ॥

ते जेहका शख्स कोई पाप जां गुनाह करै फही कुसै बे-कसूर पर उसदा दोश लाई देऐ तां (समझो जे) उसने इक झूठ ते खु'ल्ले-डु'ल्ले गुनाह दा बोझ अपने सिर लेई लैता ॥ 113 ॥ (रुकू 16/13)

ते जेकर तेरे पर अल्लाह दी किरपा जां उसदी रैहमत नेई होई तां (ओह यानी दुश्मन अपने बुरे अरादें च कामयाब होई जंदे इस आस्तै) उंदे चा इक गरोह (इस गल्ला दा) पक्का अरादा करी चुके दा हा जे तुगी हलाक करी देऐ ते ओह अपने सिवा कुसै गी हलाक नेई करदे ते तुगी किश बी नुकसान नेई पुजाई सकदे ते अल्लाह नै तेरे पर कताब ते हिक्मत उतारी दी ऐ ते जे किश तू नथा जानदा तुगी सखाया ऐ ते तेरे पर अल्लाह दी (बौहत) बड़डी किरपा ऐ ॥ 114 ॥

उनें लोकें (दे मशबरे) गी छोड़ियै जो सदका

هَٰذَا نَتْلُوهُ هَٰؤُلَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُ عَلَى نَفْسِهِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضْلُواكَ ۖ وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَصُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ۖ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ ۖ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّبَاهُمْ إِلَّا مَنْ

जां नेक गल्लें जां लोकें च सुधार करने दा हुकम दिंदे न उंदे मते-हारे मशबरे च कोई बी भलाई नेई (होंदी) ते जेहका शख्स अल्लाह दी खुशी हासल करने तै ऐसा करै (यानी नेक मशबरे करै) अस उसी (तौले गै बौहत) बड़ड़ा सिला देगे ॥ 115 ॥

ते जेहका बी शख्स हदायत दे पूरी चाल्ली खुल्ली जाने दे बा'द (इस) रसूल कनै मत-भेद गै करदा रौहग ते मोमिनं दे रस्ते दे अलावा (कुसै होर रस्ते पर) चलग अस उसी उससै चीजै दे पिच्छें लाई देगे जेहदे पिच्छें ओह¹ पेदा होग ते उसी ज्हन्म च सुटगे ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 116 ॥
(रुकू 17/14)

अल्लाह इस (गुनाह) गी कदें बी नेई बख्शाग जे उसदा (कुसै गी) शरीक बनाया जा ते जेहका (गुनाह) इस शा निक्का होग (उसी) जेहदे आस्तै चाहग माफ करी देग ते जेहका शख्स (कुसै गी) अल्लाह दा शरीक बनाऽ तां (समझो जे) ओह (सिद्धे रस्तै शा) बौहत दूर भटकी गोआ ॥ 117 ॥

ओह अल्लाह गी छोड़िगै बे-जान² चीजें दे सिवा (कुसै गी) नेई पुकारदे बल्के ओह सिरफिरे शतान दे सिवा (होर कुसै गी) नेई पुकारदे ॥ 118 ॥

(उस शतान गी) जिसी अल्लाह नै (अपने लागेआ) दूर करी दिते दा ऐ ते (जिसनै एह) गलाया हा जे अ'ऊं तेरे बंदें शा जरूर गै इक निश्चत हिस्सा लैड ॥ 119 ॥

أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ ۖ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ
الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
تُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرَ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۖ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ صَلِيلًا بَعِيدًا ۝

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ الْإِلَهِ إِنثًا ۖ وَإِنْ
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ۝

لَعَنَهُ اللَّهُ ۖ وَقَالَ لَا تَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ
نَصِيبًا مَفْرُوضًا ۝

1. यानी ओह रसूल ते थुआड़े साथियें गी नश्ट करना चाहदा ऐ। अस ऊऐ बिनाश उसदे भागें च लिखी देगे।
2. असैं अरबी मुहावरे दै मताबक मूल शब्द 'इनासा' दा अर्थ बे-जान चीजां कीता ऐ। दिक्खो मुफ़्फ़दते रागिब, लिसानुल अरब, तफ़्सीर फ़तहुल्बयान भाग 2 सफ़ा 316)

ते उनेंगी जरूर गै गुमराह करड ते यकीनन उनेंगी (बड़ियां-बड़ियां) मेदां बी दुआंग/बन्हांग ते उंदे कनै एह खुआहश बी करड जे ओह चौखरें दे कन कट्टन। इसै चाल्ली खुआहश करड जे ओह अल्लाह दी मख्जुक च तब्दीली करन ते जेहका अल्लाह गी छोड़िये शतान गी दोस्त बनाऽ, तां (समझो जे) ओह जाहरा-बाहरा घाटे च पेई गेआ ॥ 120 ॥

ओह (शतान) उंदे कनै बा'यदे करदा ऐ ते उनेंगी मेदां बन्हांदा ऐ ते शतान उंदे कनै छल-कपट दियें गल्लें दे सिवा कुसै दूई गल्लै दा बा'यदा नेई करदा ॥ 121 ॥

इनें लोकें दा ठकाना ते नरक ऐ ते ओह ओहदे शा नस्सने दी ज'गा कुतै नेई पाडन ॥ 122 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें नेक कर्म बी कीते न अस उनेंगी जरूर ऐसे बागें च दाखल करगे जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होंडन (ते ओह) उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन (एह) अल्लाह दा सच्चा बा'यदा (ऐ) ते अल्लाह शा बद्ध होर कुस दी गल्ल सच्ची होई सकदी ऐ? ॥ 123 ॥

नां थुआड़ी मनोकामनें दे मताबक (होने आह्ला) ऐ ते नां कताब आहलें दी मनोकामनें दे मताबक (बल्के) जेहका शख्स कोई पाप करग उसी ओहदे मताबक गै बदला दित्ता जाग, ते ओह अल्लाह दे सिवा नां कुसै गी अपना दोस्त पाग ते नां मददगार ॥ 124 ॥

وَلَا صَلَواتَهُمْ وَلَا مَنِيَّتَهُمْ وَلَا مَرَّتَهُمْ
فَلْيَكُنَّ أَذَانُ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرَّتَهُمْ
فَلْيَكُنَّ خَلْقُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ
الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ
خُسْرَانًا مُبِينًا ۝

يَعِدُهُمْ وَيَمَنِّيهِمْ ۝ وَمَا يَعِدُهُمُ
الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝

أُولَئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ
عَنْهَا مَجِيًّا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۝ وَعَدَ اللَّهُ
حَقًّا ۝ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ۝

لَيْسَ بِأَمَانِيَّتِكُمْ وَلَا أَمَانِيَّةِ أَهْلِ
الْكِتَابِ ۝ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ ۝ وَلَا
يُجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

ते जेहके लोक भामें मड़द होन जां जनानियां मोमिन होने दी हालत च नेक कर्म करडन तां ओह जन्नत/सुर्ग च दाखल होडन ते उंदे पर खजूरे दी गुली दे सुराखै बरोबर (बी) जुलम नेई कीता जाग ॥ 125 ॥

ते उस शख्स दे धर्म शा बद्ध कोहदा धर्म अच्छा (होई सकदा) ऐ जिसनै (खूब) चंगी चाल्ली कर्म करदे होई अपने-आपै गी अल्लाह दे सपुर्द करी दिते दा होऐ ते इब्राहीम दे धर्म दी, जो सिद्धे रस्ते पर चलने आहले हे पैरवी (अखत्यार) करी लैती दी होऐ ते अल्लाह नै इब्राहीम गी (अपना) खास दोस्त बनाए दा हा ॥ 126 ॥

ते जे किश गासैं ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा ऐ ते अल्लाह हर (इक) चीजा दा पूरा इलम रखदा ऐ ॥ 127 ॥ (रुकू 18/15)

ते लोक तेरे शा (इस शा बद्ध) जनानियें (कनै नकाह) दे बारै (हुकम) पुछदे न। तूं (उनेंगी) आख जे अल्लाह तुसें गी उंदे बारै अजाजत देई चुके दा ऐ ते जेहका (हुकम इस) कताबा च (दुई¹ ज'गा) तुसें गी पढ़ियै सुनाया गेआ ऐ ओह उनें जतीम जनानियें बारै ऐ जिनेंगी तुस उंदे निश्चत कीते गेदे हक्क (मैहर) अदा नेई करदे पर उंदे कनै नकाह करना चांहदे ओ ते (इस दे अलावा) कमजोर² बच्चियें³ दे बारै ऐ ते (तुसें गी एह हुकम दिता गेआ हा) जे जतीमें कनै इन्साफ आह्ला

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ
أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ۝

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ۝

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ۝

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۚ قُلِ اللَّهُ
يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۚ وَمَا يُثَلِّي عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتْلَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُولَدْنَ لَهُنَّ
مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِّفِينَ مِنَ الْوُلْدَانِ ۚ وَأَنْ
تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا

1. दिक्खो सूर: निसा आयत 4

2. यानी अनाथ कुड़ियां, की जे ओह आपूं अपने अधिकार नेई लेई सकदियां।

3. मूल शब्द 'विल्दान' संतान यानी धीऽ-पुतर दोन आसतै बोल्लेआ जंदा ऐ, पर इस थाहरा पर एह कुड़ियें कनै सरबंभत ऐ की जे उंदे कनै गै नकाह दी संभावना होदी ऐ।

ब्यहार करदे र'वो ते जेहका बी तुस नेक कम्म करो (याद रक्खो जे) अल्लाह यकीनन उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 128 ॥

ते जेकर कुसै जनानी गी अपने पति पासेआ बुरा ब्यहार करने जां अपने पासेआ मूंह फेरी लैने दा डर होऐ तां उनें दौनें गी कोई पाप नेई लगग जे ओह कुसै चाल्ली आपस च समझोता¹ करी लैन ते समझोता (सारें शा) बेहतर ऐ ते लोकें दे दिलें च कंजूसी² (दा बिचार) पैदा करी दिता गेदा ऐ ते जेकर तुस नेक कम्म करो ते संयम अखत्यार करो तां (चेता रक्खो जे) जे किश तुस करदे ओ उसी यकीनन अल्लाह जानदा ऐ ॥ 129 ॥

ते भामें तुस (न्यांऽ करने दी किन्नी बी) खुआहश करो (तां बी) तुस जनानियें बशकार न्यांऽ नेई करी सकदे इस आस्तै तुस (इक दे गै पासै) भलेआं नेई झुकी³ जाओ (जिसदा नतीजा एह होऐ) जे उस (दूई) गी (बशकार गै) लटकदी (चीजै आंगर) छोड़ी देओ ते जेकर तुस (आपस च) मेल-मलाप पैदा करी लैओ ते संयम अखत्यार करो तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह यकीनन बौह्त बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 130 ॥

ते जेकर ओह (दमैं) अलग-अलग होई

مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ۝

وَأِنْ أَمْرًا هَ حَاقَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا
أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ
وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ
فَتَذَرُوهُنَّ كَالْمَعْلُوقَةِ ۖ وَإِنْ تَصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَأِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كِلَاهُمَا مِنْ سَعَتِهِ ۖ

1. जेकर जनानी एह समझै जे गल्ल बिगड़ी जाग ते एह जे दुख बधदा गै रौहग इस आस्तै मनासब इय्यै ऐ जे अ'ऊ अपने अधिकारें चा किश छोड़ी देओ। जेकर न्यायाधीश/जज समझै जे ऐसा करने च कोई इतराज नेई तां ओह ऐसा करने दी अजाजत देई सकदा ऐ।
2. लोक कंजूसी आहले पासै झुके दे रौहदे न ते खर्च करने शा कतरांदे न, भामें खर्च करना लाह देक गै की नेई होऐ।
3. सधारण रूपै च बराबरी दा ब्यहार नेई करने दी दशा च इक शा बद्ध जनानियां रक्खने शा रोकेआ गेदा ऐ बरना सारियें कन्ने दिली ब्यहार इक जैसा नेई होई सकदा ते नां गै दिलै पर कोई रोक लगगी सकदी ऐ।

وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ۝

जान तां अल्लाह (उंदे चा) हर इक गी अपने पासैआ बृद्धि प्रदान करियै धनवान बनाई देग ते अल्लाह बाद्हा देने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 131 ॥

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ۝

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते जिनें लोकें गी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गेई ही असें उनेंगी (बी) ते तुसें गी (बी) तकीदी हुकम देई रखे (दिते) दा ऐ जे तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते जेकर तुस इन्कार करगे ओ तां (चेता रखो जे) जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह बे-न्याज़ (ते) अन-गिनत तरीफें दा हक्कदार ऐ ॥ 132 ॥

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह हर चाल्ली कनै जरूरी पहाजत करने आह्ला ऐ ॥ 133 ॥

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ۝

हे लोको! जेकर ओह चाह तां तुसेंगी मारी देऐ ते दूए होर लोकें गी लेई आवै ते अल्लाह इस गल्ला पर पूरी चाल्ली समर्थवान ऐ ॥ 134 ॥

مَنْ كَانَ يَرْيِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝

जेहका शख्स संसारक बदला चांहदा होऐ (ओह सुनी लै जे) अल्लाह कश संसारक ते आखरत (दौनें किसमें दे) इनाम न ते अल्लाह बौहत सुनने आह्ला (ते) दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 135 ॥ (रुकू 19/16)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ ۖ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ

हे ईमानदारो! तुस पूरी चाल्ली इन्साफ पर कायम रौहने आह्ले (ते) अल्लाह¹ आस्तै

1. यानी अल्लाह आस्तै सच्ची गुआही देआ करो।

गुआही देने आहले बनी जाओ। जेकर (थुआड़ी गुआही) थुआड़े अपने (खलाफ) जां मापें जां करीबी रिश्तेदारें दे खलाफ (पौंदी) होऐ, जेकर ओह (जेहदे बारे गुआही दिती गेदी ऐ) अमीर ऐ जां गरीब ऐ (दौनीं सूरतें च) अल्लाह उनें दौनीं दी (तुंदे शा) ज्यादा भलाई करने आहला ऐ। इस आस्तै तुस (कुसै जलील/ तुच्छ/घटिया) खुआहश दी पैरवी (अनुसरण नेई करा करो तां जे तुस न्यां करी सको ते जेकर तुस (कुसै शहादत गी) छपालगे ओ जां (सचाई जाहर करने शा) कतरागे ओ तां (चेता रक्खो जे) जे किश तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन उसी जानदा ऐ ॥ 136 ॥

हे ईमानदारो! अल्लाह ते उसदे रसूल (पर) ते इस कताब पर जो उसनै अपने रसूल पर तुआरी दी ऐ ते उस कताबा पर जो उसनै (इस शा) पैहलें उतारी दी ऐ ईमान ल्याओ ते जेहका शख्स अल्लाह ते उसदे फरिश्तें ते उसदी कताबें ते उसदे रसूलें ते बा'द च औने आहले दिनै दा इन्कार करै तां (समझी लैओ जे) ओह परले दरजे दी गुमराही च पेई गेदा ऐ ॥ 137 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते फही उनें इन्कार करी दिता, फही ईमान ल्याए फही इन्कार करी दिता फही कुफर च (होर बी) बधी गे, अल्लाह उनेंगी कदें बी माफ नेई करी सकदा ते नां गै उनेंगी (मुक्ति दा) कोई रस्ता दस्सी सकदा ऐ ॥ 138 ॥

तूं मुनाफिकें गी (एह) खबर सुनाई दे जे उंदे आस्तै दर्दनाक अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 139 ॥

जेहके मोमिनं गी छोड़ियै काफरें गी (अपना)

أُولَ الَّذِينَ وَالَ الْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ
فَقِيرًا فَلِلَّهِ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا
الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوْا أَوْ تَعْرِضُوا
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ابِالْوَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ
كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ثُمَّ يَكُنِ اللَّهُ
لِيَعْرِفَهُمْ وَلَا يَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٨﴾

بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٩﴾
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الْكُفْرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ

दोस्त बनांदे न। क्या ओह उंदे शा अपनी इज्जत (सम्मान) चांहेदे न (जेकर ऐसा ऐ) तां (ओह चेता रक्खन जे) इज्जत सारी (दी सारी) अल्लाह दे गै हल्थ ऐ ॥ 140 ॥

دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ أَيْبَتَعُونَ عِندَهُمُ
الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ

ते उसनै इस कताबा च तुंदे आस्तै एह (हुकम) उतारी छुड़े दा ऐ जे जिसलै तुस अल्लाह दी आयतें बारै इन्कार सरबन्धी गल्लां सुनो जां उंदे बारै मजाक होंदा सुनो तां (उनें मजाक डुआने आहलें कनै उन्ने चिरै तक) नेई ब'वो जिन्ना चिर जे ओह उस दे सिवा कुसै होरस गल्लै च नेई लगगी पौन। तुस इस (हासा करने आहलें दे लागै बौहने दी) सूरत च यकीनन उंदे आंगर समझे जागे ओ। अल्लाह मुनाफिक्रें ते काफरें गी यकीनन जहन्नम च किट्ठे करियै रौहग ॥ 141 ॥

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا
سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفِرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا
فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا وَمِلْتُمْ ۖ إِنَّ
اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ
فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۖ

(उनें मुनाफिक्रें गी) जेहके थुआड़े बारै तबाही दे इन्तजार च रौहदे न ते जेकर तुसेंगी अल्लाह पासेआ कोई जीत हासल होऐ तां (तुसें गी) आखदे न जे क्या अस थुआड़े कनै नथे ते जेकर काफरें गी (जीत दा) कोई हिस्सा मिलै तां (उनें गी) आखदे न जे क्या अस तुंदे पर गालिब नथे आई गेदे ते (असें) तुसें गी मोमिनै शा (नथा) बचाया। इस बारै अल्लाह थुआड़े बरकार क्यामत आहलै रोज फैसला करग ते अल्लाह काफरें गी मोमिनै पर कदें बी गल्बा नेई देग ॥ 142 ॥ (रुकू 20/17)

الَّذِينَ يَتَرَ بَصُورَكُمْ ۚ فَإِنْ كَانِ لَكُمْ
فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۚ
وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
نَسْتَحِذْكُمْ عَلَيْهِمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنْ
الْمُؤْمِنِينَ ۖ قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ۖ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۖ

मुनाफिक्र यकीनन अल्लाह गी धोखा देना चांहेदे न ते ओह उनेंगी उंदे धोखे दी स'जा देग ते जिसलै ओह नमाज (पासै जाने) आस्तै खड़ोंदे न तां सुस्ती कनै खड़ोंदे न। ओह

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُمْ
خَادِعُهُمْ ۖ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ
قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا

लोकें गी दखावा दसदे न ते अल्लाह गी घट्ट
गै चेता करदे न ॥ 143 ॥

उंदी हालत (अल्लाह दे ध्यान ते सुस्ती दे)
बिच्च-बिच्च होंदी ऐ। नां ओह ईदे (इनें
मोमिनें) कनै न ते नां ओह उंदे (काफरे)
कनै न ते जिसी अल्लाह हलाक करी देऐ तूं
ओहदे आस्तै कदें बी (मुक्ति दा) कोई रस्ता
नेई पागा ॥ 144 ॥

हे ईमानदारो! मोमिनें गी छोड़ियै काफरे गी
(अपना) दोस्त नेई बनाओ। क्या तुस चांहदे
ओ जे खुदा गी अपने खलाफ खुल्ले
(खुल्ले) दोश लाने दा मौका देओ ॥ 145 ॥

मुनाफिक्र यकीनन जहन्नम दी डुग्हाई दे सारें
शा खलके हिस्से च होडन ते तूं कदें बी
(कुसैगी) उंदा मददगार नेई पागा ॥ 146 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जिनें तोबा (पच्छोताऽ)
करी लैती ते अपना सुधार करी लैता ते अल्लाह
दे राहें (अपनी) पहाजत चाही ते अपनी
अबादत गी अल्लाह आस्तै गै खास करी
दिता। इस आस्तै एह लोक मोमिनें च शामिल
न ते अल्लाह मोमिनें गी तौले गै बौहत बड्डा
अजर / सिला देग ॥ 147 ॥

जेकर तुस शुकर करो ते ईमान लेई आओ तां
अल्लाह तुसें गी अजाब देइयै केह करग? ते
अल्लाह (ते) कदरदान ते बौहत जानने आह्ला
ऐ ॥ 148 ॥

يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

مَذْبُذَيْنِ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى
هُوَ لَا إِلَى هُوَ لَا وَمَنْ يُضِلِ
اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الْكُفْرَيْنَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ أْتَرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ
عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ۝

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ
النَّارِ وَلَنْ تَجِدَهُمْ نَصِيرًا ۝

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا
بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ
مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ
الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنَّ
شُكْرَكُمْ وَامْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ
شَاكِرًا عَلِيمًا ۝

अल्लाह बुरी गल्ला दे प्रकट करने गी पसंद नई करदा, पर जेहदे पर जुलम कीता गेदा होऐ (ओह उस जुलम गी जाहर करी सकदा ऐ) ते अल्लाह बौहत सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 149 ॥

जेकर तुस कुसै नेकी गी जाहर करो जां उसी छपालो जां (कुसै दी) बदी/बुराई गी माफ करो तां (समझी लैओ जे) अल्लाह यकीनन बौहत माफ करने आहला (ते) बौहत शक्तिशाली ऐ ॥ 150 ॥

जेहके लोक अल्लाह दा ते उसदे रसूलें दा इन्कार करदे न ते अल्लाह ते उसदे रसूलें दे बशकार फर्क (विभेद) करना चांहदे न ते गलांदि न जे अस केइयें (रसूलें) गी मनगे ते केइयें दा इन्कार करगे ते चांहदे न जे इस दे बिच्चा दा कोई रस्ता अख्त्यार करन ॥ 151 ॥

ओह लोक यकीनन पक्के काफर न ते काफरें आस्तै असें अपमानजनक अजाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 152 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे (सारे) रसूलें पर ईमान लेई आए ते उनें इंदे (रसूलें) चा कुसै इक च (बी) फर्क नई कीता। ओह लोक ऐसे न जे ओह उनेंगी तौले गै उंदे सिले प्रदान करग ते अल्लाह बौहत बख्खने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 153 ॥ (स्कू 21/1)

अहले कताब¹ तेरे शा पुछदे न जे तूं उंदे पर गासै थमां इक कताब नाजल करै (एहदे पर तज्जब नई कर की जे) उनें मूसा गी इस शा बी बड़डा सुआल कीता हा। उनें उसी गलाया

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيمًا عَدِيمًا ۝

إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تُخَفُّوْا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

سَأَلَتْ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ

1. अहले कताब दा मतलब ईसाई ते यहूदी न, पर इस थाहरा पर सिर्फ यहूदी अभीष्ट न, की जे अगमें इस गल्ला दा बर्णन ऐ जे ओह हजरत मर्यम पर झूठा आरोप लांदि हे ते इनें हजरत मसीह दी सलीब राहें हत्या दी कोशश कीती ते एह यहूदियें दा गै कुकर्म हा, ईसाइयें दा नई।

हा जे तू असें गी अल्लाह दे सामधाम दर्शन कराऽ। उसलै उंदे जुलम दी ब'जा करी उनेंगी घातक अजाब नै पकड़ी लैता ते उनें बच्छे गी जिसलै जे उंदे कश खु'ल्ले-डु'ल्ले नशान आई चुके दे हे (अपना) उपास्य बनाई लैता। फही असें एह (कसूर) बी दरगुजर करी दिता ते असें मूसा गी खु'ल्ला (खु'ल्ला) गल्बा (प्रभुत्व) प्रदान कीता ॥ 154 ॥

ते असें उंदे शा द्रिढ़ प्रतिज्ञा / सघंद लैंदे होई उंदे पर तूर¹ गी उच्चा कीता ते असें उनेंगी गलाया जे इस दरोआजे च पूरी फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ ते असें उनें गी (एह बी) गलाया जे सब्ब / शनिवार (दे बारे) च कोई ज्यादाती नेई करो ते असें उंदे शा इक पक्की सघंद लैती ॥ 155 ॥

फही उंदे अपने बा'यदे गी तोड़ी देने (दी ब'जा करी) ते उंदे अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करने ते उंदे नबियें गी कतल² करने दी बिला-ब'जा कोशश (दी ब'जा करी) ते एह (गल्ल) आखने दी ब'जा करी जे साढ़े दिल परदे च न (परदे च) नेई बल्के अल्लाह नै उंदे कुफर दी ब'जा करी उंदे (दिलें) पर मोहर लाई दिती दी ऐ इस आसतै ओह ईमान बिल्कुल नेई आहनदे ॥ 156 ॥

इसदे अलावा उंदे कुफर (दी ब'जा करी) ते उंदे मर्यम पर (इक बौहत) बड्डा झूठा इलजाम³ लाने दी ब'जा करी ॥ 157 ॥

الصَّحِيفَةَ يَطْلُمُهُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ۝

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

فَجَاءَتْهُمْ فَيِّنَاتُهُمْ وَكُفِّرَهُمْ بِالْإِثْمِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَعِيرٍ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ۝

1. यानी उनें गी तूर पर्वत कश लेई गे ते उनेंगी अपने सामनै उच्चा पर्वत लम्बन लगा। हजस्त अबूबकर आखदे न जे असें गी सामनै इक उच्ची चटान लम्बी जिसदा साथे हा (बुखारी शरीफ, बाब हिजस्त)।
2. इस थाहरा पर सारे नबियें दी हत्या करने दा जिकर ऐ ते सारे इतिहास इस गल्ला पर सैहमत न जे सारे नबियें दी हत्या गहूदियें नेई कीती। इस आसतै इस थाहरें पर हत्या करने दी कोशशें दा जिकर ऐ। इस जगहा पर हत्या दा अर्थ हत्या करने दा इरादा ऐ, जे ऐसे कश्ट ते दुख-तकलीफां न जिंदा नतीजा अक्सर हत्या करना निकलदा ऐ।
3. दिक्खो सूर: 'निसा' टिप्पणी आयत नं० 154

ते उंदे (एह गल्ल) आखने दी ब'जा करी जे अल्लाह दे रसूल मसीह-ईसा पुत्तर-मर्यम गी असें यकीनन कतल करी दित्ता ऐ (एह स'जा उनेंगी मिली ऐ) हालांकि नां उनें उसी कतल कीता ते नां उनें उसी सलीब पर टंगियै मारेआ, पर उंदे पर ओह मामला शक्की करार दित्ता गेआ ते जि'नें लोके इस बारे मत-भेद कीता ऐ ओह यकीनन उस दे बारे आपूं शक्क¹/दुबधा च न ते कोई यकीनी इलम नेई रखदे पर सिर्फ ख्याली गल्लें दे पिच्छें लग्गे दे न ते उनें कदें बी उसी कतल नेई कीता ॥ 158 ॥

बल्के अल्लाह नै उसी अपने हजूर च सम्मान जोग ज'गा बख्शी की जे अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 159 ॥

अहले कताब चा इक बी नेई जो इस (घटना) पर अपनी मौती² शा पैहलें ईमान नेई आहनदा र'वै ते ओह क्यामत आहलै दिन उंदे पर गुआह होग ॥ 160 ॥

इस आस्तै (उस) जुलम दी ब'जा करी जेहका यहूदियें आहले पासेआ होआ असें ओह पवित्र पदार्थ जेहके (पैहलें) उंदे आस्तै लहाल करार दित्ते गेदे हे, उंदे आस्तै रूहाम³ करी दित्ते ते (इस दे अलावा) फही अल्लाह दे रस्ते शा मते-हारें गी रोकने कारण (उनें गी एह स'जा मिली) ॥ 161 ॥

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ١٥٨

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٥٩

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ الْأَلْيُومَنَ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ١٦٠

فَظَلَمَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيْبَاتٍ أَجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ١٦١

1. यानी सब हालात हजरत मसीह दे सलीब पर मरने दे बरूद्ध हे, पर यहूदी चांहदे हे जे मसीह सलीब कर दम जोड़न इस आस्तै ओह अपने गै भरमै दे शकार होई गे ते ओह मसीह दी सलीब पर मौत होई जाने दा विश्वास करदे रेह।
2. यानी अहले कताब चा यहूदी ते ईसाई अपनी मौती शा पैहलें एह मनदे रौहगन जे मसीह सलीबा पर मरी गे। यहूदी इस कारण जे ओह मसीह गी लानती सिद्ध करना चांहदे हे ते ईसाई इस आस्तै जे ओह कफ़र दा नीह एहदे पर रखदे न। अल्लाह आखदा ऐ जे जिसलै उंदे चा कोई शख्स मरग ता ओहदे पर एह भेद खुल्ली जाग जे हजरत मसीह दी मौत सलीब पर नेई होई बल्के ओह सलीब पर जींदे गे तुआरी लैते गे हे।
3. यानी हजरत मसीह दी शिक्षा दे इन्कार कारण उंदे आस्तै धर्म दा दरोआजा बंद करी दित्ता गेआ हा।

ते उंदे सूदी कारोबार करने दी ब'जा करी बी, हालांके उनें गी इस थमां रोकेआ¹ गेदा हा। (इसदे अलावा) लोकें दे माल गी उंदे द्वारा न्हक्क खाने दी ब'जा करी (उनेंगी एह स'जा थोई) ते असें उंदे चा मुन्करें आस्तै दर्दनाक अजाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 162 ॥

पर इंदे (यहूदियें) चा जेहके लोक ज्ञान च पक्के न ओह ते (उंदे अलावा) मोमिन (मुसलमान) उस (ईशवाणी) पर ईमान आहनदे न जो तेरे पर उतारी गेदी ऐ ते जे (किश) तेरे शा पैहलें उतारेआ गेआ हा ते (खास तौरा पर) नमाज गी बिधिवत पढ़ने आहले ते जकात/दान देने आहले ते अल्लाह पर ते बा'द च औने आहले दिनै पर ईमान आहने आहले लोकें गी अस जरूर (बौहत) बड्डा अजर देगे ॥ 163 ॥ (रुकू 22/2)

जिस चाल्ली असें नूह ते उसदे बा'द (दूए) सारे नबियें पर वह्मी (नाजल) कीती ही, यकीनन तेरे पर (बी) असें वह्मी (नाजल) कीती ऐ ते असें इब्राहीम ते इस्माईल ते इस्हाक ते याकूब ते (उसदी) उलाद ते ईसा ते अय्यूब ते यूनस ते हारून ते सुलेमान पर (बी) वह्मी (नाजल) कीती ही ते असें दाऊद गी (बी) इक कताब दिती ही ॥ 164 ॥

ते केई ऐसे रसूल न जिंदी खबर अस (इस

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ
أَمْوَالِ النَّاسِ بِإِثْمٍ وَأَعْتَدْنَا
لِلكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ٥٩

لَكِنَّ الرِّسْحُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ
وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ
وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ٦٠ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ
أَجْرًا عَظِيمًا ٦١

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ٦٢

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

1. निर्गमन 22:25 ते लैव्यव्यवस्था 25:36:37 च यहूदियें शा ब्याज लैना नजायज करार दिता गेदा ऐ, पर व्यवस्था विवरण नांS दी कताब 23:20 च यहूदियें गी छोड़ियें दूए लोकें शा इस्राइलियें गी ब्याज लैने दी अजाजत दिती गेदी ऐ। असल च एह शब्दें दा हेर-फेर ऐ जेहका कुरआन करीम दे कथन मूजब यहूदियें अपने कारोबार आस्तै बाइबिल च कीते दा ऐ नेई ते अल्लाह नै उनें गी हर चाल्ली दे ब्याजी कारोबार शा रोके दा हा। इस आस्तै जे किश बाइबिल च लिखेआ गेदा ऐ ओह यहूदियें पासेआ शब्दें च हेर-फेर ते तबदीली कारण ऐ।

शा पैहलें) तुगी देई चुके दे आं ते केई ऐसे रसूल न जिंदा जिकर असें तरे कनै नेई कीता ते अल्लाह नै मूसा कनै चंगी-चाल्ली बड़े शैल तरीके नै गल्ल-बात कीती ही ॥ 165 ॥

असें उनें गी (यानी मूसा कनै जिकरे गेदे रसूलें गी) शुभ-समाचार देने आहले ते डराने आहले रसूल बनाइयै भेजेआ हा तां जे लोकें दा इनें रसूलें दे (अवतार दे) बा'द अल्लाह पर कोई आरोप नेई र'वै ते अल्लाह गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 166 ॥

पर अल्लाह उस (कलाम/गल्ल-बात) राहें जो उसनै तरे पर उतारे दा ऐ गुआही दिंदा ऐ जे उसनै उसी अपने ज्ञान दे अधार पर उतारे दा ऐ ते फरिश्ते (बी) गुआही दिंदे न ते अल्लाह दी गुआही सारें शा उप्पर ऐ ॥ 167 ॥

जिनें लोकें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते (लोकें गी) अल्लाह दे रस्ते शा रोकेआ ऐ ओह यकीनन परले दरजे दे गुमराह होई गेदे न ॥ 168 ॥

जिनें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते जुलम कीता ऐ अल्लाह उनें गी कदें बी माफ नेई करी सकदा ते नां ओह उनेंगी जहन्नम दे सिवा कोई रस्ता दस्सी सकदा ऐ ॥ 169 ॥

ओह उस (जहन्नम) च इक (लम्मे) अरसे तक पेदे राँहगन ते एह (गल्ल) अल्लाह आसतै असान ऐ ॥ 170 ॥

हे लोको! एह रसूल थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ सच्च लेइयै आई चुके दा ऐ इस आसतै तुस ईमान लेई आओ। (एह) थुआड़े आसतै

وَرُسُلًا لَّمْ تَقْضُصْهُمْ عَلَيْكَ ۖ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ۝

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۖ وَالْمَلَكُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ يَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۖ وَإِنْ

अच्छा होग ते जेकर तुस इन्कार करगे ओ तां (चेता रक्खो जे) जे किश गासैं ते धरती च ऐ यकीनन अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह बौहत् जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 171 ॥

हे अहले कताब¹! तुस अपने धर्म (दे बारे) च हद्द शा नेई बधो ते अल्लाह दे बारे च सच्ची गल्ला दे सिवा (किश) नेई गलाऽ करो। मर्यम दा पुत्तर ईसा मसीह अल्लाह दा सिर्फ (इक) रसूल हा ते उसदी (इक) बशारत² ही जो उसनै मर्यम पर नाज़ल कीती ही ते ओहदे पासेआ इक रैहमत ही। इस आस्तै तुस अल्लाह (पर) ते उसदे सारे रसूलें पर ईमान ल्याओ ते (इय्यां) नेई आखो जे (खुदा) त्रै न (इस गल्ला शा) बाज़ आई जाओ (एह) थुआड़े आस्तै बेहतर होग। अल्लाह गै इक इक्कला उपास्य ऐ ओह (इस गल्ला शा) पवित्तर ऐ जे ओहदी कोई उलाद होऐ। जे किश गासैं ते धरती च ऐ (सब) उस्सै दा ऐ ते अल्लाह दी हफाजत दे बा'द होर कुसै हफाजत दी लोड़ नेई ॥ 172 ॥ (रुकू 23/3)

मसीह कदें बी इस (गल्ला) दा बुरा नेई मनाग जे ओह अल्लाह दा इक बंदा (भगत) समझेआ जा ते नां (गै) करीबी फरिश्ते (इस गल्ला दा बुरा मनाइन) ते जेहके (लोक) उस दी अबादत दा बुरा मनान ते घमंड करन ओह (यानी खुदा) जरूर उनें सारें गी अपने हजूर च किट्ठा करग ॥ 173 ॥

تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ
وَالْأَرْضِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٧﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ إِنَّمَا الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ
الْقُدْسُ الَّتِي مَرِيَمُ وَرُوْحُ مِنْهُ ۖ قَامُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَ ۚ انْتَهُوا
خَيْرًا لَّكُمْ ۚ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ سُبْحَانَهُ
أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣٨﴾

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ
وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ
عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرْهُمْ إِلَيْهِ
جَمِيعًا ﴿٣٩﴾

1. इस ज'गा पर अहले कताब दा अर्थ ईसाई न, यहूदी नेई, की जे एह मन्तव्य जिंदा खंडन कीता गेदा ऐ, ईसाइयें दा ऐ।

2. मूल शब्द 'कलिमा' दा अर्थ बशारत यानी शुभ समाचार बी होंदा ऐ। (दिक्खो फ़तहुल्लयान)

फी जेहके लोक मोमिन हे ते उनें नेक (ते ईमान दे मताबक) कर्म कीते हे उनेंगी ओह उंदे पूरे दे पूरे बदले देग ते अपनी किरपा कनै उनें गी (होर बी) ज्यादा देग ते जिनें लोकें बुरा मनाया हा ते घमंड कीता हा उनें गी ओह दर्दनाक अजाब देग ते ओह अल्लाह दे सिवा नां (कुसै गी) अपना दोस्त पाडन ते नां मददगार ॥ 174 ॥

हे लोको! थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक खुल्ली दलील आई चुकी दी ऐ ते असें तेरे पासे (इक अत्त) उज्जल नूर तुआरे दा ऐ ॥ 175 ॥

इस आस्तै जेहके लोक अल्लाह पर ईमान ल्याए दे न ते उनें ओहदे राहें (अपना) बचाऽ कीता ऐ उनें गी ओह जरूर अपनी इक बड़्डी रहमत ते बड़्डी किरपा च दाखल करग ते उनें गी अपनी बकबी औने आहली इक सिद्धी राह दससग ॥ 176 ॥

ओह तेरे शा (इक चाल्ली दे कलाला¹ बारै) फतवा पुछदे न, तूं आखी दे जे अल्लाह तुसेंगी (ऐसे) कलाला दे बारै हुकम सुनांदा ऐ। जेकर कोई ऐसा शख्स मरी जा जे ओहदी उलाद नेई होऐ ते ओहदी इक भैन होऐ तां जे किश उसनै छोड़े दा होऐ ओहदा अद्ध उस (भैनू) दा होग ते जेकर (ओह भैन मरी जा ते) ओहदी उलाद नेई होऐ तां ओह (यानी उसदा भ्राऽ) उस (दे सारे माल) दा

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۖ وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ۝

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ ۖ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

يَسْتَفْتُونَكَ ۚ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ۚ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَا إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ ۚ

1. मेरे इक उस्ताद गलांदे होंदे हे जे इस आयत च 'कलाला' दा अर्थ हजरत मसीह न, की जे पैहलें उंदा गे जिकर ऐ। कलाला दे छोड़े दे माल दे बटवारे दे बारे च इक आदेश सूर: निसा आयत 13 च आए दा ऐ जिसदा भाव एह हा जे जेकर कलाला दी मौत होई जा ते जेकर उसदी माक चा भेना-भ्राऽ होन तां उनें गी उस माल दा छेमां जां त्रिय्या हिस्सा थोग पर इस आयत च ऐसे कलाला दा जिकर ऐ जेहदे भेना-भ्राऽ माता ते पिता दोन च होन जां सिर्फ पिता चा।

बारस होग ते जेकर दो भैनां होन ते जे किश
उस (भ्राऽ) नै छोड़े दा होऐ उसदा दो बटा
त्रै (2/3) हिस्सा उनें भैनें दा होग ते जेकर
ओह (बारस) भ्राऽ-भैनां होन, मड़द (बी)
ते जनानियां (बी) तां (उंदे चा) मड़दै दा
(हिस्सा) द'ऊं जनानियें दे हिस्से दे बराबर
होग। अल्लाह थुआड़े आस्तै (एह गल्लां)
थुआड़े गुमराह होई जाने (दे खदशे) दी
बिना पर ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह हर इक
गल्ला गी खूब जानदा ऐ ॥ 177 ॥ (रुकू
24/4)

وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ
مِثْلُ حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۚ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
أَنْ تَصْلُوا ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ ١٧٧

०००

सूर: अल् माइद:

एह सूर: मदनी¹ ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ इक्की आयतां ते सोलां रकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे ईमानदारो! अपने बा'यदे गी पूरा करो।
धुआड़े आस्तै चरिंदें (चरने आहलें) दी किसमा
दे चौखर सिवाए उंदे जेहके तुसेंगी (कुरआन
च) पढ़ियै सुनाए जाडन, लहाल करार दिते
गेदे न, पर शर्त एह ऐ जे तुस (इस आज्ञा
कारण) एहराम (हाजी दा लाबा) दी हालत
च शकार करना जायज नैई समझी लैओ।
अल्लाह यकीनन जो चांहदा ऐ फैसला करदा
ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ ۖ
أَجَلْتُ لَكُمْ بَيْعَةَ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُبَيِّئُ
عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ
إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

हे ईमानदारो! अल्लाह दे (निश्चत कीते दे)
नशानें दा अपमान नैई करो ते नां आदर आहले
म्हीन्ने दा ते नां (हरम पासै लेई जाने आहली)
कुरबानी दा ते नां (ऐसी कुरबानियें दा) जिंदे
गलें च हरम आस्तै कुरबान होने दे नशान दे
तौर पर हार पुआए गेदे होन ते नां बैतुलहराम
आहले पासै जाने आहले लोकें दा जेहके अपने
रब्ब दी किरपा ते उसदी खुशी दी तलाश च
न ते जिसलै तुस एहराम खोहल्ली देओ तां

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ
وَلَا شَهْرَ الْحَرَامِ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ
وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا
مِّنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۖ وَإِذَا حَلَلْتُمْ
فَأَصْطَادُوا ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ
قَوْمٍ أَن صَدَّقْتُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ

1. एह सूर: मदनी ऐ। हुदैबिय: दे समझोते परंत परतोदे मौकै नाजल होई ही। इस दा किश हिस्सा मक्का विजय दे साल च ते किश हिस्सा हज्जतुलविदा च नाजल होआ हा।

(बे-शक्क) शकार करो ते कुसै कौम दी (थुआड़े कनै एह) दुश्मनी जे उनें तुसेंगी आदरनीय मस्जिद हराम (काबा) शा रोकेआ हा, तुसेंगी इस गल्ला पर मजबूर नेई करी देऐ जे तुस ज्यादाती करो ते तुस नेकी ते संयम (दे कम्मैं) च आपस च (इक-दूए दी) मदद करो ते गुनाह ते ज्यादाती (दियें गल्लें) च (इक-दूए दी) मदद नेई करा करो, ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, अल्लाह दी स'जा यकीनन सख्त (होंदी) ऐ ॥ 3 ॥

थुआड़े आसतै मरदाड़, खून, सुऐ दा मास ते ओह (जानवर) जेहदे पर (जिबह करदे बेलै) अल्लाह दे सिवा (कुसै होरस दा) नांऽ पुकारेआ गेदा होऐ जां गला घटोने कनै मेरे दा होऐ जां कुसै खुंढे हथ्यारै दे बार कनै मेरे दा होऐ जां उच्ची ज'गा परा रुलकियै मेरे दा होऐ, जां सिङ लगने कनै मेरे दा होऐ जां जिसी (कुसै) हिसक पशु नै खादे दा होऐ, सिवाए इसदे जे जिसी मरने शा पुज तुसें जिबह करी लेदा होऐ ते जिस (जानवर) गी कुसै मूर्ती दे सामनै जिबह कीते दा होऐ, रहाम आखेआ गेदा ऐ ते तीरें राहें हिस्सा सेही करना (बी) ऐसा कम्म करना ना-फरमान्नी (च दाखल) ऐ। जेहके लोक मुन्कर न ओह अज्ज थुआड़े धर्म (गी नुकसान पुजाने) शा नामेद होई गेदे न। इस आसतै तुस उंदे शा नेई डरो ते मेरे शा डरो। अज्ज मैं थुआड़े (फायदे) आसतै थुआड़ा धर्म मकम्मल करी दिता ऐ ते थुआड़े उप्पर अपने उपकार (स्थान) गी पूरा करी दिता ऐ ते थुआड़े लेई धर्म दे तौरै पर इस्लाम गी पसंद कीता ऐ, पर जेहका शख्स भुक्खै (कारण) मजबूर होई जा ते ओह गुनाह आहले पासै झुक्ने आहला नेई होऐ (ते रहाम कीती गेदी

تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

حَرَمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ
الْخِزْيِرِ وَمَا أَهْلٌ لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْمُنْخَفَةَ وَالْمَوْقُودَةَ وَالْمُتَرَبِّيَةَ
وَالطَّيْحَةَ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ
وَمَا ذَبَحَ عَلَى الثَّنْبِ وَأَنْ تَسْقُسُوا
بِالْأَرْزَامِ ۚ ذَلِكُمْ فَسْقٌ ۚ الْيَوْمَ يَبْسُ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاحْشَوْنَ ۚ الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ
لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ فَمَنْ اضْطُرَّ
مَحْمَصَةً غَيْرَ مَتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ ۚ فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

चीजें चा किश खाई लै) तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह यकीनन (मजबूरी दी हालत च कीती गोदी गलतियें गी) बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ॥ 4॥

(मुसलमान) तेरे शा पुछदे न जे उंदे आस्तै केहू (किश) ल्हाल ठरहाया गोदा ऐ तां गलाई दे जे थुआड़े आस्तै (सब) पवित्तर चीजां¹ ल्हाल ठरहाइयां गेदियां न ते (इसदे अलावा) शकारी जानवरें चा जिनेंगी तुस शकार करने दी शिक्षा देइयै सधारी लैओ। की जे तुस उनेंगी उस (इलम) राहें सखांदे ओ जो अल्लाह नै तुसेंगी सखाए दा² ऐ। इस आस्तै ओहू जिस (शकार) गी थुआड़े आस्तै रोकी रक्खे ओहूदे चा खाओ ते उस पर अल्लाह दा नांस लेई लै करा करो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, अल्लाह यकीनन बौहत तौले सहाब लैने आहला ऐ॥ 5॥

अज्ज थुआड़े आस्तै सब पवित्तर चीजां ल्हाल करी दित्तियां गेदियां न ते थुआड़े आस्तै उनें लोकें दा (पकाए दा) खाना³ जिनेंगी कताब दित्ती गोदी ही, ल्हाल ऐ ते थुआड़ा (पकाए दा) खाना उंदे आस्तै ल्हाल ऐ ते

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ
مُكَلِّبِينَ يُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ
فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

أَيُّوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ
الذِّئْبِ أَوْ تَوَأْتُ الْكِشْبِ حَلٌّ لَّكُمْ
وَطَعَامُكُمْ حَلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا

1. इस्लाम धर्म दा मूल सिद्धांत एह ऐ जे खाने आहली चीजां ल्हाल न पर शर्त एह ऐ जे ओहू पवित्तर ते साफ होन यानी ओहू सेहत ते चाल-चलन पर बुरा असर नै पदियां होन ते समाज च उंदा खादा जाना असाति दा कारण बी नै बने।
2. यानी सधारेआ गोदा शकारी जानवर, जेहूका कम्म करदा ऐ ओहू उस सखाने आहले दे नांस कनै मन्सुब होग ते ओहू इन्सान ऐ। इस आस्तै सधारे गेदे शकारी जानवर दा मारे दा शकार जिबह कीते गेदे दे बराबर होंदा ऐ। हदीस शरीफ च लिखे दा ऐ जे शकारी जानवर गी छोड़ने शा पैहले बिस्मिल्लाह पढ़ी लै करा करो तां जे ओहूदा मारे दा शकार ल्हाल करार दिते गेदे दे बराबर होई जा।
3. यानी उंदा जिबह कीता गोदा थुआड़े लेई ल्हाल ऐ, शर्त एह ऐ जे उंदे पर तक्बीर पढ़ी लैती जा। (बुखारी किताबुससैद) एह आदेश इस आस्तै दिता जे तौरत दे मताबक हजरत मूसा दे अनुराधियें दे सारे भोजन बी ऊऐ न जिनेंगी इस्लाम नै जायज गलाए दा ऐ ते जेकर ईसाई हजरत ईसा दी शिक्षा मताबक तौरत दे आदेशें गी अपनान तां ओहू बी इसै श्रेणी च आई जंदे न ते जेकर पता लग्गी जा जे ओहू नजैज पदार्थ दा प्रयोग करदे न तां पही उस परिस्थिति मताबक फ़तवा (धर्म दा आदेश) लागू होग, सिर्फ यहूदी जां ईसाई होना काफी नै होग, की जे केई पुराने ते नमें ईसाई फिरके तौरत दी शिक्षा गी अपनादे न।

पवित्र/सती मोमिन जनानियां ते जिनें लोकें
गी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गई ही उंदे
चा पवित्र/सती जनानियां जिसलै जे तुस
उनेंगी नकाह करियै आहन्दे ओ नां के
बदकारी आस्तै उकसाइयै ते नां (गै) गुप्त
दोस्त (रखेलां) बनाइयै, उनेंगी उंदे मैहर
देई देओ (थुआड़े आस्तै जायज न) ते
जेहका शख्स ईमान रखदे होई कुफर
(अखत्यार) करदा ऐ तां (समझो जे) उस
दे कर्म नश्ट होई गे ते ओह आखरत च
घाटा खाने आहलें चा होई गेआ ॥ 6 ॥
(रुकू 1/5)

हे ईमानदारो! जिसलै तुस नमाज पढ़ने लेई
उट्ठो तां अपने मूह (बी) ते आरकें तक
अपने हथ (बी) धोई लै करा करो ते
अपने सिरें दा मसा करा करो ते गिट्टें तक
अपने पैर (बी धोई लै करा करो) ते जेकर
तुस जुनबी (भिट्टे) ओ तां न्हाई लै करो,
ते जेकर तुस कसरी (ओ) जां सफरै (दी
हालत) च ओ (ते तुस जुनबी ओ) जां तुंदे
चा कोई (शख्स) सचेता करियै आवै जां
तुसें जनानियें कनै संभोग बी कीते दा होऐ
ते तुसेंगी पानी नेई मिलै, तां सुची मिट्टी
कनै तयम्मूम करो ते ओहदे चा (सुची
मिट्टी चा किश मिट्टी लेइयै) अपने मूहें
ते अपने हथें गी मलो। अल्लाह तुसेंगी
किसै चाल्ली दा कश्ट नेई देना चाहदा, हां!
ओह तुसेंगी पवित्र करना ते तुंदे पर अपने
स्नान गी पूरा करना चाहदा ऐ, तां जे तुस
शुकर करो ॥ 7 ॥

الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ مُحْصَيْنٍ غَيْرَ مُسْفِحِينَ
وَلَا مُتَخِدِيْنَ أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى
الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ
جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ
عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَايِطِ
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً
فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا
بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِّنْهُ مَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ
يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٥

ते जेहका स्हान अल्लाह दा तुंदे उप्पर ऐ (उसी बी) ते उस पक्के बा'यदे गी (बी) जेहड़ा उसनै तुंदे शा (उस बेलै) लैता हा जिसलै तुसैं गलाया हा जे असैं सुनी लैता ऐ ते अस फरमांबरदार होई गेदे आं, चेता रक्खो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, अल्लाह दिलैं दियें गल्लें गी (बी) चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 8 ॥

हे ईमानदारो! तुस इन्साफ कनै गुआही दिंदे होई अल्लाह (दी खुशी हासल करने) आस्तै खड़े होई जाओ, ते कुसै कौम दी दुश्मनी तुसंगी कदें बी इस गल्ला पर त्यार नेई करी देऐ जे तुस इन्साफ नेई करो। तुस न्यांऽ करो, ओह संयम दे ज्यादा करीब ऐ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। जो किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी यकीनन जानदा ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें नेक कर्म कीते न उंदे कनै अल्लाह नै बा'यदा कीते दा ऐ जे उंदे आस्तै बख्शिशा ते (बौहत) बड्डा अजर (निश्चत) ऐ ॥ 10 ॥

ते जिनें लोकें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते साढ़ी आयतें गी झुठलाए दा ऐ ओह लोक नरक च जाने आहले न ॥ 11 ॥

हे ईमानदारो! तुस अल्लाह दी अपने उप्पर नैमत (उपकार) गी याद करो जेहकी उसनै तुंदे पर (उस बेलै) कीती ही जिसलै जे इक कौम दे लोकें ध्याया हा जे ओह तुंदे पर हत्थ बधाऽ (यानी अत्याचार करै)। उसलै उसनै

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ
الَّذِي أَتَقَكُم بِهِ ۖ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّ سَنَانٌ
قَوْمٍ عَلَىٰ آلَا تَعْدِلُوا ۖ إِعْدِلُوا ۚ هُوَ
أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ يَّابِسُونَ ۖ إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيهِمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۖ وَاتَّقُوا

उंदे हल्यें गी थुआड़े शा रोकी लैता। इस आस्तै अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मोमिनें गी अल्लाह पर गै भरोसा रक्खना चाही दा ॥ 12 ॥ (रुकू 2/6)

ते अल्लाह नै यकीनन बनी इस्लाम शा पक्का बा 'यदा लैते दा ऐ ते असें उंदे चा बारां सरदार खड़े कीते हे ते उनें गी (अल्लाह नै) गलाया हा (जे) जेकर तुस नमाज गी सुआरियै पढ़गे ओ ते जकात देगे ओ ते मेरे रसूलें पर ईमान आहनगे ओ ते उंदी हर चाल्ती दी मदाद करगे ओ ते तुस अल्लाह गी (अपने माल दा) किश हिस्सा कटिदियै करजे दे तौरै पर देगेओ तां अ'ऊं यकीनन तुंदे कनै आं ते अ'ऊं जरूर तुंदे चा तुंदी बदिआं (कसूर) मटाई देंग ते अ'ऊं तुसें गी सच्चें गै ऐसे बागें च दाखल करड जिंदे अंदर नैहरां बगदियां होंगन, पर जेहका (शख्स) तुंदे चा इसदे बा 'द बी इन्कार शा कम्म लै तां (ओह समझी लै जे) ओह सिद्धे रस्ते शा भटकी गोदा ऐ ॥ 13 ॥

ते उंदे अपने पक्के बा 'यदे गी तोड़ी देने कारण असें उंदे पर लानत कीती ही ते उंदे दिलें गी सख्त करी दिता हा। इस आस्तै ओह (कताबा दे) शब्दें गी उंदी ज'भें परा अदली-बदली दिंदे न ते जिस गल्ला दी उनें गी नसीहत कीती गेई ही ओहदा इक हिस्सा भुलाई बैठे दे न ते तू उंदे किश (इक लोकें) दे सिवा म्हेशां कुसै नां कुसै विश्वासघात दी इतलाह (खबर) पांदा रौहगा। इस आस्तै तू उनें गी माफ कर ते उनें गी दरगुजर कर। अल्लाह स्थान करने आहलें कनै सच्चें गै प्यार करदा ऐ ॥ 14 ॥

اللَّهُ ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَرْتُمْ أَمْوَالَكُمْ فَأَقْرَرْتُمُ اللَّهَ قَرَضًا حَسَنًا لَّا كُفْرَانَ عَنْكُمْ ۖ سَيَاتِكُمْ وَلَا دُخْلَكُمْ جَزَاءٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٣﴾

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ۚ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۚ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

ते जेहके लोक गलादे न जे अस ईसाई आं, असें उंदे शा बी पक्का बा'यदा लैता हा। फही उनें (बी) जिस गल्ला दी उनेंगी नसीहत कीती ही ओहदा इक हिस्सा भुलाई दिता। उसलै असें उंदे बश्कार क्यामत आहले ध्याड़े तगर बैर¹ ते सखा दुश्मनी पाई दिती ते जे किश ओह करदे हे, अल्लह तौले गै उनेंगी इस बारै सूचत करग ॥ 15 ॥

हे अहले कताब! सादा रसूल थुआड़े कश आई चुके दा ऐ (ते) जे किश तुस कताबा चा छपालदे हे ओहदे चा ओह मता-हारा हिस्सा तुसेंगी दसदा ऐ ते मते-हारे कसूरें (गलतियें) गी बी माफ करदा ऐ। (हां) थुआड़े आसतै अल्लाह पासेआ इक नूर ते इक रोशन कताब आई चुकी दी ऐ ॥ 16 ॥

अल्लाह इस (कुरआन) राहें उनें लोकें गी जेहके उसदी खुशी दे रस्ते पर चलदे न, सलामती दे रस्ते पर चलांदा ऐ ते अपने हुकम कनै उनेंगी न्हें चा कडिढयै लोई (रोशनी) आहले पासै लेई जंदा ऐ ते सिद्धे रस्ते आहले पासै उंदी अगुआनी करदा ऐ ॥ 17 ॥

जेहके लोक आखदे न जे यकीनन मर्यम दा पुतर ईसा² गै अल्लाह ऐ, ओह पक्के काफर होई गेदे न। तू (उनेंगी) आखी दे, जेकर अल्लाह³ मर्यम दे पुतर मसीह (गी) ते ओहदी माऊ (गी) ते उनें सारे लोकें गी जो धरती च (पाए जंदे) न, हलाक करना चाह

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدُنَا مِثْلَهُمْ فَأَنسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَعْرَبْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يَنْبَغِي لَهُمْ أَنَّهُ يَكُونُوا يَصْنَعُونَ ٥

يَا هَلْ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ٦

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانٌ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٧

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَأُمُّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ

1. एह कैसी जबरदस्त भविष्यवाणी ऐ जेहदे च ईसाई जातियें दे आपसी बैर-बरोध दी सूचना दिती गेदी ऐ तां जे मुसलमान अपनी कमजोरी बेल्लें नगश न्हें होन ते इस भविष्यवाणी करी उंदा भरोसा बने दा रवै।
2. यानी दमै इक्कै जेहे न।
3. एह आयत हजरत ईसा दी मौती दा प्रबल प्रमाण ऐ जे अल्लाह नै हजरत मसीह ते उंदी माता गी मौत देई दिती ऐ।

तां ओहदे मकाबले च कु'न कुसै गल्लै दी ताकत/शक्ति रखदा ऐ? ते गासैं ते धरती ते जे किश उनें दौन्नीं दे मझाटे (पाया जंदा) ऐ, उंदे (सारैं) पर अल्लाह दी गै व्हूमत ऐ। ओह जे (किश) चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते अल्लाह हर गल्ला गी करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 18 ॥

ते यहूदी ते ईसाई आखदे न जे अस अल्लाह दे पुतर (आं) ते उसदे प्यारे आं। तू आखी दे जे पही ओह थुआड़े गुनाहें कारण तुसेंगी अजाब की दिंदा ऐ? (इय्यां नेई ऐ जो तुस आखदे ओ) बल्के जेहके (दूए आदमी) उसनै पैदा कीते दे न तुस (बी) उंदी (गै) चाल्ली दे आदमी ओ। ओह जिसी चांहदा ऐ, बख्शदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ गासैं ते धरती ते जे किश इंदे (इनें दौन्नीं दे) बशकार ऐ उंदे (सारैं) पर अल्लाह दी गै व्हूमत ऐ ते उससै कश सारैं (फिरियै) जाना ऐ ॥ 19 ॥

हे अहले कताब! थुआड़ै कश साढ़ा रसूल आई चुके दा ऐ, ओह इक समे तक रसूलें दे औने दा सिलसला बंद रौहने दे बा'द तुंदे कनै (साढ़ी गल्लां) ब्यान करदा ऐ तां जे तुस (एह) नेई आखो जे साढ़े कश नां कोई बशारत (शुभ समाचार) देने आहला ते नां गै कोई डराने आहला आया ऐ। इस लेई थुआड़े कश इक शुभ-समाचार देने आहला ते डराने आहला आई गेआ ऐ ते अल्लाह हर इक गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 20 ॥ (रुकू 3/7)

ते (तुस उस बेले गी याद करो) जिसलै मूसा

مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّاصِرَةُ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ ۖ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ۖ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ۖ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِّنَ الرَّسُلِ أَن تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ۖ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ اذْكُرُوا

नै अपनी कौम गी गलाया हा जे हे मेरी कौम! तुस अल्लाह दे (उस) उपकार गी चेता करो जेहका उसनै (उस बेलै) तुंदे पर कीता हा जिसलै उसनै तुंदे चा नबी नियुक्त कीते हे ते तुसैंगी बादशाह¹ बनाया हा ते तुसैंगी ओह किश दित्ता हा जो दुनिया दी जातिर्ये² चा कुसैंगी नथा दित्ता ॥ 21 ॥

हे मेरी कौम! (यानी मूसा दी कौम) तुस इस पवित्र कीती गेदी धरती च दाखल होई जाओ जो अल्लाह नै थुआड़े आस्तै लिखी रक्खी दी ऐ ते तुस अपनियां पिट्ठां नेई दस्सेओ बरना तुस घाटा खाइयै परतोगे ओ ॥ 22 ॥

उनें (परते च) गलाया जे हे मूसा! इस (मुलखै) च यकीनन इक सिरफिरी³ कौम (रौहदी) ऐ ते जिन्ना चिर ओह (लोक) इस देश चा उठी नेई जान अस ओहदे च कदें बी दाखल नेई होगे। हां! जेकर ओह ओहदे चा निकली जान तां अस यकीनन ओहदे च दाखल होई जागे ॥ 23 ॥

(उसलै) जेहके लोक (अल्लाह शा) डरदे हे उंदे चा द'ऊ बंदे⁴ जिंदे पर अल्लाह नै उपकार कीता हा (उनेंगी) गलाया जे तुस (उंदे पर हमला-आवर होइयै) उंदे खलाफ (चढ़ाई करदे होई) इस दरोआजे च दाखल होई जाओ। जिसलै तुस ओहदे च दाखल

نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ادْجَلْ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ
وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ
أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ۝

يُقِيمُوا دُخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي
كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ
فَتَنفَلِبُوا خُسِرِينَ ۝

قَالُوا يَمُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ
وَإِنَّا لَنُدْخِلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا
فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دُخُلُونَ ۝

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أُنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۖ فَإِذَا
دَخَلْتُمُوهُ فَآتَكُمْ عَلَيْهِم ۖ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

1. इतिहास शा सिद्ध होंदा ऐ जे पराने समे च जिसलै इस्त्राईली लोक अपना देश त्यागियै मिस्र देश पुज्जे तां उनें उत्थें बल्लें-बल्लें इन्ना कब्जा जमाई लैता जे मिस्र दे राजा बनी गे। बाइबिल च बी लिखे दा ऐ, इस्त्राईल दी संतान फली-फुल्ली ते अनगिनत ते शक्तिशाली होई गेई ते ओह देश उंदे कनै भरोई गेआ। (निर्गमन 1:14)
2. यानी जिंदा इतिहास इस्त्राईलियें कश सुरक्खत हा।
3. उस बेलै उत्थें अमालिका ते अरब दियां दूइयां कौमां बसदियां हियां। यहूदी उंदे शा डरी गे।
4. पवित्र कुरआन मताबक ममकन ऐ हजरत मूसा ते हजरत हारून अभीष्ट न, पर बाइबिल दे मताबक कालब ते यूशा अभीष्ट न जेहके देश दे हालातें दा पता लैने आस्तै भेजे गे हे। (गिनती भाग 14 आयत 5-6)

होई जागे ओ तां तुस यकीनन विजयी होई जागे ओ ते जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह पर (भरोसा करो) फही (अस आखने आं जे उस्सै पर) भरोसा करो ॥ 24 ॥

उनें गलाया जे हे मूसा! जिच्चर ओह लोक उत्थें न अस कदें बी उस धरती पर पैर नेई रखगे। इस आस्तै तूं ते तेरा रब्ब दमै जाओ ते उंदे कन्नै युद्ध करो। अस ते इससै ज'गा बैठे दे रौहगे ॥ 25 ॥

मूसा नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! अ'ऊं अपनी जान ते अपने भ्राऽ दे सिवा कुसै दूए पर किश बी अधिकार नेई रखदा। इस आस्तै तूं साढ़े ते बिद्रोहियें बश्कार फर्क करी दे ॥ 26 ॥

(अल्लाह नै) फरमाया, (जेकर तेरी इय्यै इच्छा ऐ तां) यकीनी तौरा पर उनेंगी इस देशै थमां चाली बर्ष आस्तै महरूम (बंचत) कीता जंदा ऐ। ओह धरती पर दुखी होइयै भटकदे रौहगन। इस आस्तै तूं बागी लोकें दा अफसोस नेई कर ॥ 27 ॥ (रकू 4/8)

ते तूं (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम) उनेंगी आदम दे द'ऊं पुत्तरें दा हाल¹ ठीक-ठीक सुनाऽ (यानी उस बेले दा हाल) जिसलै जे उनें दौर्नीं इक कुरबानी (बलि) पेश कीती, तां उंदे चा इक दी कुरबानी ते स्वीकार करी लैती गेई, पर दूए दी स्वीकार नेई कीती गेई। (जिस पर) उसनै अपने भ्राऊ गी गलाया जे अ'ऊं जरूर गै तेरी हत्या करड। (उसनै) परते च गलाया जे अल्लाह ते सिर्फ संयमियें दी कुरबानी गो गै कबूल करदा होंदा ऐ ॥ 28 ॥

قَالُوا يَمُوسَى إِنَّا أَنْزَلْنَاهَا آدَمًا دَامُوا فِيهَا قَدْ أَهْبَأَنْتَ وَرَبَّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا مُعِدُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيَهُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٧﴾

وَإِذْ عَلِمْنَا نَبَأَ ابْنَى آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ ۚ قَالَ لَأَقْتَتَلَكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٨﴾

1. इस उपमा च इस्राइलियें ते इस्माइलियें दी तुलना कीती गेदी ऐ। बनी इस्राईल मुहम्मदी नबुव्वत कारण क़ाबिल आंगर मुसलमानें कन्नै ईरखा करदे हे। असल गल्ल एह ऐ जे कुरबानी कबूल करना खुदा दा कम्म ऐ, कुरबानी देने आहले दा नेई।

जेकर तोह मिगी कतल करने आस्तै मेरे पासै हत्थ बधाया तां बी अ'ऊं तुगी कतल करने लेई अपना हत्थ¹ तेरे पासै कदे बी नेई बधाड। अ'ऊं उस अल्लाह थमां सच्चें गै डरना आं जो सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 29 ॥

सच्चें गै अ'ऊं एह चाहन्ना² आं जे तू सदा आस्तै मेरा पाप बी ते अपना पाप बी चुक्की लैं जिसदा नतीजा एह होऐ जे तू दोजखियें चा होई जाएं ते इय्यै जालमें दा सिला ऐ ॥ 30 ॥

फी उस भ्राऽ दा दिल (जिसदी कुरबानी कबूल नथी होई) अपने भ्राऊ दा कतल करने आस्तै राजी होई गेआ ते उसनै उसी कतल करी दिता जेहदे पर ओह नुकसान उठाने आहलें च शामिल होई गेआ ॥ 31 ॥

उसलै अल्लाह नै इक कां³ गी जेहका धरती गी खोतरदा होंदा हा, इस आस्तै भजेआ तां जे ओह उसी दस्सै जे ओह अपने भ्राऊ दी लाशै गी क्रियां छपालै। उसनै गलाया जे हाय अफसोस! मेरे शा इन्ना बी नेई होई सकेआ जे अ'ऊं इस कां आंगर होई जां ते अपने भ्राऽ दी लाशै गी खट्टी देआं। उसलै ओह पछताने आहलें चा होई गेआ ॥ 32 ॥

لَمَنْ بَسَطَ إِلَى يَدِكَ يَتَّقَنَّكَ مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٥

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِأُشْرِي وَإِيْمِكَ فَتَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۖ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٦

فَقَطَّعْتُ لَهُ نَفْسَهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٧

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِثُ سَوْءَةَ أَخِيهِ ۖ قَالَ يُوَلِّئُنِي أُعْجِزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِثُ سَوْءَةَ أَخِي ۖ فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ٨

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अ'ऊं अपना बचाऽ बी नेई करड बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे अ'ऊं अपना बचाऽ इन्ने सखा ढंगे कनै नेई करड जिसदा नतीजा बैरी दी हत्था दे गै रूप च निकलदा होऐ।
2. इस दा एह अर्थ नेई जे मेरी एह दिली इच्छा ऐ बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे अ'ऊं अखलाकी (नैतक) मजबूरियें कारण बचाऽ आस्तै बी कठोरता शा कम्म नेई लैड जेहदे करी तू मेरे पाप बी चुक्की लैगा। इय्यै हालत यहूदियें दी होई। मुसलमानें सु'ला दा हत्थ बधाया, पर ओह लड़ाई आस्तै निकली आए ते मुन्करें गी बी उकसाया (चुआका दिता), आखर च ओह महापापी होई गे ते उनें स'जा भोगी।
3. इतफाकन उत्थें इक उड्डरदा कां आया ते उसनै दूए कां दी लाश दिक्खी ते अपने पंजें ते चुंझा कनै मिट्टी खरोतिये ओहदे पर सुट्टी दिती। एह दिक्खियै हत्यारे भ्राऊ दे दिलें च भ्रापा जागी पेआ ते उसनै बरतापी शब्द उचरे। अल्लाह दे उत्थें कां भेजने दा अर्थ सिर्फ इन्ना ऐ जे इक कां अल्लाह दे सधारण नियम मताबक उड्डरदा उत्थें पुज्जी गेआ हा।

इस आस्तै असें बनी इस्राईल लेई जरूरी¹ करी दित्ता हा जे (ओह् हुश्यार रौहन) जेहका शख्स कुसै दूए शख्स गी सिवाए इसदे जे जिसनै कुसै दूए शख्स दी हत्या कीती दी होऐ जां देशै च फसाद फलाए दा होऐ, मारी देऐ तां मनो जे उसनै सारे लोकेँ दी हत्या करी दित्ती ते जेहका उसी जींदा करै तां मनो जे उसनै सारे मानव-समाज गी जींदा करी दित्ता ते सच्चै-गै साढ़े रसूल उंदे कश जाहरे-बाहरे नशान लेइयै आए हे, पही बी उंदे चा मते-हारे लोक देशै च अत्याचार (ज्यादतियां) करदे जा करदे न ॥ 33 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल कनै युद्ध करदे न ते फसाद फलाने आस्तै (युद्ध दी अग भटकाने आस्तै) दौड़दे फिरदे न, उंदी मनासब स'जा इच्चै ऐ जे उंदे चा हर-इक गी मौती दे घाट तुआरी दित्ता जा जां सलीब पर लटकाइयै मौती दी स'जा दित्ती जा जां उंदे हत्थ ते उंदे पैर बरोध करने कारण कट्टी दित्ते जान जां उनै गी देशै चा कइढी दित्ता जा²। (जेकर) एह (स'जा मिलदी तां) उंदे आस्तै संसार च बी अपमान दा कारण होंदा ते परलोक च बी उंदे आस्तै बौहत बड्डा अजाब निश्चत ऐ ॥ 34 ॥

पर ओह लोक इस शा पैहलें जे तुस उनेंगी अपने काबू³ च करी लैओ, तोबा करी लैन

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِقُونَ ٥

إِنَّمَا جَزَاُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا

1. एहदे राहें तौरत दी शिक्षा पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे जिसलै कोई शख्स कुसै ऐसे महापुरुश दी हत्या करी देऐ जेहका संसार आस्तै म्हत्त्व रखदा होऐ तां उसी नेहा गै समझेआ जाग आखो जे उसनै प्राणी मात्र दी हत्या करी दित्ती।
2. एह सारियां गल्लां दस्सा करदियां न जे एह कम्म सरकार कनै संबंधत ऐ नां के जनता चा जिसदा जी चाह दूए पर फ़तवा करिसयै ऐसी स'जा देना लगी पवै।
3. इस आदेश थमां साफ ऐ जे एह आदेश कहुमत आस्तै ऐ, प्रजा आस्तै नेई, की जे पुलिस ते सैना सरकार दे गै अधीन होंदी ऐ। प्रजा दे मतैहत नेई होंदी।

तां समझी लैओ जे अल्लाह सच्चें गै बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला¹ ऐ (इससै ब'जा करी उसनै तोबा करने आहलें गी स'जा थमां सुरक्षत करी दित्ता ऐ) ॥ 35 ॥ (रुकू 5/9)

हे ईमानदारो! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते उसदे हजूर च कुर्ब (नजदीकी) (हासल करने यानी ओहदे तक पुज्जने दे रस्तें गी) तलाश करो ते उसदे रस्ते च कोशश करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 36 ॥

जेहके लोक मुन्कर न जेकर धरती च जे किश पाया जंदा ऐ ओह सब ते उन्ना गै उसदे कनै (होर माल बी) उंदे कश होंदा जे ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै अजाब दे बदलै उसी देई दिंदे तां बी उंदे शा कबूल नेई कीता जंदा ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब निश्चत ऐ ॥ 37 ॥

ओह नरकै दी अग्गी चा निकलना चांहडन, पर ओहदे चा कदें बी निकली² नेई सकडन ते उंदे आस्तै नेई टलने आह्ला अजाब निश्चत ऐ ॥ 38 ॥

ते जेहका शख्स चोर होऐ ते जेहकी जनानी चोर होऐ उनें दौनीं दे हत्थ उस दोश कारण कट्टी देओ जेहका उनें कीते दा ऐ। एह अल्लाह पासेआ स'जा दे रूपै च ऐ ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 39 ॥

عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ
الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ
بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٨﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا
جَزَاءً بِمَا كَسَبَانَا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٩﴾

1. इस आदेश थमां स्पष्ट ऐ जे इस्लाम धर्म दी नीह रैहम पर ऐ ते जेकर कोई शख्स स'जा भोगने शा पुज्ज प्राहचित करी लै तां ओहदा पछतावा कबूल करी लैता जंदा ऐ ते ओहदे कनै बे-गुनाहें आंगर बरताऽ कीता जंदा ऐ। मगर चूके दिलें दा हाल खुदा जानदा ऐ ते एह फैसला करना सिर्फ खुदा दा गै कम्म ऐ।
2. मतलब एह ऐ जे अपनी शक्ति कनै कोई शख्स नरकै चा बची नेई सकग, पर दूई ज'गा लिखे दा जे अल्लाह रैहम करियै लोकें गी नरकै चा कड्डी देग। (दिखो सूर: अल्-कारिअ: रुकू 1/26) यानी मुन्कर आस्तै नरक माऊ दी कुकखें आंगर होग जेहदे चा आखर बच्चा निकली आँदा ऐ।

ते जेहका शख्स जुलम करने दे बा'द तोबा (प्राह्वित) करी लै ते सुधार बी करी लै तां यकीनन अल्लाह ओहदे पर किरपा करग। अल्लाह यकीनन बौहत बखशने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 40 ॥

क्या तुगी पता नेई जे अल्लाह ओह सत्ता ऐ जे गासैं ते धरती दी कहुमत उससै दी ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ ते जिसी (माफ करना) चांहदा ऐ माफ करी दिंदा ऐ ते अल्लाह हर गल्ला दी जिसी ओह करना चाह उसी करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 41 ॥

हे रसूल! जेहके लोक अपने मूँहा गलांदे न जे अस ईमान ल्याए आं ते उंदे दिल ईमान नेई ल्याए। उंदे चा जेहके लोक इन्कार (दियां गल्लां मन्नने) च तौल करदे न ओह तुगी दुखी नेई करन ते यहूदियें चा बी किश (लोक ऐसे न जेहके) झूठियां गल्लां खूब सुनदे न (ओह) एह गल्लां इक होर गरोह (गी सुनाने) आस्तै सुनदे न, जेहका तेरे कश नेई आया। ओह (अल्लाह दियें) गल्लें गी उंदे (अपने) ठकाने पर रक्खे जाने दे बा'द (उंदे अपने थाहरैं परा) अदली-बदली¹ दिंदे न। ओह आखदे न जे जेकर तुसेंगी इस चाल्ली दा हुकम दिता जा तां मन्नी लैओ ते जेकर तुसेंगी इस चाल्ली दा हुकम नेई दिता जा तां ओहदे शा बचो ते उसी नेई मन्नो ते अल्लाह जेहदी परीक्षा लैने दा निश्चा करी लै तां तू ओहदे आस्तै अल्लाह दे मकाबले च किश बी नेई करी सकगा।

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنُ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ يُحَرِّقُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

1. यानी पवित्र कुरआन सुनने दे बा'द उसदा गलत अर्थ लोकें च फलांदे न तां जे लोक मुसलमानें पर आरोप लांदे रोहन।

एह लोक ऐसे न जे अल्लाह नै उंदे दिल पवित्तर करने दा बिचार गै नेई कीता, की जे उंदे आस्तै (उंदे कर्म कारण) इस लोक च बी अपमान (निश्चत) ऐ ते आखरत च बी उंदे आस्तै बौहत बड्डा अज़ाब निश्चत ऐ ॥ 42 ॥

ओह लोक झूठी गल्लें गी खूब सुनदे न ते र्हाम चीजें गी ज्यादा शा ज्यादा मातरा च खंदे न। तां जेकर ओह तेरे कश (कोई झगड़ा लेइयै) औन तां भाएं तूं उंदे झगड़े दा नपटारा कर, भाएं उंदे शा दूर रौह (दौनीं हालतें च) ओह तुगी नुकसान नेई पजाई सकडन ते जेकर तूं फैसला करें तां (साढ़ी नसीहत चेता रक्ख जे) उंदे बश्कार हर हाल च न्यांऽ पूर्ण फैसला कर। अल्लाह यकीनन न्यांऽ करने आहलें कनै प्यार करदा ऐ ॥ 43 ॥

ते ओह तुगी कैसा फैसला करने आहला बनाई सकदे न जिसलै जे उंदे कश उंदे आखे मूजब खुदाई हुकमें पर आधारत¹ तौरात मजूद ऐ। फही इसदे बावजूद बी ओह पिट्ट फेरी लैंदे न। ओह बिल्कुल मोमिन नेई न ॥ 44 ॥ (रुकू 6/10)

असैं ते तौरात गी यकीनन हदायत ते नूर कनै भरपूर उतारे दा हा। ओहदे राहें नबी जो साढ़े आज्ञाकारी हे ते (जेहके लोक) ज्ञानी ते विद्वान हे ओह यहूदियें आस्तै इस अधार पर फैसला करदे होंदे हे जे उंदे राहें अल्लाह दी कताब दी रक्खेआ चाही गई ही ते ओह ओहदे संरक्षक हे। इस आस्तै तुस लोकें शा नेई डरो ते मेरे शा डरो ते तुस मेरी आयतें

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْلُونَ لَسْمَٰتٍ ۖ
فَإِنْ جَاءَؤُكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمُ أَوْ
أَعْرِضْ عَنْهُمْ ۖ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ
فَلَنْ يَصْرُوكَ ۚ شَيْئًا ۖ وَإِنْ حَكَمْتَ
فَاحْكُم بَيْنَهُم بِأَقْصَطٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ ۝

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ
فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۖ
يُحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ
هَادُوا وَالرَّبِّيُّونَ وَالْأَخْبَارُ بِمَا
اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ
شُهَدَاءَ ۖ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنَ

1. यानी के मुसलमानें दे अकीदे मताबक तौरात दे किश आदेश हून बी स्हेई न मगर यहूदियें दी नजरें च ते सारी तौरात गै अजतक्क सुरक्खत ऐ।

दे बदले च थोड़ा धन नेई लैओ ते जेहके लोक इस (कलाम) दे मताबक निरना नेई करन जो अल्लाह नै उतारे दा ऐ तां असल च ऊऐ काफर न ॥ 45 ॥

ते असें उस (तौरात) च उंदा करतब्ब ठरहाए दा हा जे जान दै बदलै¹ जान, ते अक्खी दे बदलै अक्ख, नक्कै दे बदलै नक्क, कनै दे बदलै कन्न, दंदै दे बदलै दंद ते इस दे अलावा (जखमें दे बदलै) जखम बराबर दा बदला न। पर जेहका शख्स (अपने) इस (अधिकार) गी छोड़ी देऐ तां (उसदा एह त्याग) ओहदे आस्तै ओहदे पापें गी माफ करने दा साधन बनी जाग ते जेहके लोक इस (कलाम) दे मताबक फैसला नेई करन जेहका जे अल्लाह नै उतारे दा ऐ तां ऊऐ (असली) जालाम न ॥ 46 ॥

ते असें मर्यम दे पुत्तर ईसा गी जिसलै जे ओह इस (कलाम) गी यानी तौरात गी पूरा करने आह्ला हा, उंदे (पैहले बर्णत नबियें दे) नक्शे कदम पर भेजेआ ते असें उसी इज्जील दिती ही जेहदे च हदायत ते नूर हे ते ओह उस तौरात दी तसदीक² करदी ही जेहकी ओहदे सामनै ही यानी ओहदे शा पैहलें आई चुकी दी ही ते ओह संयमियें आस्तै हदायत ते नसीहत ही ॥ 47 ॥

ते इज्जील आहलें गी चाही दा ऐ जे अल्लाह नै जे (किश) ओहदे च तुआरे दा ऐ ओहदे

وَلَا تَشْتَرُوا بِالْبَيْتِ شَيْئًا قَلِيلًا وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ٥

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَأَتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ٥

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

1. तौरात च लिखे दा ऐ - " ते जेहका कोई कुसै आदमी गी मारी देऐ ओह जरूर गै मारी दिता जा ते जेकर कोई गुआंढी गी ऐबदार बनाई देऐ तां जैसा उसनै कीता बैसा गै ओहदे कनै कीता जा यानी अंग-भंग करने दे बदले च अंग-भंग ते अक्खों दे बदले च अक्ख दे दंदै दे बदले च दंद।" (दिकखो-लव्यव्यवस्था भाग 24 आयत 19-20)

2. यानी तौरात दियें भविष्यवाणियें गी पूरा करदी ही।

मताबक फैसला करन ते जेहके (लोक) इस (कलाम) दे मताबक फैसला नेई करन जेहका अल्लाह ने उतारे दा ऐ तां ऊरे (पक्के) बागी न ॥ 48 ॥

ते असें तेरे पर एह कताब (कुरआन) सचाई पर अधारत उतारी ऐ। ओह अपने शा पैहली कताब (दियें गल्लें) गी पूरा करने आहली ऐ ते उसदी रक्खेआ करने आहली ऐ। इस आस्तै तूं इस (कताबा) दे मताबक उंदे बश्कार फैसला कर जो अल्लाह नै (तेरे पर) उतारी ऐ ते जेहका सच्च तेरे पासै आया ऐ उसी छोड़ियै उंदी खुआहशें दी पैरवी नेई कर। असें तुंदे चा हर-इक आस्तै (अपनी-अपनी काबलीयत दे मताबक इल्हामी) पानी तक पुजने दा इक निक्का जां बड्ढा¹ रस्ता बनाया ऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां तुसें (सारें) गी इक गै जमात बनाई दिंदा, पर (इस कलाम दे बारे च) जेहका उसनै तुंदे पर उतारे दा ऐ थुआड़ी परीक्षा लैने आस्तै (ऐसा नेई कीता)। इस लेई तुस इक-दूए शा नेकियें च बधने आस्तै मकाबला करो, की जे तुसें सारें गी अल्लाह कश गै परतोइयै जाना ऐ। इस आस्तै ओह तुसेंगी उनें सारी गल्लें शा वाकफ कराग, जिंदे बारै तुस मत-भेद करदे होंदे हे ॥ 49 ॥

ते हे रसूल! तूं उंदे बश्कार इस कलाम राहें फैसला कर जेहका अल्लाह नै (तेरे पर) उतारे दा ऐ ते तूं उंदी खुआहशें दी पैरवी नेई कर ते उंदे शा हुश्यार/चकन्ना रौह जे ओह तुगी फिल्ले च पाइयै अल्लाह दे उतारे दे कलाम शा दूर नेई लेई जान। इस दे बा'द

فِيهِ ۖ وَمَنْ تَمَّ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥﴾

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمَنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْلِفُونَ ﴿٥﴾

وَأَن آخُكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ

1. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे खुदाई कलाम दे तूर गी हासल करने आस्तै कुरआन करीम च हर शख्स दी काबलीयत दे मताबक तलीम मजूद ऐ ते ओह इक कामिल कताब ऐ।

जेकर ओह फिरी जान तां समझी लै जे अल्लाह चांहादा ऐ जे उनेंगी उंदे किश पापें दी ब'जा करी स'जा देऐ ते लोकें चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले न ॥ 50 ॥

क्या ओह अल्लाह दे कलाम दे उतरने शा पैहलें दे फैसले गी पसंद करदे न, पर मोमिनें दे बिचार च ते अल्लाह शा बद्ध उत्तम फैसला करने आहला कोई नेई ॥ 51 ॥ (रुकू 7/11)

हे ईमानदारो! यहूदियें ते ईसाइयें गी (अपना) मददगार नेई बनाओ (की जे) उंदे चा किश लोक दूए लोकें दे मददगार न ते तुंदे चा जेहका बी उनेंगी अपना मददगार बनाग, ओह यकीनन उंदे चा गै होग। अल्लाह जालम लोकें गी कदें बी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 52 ॥

ते तू उनें लोकें गी दिखगा जिंदे दिलें च रोग ऐ जे ओह (एह आखदे होई) उंदे (मुन्करें) पासै दौड़ी-दौड़ियै जंदे न जे अस (इस गल्ला शा) डरने आं जे साढ़े पर कोई मसीबत (नेई) आई जा। इस आस्तै करीब (ममकन) ऐ जे अल्लाह (थुआड़ी) विजय (दे समान/साधन) जां अपने कशा कोई होर गल्ला (प्रकट) करै जेहदे करी ओह उस गल्ला कारण शर्मिदा होई जान जिसी उनें अपने दिलें च छपाली रक्खे दा ऐ ॥ 53 ॥

ते जेहके लोक मोमिन न, गलाडन जे क्या इय्यै ओह लोक न जिनें अल्लाह दियां पविकयां कसमां खाइयै गलाया हा जे अस पूरी चाल्ली थुआड़े कनै आं, उंदे कर्म नश्ट होई गे। इस आस्तै ओह घाटा खाने आहले होई गे ॥ 54 ॥

أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ دُثُوبِهِمْ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْعُونَ ۖ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۚ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ۚ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ لَدِيمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٤﴾

हे ईमानदारो! तुंदे चा जेहका शख्स अपने धर्म शा मूह फेरी लै तां (ओह चेतै रक्खै जे) अल्लाह (उसदे बदले च) तौले गै इक ऐसी कौम (दे लोकें) गी लेई औग जिंदे कनै ओह प्रेम करदा होग ते ओह ओहदे कनै प्रेम करदे होंडन। ओह मोमिनें पर देआ करने आहले होंडन ते मुन्करें दे मकाबले च सख्त होंडन। ओह अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करने आहले होंडन ते कुसै निंदा आहले दी निंदा आ शा नेई डरडन। एह अल्लाह दी अपार किरपा ऐ। ओह जिसी पसंद करदा ऐ उसी (एह किरपा) देई दिंदा ऐ ते अल्लाह समृद्धि बख्शने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 55 ॥

थुआड़ा मददगार सिर्फ अल्लाह ते उसदा रसूल ते ओह मोमिन न जेहके नमाज गी कायम रखदे न ते जकात दिंदे न ते (कनै गै) ओह पक्के एकेश्वरवादी न ॥ 56 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल गी ते मोमिनें गी अपना मददगार बनांदे न (ओह समझी लैन जे) यकीनन अल्लाह दी जमात गालिब (होइयै रौहने आहली) ऐ ॥ 57 ॥
(रुकू 8/12)

हे ईमानदारो! जिनें लोकें गी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गेई ही, उनें गी ते दूए मुन्करें गी अपना मदादी नेई बनाओ, जिनें थुआड़े धर्म गी हासे ते खेद दी चीज बनाई रक्खे दा ऐ। जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह आस्तै संयम अखत्वार करो ॥ 58 ॥

ते जिसलै तुस लोकें गी नमाज आस्तै सददे ओ तां ओह उसी हासा ते खेद बनाई लैंदे न।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ
عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلَا يَحْفَظُونَ لَوْمَةً لَّائِمَةً ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ رَاكِعُونَ ۝

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
فَإِنَّ حَرْبَ اللَّهِ هُمْ الْعِلِيُّونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ
اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُرُوعًا وَلَا عِبَاةً مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ
أَوْلِيَاءَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ مَوْمِنِينَ ۝

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هَاهُنَا

एह (गल्ल उंदे च) इस आस्तै (पाई जंदी) ऐ जे ओह् ऐसे लोक न जेहके अकली शा कम्म नेई लैदे ॥ 59 ॥

तू (उनेंगी आख जे हे कताब आहलेओ) तुस साढ़े पर इसदे सिवा कोई दोश नेई लाई सकदे जे अस अल्लाह पर ते जेहका कलाम साढ़े पर उतारेआ गेदा ऐ ते जेहका कलाम इस शा पैहलें उतारेआ गेआ हा, ओहदे पर बी ईमान लेई आए आं ते (इसदे अलावा) इस आस्तै (दोश लांदे ओ) जे तुंदे चा मते-हारे (अल्लाह दे) बिद्रोही न ॥ 60 ॥

तू (उनेंगी) आख जे क्या अ'क' तुसेंगी उनें लोकें दी हालत दस्सां जिंदा बदला अल्लाह कश उस शख्स शा बी बुरा ऐ। जिसी तुस पसंद नेई करदे। ओह् ऐसे लोक¹ न जिंदे पर अल्लाह नै फटकार बर्हाई दी ऐ ते जिंदे पर उसनै अजाब उतारे दा ऐ ते जिंदे चा केई लोकें गी बांदर ते सूर बनाई दिते दा ऐ ते जिनें शतान दी पूजा कीती ऐ, उनें लोकें दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ते ओह् सिद्धे रस्ते थमां परले दरजे दे भटके दे न ॥ 61 ॥

ते जिसलै ओह् थुआड़ै कश औंदे न तां आखदे न जे अस ईमान लेई आए आं, हालांके ओह् इन्कार गी अपनांदे होई गै इस्लाम च दाखल होए हे ते पही ओह् उस (अकीदे) कनै निकली गे हे ते जे किश ओह् छपालदे न उसी अल्लाह (सारें शा) बद्ध जानदा ऐ ॥ 62 ॥

ते तू उंदे चा मते-हारें गी दिक्खना ऐं जे ओह्

وَلِعَبَّأٌ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَتَّقُمُونَ ﴿٦٠﴾
أَنْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
مِنْ قَبْلُ وَإِنْ أَكْثَرُكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦١﴾

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً
عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضَبَ عَلَيْهِ
وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٢﴾

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا
بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦٣﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ

1. यानी तुस दूएंगी गी तुच्छ समझदे ओ, पर असल च तुस आपू गै तुच्छ ओ, जिंदे पर ओह् अजाब उतारे न उंदा जिकर इससै आयत च कीता गेदा ऐ।

पाप, अत्याचार ते अपने र्हाम खाने आहले पासै दौड़ियै जंदे न। जे किश ओह करदे न, यकीनन ओह बौहत बुरा ऐ ॥ 63 ॥

ज्ञानी ते विद्वान लोक उनेंगी झूठ बोलने ते र्हाम खाने शा की नेई रोकदे? जे किश ओह करदे न ओह यकीनन बौहत बुरा ऐ ॥ 64 ॥

ते यहूदी आखदे न जे अल्लाह दे हत्थ बज्जे दे न। जे किश उनें गलाया ऐ ओहदे कारण उंदे गै हत्थें च बेड़ियां पाइयां जांगन ते उंदे पर फटकार बरहाई जाग। (ओह झूठ आखदे न) असलीयत एह ऐ जे ओहदे (अल्लाह दे) हत्थ खुल्ले दे न। ओह जिस चाल्ली चांहदा ऐ खर्च करदा ऐ ते जे किश तेरे रब्ब आहले पासेआ तेरे पर उतारेआ गेदा ऐ ओह मते-हारें गी सच्चें गै सरकशी (सिरफिरेपन) ते इन्कार करने च होर बी बधाई देग ते असें क्यामत तक उंदे बरकार द्वेष ते ईरशा पैदा करी दिन्ती दी ऐ। जदू कदें बी उनें युद्ध आसतै कुसै चाल्ली दी अग भटकाई ऐ तां अल्लाह नै उसी स्थाली दिता ऐ ते ओह देशें च फसाद फलाने आसतै नसदे फिरदे न ते अल्लाह फसाद फलाने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 65 ॥

ते जेकर कताब आहले ईमान लेई औंदे ते संयम अखत्यार करदे तां अस जरूर उंदियां बुराइयां उंदे शा दूर करी दिंदे ते जरूर उनेंगी (केई किसमें दी) नैमतें आहले बागें च दाखल करदे ॥ 66 ॥

ते जेकर ओह तौरात ते इज्जील गी ते जे किश उंदे रब्ब पासेआ हून उंदे पर उतारेआ गेआ ऐ उसी जाहर करदे रौहदे ते ओह जरूर अपने

وَالْعَدُونَ وَآكُلِهِمُ السَّحْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبُّتُّونَ وَالْأَخْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَآكُلِهِمُ السَّحْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٤﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلِعُنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدُهُ مَبْسُوطَةٌ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلِيزِيدَنَّ كُثْرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ سَيِّئِينَ وَلَا دَخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٦﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ

उपपरा बी खंदे ते अपने पैरे दे हेठा बी खंदे।
हां ! उंदे चा इक जमात मध्यवर्गी बी ऐ, पर
उंदे चा मते-हारे लोक नेह न जे जेहका कम्म
ओह करदे न ओह बौहत बुरा ऐ ॥ 67 ॥
(रुकू 9/13)

हे रसूल! तेरे रब्ब पासेआ जेहका कलाम तेरे
पर उतारेआ गेदा ऐ उसी लोकें तक पुजाई दे
ते जेकर तोह ऐसा नेई कीता तां (आखो जे)
तोह ओहदा संदेश बिल्कुल पुजाया गै नेई ते
अल्लाह तुगी लोकें (दे हमलें) शा सुरक्खत
रक्खग। यकीनन अल्लाह इन्कार करने आहलें
गी कर्दे बी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दस्सग
॥ 68 ॥

तू आखी दे जे हे कताब आहलेओ! जिच्चर तुस
तौरात जां इज्जील गी ते जे किश थुआड़े रब्ब
पासेआ तुंदे पर उतारेआ गेदा ऐ, उसी जाह्र नेई
करगे ओ उच्चर तुस कुसै अच्छी गल्ला पर
कायम नेई ते जे किश तेरे पर तेरे रब्ब पासेआ
उतारेआ गेदा ऐ ओह उंदे चा मते-हारें गी
उद्दंडता ते कुफर च जरूर गै बधाई देग। इस
आस्तै तू इस काफर कौम दा अफसोस नेई कर
॥ 69 ॥

जेहके लोक ईमानदार न ते जेहके यहूदी न
ते साबी¹ ते ईसाई न (इंदे चा जेहके बी)

فَوْقَهُمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ
أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ ۚ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ
رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۚ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ
تُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا
أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا
مِّنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا
وَكَفْرًا ۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ

1. अरबें दी प्राचीन कथें शा जो हदीसैं च बी दर्ज न, थमां पता लगदा ऐ जे अरब लोक हर उस शख्स गी
जेहका यहूदी जां ईसाई ते नथा होंदा, पर अपने आपै गी कताब आहला आखदा हा, उसी साबी गलांदे हे।
पही जेहका शख्स मुसलमान होई जंदा हा तां मक्का आहले उसी आखदे जे एह साबी होई गेआ ऐ।
खोज करने पर इय्यां सेही होंदा ऐ जे साबी लोक हरान कन्ने सरबंभ रखदे हे जेहका हजरत इब्राहीम दे स्थान
'उर' थमां फ़लस्तीन जाने आहले रस्ते च ऐ। उनें लोकेंदे रीत-रवाज अरबें आंगर हे। इस आस्तै पक्का विश्वास
ऐ जे ओह लोक आद जाति चा हे ते इब्राहीम दी नसल दी कौमें शा प्रभावत हे ते इस्सैं ब'जा करी कताब
ते नबियें दा पूरी-चाल्ली आदर करदे हे। इस आस्तै नवाकफ कौमां उनेंगी अहले कताब समझन लगी पेइयां
हियां।

अल्लाह पर ते बा'द च औने आहले ध्याड़े (क्यामत) पर पूरी चाल्ली ईमान ल्याए ते फही उनें नेक कर्म कीते तां नां उनेंगी (भविष्य दा) कोई भै¹ होग ते नां उनेंगी (बीते दे समे बारै) दुख होग ॥ 70 ॥

सच्चें गै असें इस्लाम दी संतान शा पक्का वचन लैता हा ते उंदे पासै केई रसूल भेजे हे। जिसलै कदे कोई रसूल उंदे कश उस शिक्षा गी लेइयै आया जिसी उंदे दिल पसंद नथे करदे तां किश रसूलें गी उनें झुठलाई दिता ते किश रसूलें दी ओह हत्या करना चांहदे हे ॥ 71 ॥

ते उनें एह समझेआ जे एहदे नै कोई फसाद नैई होग। इस आस्तै ओह अ'ने ते बैहरे होई गे। अल्लाह नै दबारा देआ-भाव कनै उंदी बक्खी ध्यान दिता, पर फही बी उंदे चा मते-हारे लोक अ'ने ते बोले होई गे। ते जे किश ओह करदे न, अल्लाह उसी दिखदा ऐ ॥ 72 ॥

जिनें लोकें एह गलाया ऐ जे सच्चें गै मर्यम दा पुत्तर मसीह गै अल्लाह ऐ, ओह जरूर काफर होई गे न ते मसीह नै ते गलाया हा जे हे इस्लाम दी संतान! तुस अल्लाह दी उपासना करो जेहका मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। सच्ची गल्ल इय्यै ऐ जे जो (शख्स कुसै गी) अल्लाह दा शरीक ठरहाऽ

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٠﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قُلْنَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧١﴾

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةً فَעَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنَىٰ إِسْرَءِيلَ عِبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ

1. इस शहरा पर चिंता ते भै शा सुरक्षत रौहना ईमान दा चि'न दस्सेआ गेदा ऐ। इस आस्तै आयत दा अर्थ एह नैई जे यहूदी, ईसाई ते साबी मोमिन न, बल्के अर्थ एह ऐ जे सिर्फ मूहजबान्ती ईमान बारै मनना गै काफरी नैई। एह सब कौमां मूहजबान्ती ईमान आहने दा ढंडोरा पिटदियां न, पर ओहदा कोई सबूत पेश नैई करदियां जे अल्लाह नै बी उंदे ईमान गी मन्नी लैता ऐ। अल्लाह दे मन्नी लैने दा चि'न एह ऐ जे सच्चे मोमिनें गी नां ते भविष्य सबंधी चिंता होंदी ऐ ते नां होई दी पिछली त्रुटियें / भुल्लें दा कोई भै। इस आस्तै जिसी एह चि'न यानी संतुष्टी प्राप्त होई जा ओह ईमान आहला होग ते जिसी एह संतुष्टी हासल नैई होग ओह सिर्फ मूहजबान्ती ईमान आहने आहला खुआग, पर अल्लाह दे सामनै मोमिन नैई होग।

أَنْصَارٍ ⑤

तां (समझो जे) अल्लाह नै ओहदे आस्तै सुगँ
गी रूहाम करी दिता ऐ ते ओहदा ठकाना
जहन्म ऐ ते जालमें दा कोई बी मददगार नेई
होग ॥ 73 ॥

जिनें लोकें एह गलाया ऐ जे सच्चेँ गै अल्लाह
त्र'क चा इक ऐ, ओह सच्चेँ गै काफर होई
गे ते सिवाए इक उपास्य दे दूआ कोई उपास्य
नेई ते जे किश ओह आखदे न जेकर ओह
ओहदे शा बाज नेई आए तां उंदे चा जिनें
कुफर अखत्यार कीता ऐ उनेंगी जरूर गै
कश्टकारी अज़ाब मिलग ॥ 74 ॥

फी क्या ओह लोक अल्लाह दे अगमें नेई
झुकदे ते ओहदे शा (अपने पापें दी) माफी
नेई मंगदे? असल च अल्लाह बौहूत बख्शाने
आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ ॥ 75 ॥

मर्यम दा पुतर मसीह सिर्फ इक रसूल हा।
उस शा पैहले रसूल बी मौत प्राप्त करी गेदे।
न ते ओहदी माता बड़ी सत्यवती जनानी ही।
ओह दमँ खाना² खंदे होंदे हे। दिक्ख! अस
किस चाल्ली उंदे (फायदे आस्तै) दलीलां
ब्यान करने आं, फी दिक्ख!! जे उंदा बिचार
किस चाल्ली बदली दिता जंदा³ ऐ ॥ 76 ॥

तू आखी दे जे क्या तुस अल्लाह गी छोड़ियै
उंदी पूजा करदे ओ जिंदे च नां ते तुसंगी
नुकसान पजाने दी ताकत ऐ ते नां फायदा

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ
وَإِنْ لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑦

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ
خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ
كَانَا يَأْكُلِنِ الطَّعَامَ ۚ أَنْظِرْ كَيْفَ
نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ⑧

قُلْ اتَّعَبْتُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ
لَكُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

1. मूल शब्द 'खला' दा अर्थ सुर्गवास, मौत जां मृतु ऐ। (लिसानुल अरब) इस लेई एह आयत हजरत मसीह दी मृतु दा सबूत ऐ, की जे पवित्र कुरआन च लिखे दा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अल्लै अलैहि वसल्लै पैहलें दे सारे रसूलें दा सुर्गवास होई चुके दा ऐ जिंदे च मसीह शामिल न। (सूर: आले-इम्रान रुकू नं० 15)
2. हजरत मसीह दा भोजन करना इस गल्ला दा सबूत ऐ जे ओह अल्लाह नथे। इज्जील इस दा गुआह ऐ। (मरकस भाग 14 आयत 17-18)
3. यानी सबूतें दे होई होई बी धर्म दे ठेकेदार, लोकें गी करस्तै लेई जंदे न।

पजाने दी ते अल्लाह गै ऐ जो बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 77 ॥

तू आखी दे जे हे अहले कताब! अपने धर्म दे बारे च नजायज (तौर पर) अतिशयोक्ति (हद शा ज्यादा गल्लां करने) शा कम्म नेई लैओ¹ ते उनें लोकें दी खुआहशें दी पैरवी नेई करो जेहके इस शा पैहलें आपूं बी गुमराह होई चुके दे न ते उनें होर बी केइयें गी गुमराह कीते दा ऐ ते ओह सिद्धे रस्ते शा भटकी गेदे न ॥ 78 ॥ (रुकू 10/14)

इस्माईल दी संतान चा जिनें कुफर अखत्यार कीता ऐ उंदे पर दाऊद ते मर्यम दे पुत्तर ईसा दी जबानी फटकार कीती गेई ही ते एह इस गल्ला होआ हा जे उनें नाफरमानी कीती ही ते हद शा बधने आहले बनी गेदे हे ॥ 79 ॥

ओह इक-दूए गी कुसै बुरी गल्ला थमां नधे रोकदे जिसी ओह आपूं करी चुके दे होन। ओह जे किश करदे हे ओह सच्चें गै बौहत बुरा हा ॥ 80 ॥

तू उंदे चा मते-हारें गी दिखगा जे जेहके लोक मुन्कर न ओह उनेंगी अपना मदादी बनांदे न। उनें अपने आस्तै अपनी मरजी² कनै जे किश अगमें भेजे दा ऐ ओह बौहत गै बुरा ऐ, ओह एह ऐ जे अल्लाह उंदे पर रोहैं होई गेदा ऐ ते ओह अजाब च पेदे रौहडन ॥ 81 ॥

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ
غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ
صَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَصَلُّوا كَثِيرًا وَصَلُّوا
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٨﴾

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى
لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَّكِفُونَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
بِسُوءِ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَيْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ
أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ
هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

1. दिक्खने च ते अतिशयोक्ति मनासब नेई समझी जंदी, पर जेकर कुसै चीजै च नेकां गुण होन तां ओहदे च जेकर कोई शख्स अत्युक्ति शा बी कम्म लै तां बी एह गल्ल ना-मनासब नेई होंदी बल्के ठीक गै मनी जंदी ऐ। इस आयत च इस आसै शारा कीता गेदा ऐ जे धर्म अपने अंदर नेकां ईश्वरी गुण रखदा ऐ ते जेकर कोई शख्स उसदी स्तुति च सधारण तौर पर अत्युक्ति शा बी कम्म लै तां ओह अतिशयोक्ति मनासब गै होग।
2. यानी अगमें भेजी दी अल्लाह दी नराजगी ऐ जो ऐसी चीज नेई जे इन्सान उसी अपने हितें आस्तै जोड़ी रखवै।

ते जेकर ओह् अल्लाह पर ते इस रसूल पर
ते उस पर जो इस (नबी) पर उतारेआ गेदा
ऐ, ईमान आहनदे तां ओह् उनेंगी अपना मदादी
नेई बनांदे, पर उंदे चा मते-हारे लोक ना-
फरमान न ॥ 82 ॥

तू यकीनन यहूदियें ते अनेकेश्वरवादियें गी मोमिनें
कनै बैर रखने /साधने च सारें शा बद्ध
कठोर दिखगा/पागा ते तू मोमिनें कनै प्रेम करने
दी द्रिष्टी कनै यकीनन उनें लोकें गी सारें शा
ज्यादा लागै पागा, जेहके एह गलांदे न जे अस
नसारा आं। इसदा कारण एह ऐ जे उंदे चा
किश (लोक) विद्वान ते तपस्वी न ते इसदे
अलावा इस ब'जा करी जे ओह् घमंड नेई करदे
॥ 83 ॥

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُواهُمْ أَوْلِيَاءَ
وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسَقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۚ وَلَتَجِدَنَّ
أَقْرَبَهُمْ قَوْمًا لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّا نَصْرِي ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَسِيصِينَ
وَرَهْبَانًا ۚ وَآلَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٣﴾

ते जिसलै ओह उस (अल्लाह दे कलाम) गी सुनदे न जेहका इस रसूल पर उतारेआ गेदा ऐ तां (हे मुखातब!) तू दिक्खना ऐं जे जो सच्च उनें पनछानी लैते दा ऐ ओहदे कारण उंदियां अक्खीं अत्थरूं बगादियां न। ओह आखदे न जे हे साढ़े रब्ब! अस ईमान लेई आए आं। इस आस्तै तू साढ़ा नांS बी गुआहियें च लिखी लै ॥ 84 ॥

ते (ओह गलांदे न जे) असें गी केह होई गेदा ऐ जे अस अल्लाह पर ते उस सच्च पर जो साढ़े कश आया ऐ, ईमान नेई आहनचै ते असल च साढ़ी एह इच्छा ऐ जे साढ़ा रब्ब असेंगी नेक लोकें च शामिल करै ॥ 85 ॥

इस आस्तै अल्लाह उंदी इस गल्ला दे बदले च उनेंगी नेहा सुर्ग प्रदान करग जेहदे च नैहरां बगदियां होडन। ओह ओहदे च बास करदे रौहडन ते इय्यै नेक लोकें दा बदला ऐ ॥ 86 ॥

ते जिनें लोकें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते साढ़ी आयतें गी झुठलाया ऐ ओह लोक दोजखी न ॥ 87 ॥ (रुकू 11/1)

हे ईमान आहनने आहलेओ! जे किश अल्लाह नै थुआड़े आस्तै ल्हाल गलाए दा ऐ तुस ओहदे चा पवित्तर पदार्थ र्हाम नेई ठरहाओ ते निश्चत हदैं शा अगगें नेई बधो ते अल्लाह निश्चत सीमा शा अगगें बधने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 88 ॥

ते जे किश अल्लाह नै तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा ल्हाल ते पवित्तर चीजां खाओ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, जेहदे पर तुस ईमान रखदे ओ ॥ 89 ॥

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٤﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

فَأَنَّا بِهِمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا اجْتَنِبُوا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحَرَّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٨﴾

وَكُلُوا وَمِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

अल्लाह थुआड़ी सघंदें चा व्यर्थ¹ सघंदें पर तुसेंगी स'जा नेई देग, बल्के थुआड़ी पक्की सघंद लैने (ते उसी तोड़ी देने) पर तुसेंगी स'जा देग। इस आस्तै उस (उसी तोड़ने) दा कफ़ारा (बदला) दस्स गरीबें गी दरम्याने दरजे दा खाना खलाना ऐ जेहका तुस अपने टब्बै गी खलादेओ जां उनें दस्सें दियां पशाकां देना जां दस्सें गलामें दा अजाद करना ऐ। फी जिसी (एह बी असानी कनै) नेई मिलै तां ओहदे आस्तै त्रै दिन रोजे रक्खना जरूरी ऐ। जिसलै तुस सघंदां खाओ (ते फी उनेंगी तोड़ी) तां एह थुआड़ी कसमें दा कफ़ारा (बदला) ऐ ते तुस अपनी कसमें दी पहाजत करा करो। अल्लाह अपनी आयतें गी थुआड़े आस्तै इस्सै चाल्ली ब्यान करदा ऐ तां जे तुस शुकुरगजार बनो ॥ 90 ॥

हे ईमान आहनने आहलेओ! शराब, जूआ ते मूर्तिवां ते कुरांअंदाजी (तीर चलाइवै किसमत अजमाने संबंधी सद्दा) दे तीर सिर्फ नापाक ते शतानी कम्म न। इस आस्तै तुस इंदे शा बचो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 91 ॥

शतान सिर्फ एह चांहदा ऐ जे ओह थुआड़े बिच्च शराब ते जूए राहें दुश्मनी ते बैर पाई देऐ ते अल्लाह दी याद / अबादत ते नमाज थमां रोकी देऐ। हून क्या तुस (इनें गल्लें शा) रुकी सकदे ओ? ॥ 92 ॥

“ते तुस अल्लाह दी आज्ञा दा बी पालन करो ते इस रसूल दे फरमांबरदार र'वो ते चतन र'वो ते जेकर तुसें (इस चतावनी दे बा'द बी) मूह फेरी लैते तां समझी लैओ जे साढ़े रसूल दे जिम्मे ते तफसील कनै हालत दी जानकारी पजाई देना गै ऐ ॥ 93 ॥

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ⑥

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ⑦

وَاصْبِرُوا لِلَّهِ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا ۚ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ⑧

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: बकरर: टिप्पणी आयत नं. 226

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उँ शूभ कर्म कीते न जिसलै ओह संयम अखत्यार करन ते ईमान ल्यौन ते शूभ कर्म करन, फी संयम (च होर अगँ) बधन ते ईमान ल्यौन, फी संयम च (पैहलें शा ज्यादा) त्रक्की करन ते परोपकार करन ते जे किश बी ओह खान ओहदे पर उँगी कोई पाप नई लगग ते अल्लाह उपकार करे आहले कनै प्यार करदा ऐ ॥ 94 ॥ (रुकू 12/2)

हे ईमान आहने आहलेओ! अल्लाह इक सधारण जेही गल्ला राहें यानी शकार राहें थुआड़ी अजमैश करग जेहदे तगर थुआड़े हत्थ ते भाले पुज्जी सकडन तां जे अल्लाह उँ लोकेँ गी जाहर करी देऐ जेहके एकांत च ओहदे शा खौफ खंदे न, फी जेहका शख्स एह हुकम सुनने दे बा'द बी ज्यादती शा कम्म लैग तां उसी दर्दनाक अजाब दिता जाग ॥ 95 ॥

हे ईमान आहने आहलेओ! तुस एहराम (हाजी दा लाबा) दी हालत च शकार गी नई मारो ते तुंदे चा जो कोई जानी-बुज्जी उसी मारग तां जेहका चौखर उसनै मारे दा होग उससै नेहा चपाया / चौखर उसनै बदले च देना होग। जेहदा फैसला तुंदे चा दऊं न्यांऽपसंद शख्स करडन ते जिसी काबा तक कुरबानी (बलि) आसतै पुजाना जरूरी होग ते (जेकर एह करने दी समर्थ नई होऐ तां) कपफारा (बदला) देना होग यानी किश गरीबें गी भोजन कराना जां उस दे बरोबर रोजे रक्खना होग तां जे ओह (अपराधी) अपने कुकर्म दे अन्जाम गी भोगै। हां! जेहका (पैहलें) होई चुके दा ऐ, ओह अल्लाह नै माफ करी दिते दा ऐ ते जेहका शख्स फी ऐसा करग अल्लाह उसी (उसदे पापें दी) स'जा देग ते अल्लाह गालिब ते (कुकर्म दी) स'जा देने आहला ऐ ॥ 96 ॥

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَبِئْسَ اللَّهُ بِشِئْنٍ مِنَ الصَّيْدِ تَأَلَّى أَيْدِيكُمْ وَمَا حُكْمُ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا يَتَذَوَّقُ وَيَالِ أَمْرِهُ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٥﴾

समुंदरी शकार करना ते उसी खाना थुआड़े आस्तै ते मसाफरें दे भले आस्तै जायज करार दिता गेदा ऐ, पर जिच्चर तुस एहराम दी हालत च ओ (उच्चर) खुश्की दा शकार थुआड़े आस्तै रूहाम करार दिता गेदा ऐ ते तुस अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो, जेहदे हजूर च तुसेंगी किट्टे करियै लेता जाग ॥ 97 ॥

अल्लाह नै काबा यानी सुरक्खत घरै गी लोकें दी स्थाई त्रक्की दा साधन बनाया ऐ ते सम्मान आहले म्हीने ते बलि/कुरबानी गी ते जिनें चौखरें दे गलैं च पट्टे पाए गेदे न उनें गी बी। एह इस आस्तै (कीता गेआ) ऐ जे तुस समझी लैओ जे जे किश गासैं ते धरती च ऐ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 98 ॥

चेता रक्खो जे अल्लाह अजाब देने च बी बड़ा कठोर ऐ ते यकीनन ओह् बौहत माफ करने आह्ला ते मेहरबान बी ऐ ॥ 99 ॥

रसूल आस्तै सिर्फ गल्ल पुजाना (जरूरी) ऐ ते जेहकी (गल्ल अमली तौर पर) तुंदे शा जाहर होई जंदी ऐ ते ओह् बी जेहकी अजें तुंदे शा (अमली तौर पर) जाहर नेई होई, अल्लाह खूब जानदा ऐ ॥ 100 ॥

तूं गलाई दे जे बेकार ते नकम्मी चीज फायदेमंद चीजै बरोबर नेई होई सकदी, भामें तुसेंगी नकम्मी ते बेकार चीजै दी भरमाली किन्नी गै पसंद होऐ। इस आस्तै हे अकलमंदो! अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो, तां जे तुस बा- मुराद होई जाओ। ॥ 101 ॥ (रुकू 13/3)

हे मोमिनो! उनें गल्लैं बाँरे सुआल नेई करा करो जेहकियां जेकर तुंदे सामनै जाहर करी दितियां जान ते ओह् थुआड़े आस्तै कश्ट दा

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَمًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ فَإِنَّهُ كَانَ يُؤْتِي الْأَبَابَ لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ وَإِنْ سَكَتُوا عَنْهَا

कारण बनी जान ते जेकर तुस उंदे बारै इसलै सुआल करगेओ जिसलै जे कुरआन उतारेआ जा करदा ऐ तां तुंदे सामनै ओह जाहर करी दितियां जाडन। अल्लाह आपू जानी-बुझी उनेंगी ब्यान करने शा रुके दा रेहा ऐ ते अल्लाह बौहत बखशने आहला ते सूझ-बूझ शा कम्म लैने आहला ऐ ॥ 102 ॥

तुंदे शा पुज्ज इक कौम (दे लोक) ऐसी गल्लै बारै सुआल करी चुके दे न, पर (जिसलै जवाब मिलेआ तां) उनें उस (दे मनने) शा इन्कार करी दित्ता ॥ 103 ॥

नां ते अल्लाह नै बहीर:¹ (दे बनाने) दा आदेश दिते दा ऐ नां साइब:² दा, नां वसील:³ दा, नां हाम⁴ दा पर जेहके लोक मुन्कर न ओह अल्लाह पर झूठ गंढियै दोश लांदे न ते उंदे चा मते-हारे लोक ना-समझ न ॥ 104 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे अल्लाह दे उतारे दे कलाम ते उसदे रसूल पासै आओ तां ओह गलांदे न जे असें जिस घासी पर अपने पुरखें गी दिक्खेआ हा ओह साढ़े आस्तै काफी ऐ। क्या जेकर (एह हालत होऐ जे) उंदे पुरखे किश बी नेई जानदे होन ते नां गै स्हेई रस्ते पर चलदे रेहू होन। (उसलै बी) ओह अपने हठ पर कायम (डटे दे) रौहडन? ॥ 105 ॥

حِينَ يَنْزِلُ الْقُرْآنُ تَبَدَّلَكُمْ ط عَفَا اللَّهُ عَنْهَا ط وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٥

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ١٠٣

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ ۚ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ط وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ١٠٤

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ط أُولَٰئِكَ هُمُ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ١٠٥

1. 'बहीर': ओह ऊंटनी जेहदे कन्न सी दिते गेदे होन। इस्लाम धर्म शा पैहलें एह प्रथा अरबें च प्रचलत ही जे जिसलै इक ऊंटनी दस्स बच्चे देई दिंदी तां ओह ओहदे कन्न सी दिंदे हे, फी उसी खुल्ला छोड़ी दिंदे हे, ओहदे पर नां ते कोई सुआरी करदा हा नां ओहदे पर भार लद्देआ जंदा हा। (मुफ़दात)
2. 'साइब': ओह ऊंटनी जेहकी चरांदी च खुल्ला छोड़ी दिती जा ते उसी पनेआसै परा ते चरांदी चा नेई हटाया / रोकेआ जा। इस्लाम धर्म शा पैहलें अरब लोक ऐसा उस बेलें करदे हे जिसलै कोई ऊंटनी पंज बच्चें गी जनम देई लैदी ही।
3. 'वसील': एह बी इस्लाम शा पैहलें दी इक प्रथा ही जे जिसलै इक बक्करी इक्के समे च नर-मादा दऊ बच्चे जुटड़े देरे तां उंदे चा कुसै गी ज'बा नथे करदे तां जे इक गी जि'बा करने करी दुए गी कश्त नेई पुज्जै।
4. 'हाम' ओह ऊंट (साहन) जेहदी नसल चा दस्स बच्चे होई जान, उसी अरब लोक छोड़ी दिंदे हे, ओहदे पर नां ते सुआरी करदे हे ते नां गै ओहदे शा कोई दूआ कम्म लैंदे हे ते नां उसी चरांदी चरने ते पनेआसै परा पानी पीने शा रोकदे हे।

हे मोमिनो! तुस अपनी जानें (दी पहाजत) दी चिंता करो। जिसलै तुस हदायत पाई जाओ तां फी कुसै दी गुमराही तुसैंगी कोई नुकसान नेई पुजाई सकग। तुसैं सारें गी परितयै अल्लाह कश गै जाना ऐ। इस आस्तै जे किश तुस करदे ओ ओह ओहदे शा तुसैंगी सूचत करग ॥ 106 ॥

हे मोमिनो! जिसलै तुंदे चा कुसै दा अंत (बेला लागै) आई जा तां बसीहत करदे मौकै शुआही आपस दी गुआही (दा ढंग) इय्यां होना चाही दा जे तुंदे चा दऊं न्यांऽ करने आहले गुआह लैते जान ते दऊं गुआह (जेहके तुसैं मुसलमानें चा नेई होन बल्के) दूए लोकें बिच्चा होन। (एह निजम उस हालत च लागू होग) जिसलै जे तुस देशै च सफर करा करदे होओ ते तुसैंगी मौती दी मसीबत आई जा (ते तुसैंगी अपने लोकें चा गुआह नेई मिली सकन) ऐसी हालत च तुस उनें दौनीं गुआहियें गी नमाज दे बा'द रोकी लैओ ते ओह दमैं (इस हालत च जे) तुसैंगी (उंदी गुआही दे बारे च) शक्क होऐ, अल्लाह दी सघंद चुक्कियै गलान जे असें इस (गुआही) राहें अपना कोई फायदा हासल नेई करना ऐ भामें ओह (जिसदे बारे अस गुआही देआ करने आं) सादा करीबी सरबंधी गै की नेई होऐ ते अस अल्लाह दी (निश्चत कीती दी) गुआही (यानी सच बोलने) दे फर्ज गी नेई छपालगे। जेकर अस ऐसा करचै तां (इस हालत च) अस गुनाहगार होगे ॥ 107 ॥

फी जेकर एह (गल्ल) खु'ल्ली (साफ होई) जा जे उनें दौनीं (अपने उप्पर) पाप लेई लैता ऐ तां दूए दऊं शख्स (यानी) मरने आहले दे (बारसैं चा) जिंदे खलाफ पैहले द'ऊं शख्सैं हक कायम कीता हा (गुआही आस्तै) उट्ठन ते ओह अल्लाह दी सघंद खाइयै आखन जे

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنِ ذَوَاعْدٍ مِّنْكُمْ أَوْ آخَرٍ مِّنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَاصَابَتْكُمْ مِّصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيَقْسِمَنِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ وَلَا تَكُنْتُمْ شَهِادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ ﴿٧﴾

فَإِنْ عَثَرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَخْرَجَ يَقُولُ مَن مَّقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلِيْنَ فَيَقْسِمَنِ بِاللَّهِ شَهِادَتَنَا أَخَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا

साझी गुआही पैहली द'ऊ गुआहियें दी गुआही शा ज्यादा सच्ची ऐ ते असें (अपनी गुआही च) कोई ज्यादती नेई कीती, जेकर असें ऐसा कीता होऐ तां असेंगी जालमें च शमार करना चाही दा ॥ 108 ॥

एह तरीका उनेंगी (यानी पैहली गुआहियें गी) इस गल्ला दे ज्यादा लागै करी देग जे ओह (घटना दे मताबक) ठीक-ठीक गुआही देन, जां (इस गल्ला शा) डरन जे उंदे द्वारा सघंदां खाने दे बा'द कोई दूइयां सघंदां (उंदी सघंदें दे खंडन आस्तै) पेश कीतियां जाडन ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते (उसदे हुकमें दा) चंगी चाल्ली पालन करो ते (चेता रक्खो जे) अल्लाह सिरफिरे लोकें गी हदायत नेई दिंदा ॥ 109 ॥ (रुकू 14/4)

ते (उस ध्याड़े गी चेता करो) जिस रोज अल्लाह रसूलें गी किट्ठा करग ते गलाग जे तुसेंगी केह जवाब दिता गोआ हा? ओह गलाडन जे असेंगी हकीक्री (स्हेई) जानकारी नेई ऐ। ग़ैब दियें गल्लें दी (असल) जानकारी सिर्फ तुगी गै ऐ ॥ 110 ॥

उस बेलै अल्लाह (मर्यम दे पुतर ईसा गी बी) गलाग जे हे मर्यम दे पुतर ईसा! मैं जेहकी नैमत तेरे पर ते तेरी माऊ पर उतारी ही उसी याद कर यानी जिसलै मैं पवित्र वाणी (बह्नी) कनै तेरी मदद कीती ही। तू लोकें कनै बचपन च बी ते अधेड़ आयु च बी (अध्यात्मक) गल्लां करदा हा ते (उस बेले गी चेता कर) जिसलै मैं तुगी कताब ते हिक्मत (दियां गल्लां) सखाइयां हियां ते तौरात ते इज्जील सखाई ते जिसलै तू मेरे हुकम कनै मिट्टी¹ (नरम, लहीम भाव रक्खने

اعْتَدَيْتَ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝

ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَحَاقُوا أَنْ تَرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ قَالَوا لَا عِلْمَ لَنَا بِأَنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقِىٰ ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ ۖ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۖ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۖ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأَذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتَبَرِّي

1. यानी जिस चाल्ली पक्खरू अपने हेठ अंडे रक्खियें उनेंगी धौं देइयें बच्चे कबदा ऐ उससे चाल्ली तू बी मानव समाज बिच्चा अध्यात्मक बिरती आहले लोकें गी अपने संपर्क च लेइयें इक दिन इस काबल बनाई दिन्ना ऐ जे ओह अल्लाह आहली बक्खी अध्यात्मक डुआरी मारन लगी पौंदे न।

आहलें) चा पैंछी¹ दे पैदा करने आंगर मखलूक पैदा करदा हा, फी तूं उंदे च फूक मारदा हा तां ओह मेरे हुकम कनै उड्डरने दे काबल बनी जंदे हे ते तूं अ²नै ते कोद्दी-कुश्टी लोकें गी मेरे हुकम कनै पवित्तर² करार दिंदा हा ते जिसलै तूं मेरे हुकम कनै मुड़दें³ गी कढदा हा ते जिसलै इस्राईल (दी संतान) गी (जेहकी तेरा कतल⁴ करने दी ध्याई बैठी दी ही) में तेरे तगर पुज्जने शा रोकी रक्खेआ (उस बेले) जिसलै जे तूं उंदे कश युक्तियां / दलीलां लेइयै आया ते उंदे चा मुन्करें गलाया जे एह ते खु⁵ल्ले तौर पर धोखे आहलियां गल्लां न ॥ 111 ॥

ते (उस बेले गी याद कर) जिसलै में तेरे हवारियें (शगिदैँ) गी वह्मी कीती जे मेरे पर ते मेरे रसूल पर ईमान ल्याओ तां उनें (उस वह्मी दे जवाब च) गलाया, अस ईमान आहनने आं ते तूं, गुआह रौह जे अस आज्ञाकारियें च (शामल होई गे) आं ॥ 112 ॥

الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِأَذْنِيَّ ۖ وَإِذْ تَخْرِجُ
الْمَوْثِقَ بِأَذْنِيَّ ۖ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِيَّ
إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ٧

وَإِذْ أُوحِيَ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ أُمْتَوَانِي
وَبِرَسُولِي ۖ قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ٧

1. किश विद्वान गलांदे न जे इस आयत धर्मा सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मसीह अल्लाह आंगर पक्खरू बनांदे होंदे हे, पर आयत दे शब्दें शा एह भाव नै निकलदा, की जे कोई बी पक्खरू मिट्टी चा पक्खरू बनाइयै फी उंदे च फूक मारिये उनेंगी जींदा नैई करी सकदा, बल्के अंडे देइयै उंदे पर बाँहदा ते उनेंगी गर्म करियै (धौं देइयै) बच्चे कढदा ऐ। इससे चाल्ली हजरत ईसा करदे होंदे हे जे भीतक सभास आहले लोकें गी अपने संपर्क च आहनिये उनेंगी अध्यात्मक शिक्षा दिंदे हे ते अपनी पवित्तर वाणी राहें उनेंगी गर्मी पुजादे हे। इत्थें तक जे धर्म दे नांउ पर कोरे लोक उंदे संपर्क च आइयै अध्यात्मक इन्सान बनी जंदे हे ते सारे नबी इव्यां गै करदे होंदे हे। एहदे च हजरत मसीह दी कोई बरोसता नैई ऐ।
2. व्योरे आस्ते दिक्खो सूर: आले इम्राण टिप्पणी आयत नं. 50
3. किश विद्वान आखे दे न जे इस आयत धर्मा सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मसीह मुड़दें गी जींदा करदे होंदे हे, पर पवित्तर कुरआन च साफ-साफ लिखे दा ऐ जे मुड़दें गी अल्लाह दे सिवा कोई बी जींदा नैई करी सकदा। (सूर: दुखान आयत: 9) हा। मुड़दे जींदा करने दा शब्द हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलैस्सै बी प्रयुक्त होए दा ऐ जियां जे "हे मोमिनो! जिसलै अल्लाह ते उसदा रसूल जींदा करने आस्ते तुसेंगी बुलान तां उंदी गल्ल मनी लै करा करो।" (सूर: अन्फाल आयत: 25) इस आयत च अध्यात्मक जीवन अभीष्ट ऐ नां के शरीरक जीवन। इस आस्ते हजरत मसीह आस्ते बी इस आयत च अध्यात्मक मुड़दे जींदे करने दा बर्णन ऐ नां के शरीरक मुड़दे।
4. इस शा सिद्ध होंदा ऐ जे यहूदी हजरत मसीह गी सलीब पर मारने च कामयाब नथे होए। विद्वानें दे मत मुताबक इसदा एह अर्थ लैना जे कुरै दूए शख्स दी काया पलट करियै उसी हजरत मसीह दे बदले च सलीब पर लटकाया गेआ हा, मजाक आहली गल्ल ऐ। जेकर कुसै दूए शख्स दी काया पलट करियै उसी सलीब पर लटकाई दिता गेआ हा तां फी यहूदी सच्चे होए, की जे ओह ते इव्ये समझदे हे जे असें मसीह गी सलीब पर लटकाई दिता ऐ ते ओह सलीब पर गै मरी गेआ हा। फी इस आयत दी ओह ते तसदीक नैई करी सकदे। किश लोकें गी इत्थें भलेखा लगदा ऐ जे ऐसे सारे शब्द हजरत मसीह आस्ते की बरते जंदे न। इस दा जवाब एह ऐ जे हजरत मसीह दे बारे च भविष्यवाणी ही जे ओह उपमा दे रूपै च गल्लां करा करडन। (मती भाग 13, आयत 1-18) इस आस्ते उंदे बारे च जेहकियां गल्लां पवित्तर कुरआन च आई दियां न ओह इज्जील दे हवाले कन्नै गै आई दियां न।

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै हवारियें (शगिदैँ) गलाया जे हे मर्यम दे पुत्तर ईसा! क्या तेरे रब्ब च एह समर्थ है जे ओह साढ़े आस्तै गासै थमां परोसे दा (यानी लगगे-लगाए दा) थाल उतारै? इस पर मसीह नै गलाया जे जेकर तुस (सच्चे) मोमिन ओ तां अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो ॥ 113 ॥

उनें हवारियें (शगिदैँ) गलाया जे साढ़ी इच्छा ऐ जे अस ओहदे चा खाचै ते साढ़े चित्त प्रसन्न होई जान (जे साढ़ा अल्लाह ऐसा करी सकने दी समर्थ रखदा ऐ) ते असें गी जकीन होई जा जे तोह साढ़े कनै सच्ची गल्ल कीती ऐ ते अस इस बारै गुआही देने दे काबल होई जाचै ॥ 114 ॥

इस पर मर्यम दे पुत्तर ईसा नै गलाया जे हे अल्लाह! हे साढ़े रब्ब! साढ़े आस्तै गासा थमां परोसे दा थाल उतार, जो साढ़े (असें ईसाइयें) शा पैहलें¹ आहलें आस्तै बी ईद होऐ ते पिछलें (बा'द आहलें) आस्तै बी ईद होऐ ते तेरे पासेआ इक चमत्कार होऐ ते तू अपने कशा असेंगी रिशक प्रदान कर। तू रिशक (जीविका) प्रदान करने आहलें चा सारे शा उत्तम ते बधिया रिशक प्रदान करने आह्ला ऐ ॥ 115 ॥

अल्लाह नै गलाया जे सच्चे गै आऊं तुंदे आस्तै ऐसा (परोसे दा/लगा लगाए दा) थाल उतारड। इस आस्तै जेकर उसदे उतरने दे बा'द तुंदे चा जेहका कोई बी ना-शुकरी

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنُتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ ۚ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٩﴾

قَالَ اللَّهُ إِنْ مُتَرَلِّهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ فَإِنِّي أَعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أَعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

1. इस प्रार्थना दे फलसरूप ईसाइयें दे पैहले समूह गी इस संसार च राज प्राप्त होआ हा ते खीरले समूह गी बी मिलेआ ऐ, ईंदे मझाटले समे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सेवकें उंदी शक्ति गी चूर-चूर करी दिता हा। हून जिसलै जे पवित्र कुरआन दी भविष्यवाणी पूरी होई चुकी दी ऐ तां मुसलमान इक पासे ते ऐसियां गल्लां बधाई-चढ़ाइयें आखदे न जे पासे पर हजरत जिब्रिल सुआदले पदार्थ तयार कराइयें ते फरिश्तें दे सिरें पर रक्खियें संजो-भ्यागा ईसाइयें दे खाने आस्तै आहनदे न ते फी दूए पासे ईसाई अनुशासकें दे अत्याचारें दे बरूद्ध चीख-पुकार बी करदे न।

(किरतघनता) करग तां अ'ऊं उसी ऐसा अजाब दंग जे संसार च कुसै दूई कौम गी ऐसा अजाब¹ नेई देंग ॥ 116 ॥ (रुकू 15/5)

ते जिसलै अल्लाह नै गलाया² जे हे मर्यम दे पुत्तर ईसा! क्या तोह लोकें कनै गलाया हा जे मिगी ते मेरी माऊ गी अल्लाह दे सिवा दऊं उपास्य (खुदा) बनाई लैओ? तां उसनै जवाब दिता हा जे अस तुगी (कुल्ल जुटियें शा) पवित्तर ठरहाने आं। मिगी एह शोभा नथा दिंदा जे अ'ऊं ए गल्ल आखदा जेहदा मिगी हक्क नथा ते जेकर में ऐसा गलाया हा तां तुगी उसदा जरूर ज्ञान होग। जेहका किश मेरे मनै च ऐ तूं उसी बी जानना ऐं ते जे किश तेरे मनै च ऐ अऊं उसी नेई जानदा। यकीनन तूं गैब दियें सबनीं गल्लें गी चंगी चाल्ली जानना ऐं ॥ 117 ॥

में उंदे कनै सिर्फ ऊऐ गल्ल कीती ही जेहदा तोह मिगी हुकम दिता हा। यानी एह जे अल्लाह दी उपासना करो जेहका मेरा रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। फी जिन्ना चिर अ'ऊं उंदे च रेहा, अ'ऊं उंदा नगरान रेहा, पर जिसलै तोह मिगी मौत देई दिती तां तूं गै उंदी देख-भाल करने आह्ला हा (अ'ऊं नथा) ते तूं हर-इक चीजै दी देख-भाल करने आह्ला ऐ ॥ 118 ॥

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأَهْلِي الْهَيْئِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٧﴾

مَا قُلْتَ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٨﴾

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे ईसाइयें दे अनेकेश्वरवाद कारण उनेंगी असाधारण/गैर-मामूली अजाब मिलग। (सूर: आले इम्रान आयत: 75) एह गल्ल ईसाई कौम कनै सरबबंध ही, हवारियें (शांगिदै) कनै नेई। ईसाइयें गी पहिले चरण च रूमी साम्राज्य/कहूमत बेलें बड़िडयां-बड़िडयां कामयाबियां मिलियां ते खोरले चरण च यानी ठाहरमाँ ते उन्नीमाँ सदी च बी उनेंगी बड़िडयां-बड़िडयां कामयाबियां मिलियां।

इस आयत च भविक्खवाणी राहें एह दस्सेआ गेदा ऐ जे अल्लाह अपने बा 'यदे मताबक उनेंगी बड़ी मती मातरा च खाने जोग पदार्थ प्रदान करग, जेहके उनेंगी संजां-भ्यागा थोदे रीहडन, पर जेहके लोक इस गल्ला दे होदे होई बी ना-फरमानी करदे रीहडन अल्लाह उनेंगी सख्त अजाब देग जेहका कुसै होरस गी नेई मिले दा होग। इस आस्ते इस आयत दा बिशे ईसाइयें दे द'ऊं युगें कनै सरबबंध रखने आहली भविक्खवाणी कनै ऐ। हवारियें (शांगिदै) कनै इसदा कोई सरबबंध नेई। अगली आयत च बी स्पष्ट ऐ जे ए बिशे अनेकेश्वरवादी ईसाइयें कनै सरबबंध रखदा ऐ, की जे हवारी अनेकेश्वरवादी नथे।

2. यानी अल्लाह क्यामत आहले क्याडै ऐसा गलाग। इसदा सबूत ए ऐ जे ईसाइयें मसीह ते उसदी माऊ गी मसीह दी मौती दे बड़े चिरे बा द अल्लाह ठरहाया/मनेआ हा।

जेकर तू उनेंगी अज़ाब देना चांह तां ओह तेरे गै बंदे न ते जेकर तू उनेंगी माफ करना चाहें तां तू ग़ालिब ते हिक्मतें आह्ला ऐं ॥ 119 ॥

अल्लाह नै गलाया जे एह दिन ऐसा ऐ जेहदे च सच्च बोलने आहलें गी उंदी सचाई फायदा देग, उनेंगी ऐसे बाग़ मिलडन जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होंडन ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। अल्लाह उंदे पर खुश होआ ते ओह ओहदे पर खुश होए ते एह इक बौहत बड़्डी सफलता ऐ ॥ 120 ॥

गासैं ते धरती ते जे किश इनैं दौनीं बश्कार ऐ उस सारे दी क्हुमत बी अल्लाह आस्तै गै ऐ ओह हर गल्ल करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 121 ॥ (रुकू 16/6)

إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ عِبَادُكَ ۖ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٩﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢٠﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢١﴾

सूर: अल्-अन्आम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत

इस दियां इक सौ छिआहट आयतां ते बीह रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर चाल्ली दी स्तुति दा मालक अल्लाह गै ऐ
जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ ते
न्हें ते रोशनी गी बी बनाए दा ऐ, पर इस
गल्ला दे होंदे होई बी मुन्कर लोक अपने रब्ब
दा शरीक बनांदे न ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ۚ ثُمَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ②

ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै गिल्ली मिट्टी
कनै तुसेंगी पैदा कीता फी (जीवन जीने
आसतै) इक अबधी नरधारत कीती ते इक
निश्चत अबधी! होर बी ऐ जिसदा ज्ञान सिर्फ
उसी (अल्लाह गी) गै ऐ, फी बी तुस शक्क
करदे ओ ॥ 3 ॥

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ
قَضَىٰ أَجَلًا ۚ وَأَجَلٌ مُّسَيَّعٌ عِنْدَهُ
ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ③

ते गासैं ते धरती च ऊऐ अल्लाह ऐ जो
थुआड़ी गुप्त गल्लें गी बी जानदा ऐ ते थुआड़ी
जाहरी-बाहरी गल्लें गी बी जानदा ऐ ते जे
किश तुस कमांदे ओ उसी बी जानदा
ऐ ॥ 4 ॥

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۚ
يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ
مَا تَكْسِبُونَ ④

1. यानी सामूहिक रूपै च संसार दे जीवन दा समां।

ते उनें लोकें कश उंदे रब्ब दे नशानें चा कदें
बी कोई नशान नेई आया, पर उंदी रीत इय्ये
रेही ऐ जे ओह ओहदे शा मूह गै फेरदे रेह
न ॥ 5 ॥

इस आसतै जिसलै उंदे कश कामिल हक्र
(क़ुरआन) आया तां उनें इस दा बी इन्कार
करी दित्ता। हून इस दा नतीजा एह निकलग
जे जिनें गल्लें दा ओह मजाक¹ दुआंदे होंदे
हे, तौले गै उंदे पूरा होने दे समाचार उनेंगी
मिलन लगी पौडन ॥ 6 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अस उंदे शा पैहलें
किन्ने गै युगें दे लोकें गी नश्ट करी चुके दे
आं जिनेंगी असें धरती च इन्नी समर्थ प्रदान
कीती दी ही जिन्नी समर्थ तुसें गी (इस समे
दे लोकें गी) प्रदान नेई कीती ते असें उंदे पर
बहलें गी मोहलेधार बरखा बरहांदे होई
भेजेआ हा ते उंदे कनै नेहियां नैहरां चलाइयां
हियां जेहकियां उंदे अधीन हियां, फी असें
उनेंगी उंदे पापें कारण नश्ट करी दित्ता ते उंदे
बा'द इक होर कौम गी पैदा कीता ॥ 7 ॥

ते जेकर अस तेरे पर कागजें पर लिखी दी
कताब नाजल करदे जिसी ओह अपने हत्थें
कनै छूही लैंदे, तां फी बी मुन्कर आखदे जे
एह ते इक जाहरा-बाहरा फरेब ऐ ॥ 8 ॥

ते (बरोधी) गलांदे न जे एहदे पर कोई
फरिश्ता² की नेई उतारेआ गेआ ते जेकर अस
कोई फरिश्ता उतारदे तां फैसला गै होई जंदा,
फी उनेंगी कोई ढेल नेई दिती जंदी ॥ 9 ॥

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ①

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ
يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ
قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَمُكِّنْ
لَهُمْ ۖ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِذْرَازًا
وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
فَآهْلَكْنَاهُمْ بِدُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ كُلِّ فَتْرَةٍ لَفُتِنَ
فَلَمْسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ
وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَقُضِيَ الْأَمْرُ
لَمْ لَا يُنْظَرُونَ ①

1. यानी उंदे मजाक कारण तौले गै उंदे पर अजाब आई जाग।

2. यानी जिसलै मुन्करें आसतै कोई फरिश्ता उतारेआ जंदा ऐ तां ओह ध्यानक समाचार लेइयै गै उतरदा ऐ।

ते (एह बी चेता रक्खना चाही दा ऐ जे) जेकर अस इस (नबी) गी फरिश्ते च नियुक्त करदे तां बी अस इसी मनुक्खै दा गै रूप प्रदान करदे ते उंदे आस्तै फी बी एह गल्ल संदेहजनक करी दिंदे जिसी ओह हून संदेहजनक (मुश्तबह) समझा करदे न ॥ 10 ॥

ते तेरे शा पैहलें जेहके रसूल होई चुके दे न उंदा बी मजाक डुआया गेआ हा। नतीजा एह निकलेआ हा जे उंदे चा जि'न मजाक डुआया हा उनेंगी उसै अजाब¹ नै घेरी लैता जेहदे कनै ओह मौजू लै करदे हे ॥ 11 ॥ (रुकू 1/7)

तूं उनेंगी गलाई दे, जरा धरती पर घूमी-फिरी दिक्खो जे झुठलाने आहलें दा केह अनजाम होंदा ऐ। ॥ 12 ॥

तूं उंदे शा पुच्छ जे गसैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह कोहदा ऐ? (एहदा जवाब ओह केह देडन! इस आस्तै तूं गै उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह दा। उसनै अपने आस्तै परोपकार करना जरूरी करी रक्खे दा ऐ। ओह तुसैं गी क्यामत आहले ध्याडै तगर किट्ठे करदा जाग। इस गल्ला च कोई शक्क नैई जे ओह लोक जिनैं अपने-आपै गी घाटे च पाई दित्ते दा ऐ, ओह (उस कुकर्म कारण) ईमान नैई ल्यौंडन² ॥ 13 ॥

ते जे किश रातीं (दे न्हरे) ते दिनै (दी लोई) च मजूद ऐ ओह सारा उस

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا
وَلَكِنَّا عَلَيْهِم مَّا يَلِيسُونَ ٥

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ
فَعَاقَ بِالْذِّينِ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ٦

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ٧

قُلْ لِّمَن مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ قُلْ
لِلّٰهِ ۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرِّحْمَةَ ۚ
لِيَجْمَعَكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ٨

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْآلِ وَالْأَنْهَارِ ۚ وَهُوَ

1. यानी जिनैं औने आहले अजाबें बारै ओह हासा-मजाक करा करदे हे ओह अजाब आई गे ते मुक्करें दा नाश होई गेआ।
2. यानी ईमान ल्यौने शा बंचत रौहना अल्लाह पासेआ नैई बल्के मनुक्खै दे अपने कुकर्म गै उसी बंचत करी देने दा कारण बनी जंदे न।

(अल्लाह) दा ऐ ते ओह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 14 ॥

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ④

तू गलाई दे जे क्या अ'ऊं अल्लाह गी छोड़ियै कुसै होरस गी दोस्त बनां! जे (अल्लाह) गासैं ते धरती गी पैदा करने आह्ला ऐ, हालांके ऊऐ (प्राणी मातर गी) खलांदा ऐ, पर (कुसै आहले पासेआ) उसी रिशक प्रदान नेई कीता जंदा। तू गलाई दे जे मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं सारैं शा बद्ध फरमांबरदार बनी जां ते एह जे (हे रसूल!) तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई बन ॥ 15 ॥

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَأَطِرِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑤

तू गलाई दे जे जेकर अ'ऊं अपने रब्ब दी ना-फरमानी करां तां अ'ऊं इक बड्डे दिनै दे अज़ाब शा डरना आं ॥ 16 ॥

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑥

जिस शख्स परा ओह अज़ाब टलाई/टाली दिता गेआ तां (समझी लैओ जे) उस रोज अल्लाह नै ओहदे पर रैहम करी दिता ते एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 17 ॥

مَنْ يُضَرْفُ عَنْهُ يَوْمٌ فَقَدْ رَحِمَهُ ⑦ وَذَلِكَ الْقُورُ الْمُبِينُ ⑧

ते जेकर अल्लाह तुगी कोई दुख पुजाऽ तां उसी उस (अल्लाह) दे सिवा कोई दूर करने आह्ला नेई ते जेकर ओह तुगी कोई भलाई पुजाऽ तां बी ओह जिस गल्ला गी करने दी ध्याई लैंदा ऐ, उसी करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 18 ॥

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ⑨ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑩

ओह अपने बंदे पर गालिब¹ ऐ ते ओह

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ⑪ وَهُوَ الْحَكِيمُ

1. इत्थें एह सुआल पैदा होंदा ऐ जे जिसलै अल्लाह हर गल्ल करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ तां फी उससै-लै स'जा की नेई देई दिंदा? इस दा जवाब एह दिता गेदा ऐ जे अल्लाह दूर-दर्शी बी ऐ, महाज्ञानी बी ते सूखमदर्शी बी ऐ। इस आस्तै ओह व्यहार बी इस चाल्ली करदा ऐ जे नतीजा ठीक निकलै तां जे किश लोक हदायत पाई सकन। ओह महाज्ञानी ऐ, उसी पता ऐ जे भविक्ख च नेकां लोक ईमान ल्यौने आहले न। जेकर हून इनें लोकें गी नश्ट करी दिता गेआ तां ओह बी तबाह होई जाडन जेहके बाद च ईमान ल्यौने आहले न। इस आस्तै अल्लाह समर्थ रखने पर बी झट्ट स'जा नेई दिंदा।

बड़ी हिक्मतें आह्ला ते कुल्ल हालात दी
खबर रक्खने आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

الْحَبِيرُ ٥

तू आख जे सारें शा बद्ध सच्ची गुआही देने
आह्ला कु'न ऐ? फी (आपू गै जवाब च)
गलाई दे जे अल्लाह। ओह मेरे ते थुआड़े
बश्कार गुआह ऐ ते मेरे पर एह कुरआन
वह्नी कीता गेदा ऐ तां जे अ'ऊं एहदे राहें
तुसेंगी ते उनें सारे लोकेंगी जिंदे तगर एह
पुज्जै (औने आहले अजाब शा) खबरदार/
सचेत करां। क्या तुस एह गुआही दिंदे ओ
जे अल्लाह दे सिवा कोई दूए उपास्य बी
हैन? (ते फी अपने पासेआ) आखी दे जे
(तुस भामें ऐसी झूठी गुआही दिंदे फिरो)
अ'ऊं ते एह गुआही नेई दिंदा। (फी उनेंगी)
आखी दे जे ओह अल्लाह ते इक्कला ऐ ते
अ'ऊं ते उनें चीजें शा बे-ज़ार¹ आं जिनेंगी
तुस अल्लाह दा शरीक मनदे ओ ॥ 20 ॥

قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا مَوْالِيَ وَاحِدٌ وَإِنِّي بِرَبِّي مُّشْرِكُونَ ٥

ओह लोक जिनेंगी असें एह कताब दिती ऐ
ओह इस (सचाई) गी इस चाल्ली पनछानदे
न जिस चाल्ली ओह अपने पुत्रें गी पनछानदे
न, पर जेहके लोक घाटे च पेई गे ते अपने-
आपै गी बी घाटे च पाई दिता ओह ईमान
नेई आहनदे ॥ 21 ॥ (रुकू 2/8)

الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ ۚ وَالَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٦

(ते उस शख्स शा बद्ध अत्याचारी दूआ
कु'न होई सकदा ऐ) जो अल्लाह पर झूठ
गढदा ऐ ते उस दी आयतें गी झूठलांदा
ऐ। सच्ची गल्ल ते एह ऐ जालम लोक
कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 22 ॥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٧

1. बे-ज़ार-जेहका कुसै गल्लै शा तंग आई गेदा होऐ।

ते जिस रोज अस उनें सारें गी किट्ठे करगे, फी जि'नें साढ़े शरीक बनाए दे न उनेंगी आखगे जे थुआड़े बनाए दे ओह शरीक कुत्थें न? जिदै बारै तुस जोर देइयै आखदे होंदे हे (जे ओह अल्लाह दे शरीक न) ॥ 23 ॥

फी इसदे जवाब च ओह सिर्फ इन्ना गै गलाडन जे अल्लाह दी सोंह! जेहका साढ़ा सच्चा रब्ब ऐ, अस ते मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) थे गै नेई ॥ 24 ॥

दिक्ख! (इस मौके पर) ओह अपनी जानें दे बारे च किस चाली झूठ बोलडन ते इस शा पैहलें ओह जे किश घड़दे होंदे हे उनेंगी सब भुल्ली जाग ॥ 25 ॥

ते उंदे चा किश लोक नेह बी हैन जेहके तेरी गल्लें पासै कन्न लाई रखदे न, हालांके असें उंदे दिलें पर पड़दे सुट्टी दिते दे न तां जे ओह इसी नेई समझन ते उंदे कन्न च बोलापन (पैदा करी दिते दा) ऐ ते जेकर ओह हर-इक (चाल्ली दा) चमत्कार दिक्खी बी लैन तां बी ओह ओहदे पर ईमान नेई ल्यौडन। (उंदी हालत) इत्थें तक (पुज्जी दी ऐ) जे ओह जिसलै तेरे कश ओँदे न तां तेरे कन्नै झगड़दे न। मुन्कर लोक गलांदे न जे एह (कुरआन) सिर्फ पैहले¹ लोकें दियां कहानियां न ॥ 26 ॥

ते ओह एहदे कन्नै (दूएँ गी बी) रोकदे न ते (आपूँ बी) एहदे शा दूर रौहदे न, पर ओह सिवाए अपने आपै दे कुसै दा बिनाश नेई करदे, पर ओह समझदे नेई ॥ 27 ॥

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا لَّمْ نَقُولِ لِلَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِنَّا شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ۝

لَّمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ
رَبِّمَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ كِتَابًا أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
أَذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلًّا آيَةً
لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ
يُجَادِلُوكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا
إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ
يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَشْعُرُونَ ۝

1. मुन्करें दा एह गलाना ऐ बरना पवित्र कुरआन च सब पुरानियां घटनां भविष्यवाणी दे रूपै च ब्यान होई दियां न ते इत्थै नेहियां घटनां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अल्ले अलै ते थुआड़े अनुयायियें कन्नै बी घटी दियां न।

ते जेकर तू उ नेंगी (उस बैलै) दिक्खें जिसलै ओह नरक दे सामनै खड़े किते जांडन ते जिसलै ओह गलाडन, काश! असेंगी ईमान दी हालत च बापस परताई दिता जा ते अस भविक्ख च कर्दे बी अपने रब्ब दे हुकमें गी नेई झुटेरगे। (तां तुगी उंदे झुटेरने दी हकीकत दा पता लग्गी जाग) ॥ 28 ॥

सचाई एह ऐ जे जे किश ओह इस शा पैहलें छपैलदे होंदे हे ओह उंदे पर चंगी चाल्ली जाहर होई गेआ ऐ ते जेकर उनेंगी बापस परताया जंदा तां ओह जरूर (इस गल्ला पासै) आई जंदे जेहदे शा उनेंगी रोकेआ जंदा हा ते सच्चें गै ओह (अपने इस कथन च) झूठे न ॥ 29 ॥

ते ओह गलांदे न जे साढ़े संसारक जीवन दे सिवा कोई होर जीवन नेई ते नां असेंगी (दुबारा जींदे करियै) दुआलेआ जाग ॥ 30 ॥

ते जेकर तू उनेंगी (उस बैलै) दिक्खें जिसलै उनेंगी उंदे रब्ब सामनै खड़ेआ जाग तां ओह उनेंगी गलाग जे क्या एह (दूआ जीवन) सच्च नेई ऐ? ओह परते च गलाडन जे असेंगी अपने रब्ब दी सोह! की नेई (जरूर सच्च ऐ) ओह गलाग जे, तां तुस अपने इन्कार पर हठ करने (बजिद्द होने) कारण अजाब दा सुआद चक्खो ॥ 31 ॥ (रकू 3/9)

जिनें लोकें अल्लाह कन्नै मिलने (दी गल्ला) गी झुठलाया ओह लोक घाटा खाने आहले होई गे, इत्थें तक जे जिसलै चानक ओह घड़ी उंदे पर आई जाग तां ओह गलाडन, अफ़सोस! उस कुताही पर जेहकी इस घड़ी दे बारै च साढ़े शा होई। उस बैलै अपने बोझ उनें अपनी पिट्ठी पर चुक्के दे होडन! सुनो! जेहका बोझ ओह चुकडन ओह बौहत गै बुरा होग ॥ 32 ॥

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْسَٰ بُنَا كُرْدٌ وَلَا نَكْذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ①

بَلْ بَدَّ لَهُمْ مَا كَانُوا يُحْفَوْنَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِحَاثِهِمْ وَأَعْنَتْ لَهُمْ لَكَذِبُونَ ②

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ③

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ④

فَدَخَسَ الَّذِينَ كَذَّبُوا إِلِقَاءَ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يُخَسِرَتَانِ عَلَىٰ مَا فَرَضْنَا فِيهَا وَهُمْ يَخْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ⑤
أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ⑥

ते संसारक जीवन खेद-तमाशे दे सिवा (होर किश) नेई ऐ ते जेहके लोक संयम अखत्यार करदे न उंदे आरतै पिच्छें औने अहला घर सच्चें गै बेहतर ऐ, फी क्या तुस अकली शा कम्म नेई लैंदे? ॥ 33 ॥

अस सच्चें गै जानने आं ते इयै गल्ल सच्च ऐ जे जे किश ओह आखदे न ओह जरूर तुगी दुखी करदा ऐ, की जे ओह, तुगी नेई झुठरेदे बल्के जालम लोक जानी-बुझियै अल्लाह दियें आयतें दा इन्कार¹ करदे न ॥ 34 ॥

ते यकीनन तेरे शा पैहले रसूलें गी बी झुठरेआ जाई चुके दा ऐ, फी इस दे बावजूद जे उनेंगी झुठरेआ गेआ ते उनेंगी तकलीफ दिती गई तां बी ओह दड़ बटदे (सबर करदे) रेह इत्थें तक जे उंदे कश साढ़ी मदाद पुज्जी गई ते अल्लाह दियें गल्लें गी कोई बदलने आह्ला नेई ते सच्चें गै तेरे कश रसूलें दे किश समाचार आई चुके दे न ॥ 35 ॥

ते जेकर तुगी इनें मुन्करें दा मूंह फेरना मुश्कल सेही होंदा ऐ तां जेकर तेरे च शक्ति ऐ जे धरती च कुसै सुरंगै दी जां गासै बक्खी पौड़ी/सीढ़ी दी तलाश करी सकें ते फी उंदे आस्तै कोई नशान आहनी सकें (तां यकीनन ऐसा करी लै) ते जेकर अल्लाह चांहदा तां उनेंगी जरूर हदायत पर किट्ठे करी दिंदा। इस आस्तै तू अनजान² लोकें चा कदें बी नेई बन ॥ 36 ॥

जेहके लोक सुनदे न ऊऐ (गल्लै गी) मनदे न ते जेहके मुड़दे³ न अल्लाह उनेंगी चुक्की

وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٧

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكَدُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بَايَتِ اللَّهَ يَجْحَدُونَ ٨

وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّى أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ٩

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ١٠

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ١١

1. यानी अल्लाह गी झुठरेने कारण तुगी दुख होंदा ऐ। तुगी अपनी वैंता नेई ऐ।
2. यानी अल्लाह दी इच्छेआ पर संदोख करो।
3. इस आयत शा साबत होंदा ऐ जे पवित्र कुरआन च मुड़दा शब्द दा प्रयोग सचाई शा बंचत रीहने आहले लोकें आस्तै बी होए दा ऐ। इस अर्थ गी विद्वानें हजरत मसीह आस्तै प्रयोग नेई कीता ते पवित्र कुरआन च अनेकेश्वरवाद दे बिचारें गी दाखल करी दिता ऐ।

लैग, फी उनेंगी उसै आहली बक्खी परताया जाग ॥ 37 ॥

ते ओह गलांदे न जे इस दे रब्ब पासेआ एहदे पर कोई नशान (चमत्कार) की नेई नाजल कीता गेआ? तू आखी दे जे यकीनन इस गल्ला दी समर्थ अल्लाह रखदा ऐ जे कोई नशान नाजल करै, पर उंदे चा मते-हारे (इस गल्ला गी) नेई जानदे ॥ 38 ॥

ते धरती पर चलने आहले सारे दे सारे जानवर ते अपने दमै/दोऐ पर मारियै उड्डरने आहले पैंछी तेरी जमात आंगर गै जमातां¹ न। असें इस कताबा च किश बी कमी² नेई कीती, फी उंदे चा (मानव जाति गी) उंदे रब्ब पासे किट्ठे करियै लेता जाग ॥ 39 ॥

ते जिनें लोकें साढ़ी आयतें गी झुठेरेआ ऐ ते गूगे ते बोले न ते न्हें च पेदे न। जिसी अल्लाह चाह गुमराह करी देऐ ते जिसी चाह सिद्धे रास्ते पर कायम करी देऐ ॥ 40 ॥

तू आख जे तुस दस्सो ते सेही जे जेकर तुंदे पर अल्लाह दा अजाब आई जा ते थुआड़े उप्पर ओह निश्चत घड़ी आई जा तां जेकर तुस सच्चे ओ तां क्या तुस उस बेलै अल्लाह दे सिवा कुसै होर गी पुकारगे ओ? ॥ 41 ॥

नेई! बल्के तुस उसी गै पुकारगेओ, फी जेकर ओह चाहग तां जेहकी तकलीफ दूर करने आसै तुस उसी पुकारगे ओ, ओह उसी जरूर गै दूर करी देग ते तुस जिसी (अल्लाह दा) शरीक मनदे ओ, भुल्लती जागे ओ ॥ 42 ॥

(रुकू 4/10)

وَالْمَوْتُ يَبِيعُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٧﴾
وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَافَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّوْهُمْ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ كُمْ أَنْتُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَأْتِيَكُمُ السَّاعَةُ أَعْبَرَاللَّهُتَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَتَسَوْنَ مَا تَشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾

1. यानी अल्लाह दे नियमें मताबक आज्ञाकारी न।

2. यानी हर चाल्ली दी शिक्षा कुरआन च मजूद ऐ।

ते अस तेरे शा पैहली कौमें पासै रसूल भेजी चुके दे आं ते (उनें रसूलें दे औने दे बा'द) असें उनें (मुन्करे) गी इस कारण आर्थक ते शरीरक कष्ट पुजाए¹ हे जे ओह ल्हीमगी अखत्यार करन ॥ 43 ॥

फी ऐसा की नेई होआ जे जिसलै उंदे पर साढ़ा अज़ाब आया हा तां ओह ल्हीमगी अखत्यार करदे, पर उंदे दिल होर बी कठोर होई गे ते ओह जे किश करदे होंदे हे शतान नै उनेंगी ओह खूबसूरत करियै दस्सेआ ॥ 44 ॥

ते फी जिसलै ओह उस गल्ला गी भुल्ली गे जेहदा उनेंगी चेता कराया जंदा हा तां असें उंदे आस्तै हर इक चीजै दे द्वार खोहली दित्ते, इत्थें तक जे जिसलै ओह ओहदे पर खुश होई गे जो उनेंगी दित्ता गेदा हा तां असें उनेंगी चान-चक्क अज़ाब कन्नै जकड़ी दित्ता जेहदे पर ओह इकदम ना-मेद होई गे ॥ 45 ॥

इस आस्तै जिनें जुलम कीते दा हा उंदी जढ़ कट्टी दित्ती गई ते (साबत होआ जे) सारी तरीफें दा मालक सिर्फ अल्लाह गै ऐ, जो सारे ज्हांनें (लोकें) दा रब्ब ऐ ॥ 46 ॥

तूं गलाई दे जे दस्सो ते सेही जेकर अल्लाह थुआड़ी सुनने ते दिक्खने दी शक्ति गी मदाई देऐ ते थुआड़े दिलें पर मोहर लाई देऐ, तां अल्लाह दे सिवा दूआ कु'न उपास्य ऐ जेहका (नश्ट कीती दी चीज) तुसें गी बापस आहनी देग? दिक्ख! अस किस चाल्ली आयतें गी

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٣﴾

فَلَوْلَا إِذْجَاءَهُمْ بِأَسْنَانَتَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

فَقُطِّعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ ۚ أَنْ تَرْكَبُوا نَصْرَفَ الْأَيْتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٧﴾

1. इस शा साबत होंदा ऐ जे अज़ाब, शिक्षा/नसीहत देने आस्तै औंदा ऐ।

बार-बार (बक्ख-बक्ख रूपें च) ब्यान करने
आं, पर फी बी ओह मूह फेरियै उठी जंदे न
॥ 47 ॥

तू गलाई दे जे दस्सो ते सेही जे जेकर
अल्लाह दा अज़ाब तुंदे पर अचानक (बिना
सूचत कीते) जां जाहरा तौर आई जा तां क्या
जालम लोकें दे सिवा (कोई होर शख्स)
हलाक कीता जाग? ॥ 48 ॥

ते अस रसूलें गी सिर्फ़ खुशखबरी देने ते
डराने आसतै भेजने आं, फी जेहके (लोक)
ईमान लेई औन ते सुधार करी लैन तां उनेंगी
नां ते (भविष्य दा) भैऽ होग ते नां ओह
(पिच्छें होई दी कुताहियें पर) दुखी होडन
॥ 49 ॥

ते जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ऐ उनेंगी
उंदी ना-फरमानियें कारण अज़ाब मिलग
॥ 50 ॥

तू आखी दे जे अ'ऊं तुसेंगी एह नेई आखदा
जे मेरे कश अल्लाह दे खजाने न ते नां (एह
जे) अ'ऊं ग़ैब बाँरे जानने आहला आं ते नां
अ'ऊं तुसेंगी एह आखना आं जे अ'ऊं
फरिश्ता आं। अ'ऊं ते सिर्फ़ ओहदी पैरवी
करना आं जो मेरे पासै वह्दी (अकाशवाणी)
नाज़ल कीती जंदी ऐ। तू आखी दे जे क्या
अ'ना ते सज़्ज़र-सत्था इक बराबर होई सकदे
न? फी क्या तुस सोच-विचार नेई करदे?
॥ 51 ॥ (रुकू 5/11)

ते तू इस कलाम राहें उनें लोकें गी जेहके इस
गल्ला शा डरदे न जे उनेंगी उंदे रब्ब सामनै
किट्ठे करियै लेता जाग, जिसलै जे उसदे
सिवा उंदा नां ते कोई मददगार होग ते नां

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ
بَعْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ
الظَّالِمُونَ ٥٠

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنْذِرِينَ ۖ فَمَنْ أَمِنَ وَأَصْلَحَ فَلَا
خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٥١

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ٥٢

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنْ أَنْتَبِيعُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ٥٣

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَحْفَظُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ

कोई सफारश करने आह्ला। इस आस्तै तू उनेंगी सचेत कर (डराऽ) तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 52 ॥

ते तू उनें लोकें गी नेई दुतकार जेहके अपने रब्ब दा ध्यान अपने पासै खिचदे होई संजां-भयागा उसी पुकारदे न। उंदे सहाब/लेखे दा कोई हिस्सा बी तैरे जिम्मे नेई ते तेरे सहाब/लेखे दा कोई हिस्सा उंदे जिम्मे नेई। इस आस्तै जेकर तू उनेंगी दुतकारगा तां तू अत्याचारी होई जागा ॥ 53 ॥

ते असें उनेंगी इक-दूए दे राहें इस चाल्ली अजमाया ऐ तां जे ओह (अजमैश च फसे दे लोक) गलान जे क्या साढ़े चा इनें (तुच्छ) लोकें पर अल्लाह नै उपकार कीता ऐ? क्या अल्लाह उनें लोकें गी सारें शा बद्ध नेई जानदा जेहके शुकरगजार न? ॥ 54 ॥

ते जिसलै ओह लोक तेरे कश औन जेहके साढ़ी आयतें पर ईमान ल्यौंदे न तां तू उनेंगी गलाऽ जे तुंदे पर म्हेशां शांति (सलामती) बनी दी र'वै। शुआड़े रब्ब नै शुआड़े उप्पर रैहम करना अपने आस्तै जरूरी करी लैते दा ऐ। (इस चाल्ली) जे तुंदे चा जेहका शख्स भुल्ल-भुलेखै कोई बुराई करी बौहग ते फी इसदे बा'द ओह तोबा (प्राहचिंत) करी लैग ते सुधार करी लैग तां उस (अल्लाह) दा गुण एह ऐ जे ओह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥

ते इससै चाल्ली अस नशानें गी खोहली-खोहली ब्यान करने आं (तां जे सच्च स्पष्ट होई जा) ते मुजरमें दा तरीका जाह्र होई जा ॥ 56 ॥ (रुकू 6/12)

وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

وَلَا تَنْظُرُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعُلُوَّةِ وَالْعِشْيِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۚ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَنْظُرُهُمْ فَتَكُونُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا ۚ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ۝

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۚ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ۝

तू उनेंगी गलाई दे जे मिगी बिल्कुल म'ना कीता गेआ ऐ जे अ'ऊं उंदी (उनें झूठे उपास्यें दी) उपासना करां जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे ओ। तू उनेंगी गलाई दे जे अ'ऊं थुआड़ी तुच्छ कामनाएं दा अनुसरण नेई करदा। (जेकर अ'ऊं ऐसा करां तां) इस सूरत च (समझो जे) अ'ऊं गुमराह होई चुके दां ते अ'ऊं हदायत पाने आहले लोकें चा नेई आं ॥ 57 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे अ'ऊं अपने रब्ब पासेआ ठोस दलील (युक्ति) पर कायम आं ते तुसें इस दलील (युक्ति) दा इन्कार कीता ऐ। (जिस गल्ला दे बारे च तुस तौल करदे ओ ओह मेरे कश नेई ऐ।) फैसला करना ते अल्लाह दे गै अखत्यार च ऐ। ओह सचाई ब्यान करदा ऐ ते ओह फैसला करने च सारें शा अच्छा ऐ ॥ 58 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे जिस चीज दे बारे च तुस जल्दी चाहदे ओ जेकर ओह मेरे कश होंदी तां मेरे ते थुआड़े बशकार इस गल्ला दा नपटारा कदू दा होई चुके दा होंदा ते अल्लाह जालमें गी सारें शा ज्यादा जानदा ऐ (जिसलै चाहग फैसला करी देग) ॥ 59 ॥

ओहदे कश गैब दियां कुंजियां न। उसदे सिवा उनेंगी कोई नेई जानदा ते जे किश जल ते थल च ऐ ओह उसी जानदा ऐ ते कोई पत्ता नेई झड़दा पर उसी ओहदा ज्ञान होंदा ऐ ते धरती दे न्हेंरें च कोई दाना नेई ते नां कोई तर चीज ऐ ते नां खुश्क चीज जेहकी जे पूरी चाल्ली ओहदी पहाजत च नेई होऐ ॥ 60 ॥

ते ऊऐ ऐ जेहका रातीं बेलै थुआड़े प्राण बश च करी लैंदा ऐ ते जे किश दिनें बेलै करदे

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ٥٧

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ٥٨
مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ٥٩
إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضِي الْحَقَّ وَهُوَ
خَيْرُ الْفَصِلِينَ ٦٠

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ
لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ٥٩

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا
هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ
فِي ظِلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا
يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٦٠

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا

ओ, उसी बी जानदा ऐ, फी तुसेंगी दिनै बेलै
तुआलदा ऐ तां जे इक अबधी जेहकी निश्चत
होई चुकी दी ऐ, पूरी कीती जा जेहदे बा'द
ओहदे पासै तुसैं परतियै जाना होग ते जे किश
तुस करदे रेह ओ ओहदी तुसेंगी खबर देग
॥ 61 ॥ (रुकू 7/13)

ते ओह अपने बंदें पर गालिब ऐ ते तुंदे पर
नगरान नियुक्त करियै भेजदा रौहदा ऐ इत्थें
तक जे जिसलै तुंदे चा कुसैगी मौत आहनी
पकड़दी ऐ तां साढ़े भेजे दे (फरिश्ते) उसदी
रूह कब्जे च करी लैंदे न ते ओह आज्ञा
पालन करने च कोई कमी नेई करदे ॥ 62 ॥

फी उनेंगी अल्लाह कश परताया जाग जेहका
उंदा सच्चा मालक ऐ। सुनो! फैसला करना
उस्सै दे अधिकार च ऐ, ते ओह स्हाब लैने
आहलें चा सारें शा तौले स्हाब लैने आहला
ऐ ॥ 63 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे तुसेंगी जल ते थल दी
मसीबतें शा कु'न बचांदा ऐ? जिसलै जे तुस
उसी अत्त लहीमगी कन्नै एकांत च पुकारदे ओ
जे जेकर ओह इस बिपता शा साढ़ा बचाऽ
करग तां अस जरूर शुकुरगजार होई जागे
॥ 64 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह गै तुसेंगी इस शा
बी ते हर इक (दूई) घबराट शा बी बचांदा ऐ,
फी बी तुस शिर्क (अनेकेश्वरवाद) गी अपनांदे
ओ ॥ 65 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे ओह इस गल्ला दी बी
समर्थ रखदा ऐ जे थुआड़े उप्परा जां थुआड़े

جَرَحْتُمْ بِاتِّهَارِثُمْ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ
لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ
مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ
عَلَيْكُمْ حَفَظَةً ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ
الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٢﴾

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَهُمُ الْحَقِّ ۖ أَلَا لَهُ
الْحُكْمُ ۖ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ مَنْ يُجَيِّدُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ
لَئِنْ أَنْجَبْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٤﴾

قُلِ اللَّهُ يَبْدِئُكُمْ مِّنْهَا وَمِنْ كُلِّ فَرْجٍ
ثُمَّ أَنْتُمْ مُّشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ

1. यानी रसूल! दिक्खो सूर: निसा आयत: 42 "उस दिन केह होग जिस दिन अस हर-इक जाति चा इक-
इक नगरान (रसूल) आहनिचै गुआही देने आस्तै खड़ा करी देगे।"

पैरें हेठा अजाब उतारै जां तुसेंगी (इक-दूए दे खलाफ) बक्ख-बक्ख दलें दे रूपै च आपस च लड़ाई देऐ ते तुंदे चा किश लोकेँ गी किश लोकेँ राहें कश्ट पुजाऽ। दिक्ख! अस किस चाल्ली आयतें गी बार-बार ब्यान करने आं तां जे ओह समझन ॥ 66 ॥

ते तेरी कौम दे लोकेँ इस (मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे संदेश) गी झूठा करार दित्ता ऐ। हालांके ओह सच्चा ऐ। तू उनेंगी गलाई दे जे अ'ऊं थुआड़ा जिम्मेदार नेई आं ॥ 67 ॥

हर-इक भविकखवाणी दी इक हद्द निश्चत होंदी ऐ ते तुस तौले गै सचाई गी जानी लैगे ओ ॥ 68 ॥

ते जिसलै तू उनें लोकेँ गी दिक्खें जेहके साढ़ी आयतें दे बारे च बे-लगाम (खु'ल्ले मूह) होइयै गल्लां करदे न तां तू उस बेलै तगर उंदे शा दूर रौह जिन्ना चिर जे ओह इस (अशलील गल्ला) गी छोड़ियै कुसै दूई गल्ला च रुच्छी नेई जान ते जेकर शतान तुगी भुलाई बी देऐ तां चेता औने पर तू अत्याचारी जाति कश नेई बौह ॥ 69 ॥

ते जेहके लोक संयम अखत्यार करदे न उंदे उप्पर उनें (मिथ्यावादी लोकेँ दे) लेखें दा कोई जिम्मा नेई, बल्के उपदेश देना (उंदे जिम्मे) ऐ तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 70 ॥

ते तू उनें लोकेँ गी छोड़ी दे जिनें अपने धर्म गी मजाक बनाई लेदा ऐ ते संसारक जीवन नै उनेंगी धोखे च पाई रक्खे दा ऐ ते उनेंगी इस (कुरआन) दे राहें उपदेश दे तां जे (ऐसा निं होऐ जे) कुसै जानै गी ओहदी कमाई

عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتَ آرْجُلِكُمْ
أَوْ يَلْسَكُمُ شَيْعًا وَيَذِقُ بَعْضُكُمُ
بَأْسَ بَعْضٍ ۚ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ
نَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٧﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ ۖ وَسَوْفَ يُعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا
فَاعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يَنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ
فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ
شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٧٠﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا
وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ
تُبْسِلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ ۖ لَيْسَ لَهَا مِنْ

(कुकर्मे) कारण इस चाल्ली तबाही च पाया जा जे अल्लाह दे सिवा उस दा नां कोई मददगार होऐ, ते नां कोई सफारश करने आह्ला ते जेकर ओह हर चाल्ली दा बदला बी देन तां बी उंदे शा कबूल नेई कीता जाग। एह् ऐसे लोक न जिनेंगी उंदी कमाई कारण नश्ट करी दित्ता जाग ते उनेंगी उंदे इन्कार कारण पीने आस्तै खीलदा पानी (मिलग) ते दर्दनाक अजाब होग ॥ 71 ॥ (रुकू 8/14)

तू उनेंगी गलाई दे जे क्या अस अल्लाह गी छोड़ियै उसी पुकारचै जेहका नां असेंगी कोई लाह पुजाई सकदा ऐ ते नां हानी ते क्या अल्लाह दी हदायत दे बा'द अस उस शख्स आंगर उनें पैरें परताई दिते जाचै जिसी सिरफिरे लोक बक्हाइयै धरती च लेई गे होन ते ओह रूहान-परेशान होआ करदा होऐ। उस दे किश साथी ते नेह न जेहके उसी (एह् आखदे होई) पुकारदे न जे साढ़े कश आ तां जे तू हदायत पाए। तू उनें इन्कारी लोकें गी गलाई दे जे यकीनन अल्लाह दी हदायत गै असल हदायत ऐ ते असेंगी हुकम दित्ता गेदा ऐ जे अस सारे ज्हानें (सारे लोकें) दे रब्ब दी आज्ञा दा पालन करचै ॥ 72 ॥

ते एह् (बी आदेश दित्ता गेदा ऐ) जे नमाजें गी बिधी मताबक पूरा करा करो ते उस (अल्लाह) गी अपनी ढाल बनाओ ते ऊऐ ऐ जेहदे कश तुस किट्टे करियै लेते जागे ओ ॥ 73 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै गासैं ते धरती गी हक़ ते हिकमत कन्नै पैदा कीता ऐ ते जिस दिन ओह् गलाग जे (मेरी इच्छेआ मताबक ऐसा) होई जा (तां उसै चाल्ली) होई जाग। ओहदी

دُونِ اللَّهِ وَإِيَّاهُ لَا شَفِيعَ إِلَّا مَنْ عَدِلَ ۚ إِنَّ تَعْدِيلَ كُلِّ عَدَلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ۖ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَسْأَلُكُمْ دُونَ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُزِرْتُ عَلَىٰ عِاقِبِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ ۖ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ ۚ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ ۖ إِنَّهُ هَدَىٰ اللَّهُ هَٰؤُلَاءِ ۖ وَأَمَرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۚ قَوْلُهُ

गल्ल पूरी होइयै रौहने आहली ऐ ते जिस दिन बिगल बजाया जाग तां कहुमत सिर्फ उसै दी होग। ओह गुप्त ते जाहर गल्लें गी जानने आहला ऐ ते ओह हिक्मत अहला ते खबरदार ऐ ॥ 74 ॥

ते (याद करो) जिसलै इब्राहीम नै अपने पिता आजर गी एह गलाया जे तू किश मूरतियें गी उपास्य बनाता ऐं? अ'ऊं तुगी ते तेरी कौम गी जाहरी-बाहरी गुमराही¹ च पात्रा आं ॥ 75 ॥

ते इस चाल्ली अस इब्राहीम गी गासैं ते धरती च अपनी कहुमत दसदे हे (तां जे ओहदा ज्ञान कामिल होऐ) ते तां जे ओह जकीन करने आहलें चा होई जा ॥ 76 ॥

(इक दिन इयां होआ जे) जिसलै ओहदे पर रात छाई गई तां उसनै इक नखत्तर (तारा) दिक्खेआ, (उसी दिक्खेयै) उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई सकदा) ऐ? फी जिसलै ओह (नखत्तर/तारा) डुब्बी गेआ तां उसनै गलाया जे अ'ऊं डुब्बने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 77 ॥

(इस दे बा'द) जिसलै उसनै चंदरमां गी चमकदे दिक्खेआ तां उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई सकदा) ऐ? फी जिसलै ओह बी छप्पी गेआ तां उसनै गलाया जे जेकर मेरा रब्ब मिगी हदायत नेई दिंदा तां अ'ऊं यकीनन गुमराह² लोकें चा होंदा ॥ 78 ॥

फी जिसलै उसनै सूरज गी चमकदे दिक्खेआ तां उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई

الْحَقُّ ۖ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۚ نَبِّئِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ ۝۷۱

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا إِيَّاهُ ۖ إِنِّي أَخَافُكَ وَقَوْمَكَ فِي صَلٰى مُبِينٍ ۝۷۲

وَكَذٰلِكَ نُرِىْ اِبْرٰهِيْمَ مَلٰكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۷۳

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اَلَيْلٌ رَّا كُوْكَبًا ۖ قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَا اُحِبُّ الْاٰفِلِيْنَ ۝۷۴

فَلَمَّا رَا الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَيْسَ ۚ لَّمْ يَهْدِنِيْ رَبِّيْ ۚ لَا كُوْنَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّيْنَ ۝۷۵

فَلَمَّا رَا الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّيْ

1. गुमराही- बुरी राह, पथ-भ्रष्टता।

2. गुमराह-बुरे रस्ते पर जाने आहला, कमागी, पथ-भ्रष्ट।

सकदा) ऐ? यकीनन एह ते सारें शा बड़्हा ऐ, फी जिसलै ओह बी डुब्बी गेआ तां उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! अ'ऊं सच्चें गै उसी पसंद नेई करदा जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ ॥ 79 ॥

यकीनन मैं अपना ध्यान सारे त्रेढे रस्तें शा बचदे होई उस अल्लाह पासै फेरी लैता ऐ, जिसनै गासें ते धरती गी पैदा कीता ऐ ते अ'ऊं मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई आं ॥ 80 ॥

ते उसदी कौम दे लोकें ओहदे कन्नै वाद-विवाद करियै जीतना चाहया तां उसनै गलाया जे तुस मेरे कन्नै अल्लाह बारै वाद-विवाद करदे ओ। हालांके उसनै आपूं मी हदायत दिती दी ऐ ते जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ अ'ऊं ओहदे शा नेई डरदा। हां! जेकर मेरा रब्ब कोई गल्ल करने दा निश्चा करी लै (तां ओहदे शा डरना आं) मेरे रब्ब नै हर-इक चीजै गी अपने ज्ञान दे घेरे च लैते दा ऐ, फी बी क्या तुस नेई समझदे? ॥ 81 ॥

ते अ'ऊं ओहदे शा जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ किस चाल्ली डरी सकनां जिसलै जे तुस उस (चीजै) गी अल्लाह दा शरीक बनाने शा नेई डरदे जेहदे बारै च उसनै तुंदे सामनै कोई सबूत नेई उतारेआ (पेश कीता)। इस आस्तै जेकर तुसंगी किश इलम ऐ तां (दस्सो जे) साढ़े दौर्नी पक्खें/धड़ें चा केहड़ा पक्ख/धड़ा सारें शा बद्ध सुख-शांती दा हक्कदार ऐ ॥ 82 ॥

जेहके लोक ईमान लेई आए ते उनें अपने ईमान गी अत्याचार कन्नै नेई मलाया, उनें लोकें आस्तै सुख-शांती ऐ ते ऊऐ हदायत पाने आहले न ॥ 83 ॥ (रुकू 9/15)

هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ۝

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَحَاجَّاهُ قَوْمُهُ ۖ قَالَ اتَّخَذُوا فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَ ۖ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۖ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۚ إِنَّ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝

ते एह सादे पासेआ (दिल्ली दी इक) युक्ति ही जेहकी असें इब्राहीम गी ओहदी कौम¹ दे खलाफ सखाई ही। अस जिसी चाहने आं ओहदे दरजे² उच्चे करने आं। यकीनन तेरा रब्ब हिक्मत आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 84 ॥

ते असें उस (इब्राहीम) गी इस्हाक़ ते याक़ूब प्रदान कीते हे। असें इनें सारे गी हदायत दिली ही ते इस शा पैहलें असें नूह गी हदायत दिली ही ते ओहदी (इब्राहीम दी) संतान चा दाऊद ते सुलेमान ते अय्यूब ते यूसुफ ते मूसा ते हारून गी बी ते इससै चाल्ली अस चंगी-चाल्ली कम्म करने आहलें गी बदला / सिला दिने होने आं ॥ 85 ॥

ते ज़करिय्या³ ते यहया ते ईसा ते इल्य़ास गी बी (हदायत दिली ही)। एह सारे दे सारे नेक लोके चा हे ॥ 86 ॥

ते इस्माईल ते अल्य़सुअ ते यूनस ते लूत गी बी हदायत दिली ही ते इनें सारे गी असें सारे ज़हान्ने/लोके पर प्रधानता दिली ही ॥ 87 ॥

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ شَأْنِهِ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصّٰلِحِينَ ۝

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

1. सेही होआ जे इज़रत इब्राहीम नै दुबधा शा कम्म नेई लैता, बल्के जो उप्पर लिखेआ गेदा ऐ ओह सब अल्लाह दा सखाए दा हा ते अल्लाह शिक दी तलीम नेई दिंदा।
2. दरजा:- उच्चा-नीमा दे क्रम दे बिचार कर्ने निश्चत थाहर, श्रेणी, मरतबा।
3. हज़रत ज़करिय्या दा जिकर हज़रत यहया कर्ने इस आस्तै कीता गेदा ऐ जे ओह उंदे पिता हे ते हज़रत ईसा दा इस आस्तै जे हज़रत यहया हज़रत मसीह आस्तै इहसि (अग्रदूत) हे ते इल्य़ास दा इस आस्तै जे हज़रत ईसा दे अवतार शा पैहलें इल्य़ास दे गासै थमां औने दा समाचार दिता गेदा हा ते हज़रत इस्माईल दा इस करी जे ओह बी हज़रत ईसा आंगर जमाली (बिनब्र/ल्हीम) नबी हे ते अल्य़सुअ ते यसायह दा इस लेई कीता गेदा ऐ, जे उनेंगी/उंदी बी इल्य़ास कन्नै उपमा दिली जंदी ऐ ते हज़रत यूनस दा इस आस्तै जे उंदी ते हज़रत मसीह दी घटना गी इक्के जनेहा समझेआ जंदा ऐ। हज़रत लूत दा बर्णन इस आस्तै कीता गेदा ऐ जे उंदा हज़रत इस्माईल कर्ने गूहा सरबंथ हा। इस आस्तै इत्थें ए आक्षेप नेई होंदा जे एह नबी इक-दूए दे अगें-पिच्छें आए हे ते क़ुरआन नै इंदा सारे दा बर्णन इक्के थाहरा पर करी दिते दा ऐ, की जे पवित्र क़ुरआन नै हिक्मत मताबक इंदा ब्यौरा किट्ठा कीते दा ऐ नां कि इतिहासक दिस्टीकोण कर्ने।

ते असें उंदे बड़कें, उंदी संतान ते उंदे भ्राएं
गी बी (हदायत दिती ही) ते असें उनेंगी चुनी
लैता हा ते उनेंगी सिद्धे रस्तै पासै चलाया हा
॥ 88 ॥

अल्लाह दे हदायत देने दा इय्यै ढंग ऐ जेहदे
राहें ओह् अपने भगतें चा जिसी चाहदा ऐ
हदायत दिंदा ऐ ते जेकर ओह् शिक
(अनेकेश्वरवाद) गी अपनांदे तां जे किश
ओह् कर्म करदे हे उंदे ओह् कर्म नश्ट होई
जंदे ॥ 89 ॥

एह् ऊऐ लोक न जिनैंगी असें कताब ते
फैसला करने दा ज्ञान ते नुबुव्वत प्रदान
कीती ही। इस आस्तै जेकर ओह् लोक इस
(नुबुव्वत) शा इन्कार करन तां असें उसी
इक होर कौम (यानी मुसलमानें) दे सपुर्द
करी दिता ऐ, जेह्की एह्दे शा नाबर नेई ऐ
॥ 90 ॥

इनें (उप्पर बर्णत लोकें) गी नै अल्लाह नै
हदायत दिती। इस आस्तै तूं उंदी हदायत दा
अनुसरण कर। तूं उनेंगी गलाई दे अऊँ एह्दे
पर / आस्तै तुंदे शा कोई मजदूरी नेई मंगदा।
एह् ते सिर्फ सारे लोकें आस्तै उपदेश/नसीहत
ऐ ॥ 91 ॥ (रुकू 10/16)

ते जिसलै उनें एह् गल्ल आखी ही जे
अल्लाह नै कुसै बंदे पर किश नाजल नेई
कीता तां उनें अल्लाह (दे गुणें) दा अंदाजा
इस चाल्ली नेई लाया जिस चाल्ली अंदाजा
लाना चाहीदा हा। तूं उनेंगी आखी दे जे ओह्
कताब जेह्की मूसा ल्याए हे ओह् लोकें
आस्तै नूर ते हदायत ही। उसी कुसनै उतारेआ

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ
وَاجْتَنِبُوا هُدًى إِيَّاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ۝

ذَلِكَ هُدًى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ ۖ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنَّبُوَّةَ ۖ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ
وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَّتْهُمْ
أَقْتَدِهِ ۖ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ سَيِّئٍ مِنْ شَيْءٍ ۚ قُلْ مَنْ
أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا
وَهُدًى لِلنَّاسِ لِتَعْمَلُوا قَرِيطِينَ
تُبدُونَهَا وَتُخْفَوْنَ كَثِيرًا ۚ وَعَلَّمْتُمْ مَا

हा? तुस उसी ब'रका-ब'रका¹ करा करदे ओ। उसी प्रकट बी करदे ओ ते (ओहदे चा) केई हिस्से छपालदे बी ओ। असल गल्ल ते एह ऐ जे तुसंगी ओह किश सखाया गेदा ऐ जिसी नां तुस जानदे हे ते नां थुआड़े पुरखे गै। तू उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह नै (गै) उसी उतारेआ हा फी तू उनेंगी उंदे झूठ च खेढदे होई छोड़ी दे ॥ 92 ॥

ते एह (कुर'आन) इक बड्डी शान आहली कताब (धर्मग्रंथ) ऐ, जिसी असें उतारे दा ऐ। ओह बरकतें दा भंडार ऐ ते जेहका कलाम इस शा पैहलें उतरेआ हा उसी पूरा करने आहला ऐ ते असें इसी इस आसतै उतारे दा ऐ जे तू एहदे राहें लोकेंगी हदायत देएं ते तां जे तू उम्मुल्कुरा (मक्का) आहलें गी ते जेहके इसदे आसै-पासै रौहदे न उनेंगी डराएं ते जेहके लोक बा'द च औने आहली (प्रतिज्ञात) गल्लें² पर ईमान आहनदे न, ओह इस कुर'आन पर बी ईमान रखदे न ते ओह अपनी नमाजें दा सदा ध्यान रखदे न ॥ 93 ॥

ते उस शख्स शा बद्ध दूआ कु'न अत्याचारी होई सकदा ऐ जेहका जानी-बुझी अल्लाह पर झूठ घडै ते एह आखै जे मेरे पर वह्नी उतारी गेदी ऐ, हालांके ओहदे पर वह्नी नेई उतारी गेदी होऐ ते उस शख्स शा बद्ध होर कु'न अत्याचारी होई सकदा ऐ जेहका आखदा ऐ जे जे किश अल्लाह नै उतारे दा ऐ सच्चें गै ऊऐ नेही वाणी अ'ऊं बी उतारी देगा ते जेकर तू (उस समे गी) दिक्खें जिसलै जे अत्याचारी लोक मौती दा कश्ट

لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ
لَمْ يَزَلْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ٥٩

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى
وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ٦٠

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ
وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ
الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ

1. यानी उसदा नरादर करा करदे न।

2. प्रतिज्ञात गल्लां यानी ओह गल्लां जिंदा बा'यदा कीता गेदा होऐ।

झल्ला करदे होडन ते फरिश्ते (एह आखदे होई) अपने हत्थ फलाऽ करदे होडन जे अपनियां जानां कड्डो। जे किश तुस अल्लाह दे बारे च फजूल गल्लां करदे होंदे हे ते उसदी आयतें दे बारे च घमंड शा कम्म लेंदे होंदे हे, अज्ज तुसेंगी ओहदे करी अपमान-जनक अजाब दिता जाग (तां तुगी इक इबरतनाक नजारा लब्धग) ॥ 94 ॥

ते (उस बेलै अस गलागे जे) जिस चाल्ली असें पैहली बार तुसेंगी पैदा कीता हा (उससै चाल्ली हून तुस) कल्ले-कल्ले साढ़े कश पुज्जे ओ ते जे किश असें तुसेंगी उपकार दे रूपै च प्रदान कीता हा उसी तुसें अपनी पिट्ठीं पिच्छें सुट्टी दिता ऐ ते (एह केह गल्ल ऐ जे) अज्ज अस थुआड़े कन्नै उनें सफारशियें गी नेई दिखदे, जिंदे बारे च तुस दा'वे कन्नै आखदे होंदे हे जे ओह तुंदे (पर कहुमत करने) च (अल्लाह दे) शरीक न। (हून) थुआड़े आपस दे सारे सरबंभ भलेआं डुट्टी चुके दे न ते जे किश तुस गलांदे होंदे हे ओह सब किश थुआड़े शा खूसी लैता गेदा ऐ ॥ 95 ॥ (रुकू 11/17)

यकीनन अल्लाह बीऽ ते गुलियें गी फाड़ने आहला ऐ। ओह सजीव गी निरजीव चा कढदा ऐ, ते निरजीव गी सजीव चा कड्डने आहला ऐ। थुआड़ा अल्लाह ते नेहा ऐ। इस आस्तै दस्सो तुस कुत्थुआं बापस परताए जंदे ओ? ॥ 96 ॥

ओह बडले गी जाहर करने आहला ऐ ते उसनै रातीं गी रमान दा साधन ते सूरज ते चंदरमां गी गणित दा अधार बनाया ऐ। एह अनुमान ओहदा ऐ जेहका गालिब ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 97 ॥

أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ ۖ الْيَوْمَ تُجْرُونَ
عَذَابَ الْهُونِ ۖ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ عَيَّرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ
تَسْكِبُونَ ۝

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ
ظُهُورِكُمْ ۚ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ كُمْ ۚ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ
شُرَكَاءُ ۖ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَصَلٌ
عَنْكُمْ ۚ مَا كُنْتُمْ تَرْعَمُونَ ۝

إِنَّ اللَّهَ قَالِقُ الْحَبِّ وَاللَّوَىٰ ۚ يُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ
الْحَيِّ ۚ ذَلِكُمُ اللَّهُ قَالِي تَوْفُكُونَ ۝

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ۚ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝

ते ऊरे ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै नखत्तरे दी रचना कीती ऐ तां जे तुस उंदे राहें बिपता दे मौकै जल ते थल च राह पाई सको। असें ज्ञान रक्खने आहली कौम आस्तै अपने नशान तफसील कन्नै दस्सी दिते न ॥ 98 ॥

ते ऊरे ऐ जिसनै तुसंगी इक जान चा पैदा कीता ऐ फी उसनै थुआड़े आस्तै इक अस्थाई¹ नवास-स्थान ते इक लम्मे समे आस्तै नवास-स्थान नियुक्त कीता ऐ। असें सूझ-बूझ आहलें आस्तै सबूत तफसील कन्नै दस्सी दिते न ॥ 99 ॥

ते ऊरे ऐ जिसनै गासै थमां पानी उतारेआ ऐ। फी (दिक्खो किस चाल्ली) ओहदे राहें असें हर भांति दी बनस्पति उगाई ऐ ते ओहदे राहें खेती पैदा कीती, जेहदे चा अस तैह दर तैह दाने कड्डने आं ते खजूर दे गब्बे चा लटकदे गुच्छे कड्डने आं ते अंगूर ते जैतून ते अनारें दे ऐसे बाग कड्डने आं जिंदे चा किश आपस च इक-दूए कन्नै मिलदे-जुलदे न ते किश इक-दूए शा बक्खरे न। जिसलै (उंदे चा हर चाल्ली दे बूहटें गी) फल पौदा/लगदा ऐ तां ओहदे फलै गी ते ओहदे पक्कने (दी हालत) गी दिक्खो। यकीनन ओहदे च ईमान आहन्ने आहले लोकें आस्तै नेकां नशान मजूद न ॥ 100 ॥

ते उनें अल्लाह दे कन्नै जिन्न शरीक उरहाए दे न। असल गल्ल ते एह ऐ जे उस (अल्लाह) नै उनेंगी पैदा कीते दा ऐ ते उनें

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْوَىٰ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُم مِّنْ نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۚ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٩﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۖ وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرَّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ نَظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ

1. (क) अस्थाई नवास-स्थान दा अर्थ कबर ऐ ते लम्मे समे दे नवास-स्थान दा अर्थ मौती दे बाद आहला जीवन ऐ (ख) अस्थाई नवास-स्थान दा अर्थ संसारक जीवन ऐ ते स्थाई जीवन कन्नै पारलौकिक जीवन अभीष्ट ऐ।

ओहदे आस्तै बिना इलम दे झूठ-मूठ गै धीयां-पुत्तर बनाए दे न। ओह पवित्तर ऐ ते जे किश ओह ब्यान करदे न ओहदे शा ओह बौहत उच्चा ऐ ॥ 101 ॥ (रूकू 12/18)

ओह गासैं ते धरती गी बिना कुसै नमूने दे पैदा करने आह्ला ऐ। ओहदा पुत्तर कियां होई सकदा ऐ, जिसलै जे ओहदी कोई लाड़ी नेई ही ते उसनै ते हर चीजै गी पैदा कीता ऐ ते ओह हर इक गल्ला गी जानदा ऐ ॥ 102 ॥

एह ऐ थुआड़ा अल्लाह जेहका थुआड़ा रब्ब बी ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई ते ओह हर इक चीजा दा पैदा करने आह्ला ऐ। इस आस्तै ओहदी अबादत करो ते ओह हर इक गल्लै दा नगरान ऐ ॥ 103 ॥

ओहदे तक नजर नेई पुज्जी सकदी, पर ओह नजर तक पुजदा¹ ऐ ते ओह देआ करने आह्ला ते सचाई गी जानने आह्ला ऐ ॥ 104 ॥

थुआड़े रब्ब पासेआ युक्तियां आई चुकी दियां न। इस आस्तै जिसनै सूझ-बूझ शा कम्म लैता (उस दा एह कम्म) ओहदे अपने हित आस्तै गै होग, पर जेहका डींगे रस्तै चलग (ओहदा एह कर्म) ओहदे पर गै पौग ते अ'ऊं ते थुआड़ा संरक्षक² नेई आं ॥ 105 ॥

ते इससै चाल्ली अस आयतें गी केई चाल्लीं नै फेरी-घेरियै आहनेने आं (तां जे उंदे पर हुज्जत

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠١﴾

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ أَلَىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ ۚ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۚ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٣﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ۚ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ۚ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٤﴾

فَدَجَاءَكُم بِصَائِرٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۚ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ عَمِيَٰ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ ﴿١٠٥﴾

وَكَذَٰلِكَ نَضَرُّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا

1. यानी मनुक्ख अपनी बिद्या दे बल पर उसी नेई दिक्खी सकदा। हां! अल्लाह अपनी अपार किरपा कन्नै ओहदे लागै आइयै अपना जलवा दसदा ऐ ते इस चाल्ली मनुक्खें गी ओहदे दर्शन होई जंदे न।
2. यानी तुसेंगी थुआड़ी ना-फरमावी कारण जेहके अजाब पुज्जे, रसूल तुसेंगी उंदे शा बचाई नेई सकदा ते तां तुसेंगी पाप करने शा जबरदस्ती हटाई/रोकी सकदा ऐ।

(तर्क) कायम होई जा) ते तां जे ओह आखी देन जे तोह पढियै सुनाई दिता ऐ (ते तर्क कायम करी दिता ऐ) ते तां जे अस उसी ज्ञान रक्खने आहली कौम दे फायदे आस्तै ब्यान करी देचै ॥ 106 ॥

जे किश तेरे रब्ब पासेआ तेरे पर उतारेआ जंदा ऐ ओहदा अनुसरण कर। ओहदे सिवा होर कोई उपास्य नेई ते तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) शा मूंह फेरी लै ॥ 107 ॥

ते जेकर अल्लाह चांहदा तां ओह शिर्क नेई करदे ते असें तुगी उंदे आस्तै रक्षक नयुक्त नेई कीता ते नां तू उंदा नगरान गै ऐं ॥ 108 ॥

ते तुस उनेंगी, जिनेंगी ओह अल्लाह दे सिवा (प्रार्थना च) पुकारदे न, गालीं नेई दे नेई ते ओह बैरी बनियै भुल्ल-भुलेखै अल्लाह गी गालां देडन। इस चाल्ली असें हर-इक कौम दे लोके गी उंदे कर्म खबसुरत (सुंदर)¹ करियै दस्से न, फी उनेंगी परतोइयै अपने रब्ब कश गै जाना ऐ, जेहदे पर ओह उनेंगी ओहदी खबर देग जे किश ओह करदे होंदे हे ॥ 109 ॥

ते उनें अल्लाह दियां पक्कियां सघंदां खादियां जे उंदे कश जेकर कोई नशान आवै तां ओह जरूर गै मघी लैडन। तू मोमिनें गी आख जे चमत्कार बी ते ओह चीज² बी अल्लाह कश

دَرَسْتَ وَلَيْسَ لَكَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٧

إِتَّبِعْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ٨

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا ۚ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۚ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ٩

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ كَذَلِكَ زَيَّلْنَا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٠

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا

1. जेहकी कौम कुसै कम्मै गी सक्रिय रूपै च अपनाई लैदी ऐ तां ओह कम्म बल्लें-बल्लें उसी अच्छा ते सुंदर लगन लगदा ऐ। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हून इस कौम दे सभाऽ च शिर्क रची गेदा ऐ। हून एह कौम शिर्क दे खलाफ गल्ल सुनदे गै उतेजत होई जाग ते अल्लाह गी बी गालीं देन लगी पौंग।
2. यानी उंदे पैहले कुकर्म जेहके उनेंगी ईमान ल्यौने शा बंचत करी देडन ओह अल्लाह कश सुरक्खत न, जिसलै ओह उनेंगी प्रकट करी देग तां उनेंगी पता लगी जाग जे जिच्चर ओह दिलें दा सुधार नेई करी लैन ते शिर्क दी पुरानी आदतें गी नेई छोड़ी देन तां तक कदें बी ईमान नई ल्यौडन।

गै ऐ जेहकी तुसें गी दस्सी देग जे जिसलै
नशान आई जान तां ओह (लोक फी बी)
ईमान नेई ल्यौडन। ॥ 110 ॥

ते अस लोक उंदे दिलें गी ते उंदी अक्खीं गी
इस करी फेरी देगे जे ओह इस (वह्नी) पर
पैहली बार ईमान नेई ल्याए ते उनेंगी उंदी
उदंडता च भलखोए दे छोड़ी देगे ॥ 111 ॥
(रुकू 13/19)

الْأَيْتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا
جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١٠﴾

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ
يُؤْمِنُوا بِآيَةِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١١﴾

ع
١١

ते जेकर अस उंदे पर फरिश्ते उतारदे ते मुड़दे उंदे कनै गल्ल-बात करदे ते हर-इक चीजे गी अस उंदे आमनै-सामनै खड़ा करी दिंदे तां बी ओह् अल्लाह दी इच्छा दे बिना ईमान नेई आहनदे बल्के उंदे चा मते-हारे मूरख न ॥ 112 ॥

ते इससै चाल्ली असें मनुक्खें ते जिनें चा सिराफेरें गी हर-इक नबी दा बैरी बनाई दिता हा उंदे चा किश लोक दूए गी धोखा देने आसतै (उंदे दिलें च) बुरे बिचार पांदे न जो सिर्फ चिकनी-चुप्पड़ी दियां गल्लां होंदियां न। जेकर तेरा रब्ब चाहदा तां ओह् ऐसा नेई करदे। इस आसतै तू उंदे कशा ते उंदे झूठै शा मुंह फेरी लै ॥ 113 ॥

ते (अल्लाह नै एह इस आसतै चाहया ऐ) तां जे क्यामत औने पर ईमान नेई रक्खने आहलें दे दिल (अपने कर्म कारण) इय्ये नेही गल्लें पासै झुकन ते तां जे ओह् उस झूठ गी चंगा समझन ते तां जे ओह् अपने कर्म दा फल दिक्खी लैन ॥ 114 ॥

(तू गलाई दे जे) क्या अ'ऊं अल्लाह दे सिवा कुसै दूए फैसला करने आहले दी तपाश/खोज करा? हालांकि उसनै तेरे पर जाहरा-बाहरा कताब उतारी दी ऐ ते जिनेंगी असें कताब दिती दी ऐ ओह् जानदे न जे ओह् तेरे रब्ब पासेआ सचाई कनै उतारी गेदी ऐ। इस आसतै तू शक्क करने आहलें चा नेई बन ॥ 115 ॥

ते तेरे रब्ब दी गल्ल ते सच्च ते न्यांऽ कनै पूरी होइयै रौहग की जे ओहदी गल्लें गी कोई बदलने आहला नेई ते ओह् बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 116 ॥

وَلَوَائِنَا نَرْزُقْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ
وَكَلَّمَهمُ الْمَوْئِي وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ
فَبَلَّا مَا كَانُوا يَوْمُئِذٍ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَاطِئِينَ
الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ
زُخْرَفَ النُّقُولِ عُزُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
مَا فَعَلْنَاهُ فَعَدَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٣﴾

وَلِتَصْغَى إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَلِيَرَوْهُ وَليُفْتَرُوا مَا هُمْ
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَعَبَرَ اللَّهُ أَبْتغَى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ
الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِنْ رَبِّكَ
بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٥﴾

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا
لَا مُبْدِلَ لِكَلِمَتِهِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

ते जेकर तू धरती पर बास करने आहले लोकें चा मते-हारें दी गल्ला दा अनुसरण करें तां ओह तुगी अल्लाह दे रस्ते थमां गुमराह करी देखन। ओह सिर्फ भरम-भलेखे दा अनुसरण करदे न ते अटकलें कन्नै गल्लां करदे न ॥ 117 ॥

तेरा रब्ब सच्चें गै उस शख्स गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ, जेहका उस दे रस्ते शा भटकी जंदा ऐ ते ऊऐ हदायत पाने आहलें गी बी बेहतर जानदा ऐ ॥ 118 ॥

इस आस्तै जेकर तुस उस दियें आयतें पर ईमान रखदे ओ तां जेहदे पर अल्लाह दा नांऽ लैता गेदा ऐ, ओहदे चा खाओ ॥ 119 ॥

ते तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस ओहदे चा नेई खंदे ओ जेहदे पर अल्लाह दा नांऽ लैता गेदा ऐ हालांकि उस (अल्लाह) नै थुआड़े सामनै ओह सारा किश तफसील कन्नै ब्यान करी दिते दा ऐ, जो उसनै थुआड़े आस्तै र्हाम कीते दा ऐ, सिवाए इसदे जे तुस बे-बस होई जाओ ते सच्चें गै मते -हारे लोक कुसै सच्चे ज्ञान दे बगैर अपनी खुआहशें दे मताबक दूए लोकें गी गुमराह करदे न। सच्चें गै तेरा रब्ब हदद शा अगें निकली जाने आहलें गी बेहतर जानदा ऐ ॥ 120 ॥

ते गुनाह दी जाहरी शकल ते उसदी सचाई (दौर्नी) शा बचो। जेहके लोक पाप करदे न, सच्चें गै जे किश ओह करदे न उनेंगी उसदा बदला दित्ता जाग ॥ 121 ॥

ते तुस ओहदे चा नेई खाओ जेहदे पर अल्लाह दा नांऽ नेई लैता गेआ ते ऐसा करना सच्चें गै ना-फरमात्री ऐ ते शतान अपने दोस्तें दे दिलें च

وَأَنْ تَطِيعَ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ إِنَّ يَتَّبِعُونَ
إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ
سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

فَكُلُّوا مِمَّا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ
كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اللَّهُ
عَلَيْهِ وَقَدْ فُصِّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ
إِلَّا مَا اضْطُرُّرْتُمْ إِلَيْهِ ۚ وَإِنْ كَثِيرًا
لَيُضِلُّوكَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ إِنَّ
رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيَجْرُونَ بِمَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٢١﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا يَدَّكَرِ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَأَنَّهُ لَفِسْقٌ ۚ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيُؤْخَذُونَ

सच्चें गै (ऐसे बिचार) पांदे रौहदे न तां जे ओह तुंदे कनै झगड़ा करन ते जेकर तुस उंदी आज़ा दा पालन करगे ओ तां सच्चें गै तुस अनेकेश्वरवादी बनी जागे ओ ॥ 122 ॥ (सूक् 14/1)

ते क्या जेहका शख्स मुड़दा होऐ फी असें उसी जींदा कीते दा होऐ ते ओहदे आसतै ऐसा प्रकाश करी दिते दा होऐ जे जेहदे राहें ओह लोके च चलदा-फिरदा होऐ। ओह उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जेहदी एह दशा ऐ जे ओह न्हें च (पेदा) ऐ ते उंदे चा कुसै बेलै बी नेई निकलदा। इससै चाल्ली इन्कारी लोके आसतै उंदे कर्म खूबसूरत करियै दस्से गेदे न ॥ 123 ॥

ते असें हर इक बस्ती च उसदे बड़डे-बड़डे मुलजमें गी ऐसा गै बनाई दिते दा ऐ (यानी ओह अपने बुरे कर्म गी चंगा समझदे न) जिसदा नतीजा¹ एह होंदा ऐ जे ओह इस बस्ती च नबियें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न, पर असल च ओह अपनी गै जानें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न ते ओह समझदे नेई ॥ 124 ॥

ते जिसलै उंदे कश कोई नशान औंदा ऐ तां गलांदे न जे जिच्चर असें गी ऊऐ नेहा कलाम नेई दित्ता जा जनेहा अल्लाह दे रसूलें गी दित्ता गेदा ऐ (उच्चर) अस कदें बी ईमान नेई आहनगे, पर अल्लाह बेहतर जानदा ऐ जे ओह अपनी रसालत²/पैगंबरी कुत्थें रक्खै। जिनें लोके पाप कीते दा ऐ उनेंगी इस करी जे ओह नबियें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न, अल्लाह आहले पासेआ जरूर गै अपमान ते सख्त अजाब पुज्जग ॥ 125 ॥

إِلَّا أُولَئِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

أَوْ مَنْ كَانَ مِثْلًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ۚ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمًا لِيُمَكِّرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا لِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا تُومِنُ حَتَّى نُؤْتِي مَثَلًا ۖ أَوْتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ۖ اللَّهُ أَعْلَمُ ۚ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ ۚ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٥﴾

1. एह कोई जुलम/अत्याचार नेई की जे अपराध दा नतीजा जरूर गै एह होंदा ऐ जे बुरी गल्ल बल्ले-बल्ले चंगी सेही होन लगदी ऐ। इस आसतै एह कुदरती नतीजा ऐ, बरना अल्लाह कुसै पर जबर/अत्याचार नेई करदा।
2. यानी रसूल बनने जोग कु'न ऐ ते कु'न नेई।

ते जिसी अल्लाह हदायत देने दा इरादा करी लैंदा ऐ, ओहदा सीना इस्लाम आसै खोहली दिंदा ऐ ते जिसी गुमराह करने दा निश्चा करी लैंदा ऐ, ओहदा सीना तंग करी दिंदा ऐ आखो जे ओह उचाई पर चढ़ा करदा ऐ ते इस चाल्ली अल्लाह उनें लोकें पर अजाब नाज़ल करदा ऐ जेहके ईमान नेई आहनदे ॥ 126 ॥

ते एह तैरे रब्ब दा सिद्धा रस्ता ऐ। अस शिक्षा/नसीहत हासल करने आहलें आसै अपनी आयतें (नशानें) गी तफसील कब्रे ब्यान करी चुके दे आं ॥ 127 ॥

उंदे आसै उंदे रब्ब कश सलामती (शांति) दा घर तयार ऐ ते जे किश ओह करदे न ओहदे करी ओह उंदा सहायक/मदादी ऐ ॥ 128 ॥

ते उस रोज (गी चेता करो) जिसलै ओह उनें सारे लोकें गी किट्ठा करग (फी गलाग) हे जिन्ने¹ दे गरोह! तुसें मानव जाति चा मते-हारे लोकें गी अपने कनै मलाई लैता ते उंदी मदद करने आहले मनुक्ख² गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े चा किश लोकें इक-दूए शा फायदा लैता ऐ ते अस अपने उस समे तक पुज्जी चुके दे आं जेहका तोह साढ़े आसै निश्चत कीता हा। ओह गलाग (नरकै दी) अगग थुआड़ा ठकाना ऐ। एहदे च तस चिरै तगर रौहगे ओ सिवाए इसदे जे अल्लाह किश होर चाह। तेरा रब्ब सच्चे गै हिक्मत आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 129 ॥

ते इस चाल्ली अस किश जालमें गी किश दूए लोकें दा, उंदे कम्में दे अधार पर दोस्त बनाई दिन्ने आं जेहका जे ओह करदे होंदे न ॥ 130 ॥ (रुकू 15/2)

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ ۖ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ
صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي
السَّمَاءِ ۖ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٦﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۖ قَدْ فَصَّلْنَا
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُمْ وَلِيُّهَا
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٨﴾

وَيَوْمَ يَخْسِرُهُمُ جَمِيعًا ۖ يَمْعَشِرُ الْجِنِّ
قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ ۚ وَقَالَ
أُولَئِكَ لَوْ أَنَّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ
بَعْضًا مِمَّنْ يَبْغِضُ بَعْضًا ۚ وَبَلَّغْنَا آجَلَهُ الَّذِي أَجَلْتِ
لَنَا ۚ قَالَ النَّارُ مُؤَمُّكُمْ خُلْدٌ فِيهَا إِلَّا
مَآءًا ۚ اللَّهُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٩﴾

وَكَذَلِكَ نُؤَيِّنُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣٠﴾

1. जिन्नें दा अर्थ बड्डे-बड्डे लोक न।

2. यानी उंदे धड़ें दी सधारण जनता।

हे जिनमें ते इन्सानों की जमात! क्या तुंदे चा गै थुआड़े कश रसूल नेई आए जेहके तुसेंगी मेरी आयतां पढ़ियै सुनांदे होंदे हे ते तुसेंगी अज्जै दे दिनै दी मलाटी शा डरांदे होंदे हे? ओह गलाडन जे अस अपने खलाफ आपू गुआही दिन्ने आं ते संसारक जिंदगी नै उनेंगी धोखे च पाई दिता ते उनें अपने खलाफ आपू एह गुआही दिती जे ओह इन्कारी लोक हे ॥ 131 ॥

एह रसूलें दा भेजना इस करी हा जे तेरा रब्ब शौहरें गी उंदे बशिनंदे दे असावधान (बे-खबर) होने की हालत च जुलम¹ कन्रै तबाह नथा करी सकदा² ॥ 132 ॥

ते हर शख्स (जां कौम) आसतै उसदे कमें मताबक दरजे निश्चत न ते तेरा रब्ब ओहदे शा बे-खबर नेई जो ओह करदे न ॥ 133 ॥

ते तेरा रब्ब कुसै दा मुन्हाज नेई ते रैहमत करने आहला ऐ। जेकर ओह चाह तां तुसेंगी तबाह करी देऐ ते जिस चाल्ली उसनें तुसेंगी इक दूई कौम की नसल चा खड़ा कीते दा ऐ (इस्सै चाल्ली) जिसी चाह थुआड़ी तबाही दे बा'द थुआड़ी ज'गा लैने आहला बनाई देऐ ॥ 134 ॥

जिस गल्लै दा तुंदे कनै बा'यदा कीता जा करदा ऐ ओह जरूर होइयै रौहग ते तुस असेंगी कुसै चाल्ली बी असमर्थ नेई बनाई सकदे ॥ 135 ॥

तू गलाई दे जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अपने तरीके कनै कम्म करो, अ'ऊं बी अपने तरीके कनै कम्म करगा, फी तुसेंगी तौले गै पता लगगी जाग जे इस घरे (संसार) दा

يَمْعُشَرِ الْجِنَّةِ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ الْبَيِّنَاتِ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَفْلُونَ ﴿١٣٢﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةٍ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٤﴾

إِنَّ مَا تَعْدُونَ لَأْتٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٥﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ

1. यानी बगैर नबी भेजे ते युक्तियां स्पष्ट करने दे अज़ाब उतारना जुलम ते बे-न्याई ऐ।

2. यानी दैवी प्रकोप सचाई दे बारे च सबूत पेश करने ते मानव समाज गी सचेत करने बगैर नेई आँदा। इस्सै सिद्धांत दे मताबक अल्लाह अपने पासेआ नबी ते सुधारक भेजदा होंदा ऐ।

नतीजा कोहदे आस्तै बेहतर निकलदा ऐ।
सच्ची गल्ल एह् ऐ जे जालम कदे बी
कामयाब नेई होंदे ॥ 136 ॥

ते जेहकी खेती ते जानवर अल्लाह नै पैदा
कीते दे न उनें ओहदे चा इक हिस्सा अल्लाह
आस्तै निश्चत करी दिते दा ऐ, फी अपने गै
भरमै मताबक गलांदे न जे इन्ना ते अल्लाह
आस्तै ऐ ते इन्ना साढ़े शरीकें आस्तै ऐ, फी
ओह एह् गल्ल बी करदे न जे जेहका उंदे
(बिचार कनै) शरीकें दा हिस्सा होंदा ऐ
ओह ते अल्लाह गी नेई पुजदा, पर जेहका
अल्लाह दा हिस्सा ऐ ओह उंदे शरीकें गी
पुज्जी जंदा ऐ। ओह कनेहा बुरा फैसला करदे
न ॥ 137 ॥

ते इस्सै चाल्ली मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें)
चा मते-हारे लोकें गी उंदे शरीकें उंदा
सर्वनाश करने आस्तै ते उंदे धर्म गी उंदे पर
मुश्तबह¹ करिये उनेंगी अपनी संतान दी हत्या
करी देना खूबसूरत करिये दस्सेआ हा ते जेकर
अल्लाह चांहदा तां ओह (मुश्रिक) ऐसा नेई
करदे। इस आस्तै तूं उंदे शा ते उंदे झूठै थमां
मूह फेरी लै ॥ 138 ॥

ते ओह अपनी सूझ-बूझ दी बिना पर आखदे
न जे फलाना-फलाना जानवर ते खेती ऐसे न
जे जिनेंगी खाना बरजत ऐ, उनेंगी सिर्फ ऊरे
खाई सकदा ऐ जिसी अस खाने दी अजाजत
देचै ते (गलांदे न जे) किश जानवर नेह न जे
जिंदियां पिट्ठी (सुआरी आस्तै) र्हाम करी
दित्तियां गेदियां न ते किश जानवर ऐसे न जे
उंदे पर अल्लाह दा नांउ नेई लेंदे (उंदा एह
गलाना ते करना) ओहदे (अल्लाह) पर झूठ

عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٦﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِذْرَآءً مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ
نَصِيًّا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا
إِشْرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا
يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ
إِلَى شُرَكَائِهِمْ ۖ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِّكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ
قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَآءُ لَهُمْ لِيُذْذَوْهُمْ
وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
مَا فَعَلُوهُ ۚ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٣٨﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ ۚ لَا
يَضَعُهَا إِلَّا مَن شَاءَ بِزَعْمِهِمْ
وَأَنْعَامٌ حَرَمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا
يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ ۖ
سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٩﴾

1. मुश्तबह-संदिग्ध, जेहदे च शक्क होऐ, भरम।

घड़ने दे रूपै च होंदा ऐ। ओह उनेंगी उंदे इस झूठ घड़ने कारण जरूर स'जा देग ॥ 139 ॥

ते ओह गलांदे न जे जे किश इनें जानवरें दे ढिड्डें (गर्भ) च ऐ ओह सिर्फ साढ़े मड़दें आस्तै ऐ ते साढ़ी जनानियें आस्तै रूहाम कीता गेदा ऐ। हां! जेकर ओह मरे दा होऐ तां ओह सब ओहदे च शामिल न। ओह जरूर उनेंगी उंदी गल्ला दी स'जा देग। चेता रक्खो जे ओह हिक्मत आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ। ॥ 140 ॥

ओह लोक जिनें मूर्खतावश बिना ज्ञान दे अपनी संतान दी हत्या करी दिती ऐ ते जे किश अल्लाह नै उनेंगी प्रदान कीता हा उसी अल्लाह पर झूठ घड़दे होई (अपने आस्तै) रूहाम करी लैता ऐ, घाटा खाने आहले होई गे ते गुमराह होई गे न ते ओह हदायत पाने आहलें चा नेई बने ॥ 141 ॥ (रुकू 16/3)

ते ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै लकड़ियें दे स्हारै खड़े होने आहले ते स्हारै दे बगैर खड़े होने आहले बाग ते खजूरां ते खेतियां पैदा कीती दियां न, जिंदे सुआद बक्ख-बक्ख न ते जैतून ते अनार गी इस रूपै च पैदा कीते दा ऐ जे ओह आपस च मिलदे-जुलदे बी न ते किश गल्लें च नेई बी मिलदे न। इस आस्तै जिसलै इनें बूटें गी फल लगन तां तुस उंदे फल खाओ ते उस फलै दे कटने आहलै रोज उस (अल्लाह) दा हक्क देई देओ¹ ते फजूलखर्ची शा कम्म नेई लैओ की जे ओह फजूलखर्ची करने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 142 ॥

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّحْرَمٍ عَلَىٰ أَرْوَاحِنَا ۖ وَإِنْ يَكُنْ مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ۖ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ۚ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۚ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

1. यानी गरीब लोकें दी मदद करो।

ते चौखरें चा लादू जानवर बी न ते निकके बी न। अल्लाह नै जे किश तुसंगी दिते दा ऐ ओहदे चा खाओ ते शतान दे पैं दा अनुसरण नेई करो। यकीनन ओह् थुआड़ा जाहरा-बाहरा बैरी ऐ ॥ 143 ॥

उसनै अटठ जोड़ें गी पैदा कीते दा ऐ। दुंबे चा द'ऊं गी ते बक्करे चा द'ऊं गी। तूं उनेंगी गलाई दे जे क्या उसनै द'ऊं नरें गी र्हाम करार दिते दा ऐ जां द'ऊं मदीनैं गी जां द'ऊं मदीनैं दे डिड्डें (गर्भें) जिस चीजै गी बी अपने अंदर लपेटी रखे दा ऐ? (उसी र्हाम करार दिते दा ऐ) जेकर तुस सच्चे ओ तां मिगी कुसै ज्ञान दे अधार पर (एह गल्ल) दस्सो ॥ 144 ॥

ते उसनै ऊटै चा द'ऊं गी ते गवै चा द'ऊं गी पैदा कीते दा ऐ। तूं उनेंगी आख जे क्या उसनै दौनी नरें गी र्हाम ठरहाए दा ऐ जां दौनी मदीनैं गी जां मदीनैं दे डिड्डें (गर्भें) जिस चीजै गी बी अपने अंदर लपेटी रखे दा ऐ? आखो, क्या तुस उस बेलै मजुद हे जिसलै तुसंगी अल्लाह नै इस गल्ला दा आदेश दिता हा? (जेकर नेई) तां फी उस शख्स शा बद्ध कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका जानी-बुझी अल्लाह पर इस आस्तै झूठ घड़ै जे ओह लोके गी बिना ज्ञान दे गुमराह करी देऐ। यकीनन अल्लाह जालम लोके गी रस्तै नेई पांदा ॥ 145 ॥ (रुकू 17/4)

तूं उनेंगी आख जे जे किश मेरे पासै नाजल कीता गेदा ऐ अ'ऊं ते ओहदे च उस शख्स आस्तै जेहका कुसै चीजै गी खाने दा चाहवान होऐ, कोई चीज र्हाम नेई पांदा सिवाए मरदाड़ै जां बगदे खूनै जां सूरे दे मासै दे (सूरे दा मास) इस आस्तै जे ओह अपवित्तर ऐ जां 'फिस्क' गी (र्हाम पात्रा) यानी उस चीजै

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ۖ كُتُّوا
مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتِ
الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝

ثُمَّ نَبِّئِ الْأَرْوَاحَ مِنَ الصَّانِ اثْنَيْنِ وَمِنَ
الْمَعْرِاثَيْنِ ۚ قُلِ الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أُمُّ
الْأُنثَيَيْنِ ۚ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثَيَيْنِ ۖ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۚ قُلِ
الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أُمُّ الْأُنثَيَيْنِ ۚ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ
كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ فِيهِدًا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
يُبْضِلُ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

قُلْ لَا آجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى
طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِيتَةً
أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خنزير فَإِنَّهُ
رِجْسٌ أَوْ فِسْقٌ أُهِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنْ

गी जेहदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै दूए दा नांS लैता गेदा होऐ, पर जेहका शख्स (उसी खाने आस्तै) बे-बस¹ होई जा, पर ओह शरीअत दा बरोधी नेई होऐ, ते सीमा दा उलंघन करने आह्ला बी नेई होऐ तां (ओह चेता रक्खै जे) यकीनन तेरा रब्ब बौहत बखाने² आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 146 ॥

ते जेहके लोक यहूदी न असें उंदे आस्तै नैह³ आहले सब जानवर र्हाम करार दिते हे ते गवै ते भिड़्डै-बक्करी चा दौत्री दी चरबी बी र्हाम⁴ करार देई दिती ही सिवाए उस चरबी दे जेहकी उंदी पिट्टी जां आंदरें पर होऐ जां जेहकी हड्डी कनै लग्गी दी होऐ। असें एह उनेंगी उंदी ना-फरमात्री दी स'जा दिती ही ते अस यकीनन सच्चे आं ॥ 147 ॥

जेकर फी बी ओह तुगी झुटेरन तां तूं उनेंगी गलाई दे जे थुआड़ा रब्ब बौहत बड्डी रैहमत आह्ला ऐ ते ओहदा अजाब अपराधी लोकें परा हटायी नेई जाई सकदा ॥ 148 ॥

जिनें शिकं कीते दा ऐ ओह लोक जरूर गलाडन जे जेकर अल्लाह चांहदा तां अस ते साढ़े पुरखे शिकं गी कदें बी नेई अपनांदे ते नां गै कुसै चीजै गी र्हाम करार दिंदे। जेहके लोक उंदे शा पैहलें होई चुके दे न उनें बी इस्सै चाल्ली (साढ़ी वह्नी गी) उस बेले तगर झुठेरेआ हा जिचर जे उनें साढ़े अजाब दा सुआद नथा चक्खी लैता। तूं उनेंगी गलाई दे

أَصْطَرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ
وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ
شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا
أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ
جَزَاءُكُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّ الْإِصْدِيقُونَ ۝

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ
وَّاسِعَةٍ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ۝

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ
شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ
عِلْمٍ فَتُخَرِّجُوهُ لَنَا ۖ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا

1. यानी जे किश इस्लाम नै जायज करार दिते दा ऐ जेकर ओह देशें च उपलब्ध नेई होऐ तां ओह शख्स अपनी जान बचाने आस्तै उन्ना गै खाऽ जेहदे नै जे मौत टली जा।
2. यानी उस शख्स आस्तै कोई स'जा नेई होग।
3. शकारी जानवर।
4. दिक्खी-लैव्यवस्था, ध्याऽ 3: आयत 14-17.

जे क्या थुआड़े कश कोई ऐसा इलम है जिसी तुस असेंगी चुप्प कराने आस्तै पेश करी सको? तुस ते भरम-भलेखे दे सिवा कुसै गल्लै दा अनुसरण नेई करदे ओ ते तुस सिर्फ अटकलें/अंदाजें कन्नै गल्लां करदे ओ ॥ 149 ॥

तू गलाई दे (थुआड़ियां मूर्खता आहलियां गल्लां सिद्ध करदियां न) जे असरदार दलील सिर्फ अल्लाह दे अधिकार च गै ऐ, ते जेकर ओह चांहदा तां तुसें सारें गी हदायत देई दिंदा ॥ 150 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे अपनी उनें गुआहियें गी सददो जेहकियां एह गुआही देन जे अल्लाह नै इस (यानी फलानी-फलानी) चीजा गी रहाम करार दिते दा ऐ, फी जेकर ओह गुआही देन तां तू उंदे कन्नै शामिल होइयै गुआही नेई दे ते उनें लोकें दियें मनोकामनें दी पैरवी नेई कर जेहके साढ़ी आयतें गी झुठलाई चुके दे न ते जेहके लोक बा'द च होने आहली गल्लें पर ईमान नेई आहनदे ते ओह अपने रब्ब दे शरीक बी बनांदे न ॥ 151 ॥ (रुकू 18/5)

तू उनेंगी आखी दे जे आओ! जेहका थुआड़े रब्ब नै थुआड़े आस्तै रहाम करार दिते दा ऐ ओह अ'ऊं तुसेंगी पढ़ियै सनां। (ओहदा हुकम ऐ) जे तुस ओहदा कोई शरीक नेई बनाओ ते माता-पिता कन्नै नेक व्यवहार करो ते गरीब होई जाने दे डरें अपनी संतान दी हत्या नेई करो। अस तुसेंगी बी रोजी दिन्ने आं ते उनेंगी बी ते बुराइयें दे लागै बिल्कुल नेई जाओ नां ईदे चा जाहर (बुराइयें) नां छप्पी दी (बुराइयें) दे ते एह जे उस जान गी जिस दी हत्या शा अल्लाह नै रोके दा ऐ (शरीअत जां

الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

قُلْ هَلْ مِنْكُمْ شَهِدَاءُ كُفُّوا أَلْسِنَتَهُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْآيَاتِ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيبُهُمْ يَعِدُونَ ﴿١٥١﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ ۖ الْأَشْرَافُ سِوَاهُ شَيْئًا ۚ وَالَّذِينَ أَحْسَنَٰهُ وَلَا تَقْتُلُوا ۚ أُولَٰئِكَ مِنْ أَمْلَاقٍ ۚ نَحْنُ نُرْزِقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۚ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ ۚ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذِكْرُكُمْ وَضَعْتُمْ بِهِ لَعْنَتَكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥٢﴾

विधान दी) आज्ञा दे बिना हत्या नेई करो। इस गल्ला दा अल्लाह तुसेंगी तकीदी हुकम दिंदा ऐ तां जे तुस पापें शा रुको (बचो) ॥ 152 ॥

ते (एह हुकम दिंदा ऐ जे) तुस यतीम दे माल कश ओहदे जुआन होने तक बुरे ढंगे (बुरी नीते) कनै नेई जाओ ते नाप-तोल न्यांऽ कनै (पूरे-पूरे) देओ। अस कुसै शख्स गी ओहदी समर्थ शा बद्ध (बाफर) हुकम नेई दिंदे ते जिसलै तुस कोई गल्ल करो तां इन्साफ शा कम्म लैओ, भामें ओह गल्ल अपने नजदीकी शख्स बारै गै होऐ ते अल्लाह कनै कीते दे बा'यदे गी बी पूरा करो। ओह इस गल्ला दी तुसेंगी इस आस्तै तकीद करदा ऐ जे तुसेंगी नसीहत हासल होऐ ॥ 153 ॥

ते सच्चें गै एह मेरा सिद्धा रस्ता ऐ। इस आस्तै इस दा अनुसरण करो ते बक्ख-बक्ख रस्तें दे पिच्छें नेई पवो नेई ते ओह तुसेंगी ओहदे (अल्लाह दे) रस्ते शा ताहीं-तुआहीं लेई जाडन। ओह इस गल्ला दी तुसेंगी इस आस्तै तकीद करदा ऐ जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 154 ॥

ते जिस शख्स नै नेकी गी अखत्यार कीता ऐ ओहदे पर नैमत गी पूरा करने, हर इक गल्ला दी बजाहत करने, हदायत देने ते रैहम करने दे मकसद कनै असें मूसा गी कताब दिती ही तां जे ओह अपने रब्ब दी मलाटी पर ईमान ल्यौन ॥ 155 ॥ (रुकू 19/6)

ते एह (कुरआन) ऐसी कताब ऐ जिसी असें उतारे दा ऐ ते एह बरकत आहली ऐ। इस आस्तै एहदा अनुसरण करो ते संयम अखत्यार करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा ॥ 156 ॥

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالنَّاتِي هِيَ
أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا تَكْلَفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا ۚ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ ۚ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۚ ذِكْرُكُمْ وَضَعْتُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٣﴾

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ ۚ وَلَا
تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ فَتَقْطَعَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ
ذِكْرُكُمْ وَضَعْتُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٤﴾

ثُمَّ أَنبَيَّا مُوسَىٰ الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَىٰ الَّذِي
أَحْسَنَ وَتَفَصَّلَ الْكِتَابَ شَيْءٌ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٥﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ
وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٦﴾

(तां जे ऐसा निं होऐ जे) तुस (कदें) एह गलाओ जे साढ़े शा पैहलें सिर्फ द'ऊं कौमें¹ पर कताब नाज़ल कीती गई ही ते अस उनेंगी पढ़ने शा भलेआं गाफ़ल (बे-ख़बर) हे ॥ 157 ॥

जां (इयां नेई) गलाओ जे जेकर साढ़े पर कताब नाज़ल कीती जंदी तां सच्चें गै अस उंदे शा बद्ध हदायत पांदे। इस आस्तै थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ जाहरा-बाहरा दलील ते हदायत ते रैहमत आई गई ऐ। इस आस्तै (याद रक्खो जे) जिसनै अल्लाह दियें आयतें गी झुठलाया ते उंदे (पर ईमान आहन्ने) शा रुके दा रेहा, ओहदे शा बद्ध जालम कु'न होग। जेहके लोक साढ़ी आयतें (पर ईमान आहन्ने) शा रुके दे रौहदे न उंदे रुके दे रौहने दी ब'जा करी अस उनेंगी जरूर गै तकलीफदेह अजाब दा दंड देगे ॥ 158 ॥

ओह सिर्फ इस गल्ला गी बलगा करदे न जे उंदे कश फरिश्ते औन जां तेरा रब्ब आवै जां तेरे रब्ब दे किश चमत्कार औन। जिस रोज तेरे रब्ब दे किश चमत्कार प्रकट होइन उस रोज कुसै जान गी जेहकी उस शा पैहलें ईमान नेई ल्याई चुकी दी होग जां अपने ईमान कारण खैर (भलाई) नेई हासल करी चुकी दी होग, ओहदा ईमान आहन्ना उसी कोई लाह नेई देग/पजाग। तू आख जे तुस इंतजार करो, अस बी यकीनन इंतजार करा करने आं ॥ 159 ॥

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْلَى مِنْهُمُ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿٥٨﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْظُرُوا إِنَّمَا تُنْتَظَرُونَ ﴿٥٩﴾

1. यानी यहूदियें ते ईसाइयें पर एह अनजान मुश्रिकें दा बिचार हा नेई ते हज़रत मसीह आपूँ गलांदे न जे ओह तौरात दी गै गल्लें गी पूरा करने आस्तै आए हे ते कोई नमीं शरीअत नेई ल्याए हे। (मती भाग 5 आयत 17) यानी इज्जाल कोई शरीअत दी कताब नेई।

जिन्हें लोकें अपने धर्म की टुकड़े-टुकड़े करी
दिता ते गरोहें च बंडोई गेदे न तेरा उंदे कन्नै
कोई तल्लक नेई ऐ। उंदा लेखा ते सिर्फ
अल्लाह दे हत्थै च ऐ फी जे किश ओह करदे
हे ओह ओहदी उनेंगी खबर देग ॥ 160 ॥

जिन्हें नेकी कीती दी ऐ उस नेकी शा दस्स
गुणा (ज्यादा) उंदा हक्क होग ते जिन्हें पाप
कमाए दा ऐ, उनेंगी सिर्फ उनी गै स'जा दिती
जाग ते उंदे पर किश बी जुलम नेई कीता
जाग ॥ 161 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे सच्चेन गै मेरे रब्ब नै सिद्धे
रस्तै पासे अगुआई कीती ऐ, ऐसे धर्म पासै
जेहदे च कोई त्रेढापन (डॉंग-त्रेढ़) नेई यानी
इब्राहीम दा धर्म जेहका सचाई पर कायम हा ते
ओह मुश्रिकें बिच्चा नथा ॥ 162 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे मेरी नमाज ते मेरी कुरबानी
ते मेरी जिंदगी ते मेरी मौत अल्लाह आस्तै गै न
जेहका सारे ज्हान्नै दा रब्ब ऐ ॥ 163 ॥

ते उसदा कोई शरीक नेई ते मिगी इस गल्ला
दा हुकम दिता गेदा ऐ ते अ'ऊं सारें शा पैह्ला
फरमांबरदार आं ॥ 164 ॥

तू आख जे क्या अ'ऊं अल्लाह दे सिवा
(कुसै होरस दी) रब्ब दे रूपै च मांग करां?
असल च ओह हर चीजै दा पालन-पोशन
करने आह्ला ऐ ते हर इक जान जे किश
ओह कमांदी ऐ ओहदा (बोझ) उसै पर ऐ
ते कोई बोझ चुकने आह्ला कुसै दूए दा
बोझ नेई चुकनी सकदा! फी अपने रब्ब पासै

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِبَعًا
لَّسَتْ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِلَّا مَا أَمَرَهُمْ إِلَى
اللَّهِ ثُمَّ يَكْتُمُونَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٠﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا
وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا
مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦٢﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٣﴾

لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ وَبِذَلِكَ أَمَرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٤﴾

قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْعَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ
شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ۚ ثُمَّ إِلَى
رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٥﴾

1. इसाई इस आयत राहें एह प्रमाण दिंदे न जे कोई पापी कफ़फ़ारा (कुसै दा दोश/पाप अपने सिर लैने दा भाव) नेई होई
सकदा ते एह जे इस्लामी शिक्षा दे मताबक सिर्फ हज़रत मसीह गै निरदोश हे, पर इत्थें बोझ चुकने आहले दा अर्थ
पापी नेई बल्के एह ऐ जे जेहका अल्लाह दे सामनै जवाबदेह ऐ ते एह बी जे ओह निरदोश नेई। (लूका 18:19; मती
19:17 ते मत्कुस 10:18) इस आस्तै ओह कफ़फ़ारा नेई होई सकदे।

मैं थुआड़ा परतोना होग। फी ओह तुसेंगी उस
गल्ला दी खबर देग जेह्दे बारै तुम मत-भेद
करदे होंदे हे ॥ 165 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी संसार च (पैहले
लोकें दा) खलीफ़ा (स्थान लैने आह्ला)
बनाया ते तुंदे चा किश लोकें गी दूऐ पर दरजें
च इस आस्तै प्रधानता दिती जे उसनै तुसेंगी
जे किश प्रदान कीता ऐ ओहदे च ओह
थुआड़ी अजमैश करै। तेरे रब्ब दी स'जा सच्चें
गै तौले आई जंदी ऐ ते ओह सच्चें गै बौहत
बख़ाने आह्ला ते बार-बार रैह्म करने
आह्ला ऐ ॥ 166 ॥ (रुकू 20/7)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ
وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

ooo

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ مِائَتَانِ وَسَبْعُ آيَاتٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ رُكُوعًا

सूर: अल्-आराफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सौ सत्त आयतां ते चौहबी रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम करने
आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ़, लाम, मीम, साद¹। अ'ऊं अल्लाह सारें
शा ज्यादा जानने आहला ते सच्चा आं ॥ 2 ॥

الْمَصِّ ②

एह (क़ुरआन) इक (बड़ड़ी शान आहली)
कताब ऐ जेहकी तेरे पासै नाज़ल कीती गेदी ऐ
(तोह आपू नेई बनाई)। इस आसतै तेरे सीन्ने च
एहदी ब'जा करी कोई तंगी पैदा नेई होऐ। (इस
दे नाज़ल करने दा मकसद एह ऐ जे) तू एहदे
राहें (सुनने आहलें) गी औने आहली बिपता
शा) सोहगा करै ते एह (कताब) मोमिनें आसतै
इक अनुदेश ऐ ॥ 3 ॥

كِتَابٌ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ
حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنَذِرَ بِهِ وَذِكْرَى
لِلْمُؤْمِنِينَ ③

(अस इनें लोकें गी आखने आं जे) जेहका
कलाम थुआड़े रब्ब पासेआ थुआड़े पासै नाज़ल
कीता गेदा ऐ, ओहदा अनुसरण करो ते उस
(अल्लाह) दे सिवा उंदा अनुसरण नेई करो
जेहके थुआड़े (बिचार च) दूए कारसाज न,
पर तुस लोक बिल्कुल² नसीहत हासल नेई
करदे ॥ 4 ॥

إِشْعَوْا مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا
تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ④

1. ब्यौरे आसतै दिक्खो सूर: बक्रर: टिप्पणी आयत नं. 2; मूल शब्द साद दा अर्थ ऐ 'अ'ऊं सच्चा आं' भाव एह ऐ जे मेरे पासेआ जेहकी तलीम आवै ओह सच्च पर अधारत होंदी ऐ।
2. मूल शब्द क़लील दा शाब्दक अर्थ ऐ बड़ा थोड़ा। मुहावरे च इस दा भाव बिल्कुल नेई, यानी तिल-परमान बी नेई होंदा ऐ।

ते मतियां-हारियां बस्तियां नेहियां न जिंदा असें सर्वनाश करी दिता। (जेहदी तफसील एह ऐ जे) उंदे कश साढ़ा अज़ाब रातीं सुत्ते दे जां दपैहरां बेलै आराम करदे मौकै आया ॥ 5 ॥

इस आस्तै उसलै जिसलै जे साढ़ा अज़ाब उंदे कश आया उंदी जीहबा पर सिर्फ एह शब्द हे जे अस सच्चें गै जालम हे ॥ 6 ॥

इस लेई अस (उनें लोकें शा बी) जरूर पुछगे जिंदे पासै रसूल भेजे गे हे ते रसूलें शा बी जरूर पुछगे ॥ 7 ॥

फ्री अस जरूर गै उनेंगी अपनी जानकारी दे मताबक सचाई दसगे, की जे अस कदें बी उनें लोकें शा ओहलै¹ नेई रेह। (उंदे हालात सदा दिखदे हे) ॥ 8 ॥

ते उस (क्यामत आहलै) ध्याड़ै सारे कर्म दे तोल्लेआ जाना इक सच्ची गल्ल ऐ। इस आस्तै जिनें लोकें दे कर्म दे बोझ भारा होग ओह लोक कामयाबी हासल करने आहले होडन ॥ 9 ॥

ते जिनें लोकें दे बोझ हौले (हल्के) होए तां समझी लैओ, ऐसे लोक अपनी जात्रें गी घाटे च पाने आहले न। एह इस आस्तै होआ जे ओह साढ़ी आयतें दे बारे च जुलम शा कम्म लैंदे होंदे हे ॥ 10 ॥

ते असें तुसेंगी जरूर धरती च शक्ति प्रदान कीती ही ते ओहदे च थुआड़े आस्तै (भांत-सभांते) जिंदगी गुजराने दे साधन बनाए हे पर तुस बिल्कुल धन्नवाद नेई करदे ॥ 11 ॥
(रुकू 1/8)

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿٥﴾

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦﴾

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

فَلَنَقْصُرَ عَنْهُمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَافِينَ ﴿٨﴾

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١١﴾

1. यानी सदा उंदा निरीक्षण करदे हे।

ते असें तुसेंगी पैहलें (अस्पष्ट रूपै च) पैदा कीता हा, फी तुसेंगी (थुआड़ी परिस्थिति दे मताबक) रूप प्रदान कीते हे, फी फ़रिशतें गी गलाया हा जे आदम दे आज्ञाकारी बनो। इस पर फ़रिशतें ते आज्ञा दा पालन कीता, पर इब्लीस¹ आज्ञाकारी नेई बनेआ ॥ 12 ॥

(इस पर अल्लाह नै उसी) गलाया जे मेरे हुकम² दे होंदे होई तुगी कुसनै सजद: करने शा रोकेआ हा? उसनै उत्तर दिता जे अ'ऊं ते उस (आदम) शा उत्तम आं। तोह मेरे सभाऽ च अगग रक्खी दी ऐ ते ओहदे सभाऽ च गिल्ली³ मिट्टी दा गुण रक्खे दा ऐ। ॥ 13 ॥

(अल्लाह नै) गलाया जे (जेकर एह गल्ल ऐ तां) तूं इस (सुर्ग) चा निकली जा, की जे तेरे आस्तै मनासब नेई जे तूं एहदे च घमंड शा कम्म लैं। इस आस्तै तूं इत्थूं दा निकली जा। तूं तुच्छ ते नीच लोकें चा ऐं ॥ 14 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी उस दिनै तक ढेल दे जिसलै जे ओह चुक्के जाडन⁴ ॥ 15 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَكِ اسْجُدُوا لِلْآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّمَّنْ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ۝

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ۝

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ ۝

1. इब्लीस ते सजद: आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं. 35.
2. हालांकि हुकम ते सिद्धे रूपै च फ़रिशतें गी हा, पर जिसलै कुसै बड़डे अधिकारी गी हुकम दिता जा तां उसदे मतैहत्त कर्मचारी ओहदे च शामल होंदे न। पवित्र कुरआन च केई बार गल्लें दा सरबंथ ते हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कन्नै होंदा ऐ, पर ओहदा अर्थ थुआड़े सारे अनुयायी होंदे न। जियां जे गलाया गेदा ऐ जे जिसलै मापे बुढेर होई जान तां तूं उनेंगी उप्फ तक नेई आख। (सूर: बनी इस्लाम आयत नं० 24) ते असल गल्ल एह ऐ जे तुस अनाथ हे। इस आस्तै एहदा अर्थ थुआड़े अनुयायी न तुस आपूं नेई।
3. यानी गिल्ली मिट्टी आंगर मनुक्खें गी केई चाल्ली दे गुणें च ढालेआ जाई सकदा ऐ। जेकर इक मनुक्ख चाह तां सर्वोत्तम सत्ता दे अधीन बी होई सकदा ऐ, पर मेरे (शतान दे) सभाऽ च तोह अगगी दे गुण रक्खे दे न। इस आस्तै अ'ऊं कुसै दे मतैहत्त नेई रेही सकदा। इस आस्तै इस आयत दा एह अर्थ नेई जे मानव-समाज दी ख़िरट्टी मिट्टी कन्नै कीती गेदी ऐ ते शतान दी अगगी कन्नै। बल्के अर्थ एह ऐ जे मानव-प्रकृति च एह गुण रक्खेआ गेदा ऐ जे ओह परिस्थिति दे मताबक ढली जंदा ऐ, पर शतान दे सभाऽ च प्रचंड अगगी आहली उतेजना पाई जंदी ऐ ते ओह ना-फरमान्नी शा कम्म लैंदा ऐ।
4. एहदा एह अर्थ नेई जे क़्यामत तक ढेल देरे, बल्के एह अर्थ ऐ जे अध्यात्मक सूझ-बूझ होने तक मिगी ढेल देरे।

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ①

(अल्लाह नै) जवाब दिता तुगी (तेरी मांग/आखे मूजब) ढेल दिती गई ऐ ॥ 16 ॥

قَالَ فِيمَا آغْوَيْنِي لَا فَعْدَنَ لَهُمْ صِرَاطُكَ الْمُسْتَقِيمَ ②

उसनै गलाया गल्ल इयां ऐ जे तोह मेरा बिनाश¹ कीता ऐ। इस आस्तै अ'ऊं उंदे (मानव-समाज) आस्तै तेरे सिद्धे रस्ते च बेही जाड ॥ 17 ॥

ثُمَّ لَا يَأْتِيهِمْ مِنَ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ③

फो अ'ऊं उंदे सामनेआ, पिच्छुआं, सज्जे जां खब्बे पासेआ (बक्हाने/भड़काने आस्तै) उंदे कश ओडते तू उंदे चा मते-हारें गी शुकरगुजार नेई पागा ॥ 18 ॥

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُورًا ④
لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

(अल्लाह नै) गलाया जे इत्थुआं निकली जा। तेरी सदा निंदेआ कीती जाग ते तू अल्लाह दे कुर्ब (नेड़मेपनै) शा बी दूर रौहगा ते जेहके बी इनें लोके चा तेरा अनुसरण करडन (अ'ऊं उनेंगी आखना आं जे) तुंदे सारें कनै नरकें गी भरी देड ॥ 19 ॥

وَلَا تَدْرُسْكَ أَنْتَ وَرَوْحُكَ الْجَنَّةَ فَكَلَّا
مِنْ حَيْثُ شِئْنَا وَلَا تَقْرَبُ هَذِهِ الشَّجَرَةَ
فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ⑥

ते हे आदम! (अ'ऊं तुगी आखना आं जे) तू ते तेरा साथी सुर्गे च रौह। इस आस्तै तुस जिल्थुआं चाहो खाओ-पियो² ते इस (म'ना कीते गेदे) बूहटे³ दे लागै बी नेई जायो। बरना तुस जालम होई जागे ओ ॥ 20 ॥

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا
مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِهِمَا وَقَالَ مَا

इस पर शतान नै उनें दौर्नीं (आदम ते ओहदे साथी) दे दिलै च खतोला पैदा करी दिता तां जे जे किश उंदे नंग चा उंदे आस्तै छपालेआ

1. इस दा एह अर्थ नेई जे अल्लाह नै शतान दा बिनाश कीता हा, बल्के शतान नै ते अपने कुकर्म कारण आपू अपना सर्वनाश कीता हा।
2. इस फिकरे शा सेहो होंदा ऐ जे शरीअत दी नीह पवित्रता पर रक्खी गेदी ऐ। सिर्फ ऊपे पदार्थ रूहाम करार दिते गेदे न जेहके आध्यात्मिक ते शरीरक ट्रिस्टीकोण कनै हानीकारक न।
3. बरजत (म'ना कीते गेदे) बूहटे दा अर्थ ओह आदेश न जिंदे च किश गल्लें शा आदम गी रोकेआ गेआ हा खासकर इब्नीस दी संतान कनै संपर्क रक्खने शा। कुरआन करीम च लिखे दा ऐ जे पवित्र बूहटे दा अर्थ अच्छे आदेश होंदे न। (दिक्खो सूर: इब्राहीम आयत: 27) इत्थें बी बरजत बूहटे दा अर्थ ओह आदेश न जिंदे शा बचने आस्तै हजरत आदम गी गलाया गेआ हा ते जिंदे चा इक बड्डा आदेश इब्नीस ते ओहदी संतान शा बचने दा हा।

गेदा हा उसी जाहर¹ करी देऐ ते गलाया जे इस बूहटे शा थुआड़े रब्ब नै तुसंगी सिर्फ़ इस आस्ते रोके दा ऐ जे ऐसा निं होऐ जे कुदै तुस दमें फ़रिश्ते बनी जाओ ते तुस दमें अमर² नेई होई जाओ ॥ 21 ॥

ते शतान नै सघंद खाइयै उनेंगी गलाया जे अ'ऊं थुआड़ी दौनीं दी भलाई चाहने आह्ला आं ॥ 22 ॥

फी उनें दौनीं गी धोखा देइयै उंदे थाहरै (थमां) हटई दित्ता। फी जिसलै उनें दौनीं उस (बरजत) बूहटे परा किश खाई लैता तां उंदा नंग उंदे पर खुल्लती गेआ ते ओह सुगै दी शोभा³ दे समानें गी अपनै उप्पर चमकान लगी पे ते उनें दौनीं गी उंदे रब्ब नै बुलाया⁴ ते गलाया जे क्या में तुस दौनीं गी इस बूहटे शा रोकेआ नथा ते एह नथा गलाया जे शतान थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 23 ॥

उनें दौनीं गलाया जे हे साढ़े रब्ब! असैं अपने-आपै पर अत्याचार कीता। जेकर तू असेंगी नेई बख्शगा ते साढ़े पर रैहम नेई करगा तां अस

نَهَكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ ۖ اِلَّا اَنْ تَكُونَا مَلَكَئِيْنٍ اَوْ تَكُوْنَا مِنَ الْخٰلِدِيْنَ ۝

وَقَاَسَمَهَا اِنِّيْ لَكُمْ اَلِمِنَ النَّصِيْحِيْنَ ۝

فَدَلَّيْهُمَا بِعُرْوَةٍ ۚ فَلَمَّا ذَاَقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَآئُهُمَا وَطُفُقَا يَخْضِبِيْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَاَقُلَّ لَكُمْ اَلَاِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمْ اَعَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝

فَاَلَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ

1. बुरे बिचार जित्थें मनुक्खें दा सर्वनाश करी दिंदे न उत्थें उंदे रहें मनुक्खें पर ओहदियां कमियां बी जाहर होई जेदियां न।
2. बुरे बिचार मनुक्खें गी एह दसदे न जे जिनें गल्लें शा अल्लाह नै उसी रोके दा ऐ ऊऐ करने कनै ओहदी त्रक्की ते प्रगति ऐ। इक चोर जां इक गुञ्जखोर इय्यै समझदा ऐ जे लोकें दा माल हड़पने कनै गै संसार च उसी सुखी जीवन प्राप्त होई सकदा ऐ।
3. यानी जिसलै मनुक्खें शा पाप होई जंदे न तां ओहदी अंतरात्मा उसी सचेत करदी ऐ जे दिक्ख। तू किन्ना कमजोर हा। इस कुकर्म नै तुगी कोई लाह नेई पुजाया ते जेकर तू एह कुकर्म नेई बी करदा तां बी तुगी कोई घाटा/तंगी नथी उसलै उस मनुक्खें गी समझ ओंदि ऐ ते ओह सुगै दी शोभा दे समानें यानी उनें कर्म रहें अपने पापें गी खट्टने दी कोशश करदा ऐ जिंदे फलसरूप इक मनुक्ख सुग जाई सकदा ऐ। पवित्र कुरआन च मूल शब्द 'वरक़िलजन्नत' ऐ जेहदा अर्थ शोभा बी होँदा ऐ। आयत दा भाव एह ऐ जे जिनें कर्म कनै सुगै दी शोभा हासल होँदी ऐ ओह कम्म हजरत आदम ते हजरत हव्वा नै करना शुरू करी दिते तां जे उंदियां कमियां खट्टियां जान।
4. एहदा एह अर्थ नेई जे पापी लोकें गी असल च कोई इल्हाम होँदा ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे जिसलै तगर मनुक्खें दे दिलें च शर्म ते नदामत पैदा होँदी ऐ तां उंदी शुद्ध आत्मा उनेंगी दसदी ऐ जे जे किश अल्लाह नै गलाया हा ओह भेलआं सच हा ते जेहके उसनै कर्म कीते हे ओह गलत हे। उसलै ओह नम्मरता पूर्वक प्रार्थना करना ते माफियां मंगन लगी पाँदा ऐ ते खुदा दी अपार किरपा हासल करी लैदा ऐ।

जरूर घाटा खाने आहलें चा होई जागे ॥ 24 ॥

الْخَيْرِينَ ①

उसलै उस (अल्लाह) नै गलाया जे तुस सारे दे सारे इत्थुआं उठी¹ जाओ। तुंदे चा किश लोक दूए किश लोकें दे बैरी होडन ते तुंदे आस्तै इससै धरती च ठकाना² ते किश चिरै तक (भागें च) लाह् दुआना होग ॥ 25 ॥

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى
حِينٍ ②

फी गलाया जे इससै धरती च तुस जींदे रौहगे ओ ते इससै च मरगे ओ ते इससै चा कड्डे³ जागे ओ ॥ 26 ॥ (रुकू 2/9)

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ③

हे आदम दी संतान! असें थुआड़े आस्तै इक ऐसा लबास⁴ पैदा⁵ कीता ऐ जेहका थुआड़े छपालने आहले अंगें गी खटदा ऐ ते शोभा दा साधन बी ऐ ते संयम दा लबास ते सारें शा उत्तम लबास ऐ। एह् (लबास दा आदेश)

يٰۤاٰدَمُ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَیْكَ مِیۡسًا
مُّوَارِیۡ سَوَاتِیْكَ وَرِیۡسًا وَلِبَاسٍ
الَّتَقْوٰی ۚ ذٰلِكَ خَیۡرٌ ۚ ذٰلِكَ مِنْ اٰیٰتِ اللّٰهِ

1. इस आयत शा सेही होंदा ऐ जे पैहलें जिनें शतानें दा जिकर होई चुके दा ऐ ओह् मनुक्ख गै हे, की जे इस आयत शा सिद्ध होंदा ऐ जे मानव ते दानव दौनीं गी किट्टे गै निकलने दा आदेश हा ते सूचत कीता गेदा हा जे ओह् आपस च बैर भावना शा कम्म लै करडन। हून इस संसार च मनुक्ख गै लभदे न, पर शतान कोई बी नजरी नेई आँदा ते फी मनुक्ख गै बैरी न। शतानें दा अपना कोई ऐसा समूह नेई लभदा जेहका मानव-समाज कनै बैर ते ईरखा-ट्रेषा रखदा होऐ।
2. एह्दे शा बी पता लगदा ऐ जे इत्थें मानव-प्राणी दा गै जिकर ऐ ते इब्लीस जां ओह्दे अनुयायियें कनै सरबंधत इक चाल्ली नै मनुक्ख गै ऐ, की जे अल्लाह आखदा ऐ जे मानव-जाति इब्लीस, शतान ते ओह्दा अनुसरण करने आहले इससै संसार च कम्म करडन ते इससै धरती च नबास करने ते कम्म करने आहले सारे दे सारे मनुक्ख गै न।
3. इस आयत शा स्पष्ट ऐ जे कोई मनुक्ख प्रिथ्वी शा बाहर नेई जाई सकदा नां गै गासै पर जाई सकदा ऐ जियां जे किश लोकें दा भरम ऐ जे हजरत ईसा-मसीह ते हजरत इद्रीस गासै पर उठी गेदे न। जेकर ओह् दमै गासै पर बैठे दे न तां फी जां ते एह् आयत झूठ ऐ जे तुस इससै प्रिथ्वी च जींदे रौहगे ओ जां फी हजरत ईसा ते हजरत इद्रीस मनुक्ख नेई हे। इस आयत शा एह् बी सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत ईसा ते हजरत इद्रीस ते सारे ऐसे मनुक्ख जिंदे बारै आखेआ जंदा ऐ जे ओह् गासै पर मजूद न असल च इससै धरती पर अपना जीवन बतीत करडन, इससै च दब्बे जाडन ते इससै चा दबारा जींदे होइयै उठडन।
4. लिबास - लाने आहले कपड़े-पशाक।
5. मूल शब्द 'अन्जलाना दा इक अर्थ पैदा करना बी होंदा ऐ जियां जे पवित्र कुरआन च ऐ, असें लोहा पैदा कीते दा ऐ। (दिकखो सूर: हदीद आयत नं० 26) ते अल्लाह नै तुंदे पर रसूल उतारे दा ऐ यानी तुंदे कश रसूल भेजे दा ऐ। (सूर: तलाक़ आयत: 11-12)।

अल्लाह दे आदेशें चा इक आदेश ऐ तां जे तुस नसीहत हासल करो ॥ 27 ॥

हे आदम दी संतान! शतान तुसेंगी (अल्लाह दे रस्ते थमां) भटकाई नेई देऐ। जिस चाल्ली जे उसनै थुआड़े मापें गी सुगें चा कड्ढी दित्ता हा। उसनै उंदे दौनीं शा उंदे लबास खूसी लैते हे तां जे उंदे छपालने आहली चीज जाहर करी देऐ। ओह ते उसदा दल¹ तुसेंगी उत्थुआं दिखदे न जित्थुआं तुस उनेंगी नेई दिखदे। असें शतानें गी इन्कार करने आहलें दा दोस्त² बनाए दा ऐ ॥ 28 ॥

ते जिसलै ओह (मुन्कर) लोक कोई बुरा कम्म करदे न तां गलांदे न जे असें अपने पुरखें गी इसै रीति (हरें) पर पाया हा ते अल्लाह नै असेंगी इसै दा हुकम दिते दा ऐ। तूं गलाई दे जे अल्लाह बुरी गल्लें दे करने दा हुकम कदें बी नेई दिंदा। क्या तुस अल्लाह दे बारे च ओह गल्लां झूठ-मूठ गै आखदे ओ जिंदा तुसेंगी आपूं इलम नेई? ॥ 29 ॥

तूं गलाई दे जे मिगी मेरे रब्ब नै न्याऽ करने दा हुकम दिते दा ऐ ते एह जे हर इक मस्जिद दे लागै (उपासना बेलै) अपना ध्यान ठीक करी लै करा करो ते अल्लाह दी उपासना गी ठीक उसै दा हक्क समझदे होई उसै गी पुकारो। जिस चाल्ली उसनै थुआड़ी शुरुआत कीती ही। तुस फी इक दिन उसै पैहली हालत पासै परतोगे ओ ॥ 30 ॥

उसनै इक गरोह गी हदायत दिती दी ऐ, पर इक दूए गरोह पर गुमराही सिद्ध होई चुकी दी ऐ,

لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

يَبْنَىٰ آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا
أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا ۖ إِنَّهُ
يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِمَّنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ
لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا
آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۖ قُلْ إِنَّا لِلَّهِ لَا يَأْمُرُ
بِالْفَحْشَاءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا
وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

1. यानी शतान दी संतान इस संसार च बड़ी धूर्तता शा कम्म लैदी ऐ ते मोमिन गी ताड़दी (जाचदी) रँहदी ऐ तां जे उंदे कर्म गी बगाड़ियै लोकें गी सुनान ते तां जे उनेंगी उंदा बैरी बनाई देन।
2. यानी मुन्कर लोक एह प्रेरणा दिंदे न जे प्यो-दादे दियें गल्लें पर डटे दे र'वो, सूझ-बूझ शा कम्म नेई लैओ।

की जे उनें अल्लाह गी छोड़िये शतानें गी अपना दोस्त बनाई लैते दा ऐ ते ओह इस भलेखे च न जे ओह हदायत पाई चुके दे न ॥ 31 ॥

हे आदम दी संतान! हर-इक मस्जिद दे लागै (उपासना बेलै) जीनत¹ (दे समान) अखत्यार करी लै करा करो ते खाओ-पिय्यो ते फजूल खर्ची नेई करो, की जे ओह (अल्लाह) फजूल² खर्च करने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 32 ॥ (रुकू 3/10)

तू आखी दे जे अल्लाह दी उस सुंदरता गी जिसी उसनै अपने बंदें आस्तै कइटे दा ऐ, कुसनै र्हाम³ ठरहाए दा ऐ। इसै चाल्ली रिशक चा पवित्तर पदार्थें गी बी कुस नै र्हाम⁴ करार दिते दा ऐ? तू गलाई दे जे एह ते असल च इस संसार च बी मोमिनें आस्तै ऐ ते क्यामत आहलै रोज ते सिर्फ उंदे आस्तै गै होइन। इसै चाल्ली अस अपनी आयतां ज्ञान रक्खने आहले लोकें आस्तै तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 33 ॥

तू गलाई दे जे मेरे रब्ब नै सिर्फ बुरे कर्मों गी र्हाम करार दिते दा ऐ भामें ओह छप्पे दे होन ते भामें जाहरी-बाहरी ते पाप ते बिना हक्क दे उदंडता गी बी र्हाम करार दिते दा ऐ ते इस

إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ①

يَبْنِي آدَمُ حُذُوزًا يَنْتَكُمُ عَنْ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ②

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ③ كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْقَوَامِ لِيَعْلَمُونَ ④

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَفِيعَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمُ وَالْبَغْيُ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا

1. यानी मस्जिद च ओने शा पैहलें गै अपने मन ते बिचारें गी शुद्ध करी लै करा करो ते शरीर ते अपने लाबै गी बी साफ ते पवित्तर करी लै करा करो।
2. मस्जिद कनै खाने-पीने ते फजूल खर्ची दा कोई सरबंथ नेई सेही होंदा, पर इसी इन्थें ब्यान करने च हिक्मत एह ऐ जे भोजन दा शरीर पर गैहरा असर पोंदा ऐ। उपासना अच्छे ते उपयोगी कर्म दी शक्ति प्रदान करदी ऐ। इस चाल्ली शरीर, आत्मा ते उपासना दा आपस च गैहरा संबंध ऐ। इस आस्तै दस्से दा ऐ जे विधिवत नमाज पढ़ो तां जे शुभ कर्म करने दी समर्थ प्राप्त होऐ। जेहदे च इक बड़्डी शिक्षा एह-ऐ जे खाने-पीने च फजूल खर्ची नेई करो।
3. मतलब एह ऐ जे खाने-पीने ते लाबे-लबास आदि च दूरात चीजें दा प्रयोग इस्लाम धर्म दे हुकम दे बरुद्ध ऐ। एह मुश्रिकें ते ईसाइयें दी शिक्षा ही, पर पवित्तर कुरआन दसदा ऐ जे अल्लाह भ्रिष्ट ते गंदा रौहने दी अजाजत नेई दिंदा। इसदा हुकम ते म्हेशां पवित्तर ते साफ रौहने आस्तै ऐ।
4. ईसाइयें ते हिंदुएं दा बिचार ऐ जे ईश्वर भगत श्रेष्ठ ते सुआदला भोजन कदें बी नेई करदे, पर इस्लाम आखदा ऐ जे कुल्ल पवित्तर भोजन सारे मोमिनें आस्तै जायज न, की जे अल्लाह नै इन पदार्थें गी प्रयोग च आहने आस्तै गै पैदा कीते दा ऐ।

गल्ला गी बी जे तुस कुसै ऐसी सत्ता गी अल्लाह दा शरीक करार देओ जेहदी सचाई आस्तै उस नै (अल्लाह नै) कोई दलील नेई उतारी ते इस गल्ला गी बी (नजैज गलाए दा ऐ) जे तुस अल्लाह पर नेह झुठे अलजाम लाओ जिनेंगी तुस नेई जानदे ॥ 34 ॥

हर कौम दे खातमे दा समा¹ निश्चत ऐ। इस आस्तै जिसलै उंदे खातमे दा समा आई जा तां ओहदे शा ओह नां ते इक घड़ी पिच्छें रेही सकदे न ते नां गै इक घड़ी अगें बधी सकदे न ॥ 35 ॥

हे आदम दी संतान! जेकर तुंदे कश तुंदे चा गै रसूल बनाइयै भेजे जान इस चाल्ली जे ओह धुआडे सामनै मेरियां आयतां पढ़ियै सुनांदे होन, तां जेहके लोक संयम अखत्यार करन ते सुधार करन उनेंगी (औनै आहले समें दा) कोई डर नेई होग ते नां ओह होई-बीती दी गल्लें बारै चैता बुझडन ॥ 36 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़ी आयतें गी झुठलांदे न ते घमंड करदे होई उंदे शा मूंह फेरी लेंदे न ओह नरकै च पौनै आहले न। ओह ओहदे च चिरै तगर पेदे रौहडन ॥ 37 ॥

इस आस्तै (दस्सो जो) उस शख्स शा बद्ध दूआ कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह पर झुठ² गंढदा होऐ ते अल्लाह दिवें

وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

يُنَبِّئُ آدَمَ إِنَّمَا يَتَّبِعُكُمْ رَسُولٌ مِّنْكُمْ يَتَّقُونَ عَلَى كُمُ الْيُنَّبِئُ فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۖ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمُ النَّصِيبُ

1. एह मतलब नेई ते तकदीर कन्नै मुद्दत निश्चत करी दिती दी ऐ बल्के तकदीर नै कर्म निश्चत करी दिते दे न जिंदे कन्नै कौम दी उमर घटदी जां बधदी ऐ। जिसलै नेक कर्म शा कौम हटग तां ओह तबाह होई जाग। इस आस्तै मुद्दत दा मतलब ओह कनून ऐ जेहदे तैहत्त मुद्दत लम्मी जां निक्की होंदी ऐ।
2. पवित्र कुरआन च इफ़तरा शब्द ऐ। इफ़तरा सच्चा बी होंदा ऐ ते झूठा बी। सच्चा इस हालत च जे जेहकी गल्ल इक शख्स कुसै पासे मन्सूब करदा ऐ, ओह गल्ल होऐ ते सच्ची पर अगले नै ओह गल्ल गलाई दी नेई होऐ। ते झूठा इस सूरत च जे जेहकी गल्ल अगले कन्नै मन्सूब कीती जा, होऐ बी झूठी ते अगले नै आखी दी बी नेई होऐ।

आयतें गी झुठलांदा होऐ। ऐसे लोकें गी निश्चत स'जा चा उंदा हिस्सा उनेंगी मिलदा रौह्ग इत्थें तक जे जिसलै उंदे कश साढ़े फरिश्ते उंदे प्राण लैने आस्तै जाडन तां ओह पुछडन जे ओह (शरीक) कुत्थें न जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे हे? उस बेलै एह लोक जवाब देडन जे ओह ते साढ़े शा गायब होई गे ते ओह अपने बारै आपू गुआही देडन जे ओह मुन्करें च शामिल हे ॥ 38 ॥

(उसलै अल्लाह उनें गी) गलाग जे जाओ ते जाइयै अग्गी च उनें जिनें ते मनुक्खें दे दलें च शामिल होई जाओ जेहके तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न। जिसलै कोई कौम अग्गी च दाखल होग तां (अपने शा पैहलकी) भैनू (यानी कौम) पर लानत बर्हाग, इत्थें तक जे जिसलै सारे ओहदे च दाखल होई जाडन तां उंदे चा खीरली (दाखल होने आहली) कौम अपने शा पैहलें आहली कौम बारै गलाग जे हे साढ़े रब्ब! इनें लोकें असेंगी गुमराह कीता। इस आस्तै तू उनेंगी केई गुणा ज्यादा बधाइयै अजाब दे। इस पर ओह (अल्लाह) गलाग जे सारें गी गै ज्यादा¹ अजाब मिला करदा ऐ, पर तुस नेई समझदे ॥ 39 ॥

ते (एहदे पर) उंदे चा पैहली कौम दे लोक अपने शा बा'द च औने आहली कौम दे लोकें गी गलाडन जे तुसेंगी साढ़े पर कोई प्रधानता नथी (जे तुसेंगी घट्ट अजाब दिता जा)। इस आस्तै तुस अपने कुकर्म कारण अजाब दा सुआद चक्खो ॥ 40 ॥ (रुकू 4/11)

مِّنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا إِنَّا مَّا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا أَصَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أَخْرِجْنَهُمْ لِأُولِهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصَلُّونَا فَاتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَال لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأَخْرَجْنَهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

1. अजाब र्हेशां ज्यादा गै सेही होंदा ऐ इत्थें तक जे हर बमार समझदा ऐ जे सायद मेरी बमारी ज्यादा ऐ ते दूए दी घट्ट।

ओह लोक जिनें साढ़ी आयतें गी झुठलाए दा ऐ ते घमंड करदे होई उंदे शा मूह फेरी लैता ऐ, उंदे आस्तै गासै दे दरोआजे नेई खोहले जाडन ते ओह सुगै च प्रवेश नेई करी सकडन इत्थें तक जे ऊंट सूई दे नक्कै च प्रवेश¹ करै ते अस अपराधियें गी इसै चाल्ली बदला दिन्ने आं ॥ 41 ॥

ते उंदे आस्तै हेठ-उप्पर (रजाई-बिस्तरा) नरक गै होग ते अस इसै चाल्ली जालमें गी बदला दिन्ने आं ॥ 42 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें शुभ कर्म कीते दे न (उनें गी चेता र² वै जे) अस कुसै जात्रै पर ओहदी समर्थ शा बद्ध जिम्मेदारी नेई पांदे। ओह लोक जन्नत च दाखल होने आहले न ते ओह ओहदे च म्हेशां आस्तै बास करडन ॥ 43 ॥

ते अस उनें सुगै बासियें दे सीने चा (इक-दू दे प्रति) मलीनता कड्डी देगे ते उंदे दखल ते कब्जे² च नैहरां बगदियां होडन ते ओह गलाडन जे हर चाल्ली दी स्तुति दा हक्कदार सिर्फ अल्लाह गै ऐ जिसनै असेंगी (इस सुगै दा) रस्ता दस्सेआ ते जेकर अल्लाह असें गी एहदा रस्ता नेई दसदा तां अस कदें बी एहदा रस्ता नथे पाई (ढूंडी) सकदे। यकीनन साढ़े रब्ब दे रसूल सच्चें गै सच्च लेइयै साढ़े कश आए हे ते उनें गी उच्ची अवाजै

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ⑩

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ⑪

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑫

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۚ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لهذا ۖ وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدانا اللَّهُ ۚ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ وَتُودُّونَ أَنْ تُلْغِمَ الْجَنَّةَ ۚ أَوْ رَتَّبُوا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑬

1. यानी जिस चाल्ली ऊंटै दा सूई दे नक्के च दाखल होना ना-ममकन ऐ उसै चाल्ली ऐसे पापियें दा सिर्फ अपने कर्म दे अधार पर सुगै च दाखल होना बी ना-ममकन होग। हां! जेकर अल्लाह कुसै पर रैहम करै तां गल्ल होर ऐ।
2. संसार दियां नैहरां ते बड्डे-बड्डे जिमिंदारें जां सरकार दियां होंदियां न, पर परलोक च सुगैबासियें गी पानी देने आहलियें नैहरें पर उंदा गै अधिकार होग।

च गलाई दित्ता जाग जे एह ओह सुर्ग ऐ जेह्दा तुसेंगी उनें कमें कारण बारस बनाया गेआ ऐ जेहके तुस करदे होंदे हे ॥ 44 ॥

ते सुर्गा आहले लोक नरकै आहलें गी गलाडन जे साढ़े रब्ब नै जेहका बा'यदा कीता हा, उसगी असैं ते सच्चा पाया ऐ। क्या तुसैं बी उस बा'यदे गी सच्चा पाया ऐ जेहका थुआड़े रब्ब नै तुंदे कन्नै कीता हा? इस पर नरकै आहले गलाडन, हां, हां! इस आसतै इक पुकारने आहला उंदे बश्कार जोरें गलाग जे इनें जालमें पर खुदा दी लानत होऐ ॥ 45 ॥

जेहके अल्लाह दे रस्ते शा (लोकें गी) रोकदे हे ते इस रस्ते च नेदापन दूंडे होंदे हे ते कनै गी परलोक (दे जीवन) दा इन्कार करने आहले हे ॥ 46 ॥

ते उनें दौन्नौ (यानी सुर्गबासियें ते दोजखियें) बश्कार इक रोक होग ते आराफ़¹ पर किश लोक ऐसे होडन जेहके सारें गी उंदे चेहरें शा पछानदे होडन। ओह सुर्ग बासियें गी दिक्खियै गलाडन जे तुंदे पर सलामती होऐ, ओह अजें सुर्ग च दाखल नेई होऐ दे होडन पर ओहदे (सुर्ग) च जाने दी मेद रखदे होडन ॥ 47 ॥

जिसलै उंदी (सुर्गबासियें दी) द्रिस्टी नरक बासियें आहली बक्खी फराई जाग तां ओह गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! असैं गी जालम लोकें चा नेई बनायो ॥ 48 ॥ (रकू 5/12)

ते आराफ़ आहले किश लोकें गी जिनेंगी ओह उंदे चेहरें थमां पछानदे हे गलाडन जे नां ते थुआड़ी तदाद नै तुसें गी कोई लाह पुजाया ते नां

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ النَّارِ أَنِ
قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ
وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ
فَإِنَّ مَوْذِنًا بَيْنَهُمْ أَنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا
عُوجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُورُونَ ﴿٤٥﴾

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ
رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمِهِمْ وَنَادُوا
أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْهِمْ
لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ
أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا
يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ

1. मूल शब्द आराफ़ शा अभीष्ट कामिल न।

गै थुआड़े उनें बड़डे-बड़डे दा'वें जिंदे आधार पर तुस घमंड करदे होंदे हे ॥ 49 ॥

(पही ओह सुर्ग बासियें आहले पासै अशारा करदे होई नरक-बासियों गी गलाडन) क्या एह ऊऐ लोक न जिंदे बारै च तुस सघंद खाइयै आखदे होंदे हे जे अल्लाह उंदे कनै कदें बी रहमत दा ब्यहार नेई करग। (पही उनें सुर्गबासियें गी जेहके सुर्ग च दाखल होने दी बलगाई च होडन, अल्लाह गलाग जे) जाओ तुस सुर्ग च दाखल होई जाओ, तुसेंगी नां ते औने आहले कल्लै दा कोई भै¹ होग ते नां पिछले कल्लै दी कोई घटना दुखी करग ॥ 50 ॥

ते नरक बासी सुर्ग बासियें बकखी मखातब होइयै गलाडन जे थोड़ा हारा पानी साढ़ी बकखी बी सुट्टो जां जे किश अल्लाह नै तुसेंगी प्रदान कीते दा ऐ ओहदे चा किश असेंगी बी देओ। (एहदे पर सुर्ग बासी) गलाडन जे अल्लाह नै एह दमै पदार्थ मुन्कारें आस्तै रूहाम करार दिते दे न ॥ 51 ॥

(ऐसे मुन्कर लोक) जिनें अपने धर्म गी हासा-मजाक बनाई रक्खे दा हा ते संसारक जीवन नै उनेंगी धोखे च पाई रक्खे दा हा। इस आस्तै अज्ज अस बी उनेंगी छोड़ी देगे जिस चाल्ली उनें अपने इस दिनै दे मिलने (दे बिचार) गी छोड़ी रक्खे दा हा ते इस ब'जा करी बी जे ओह साढ़ी आयतें दा हठपूर्ण इन्कार करदे हे ॥ 52 ॥

عَنكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ۝

أَهْوَلَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۖ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ۝

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۖ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ فَالْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسُوا الْإِقَاءَ يَوْمَ مِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۝

1. मूल शब्द 'खौफ' दा अर्थ ऐ भविष्य च होने आहले कुसै संकट दा भै ते "हुजन" दा अर्थ ऐ दिल पर होई-बीती दी घटना दे दुख दा असर।

ते असें उनें गी इक बड़्डी शान आहली कताब
प्रदान कीती दी ऐ जिसी असें उंदे ज्ञान दे
आधार पर तफसील कनै ब्यान करी दित्ते दा
ऐ ते ओह मोमिनें आस्तै हदायत ते रैहमत ऐ
॥ 53 ॥

क्या अज्ज एह लोक इस कताबा चा लिखी
गेदी गल्लें दी असलीयत खुल्लने दा इंतजार
करा करदे न? जिस रोज इस दी सचाई बंदोई
जाग तां ओह लोक जिनें इस शा पैहलें इसी
छोड़ी दित्ता हा, गलाडन साढ़े रब्ब दे रसूल
बिल्कुल सच्च गलांदे हे। इस आस्तै क्या साढ़े
लेई कोई सफारश करने आहले हैन जेहके
साढ़ी सफारश करन ते क्या एह ममकन ऐ जे
असें गी दबारा संसार च भेजेआ जा तां अस
जेहके बी कुकर्म करदे होंदे हे उंदी ज 'गा दूए
नेक कर्म करन लगी पौचै। सच्चें गै ओह लोक
(जिंदा जिकर उप्पर होई चुके दा ऐ) घाटे च
पेई गेदे न (ते अपनी जानें गी बी उनें घाटे च
पाई दित्ता) ते जेहकियां गल्लां ओह अपने
कशा बनाइयै करदे होंदे हे अज्ज उंदे शा खुसी
लैतियां गेइयां ॥ 54 ॥ (रुकू 6/13)

थुआड़ा रब्ब सच्चें गै अल्लाह गै ऐ जिसनै
गासें ते धरती गी छें दौरें च पैदा कीता ऐ, फही
ओह राज सिंहासन पर मजबूती कनै कायम
होई गोआ। ओह रातों गी दिनै पर पांदा ऐ
जेहका उसी तौले गै पकड़ना चांहदी ऐ ते
सूज गी ते चनै गी ते तारें गी इस चाल्ली
पैदा कीता ऐ जे ओह सब उसदे हुकम दे
अधीन (बगैर तनखाही) मानव-सेवा दा कम्म
करा करदे न¹। सुनो? पैदा करना बी उसै दा
कम्म ऐ ते कनून बनाना बी (उसै दा कम्म

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَى عِلْمٍ
هُدًى وَرَحْمَةٍ لِّلْقَوْمِ يَوْمُ مَوْتٍ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي
تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ قَهْلُ لَنَا مِنْ
شُفْعَاءَ فَيَشْفَعُونَ لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ يُعْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا وَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَ النُّجُومُ
مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهُ إِلَّا لَهُ الْخَلْقُ
وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

1. मूल शब्द 'मुसख्खर' दा अर्थ ऐ बिना तनखाही दे कम्म करना।

ऐ) अल्लाह बौहत बरकत आह्ला ऐ जेहका सारे ज्हान्नें दा रब्ब ऐ ॥ 55 ॥

तुस अपने रब्ब गी गिड़गड़इयै¹ बी ते चुप्प-चपीते बी पुकारो। यकीनन ओह हद्द शा गुजरने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 56 ॥

ते धरती च उसदे सुधार दे बा'द फसाद नेई फलाओ ते उस (अल्लाह) गी भै ते आशा कनै पुकारो। अल्लाह दी रैहमत सच्चें गै भले कम्म करने आहलें (परोपकारियें)² दे लागै ऐ ॥ 57 ॥

ते ऊऐ ऐ जेहका हवाएं गी अपनी रैहमत शा पैहलें खुशखबरी देने आस्तै भेजदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै ओह बोझल (भारी) बदलें गी चुक्की लैंदियां न अस उमेंगी इक मुड़दा³ देश आहले पास चलाई दिने आं, पही अस उंदे चा पानी उतारने आं पही अस उस पानी राहें हर भांति दे फल पैदा करने आं। इस्सै चाल्ली अस मुड़दें गी कड़ढने⁴ होन्ने आं तां जे तुस नसीहत हासल करो ॥ 58 ॥

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ
قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا لِّبَنَاتِ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَاهُ لِيلِدَ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَاهُ بِهِ الْمَاءِ
فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ
نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

1. सधारण रूपै च विनय पूर्वक प्रार्थना करने आस्तै गिड़गड़ाना शब्द प्रयुक्त कीता गेआ ऐ, की जे सधारण रूपै दी प्रार्थना च गै मनुक्ख बनावट शा कम्म लेई सकदा ऐ, पर गुप्त रूपै च कीती जाने आहली प्रार्थना कन्ने गिड़गड़ाने दी शर्त नेई लाई, की जे जेहका शख्स एकांत च प्रार्थना जां उपासना करग ओह विनम्रभाव कन्ने गै करग। उसी कुसै बनावट दी जरूरत नेई होंदी।
2. मूल शब्द मुहसिन दा अर्थ ऐ जेहका सारी शर्तें कन्ने कम्म गी पूरा करै। इस आस्तै इस शब्द दे प्रयोग कन्ने इस पासै शारा कीता गेदा ऐ जे ऐसा शख्स जो अल्लाह गी अपने पापें दी स'जा शा डरियै ते उस दी अपार किरपा दी आशा पर सारी शर्तें कन्ने उसी पुकारदा ऐ ओहदे पर अल्लाह दी किरपा जरूर गै इन्नी तौले उतरदी ऐ जे दिक्खने आह्ला रहान होई जंदा ऐ।
3. यानी ऐसा देश जेहका बरखां नेई होने करी बंजर (मुड़दा) हा ते खुशकी ते कैह्त दा शकार होई चुके दा हा।
4. इस दा एह अर्थ ऐ जे अस मुड़दा कौमें गी त्रक्की प्रदान करने आं इत्थें परलोक दा बर्णन नेई ऐ। जेकर इत्थें परलोक दा बर्णन होदा तां 'तां जे तुस नसीहत हासल करो' जैसे शब्द नेई होंदे, की जे परलोक ते अक्खीं शा ओहलै ऐ। उत्थें जेहका जीवन मिलग ओहदे कन्ने मनुक्ख इस संसार च नसीहत हासल नेई करी सकदा।

ते अच्छा देश (जेहदी मिट्टी अच्छी होऐ) अपने रब्ब दे हुकम¹ कनै अपनी बनस्पति कढदा ऐ ते जिस देश दी मिट्टी अच्छी नेई होऐ ओहदी पैदावार रद्दी (नकम्मी) निकलदी ऐ। इस चाल्ली अस शुकर करने आहली कौम दे लोकें आस्तै अपनी आयतां तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 59 ॥ (रुकू 7/14)

असैं सच्चें गै नूह गी ओहदी कौम दे लोकें कश रसूल बनाइयै भेजेआ तां उसनै उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी उपासना करो। उसदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नेई। अ'ऊं थुआड़े उप्पर एक बड्डे भारी दिनै दे अज़ाब दे औने शा डरना आं ॥ 60 ॥

उस दी कौम दे बड्डे लोकें गलाया जे हे नूह! अस तुगी खु'ल्ली गुमराही च पेदा दिक्खा करने आं ॥ 61 ॥

उसलै उस (नूह) नै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! मेरे च ते कोई गुमराही आहली गल्ल नेई लभदी, बल्के अ'ऊं सारे ज्हाँनें दे रब्ब पासेआ रसूल होइयै (बनियै) आए दा आं ॥ 62 ॥

ते तुसेंगी अपने रब्ब दे सनेह पजान्ना आं ते थुआड़ा भला चाहन्ना आं ते अल्लाह दे दिते दे इलम कनै ओह किश जाननां जो तुस नेई जानदे ॥ 63 ॥

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब बुझदे ओ जे थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ तुदे चा गै इक आदमी पर इक नसीहत भरोचा कलाम नाज़ल होए दा ऐ तां जे ओह तुसेंगी सचेत करै ते तां जे तुस संयमी बनी जाओ ते ओहदे फल सरूप तुदे पर रैहम कीता जा? ॥ 64 ॥

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبَثَ لَا يَخْرِجُ إِلَّا نَكِذَا كَذَلِكَ نُصْرِفُ الْأَيِّتَ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمٍ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ الْعِزَّةِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

قَالَ لِقَوْمٍ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

أَبْلَغُكُمْ رَسُولًا لِّي بِي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٤﴾

1. 'अपने रब्ब दे हुकम कनै' दा एह अर्थ नेई जे ओहदे आस्तै खास हुकम नाज़ल होँदा ऐ, बल्के अर्थ एह ऐ जे जिस चाल्ली दी शक्ति धरती च रक्खी दी होँदी ऐ ओहदे मूजब गै ओह पैदावार दिंदी ऐ।

पर पही बी उनें उसी झुठलाया। इस आसै असें उसी ते ओहदे साथियें गी इक किशती राहें बचाई लैता ते असें उनें लोकें गी डोबी दित्ता जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता हा, ओह इक अ'न्नी कौम दे लोक हे ॥ 65 ॥ (रुकू 8/15)

ते यकीनन असें आद कौम दे लोकें पासै उंदे भ्राऽ हूद गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसलै उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी उपासना करो। ओहदे अलावा थुआड़ा दूआ कोई उपास्य नेई। तां केह तुस संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 66 ॥

उसलै उस दी कौम दे इन्कारी सरदारें गलाया जे हे हूद! अस तुगी सच्चें गै बेवकूफी दी हालत च दिक्खा करने आं ते यकीनन अस तुगी झूठे लोकें चा समझने आं ॥ 67 ॥

उस (हूद) नै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! मेरे च ते बे-वकूफी आहली कोई गल्ल नेई, पर (एह जरूर ऐ जे) अ'ऊं सारे लोकें दे रब्ब पासेआ रसूल आं ॥ 68 ॥

अ'ऊं अपने रब्ब दे संदेशे तुसैंगी पुजाना आं ते अ'ऊं तुंदा भला चाहने आह्ला ते अमानतदार आं ॥ 69 ॥

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब बुझदे ओ ते तुंदे चा गै इक शख्स पर थुआड़े रब्ब पासेआ नसीहत आहली गल्ल नाज़ल कीती ऐ तां जे ओह तुसैंगी औने आहले अज़ाब शा सोहगा करै? ते चेता रक्खो जे जिसलै उस (अल्लाह) नै तुसैंगी नूह दी कौम दे बा'द ओहदा बारस बनाई दित्ता ते थुआड़े जुस्से गी बौहत मजबूत¹ बनाया हा। इस आसै अल्लाह दियें नैमतें गी याद करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ। ॥ 70 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِّ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٥﴾

وَالَّذِي عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْغَيْرِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا نَنزِلُكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٦٧﴾

قَالَ يَقَوْمِ نِيسَ بِنِ سَفَاهَةٍ وَلِكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

أَبْلَغُكُمْ رَسُولٌ مِّن رَّبِّي وَإِنَّا لَكُم نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۖ وَادْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ ۖ وَرَادَّكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً ۚ فَادْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

1. इस आयत दा दूआ अर्थ एह बी ऐ जे थुआड़ी संतान गी बधाया।

उनें गलाया जे हे हूद! क्या तू साढ़े कश इस आस्तै आया ऐं जे अस अल्लाह (गी इक समझियै उस) दी उपासना करचै ते जिंदी उपासना साढ़े पूर्वज करदे होंदे हे उनेंगी छोड़ी देवै। इस आस्तै जिस गल्ला शा तू असें गी डराना ऐं, जे कर तू सच्चा ऐं तां उसी लेई आ ॥ 71 ॥

उसनै गलाया जे थुआड़े रब्ब पासेआ तुंदे पर अज़ाब ते प्रकोप उतरी चुके दा ऐ। क्या तुस उनें नाएं बाँरे मेरे कनै बैहस करदे ओ जेहके तुसें ते थुआड़े पूर्वजें अपने पासेआ रक्खी लैते हे? अल्लाह नै ते उंदे आस्तै कोई सबूत नेई उतारेआ। इस आस्तै तुस बी (मेरे आस्तै) अज़ाब औने दा इंतजार करो, अ'क बी थुआड़े कनै (तुंदे पर अज़ाब औने दा) इंतजार करदा रौहड़। (फही दिखगे जे कोहदियां मेदां पूरियां होंदियां न) ॥ 72 ॥

आखर असें उसी ते ओहदे साथियें गी अपनी रैहमत राहें नजात बखशी ते जिनें लोके साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता हा ते मोमिनें च शामिल नथे होए उंदी जड़ तक कट्टी दिती ॥ 73 ॥ (रुकू 9/16)

ते असें समूद कौम पासै उंदे भ्राऽ सालेह गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै उनें गी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी अबादत करो, ओहदे सिबा थुआड़ा कोई उपास्य नेई, थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक खु'ल्ली दलील (युक्ति) आई चुकी दी ऐ। (ओह एह ऐ जे) एह अल्लाह दी ऊंटनी ऐ जेहकी थुआड़े आस्तै इक नशान दे रूपै च ऐ। इस आस्तै इसी छोड़ी देओ जे अल्लाह दी धरती च चरदी फिरै ते इसी कोई तकलीफ नेई पुजाओ बरना तुसें गी दर्दनाक अज़ाब पुज्जग ॥ 74 ॥

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذْرَ مَا
كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَآتِنَا مَا نَعِدْنَا إِنَّ
كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿٧١﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَّبِّكُمْ رِجْسٌ
وَغَضَبٌ أَتَّجِدُلُونَنِي فِيْ أَسْمَاءِ
سَمِیْعَتِمْوَمَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ
بِهِمَا مِنْ سُلْطٰنٍ فَاتَّظَرُوا إِلَیَّ مَعَكُمْ
مِّنَ الْمُنْتَظَرِیْنَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِیْنَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِیْنَ كَذَبُواْ بِآیٰتِنَا
وَمَا كَانُواْ مُؤْمِنِیْنَ ﴿٧٣﴾

وَإِلَیْ شَمُودَ أَخَاهُمُ صٰلِحًا قَالَ یَقُومُ
اعْبُدُواْ اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلٰهٍ غَیْرُهُ قَدْ
جَاءَتْكُمْ بَیِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ
اللَّهِ لَكُمْ آیَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِیْ أَرْضِ اللَّهِ
وَلَا تَمْسُوهَا یَسُوءُ فِیْهَا خُذْكُمْ عَذَابٌ
لَّیْمٌ ﴿٧٤﴾

ते याद करो जिसलै उस (अल्लाह) नै तुसेंगी आद कौम दे बा'द उंदा बारस बनाया हा ते धरती पर थुआड़ा इस चाल्सी ठकाना बनाया हा जे तुस ओहदे दब्बडें च किले बनांदे हे ते फ्हाड़ें गी खोतरियै घर बनांदे हे। इस आसतै अल्लाह दियें नैमतें गी चेता करो ते धरती पर जानी-बुज्जी फसाद नेई फलाओ ॥ 75 ॥

इस पर सालेह दी कौम चा उनें बड्डे-बड्डे लोकें जेहके घर्मडी हे सालेह दी कौम चा ईमान आहनने आहले कमजोर लोकें गी गलाया जे क्या तुस सच्चें गै समझदे ओ जे सालेह अपने रब्ब पासेआ रसूल ऐ? उनें गलाया जे अस ते उस शिक्षा पर ईमान रक्खने आं जेहदे कनै ओह भेजेआ गेदा ऐ ॥ 76 ॥

इस पर ओह लोक जिनें घर्मड शा कम्म लैता हा बोल्ले जे जिस शिक्षा पर तुस ईमान ल्याए दे ओ अस उसी नेई मनदे ॥ 77 ॥

पही उनें (जोश/गुस्से च आइयै) ऊंटनी¹ दियां खुच्चां (सद्दां) कट्टी दितियां ते अपने रब्ब दे आदेश दी ना-फरमानी कीती ते गलाया जे हे सालेह! जिस अज्ञाब दे औने दी तूं असेंगी धमकी देआ करना जेकर तूं सच्चा रसूल ऐं तां उसी लेई आ ॥ 78 ॥

इस पर उनेंगी भुंचाल नै आई घेरेआ ते ओह अपने घरें च गोड्डें दे भार पेदे रेही गे² ॥ 79 ॥

وَإِذْ كُنَّا فِي الْأَرْضِ جَمَلًا مِّنْ بَعْدِ عَادٍ
وَبَوَّأْنَا فِي الْأَرْضِ تُخُذُونَ مِنْ
سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَأَذْكَرُوا الْآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْمُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا إِلَيْنَا أَمِنْهُمْ
أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صُلَيْحًا مُّرْسَلٌ مِّنْ رَبِّهِ
قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَتُّم بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٧٧﴾

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
وَقَالُوا لَوْلَا صُلَيْحٌ آتَيْنَا بِعَدْنٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي
دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

1. असल च उनें लोकें गी ऊंटनी कनै ते बैर नथा ते नां गै ऊंटनी दा बध करना इन्ना बड्डा पाप हा, पर हजरत सालेह उस ऊंटनी पर सुआर होइयै देशे च प्रचार करदे होदे हे। उनें लोकें ऊंटनी गी इस आसतै मारी दित्ता जे हजरत सालेह दे प्रचार दा कम्म खत्म होई जा ते ओह लोकें च बदनाम होई जा। इस करी उंदे पर अज्ञाब आया।
2. अज्ञाब दे बेलें ओह अपने गोड्डें दे भार प्रार्थना आसतै झुकी गे, पर ऐसे मौकें कीती दी प्रार्थना कम्म नेई ओंदी। इस आसतै उसै हालती च ओह मरी गे ते भुंचाल होने करी उंदे उप्पर मकान डिगी पे।

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمُ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ
رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا
تُحِبُّونَ النَّصِيحِينَ ﴿٥٠﴾

उसलै सालेह अपनी कौम दे लोकें गी छोड़ियै
दूए पासै गेआ उठी ते गलाया जे हे मेरी कौम दे
लोको! में तुसैंगी अपने रब्ब दा सनेहा सनाई
दिता हा ते थुआड़े भले दियां गल्लां तुसैंगी दस्सी
दितियां हियां, पर तुस लोक भलाई चाहने आहले
गी पसंद नेई करदे ॥ 80 ॥

وَلَوْ طَآ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ
مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

ते असें लूत गी बी (उस दी कौम कश रसूल
बनाइयै भेजेआ हा) । जिसलै उसनै अपनी कौम
दे लोकें गी गलाया जे क्या तुस ऐसी बे-हयाई
करदे ओ जे तुंदे शा पैहलकी सारी कौमें चा
कुसै नै बी ऐसा नेई कीता ॥ 81 ॥

إِنَّكُمْ تَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٥٢﴾

क्या तुस जनानियें गी छोड़ियै मड़दें कश काम-
बासना दे बिचार कनै औंदे ओ? बल्के (असल
गल्ल एह् ऐ जे) तुस हद्द शा अगें बधने
आहली कौम ओ ॥ 82 ॥

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ
يَنْتَظِرُونَ ﴿٥٣﴾

इस पर उसदी कौम दे लोकें सिर्फ एह् गलाया
जे (हे लोको!) लूत ते ओहदे साथियें गी शैहरै
चा कड़ही देओ। ओह ऐसे लोक न जेहके
अपनी पवित्तरता पर इतरांदे न ॥ 83 ॥

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ
الْغَابِرِينَ ﴿٥٤﴾

इस आस्तै असें उसी ते ओहदे परिवार गी बचाई
लैता सिवाए ओहदी घरेआहली दे, की जे ओह
पिच्छें रौहने आहलें चा होई गई¹ ॥ 84 ॥

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

ते असें उंदे पर (भंचाल कारण पत्थरें दी) इक
बरखा कीती। इस लेई दिक्ख जालमें दा नतीजा
केह् निकलेआ² ॥ 85 ॥ (रुकू 10/17)

1. अज्ञाब औने शा पैहलें हजरत लूत गी दस्सेआ गेआ हा जे उत्थुआं निकली जान, पर उंदियां दकं धीयां उससै शैहरै च ब्होई दियां हियां। उंदी घरे-आहली नै खुदा दे हुकम गी नेई मन्नेआ ते धीयें दी ममता कारण पिच्छें रेही गई ते अज्ञाब च फसी गई।
2. हजरत लूत दी कौम दे देशें च इक भ्यंकर भंचाल आया हा। जेहदे कारण धरती दा तखता उलटी गेआ हा। भ्यंकर भंचालें च अक्सर ऐसा गै होंदा ऐ जे मिट्टी सैकड़े फुट्ट उप्पर जाइयै पही खल्ल डिगदी ऐ। आखो जे मिट्टी ते पत्थरें दी बरखा होआ दी होऐ। पुम्पयाई (Pompyai) च बी ऐसा गै होआ ते सन् 1905 ई० च कांगड़े च बी ऐसा गै होआ हा। थोड़ा समा बोतेआ जे काबुल दे उत्तर च इक बड़्हा भंचाल आया ते ओहदे च बी ऐसा गै होआ।

ते असें मद्यन¹ पासै उंदे भ्राऽ शुऐब गी बी (रसूल बनाइयै) भेजेआ। उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! अल्लाह दी अबादत करो! ओहदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नैई। थुआड़े रब्ब पासैआ इक खु 'ल्ला चमत्कार आई चुके दा ऐ (यानी आपू हजरत शुऐब)। इस आस्तै चाही दा ऐ जे नाप ते तोल दमै पूरे-पूरे देआ करो ते लोकें गी उंदियां चीजां उंदे हक्क शा घट्ट नैई देआ करो ते देशै च ओहदे सुधार दे बा'द फसाद नैई फलाओ। जेकर तुस मोमिन ओ तां एह गल्ल थुआड़े आस्तै बौहत बेहतर ऐ ॥ 86 ॥

ते हर रस्ते पर इस नीता कनै नैई ब'वा करो जे जेहका अल्लाह पर ईमान ल्यावै उसी अल्लाह दे रस्ते शा डराओ ते रोको जां ओहदे च गलतियां पैदा करने दी कोशश करदे रोह ते याद करो जे जिसलै तुस थोड़े हे तां खुदा नै तुसेंगी बधाई दिता ते एह गल्ल सदा नजर च रक्खो जे फसाद फलाने आहलें दा केह अन्जाम होंदा रेहा ऐ? ॥ 87 ॥

ते जेकर तुंदे चा कोई गरोह ओहदे पर ईमान ल्याया ऐ जेहदे कनै अ'ऊ भेजेआ गेदा आं ते कोई गरोह नेहा है जेहका ईमान नैई ल्याया तां सबरै शा कम्म लैओ। इत्थें तक जे अल्लाह साढ़े (मोमिनें ते मुन्करें) च फैसला करी देऐ ते ऊऐ सारें शा बेहतर फैसला करने आह्ला ऐ ॥ 88 ॥

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَوْمَ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْوَعِيدِ قَدْ جَاءَ تَكْمُلُكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مَن أَمَنَ بِهِ وَتُبْغُوهُنَّ أَوْجًا وَأَذْكَرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمُ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

1. तौरात शा पता लगदा ऐ ते हजरत इब्राहीम दी हजरत सार: ते हजरत हाजर: दे अलावा इक होर त्री धर्म पत्नी बी ही। हजरत इब्राहीम दा इक पुत्र ओहदे गर्भ चा बी पैदा होए दा हा जेहदा नाऽ तुसें मद्यन रक्खेआ हा। ओहदी संतान फैलियै हिजाज दे उत्तर ते फलस्तीन दे दक्खनी हिस्से च बस्सी गई। हजरत शुऐब दा अवतार उसै कौम च होआ हा ते उसै कौम दा शहर मद्यन हा जेहदे च ओह रेह है। मद्यन शहरै दी अबादी ज्यादातर इस्राईली कौम दे लोकें दी ही। (इसाइकलुपीडिया आफ़ वर्टीनीक शब्द मद्यन)।

ओहदी कौम चा जेहके लोक घमंडी हे उंदे चा बड़डे लोके गलाया जे हे शुऐब! अस तुगी ते उनें लोकों गी अपने देशें चा कड़ढी^१ देगे जेहके तेरे पर ईमान ल्याए दे न जां तुसें दबारा साढ़े धर्म च परतोई औना होग। इस पर उसनै गलाया जे भामें असेंगी एह गल्ल भैड़ी गै लगै (तां क्या पही बी कड़ढी देगे ओ) ॥ 89 ॥

(असल गल्ल एह ऐ जे) जेकर अस परतियै शुआड़े धर्म च आई बी जाचे जिसलै जे अल्लाह नै असेंगी इस शा छुटकारा देई दिते दा ऐ पही बी एहदा एह मतलब नैई होग जे तुस सच्चे ओ बल्के अस अल्लाह पर झूठ घड़ने आहले होगे, पर हून ईमान आहनने दे बा^२ द अल्लाह दी इच्छा दे बगैर उस पैहले धर्म पासै परतियै औना साढ़े बस च नैई ऐ। साढ़ा रब्ब हर चीजै दा पूरा इलम रखदा ऐ। अस अल्लाह पर गै भरोसा रखने आं ते आखने आं जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े ते साढ़ी कौम दे लोके बश्कार सच्चा फैसला करी दे ते तूं फैसला करने आहलें चा सारें शा बेहतर ऐं ॥ 90 ॥

ते जेहके लोक उस (शुऐब) दी कौम चा इन्कारी हे उंदे सरदारें गलाया जे जेकर तुस शुऐब दे रस्ते पर चलगे ओ तां तुस नुकसान पाने आहलें चा होई जागे ओ ॥ 91 ॥

इस आस्तै उनेंगी इक भंचाल नै पकड़ी लैता ते ओह अपने घरे च गोड़खें भार डिगने दी हालत च पेदे रेह ॥ 92 ॥

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَمُخْرِجَكَ لِسَعِيبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودَنَّ فِيْ مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِيْنَ ۝

قَدْ افترينا على الله كذبا انْ عُدْنَا فِيْ مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ جِئْنَا اللهَ مِنْهَا وَمَا يَكُوْنُ لَنَا اَنْ نَّعُوْذَ فِيْهَا اِلَّا اَنْ يَّشَاءَ اللهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِيْنَ ۝

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيْنِ اتَّبَعْتُمْ سَعِيْبًا اِنْكُمْ اِذَا الْخُسُوفُ ۝

فَاَخَذْتَهُمُ الرِّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فِيْ دَارِهِمْ جُثَمِيْنَ ۝

1. कुसै देशें दी जुलम करने आहली बड़डी कौम दे लोक घमंड च आइयै निक्की कौम गी सदा नेहियां गै धमकियां दिंदे रौहदे न, हालांकि उनेंगी इस गल्ला दा बी पता होदा ऐ, जे जेकर असें उनें गी देशें चा कड़ढी दिता तां उनेंगी कुतै बी रौहने तै थाहर नैई थहोग। बदेशी सरकारां उनेंगी अपने देशें च नैई औन देडन।

ओह लोक जिन्हें शुऐब गी झुठलाया हा ऐसे तबाह होए आखो जे ओह अपने देशे च बस्से¹ गै नथे। ओह लोक जिन्हें शुऐब गी झुठलाया हा घाटा खाने आहलें चा होई गे ॥ 93 ॥

इस पर ओह (शुऐब) उंदै शा पिटठ फेरियै उठी गे ते एह आखदे गे जे हे मेरी कौम दे लोको! में अपने रब्ब दे सनेह तुंदे तक पजाई दिते हे ते तुसंगी नसीहत करी दिती ही। इस आस्तै हून अ'ऊं मुन्कर कौम पर किस चाल्ली अफसोस जाह्र करां ॥ 94 ॥ (रुकू 11/1)

ते असें कुसै शैहै च कोई रसूल नेई भेजेआ (पर ऐसा होआ जे) असें ओहदे च बस्सने आहलें गी सख्ती ते मसीबत कनै पकड़ी लैता तां जे ओह नरम-नीमते होन ते गिड़गड़ान ॥ 95 ॥

फही असें उंदे कश्ट-कलेशें गी सुखै च बदली दिता इत्यें तक जे जिसलै ओह त्रक्की करी गे ते गलान लगे जे ऐसे कश्ट-कलेश ते सुख साढ़े पुरखें पर बी औंदे होंदे हे (जेकर साढ़े पर आए तां कोई नमी गल्ल नेई)। इस आस्तै असें उनेंगी अचानक अजाब कनै पकड़ी लैता ते ओह नथे समझदे जे ऐसा की होआ ॥ 96 ॥

ते जेकर उनें बस्तियें दे नवासी ईमान ल्यौंदे ते संयमी बनदे तां अस गासै ते धरती थमां उंदे आस्तै बरकतें दे दरोआजे खोहली दिंदे, पर उनें (नबियें गी) झुठलाया। इस आस्तै असें उनेंगी उंदे कर्म कारण अजाब च पकड़ी लैता ॥ 97 ॥

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعْبًا كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعْبًا كَانُوا هُمُ الْخَيْرِينَ ۝

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۖ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِإِبْطَاسٍ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ۝

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَاءُ وَالسَّرَاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

1 यानी बड़्डी कौम दे लोक अपने घर्मड च निक्की कौमें दे लोकें गी अपने देशे चा कड़्डी देना चाहदे न, हालांकि बदेशें च उनें लोकें दा कोई ठकाना नेई होदा तां अल्लाह बी उस बड़्डी कौम दे लोकें गी अपने पैदा कीते दे देशे चा कड़्डी दिंदा ऐ यानी उस कौम गी तबाह करी दिंदा ऐ।

क्या इनें शैहरें¹ च रौहने आहले (यानी मक्का ते ओहदे आसे-पासे दे लोक) इस गल्ला शा अन-डर होई गे न जे साढ़ा अज़ाब उंदे पर रातीं बेलै आई जा जिसलै जे ओह सौआ करदे होइन? ॥ 98 ॥

जां इनें शैहरें दे बासी इस गल्ला शा अन-डर होई गे न जे साढ़ा अज़ाब उंदे पर दपैहरां बेलै आई जा जिसलै जे ओह खेढा² दे होइन ॥ 99 ॥

क्या ओह अल्लाह दे उपाऽ शा सुरक्खत होई गे न? जेकर ऐसा ऐ तां चेता रक्खन जे घाटा खाने आहली कौम दे सिवा कोई बी कौम अल्लाह दे उपाऽ शा अनजान नेई होंदी ॥ 100 ॥ (रुकू 12/2)

क्या उनें लोकें गी जेहके धरती दे मूल बासियें दे बा'द ओहदे बारस बने, इस गल्ला शा समझ नेई आई जे जेकर अस-चाहचै तां उंदे पापें कारण उंदे पर बी अज़ाब नाजल करी सकने आं ते उंदे दिलें पर मोहर बी लाई सकने आं जेहदे कारण ओह हदायत सरबंधी गल्लें गी सुनी नेई सकइन ॥ 101 ॥

एह नेहियां बस्तियां न जिंदे समाचार अस तुगी सुनाऽ करने आं ते उंदे कश उंदे चा गै रसूल नशान लेइयै आए हे, पर ओह (एहदे पर बी) ईमान नेई ल्याए, की जे ओह पैहलें गै इन्कार करी चुके दे हे। अल्लाह इस्सै चाल्ली मुन्करें दे दिलें पर मोहर लांदा ऐ ॥ 102 ॥

أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيِّنَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٨﴾

أَوْ آمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
صُحُفٍ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمِنُ مَكْرَ اللَّهِ
إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ
بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ تَوْشَّاءُ أَصْبُنُهُمْ
يَذْنُوبُهُمْ ۚ وَنُطْبِغُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

بَلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا
وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ۚ
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

1. हजारत शूऐब दे शैहरें दा नतीजा दिखियै फही बी क्या मक्का ते उसदे आसे-पासे दे लोक नसीहत हासल नेई करदे?
2. भारत च दपैहरां बेलै लोक बजारें ते पसारें रहियै चौसर बगैरा खेढ़दे न। इयां सेही होंदा ऐ जे ओह कौम बी बपार करदी ही। उंदे च बी नेहा गै कोई रवाज हा।

ते असें उंदे च मते-हरें गी अपनी प्रतिज्ञा (ऐहद) दा पालन करने आह्ला नेई दिक्खेआ बल्के उंदे चा मते-हरें गी प्रतिज्ञा भंग करने आह्ला गै पाया ॥ 103 ॥

पही असें उनें नबियें दे बा'द मूसा गी अपने नशान देइयै फिरऔन ते उसदे सरदारें कश भेजेआ तां उनें, उंदे (नशानें) कनै जुलम आह्ला बरताऽ कीता इस आस्तै तूं दिक्ख जे फसाद फलाने आहलें दा अन्जाम केह होआ? ॥ 104 ॥

ते मूसा नै फिरऔन गी गलाया जे अ'ऊं सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ रसूल आं ॥ 105 ॥

ते इस गल्ला दा हक्कदार आं जे अल्लाह दे बारे च सच्ची गल्ला दे सिवा होर किश नेई आखां। अ'ऊं थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक खु'ल्ला नशान लेइयै आया आं। इस आस्तै बनी इस्राईल गी मेरे कनै भेजी दे ॥ 106 ॥

उस (फिरऔन) नै गलाया जे जेकर तूं कोई चमत्कार लेइयै आया ऐं तां तूं स्हेई मेहनें च सच्चा ऐं, ते तूं उसी जाहर कर ॥ 107 ॥

इस पर उस (मूसा) नै अपना सोटा (धरती पर) सुट्टी दिता ते अचानक ओह जाहरा-बाहरा इक सप्प लब्भन लगी पेआ ॥ 108 ॥

पही उसनै अपना हत्थ बाहर कड्डेआ तां ओह दिक्खने आहलें गी भलेआं सफेद (चिट्टा) लब्भन लगा ॥ 109 ॥ (रुकू 13/3)

इस पर फिरऔन दी कौम दे सरदारें गलाया जे एह कोई बौहत बड्डा घोरी (नामी) जादूगिर ऐ ॥ 110 ॥

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ لِفِرْعَوْنَ إِنَِّّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ ۖ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٦﴾

قَالَ إِنَّ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٧﴾

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٨﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنّٰظِرِينَ ﴿١٠٩﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴿١١٠﴾

जो तुसेंगी थुआड़े देशै थमां बाहर
कड्डना चाहदा ऐ (इस आस्तै एह्दे
बारे च) तुस केह् सलाह् दिंदे ओ।
॥ 111 ॥

इस पर सरदारें गलाया जे मूसा ते उस दे भ्राऽ
गी किश ढेल देन ते सारे शैहरें च ढंडोरची
भेजी देन ॥ 112 ॥

तां जे ओह थुआड़े कश सारे जानकार जादूगरें
गी लेई औन ॥ 113 ॥

ते (इस कोशश दे नतीजे च) सारे जादूगर
फिरऔन कश किट्ठे होई गे ते उनें गलाया
जे जेकर अस गालिब रेह तां केह् असेंगी
किश इनाम बी थ्होग? ॥ 114 ॥

इस पर उस (फिरऔन) नै गलाया की नेई
ते उस दे अलावा तुस मेरे पसंदीदा ते करीबी
बी होई जागे ओ ॥ 115 ॥

उनें गलाया हे मूसा! क्या तूं पैहलें सुटगा जां
अस (पैहलें) सुट्टने दी जु'रत करचै?
॥ 116 ॥

मूसा नै गलाया जे तुस पैहलें सुट्टो। फही
जिसलै उनें अपने सोटे ते रस्सियां सुट्टी
दिसे तां लोकें दी अक्खीं पर जादू करी
दित्ता (यानी लोकें दी नजर ब'न्नी दित्ती)
ते उनेंगी डराई दित्ता ते उनें लोकें दे
सामनै इक बौहत बड्डा जादू पेश कीता
॥ 117 ॥

ते असें मूसा पर वही नाजल कीती जे तूं
अपना सोटा सुट्टी दे (जिसलै उसनै ऐसा

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ^٥
فَمَاذَا تَأْمُرُونَ^٦

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي
الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ^٧

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سِحْرِ عَلَيْهِ^٨

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا
لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ^٩

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ^{١٠}

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا أَنْ
تَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ^{١١}

قَالَ األقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ
النَّاسِ وَاسْتَزْهَبُوا لَهُمْ وَجَاءَ وَبِسِحْرِ
عَظِيمٍ^{١٢}

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ^{١٣}

कीता) तां अचानक इयां सेही होआ जे ओह जादूगरें दे फरेब गी नीगलदा¹ जा करदा ऐ ॥ 118 ॥

इस आस्तै सचाई जाह्र होई गई ते जादूगरें जे किश कीता हा ओह बरबाद होई गेआ ॥ 119 ॥

उसलै ओह (जादूगर) हारी गे ते अपमानत होई गे ॥ 120 ॥

ते ओह (जादूगर) फरमांबरदारी करदे होई सजदे च डिंगी गे ॥ 121 ॥

ते गलान लगे जे अस सारे लोकें (ज्हांनें) दे रब्ब पर ईमान ल्यौने आं ॥ 122 ॥

जेहका मूसा ते हारून दा रब्ब ऐ ॥ 123 ॥

फिरऔन नै गलाया जे क्या तुस इस पर ईमान लेई आए, इस शा पैहलें जे अ'ऊं तुसेंगी अजाजत दिंदा? (इयां सेही होंदा ऐ जे) एह इक तदबीर (योजना) ऐ, जेहकी तुसें सारें मिलियै शैहरै च बनाई ऐ, तां जे ओहदे चा ओहदे बशिंदे गी कइदी लाओ। इस आस्तै इस दा नतीजा तौले गै तुसेंगी लब्धी जाग ॥ 124 ॥

अ'ऊं थुआड़े हत्थें ते पैरें गी अपनी नाफरमानी² कारण कट्टी देड पही तुसें सारें गी फांसी (सलीब) पर लटकाई देगा ॥ 125 ॥

उनें गलाया (पही केह होग) अस ते अपने रब्ब आहले पासै गै परतियै जाने आहले आं ॥ 126 ॥

فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

فَعَلَبُوا هَٰذَاكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ ﴿١٢٠﴾

وَالْقَى السَّحَرَةُ سَجْدِينَ ﴿١٢١﴾

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٣﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُمُّوْهُ قَبْلَ اَنْ اَدْنٰ لَكُمْ ؕ اِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مِّمَّكَرْتُمُوْهُ فِى الْاَمْدِيَّةِ ۚ فَتَخْرِجُوْهُ مِنْهَا ۚ اَهْلَٰهُمُاۙ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٤﴾

لَا قَطْعَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ۚ ثُمَّ لَا صَلْبَ لَكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

قَالُوا اِنَّا اِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

1. भाव एह ऐ जे उंदा प्रभाव तबाह करदी जंदी ही। असल गल्ल एह ऐ जे उनें अपनी रसियें दे अंदर लोहे दे पैच छपाली रखे दे हे ते सोटें च पारा भरे दा हा। जेहदे करी ओह हलदे-बुलदे हे जियां अजब-कल्ल यूरोप दे खडौने होंदे न। मूसा नै जिसलै उंदे पर अपना सोटा सुट्टेआ तां पैच दुट्टियै खिल्लरी गे ते पारा निकली गेआ जेहदे कन्ने सारा फरेब खुल्लो गेआ। इसी मुहावरे च नीगलना गलाया गेदा ऐ।
2. किश विद्वानें मूल शब्द 'खिलाफ' दा अर्थ 'खब्बा ते सज्जा' हत्थ जां उलट दिशाएं दे हत्थ-पैर दस्से दा ऐ, पर इस दा अर्थ नाफरमानी दी ब'जा बी होंदा ऐ ते इय्ये अर्थ असें लैते दा ऐ।

وَمَا تَقْصِرُ مَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا
جَاءَنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوْفِقَنَا
مُسْلِمِينَ ﴿١٣٧﴾

ع

ते तू साढ़े कन्नै सिर्फ़ इस गल्ला पर रोहें ऐं
जे अस अपने रब्ब दे नशानें पर ईमान लेई
आए आं, जिसलै जे ओह साढ़े कश आई
चुके दे न। (ते अस प्रार्थना करने आं जे) हे
साढ़े रब्ब! साढ़े पर सबर नाज़ल कर ते
असंगी मुसलमान होने दी हालत च मौत दे
॥ 127 ॥ (रुकू 14/4)

وَقَالَ الْمَلَأَمِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ
مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَيَذَرُكَ الْوَيْهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ
أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْجِبُ نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا
فَوْقَهُمْ فَاهِرُونَ ﴿١٣٨﴾

ते फिरऔन दी कौम चा किश सरदारें गलाया
जे क्या तोह मूसा ते उसदी कौम दे लोकें गी
खुल्ला छोड़ी दिता ऐ जे साढ़े देशें च फसाद
फलान ते तुगी ते तेरे उपास्यें गी छोड़ी देन।
उस (फिरऔन) नै गलाया जे अस जरूर उंदे
पुत्तरें दी हत्या करगे ते उंदी जनानियें गी जींदे
रखगे ते अस उंदे पर गालिब आं ॥ 128 ॥

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

इस पर मूसा नै अपनी कौम दे लोकें गी
गलाया जे अल्लाह शा मदद मंगदे र'बो ते
सबर शा कम्म लैओ। देश ते अल्लाह दा ऐ।
ओह अपने बंदें चा जिसी चांहदा ऐ, ओहदा
बारस बनाई दिंदा ऐ ते चंगा अन्जाम संयमियें
दा गै होंदा ऐ ॥ 129 ॥

قَالُوا أَوَظَنَّا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ
مَا جِئْتَنَا قَالَ عَلَى رَبِّكُمْ أَنْ يَهْلِكَ
عَدُوُّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ
فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

ع

ओह (मूसा दी कौम दे लोक) बोल्ले जे
तेरे औने शा पैहलें बी असंगी कश्ट दिता
जंदा हा ते तू जदू दा साढ़े श आए दा ऐं
उसलै शा बी असंगी कश्ट दिता जंदा ऐ।
उस (मूसा) नै परते च गलाया जे ममकन
ऐ जे थुआड़ा रब्ब थुआड़े दुश्मन गी तबाह
करी देऐ ते देशी च तुसंगी अपना बारस
बनाई देऐ ते फही दिक्खै जे तुस कनेह कर्म
करदे ओ ॥ 130 ॥ (रुकू 15/5)

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ

ते असें फिरऔन दी कौम दे लोकें गी (मसीबत

आहले) साल्लें ते फलें दी पैदावार च कमी (ते संतान दे मरी जाने) कनै पकड़ी लैता तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 131 ॥

इस आसतै जिसलै उंदे पर खुशहाली दा समां औंदा तां ओह गलांदे जे एह ते साढ़ा हक्क ऐ ते जेकर उंदे पर मसीबत दा समां औंदा तां उसी मूसा ते ओहदे साथियें दी न्हूसत दा फल समझदे हे। खबरदार! उंदी न्हूसत (दा समान) अल्लाह कश सुरक्खत ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 132 ॥

ते उनें¹ लोकें गलाया जे तूं जिसलै बी कोई चमत्कार (नशान) साढ़े कश ल्यौगा तां जे तूं ओहदे राहें असेंगी धोखा देई सकें तां अस तेरे पर कदें बी ईमान नेई ल्यौगे ॥ 133 ॥

उसलै असें उंदे पर तफान, त्रिड्डियां, जूआं, मीनक ते लहु² भेजेआ। एह बक्ख-बक्ख नशान हे। पही बी उनें घमंड कीता ते ओह मुलजम कौम बनी गे ॥ 134 ॥

ते जिसलै (कदें बी) उंदे पर अज्ञाब नाजल होआ तां ओह करलाई उठदे जे हे मूसा! अपने रब्ब गी ओह सारे बा'यदे चेता कराइयै पुकार, जेहके उसनै तेरे कनै कीते दे न जेकर तोह साढ़े परा अज्ञाब दूर करी दिता तां अस तेरे पर ईमान ल्यौगे ते इस्राईल दी संतान गी तेरे कनै भेजी देगे ॥ 135 ॥

وَنَقِصَ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٣١﴾

فَإِذَا جَاءَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٢﴾

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتَانِيهِ مِنْ آيَةٍ يَتَسَحَّرْنَا بِهَا ۖ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ ۚ آيَاتٍ مُّقْصَصَاتٍ ۖ فَاسْتَكَبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا لِمُوسَىٰ اذْعُ ۖ لَنَارَبِّكَ بِمَا عَاهَدْتَ عَبْدَكَ ۚ لِيَنْ كَسَفَتْ عَنَّا الرِّجْزُ ۖ لَنُؤْمِنَ بِكَ ۖ لَكَ وَلْتُرْسَلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٣٥﴾

1. फिरऔन दी कौम दे लोकें पासै संकेत ऐ।

2. इनें खुदाई कैहरें दा जिकर बाइबिल च बी औंदा ऐ। दिक्खो 'देरेआ लहु बनी गेआ' (निर्गमन भाग 7 आयत 20-21) मीनक ते जूआं (निर्गमन, भाग-8) तफान यानी ऐहन बगैरा (ऊरे भाग 9) त्रिड्डियां (ऊरे भाग 10)

पर जिसलै असें उंदे शा उस बेलै तगरै तै अज़ाब गी टाली दिता जेहका उंदे आस्तै निश्चत हा तां ओह तौले गै बा 'यदा खलाफी करन लगी पे ॥ 136 ॥

इस आस्तै असें उंदे शा (उंदी शरारतें गी) बदली लैता ते उनेंगी समुंदरै च गरक¹ करी दिता, की जे ओह साढ़ी आयतें गी झुठलांदे होंदे हे ते उंदे शा बे-परबाही करदे हे ॥ 137 ॥

ते असें उस कौम² गी जिसी कमजोर समझेआ जंदा हा उस देश³ दे पूरबी ते पच्छमी हिस्सें दा बी बारस बनाई दिता जिसी असें बरकत दिती दी ही ते रब्ब दा बनी इम्राईल कनै कीता गेदा अच्छे शा अच्छा कलाम (बा 'यदा) पूरा होई गेआ इस कारण जे उनें (अत्याचार कीते जाने पर) सबर शा कम्म लैता ते फ़िरऔन ते उस दी कौम दे लोक जे किश बनाऽ करदे हे ते जेहकियां ओह उच्ची-उच्ची अमारतां खडेरा करदे हे उनें सारियें गी असें ढाई (तबाह करी) दिता ॥ 138 ॥

ते असें बनी इम्राईल गी समुंदरै दे पार करी दिता इत्थें तक जे ओह (चलदे-चलदे) इक ऐसी कौम⁴ दे लोकें कश पुज्जे जेहके अपनी मूरतियें दी उपासना च मस्त हे उसलै उनें गलाया जे हे मूसा! साढ़े आस्तै बी किश नेह गै उपास्य बनाई दे जनेह जे इनें लोकें दे उपास्य न। मूसा नै गलाया जे तुस ते इक मूरख कौम ओ ॥ 139 ॥

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجَرَ إِلَىٰ أَجَلٍ لَهُمْ
يَلْعَوُهُ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٧﴾

فَأَنقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ
بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٨﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يُضْطَعِفُونَ مِشَارِقَ الْآرِضِ
وَمَعَارِبَهَا الَّذِي بُرَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي
إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ
يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿٩﴾

وَجَوْرُنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا
عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ
لَّهُمْ قَالُوا يَمُوسَىٰ اجْعَلْ لَّنَا إِلَهًا كَمَا
لَهُم آلِهَةٌ قَالِ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٠﴾

1. यानी जिसलै ओह हज़रत मूसा गी पकड़ने आस्तै समुंदरै पासै गे हे।

2. यानी हज़रत मूसा दी कौम।

3. यानी फ़लस्तीन।

4. ओह फ़लस्तीन दे लोक हे जेहके उसलै मूरती पूजक हे ते ममकन ऐ बनू इस्माईल दी शाखा चा आद जाति दे लोक हे।

जिस कम्मा च ओह लगे दे न ओह ते यकीनन तबाह् होने आह्ला ऐ ते जे किश ओह करा करदे न सब बेकार चली जाग ॥ 140 ॥

फही गलाया जे क्या अ'ऊं थुआड़े आस्तै अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य ढूंडा! हालांके उसनै तुसेंगी सारे ज्हांनें पर प्रधानता दिती दी ऐ ॥ 141 ॥

ते (याद करो) जिसलै असें तुसेंगी फिरऔन दे लोकें शा छुटकारा दुआया हा जेहके तुसेंगी बेहद दुखदाई अजाब दिंदे हे। थुआड़े पुत्तरे गी कतल करदे हे ते थुआड़ी जनानियें गी जींदा रखदे हे ते एहदे च थुआड़े रब्ब पासेआ बौहत बड़डा इम्तिहान^१ हा ॥ 142 ॥ (रुकू 16/6)

ते असें^२ मूसा कनै त्रीह रातीं दा बा'यदा कीता, फही उनें (त्रीह रातीं) गी दस्स होर मलाइयै पूरा चालीं करी दित्ता। इस चाल्ली उसदे रब्ब दा निश्चत बा'यदा चाली रातीं दे रूपै च पूरा होआ ते मूसा नै अपने भ्राऽ हारून गी गलाया जे (मेरे बा'द) मेरी कौम च मेरी नमाईदगी कर ते उंदे सुधार गी सामनै रक्ख ते फसाद फलाने आहलें दे रस्तै पर नेई चल ॥ 143 ॥

ते जिसलै मूसा साढ़े निश्चत समे मताबक निश्चत थाहरै पर आई गेआ ते ओहदे रब्ब नै ओहदे कनै कलाम कीता ते उस (मूसा)

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم فِيهِ وَإِطْلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

قَالَ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْغِيَكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

وَإِذْ أَنْجَبْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۚ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۗ وَفِي ذِكْرِكُمْ بَلَاءٌ ۖ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَّمْنَاهَا بِعَشْرِفَتْمٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ ۖ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ ۖ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ

1. मूल शब्द 'बलाउन' दा अर्थ इम्तिहान ते इनाम जां उपकार दौनीं चाल्लीं दा ऐ। इत्थें अर्थ एह ऐ जे इस इम्तिहान दे बा'द इक बौहत बड़डा इनाम उनेंगी हासल होने आह्ला हा।
2. इस थाहरा पर जेहकियां घटनां ब्यान कीतियां गेदियां न ओह जुगराफिये दी तरतीब दे स्हाबें नेई होई दियां बल्के इब्रत ते नसीहत गी सामनै रक्खियै कीतियां गेदियां न ते इत्थै पवित्र कुरआन दा असल मकसद ऐ भामें ओह समें ते जुगराफिये दी तरतीब दे स्हाबें अगड़-पिच्छड़ होई गेदियां न।

नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (अपना आप) मिगी दस्स तां जे अ'ऊं तेरे दर्शन करां। उसनै परते च गलाया जे तू कदें बी मिगी नेई दिक्खी सकगा, पर प्हाड़ै आहली बक्खी दिक्ख। जेकर ओह् अपने थाहरा पर कायम रेहा तां तू मेरे दर्शन करी लैगा। पही जिसलै उस (मूसा) दे रब्ब नै प्हाड़ै पर अपना जलबा दस्सेआ (यानी चमत्कार दस्सेआ) तां उसी टुकड़े-टुकड़े करी दिता ते मूसा बे-होश (बसमोह) होइयै डिग्गी पेआ। ओहदे बा'द जिसलै उसी होश आई तां उसनै गलाया जे (हे रब्ब!) तू हर ऐब शा पवित्तर ऐं। अ'ऊं तेरे अगें गै झुकनां ते अ'ऊं (इस युग च) ईमान आहनने आहलें चा सारें शा पैहला मोमिन आं ॥ 144 ॥

अल्लाह नै गलाया जे हे मूसा! मैं तुगी इस युग दे मानव समाज पर पैगंबरी ते अपने कलाम राहें प्रधानता दिती ऐ। इस आस्तै जे किश मैं तुगी प्रदान कीता ऐ उसी घुट्टियै पकड़ी लै ते शुकर करने आहले बंदें च शामिल होई जा ॥ 145 ॥

ते असैं ओहदे आस्तै तख्तियें पर अपने ऐसे हुकम लिखे जिंदे च हर चाल्ली दी नसीहत ही ते उंदे च (उस समें आस्तै) हर जरूरी चीजा दा ब्यौरा बी हा (ते पही असैं उसी गलाया जे) इन्हें हुकमें गी कस्सियै पकड़ी लै ते अपनी कौम गी बी गलाई दे जे ओहदे उत्तम हिस्सें गी घुट्टियै पकड़ी लैन। अ'ऊं तुगी तौले गै बदकारें दा घर दसगा¹ ॥ 146 ॥

अ'ऊं तौले गै ऐसे लोके गी अपने नशानें शा बंचत करिये दूर करी देगा जिनें ब्यर्थ गै इस

تَرَبُّنِي وَلَئِنْ أَنْظَرُ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَبُّنِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ١٤٤

قَالَ يَمُوسَى إِلَى اضْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ١٤٥

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَنْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ١٤٦

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي

1. यानी बदकारियें गी स'जा देइयें उंदे अन्जाम गी प्रकट करी देगा।

संसार च घमंड कीता ऐ ते जेकर ओह हर (ममकन) नशान बी दिक्खी लैन तां बी ओह उनें आयतें पर ईमान नेई ल्यौडन ते जेकर ओह सिद्धा रस्ता दिक्खी बी लैन तां बी उसी कदें बी नेई अपनाडन ते जेकर ओह गुमराही दा रस्ता दिक्खन तां उसी अपनाई लैडन। एहदी ब'जा एह ऐ जे उनें साढ़े हुकमें गी झुठलाया ऐ ते उंदे कनै बे-परबाही करा करदे न ॥ 147 ॥

ते ओह लोक जिनें साढ़ी आयतें गी ते मरने दे बा'द मुलाकात गी झुठलाया ऐ उंदे सारे कर्म जाया होई गे न। ओह सिर्फ अपने कर्में दा बदला पाडन ॥ 148 ॥ (रकू 17/7)

ते मूसा दी कौम नै ओहदे (सफर¹ पर जाने दे) बा'द अपने गैहनें कनै इक बच्छा बनाई लैता। ओह सिर्फ इक बगैर रूह दा जिसम हा जेहदे चा सिर्फ इक निरर्थक² आवाज निकलदी³ ही। क्या उनें इन्ना बी बिचार नेई कीता जे ओह उंदे कनै नां ते बुद्धि-संगत गल्ल करदा ऐ ते नां गै उनेंगी कोई हदायत दा रस्ता दसदा ऐ। उनें उसी बिला ब'जा गै अपना उपास्य बनाई लैता ते ओह मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) बनी गे ॥ 149 ॥

ते जिसलै ओह शर्मिदा होई गे ते उनें समझी लैता जे ओह गुमराह होई गेदे हे ते उनें गलाया जे जेकर साढ़ा रब्ब साढ़े पर रैहम नेई करग ते असेंगी माफ नेई करग तां अस घाटा खाने आहलें चा होई जागे ॥ 150 ॥

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْعِثِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ١٤٧

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٤٨

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِمْ عِبْلًا جَسَدًا لَهُ خَوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلِمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ١٤٩
إِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ١٥٠

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَيْتَ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَعْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ١٥٠

1. एह ओह सफर ऐ जेहदा जिकर आयत 143 च होई चुके दा ऐ। यानी जिसलै हजरत मूसा अल्लाह दे सादे पर चाली रातीं आसतै फाड़ै पर गे हे।

2. मूल शब्द 'खुवार' दा अर्थ ऐ गौ, बैल, भिड्ड, बक्करी दी आवाज जेहकी निरर्थक होंदी ऐ। (अकरब)

3. यानी ओह बच्छा ऐसा हा जे ओहदे च इक पासेआ हवा जंदी ही ते ओहदे चा सीहटी आंगर आवाज निकलदी हो जिस चाल्ली खड़ीने च होंदी ऐ।

ते जिसलै मूसा गुस्सै च ते अत्त दुखी होइयै अपनी कौम कश परतियै आया तां उसनै गलाया जे तुसैं मेरे बा'द जेहकी मेरी नमाइंदगी कीती ओह अत्त बुरी ही। क्या तुसैं अपने रब्ब दे हुकम बाँर तौल कीती? (ते घबराई गे जे मूसा हूनै तक की नेई आए) उस बेलै मूसा नै वह्नी आहलियां तख्तियां धरती पर रक्खी दित्तियां ते अपने भ्राऊ दे सिरै दे बाल पकड़ियै उसी अपने पासै घसीटना लगे तां उसनै गलाया जे हे मेरे अम्मां जाए! कौम दे लोकें मिगी कमजोर समझेआ ते ममकन हा जे ओह मिगी मारी दिंदे। इस आस्तै तू दुश्मनै गी मेरे खलाफ हस्सने¹ दा मौका नेई दे ते मिगी जालम लोकें च शामिल नेई कर ॥ 151 ॥

(एह सुनियै मूसा नै) गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे भ्राऊ गी माफ कर ते असें दौनीं गी अपनी रैहमत च दाखल करी दे ते तू रैहम करने आहलें च सारें शा बड्डा ऐ ॥ 152 ॥ (रुकू 18/8)

(इस पर अल्लाह नै गलाया) ओह लोक जिनें बच्छे गी (अबादत आस्तै) चुनी लैता, उंदे पर उंदे रब्ब पासेआ गजब (कैहर) नाजल होग ते उससै चाल्ली संसारक अपमान बी ते अस झूठ गंदने आहलें गी इससै चाल्ली दी स'जा दिन्ने होत्रे आं ॥ 153 ॥

ते ओह लोक जिनें कुकर्म कीते फही (उनें कुकर्म गी छोड़ियै) अल्लाह पासै परतोई आए ते ओहदे पर ईमान लेई आए, तेरा रब्ब सच्चें गै इस तोबा (प्राहचिंत) दे बा'द बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला साबत होग ॥ 154 ॥

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَأَلْقَى الْأَنْوَاحَ وَآخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي ۖ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَّهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتِرِينَ ﴿١٥٣﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَأَمَتُوا ۖ إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٤﴾

1. हज़रत मूसा अपनी कौम दे शिर्क च फसी जाने करी अत्त गुस्से च हे ते उंदा रोह अपने भ्राऊ पर ज्यादा हा जे जिसलै उनें कौम च शिर्क दे लक्खन भांपी लैते हे तां उंदे कनै की नथे लड़े-भिड़े? इस आस्तै उंदे पर ज्यादा रोह जाहर कीता तां जे कौम दे बाकी सब्बै लोक डरियै अपना सुधार करी लैन।

ते जिसलै मूसा दा रोह थोड़ा ठंडा होआ तां उसनै बी ओह तख्तियां (जिंदे पर अल्लाह दे हुकम लिखे गेदे हे) चुक्की लैतियां ते उंदे लेखें च उनें लोकें आस्तै रैहमत ते हदायत ही, जेहके अपने रब्ब शा डरदे न ॥ 155 ॥

ते मूसा नै अपनी कौम दे लोकें चा सहतर आदमियें गी साढ़े निश्चत कीते दे, थाहरै पर आह् नने आस्तै चुनी लैता, पही जिसलै उंदे पर भंचाल^१ आया तां उस (मूसा) नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! जेकर तू चांहदा तां तू उनें गी बी ते मिगी बी पैहलें गै तबाह करी दिंदा। क्या तू असेंगी मूरखें दी मूरखता दे कमें दी स'जा च तबाह करना चाहन्ना ऐं? एह (जे किश बी होआ) सिर्फ तेरी इक अजमैश ही तू इनें अजमैशें राहें जिनेंगी चाहन्ना ऐं गुमराह करार दिना ऐं ते जिनें गी चाहन्ना ऐं हदायत दिना ऐं। तू साढ़ा कफ़ील (कम्म बनाने आह्ला) ते दोस्त ऐं। इस आस्तै तू असेंगी बख्शी दे ते साढ़े पर रैहम कर ते तू बख्शाने आहलें च सारें शा बेहतर ऐं ॥ 156 ॥

ते तू साढ़े आस्तै इस दुनियां च बी नेकी लिख के आखरी जिंदगी च बी (नेकी लिख) अस ते तेरे पासै आई गेदे आं (इस पर अल्लाह ने) फरमाया जे अ'ऊ अपना अज़ाब जिसी चाहन्ना उसी पजान्ना आं (यानी) जेहका अज़ाब दा हक्कदार होंदा ऐ, ते मेरी रैहमत हर इक चीजा पर छाई दी ऐ। इस आस्तै अ'ऊ जरूर उसी उनें लोकें आस्तै लिखड^२ जेहके संयम अखत्यार करदे न ते ज़कात/ दान दिंदे न ते जेहके लोक साढ़ी आयतें पर ईमान ल्यौंदे न ॥ 157 ॥

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاَحَ وَفِي سَخِّهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٥﴾

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلَ وَإِنِّي أَتُهْلِكُهُمْ بِمَا فَعَلَ السَّفَهَاءُ مِنِّي إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

وَاصْنَبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَن أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٧﴾

१. भंचाल ते कुदरती निजमें मताबक आया हा, पर जाति दे शिकं कारण हचरत मूसा नै ए समझेआ जे शायद असेंगी स'जा देने आस्तै ऐसा होआ।
२. यानी रैहम शा इन्कार करने आहले लोक बी लाह हासल करडन, पर मोमिनें आस्तै ते उसी जरूरी करी दिता गेदा ऐ।

ओह लोक जेहके साढ़े इस रसूल (हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम) दा अनुसरण करदे न जेहका नबी ऐ ते उम्मी (अनपढ़) ऐ। जेहदा जिकर तौरात ते इज्जील च उंदे (यहूदिये ते ईसाइये) कश लिखे दा मजूद ऐ। ओह उनेंगी नेक गल्लें दा हुकम दिंदा ऐ ते बुरी गल्लें शा रोकदा ऐ ते सब पक्वितर चीजां उंदे आस्तै लहाल करदा ऐ ते सब बुरी चीजां उंदे आस्तै रूहाम करार दिंदा ऐ ते उंदे (रिति-रवाजे दे) बोझ ते उंदे गलें च पाए दे तौक (लड्डन) उंदे शा दूर करदा ऐ। इस आस्तै जेहके लोक ओहदे पर ईमान ल्याए ते उस गी ताकत पजाई, पही उस गी मदद दिती ते ओह उस नूर दे पिच्छें चली पे, जेहका ओहदे पर नाजल कीता गेआ हा ऊऐ लोक कामयाब होडन ॥ 158 ॥ (रुकू 19/9)

आख जे हे लोको! अ'ऊं तुंदे कश अल्लाह दा रसूल (बनियै आप दा) आं! गासैं ते धरती पर उसी गै बादशाहत हासल ऐ। ओहदे सिवा कोई उपास्य नेई। ओह जौंदा बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ। इस आस्तै अल्लाह ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याओ जो नबी बी ऐ ते उम्मी बी। जेहका अल्लाह ते ओहदी गल्लें पर ईमान रखदा ऐ। ओहदा अनुसरण करो तां जे तुस हदायत पाई सको ॥ 159 ॥

ते मूसा दी कौम दे लोके चा एक गरौह ऐसा बी ऐ, जेहका सचाई राहें हदायत पा करदा ऐ, ते ओह इस्सै दे अधार पर (संसार च) न्यांस करा करदे न ॥ 160 ॥

ते असें उनेंगी बाहरें कबीलें च बंडी दिता (जेहके हून त्रक्की करिये/बधियै कौमां बनी गेदे न) ते उस (मूसा) दी कौम दे लोके जिसलै ओहदे शा पानी मंगेआ तां असें मूसा

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ
فِي الثَّوْرِ وَالْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُجَلِّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ
آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا
النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٩﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا ۚ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٦٠﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ
وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٦١﴾

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسَاطِيرَ الْأَمَمِ
وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ
قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِصَاحِكَ الْحَجَرَةَ

पर वह्नी कीती जे जा ते अपना सोटा (फलाने) पत्थरै पर मार (जिसलै उसनै ऐसा कीता) तां ओहदे चा बारां सीरां फुट्टी पेइयां ते हर कबीले नै अपना-अपना घाट मन्नी लैता ते असें उंदे पर बदलें दी छौं कीती ते असें उंदे आसतै खुं¹ ते बटेर पैदा कीते ते गलाया जे जे किश असें तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा पवित्तर चीजां खाओ ते उनें साढ़े पर जुलम नेई कीता, बल्के ओह अपने आपै पर गै जुलम करा करदे हे ॥ 161 ॥

ते याद करो जिसलै उनेंगी गलाया गेआ जे इस अलाके च र² वो ते एहदे चा जित्थुआं चाहो खाओ ते आखदे जाओ अस बोझ² हल्का कीते जाने आसतै नवेदन करने आं ते (इस सामने आहले शैहरै दे) दरोआजे च फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ। उसलै अस थुआड़ियां भुल्लां माफ करी देगे ते पूरी चाल्ली फरमांबरदारी करने आहलें गी होर बी इनाम देगे ॥ 162 ॥

इस पर बनी इस्राईल चा जालम लोकें उस गल्ला गी बदलियै जेहकी उनेंगी आखी गेई ही, इक होर³ गल्ल गलानी शुरू करी दित्ती। उसलै असें उंदे पर उंदे जुलमें कारण गासा थमां अजाब उतारे आ ॥ 163 ॥ (रुकू 20/10)

ते (हे रसूल!) इंदे (बनी इस्राईल) शा उस बस्ती दे बारे च पुच्छ जेहकी समुंदरै दे कंढे ही जिसलै जे ओह सब⁴ (शनिवारै दे दिनै)

فَاتَّبَجَسَتْ مِنْهُ اِثْنَا عَشَرَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْعَمَامَ ۖ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلٰوٰى ۖ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُوْا وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦١﴾

وَ اِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوْا حِطَّةٌ وَّادْخُلُوْا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيْئَتَكُمْ ۖ سَتَرِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾

فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيلَ لَهُمْ ۖ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ ۖ مَا كَانُوْا يُظْلَمُوْنَ ۝ۙ

وَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۖ اِذْ يَعْذُوْنَ فِي السَّبْتِ ۖ اِذْ نَاثِيَهُمْ ۝ۙ

1. मूल शब्द 'मन्न-व-सलवा' आसतै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 58.

2. दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 59.

3. बनी इस्राईल गी शैहरै च फरमांबरदारी कनै दाखल होने ते प्रार्थना करने दा हुकम हा, पर उनें हासे-मखौल शा कम्म लैता ते बे-हूदा गल्लां करना शुरू करी दितियां जेहदे करी अजाब आई गेआ।

4. 'सब' -शनिवार दे दिनै बारे यहूदियें गी आदेश हा जे उस रोज किसै चाल्ली दा संसारक कम्म नेई करन बल्के अल्लाह गी याद करन।

दे हुकमै बारै ज्यादाती शा कम्म लैंदे हे। जिसलै उंदियां मच्छियां सब्ब आहलै ध्याडै उंदे कश झुंडे दे झुंड^१ बनाइयै औंदियां हियां ते जिस रोज ओह सब्ब नथे मनदे तां ओह नथियां औंदियां। इस चाल्ली अस उंदी ना-फरमात्री कारण उंदा इम्तिहान लैंदे हे ॥ 164 ॥

ते जिसलै उंदे (बनी-इस्राईल) चा इक गरोह ने (दूए गरोह कन्नै) गलाया जे तुस इस कौम दे लोकें गी हुकम की दिंदे ओ जिनेंगी अल्लाह तबाह करने आहला ऐ ते बौहत्त बड्डा अजाब देने आहला ऐ? तां उनें परता दिता जे शुआड़े रब्ब दे सामनै बरी होने आस्तै (असें उनें लोकें गी नसीहत करी दिती ही) ते तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 165 ॥

इस आस्तै जिसलै उनें लोकें उस नसीहत गी भुलाई दिता जेहकी उनेंगी दिती गेदी ही तां असें उनें लोकें गी जेहके बुरी गल्लें शा रोकदे हे मुक्ति प्रदान करी दिती, पर जेहके लोक जालम हे उनेंगी इक दर्दनाक अजाब च सुट्टी दिता की जे ओह आज्ञा पालन करने शा बाहर निकला करदे हे ॥ 166 ॥

पही जिसलै उनें उनें गल्लें शा बाज औने दी बजाऽ, जिंदे शा उनेंगी रोकेआ गेआ हा, होर बी अगें बधना शुरू करी दिता तां असें उनेंगी गलाया जे तुच्छ (जलील) बांदर^२ बनी जाओ ॥ 167 ॥

ते याद कर जिसलै तेरे रब्ब नै अलान करी दिता जे ओह उंदे (यहूदियें) पर क्यामत तक

حِسَابُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا
يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ ۖ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ
قَوْمًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعِذْرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا سَأَلُوا مَاذِكْرُؤَابَةَ الْأَنْحِبِ الَّذِينَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ ۖ وَآخِذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ بَيِّنٍ ۖ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَنَاهُورَاعْنَهُ قُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ

1. जानवर बी दिनें गी पन्छानी जंदे न। हिंदुएं दे घाटें पर जिस दिन लोक आटा बगैरा पांदे न, उस रोज उत्थें बड़ी संख्या च मच्छियां आई जंदियां न।
2. दिक्खो सूर : बक्कर : टिप्पणी आयत नं. 77.

ऐसे लोक नयुक्त करदा रौहग जेहके उनेंगी तकलीफ़देह अजाब दिंदे रौहडन (फ़ही केह ऐसा गै होआ जां नेई?) सच्चें गै तेरा रब्ब स'जा देने च तौल¹ करदा ऐ ते ओह यकीनन बौहत बख़्शाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला बी ऐ ॥ 168 ॥

ते असें उनेंगी धरती पर गरोह दर गरोह फ़लाई दिते दा ऐ (पर हून बी) उंदे च किश लोक नेक न ते किश बुरे² ते अस उनें गी चंगे ते माड़े हालातें राहें परखदे रौहन्ने आं तां जे ओह (अपनी गलतियें शा) बाज आई जान ॥ 169 ॥

पर पैहले बनी-इस्माईल दे बा'द किश होर (बनी-इस्माईल) खड़े होई गे न जेहके दिक्खने च ते मूसा दी कताबा दे बारस न, पर ओह असल च इस संसार दी माया समेटदे रौहदे न ते लोके कनै गलांदे न जे अल्लाह असेंगी जरूर माफ़ करी देग ते जेकर उंदे कश उस्सै चाल्ली दा किश होर धन आई जा तां ओह उसी बी लैने दी कोशश करदे न। क्या उंदे शा मूसा दी कताबा च एह बचन नथा लैता गेआ जे अल्लाह दे बारे च सिर्फ़ सच्च गलाऽ करन? ते जे किश उस कताबा च ऐ ओह उनें पढ़ी लैता ऐ, ते (एह जानदे न) जे आखरत दा घर संयमियें आस्ते बेहतर ऐ। क्या ओह (इन्नी गल्ल बी) नेई समझदे? ॥ 170 ॥

الْقِيَامَةِ مَنْ يَسْأَلُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَّعْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَصٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالْذَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

1. पवित्र क़ुरआन शा सिद्ध होँदा ऐ जे अल्लाह स'जा देने च बड़ा ढिल्ला ऐ। इस आस्तै इस आयत दा सिर्फ़ एह अर्थ ऐ जे जिसलै अल्लाह इन्सान गी स'जा दिंदा ऐ तां ओह तौले गै उसी पकड़ी लैदी ऐ ते कोई चीज ओहदे रस्ते च रोक नेई बनदी। इस आयत दा एह अर्थ नेई जे इद्धर कुसै नै पाप कीता ते उद्धर अजाब च थिरी गेआ।
2. एहदे शा साबत होआ जे एह बांदर मनुक्ख गै हे सिर्फ़ उंदे गुण बांदरें आंगर होई गेदे हे। बरना बांदरें दे नेक होने दा केह अर्थ? क्या बांदर बी नमाजां पढ़दे होंदे हे जां सजदा करदे होंदे हे ते जकात दिंदे होंदे हे?

ते जिन्हें लोकें मूसा दी कताबा गी मजबूती कनै पकड़े दा ऐ ते उनें नमाज़ गी कायम रखे दा ऐ अस ऐसे नेक लोकें दे अजर / सिले जाया नेई करगे ॥ 171 ॥

ते जिसलै असें फ़ाड़े गी उंदे उप्पर¹ चुक्केआ (तनेआ), आखो जे ओह एक सायबान हा ते उनें समझेआ जे ओह उंदे उप्पर पौने गै आहला ऐ ते असें गलाया जे जे किश असें तुसेंगी दिते दा ऐ, उसी छोटियै पकड़ी लैओ ते जे किश ओहदे च ऐ उसी याद रखो तां जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 172 ॥ (रुकू 21/11)

ते जिसलै तेरे रब्ब नै बनी आदम दियें पिट्ठीं चा उंदी संतान गी कइहेआ ते उनेंगी उंदी जानें पर गुआह ठरहाया (ते पुच्छेआ) क्या अ'ऊं थुआड़ा रब्ब नेई? उनें गलाया जे हां-हां! अस (इस गल्ला दी) गुआही दिन्ने आं (असें एह इस आरसै कीता) तां जे तुस क्यामत आहलै रोज कुतै एह नेई गलान लगे जे अस ते इस (तलीम) शा भलेआं अनजान हे ॥ 173 ॥

जां एह गलाई देओ जे (साढ़े जमाने शा पैहलै) सिर्फ साढ़े बब्ब-दादें शिक कीता हा ते अस ते उंदे बा'द इक कमजोर नसल हे। क्या तू असेंगी उनें लोकें दे कर्म दे बदले च हलाक करगा जेहके झुठे हे? ॥ 174 ॥

ते इससै चाल्ली अस आयतें गी तफसील कनै ब्यान करने आं ते (मेद रखने आं) जे ओह (इन्करी) अपनी गलतियें शा स्वी जाडन ॥ 175 ॥

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٧١﴾

وَإِذْ تَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٧٢﴾

وَإِذْ أَخَذَرَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ فَاتَّوَابِلُ شَيْهَانِ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿٧٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٥﴾

1. यानी उंदे प्रमुख लोकें गी तूर पर्वत दे ख'ल्ल (पैरें च) खंडेरी दिता हा तां जे ओह बी उसदा नजारा दिक्की लैन। (खरूज 19:17) जिसलै पर्वत दे ख'ल्ल मनुख खडोंदा ऐ तां इयां सेही होंदा ऐ आखो जे पर्वत सायबान आंगर ओहदे उप्पर ऐ।

ते तू उनेंगी उस शख्स दा हाल पहियै सुनाऽ जिसी असें अपने नशान दिते हे पही ओह उंदे शा तलैहटियै बक्खरा! होई गोआ हा। इस आस्तै शतान ओहदे पिच्छें पेई गोआ हा ते ओह गुमराह लोके च शामिल होई गोआ ॥ 176 ॥

ते जेकर अस चाहदे तां उनें नशानें राहें उसी श्रेश्ठता प्रदान करी दिंदे, पर ओह आपूं धरती पासै झुकी गोआ ते अपनी खाहशें दे मगर चली पेआ। इस आस्तै ओहदी हालत उस कुत्ते आंगर ऐ जिसी मारने आस्तै तू कोई चीज चुक्के तां बी ओह हौंकदा ऐ ते जेकर तू उसी छोड़ी देरें तां बी हौंकदा रौंहदा ऐ। इय्यै हालत उस कौम दे लोके दी ऐ जेहके साढ़े नशानें गी झुठलांदे न। इस आस्तै तू एह हालत उनेंगी सुनाऽ तां जे ओह किश सोचन-समझन ॥ 177 ॥

उस कौम दे लोके दी हालत बौह्त बुरी ऐ जिनें साढ़ी आयतें गी झुठलाया ऐ ते ओह इस कम्मै राहें सिर्फ अपनी जानें पर जुलम करदे हे ॥ 178 ॥

जिनें गी अल्लाह हदायत देऐ ओह गै हदायत पाने आहले होंदे न ते जिनेंगी गुमराह करी देऐ, ऊऐ लोक घाटा खाने आहले होंदे न ॥ 179 ॥

ते असें जिनें ते इन्सानें गी रैहमत आस्तै पैदा कीता ऐ, पर नतीजा एह निकलदा ऐ जे उंदे चा ज्यादातर लोक जहन्नम दे पातर बनी

وَإِلَّا عَلَيْهِمْ نَبَأُ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَوِينَ ۝

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ ۚ فَمَسَّلَهُ كَمِثْلِ الْكَلْبِ ۚ إِنَّ تَحْمِيلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ تَتَرَكُّهُ يَلْهَثُ ۚ ذَلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝

سَاءَ مَثَلًا لِّلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ۝

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى ۚ وَمَنْ يُضِلِلْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۚ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا

1. तौरात ते भाष्यकार 'बलअम् बाऊर' नाँ दे इक शख्स दा हाल ब्यान करदे न जेहिदयां घटनां इस परिस्थिति कन्ने मिलदियां-जुलदियां न, पर असल च एह इक द्रिस्टांत ऐ (मसाल ऐ)। जेहका बी कोई शख्स अपने-आपै गी ऐसा बनावै लै एह उपमा उसै पर पूरी उतरग ते ऊऐ 'बलअम् बाऊर' बनी जाग।

जंदे न, की जे उंदे दिल ते हैन, पर ओह उंदे कनै समझदे नेई, उंदियां अक्खीं ते हैन, पर ओह उंदे कनै दिखदे नेई, उंदे कन ते हैन, पर ओह उंदे कनै सुनदे नेई। ओह लोक डंगरें आंगर न बल्के उंदे शा बी बुरे न। (असल गल्ल एह ऐ जे) ओह बिल्कुल मूर्ख न ॥ 180 ॥

ते अल्लाह दे नेकां अच्छे गुण न। इस आस्तै तुस उनें गुणें राहें ओहदे अगें प्रार्थनां करा करो ते उनें लोकें गी छोड़ी देओ जेहके ओहदे गुणें दे बारे च गलत (ते मनघड़त) गल्लां करदे न। उनेंगी उंदे कमें दा बदला दिता जाग ॥ 181 ॥

ते जो मख्लूक असें पैदा कीती दी ऐ, ओहदे चा इक गरोह ऐसा ऐ जेहका सच्च राहें लोकें गी हदायत दिंदा ऐ ते सचाई दे अधार पर गै फैसला करदा ऐ ॥ 182 ॥ (रुकू 22/12)

ते ओह लोक जो साढ़ी आयतें गी झुठलांदे न अस उनेंगी बल्लें-बल्लें ऐसे रस्तें चैं हलाकत पासे खिचदे होई आहनगे, जिनें गी ओह नेई जानदे ॥ 183 ॥

ते अ'ऊं (किश चिर) उनें गी ढिल्ल देआ करना। मेरा उपाऽ बड़ा मजबूत ऐ ॥ 184 ॥

क्या ओह एह नेई सोचदे जे उंदे साथी (हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम) गी किसै चाल्ली दा जनून नेई ऐ। ओह ते जाहरा-बाहरा सचेत करने आह्ला ऐ ॥ 185 ॥

क्या ओह गासैं ते धरती दी बादशाहत पर गौर नेई करदे ते हर उस चीजा पर जिसी अल्लाह नै पैदा कीते दा ऐ (ते इस गल्ला

وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ
أُذُنٌ لَا تَسْمَعُونَ بِهَا ۖ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ
بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْعَقِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا
وَذُرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعْدِلُونَ ﴿١٨٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٣﴾

وَأْمَلِي لَهُمْ ۖ إِن كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٤﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ
جِنَّةٍ ۖ إِن هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٥﴾

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَأَن

पर बी जे) शायद उंदी तबाही दा समां लागै आई गेदा ऐ। पही ओह इस खुल्ली गल्ला दे बा'द किस गल्ला दे अधार पर ईमान ल्यौडन ? ॥ 186 ॥

जिसी अल्लाह गुमराह करार देऐ उसी कोई बी हदायत देने आह्ला नेई ते ओह उनेंगी अपनी उदंडता^१ च भटकदे होई छोड़ी दिंदा ऐ ॥ 187 ॥

(हे रसूल!) तेरे बरोधी तेरे शा क्यामत दे बारे सुआल करदे न जे ओह कदू औग, तू गलाई दे जे इसदा इलम सिर्फ मेरे रब्ब गी ऐ। उसी ओहदे अपने समें पर सिर्फ ऊऐ जाहर करग (हां) ओह गासैं च बी ते धरती च बी भारी होग ते थुआड़े कश चानक गै आई जाग। ओह तेरे शा क्यामत दे बारे च बी इस चाल्ली सुआल करदे न जे आखो तेरे पर बी ओहदा समां जानने दी धुन सुआर ऐ। तू गलाई दे (मेरे आस्तै ते इन्ना काफी ऐ) जे उस दा पता सिर्फ अल्लाह गी ऐ, पर मते-हारे लोक इसी नेई जानदे ॥ 188 ॥

पही तू गलाई दे जे अ'ऊं अपनी जान आस्तै नां ते कुसै लाह दा मालक आं ते नां कुसै नुकसान दा। हां! मिगी ऊऐ थ्होग जो अल्लाह गी पसंद होग ते जेकर मिगी गैब दा पता होंदा तां अपने आस्तै भलाइयें चा मतियें-हारियें गी समेटी लैंदा ते मिगी कदें कोई तकलीफ नेई पुजदी, पर अ'ऊं ते सिर्फ मोमिनैं गी सचेत करने आह्ला ते खुशखबरी देने आह्ला आं ॥ 189 ॥ (रुकू 23/13)

ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी इक जान चा पैदा कीते दा ऐ ते उससै दी किसमै चा ओहदा जोड़ा

عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ
فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٦﴾

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۖ وَيَذَرُهُمْ
فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ قُلْ
إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي ۚ لَا يُجَلِّيهَا
يُوقِتُهَا إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۚ
يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِن أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ
الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۚ وَمَا
مَسْنِي السُّوءُ ۚ إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٩﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

1. यानी जो सरकशी करदा ऐ उसी हदायत नेई दिंदा, पर जेहका तोबा करदा ऐ उसी हदायत दिंदा ऐ।

बनाया ऐ तां जे ओह् ओह्दे कन्नै लगाऽ रक्खियै सकून (शांति) हासल करै। इस आस्तै जिसलै ओह् उसी खट्टी लैंदा ऐ तां ओह् थोड़ा हारा बोझ चुक्की लैंदी ऐ ते उसी लेइयै फिरदी ऐ। पही जिसलै ओह् किश बोझल होंदी जंदी ऐ तां दमैं (मड़द-जनानी) अपने अल्लाह अगें, जो उंदा रब्ब ऐ, प्रार्थनां करदे न जे जेकर तू असेंगी इक नरोआ बच्चा देगा तां अस तेरे शुकरगजार बंदे बनी जागे। ॥ 190 ॥

पर जिसलै ओह् उनेंगी नरोआ बच्चा प्रदान करदा ऐ तां ओह् दमैं उस संतान चा जेहकी उनेंगी अल्लाह नै प्रदान कीती दी होंदी ऐ ओह्दे शरीक बनाना लगी पौंदे न, पर अल्लाह उंदे शिर्क थमां बौह्त् उपपर ऐ ॥ 191 ॥

क्या ओह् उनेंगी अल्लाह दा शरीक बनांदे न जेहके किश बी पैदा नेई करी सकदे, बल्के ओह् आपू पैदा कीते जंदे न ॥ 192 ॥

ते ओह् उंदी (मुश्रिकें दी) किश मदद करने दी जरा बी ताकत नेई रखदे ते नां अपनी जानें दी मदद करी सकदे न ॥ 193 ॥

ते जेकर तू उनें झूठे उपास्यें गी हदायत पासै बुलाएं तां ओह् थुआड़ा अनुसरण नेई करी सकडन। थुआड़ा उनेंगी बुलाना जां चुप्प रौहना उंदे आस्तै इक-बराबर ऐ ॥ 194 ॥

जिनें लोकें गी तुस अल्लाह दे सिवा बुलांदे ओ ओह् थुआड़े आंगर गै बंदे न। इस आस्तै तुस उनेंगी पुकारदे जाओ ते जेकर तुस सच्चे ओ तां ओह् थुआड़े बुलारे दा जवाब दे देइयै दस्सन? ॥ 195 ॥

وَجَعَلْ مِنْهَا زُجْجًا لِّیَسْكُنَ اِلَیْهَا فَلَمَّا تَغَشَّیْهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِیْفًا فَمَرَّتْ بِهٖ ۚ فَلَمَّا اَنْقَلَتْ دَعَا اللّٰهُ رَبَّهَآ لَیْنِ اٰتِیْتَنَا صَالِحًا لِّنُكُوْنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِیْنَ ۝۹۰

فَلَمَّا اٰتٰهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِیْمَا اٰتٰهُمَا ۚ فَتَعٰلٰی اللّٰهُ عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ۝۹۱

اَیُشْرِكُوْنَ مَا لَا یَخْلُقُ سِیَآءًا وَّهُمْ یُخْلُقُوْنَ ۝۹۲

وَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّ لَا اَنْفُسُهُمْ یَنْصُرُوْنَ ۝۹۳

وَ اِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَی الْهُدٰی لَا یَتَّبِعُوْكُمْ سِوَا ۚ عَلَیْكُمْ اَدْعَآؤُهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صٰمِتُوْنَ ۝۹۴

اِنَّ الدِّیْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادَۢ اَمْثَلُكُمْ فَاَدْعُوْهُمْ فَلَیْسَ جِیْبُوا لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۝۹۵

क्या उंदे पैर हैन जिंदे कनै ओह चलदे न जां
उंदे हल्थ हैन जिंदे कनै ओह पकड़दे न ते
उंदियां अक्खीं हैन जिंदे कनै ओह दिखदे न
जां उंदे कन् हैन जिंदे कनै ओह सुनदे न ?
तू उनेंगी गलाई दे जे अपने सारे शरीकें गो
बुलाई लैओ ते फही सारे मिलियै मेरे खलाफ
खड़जैतर रचो ते मिगी कोई ढिल्ल बी नेई
देओ ॥ 196 ॥

मेरा दोस्त यकीनन ओह खुदा ऐ जिसनै एह
कामिल कताब उतारी दी ऐ ते ओह नेक
लोकें दा साथ दिंदा ऐ ॥ 197 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी तुस उस दे सिवा पुकारदे
ओ ओह नां ते थुआड़ी मदद करने दी तफोक
रखदे न ते नां अपनी जानें दी मदद करी
सकदे न ॥ 198 ॥

ते जेकर तुस उनेंगी हदायत आहले पासै
बुलाओ तां ओह सुनी नेई सकदे, ते तू
उनेंगी इय्यां दिक्खना ऐं जे आखो ओह तुगी
दिक्खा करदे न। असल च ओह तुगी नेई
दिक्खा करदे ॥ 199 ॥

(हे नबी! सदा) सैहनशीलता शा कम्म लै।
मनुक्खी फितरत दे मताबक गल्लें दा हुकम
दिंदा रौह ते मूर्ख लोकें शा मूह फेरी लै
॥ 200 ॥

ते जेकर शतान पासेआ तुगी कोई दुख पुजै
तां तू अस्त्राह शा शरण मंग, जो बौहत सुनने
आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 201 ॥

यकीनन ओह लोक जिनें उस बेलै संयम
अखत्यार कीता जिसलै उनेंगी शतान आहले

أَلْهَمَّ أَرْجُلٌ يَّمْشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آيْدٍ
يَبْطِشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ
بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَّسْمَعُونَ بِهَا ۖ قُلْ
ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا ۖ فَلَا
تُنْظَرُونَ ﴿١٩٦﴾

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۖ وَهُوَ
يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ
نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهَلٰى لَا يَسْمَعُوا
وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا
يُيْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

وَأَمَّا يَنْزِعُ عَنْكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْعٌ
فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۖ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَٰئِفٌ مِّنْ

पासेआ औने आहला कोई ख्याल मसूस होआ ते ओह सचेत होई गे ते उंदियां अक्खीं खु'ल्ली गेइयां (ओह हदायत पाई लैंदे न) ॥ 202 ॥

ते इनें मुन्करें दे भाई-भाउ ते उनेंगी गुमराही पासें खिचदे न ते पही कुसै चाली दी कोई कसर बाकी नेई रखदे ॥ 203 ॥

ते जिसलै तूं उंदे कश कोई खु'ल्ली नशान्नी नेई ल्यामैं तां गलादे न जे तूं उस नशान्नी गी की नेई खिचियै लेई आया? तूं गलाई दे जे अ'ऊं ते सिर्फ अपने रब्ब पासेआ अपने उप्पर उतरने आहली वह्नी दा अनुसरण करना। एह वह्नी थुआड़े रब्ब पासेआ दलीलें कनै पूर्ण ऐ ते मोमिनैं आसै हदायत बी ऐ ते रैहमत बी ऐ ॥ 204 ॥

ते (हे लोको!) जिसलै कुरआन पढ़ेआ जा, तां उसी सुना करो ते चुप्प र'वा करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा ॥ 205 ॥

ते (हे नबी!) तूं अपने मनै च अपने रब्ब गी लहीमगी कनै ते थैउ कनै याद करदा र'वा कर ते हौली अवाजा च संजा-भ्यागा (ऐसा करा कर) ते कदें बी अचेत (असावधान) लोकें च शामिल नेई हो ॥ 206 ॥

जेहके लोक तेरे रब्ब दे लागै¹ न, यकीनन ओह अपने रब्ब दी अबादत शा अपने-आपे गी बड़्ढा नेई समझदे ते उसदी स्तुति करदे रौहदे न ते ओहदे सामनै सजदे करदे रौहदे न ॥ 207 ॥ (रुकू 24/14)

الشَّيْطَانُ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٢٠٣﴾

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَايَةٌ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُؤَخِّرُ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٤﴾

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٥﴾

وَإِذْ كُذِّرَ رَبُّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٦﴾

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٧﴾

ooo

1. यानी जिनेंगी सम्मान मिले दा ऐ।

सूर: अल्-अन्फाल

एह सूर : मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छिहत्तर आयतां ते दस्स रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां॑ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(हे रसूल!) लोक तेरे शा गनीमत दे धन
बारै सुआल पुछदे न तूँ (उनेंगी) गलाई दे
जे गनीमत दा धन अल्लाह ते ओह्दे रसूल
आस्तै ऐ। इस आस्तै अल्लाह दा संयम
अखत्यार करो ते आपस च सुधार दी
कोशश करो ते जेकर तुस मोमिन ओ तां
अल्लाह ते ओह्दे रसूल दी आज्ञा दा पालन
करो ॥ 2 ॥

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ
وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ
بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

मोमिन ते सिर्फ ऊऐ न जे जिसलै (उंदे सामनै)
अल्लाह दा जिकर कीता जा तां उंदे दिल डरी
जान ते जिसलै उंदे सामनै उस दियां आयतां
पढ़ियां जान तां ओह् अपने ईमान गी होर बी
बधाई देन। इस दे अलावा (मोमिन ओह् न)
जेह्के अपने रब्ब पर भरोसा रखदे न ॥ 3 ॥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ
وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَيَّتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ
زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

(इस्सै चाल्ही असली मोमिन ऊऐ न) जेहके (शर्तें मताबक) नमाजां पढ़दे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ, ओहदे चा खर्च करदे न ॥ 4 ॥

एह लोक गै सच्चे मोमिन न। उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश बड्डे उच्चे दरजे ते मुक्ति दा समान ते इज्जत आहली रोजी ऐ ॥ 5 ॥

एह (इनाम उनेंगी) इस कारण (मिलग) जे तेरे रब्ब नै तुगी इक खास मकसद कनै तेरे घरे थमां कड्डे दा ऐ ते मोमिनें चा इक गरोह गी एह बौहत बुरा¹ लग्गा करदा हा ॥ 6 ॥

ओह² तेरे कनै सच्च बंदोई औने दे बा'द इस चाल्ही बैहस करदे न आखो जे (इस्लाम दा सादा) उनेंगी मौती पासै धक्की जा करदा ऐ ते (इय्यां सेही होंदा ऐ जे) ओह (उस मौती गी सामनै अपनी अक्खी) दिक्खा करदे न ॥ 7 ॥

ते (उस समे गी याद करो) जिसलै अल्लाह द'ऊ दलें चा इक दा बा'यदा करदा हा जे ओह तुगी मिलग (यानी उंदे कनै टाकरा होग) ते तेरी इच्छा एह ही जे जिस दल कश हथ्यार नेई न ओह तेरे कनै मिलै ते अल्लाह एह चांहदा हा जे ओह अपने हुकमें राहें

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٤﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٦﴾

يَجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٧﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٨﴾

1. इस आयत कनै ईसाइयें दे ओह इतराज मुक्की जंदे न जे मुसलमान गनीमत दे लालच पिच्छें हमले करदे हे, की जे पवित्र कुरआन दा कथन ऐ जे मोमिन जिहाद करने शा नेई डरदे, पर खून-खराबे दी ब'जा करी एहदे कनै नफरत करदे हे।
2. यानी इन्कार करने आहले लोक। मोमिन लोक ते युद्ध गी पसंद नेई करदे, पर ओह अल्लाह दा हुकम मनने आस्तै त्यार हे जियां जे पैहलें आहली ते दूइयें केई आयतें शा साबत होंदा ऐ। किश विद्वानें एहदा अर्थ एह कीते दा ऐ जे सहाबा जिहाद दे हुकम पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै बैहस करदे हे जे एह हुकम की मिलेआ ऐ, पर एह गल्ल पवित्र कुरआन ते इतिहास थमां निराधार सिद्ध होंदी ऐ।

सच्च गी सच्च साबत करी देऐ ते मुन्करें दी
जढ़ कट्टी देऐ ॥ 8 ॥

तां जे ओह इस चाली सचाई गी कायम करी
देऐ ते झूठ दा सर्वनाश करी देऐ। भामें मुलजम
लोक उससी पसंद नेई बी करदे होन ॥ 9 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै जे
तुस अपने रब्ब अगें प्रार्थना करदे हे। इस पर
थुआड़े रब्ब नै थुआड़ी प्रार्थनैं गी सुनेआ (ते
गलाया जे) अ'ऊ' ज्हरें फरिश्तें राहें थुआड़ी
मदद करड जिंदा लश्कर दे बा'द लश्कर बधा
करदा होग ॥ 10 ॥

ते अल्लाह नै इसी सिर्फ शुभ-समाचार¹ दे
रूपै च नाजल कीता हा तां जे एहदे राहें
थुआड़े दिल संदोख बुज्जान ते मदद ते सिर्फ
अल्लाह कशा गै आँदी ऐ (फरिश्ते ते सिर्फ
इक लक्खन-मात्तर न)। अल्लाह यकीनन
बौहत गालिब ते हिकमत आहला ऐ ॥ 11 ॥
(रुकू 1/15)

(एह नशान उस बेले बंदोआ) जिसलै जे
अल्लाह (अपने पासेआ) अमन-शांति ते संदोख
दा शुभ-समाचार देने आस्तै तुंदे पर ऊंघ
(नींदरे दा घोट) उतारा करदा हा ते तुंदे पर
बदलें चा पानी बरहाऽ करदा हा तां जे ओहदे
राहें² तुसेंगी पवित्तर करी देऐ ते शतान दी
गंदगी (यानी ओहदे डर) गी तुंदे शा दूर करी

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٩﴾

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ
أَنَّى مُمِذُّكُمْ يَا نَفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُرْدِفِينَ ﴿١٠﴾

وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بَشْرًا لِّتَظْمِنَ بِهِ
قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

إِذْ يَغْشَى كُفْرُ النَّعَاسِ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُزِيلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُصْطَهَرَ كُفْرُ بِهِ
وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ
وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ

1. एह अर्थ नेई जे सच्चें-मुच्चें फरिश्ते गै मुन्कर लोकें कनै युद्ध करडन, बल्के जेकर फरिश्तें दी मदद कशफ च दस्सी जा तां ओहदा अर्थ एह होदा ऐ जे सर्व शक्तिमान अल्लाह जरूर मदद करग ते इस चाली मोमिन गी शुभ-समाचार मिली जंदा ऐ।
2. एह 'बद्र' दी लड़ाई दी घटना ऐ ते बद्र दे थाहरा पर मोमिनैं ते मुन्करें बरकरा रेत्तु दा इक मदान हा जेहदे पारें चीकनी मिट्टी ही। बरखा होने करी रेत जम्मी गई ते चीकनी मिट्टी च तलैहट होई गई। लड़ाई शुरू होने दे बा'द मुसलमानें दे पैं ते चंगी चाली जम्मे दे रेह पर बैरी दी सैनक स्थायता जिसलै पिच्छुआं आई तां तलैहट कारण उंदे पैं तलैहटन लगे हे। इस आस्तै मदाद पुज्जी नथी सकदी। दूए पासे जिसलै मुसलमान हमला करदे तां मुन्कर लोक नसदे मौकें चीकनी मिट्टी दी तलैहट च फसी जंदे हे।

الْأَقْدَامُ ١١

देऐ ते तां जे थुआड़े दिलें गी मजबूत करी देऐ, ते इस (बरखा) राहें थुआड़े पैरें गी मजबूत करी देऐ ॥ 12 ॥

(एह ओह समां हा)जिसलै तेरा रब्ब फरिशतें गी बी वही करा करदा हा जे अ'ऊं थुआड़े कनै आं। इस आस्तै तुस मोमिनें दे पैरे जमाई रक्खो। अ'ऊं इन्कारी लोकें दे दिलें च धाक बट्हाई देड। इस लेई (हे मोमिनो!)तुस उंदी मुंडियें पर बार करदे जाओ ते उंदे पोर-पोर पर चोटां लांदे जाओ ॥ 13 ॥

ऐसा इस करी होग जे उनें अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध कीता ते जेहका कोई अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध करदा ऐ (उसी समझी लैना चाही दा जे)अल्लाह बौहत सख्त स'जा¹ देने आह्ला ऐ ॥ 14 ॥

(हे लोको सुनो! अल्लाह दी स'जा) ऐसी गै होंदी ऐ। इस लेई उसी चक्खो ते (चेता रक्खो जे)मुन्कर लोकें गी सच्चें गै अगगी दा अज्जाब पुज्जे आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

हे मोमिनो! जिसलै थुआड़ी सैना दे रूपै च मुन्कर लोकें कनै टाकरा होऐ तां उनेंगी कदें बी पिट्ठ नेई दस्सा करो ॥ 16 ॥

ते जेहका कोई ऐसे मौके पर पिट्ठ दस्सग, सिवाए इसदे जे ओह युद्ध आस्तै ज'गा बदला करदा होऐ जां कुसै (मुसलमान)दल पासै ओहदी सहायता आस्तै जा करदा होऐ ते

إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ إِنِّي مَعَكُمْ فَتَبَتُوا الَّذِينَ آمَنُوا لَئِنْ فُتِنُوا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنٍ ١١

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ١٢

ذَلِكُمْ فَذَوْقُوهُ وَأَنْ لِّلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٣

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُيِّمْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا رَحَقًا فَلَا تَوْتُوهُمْ إِلَّا دُبَارًا ١٤

وَمَنْ يُؤْلِهِمْ يَوْمَ ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا مَتَحَرِّفًا يُقْتَالِ أَوْ مَتَحَرِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ

1. इस दा एह अर्थ नेई जे अल्लाह दे जेहके कलेश (स'जा)न उंदे चा कठोर शा कठोर स'जा दिंदा ऐ, बल्के अर्थ एह ऐ जे अल्लाह दियां सब्भै सजाहीं सख्त होंदियां न।

ओह् अल्लाह दा प्रकोप लेइयै परतोग ते ओहदा ठकाना नरक होग ते ओह् बस्सोआं दी द्रिस्टी कनै बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 17 ॥

इस लेई (चेता रक्खो जे) इनें (इन्कारी लोकें) गी तुसें नथा मारेआ बल्के अल्लाह नै मारेआ हा ते जिसलै तोह् कैकरियां¹ छंडियां हियां तां तोह् नथियां छंडियां बल्के अल्लाह नै छंडियां हियां जेहदा नतीजा एह् होआ जे उस (अल्लाह) नै ओहदे राहें मोमिनै पर इक बौहत बड्डा उपकार कीता ते यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

एह् गल्ल उससै चाली होग (जिस चाली असें गलाया हा) ते अल्लाह यकीनन मुन्करें दियें चालें गी कमजोर करने आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

हे मक्का दे मुन्कर लोको! जेकर तुस विजय दा नशान मंगदे हे, तां लैओ विजय (जित्त) थुआड़े कश आई गोई ऐ, ते जेकर तुस हून बी रुकी जाओ तां यकीनन एह् थुआड़े लेई बेहतर होग। जेकर तुस (शरारत पासै) परतोगे ओ तां अस बी (स'जा आहले पासै) परतोगे ते थुआड़ा जत्था किन्ना बी शक्तिशाली होग ओह् तुसेंगी किश बी लाह् नेई पजाग। अल्लाह मोमिनै दे कनै ऐ ॥ 20 ॥ (रुकू 2/16)

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दे फरमांबरदार बने दे र'वो ते उंदे चा कुसै शा बी मुंह नेई फेरो, इस हालत च जे तुस (ओहदा हुकम) सुना करदे ओ ॥ 21 ॥

بَغَضٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا لُوهُ جَهَنَّمَ ۖ وَبَسَّ
الْمُصِيرُ ۝

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ
وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ
رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً
حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

ذِيكُمُ وَأَنَّ اللَّهَ مَوْهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ۝

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۚ وَإِنْ
تَنْتَهُوا فهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَإِنْ تَعُوذُوا
نَعُدَّ ۚ وَكُنْ تَعْنَىٰ عَنْكُمْ فَمَنْكُمْ سَيِّئًا
وَلَوْ كَثُرَتْ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تَوَلَّوْا عُنَاهُ وَانْتُمْ تَسْمَعُونَ ۝

1. बद्र दी लड़ाई मौकें मुट्ट-हारे मुसलमानें पर जिसलै दुश्मन दी बौहत बड्डी फौज दा हमला होआ तां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम नै निक्के-निक्के कैकरें दी इक मुट्ट भरियै दुश्मन दी फौजै पासै छंडी हो। इससै बल्लै अल्लाह दे हुकम मताबक थुआड़े पिच्छुआं मुन्कर लोकें पासै आंधी जनेही चली ते सारे कैकर उड्डरियै मुन्कर लोकें पर पे ते ओह् अक्खीं च रेत भरोई जाने करी किश बी नथे दिक्खी सकदे। इत्थें इससै घटना पासै संकेत कीता गोदा ऐ।

ते उन् लोके, आंगर नेई होई जाओ जिनें एह गलाया हा जे अस सुनने आं, पर ओह नेई सुनदे ॥ 22 ॥

अल्लाह दे लागै ओह लोक जानवरें शा बी नफिट्ट न जेहके गूंगे ते बोले न, जेहके किश बी समझ नेई रखदे ॥ 23 ॥

ते जेकर अल्लाह उंदे च (मुन्करें च) किश बी भलाई दिखदा तां उनेंगी कुरआन सनाई दिंदा ते जेकर उनेंगी इस्यै हालती च कुरआन सुनाई दिंदा तां बी ओह पिटठ फेरी लैंदे ते (कुरआन शा) मूह मोड़ी लैंदे ॥ 24 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दी गल्ल सुनो जिसलै जे ओह तुसेंगी जीवन¹ प्रदान करने आस्तै सद्दै ते एह समझी लैओ जे अल्लाह मनुक्खै ते ओहदे दिलै बश्कार आई जंदा ऐ ते एह जे तुसेंगी जींदे करियै उस्यै आहली बक्खी परताया जाग ॥ 25 ॥

ते उस फित्ने (फसाद) थमां डरदे र'वो जेहका तुंदे चा खास करियै जालमें गी गै नेई (बल्के सारें गी) लपेटग ते चेता रक्खो जे अल्लाह दा अज़ाब यकीनन बौहत सख्त होंदा ऐ ॥ 26 ॥

ते (याद करो) जिसलै तुस थोढ़े हे ते धरती पर कमजोर समझे जंदे हे ते डरदे हे जे लोक तुसेंगी उड़कियै नेई लेई जान। पही इस गल्ला दे होंदे होई बी उसनै तुसेंगी (मदीना च) थाहर दिता ते अपने पासेआ मदद करियै थुआड़ा समर्थन कीता ते पवित्तर चीजें कन्नै तुसेंगी रोजी प्रदान कीती तां जे शुकर करने आहले बनी जाओ ॥ 27 ॥

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ①

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ②

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ④ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ يَخْشَوْنَ ⑤

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ⑥ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

وَإِذْ كُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَفَتَكُمْ النَّاسُ فَاوْبِكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِبَصَرِهِ وَزَادَكُمْ مِنَ الظَّالِمِينَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧

1. सेही होंदा ऐ जे इक मनुक्ख दूर अध्यात्मक मुड़दा मनुक्खै गी हदायत देइयै गै जींदा करी सकदा ऐ नां के कवरें च दब्बे दे मुड़दें गी जींदा करियै।

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दी ख्यानत नेई करा करो ते नां अपनी अमानतें च ख्यानत करो इस हालत च जे तुस जानदे-बुझदे ओ¹
॥ 28 ॥

ते चेता रक्खो जे थुआड़े माल ते थुआड़ियां उलादां सिर्फ इक फित्ना न ते अल्लाह ओह सत्ता ऐ जेहदे कश बौहत बड्डा अजर/सिला ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 3/17)

हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह आस्तै संयम अख्तयार करगे ओ तां ओह थुआड़े आस्तै इक बौहत बड्डी कसौटी (दा समान) पैदा करी देग ते थुआड़ी कमजोरियें गी दूर करी देग ते तुसेंगी बख्शी देग ते अल्लाह बौहत बड्डी किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 30 ॥

ते (हे रसूल! उस बेस्ले गी याद कर) जिसलै जे मुन्कर लोक तेरे बारै योजनां बनाऽ करदे हे तां जे तुगी बंदी² बनाई लैन, जां तेरा खून करी देन जां तुगी (मक्का थमां) कड्डी लान। ओह बी योजनां बनाऽ करदे हे ते अल्लाह बी योजना बनाऽ करदा हा ते अल्लाह योजनां बनाने आहलें चा सारें शा बेहतर योजनां बनाने आह्ला ऐ ॥ 31 ॥

ते जिसलै उनेंगी सादियां आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदिंयां न तां ओह गलांदे न (बस्स रौहन

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ
وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ
فِتْنَةٌ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَقْتُلُوا اللَّهَ يَجْعَلْ
لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَيَعْرِضْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يَخْرِجُوكَ
وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذْ أَتَىٰ عَلَيْهِمُ آيُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا

1. इसदा एह अर्थ नेई जे बगैर समझे-बुझे ख्यानत करना जायज ऐ बल्कि अर्थ एह ऐ जे तुंदे सामनै सचाई जाहर होई चुकी दी ऐ। जेकर इसदे बा'द बी ख्यानत करगे ओ तां इस ब'जा करी सख्त स'जा पागे ओ।
2. यानी घरें च बंदी बनाई देन, पर ओह एहदे च नकाम रेह। दूई योजना हत्या करने दी ही ओह ओहदे च बी नकाम रेह। त्री योजना देशें थमां कड्डी देने दी हो, ओहदे च कामयाब होई गे, पर अल्लाह नै मदीन्ना दे शैहरियें दे दिल हसरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम आस्तै खोहली दिचे। तुसेंगी मक्का आहलें दा घरा कड्डी देना गै उंदी तबाही दा कारण बनी गेआ।

देओ) असें थुआड़ी गल्ल सुनी लैती, जेकर अस चाहचै तां इस चाली दा कलाम अस बी बनाई सकने आं। एह (कुरआन) ते सिर्फ पैहले लोकें दियां गल्लो न ॥ 32 ॥

ते (याद कर)जिसलै उनें गलाया जे हे अल्लाह! जेकर तेरे पासेआ इय्यै धर्म सच्चा ऐ तां सादे पर गासै थमां पत्थर बर्हाऽ जां असेंगी कोई दूआ होर दुखें भरोचा अजाब¹ दे ॥ 33 ॥

पर अल्लाह उनेंगी इस हालत च अजाब नथा देई सकदा जिसलै जे तू उंदे च बराजमान हा ते नां अल्लाह उनेंगी इस हालत च अजाब देई सकदा हा जिसलै जे ओह इस्तिग़फ़ार² (प्राहचित)करा करदे होन ॥ 34 ॥

ते क्या उनेंगी कोई हक्क है जे जेहदे अधार पर ओह इज्जत आहली मस्जिद (काबा)थमां लोकें गी रोकदे न, तां पही बी अल्लाह उनेंगी अजाब नेई देग ? ते असल च ओह ओहदे मुत्वल्ली (प्रबंधक)नेई। ओहदे (असली) मुत्वल्ली ते सिर्फ संयमी लोक गै न, पर मुन्कर लोकें चा मते-हारे लोक इस गल्ल गी नेई समझदे। ॥ 35 ॥

ते काबा दे लागै उंदी नमाज सिर्फ सीटियां ते ताड़ियां बजाने दे सिवा किश नेई। इस लेई हे पापियो! अपने इन्कार कारण अजाब दा सुआद चक्खो ॥ 36 ॥

जिनें इन्कार कीता ऐ ओह सच्चे गै अपने धन

لَوْ نَشَاءُ لَنُفْلِتَنَّ مِثْلَ هَذَا إِنَّ هَذَا أَلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ
السَّمَاءِ أَوْ آتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ
وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ
يَسْتَغْفِرُونَ ۝

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ
يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَآؤُهُ إِلَّا الْمُشْكُونَ
وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً
وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

1. इस थाहरा पर बद्र दी लड़ाई दा जिकर ऐ। उस मौके अबूजहल नै इय्यै नेह शब्दें च प्रार्थना कीती ही। फलसरूप ओह स'जा पाइयै मारेआ गेआ।
2. आयत दा भाव एह ऐ जे प्राहचित ते ओह पैहलें गै नथे करदे। जेकर तू बी उन्थुआं उठी गेआ तां उंदे बचने दे दमें साधन खतम होई जाडन ते ओह बे-सहारा रेहियै तबाह होई जाडन।

लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकने आस्तै खर्च करदे न। ओह इसै चाली अपने धन खर्च करदे जाडन। फही आखर च इय्यै (खर्च) उंदे आस्तै पछतावे दा कारण बनी जाग ते ओह र्हाई दिते जाडन ते जिनें लोकें इन्कार कीता ऐ उनेंगी किट्ठे करियै नरकै आहले पासै लेता जाग ॥ 37 ॥

तां जे अल्लाह सुचे (पवित्तर) ते भिट्ठे (अपवित्तर) च फर्क करी देऐ ते भिट्ठे (अपवित्तर) चीजें दे किश हिस्सें गी इक दू दे उपर रखदा जाऽ, फही सारें गी इक ठाले दे रूपै च बनाई देऐ ते फही उस सारे ठाले गी नरकै दी अग्गी च पाई देऐ। (सुनो!) इय्यै लोक घाटा खाने आहले न ॥ 38 ॥ (रुकू 4/18)

तू मुन्कर लोकें गी गलाई दे जे जेकर ओह बाज आई जान तां जेहका (कसूर) उंदे शा पैहलें होई चुके दा ऐ ओह उनेंगी माफ करी दिता जाग ते जेकर ओह (उनें करतूतें गी) बार-बार करडन तां जेहका बरताऽ पैहले लोकें कनै होई चुके दा ऐ ऊऐ उंदे कनै बी कीता जाग ॥ 39 ॥

ते उंदे (इन्कारी लोकें) कनै लड़दे जाओ, इत्थें तक जे जबर दा नां-नशान बाकी नेई र'वै ते धर्म सारे दा सारा सिर्फ अल्लाह आस्तै गै होई जा ते जेकर ओह रुकी जान तां सच्चें गै अल्लाह उंदे कर्म गी दिखदा ऐ ॥ 40 ॥

ते जेकर ओह पिट्ठ दस्सी जान तां समझी लैओ जे अल्लाह सच्चें गै थुआड़ा हामी ऐ, ओह सर्वश्रेष्ठ हामी ते सर्वश्रेष्ठ मददगार ऐ ॥ 41 ॥

لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَسَيُعْقَبُنَهَا
ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ۖ ثُمَّ يُغْلَبُونَ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْسَرُونَ ۝

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ
الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَسِرُونَ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الزَّيْفُ ۖ يَنْتَهُوْا
يُغْفَرُ لَهُمْ مَّا قَدْ سَلَفَ ۚ وَإِنْ يَعُودُوا
فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ۝

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ
وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ انْتَهَوْا
فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ
نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

तां समझी लैओ जे जे किश बी तुसंगी गनीमत दे रूपै च मिलै ओहदे चा अल्लाह जां ओहदे रसूल आस्तै, ते (रसूल दे) करीबी^१ लोकें, अनाथें, गरीबें ते मसाफरें आस्तै पंजमां हिस्सा ऐ। जेकर तुस अल्लाह पर ईमान रखदे ओ ते ओहदे पर बी जेहका असें अपने बंदे पर सच्च ते झूठ च फैसला करी देने आहले ध्याड़े नाजल कीता हा, जिस रोज जे दमें फौजां लड़ने आस्तै आमनै-सामनै होइयां हियां (तां एहदे पर चलो/अमल करो) ते अल्लाह हर इक चीजा पर क़ादिर (समर्थ रखने आहला) ऐ ॥ 42 ॥

(उस रोज) जिसलै जे तुस (रण-भूमि दे) उरले कंठे पर हे ते ओह (बैरी) परले कंठे पर हे ते काफ़ला (यात्री दल) तुंदे शाख'लकी बकखी हा ते जेकर तुस उंदे कनै बा'यदा बी करदे तां बी थुआड़ा (लड़ाई करने दे) समे दे बारे च उंदे कनै मत-भेद होई जंदा (पर अल्लाह नै तुसंगी किट्ठे करी दिता) तां जे ओह उस गल्ला गी पूरा करी देऐ जिसी पूरा करने दा उसनै निश्चा करी लैता हा। (एह चमत्कार इस आस्तै बी दस्सेआ गेआ हा) जे ओह शख्स जेहका दलील कनै हलाक होई चुके दा ऐ हलाक होई जा ते जेहका दलील राहें जींदा होई चुके दा ऐ, जींदा होई जा ते अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 43 ॥

(एह उस समे दी घटना ऐ) जिसलै जे अल्लाह नै तेरे सुखने^१ च उंदी (बैरियें दी) संख्या घट्ट करियै दस्सी ही ते जेकर ओह

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ إِن كُنتُمْ آمَنتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعِ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ ۖ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاحْتِلَافْتُمْ فِي الْمِيْعَدِ ۖ وَلَكِنَّ لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَآمِكُمْ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَاكُمْ كَثِيرًا لَّفَشَلْتُمْ

1. इसदा दूआ अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे सरबंधियों ते रिश्तेदारें आस्तै।
2. सुखने च बैरी दी तदाद घट्ट करियै दस्से जाने दा संकेत एह होंदा ऐ जे बैरी पर जित हासल होग ते जेकर बैरी दी गिनती ज्यादा दस्सी जा तां संकेत एह होंदा ऐ जे जित बैरी दी होग।

मुगती संख्या च दस्से जंदे तां तुस जरूर कमजोरी दसदे ते इस समस्सेआ (यानी युद्ध) दे बारे च आपस-च झगड़दे (जे युद्ध कीता जा जां नई) पर अल्लाह नै तुसेंगी सुरक्खत रक्खेआ (की जे) ओह दिले दे भेतें गी चंगी-चाली जानदा ऐ ॥ 44 ॥

ते (याद करो) जिसलै ओह (अल्लाह) लड़ाई बेलै उनें (बैरियें) गी थुआड़ी नजरें च कमजोर¹ दस्सा करदा हा ते तुसेंगी उंदी नजरें च कमजोर² दस्सा करदा हा तां जे ओह उस गल्ला गी पूरा करी देऐ जेहदा ओह फैसला करी चुके दा ऐ ते सब गल्ला अल्लाह कश गै परताइयां जाडन ॥ 45 ॥ (रुकू 5/1)

हे मोमिनो! जिसलै तुस बैरी दी कुसै सैना दे सामनें आओ तां अपने पैरे जमाई रक्खो ते अल्लाह गी बौहत्³ याद करा करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 46 ॥

ते अल्लाह ते ओहदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे र'वा करो ते आपस च मत-भेद नई रक्खा करो जेकर तुस ऐसा करगे ओ तां दिल छोड़ी बौहगे ओ ते थुआड़ी ताकत जंदी रौहग, ते सबर करदे रौह अल्लाह यकीनन सबर करने आहलें दे कनै ऐ ॥ 47 ॥

ते उनें लोकें आंगर नई बने जेहके अपने घरें थमां इतरांदे होई ते लोकें गी (अपनी वीरता

وَلَتَنَارَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي غَيْبِكُمْ قَلِيلًا وَيَقْلِلْكُمْ فِي غَيْبِهِمْ يَقْضِي اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقَيْتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا

1. इस ज' गा जाग्रत अवस्था दा बर्णन ऐ सुखने दा नई। अरबी भाशा च 'कलील' शब्द दा अर्थ कमजोर बी होदा ऐ ते मतलब एह ऐ जे थुआड़े दिल इन्ने निडर बनाई दिते गे जे जे मुन्कर लोकें दी संख्या ज्यादा होने पर बी तुस उनेंगी तुच्छ समझदे हे ते शेरें आंगर तुसें उंदे पर हमला करदे होई उनेंगी तबाह करी दिता।
2. यानी मोमिन अपने ईमान कारण बैरियें गी डरपोक ते कमजोर समझदे हे ते बैरी ईरखा-द्वेष ते घमंड कारण मोमिनें दी ईमानी ताकत गी नजर अंदाज करा करदे हे।
3. अल्लाह गी याद करने कनै दिलै पर अल्लाह दे गुणें दा प्रकाश पौंदा ऐ ते ईमान ते हिम्मत-हौसला बधदा ऐ।

ते धार्मिक शान) दस्सेने आस्तै निकलन ते जेहके लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकदे न, अल्लाह नेह लोकें दे कर्म गी तबाह करने दा फैसला करी चुके दा ऐ ॥ 48 ॥

ते (याद करो) जिसलै इन्कारी लोकें गी शतान नै उंदे कर्म शैल बनाइयै दस्से ते गलाया जे अज्ज लोकें चा कोई बी तुंदे पर गालिब नेई आई सकदा ते अ'ऊं शुआड़ा संरक्षक (शुआड़े पिच्छें/कनै) आं, पही जिसलै दमैं लश्कर इक-दूए दे आमनै-सामनै होए तां ओह (शतान) अपनी अड्डियें पर फिरी गेआ ते गलान लगा जे अ'ऊं तुंदे शा बे-जार (विरक्त) आं, मिगी ओह किश लब्भा करदा ऐ, जो तुसेंगी नेई लभदा। अ'ऊं अल्लाह शा डरना आं ते अल्लाह दा अजाब सख्त होंदा ऐ ॥ 49 ॥ (रूकू 6/2)

ते (याद करो) जिसलै मुनाफिक ते जिंदे दिलें च रोग हा गलांदे हे जे इनें मुसलमानें गी इंदे धर्म नै घमंडी¹ बनाई दिता ऐ। हालांके जेहका शख्स अल्लाह पर भरोसा करदा ऐ ओह दिक्खी लेंदा ऐ जे अल्लाह बड़ा गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 50 ॥

काश! तूं उस बेले दा बिचार करै जिसलै फरिश्ते मुन्करें दी जान कढदे न ते उंदे मूहें ते पिट्ठी पर (एह आखदे होई) सट्टां मारदे न जे जलने आहले अजाब दा मजा चक्खो ॥ 51 ॥

एह अजाब शुआड़े हथें दी पैहली करतूतें दा नतीजा ऐ (एह समझी लैओ जे) अल्लाह

مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْهُ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَذْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ آيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ

1. मुन्कर लोकें दी सैना नै घमंडी बनियै लड़ाई आस्तै प्रस्थान कीता हा की जे ओह मुसलमानें गी अपने आंगर गै घमंडी समझदे हे, पर उनेंगी मुसलमानें दे ईमान दा असर/प्रभाव नथा लभदा।

अपने बंदों पर लेश-मातर बी जुलम नेई करदा ।
॥ 52 ॥

بِظُلْمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝

थुआड़ी दुरगत फिरऔन दी कौम दे लोकें ते उंदे शा पैहले लोकें जैसी होग, उनें अल्लाह दियें आयतें दा इन्कार कीता हा। इस आस्तै अल्लाह नै उनेंगी उंदे पापें कारण पकड़ी लैता हा। अल्लाह यकीनन बड़ी ताकत आह्ला ते सख्त स'जा देने आह्ला ऐ ॥ 53 ॥

كَذَابِ الْفِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ
إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

एह (इस आस्तै होग) जे अल्लाह जिसलै कदें कुसै कौम गी इनाम दिंदा ऐ तां उस इनाम गी (उसलै तोड़ी) नेई बदलदा जिच्चर जे ओह कौम आपूं अपने दिलै दी हालत नेई बदली¹ लै। यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 54 ॥

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
أَنَعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا
بِأَنفُسِهِمْ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

(हे मुन्कर लोको! थुआड़ी दुरगत बी) फिरऔन दी कौम दे लोकें ते उंदे शा पैहले लोकें आंगर होग। उनें अपने रब्ब दियें आयतें गी झुठलाया हा, उसलै असें उंदे पापें कारण उंदा सर्वनाश करी दित्ता ते असें फिरऔन दी कौम गी डोबी दित्ता, की जे ओह सारे गै जालम हे ॥ 55 ॥

كَذَابِ الْفِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاعْرِفْنَا
آلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

अल्लाह दे लागै (नजरे च) ओह लोक जानवरें शा बी गे-गुजरे दे न जिनें (खुदा दियें आयतें दा) इन्कार कीता ते ओह ईमान नेई आहनदे ॥ 56 ॥

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

1. मुसलमानें गी इस आयत थमां एह भलेखा लगे दा ऐ जे जिच्चर कोई कौम संसारक साधन नेई जुटाई लै, उसी त्रक्की नेई मिलदी, पर इस आयत च एह दस्सेआ गोदा ऐ जे अल्लाह जिसलै कुसै कौम गी कोई इनाम प्रदान करदा ऐ तां उस इनाम गी उस बेलै तगर नेई खूसदा जिच्चर जे उस कौम दे दिलें च बगाड़ नेई पैदा होई जा ते जेहका अर्थ इस थमां मुसलमान समझा करदे न ओह ते सारे नबियें दे बेलें झूठ साबत होई चुके दा ऐ, यानी संसारक साधनें दे नेई होने पर बी ते अपने घरें दा सारा धन अल्लाह दे रस्ते च खर्च करी देने पर बी रसूलें दे अनुयायी म्हेशां त्रक्की करदे रेह ते बैरियें पर विजय हासल करदे रेह। हां! दुई आयतें च बी इस बिशे दा जिकर आए दा ऐ जे मोमिनें कुदरती निजमें गी नजर अंदाज नेई करना चाही दा, पर ओह ते कुदरती सिद्धांतें चा इक निजम ऐ, ओह कोई रुहानी निजम नेई ऐ।

ओह लोक जिंदे कनै तोह बा'यदा कीता, पर ओह हर बार अपना बा'यदा तोड़ी दिंदे न ते (खुदा दा) संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 57 ॥

इस आस्तै जेकर तू लड़ाई च उंदे पर काबू पाई लैं तां उंदे राहें उनेंगी बी नसाई¹ दे जेहके लश्कर उंदे पिच्छें न तां जे ओह-नसीहत हासल करन ॥ 58 ॥

ते जेकर तुगी कुसै कौम पासेआ समझोता त्रोड़ी देने दा डर होऐ तां तू इस चाली उस समझोते गी खतम करी दे जेहदे नै ओह समझी लैन जे हून तुस दमैं (पक्ख अपनी-अपनी पाबंदियें शा) अजाद ओ। अल्लाह ख्यानत करने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 59 ॥ (रुकू 7/3)

ते इन्कारी कदें बी एह ख्याल नेई करन जे ओह (अपने छल-कपट कनै) अगें बधी गेदे न। ओह मोमिनं गी कदें बी बे-बस नेई बनाई सकदे ॥ 60 ॥

ते (हे मुसलमानो! चाही दा ऐ जे) तुस उंदे (लड़ने आहलें) आस्तै जित्थें तक होई सकै अपनी ताकतां किट्ठियां करो। अनुशासन राहें बी ते सरहद्दें पर छौनियां बनाइयै बी। इनें छौनियें राहें तुस अल्लाह दे बैरियें गी ते अपने बैरियें गी डरांदे ओ ते इंदे अलावा दूए बैरियें गी बी, जेहके उंदे (सरहद्दी दुश्मनं) शा परें न, जिनेंगी तुस नेई जानदे² पर अल्लाह उनें गी

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾
فَإِمَّا تَثَقَفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْهُمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا خَافٍ مِّنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْذِرْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ﴿٥٩﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ

1. यानी ऐसी हुरायरी ते ईमानदारी कनै युद्ध करो जे दूरा-दूरा तगर बैरी कंबी / डरी जान ते कोई अगें आइयै हमला करने दी जु'रत नेई करी सकै।
2. इस च रोम दे सम्राट कैसर ते ईरान दे सम्राट किसा दे लश्करें पासें संकेत ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे थुआड़ा फर्ज सिर्फ अरब दे बैस्सं गी गै उपदेश देना नेई, बल्के तुसं कैसर ते किसा दी सैनक शक्ति कनै बी लोहा लैना होग। इस आस्तै उंदे दिलें च बी आतंक जमाना चाही दा।

जानदा ऐ ते जे किश तुस अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करगे ओ ओह तुसेंगी ओहदा पूरा-पूरा बदला देग ते थुआड़े कनै ना-इंसाफी दा ब्यहार नेई कीता जाग ॥ 61 ॥

ते (जेकर थुआड़ी युद्ध सरबंभी त्यारियें गी दिक्खियै) दुश्मन सु'ला करने पासै झुकन तां (हे रसूल!) तू बी सु'ला पासै आई जा ते अल्लाह पर भरोसा रक्ख¹। अल्लाह सच्चे गै बौहत प्रार्थनां सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 62 ॥

ते जेकर ओह मनै च एह इरादा रखदे होन जे बा'द च तुगी धोखा देन तां (चेता रक्ख जे) अल्लाह तेरे आस्तै सच्चे गै काफी ऐ। ऊऐ ऐ जिसनै तुगी मोमिनं दी मदद ते अपनी मदद राहें मजबूत कीता ॥ 63 ॥

ते उंदे दिलें गी आपस च ब'न्नी दित्ता²। जेकर तू उंदे आस्तै जे किश धरती च ऐ खर्च करी दिंदा तां बी उंदे दिलें गी इस चाली नथा ब'न्नी सकदा, पर अल्लाह नै उंदे च आपसी प्रेम (ते तेरे कनै बी प्रेम) पैदा करी दित्ता। ओह सच्चे गै ग़ालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 64 ॥

हे नबी! अल्लाह ते ओह मोमिन जेहके तेरे अनुयायी बनी चुके दे न तेरे आस्तै काफी न ॥ 65 ॥ (रुकू 8/4)

हे नबी! मोमिनं गी मुक़र्रें कनै युद्ध करने दी बार-बार प्रबल प्रेरना (हल्लाशेरी) दिंदा

وَأَنْتُمْ لَا تَظْلَمُونَ ⑩

وَإِنْ جَعَلُوا لِلْسَّلَامِ فَاجْتَبَاهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑪

وَإِنْ يَرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۚ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِضَرَمِهِ وَالْمُؤْمِنِينَ ⑫

وَأَنْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أُنْفِقَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑬

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑭

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى

1. इस बिचार कनै तुस नेई डरो जे ओह लोक उसदे बा'द छल-कपट दा व्यहार करडन।

2. इत्थें तक जे सहाबा हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे पसीने दी ज'गा पर अपने प्राण तक देने शा परहेज नथे करदे।

रौह। जेकर तुंदे चा बीह¹ धीरजवान मोमिन होडन तां ओह दो सौ (मुन्कर लोकें)पर जित हासल करडन ते जेकर इक सौ धीरजवान मोमिन होडन तां इक ज्हार मुन्कर लोकें पर जित हासल करडन, की जे ओह नेह लोक न जेहके समझदे नेई (जिसलै जे मोमिन समझी-बुझियै अपने ईमान पर कायम न) ॥ 66 ॥

अल्लाह नै अजें थुआड़ा बोझ हल्का करी दिता ऐ ते समझी लैता ऐ जे तुंदे च अजें किश कमजोरी ऐ (यानी सब मोमिन भलेआं मोमिन नेई होऐ)। इस आस्तै जेकर तुंदे चा सौ धीरजवान मोमिन होन तां दो सौ मुन्कर लोकें पर विजय² हासल करडन ते जेकर तुंदे चा इक ज्हार धीरजवान मोमिन होडन तां ओह अल्लाह दी आज्ञा मताबक दो ज्हार बैरियें पर विजय हासल करडन ते अल्लाह धीरजवान लोकें दे कनै ऐ ॥ 67 ॥

कुसै नबी दी एह शान नेई जे ओह बंदी बनाऽ जिच्चर जे ओह देशै च खून नेई बगाई लै³। (जेकर तुस बाकायदा जंग कीते बगैर

الْقِتَالِ إِن يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ
صَبُورُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ^٢ وَإِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ^٣

أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ
ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ
يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ^٢ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ
يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ^٣ وَاللَّهُ مَعَ
الضَّابِرِينَ^٣

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى
يُشْخَبَ فِي الْأَرْضِ^٣ تَرِيدُونَ عَرَصَ

1. इत्थें अल्लाह नै दस्से दा ऐ जे मोमिन अपने शा दस्स गुना ज्यादा मुन्कर लोकें पर विजय हासल करडन, की जे उस बेले तगर उंदा ईमान होर बी बधी चुके दा होग ते अल्लाह दे बा'यदे बी पूरे होई चुके दे होडन। एह गल्ल बर्तमान परिस्थिति दे बा'द होग। बर्तमान दशा च उंदे ईमान ते अल्लाह दे बा'यदें दे मताबक उनेंगी अपने शा दूने बैरियें पर विजय हासल होग।
2. अल्लाह दा एह हुकम ईमान पर अधारत ऐ। क़ैसर ते किस्सा दे कनै लड़ाइयें च अपने शा दस्स गुना छोड़ियै अस्सी गुना ते सौ-सौ गुना ज्यादा बैरियें कनै मुसलमानें लोहा लैता ते उनेंगी रूहाया। इसदा कारण एह ऐ जे उनें सहाबा दा समां बी दिक्खे दा हा ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम दे बा'द नमें-नमें नशान ते चमत्कार बी दिक्खे हे।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे रसूल खून बगाऽ करन, की जे इसदे खिलाफ कुरआन च तलीम मूजद ऐ। इस आयत दा सिर्फ एह अर्थ ऐ जे जेकर ओह (नबी) बैरियें दे हमलें कारण अपनी फहाजत आस्तै खून बगाने पर मजबूर कीता जा तां ऐसी स्थिति च ओह बंदी बी बनाई सकदा ऐ। सारांश एह जे चेचा ध्यान इस गल्ल पर दिता गोदा ऐ जे निजमें मताबक युद्ध दे बगैर बंदी बनाना नजैज ऐ। जेकर द'ऊं कौमें दे लोकें बश्कार घोर युद्ध होई जा तां ओहदे बा'द बंदी बनाना मनासब होई सकदा ऐ।

कैदी बनागे ओ) तां तुस संसारक धन दे लोभी करार दिते जागे ओ। हालांके अल्लाह थुआड़े आस्तै परलोक दियां नैमतां चांहदा ऐ। अल्लाह बड़ा गालिब ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 68 ॥

ते जेकर अल्लाह आहले पासेआ इस शा पैहलें इक जाहग-बाहग हुकम¹ नैई आई चुके दा होंदा तां जे किश तुसैं (कैदियें दा) फ़िदय: लैता हा ओहदे कारण तुसैंगी बड़ा अज़ाब पुजदा ॥ 69 ॥

इस आस्तै (फ़िदय: लैने दे सरबंथै च हुकम पैहलें आई चुके दा ऐ)जे किश तुसैंगी गनीमत दे रूपै च मिलै ते ओह अल्लाह दे हुकमै मताबक ल्हाल ते पवित्तर होऐ तां उसी खाओ ते अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करे। अल्लाह बौहत बख़्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 70 ॥ (रुकू 9/5)

हे नबी! जेहके लोक थुआड़े हथें च कैदियें दे रूपै च न उनेंगी गलाई देओ जे जेकर अल्लाह थुआड़े दिलें च भलाई दिक्खग तां जे किश तुंदे शा (युद्ध दी स'जा दे रूपै च) लैता गेदा ऐ ओहदे शा बेहतर तुसैंगी प्रदान करग ते (इसदे अलावा) थुआड़े पाप बी माफ करी देग ते अल्लाह बौहत बख़्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 71 ॥

ते जेकर ओह (अजाद होने दे बा'द) तेरे कनै विश्वासघात करने दा बिचार रखदे होन तां समझी लैओ जे ओह इस शा पैहलें अल्लाह कनै बी विश्वासघात करी चुके दे न, फही बी उनेंगी उसनै थुआड़े कब्जे च देई दिता ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 72 ॥

الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۖ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا آخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَ الْأَسْرِ ۚ إِن يَعلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا لِّأَيُّكُمْ خَيْرٌ أَمْ أَلَا ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَأَن يُّرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

1. फ़िदय: लैना पैहलें थमां गै जायज करार दिता जाई चुके दा ऐ। इस आस्तै जेहके विद्वान एह लिखदे न जे अल्लाह हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लल्लैहि वसल्लैम अलैहि वसल्लैम पर फ़िदय: लैने कारण रोहें होआ, ओह बड़दे भलेखे च न। हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. नै ऊरे कम्म कीते दा ऐ ज़िसी करने दा अल्लाह नै उनेंगी हुकम दिता हा।

ओह लोक जेहके ईमान ल्याए न ते जिनें हिजरत कीती ते अल्लाह दे रस्ते पर अपने तन-मन-धन थमां जिहाद कीता ते जिनें (हिजरत करने आहलें गी अपने घरे च) शरण दिती जां उंदी मदद कीती ऐ, उंदे च किश लोक दूए दे दिली दोस्त न ते ओह लोक जेहके ईमान आहनी चुके दे न ते उनें हिजरत नेई कीती उंदे कनै दिली दोस्ती करना थुआड़ा कम्म नेई जिच्चर जे ओह हिजरत नेई करन ते जेकर ओह तेरे शा धर्म दे बारे च मदद मंगन तां उंदी मदद करना थुआड़ा फरज ऐ सिवाए ऐसी कौम दे जे जेहदे ते थुआड़े बश्कार कोई समझोता होई चुके दा होऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 73 ॥

ते जिनें लोकें इन्कार कीता ऐ ओह आपस च इक-दूए दे दोस्त न। जेकर तुस ऊऐ किश जेहदी असें आज्ञा दिती दी ऐ, नेई करो तां धरती पर बड़्हा फसाद दे फ़िल्ता (अशांति) फैली जाग ॥ 74 ॥

ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए दे न ते जिनें हिजरत कीती दी ऐ ते जिनें अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद कीते दा ऐ, जां जिनें (हिजरत करने आहलें गी) अपने घरे च शरण दिती दी ऐ ते उंदी मदद कीती दी ऐ, ऊऐ सच्चे मोमिन न। उंदे गुनाह बी माफ कीते जाडन ते उनें गी उत्तम रिशक बी मिलग ॥ 75 ॥

ते जेहके लोक (इस बेले दे बा'द) ईमान ल्योडन ते हिजरत बी करडन ते थुआड़े कनै मिलियै जिहाद करडन ओह बी थुआड़ी जमात चा समझे जाडन ते किश करीबी सरबंधी दूए लोकें दी निस्बत अल्लाह दी कताब दे मताबक ज्यादा करीबी होंदे न। अल्लाह हर गल्ले गी खूब जानदा ऐ ॥ 76 ॥ (सूक 10/6)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ
يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
حَتَّى يُهَاجِرُوا ۚ وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي
الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَاقٌ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ
إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ
وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَنَصَرُوا
أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدِ وَهَاجَرُوا
وَجْهَهُدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنكُمْ ۖ
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي
كِتَابِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَسِتَّةٌ عَشَرَ رُكُوعًا

सूर: अल्-तौब:

एह सूर: मदनी ऐ ते इस दियां इक सौ नत्तरी
आयतां ते सोलां रुकू न।

अल्लाह ते ओहदे रसूल पासेआ (इन्हें आयतें
च) उनें मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) दे
अलजाम शा मुक्त होने¹ दा इलान कीता जंदा
ऐ जिंदे कन्नै तुसें शर्त लाई दी ही (जे थुआड़ी
जित्त होग ते उंदी हार) ॥ 1 ॥

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ
عَهِدْتُمْ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ۖ

1. मूल शब्द 'बराअतुन' दे दो अर्थ न--(क) विरक्त होना यानी बे-जार होना ते (ख) अलजाम गी दूर करना।
इस जगह अलजाम गी दूर करना बेहतर अर्थ ऐ।

इस आयत च मक्का-बासियें गी दस्सेआ गेदा ऐ जे तुस हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम पर एह अलजाम लांदे
होंदे हे जे थुआड़ा एह आखना हा जे अ'ऊं मक्का दा रसूल आं, जेहदी भविक्खवाणी हजरत इब्राहीम नै कीती
ही एह किय्यां सच्च होई सकदा ऐ, जिसलै जे तुस मदीना उठी गेदे हे ? गल्ल एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा
सल्लअम पवितर कुरआन राहें ते आपू बी एह गलांदे होंदे हे जे मक्का शहर दबारा मुसलमानें गी दित्ता जाग।
एह भविक्खवाणी पूरी चाल्ली पूरी होई जाग जे अ'ऊं मक्का दा नबी आं। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ
गेदा ऐ जे हून अल्लाह नै अरब देश दी विजय दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम गी इस अलजाम थमां
मुक्त करी दित्ता ऐ ते तुस ते तुंदे साथी इस अलजाम शा मुक्त होई चुके दे ओ।

इस सूर: दी आयत नं० 3, 5, 13. जिंदे च मुश्रिकें कन्नै युद्ध करने दा हुकम दित्ता गेदा ऐ उंदे च उंदे पर किसें
चाल्ली दा कोई जुलम नेई कीता गोआ, की जे इस सूर: दे शुरू च गै दस्सेआ गेदा ऐ जे जिनें लोकें कन्नै तुसें
समझोता कीते दा ऐ तुस उंदे समझोते गी भंग नेई करगे ओ, पर उस समझोते गी ओहदी मनेआद तगर पूरा करना
होग, पर समझोता करने आहले उनें मुश्रिकें दे सिवा जेहके दुए लोक थुआड़े कन्नै युद्ध करा करदे न ते उनें
अजें तक युद्ध बंद नेई कीता, उंदे कन्नै उच्चर युद्ध करदे रोहना जरूरी ऐ जिच्चर जे ओह युद्ध बंद नेई करी
देन। एह सिद्धांत सारे संसार नै मन्नी लैते दा ऐ। इस आस्तै जेकर इस सूर: च एह गल्ल गलाई गेदी ऐ जे
युद्ध करने आहलें कन्नै तुस उच्चर युद्ध करदे र'बो जिच्चर जे ओह आपू युद्ध बंद नेई करी देन जां थुआड़े
कन्नै सु'ला जां ऐमनी दा समझोता नेई करी लैन, तां एह गल्ल भलेआं न्यास-संगत ऐ। एहदे च जुलम दी लेस-
मातर बी तलीम नेई।

इस आसतै अरब देशै च च'ऊं म्हीनै' तगर घूमी-फिरियै दिक्खी लैओ ते समझी लैओ जे तुस अल्लाह गी हराई नेई सकदे ते एह बी समझी लैओ जे अल्लाह इन्कार करने आहलें गी अपमानत करियै छोड़ग। ॥ 2 ॥

فَسِيْرُوا فِي الْأَرْضِ أَرَبَعَةَ أَشْهُرٍ
وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ
وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ٩

1. इस आयत च जिनै लोकें गी च'ऊं म्हीनै' दी छूट दिती गेदी ऐ उंदे कनै सरबंभत ओह मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न जिनै मुसलमानें कनै कोई समझोता नथा कीता ते उनै मुसलमानें दे खलाफ क्रियात्मक रूपै च जंग जारी रखी दी ही। इस आसतै जेहके लोक ऐसे होन उंदा कोई हक्क नथा जे ओह अरब देशै च रौहदे, की जे उनै सरकार दे खलाफ जंग जारी रखी दी ही ते ऐसे लोकें गी कोई सरकार अपने देशै च नेई रौहन दिंदी। इत्थै कुसै शाखस गी एह शैका होई सकदी ऐ, जे च'ऊं म्हीनै' बाद मक्का बासिये गी कड़वी दिते जाने दा हुकम की दिता गेआ हा? शैका दे समाधान आसतै एह चेता रखना चाही दा ऐ जे ऐसा हुकम पवितर कुरआन च कुतै नेई ऐ, बल्के च'ऊं म्हीनै' दी आज्ञा दा बर्णन ऐ जे च'ऊं म्हीनै' तक सारे अरब च घूमी-फिरियै दिक्खी लैओ जे सारा अरब देश इस्लामी छतर-छाया च जाई चुके दा ऐ ते थुआड़े सब इलजाम झूठे साबत होई चुके दे न। बाकी रेही एह गल्ल जे चार म्हीनै बीतने परैंत केह होग? इसदा कुरआन मजीद च कुतै बी बर्णन नेई, पर जेकर एह मन्नी बी लैता जा जे च'ऊं म्हीनै' दे बाद उंदे निकलने दा गी हुकम हा तां बी एह कोई अत्याचार नेई, की जे एह ऐसे लोक हे जिनै हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम ते तुंदे साथिये गी मक्का थमां कड़वी दिता हा जिसलै जे ओह बी मक्का दे शैहरी हे? इस आसतै उनै जे किश कीता हा ऊऐ नेहा बरताऽ उंदे कनै बी कीता गेआ। फी इस गल्ला पर बी बिचार करना चाही दा जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम नै उनै मुश्रिकें दी उलाद गी मक्का च रोहने दी अजाजत देई दिती ही। जियां अबुजहल जेहका जे मुश्रिक जे इस्लाम दा सारे शा बड़डा बैरी हा। मक्का विजय होई जाने दे मौकै ओहदे पुतर इक्रमा नै मक्का थमां नरिसस्यै एबेसीनिया जाने दा इरादा करी लैता ते ओहदी घेरैआहली हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कश आई ते उसनै प्रार्थना कीती जे हे अल्लाह दे रसूल ! थुआड़ा जाति भाऽ जेकर थुआड़े देशै च र'पै तां बेहतर ऐ जां ईसाइयें दे देशै च उठी जा तां बेहतर ऐ? तुसैं गलाया जे में उसी नेई कड़वेआ। तां उस गलाया हे अल्लाह दे रसूल ! ओह डरियै नस्सी गेआ ऐ क्या अ'ऊं उसी बापस परताई आहनां? तुसैं गलाया हां! लेई आ। ओह फी गलान लगी जे हे अल्लाह दे रसूल ! ओह बड़ा गैरतमंद इत्सान ऐ ओह एह गल्ल कदें बी नेई मन्नग जे जिच्चर इस्लाम दी सचाई उसी समझा नेई आवै ओह उसी मन्नी लै। क्या ओह मुश्रिक होंदे होई थुआड़े राज च रेही सकदा ऐ? तुसैं गलाया हां! रेही सकदा ऐ। उसलै ओह उठी गेई ते अपने पति इक्रमा गी समझाइयै बापस लेई आई। पैहलें ते इक्रमा नै जकोन नेई कीता, पर घेरैआहली दे भरोसा दुआने पर ते जिद्द करने पर बापस आई गेआ। ओहदी लाड़ी उसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दी सेवा च लेई आई। इक्रमा नै गलाया जे हे अल्लाह दे रसूल ! मेरी लाड़ी दा आखना ऐ जे तुसैं मिगी मक्का च रोहने दी इजाजत देई दिती ऐ? तुसैं गलाया जे हां! सच्च ऐ। फी उस पुच्छेआ, हे अल्लाह दे रसूल ! जिच्चर इस्लाम दी सचाई मेरी समझा च नेई आवै अ'ऊं उसी मन्नी (कबूली) नेई सकदा, क्या मिगी गैर-मुसलम ते मुश्रिक होने दी हालत च मक्का च रोहने दी अजाजत होग? तुसैं गलाया जे हां! इस पर ओह झट्ट गलाई उद्वेआ, "ला इलाहा इल्लाह इलाहु मुहम्मदरसूलुल्लाह" (यानि अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नेई ते मुहम्मद अल्लाह दे रसूल न) तुसैं गलाया एह केह! हनै ते तू एह गलाऽ करदा हा जे इस्लाम मेरी समझा च नेई आया? उसनै गलाया जे हे अल्लाह दे रसूल! तुसैं अपने सारे शा बड़डे ते इस्लाम दे पुराने बैरी दे पुतर कनै एह बरताऽ कीता ऐ जे ओह मुश्रिक होंदे होई बी मक्का च रेही सकदा ऐ, ऐसा ब्यहार सच्चे रसूल दे सिवा होर कोई नेई करी सकदा। इस आसतै थुआड़े इस फैसले करी मेरा मन पवितर होई गेआ ऐ ते मिगी पता लगगी गेआ ऐ जे तुस सच्चे रसूल ओ। इस घटना शा साबत होदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम बी इत्थै समझदे हे जे इस सूर: दा एह अर्थ नेई जे मुश्रिकें गी अरब थमां कड़वी दिता जा बल्के सिर्फ फसाद फलाने आहले लोकें गी कड़वने दी आज्ञा ऐ। जेहके मुन्कर इस गल्ला आसतै तयार होन जे ओह मुसलमानें कनै प्रेम-भाईचारे कनै रौहउन उनेगी कड़वने दा कुतै बी आदेश नेई ऐ। पवितर कुरआन दे शब्द ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा ब्यहार साबत करदे न जे इस सूर: च मुन्कर लोकें गी जबर ते अत्याचार कनै कड़वने दा कोई हुकम नेई बल्के ऐसे लोकें गी कड़वने दा हुकम ऐ जेहके झूठे ते उद्वेदी (सिरफिरे) होन ते मुसलमानें दे खलाफ खड़जैतर रचदे रौहदे होन। ऐसे लोकें गी संसार दिया सब सरकारां अपने देशै थमां कड़वी लाँदियां न ते एहदे च कुसै चाल्ती दी कोई बुराई नेई समझी जंदी। एह उनै लोकें दी अपनी करतूत होंदी ऐ ते अपने कुकर्म दा फल उनेगी आपूं गै भोगना पौदा ऐ।

अल्लाह ते उसदे रसूल पासेआ सारे लोकें च हज्जे अकबर¹ (बड़डे हज्ज) दे ध्याड़ै एह अलान कीता जंदा ऐ जे अल्लाह ते उसदा रसूल मुश्रिकें (दे सारे अलजामें) शा बरी होई चुके दे न (ते एह जे मक्का फ'ता होई चुके दा ऐ)। इस आस्तै जेकर तुस (इस चमत्कार गी दिक्खयै) तोबा करो तां एह थुआड़े आस्तै सारें शा बेहतर होग ते जेकर तुस पिट्ट फेरी लैओ तां समझी लैओ जे तुस कदें बी अल्लाह गी र्हाई नेई सकदे ते तूं मुन्कर लोकें गी खबर देई दे जे उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब निश्चत ऐ ॥ 3 ॥

हां! मुश्रिकें चा जिंदे कनै थुआड़ा समझोता ऐ, फी उनें थुआड़े कनै होए दे कुसै बी समझोते गी नेई त्रोड़ेआ ते नां थुआड़े खलाफ कुसै दी मदद गै कीती, तां तुस उंदे कनै कीते गेदे समझोते गी ओहदी निश्चत मनेआद तगर नभाओ (ते उनेंगी देशै थमां नेई कइवो)। अल्लाह यकीनन संयमियें गी पसंद करदा ऐ ॥ 4 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह चार महीने² बतीत होई जान जिंदे च (अरब दे मुन्कर लोकें कनै उपरली आयतें च) लड़ाई करने शा रोकेआ गेआ हा (पर ओह तां बी समझोता करने आस्तै नेई आए बल्के उनें लड़ाई जारी रक्खी ही) तां मुश्रिकें दे इस खास दल गी जित्थें बी दिक्खो कतल करो जां उनेंगी बंदी बनाई लैओ ते उनेंगी (उंदे किलें च) बंद करी देओ ते हर घात आहली ज'गा उंदी तक्का च बेही जाओ। इस आस्तै जेकर ओह तोबा करन ते नमाज कायम करन ते जकात

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ حَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّكُمْ عِندَ اللَّهِ مُعْجِزِينَ ۖ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا الْبَيْعَةَ عَاهَدَهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝

فَإِذَا اسْلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ ۚ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

1. हज्जे अकबर आम तीरा पर उस हज्ज गी गलाया जंदा ऐ जेहका शुक्करवारें आवैं, पर इस थाहरा पर उस हज्ज गी बी हज्जे अकबर गलाया गेदा ऐ जेहका मक्का फ'ता होने दे दूऐ साल होआ हा, की जे इंदे शा पैहले हज्ज मुन्कर लोकें दे अनुशासन च होंदे हे, पर एह पैहला हज्ज हा जेहका इस्लामी राज च होआ।

2. यानी निश्चत चार महीने जिंदे च उनेंगी देश भरै च घूमने-फिरने दी अजाजत दिती गई ऐ।

देन तां उंदा रस्ता छोड़ी देओ¹। अल्लाह सच्चेन
गै बौहत बख्शने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ। ॥ 5 ॥

ते जेकर मुश्रिकें चा कोई शख्स तेरे शा शरण
मंगै तां तू उसी शरण दे, इत्थें तक जे ओह
अल्लाह दियां गल्लां सुनी लै। ओहदे बा'द
उसी ओहदे सुरक्खत थाहरै तगर पुजाई दे,
की जे ओह ऐसी कौम दे लोक न जिनेंगी
(असलीयत दा) इलम नेई ॥ 6 ॥
(रुकू 1/7)

अल्लाह ते ओहदे रसूल दा मुश्रिकें कनै
किस चाल्ली समझोता होई सकदा² ऐ सिवाए
उनें मुश्रिकें³ दे जिंदे कनै थुआड़ा समझोता
मस्जिदे हराम कश होआ हा। इस आस्ते
जिच्चर ओह (थुआड़े कनै) अपने समझोते
पर कायम रौहन तुस बी उंदे कनै कीते गेदे
समझोते पर कायम र'वो। यकीनन अल्लाह
(समझोता तोड़ने शा) बचने आहलें गी गै
पसंद करदा ऐ। ॥ 7 ॥

(हां ! इस चाल्ली दे मुश्रिकें गी) कोई छूट
किस चाल्ली दिती जाई सकदी ऐ, की जे
ओह जेकर तुंदे पर गालिब आई जान तां
थुआड़ी कुसै रिश्तेदारी जां थुआड़े कुसै समझोते
दी परवाह नेई करडन। ओह तुसंगी अपनी

وَأَنْ أَحَدًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ
فَاجْرُهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْنِغْهُ
مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ
اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَهِدْتُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ
فَأَسْقِمْوهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا
فِيكُمْ إِلَّا ذَمًّا ۖ لَا يَرْضَوْنَكُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ

1. एहदे शा एह नतीजा नेई निकलदा जे मुन्कर लोकें कनै उसलै तगर जंग करदे रौहना चाही दा जिच्चर ओह मुसलमान नेई होई जान, पर इस थाहरा पर सधारण मुन्कर लोकें दा जिकर नेई बल्के उनें खास मुन्कर लोकें दा जिकर ऐ जेहके अट्ठ साल तगर हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम कनै जंग करदे रेह ते मक्का फ'ता होई जाने दे बाद बी उनें मुसलमानें कनै समझोता करने आहली बक्खी कोई ध्यान नेई दिता।
2. मक्का बासी एह गल्ल फलांदे हे जे सारे मुन्करें गी माफी मिली चुकी दी ऐ ते उंदे कनै समझोता होई चुके दा ऐ। पवित्र कुरआन दा गलाना ऐ जे एह गल्ल झूठी ऐ, की जे जिच्चर ओह आपू अधीन होइयै समझोता करने दी प्रार्थना नेई करन उंदे कनै कोई समझोता कियां कीता जाई सकदा ऐ।
3. यानी उनें मुश्रिकें कनै समझोता कायम ऐ जिनें सिर्फ मक्का दी विजय गी गै समझोते दा अधार नथा करार दिता बल्के अपने आस्ते प्रार्थना करियै शरण दिते जाने दी घोशना करोआई लैती ही।

जबानी गल्लें कनै खुश करदे न। असल च उंदे दिल इनें गल्लें गी नेई मनदे ते उंदे चा ज्यादातर लोक समझोते भंग¹ करने आहले होंदे न ॥ 8 ॥

उनें अल्लाह दियें आयतें दे बदले च तुच्छ कीमत बसूल कीती ऐ ते ओहदे रस्ते शा लोकें गी रोकेआ ऐ। सच्चें गै उंदे कर्म बौहत बुरे न ॥ 9 ॥

ओह कुसै मोमिन दे बारे च कुसै रिश्ते-नाते दा लिहाज नेई करदे ते नां गै कुसै बा'यदे दा ते ओह हद्द शा बधी चुके दे न ॥ 10 ॥

इस आस्तै जेकर ओह तोबा करी लैन ते नमाजें गी कायम करी लैन ते जकात देन तां ओह थुआड़े धर्म-भ्राऽ न ते अस अपनियां आयतां जानकारी रक्खने आहले लोकें आस्तै तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 11 ॥

ते जेकर ओह लोक अपने बचन ते प्रतिज्ञा दे बा'द अपनी कसमें गी तोड़ी देन ते थुआड़े धर्म दा मजाक डुआन तां ऐसे मुकरें दे सरदारें कनै जंग करो तां जे ओह शरारतें शा बाज आई जान की जे उंदी कसमें दा कोई भरोसा नेई ॥ 12 ॥

हे मोमिनो ! क्या तुस उस कौम कनै जंग नेई करगे ओ जिनें अपनी कसमें गी तोड़ी दिता ते रसूल गी (ओहदे परै थमां) कड़्ही देने दा फैसला करी लैता ते थुआड़े कनै जंग छेड़ने च उनें गै पैहल कीती ही। क्या तुस उंदे शा डरदे ओ ? जेकर तुस मोमिन ओ तां समझी लैओ जे अल्लाह इस गल्ला दा ज्यादा हक्कदार ऐ ते तुस उसै शा डरो ॥ 13 ॥

وَ أَكْثَرَهُمْ فُسْقُونَ ①

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ كَمًّا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ② إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ③

لَا يَزِيدُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً ④ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ⑤

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ⑥ وَتُقَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑦

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ ⑧ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ⑨

أَلَا تَتَّقَاتُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ⑩ أَتَخْشَوْنَهُمْ ⑪ قَالَ أَوْ أَخِشُوا ⑫ إِنَّكُمْ مُؤْمِنِينَ ⑬

1. एह कोरी कल्पना नेई। इस्लामी इतिहास दा इक-इक सफा इस दा गुआह ऐ।

उंदे कनै जंग करो। अल्लाह उनेंगी थुआड़े हत्थें राहें अजाब दुआग ते उनेंगी अपमानत करग ते तुसेंगी उंदे पर ग़लबा प्रदान करग ते इस चाल्ली मोमिनें दे दिलें गी (सदमें ते खौफ़ शा) नजात देग ॥ 14 ॥

ते उंदे (बरोधियें दे) दिलें चा गुस्से गी दूर करी देग ते अल्लाह जेहदे पर चांहदा ऐ किरपा करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

क्या तुस समझदे ओ जे तुसेंगी इय्यां गै छोड़ी दिता जाग, हालांके अल्लाह नै हूनै तगर उनें लोकें गी जिनें तुंदे कनै जिहाद कीता ऐ (उनें लोकें दे मकाबले च जिनें जिहाद नेई कीता) जाह्र नेई कीता, जेहके अल्लाह ते ओहदे रसूल ते मोमिनें दे बरुद्ध मुन्करें कनै गुप्त रूपै च सांठ-गांठ नेई करदे ते अल्लाह थुआड़े कर्मै शा चंगी-चाल्ली वाकफ़ ऐ ॥ 16 ॥ (रुकू 2/8)

ऐसे मुश्किं गी कोई हक्क हासल नेई जे ओह अल्लाह दियें मस्जिदें गी अबाद करन जिसलै जे ओह अपने खलाफ आपू गै इन्कार दी गुआही देआ करदे न। इय्यै लोक न जिंदे कर्म अकारथ चली गे ते ओह (नरकै दी) अग्गी च इक लम्मे समे तगर बास करडन ॥ 17 ॥

अल्लाह दियें मस्जिदें गी ते ऊऐ अबाद करदा ऐ जेहका अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े पर ईमान रखदा ऐ ते नमाज़ गी कायम करदा ऐ ते जकात दिंदा ऐ जां अल्लाह दे सिवा कुसै शा नेई डरदा। इस आस्तै ममकन ऐ जे एह नेह लोक कामयाबी आहले पासे लेते जान ॥ 18 ॥

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصَرِّكُمْ عَلَيْهِمْ وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ۝

وَيَذْهَبُ غَيْظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شُهُودِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكُفْرِ ۚ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۖ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۚ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝

क्या तुर्सें हाजियें गी पानी पलैने ते काबा गी अबाद रक्खने दे कम्मै गी उस शख्स¹ दे कम्मै आंगर समझी लैता ऐ जेहका अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़ै पर पूरा-पूरा ईमान रखदा ऐ ते उसनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद कीता। अल्लाह दे कोल एह् दमै गरोह् इक-बरोबर नेई ते अल्लाह जालम कौम गी कदें बी कामयाबी पासै नेई लेंदा ॥ 19 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें हिजरत कीती फी अल्लाह दे रस्ते पर अपने धन ते अपनी जानें राहें जिहाद कीता ओह् अल्लाह दे कोल बौहत बड़डा दरजा रखदे न ते ऊऐ लोक कामयाब होने आहले न ॥ 20 ॥

उंदा रब्ब उनेंगी अपनी बौहत बड़डी रैहमत दी खबर दिंदा ऐ ते अपनी खुशी जां ऐसी जन्नतें दी बी जिंदे च उंदे आस्तै रौहने आहली नैमत होग ॥ 21 ॥

ओह् उंदे च म्हेशां आस्तै बास करदे रौहडन। (याद रक्खो जे) अल्लाह कश सच्चें गै बौहत बड़डा अजर/सिला ऐ ॥ 22 ॥

हे मोमिनो ! अपने बब्बें, दादें ते भ्राएं गी अपना हकीकी (सच्चा) दोस्त नेई बनाओ जेकर ओह् ईमान दी निस्बत कुफर कनै ज्यादा प्रेम करदे होन ते तुंदे चा जेहके लोक उंदे कनै ऐसी दोस्ती करडन तां ओह् सच्चें गै जालम होडन ॥ 23 ॥

أَجَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَجُهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ①

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجُهِدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ
دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ②

يُبَيِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ
وَوَجَّهَتْ لَهُمْ فِيهَا أَعْيُنُهُمْ مُقِيمٌ ③

خُلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ④

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ
وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ
عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑤

1. किश कमजोर लोक जेहके हिजरत शा डरदे हे, पर मक्का च हाजियें दी सेवा करदे होंदे हे, मक्का फाता होई जाने पर हिजरत करने आहले किश लोकें पर अपनी प्रधानता ते शान जतान लगे। इस आयत च अल्लाह नै उंदे इस बिचार दा खंडन कीते दा ऐ जे हिजरत करने आहले ते मुजाहिद बौहत बड़डी शान आहले न ते दूए लोक उंदे सम्मान गी हासल नेई करी सकदे।

तू (मोमिनें गी) गलाई दे जे जेकर थुआड़े पूर्वज ते थुआड़े पुतर ते थुआड़े भाऽ जां थुआड़ियां लाड़ियां (जनानियां) ते थुआड़े दूए रिश्तेदार ते ओह धन जेहका तुसें कमाए दा ऐ ते ओह कारोबार (बपार) जिंदे च तुसेंगी नुकसान होने दा डर लगगे दा ऐ जां ओह भवन जिनैंगी तुस पसंद करदे ओ, जेकर तुसेंगी अल्लाह ते उसदे रसूल जां ओहदे रस्ते पर जिहाद करने दी निस्बत ज्यादा प्यारे होन, तां तुस इंतजार करो (बलगो) इत्थें तक जे अल्लाह अपना फैसला जाहूर करी देऐ ते अल्लाह आज्ञा भंग करने आहली कौम गी कदें बी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 24 ॥ (रुकू 3/9)

अल्लाह नेकान मौकें पर थुआड़ी मदद करी चुके दा ऐ खास तौर पर हुनैन (दी लड़ाई) आहले ध्याड़ें जिसलै जे थुआड़ी बड्डी जमात नै तुसेंगी घमंडी बनाई दिता हा। फी ओह (बड्डी जमात) थुआड़े कुसै कम्म नेई आई ते धरती लम्मी चैड़ी होने पर बी थुआड़े आस्तै तंग होई (घटी) गई ते तुसें पिट्ठ दसदे होई मूह फेरी लैता ॥ 25 ॥

ते अल्लाह नै अपने रसूल ते मोमिनें पर अपने पासेआ शांति उतारी ते नेह लश्कर बी उतारे जिनें गी तुस दिक्खा नथे करदे ते इन्कारी लोकें गी अजाब पुजाया ते इन्कारी लोकें दा इय्ये बदला होंदा ऐ ॥ 26 ॥

ते अल्लाह ऐसी स'जा दे बा'द जेहदे पर चांहदा ऐ रैहम करी दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 27 ॥

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي
سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٩

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَافَتْ عَلَيْكُمْ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُذَبِّرِينَ ١٠

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُودًا لَمْ
تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ١١ وَذَلِكَ
جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ١٢

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَى مَنْ
يَشَاءُ ١٣ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٤

हे मोमिनो! असल च मुश्रिक गंदे¹ (ते अपवित्र) न। इस आस्तै ओह इस बरि दे बा'द मस्जिदे-हराम (काबा) कश नेई जान ते जेकर तुसेंगी गुरबत² दा खतरा होऐ ते ओह (अल्लाह) चाह तां तुसेंगी अपनी किरपा कनै जरूर मालामाल करी देग। यकीनन अल्लाह बौहूत जानने आह्ला ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 28 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़े पर ईमान नेई आहन्दे ते उस चीजै गी र्हाम करार नेई दिंदे जिसी अल्लाह ते ओहदे रसूल नै र्हाम करार दिते दा ऐ ते नां गै सच्चे धर्म गी अपनांदे न यानी ओह लोक जिनेंगी कताब दिती गोदी ऐ उंदे कनै युद्ध³ करो जिच्चर जे ओह अपनी मरजी कनै जजिया (सुरक्षा कर) नेई देन ते जिन्ना चिर ओह थुआड़े अधीन नेई आई जान ॥ 29 ॥ (रुकू 4/10)

ते यहूदी गलांदे न जे उजैर अल्लाह दा पुत्तर ऐ ते ईसाई गलांदे न जे मसीह अल्लाह दा पुत्तर ऐ। एह सिर्फ उंदे मूहां निकली दी गप्प ऐ। ओह अपने शा पैहलके इन्कारी लोकें आहलियां गल्लां करा करदे न। अल्लाह उनेंगी हलाक करै, ओह (सचाई शा) कियां दूर होंदे जा करदे न ॥ 30 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا ۖ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ
النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۚ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ ۖ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ۖ قَتَلَهُمُ اللَّهُ ۚ أَلَى
يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

1. यानी उंदे बिचारें च शिर्क दी गंदगी भरी दी ऐ।

2. यानी मुन्करें दे उठी जाने दे कारण बपार घटी जाने दा बिचार होऐ ते एह जे ओहदे कनै आमदन बी घट्ट होई जाग।

3. इस दा एह अर्थ नेई जे यहूदियें कनै बिला-ब'जा लड़ाई छेड़ी जा। युद्ध सरबन्धी शरतां दूई ज'गा पर ब्यान कीतियां गोदियां न। उंदे चा इक बड्डी शर्त एह ऐ जे जिसलै दुश्मन जालमाना हमला करी देऐ तां मुसलमान सिर्फ बचास करी सकदा ऐ। इस आस्तै जेकर बैरी हमला करै तां ओहदे कनै जिहाद करना जायज ऐ, पर जेकर ओह हारी जा ते अधीनता स्वीकार करिये सुरक्षा कर (जिजिया) देने आस्तै राजी होई जा तां युद्ध लमकाया नेई जा बल्के ओहदी पैहली भुल्लें गी बी माफ करी देना चाही दा।

उनें अपने विद्वानें ते राहबें (सन्यासियों) गी अल्लाह दे सिवा अपना रब्ब बनाई लैता ऐ। इससै चाल्ली मर्यम दे पुत्तर मसीह गी बी। हालांके उनेंगी सिर्फ एह हुकम दिता गेआ हा जे ओह इक अल्लाह दी अबादत करन जेहदे अलावा होर कोई उपास्य नेई। ओह उंदे शिकं शा पवित्तर ऐ ॥ 31 ॥

ओह चांहदे न जे अल्लाह दे नूर गी अपने मूहां फूकां मारी बुझाई देन ते अल्लाह अपने नूर गी पूरा करने दे सिवा दूई हर गल्ला शा इन्कार करदा ऐ। भामें इन्कारी लोकें गी किन्ना गै बुरा लगै ॥ 32 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत ते सच्चा धर्म देइयै भेजेआ तां जे उसी दूए सारे धर्म पर ग़ालिब करी देऐ भामें एह गल्ल मुश्रिकें गी बुरी लगै ॥ 33 ॥

हे मोमिनो ! मते-हारे अहबार (विद्वान) ते राहब¹ (सन्यासी) दूए लोकें दा धन नवाजब ढंगै कनै हड़प्प करदे न ते लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकदे न ते ओह लोक बी जेहके सुन्ना-चांदी जोड़दे न पर अल्लाह दे रस्ते पर खर्च नेई करदे उनेंगी दर्दनाक अज़ाब दी खबर दे ॥ 34 ॥

(एह अज़ाब) उस रोज होग जिसलै जे उस (किट्टे कीते गेदे सुन्ने ते चांदी) पर ज्हनम दी अग्न भड़काई जाग फी उस (सुन्ने ते चांदी) कनै उंदे मत्थें, ते पासं ते पिट्ठी पर

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑩

يُرِيدُونَ أَن يُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ⑪

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ⑫

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ⑬

يَوْمَ يَخْلَىٰ عَلَيْهِمْ فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَيُكَلِّمُهَا جِبَاهُهُمْ وَجُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا

1. राहब-साधु, सन्यासी ते यहूदी मंदरें दे पुजारी।

दा'ग' लाए जाइन (ते गलाया जाग जे) एह ओह चीज ऐ जिसगी तुस अपनी जानें आस्ते ज'मा करदे हे। इस आस्ते जिनें चीजें गी तुस कठेरदे हे उंदा मजा (सुआद) चक्खो ॥ 35 ॥

مَا كُنْتُمْ تَكْزِبُونَ ۝
مَا كُنْتُمْ تَكْزِبُونَ لَا تَنْفُسَكُمْ فَذُوقُوا مَا

सच्चें गै म्हीनैं दी गिनती अल्लाह कश बारां म्हीने¹ गै होंदी ऐ। एह अल्लाह दा कनून उस दिनै शा ऐ जिसलै जे उसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ। इंदे चा चार म्हीने सम्मान आहले न। इय्यै पक्का धर्म ऐ। इस आस्ते (चाही दा ऐ जे) इन्हें म्हीनैं च अपनी जानें पर जुलम² नेई करा करो ते सारे मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) कनै युद्ध करो। जिस चाल्ली जे ओह सारे दे सारे थुआड़े कनै युद्ध करदे न ते याद रक्खो जे अल्लाह संयमियें कनै ऐ ॥ 36 ॥

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

नसी³-एह सिर्फ (इस्लाम शा पैहलें) इन्कार दे समे दी ज्यादाती ऐ। जिसदे राहें मुन्कर लोक गुमराह होंदे रौहदे न। ओह उसी इक ब'रा जायज (ल्हाल) करार देई लैंदे न ते दूए साल नजायज (रहाम) तां जे ओह म्हीनैं गी ब'र दी निश्चत गिनती दे बराबर करी देन ते उन्हें म्हीनैं दे मताबक करी देन जिंदे च जंग करना म'ना ऐ (ते अपने बनाए दे अदल-बदल कारण जेहका फर्क पैदा होई गेआ ऐ उसी पूरा करी देन) इन्हें कर्म

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا يَوْمَ يُؤْطَوْنَ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ رُبَّينَ لَهُمْ سَوْءَ أَعْمَالٍ هُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي

1. इस्लाम नै चंद्रमा दे स्थावें म्हीनैं दी गिनती कीती दी ऐ। इस चाल्ली इक ब'र दे सिर्फ बारां म्हीने बन्दे न। सूरज दे स्थावें म्हीनैं दी गिनती करने आहलें बी ब'र दे बारां म्हीने गै बनाए दे न, पर बहाइयें ब'र दे उन्नी म्हीने बनाए दे न। असल च चंद्रमा दी गिनती दे मताबक उन्नी म्हीने होई गै नेई सकदे। उद्धर सूरज गी म्हीनैं दा जनमदाता मन्ने आहलें बी बारां म्हीनैं शा ज्यादा दी कल्पना नेई कीती।

2. यानी असल मकसद म्हीने नेई बल्के पवित्र जीवन बतीत करना ऐ।

3. मूल शब्द 'नसी' यानी म्हीनैं दा अदल-बदल एह हा जे इस्लाम दे प्रादुर्भाव शा पैहलें मक्का आहले कुसै ब'र मुहर्रम (दे म्हीनैं) गी जायज करार देई लैंदे तां जे ओहदे च लुट्ट-धूड़ ते खून-खराबा करने च उनेंगी खुल्लो छुट्टी होऐ ते फौ (सफर दे) म्हीनैं गी मुहर्रम बनाई लैंदे। इस चाल्ली सारे म्हीनैं च तबदीली करियें ब'र दे तेरां म्हीने बनाई दिंदे। फौ दबारा तबदीली करियें ब'र गी ओहदी पैहली हालती च लेई औंदे।

दी खराबी (शतान पासेआ) इनेंगी खूबसूरत करियै दस्सी गेदी ऐ ते अल्लाह मुन्कर कौम गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 37 ॥
(रुकू 5/11)

हे मोमिनो! तुसें गी केह होई गेदा ऐ जे जिसलै तुसेंगी गलाया जंदा ऐ जे अल्लाह दे रस्ते पर लड़ने आस्तै (सारे मिलियै) निकलो तां तुस लोक अपने मुलख (दे प्रेम/मोह) आहले पासै झुकी जंदे ओ क्या तुस आखरत दे मकाबले च संसारक जीवन पसंद करदे ओ ? (जेकर ऐसा ऐ) तां चेता रक्खो जे संसारक जीवन दा समान आखरत दे मकाबले च सिर्फ इक तुच्छ चीज ऐ ॥ 38 ॥

जेकर तुस (सारे मिलियै अल्लाह दे रस्ते पर) लड़ने आस्तै नेई निकलगे ओ तां ओह तुसेंगी दर्दनाक अज़ाब देग ते थुआड़े सिवा इक दूई (होर) कौम गी बदलियै लेई औग ते तुस उसी (यानी अल्लाह गी) कोई नुकसान नेई पजाई सकगे ओ ते अल्लाह हर चीजा पर (जिसी करने दा ओह इरादा/निश्चा करै) पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 39 ॥

जेकर तुस इस रसूल दी मदद नेई करो तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह उस बेलै बी ओहदी मदद करी चुके दा ऐ जिसलै उसी इन्कार करने आहले लोकें द'ऊं चा इक स्हाबें देशै चा कड़्ही दिते दा हा जिसलै जे ओह दमै गुफा च हे ते जिसलै ओह अपने साथी (अबूबकर) कनै गलाऽ करदा हा जे पिछली भुल्लै-चुक्कै पर दुखी नेई हो। यकीनन अल्लाह साढ़े कनै ऐ। इस आस्तै अल्लाह नै ओहदे पर अपने पासेआ शांति उतारी ते नेह लश्करे कनै ओहदी मदद कीती जिनेंगी तुस नथे दिखदे ते उनें

الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠﴾

ع

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ
انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلْتُمْ إِلَى
الْأَرْضِ ۚ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ
الْآخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي
الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿١٠﴾

إِلَّا تَتَفَرُّوْا يَعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْهُ
شَيْئًا ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾

إِلَّا تَضُرُّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ
إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ
مَعَنَا ۖ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ
بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ

लोकें दी गल्लै गी नीचा दस्सी दिता जिनें इन्कार गी अपनाया हा ते अल्लाह दी गै गल्ल उच्चि होइयै रौहदी ऐ ते अल्लाह बड़ा गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 40 ॥

हे मोमिनो ! जिहाद आसतै निकली जाओ, भामें थुआड़े श अस्तर-शस्तर होन जां नेई ते अपने तन-मन-धन कनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करो। जेकर तुस जानदे ओ तां एह थुआड़े आसतै बौहत बेहतर होग ॥ 41 ॥

जेकर तौले गै प्राप्त होने आहला लाह जां सफर निक्का होंदा तां एह लोक जरूर गै तेरे पिच्छें चली पौंदे, पर उनेंगी सफर लम्मा सेही होआ, पर (हून ओह तेरी बापसी दे बाद) अल्लाह दियां सघंदां खाइयै गलाइन जे जेकर साढ़े बस च होंदा तां अस जरूर थुआड़े कनै निकली जंदे (एह लोक) अपनी जानें गी हलाक करदे न ते अल्लाह जानदा ऐ जे एह झूठे न ॥ 42 ॥ (रुकू 6/12)

अल्लाह नै तेरी गलती दे बुरे असर गी मटाई दिता ते तुगी इज्जत दिती। पर आखर तुसें उनेंगी पिच्छें रौहने दी अजाजत की दिती ही ? (तुस उंदे कनै जाने पर जोर दिंदे) इत्थें तक जे सच्चे लोक तेरे आसतै बाँदे होई जंदे ते तू झूठे लोकें गी बी पन्थानी लैंदा ॥ 43 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़ै पर ईमान रखदे न ओह अपने जान-माल कनै जिहाद करने शा बचने दी अजाजत नेई मंगदे। अल्लाह चंगी-चाल्ली संयमियें गी जानदा ऐ ॥ 44 ॥

पिच्छें रौहने दी अजाजत सिर्फ ओह मंगदे न जेहके जे अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े

كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۖ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ
الْعُلْيَا ۚ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ
ذِكْرُكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا
لَّاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ
الشَّقَقَةُ ۚ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا
لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ ۚ لِمَ أَذِنْتُ لَهُمْ حَتَّى
يَتَّبِعِينَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ
الْكَاذِبِينَ ۝

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

पर ईमान नेई आहानदे ते उंदे दिलें च शक्क पैदा होई गेदे न। इस आस्तै ओह अपने शक्क-शु'बें दी ब'जा करी कदें तांह होंदे न ते कदें तुआंह ॥ 45 ॥

ते जेकर ओह लड़ाई आस्तै निकलने दा पक्का इरादा करदे तां ओहदे आस्तै किश त्त्यारी बी करदे, पर अल्लाह नै लड़ाई आस्तै उंदा निकलना पसंद नेई कीता। इस आस्तै उनेंगी उंदे थाहरें पर गै बद्'हाई दित्ता ते उनेंगी एह गलाई दित्ता गोआ (यानी उंदे मुन्कर दोस्तें गलाया) जे जेहके लोक बेही रेहदे न उंदे कनै गै तुस बी बेही र'वो ॥ 46 ॥

जेकर ओह थुआड़े कनै मिलियै निकलदे तां गड़बड़ ते फसाद फलाने दे सिवा थुआड़ी किश बी मदद नेई करदे ते ओह थुआड़े बशकार (फसाद फलाने आस्तै) खूब घोड़े दुड़ांदे जां थुआड़े अंदर फ़िल्ता पैदा करने दी खाहश/चाह करदे ते तुंदे च बी किश ऐसे लोक मजूद न जेहके उंदे तगर पुज्जने आस्तै गल्लां सुनदे न ते अल्लाह जालमें गी खूब (भलेआं) जानदा ऐ ॥ 47 ॥

उनें इस शा पैहलें बी फ़िल्ता पैदा करना चाह्या हा ते तेरे आस्तै हालात गी केई चाल्लीं नै बदलेआ हा इत्थें तक जे सच्च आई गेआ ते अल्लाह दा फैसला जाहर होई गेआ ते ओह उस फैसले गी पसंद नथे करदे ॥ 48 ॥

ते उंदे चा किश मुनाफ़िर ऐसे बी हैं जेहके गलांदे न जे असेंगी (पिच्छें रोहने दी) अजाजत दित्ती जा ते असेंगी (लड़ाई च जाने दी) परीक्षा च नेई पाओ। चेता रक्खो जे एह लोक पैहलें शा गै बिपत्ता च घिरी चुके दे न ते नरक सच्चें गै मुन्कर लोकें दा नाश करने आह्ला ऐ ॥ 49 ॥

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَازْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَمَهْمُ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ١٥

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ١٦

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْصَعُوا خَلْكَكُمْ يَبْغُونَكُمْ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ١٧

لَقَدْ ابْتَعُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونُ ١٨

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَنْفِتْنِي ١٩
أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ مَحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ٢٠

जेकर तुगी कोई लाह पुजै तां उनेंगी बुरा लगदा ऐ ते जेकर तें पर कोई बिपता आई पवे तां गलांदे न जे असें ते पैहलें शा गै इनें औने आहले दिनें दा इंतजाम करी लैता हा ते ओह खुशी-खुशी पिट्ट फेरियै उठी जंदे न ॥ 50 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे असेंगी ते ऊऐ पुजदा/ थोंदा ऐ जेहका अल्लाह नै साढ़े आस्तै निश्चत करी रखे दा ऐ। ऊऐ साढ़े कम्म करने आह्ला ऐ ते मोमिनें गी चाही दा ऐ जे ओह अल्लाह पर गै भरोसा रखन ॥ 51 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे तुस द'ऊं भलाइयें¹ चा इक दे सिवा साढ़े बारे च कुसै दूई गल्ला दा इंतजार नेई करदे ते अस थुआड़े आस्तै सिर्फ इस गल्ला दा इंतजार करने आं जे अल्लाह तुसेंगी अपने पासआ जां साढ़े हत्थें अज़ाब पजाग। इस आस्तै तुस बी इंतजार करो अस बी थुआड़े कनै इंतजार करगे ॥ 52 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे भाएं खुश-रजाई खर्च करो ते भाएं मुटमरजी कनै, तुंदे शा कुसै रूपै च बी (थुआड़ा) दान कबूल नेई कीता जाग की जे तुस ते आज्ञा भंग करने आहली कौम ओ ॥ 53 ॥

ते अल्लाह जां ओहदे रसूल दे इन्कार दे सिवा ते इस गल्ला दे सिवा जे ओह नमाज बड़ी सुस्ती कनै पढ़े हे ते अल्लाह दे रस्ते पर मुटमरजी कनै खर्च करदे हे उंदे दान कबूल करने गी कुस नै रोके दा ऐ ॥ 54 ॥

إِنْ تُصِلْكَ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ تُصِلْكَ مُصِيبَةً يَقُولُوا أَفْءَا حَدَثًا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ قَرِحُونَ ۝

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا ۚ فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ۝

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كَسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرْهُونَ ۝

1. यानी ओह जां ते एह मेद लाई बैठे दे न जे अस युद्ध च वीरगति पाई जाचै जेहकी साढ़े आस्तै सहादत ते सम्मान ऐ जां युद्ध दा दूआ रूप जो विजय ऐ ओह बी साढ़े आस्तै शुभ ऐ।

इस आसतै तू उंदे मालें (धन-दौलत) ते उंदी उलादे पर रहान नेई हो। अल्लाह सिर्फ एह चांहदा ऐ जे इस धन ते संतान राहें उनेंगी इसै संसार च अजाब देऐ ते उंदे प्राण ऐसे मौकें निकलन जे ओह इन्कारी गै होन ॥ 55 ॥

ते ओह इस गल्ला पर अल्लाह दियां सघंदां चुकदे न जे ओह तुंदे चा गै न। असल च ओह तुंदे चा नेई न बल्के ओह इक ऐसा गरोह ऐ जेहका बौहत डरपोक ऐ ॥ 56 ॥

जेकर ओह कोई पनाह दी ज'गा जां छप्पी रौहने आसतै गुफा जां बेही रौहने आसतै कोई ठकाना पान/हासल करन तां ओह पिट्ठ फेरिये दौड़दे होई तुआंह उठी जाडन ॥ 57 ॥

ते उंदे चा किश (मुनाफ़िक्क) नेह न जेहके दान दे बारे च तेरे पर अलजाम लांदे न। जेकर उस माल चा उनेंगी किश देई दिता जा तां ओह खुश होई जंदे न ते जेकर ओहदे चा किश नेई दिता जा तां झट्ट नराज होई जंदे न ॥ 58 ॥

ते जेकर ओह अल्लाह जां ओहदे रसूल दे दिते दे पर खुश होई जंदे ते एह आखदे जे अल्लाह गै साढ़े आसतै काफी ऐ (जेकर साढ़े पर कोई तंगी आई तां) अल्लाह अपनी किरपा कनै असेंगी देग ते (इसै चाल्ली) ओहदा रसूल बी। अस ते अपने अल्लाह पासै झुकने आहले आं (तां एह उंदे आसतै बेहतर होंदा) ॥ 59 ॥ (रुकू 7/13)

सदके (दान) ते सिर्फ गरीबें ते मुल्हाजें आसतै न ते उंदे आसतै जेहके दान किट्ठा करने लेई नियुक्त कीते गेदे न। इस दे अलावा उंदे

فَلَا تَعْبُوكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۖ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِلَهُمَ لِمَنْكُمُ ۖ وَمَا هُمْ بِمَنَّامٍ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ۝

لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدَخَلًا لَّوَلُّوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ۚ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْحَطُونَ ۝

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ۝

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي

आस्तै जिंदे दिलें गी (अपने कन्ने¹) मलाना अभीष्ट होऐ ते इसै चाल्ली कैदियें ते कर्जदारें आस्तै ते (उंदे आस्तै जेहके) अल्लाह दे रस्ते पर युद्ध करदे न ते मसाफरें आस्तै न। एह अल्लाह पासेआ कायम कीता गेदा फर्ज ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते बड़ी हिकमत आह्ला ऐ ॥ 60 ॥

ते उंदे चा किश (मुनाफिक) नेह बी हैन जेहके नबी गी दुख दिंदे न ते गलांदे न जे ओह ते सिर्फ (कन् नै) कन्² ऐ। तू गलाई दे जे ओह कन् ते सिर्फ थुआड़ी भलाई³ सुनने आस्तै न ते ओह अल्लाह पर ईमान रखदा ऐ ते तुंदे चा जेहके मोमिन न उंदे (बा'यदें) पर बी भरोसा रखदा ऐ ते मोमिनें आस्तै रैहमत दा कारण ऐ ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे रसूल गी दुख दिंदे न उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब ऐ ॥ 61 ॥

ओह तुसैंगी खुश करने आस्तै अल्लाह दियां कसमां खंदे न, हालांकि अल्लाह ते ओहदा रसूल बी ज्यादा हक्कदार न जे उनेंगी खुश रक्खेआ जा, पर शर्त एह ऐ जे एह मुनाफिक सच्चे मोमिन होन ॥ 62 ॥

क्या उनेंगी एह पता नेई जे जेहका कोई अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध करदा ऐ ओहदे आस्तै जहन्नम दी अग (निश्चत) ऐ। ओह ओहदे च बास म्हेशां तै करग ते एह बौहत बड़्हा अपमान ऐ ॥ 63 ॥

الرَّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ
هُوَ آذَنٌ ۖ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يَوْمُنُ
بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ
لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ ۖ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ ۗ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنَّ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ
وَرَسُولُهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۖ
ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

1. ऐसे गैर-मुस्लम जो इस्लाम दी सचाई दा अनुसंधान करना चाहन तां इस प्रसंग कन्ने उंदी किश मदद कीती जा। इसदा एह अर्थ नेई जे गैर-मुस्लम गी गुच्छ देइये खरीदेआ जाई सकदा ऐ।
2. यानी लोकें दियां सकायतां गै सुनदा रौहदा ऐ।
3. यानी सुनदा ते जरूर ऐ, पर ओह थुआड़ी भलाई आस्तै सुनदा ऐ तां जे थुआड़ा कल्याण करै ते इस चाल्ली सुनाने आहले लोकें पर उपकार करदा ऐ।

मुनाफ़िक़ दखावे दे तौरा पर डर दा प्रदर्शन करदे न जे उंदे खलाफ़ कोई ऐसी सूर: नेई उतरी जेहकी उनेंगी (ते मुसलमानें गी) उस गल्लै शा बाकफ़ करी देऐ जेहकी उंदे दिलें च छप्पी दी ऐ। तू गलाई दे जे मजाक लेंदे जाओ। अल्लाह (सचाई दे तौर पर) इस गल्ला गी जाहर करी देग, जेहदे (प्रकट होने) शा तुस (दखावे दे तौर) डरदे ओ ॥ 64 ॥

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छें (जे तुस नेहियां गल्लां की करदे ओ) तां ओह जरूर इय्ये जवाब देडन जे अस ते सिर्फ़ हासा-मजाक करदे हे। तां तू उनेंगी गलाई दे जे क्या तुस अल्लाह ते उस दियें आयतें ते उसदे रसूल कनै हासा-मजाक करदे हे ? ॥ 65 ॥

हून कोई बहाना नेई करो। तुसें ईमान आहानने दे बा'द इन्कार कीता ऐ। (इस आस्तै) एहदी स'जा भोगे। जेकर अस तुंदे चा इक गरोह गी माफ़ करी देचै ते दूए गरोह गी अजाब देचै इस आस्तै जे ओह मुलजम हे (तां एह सादा कम्म ऐ) ॥ 66 ॥ (रुकू 8/14)

मुनाफ़िक़ मड़द ते मुनाफ़िक़ जनानियां आपस च सरबन्ध रखदे न। ओह भैड़ियां गल्लां करने दा हुकम दिंदे न ते चंगी गल्लें दे खलाफ़ तलीम दिंदे न ते अपने हत्थें गी (अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करने शा) रोकदे न। उनें अल्लाह गी छोड़ी दिता ऐ। इस लेई अल्लाह नै बी उनेंगी छोड़ी दिता ऐ। यकीनन मुनाफ़िक़ ना-फरमांबरदार न ॥ 67 ॥

अल्लाह नै मुनाफ़िक़ मड़दें, मुनाफ़िक़ जनानियें ते मुक्करें कनै जहन्नम दी अग्गी दा बा'यदा करी रखे दा ऐ। ओह ओहदे च बास करडन।

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةٌ تَنْبِئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلِ
اسْتَهِزْهُوا إِنَّ اللَّهَ مُحَرِّجُ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلِ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ
وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ ۚ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ
مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ
مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيَقِصُّونَ آيَاتِهِمْ ۚ نَسُوا
اللَّهَ فَسَيَسِيهُمُ ۚ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتُ الْكُفَّارَ

ऊपे उंदे आस्तै काफ़ी ऐ ते (इस दे सिवा) अल्लाह नै उनेगी अपने पासेआ दुतकारी बी दिते दा ऐ ते उंदे आस्तै इक कायम रौहने आह्ला अज़ाब निश्चत ऐ ॥ 68 ॥

(हे मुनाफ़िक़ो ! एह अज़ाब) उनें लोकें (दी स'जा) आंगर होग जेहके तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न। ओह तुंदे शा ज्यादा बलवान हे ते ज्यादा धनवान हे ते ज्यादा टब्बरदार हे। इस आस्तै उनें अपने हिस्से मताबक लाह लैता ते तुसें अपने हिस्से मताबक लाह लैता, जिस चाल्ली जे तुंदे शा पैहले लोकें अपने हिस्से मताबक लाह लैता हा ते तुसें उसै चाल्ली हासा-मजाक कीता जिस चाल्ली उनें लोकें हासा-मजाक कीता हा। उंदे लोक ते परलोक सरबन्धी सारे कर्म नश्ट होई गे ते ओह लोक घाटा खाने आहले लोकें च शामिल होई गे ॥ 69 ॥

क्या इनें लोकें कश उंदियां (उनें लोकें दियां) खबरां नेई आइयां जेहके इंदे शा पैहलें होई चुके दे न यानी नूह, आद, समूद ते इब्राहीम दी कौम दे ते मद्यन दे लोकें दे ते उलटाय़ी गेदी बस्तियें दे लोकें (यानी लूत दी कौम) दियां खबरां। उंदे कश उंदे रसूल जाहरा-बाहरा चमत्कार लेइयै आए हे, (पर उनें इन्कार करी दिता ते स'जा भोगी)। अल्लाह नै उंदे पर जुलम नेई कीता बल्के ओह आपूं गै अपनी जान्नें पर जुलम करा करदे हे ॥ 70 ॥

ते मोमिन मइद ते मोमिन जनानियां आपस च इक-दूए दे दोस्त न। ओह भलाई दा हुकम दिंदे न ते भैड़ियें गल्लें शा रोकदे न ते नमाज़ कायम करदे न ते जकात दिंदे न ते अल्लाह

نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ
وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً
وَأكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا
اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
وَخُصُّكُمْ كَالَّذِي حَاصُوا أُولَئِكَ
خَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۝
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

الْمَيَاتِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يُظْلِمُونَ ۝

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ يُأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ

ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे न। एह् ऐसे लोक न जे अल्लाह जरूर उंदे पर रहम करग। अल्लाह गालिब ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 71 ॥

अल्लाह नै मोमिन मड़दें ते मोमिन जनानियें कनै ऐसी जन्नतें दे बा'यदे कीते दे न, जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह उंदे च म्हेशां बास करडन ते सदा कायम रहने आहली जन्नतें च पवित्तर नवास-स्थानें दा बी बा'यदा कीते दा ऐ ते उंदे अलावा अल्लाह दी खुशी सारें शा बड़डा इनाम ऐ (जेह्का उनेंगी थ्होग) ते ओहदा मिलना इक बौहत बड़डी कामयाबी ऐ ॥ 72 ॥ (रुकू 9/15)

हे नबी ! मुन्कर लोकें ते मुनाफिकें कनै जिहाद करो ते (पक्का प्रबंध करियै) उंदे पर सखी (कनै हमला) करो। उंदा ठकाना नरक ऐ ते ओह् (रौहने आस्तै) बौहत बुरी ज'गा ऐ ॥ 73 ॥

ओह अल्लाह दियां कसमां खंदे न जे उनें कोई बुरी गल्ल नेई आखी। हालांके उनें कुफर दी गल्ल आखी ऐ ते इस्लाम गी मन्नी लैने दे बा'द इन्कार कीता ऐ ते इस्लाम धर्म दे खलाफ ऐसी बुरी गल्लें दा इरादा कीता ऐ जिनैंगी ओह् हासल नेई करी सकदे ते उनें मुसलमानों कनै सिर्फ इस आस्तै दुश्मनी कीती जे अल्लाह ते ओहदे रसूल नै उनेंगी अपनी किरपा कनै मालदार बनाई दिता हा। इस आस्तै जेकर ओह् तोबा करन तां उंदे आस्तै बेहतर होग ते जेकर ओह् पिट्ठ फेरियै उठी जान तां अल्लाह उनेंगी संसार च बी ते आखरत च बी दर्दनाक अज़ाब देग ते इस ज्हांन च नां कोई उंदा दोस्त होग ते नां गै मददगार ॥ 74 ॥

الرَّكُوعَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسْكِنٍ ظَبِيَّةٍ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ
وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرَ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَأَغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا بِهِمْ جَهَنَّمَ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

يَخْلُقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا
كَلِمَةً الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بِعَدَاةٍ إِسْلَامِهِمْ
وَهُمْ وَإِبَاهُ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا
أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتَوْبُوا يَكْ حَيْرَ اللَّهُ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا
يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمَالَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

ते इंदे च (किश लोक) ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह कनै एह बा'यदा करदे न जे जेकर ओह् (अल्लाह) असंगी अपनी किरपा कनै किश देग तां अस जरूर उसदे रस्ते पर दान करगे ते अस जरूर भले-मानस बनी जागे ॥ 75 ॥

ते जिसलै अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै धन प्रदान कीता तां उनें (ओहदे रस्ते पर खर्च करने च) कंजूसी कीती ते अपनी पुरानी घासी पास परतोई गे ते (अल्लाह ते रसूल दियें गल्लें शा) बे-परवाही करदे होई पिटठ फेरी लैती ॥ 76 ॥

इस आस्तै (नतीजा एह होआ जे) उसनै उंदे दिलें च उस दिनै तगर फुट्ट पाई दिती जिस रोज जे ओह् ओहदे नै मलाटी करडन, की जे उनें जेहका बा'यदा अल्लाह कनै कीता हा ओहदी खलाफबरजी कीती ते इस करी जे ओह् झूठ बोलदे होंदे हे ॥ 77 ॥

क्या उनेंगी पता नथा जे अल्लाह उंदे गुप्त ते जाह्रा मशबरें गी बी जानदा ऐ ते एह जे अल्लाह पूरी चाल्ली गैब दियें गल्लें शा वाकफ ऐ ॥ 78 ॥

एह् (मुनाफिक्र गै) न जेहके मोमिनें चा खुशी कनै बधी-चढ़ी दान करने आहले लोकें पर तन्ज करदे न ते उंदा बी मौजू कसदे न जेहके अपनी (मैहनत कनै) कमाई दी धन-दौलत दे अलावा कोई समर्थ नेई रखदे। अल्लाह उनें (उंदे चा कट्टर बैरियें) गी मजाक दी स'जा देग ते उनेंगी दर्दनाक अज़ाब पुज्जग ॥ 79 ॥

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۹

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۱۰

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِىْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰى يَوْمٍ يَلْقَوْنَہٗ بِمَا اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝۱۱

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُیُوْبِ ۝۱۲

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ ۖ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝۱۳

तू उंदे आस्तै माफी मंग जां नेई मंग (उंदे आस्तै इक बरोबर ऐ)। जेकर तू उंदे आस्तै स्हत्तर¹ बार बी माफ करी देने दी प्रार्थना करगा तां बी अल्लाह उनेंगी कदें माफ नेई करग। एह इस लेई होग जे उनें अल्लाह ते रसूल दा इन्कार कीता ते अल्लाह आज्ञा भंग करने आहली कौम गी कदें बी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 80 ॥ (रुकू 10/16)

अल्लाह दे रसूल दे हुकम दे खलाफ (जिहाद शा) पिच्छें छोड़े गेदे मुनाफिक लोक अपनी ज'गा बेही रैहने पर अत खुश न ते उनें अपने प्राणें ते अपने धन कनै जिहाद करना बुरा समझेआ हा ते इक-दूए कनै गलाया हा जे ऐसी गर्मी च युद्ध आस्तै किट्टे होइयै नेई निकलो। तू उनेंगी गलाई दे जे नरकै दी अग (इस गर्मी शा बी) मती तेज ऐ। काश ! ओह इस गल्ला गी समझन ॥ 81 ॥

इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह अपने छल-कपट पर थोड़ा खुश ते होन पर (अपने कर्म दे सिले पर) मता रोन ॥ 82 ॥

फी जेकर अल्लाह तुगी उंदे चा कुसै इक गरोह पासै परताई लेई आवै ते ओह लोक (कुसै होने आहली) जंग आस्तै जाने दी अजाजत मंगन तां तू उनेंगी गलाई दे जे भविक्ख च तुसेंगी मेरे कनै युद्ध आस्तै जाने दी कदें बी अजाजत नेई होग ते तुस कदें बी मेरे कनै मिलियै बैरी कनै युद्ध नेई करी सकगे ओ (की जे) तुस पैहली बार (पिच्छें) बेही रैहने पर खुश होई गे हे। इस आस्तै (आयंदा) पिच्छें रेही जाने आहलें कनै म्हेशां बेही र'वा करो ॥ 83 ॥

إِسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَتَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

قُلْ إِنَّ رَجْعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُفَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ۝

1. एह अरबी दा मुहावरा ऐ जियां जे साढ़े देशें च 'सौ बार' दा मुहावरा प्रचलत ऐ। भाव एह ऐ जे भाएं किनी बारी बी उंदे आस्तै प्रार्थना करो अल्लाह उंदे बारे च कदें बी प्रार्थना कबूल नेई करग।

ते जेकर उंदे चा कोई मरी जा तां ओहदी नमाज (जनाजा) नेई पढ़ा कर ते नां ओहदी कबरे पर (प्रार्थना आस्तै) खड़ीआ कर, की जे उनें अल्लाह ते ओहदे रसूल दा इन्कार कीता ते ऐसी हालत च मरे न जिसलै जे ओह ना-फरमांबरदार होआ करदे हे ॥ 84 ॥

ते उंदे धन-दौलत ते उंदी संतान तुगी रहानगी च नेई पान। अल्लाह उनेंगी इंदे राहें इस लोक च दुख पुजाना चांहदा ऐ ते उंदे प्राण इस हालत च निकलन जे ओह मुन्कर गै होन ॥ 85 ॥

ते जिसलै कोई सूर: (इस हुकम कनै) नाजल होंदी ऐ जे अल्लाह पर ईमान ल्याओ ते ओहदे रसूल कनै मिलियै जिहाद करो तां उंदे चा मालदार लोक तेरे शा अजाजत मंगन लगी पौंदे न ते गलांदे न जे-असंगी पिच्छें छोड़ी जाओ तां जे अस इनें लोकें कनै रौहचै जेहके जे पिच्छें बौहने आहले होडन ॥ 86 ॥

ओह इस गल्ला पर खुश न जे पिच्छें बेही रौहने आहले कबीलें च शामिल होई जान ते उंदे दिलें पर मोहर करी (यानी लाई) दिती गई ऐ। इस आस्तै ओह (अपने कुकर्में दी ब'जा करी) नेई समझदे ॥ 87 ॥

पर एह रसूल (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम) ते ओह जेहके एहदे कनै (अल्लाह पर) ईमान ल्याए न ते जिनें अपनी धन-दौलत ते अपनी जानें राहें जिहाद कीता ऐ उंदे आस्तै हर चाल्ली दियां भलाइयां न ते ऊऐ आखर कामयाब होने आहले न ॥ 88 ॥

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا
وَلَا تُقُمْ عَلَى قَبْرِهُ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۖ إِنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الدُّنْيَا
وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا أُتْرِلَتْ سُورَةٌ أَنْ أَمِنُوا بِاللَّهِ
وَجَاهَدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا
الْظُّلُمِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ
الْمُقْعِدِينَ ﴿٨٦﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ
وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ
لَهُمُ الْخَيْرُ ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

अल्लाह नै उंदे आस्तै ऐसे सुर्ग त्यार कीते दे न जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह उनें बागें च म्हेशां बास करडन। एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 89 ॥ (रुकू 11/17)

ते मदीना शैहरै दे आसे-पासे दे जंगलें (ते निक्के ग्राएं-पिंडें) दे बासियें चा बहाना बनाने आहले किश लोक आइयै आखदे न जे उनेंगी बी पिच्छें रौहने दी अजाजत दिती जा ते ओह लोक जेहके अल्लाह ते ओहदे रसूल कनै झूठ बोलदे न (बगैर अजाजत लैते गै) पिच्छें बेही रेह न। उंदे चा मुन्कर लोकें गी सच्चें गै दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 90 ॥

(पर हे रसूल !) जेहके स्हेई मैहनें च कमजोर न ते बमार न ते जिंदे कोल रस्ते दा खर्च नेई ऐ, उंदे पर (पिच्छें रेही जाने करी) कोई दोश नेई जिसलै जे ओह अल्लाह ते ओहदे रसूल दे सच्चे शरधालू न। (एह परोपकारी लोक न) ते परोपकारी लोकें पर कोई इलजाम नेई ते अल्लाह बौहत बख्शाने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 91 ॥

ते नां उनें लोकें पर (कोई इलजाम ऐ) जेहके तैरै कश उसलै आए जिसलै जे जंग दा अलान कीता गोदा हा तां जे तू उनेंगी कोई सुआरी¹ देऐं, तां तोह जवाब दिता जे मेरे कश कोई चीज नेई ऐ जेहदे पर अंकुं तुसेंगी सुआर करां ते (एह जवाब सुनियै) ओह उठी गे ते

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلْتَ لَيْتَ خِمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۚ تَوَلَّوْا وَأَعْيَيْهُمْ تَفْيِضُ مِنَ الذَّمِّ حَرًّا ۚ إِلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ۝

1. हदीसों च इनें लोकें दा जिकर इथ्यां औंदा ऐ जे उनें गलाया जे अल्लाह दी सोह ! अस सुआरी दी प्रार्थना लेइयै नथे गे बल्के सुआरी कनै साढ़ा मतलब नुक्कां बगैरा हा तां जे उनेंगी लाइयै अस तपदी बड्गाटी आहली धरती पर चली सकचै। पवित्र कुरआन दे शब्द बी इसी बरदाशत करदे न, की जे उंदा शब्दी अर्थ इथ्यै ऐ जे असेंगी कोई ऐसी चीज देओ जिसी आधार बनाइयै अस लड़ाई आहली ज गा तगर पुज्जी सकचै ते एहदे शा नुक्कां बगैरा बी समझियां जाई सकदियां न। ओह ऐसी गुरबत दा समां हा जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मुजाहिदें गी जोड़े जां चप्पल तक बी नथे देई सकदे। (फ़तुल्लबयान)

दुखै कारण उंदी अक्खीं चा अत्थरुं बगा
करदे हे जे अफसोस! उंदे कश किश नेई
जिसी ओह् (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करन
॥ 92 ॥

अलजाम सिर्फ उनें लोकें पर ऐ जेहके इस
हालत च अजाजत मंगदे न जे ओह् मालदार
होंदे न, ओह् पिच्छें बेही रौहने आहले कबीलें
कनै (बेही रैहने पर) राजी होई गे ते अल्लाह
नै उंदे दिलें पर मोहर करी दिती, पर ओह्
(ऐसे न जे) समझदे गै नेई ॥ 93 ॥

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ
وَهُمْ أَغْنَاءُ رِضْوَانًا يَكُونُوا مَعَ
الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

जिसलै तुस लड़ाई थमां परतोइयै बापस इंदै कश ओँदे ओ तां ओह् थुआड़े कश आइयै केई चाल्ली दे बहाने बनांदे न। तू उनेंगी गलाई दे जे बहाने नेई बनाओ। अस (थुआड़े बहाने गी) कदें नेई मनगे। अल्लाह नै असेंगी थुआड़े हालातें दी खबर देई दित्ती ऐ ते अल्लाह ते उसदा रसूल थुआड़े कर्म गी भांपदे (जाचदे) रौहडन, फी तुसेंगी जाहरी-बाहरी जां गुप्त गल्लें गी जानने आहले अल्लाह दे सामनै लेता जाग, इस आस्तै ओह् तुसेंगी थुआड़े कर्म दी असलीयत शा वाकफ कराग ॥ 94 ॥

जिसलै तुस उंदे पास परतोगे ओ तां ओह् थुआड़े सामनै अल्लाह दियां कसमां खाडन तां जे तुस उनेंगी माफ करी देओ। इस आस्तै (अस बी तुसेंगी आखने आं जे) तुस उनेंगी माफ करी देओ, की जे ओह् गंदे न ते उंदे कर्म कारण उंदा नवास-स्थान पैहलें थमां गै जहन्नम निश्चत होई चुके दा ऐ ॥ 95 ॥

ओह् थुआड़े सामनै कसमां खाडन तां जे तुस उंदे पर खुश होई जाओ। इस आस्तै जेकर तुस उंदे पर खुश बी होई जाओ तां बी अल्लाह ना-फरमान लोके पर खुश नेई होग ॥ 96 ॥

ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले अरब लोक इन्कार करने च ते मुनाफ़िक़त च (सारे अरबें शा) बधी चुके दे न ते (मूर्खता दे कारण) इस गल्ला दे हक्कदार न जे जे किश अल्लाह नै अपने रसूल पर उतारे दा ऐ ओह्दी हद्दें गी नेई पन्छानी सकन ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 97 ॥

يَعْتَذِرُونَ إِيَّكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ كُفَرُ قَدْ بَانَ اللَّهُ مِنْ أَجَابِكُمْ ۚ وَسِيرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُدْرُونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ تُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۚ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۚ إِنَّهُمْ رَجَسٌ ۚ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ ۚ جَزَاءُ ۚ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

أَلَا عَرَابُ أُشْدُّكُمْ فِرًاوَنَفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

ते ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा किश लोक ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह दे रस्ते पर खर्च कीते दे धन गी चट्टी समझदे न ते थुआड़े आस्तै (समानी) गरदशें दे इंतजार च रौहदे न। (सुनो!) बुरी गरदश उंदे पर गै आँग ते अल्लाह खूब सुनने आहला ते जानने आहला ऐ ॥ 98 ॥

ते ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा किश लोक ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह पर ते आखरत दे ध्याड़े पर ईमान रखदे न ते जे किश (खुदा दे रस्ते पर) खर्च करदे न ओह उसी अल्लाह दी नजदीकी ते रसूल दिवें प्रार्थनें दी प्राप्ति दा साधन समझदे न। सुनो! एह कर्म उंदे लेई जरूर अल्लाह दी नजदीकी दा आधार बनग। अल्लाह जरूर उनेंगी अपनी रैहमत च दाखल करग। की जे अल्लाह बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 99 ॥ (रुकू 12/1)

ते मुहाजरीन ते अन्सार चा जेहके लोक अगें निकलने आहले न ते ओह लोक बी जिनें पूरी चाल्ली आज्ञा पालन करदे होई उंदा अनुसरण कीता अल्लाह उंदे पर खुश होई गेआ ते ओह अल्लाह पर खुश होई गे। उस (अल्लाह) नै उंदे आस्तै ऐसा सुर्ग त्यार कीते दा ऐ जेहदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। एह बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 100 ॥

ते ग्राएँ (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा जेहके थुआड़े आसै-पासै रौहदे न मुनाफिक बी न ते मदीना दे बासियें चा बी

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
مَعْرَماً وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمُ الدَّوَائِرَ ۚ
عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَتٍ عِنْدَ اللَّهِ
وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ
لَّهُمْ ۖ سَيَجْزِيهِمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

وَالسَّبِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ۗ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ
مُتَنَفِقُونَ ۚ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا

(किश लोक ऐसे न) जेहके मुनाफिकत पर हठ करदे न। तू उनेंगी नेई जानदा, पर अस उनेंगी जानने आ। अस उनेंगी दो बार¹ अज़ाब देगे। फी ओह इक बौहत बड़्डे अज़ाब आहले पासै परताए जाडन। ॥ 101 ॥

ते किश दूए लोक नेह न जिनें अपने गुनाहें गी कबूल करी लैता। उनें भले कमें गी किश दूए बुरे कमें कनै मलाई दिते दा हा। लागै (ममकन) ऐ जे अल्लाह उंदे पर अपनी किरपा करी देऐ। अल्लाह बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 102 ॥

(हे रसूल!) इनें मोमिनें दे धन चा सदका लै तां जे तू उनेंगी पवित्तर करै ते उंदी त्रक्की दे साधन उपलब्ध करै ते उंदे आसै प्रार्थना बी करदा रौह, की जे तेरी प्रार्थना उंदे संदोख दा कारण ऐ ते अल्लाह तेरी प्रार्थनें गी बौहत सुनने आहला (ते हालात गी) जानने आहला ऐ ॥ 103 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह गै ऐ जेहका अपने भगतें दी तोबा (प्राह्चित) गी कबूल करदा ऐ ते उंदे शा सदके (दान) बी लैदा² ऐ (रसूल नेई लैदा) ते अल्लाह गै ऐ जेहका तोबा कबूल करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 104 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे अपनी ज'गा कम्म करदे जाओ। अल्लाह ते ओहदा रसूल ते मोमिन लोक जरूर थुआड़े कमें दी सचाई गी दिखदे

عَلَى التَّفَاقُحِ لَا تَعْلَمُهُمْ^١ نَحْنُ
نَعْلَمُهُمْ^٢ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ
يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ^٣

وَأَخْرُوجْ اغْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا
عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ
يَتُوبَ عَلَيْهِمْ^٤ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ^٥

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ^٦ إِنَّ
صَلَوَاتِكَ سَكَنٌ لَهُمْ^٧ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ^٨

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ
عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ^٩

وَقُلْ اْعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ^{١٠} وَسَتُرَدُّونَ إِلَى

1. पैहली बार जिसलै जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम दी बफात (सुर्गबास) दे बाद मुनाफिके ते उंदे साथिये दी तबाही होई, दूई बार ते इनें मुनाफिके दी मेदे दा भंडार गै तबाह होई गेआ यानी ईसाई धर्म अपनाने आहले अरबें दा सर्वनाश होआ।
2. सदका जां दान गरीब ते परबस्स लोकें आसै खर्च कीता जंदा ऐ। ओह नां ते अल्लाह आसै खर्च होंदा ऐ ते नां ओहदे रसूल आसै।

रौहडन ते तुस जरूर गै हाजर ते गैब (जाहर ते गुप्त) दे जानने आहले अल्लाह पासै परताए जागे ओ ते ओह शुआड़े कर्म दी सचाई तुरेगी दस्सग ॥ 105 ॥

ते किश ऐसे लोक बी हैन जेहके खुदा दे हुकम दे इंतजार च छोड़े¹ गेदे न। (उसी पूरा अखत्यार ऐ जे) भामें उनेगी अज्ञाब देऐ जां उंदी तोबा कबूल करै ते अल्लाह जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 106 ॥

ते ओह लोक जिने² इक मस्जिद नुकसान पुजाने, कुफर दा प्रचार करने ते मोमिनें बश्कार फुट्ट पाने आस्तै बनाई ऐ ते जेहका शख्स अल्लाह ते ओहदे रसूल कनै लड़ी चुके दा ऐ ओहदे आस्तै घात लाइयै बौहने दा थाहर बनाने आस्तै ओह जरूर सघंद चुकडन जे इस मस्जिद दे बनाने च साढ़ा मकसद सिर्फ भलाई करना हा ते अल्लाह गुआही दिंदा ऐ जे ओह जरूर गै झूठ बोल्ला करदे न ॥ 107 ॥

(हे नबी!) तू इस (मस्जिद) च कदें बी नेई खड़ोऽ। ओह मस्जिद जेहदी नीह पैहले दिनै शा गै संयम पर रक्खी गेदी ऐ एह ज्यादा हक्क रखदी ऐ जे तू ओहदे च (नमाज पढ़ने आस्तै) खड़ा होऐ। ओहदे च (औने आहले) ऐसे लोक न जिंदी खाहश एह ऐ जे ओह

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَاخْرُؤْنَ مُرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلُقَنَّ أَنْ أَرْضَنَا إِلَّا إِلَٰهَ الْحُسْنَىٰ ۗ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠﴾

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لِمَسْجِدٍ أُيَسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَهَّرُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١١﴾

1. यानी उदै खलाफ कोई कारवाई नेई कीती जाग जिच्चर जे अल्लाह दा हुकम नेई आई जा।
2. जिसलै इस्लाम धर्म त्रक्की करी गेआ ते मुनाफिक नराश होई गे। तां उनेगी अबू-आमिर राहिब नै सनेहा भेजेआ जे मेरे आस्तै मुसलमानें शा अलग इक भवन दा निर्मान करो, उस थाहरा पर आइयै सलाह करियै रोम दे बादशाह कैसर कश जाड ते ओहदे लश्कर राहें मदीना पर हमला कराई देड। उस बेलै मस्जिदे-नबवी दे सिवा इक होर मस्जिद मदीना दे कंठे पर मुसलमानें दी ही (खालस मोमिनें दी ही)। मुनाफिकें अबू-आमिर गी छपालने आस्तै इक बक्ख मस्जिद बनाई ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम गी ओहदे च नमाज पढ़ाने दी प्रार्थना कीती, पर अल्लाह नै उनेगी म'ना करी दिता। अबू-आमिर नै मूर्खतावश एह समझेआ जे कुसै शख्स नै जसूसी करी दिती ऐ ते ओह मदीना छोड़ियै नस्सी गेआ। ओहदा नस्सी जाना मुसलमानों ते रूमियें बश्कार जंग दा मूजब बनेआ ते मुसलमानें दी विजय होई।

बिल्कुल पवित्र होई जान ते अल्लाह पूरी चाल्ली नै पवित्र-पाक रौहने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 108 ॥

क्या ओह शख्स ज्यादा अच्छा ऐ जो अपने मकानै दी नीह अल्लाह दे संयम ते रजामंदी पर रखदा ऐ जाँ ओह शख्स जो अपने मकानै दी नीह इक तलैहटमें कंठे पर (यानी ल्हेसमें दंदे पर) जेहका डिग्गा (फट्टा) करदा होंदा ऐ? फी ओह कंठा (दंदा) उस मकानै समेत नरकै दी अग्गी च डिग्गी जंदा ऐ ते अल्लाह जालम कौम गी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 109 ॥

ओह नीह जेहकी उनें रक्खी ही ओह उंदे दिलें च म्हेशां दुबधा दा कारण बनी रौहग, सिवाए इस दे जे उंदे दिल टुकड़े-टुकड़े होई जान (ओह मरी जान) ते अल्लाह बौहत् जानने आहला ते बड़ी हिकमत आहला ऐ ॥ 110 ॥ (रुकू 13/2)

अल्लाह नै मोमिनें शा उंदी जानें ते उंदे माल-सबाबें गी (इस बा'यदे कनै) खरीदी लैते दा ऐ जे उनें गी जन्नत थोग, की जे ओह अल्लाह दे रस्ते पर लड़दे न। (इस आस्तै जाँ ते ओह) अपने बैरियें गी मारी दिंदे न जाँ आपूं मरोई जंदे न। एह इक ऐसा बा'यदा ऐ जिसी पूरा करना उस (अल्लाह) आस्तै जरूरी ऐ ते तौरात जाँ इज्जील (च बी ब्यान कीता गेदा ऐ) ते कुर'आन च बी ते अल्लाह शा बद्ध अपने बा'यदे गी पूरा करने आहला दूआ कु'न होई सकदा ऐ? इस आस्तै (हे मोमिनो!) अपने इस सौदे पर खुश होई जाओ, जेहका तुसें कीता ऐ ते इय्यै ओह बड़्डी कामयाबी ऐ (जेहदा मोमिनें कनै बा'यदा कीता गेदा ऐ) ॥ 111 ॥

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ
شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارُ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۖ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَوَّأَ رِيبَهُ
فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۖ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِآنَ لَهُمُ الْجَنَّةُ ۖ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ
وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ
مِنَ اللَّهِ فَاسْتَشِيرُوا بِرَأْيِكُمُ الَّذِي
بَايَعْتُمْ بِهِ ۖ وَذَلِكَ هُوَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

(जेहके लोक) तोबा करने आहले न, अबादत करने आहले न, अल्लाह दी तरीफ करने आहले न, (अल्लाह दे रस्ते पर) जातरा करने आहले न, रुकू करने आहले न, सजदा करने आहले न, चंगियें गल्लें दा हुकम देने आहले न ते भैड़ियें (बुरियें) गल्लें शा रोकने आहले न ते अल्लाह दियें हद्दें दी रक्खेआ करने आहले न, तू ऐसे मोमिनें गी बशारत (शुभ-समाचार) देई दे ॥ 112 ॥

नबी ते मोमिनें दी शान दे खलाफ हा जे ओह मुश्रिकें आस्तै माफी दी प्रार्थना करदे, भामें ओह करीबी रिश्तेदार की नेई होन, इस गल्ला दे जाहर होई जाने दे बा'द जे ओह (मुश्रिक) दोजखी न ॥ 113 ॥

ते इब्राहीम दा अपने पिता आस्तै माफी दी प्रार्थना करना सिर्फ इस आस्तै हा जे उसनै ओहदे कनै इक बा'यदा कीते दा हा, मगर जिसलै ओहदे सामनै जाहर होई गेआ जे ओह अल्लाह दा दुश्मन ऐ तां ओह उस बा'यदे शा पूरी चाल्ली अलग होई गेआ। इब्राहीम बौहत गै नर्मदिल ते समझदार हा ॥ 114 ॥

ते एह अल्लाह दी शान दे खलाफ ऐ जे ओह कुसै कौम गी हदायत देने दे बा'द गुमराह करार देऐ, जिच्चर जे ओह उंदे सामनै ओह गल्लां निं दस्सी देऐ जिंदे शा उनेंगी बचना चाही दा। अल्लाह हर-इक चीजै गी जानदा ऐ ॥ 115 ॥

गासैं ते धरती दी बादशाहत सच्चैं गै अल्लाह दी गै ऐ। ओह जींदा बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ते अल्लाह दे सिवा नां थुआड़ा कोई दोस्त ऐ ते नां मददगार ॥ 116 ॥

الَّذِينَ الْعَبْدُونَ الْحِمْدُونَ السَّاجِدُونَ
الرُّكَّعُونَ السُّجَّدُونَ الْأَمْرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ ۖ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أَوْلَىٰ
قَرَبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا
عَنْ مَّوَدَّةٍ وَعَدَ هَا آيَاتُهُ ۖ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۖ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ
لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ
يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٧﴾

لَقَدْ ثَابَّ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ
ثُمَّ ثَابَّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا
صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَا
مُلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ تُعْرَتَابَ عَلَيْهِمْ
يَتُوبُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ
الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَفَتُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا

365

त्रेह, हुट्टन जां भुक्ख (लगने) दी कोई घड़ी
नेई ओंदी ते नां गै ओह कुसै जमीनै पर चलदे
न जेहदे करी इन्कारी लोकें गी रोह चढ़दा होऐ
ते नां ओह बैरी पर कोई विजय हासल करदे
न जे उंदे आस्तै इसदे बदले च कोई नां कोई
नेकी नेई लिखी जंदी होऐ। अल्लाह उपकारी
लोकें दा अजर (बदला) कदे बी जाया नेई
करदा ॥ 120 ॥

ते ओह अल्लाह दे रस्ते च किश बी थोड़ा
हारा जां मता ज्यादा खर्च नेई करदे ते नां ओह
कुसै वादी गी पार करदे न, पर (तौले गै उंदी
कर्म-सूची च) ओह नेकी लिखी लैती जंदी
ऐ तां जे अल्लाह उंदे कर्म दा उत्तम शा उत्तम
सिला प्रदान करै ॥ 121 ॥

ते मोमिनै आस्तै एह ममकन नथा जे ओह सारे
दे सारे (किट्ठे होइयै धार्मिक तलीम आस्तै)
निकली पौंदे। इस आस्तै ऐसा की नेई होआ जे
उंदे चा इक गरोह निकली पौंदा तां जे ओह पूरी
चाल्ली धार्मिक तलीम ग्रैहण करदे (सिखदे) ते
बापस परतोइयै अपनी कौम दे लोकें गी (अधर्म
शा) सोहगा करदे तां जे ओह (गुमराही शा)
डरना लगन ॥ 122 ॥ (रुकू 15/4)

हे मोमिनो! उनें मुन्कर लोकें कनै जंग करो
जेहके थुआड़े आसै-पासै रौहदे न ते चाही दा
ऐ जे ओह थुआड़ै अंदर मजबूती मसूस करन
ते समझी लैओ जे अल्लाह संयमिये दे कनै
ऐ ॥ 123 ॥

ते जिसलै कोई सूरः उतरदी ऐ तां उंदे चा
किश (मुनाफिक) गलांदे न जे इस सूरः नै
तुंदे चा कोहदा ईमान बधाया ऐ? इस आस्तै
(याद रक्खो जे) जेहके लोक मोमिन न (उंदे
पैहले ईमान दे नतीजे च) इस सूरः नै उंदे
ईमान गी होर बी बधाया ऐ ते ओह खुशी
हासल करा करदे न ॥ 124 ॥

مَحْمَصَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطِئُونَ مَوْطِنًا
يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا
إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وَلَا يُفَقُّونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
لِيجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۚ
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا
رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ
مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ
أَلَيْكُمُ زَادَتْهُ هَذِهِ آيَاتٌ ۚ فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ۝

ते जिनें लोकें दे दिलें च रोग ऐ इस सूर: नै उंदी (पैहली) गंदगी पर होर बी गंदगी चढ़ाई दिती ऐ इत्थें तक जे ओह ऐसी हालत च मरडन जे ओह काफर होडन ॥ 125 ॥

क्या ओह दिखदे नेई जे उंदी हर साल इक जां दो बार अजमैश कीती जंदी ऐ, फी बी ओह तोबा नेई करदे ते नां नसीहत हासल करदे न ॥ 126 ॥

ते जिसलै कोई सूर: नाजल होंदी ऐ तां उंदे चा किश लोक इक-दूए गी दिखन लगी पौंदे न तां जे ओह सेही करन जे क्या कोई शख्स तुसेंगी दिख्वा ते नेई करदा। फी (तसल्ली करिये) एह (लोक सभा चा) उठी जंदे न। अल्लाह नै उंदे दिलें गी फेरी दिता ऐ की जे ओह ऐसे लोक न जेहके नेई समझदे ॥ 127 ॥

(हे मोमिनो!) थुआड़े कश थुआड़ी गै कौम चा इक शख्स रसूल बनियै आया ऐ। थुआड़ा तकलीफ च पौना ओहदे आस्तै बरदाशत शा बाहर ऐ ते ओह थुआड़े आस्तै भलाई दा बे-हद भुक्खा ऐ ते मोमिनें कनै प्यार करने आह्ला ते बौहत कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 128 ॥

इस आस्तै जेकर ओह फिरी जान तां तू गलाई दे जे मेरे आस्तै अल्लाह काफी ऐ। ओहदे सिवा होर कोई उपास्य नेई। मेरा उस्सै पर भरोसा ऐ ते ओह बड़डे अर्श (सिंहासन) दा रब्ब ऐ ॥ 129 ॥ (रुकू 16/5)

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٩﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ
مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ
يَذْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ
بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ
انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١١﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۚ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٣﴾

सूर: यूनस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ दस्स आयतां ते जारां रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ़, लाम, रा। अ'ऊं अल्लाह दिक्खने
आह्ला आं। एह (यानी इस सूर: दियां आयतां)
कामिल (ते) पूरी हिक्मत आहली कताब
दियां आयतां न ॥ 2 ॥

اَلرَّحْمٰنُ تِلْكَ اَيُّ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ②

क्या लोकें आस्तै साढ़ा उंदे चा गै इक शख्स
पर एह वह्दी करना जे लोकें गी सोहगा कर
ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न उनेंगी शुभ-
समाचार सुनाऽ जे उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश
जाहरा ते गुप्त तौरा पर कामिल ते उच्चा दरजा
ऐ (ऐसी) अजीब गल्ल ही जे इनें मुन्करें
गलाई दिता जे एह शख्स जरूर गै जाहरा-
बाहरा धोखेबाज ऐ ? ॥ 3 ॥

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ
مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَيِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صَدَقَ عَنْدَ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ ۙ
الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ③

सच्चें गै थुआड़ा रब्ब अल्लाह ऐ जिसनै गासैं
ते धरती दी रचना छें दौरे च कीती, ओहदे
बा'द ओह अर्श (सिंहासन) पर कायम होआ।
ओह हर गल्ला दा प्रबंध करदा ऐ। ओहदे
हजर च कोई बी कुसै दी सफारश करने
आह्ला नेई होई सकदा सिवाए ओहदी अजाजत
दे (सुनो!) एह अल्लाह अनंत सिफतें आह्ला
ऐ ते ऊऐ थुआड़ा रब्ब ऐ। इस आस्तै तुस

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ فِىْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ ۚ يَدْبِرُ الْاَمْرَ ۚ مَا مِنْ شٰفِعٍ
اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ۚ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوْهُ ۚ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ④

तुसै दी अबादत करो। क्या तुस (इनें गल्लें दे बावजूद) फी बी नसीहत हासल नेई करगे ओ? ॥ 4 ॥

तुसें सारें गै उसै कश परतियै जाना ऐ। एह अल्लाह दा बा'यदा ऐ जेहका पूरा होइयै रौहने आह्ला ऐ। ओह सच्चें गै म्मिस्टी दी रचना करदा ऐ, फी उसी दर्हांदा (परतांदा) ऐ तां जे जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते स्थिति दे मताबक) कर्म कीते उनेंगी पूरा-पूरा अजर प्रदान करै ते जिनें लोकें इन्कार कीता उंदे आसतै उब्बलदा पानी पीने आसतै होग ते इक दर्दनाक अजाब होग की जे ओह इन्कार (कुफर) करदे जंदे होंदे हे ॥ 5 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै सूरज गी निजी रोशनी आह्ला ते चंदरमां गी नूर आह्ला बनाया ऐ ते इक अंदाजे दे मताबक ओहदियां राशियां बनाई दियां न तां जे तुसेंगी साल्लें दी गिनती ते स्हाब दा पता लगै। इस सिलसले गी अल्लाह नै हक्क ते हिक्मत कनै पैदा कीते दा ऐ। ओह आयतें गी इलम आहले लोकें आसतै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ ॥ 6 ॥

रातीं ते दिनै दे अगें-पिच्छें औने ते जे किश अल्लाह नै गासें ते धरती च पैदा कीते दा ऐ, ओहदे च संयमी लोकें आसतै यकीनी तौरा पर मते-हारे नशान मजूद न ॥ 7 ॥

जेहके लोक साढ़े कनै मिलने दी मेद नेई रखदे ते इस संसारक जीवन पर मोहत होई गेदे न जां इसै पर संदोखी होई गेदे न ते फी जेहके लोक साढ़े नशानें शा गाफिल होई गेदे न ॥ 8 ॥

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ
وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑤

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ
نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابُ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
يُقْضَى الْأَيَّاتُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑥

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَّقُونَ ⑦

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ
هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَفْلُونَ ⑧

इन्हें सारें दा ठकाना इंदी अपनी कमाई दी ब'जा कन्नै यकीनन दोजख दी अगग ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते स्थिति दे मताबक) कर्म कीते, उनेंगी उंदा रब्ब उंदे ईमान दी ब'जा करी (कामयाबी दे रस्तै पासै) हदायत देग ते सुख देने आहली जनतें च (दाखल करग जिंदे च) उंदे गै अधिकार च नैहरां बगदियां होडन ॥ 10 ॥

उंदे (उनें जनतें) च (अल्लाह दे सामनै) उंदी पुकार एह होग जे हे अल्लाह! तूं पवित्तर ऐ। उंदी (इक-दूए आस्तै) एह दुआ होग¹ जे तुंदे पर म्हेशां आस्तै सलामती होऐ ते अखीर च ओह उच्ची अवाजै च एह गलाडन जे सारी तरीफें दा हक्कदार सिर्फ अल्लाह गै ऐ जेहका सारे ज्हान्नें दा रब्ब ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/6)

ते जेकर अल्लाह लोकें गी उंदे बुरे कर्में दा फल उससै चाल्ली तौले देई दिंदा जिस चाल्ली जे ओह धन तौले हासल करने च तौल (काहल) करदे न तां उंदे जीवन दा आखरी समां उंदे पर कदूं दा आहनेआ जाई चुके दा होंदा (पर असेंगी ऐसा पसंद नैई)। इस आस्तै असें उनें लोकें गी जेहके साढ़ी मलाटी दी मेद नैई रखदे न इस हालत च छोड़ी दिता ऐ जे ओह अपनी उददंडता च भटकदे फिरा करदे न ॥ 12 ॥

ते जिसलै मनुक्खै गी कोई दुख पुजदा ऐ तां

أُولَئِكَ مَاؤُهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ①

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ②

دَعْوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

وَلَوْ يُعِزُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّاسِ تَعَجَّلَهُمْ بِالْخَيْرِ لَاقْضَىٰ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ ۖ فَنَذَرَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ④

وَإِذْ آمَسَّ الْإِنْسَانُ النَّصْرَ دَعَانَا لِجَنبَيْهِ

1. सुगें च बास करने पर उंदे मूहा इनें शब्दें दे सिवा जे 'सारी तरीफें दा मालक सिर्फ अल्लाह गै ऐ' होर किश नैई निकलग, की जे ओह अपने उजर पर पूरी चाल्ली संदोखी होडन। एहदा इक होर अर्थ एह ऐ जे मोमिनें दा अन्जाम इय्यै नेहा उत्तम होंदा ऐ जे आखरी नतीजे बेलै ओह अल्लाह दी स्तुति ते ओहदी पवित्तरता दे गुणें दा गान करदे न आखो जे ओह म्हेशां कामयाबी हासल करदे रौहदे न।

ओह अपने पास दे भार लेते दे जां बैठे दे जां खड़ोते दे असेंगी पुकारदा ऐ, ओहदे बा'द जिसलै अस ओहदी तकलीफ ओहदे शा दूर करी दिन्ने आं तां ओह (इस चाल्ली कन्नी कट्टी/कतराइयै) उठी जंदा ऐ जे आखो उसनै अपने कुसै कश्ट-कलेश गी जेहका उसी पुज्जेआ हा, दूर करने आस्तै असेंगी पुकारेआ गै नथा। इसै चाल्ली सारी हद्दें शा बधी जाने आहलें गी जे किश ओह करदे होंदे न खूबसूरत करियै दस्सेआ गेदा ऐ ॥ 13 ॥

ते अस यकीनी तौरा पर तुंदे शा पैहलें केई कौमें गी हलाक करी चुके दे आं जिसलै जे उंदे कश रसूल जाहरे-बाहरे नशान लेइयै आए हे, पर फी बी ओह ईमान नेई ल्याए, बल्के उनें जुलम गै कीता हा। अस मुलजम लोकें गी इसै चाल्ली बदला दिन्ने होने आं ॥ 14 ॥

फी असें तुसेंगी उंदे बा'द धरती च उंदा थाहर लैने आहला बनाया तां जे अस दिखचै जे तुस कनेह् कर्म करदे ओ? ॥ 15 ॥

ते जिसलै उनेंगी साढ़ियां रोशन आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदितां न तां जेहेके लोक साढ़ी मलाटी दी मेद नेई रखदे ओह गलाई दिंदे न जे (हे मुहम्मद!) तू एहदे अलावा कोई होर कुरआन लेई आ जां एहदे च गै किश तबदीली करी दे। तू उनेंगी गलाई दे जे एह मेरा कम्म नेई जे अ'ऊ अपने पासआ एहदे च कुसै चाल्ली दी कोई तबदीली करी देआं। अ'ऊ ते उस वह्मी दा अनुसरण करना आं जेहकी मेरे पर उतारी जंदी ऐ ते जेकर अ'ऊ अपने रब्ब दी ना-फरमान्नी करां तां अ'ऊ इक बड्डे भारे दिनै दे अजाब शा डरना आं (जे ओह मिगी पकड़ी नेई लै) ॥ 16 ॥

أَوْقَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ
صُرَّةَ مَرْكَانٍ لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ صُرْمَتِهِ
كَذَلِكَ زُرَيْنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا
ظَلَمُوا ۖ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَمْ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ
بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

وَإِذْ أَتَىٰ عَلَىٰ عَلَيْهِمَ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۚ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا بُرْهَانٌ غَيْرُ هَذَا
أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِّلَهُ مِنْ
تِلْقَائِي نَفْسِي ۚ إِنِّي أَخَافُ أَنْ أَتَّبِعَ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ
إِلَيَّ ۚ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

ते तू उनेंगी गलाई दे जे जेकर अल्लाह दी इय्यै मरजी होंदी (जे इसदी ज'गा कोई होर तलीम दित्ती जा) तां अ'ऊँ इस (कुरआन) गी शुआड़े सामनै पढ़ियै नेई सुनांदा ते नां ओह तुसेंगी इस तलीम शा आगाह करदा। सच्च तां एह ऐ जे अ'ऊँ इस शा पैहले अपनी आयु दा इक लम्मा अरसा¹ तुंदे च बतीत करी चुके दा आं। क्या फी बी तुस सूझ-बूझ शा कम्म नेई लैंदे? ॥ 17 ॥

फी (तुसै दस्सो जे) जेहका शख्स अल्लाह पर झूठ गढ़ै जां ओहदे नशानें गी झुठलाऽ तां ओहदे शा बदध दूआ कु'न जालम होई सकदा ऐ? (सारांश) एह यकीनी गल्ल ऐ जे मुलजम लोक कामयाब नेई होंदे ॥ 18 ॥

ते एह लोक अल्लाह गी छोड़ियै ऐसी चीजे दी पूजा करदे न जेहकी नां ते इनेंगी नुकसान पजांदी ऐ ते नां फायदा दिंदी ऐ ते गलांदे न जे एह (साढ़े उपास्य) अल्लाह दे हजूर च साढ़े सफारशी न। तू उनेंगी गलाई दे जे क्या तुस अल्लाह गी ओह गल्ल दसदे ओ जेहदे² गासैं ते धरती च होने दा उसी कोई पता नेई। ओह पवित्र ऐ जे उंदे शरीक ठरहाने शा बौहत उच्चा ऐ ॥ 19 ॥

ते सारे लोक इक गै गरोह³ हे, फी उनें आपस च मत-भेद पैदा करी लैता ते जेहकी गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें (बा'यदे दे रूपै च) आई चुकी⁴ दी ऐ जेकर ओह

قُلْ نُوْشَاءُ اللّٰهُ مَا تَكُوْنُ عَلَیْكُمْ وَلَا اَدْرِكُمْ بِهٖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِیْكُمْ عُمْرًا مِّنْ قَبْلِهٖۙ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٧﴾

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ كَذِبًاۙ اَوْ كَذَّبَ بِآیٰتِهٖۙ اِنَّهٗ لَا یَفْلَحُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿١٨﴾

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا یَضُرُّهُمْ وَلَا یَنْفَعُهُمْ وَيَقُوْلُوْنَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِۙ قُلْ اَسْتَبِیْئُوْنَ اللّٰهَۙ لَا یَعْلَمُ فِی السَّمٰوٰتِ وَلَا فِی الْاَرْضِۙ سُبْحٰنَهٗ وَتَعَالٰی عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلَّا اُمَّةً وَّاحِدَةًۙ فَاخْتَلَفُوْاۗ وَلَوْ لَا کَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ

1. यानी क्या तुस लोक मेरे पिछले जीवन पर विचार नेई करदे जे अल्लाह ते बौहत बड़्डी गल्ल ऐ में ते कुसै मनुखे कन्ने बी कर्दे कोई झुठी गल्ल नेई कोती।
2. यानी जेहदा खुदा गी इलम नेई ओह गल्ल होई गै कियां सकदी ऐ।
3. यानी सारे लोक कुफर ते जलालत च इक मत हे। ब्यौरे आस्ते दिखो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 214.
4. एह इस ईशवाणी पासै संकेत ऐ जे मेरी रैहमत सारें पर छाई दी ऐ। (आराफ आयत नं० 157)

रकावट नेई बनदी तां जिस गल्ला च ओह मत-भेद करा करदे न उसदे बारे च उंदे बशकार मता पैहलें थमां गै फैसला करी दिता गेदा होंदा ॥ 20 ॥

ते ओह गलांदे न जे इस रसूल पर ओहदे रब्ब पासेआ कोई नशान नाजल की नेई कित्ता गेआ? तूं उनेंगी गलाई दे जे गैब दी हर गल्ला दा इलम अल्लाह गी गै ऐ। इस आस्तै तुस उसदा इन्तजार करो। अ'ऊं बी तुंदे कनै इन्तजार करने आहलें चा आं ॥ 21 ॥ (रुकू 2/7)

ते जिसलै अस लोकें गी कुसै तकलीफ दे बा'द जेहकी उनेंगी पुज्जी चुकी दी होऐ, अपनी रैहमत दा मजा चखाने आं तां तौले गै उंदे पासेआ साढ़ी आयतें दे खलाफ कोई नां कोई उपाऽ होन लगदा ऐ। तूं उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह दा उपाऽ तौले गै (कारगर) सिद्ध होई जंदा ऐ ते तुस जेहके उपाऽ करदे ओ साढ़े भेजे दे फरिश्ते उनेंगी लिखदे रौहदे न ॥ 22 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जेहका तुसेंगी (समर्थ प्रदान करियै) जल ते थल च चलांदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै तुस किशितयें च (सुआर) होंदे ओ ते ओह माफक हवा राहें उनेंगी लेइयै जा करदियां होंदियां न ते ओह उंदे चलने पर इतराऽ करदे होंदे न, तां अचानक उंदे पर इक तेज हवा आई जंदी ऐ ते हर पासेआ उंदे पर लैहरां चढ़न लगदियां न ते ओह समझन लगदे न जे हून ओह मौती दे मूहें च आई गे न, तां (नेह मौकें पर) ओह अपने आज्ञापालन गी अल्लाह आस्तै चेचे तौरा पर खास (टकोधा) करदे होई उसी

رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا ۚ إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۝

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ صَرَاءٍ مَسْتَهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ۝

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِ ۖ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ ۖ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهُمْ رَائِجٌ عَاصِفٌ ۖ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ ۖ وَظُنُّوا أَنَّهُم أُحِيطَ بِهِمْ ۖ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ لَئِنْ أَجَبْنَاهُ مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

पुकारदे न जे हे अल्लाह! जेकर तोह् असें
गी इस मसीबत शा बचाई लैता तां अस जरूर
गै तेरे शुकर गजार लोके च शामिल होई जागे
॥ 23 ॥

फी जिसलै ओह् उनेंगी इस (अजाब थमां)
कडिढ्यै धरती पर पुजाई दिंदा ऐ तां ओह्
न्हक्क गै धरती पर उपदर करन लगदे न। (हे
लोको!) थुआड़ा सिर्फ इसै संसारक जीवन
गी पसंद करना थुआड़ी जानें पर (मसीबत
बनियै) पौग, फी साढ़े कश परतियै तुसें औना
होग उसलै जे किश तुस करदे रेह् होगे ओ
ओहदे बारै अस तुसेंगी सूचत करगे ॥ 24 ॥

इस संसारक जीवन दी हालत ते उस पानी
आंगर ऐ जिसी असें बदलें थमां बरहाए दा
होऐ, फी ओहदे कनै धरती दी बनस्पति मिली
गेदी होऐ जिसी मनुक्ख ते पशु-पँछी खंदे न,
इत्थें तक जे जिसलै धरती नै अपनी कमाल
दरजे दी जीनत (खूबसूरती) गी पाई लैता ते
खूबसूरत होई गई ते ओहदे मालकें एह समझी
लैता जे हून ओह् ओहदे पर कब्जा जमाई चुके
दे न तां ओहदे पर रातीं जां दिनें साढ़ा (अजाब
दे बारे च) हुकम आई गेआ ते असें उसी
बाइडी कीते दे खेतरे (नाइकै) आंगर बनाई
दिता, आखो जे उत्थें कल्ल किश बी नथा।
इस आस्तै जेहके लोक सूझ-बूझ शा कम्म
लैंदे न उंदे आस्तै अस अपनियां आयतां
तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 25 ॥

ते अल्लाह सलामती (शांति) दे घरै बक्खी
बुलांदा ऐ ते ओह् जिसी पसंद करदा ऐ उसी
सिद्धे रस्तै चलाईयै सच्ची मंजल तक पुजाई
दिंदा ऐ ॥ 26 ॥

فَلَمَّا أَتَجَّهُمُ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِعَبْرِ الْحَقِّ ۖ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُكُمْ
عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ
إِنِّي أَمَرْتُ جَعِكُمْ فَتَنِيْتُكُمْ بِمَا تَنْتُمُ
تَعْمَلُونَ ۝

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ
السَّمَاءِ فَخُتِلَظَّ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ وَبِأَيِّ كُلِّ
النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ
الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ
أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ ۖ عَلَيَّهَا أَتَاهَا
أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا
كَانَ لَمْ تَعْنِ بِالْأَمْسِ ۖ كَذَلِكَ نَقْصِلُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ ۖ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

उनें लोकें दा अन्जाम बेहतर होग जिनें अच्छे (नेक) कम्म कीते ते (इसदे अलावा) उंदे आस्तै दूप इनाम बी होडन। उंदे चेहरें पर नां ते कालख छाई दी होग ते नां अपमान दे नशान गै होडन। एह लोक सुगँ दे बासी न ते ओहदे च म्हेशां आस्तै बास करडन ॥ 27 ॥

ते जिनें पाप कीते दे होडन उंदे आस्तै पाप दा बदला उसै पाप दे बराबर होग ते उनेंगी जिल्लत पुज्जग ते उनेंगी अल्लाह दे अजाब शा बचाने आहला बी कोई नेई होग (ते उंदी हालत ऐसी होग) आखो जे उंदे चेहरें पर रातीं दे काले टुकड़े¹ सुट्टी दिते गेदे न। एह लोक अगो च रोहने आहले न। ओहदे च चिरे तगर बास करडन ॥ 28 ॥

ते हे लोको! उस दिनै गी याद करो जिस दिन अस उनें सारे (मुन्कर) लोकें गी कठेरगे, फी जिनें शिकं कीते दा होग अस उनेंगी गलागे जे तुस ते थुआड़े (बनाए दे अल्लाह दे) शरीक (हिस्सेदार) दूर खड़ोई र'वो, फी अस उंदे च बी आपसी दूरी पाई देगे ते उंदे (बनाए दे अल्लाह दे) शरीक उनेंगी गलाडन जे तुस साढ़ी अबादत (ते बिल्कुल) नथे करदे होंदे ॥ 29 ॥

इस आस्तै साढ़े ते थुआड़े बशकार अल्लाह गै काफी गुआह ऐ अस थुआड़ी पूजा थमां भलेआं बे-खबर हे ॥ 30 ॥

उसलै उर्थें हर इक शख्स अपने राहे दे दा मजा चक्खग ते उनेंगी उंदे सच्चे सुआमी अल्लाह कश परताइयै आहनेआ जाग ते जे किश ओह अपने पासेआ घड़दे हे ओह सब उनेंगी भुल्ली जाग ॥ 31 ॥ (रुकू 3/8)

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۖ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ مَا لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۖ كَأَلَمًا أَغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِّنْ آيِلٍ مُّظْلِمًا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ۖ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٩﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لِغَفِلِينَ ﴿٣٠﴾

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ ۚ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣١﴾

1. यानी उंदे चेहरे बाँहत काले होडन।

तू उनेंगी आख (जे दस्सो) गास ते धरती थमां तुसेंगी रोजी कु'न प्रदान करदा ऐ ते कनें ते अक्खीं पर कोहदा कब्जा ऐ ते कु'न इक निरजीव चीजे चा सजीव चीजे गी कढदा ऐ ते सजीव चीजे चा निरजीव चीजे गी कढदा ऐ ते कु'न ऐ जेहका एह सारा प्रबंध (इंतजाम) करदा ऐ? इस पर ओह जरूर गलाइन जे अल्लाह (करदा ऐ) उसलै उनेंगी आख जे फी ब'जा केह ऐ जे तुस संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 32 ॥

इस आस्तै ओह अल्लाह गै ऐ जो ऐसा करदा ऐ। असल च ऊऐ थुआड़ा रब्ब ऐ ते सचाई गी छोड़ियै गुमराही दे सिवा केह मिली सकदा ऐ। इस लेई (दस्सो ते सेही जे) तुस किस चाल्ली (तांह-तुआंह) फेरे जा करदे ओ? ॥ 33 ॥

इस्सै चाल्ली जिनें लोकें इन्कार अखत्यार कीता ऐ उंदे पर तेरे रब्ब दा कथन पूरा होई गेआ ऐ जे ओह ईमान नेई आहनदे ॥ 34 ॥

तू उनेंगी आख जे क्या थुआड़े (बनाए दे) शरीकें चा कोई इक बी नेहा है जो पैहली बार पैदा करदा होऐ, ते फी उस पैदायश गी दुर्हांदा होऐ? तू उनेंगी आख जे अल्लाह गै ऐ जो पैहली बार पैदा करदा ऐ ते फी उस (पैदायश) गी दुर्हांदा' बी रौहदा ऐ। इस आस्तै दस्सो जे फी बी तुसेंगी केहड़े पासै फेरेआ जा करदा ऐ? ॥ 35 ॥

तू (उनेंगी एह बी) आख (जे) क्या थुआड़े (बनाए दे) शरीकें चा कोई (बी नेहा) है जेहका लोकें गी सचाई दी बत्त दसदा होऐ?

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
أَمْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ
يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۖ فَسَيَقُولُونَ
اللَّهُ ۚ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ ۖ فَمَاذَا بَعَدَ
الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۚ فَأَلَىٰ تَصْرُفُونَ ۝

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُو
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۖ قُلِ اللَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ
ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَلَىٰ تَوْفَكُونَ ۝

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ ۚ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ ۚ أَفَمَنْ

1. यानी खिस्टी (रचना) करदा रौहदा ऐ।

(ओह ते इस दा केह जवाब देउन) तू (आपूँ गै उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह (गै ऐ जो) लोकेँ गी सचाई दी बत्त दसदा ऐ। क्या ओह (अल्लाह) जो सचाई दी बत्त दसदा ऐ इस गल्ला दा ज्यादा हक्कदार ऐ जे ओहदे हुकमें दा अनुसरण कीता जा जाँ ओह (बनाए दे उपास्य) जेहके आपूँ बी सिद्धा रस्ता नेई पाई सकदे जिच्चर जे उनेंगी सचाई दी बत्त दस्सी नेई जा। दस्सो, तुसेंगी होई केह गेदा ऐ, तुस कनेह फैसले करदे होंदे ओ? ॥ 36 ॥

ते उंदे चा मते-हारे लोक अपने भरम दे सिवा कुसै दा अनुसरण नेई करदे। हालाँके भरम सचाई दे मकाबले च लेश-मातर बी कम्म नेई दिंदा। जे किश एह करदे न अल्लाह उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 37 ॥

ते इस कुरआन दा अल्लाह दे सिवा कुसै दूए दुआरा झूठे तौरा पर बनाई लैता जाना ना-ममकन ऐ बल्के एह ते उस (वाणी) दा समर्थक ऐ जो इस शा पैहलें आई चुकी दी ऐ ते (अल्लाह दी) कताबा च जे किश होना लोड़चदा ऐ उसदा ब्यौरा दिंदा ऐ ते एहदे च बी कोई शक्क नेई जे एह सारे ज्हाँनें दे रब्ब पासेआ आए दा ऐ ॥ 38 ॥

क्या ओह गलांदे न जे इस नै इसी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ? तू उनेंगी गलाई दे जे जेकर तुस सच्चे ओ ताँ एहदे आंगर कोई इक्क गै सूर: लेई आओ ते अल्लाह गी छोड़ियै तुस जिंसी बुलाने दी समर्थ रखदे ओ (अपनी मदद आस्तै) बुलाई लैओ ॥ 39 ॥

असल च उनें इक ऐसी गल्ला गी झुठलाया ऐ जेहदा पूरा इलम उनें हासल गै नथा कीता ते नां

يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَىٰ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا آفَ أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

وَمَا يَتَّبِعْ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يَنْفَعِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعْظَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا لِيُحِطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا

अजें तगर उंदे पर उसदी असलीयत गै जाहर होई दी ही। जेहके लोक उंदे शा पैहलें हे उनें बी इससै चाल्ली झुठलाया हा। फी दिख! उनें जालमें दा अन्जाम केह होआ हा ॥ 40 ॥

ते उंदे (इसाइयें) चा किश लोक नेह न जेहके एहदे पर ईमान¹ ल्यौडन ते किश नेह न जेहके एहदे पर ईमान नेई ल्यौडन ते तेरा रब्ब फसाद करने आहलें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/9)

जेकर ओह तुगी झुठलान तां तू उनेंगी आख जे मेरा कर्म मेरे आसतै (लाह जां नुकसान आहला) होग ते थुआड़ा कर्म थुआड़े लेई। जे किश अ'ऊं करना आं ओहदी जिम्मेवारी तुंदे पर नेई ते जे किश तुस करदे ओ ओहदी जिम्मेवारी मेरे पर नेई ॥ 42 ॥

उंदे चा किश लोक ऐसे न जेहके तेरी गल्लें पासै हर बेल्लै कन्न लाई रखदे न। तां क्या तू ऐसे बोलें गी जेहके अकली शा कम्म नेई लेंदे (अपनी गल्ल) सुनाई सकगा ? ॥ 43 ॥

ते उंदे चा किश लोक ऐसे न जेहके तेरे पासै (अक्खीं लाइयै) दिखदे रौहदे न। तां क्या तू इनें अ'नें गी जिनेंगी किश बी नेई लभदा रस्ता दस्सी सकगा ? ॥ 44 ॥

यकीनन अल्लाह लोकें पर किश बी जुलम नेई करदा बल्के लोक आपू गै अपने आपै पर जुलम करदे न ॥ 45 ॥

ते जिस रोज ओह उनेंगी ऐसी हालत च किट्ठा करग आखो जे ओह मसूस करदे होंडन जे ओह दिनें दी इक घड़ी दे सिवा (संसार च) नथे रेह। उस रोज उनेंगी इक-

يَا تَهُمَّ تَأْوِيلَهُ ۖ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ إِنِّي عَمِلٌ وَلَكُمَّ عَمَلُكُمْ ۖ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۖ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصَّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ إِلَيْكَ ۖ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْى وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۖ

1. ए इक भविष्यवाणी ऐ जे कुसै ना कुसै बेल्लै ईसाइयें चा मते-सारे कुरआन पर ईमान ल्यौडन।

दूए (दी हालत) दा इलम होई जाग (याद रक्खो) जिनें लोकें अल्लाह दे सामनै हाजर होने (दी गल्ला) गी झुठलाया ते उनें हदायत गी कबूल नेई कीता, उनें घाटा गै खादा ॥ 46 ॥

ते अस उंदे कनै जिस अजाब गी भेजने दा बा'यदा करने आं जेकर अस तुगी ओहदा किश अंश दस्सी देचै (तां तू बी दिक्खी लैगा) ते जेकर अस (उस शा पैहलें) तुगी मौत देई देचै तां (बी तुगी मौती दे बा'द बी इसदी असलीयत दा इलम होई जाग ते हालांके) उनें साढ़े कश गै परतियै औना ऐ (तां उनें गी बी इस गल्ला दी सचाई दा इलम होई जाग) ते (याद रक्खो जे) जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 47 ॥

ते हर इक कौम आस्तै इक नां इक रसूल (दा औना जरूरी होंदा) ऐ। इस आस्तै जिसलै उंदे रसूल दा अवतार होंदा ऐ तां उंदे बशकार इन्साफ कनै फैसला करी दिता जंदा ऐ ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जंदा ॥ 48 ॥

ते ओह गलांदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां एह बा'यदा कदू पूरा होग? ॥ 49 ॥

तू उनें गी आख जे अ'ऊं ते आपू अल्लाह दी मरजी दे बगैर अपने आस्तै बी नां ते कुसै नुकसान दा ते नां कुसै लाह दा हक्क रक्खना आं (हां! एह सच्चे ऐ जे) हर कौम दे लोकें (दे स'जा भोगने) आस्तै इक समां निश्चत ऐ। जिसलै ओह घड़ी आई जंदा ऐ तां फी नां कोई ओहदे शा पल-भर पिच्छें रेहियै बची सकदा ऐ ते नां गै अगें बधीयै बची सकदा ऐ ॥ 50 ॥

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑩

وَأَمَّا نَرِيكَ بِعَصِیِّ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ
نُؤْفِقُكَ فَإِنَّمَا رَجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ
عَلَى مَا يَفْعَلُونَ ⑪

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ
رَسُولُهُمُ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ⑫

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑬

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۚ إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ إِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۚ وَلَا
يَسْتَقْدِمُونَ ⑭

तू उनेंगी गलाई दे जे दस्सो ते सेही जे जेकर ओहदा अजाब रातीं जां दिनें (थुआड़े दिखदे-दिखदे) तुंदे पर आई जा तां पापी लोक ओहदे शा किय्यां नस्सी (बची) सकडन? ॥ 51 ॥

फी क्या जिसलै ओह (अजाब) आई जाग तां (उस बेल्लै) तुस ओहदे पर ईमान ल्यौगे ओ? (इसदा कोई लाह नई होग। उस बेल्लै ते तुसेंगी गलाया जाग जे) क्या हून ईमान आहनदे ओ जिसलै जे तुस (इस शा पैहलें) उस दे तौला औने दी मांग करदे रेह ओ? ॥ 52 ॥

फी जिनें लोकें जुलम कीते दा होग उनेंगी गलाया जाग जे तुस स्थाई अजाब दा मजा चक्खो। तुसेंगी थुआड़े कर्मे दे सिवा कुसे होर चीजा दा बदला नई दिता जा करदा ॥ 53 ॥

ते ओह तेरे शा पुछदे न जे क्या ओह (अजाब) औग बी? तू उनेंगी गलाई दे जे हां! मिगी अपने रब्ब दी सघंद ऐ जे ओह जरूर गै औने आहला ऐ ते तुस (अल्लाह गी) ऐसा करने शा असमर्थ नई बनाई सकदे ॥ 54 ॥ (रुकू 5/10)

ते जेकर हर-इक जालम गी सब किश मिली जंदा जेहका जे धरती च ऐ तां ओह उसी देइयै अपने आपै गी मुक्त कराने दी हर ममकन कोशश करदा (यानी जेकर ऐसा होई सकदा पर ऐसा नई होई सकग) ते ओह जिसलै अजाब गी दिखडन तां ओह अपनी शर्मिंदगी गी छपालडन ते उंदे दरम्यान इन्साफ कनै फैसला करी दिता जाग ते उंदे पर किश बी जुलम नई कीता जाग ॥ 55 ॥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيِّنَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

أَتُمِرُّ إِذَا مَا وَقَعَ امْتُرِبِهِ ۖ آلَنْ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ۖ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَسْتَبِشُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ أَحَقُّ ۖ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَا فُتِدَتْ بِهِ ۖ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ ثَمَارَ أَوَّاعِدَابٍ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

सुनो! जे किश गासैं ते धरती च ऐ यकीनन ओह सब अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह दा बा'यदा यकीनन गै पूरा होने आह्ला ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 56 ॥

ओह जींदा करदा ऐ ते मारदा ऐ ते उससै कश तुसेंगी परताया जाग ॥ 57 ॥

हे लोको! यकीनन थुआड़े रब्ब पासेआ थुआड़े कश इक ऐसी कताब आई चुकी दी ऐ जेहकी (सरासर) नसीहत ऐ ते ओह सीनैं च मजूद होने आहली बमारियें गी दूर करने आहली ते ईमान आहने आहलें आसतै हदायत ते रैहमत ऐ ॥ 58 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे एह सब अल्लाह दी गै किरपा ऐ ते ओहदी रैहमत कनै संबंधत ऐ। इस आसतै उनेंगी इससै पर खुश होना चाहीदा। जेहका धन ओह किट्ठा करा करदे न ओहदे शा एह नैमत कुतै ज्यादा बेहतर ऐ ॥ 59 ॥

तू उनेंगी आख जे क्या तुसैं कदें एह गल्ल सोची ऐ जे अल्लाह नै थुआड़े आसतै गासा थमां रिशक (जीविका) उतारे दा ऐ, फी तुसैं ओहदे चा किश चीजां रूहाम ते किश ल्हाल करार दिती दियां न। तू उनें गी गलाऽ जे क्या अल्लाह नै तुसेंगी (इस गल्ला दी) अजाजत दिती दी ऐ जां तुस अल्लाह पर झूठ घड़ा करदे ओ? ॥ 60 ॥

जेहके लोक अल्लाह पर झूठ गंदे न उंदा क्यामत आहले ध्याड़े बारै केह बिचार ऐ? अल्लाह सच्चें गै लोके गी बड़्डे-बड़्डे इनाम देने आह्ला ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक शुकर नेई करदे ॥ 61 ॥ (रुकू 6/11)

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْذُوبُ عِظَةِ مَنْ
رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ
فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا ۗ قُلْ اللَّهُ
أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكُذِبَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ते तू नां ते कुसै कम्मै गी लग्गे दा होन्ना ऐं, नां इस कताबा चा कुरआन दा कोई हिस्सा पढ़ना होन्ना ऐं ते नां गै तुस लोक कोई होर कम्म करा करदे होंदे ओ, पर इनें सब हालातें च जिसलै तुस अपने कम्में च पूरे ध्यान कनै लग्गे दे होंदे ओ तां अस तुसंगी दिक्खा करने होन्ने आं ते धरती जां गासै च लेश-मातर चीज बी तेरे रब्ब शा ओहलै नेई होंदी ते नां (गै कण शा) कोई निक्की जां कोई बड़्डी चीज ऐसी ऐ जो (हर इक सचाई गी) तफसील कनै दस्सने आहली इस कताबा च (मजुद) नेई होऐ ॥ 62 ॥

सुनो! जेहके लोक अल्लाह कनै सच्चा प्रेम करने आहले न उनेंगी नां ते कोई भै होंदा ऐ, ते नां ओह फिकरमंद होंदे न ॥ 63 ॥

(यानी ओह लोक) जेहके ईमान ल्याए ते सदा हर हाल च संयम अपनाई रखदे न ॥ 64 ॥

(अल्लाह पासेआ) उंदे आसतै इस लोक च बी शुभ समाचार ऐ ते परलोक च बी। अल्लाह दियें गल्लें च कोई बी तबदीली नेई होई सकदी। इय्यै ओह कामयाबी ऐ जेहकी बड़्डी शान आहली ऐ ॥ 65 ॥

ते चाही दा ऐ जे तुसंगी उंदी कोई गल्ल दुख नेई पजाऽ, की जे प्रभुता ते सिर्फ अल्लाह गी गै हासल ऐ ते ओह बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 66 ॥

सुनो! जो बी गासैं ते धरती च मजुद ऐ ओह सब अल्लाह दा गै ऐ जेहके लोक अल्लाह दे सिवा (दूई चीजें गी) पुकारे न ओह असल च अल्लाह दे शरीकें दी पैवी नेई करदे बल्के

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْرُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

إِلَّا أَنْ أُولِيَاءَ اللَّهِ لَاحُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَلَا يَحْزَنُونَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

إِلَّا آتٍ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ

सच्च एह ऐ जे ओह सिर्फ अपने भरम दी गै पैरवी करदे न ते ओह सिर्फ अटकलें (ते ढकोसलें) शा कम्म लैंदे न ॥ 67 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै रातीं गी इस आस्तै न्हेरखी बनाए दा ऐ जे ओहदे च तुस रमान करो ते एहदे मकाबले च दिनै गी (कम्म-काज आस्तै) रोशन बनाए दा ऐ। जेहके लोक (सच्ची गल्ला गी) सुनदे (ते ओहदे शा लाह दुआंदे) न उंदे आस्तै इस नजाम च सच्चें गै नेकां नशान न ॥ 68 ॥

ते उनें (ते इत्थें तक) गलाई दिता जे अल्लाह नै बी अपने आस्तै संतान बनाई लैती दी ऐ। (हालांके अस मुसलमान ते उस्सी) इस गल्ला शा पवित्तर मनने आं। ओह बड़ा बे-न्याज ऐ (यानी कुसै दा मुत्ताज नेई)। जे किश गासें ते धरती च ऐ सब उस्सै दा ऐ। (जेहदा दा 'वा तुस करदे ओ) इस दा थुआड़े कश कोई बी सबूत नेई ऐ, तां क्या तुस अल्लाह दे बारे च ऐसी गल्ल आखदे ओ जिसदे बारे च तुस किश बी नेई जानदे? ॥ 69 ॥

तू उनेंगी आख जे जेहके लोक अल्लाह पर झूठ घड़दे न ओह कदें बी सफल नेई होंदे ॥ 70 ॥

संसार च (उंदा हिस्सा किश दिनें आस्तै) लाह हासल करना ऐ फी उनेंगी साढ़े कश गै परतियै औना होग, फी इस कारण जे ओह इन्कार करदे (रौहदे) न अस उनेंगी सख्त अजाब दा मजा चखागे ॥ 71 ॥ (रुकू 7/12)

ते तू उनेंगी नूह दा हाल बी सुनाऽ, की जे उसनै अपनी कौम कान्ने गलाया हा जे हे

دُونِ اللّٰهِ شُرَكَاءُ ۚ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَّ لَتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۚ هُوَ الْعَزِيْزُ ۚ لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلِحُوْنَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِنَّا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِيْقُهُمُ الْعَذٰبَ الشَّدِيْدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧١﴾

وَاقُلْ عَلَيْهِمْ بَأْسُ نُوْحٍ ۚ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ۙ

मेरी कौम दे लोको! जेकर तुसेंगी मेरा (अल्लाह पासेआ दिता गेदा) पद जां अल्लाह दे चमत्कारें राहें मेरा तुसेंगी (थुआड़ा फर्ज) चेता कराना बुरा लगदा ऐ तां याद रक्खो जे अ'ऊं सिर्फ अल्लाह पर भरोसा रक्खना आं ते तुस अपने बनाए दे (अल्लाह दे) शरीकें समेत अपनी गल्ल (पक्की करने दे सारे साधन) कठेरी लैओ ते थुआड़ी गल्ल (कुसै त्रिश्टीकोण कन्नै बी) तुंदे पर मुश्तबह (संदिग्ध) नेई रोहनी चाही दी। फी उसी मेरे पर लागू करी देओ ते मिगी कोई मोहलत नेई देओ ॥ 72 ॥

जेकर फी बी तुस मूंह फेरी लैओ तां इस च मेरा कोई नुकसान नेई (बल्के थुआड़ा गै ऐ) की जे में (इसदे बदले च) तुंदे शा कोई अजर नेई मंगेआ। मेरा अजर अल्लाह दे सिवा होर कुसै पर नेई ऐ ते मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं पूरी चाल्ली ओहदी आज्ञा दा सच्चा पालन करने आहले लोकें चा बनी जां ॥ 73 ॥

इस पर बी उनें उसी झुठलाई दिता। उसलै असें उसी ते ओहदे कन्नै किशती च बौहने आहलें गी बचाई लैता ते उनेंगी पैहले लोकें दा थाहर लैने आहला बनाई दिता, पर जिनें लोकें साढ़ी आयतें गी झुठलाया हा उनेंगी असें डोबी दिता। इस आसतै दिक्खो! जिनें लोकें गी (इस अज्ञाब दे बारे च) जानकारी देई दिती गेई ही उंदा अन्जाम कैसा होआ? ॥ 74 ॥

फी उसदे बा'द असें होर बी केई रसूल अपनी-अपनी कौम कश भेजे ते ओह उंदे कश जाहरा-बाहरा नशान लेइयै आए तां

يَقُومِ اِنْ كَانَ كَبَرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي
وَتَذَكِّرِيْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ
فَاَجْمَعُوْا اَمْرَكُمْ وُشْرَكُمْ ثُمَّ لَا
يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوْا
اِلَآئِيَ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ۝

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاءَلْتُمْ مِنْ اَجْرٍ اِنْ
اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ
مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝

فَكَذَّبُوْهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْفُلْكِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلِيْفَ وَاعْرِفْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِاٰيَاتِنَا فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُذْرِبِيْنَ ۝

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِ رُسُلًا اِلَىٰ قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوْا

ओह लोक उंदे पर इस करी ईमान नेई ल्याए जे ओह (इस शा पैहलें) उस सचाई गी झुठलाई चुके दे हे। अस हद्द शा बधने आहलें दे दिलें पर इसै चाल्ली मोहर लाने होने आं ॥ 75 ॥

फी उंदे बा'द असें मूसा ते हारून गी अपने चमत्कार देइयै फिरऔन ते ओहदी कौम दे बड़डे लोकें कश भेजेआ तां उनें घमंड अखत्यार करी लैता ते ओह लोक पैहलें थमां गै इक मुलजम कौम दे लोक हे ॥ 76 ॥

फी जिसलै साढ़े पासेआ उंदे कश हक्क (सच्च) आया तां उनें गलाई दिता जे एह जरूर गै (भाईचारे गी) कट्टी देने आह्ला फरेब ऐ ॥ 77 ॥

इस पर मूसा नै उनेंगी गलाया जे क्या तुस हक्क दे बारे च ऐसा आखदे ओ ते ओह बी उस बेलै जिसलै जे ओह थुआड़ै कश आई चुके दा ऐ। क्या एह फरेब होई सकदा ऐ? हालांकि फरेब करने आहले कदें सफल नेई होंदे ॥ 78 ॥

उनें गलाया जे क्या तू साढ़े कश इस लेई आया ऐं जे जिस गल्ला (घासी) पर असें अपने बड़कें गी पाया ऐ ओहदे शा असें गी हटाई देऐं ते तुसें दौनें गी देश च बड़ाई हासल होई जा? ते अस ते तेरे पर कदें बी ईमान नेई आहनगे ॥ 79 ॥

ते फिरऔन नै (अपने लोकें गी) गलाया जे तुस मेरे कश (देश-भर दे) सारे कसबी जादूगरें गी लेई आओ ॥ 80 ॥

इस आस्ते जिसलै सारे जादूगर लोक आए तां मूसा नै उनेंगी गलाया जे किश तुसें सुट्टना ऐ सुट्टो ॥ 81 ॥

بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ كَذَلِكَ نَنْظُرُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ۝

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لِسِحْرٌ مُّبينٌ ۝

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ۝

قَالُوا أَجِئْنَا لِنُلْفِتَنَّا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُؤْنِسُ بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمُ مُّوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُّقْتُونَ ۝

इस पर जिसलै उनें जे किश सुट्टना हा सुट्टी
दिता तां मूसा नै गलाया जे जे किश तुसें लोकें
पेश कीता ऐ पूरे दा पूरा फरेब ऐ ते अल्लाह
उसी जरूर मटाई देग। अल्लाह बगाड़ पैदा
करने आहलें दियें कारबाइयें गी कदें बी
कामयाब नेई होन दिंदा ॥ 82 ॥

ते अल्लाह अपने बचन राहें सचाई गी कायम
करदा ऐ, भामें मुलजम लोक इस गल्ला गी
ना-पसंद गै करन ॥ 83 ॥ (रकू 8/13)

फी बी इसदी कौम दे किश गै नौ-जुआन
ओहदे पर ईमान ल्याए बाकी दूए लोकें
फिरऔन ते अपनी कौम दे बड्डे लोकें दे डरें
मूसा दी फरमांबरदारी अखत्यार नेई कीती जे
ओह उनेंगी कुसै मसीबती च नेई पाई देन ते
फिरऔन यकीनी तौरा पर जालम हा ते हद्द
शा बधी जाने आहलें चा हा ॥ 84 ॥

ते मूसा नै अपनी कौम दे लोकें गी गलाया
जे हे मेरी कौम दे लोको! जेकर एह गल्ल
सच्च ऐ जे तुस अल्लाह पर ईमान ल्याए दे
ओ ते जेकर तुस (एहदे कनै) अल्लाह दे
सच्चे फरमांबरदार बी ओ तां उसै पर भरोसा
रक्खो ॥ 85 ॥

इस पर उनें गलाया जे अस अल्लाह पर गै
भरोसा रक्खने आं। हे साढ़े रब्ब! असेंगी इनें
जालम लोकें आसतै फ़िला (दा साधन) नेई
बनाऽ ॥ 86 ॥

ते अपनी रैहमत कनै असेंगी काफ़र लोकें
शा बचाई लै ॥ 87 ॥

ते असें मूसा ते ओहदे भ्राऽ पासै वह्मी भेजी
जे तुस मिस्र च अपनी कौम दे लोकें आसतै
किश मकानें दी ज ग़ा चुनी लैओ ते तुस सारे

فَلَمَّا اتَّقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ ۖ
السِّحْرُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ۝

فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ
عَلَىٰ خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَن
يَفْتَسِهِمْ ۖ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ
وَإِنَّ لَهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ۝

وَقَالَ مُوسَىٰ يُقَوْمُ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ۝

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَإِجْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّآ
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بَيْتًا وَاجْعَلُوا

लोक अपने घर आमनै-सामनै बनाओ ते उंदे च शैल करियै नमाज पढ़ा करो ते (एह बी वही कीती जे हे मूसा!) तू मोमिनै गी (कामयाबी दा) शुभ-समाचार सुनाई दे ॥ 88 ॥

ते मूसा नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! तोह फ़िरऔन ते ओहदी कौम दे बड़्डे लोकें गी संसारक जीवन च शोभा (दा समान) ते धन-दौलत देई रखी दी ऐ, पर हे मेरे रब्ब! नतीजा एह निकला करदा ऐ जे ओह तेरे रस्ते शा लोकें गी भटकाऽ करदे न। इस आस्तै हे साढ़े रब्ब! उंदी धन-दौलत गी बरबाद करी दे ते उंदे दिलें पर बी स'जा नाजल कर जिसदा एह नतीजा निकलै जे जिच्चर ओह दर्दनाक अजाब नेई दिखी लैन, ईमान नेई ल्यौन¹ ॥ 89 ॥

(इस पर अल्लाह नै) गलाया जे थुआड़ी प्रार्थना कबूल करी लैती गई ऐ। इस आस्तै तुस दमै धीरज शा कम्म लैओ ते जेहके लोक इलम नेई रखदे उंदे रस्ते दा अनुसरण कदें बी नेई करो ॥ 90 ॥

ते असें बनी-इस्राईल गी समुंदरै चा पार कीता ते फ़िरऔन ते ओहदी सैना नै घमंड ते जुलम राहें उंदा पीछा कीता, इत्थें तक जे जिसलै उसी (ते ओहदी सैना गी) डुब्बने दी बिपता नै आई पकड़ेआ तां उसनै गलाया जे जेहदे पर बनी-इस्राईल ईमान ल्याए न, अ'कं बी ओहदे पर ईमान ल्यौन्ना आं। ओहदे सिवा कोई बी उपास्य

يُؤْتِكُمْ قَبْلَهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٩﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

وَجُورُنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُوْدُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرْقُ قَالَ أَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا

1. इस दा एह अर्थ नेई जे अल्लाह जबरदस्ती लोकें पर अजाब उतारदा ऐ, बल्के भाव एह ऐ जे ओह लोक गुमराही च इन्ने बधी चुके दे न जे ईमान आहूने दे सरबंधें च उनेंगी अल्लाह पासेआ ढेल नेई मिलनी चाही दी। हां! अजाबें गी दिखियै ओह आपू गे तोबा करी लैन तां एह उंदे आस्तै बेहतर ऐ।

नेई ते अ 'ऊं सच्ची फरमांबरदारी अखत्यार करने
आहलें चा (होन्ना) आं ॥ 91 ॥

مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

(असें गलाया जे) क्या तू हून ईमान आहनना
ऐं, हालांके पैहलें तोह ना-फरमान्नी कीती ते
तू दंगा-फसाद करने आहलें चा हा ॥ 92 ॥

أَلَنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ۝

इस आस्तै हून अस तेरे शरीर गी सुरक्खत
करिये तुगी¹ (इक चाल्ली दी) मुक्ति देगे,
तां जे जेहके लोक तेरे बा'द औने आहले न
उंदे आस्तै तू इक नशान² होऐं ते लोकें चा
मते-हारे लोक साढ़े नशानें शा बे-खबर न ॥
93 ॥ (रुकू 9/14)

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ
خَلَقَ آيَةً ۖ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ
آيَاتِنَا لَغَفْلُونَ ۝

ते बे-शक्क असें बनी-इम्राईल गी जाहरा-
बाहरा ते गुप्त हर चाल्ली दे गुणें आहला
श्रेष्ठ स्थान प्रदान कीता हा ते उनें गी हर
भांती दे उत्तम (बधिया) पदार्थ बी दिते हे,
फी उस बेल्लै³ तक जे उंदे कश स्हेई इलम
आई गेआ उनें कुसै गल्ला च इखल्लाफ (मत-
भेद) नेई कीता। तेरा रब्ब उंदै बशकार इस
गल्ला दे बारे च क्यामत आहलै रोज जरूर गै
फैसला करी देग जिस गल्ला बारै ओह हून
मत-भेद⁴ शा कम्म लै करदे न ॥ 94 ॥

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ مَوْأً صَدَقٍ
وَرَرَرْنَا لَهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ ۖ فَمَا احْكَمُوا
حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ۖ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي
بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامِ ۖ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

फी जेकर तू (हे कुर'आन पढ़ने⁵ आहलेआ!)
इस वाणी कारण शक्क च ऐं, जे असें तेरे पर

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ

1. इस आयत रहें हनै तक कुर'आन दी सचाई सिद्ध होआ करदी ऐ, की जे मिस्र दे सम्राट फिरऔन दे समुंदरै च डुब्यने दे बा'द ओहदी लाश तुप्पियै कइदी गई ते अज्ज-तक्क सुरक्खत रक्खी गेदी ऐ ते अज्ज-कल्ल मिस्र दे अजैबधरै च मजूद ऐ।
2. यानी शिक्षा देने दा साधन।
3. यानी जिसलै बी ओहदे कश रसूल आए तां उनें इखल्लाफ शा कम्म लैता। रसूलें दी शिक्षा औने शा पैहलें ओह परानी यासी पर चलदे रेह।
4. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै सारें शा बड्डा मत-भेद हा। क्यामत आहलै ध्याडै एहदा फैसला जरूर होग।
5. एह संकेत कुर'आन करीम पढ़ने आहलें पासै ऐ नां के हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम आस्तै, की जे ओह पवित्र कुर'आन दे ब्यान मताबक हरे शक्क शा परै न। उंदे बारै कुर'आन करीम च लिखे दा ऐ जे "अ'ऊं सारें शा पैहला फरमांबरदार आं।" (सूर: अलअन्आम आयत: 128)

उतरे दा ऐ तां तू उनें लोकें गी पुच्छ जेहके
तेरे शा पैहलें इस कताबा गी पढ़ा करदे न।
(ते तुगी पता लग्गी जाग जे) यकीनन तेरे
रब्ब पासेआ तुगी इक सचाई दिती गई ऐ। इस
लेई तू शक्क करने आहलें चा नेई बन ॥
95 ॥

ते तू उनें लोकें चा कदें बी नेई बन जिनें
अल्लाह दियें आयतें गी झुठलाई दिता ऐ बरना
तू घाटा खाने आहलें चा होई जागा ॥ 96 ॥

जिनें लोकें दे बारे च तेरे रब्ब पासेआ (हलाकत
दी) खबर आई चुकी दी ऐ ओह कदें बी
ईमान नेई ल्यौंडन ॥ 97 ॥

ते जेकर उंदे कश हर किसमै दे नशान आई
बी जान तां बी ओह उस बेल्लै तक ईमान नेई
ल्यौंडन जिच्चर दर्दनाक अज़ाब दिक्खी नेई
लैन ॥ 98 ॥

ते यूनुस दी कौम दे सिवा की कोई होर ऐसी
बस्ती नेई होई जेहकी सारी दी सारी ईमान
लेई औंदी ते ओहदा ईमान लेई औना ओहदे
आस्तै फायदेमंद होदा। जिसलै ओह (यूनुस
दी कौम दे लोक) ईमान लेई आए तां असें
उंदे परा इस लोक दे जीवन दे अपमान-जनक
अज़ाब गी दूर करी दिता ते उनें गी इक समे
तगर हर चाल्ली दे सुख प्रदान कीते ॥ 99 ॥

ते जेकर अल्लाह हदायत दे बारे च अपनी गै
इच्छा गी लागू करदा तां धरती दे सब लोक
ईमान लेई औंदे। (इस आस्तै जिसलै अल्लाह
बी मजबूर नेई करदा) तां क्या तू लोकें गी
इन्ना मजबूर करगा जे ओह मोमिन बनी जान।
॥ 100 ॥

فَسْئَلِ الَّذِينَ يَفْرَوْنَ الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ
لَا يُؤْمِنُونَ ۝

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ ۝

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيْمَانُهَا
إِلَّا قَوْمُ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ
عَذَابَ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ
كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى
يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۝

ते अल्लाह दी आज्ञा दे बगैर कुसै दे बस्स च
नेई जे ओह ईमान ल्यावै ते ओह अपना गज़ब
उनें लोकें पर नाज़ल करदा ऐ जेहके अकल
रखदे होई बी ओहदे शा कम्म नेई लेंदे
॥ 101 ॥

तू उनेंगी आख जे दिक्खो! गासैं ते धरती च
केह होआ करदा ऐ ते सारे नशान भामें शांति
आहले होन जां डराने आहले, ऐसे लोकें गी
लाह नेई पुजांदे जेहके ईमान नेई आहने पर
अड़े दे होन ॥ 102 ॥

फी केह एह लोक अपने शा पैहलें होने
आहले लोकें दे बुरे ध्याड़ें जनेह दिनें दे सिवा
कुसै दूई चीजा दा इंतजार करा करदे न? तू
उनेंगी आख जे अच्छा! (जेकर ओह गै नमूना
दिक्खना ऐ तां) फी तुस लोक किश इंतजार
करो। सच्चे गै अ'ऊं बी तुंदे कनै इंतजार
करने आहलें बिच्चा आं ॥ 103 ॥

ते (जिसलै ओह अजाब आई जाग तां
उस बेल्लै) अस अपने रसूलें ते उंदे पर
ईमान ल्यावैने आहलें गी बचाई लैंगे। इस्सै
चाल्ली साढ़े आस्तै जरूरी ऐ जे अस
मोमिनैं दी फहाजत करने होन्ने आं ॥
104 ॥ (रुकू 10/15)

तू आख जे हे लोको! जेकर तुस मेरे धर्म
दे बारे च कुसै चाल्ली दी शंका च ओ तां
(सुनो!) तुस अल्लाह गी छोड़ियै जिंदी
(जिनैं उपास्यें दी) उपासना करदे ओ अ'ऊं
उंदी उपासना नेई करदा, बल्के अ'ऊं
अल्लाह दी उपासना करना आं जेहका तुसेंगी
मौत देग ते मिगी हुकम दिता गोदा ऐ जे
अ'ऊं ईमान आहने आहलें चा बनाव ॥
105 ॥

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۝

قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْطِي الْآيَاتِ وَالنُّذُرِ
عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ قُلِ فَانظُرُوا إِلَى
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۝

ثُمَّ نَجَّيْ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
حَقًّا عَلَيْنَا نَجِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

قُلِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي
يَتَوَقَّعُكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ۝

ते (इस फरमान दे पजाने दा बी हुकम दिता गेदा ऐ जे हे संबोधत!) तू हर चाल्ली दे बगाड़े शा बचियै सदा आस्तै अपना ध्यान धर्म आस्तै अर्पत करी दे ते तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई बन ॥ 106 ॥

ते तू अल्लाह दे सिवा कुसै गी बी नेई पुकार जेहका नां ते तुगी कोई लाह पुजाई सकदा ऐ ते नां कोई नुकसान गै। जेकर तोह ऐसा कीता तां फी तू यकीनन जालमें च शमार होगगा ॥ 107 ॥

ते जेकर अल्लाह तुगी कोई तकलीफ पुजाऽ तां ओहदे (अल्लाह दे) सिवा कोई बी उसी दूर करने आहला नेई ते जेकर ओह तेरे आस्तै कोई भलाई चाह तां ओहदी किरपा गी रोकने आहला बी कोई नेई। ओह अपने भगतें चा जिंसी चांहदा ऐ उसी अपनी किरपा प्रदान करदा ऐ ते ओह बोहत गै बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 108 ॥

तू उनेंगी आख जे हे लोको! थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ सचाई आई गई ऐ। इस आस्तै जो शख्स (ओहदी दस्सी दी) हदायत दा अनुसरण करदा ऐ तां ओह अपने गै भले आस्तै उसी अपनांदा ऐ ते जो कोई इस रस्ते शा भटकी जा तां ओहदा भटकना ओहदे आस्तै गै (नुकसानदेह) होग ते अ'ऊं थुआड़ा कोई जिम्मेवार नेई आं। ॥ 109 ॥

ते जे किश तेरे पासै वह्दी नाजल कीती जंदी ऐ तू ओहदा अनुसरण कर ते सबर शा कम्म लै इत्थें तक जे अल्लाह फैसला करी देऐ ते ओह सब फैसला करने आहलें शा बेहतर फैसला करने आहला ऐ ॥ 110 ॥ (रुकू 11/16)

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۖ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ
وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ
إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

وَأَنْ يَمْسَسَكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ ۚ وَأَنْ يُرِيدَكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ
لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ
وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكُمْ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۝

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ
يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ مِائَةٌ وَارْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَعَشْرَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: हूद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ चौहबी आयतां ते दस रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ़, लाम, रा¹। अ'ऊं अल्लाह दिक्खने
आहला आं। एह ऐसी कताब ऐ जेहदियें
आयतें गी मुहकम (सुद्रिढ़) बनाया गेआ ऐ
ते इस दे अलावा उनेंगी स्पष्ट रूपै च ब्यान
कीता गेआ ऐ ते एह हिकमत आहले ते बौहत्त
जानने आहले (अल्लाह) पासेआ न ॥ 2 ॥

الْأَنْكِكْتُبُ أَحْكَمْتُ آيَةً ثُمَّ فَصَّلْتُ
مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ①

(ते एहदे च एह तलीम दिती गेदी ऐ जे) तुस
अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो।
सच्चें गै अ'ऊं अल्लाह पासेआ तुसैं गी सचेत
करने आहला ते म्हत्तवपूर्ण समाचार देने आहला
बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 3 ॥

أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ
نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ①

ते (एह बी तलीम दिती गेदी ऐ जे) तुस
अपने रब्ब शा बख्शिश मंगो ते ओहदे पासै
(सच्चे दिलै कनै) झुको उसलै ओह तुसैंगी
इक निश्चत समे तक सुख-शांति दे अच्छे
साधन प्रदान करग ते हर-इक प्रधानता आहले
शख्स गी अपनी किरपा प्रदान करग ते जेकर
तुस मूंह फेरी लैगे ओ तां यकीनन अ'ऊं

وَإِنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
يُمِيعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَيَّ
وَيُؤْتِكُلْ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۚ وَإِنْ تَوَلَّوْا
فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ①

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर : बकर - टिप्पनी आयत नं. 2

थुआडै उप्पर इक भ्यंकर अजाब दे औने दे
दिनै शा डरनां आं ॥ 4 ॥

तुसें सारें गी अल्लाह कश गै परतियै जाना ऐ
ते ओह् हर इक गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ
रखदा ऐ ॥ 5 ॥

सुनो! यकीनन ओह् अपने सीनैं गी इस आस्तै
मोड़दे रौहदे न जे उस (अल्लाह) शा छप्पे दे
रौहन। सुनो! जिसलै ओह् अपने कप्पड़े लांदे
न उस बेल्लै बी ओह् जे किश छपालदे न ते
जे किश जाहर करदे न ओह् उसी जानदा ऐ।
ओह् यकीनन दिलें दे सारे भेतें गी बी चंगी
चाल्ली जानदा ऐ ॥ 6 ॥

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ يَنْتُونُ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا
مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ
يَعْلَمُ مَا يَسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ
إِنَّهُ عَلَيْهِمْ بَدَاتِ الصُّدُورِ ۝

ते धरती च कोई बी ऐसा जीवधारी नेई ऐ जेहदा रिश्क (जीविका) अल्लाह दे जिम्मे नेई होऐ। ओह उसदे आरजी¹ नवास-स्थान ते उसदे पक्के (स्थाई) नवास-स्थान गी जानदा ऐ। एह सब किश जाह्र करी देने आहली कताब च (मजुद) ऐ ॥ 7 ॥

وَمَامِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ①

ते ऊऐ ऐ जिसनै गासैं ते धरती गी छैं दौरैं च पैदा कीता ऐ तां जे ओह थुआड़ा इम्तेहान लै जे तुंदे चा कोहदे कर्म ज्यादा अच्छे न ते ओहदा अर्श² पानी पर ऐ ते एह यकीनी गल्ल ऐ जे जेकर तू उनेंगी गलाएं जे तुस मरने दे बा'द जरूर तुआले जागे ओ तां जिनैं लोकें इन्कार कीता ऐ ओह सचदां खाई-खाइयै गलाइन जे ए बा'यदा सिर्फ इक धोखा ऐ ॥ 8 ॥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَعْبُوءُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

ते एह बी अटल गल्ल ऐ जे जेकर अस इस अजाब गी इक निश्चत समे तगर पिच्छें हटाई रखचै तां ओह जरूर गलाइन जे केहड़ी गल्ल इसी रोका करदी ऐ? सुनो! जिसलै ओह अजाब उंदे पर आई जाग तां फी ओह उंदे शा दूर नेई कीता जाग ते जिस अजाब पर ओह हसदे होंदे हे ओह उनेंगी घेरी लैग ॥ 9 ॥ (रुकू 1/1)

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْسِبُهُ الْآلِ يَوْمَ يَأْتِيهِمْ نَيْسٌ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِسَهْوَةٍ ③

ते जेकर अस इन्सान गी अपने पासेआ (कुसै चाल्ली दी) रहमत (दा मजा) चखाचै (ते) फी अस ओहदे शा हटाई लैचै तां ओह बड़ा गै ना-मेद ते किरतघन होई जंदा ऐ ॥ 10 ॥

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ④

1. अस्थाई ते स्थाई शब्दें दे अर्थ आस्तै दिक्खो सूर: अन्आम टिप्पणी आयत नं.99

2. अर्श दा मतलब कहुमत जां ओहदा असूल होंदा ऐ ते पानी शब्द पवित्र कुरआन च वही आस्तै बोल्लेआ जंदा ऐ। इस आस्तै आयत दा मतलब एह होआ जे अल्लाह दी कहुमत दा असूल वही राहें अपने हुकमें गी लागू करना ऐ, एह अर्थ नेई जे भौतक पानी पर ओहदा कोई संघासन रखे दा ऐ। अल्लाह दे बारे च ते एह औंदा ऐ जे ओहदे आंगर कोई बी चीज नेई। इस आस्तै भौतकता पर ओहदा अंदाजा लाना ठीक नेई।

ते जेकर अस कुसै मसीबत दे बा'द जेहकी उसी पुज्जी दी होऐ उसी कुसै (बड्डी) नैमत दा मजा चखाचै तां ओह गलान लगदा ऐ जे हून मेरियां सब तकलीफां मेरे शा दूर होई गेइयां न। सच्चें गै ओह बौहत इतराने आह्ला ते बौहत गै फखर (घमंड) करने आह्ला ऐ ॥ 11 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जेहके सबर अखत्यार करन ते शुभ कर्म करन। इय्यै ऐसे लोक न जिंदे आस्तै मुक्ति दा बौहत बड्डा अजर (सिला) (निश्चत) ऐ ॥ 12 ॥

इस आस्तै ममकन ऐ (इन्कारी लोक तैरे शा एह मेद रखदे न) जे तूं उस वल्ली दा जेहकी तैरे पर उतारी जंदी ऐ, किश हिस्सा (लोकें तक पजाने दी बजाऽ उसी) छोड़ी देने पर त्यार होई जा (पर ऐसा कदें नई होई सकदा) ते (ओह एह बी मेद रखदे न जे) उंदे इस अतराज दी ब'जा करी जे ओहदे पर कोई खजान्ना की नई उतरेआ जां ओहदे कश कोई फरिश्ता की नई आया? तेरा दिल तंग होई जा। तूं सिर्फ सोहगा करने आह्ला ऐ ते अल्लाह हर गल्ला दा कारसाज ऐ ॥ 13 ॥

क्या ओह गलांदे न जे उसनै इस कताबा गी अपने पासेआ बनाई लैता ऐ? तूं उनेंगी आख जेकर तुस (इस ब्यान च) सच्चे ओ तां तुस बी एहदे आंगर दस्स सूरतां अपने पासेआ बनाई ल्याओ ते अल्लाह दे सिवा जिसी (बी अपनी मदद आस्तै) आहनने दी ताकत होऐ उसी बुलाई लैओ ॥ 14 ॥

इस आस्तै जेकर ओह थुआड़ी एह गल्ल कबूल नई करन तां समझी लैओ जे जेहका

وَلَيْتَ أَذْفَنُ نَعْمَاءَ بَعْدَ صَرَائِ مَسْنَهُ
لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ
لَفَرِحَ فَخُورًا ۝

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۝
وَأُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ
وَصَاحِقٌ بِهٖ صَدْرُكَ ۚ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا
أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتْرٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ ۚ
إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
وَكَيْلٌ ۝

أَمْ يَقُولُونَ اقْتِرِبْهُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ
سُورٍ مِّثْلِهِ مَفْتَرِيٓتٍ ۚ وَادْعُوا مَنِ
اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

فَلَا تَسْتَجِيبُوا لَهُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا

कलाम तुंदे पर उतारेआ गेआ ऐ अल्लाह दे खास इलाम पर अधारत ऐ ते एह जे उस दे सिवा कोई हस्ती बी उपासना दे लायक नेई। इस आस्तै क्या तुस पूरी चाल्ली फरमांबरदार बनगे ओ (जां नेई?) ॥ 15 ॥

जेहके लोक संसारक जीवन (दे साधन) गी ते ओहदी शोभा गी अपना मकसद बनाडन उनेंगी अस उंदे कमें दा फल इसै जीवन च पूरा-पूरा देगे ते उनेंगी एहदे शा घट्ट नेई दिता जाग ॥ 16 ॥

इय्यै ओह लोक न जिंदे आस्तै आखरत च नरक दी अग्गी दे सिवा होर किश नेई होग ते जे किश उनें इस संसारक जीवन आस्तै कीते दा होग ओह उस (आखरत) च ब्यर्थ उठी जाग ते जे किश ओह करदे रेह होडन ओह सारा तबाह होई जाग ॥ 17 ॥

इस आस्तै क्या ओह शख्स¹ जेहका अपने रब्ब पासेआ इक रोशन दलील पर (कायम) ऐ ते जेहदे पिछें बी उस (अल्लाह) पासेआ इक गुआह² और (जेहका उसदा फरमांबरदार होग) ते ओहदे शा पैहलें बी मूसा दी कताब आई चुकी दी ऐ (जेहकी ओहदा समर्थन करा करदी ही ते) जेहकी (इस ईश वाणी शा पैहलें) लोकें आस्तै इमान ते रैहमत ही (क्या ओह इक झुठे आंगर होई सकदा ऐ?) ओह (यानी मूसा दे सच्चे अनुयायी) उस पर (जरूर गै इक रोज) ईमान लेई औडन ते इनें बरोधी

أَنْزَلَ يَعْلَمُ اللَّهُ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

مَنْ كَانَ يَرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا
نُوفٍ إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا
لَا يُبْخَشُونَ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ ۚ وَحِطَّ مَا صَعَوْا فِيهَا وَأِطْلُمَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ
شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا
وَرَحْمَةً ۖ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ ۖ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ
فَلَا تَأْتِي فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِّنْ
رَّبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.।

2. यानी एहदे अनुयायियें चा बी इक सुधारक पैदा होग जेहका अपनी ईश वाणी रहें ओहदा समर्थन करग। आखो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी मदद आस्तै त्रै गुआह न-(1) एह आपू अपने कश युक्तियां ते स्पष्ट दलीलां रखदा ऐ। (2) ओहदे अनुयायियें चा औलिया ते ईश भात पैदा होंदे रैहडन जेहके ओहदी सचाई पर गुआही होडन। 3. एहदे शा पैहलें हजरत मूसा दी कताब ओहदी सचाई पर गुआही देआ करदी ऐ।

दलेँ चा जो कोई इन्कार करदा रौहग तां नरक ओहदा बा'यदा कीता गेदा ठकाना ऐ। इस आस्तै (हे मुखातब!) तूं इसदे बारे च कुसै शक्क च नेई पौ। यकीनन ओह सच्च ऐ ते तेरे रब्ब पासेआ ऐ, पर मते-हारे लोक ईमान नेई आहनदे ॥ 18 ॥

ते उस शख्स शा बदध होर कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह पर झूठ घडै। ऐसे लोक अपने रब्ब दे सामनै पेश कीते जाइन ते सारे गुआह गलाइन जे एह ओह लोक न जिनें अपने रब्ब पर झूठ घड़ेआ हा। सुनो! इनें जालमें पर अल्लाह दी फटकार ऐ ॥ 19 ॥

एह ओह लोक न जेहके दूएँ गी अल्लाह पासै (जाने आहले) रस्ते थमां रोकदे न ते ओहदे च बगाड़ा पैदा करना चांहदे न ते इय्यै लोक बा'द च औने आहली घड़ी दे (सरें शा) बड़डे मुन्कर न ॥ 20 ॥

एह लोक देशै च (अल्लाह दी) जमात गी कमजोर नेई करी सकदे ते नां गै अल्लाह गी छोड़ियै उंदा कोई दोस्त होंदा ऐ। इनें गी दूना अजाब दित्ता जंदा ऐ (संसार च बी ते आखरत/ परलोक च बी) नां ते ओह किश सुनी सुकदे न ते नां किश दिक्खी सकदे न ॥ 21 ॥

इय्यै ओह लोक न जिनें अपने-आपै गी घाटे च पाया ते जिस मकसद आस्तै ओह अल्लाह पर झूठ घड़दे होंदे हे ओह उंदे शा जंदा रेहा ॥ 22 ॥

एह पक्की गल्ल ऐ जे आखरत च सरें शा ज्यादा घाटा खाने आहले ऊऐ होइन ॥ 23 ॥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ
رَبِّهِمْ ۖ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ۝

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۖ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَفَرُونَ ۝

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي
الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أَوْلِيَاءَ ۖ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۖ مَا تَنْجُو
كَانُوا يَسْتَعْجِلُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا
يُبْصِرُونَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْأَخْسَرُونَ ۝

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते परिस्थिति दे मताबक) कर्म कीते ते ओह अपने रब्ब दे सामने झुकी गे ओह जरूर गै सुर्ग च रहने आहले न। ओह ओहदे च म्हेशां आसै बास करडन ॥ 24 ॥

इनें दौनी दले दी हालत अ'नें, सज्जर-सत्थें, बोलें ते खूब सुनने आहलें आंगर ऐ। क्या इनें दौनी दी हालत इक-बराबर होई सकदी ऐ? क्या तुस फी बी नेई सोचदे ? ॥ 25 ॥ (रुकू 2/2)

ते असें गै नूह गी ओहदी कौम कश (रसूल बनाइयै) भेजेआ हा। (उसनें उनें गलाया हा) सुनी लैओ! अ'कं थुआड़े कश जाहरी रूपै च सचेत करने आह्ला बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 26 ॥

(इस सनेह कन्ने) जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो। यकीनन अ'कं थुआड़े उप्पर इक बड़्हे तकलीफ देने आहले दिनै दे अजाब (दे औने)शा डरना आं ॥ 27 ॥

इस पर उंदे चा सरदारें, जिनें ओहदी कौम चा ओहदा इन्कार कीता हा। उसी गलाया जे अस तुगी अपने जनेह इक शख्स शा बद्ध किश नेई समझदे ते नां अस एह दिक्खने आं जे साढ़े चा तुच्छ लब्धने आहले लोके दे सिवा कुसै प्रतिष्ठत (नामी) शख्स नै तेरा अनुसरण कीता होऐ ते अस अपने उप्पर कुसै किसमा दी बशेशता तेरे च नेई पान्ने आं, बल्के साढ़ा विश्वास ऐ जे तुस झूठे ओ ॥ 28 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسَوِيَانِ
مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنَِّّي خَافُ
عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ إِلَهِ ۝

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا
نَرَبُكَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا نَرَبُكَ
اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا لَنَا بَادِيَ
الرَّأْيِ ۚ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

उसने गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! जरा दस्सो ते सेही जे (जेकर एह साबत होई जा जे) मेरा दा'वा अपने रब्ब पासेआ दिते दे कुसै स्पष्ट चमत्कार पर आधारत ऐ ते उसने मिगी अपने पासेआ इक बौहत बड्डी रहमत प्रदान कीती दी ऐ ते ओह तुंदे पर शक आहली रेही ऐ (तां थुआड़ा केह हाल होग?) क्या अस उस (स्पष्ट चमत्कार) गी तुंदे शा जबरन मनाई लैगे, धामें तुस उसी पसंद¹ नेई करगे ओ? ॥ 29 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! अ'ऊं एहदे आसतै तुंदे शा कोई माल नेई मंगदा। मेरा बदला अल्लाह दे सिवा कुसै दूए पर (किश) नेई ऐ ते अ'ऊं उनें लोके गी जेहके मेरे पर ईमान ल्याई चुके दे न कदें बी नेई दुतकारड। ओह ते अपने रब्ब कनै मिलने आहले न, पर थुहाड़ा उनेंगी तुच्छ समझना मेरे पर एह सिद्ध करदा ऐ जे तुस मूरख लोक ओ ॥ 30 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! जेकर अ'ऊं इनेंगी रद्द करी देआं (तां इस कम्मै पर) अल्लाह पासेआ (औने आहली स'जा शा मिगी बचाने आसतै) कु'न मेरी मदद करा। क्या तुस (फी बी) नेई समझदे ? ॥ 31 ॥

ते अ'ऊं तुसेंगी एह नेई आखदा जे अल्लाह दे खजाने मेरे कश न ते नां एह जे अ'ऊं गैब दा इलम रक्खना आं ते नां अ'ऊं एह आखना आं जे अ'ऊं फरिश्ता आं ते नां अ'ऊं उनें लोके दे बारे च जिनेंगी थुआड़ियां नजरं गिणा कनै दिखदियां न, एह आखना आं जे अल्लाह उनेंगी कदें कोई भलाई नसीब नेई करा। जे किश उंदे मनै च ऐ उसी अल्लाह सारे शा बद्ध जानदा ऐ। जेकर अ'ऊं थुआड़ी गल्ला कनै सैहमत होई जां तां अ'ऊं यकीनन जालमें च शामल होई जाड ॥ 32 ॥

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَآتَيْنِي رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِي فَعَمِيتَ عَلَيْكُمْ أَأَنْذَرُكُمْ مَوْهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ۝

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَّا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُّلتَقُوا رَبَّهُمْ وَلِكِنِّي أَرْجُو قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

وَيَقَوْمِ مَنْ يُّضْرَبُ مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ۝

1. धर्म गी जबरन मनोआना नबियें दी रीत नेई ऐ।

उनें गलाया जे हे नूह! तूं सादे कनै बैहस करी चुके दा ऐं, बल्के खूब बैहसी चुके दा ऐं हून इय्ये रेही गोआ ऐ जेकर तूं सच्चे चा ऐं तां तूं जिस अजाब शा असेंगी डरान्ना ऐं उसी सादे पर लेई आ ॥ 33 ॥

उसनै गलाया जे जेकर अल्लाह चाहग तां उसी लेई औग ते तुस उसी ओहदे आहनने शा कदे बी आजज (असमर्थ) नेई करी सकदे ॥ 34 ॥

ते जेकर अ'ऊं थुहाड़ा भला बी चांह तां मेरा भला चाहना तुसेंगी अल्लाह दे अजाब शा बचाने च लाह नेई देग । जेकर अल्लाह एह चांहदा होऐ जे ओह थुहाड़ा सर्वनाश करै तां फी बी ओह थुहाड़ा रब्ब ऐ ते उसै कश तुसेंगी परताया जाग ॥ 35 ॥

क्या ओह गलांदे न जे उसनै इस (अजाब दे बा'यदे)गी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ? तूं उनेंगी आख जे जेकर मैं उसी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ तां मेरे इस खतरनाक जुलमै दा दंड जरूर मिगी गै मिलग (पर थुआड़े पापें दी स'जा मिगी नेई मिलग) की जे जेहका घोर पाप तुस करदे ओ उंदे शा अ'ऊं बेजार ओं ॥ 36 ॥ (रुकू 3/3)

ते नूह पासै एह बी वह्मी कीती गई ही जे जेहके लोक ईमान आहनी चुके दे न उंदे सिवा तेरी कौम चा हून कोई होर शख्स तेरे पर कदे बी ईमान नेई ल्यौग। इस आसतै जे किश ओह करा करदे न ओहदी ब'जा करी तूं बसोस नेई कर ॥ 37 ॥

ते तूं साढ़ी अक्खीं दे सामनै ते साढ़ी वह्मी दे मताबक किशती बनाऽ ते जिनें लोकें जुलम

قَالُوا يَوُحَ قَدْ جَدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا
فَاتَّبِعْنَا تَعِدَانَا إِنَّ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ۝

قَالَ اِنَّمَا يَتَّبِعُكُمْ بِهٖ اللّٰهُ اِنْ شَاءَ
وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِیْنَ ۝

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نَصِیْحَیْ اِنْ اَرَدْتُ
اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ یُرِیْدُ
اَنْ یُعَوِّیْكُمْ ۚ هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَیْهِ
تُرْجَعُوْنَ ۝

اَمْ یَقُولُوْنَ اِفْتَرٰیهِ ۚ قُلْ اِنْ اِفْتَرٰیْتُهٗ
فَعَلٰی اِجْرَامِیْ وَاَنَا بَرِیْءٌ مِّمَّا
تُجْرَمُوْنَ ۝

وَاَوْحِیْ اِلٰی نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ یُّؤْمِنَ مِنْ
قَوْمِکَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ فَلَا تَتَّبِعِ
بِمَا کَانُوْا یَفْعَلُوْنَ ۝

وَاصْبِرِ الْفُلْکَ بِاَعِیْنِنَا وَوَحِیْنَا

दा रस्ता अखत्यार कीते दा ऐ उंदे बारे च मेरे कनै कोई गल्ल नेई कर। ओह जरूर गै गरक कीते जाउन ॥ 38 ॥

ते ओह (नूह) साढ़े हुकमै मताबक किशती बनांदा जंदा हा ते जिसलै बी ओहदी कौम चा बड्डे लोकें दा कोई गरोह ओहदे कशा लंघदा हा तां ओह ओहदे पर हसदा हा। इस पर उसनै उनेंगी गलाया जे जेकर अज्ज तुस लोक साढ़े पर हसदे ओ तां कल्ल अस बी थुहाड़ा मौजू दुआगे आं जियां जे अज्ज तुस साढ़ा मौजू दुआऽ करदे ओ ॥ 39 ॥

फी तुसेंगी तौले गै पता लग्गी जाग जे ओह केहड़ा (गरोह) ऐ जेहदे पर ऐसा अजाब आवा करदा ऐ जेहका उसी अपमानत करी देग ते जेहदे पर स्थाई अजाब नाज़ल होआ करदा ऐ ॥ 40 ॥

इत्थें तक जे जिसलै साढ़ा (अजाब दा) हुकम¹ आई जा ते चश्मे फुटियै बगी पौन तां अस गलागे जे हर भांती दे जानवरें चा नर-मादा इक-इक जोड़ा इस किशती च सुआर करी दे ते अपना टब्बर-टोर बी, सिवाए उसदे जिसदी तबाही दे सबंधें च (इस भ्यंकर अजाब दे औने शा) पैहलें गै साढ़ा अटल हुकम आई चुके दा ऐ ते जेहके तरे पर ईमान ल्याई चुके दे न उनेंगी बी सुआर करी लै ते ओहदे पर थोड़े-हारे लोकें दे सिवा कोई बी ईमान नथा ल्याए दा ॥ 41 ॥

फी जिसलै तफान आई गेआ तां उसनै (अपने साथियें गी) गलाया जे इस किशती च सुआर

وَلَا تَخَاطَبُونَ فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا^١
إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ٣٨

وَيَضَعُ الْقُلُوبُ كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ
مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ٣٩ قَالَ إِنْ
تَسَخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا
تَسَخَرُونَ ٤٠

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ٤١ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٤٢

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ ٤٣ قُلْنَا
أَحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَئِشَيْنِ
وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ
أَمِنٌ ٤٤ وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ٤٥

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا

1. इस थाहरा पर भूत कालक क्रिया दा शब्द बरतोए दा ऐ, पर पवित्र कुरआन अक्सर भविकखवायिणें च भूतकाल शब्द दा प्रयोग करदा ऐ सिर्फ एह दस्सने आस्तें जे एह ऐसी यकीनी गल्ल ऐ जियां जे बीते दे समे च घटी दी कोई गल्ल यकीनी होंदी ऐ।

होई जाओ। इस दा चलना ते इसदा उरहाया जाना अल्लाह दे शुभ नां॑ दी बरकत कनै गै होग। मेरा रब्ब यकीनन बौहत बख्शाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 42 ॥

ते ओह (किशती) फाड़ें आंगर उच्ची लैहरें पर उनेगी लेई जा करदी ही ते उस बेल्लै नूह नै अपनै पुत्तै गी पुकारेआ जिसलै जे ओह (ओहदे शा अलग) दूई बक्खी उठी गेआ हा जे हे मेरे पुत्तर ! साढ़े कनै सुआर होई जा ते मुन्कर लोकें कनै नेई हो (जा) ॥ 43 ॥

उसनै गलाया जे अऊँ हनै कुसै फाड़ै पर जाइयै ठैहरड (ते पनाह लैड) जेहका मिगी इस पानी शा बचाई लैग। उस (नूह) नै गलाया जे अल्लाह दे (इस अजाब दे) हुकम शा अज्ज कोई बी कुसै गी बचाने आह्ला नेई सवाए उसदे जेहदे पर ओह (आपू) रैहम करी देऐ। उससै बेल्ले इक लैहर उंदे मझाटे आई गोई ते ओह गरक कीते जाने आहलें च शामिल होई गेआ ॥ 44 ॥

इसदे बा'द (धरती गी बी) गलाई दित्ता गेआ जे हे धरती ! हून तू अपने पानी गी नींगली (पी) जा ते (गासै गी बी जे) हे आकाश। तू (हून बरने शा) थम्होई जा ते पानी सकाई दित्ता गेआ ते एह मामला खतम करी दित्ता गेआ ते ओह किशती जूदी' नां॑ दे फाड़ै पर रुकी गोई ते गलाई दित्ता गेआ जे हे अजाब दे फरिश्तो ! जालम लोकें आस्तै बिनाश निश्चत करी देओ ॥ 45 ॥

ते नूह नै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते गलाया जे हे मेरे रब्ब ! यकीनन मेरा पुत्तर मेरे परिवार चा

وَمُرْسَهَا ۖ إِنَّ رَبِّي لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ۖ
وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبَيِّ
أَرْكَبَ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَاوِيَ إِلَىٰ جِبَلٍ يَّعَصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ ۖ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ
إِلَّا مَنْ رَحِمَ ۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ
فَكَانَ مِنَ الْمَغْرِقِينَ ۝

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَأِ
أَقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَاسْتَوَتْ عَلَىٰ الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا
لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي

1. गलावे न जे जूदी इक फाड़ै दा नां॑ हा/ एह ज 'गा मजूदा खोज दे मताबक आरमीनिया च ऐ।

ऐ ते तेरा बा'यदा बी अत्त गै सच्चा ऐ ते तूं फैसला करने आहले सारें शा उप्पर (बेहतर ते दुरुस्त) फैसला करने आहला ऐं ॥ 46 ॥

अल्लाह नै गलाया जे हे नूह ! ओह तेरे परिवार चा बिल्कुल नेई, की जे ओह यकीनन बुरे कर्म करने आहला ऐ। इस आस्तै तूं मेरे अगें ऐसी प्रार्थना नेई कर जेहदे बारे च तुगी मेरे पासेआ जानकारी नेई दिती गई होऐ ते अ'ऊं तुगी नसीहत करना आं जे मूरखें आंगर कदें बी कम्म नेई कर ॥ 47 ॥

नूह नै गलाया जे हे मेरे रब्ब ! अ'ऊं इस बारै तेरी पनाह चाहन्नां जे तुगी कोई ऐसा सुआल करां जेहदे बारे च मिगी असली इलम हासल नेई होऐ ते जेकर तूं पैहलें होई चुकी दी मेरी भुल्ल माफ नेई करैं ते रैहम नेई करैं तां अ'ऊं घाटा खाने आहलें चा होई जाड ॥ 48 ॥

(इस पर उसी) गलाया गेआ जे हे नूह ! तूं साढ़े पासेआ (प्रदान कीती गेदी) सलामती ते भांत-सभांती बरकतें कनै जो तेरे पर ते तेरे कनै आहले सम्प्रदायें¹ (वर्गों) पर (उतारियां गेदियां) न सफर² कर ते किश सम्प्रदाय (वर्ग) नेह बी हैन जिनेंगी अस जरूर गै (दुनियां दा आरजी) समान प्रदान करगे (मगर) फी उंदे पर साढ़े पासेआ दर्दनाक अजाब औग ॥ 49 ॥

एह³ (डराने आहला कथन) गैब दी म्हत्तवपूर्ण खबरें चा ऐ जिनेंगी अस तेरे पर वही राहें

مِنْ أَهْلِي وَإِنْ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ⑪

قَالَ يُونُسُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تُشْغَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ⑫

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَسِرِينَ ⑬

قِيلَ يُونُسُ اهُبْ بِسَلْمٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأَمْرٌ سُمَّيْتَهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ فِتْنَةٌ مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑭

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا

1. पता चलेआ ऐ जे हजरत नूह दी जुबुव्वत दा समां इक लम्मे अरसे तगर रेहा ते ओहदे समे च केई धार्मिक सम्प्रदाय बने ते बिगड़े।
2. इस थाहरा पर सफर दा मतलब किशती दा सफर नेई बल्के जुबुव्वत दे समे दा सफर ऐ।
3. एह हजरत नूह दी व्हानी दा ब्यौरा नेई बल्के हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लललम दी कौम पर औने आहले अजाब दी खबर दिती जा करदी ऐ।

उतारने आं। तू इस शा पैहलें इनेंगी नथा जानदा ते नां तेरी कौम दे लोक गै जानदे हे। इस आस्तै तू सबर शा कम्म लै। अच्छ अन्जाम सच्चें गै संयम अखत्यार करने आहलें दा गै होंदा ऐ ॥ 50 ॥ (रुकू 4/4)

ते असें आद कौम कश उंदे भ्राऽ हूद गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो। उसदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नेई ऐ (ओहदे शरीक बनाने च) तुस सिर्फ झूठ घड़ने आहले ओ ॥ 51 ॥

हे मेरी कौम! अ'ऊं इस कम्मा दा तुंदे शा कोई बदला नेई मंगदा। मेरा बदला उस हस्ती दे जिम्मै ऐ जिसनै मिगी पैदा कीते दा ऐ। क्या फी बी तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे ॥ 52 ॥

ते हे मेरी कौम! तुस अपने रब्ब शा माफी दी प्रार्थना करो फी ओहदे अगें झुकी जाओ जेहदे नतीजे च ओह थुआड़े आस्तै खूब ब'रने आहला बदल भेजग ते तुसेंगी ताकत दे बा'द ताकत (समुद्धि ते खुशहाली) प्रदान करग। इस आस्तै तुस मुलजम बनियै अल्लाह शा मूह नेई फेरो ॥ 53 ॥

उनें गलाया जे हे हूद! तू साढ़े सामनै (अपने दा'वे दा) कोई जाहरा-बाहरा सबूत नेई ल्याया ते अस सिर्फ तेरे आखने पर अपने उपास्य देवतें गी छोड़ी नेई सकदे ते नां गै अस तेरे पर ईमान ल्यौंगे ॥ 54 ॥

(तेरे बारे च) अस इसदे सिवा होर किश नेई आखदे जे साढ़े उपास्यें चा कोई उपास्य बुरे

كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

وَالِى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يُقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥١﴾

يُقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنِ اجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

وَيُقَوْمِ اسْتَغْفِرُورًا بِكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا

बिचार कन्नै तेरे पिच्छें पेई गेआ ऐ। उसनै गलाया जे अ'ऊं अल्लाह दी इस गल्ला दा गुआह करार दिन्ना ते तुस बी गुआह र'वो जे जिस कुसै गी तुस अल्लाह दा शरीक करार दिंदे ओ अ'ऊं ओहदे शा बेजार (बिरक्त) आं ॥ 55 ॥

(इस आसतै जेकर एह मेरी भुल्ल ऐ) तां उस (अल्लाह) दे सिवा तुस सब मिलियै मेरे खलाफ खड़जैतर रचो ते मिगी कोई ढिल्ल नेई देओ ॥ 56 ॥

अ'ऊं अल्लाह पर भरोसा करना जो मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ बी रब्ब ऐ ते आखना जे धरती पर चलने-फिरने आह्ला कोई बी जीव-जैतु ऐसा नेई जेहदी चोटी (दे बाल) उस (अल्लाह) नै पकड़ी' दी नेई होऐ। मेरा रब्ब यकीनन मोमिनै दी मदद आसतै सिद्धे रस्ते पर खड़ोते दा ऐ (ते अपने पासै औने आहलें दी फहाजत कर करदा ऐ) ॥ 57 ॥

इस आसतै जेकर तुस मेरे शा मूह फेरी लैगे ओ तां एहदे च मेरा कोई नुकसान नेई, की जे जेहकी तलीम देइयै मिगी तुंदे कश भेजेआ गेदा ऐ ओह अ'ऊं तुंदे तक पजाई चुके दा आं ते (जेकर तुस मूह फेरी लैगे ओ तां) मेरा रब्ब कुसै दूई कौम गी थुआड़ी ज'गा लैने आह्ला बनाई देग ते तुस उसी किश बी नुकसान नेई पजाई सकगे ओ। यकीनन मेरा रब्ब हर चीजै दा म्हाफज (रक्षक) ऐ ॥ 58 ॥

ते जिसलै साढ़ा (अज़ाब दा) हुकम आई गेआ तां उस बेल्लै असें हूद गी बी ते जेहके लोक ओहदे पर ईमान ल्याई चुके दे हे उनेंगी बी (उस अज़ाब शा) अपनी रैहमत कन्नै बचाई लैता ते असें उनेंगी इक भ्यंकर अज़ाब शा बचाई लैता ॥ 59 ॥

بِسْوَةٍ ۖ قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ مَا
أَتَىٰ بَرِيءٌ مِّمَّا تَشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ۖ
لَا تُظْرُونِ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۖ
مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا
إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ بِهِ
إِلَيْكُمْ ۖ وَيَسْخُلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ
وَلَا تَصْرُوتُمْ سَيِّئًا ۖ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ۖ وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

1. यानी ओहदे बस जां काबू च नेई होऐ।

ते एह (घमंडी) आद गै हे जिनें (जानी-बुझी) अपने रब्ब दे नशानें दा इन्कार कीता हा ते ओहदे रसूलें दी ना-फरमाना कीती ही ते हर-इक उद्दंडी ते सच्च दे बैरी दी आज्ञा दा अनुसरण (पैरवी) करन लगी पे हे ॥ 60 ॥

उंदे पिच्छें इस दुनियां च बी लानत लाई दिती ऐ ते क्यामत आहलै रोज बी (लाई दिती जाग) सुनो! आद नै यकीनन अपने रब्ब (दे स्थानें) दी ना-शुकरी कीती ही। सुनो! (अस अज्ञाब दे फरिश्तें गी गलाने आं जे) आद यानी हूद दी कौम आस्तै लानत निश्चत करी देओ ॥ 61 ॥ (स्कू 5/5)

ते समूद कश असें उंदे भाऽ सालेह गी भेजेआ हा। उसनै उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो, ओहदे अलावा थुआड़ा कोई बी उपास्य नैई। उससै नै तुसेंगी धरती चा तुआलेआ (ते श्रेष्ठता प्रदान कीती) ते ओहदे च तुसेंगी बसाया। इस आस्तै तुस ओहदे शा माफी मंगो ते पूरी चाल्ली ओहदे अगें झुकी जाओ। यकीनन मेरा रब्ब बौह्त करीब ऐ ते प्रार्थनां कबूल करने आह्ला ऐ ॥ 62 ॥

उनें गलाया हे सालेह! इस शा पैहलें ते तूं साढ़े बश्कार आशा दा केंदर (समझेआ जंदा) हा। हून क्या तूं (इस अकलमंदी दे बावजूद बी) असेंगी इस गल्ला शा रोकना ऐं जे अस ऐसी चीजा दी अबादत करचै जेहदी अबादत साढ़े बब्ब-दादा करदे आए न? ते (सच्च ते एह ऐ जे) जिस गल्ला पासै तूं असेंगी बुलान्ना ऐं ओहदे बाँरे च अस इक बे-चैन करी देने आहले शक्क च पेई गेदे आं ॥ 63 ॥

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝

وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۝
أَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمُ هُودٍ ۝

وَالِى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقَوْمِ ۝
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرُهُ ۝ هُوَ
أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ
فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ ۝
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ۝

فَأَنذَرْتُهُمْ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝
وَأَنذَرْتُهُمْ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝
وَأَنذَرْتُهُمْ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝
مُرِيبٌ ۝

उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! (दस्सो ते सेही) जेकर अ'ऊं अपने रब्ब पासेआ थोए दे कुसै साफ-शफाफ सबूत पर आं तां उसनै मिगी अपनी तरफ इक खास रेहमत प्रदान कीती दी ऐ तां (ओहदे होंदे होई) जेकर अ'ऊं ओहदी ना-फरमान्नी करां तां अल्लाह दे मकाबले च कु'न मेरी मदद करग। तां ते तुस मिगी घाटे दे सिवा कुसै दूई गल्ला च नई बधागे ओ ॥ 64 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! एह कंटनी¹ ओह ऐ जिसी अल्लाह नै थुआड़े आस्तै इक नशान बनाया ऐ। इस आस्तै तुस उसी अजाद फिरना देओ तां जे एह अल्लाह दी धरती च (चली-फिरियै) खा-पिय्यै ते इसी कोई तकलीफ नई पजाओ बरना तुसंगी तौले औने आह्ला इक अजाब पकड़ी लैग ॥ 65 ॥

इस पर उनें तलोआरी कनै ओहदियां सदां (लतां) बड़ही दितियां, जेहदे पर उसनै उनेंगी गलाया जे तुस त्रै दिन (तक) अपने घरे च (अपने हासल कीते दे समाने दा) लाह लेई लैओ। एह बा'यदा ऐसा बा'यदा ऐ जेहका झूठा नई होग ॥ 66 ॥

फी जिसलै साढ़ा (अजाब दे बारे च) हुकम आई गेआ तां असें सालेह गी ते ओहदे पर ईमान आहनेने आहलें गी अपनी खास रेहमत रहें हर मसीबत शा खास कर उस ध्याड़े दी रुसवाई (अपमानता) शा बचाई लैता। यकीनन तेरा रब्ब बौहत शक्तिशाली ते समर्थवान ऐ ॥ 67 ॥

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
فِرِّي وَأَنْتُمْ مِنْهُ رَحِمَةً فَمَنْ يَضُرُّنِي
مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي
غَيْرَ تَخْيِيرٍ ۝

وَيَقَوْمِ هَذِهِ نَافَةٌ لِّلْكُمَايَةِ قَدْ زُورَهَا
تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ
فِيَا هَٰؤُلَاءِ عَذَابٌ قَرِيبٌ ۝

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّنَا فِي دَارِكُمْ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعَذَابُكُمْ مَّكْدُوبٌ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا بَنِيَّاصِلِحًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ
يَوْمٍ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

1. हज़रत सालेह उस कंटनी पर सुआर होइयै सफर ते प्रचार करदे होंदे हे। अल्लाह नै उस कंटनी गी उंदी कौम दे लोके आस्तै नशान बनाई दिता ते गलाया जे एहदा कतल करी देने दा एह अर्थ होग जे तुस लोक हज़रत सालेह दे धर्म-प्रचार गी रोकदे ओ। एह ऐसा कम्म ऐ जेहदे पर अजाब दा औना निर्भर ऐ।

ते जिन्हें जुलम कीता हा उनेंगी उस अज़ाब नै पकड़ी लैता ते ओह अपने-अपने घरें च (अज़ाब कारण) धरती कन्नै चिमटे¹ दे होई गे (यानी धरती कन्नै गै लगगे दे रेही गे) ॥ 68 ॥

आखो जे ओह उस देश च कदें बस्से गै नथे। सुनो! समूद ने अपने रब्ब दे स्थानें दी ना-शुकरी कीती ही। सुनो! (अज़ाब दे फरिश्तें गी हुकम दिता गेआ जे) समूद आस्तै लानत निश्चत करी देओ ॥ 69 ॥ (रुकू 6/6)

ते यकीनन साढ़े दूत इब्राहीम कश शुभ-सूचना ल्याए हे ते गलाया हा जे साढ़े पासेआ तुसेंगी सलाम होऐ। उसनै गलाया जे थुआड़े आस्तै बी म्हेशां दी सलामती होऐ। फी ओह तौले गै भुन्नेआ गेदा इक बच्छा लेई आया ॥ 70 ॥

इस आस्तै उसनै जिसलै उंदे हत्थें गी दिक्खेआ जे ओहदे (खाने) तगर नेई पुजदे तां उसने उंदे इस ब्यहार गी गैर-ममूली² समझेआ ते एहदे शा खतरा मसूस कीता³। इस पर उनें गलाया जे तूं खौफ नेई कर। असेंगी ते लूत दी कौम कश भेजेआ गेदा ऐ ॥ 71 ॥

ते ओहदी घरेआहली बी लागै गै खड़ोती दी ही, इस पर ओह बी घबराई⁴ तां असें उसी ओहदी तसल्ली आस्तै इस्हाक ते इस्हाक दे बा'द याकूब दे पैदा होने दा शुभ-समाचार सुनाया ॥ 72 ॥

وَآخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيمِينَ ۝

كَانَ لَمْ يَعْتَوِ فِيهَا ۝ أَلَا إِنَّ تَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۝ أَلَا بَعْدَ تَمُودٍ ۝

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ۝

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَحْزَنْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ۝

وَأَمْرًا لَهُ قَائِمَةٌ فَصَحَّكَتُ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَقَ ۖ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَقَ يَعْقُوبَ ۝

1. मूल शब्द जासेमीन आस्तै दिक्खो सूर: आराफ टिप्पणी आयत नं. 79

2. इस दा इक अर्थ एह बी ऐ जे उनेंगी बचितर प्रकृति दे मनुक्ख समझेआ।

3. यानी होई सकदा ऐ जे ओह कोई अशुभ समाचार लेइयै आए दे न।

4. मूल शब्द जहिकत दा अर्थ बे-चैन होई जाना बी होदा ऐ।

उसनै गलाया जे हाय! मेरी बद-किसमती! क्या अ'ऊं (बच्चे गो) जनम देख हालांके अ'ऊं बुझी होई चुकी दी आं ते मेरा घरैआहला बी बुढ़ापे दी हालत च ऐ? एह गल्ल सच्चें गै अजीब ऐ ॥ 73 ॥

उनें गलाया जे क्या तू अल्लाह दी गल्ला पर तज्जब (रहानगी) बुझनी ऐं? हे उस घरै आहलेओ! तुंदे पर ते अल्लाह दी रहमत ते ओहदियां हर चाल्ली दियां बरकतां नाजल होआ करदियां न (इस आस्तै धुआड़े लेई ते एह गल्ल अजीब नेई होनी चाही दी)। ओह यकीनन बौहत गै तरीफें आहला ते बड़े गौरव आहला ऐ ॥ 74 ॥

फी जिसलै इब्राहीम दी घबराट दूर होई गई ते उसी शुभ समाचार बी मिली गेआ तां ओह फी लूत दी कौम दे बारे च साढ़े कनै लड़न लगा ॥ 75 ॥

इब्राहीम अति-ऐत सैहन्शील, दर्दमंद (दिल रक्खने आहला) ते साढ़े सामनै बार-बार झुकने आहला हा ॥ 76 ॥

(इस पर असें उसी गलाया जे) हे इब्राहीम! तू इस (सफारश) शा रुकी जा, की जे तेरे रब्ब दा आखरी हुकम आई चुके दा ऐ, ते इनें मुन्करें दी ऐसी हालत ऐ जे इंदे पर नेई टलने आहला अजाब आइयै रौहग ॥ 77 ॥

ते जिसलै साढ़े भेजे दे दूत लूत कश आए तां उसी उंदे कारण गम' (दुख) होआ ते उसनै

قَالَتْ يَوَيْلَيَّ اِلٰهِيْ وَ اَنَا عَجُوْرٌ وَ هٰذَا بَعْلِيْ سَيِّحًا اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ۝

قَالُوْا اَتَعْجِبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحِمْتُ اللّٰهَ وَ بَرَكَتُهُ عَلٰىكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرُّوْعُ وَ جَآءَتْهُ الْبَشْرٰى يُجَادِلُنَا فِى قَوْمٍ لُّوْطٍ ۝

اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ ۝

يٰۤاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرٌ رَّبِّكَ ۚ وَ اِنَّهُمْ اٰتِيَهُمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ۝

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِىِّءَ بِهٖمُ

1. हजरत लूत हजरत इब्राहीम दे भतीजे हे। ओह पैहलें इराक़ देश च बास करदे हे फी फ़लस्तीन च रौहन लगे। इस देश च ओह ओपरे हे। उंदी कौम नै उनेगी ओपरे लोकें गो अपने कश उरहाने शा रोके दा हा। दिक्खो सूर: हिज़्र आयत 7, पर ओह प्रौहनचारी नभाने दी आदत शा मजबूर हे जिसलै उनें महान दिक्खे ते बिचार कीता जे ओह उनेगी अपने घर लेई गे तां कौम दे लोक नराज होई जाडन। इस आस्तै उनेगी इस बिचार कनै दुख होआ।

अपने दिलै च तंगी मसूस कीती ते गलाया जे अजै दा ध्याड़ा बौहत सख्त सेही होंदा ऐ ॥ 78 ॥

ते ओहदी कौम दे लोक (रोहै च) दौड़दे ओहदे कश आए ते (एह पैहला मौका नथा) पैहलें बी ओह लोक अतिऐत घोर पाप करदे हे। उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दी लोको! एह मेरियां धियां (जो थुआड़े गै घरें च ब्याही दिती दियां) न। ओह थुआड़े आस्तै (ते थुआड़ी इज्जत बचाने आस्तै) अत पवित्तर दिलें ते पवित्तर ख्यालें आहलियां न। इस आस्तै तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मेरे मम्हानें (प्रौहनें) दी मजूदगी च मिगी अपमानत नेई करो। क्या तुंदे चा कोई बी समझदार आदमी नेई ऐ? ॥ 79 ॥

ओह बोल्ले जे यकीनन तुगी पता लग्गी चुके दा ऐ जे तेरी धीरी^१ दे बारे च असंगी कोई हक्क हासल नेई ऐ ते जे किश अस चाहन्ने आं तूं उसी जानना ऐ ॥ 80 ॥

उसनै गलाया जे काश! मिगी थुआड़े मकाबले च किसै किसम दी कोई ताकत हासल होंदी तां अ'ऊं थुआड़ा मकाबला करदा, पर जेकर एह नेई तां फी इय्यै इक रस्ता बाकी ऐ जे अ'ऊं इक शक्तिशाली सत्ता दा सहारा^२ लैं ॥ 81 ॥

وَصَاقَ بِهِمْ دُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ ۖ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ ۖ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتٌ هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا فِي صِيفِي ۖ أَتَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ۝

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْفِي بِبَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ۖ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نَرِيدُ ۝

قَالَ لَوْ أَنَّ فِيكُمْ قُوَّةً أَوْ أَوْعَىٰ إِيَّيْ رُكْنٍ شَدِيدٍ ۝

- हजरत लूत दियां दऊं धीयां उससै शैहर ब्याही दियां हियां (अहदनामा क़दीम पैदाइश भाग 19 आयत 15) किश मुसलमान टिप्पणीकार भलेखे च एह अर्थ लैंदे न जे मेरी कुड़ियें कन्ने भोग-बलास करी लैंओ, पर मेरे प्रौहनें गी किश नेई गलाओ। एह इक बे-हद खतरनाक बचार ऐ ते इस नबी दी ज़ात पर हमला ऐ। आयत दा सार साफ ऐ ते जियां पवित्तर कुर'आन ते बाइबिल शा जाहर ऐ जे उनें लोके गी रोह इस गल्ला दा हा जे ओह ओपरे लोके गी अपनै घर की लेई आए। एह मन्शा नथी जे उनें मम्हानें कन्ने भोग-बलास करन। तौरात मूजब हजरत लूत दियां दऊं कुड़ियां पैहलें थमां गै उनें लोके च ब्याही दियां हियां, उंदे पासै संकेत करना हजरत लूत गी मूरख बनाना ऐ। हजरत लूत सिर्फ एह आखदे न जे इनें कुड़ियें दी मजूदगी शा तुस समझी सकदे ओ जे अ'ऊं जां मेरे प्रौहनें तुंदे कन्ने कोई गद्दारी नेई करगे। इस आस्तै खाह-मखाह घबरांदे की ओ।
- यानी ओह ते पैहलें गै सादियां धीयां-नूहां न। असें ते ओपरे-अनजान प्रौहनें पर इतराज कीता ऐ।
- यानी थुआड़े बुरे कर्म शा सुरक्षत रौहने आस्तै अल्लाह अगें प्रार्थना करां।

इस पर उन्हें (महानें) गलाया जे हे लूत! यकीनन अस तेरे रब्ब दे भेजे दे! दूत आं ते अस जानने आं जे ओह तेरे तक कदें बी नेई पुज्जी सकदे। (उंदी तबाही दा समां आई चुके दा ऐ) इस आस्तै तू रातीं दे कुसै पैहर अपना टब्बर लेइयै इत्थुआं तौले उठी जा ते तुंदे चा कोई जना बी तांह-तुआंह नेई दिक्खै। इस चाल्ली तुस सुरक्षत रौहगे ओ! हां! तेरी लाड़ी ऐसी ऐ जे जेहका अजाब उंदे पर आए दा ऐ, ओह ओहदे पर बी औने आह्ला ऐ ते उंदी तबाही दा निश्चत समां औने आहली भ्याग ऐ ते क्या भ्याग लागै नेई ऐ? ॥ 82 ॥

फी जिसलै साढ़ा (अजाब सरबंथी) हुकम आई गेआ तां असें उस बस्ती गी उलट-पलट करी दिता ते ओहदे पर सुक्की मिट्टी दे बने दे पत्थरें दी लगातार बरखा बरहाई ॥ 83 ॥

जो तेरे रब्ब दे इलम च (उंदे आस्तै गै) निश्चत कीते गेदे हे ते एह अजाब इने जालमें शा बी दूर नेई ॥ 84 ॥ (रुकू 7/7)

ते मद्यन कौम कश असें उंदे भ्राऽ शुऐब गी (नबी बनाइयै) भेजेआ। उसनै उर्नेगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो। ओहदे अलावा थुआड़ा कोई बी उपास्य नेई ते नाप ते तोल च कमी नेई करा करो। अ'ऊं (इसलै) यकीनन तुसंगी अच्छी हालत च दिक्खा करना ते (कनै गै) अ'ऊं थुआड़े बारे च तबाही करने आहले दिनै दे अजाब थमां डरा करना ॥ 85 ॥

قَالُوا لَوْلَا رُسُلُ رَبِّكَ لَكُنَّا رَبًّا
إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا نَّكَ
إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ الصُّبْحُ
بِقَرِيبٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّنْ سَجَاجٍ
مِّنْ صُودٍ ۝
مَّسُومَةً عِنْدَ رَبِّكَ ۚ وَمَاهِي مِنَ
الظَّالِمِينَ يَبْعِدُ ۝

وَالْمَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۚ وَلَا
تَتَّقُوا الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ ۚ إِنَّ
أَرْبَكُمْ بِخَيْرٍ ۚ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ تُخِيطُ ۝

1. ओह शख्स देश-भगत हे जिनेंगी अल्लाह नै इस आस्तै भेजे दा हा जे की जे ओह बदेसी न इस आस्तै इन लोकेँ दी अगुआई च कोई ठकाना पाई सकन ते परेशान नेई होन।
2. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललम दे समे दे जालमें शा एह अजाब टली नेई सकदा।

ते हे मेरी कौम दे लोको! तुस माप ते तोल
गी इन्साफ कन्नै पूरा करा करो। ते लोकें गी
उंदिंयां चीजां घट्ट नेई देआ करो। ते फसादी
बनियै धरती च खराबी नेई फलाओ ॥ 86 ॥

जेकर तुस सच्चे मोमिन ओ तां (यकीन रक्खो
जे) अल्लाह दा (थुआड़ै कश) बाकी छोड़े
दा धन गै थुआड़े आस्तै ज्यादा बेहतर (ते
मुबारक) ऐ ते अ'ऊं थुआड़े पर कोई नगरान
(बनाइयै) नेई (भेजेआ गेदा। अ'ऊं ते सिर्फ
इक उपदेशक आं) ॥ 87 ॥

उनें गलाया जे हे शुऐब! क्या तुगी तेरी नमाज
हुकम दिंदी ऐ जे जिस चीजै दी साढ़े पुरखे
अबादत करदे आए न उसी अस छोड़ी देचै?
जां इस (गल्ला) गी (छोड़ी देचै) जे अपनी
धन-दौलत दे बारे च जो कुछ चाहचै करचै।
जेकर एह सच्च ऐ तां ते तूं सच्चै गै बड़ा
अकलमंद (ते समझदार) आदमी ऐं ॥ 88 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! भला
दस्सो ते सेही जेकर एह (साबत होई जा)
जे अ'ऊं (अपने दा'बे दी नीह) अपने रब्ब
दी दिक्ती दी कुसै रोशन दलील पर रक्खनां ते
उसनै मिगी अपने कशा बेहतर (ते पसंदीदा)
रिश्क दिते दा ऐ (तां तुस कल्लै गी अल्लाह
दे सामनै केह जवाब देगे ओ?) ते अ'ऊं एह
नेई चांहदा जे जिस गल्ला शा अ'ऊं तुसेंगी
रोकां (ओहदे शा तुस रुकी जाओ ते आपूं
अ'ऊं) थुआड़ै खलाफ' उसै गल्ला गी करने
दी कोशिश करां? अ'ऊं ते सिर्फ सुधार करने
दे सिवा, जेहदी जिन्नी मेरे च शक्ति ऐ, होर
किश नेई चांहदा ते मेरा तफोक पाना अल्लाह

وَيَقَوْمٍ أَوفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ وَلَا يَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝
بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝

قَالُوا لَيْسَ غَيْبُ أَصْلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ
تُتْرِكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي
أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۚ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ
الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَحَاِلَ فُكْمَ إِلَى مَا أَنهَكُم
عَنْهُ ۚ إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا
اسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

1. मुन्कर लोकें एह समझेआ जे शुऐब असेंगी धोखा देखै अपना बपार बधाना चांहदा ऐ। हजरत शुऐब नै इस बिचार
दा खंडन करदे होई जेहका जवाब दिता ओह इस आयत च ब्यान कीता गेदा ऐ।

(दी गै किरपा ते रैहम) कन्नै संबधत ऐ।
उस्सै पर मेरा भरोसा ऐ ते अ'कं उस्सै दे
अगें बार-बार झुकना आं ॥ 89 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! (दिक्खेओ कुतै
थुआड़ी) मेरे कन्नै दुश्मनी तुसेंगी इस गल्ला
आस्तै नेई पलैरै (उकसाऽ) जे तुस ऊऐ नेही
बिपता नेई स्हेड़ी लैओ जनेही जे नूह दी
कौम, जां हृद दी कौम जां, सालेह दी कौम
दे लोकें पर बिपता आई ही ते लूत दी कौम
ते तुंदे शा किश ऐसी दूर बी नेई ऐ ॥ 90 ॥

ते तुस अपने रब्ब अगें माफी आस्तै प्रार्थना
करो ते फी ओहदे अगें पूरी चाल्ली झुकी
जाओ। यकीनन मेरा रब्ब बार-बार रैहम करने
आह्ला ते बौहत गै प्रेम करने आह्ला ऐ ॥ 91 ॥

उनें गलाया जे हे शुऐब! जे किश तू आखना
ऐं ओहदे चा मता-हारा हिस्सा सादी समझा
च नेई औंदा ते अस तुगी अपने बशकार इक
कमजोर शख्स समझने आं। ते जेकर तेरा
गरोह नेई होंदा तां अस तेरे पर पथरैदु'
करी दिंदे ते तू आपू बी सादी नजरें च
कोई इज्जत दे काबल वजूद (शख्स) नेई ऐं
॥ 92 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! क्या
मेरा गरोह' थुआड़ी नजरें च अल्लाह दी निसबत
ज्यादा इज्जत दे काबल ऐ? हालांके तुसें
ओहदे शा मूंह फेरी रक्खे दा ऐ ते जे किश
तुस करदे ओ मेरा रब्ब उसी चंगी चाल्ली
जानदा ऐ ॥ 93 ॥

وَيَقَوْمٍ لَا يُجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقَ أَنْ
يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ
قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمَ لُوطٍ
مِّنْكُمْ بَعِيدٌ ۝

وَأَسْتَغْفِرُكُمْ وَأَرْبَابَكُمْ ثُمَّ تَوَبَّوْا إِلَيْهِ ۝ إِنَّ
رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ۝

قَالُوا لَيْسَ عِيبٌ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا إِمَّا
تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرُّكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْ لَا
رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا
بِعَزِيزٍ ۝

قَالَ يَقَوْمِ أَرْهَطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ
اللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرٌ مِّنْكُمْ وَرَأَىٰ كُفْرَ ظَهْرِيَّا
إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝

1. मुलजम गी धरती च अद्धा दब्बियै लोकें द्वारा पत्थर मारी - मारी उसी मारी देने दी इक स'जा जेहकी अरब देशें च प्रचलत ही।
2. मूल शब्द 'रहत' ऐसे गरोह गी आखदे न जेहदे च त्रै शा नौ तगर पुरश गै पुरश (मड़द) होन जनानी कोई नेई होऐ यानी सिर्फ मड़दें दा जत्था।

हे मेरी कौम दे लोको ! तुस अपनी ज'गा अपना कम्म करदे जाओ अ'ऊं बी अपनी ज'गा पर अपना कम्म करा करना। तुसंगी तौले गै पता लगगी जाग जे ओह कु'न ऐ जेहदे पर अपमान जनक अजाब औंदा ऐ ते कु'न झूठा ऐ (ते कु'न सच्चा) ते तुस (बी अपने ते मेरे अन्जाम दा) इन्तजार करो। अ'ऊं बी यकीनन थुआड़े कनै (नतीजे दा) इन्तजार करड ॥ 94 ॥

ते जिसलै साढ़ा (अजाब सरबन्धी) हुकम आई पुज्जा तां असें शुऐब गी ते उनें लोकें गी जेहके ओहदे पर ईमान ल्याए दे हे अपनी खास रहमत कनै (उस अजाब शा) बचाई लैता ते जिनें जुलम (दा रस्ता) अखत्यार कीते दा हा उनेंगी उस अजाब नै पकड़ी लैता ते ओह अपने-अपने घरें धरती कनै चिमटे दे गै तबाह होई गे ॥ 95 ॥

आखो जे ओह उनें घरें च कदें बस्से गै नथे। सुनो! मद्दन आसतै बी अल्लाह नै लानत निश्चत कीती ही जियां जे उसनै समूद आसतै लानत निश्चत कीती ही ॥ 96 ॥ (रुकू 8/8)

ते यकीनन असें मूसा गी हर चाल्ली दे चमत्कार ते रोशन दलील देइयै भेजेआ हा ॥ 97 ॥

फिरऔन ते उसदी कौम दे बड़डे लोकें कश(भेजेआ हा) पर उनें (मूसा गी छोड़ियै) फिरऔन दे हुकम दी पैरवी कीती ते फिरऔन दा हुकम कदें बी स्हेई नथा ॥ 98 ॥

क्यामत आहलै ध्याड़े ओह (फिरऔन) अपनी कौम दे अगें-अगें चलग ते ओह उनेंकी नरकै दी अग्गी च जाई उतारग (यानी नरकै दी अग्गी च लेई जाग), फी ओह घाट बी ते ओहदे च

وَيَقُومِ اَعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّىْ
عَامِلٌۢ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَۙ مَنْ يَّاتِيْهِ
عَذَابٌۢ يُّزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌۢ
وَاَرْتَقِبُوْا اِنِّىْ مَعَكُمْ رَقِيْبٌۙ ۝

وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًاۙ وَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍۭ مِنَّاۙ وَاَحَدَتِ الَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا النَّصِيْحَةَۙ فَاَصْبَحُوْا فِىْ دِيَارِهِمْ
جُثِيْنٌۙ ۝

كَانَ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَاۙ اَلَا بُعْدًا لِّلْمَدِيْنِ
كَمَا بُعْدَتْ ثَمُوْدُۙ ۝

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰیٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍۙ ۝
اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلٰٓئِهٖۙ فَاتَّبَعُوْا اَمْرَ
فِرْعَوْنَۙ وَمَا اَمْرُ فِرْعَوْنَۙ بِرَشِيْدٍۙ ۝

يَقْدُمُ قَوْمُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۙ فَاُوْرَدَهُمُ
النَّارَۙ وَبِئْسَ الْوُرْدُ الْمُوْرُوْدُۙ ۝

(ओहदे पर) उतरने आहले बी बुरे होडन
॥ 99 ॥

ते इस संसार च बी उंदे पिच्छें लानत लाई
दिती गेई ऐ ते ब्यामत आहलै रोज बी लाई
दिती जाग। एह् इनाम¹ जेहका उनेंगी दित्ता
जाने आहला ऐ बौहत गै बुरा ऐ ॥ 100 ॥

एह् (तबाह कीती गेदी) बस्तियें दे समाचारें
दा इक हिस्सा ऐ। अस उसी तेरे सामनै ब्यान
करने आं। उंदे चा किश (बस्तियां अजे तक)
खड़ोती दियां न(यानी उंदे नशान मजूद न)
ते किश तबाही दी हालत च न (यानी उंदे
नशान तक मिटी गेदे न) ॥ 101 ॥

ते असें उंदे पर कोई जुलम नथा कीता बल्के
उनें आपू गै अपनी जानें पर जुलम कीता हा।
फी जिसलै तेरे रब्ब (दे अजाब) दा हुकम
आई गेआ तां उनें उंदे उपास्यें जिनेंगी ओह्
अल्लाह दे सिवा पुकारे होंदे हे, लेश मात्र बी
फायदा नेई पुजाया ते तबाही च पाने दे सिवा
उनें (कुसै गल्ला च) उनेंगी नेई बधाया ॥ 102 ॥

ते तेरे रब्ब दी पकड़ (जिसलै ओह् बस्तियें
गी इस हालत च जे ओह् जुलम पर जुलम
करा दियां होन, पकड़दा ऐ) इस्सै चाल्ली
होंदी ऐ ते यकीनन ओहदी पकड़ बड़ी गै
दर्दनाक ते सख्त होंदी ऐ ॥ 103 ॥

जेहका शख्स आखरत (महा प्रलेआ) दे अजाब
शा डरदा होऐ, यकीनन ओहदे आसतै खुदा दी
पकड़ च इक (इबरत नाक/नसीहत कराने
आहला) नशान पाया जंदा ऐ। एह् इक ऐसा
दिन (औने आहला) ऐ जेहदे आसतै लोकें

وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ نَعْتَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
بِئْسَ الرَّفْدُ الْمَرْفُودُ ۝

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا
قَابِئٌ مَّوْحِشٍ ۝

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ
رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى
وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۖ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ
الْآخِرَةِ ۚ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ
النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

1. तनज दे तौरें पर स'जा दा नांइ इनाम रखे दा ऐ, की जे मुन्कर लोक संसार च इय्यै आखदे होंदे न जे अल्लाह कश
बी असेंगी चींगियां चीजां मिलडन।

गी ज 'मा कीता जाग ते एह् ऐसा दिन होग
जिसी सारे लोक दिखडन। ॥ 104 ॥

ते अस उसी सिर्फ इक निश्चत सभे तगर पिच्छे
सुट्टा करने आँ ॥ 105 ॥

जिस बेल्लै ओह् आई जाग कोई बी उस
(अल्लाह) दी आज्ञा दे बिना गल्ल नेई करी
सकग। फी उंदे चा किश ते बद-नसीब साबत
होडन ते किश खुश-नसीब होडन ॥ 106 ॥

इस आस्तै जेहके बद-नसीब साबत होडन
ओह् अगगी च (दाखल) होडन । ओहदे च
कदें ते उंदे पीड़ा कनै लम्मे साह निकला
करदे होडन ते कदें हिचकी दी हालत आंगर
साह (निकला करदे होडन) ॥ 107 ॥

ओह ओहदे च उस बेल्ले तगर बास करदे
रौहडन जिच्चर जे धरती ते गास कायम' न
सिवाए उस अरसे दे जेहका तेरा रब्ब चाह।
तेरा रब्ब जो चांहदा ऐ उसी पूरा करियै रौहदा
ऐ ॥ 108 ॥

ते जेहके खुश-नसीब होडन ओह् सुगै च
उच्चर बास करडन जिच्चर गास ते धरती कायम
न, सिवाए उस बेल्ले दे जो तेरा रब्ब चाह।
एह् ऐसी देन ऐ जो कदें खतम' नेई कीती
जाग ॥ 109 ॥

इस आस्तै (हे मुखातब) ! जेहकी अबादत
एह् लोक करदे न तू ओहदे झूठ होने च कुसै
चाल्ली दा शक्क नेई कर। एह् उससै चाल्ली
दी अबादत करदे न जिस चाल्ली दी अबादत

وَمَا تُؤْخِرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدُّودٍ ۝

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ
فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ۝

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَيُنَادُونَ النَّارَ لَهُمْ فِيهَا
زَفِيرٌ وَسَمِيرٌ ۝

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ
وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فَيَنُودُونَ الْجَنَّةَ خَالِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ ۚ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ۝

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ
مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ
مِّن قَبْلُ ۚ وَآنَا لَمُوقُوهُمْ نَصِيبُهُمْ

1. एह सिर्फ इक मुहावरा ऐ बरना कुरआन करीम शा इय्यै साबत ऐ जे इक दिन नरकै चा सारे नरक बासी निकली जाडन।
2. पवित्र कुरआन शा सिद्ध होंदा ऐ जे सुगै बासियें दे गास ते धरती सदा कायम रौहडन ते उंदा इनाम कदें खतम नेई होग। इस आस्तै एह वाक्य सिर्फ खुदाई अदब आस्तै ऐ।

غَيْرَ مَقْصُودٍ ۝

۝

उंदे शा पैहलें उंदे पुरखे करदे होंदे हे ते अस
यकीनन उनेंगी बी उंदा पूरा-पूरा हिस्सा
देगे, जेह्दे चा किश बी घट्ट नेई कीता जाग
॥ 110 ॥ (रुक् 9/9)

ते यकीनन असें मूसा गी (मत - भेद मटाने
आस्तै) कताब (यानी तौरात) दिती ही।
फी किश मुद्दत दे बा'द ओह्दे बारे च
बी मत-भेद कीता गेआ ते जेकर ओह्
(रैहमत दे बा'यदे आहली) गल्ल जो तेरे
रब्ब पासेआ पैहले थमां उतरी चुकी दी ऐ
(रोक) नेई होंदी तां उंदे बश्कार कदूं दा
फैसला कीता जाई चुके दा होंदा ते हून ते
ओह् इस (कताब यानी कुरआन) दे बारे
च बी बे-चैन करी देने आहले इक शक्क
च (पेदे) न ॥ 111 ॥

ते यकीनन तेरा रब्ब उनेंगी उंदे कमें दा पूरा-
पूरा फल देग ते जे किश ओह् करदे न उसगी
ओह् चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 112 ॥

इस आस्तै (हे रसूल !) तूं उनें लोकें समेत
जेह्के तेरे कनै मिलियै (साढ़े पासै) झुके न
उस्सै चाल्ली सिद्धे रस्ते पर कायम रौह जिस
चाल्ली तुगी हुकम दिता गेदा ऐ ते हे मोमिनो !
तुस कर्दे बी हद्द शा नेई बधो। जे किश तुस
करदे ओ ओह् (खुदा) उसी दिक्खा करदा ऐ
॥ 113 ॥

ते तुस उनें लोकें पासै नेई झुको जिनें जुलम
कीता ऐ बरना तुसेंगी बी नरकै दी अग लपेट
च लेई लैग ते (उस बेल्लै) अल्लाह दे
सिवा थुआड़ा कोई बी दोस्त नेई होग ते नां
गै तुसेंगी कुसै दूई बक्खी दा कोई मदद
मिलग ॥ 114 ॥

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ۚ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ
بَيْنَهُمْ ۚ وَانَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ۝

وَإِنْ كَلَّا لَنَأْيُودِيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ
إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمِنْ تَابٍ مَّعَكَ
وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

وَلَا تَرْكُؤُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ
النَّارُ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ
ثُمَّ لَا تَنْصُرُونَهُ ۝

ते (हे मुखातब!) तू दिनें दे दौनीं कढें (संजां-
भ्यागा) ते रातीं दे बक्ख-बक्ख हिस्सें (निश्चत
समें) च शैल ढंगा कनै नमाज पढ़ा कर।
यकीनन नेकियां बुराइयें गी दूर करी दिंदियां
न। एह् (तलीम अल्लाह गी) याद रक्खने
आहलें आस्तै इक नसीहत ऐ
॥ 115 ॥

ते सबर शा कम्म लै, की जे अल्लाह सदाचारियें
दे बदले गी कदें बी जाया नेई करदा होंदा
॥ 116 ॥

फी इनें कौमें चा जेहकियां तुंदे शा पैहले युगें
च हियां, की ऐसे अकलमंद लोक नेई निकले
जेहके लोकें गी देशै च बगाड़ पैदा करने
शा रोकदे सिवाए थोड़े हारे लोकें दे जिनेंगी
असें (उंदे पापें शा रुकने ते दूएँ गी रोकने
कारण) बचाई लैता ते जिनें जुलम गी अपनाई
लैता हा ओह उस (धन-दौलत दे मजे) च
ब्यस्त होई गे जेहदे च उनेंगी संतुष्टी प्रदान
कीती गई ही। इस आस्तै ओह मुलजम होई
गे ॥ 117 ॥

ते तेरा रब्ब कदें बी ऐसा नेई ऐ जे (देशै वी)
अबादियें गी इस हालत च तबाह करी देऐ जे
उंदे च रौहने आहले सुधार दे कम्म करा करदे
होन ॥ 118 ॥

ते जेकर तेरा रब्ब अपनी मरजी लागू करदा
तां सारे लोकें गी इक्क गै जमात बनाई दिंदा
(पर उसनै ऐसा नेई कीता ते उनेंगी उंदी
अकली दे सहारे छोड़ी दिता ऐ) ओह म्हेशां
मत-भेद करदे रौहडन ॥ 119 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जिंदे पर तेरे रब्ब नै रैहम
कीता ऐ । ते इससै (रैहम) आस्तै उसनै

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُكْعَاتِ
الْأَيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهَبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ
ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكَرَيْنِ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجَرَ
الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا
بَقِيَّةَ يَهُوَى عَنْ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا
قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مَا أَتَرَفُوا فِيهِ وَكَانُوا
مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ
وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً
وَاحِدَةً ۚ وَلَا يَرِ الْأُنَاسُ مَحْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ

उनेंगी पैदा कीते दा ऐ। (मत-भेद करने आहलें दे सरबंथे च) तेरे रब्ब दा एह् गलाना जरूर पूरा होग जे यकीनन अऊँ जिनें ते मनुक्खें कन्नै नरकै गी भरी देख॥ 120 ॥

ते तेरे दिलै गी मजबूत बनाने आसतै अस तेरे सामनै नबियें दे सारे म्हत्तबपूर्ण समाचार ब्यान करने आं ते इस (सूर:) च ओह् सब्भे गल्लां तेरे पर नाज़ल होई गेइयां न जेह्कियां सच्च ते हिक्मत कन्नै भरी दियां न ते नसीहत करने आहली ते मोमिनै गी उंदे फर्ज चेता कराने आहलियां न ॥ 121 ॥

ते तू उनें लोकें गी जेह्के ईमान नेई आहनदे गलाई दे जे तुस अपने हालातें मताबक कर्म करो ते अस बी अपने हालातें मताबक कर्म करोगे ॥ 122 ॥

ते तुस इंतजार करो, अस बी इंतजार करा करने आं ॥ 123 ॥

ते गासैं ते धरती दा ग़ैब सिर्फ अल्लाह गी हासल ऐ ते सब गल्लां (अन्जाम दे लिहाज कन्नै) आखर उससै कश परतियै जंदियां न। इस आसतै तू उससै दी अबादत कर ते उससै पर भरोसा रख ते तेरा रब्ब उनें कर्मै शा कदें बी अनजान नेई जेह्के तुस करदे ओ ॥ 124 ॥ (रुकू 10/10)

وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٢﴾

وَكَلَّا تَقْصُصَ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا
نُفِثَتْ بِهِمْ فَوْأَدَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اْعْمَلُوا عَلٰى
مَكَانَتِكُمْ ۚ اِنَّا اَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾

وَانْتَظِرُوا ۚ اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥﴾

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ
يَرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ
عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِعَافٍ لِّعَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾

سُورَةُ يُوسُفَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ وَاثْنَا عَشْرَةَ آيَةً وَاثْنَا عَشْرَ رُكُوعًا

सूर: यूसुफ

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ बारां आयतां ते बारां रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह दिक्खने आह्ला आं'। एह
(सचाई गी) रोशन करने आहली कताबा दियां
आयतां न ॥ 2 ॥

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ②

अपने अर्थे गी चंगी चाल्ली स्पष्ट करने आहले
कुरआन गी असें उतारेआ ऐ तां जे तुस सूझ-
बूझ शा कम्म लैओ ॥ 3 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ③

अस तेरे कश हर-इक गल्ला गी बेहतर ढंगै
कनै ब्यान करने आं, की जे असें इस कुरआन
गी तेरे पासै (सचाइयें पर अधारत) वह्नी राहें
उतारेआ ऐ ते इस शा पैहलें तू (इनें सचाइयें
शा) बे -खबर (यानी अनजान) लोकें च
शामल हा ॥ 4 ॥

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ
مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ④

(तू उस बेल्ले गी याद कर) जिसलै यूसुफ
नै अपने पिता गी गलाया हा जे हे मेरे पिता!
(यकीन मननो) मैं (सुखने च) बारां नखतरें
ते सूरज ते चंदरमां गी दिक्खेआ ऐ (ते होर
रहानगी आहली गल्ल एह ऐ जे) मैं उनें

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ⑤

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: यूसुफ आयत -2

गी अपने सामनै सजदा करदे होई दिक्खेआ ऐ॥ 5॥

उसनै गलाया हे मेरे प्यारे पुतर ! अपना एह सुखना अपने भ्राएं दे सामनै ब्यान नेई करेआं बरना ओह तेरे बारे जरूर कोई मुखालफाना उपाऽ करडन की जे शतान यकीनन मनुक्खै दा जाहरी-बाहरी दुश्मन ऐ ॥ 6॥

ते (जियां जे तोह दिक्खेआ ऐ) उससै चाल्ली तेरा रब्ब तुगी चुनी लैग ते अपनी गल्लें दा इलम तुगी प्रदान करग ते तेरे पर ते याक़ूब दी सारी संतान पर इससै चाल्ली अपने इनाम गी पूरा करग जियां जे उसनै इस शा पैहलें ते द'ऊं पुरखें इब्राहीम ते इस्हाक़ पर पूरा कीता हा। यकीनन तेरा रब्ब बौहत जानने आह्ला ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 7॥

(रुकू 1/11)

यूसुफ़ ते ओहदे भ्राएं दियें घटनाएं च (सचाई दे) जिज्ञासुएं आस्तै यकीनन केई नशान मजूद न ॥ 8॥

(यानी उस बेल्ले दियें घटनाएं च) जिसलै उनें (यानी यूसुफ़ दे भ्राएं इक-दूए गी) गलाया जे यकीनन यूसुफ़ ते ओहदा भ्राऽ¹ साढ़ी निसबत साढ़े पिता गी ज्यादा प्यारे न, हालांके अस इक शक्तिशाली जमात आं। (इस मामले च) साढ़े पिता जाहरी-बाहरी भुल्लै च फसे दे न॥ 9॥

(इस आस्तै जां ते) यूसुफ़ गी कतल करी देओ जां उसी कुसै दूए देश च दूर सुट्टी देओ। (ऐसा करगे ओ) तां थुआड़े पिता दा ध्यान खास तौरा पर थुआड़ी बक्खी होई

قَالَ يٰٓيُنٰى لَا تَفْضُضْ رُءْيَاكَ عَلٰى
اٰخَوَتِكَ فَيَكِيدُوْا لَكَ كَيْدًاۗ اِنَّ
الشَّيْطٰنَ لِلْاِنْسٰنِ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝١

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيْكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ
تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَعَلٰى اِلٍ يَّعْقُوْبُ كَمَا اٰتَمَّهَا عَلٰى اَبَوَيْكَ
مِنْ قَبْلُۚ اِبْرٰهِيْمَ وَاسْحٰقَۗ اِنَّ رَبَّكَ
عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝٢

لَقَدْ كَانَ فِىْ يُوسُفَ وَ اٰخَوَتِهِ اٰیٰتٍ
لِّلّٰسٰٓئِلِيْنَ ۝٣

اِذْ قَالُوْا لِيُوْسُفُ وَ اٰخُوْهُ اَحَبُّ اِلٰى
اٰبِيَآمِنًا وَنَحْنُ عُصْبَةٌۗ اِنَّ اٰبَانَآفِيْ
صَلٰى مُّبِيْنٌ ۝٤

اَفْتُلُوْا يُوْسُفَ اَوْ اَطْرَحُوْهُ اَرْضًا يَّخْلُ
لَكُمْ وَجْهٌ اَبْيَسُكُمْ وَتَكُوْنُوْا مِنْۢ بَعْدِهِ

1. हज़रत यूसुफ़ ते बिनयामीन माता-पिता चा सक्के भ्राऽ हे ते दूए जारां भ्राऽ उंदे मतरें भ्राऽ हे।

قَوْمًا صَالِحِينَ ⑩

जाग ते (इस कम्पै शा डरने दी कोई ब'जा नेई की जे) एहदे बा'द (तोबा/प्राहचित करियै फी) तुस इक नेक गरोह बनी सकगे ओ ॥ 10 ॥

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ
وَأَلْقُوهُ فِي غَيَبَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُه
بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ⑪

इस पर उंदे चा इक गलाने आहले नै गलाया जे तुस यूसुफ दी हत्या नेई करो ते जेकर तुसैं किश करना गै ऐ तां उसी कुसै बौल्ली (बाई) दी तैह च (थल्लै) सुट्टी देओ। कुसै जातरी दल दा कोई शख्स उसी दिक्खियै कड़ढी लैग (इस चाल्ली बगैर हत्या दे थुआड़ा मकसद पूरा होई जाग) ॥ 11 ॥

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ
وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ⑫

फी उनें (अपने पिता गी) गलाया जे हे साढ़े पिता ! तुसेंगी साढ़े बारे च केह शक्क ऐ जे तुस यूसुफ दे बारे च साढ़े उप्पर यकीन नेई करदे? हालांके अस ओहदे नै दिली प्रेम करने आं ॥ 12 ॥

أَرْسَلَهُ مَعَنَا عَدَا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا
لَهُ لَحَافِظُونَ ⑬

कल्ल बडलै उसी साढ़े कनै सैर करने आस्तै बाहर भेजेओ, ओह उल्लै खु'ल्ला खाग-पीग ते खेढग ते अस ओहदी फहाजत करगे ॥ 13 ॥

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ
وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ
غَافِلُونَ ⑭

उस (यानी याकूब) नै गलाया जे यकीनन उसी थुआड़ा (अपने कनै) लेई जाना मिगी फिकरै च पांदा ऐ ते अ'ऊँ इस गल्ला शा बी डरना जे कुतै ऐसी हालत च जे तुस ओहदी बे-ध्यानी करो ते उसी कोई भेड़िया (जनैर) गै आइयै नेई खाई जा ॥ 14 ॥

قَالُوا بَيْنَ أَكْلِهِ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا الْخُسْرَاءُ ⑮

ओह गलान लगे जे जेकर इस गल्ला दे होंदे होई बी जे अस इक शक्तिशाली जत्था आं, उसी भेड़िया खाई जा । तां अल्लाह दी सोह ! ऐसी हालत च ते अस यकीनन घाटे च पौने आहले होगे ॥ 15 ॥

फी जिसलै ओह उसी लेई गे ते उसी कुसै बौल्ली दी तैही च (थल्लै) सुट्टी देने पर इक-राऽ होइयै फैसला करी लैता तां इद्धर उनें अपना इरादा पूरा कीता ते उद्धर असें ओहदे पर वह्नी (राहें एह शुभ-समाचार) नाजल कीती जे तूं (यानी यूसुफ) सुरक्षत रोहग्गा ते उनेंगी उंदे इस बुरे कम्मै दी जानकारी देग्गा ते ओह इस गल्ला गी नथे समझदे ॥ 16 ॥

ते ओह संजा (न्हैरा पेदे) बेल्लै अपने पिता कश रोंदे होई आए ॥ 17 ॥

ते गलाया जे हे साढ़े पिता! यकीन जानेओ अस जाइयै खेढने ते इक-दूए शा बधी-चढ़ियै दौड़न लगे ते यूसुफ गी अपने समानै कश छोड़ी गे तां (खुदा दी करनी ऐसी होई जे) उसी इक भेड़िया खाई गेआ। (ते एह ते अस जानने आं जे) तुसें साढ़ी गल्ला गी सच्च नेई मन्नना भामें अस उस गल्ला च सच्चे (गै की नेई) होगे ॥ 18 ॥

ते (उसी भरोसा दुआने आस्तै) ओह ओहदे (यूसुफ दे) कुरते पर झूठें-मूठें लहु लाइयै लेई आए (जिसी दिक्खियै) उसनै गलाया जे (एह गल्ल सच्च नेई ऐ) बल्के थुआड़े मनें थुआड़े आस्तै इक ऐसी (बुरी) गल्ला गी खूबसूरत करियै दस्सेआ ऐ जिसी तुस करी चुके दे ओ। हन (मेरे आस्तै) पूरी चाल्ली सबर करना गै मनासब ऐ ते जेहकी गल्ल तुस ब्यान करदे ओ (उसी दूर करने आस्तै) ओहदे आस्तै अल्लाह थमां गै मदद मंगी जाई सकदी ऐ। (इस आस्तै ओहदे शा गै मंगी जाग) ॥ 19 ॥

ते इन्ने च इक काफला आया ते उनें अपने पानी आहनने आहले आदमी गी भेजेआ ते

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِرَأْسِهِمْ جَمِعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهُمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ①

وَجَاءَ وَآبَاهُمَا عِشَاءً يَبْكُونَ ②

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ③

وَجَاءَ وَعَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ④ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ⑤

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبْشَى هَذَا غُلَامٌ

وَأَسْرَوْهُ بِضَاعَةً ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ۝

उसनै उस बौल्ली पर जाइयै अपना डोल
सुट्टेआ (ते जिसलै उसी बौल्ली च इक
जागत लब्भा) तां उसनै (काफले आहलें गी)
गलाया, (हे काफले आहलेंओ ! लैओ) खुश-
खबरी (सुनो! ते दिक्खो मिगी) एह इक
जागत (थ्होआ) ऐ ते उनें (यानी काफले
आहलें) उसी इक तजारती /बपारी माल समझदे
होई छपाली लैता ते जे किश ओह करदे हे
उसी अल्लाह खूब जानदा हा ॥ 20 ॥

وَسَرَّوْهُ بِشَيْنٍ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ
مَعْدُودَةٍ ۖ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ۝

ते (इसदे बा'द जिसलै यूसुफ़ दे भ्राएं गी
यूसुफ़ दे पकड़ोई जाने दा पता लग्गा तां)
उनें उसी (अपना गुलाम दस्सियै) किश
थोढ़ी -हारी कीमत यानी किश गिनती दे
दिरहमें दे बदलै (उसै काफले आहलें कश
उसी) बेची दिता ते ओह उस (थोढ़ी कीमत')
आस्तै बी कोई लालची नथे ॥ 21 ॥ (रुकू
2/12)

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِّصْرَ لَا مِرَآةَ
أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۖ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ
فِي الْأَرْضِ ۖ وَنُعَلِّمُهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ ۖ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

ते मिस्र (दे बासियें) चा जिस शख्स नै उसी
खरीदेआ उसनै अपनी जनानी गी गलाया जे
एहदे रौहने दे स्थान गी बा-इज्जत बनाऽ। मेद
ऐ, जे एह जागत साढ़े आस्तै फायदेमंद सिद्ध
होग जां अस इसी अपना पुत्तर गै बनाई लैगे
ते इस चाल्ली असें यूसुफ़ गी उस देश च
आदर ते सम्मान दिता ते(असें उसी एह आदर
दा स्थान) इस आस्तै बी दिता तां जे अस
उसी सुखने दे फलादेश दा इलम देचै ते
अल्लाह (अपनी गल्ल पूरी करने दी) पूरी
समर्थ रखदा ऐ, पर मते-हारे लोक इस
(सचाई) गी नई जानदे ॥ 22 ॥

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۖ

ते जिसलै ओह अपनी शक्ति ते मजबूती दी
आयु गी पुज्जा (यानी जुआन होआ) तां असें

1. यानी यूसुफ़ गी अपने देश चा कड़वने आस्तै बेचेआ बरना उनें गी पैसें दा कोई लालच नथा।

उसी फैसला (करने दी समझ) ते खास इलम बख़्शोआ ते(स्हेई) सदाचारियें गी अस इस्सै चाल्ली बदला दिन्ने होन्ने आं ॥ 23 ॥

ते जिस जनानी दे घरै च ओह रौहदा हा उसनै ओहदे शा ओहदी मरजी दे खलाफ इक कम्म कराना चाह्या ते (उस घरै दे) सारे दरोआजे बंद करी दिते ते गलाया जे(मेरे कश) आई जा! उसनै गलाया जे अ'ऊ (ऐसा करने कनै) अल्लाह दी पनाह चाहन्ना यकीनन ओह मेरा रब्ब ऐ। उसनै गै मेरे रौहने दा थाहर (रिहाश) अच्छा बनाया ऐ। सच्ची गल्ल इय्यै ऐ जे जालम लोक कामयाब नेई होंदे ॥ 24 ॥

ते उस जनानी नै ओहदे आस्तै अपना पक्का इरादा करी लैता ते उस (यूसुफ़) नै बी उस जनानी दे बारे च (यानी ओहदे शा सुरक्षत रौहने दा) पक्का इरादा करी लैता ते जेकर उसनै अपने रब्ब दा रोशन नशान नेई दिक्खे दा होंदा (तां ओह ऐसा पक्का इरादा नथा करी सकदा) फी ऐसा गै होआ तां जे अस ओहदे शा (चा) हर -इक बदी ते बे -हयाई दी गल्ला गी दूर करी देवै। यकीनन ओह साढ़े भगतें ते (पवित्तर कीते गेदे) बंदें चा हा ॥ 25 ॥

ते ओह दमैं दरोआजे पासै नस्से ते इस (कशमकश/ खिचो-खिची च उस जनानी) नै उस दे कुरते गी पिच्छुआं पाड़ी दित्ता (जिसलै ओह दरोआजे तक पुजे तां) उनें दरोआजे च उस जनानी दे घरैआले गी दिक्खेआ जिस पर उस जनानी नै अपने घरैआले गी गलाया जे जेहका शख्स थुआड़ी जनानी कनै बुरा कम्म करना चाह ओहदी स'जा सिवाए इसदे होर किश नेई (होनी चाही दी) जे उसी

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

وَرَأَوْنَاهُ أَتَيْنَا هُوَ فِي بَيْتِهَاعَنْ نَفْسِهِ
وَعَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ ۖ
قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۖ
إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ ۝

وَلَقَدْ هَمَمْتُ بِهِ ۖ وَهُمْ بِهَالَوْلَا أَنْ رَأَى
بُرْهَانَ رَبِّهِ ۖ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ
السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۖ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ۝

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ۖ قَالَتْ مَا
جَرَآءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ
يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

कैद करी दिता जा जां उसी कोई होर दर्दनाक
अज़ाब दिता जा ॥ 26 ॥

उस (यूसुफ) नै गलाया जे (गल्ल एह नेई)
बल्के इसनै मेरी मरजी दे खलाफ इक कम्म
कराना चाह्या हा ते उस (जनानी) दे गै
कटुंबे चा इक गुआह नै गुआही दिती जे
(इस जनानी दे कप्पड़े ठीक न, पर इस शख्स
दा कुरता फट्टे दा ऐ) जेकर एहदा कुरता
अगुआं पाड़ेआ गेदा ऐ तां इस जनानी नै
सच्च गलाया ऐ ते यकीनन ओह शख्स झूठा
ऐ ॥ 27 ॥

ते जेकर इस (मड़दै) दा कुरता पिच्छुआं
पाड़ेआ गेदा ऐ तां इस (जनानी) नै झूठ
बोल्लेआ ऐ ते ओह (मड़द) यकीनन सच्चा
ऐ ॥ 28 ॥

इस आसतै जिसलै ओहदे घरैआले नै ओहदे
(यानी यूसुफ दे) कुरते गी दिक्खेआ जे
ओह पिच्छुआं पाड़ेआ गेदा ऐ तां उसनै अपनी
जनानी गी गलाया जे यकीनन एह (झगड़ा)
तेरी चलाकी कनै पैदा होआ ऐ। यकीनन
तुसैं जनानियें दी चलाकी बौहत बड़्डी होंदी
ऐ ॥ 29 ॥

हे यूसुफ! तू इस (जनानी दी शरारत) शा
अक्खी बंद करी लै ते तू (हे औरत!) अपने
कसूर दी माफी मंग। यकीनन तू जालमें (ते
गुनाहगारें) चा ऐ ॥ 30 ॥ (रकू 3/13)

ते उस शैहरै दी किश जनानियें (इक-दूई
कनै) गलाया (जे) अज़ीज़¹ दी जनानी अपने
गलाम शा ओहदी मरजी दे खलाफ बुरा कम्म
कराना चाह्दी ऐ ते ओहदे प्रेम नै ओहदे दिलै

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ
شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ
مِنْ قَبْلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ۝

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ
وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِّنْ
كَذِبِكُنَّ ۖ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ۝

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ
لِذُنُوبِك ۖ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ۝

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ
تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا

1. मिस्र देश दे राज च इक ओहदे दा नाँS अज़ीज़ हा जेह्का मंत्री (Minister) दे बगबर हा।

حَبًّا إِنَّا لَنَرِيهَا فِي صُلْبِ مُبِينٍ ١٠

दी गर्हाइयें च घर करी लैता ऐ। अस (इस मामले च) उसी जाहरी-बाहरी गलती पर दिक्खनियां आं ॥ 31 ॥

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ
إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ
وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ
عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا
إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ١١

ते जिसलै उसनै उंदी घसूसें (कानाफूसियें) दी खबर सुनी तां उनेंगी (धाम खाने दा) सादा भेजेआ ते उंदे (बौहने) आस्तै इक खास गद्दी (बैसक) त्यार कीती ते (जिसलै ओह-आइयां तां) उंदे चा हर इक गी (खाने गी कट्टने आस्तै इक-इक) छुरी दिती ते (यूसुफ़ गी) गलाया (जे) इंदे सामनै आ। इस पर जिसलै उनें उसी दिक्खेआ तां उसी बौहत बड्डी शान दा इन्सान पाया ते उसी दिक्खियै (रहानगी कनै) अपने हल्य कट्टे¹ ते गलाया (जे एह शख्स सिर्फ) अल्लाह आस्तै (बुराई च पौने शा) बचेआ ऐ। एह ते इन्सान (है गै) नेई। एह ते सिर्फ इक आदर जोग फरिश्ता ऐ ॥ 32 ॥

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَنِي فِيهِ وَلَقَدْ
رَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ
لَّمْ يَفْعَلْ مَا أَمَرَهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا
مِّنَ الصُّغَرَيْنِ ١٢

(इस पर) उस (जनानी) नै उनेंगी गलाया जे एह ऊऐ (शख्स) ऐ जेहदे बारे च तुस मेरी निंदेआ करदियां ओ ते मैं एहदे शा एहदी मरजी दे खलाफ (इक बुरा) कम्म कराने दी कोशश जरूर कीती ही (पर) इस पर (बी) एह बचे दा रेहा ते जेकर इसनै ओह गल्ल, जेहदे आस्तै अ'ऊं इसी हुकम दिन्नी आं, नेई कीती तां यकीनन इसी कैद करी दिता जाग ते यकीनन ओह जलील होग ॥ 33 ॥

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَمَا
يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَالْأَنْصَرِفَ عَنِّي

(एह सुनियै) उस (यूसुफ़) नै (दुआ करदे होई) गलाया जे हे, मेरे रब्ब! जिस गल्ला पासै ओह मिगी बुलांदिंयां न ओहदी निसबत कैद खान्नै च जाना मिगी ज्यादा पसंद ऐ ते जेकर

1. यानी उनें अपनियां आँगलौं अपने ददें नै दबाई लैतियां।

तू उंदी तदबीरिं दे बुरे नतीजे गी मेरे परा दूर नेई करगा तां अ'ऊं उंदे पासै झुकी जाड ते मूरखें चा होई जाड॥ 34 ॥

इस पर ओहदे रब्ब नै ओहदी दुआऽ सुनी लैती ते उंदी तदबीर दे बुरे नतीजे गी ओहदे परा हटाई दिता। यकीनन ऊऐ ऐ जो बौहत गै दुआई (प्रार्थनां) सुनने आहला ते लोकें दे हालात गी खूब जानने आहला ऐ॥ 35 ॥

फी उंदी (लोकें दी यानी कौम दे सरदारें दी) इनें गल्लें गी दिक्खने दे बा'द एह राऽ होई गई जे (बदनामी गी दूर करने आस्तै) ओह उसी (कम स कम) किश चिरै आस्तै जरूर कैद करी देन ॥ 36 ॥ (रकू 4/14)

ते कैदखाने च दऊं जुआन होर बी ओहदे कनै दाखल होए जिंदे चा इक नै उसी एह गलाया जे अ'ऊं (सुखने च) अपने आपै गी(इस दशा च) दिक्खना जे अ'ऊं अंगूर नचोड़ा करना ते दूए नै गलाया जे अ'ऊं (सुखने च) अपने आपै गी(इस दशा च) दिक्खना जे मैं अपने सिरै पर रुट्टियां चुक्की दियां न जिंदे चा पैछी खा करदे न। फी उनें दौर्नीं उसी गलाया जे तुस असेंगी एहदी असलीयत दस्सो। यकीनन अस तुसें गी नेक लोकें चा समझने आं॥ 37 ॥

उसनै गलाया जे इस बेल्ले दा खाना अजें नेई औग ते अ'ऊं ओहदे औने शा पैहलें तुसेंगी इस (सुखने) दी असलीयत दस्सी देड। एह (सुखने दा फलादेश दस्सने दी काबलीयत मेरे च) इस आस्तै ऐ जे मेरे रब्ब नै मिगी एहदा इलम दिते दा ऐ। मैं उनें लोकें दा धर्म

كَيْدَهُمْ أَصْبَأَ إِلَيْهِمْ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُمْ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَتْهُ حَتَّىٰ حِينٍ ۝

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ۖ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۚ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ۚ ذَلِكُمْ مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ

1. यानी तेरी गै मदद कनै अ'ऊं बची सकना बरना तेरी मदद दे बगैरा एह ममकन नेई ऐ जे अ'ऊं मूरखें आहले कम्म करन लगा।

छोड़ी दिते दा ऐ जेहके अल्लाह पर ईमान नेई रखदे ते ओह क्यामत शा बी इन्कारी न ॥ 38 ॥

ते मैं अपने बड़कें यानी इब्राहीम, इस्हाक ते याकूब दे सन्मार्ग दी पैरवी अखत्यार कीती ऐ। असेंगी कुसै चीजा गी बी अल्लाह दा शरीक ठरहाने (बनाने) दा हक्क नेई ऐ। एह (एकेश्वरवाद दी तलीम दा मिलना) साढ़े आस्तै ते दूए लोकें आस्तै अल्लाह दियें खास किरपें चा इक किरपा ऐ, पर मते-हारे लोक ओहदे स्थानें दा शुक़र नेई करदे ॥ 39 ॥

हे मेरे कैदखाने दे दोऐ साथियो! क्या इक-दूए कनै मतभेद रक्खने आहले रब्ब बेहतर न जां अल्लाह जेहका कल्ला ते पूरा-पूरा प्रभुत्व रक्खने आहला ऐ? ॥ 40 ॥

तुस उसी छोड़ियै कुसै दी अबादत नेई करदे ओ सिवाए किश थोढ़े-हारे नाएं दे, जिनैगी तुसैं ते थुआड़े पुरखें बनाई रक्खे दा ऐ, ते जिंदे बारे च अल्लाह नै कोई सबूत नेई नाज़ल कीता। (याद रक्खो) फैसला करना अल्लाह दे सिवा कुसै दे अखत्यार च नेई ऐ ते उसनै एह हुकम दिते दा ऐ जे ते तुस ओहदे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो। इय्यै स्हेई धर्म ऐ, पर मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 41 ॥

हे कैदखाने दे मेरे दोऐ साथियो! (हून अपने सुखने दा फल सुनो)! तुंदे चा इक ते अपने मालक गी शराब पलैउ करा करग ते दूए गी फांसी चाढ़ियै मारेआ जाग, फी पैंछी ओहदे सिरै थमां (मास बगैरा) खाडन। (लैओ) जिस गल्ला दे बारे च ते पुच्छा करदे हे ओहदा फैसला करी दिता गेआ ऐ ॥ 42 ॥

قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
هُمْ كَفَرُونَ ﴿٣٨﴾

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا
وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

يَصَاحِبِيَ السِّجْنِ أَرَبَابٌ مُفَرَّقُونَ
خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ
سَمِيتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ بِهِمَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا
لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ
الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

يَصَاحِبِيَ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقَى
رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ
تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

ते उसनै उंदे चा उस शख्स जी जेहदे बारे च ओहदा बिचार हा जे ओह छुटकारा पाने आह्ला ऐ, गलाया जे अपने मालक अगें मेरा जिकर बी करेआं, पर शतान नै उस (छुटकारा पाने आह्ले कैदी) गी ओहदे मालक अगें एह जिकर करना भुलाई दिता ते ओह (यूसुफ) केई साल कैदखाने च पेदा रेहा ॥ 43 ॥ (रुकू 5/15)

ते (किश अरसे दे बा'द) बादशाह नै (अपने दरबारियें गी) गलाया (जे) अ'ऊं (सुखने च) सत्त तगड़ियां (मुट्टियां-ताजियां) गमां दिक्खना। जिनेंगी सत्त पतलियां (गमां) खा करदियां न ते सत्त (तरोताजा ते) हरे सिट्टे (दिक्खना) ते किश होर (सिट्टे बी जेहके) सुक्के दे (न दिक्खनां) हे सरदारो! जेकर तुस सुखने दा फल दस्सना जानदे ओ तां मिगी मेरे इस सुखने दा ठीक मतलब दस्सो? ॥ 44 ॥

उनें गलाया जे एह ते पुट्टे-सिद्धे फजूल सुखने न ते अस लोक नेह पुट्टे-सिद्धे सुखने दी असलीयत नेई जानदे ॥ 45 ॥

ते उनें (द'ऊं कैदियें) चा उसनै जिसी छुटकारा मिले दा हा ते जिसनै इक अरसे दे बा'द (यूसुफ दे कनै अपनी बीती दी घटना गी) याद कीता तां गलाया जे इसदी असलीयत अ'ऊं तुसेंगी सनाड। इस आस्तै तुस (एहदी असलीयत जानने आस्तै) मिगी भेजो ॥ 46 ॥

(ते उसनै जाइयै यूसुफ गी गलाया जे) हे यूसुफ! हे सत्तवादी ! असेंगी उनें सत्तें मुट्टियें गमै गी (सुखने च) दिक्खने दे बारे च जिनेंगी सत्त पतलियां (गमां) खाई जान ते सत्त

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعٌ سُتَبِلَاتٍ خُضِرَ وَأَحْمَرٌ يُسَبِّتُ ۚ يَأْكُلْنَ الْمَلَائِقَةُ أَفْتُونُ فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ۝

قَالُوا أَضَعَاتُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُ مِّنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ

सैल्ले सिट्टे ते उंदे मकाबले च किश होर सुक्के सिट्टें दे बारे च बस्तार कन्नै दस्स तां जे अ'ऊं उनें लोकें कश जां जे उनेंगी सुखने दे फलादेश दा इलम होई जा ॥ 47 ॥

उसनै गलाया जे तुस लगातार सत्त साल सख्त मैहनत कन्नै खेती करगे ओ। इस आस्तै इस अरसे च जे किश तुस कट्टो ओहदे चा थोढ़े-हारे हिस्से गी जेहका तुस खाई लैओ। बाकी दे सारे गी ओहदे सिट्टें च रौहन देओ ॥ 48 ॥

फी एहदे बा'द सत्त सख्त (तंगी दे) साल औडन ते उस थोढ़ी मातरा गी छोड़ियै जिसी तुस ज'मा करी लैगे ओ ओह उस सारे गल्ले (अनाज) गी खाई जाडन जेहका तुसें पैहलें थमां उस अरसे आस्तै किट्टा करियै रक्खे दा होग ॥ 49 ॥

फी इसदे बा'द इक ऐसा साल औग जेहदे च लोकें दी फरेआद' सुनी जाग ते ओह खुशहाल होई जाडन ते उस हालत च ओह इक-दूए गी तोहफे² देडन ॥ 50 ॥ (रुकू 6/16)

ते बादशाह नै (एह गल्ल सुनियै उनेंगी) गलाया जे तुस उसी मेरे कश लेई आओ। इस आस्तै जिसलै (बादशाह दा) दूत ओहदे कश आया तां उस (यूसुफ) नै उस दूत गी गलाया जे तू अपने मालक कश परतियै जा ते ओहदे शा पुच्छ जे जिनें जनानियें अपने हत्थ कट्टे हे उंदी इसलै केह हालत ऐ। मेरा रब्ब उंदे मनसूबें गी यकीनन खूब जानने आहला ऐ ॥ 51 ॥

سُبُلَّتْ خُضْرًا وَأُخْرَىٰ يُسَبِّتُ لِـلْعَلَىٰ
أَرْجِعْ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا
حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا قَلِيلًا
مِّمَّا تَأْكُلُونَ ۝

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا أَكْثَرُ
مِمَّا قَدَّمْتُمْ لَهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا
تُخْصِنُونَ ۝

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يَغَارُ
النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصَرُونَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ
الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا
بِالْنِّسْوَةِ الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ
رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ۝

1. मूल शब्द यूगास दा इक अर्थ पुकार सुनना बी होंदा ऐ।

2. मूल शब्द यासेरून दा सधारण अर्थ नचोड़ना होंदा ऐ, पर शब्द कोश च एहदा अर्थ तोहफा भेंट करना बी लिखे दा ऐ जेहका खुशी दे मौकै भेंट कीता जंदा ऐ। काल (कैहत् साल्ली) दे बा'द सारे देश च खुशी दा जशन मनाना गै हा ते इक-दूए गी तोहफे बी देने गै है। इस आस्तै असें मूल शब्द दा अर्थ एह कीता ऐ जे ओह इक-दूए गी तोहफे भेंट करडन।

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِنَّكَ إِذْ رَأَوْنِي فَقَدْ يُوْسَفُ
عَنْ نَفْسِهِ قُلْتُ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا
عَلَيْهِ مِنْ سَوْءٍ قَالَتْ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ
الَّتِي حَصَصَ الْحَقُّ أَنَا رَأَوْنَاهُ عَنْ
نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ٥١

(एह सनेहा सुनियै) उसनै (यानी बादशाह नै) उनें (जनानियें) गी गलाया जे थुआड़ी (उस गल्ला दी) असलीयत केह ही जिसलै जे तुसें यूसुफ शा ओहदी मरजी दे खलाफ इक बुरा कम्म कराने दी कोशश कीती ही? उनें जनानियें गलाया जे ओह अल्लाह दी खातर (कुकर्म करने शा) डरेआ हा ते ओहदे च बुराई आहली कोई गल्ल असेंगी नथी लब्धी। उसलै अजीज दी जनानी नै गलाया जे हून सचाई भलेआं खुल्ली गई ऐ में गै ओहदी मरजी दे खलाफ बुरा कम्म कराने दी कोशश कीती ही। यकीनन ओह सतवादियें चा ऐ ॥ 52 ॥

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ ٥٢

ते यूसुफ नै उसी एह बी गलाया जे में एह गल्ल इस आस्तै आखी ऐ जे उस (अजीज) गी पता लगगी जा जे में ओहदी गैर-हाजरी च ओहदे कनै कोई धोखा (विश्वासघात) नेई कीता ते एह जे मेरा ईमान ऐ जे अल्लाह धोखा करने आहलें दी योजना गी कामयाबी प्रदान नेई करदा ॥ 53 ॥

1. उनें जनानियें कोई बुरा कम्म नथा करोआना चाहया बल्के यूसुफ दे मालक दी लाड़ी दी कामना ही, पर ओह जनानियां मालक दी लाड़ी दियां स्हेलियां हियां ते उनें सच्ची गुआही गी छपाली रक्खेआ। इस आस्तै उनेंगी बी दोशी करार दिता गेदा ऐ।

ते अ'ऊं अपने आपै गी (हर चाल्ली दी गलती शा) बरी करार नेई दिंदा, की जे मन बुरी गल्लें दा हुकम देने च बड़ा दलेर ऐ सिवाए उसदे जेहदे पर मेरा रब्ब रहम करै। मेरा रब्ब (कमजोरियें-त्रुटियें पर) बौहत पड़दा पाने आहला ऐ ते बार-बार रहम करने आहला ऐ॥ 54 ॥

ते बादशाह नै हुकम दिता जे उस (यूसुफ) गी मेरे कश ल्याओ तां जे अ'ऊं उसी अपने खास कमें आसतै चुनी लैं। (जिसलै हजरत यूसुफ आए) तां उसनै (यानी बादशाह नै) उस कनै गल्ल-बात कीती तां (उनेंगी हर चाल्ली काबल दिक्खयै इय्यां) गलाया जे तूं अजै शा साढ़े इत्थें इज्जत आहले औहदे आहला ते यकीन दे काबल लोकें च शमार होग्या॥ 55 ॥

(इस पर यूसुफ नै) गलाया जे मिगी देशै दे खजानें दा अफसर नयुक्त करी देओ, की जे अ'ऊं सच्चें गै (खजानें दी) चंगी-चाल्ली पहाजत करने आहला ते (उनेंगी खर्च करने दे कारणें गी बी) चंगी चाल्ली जानने आहला आं॥ 56 ॥

ते इस चाल्ली असें (मनासब हालात पैदा करियै) यूसुफ गी उस देश च इक अखत्यार आहला औहदा प्रदान कीता। ओह (अपनी मरजी मताबक) जित्थें कुतै चांहदा, रैहदा। अस जिसी चाहने आं (इस्सै संसार च गै) अपनी रहमत प्रदान करने आं ते अस सदाचारियें दा अजर जाया नेई करने होन्ने आं॥ 57 ॥

ते (इस संसारक अजर दे अलावा) बा'द च औने आहले जीवन दा सिला ईमान आहने आहलें ते अल्लाह आसतै संयम अखत्यार करने आहलें आसतै कुतै (ज्यादा) बधी-चढ़ियै होग॥ 58 ॥ (रुकू 7/1)

وَمَا أَبرِئِي نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ ۖ
لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ۖ إِلَّا مَرَحِمَ رَبِّي ۖ
إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْنِسُ بِي ۖ أَسْتَخْضِرُ
نَفْسِي ۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ
لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۚ
إِنِّي حَفِيزٌ عَلَيْهِ ۝

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۚ
يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ شَاءَ ۖ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا
مَنْ شَاءَ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وَلَا جُرْ الْأَخْرَةَ حَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا ۖ
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

ते (इस कैहत साल्ली दे अरसे च) यूसुफ दे भ्राऽ बी (इस देश च) आए ते ओहदे सामनै हाजर होए ते उसनै उनेंगी दिखदे गै पनछानी लैता पर ओह उसी नेई पनछानी सके ॥ 59 ॥

ते जिसलै उसनै उनेंगी उंदा समान देइयै बापसी आस्तै त्यार कीता तां उनें गी गलाया जे थुआड़े पिता पासेआ जेहका थुआड़ा इक होर भ्राऽ ऐ हून उसी बी अपने कनै लेइयै मेरे कश आयो। क्या तुस दिखदे नेई जे अ'ऊं पूरा माप दिन्नां ते अ'ऊं परौहनें दी सेवा करने आहलें चा सारें शा बेहतर आं ॥ 60 ॥

ते जेकर तुस उसी मेरे कश नेई लेई आए तां (समझी लैओ जे) मैरे कश तुसेंगी तोल्लियै देने आस्तै किश नेई होग ते (इस सूरत च) तुस मेरे कश नेई आयो ॥ 61 ॥

उनें गलाया जे अस ओहदे पिता गी ओहदे बारे च पसेरने दी जरूर कोशश करगे ते अस यकीनन एह कम्म करियै रौहगे ॥ 62 ॥

ते उसने (यूसुफ नै) अपने गुलामें गी गलाई दिता जे इनें लोके दा सरमाया उंदे बोरे च रक्खी/पाई देओ, ममकन ऐ जे जिसलै ओह बापस परतोइयै अपने घरे आहलें कश जान तां इस उपकार गी मन्नन ते होई सकदा ऐ ओह (इससै कारण) दबारा बापस औन ॥ 63 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह बापस परतोइयै अपने पिता कश गे तां उनें गलाया जे हे साढ़े पिता! असेंगी अगे आस्तै गल्ला (अनाज)देने शा रोकी दिता गोआ ऐ। इस आस्तै हून साढ़े भ्राऽ (बिनयामीन) गी बी साढ़े कनै भेजी देओ तां जे अस दबारा गल्ला लेई सकचै ते अस यकीनन ओहदी पहाजत करगे ॥ 64 ॥

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ
فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ⑩

وَلَمَّا جَهَرَهُمْ بِجَهَارِهِمْ قَالَ أُنْتُنِي
بِأَخٍ لَّكُمْ مِنْ آبَائِكُمْ أَلا تَرَوْنَ أَنِّي
أَوْفَى الْكَيْلِ وَآخِيزُ الْمُنْزِلِينَ ⑪

فَإِنْ لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي
وَلَا تَقْرَبُونِ ⑫

قَالُوا سَتَرْنَا عَنْهُ آيَاتَهُ وَآلَنَّا لَفَعْلُونِ ⑬

وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِصَاعَتِهِمْ فِي
رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا
إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ⑭

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ
مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسَلَ مَعَنَا آخَانَ نَكْتُلُ
وَإِنَّا لَهُ لَحَفُظُونَ ⑮

उस (याकूब) नै गलाया जे (तुसै दस्सो) क्या अ'ऊ इसी थुआड़े सपुर्द करी सकनां सिवाए इसदे जे इसदा ऊऐ नतीजा निकलै जेहका इस शा पैहलें एहदे भ्रा७ गी थुआड़े सपुर्द करने दा निकलेआ हा। इस आस्तै (अ'ऊ इसी थुआड़े सपुर्द ते करनां, पर इस विश्वास कनै जे तुस नई बल्के) अल्लाह गै बेहतर फ्हाजत करने आह्ला ऐ ते ऊऐ सारें शा बद्ध रहम करने आह्ला ऐ॥ 65 ॥

फी जिसलै उनें अपना समान खोहल्लेआ तां दिक्खेआ जे उंदी दौलत उनेंगी बापस करी दिती गई ऐ तां उनें गलाया जे हे साढ़े पिता! (इस शा बद्ध) साढ़ी होर केह इच्छा होई सकदी ऐ? (दिक्खो) एह साढ़ी दौलत ऐ। एह बी असंगी बापस करी दिती गई ऐ। (जेकर साढ़े कनै साढ़ा भ्रा७ बी जाग तां) अस अपने परिवार आस्तै गल्ला (अनाज) ल्यौगे ते अपने भ्रा७ दी (हर चाल्ली नै) फ्हाजत बी करगे ते इक ऊंटै दा भार बद्ध बी ल्यौगे। एह भार (जेहका असंगी मुफ्त/सींदी मिलग) इक बड्डी नैमत ऐ ॥ 66 ॥

उसनै गलाया जे अ'ऊ इसी थुआड़े कनै कदें बी नई भेजड जिच्चर तुस अल्लाह पासेआ निश्चत (कसम खाइयै मेरे कनै एह) पक्क बा'यदा नई करे जे तुस उसी जरूर गै मेरे कश बापस ल्यौगे ओ, सिवाए इसदे जे तुस सोरे गै कुसै बिपता च फसी जाओ, फी जिसलै उनें उसी अपना पक्क बा'यदा देई दिता तां उसनै गलाया जे जे-किश अस इस बेल्लै कश करने ओ अल्लाह इसदा नगमन ऐ॥ 67 ॥

ते उस (याकूब नै उनेंगी गलाया जे हे मेरे बच्चेओ! तुस शैहरै दे इक गै दरोआजे चा किट्टे

قَالَ هَلْ آمَنْتُمْ عَلَيَّ إِلَّا كَمَا آمَنْتُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالَ اللَّهُ خَيْرٌ خِفْظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝

وَلَمَّا فَاقَ حَوْماً مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِصَاعَتِهِمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا بَانَا مَا نَبْغِي ۖ لَهُمْ بِصَاعَتِنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۖ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ۝

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ ۖ فَلَمَّا أَتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۝

وَقَالَ يَبْنِي لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ

अंदर नेई जायो बल्के बक्ख-बक्ख^१ दरोआजें चा अंदर जायो ते अ'ऊं अल्लाह दी पकड़ शा (बचाने आस्तै) किश बी थुआड़ी मदद नेई करी सकदा। फ़ैसला करना (असल च) अल्लाह दा गै कम्म ऐ। मै उसै पर भरोसा कीता ऐ ते सब भरोसा करने आहलें गी उसै पर भरोसा करना चाही दा ॥ 68 ॥

ते जिसलै ओह उस योजना दे मताबक जेहदा हुकम उंदे पिता नै उनेंगी दित्ता हा, शैहरै च दाखल होए तां (ओह मकसद पूरा होई गेआ जेहदे आस्तै उनेंगी हुकम दित्ता गेआ हा पर) याक़ूब अपने उपाऽ कनै उनेंगी (पुत्तरे गी) अल्लाह दी तरकीब शा बचाई नथा सकदा। हां! पर याक़ूब दे दिलै च इक तलब ही जिसी उसनै (इस रूपे च) पूरा^२ करी लैता ते की जे असें उसी (याक़ूब गी) इलम प्रदान कीता हा। ओह बड़ा ज्ञानी हा पर अक्सर (मते-हारे) लोक (इस सचाई गी) नेई जानदे ॥ 69 ॥ (रुकू 8/2)

ते जिसलै ओह यूसुफ दे सामनै पेश होए तां उसनै अपने भ्राऊ गी अपने कश ज'गा दित्ती (बद्हाया) ते गलाया जे यकीनन अ'ऊं गै तेरा (गुआचे दा) भ्राऽ आं। इस आस्तै जे किश ओह करदे रेह न ओहदे कारण हून तूं दुखी नेई हो ॥ 70 ॥

وَأَدْخَلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا
أَغْنَىٰ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ إِنَّ
الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ ۖ
مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۖ وَإِنَّهُ
لَذُو عِلْمٍ ۖ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ
أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا خَوْفُكَ فَلَا تَبْتَئِسْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

1. इय्यां सेही होंदा ऐ जे सारी घटनाएँ गी सुनियै हजरत याक़ूब गी यकीन होई गेआ हा जे गल्ला बंडने आह्ला यूसुफ गै ऐ नेई ते फ़िरऔन दे कुसै बजीर (मंत्री) गी केह पेदी ही जे ओह यूसुफ दे भ्राऽ बिनयामीन गी आहनने पर जोर दिंदा। इस आस्तै हजरत याक़ूब नै एह चाह्या जे सारे भ्राऽ शैहरै च बक्ख-बक्ख दरोआजें चें जान तां जे फौजी सपाही बिनयामीन गी दूए भ्राएँ शा पैहलें यूसुफ कनै मलाई सकन ते दमै भ्राऽ आपस च पन्छान कडिहयै इक-दूए दा हाल पुच्छी सकन।
2. ते इस चाल्ती दूए पुत्तरे शा पैहलें बिनयामीन गी हजरत यूसुफ कनै मलाने च कामयाब होई गेआ।

फी जिसलै उसनै उनेंगी उंदा समान देइयै (बापसी आस्तै) त्पार कीता, तां उसनै (पानी पीने दा इक) कटोरा (बी) अपने भ्राउ दे बोरे¹ च रक्खी दिता फी (इय्यां होआ जे) कुसै सरकारी ढंडोरची नै इलान कीता जे हे काफले आहलेओ! तुस सच्चें गै चोर ओ ॥ 71 ॥

उनें (यानी यूसुफ दे भ्राएँ) ओहके (शाही करिदें) पासै रुख करियै गलाया जे तुस कोहकी चीज गुआची दी मिथदे ओ? ॥ 72 ॥

उनें गलाया जे साढ़ा गल्ला मापने² दा शाही भांडा गुआची गेआ ऐ ते जेहका शख्स उसी (तुप्पियै) लेई आवै तां इक ऊंटे दे भारै जिन्ना गल्ला ओहदा इनाम होग ते (ढंडोरची नै एह बी गलाया जे) अ'ऊं इस इनाम दा जिम्मेदार आं ॥ 73 ॥

उनें गलाया जे अल्लाह दी सोंह! तुस जानदे ओ जे अस इत्थें इस आस्तै नेई आए जे देश च फसाद करचै ते नां गै अस चोर आं ॥ 74 ॥

उनें गलाया जे जेकर तुस झूठे साबत होए तां इस (चोरी) दी केह स'जा होग? ॥ 75 ॥

उनें गलाया जे एहदी स'जा एह ऐ जे जिस शख्स दे समान चा ओह (भांडा) मिलै (ओह आपू गै) उस कर्म दा बदला होए। अस

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ
السَّيَّاتِيَةَ فِي رَحْلِ أَحِيهِ ثُمَّ آذَنَ مُوَدِّنٌ
أَيْتَهَا الْحَيْثُ إِنَّكُمْ سُرِقُونَ ۝

قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ۝

قَالُوا تَفْقَدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ
حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتَنَا بِتُفْسِدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سِرْقِينَ ۝

قَالُوا فَمَا جَزَاءُؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ ۝

قَالُوا جَزَاءُؤُهُ مَنْ وَجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ
جَزَاءُؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝

1. एहदा एह मतलब नेई जे बिनयामीन गी फसाने आस्तै ऐसा कीता गेआ, बल्के अर्थ एह ऐ जे हजरत यूसुफ नै पीने आस्तै पानी मंगेआ हा, फी भलेखे नै ओह भांडा उस बोरे च रक्खी दिता जेहका ओहदे भ्राऊ दा हा। इय्यां सेही होंदा ऐ जे यूसुफ नै थविकयै पीने आस्तै पानी मंगेआ, नौकर पानी लेई आए, पानी पीने दे बा'द उसने भलेखे नै ओह भांडा जेहका पानी पीने दे कम्म बी ओंदा हा ते मापने दे कम्म बी, अपने भ्राऊ दे बोरे च रक्खी दिता। साढ़े इस युगै च बी आम तौरा पर गल्ला ते दुद्ध भांडे कन्नै मापे जंदे न ते ओह भांडे पानी पीने दे कम्म बी ओंदि न।
2. किश लोकें दा गलाना ऐ जे, गुआचेआ ते उंदा पानी पीने दा भांडा हा, पर ढंडोरा फेरेआ गेआ गल्ला मापने आहले भांडे बारै। सेही होंदा ऐ जे हजरत यूसुफ नै पानी पीने दा भांडा रक्खना चाह्या हा, पर भलेखे कन्नै गल्ला मापने दा भांडा रक्खी दिता, पर एह खुलासा ठीक नेई ऐ। असल च मूल शब्द 'सुवाअ' दा अर्थ मापने दा भांडा बी होंदा ऐ ते पानी पीने दा भांडा बी। इस आस्तै इक्कै शब्द दा अनुवाद मापने दा भांडा बी ऐ ते पानी पीने दा भांडा बी।

लोक ते इससै चाल्ली जालमें गी स'जा दिन्ने होन्ने आं ॥ 76 ॥

इस आस्तै उसनै (यानी ढंडोरची नै) ओहदे (यानी यूसुफ दे) भ्राऊ दे बोरे शा पैहलें उंदे (दूएँ) भ्राएँ दे बोरे गी दिक्खना शुरू कीता। फी ओहदे भ्राऊ दे बोरे (गी दिक्खेआ ते ओहदे च उस भांडे गी दिक्खियै उस) चा उसी कइदेआ। इस चाल्ली असें यूसुफ आस्तै (इक) उपाऽ कीता (बरना) ओह बादशाह दे कनून दे अंदर (रौहदे होई) अपने भ्राऊ गी अल्लाह दे उपाऽ दे बगैर रोकी नथा सकदा। अस जेहदे चाहन्ने आं दरजे उच्चे करने आं ते (सच्च एह ऐ जे) हर इलम आहले दे उप्पर (ओहदे शा) ज्यादा इलम आहली हस्ती (मजूद) ऐ ॥ 77 ॥

उनें (यूसुफ दे भ्राएँ) गलाया जे जेकर इसनै चोरी कीती होऐ तां (किश तज्जब नेई की जे) इसदा इक भ्राऽ पैहलें (बी) चोरी करी चुके दा ऐ। इस पर यूसुफ नै (अपने दिलै दी गल्लै गी) अपने दिलै च छपैली रखेआ ते उंदे पर उसी जाहर नेई कीता। (हां! दिलै च इन्ना) गलाया (जे) तुस (लोक) बड़े बदबख्त ओ ते जेहकी गल्ल तुस आखदे ओ उसी अल्लाह (गै) बेहतर जानदा ऐ ॥ 78 ॥

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ
اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ
كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي
دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ
دَرَجَاتٍ مَّنْ نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ٧٧

قَالُوا إِنِّي سَرِيقٌ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ
قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ
يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ٧٨

1. नौकर एह समझी चुके दे हे जे जे बिनयामीन हजरत यूसुफ दी नजरें च सम्मान आहले ते सर्वप्रिय न। इस आस्तै उनें ओहदे बोरे दी जाच सारें शा बा'द च कीती, पर अल्लाह नै यूसुफ शा भुल्ल कराइयै मापने दे भांडे गी जेहका पानी पीने दे कम्म बी औंदा हा, ओहदे भ्राऊ दे बोरे च रखोआई दिता हा। एह अल्लाह दी इक योजना ही नां के हजरत यूसुफ दी। इससै आस्तै अल्लाह आखदा ऐ जे एह उपाऽ असें यूसुफ आस्तै कीता हा तां जे ओह अपने भ्राऊ गी रोकियै अपने कश रखी सकै, बरना सरकारी विधान दे मताबक कुसै दोश दे बगैर ओह उसी रोकी नथा सकदा। इस आयत शा साबत होँदा ऐ जे हजरत यूसुफ नै कुसै फरेब शा कम्म नेई लेता बल्के अल्लाह नै ओहदे शा भुल्ल करोआई दिती तां जे ओह अपने भ्राऊ गी रोकी सकै। भ्राऊ गी बी तुकसान नेई पुज्जेआ, की जे उसी मंत्रियें दा सम्पर्क ते सम्मान हासल होआ।

उनें गलाया जे हे सरदार! इसदा इक बौहत बुड्ढा (बुड्ढा झुड़) प्यो ऐ (उसी एहदे सदमे शा बचाने आस्तै) तुस एहदी ज'गा साढ़े चा कुसै इक गी पकड़ी लैओ। अस तुसें गी यकीनन परोपकारियें चा समझने आं ॥ 79 ॥

उसनै गलाया जे अस उस शख्स गी छोड़ियै जेहदे कश असेंगी अपनी चीज लब्धी ऐ, कुसै दूए गी पकड़ने शा खुदा दी शरण चाहने आं। जेकर अस ऐसा करचै तां अस यकीनन जालमें चा होंगे ॥ 80 ॥ (रुकू 9/3)

इस आस्तै जिसलै ओह ओहदे (यानी यूसुफ) शा ना-मेद होई गे तां आपस च गल्लां करदे होई लोकें शा अलग्ग होई गे। उसलै उंदे चा बड़डे नै गलाया जे क्या तुसेंगी पता नेई जे थुआड़े पिता नै तुंदे शा पक्का बचन लेदा ऐ जेहदी पुश्टी/तसदीक अल्लाह दी सघंद कनै (खाइयै) कीती गेदी ऐ ते एह जे तुस इस शा पैहलें यूसुफ दे बारे च बी भुल्ल करी चुके दे ओ। इस आस्तै जिच्चर मेरा पिता मिगी (खास तौरा पर) अजाजत नेई देऐ जां आपू अल्लाह मेरे आस्तै कोई रस्ता नेई कड़्ढी देऐ, अ'ऊं इस देशै गी नेई छोड़्ढ ते ओह (अल्लाह) फैसला करने आहलें चा सारें शा बेहतर फैसला करने आहला ऐ ॥ 81 ॥

तुस अपने पिता कश परतोई जाओ ते जाइयै उसी आखो जे हे साढ़े पिता! थुआड़े निक्के जागतै जरूर चोरी कीती दी ऐ ते असें थुआड़े कनै ऊऐ सनाया ऐ जेहदा असेंगी इलम ऐ ते अस अपनी नजरें/अकखें शा ओहलै आहली गल्ला दी पहाजत नथे करी सकदे ॥ 82 ॥

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا
كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا
مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ ۝

فَلَمَّا اسْتَيْسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ
كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ
عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمَنْ قَبْلُ مَا
فَرَضْتُ فِي يُونُسَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ
الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ
لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ
ابْنَكَ سَرَقَ ۖ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ۝

ते तुस बशक्क इनें लोकें शा बी पुच्छी लैओ
जिंदे च अस रौहदे हे ते उस काफले शा बी
जेहदे साथें अस आए आं ते यकीन जान्नेओ
जे अस इस गल्ला च सच्चे आं
॥ 83 ॥

उसनै (यानी याकूब नै) गलाया (जे एह
गल्ल स्हेई) नेई (सेही होंदी) बल्के सेही
होंदा ऐ, थुआड़े मनै दियें इच्छाएं नै कोई
गल्ल खूबसूरत करियै तुसेंगी दस्सी ऐ। इस
आस्तै हून मेरे लेई इय्यै रेही गोआ ऐ जे चंगी
चाल्ली^१ सबर करां। एह ना-ममकन नेई जे
अल्लाह उनें सारें गी मेरे कश लेई आवै।
यकीनन ऊऐ ऐ जो खूब जानने आह्ला ते
हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 84 ॥

ते उसनै अपना मूंह उंदे शा फेरी लैता (ते
नकेबलै जाइयै दुआऽ कीती) ते गलाया जे हे
(मेरे खुदा!) यूसुफ दे बारे च अऊं फी
फरेआद करना ते दुखै कारण ओह्दी अक्खीं
च अत्थरू^२ भरोई आए, पर ओह् अपने दुख
गी (म्हेशां अपने दिलै दे) अंदर (गै) दबाई^३
रखदा हा ॥ 85 ॥

ओ आखन लगे जे अल्लाह दी सघंद! (इयां
लगदा ऐ जे) तुस उन्ने चिरे तगर यूसुफ दी
चर्चा करदे रौहगे ओ जिच्चर जे तुस बमार
नेई पेई जाओ जां आखरी साह नेई लेई लैओ।
॥ 86 ॥

وَسَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعَيْرَ الَّتِي
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِّرْ جَمِيلٌ ۖ عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي
بِهِمْ جَمِيعًا ۖ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَفَى عَلَى
يُوسُفَ وَإِذْصَتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزَنِ
فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْنَا نَذْكُرْ يُوسُفَ حَتَّى
تَكُونَ حَرَصًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

1. यानी बिनयामीन दी दुश्मनी कारण इक सधारण नेही घटना गी चोरी करार देई दिता गोआ।
2. मूल शब्द दा अर्थ शब्द कोश च अक्खीं दा अत्थरुएं नै भरोई जाना बी लिखे दा ऐ ते इय्यै अर्थ असें कीता ऐ, की जे नबी दे सम्मान गी सामनै रखदे होई इय्यै अर्थ स्हेई ऐ। ओह अल्लाह अगें दुआऽ करदे होई रौई पौंदा ऐ जियां जे साढ़े रसूले करीम हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम रोई पौंदे होंदे हे।
3. यानी अल्लाह दे सिवा कुसै दूए पर जाहर नथा करदा।

उसने गलाया जे में अपनी परेशानी ते दुख-
दर्द दी फरेआद अल्लाह अगें गै करनां ते
अल्लाह नै गै मी ए सूझ-बूझ दिती दी ऐ जो
तुंदे कश नेई ऐ। ॥ 87 ॥

हे मेरे बच्चेओ! जाओ ते जाइयै यूसुफ ते
ओदे भ्राऽ गी तुप्पो। अल्लाह दी किरपा कनै
तुस नराश नेई होगे। असल गल्ल एह ऐ जे
अल्लाह दी मेहर शा नाबर लोकें दे अलावा
होर कोई बी नराश नेई होंदा। ॥ 88 ॥

तां जदू ओ (परतियै फी) उस (यूसुफ) कश
आए तां उसने आखेआ जे हे सरदार! असेंगी
ते साढ़े परिवार गी बड़ी तंगी पुज्जी ऐ ते असें
बिल्कुल थोड़ा हारा सरमाया गै आहदे दा ऐ।
इस आस्तै तुस (परोपकार दे रूप च) असेंगी
(साढ़ी मांग मताबक) गल्ला देई देओ ते
किश दान दे रूपै च (बी किश ज्यादा) देओ।
यकीनन अल्लाह दान देने आहले गी बदले च
मता किश दिंदा ऐ। ॥ 89 ॥

उसनै आखेआ जे क्या तुसेंगी अपना ओह
बरताऽ चेता ऐ जो तुसें यूसुफ ते ओहदे भ्राऽ,
कनै कीता हा जद के तुस (अपने बुरे कर्म
दे बुरे परिणाम थमां) अनजान हे। ॥ 90 ॥

ओह बोल्ले जे क्या सचें गै तुस गै यूसुफ
ओ? उसनै आखेआ जे हां! में गै यूसुफ आं
ते एह मेरा भ्राऽ ऐ। अल्लाह नै साढ़े पर
अपार किरपा कीती दी ऐ। सच्ची गल्ल एह
ऐ जे जेहका (आदमी) धीरजै शा कम्म लै
ते सबर करी लै तां अल्लाह ऐसे परोपकारियें
दा हक्क कदें बी नेई रखदा। ॥ 91 ॥

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَبْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ
وَآخِيهِ وَلَا تَأْيِسُوا مِنْ رُّوحِ اللَّهِ
إِنَّهُ لَا يَأْيِسُ مِنْ رُّوحِ اللَّهِ إِلَّا
الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسْنَا وَاهْلُنَا النَّصْرَ وَجِئْنَا بِبِضَاعٍ
مُرْجَبَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ
وَآخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا إِنْ لَكَ لَأَنْتَ يُوسُفَ قَالَا أَنَا
يُوسُفَ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا
إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩١﴾

उनें आखेआ, जे असेंगी अल्लाह दी सघंद ऐ, अल्लाह नै तुसेंगी साढ़े शा उप्पर दरजा दिते दा ऐ अस पक्के गुनाहगार हे। ॥ 92 ॥

فَالْتَوَاتِلَا لِلَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخُاطِبِينَ ﴿٩٢﴾

उसनै आखेआ जे हून तेरे पर कुसै किसमा दी लानत-मलामत¹ नई होग ते अल्लाह बी तुसेंगी बख्शी देग ओह सारे रैहम-दिला आहलें शा बी उप्पर रैहम-दिल ऐ। ॥ 93 ॥

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٣﴾

तुस मेरा एह कुर्ता लेई जाओ ते इसी मेरे पिता हुंदे सामनै रखेओ। इसी दिक्खियै ओह मेरे बाँरे सब किश² जान्नी जांडन ते तुस अपना सारा टब्बर बी मेरे कश लेई आवेओ ॥ 94 ॥
(रुकू 10/4)

إِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٤﴾

ते जिसलै (उंदा) काफला (मिसर थमां) चलेआ तां उंदे पिता नै लोकें गी गलाया जे ऐसा निं होऐ जे तुस मिगी झुठेरन लगो, तां (में एह जरूर आखड जे) मिगी यूसुफ दी खुशबू आवा दी ऐ ॥ 95 ॥

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٥﴾

उनें (लोकें) आखेआ जे यकीनन तुगी अपनी पिछली भुल्लै दा पछतावा सताऽ करदा ऐ ॥ 96 ॥

فَالْتَوَاتِلَا لِلَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٦﴾

इस आस्रै जि'यां (यूसुफ दे मिली जाने दा) शुभ समाचार देने आहला (हजरत याकूब कश) आया तां उसने उस (कुर्ते) गी उसदे

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أُنْقِصَ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي

1. इस जगह इतिहास दी उस घटना दा अध्ययन बी करी लैना चाहिदा जो मक्का दी विजय दे बा'द इक्रमा ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कनै बीती। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दा खिमादान जकीनन हजरत यूसुफ दे खिमादान शा मता ज्यादा हा की जे हजरत यूसुफ ने अपने पिता दे पुत्रे गी माफ कीता हा, पर हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. ने अपने कट्टर दुश्मन दे पुत्रे गी माफ कीता।
2. हजरत यूसुफ गी जकीन हा जे मेरे पिता गी अजे तक एह कुर्ता याद होना जेहका में गिरफतार होने मौके लाए दा हा! जिसलै कुर्ता उंदे सामनै रखेआ जाहग तां ओह समयी जांडन जे यूसुफ जीदा ऐ ते एह ओहदा गै पुराना कुर्ता ऐ।

أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

सामनै रक्खी दित्ता, जेहदे नै ओह सारी गल्ल समझी गेआ ते आक्खेआ जे-केह में तुंदे नै नथा आक्खेआ जे में अल्लाह दी किरपा कनै ओह सब जानना जो तुस नेई जानदे ॥ 97 ॥

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿١١﴾

उसलै उनें (अर्थात् यूसुफ दे भ्राएं) आक्खेआ जे-हे पिता हजूर! तुस साढ़े आस्तै (अल्लाह अगें) साढ़े गुनाहें दी माफी बारै प्रार्थना करो। अस सच्चें गै अपराधी आं। ॥ 98 ॥

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٢﴾

उसनै आक्खेआ जे में थुआड़े आस्तै जरूर रब्ब अगें माफ करी देने दी प्रार्थना करड। यकीनन ओ बड़ा बख्शानहार ऐ ते बार-बार रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 99 ॥

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَاهُ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ أَمِينٌ ﴿١٣﴾

फी जदू ओ यूसुफ कश पुज्जे तां उसनै अपने माता-पिता गी अपने कश थाहर दित्ता ते गलाया जे अल्लाह दी इच्छा मताबक तुस सारे दे सारे मिसर च अमन-अमान कनै दाखल होई जाओ ॥ 100 ॥

وَرَفَعَ أَبَوَاهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَاتَا وِيلٌ رِّئَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلْتُ رِيَّ حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجْتَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَنْ نَزَغَ

ते उसनै अपने माता-पिता गी अपने सिंहासन पर बठाया ते ओ सारे इसदे कारण (अल्लाह दा शुकर करदे होई) सजदा च डिग्गी पे ते उस (यूसुफ) नै आक्खेआ जे हे मेरे पिता-एह मेरे पैहलें दिक्खे दे सुखने दा फलादेश। ऐ। अल्लाह नै उसी पूरा करी दित्ता ऐ ते उसनै मेरे पर एह बड़ा स्थान कीता ऐ, की जे उसनै पैहलें मिगी कैंदखाने चा कड्डेआ, फी तुसेंगी जंगलै चा कडिढयै (मेरे कश) आह्दा इसदे बावजूद जे शतान नै मेरे ते मेरे

1. हजूरत यूसुफ नै सुखने च दिक्खेआ हा जे सारे नखतर ते चन्न-सूरज मेरे कारण सजदा करा दे न। एह गल्ल पूरी होई गई। ते अज्ज तुस लोक मेरे मिली जाने दी खुशी च अल्लाह गी सजदा करा करदे ओ।

भ्राएं बशकार फुट्ट पाई दिती दी ही। मेरा रब्ब जेहदे नै चांहदा ऐ किरपा दा ब्यहार करदा ऐ। यकीनन ओह बड़ा जानी-जान ऐ ते हिकमत आह्ला ऐ ॥ 101 ॥

ऐ मेरे रब्ब! तोह मिगी कहुमत दा इक हिस्सा बी दिते दा ऐ ते स्वप्न- फल दा बी किश इलम तू मिगी बखो दा ऐ। हे धरती ते गासैं दे सिरजनहार! तू गै इस लोक ते परलोक च मेरा मददगार ऐ। (जिसलै बी मेरा खीरी बेला आवै) तू मिगी पूर्ण आज्ञाकारी होने दी दशा च मौत दे ते नेक (लोकें) कनै मलाई दे ॥ 102 ॥

(हे साढ़े रसूल) ए ग़ैबी समाचारें¹ (पेशगोई) बिच्चा ऐ जिसी अस वह्नी (दे द्वारा तेरे पर जाहर) करने आं ते जिसलै ओ (यानी तेरे बैरी तेरे बरुद्ध) योजनां बनांदे (खड़जैतर रचदे) आखर सब इक-राऽ होए हे तां तू (उस बेलै) उंदे कच्छ नैई हा ॥ 103 ॥

ते चाहे तेरी (किन्नी बी) इच्छा होऐ (जे सारे लोक सचाई दी राह पर चलने आहले बनी जान) फी बी मते सारे लोक कर्दे बी इस (धर्म-ईमान दे) रस्तै नैई चलडन ॥ 104 ॥

ते तू इस (शिक्षा ते प्रचार) दे बारे च उंदे शा किश बदला निं मंगदा। एह ते सारे ज्हानें (ते सारे लोकें) आस्तै इक नसीहत (प्रतिशठा) दा कारण ऐ ॥ 105 ॥ (रकू 11/5)

الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۖ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطْرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبِآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ جَمَعُوْا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٤﴾

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَجْرٍ ۗ اِنَّ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٥﴾

1. अर्थात् एह इक कहानी नैई बल्के इक भविकखवाणी ऐ जे तेरे कनै बी ऐसा गै होने आह्ला ऐ। फी समां औने पर ऐसा गै होआ।

ते आसमानें ते जमीन च किन्ने गै नशान न
जिंदे कन्नुआं ए लोक मूंह फेरियै लंघी जंदे
न ॥ 106 ॥

ते उंदे चा मते सारे लोक अल्लाह पर ईमान
नेई रखदे पर इस हालत च ओ कनै-कनै
शिकं बी करदे जंदे न ॥ 107 ॥

तां के एह लोक इस गल्ला शा निडर (ते
सुरखत) होई गेदे न जे उंदे पर अल्लाह दे
अजाबें चा कोई इक अजाब आई जा ते
अचानक उंदे पर ओह घड़ी आई जा (जेहदी
सूचना पैहलें गै दिती जाई चुकी ऐ) ते उनेंगी
पता बी नेई लगै ॥ 108 ॥

तू आख जे एह मेरा रस्ता¹ ऐ। में ते अल्लाह
आहले पासै बुलान्ना ते जि'नें सच्चे मनैं मेरा
अनुसरण कीता ऐ, में ते ओ सारे दे सारे
अटल विश्वास² पर कायम आं। अल्लाह
पाक ऐ ते में मुश्रिकें बिचा नेई आं ॥ 109 ॥

ते तेरे शा पैहलें बी अस (लोकें दी हदायत
आस्तै सदा) इ'नें (संसार दी) बस्तियें च
रौहने आहले पुरशें गी गै, जिंदे पर अस
अपनी वज्ही उतारदे हे, रसूल बनाइयै भेजदे
रेह आं। तां केह इ'नें लोकें धरती पर फिरी-
दुरियें नेई दिक्खेआ जे जेहके लोक इंदे शा
पैहलें (नबियें दे बरोधी) हे, उंदा परिणाम
कैसा निकलेआ हा? यकीनन आखरत दा
घर उनें लोकें आस्तै अति उत्तम ऐ जिनें

وَكَايْنِ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٣

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ١٣

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ
اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ١٣

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى
بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٣

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي
إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَلَكَدَارُ الْأَخِرَةِ خَيْرٌ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ١٣

1. अर्थात् मेरा व्यवहार अल्लाह दे सच्चे रस्तै पासै लोकें गी प्रेम-पूर्वक बुलाना ऐ नां के उंदे पर अत्याचार करना।
2. अर्थात् अस हर गल्ला गी युक्ति ते प्रमाण कन्ने मन्ना करने आं। कपोल-कल्पत गल्लें जां ढकौंसलें दे आधार पर ईमान नेई आनदे।

संयम शा कम्म लैता। फी केह तुस समझदारी
शा कम्म नेई लैंदे ॥ 110 ॥

ते जिसलै (इक पासै ते) रसूल उंदे शा
नराश¹ होई गे ते (दूई बख्शी) उंदा (इन्कार
करने आहले लोकें दा) एह बचार पक्का
होई गेआ जे उंदे कनै (वह्नी दे नांs पर)
झूठी गल्लां आखियां जा करदियां न तां
(उसलै) उंदे (रसूलें) कश साढ़ी मदद पुज्जी
गेई ते जिनें गी अस बचाना चांहदे हे, उनेंगी
बचाई लैता ते साढ़ा अजाब अपराधी लोकें
परा कदें बी हटाय़ा नेई जाई सकदा ॥ 111 ॥

यकीनन इनें लोकें दी चर्चा च अक्लमंदें आस्तै
शिक्षा ऐ। एह ऐसी गल्ल नेई ऐ जो मनघड़त
होऐ, बल्के एह अपने शा पैहलें आहली
(अल्लाह दी कताब दी भविष्यवाणियें) गी
पूर्ण रूप च पूरा करने आहली ऐ ते हर इक
गल्ला गी बिस्तारपूर्ण बर्णन करने आहली ऐ
ते जेहके लोक ईमान आहनदे न उंदे आस्तै
हदायत ते रहमत ऐ ॥ 112 ॥ (रकू 12/6)

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ
قَدْ كُذِّبُوا ۖ جَاءَهُمْ نَصْرُنَا ۖ فَنُجِّيَ مَنْ
نَّشَاءُ ۖ وَلَا يَرْدُ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

لَقَدْ كَانُوا فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً ۖ لِأُولِي
الْأَلْبَابِ ۚ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ
تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ۖ وَتَفْصِيلَ كُلِّ
شَيْءٍ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

1. किश भाष्यकार लिखदे न जे जिसलै रसूल खुदाई अजाबें दे औने पर नराश होई गे पर असें ए अर्थ लैते
दा ऐ जे जिसलै रसूल लोकें दे ईमान आहनने शा नराश होई गे ते इन्कार करने आहलें बी विश्वास करी
लैता जे उनेंगी जे किश सुनाया जा करदा ऐ ओ वह्नी नेई ऐ बल्के ओ रसूल दी मनघड़त ते झूठी गल्लां
न।

सूर: अल्-रअद

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत

एह्दियां चरताली आयतां ते छे रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै, जेहका अनंत किरपा करने आह्ला ऐ, बार-बार देआ करने आह्ला ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

अलिफ़, लाम, मीम, रा।¹ में अल्लाह बड़ा जानने आह्ला, बड़ा दिखने आह्ला आं। एह् कामल कताब दियां आयतां न ते जेहका कलाम तेरे रब्ब पासेआ तेरे पर उतारेआ गेआ ऐ, ओह् बिल्कुल सच्च ऐ, पर मते सारे लोक एह्दे थमां नाबर न ॥ 2 ॥

अल्लाह ओह् ऐ जिसनै बगैर थ'म्मै-थम्होड़ें आसमानें गी उच्चा रक्खे दा ऐ, जो तुस दिक्खा बी करदे ओ ते फी ओह् अर्श (सर्वोच्च सिंहासन) पर बराजमान होआ ते उसने सूर्य ते चंद्रमा गी थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ। फी हर इक नखतर इक निश्चत अबधि तगर (अपने क्रम मताबक) चला करदा ऐ। ओह् अल्लाह हर इक गल्ला दा प्रबंध करदा ऐ ते अपनी आयतां खोहली-खोहली ब्यान करदा ऐ तां जे तुस लोक अपने रब्ब कनै मिलने दा पूरा-पूरा यकीन रक्खो ॥ 3 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَرَّةِ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ وَالَّذِي
أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ②

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمُوتَ بِغَيْرِ عَمَدٍ
تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَحَّرَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُّسَيٍّ يُدِيرُ الْأَمْرَ يَفْصِلُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ③

1. तफसील आस्तै दिक्खो सूर:-बक्रा: आयत 2

ते (अल्लाह) ऊरे ऐ जिसनै धरती गी फलाए दा ऐ, ओहदे च मजबूती कनै खड़ोते रौहने आहले पर्वत ते नदियां बनाई दियां न। ओहदे च हर भांति दे फलें दियां (नर-मादा) दमें किसमां बनाई दियां न। ओह राती गी दिनै पर आहनी सुटदा ऐ। जेहके लोक सूझ-बूझ शा कम्म लैंदे न। उंदे आस्तै यकीनन इस गल्ला च नेकां नशान (रहस्य) पाए जंदे न (मजूद न) ॥ 4 ॥

ते धरती च इक-दूए दे लागै नेकां किसमें दे टुकड़े न ते केई भांती दे अंगूरें दे बाग, (केई किसमें दियां) खेतियां ते भांत-सभांते खजूरें दे बूहटे न। (जिंदे चा किश) इक-इक जढ़े थमां केई-केई शाखां कड़ढने आहले होंदे न ते किश इक-इक जढ़े थमां केई-केई निकलने आहलें दे उल्ट (इक गै तनै आहले) होंदे न। जिनें गी इक्कै पानी कनै घालेआ जंदा ऐ ते अस (इस पर बी) फलें दे स्हाबें उंदे चा केई बूहटें गी दूए दी निस्बत बधिया बनाने आं। इस गल्ला च उनें लोकें आस्तै जेहके बुद्धि शा कम्म लैंदे न, केई चाल्ली दे नशान न (रहस्य मजूद न) ॥ 5 ॥

ते (हे श्रोता) जेकर तुगी (इनें सच्च दे बरोधियें पर) रूहानगी होऐ तां (ठीक गै ऐ, की जे) उंदा एह आखना जे क्या, जदू अस मरियै मिट्टी होई जागे तां असेंगी सच्चें गै फी कुसै नमें जन्म च औना होग, तेरी गल्ला शा बी ज्यादा रूहानगी आहला ऐ। एह ऊरे लोक न जिनें अपने रब्ब गी मन्ने शा इन्कार करी दिता, एह ओह लोक न जिंदी गरदनें च लड़्डन (तौक्र) पैदे हॉडन ते एह लोक नरक दी अग्गी च पौने आहले न, ओह ओहदे च (सदियें तक) पेदे रौहडन ॥ 6 ॥

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغِشَى اللَّيْلُ النَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ①

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَوِّرَاتٌ ۖ وَجَعَلَ مِنْ أَغْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صُوَائِرٌ وَغَيْرُ صُوَائِرٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ ۚ وَنُقْضِلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

وَإِنْ تَجَبَّ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا تُرَبَّاءً إِنَّا لَنَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ أَوَلَيْكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۚ وَأَوَلَيْكَ الْأَعْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۚ وَأَوَلَيْكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ③

ते ओह तेरे शा भलाई दी निसबत बुराई दे
तौले औने दी मंग करा करदे न। हालांके इंदे
शा पैहलें (ऐसे लोकें पर) हर चाल्ली दे
नसीहतू आहले अजाब आई चुके दे न, ते तेरा
रब्ब सच्चें गै लोकें गी उंदे अत्याचारें दे बावजूद
बी (बिना कुसै शक्क शुबह दे) माफ करने
आहला ऐ ते इसै चाल्ली तेरा रब्ब सख्त
स'जा देने आहला ऐ ॥ 7 ॥

ते जेहके लोकें इन्कार कीता ऐ, आखदे न
एहदे पर उसदे रब्ब पासेआ कोई नशान की
नेई तुआरेआ गेआ? हालांके तू सिर्फ सचेत
करने आहला ते डराने आहला ऐ? ते हर इक
जाति आस्तै (अल्लाह पासेआ) इक मार्ग
दर्शक भेजेआ जाई चुके दा ऐ ॥ 8 ॥
(रुकू 1/7)

अल्लाह उसी (चंगी चाल्ली) जानदा ऐ जिसी
हर मादा (बतौर हमल) चुक्की रखदी ऐ ते
(उसी बी) जिसी गर्भाशय खराब करी (गराई)
दिंदे न ते (उसी बी) जिसी ओह बधांदे न,
उस कश जरूरता मताबक हर चीज मजूद
ऐ ॥ 9 ॥

ओह छप्पे दे ते बंदोए दे, दौनें गी जानने
आहला ऐ। ओह बड़े सम्मान आहला ते बड़ी
शान आहला ऐ ॥ 10 ॥

तुंदे चा जेहड़ा गल्ला गी छपांदा ऐ ते ओह
बी जेहका उसी जाहर करदा ऐ (उसदे ज्ञान
दे मताबक ओह दमै) बराबर न ते ओह बी
जेहका राती छप्पी रौहदा ऐ ते जेहका दिनें
चलदा ऐ (बराबर न) ॥ 11 ॥

ओहदे आहले पासेआ इस रसूल दे अगें बी
ते उसदे पिच्छें बी (इक-दूए दे कनै-कनै)

وَيَسْعَاجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلُتُ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ①

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ②

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدَادُ كُلُّ نَفْسٍ عِنْدَهُ
بِمُقْدَارٍ ③

عَلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ④

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ⑤

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ

औने आह्ला (फ़रिश्ते दा) इक दल (रक्षा आस्तै) नयुक्त ऐ, जेहका अल्लाह दे आदेश मताबक इस दी रक्षा करा करदा ऐ। अल्लाह कदें बी कुसै जाति दी हालत गी नेई बदलदा, जद तक के ओह आपू अपनी हालत गी नेई बदलै¹ ते जिसलै अल्लाह कुसै जाति आस्तै अज़ाब भेजने दा फैसला करी लैदा ऐ तां उस अज़ाब गी हटाने आह्ला कोई नेई होंदा ते नां गै उसदे सिवा उंदा कोई दूआ मददगार होई सकदा ऐ ॥ 12 ॥

ऊऐ ऐ जेहका तुसेंगी बिजली (दी चमक) दसदा ऐ। डर आस्तै बी ते लालच आस्तै बी ते इक बोझल बदल गी (उच्चा) चुक्की दिंदा ऐ ॥ 13 ॥

ते (बिजली दी) कड़क उसदी स्तुति दे कनै-कनै उसदी पवित्रता दा गुणगाण बी करदी ऐ ते फ़रिश्ते बी उसदे भै कारण ऐसा गै करदे न ते ओह कड़कदी बिजलियां बी भेजदा ऐ, फी जिंदे पर ओह चांहदा ऐ, उनेंगी सुटदा ऐ ते ओह अल्लाह दे बारे च झगड़ा करदे होंदे न, हालांकि ओह सख्त अज़ाब देने आह्ला ऐ ॥ 14 ॥

नेई टलने आह्ला बुलावा उससै दा ऐ ते जिनेंगी ओह लोक उसदे सिवा पुकारदे न ओह पुकार दा कोई उत्तर नेई दिंदे पर उंदा कम्म उस व्यक्ति आंगर ऐ जेहका अपने दमैं हत्थ पानी आहले पासै बधाऽ करदा होऐ तां जे ओह (पानी) ओहदे मूहें तक पुज्जी जा पर ओह पानी ओहदे मूहें तक कदें बी नेई पुज्जग ते इन्कार करने आहले लोकें दी चीख-पुकार ब्यर्थ चली जाग ॥ 15 ॥

يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۖ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ۝

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ۝

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفْمِيهِ إِلَى الْمَاءِ يَبِيلُغُ قَاهُ وَمَا هُمْ بِبَالِيهِ ۖ وَمَا دَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

1. बिबरण आस्तै दिक्खो सूर: अन्फाल टिप्पणी आयत 54

ते जेहके (वजूद) आसमानें च न जां जमीन च न, उंदे साये बी खुशी कन्नै जां दुखी होइयै, हर संज-सवैरे अल्लाह गी गै सजदा¹ करदे न ॥ 16 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे (दस्सो) आसमानें ते जमीन दा रब्ब कु'न ऐ? (इसदा जवाब ओह ते केह देंडन) तू (आपूँ गै) आखी दे जे-अल्लाह! (फी तू उनेंगी) आखी दे जे क्या फी बी उस (अल्लाह) दे सिवा तुसें अपने आस्तै ऐसे मददगार बनाई रखे दे न जेहके आपूँ अपने आप गी बी नफा पुजाने दी शक्ति नेई रखे ते नां गै कुसै नुकसान गी रोकने दी? ते उनेंगी आखी दे जे क्या अ'न्ना ते सज्जार (दिक्खने आह्ला) बराबर होई सकदा ऐ? जां क्या न्हेरा ते लो बराबर होई सकदी ऐ? क्या उनें अल्लाह दे ऐसे शरीक (साझी) बनाई रखे दे न जिनें उसदे आंगर कोई ऐसी मखलूक पैदा (सिरजना) कीती ऐ जेहदे करिये (उसदी ते दूए शरीकें (साझियें) दी) पैदा कीती दी मखलूक उंदे आस्तै मुश्तबह (संदिग्ध) होई गोई होऐ? तू उनेंगी आखी दे जे अल्लाह गै हर चीजा दा सिरजनहार ऐ ते ओह पूरी चाल्ली इक्कला (ते हर-इक चीजा पर) कामिल (संपूर्ण) अधिकार रखने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

उसनै गासै थमां किश पानी तुआरेआ, फी ओदे ने केई वादियां रुदन लगियां ते उस हाडै दे उप्पर औने आहली झग्ग चुकी लैती ते जिस धातु गी ओह कोई बंधा जां घरेलू प्रयोग दा समान बनाने आस्तै अग्गी च तपांदे न उस धातु

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَّتْهُمْ بِاَنۡعَادُوْهُ وَالْاَصَالِ ۝

قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاَتَّخَذْتُمْ مِنْ دُوۡنِهٖۤ اَوْلِيَّاءَ لَا يَمْلِكُوْنَ اَنْۢ يُنۡفِثَ مِنْۢ نُّفۡعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الۡاَعۡمٰى وَالْبَصِيۡرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوۡرُ اَمْ جَعَلُوۡا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوۡا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةًۢ يَقْدِرُهَا قَحۡطَمَلُ السَّيۡلِ رَبِّدَا رَاۡيَا طَوْعًا وَيُوقِدُوۡنَ عَلَيْهِ فِى النَّارِ اِتِّعَآءَ حِلْيَةٍ اَوْ

1. इस दा एह मतलब नेई जे ओह मनुक्खै आंगर सजदा करदे न। सजदा दा अर्थ आज्ञा-पालन करना होंदा ऐ ते आयत दा ए मतलब ऐ जे सारी कायनात रात-दिन कुदरती कानूनें दी आज्ञा दा पालन करने च लगगी दी ऐ।

च बी उस हाड़ै जनेही झग्न होंदी ऐ। अल्लाह इसै चाल्ली सच्च ते झूठ दे फर्क गी स्पष्ट करदा ऐ। फी सुट्टी गेदी झग्न नश्ट होई जंदी ऐ, पर जेहड़ी चीज मानव-समाज आसै फायदेमंद होंदी ऐ ओह प्रिथ्वी¹ च स्थित रौहदी ऐ। अल्लाह सारी गल्लें गी इसै चाल्ली (खोहलियै) ब्यान करदा ऐ ॥ 18 ॥

जिनें लोकें अपने रब्ब दी आज्ञा दा पालन कीता उंदे आसै कामयाबी ऐ ते जिनें उसदी आज्ञा दा पालन नेई कीता (उंदी हालत ऐसी होगे जे) जे किश बी प्रिथ्वी च है जेकर ओह सारे दा सारा उंदा होंदा ते उसदे बराबर होर बी, तां ओह ओह सारा धन देइयै (अजाब थमां) बचने दी कोशश करदे। उंदे आसै बुरे परिणाम आह्ला स्हाब निश्चत ऐ ते उंदा ठकाना नरक ऐ ते ओह बास करने दी द्रिस्टी कनै अत्त गै बुरा स्थान ऐ ॥ 19 ॥ (रुकू 2/8)

जेहड़ा आदमी जानदा ऐ जे जेहका कलाम तैरे रब्ब पासेआ तैरे पासै तुआरेआ गेआ ऐ ओह बिल्कुल सच्च ऐ, तां क्या ओह उस आदमी जैसा (होई सकदा) ऐ जेहका अ'न्ना ऐ? (नेई, की जे) बुद्धिमान गै उपदेश प्राप्त करदे न ॥ 20 ॥

ऐसे लोक जेहके अल्लाह कनै कीते दे बा'यदे गी पूरा करदे न ते उस पक्के बा'यदे गी नेई तोडदे ॥ 21 ॥

ते जेहके लोक उनें सरबंघें गी सदा कायम रखदे न जिनेंगी कायम रखने दा अल्लाह ने आदेश दिते दा ऐ ओह अपने रब्ब शा डरदे न ते बुरे परिणाम आहले स्हाब थमां भै खंदे न ॥ 22 ॥

مَتَاعَ رَبِّدِّ مِثْلَهُ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ۝

لِّلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ ۖ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ لَا فِتْنَةٌ لَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ ۖ وَمَأْوَاهُمُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَٰئِكَ الْأَنْبَاءُ ۝

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَتَّقُونَ الْمِثَاقَ ۝

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

1. अर्थात् अल्लाह पासेआ बिपता औने दे फलसरूप जेहके लोक फायदामंद होंडन ओह सुरखत रखे जांडन, पर जेहके लोक नकारा ते पतित होंडन उंदा सर्वनाश करी दिता जाग।

ते ओह लोक जिनें अपने रब्ब दी खुशी पाने आसतै धीरज थमां कम्म लैता ऐ ते नमाज गी चंगी चाल्ली पूरा कीता ऐ ते जे किश असें उनेंगी दिता ऐ ओहदे चा छप्पियै (बी) ते जाहरा बी (साढ़ी राह पर) खर्च कीता ऐ ते (जेहके) बदी गी नेकी राहें दूर करदे (रौहदे) न उंदे आसतै उस घरै दा उत्तम परिणाम निश्चत ऐ ॥ 23 ॥

अर्थात् मुस्तकिल रिहायश दे बाग जिंदे च ओह (आपू बी) दाखल होंडन ते उंदे कनै उंदे पुरखें ते उंदी त्रीमते ते उंदी नसलें चा बी (ओह लोक) जिनें नेकी गी अपनाए दा होग (उस च दाखल होडन) ते हर दरवाजे थमां फरिश्ते उंदे कश औडन ॥ 24 ॥

(ते आखडन) थुआड़े आसतै सलामती ऐ, की जे तुस धीरजवान रेह। इस आसतै (हून दिक्खो, थुआड़े आसतै) इस घर दा किन्ना अच्छा परिणाम ऐ ॥ 25 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह दे (कनै कीते गेदे) पुख्ता ऐहद गी पक्के इकरार दे बा'द त्रोड़ी दिंदे न ते अल्लाह ने जिस रिश्ते गी कायम रक्खने दा आदेश दिता हा उसी तोड़ी दिंदे न ते धरती पर फ़साद करदे न, उंदे आसतै (अल्लाह पासेआ) दुतकार निश्चत ऐ ते उंदे आसतै इक बुरा घर बी निश्चत ऐ ॥ 26 ॥

अल्लाह जेहदे आसतै चांहदा ऐ (ओहदे आसतै) रिजक बधाई दिंदा ऐ ते जिंदे आसतै चांहदा ऐ (उंदे आसतै) तंगी करी दिंदा ऐ ते एह लोक संसारक जीवन पर गै खुश होई गेदे न, हालांके एह संसारक जीवन आखरत दे मकाबले च ममूली हारा ते अस्थाई समान ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/9)

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ
مِنْ آبَائِهِمْ وَازْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ
عُقْبَى الدَّارِ ۝

وَالَّذِينَ يَقُصُّونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ
بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ
بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۖ
وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۝

ते जिनें लोकें (तेरा) इन्कार कीता ऐ ओह आखदे न जे एहदे रब्ब पासेआ कोई नशान की नेई तुआरेआ गेआ? तूं आखी दे जे अल्लाह जिसी चांहदा ऐ उसदा बिनाश करी दिंदा ऐ ते जो (ओहदे पासै) झुकदा ऐ उसी अपने पासै औने दा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 28 ॥

अर्थात जेहड़े लोक ईमान ल्याए होन ते उंदे दिल अल्लाह दी याद शा खुशी मसूसदे होन (उनेंगी हदायत दिंदा ऐ) । इस आस्तै समझी लैओ जे अल्लाह दी याद शा गै दिल संतुश्टी पांदे न ॥ 29 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें शुभ (ते परिस्थिति दे मताबक) कर्म कीते दे न उंदे आस्तै परमानंद ऐ ते लौटने (बापसी) दा उत्तम स्थान निश्चत ऐ ॥ 30 ॥

इसै (किसम दा अन्जाम पाने) लेई असें तुगी इक ऐसी कौम च भेजेआ ऐ जेहदे शा पैहलें केई जातियां (औने आहले दी राह दिखदी) होई चुकी दियां न तां जे जो (कलाम) असें तेरे पासै वद्दी कीता ऐ तूं ओह उनेंगी पढ़ियै सुनाऽ की जे ओह रहमान (खुदा) दी मेहर दा इन्कार करा करदे न। तूं आख एह मेरा रब्ब ऐ, इसदे सिवा कोई पूजने जोग नेई। में ओहदे पर गै भरोसा कीता ऐ ते हर पल उस दे गै अगें झुकना ॥ 31 ॥

ते जेकर कोई ऐसा कुरआन होऐ जेहदे द्वारा (निशान दे रूपै च) पबतें गी (उंदे मूल स्थानें थमां हटाइयै) चलाया गेआ होऐ जां उसदे द्वारा धरती दे टुकड़े-टुकड़े कीते गे होन जां उसदे द्वारा मुड़ें कनै गल्ल -बात कीती गोई होऐ तां के एह लोक उस पर ईमान ल्यौंउन? (कदें

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَصْلُ مِنْ يَمَانٍ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَمَّابُ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسَنَ مَا أَجْرُ ۝

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِّتَتْلُوا عَلَيْهِمُ الذِّكْرَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ ۖ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ۝

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةً بِهِ الْمَوْتُ ۖ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۖ أَفَلَمْ يَأْنَسْ

बी नेई) बल्के (ईमान ल्यौने दा) फैसला पूरे तौरा पर अल्लाह दे हथें च ऐ।¹ क्या जो (लोक) ईमान ल्याए न उ'नेंगी (अजें तक) पता नेई चलेआ जेकर अल्लाह चांहदा तां सारे लोकें गी हदायत देई दिंदा। ते (हे रसूल!) जिनें लोकें तेरा इन्कार कीता ऐ तां उंदे पर इस लेई सदा गै कोई ना कोई मसीबत औंदी रौहग जां उंदे घरें दे लागै उतरदी रौहग, इत्थें तक जे अल्लाह दा आखरी बा'यदा (यानि मक्का दी बिजे) आई जाग अल्लाह इस बा'यदे दे बरुद्ध कदें बी नेई करोगे ॥ 32 ॥ (रुकू 4/10)

ते तेरे शा पैहले (औने आहले) रसूलें कनै (बी) मखौल कीता गोआ हा जिस पर में उनें लोकें गी जिनें इन्कार कीता हा(किश समे आस्तै) ढिल्ल दिती, फी में उंदा बिनाश करी दिता । हून दिक्खो मेरी स'जा कैसी (सख्त) ही ॥ 33 ॥

तां केह ओह (अल्लाह) जो हर- इक आदमी दे कर्म दा नगरान ऐ (उंदे शा निं पुच्छग) ते उ'नें ते अल्लाह दे नेकां शरीक (बी) बनाए दे न उनेंगी आखो -तुस इंदे (बनावटी खुदाएं दे) नांउ (ते) दस्सो। जां क्या तुस (लोक) इस (खुदा) गी कोई ऐसी गल्ल दसगे जेहकी प्रिथ्वी पर मजुद ते है, पर ओह (उसी) जानदा नेई जां तुस सिर्फ एह गल्लां मूहा करदे ओ? बल्के जिनें लोकें इन्कार कीते दा ऐ, उनेंगी उंदी अपनी गै फरेबकारी खूबसूरत (शक्ल च) दस्सी गेई ऐ ते उनेंगी स्टेई रस्ते थमां हटाई दिता गोआ ऐ ते जिसी अल्लाह नश्ट करै उसी रस्ता दस्सने आह्ला कोई नेई (मिली सकदा) ॥ 34 ॥

الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَوَيْشَاءَ اللَّهُ لَهْدَى
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ
قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ
فَأَمَلَيْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

أَفَمِنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ ۚ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ۖ قُلْ
سَمُّوهُمْ ۖ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
الْأَرْضِ أَمْ يُظَاهِرُونَ الْقَوْلَ ۖ بَلْ رُتِبَ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصُدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ هَادٍ ۝

1. अर्थत् इन्कार करने आहलें पर अजाब पर अजाब औंग ते इक लश्कर दे बा'द दूआ लश्कर चढ़ाई करग।
ते आखरी लश्कर उंदे घरें दे लागै जाई उतरग। यानी मक्का पर हमला होग।

उंदे आस्तै इक अजाब(ते) इसै जीव न च निश्चत ऐ ते आखरत दा अजाब ते यकीनन होर (बी) सख्त होना ऐ। ते उनेंगी अल्लाह (दे अजाब) थमां बचाने आह्ला कोई बी नेई होग ॥ 35 ॥

संयमी लोकें गी मसाल दे तौरा पर जिस जन्नत दा बा'यदा दित्ता गेदा ऐ ओ (एह ऐ जे) उसदे (बूहटें दे साए) थल्लै नैहरां बगा दियां होख न। उसदा फल बी म्हेशां रौहने आह्ला होग ते उसदा साया (बी)। एह उनें लोकें दा परिणाम होग जिनें संयम अखत्यार कीता ते इन्कार करने आहलें दा अंजाम (दोजाख दी) अगग होग ॥ 36 ॥

ते जिनें लोकें गी असें एह कताब दिती ऐ ओह इस (कलामे इलाही) थमां जो तेरे पर नाज़ल कीता गेआ ऐ, खुश होंदे न, इनें (मुखतलिफ) गरोहें चा (किश) ऐसे (बी) न जेहड़े इसदे किश हिस्से दा इन्कार करदे न। तू आख-मिगी (ते) इय्यै हुकम दित्ता गेदा ऐ जे अ'ऊं अल्लाह दी अबादत करां ते कुसैगी इसदा शरीक नेई बनां। अ'ऊं इसै पासै(तुसेंगी) बुलान्ना ते अ'ऊं बी इसै पासै झुकना ॥ 37 ॥

ते इसै चाल्ली असें इसी (कुरआन गी) बिस्तार कनै आदेश दे रूपै च उतारेआ ऐ ते (हे मुखातब) जे तू इस इलम दे बा'द, जेहका तुगी हासल होई चुकेआ ऐ, इनें इन्कार करने आहलें दी इच्छेआएँ दी पैरवी कीती, तां अल्लाह दे मकाबले च तेरा नां (ते) कोई दोस्त होग ते नां (गै) कोई बचाने आह्ला (होग) ॥ 38 ॥ (रुकू 5/11)

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ وَّاقٍ ۝

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ أَكْلُهَا دَائِمٌ
وَوَظْلُهَا ۖ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ
وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ۝

وَالَّذِينَ اتَّيَلَّهْمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا
أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ
بَعْضَهُ ۖ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ
وَلَا أُشْرِكَ بِهِ ۖ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ ۖ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَّاقٍ ۝
﴿٣٨﴾

ते असें तेरे शा पैहलें (बी) केई रसूल भेजे हे ते उनेंगी बीबियां ते बच्चे बी दिते हे ते कुसै रसूल आस्तै ममकन नेई हा जे ओह अल्लाह दी आज्ञा दे बिना (अपनी कौम दे लागै) कोई नशान ल्यौंदा। हर इक कार्यक्रम आस्तै इक समां निश्चत ऐ ॥ 39 ॥

जिस चीजा गी अल्लाह चांहदा ऐ, मटांदा ऐ ते (जिसी चांहदा ऐ) कायम रखदा ऐ ते उसै कश सब आदेशें दा मूल (जढ़) ऐ ॥ 40 ॥

ते जिस (अजाब दे भेजने) दा अस उंदे कनै बा'यदा करने आं, जे अस उसदा कोई हिस्सा तेरे सामनै भेजियै तुगी दस्सी देचै (तां तू बी उंदा अंजाम दिक्खी लैगा) ते (जे) अस (इस घड़ी शा पैहलें) तुगी मौत देई देचै (तां मरने दे बा'द तुगी उस दी असलीयत दा इलम होई जाग की जे) तेरे जिम्मे सिर्फ (साढ़े हुकम ते पैगाम) पुजाना ऐ ते उंदे शा स्हाब लैना साढ़ा कम्म ऐ ॥ 41 ॥

ते केह उनें नेई दिक्खेआ जे अस मुलख गी (चपासेआ) सबनें पासेआ घटांदे आवा करने आं¹ ते फैसला ते अल्लाह करदा ऐ। कोई इस दे फैसले गी बदलने आह्ला नेई। ते ओह तौले स्हाब लैने आह्ला ऐ ॥ 42 ॥

ते जेहके लोक इंदे शा पैहलें हे, उनें (बी नबियें दे खलाफ) उपाऽ कीते हे (पर उंदी कोई पेश निं चली)। इस आस्तै उपाऽ करना बी पूरी चाल्ली अल्लाह दे गै अधिकार च ऐ। हर शख्स जे किश (बी) करदा ऐ ओह

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمُ آزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرُسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۝

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۚ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ۝

وَأَن مَّا نُرِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ نتَوْفِيكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۝

أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۚ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۚ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَن

1. अर्थात् इक पासै ते मुलख दे कनारे मुसलमानें दे हत्थ आवा करदे न। दूए पासै प्रभावशाली ते प्रमुख धरानें दे नौ जुआन इस्लाम धर्म ग्रैहन करा करदे न। जियां अमर बिन आस, खालिद बिन वलीद, हजरत उमर ते हजरत अली बगैरा।

(अल्लाह) उसी जानदा ऐ ते इन्हें काफरें गी
तौले गै पता लगगी जाग जे उस औने आहले
घरै दा (अच्छा) अंजाम कोहदे आस्तै ऐ
॥ 43 ॥

عُقِبِيَ الدَّارِ ①

ते जिन्हें लोकें तेरा इन्कार कीता ऐ ओह
आखदे न जे तू खुदा दा भेजे दा नेई ऐं, तू
उनेंगी आख (जे) अल्लाह मेरे ते तुंदे बश्कार
काफी गुआह् ऐ ते (इस्सै चाल्ली) ओह
(शख्स बी गुआह्) ऐ जिस कश इस
(मकददस) कताब दा इलम (आई चुके
दा) ऐ ॥ 44 ॥ (रुकू 6/12)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا ۖ
قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ
وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ۚ

ooo

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَخَمْسُونَ آيَةً وَسَبْعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: इब्राहीम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तरुंजा आयतां ते सत्त रुकू न।

(में) अल्लाह दा नांऽ लेइयै, जो बे-हद कर्म
करने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

अ'ऊ' अल्लाह दिक्खने आह्ला आं। (एह)
इक कताब ऐ जिसी असें तेरे पर इस लेई
तुआरेआ ऐ जे तू सारे लोकें गी इंदे रब्ब दे
हुकम कनै न्हेर-गफार चा कडिडयै लोई
आहली बक्खी लेई आवैं। यानी प्रभुत्वशाली
ते स्तुतियें आहले अल्लाह दे रस्ते पासै (लेई
आवैं) ॥ 2 ॥

(ओह सर्व शक्तिमान ते तरीकें आह्ला खुदा)
अल्लाह गै ऐ। (ते) जेहका किश आसमानें
च ऐ ते जेहका जमीन च ऐ, सब उस दा ऐ।
ते (इसदा) इन्कार करने आहलें आस्तै इक
सख्त अजाब निश्चत ऐ ॥ 3 ॥

जो (इन्कार करने आहले) आखरत दे मकाबले
च इस संसारक जीवन गी तरजीह दिंदे न ते
(दूए लोकें गी बी) अल्लाह दे रस्ते थमां
रोकदे न ते इसी (अर्थात् संसारक जीवन गी
अपने मनै दे) टेढ़ेपन राहें हासल करना चांहदे
न। एह लोक दूर दी गुमराही च (पेदे) न
॥ 4 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّحْمَنُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ يُخْرِجُ
النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ
رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ①

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
فِي الْأَرْضِ ۚ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ
عَذَابٍ شَدِيدٍ ②

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ أُولَٰئِكَ فِي
صُلَىٰ بَعِيدٍ ③

ते हर इक रसूल गी असें उस दी कौम दी जवान च गै (वह्नी देखै) भेजेआ ऐ तां जे ओह इनें गी (साहिबां गल्लां) खोहलिये दस्सै। फी (इस उपाऽ दे बा'द) अल्लाह जिस्सी (हलाक करना) चांहदा ऐ हलाक करदा ऐ ते जिस्सी (कामयाब करना) चांहदा ऐ, उसी मंजिले मकसूद पर पुजाई दिंदा ऐ। ते ओह पूरे तौरा पर गालब (ते) हिक्मत आहला (अर्थात् प्रभुत्वशाली ते तत्त्वदर्शी) ऐ ॥ 5 ॥

ते (तेरे शा पैहलें) असें मूसा गी बी अपने नशानें कनै (एह हुकम देखै) भेजेआ हा जे अपनी कौम गी न्हेर-गफार चा कड़ियै रोशनी च लेई आ ते उनेंगी अल्लाह दे इनाम ते उसदे अजाबें दा चेता कराऽ। (की जे) बिला शुबह इस च हर इक पूरे साबर (ते) पूरे शुकरगुजार आस्तै केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 6 ॥

ते (हे श्रोता तूं उस वक्त गी बी याद कर) जिसलै मूसा ने अपनी कौम गी आखेआ हा (जे-ऐ मेरी कौम!) तुस अपने आप उप्पर अल्लाह दा (उस वक्त दा) इनाम याद करो जदूं उसने तुसेंगी फिरऔन दे साथियें शा इस हालत च बचाया हा जे ओह तुसेंगी सख्त अजाब दिंदे हे। थुआड़े पुत्तरें गी मारी दिंदे हे। ते थुआड़ी त्रीमतें गी जिंदा रखदे हे ते इस च थुआड़े रब्ब पासेआ (थुआड़े आस्तै) बड़्हा भारी इम्तेहान हा ॥ 7 ॥ (रुकू 1/13)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै थुआड़े रब्ब नै (नबियें द्वारा) ऐलान कीता हा जे (ऐ लोको) अगर तुस शुकरगुजार बने तां में तुसेंगी होर बी ज्यादा देंग ते जे तुसें नाशुकरी कीती तां (याद रक्खो) मेरा अजाब यकीनन बड़ा सख्त (होंदा) ऐ ॥ 8 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ
قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ
يَشَاءُ وَيَهْدِيَ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٦

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدَّبِحُونَ
أَبْئَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذِكْرِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ٧

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ
لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ
إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ٨

ते मूसा ने (अपनी कौम गी एह बी) आखेआ हा (जे) जेकर तुस ते जेहके (दूए लोक) धरती पर बसदे न सब (सारे दे सारे) इन्कार करी देओ तां (उस च खुदा दा कोई नुक्सान नेई होई सकदा, की जे) अल्लाह यकीनन बे-न्याज (ते) अत्त गै तरीफे आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक तुंदे शा पैहलें हे यानी नूह दी कौम ते आद ते समूद जां जेहके लोक उंदे बा'द होए, क्या उंदे बारै दिल कंबाई देने आहली खबर, तुंदे तक नेई पुज्जी (ओह ऐसे मटाए गे जे) अल्लाह दे सिवा (हून) उनेंगी कोई (बी) नेई जानदा। (जिसलै) उंदे कश उंदे रसूल (साढ़े) रोशन नशान लेइयै आए-तां उनें उंदी गल्ल नीं मन्नी ते आखेआ (जे) जिस (तालीम) कनै तुगी भेजेआ गेआ ऐ उस दा (ते) अस इन्कार करी चुके दे आं ते जिस गल्ला बक्खी तूं असेंगी बुलाऽ करना ऐ उसदे मतल्लक अस इक-बे-चैन करी देने आहले शक्क च (पेदे) आं ॥ 10 ॥

उंदे पैगंबरें (उनेंगी) आखेआ (जे) क्या तुसेंगी अल्लाह दे बारै कोई शक्क ऐ जिसनै ए धरती ते गास पैदा कीते दे न। ओह तुसेंगी इस आसतै बुला करदा ऐ तां जे ओह थुआड़े गुनाहें चा किश¹ गुनाह बक्खी देऐ ते इक निश्चत समे तक तुसेंगी ढिल्ल देऐ। उनें गलाया (जे) तूं (ते) साढ़े आह्ला लेखा गै इन्सान

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَنِيدٌ ①

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُوءُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودُ ۚ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ②

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِ اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَدْعُوكُمْ لِيَفْزِلَكُمْ مِنْ دُنُوبِكُمْ وَيُوْخِزَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ قَالُوا إِنْ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ

1. किश दा एह मतलब नेई जे अल्लाह सिर्फ किश गुनाहें गी बख्शदा ऐ। बाकियें गी नेई बख्शदा। बल्के मतलब एह ऐ जे किश गुनाह जो इन्साने कनै तल्लक रक्खने आहले होदे न, जिन्ना चिर लोक उनें गुनाहें दी माफी दूए लोकें शा नेई मंगी लैदे, उन्ना चिर ओह माफ नेई होदे। हां जिसलै कसूर करने आहले माफी मंगी लैन ते शर्मिदा होई जान, तां अल्लाह आपू अपने बंदे दे दिलें च प्रेरणा दिंदा ऐ जे ओह अपने उप्पर जुलम करने आहले लोकें गी बक्खीयै अल्लाह दे हारे इनामें दे हक्कदार बनाऽ, ते ए इन्ना सस्ता सौदा ऐ जे ओह उसी जरूर कबूल करी लैदे न।

ऐं। तुस चांहदे ओ जे जिस चीजा दी पूजा साढ़े पुरखे करदे आए न, असेंगी उस शा हटाई देगा। इस लेई (जेकर इस मामले च तू सच्चा ऐं तां) साढ़े कश कोई रोशन नशान लेई आ ॥ 11 ॥

उंदे पैगंबरें उनेंगी आखेआ (जे एह सच्च ऐ जे) अस थुआडै जनेह (गै) मनुक्ख आं पर (कनै गै एह बी सच्च ऐ जे) अल्लाह अपने बंदें चा जिस पर चांहदा ऐ, (खास) स्थान करदा ऐ-ते एह गल्ल साढ़े अखत्यार च नेई ऐ जे अल्लाह दे हुकम दे बिना थुआडै कश कोई नशान ल्यौचै ते मोमिनें गी अल्लाह पर गै भरोसा रखना चाहिदा ॥ 12 ॥

ते असेंगी (होए दा) केह ऐ जे अस अल्लाह पर भरोसा नीं करचै, हालांके उसने साढ़े (साढ़ी परिस्थियें मताबक मनासब) रस्ते असेंगी दस्से न ते जेहका धूं तुसें असेंगी दिते दा ऐ उस पर अस यकीनन सबर करदे रौहगे। ते भरोसा करने आहलें गी ते अल्लाह पर गै भरोसा करना चाहिदा ॥ 13 ॥ (रुकू 2/14)

ते जिनें लोकें इन्कार कीता! उनें अपने (अपने जमाने दे) पैगंबरें गी आखेआ जे अस तुसेंगी जरूर अपने देश चा कइठी देगे जां तुस (मजबूर होइयै) साढ़े म'जब च बापस आई जागे (तां इनें तकलीफें शा बची सकगे) जिस पर उंदे रब्ब नै उंदे पर वह्नी नाज़ल कीती (जे) अस इनें जालमें गी यकीनन हलाक करी देगे ॥ 14 ॥

ते उंदी (हलाकत/सर्वनाश) दे बा'द उस देश च जरूर तुसेंगी बसाई देगे। एह (बा'यदा) उसदे हक्क च ऐ जो मेरे मकाम (पदवी) शा

وَمَثَلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصْذُونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَتُونَا بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ۝

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سَبِيلًا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدَيْمُونَا ۖ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُولَنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ۝

وَلَنُسَيِّرَنَّكُمْ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ۝

डरै ते एहदे अलावा मेरी डराने आहली
भविष्यवाणियों शा डरै ॥ 15 ॥

ते उनें (अपनी) फतह आस्तै दुआऽ कीती ते
(नतीजा ए होआ जे) हर इक उददंडी, घमंडी
ते सचाई दा दुश्मन ना-काम रेहा ॥ 16 ॥

उस (दुनियावी अज़ाब) दे बा'द (उस आस्तै)
जहन्नम (दा अज़ाब बी निश्चत) ऐ ते (उत्थें)
उसी खरपदा पानी पलेआया जाग ॥ 17 ॥

ओह उसी थोड़ा-थोड़ा करियै पीग ते उसी
असान्नी कनै नीगली निं सकग ते हर जगह
(ते हर पासेआ) उस पर मौत और ओह
मरग नेई ते उस दे अलावा बी(उस आस्तै)
इक सख्त अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 18 ॥

उनें लोकें दी मसाल जिनें अपने रब्ब (दे
हुकमें) दा इन्कार कीता ऐ (एह ऐ जे) उंदे
कर्म उस राख आंगर न जिसी इक न्हरी-
झखड़ आहलै दिन हवा तेजी कनै (डुआई)
लेई गेई होऐ जे किश उनें (अपने भविष्य
आस्तै) कमाया ऐ। ओहदे चा कोई हिस्सा
(बी) उंदे हत्थ नेई और। इयै परले दरजे दी
तबाही ऐ ॥ 19 ॥

(हे श्रोता!) क्या, तोह दिखेआ नेई, जे
अल्लाह नै गासैं ते धरती गो हक्क ते हिक्मत
कनै पैदा कीते दा ऐ। जेकर ओह चाह तां
तुसेंगी हलाक करी देऐ ते (थुआड़ी जगह
पर) कोई होर नमीं मखूलक लेई आवै ॥ 20 ॥

ते एह गल्ल अल्लाह आस्तै कोई मुश्कल नेई
ऐ ॥ 21 ॥

ते ओह सब अल्लाह दे सामनै आई खड़ोडन।
उसलै (उंदे चा) कमजोर (समझे जाने आहले)

وَأَسْتَفْهَوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِنْ
مَاءٍ صَدِيدٍ ۝

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسَبِّغُهُ وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۝
وَمِنْ وَرَائِهِمْ عَذَابٌ غَلِيظٌ ۝

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ
كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ ۝ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا
عَلَىٰ شَيْءٍ ۝ ذَلِكَ هُوَ الصَّلَاةُ الْبُعِيدُ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ ۝ إِنَّ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ
بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ

तकब्बर (घमंड) करने आहलें गी आखडन (जे) अस ते तुंदे मगर (पिच्छें) चलने आहले हे। इस लेई क्या तुस अल्लाह दे अजाब चा (इस बेलै) किश साढ़े शा दूर करी सकदे ओ। ओह (परते च) आखडन अगर अल्लाह असें गी हदायत दिंदा तां अस (बी) तुसेंगी हदायत दिंदे (पर हून केह होई सकदा ऐ) साढ़ा बे-सबरी दस्सना जां साढ़ा सबर करना (इस बेलै) साढ़े आस्तै बरोबर ऐ (ते) साढ़े आस्तै बचाऽ दी कोई सूत नेई ऐ ॥ 22 ॥ (रुकू 3/15)

ते जिसलै सारी गल्लें दा फैसला करी दिता जाग तां शतान (लोकेंगी) आखग (जे) अल्लाह नै यकीनन तुंदे कनै अटल बा'यदा कीते दा हा ते में (बी) तुंदे कनै (इक) बा'यदा कीता हा, मगर में ओह (बा'यदा) थुआड़े कनै पूरा नेई कीता ते मेरा तुंदे पर कोई अधिकार नेई हा, हां में तुसेंगी अपने पासै बुलाया ते तुसें मेरा आखा मन्नी लैता इस लेई (हून) मेरी निंदा निं करो बल्के अपने आप दी निंदा करो। (इस बेलै) नां अऊं थुआड़ी फरेआद सुनी सकनां ते नां तुस मेरी फरेआद सुनी सकदे ओ। तुसें जेहका मिगी अल्लाह दा शरीक बनाई रखे दा हा। अऊं थुआड़ी गल्ला गी पैहलें गै नकारी चुके दा आं (उस पर खुदा फरमांदा ऐ जे इस किसमा दा शिकं करने आहलें) जालमें आस्तै यकीनन दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 23 ॥

ते जेहके लोक ईमान लेई आप दे होडन ते उनें (नेक ते) मनासब कम्म कीते दे होडन उनेंगी उंदे रख्ब दे हुक्म कनै, ऐसे बागें च, जिंदे (छीरें) हेठ नैहरां बगदियां होडन, दाखल

لَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّنا اللَّهُ
لَهَدَيْنَاكُمْ سِوَا عِلْمِ عَلَيْنَا أَجْرُنا أَمْ
صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِصٍ ۝

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ
سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ
لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ
مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُصْرِخِي إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا
أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

कीता जाग ते ओह उंदे च (जनतें च) बसदे जाडन ते उत्थें (इक-दूए आस्तै एह) दुआऽ होग (जे तुंदे पर) सलामती (होए) ॥ 24 ॥

(हे श्रोता!) क्या तोह नेई दिखेआ, (जे) अल्लाह ने किस चाल्ली इक पवित्तर कलाम दे बारे च हकीकत गी ब्यान कीते दा ऐ ओह इक पवित्तर बूहटे आंहर होंदा ऐ जिस दी जड़ (मजबूती कनै) कायम होंदी ऐ ते उसदी (हर इक) शाख गासै दी बुलंदी तक (पुज्जी दी होंदी) ऐ ॥ 25 ॥

ओह (बूटा) हर बेलै अपने रब्ब दे हुकम कनै अपना (ताजा)¹ फल दिंदा ऐ ते अल्लाह लोकेँ आस्तै (उंदी जरूरता दी) सारी गल्लां ब्यान करदा ऐ तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 26 ॥

ते बुरी गल्ला दा हाल बुरे बूहटे आंगर ऐ जिसगी धरती थमां पुट्टियै² सुट्टी दित्ता गेदा होए (ते) जिसी (कुतै बी) चैन (हासल) नेई होए ॥ 27 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए दे न उनेंगी अल्लाह उस कायम रौहने आहली (ते पाक) गल्ला राहें (उस) संसारक जीवन च (बी) मजबूती प्रदान करदा ऐ ते आखरत (दी जिंदगी) च बी (प्रदान करग) ते जालमें गी अल्लाह हलाक करदा ऐ ते अल्लाह जो चांहदा ऐ करदा ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 4/16)

خَلِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّهُمْ فِيهَا
سَلَامٌ ۝

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً
طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ۝

تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ۝

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ
اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا
مِنْ قَرَارٍ ۝

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ ۖ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۝

1. इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लाम धर्म दे पवित्तर बूहटे दा मतलब ऐ जे इस च सदा खुदा दे मनने आहले लोक पैदा होंदे रौहडन। मगर दूए धर्म च नेई। एह इस गल्ला दा सबूत होग, जे उनें धर्म दा ईश्वर कनै संपर्क समाप्त होई चुके दा ऐ।
2. यानी उसी पौष्टक गज़ा मिलना बंद होई गई होए ते ओह सुक्का करदा होए।

(हे श्रोता!) क्या तोह उन्हें लोकें (दी हालत) गी (धरोइयै) नेई दिक्खेआ जिनें नाशुकरी कनै अल्लाह दी नैमत गी बदली दिता (ते आपूं बी हलाक होए) ते अपनी कौम गी (बी) हलाकत दे घरै च (लेई) आंदा ॥ 29 ॥

यानी ज्हन्नम च, ओह् उस च दाखल होडन ते ओह् जगह (रौहने दे लिहाज कनै) बड़ी बुरी ऐ ॥ 30 ॥

ते उनें अल्लाह दे बराबर शरीक बनाई लेदे न तां जे (लोकेंगी) उस दे रस्ते शा भटकाई देन, तू (उनेंगी) आख (जे अच्छा, किश दिन) आरजी फायदा लेई लैओ। फी तुसेंगी यकीनन (दोज़ख दी) अग्गी पासै जाना पौग ॥ 31 ॥

(हे रसूल!) मेरे उनें बंदें कनै, जेहके ईमान आहनी चुके दे न, आख-जे ओह् उस दिनै दे ओने शा पैहलें, जिस च नां कोई बपार होग ते नां गै कोई गैहरी दोस्ती कम्म औग। नमाज गी शैल चाल्ली पढ़ा करन ते जो कुछ असें उनें गी दिते दा ऐ ओहदे च चोरी छप्पै (बी) ते जाहरा-बाहरा (बी) साढ़े रस्ते च) खर्च करा करन ॥ 32 ॥

अल्लाह ओह् (हस्ती) ऐ जिसनै धरती ते गास पैदा कीते दे न ते बदलें राहें बरखा बरहाइयै ओहदे जरीयै थुआड़े आस्तै फलें (दी किसमें) राहें रिशक पैदा कीते दा ऐ। ते उसनै किशितयें गी (चलाने आहली हवा गी) बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाए दा ऐ तां जे ओह् उसदे हुकम कनै समुंदरै च चलन। ते (इस्सै चाल्ली) दरेआएं गी (बी) उसनै बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाई रक्खे दा ऐ ॥ 33 ॥

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا
وَاحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبُورِ ۝

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ الْقَرَارُ ۝

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۖ
قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ۝

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةٍ ۝

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الشَّجَرِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ
النَّهْلَ لِيَتَجَرَّ فِيهِ الْبَعْرُ بِأَمْرِهِ ۖ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۝

ते सूरज ते चंद्रमा गी (बी), ओह (दमैं) लगातार (अपना फर्ज नभांदे होई) कम्म करा करदे न ते उसने रात ते दिन गी (बी) बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाई रक्खे दा ऐ ॥ 34 ॥

ते जे किश (बी) तुसें उस शा मंगेआ उस ने तुसेंगी दिता ऐ ते जेकर तुस अल्लाह दे स्हान गिनन लगो तां उंदी गिनती नेई करी सकगे। इन्सान यकीनन बड़ा गै जालम (ते) बड़ा गै ना-शुकरगजार ऐ ॥ 35 ॥ (स्कू 5/17)

ते (हे श्रोता! उस वक्त गी याद कर) जिसलै इब्राहीम ने (दुआऽ करदे होई) आखेआ हा (जे) ऐ मेरे रब्ब! इस शैहर (यानी मक्का) गी अमन आहली जगह बनाऽ ते मिगी ते मेरे पुत्तरें गी इस गल्ला शा दूर रक्ख जे अस झूठे उपास्ये दी उपासना करचै ॥ 36 ॥

ऐ मेरे रब्ब! उनें यकीनन मते-सारे लोकें गी गुमराह करी रक्खे दा ऐ। इस लेई जिसनै मेरी पैरवी कीती ओह (ते) मेरे नै (तल्लक रखदा) ऐ ते जिसनै मेरी नाफरमानी कीती (उसदे बारै बी मेरी इयै अरज ऐ जे उसी बख्शी देना की जे) तू यकीनन बड़ा गै बख्खाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 37 ॥

ऐ साढ़े रब्ब! में अपनी उलाद चा किश गी तेरे आदरजोग (मोजज) घेरै दे लागै इक ऐसी बादी च, जिल्ले कोई खेती नेई होंदी, आनियै बसाया ऐ। ऐ मेरे रब्ब! (में ऐसा इस आस्तै कीता ऐ) तां जे ओह शैल चाल्ली नै नमाज पढ़ी सकन। इस लेई तू लोकें दे दिल उंदे पासै झुकाई दे ते उनेंगी बक्ख-बक्ख फलें दा रिशक दिंदा रौह तां जे ओह (म्हेशां तेरा) शुकर करदे रौहन ॥ 38 ॥

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
دَائِبِينَ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۖ

وَأَتَكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ
وَأَن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا ۗ
إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
أَمِنًا ۖ وَاجْعَلْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ
الْأَصْنَامَ ۝

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۖ
فَمَنْ يَتَّبِعْنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي
فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ
ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا
لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ
النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ
مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ۝

ऐ साढ़े रब्ब! जो कुछ अस छपालने आं ते जो कुछ अस जाहर करने आं तूं यकीनन सब किश गै जानना ऐं ते अल्लाह शा कोई चीज नां जमीन च छप्पी दी रेही सकदी ऐ ते नां आसमान च ॥ 39 ॥

हर (चाल्ली दी) तारीफ दा अल्लाह गै हक्कदार ऐ। जिसनै (मेरे) बढ़ापे दे बावजूद मिगी (दो पुत्तर) इस्माईल ते इस्हाक़ अता कीते न। मेरा रब्ब (बड़ा गै) दुआई सुनने आहला ऐ ॥ 40 ॥

ऐ मेरे रब्ब! मिगी ते मेरी उलाद (चा हर इक) गी शैल चाल्ली नै नमाज अदा करने आहला बनाऽ। (ऐ) साढ़े रब्ब! (साढ़े पर किरपा कर ते) मेरी दुआऽ कबूल कर ॥ 41 ॥

(ऐ) साढ़े रब्ब! जिस दिन स्हाब होन लगै उस दिन मिगी ते मेरे मापें (माता-पिता) गी ते सारे मोमिनैं गी माफ करी देना ॥ 42 ॥ (रुकू 6/18)

ते (ऐ श्रोता) एह जालम (मक्का आहले) जो कुछ करा करदे न उस शा तूं अल्लाह गी कदें बी बे-खबर नेई समझ। ओह उनेंगी सिर्फ उस दिन तक ढिल्ल देआ करदा ऐ। जिस दिन (उंदे) आनने (रहानगी कनै) टडोए दे रेही जाडन ॥ 43 ॥

(ओ) अपने सिरें गी उप्पर चुकियै घबराए दे दौड़ा करदे होडन (ते) उंदी नजरां (परतोइयै) बापस नेई औडन ते उंदे दिल (आसैं-मेदें शा) खाल्ली होडन ॥ 44 ॥

ते तूं उनें लोकें गी उस दिन शा डराऽ जदूं उंदे पर ओह अजाब औग (जिस दा बा'यदा

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نَعْلَمُ
وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ ⑩

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبِّي
لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ⑪

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ⑫

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ⑬

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ ⑭ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ
تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ⑮

مُطَاعِينَ مُقْبِعِينَ رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ
إِلَيْهِمْ ظَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْقِدْتَهُمْ هَوَآءَ ⑯

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ

कीता गोदा ऐ) जिनें लोकें जुलम (दा तरीका अखत्यार) कीते दा होग (उस बेलैं) आखडन जे ऐ सादे रब्ब! सादे मामले गी कुसै (होर) करीबी मनेआद तक पिच्छें पाई दे जे अस तेरे पासेआ आए दे सादे गी कबूल करगे ते (तेरे) रसूलें दी पैरबी करगे (जेहदे पर उनेंगी जवाब थहोग जे क्या अजें हुज्जत¹ दे पूरा होने च कोई कसर बाकी ऐ?) ते क्या तुसें पैहलें कसम (पर कसम) नथी खादी जे तुंदा कदें पतन नेई होग ॥ 45 ॥

हालांके तुसें उनें लोकें दे घरें गी अपना घर बनाए दा ऐ जिनें (तुंदे शा पैहलें) अपनी जानें पर जुलम कीता हा ते तुंदे पर एह गल्ल चंगी चाल्ली रोशन होई चुकी दी ही जे उंदे कनै असें कैसा ब्यहार कीता हा ते अस सारी गल्लां तुंदे आसतै खोहलियै ब्यान करी चुके दे आं ॥ 46 ॥

ते एह(लोक) अपना (हर इक) उपाऽ करी चुके दे न ते उंदा(हर) उपाऽ अल्लाह कश (महफूज²)ऐ ते चाहे उंदी योजना ऐसी होऐ जे उसदे नतीजे च प्हाड़ (बी अपनी जगह थमां) टली जान (एह तेरा कोई नुक्सान नेई करी सकदे) ॥ 47 ॥

इस लेई (हे श्रोता!) तू अल्लाह गी अपने रसूलें कनै अपने बा'यदे दे खलाफ (मामला) करने आह्ला कदें बी नेई समझ। अल्लाह यकीनन गालिब (ते बुरे कर्मों दी) स'जा देने आह्ला ऐ ॥ 48 ॥

فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ
أَجَلٍ قَرِيبٍ ۖ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ
الرُّسُلَ ۖ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ
قَبْلُ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ ۖ

وَسَكَنتُمْ فِي مَسْكَانٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا
أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُم كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ
وَصَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا وَمَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ
مَكْرُهُمْ ۖ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ يُتْرَوٰ
مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفًا وَعْدِهِ ۚ رُسُلُهُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝

1. हुज्जत दा अर्थ ऐ प्रमाण, युक्ति, तर्क, दलील। भाव एह ऐ जे क्या प्रमाण दे पूरा होने च किश कमी रेही गोदी ऐ?
2. अर्थात् ओह भुलाई नेई गोई बल्के अल्लाह गी खूब याद ऐ।

(ते ओह दिन जरूर औने आहला ऐ) जिस दिन धरती ते गास गी बदलियै दूए धरती ते गास कायम कीते जाडन। ते एह(लोक) अल्लाह दे सामनै पेश होडन जो कल्ला (ते हर इक चीजा पर) कामल गलबा रक्खने आहला ऐ ॥ 49 ॥

ते उस दिन तू उने मुजरमें गी जंजीरें च जकड़े दे दिखगा ॥ 50 ॥

उंदे कुतें (जियां) तारकोल/लुक्के दे बने दे (काले स्याह) होडन ते (दोजख दी) अगग उंदे मूहें गी खट्टा करदी होग ॥ 51 ॥

(एह इस आस्तै होग) जे अल्लाह हर शख्स गी जो कुछ उसनै (अपने आस्तै) कीता होग, उसदा बदला देऐ। अल्लाह यकीनन तौले स्हाब लैने आहला ऐ ॥ 52 ॥

एह (जिकर) लोकें (गी नसीहत हासल करने) लेई काफी ऐ ते इस गल्ला लेई (बी) जे उनें गी (औने आहले अजाब थमां पूरी चाल्ली) चौकस-चकने कीता जा ते इस आस्तै (बी) जे उनेंगी पता लग्गी जा जे अल्लाह गै सिर्फ इक स्हेई उपास्य ऐ ते इस आस्तै (बी) जे अकली आहले (लोक) नसीहत हासल करन ॥ 53 ॥ (रुकू 7/19)

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتِ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ
الْقَهَّارِ ۝

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ
فِي الْأَصْفَادِ ۝
سَرَّابِهِمْ مِنْ قِطْرَانٍ وَتَعْشَى
وُجُوهُهُمْ النَّارُ ۝
لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۖ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ
وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ
وَلِيَذْكَرُوا وَلَوْ الْأَنْبَاءُ ۝

سُورَةُ الْحَجَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ آيَةٌ وَسِتَّةٌ رُكُوعَاتٌ

सूर: अल्-हिज्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इसदी इक सौ आयतां ते छे रकू न ।

(में) अल्लाह दा नांऽ लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

में अल्लाह दिक्खने आह्ला¹ आं। एह
(इक) कामल कताब ते (अपने अर्थे गी)
खोह्लियै दस्सने आह्ले कुरआन दियां
आयतां न ॥ 2 ॥

الَّذِينَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ
مُبِينٍ ①

जिनें लोके (इस कुरआन दा) इन्कार कीता ऐ
ओह कदे-कदे एह इच्छा करदे न जे काश ओह
(बी इस दी) फरमांबरदारी अखत्यार करने
आह्ले होंदे ॥ 3 ॥

رَبِّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَانُوا
مُسْلِمِينَ ②

तू उनेंगी खाने-पीने ते वक्ती साधनें शा नफा
लैने च ब्यस्त रौहन दे ते (उनेंगी छोड़ी दे ते
उंदी झूठी) आसां-मेदां उनेंगी बे-परवाह
करदियां रौहन की जे ओह तौले (गै कहीकत)
जानी जाडन ॥ 4 ॥

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُ
الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

ते असें कदे कुसै बस्ती गी बगैर इसदे जे
इस दे मतल्लक (पैहलें थमां) इक निश्चत
फैसला होई चुके दा होऐ, तबाह नेई कीता
॥ 5 ॥

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيَةٍ إِلَّا وَلَهَا
كِتَابٌ مُّعْلُومٌ ④

1. विवरण आस्तै दिक्खो सूर: बकर: नोट आयत -2

कोई कौम बी अपनी (हलाकत दी) मनेआद थमां नस्सी (करी बची) नेई सकदी ते नां गै पिच्छें रेही (करी उस शा बची) सकदी ऐ ॥ 6 ॥

ते उनें (बड़े जोरें) आखेआ (जे) ओह शख्स जेहदे पर एह जिकर तुआरेआ गेआ ऐ, तूं यकीनन दीवाना ऐ ॥ 7 ॥

जेकर तूं सच्चा ऐं तां फरिश्तें गी साढ़े कश की नेई आहनदा? ॥ 8 ॥

(क्या उनेंगी पता नेई जे) अस (जदू बी) फरिश्तें गी (उतारने आं तां) सचाई दे मताबक उतारने आं ते (जिसलै उनेंगी काफरें आस्तै उतारने आं तां) उस बैले उनेंगी (यानी काफरें गी जरा बी) मोहलत नेई दिती जंदी ॥ 9 ॥

इस जिकर(यानी कुरआन) गी असें गै उतारे दा ऐ अस यकीनन इस दी पहाजत करगे ॥ 10 ॥

ते असें अगले (जमाने दे) लोकें दी जमातें च (बी) तेरे शा पैहलें रसूल भेजे हे ॥ 11 ॥

ते जेहका बी रसूल उंदे कश औंदा हा, ओह उसदा मजाक डुआंदे हे ॥ 12 ॥

इस्सै चाल्ली अस इस (मजाक दी आदत) गी मुजरमें दे दिलें च मजबूती कनै गड़्डी दिने आं ॥ 13 ॥

एह (लोक) इस (कुरआन) पर ईमान नेई आहनदे हालांके पैहले आहलें (दे मतल्लक अल्लाह) दी रीति बीती चुकी दी ऐ ॥ 14 ॥

ते जेकर (मसाल आस्तै) अस उंदे पर (शनाखत दी) कोई आसमानी राह खोहली (बी) दिंदे ते उस थमां (फायदा लेइयै) हकीकत गी समझन बी लगदे ॥ 15 ॥

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْحَكِّ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

مَا نُزِّلَ الْحَكِّ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِلَّا مُنْظَرِينَ ۝

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِعْرِ الْأَوَّلِينَ ۝

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ۝

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ ۝

तां (बी) ओह (इयै) आखदे(जे) सिर्फ साढ़ी नजरेँ पर परदा सुट्टेआ गेदा ऐ (बरना हकीकत किश नेई) बल्के साढ़े (लोके) पर (कोई) जादू करी दिता गेदा ऐ ॥ 16 ॥ रूकू (1/1)

ते यकीनन असें आसमान च (तारेँ दियां) केई मंजलां बनाई दियां न ते असें उसी दिक्खने आहलें आस्तै खूबसूरत बनाया ऐ ॥ 17 ॥

ते (इसदे अलावा) असें उसी हर इक उददंडी/ धमूली (ते) दुत्कारे गेदे (लोकेँ दी पौहच) थमां महफूज (सुरक्षत) करी दिते दा ऐ ॥ 18 ॥

मगर जो शख्स चोरी-छप्पे(अल्लाह दी वह्दी चा) कोई गल्ल सुनी लै (ते उसी त्रोड़ी-मरोड़ियै (लोकेँ च फलाऽ) तां उसदे पिच्छें इक रोशन शोला' लाई दिता जंदा ऐ ॥ 19 ॥

ते असें जमीन गी फौलाए दा ऐ ते इस च असें मजबूती नै खडुत्त प्हाड़ कायम कीते दे न ते (इसदे अलावा) असें इस च हर किसमै दी मनासब चीजेँ गी (पैदा कीता ते) बधाया ऐ ॥ 20 ॥

ते इस च असें थुआड़े आस्तै ते (हर) उस (प्राणी) आस्तै जिसी तुस रिजक नेई दिंदे जिंदगी दी जरूरत दे समान पैदा कीते दे न ॥ 21 ॥

ते कोई चीज ऐसी नेई जिस दे (असीम) खजान्ने साढ़े कश नेई होन। पर अस इसी इक निश्चत अंदाजे मताबक गै उतारने आं ॥ 22 ॥

قَالُوا إِنَّمَا سَكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٦﴾

ع

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا مِنْ أَسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنِ ﴿٢١﴾

وَأَنْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

1. यानी जो पबितर कुरआन नाज़ल होई चुके दा ऐ तां बरोधी लोक एहदे चा किश हिस्सा लेइयै दूए लोकेँ च इस चाल्ली फलाँदे न जे उस कनै बरोध दी अग भड़की उटटै, पर अल्लाह उंदी शरारत गी दिखदा ऐ। जिसलै कोई आदमी ऐसा करदा ऐ तां अल्लाह उसदी शरारत गी जाहर करने आस्तै अलौकिक रूप च ऐसा प्रकाश करी दिंदा ऐ जेहदे कनै छल-कपट दा सारा भेत खुल्ली जंदा ऐ ते शरारती काफर दा पतन होई जंदा ऐ।

ते असें (भाप गी) उप्पर चुक्कने आहली हवामां (बी) छोड़ी दियां न ते (इंदे राहें) असें बदलें चा पानी उतारेआ ऐ। फी ओह तुसेंगी पलाया ऐ ते तुस आपूं उसी महफूज नेई^१ रक्खी सकदे हे(पर इस चाल्ली असें उसी महफूज करी दिता ऐ) ॥ 23 ॥

ते यकीनन अस गै जींदा करने ते मारने आं ते अस गै (सारें दे)बारस आं ॥ 24 ॥

ते अस तुंदे चा अगें निकली जाने आहलें गी(बी) जानने आं ते (इस्सै चाल्ली) अस(तुंदे शा) पिच्छें रेही जाने आहलें गी (बी) जानने आं ॥ 25 ॥

ते यकीनन तेरा रब्ब गै इनेंगी(कठेरग) ज'मा करग ओह हिकमत आहला ते (बड़ा) जानने आहला ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 2/2)

ते असें इन्सान गी अवाज देने आहली मिट्टी कनै, यानी स्याह गारे कनै, जिस दा रूप-सरूप तबदील होई गेदा हा, पैदा कीते दा ऐ ॥ 27 ॥

ते (इस शा) पैहलें जिनें गी असें सख्त^२ गर्म हवा (लूह) दी अग्गी कनै पैदा कीता हा ॥ 28 ॥

ते (हे श्रोता उस बेले गी याद कर) जदूं तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी आखेआ हा (जे) अ'ऊं अवाज देने आहली मिट्टी यानी स्याह गारे कनै जिस दा रूप-सरूप तबदील होई चुके दा होऐ, इक बशर (मनुक्ख) पैदा करने आहला आं ॥ 29 ॥

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ۝

وَأَنَّا لَنَخْبُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَخْزُ الْوُرُثُونَ ۝
وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ۝

وَأَنَّ رَبَّكَ هُوَ يَخْشَرُكُمْ ۖ إِنَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

وَالْجَبَّارِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ۝

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

1. यानी बदलें राहें मिट्टा पानी महफूज होँदा ऐ। जेकर एह साधन (तरीका)नेई होँदा तां नां दरेआ ते नैहरां होंदियां नां खुहें च पानी महफूज होँदा ते लोक तरेहाए दे मरी जंदे ते खेतार सुक्की जंदे।
2. जिनें अर्थात् मते लोक च गुस्सा पैदा कीता गेआ ऐ। दिक्खने च आया ऐ जे मते-हारे लोकें च आदतन रोह उंबली पौंदा ऐ ते ओह अपने खलाफ गल्ल नेई सुनी सकदे।

इस आसतै जिसलै में उसी पूरा करीं देआं ते उस (दे दिलै) च अपना कलाम पाई देआं तां तुस सारे उसदे कनै¹ सजदा करदे होई (अल्लाह दे हजूर च) डिगगी जायो ॥ 30 ॥

जेहदे पर सारे दे सारे फरिश्तै (उसदे कनै खुदा गी) सजदा कीता ॥ 31 ॥

सिवाए इब्लीस दे (जे) उसने (खुदा गी सच्चा) सजदा करने आहलें कनै (होइयै) सजदा करने थमां इन्कार कीता ॥ 32 ॥

(इस पर खुदा ने) फरमाया (जे) ऐ इब्लीस! तुगी केह होआ जे तू (अल्लाह गी) सजदा करने आहलें कनै नेई होंदा ॥ 33 ॥

उसने आखेआ, अऊं ऐसा नेई, जे इक ऐसे बशर दे तौर तरीके पर चलिअै फरमांबरदारी अखत्यार करां, जिसी तोह् अवाज देने आहली मिट्डी कनै, यानी ऐसे स्याह गारे कनै, जिसदा रूप-सरूप तबदील होई चुके दा हा, पैदा कीते दा ऐ ॥ 34 ॥

फरमाया (जेकर तेरा एह् ख्याल ऐ) तां तू इस (थाहरै) थमां निकली जा, की जे तू यकीनन दुतकारे दा ऐं ॥ 35 ॥

ते (याद रक्ख जे) जजा ते स'जा (यानी क्यामत) दे दिनै तक तेरे पर (मेरी) लानत रोहग ॥ 36 ॥

उसने आखेआ (जे) हे मेरे रब्ब (जेकर तू तौले मिगी स'जा नेई दिंदा तां) तू मिगी उंदे (दबारा) तुआले जाने दे दिनै तक मोहलत² दे ॥ 37 ॥

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٣٠﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣١﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لَمَّا آَمَنْتُ بِأَسْجَدَ لِشَيْءٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَٰلٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٤﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَأَنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٦﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

1. यानी जिस चाल्ली हजरत आदम सिर्फ खुदा दी अबादत करग, तुस बी सिर्फ खुदा दी अबादत करेओ।
2. ब्योरे आसतै दिक्खो सूर: आराफ़ टिप्पणी आयत -15

फरमाया : तू मोहलत पाने आहलें बिच्चा
होगा ॥ 38 ॥

उससै निश्चत समे तक(जिस दा जिकर उप्पर
होई चुके दा ऐ) ॥ 39 ॥

उसने आखेआ (जे) हे मेरे रब्ब, इस आस्तै
जे तोह मिगी गुमराह करार दित्ता ऐ, अऊं
जरूर उंदे आस्तै दुनियां च (गुमराही गी)
खूबसूरत करियै दसगा ते उनें सारें गी गुमराह
करी देगा ॥ 40 ॥

मगर जो तेरे शरधालू भगत न (ते जेहके मेरे फरेब
च नेई आई सकदे ओह बची जाडन) ॥ 41 ॥

(फी) फरमाया (जे) मेरे पासै औने दा इय्यै
सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 42 ॥

जेहके मेरे बंदे न उंदे पर तेरा कदें बी प्रभाव
नेई होग। हां ऐसे लोक जेहके तेरे पिच्छें चलन
यानी आपू गुमराह होन, (उंदी गल्ल बक्ख
ऐ) ॥ 43 ॥

ते यकीनन जहन्नम उनें सारें दे(आस्तै) बा'यदे
दी जगह ऐ ॥ 44 ॥

उसदे सत्त दरोआजे न(ते उसदे) हर दरोआजे
आस्तै उंदे(इन्कार करने आहलें) चा इक
निश्चत हिस्सा होग ॥ 45 ॥ (रुकू 3/3)

संयमी (लोक) यकीनन बागें ते चश्में (आहले
थाहें) च दाखल होडन ॥ 46 ॥

(उनेंगी आखेआ जाग जे) तुस सलामती कनै
बे-खौफ होइयै (ते बिना खतरें दे) इंदे च
दाखल होई जाओ ॥ 47 ॥

ते उंदे सीनैं च जेहका कीना (बगैरा) बी
होग, उसी अस कड्डी देगे। ओह भाई-भ्राऽ

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۝

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ
فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ۝

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ۝

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَنٌ
إِلَّا مَنْ أَتَبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ۝

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ
جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ۝

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ۝

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ

बनियै (जन्त च रौहडन ते) सिंहासनें पर
इक-दूए दे सामने (बैठे दे) होडन ॥ 48 ॥

नां उनेंगी उंदे च कोई हुट्टन होग ते नां उनेंगी
उंदे चा कदे कइदेआ जाग ॥ 49 ॥

(हे पैगंबर!) मेरे बंदे गी आगाह करी दे जे
अऊं बड़ा गै बख्शानहार (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला आं ॥ 50 ॥

ते एह जे मेरा अजाब गै (स्हेई मैहनें च)
दर्दनाक अजाब (होंदा) ऐ ॥ 51 ॥

ते उनेंगी इब्राहीम दे मम्हाने बारै (बी) आगाह
कर ॥ 52 ॥

जिसलै ओह उस दे लागै आए ते आखेआ
(जे अस तुसेंगी) सलाम (आखने आं) तां
उसनै गलाया (जे) अस ते तेरे औने दी बजह
करी डरा करने आं ॥ 53 ॥

उनें आखेआ (जे) तू डर नेई, अस तुगी इक
बड़े बड़डे ज्ञान (पाने) आहले जागतै दा शुभ
समाचार दिन्ने आं ॥ 54 ॥

उसनै आखेआ (जे) क्या तुसें मेरे बुड्ढा होई
जाने दे बावजूद मिगी एह शुभ समाचार दिता
ऐ? इस लेई (दस्सो जे) किस बिना पर तुस
मिगी (एह) शुभ-समाचार दिंदे ओ ॥ 55 ॥

उनें आखेआ (जे) असें तुगी सचाई दी बिना
पर शुभ समाचार दिता ऐ। इस आसतै तू ना-
मेद नेई हो ॥ 56 ॥

उसने आखेआ (जे अऊं किस गल्ला ना-मेद
होई सकना) फी गुमराहें दे सिवा अपने रब्ब
दी रैहमत शा कु'न ना-मेद होंदा ऐ ॥ 57 ॥

إِخْوَانًا عَلَى سُرِّ مُّقْتَبِلِينَ ۝

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا
بِمُخْرَجِينَ ۝

نَبِيُّ عِبَادِيَ أَنِّي أَنَا الْعَفْوَ الرَّحِيمُ ۝

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ إِنَّا
مِنْكُمْ وَجِلُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ
عَلِيمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ
فِيمَ تَبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ
الْقَاطِلِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ
إِلَّا الْفَاسِقُونَ ۝

(फी) आखेआ (जे अच्छा) तां हे (खुदा दे) फरिश्तो! (ओह) थुआड़ा टकोहदा म्हत्तवपूर्ण कम्म केह् ऐ? (जेह्दे आस्तै तुसंगी भेजेआ गेआ ऐ) ॥ 58 ॥

उनें आखेआ (जे) असेंगी इक मुजरम कौम पासै (उंदी हलाकत आस्तै भेजेआ गेदा ऐ) ॥ 59 ॥

सवाए लूत दे अनुयायियें दे (जे) उनें सारें गी अस बचाई लैगे ॥ 60 ॥

हां उसदी बीबी दे बारै साढ़ा अंदाजा ऐ जे ओह् पिच्छें रौहने (ते हलाक होने) आहलें बिच्चा होग ॥ 61 ॥ (रुकू 4/4)

फी जिसलै साढ़े भेजे दे लोक लूत ते ओदे अनुयाइयें कश आए ॥ 62 ॥

तां उसने (उनेंगी) आखेआ (जे) तुस (इस अलाके च) अजनबी (सेही होंदे) ओ ॥ 63 ॥

उनें आखेआ (असल) गल्ल एह् ऐ जे अस थुआड़े कश उस (अजाब) दी खबर लेइयै आए आं जिसदे बारै एह् (लोक) शक्क करदे रेह् न ॥ 64 ॥

ते अस थुआड़े कश पक्की खबर ल्याए दे आं ते अस सच्चे आं ॥ 65 ॥

इस लेई तुस रातीं दे खोरले पैहरै च (कुसै बेलै) अपने घेर आहलें गी लेइयै (इत्थुआं) चली जाओ। ते (आपूं) उंदे पिच्छें-पिच्छें र'वो ते तुंदे चा कोई पिच्छे मुडियै' नेई दिक्खे ते जित्थें जाने दा हुकम तुसंगी दिता जंदा ऐ (सब उत्थें) उठी जाओ ॥ 66 ॥

قَالَ فَمَا حَبَّخْتُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ ۖ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا ۖ إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّكْرُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

وَآتَيْنَكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوحَيْتُ تَوْمَرُونَ ۝

1. इस आदेश कर्नै हजरत लूत दे परिवारै पर उपकार कीता ऐ जे जेकर पिच्छें मुडियै दिखडन तां ममकन ऐ जे पिच्छें रेही जाने आहली व्याहता धीयें ते जमातरे कारण कुसै दा मन पिरघली जा।

ते एह गल्ल असें उसी पक्के तौर पर दस्सी
दिस्ती ते इनें लोकें दी जढ़ (सवेर होंदे गै)
कट्टी दिस्ती जाग ॥ 67 ॥

ते उस शैहरा दे लोक खुशियां! मनादे होई उस
(यानी लूत) कश आए (इस मन्शा कनै जे
हून उसी पकड़ने दा मौका मिली गेआ ऐ)
॥ 68 ॥

(जेहदे पर) उसने (उंदे कनै) आखेआ (जे)
एह लोक मेरे मम्हान न। तुस (इनेंगी डराइयै)
मेरा अनादर नेई करो ॥ 69 ॥

ते अल्लाह दा खौफ अखत्यार करो, ते मिगी
जलील निं करो ॥ 70 ॥

उनें आखेआ-क्या असें तुगी हर ऐरे-गैरे गी
अपनै कश ठरहाने थमां रोकेआ नथा ॥ 71 ॥

उसने आखेआ (जे) जेकर तुसें (मेरे खलाफ)
किश करना (गै) होऐ तां एह मेरी धीयां
(तुंदे च मजूद गै) न (जेहकियां जमानत²
आस्तै काफी न) ॥ 72 ॥

(हे साढ़े नबी!) तेरी जिंदगी दी कसम (जे) एह
(तेरे बरोधी बी) यकीनन (इंदे आह्ला लेखा)
अपनी बदमस्ती च बैह्का करदे न ॥ 73 ॥

इस पर उस (बा'यदे मताबक) अज़ाब ने
उनेंगी (यानी लूत दी कौम गी) दिन चढ़दे
(गै) पकड़ी लैता ॥ 74 ॥

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَوْلَاءِ
مَقْطُوعٌ مُّصْحِفٍ ۝

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ صِيفِي فَلَا تَقْصَحُونَ ۝

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْا ۝

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُحْلِينَ ۝

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ
يَعْمَهُونَ ۝

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝

1. तौरात ते कुरआन मजीद मताबक पैहलें लिखेआ जाई चुके दा ऐ जे ओह लोक हजरत लूत गी रोकदे हे जे ओह अनजान मम्हानें गी घर नेई आहना करन, पर हजरत लूत परोहनचारी दे धर्म दा पालन करने आस्तै कुदरती तौरा पर मजबूर हे। इस आस्तै जिसलै ओह रोकने पर बी परोहनें गी अपनै घर ल्याए तां उंदी जाति दे लोक नच्च-त्रप्प करदे उंदे कश आए जे हून लूत साढ़े काबू च आई गेआ ऐ ते हून इसी स'जा देने दा मौका असेंगी मिली जाग।

2. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: हूद टिप्पणी आयत 79

जिस पर असें उस बस्ती दी उप्परली सतह
गी उसदी खलकी सतह करी दित्ता ते उंदे पर
गीहटें कन्नै बने दे पत्थरें दी बरखा
बर्हाई ॥ 75 ॥

इस (जिकर) च समझदारी कशा कम्म लैने
आहलें आस्तै यकीनन केई नशान न ॥ 76 ॥

ते ओह (कोई गुमनाम जगह नेई बल्के) इक
बड्डे स्थाई रस्ते पर (बाकेआ)¹ ऐ ॥ 77 ॥

इस (घटना) च मोमिनें (दे फयदे) आस्तै यकीनन
इक नशान (मज्द) ऐ ॥ 78 ॥

ते ऐका² आहले (बी) यकीनन जालम हे
॥ 79 ॥

इस आस्तै असें उनेगी बी (इस्सै चाल्ली सख्त)
स'जा दिती ही ते एह् दमै (जगहां) इक (साफ
ते) बाँदे रस्ते पर (बाकेआ) न ॥ 80 ॥ (रुकू
5/5)

हिज्र³ आहलें (बी) यकीनन (साढ़े) पैगबरें
गी झुठेरेआ हा ॥ 81 ॥

ते उनेगी (बी) असें अपने (हर चाल्ली दे)
नशान दित्ते हे जेहदा नतीजा (उलटा) एह्
होआ जे ओह् उंदे शा (विमुख) ओहलै होई
गे ॥ 82 ॥

ते ओह् फ़ाड़ें दे किश हिस्सें गी कटिट्यै
अमान कन्नै (जिंदगी बसर करदे होई) मकान
बनादे हे ॥ 83 ॥

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
حِجَابًا مِّنْ سَجِيلٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ۝

وَاللَّهَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ظَالِمِينَ ۝

فَأَنزَلْنَا مِنْهُمْ مِّثْرًا ۝ وَإِنَّهُمْ لِبَآمٍ
مُّبِينٍ ۝

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ۝

وَآتَيْنَهُمُ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

وَكَانُوا يُحْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَتُوتًا
أَمِينٍ ۝

1. हिजाज़ थमां शाम देश गी जाने आहले रस्ते पर स्थित ऐ।
2. हजरात शूऐब दी जाति दा दूआ नांड ऐका आहले बी ऐ। ऐका घने जंगलै गी बी आखदे न ते ऐसे जंगलै गी बी जेहदे च बैरी ते पीतू दे घने बूहटे होन। ऐसा लगदा ऐ जे मद्यन दे लागै कोई घना जंगल हा जेहदे च दौनें किसमें दे एह् बूहटे बड़ी मती गिनतरी च हे। इस लेई मद्यन बासिये गी 'ऐका आहले' आखेआ जंदा हा।
3. हिज्र दा मतलब ओह् घेग, किला जां नगर होंदा ऐ जिस दे चौनें पासैं पत्थरें दा परकोटा होऐ। 'हिज्र आहले' दा मतलब समूद अर्थात् हजरात सालेह दी जाति दा नगर ऐ इसी 'हिज्र' इस लेई आखदे न जे उस नगरें दा परकोटा बड़ा मजबूत हा।

ते (बा'यदे दे मताबक) सवेर होंदे (गै) उस
(निश्चत) अज़ाब नै उनेंगी पकड़ी लैता ॥ 84 ॥

ते जेहका (माल) ओह ज'मा करदे रौहदे हे
उसने उनेंगी (उस बेलै) किश बी फायदा नेई
दिता ॥ 85 ॥

ते असें गासें ते धरती गी ते जे किश इनें दौनें
दे बश्कार ऐ हक (ते हिकमत) कन्ने पैदा
कीता ऐ ते ओह (बा'यदे आहली) घड़ी
यकीनन औने आहली ऐ इस आस्तै तू (उंदी
ज्यादतियें गी) दरगुजर कर ॥ 86 ॥

यकीनन तेरा रब्ब मता किश पैदा करने आहला
(ते) खूब जानने आहला ऐ ॥ 87 ॥

ते असें यकीनन तुगी दुरहाई' जाने आहली
सत्त (आयतां) ते बड़ी बड़ड़ी प्रतिश्ठा आहला
क़ुरआन दिता ऐ ॥ 88 ॥

ते जेहका असें उंदे चा केई गरोहें गी (आरजी
न'फा दा) समान दिता ऐ उस पासै अक्खी'
फाड़ी-फाड़ी नेई दिक्ख। ते (उंदी तबाही पर)
दुखी नेई हो ते मोमिनें पर अपना (दयालू)
शफ़क़त दा (हल्थ) बाजू झुकाई रक्ख ॥ 89 ॥

तू आखी दे जे अ'ऊं खु'ल्लाम खु'ल्ला हुशयार
करने आहला आं ॥ 90 ॥

इस आस्तै जे (खुदा आखदा ऐ जे) असें इंदे
(लोकें) आस्तै (बी) अज़ाब मुकरर करी रक्खे
दा ऐ जिनें (हज़रत मुहम्मद स.अ.व. दे खलाफ

فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْجِرِينَ ﴿٨٤﴾

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٥﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۖ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ
فَاصْصَبْ صَبْرًا ۚ وَاصْصَبْ صَبْرًا ۚ وَاصْصَبْ صَبْرًا ۚ

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ أَنشَأْنَا لَكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَلَاتِ
وَأَنزَلْنَا الْعَظِيمَ ﴿٨٨﴾

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعَبَا
أَرْوَاجًا مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَاخْفِضْ جَانِحَكَ لِمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٩٠﴾

كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩١﴾

1. सूर: 'फ़ातिह:' जिसदी सत्त आयतां नमाज़ें च बार-बार पढ़ियां जँदियां न। मूल शब्द 'मसानी' गी ध्यान रखदे होई इस आयत दे केई दूए अर्थ बी होई सकदे न। (क) असें तुगी ऐसी सत्त आयतां प्रदान कीतां दियां न जिंदे च पूरे तौर पर अल्लाह दी स्तुति दा गुणगान होए दा ऐ। (ख) तुगी ऐसी सत्त आयतां दिती दियां न जिंदे च अल्लाह ते बंदे दे आपसी सरबंथे पर लो पाई गेदी ऐ।
2. हे नबी! इन्कार करने आहलें दे धन गी रूहानगी कन्ने नेई दिक्ख, की जे उंदा सर्वनाश निश्चत होई चुके दा ऐ। इस लेई नां ते उनेंगी एह धन कोई फायदा देग ते नां तेरा उंदे आस्तै दुखी होना उनेंगी फायदा देग। इस आस्तै एह बचार अपने दिलै चा कइदी दे।

मनसूबें च अपनी) ड्यूटियां¹ तकसीम करी
लेदियां हियां ॥ 91 ॥

(यानी) ओह (लोक) जिनें कुरआन गी झूठी
गल्लें दा मजमूआ (संकलन) करार दिता हा ॥ 92 ॥

सो तेरे रब्ब दी कसम! अस इनें सारे शा
जवाब तलबी करगे ॥ 93 ॥

उनें कम्में दे बारै जेहके ओह करदे रौहदे हे
॥ 94 ॥

इस लेई जिस गल्ला (दे पुजाने) दा तुगी
हुकम दिता जंदा ऐ ओह खोहलियै (लोकें
गी) सनाई दे ते इनें मुश्रिकें (दी गल्ला) शा
मूह फेरी लै ॥ 95 ॥

अस यकीनन तुगी इनें मशकरियां करने आहलें
(दी शरारत) शा महफूज रखगे ॥ 96 ॥

जेहके अल्लाह दे कनै दूए होर केई उपास्य
बनाऽ करदे न, ओह तौले गै (इस दा नतीजा)
समझी जाडन ॥ 97 ॥

ते अस यकीनन जानने आं जे जो कुछ ओह
आखदे न, ओहदे कनै तेरा दिल तंग पौंदा ऐ
॥ 98 ॥

इस आस्तै तू अपने रब्ब दी स्तुति करदे होई
(उसदी) पवित्रता दा गुणगान कर ते (उस
दे) कामिल फरमांबरदारें चा बन ॥ 99 ॥

ते अपने रब्ब दी अबादत करदा रौह, इत्थें
तक जे तेरे पर मौत (दी घड़ी) आई जा
॥ 100 ॥ (रुकू 6/6)

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ
عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝

إِنَّا كَفَيْتَكَ الْمُسْتَهِزِّينَ ۝

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَصِيقُ صَدْرُكَ بِمَا
يَقُولُونَ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

ooo

सूर: अल्-नहल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत इस
दी इक सौ नत्ती आयतां ते सोलां रुकू न।

(में) अल्लाह दा नांऽ लेइयै जो बेहद कर्म
करने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(ऐ इन्कार करने आह्लेओ) अल्लाह दा हुकम
औने गै आह्ला ऐ इस आस्तै (हून) तुस
उसदे तौले औने दा मतालबा नेई करो। ओह
पाक (जात) ऐ ते जो (गल्लां) ओह (काफर)
शिक दे बाँरे आखदे न, ओह उंदे शा दूर
उप्पर ऐ ॥ 2 ॥

أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ
وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ②

ओह फरिशतें गी अपने बंदें पर, जिनेंगी ओह
पसंद करदा ऐ अपनी मरजी कनै कलाम
देइयै उतारदा ऐ (ते रसूलें गी आखदा ऐ) जे
(लोकें गी) आगाह करी देओ जे गल्ल इय्यै
स्हेई ऐ जे मेरे सिवा कोई बी (सच्चा) उपास्य
नेई। इस आस्तै तुस (मसीबतें शा) अपने
बचाऽ दा साधन मिगी गै बनाओ ॥ 3 ॥

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

उसने गासैं ते धरती गी हक्क (ते हिकमत)
कनै पैदा कीते दा ऐ (ते) उंदे शिक दे
बिचरें शा ओह दूर उप्पर ऐ ॥ 4 ॥

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ④

उसने इन्सान गी इक (बूंद) बीरज थमां पैदा
कीते दा ऐ फी ओह (अपने आपै गी इन्ना

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا

बड़्ठा समझन लगदा ऐ जे साढ़े बारे च)
जाह्रा-बाह्रा झगड़ने आह्ला बनी जंदा
ऐ ॥ 5 ॥

एहदे अलावा चौखरें गी (अल्लाह नै पैदा
कीते दा ऐ ते उनेंगी) ऐसा बनाए दा ऐ जे
उंदे च थुआड़े आस्तै गर्मी दा समान ऐ ते
(होर बी) केई फायदे न ते तुस (उंदे गोश्त
दा) किश हिस्सा खंदे ओ ॥ 6 ॥

ते (इस दे अलावा) जिसलै तुस उनेंगी चारियै
संजा (उंदे घरें/स्थानें आह्ले पासै) बापस
आनदे ओ तां उस च इक किसम दी जीनत
(शोभा) दा समान होंदा ऐ इसै चाल्ली उस
बेलै जिसलै तुस उनेंगी (बडलै) चरने आस्तै
(अजाद) छोड़दे ओ (तां उस च बी थुआड़े
आस्तै जीनत/शोभा ते बड़ाई दा समान होंदा
ऐ) ॥ 7 ॥

ते ओह थुआड़े भार चुक्कियै उस (दरेखड़े)
शेह्रै तक बी लेई जंदे न। जित्थें तक तुस
अपनी जानें गी कश्ट झल्ले बगैर नेई लेई
जाई सकदे थुआड़ा रब्ब यकीनन (तुंदे पर)
अती ऐत शफ़क़त (किरपा) करने आह्ला
(ते) बार-बार रैह्स करने आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

ते उसनै घोड़ें, खच्चरें ते गर्धें गी (बी) थुआड़ी
सुआरी आस्तै ते (इस दे अलावा) जीनत (ते
शान) आस्तै (पैदा कीते दा ऐ) ते (आईदा
बी) ओह (थुआड़े आस्तै सुआरी दा होर
समान¹) जिसी तुस (अजें) नेई जानदे, पैदा
करग ॥ 9 ॥

ते (तुसेंगी) दीन दी सिद्धी राह (दस्सना)
अल्लाह दे गै जिम्मे ऐ ते (इस दी जरूरत इस

هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۝

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تَرِيحُونَ
وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۝

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّكُمْ تَكُونُوا
بِلُغْيَةٍ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا
وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ

1. इस आयत च खुल्ले तौर पर बस्स, रेल, समुंदरी ते हवाई जहाज ते दूई विज्ञानक खोजें दी भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ।

आस्तै ऐ जे) उंदे (यानी दीन दे रस्तें) चा
किश टेढे (होंदे) न पर जेकर ओ (अल्लाह)
अपनी इच्छा लागू करदा तां तुसैं सारें गी
हदायत (गै) दिंदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/7)

(अल्लाह) ओह गै ते है जिसनै बदलें चा
पानी तुआरेआ ऐ। उसै चा थुआड़े पीने दा
(पानी उपलब्ध होंदा) ऐ ते उसै कनै ओह
रुख-बूटे (बी त्यार) होंदे न जिंदा तुस
(माल-डंगरें गी) चारा पांदे ओ ॥ 11 ॥

ओह इस दे राहें गै थुआड़े आस्तै खेती,
जैतून ते खजूर दे बूटे ते अंगूर ते (दूए) हर
किसमा दे फल पैदा करदा ऐ उनें लोकें
आस्तै जो सोच-विचार शा कम्म लेंदे न,
उस च यकीनन इक (टकोहदा) नशान (पाया
जंदा) ऐ ॥ 12 ॥

ते उसने रात ते दिन गी ते सूरज ते चन्न गी
थुआड़े आस्तै खिदमत पर लाई रखे दा ऐ ते
(दूए) सारे (ग्रैह ते) तारे (बी) उसदे हुकम
कनै (थुआड़ी) खिदमत पर लगे दे न,
जेहके सूझ-समझ शा कम्म लेंदे न उंदे आस्तै
यकीनन के ई नशान (पाए जंदे)
न ॥ 13 ॥

ते जेहकियां भांत-सभांती किसमें दियां चीजां
उसनै थुआड़े आस्तै धरती पर पैदा कीती दियां
न (ओह सब थुआड़े कम्म आवा करदियां
न) उनें (चीजें दी पैदाइश) च (बी) उनें
लोकें आस्तै जो नसीहत हासल करदे न,
यकीनन इक नशान (पाया जंदा) ऐ ॥ 14 ॥

उस्सा नै समुंदर गी (बी थुआड़ी) खिदमत
पर लाई रखे दा ऐ तां जे तुस ओहदे चा
(मच्छी दा) ताजा गोशत खाओ ते ओहदे चा

وَلَوْ شَاءَ لَهَدَّيْكُمْ أَجْمَعِينَ ۝

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ
شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۝

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ
وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجْوَمَ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ۝

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَذْكُرُونَ ۝

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَكُمْ غَلاظَةً وَخِفَاءً
ظَرِيًّا وَاسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَبْلَةً تَلْبَسُونَهَا ۚ

गैहनें (दा समान बी) कड़ढो जिनेंगी तुस
(लोक) पाने दे कम्म लांदे ओ ते (हे श्रोता)
तूं उस च किशितयें गी पानी चीरदे (ते तेजी
कन्नै चलदे) होई दिक्खनां ऐं (जो इस आस्तै
चलदियां न जे तुस समुंदरी सफर तै करो) ते
तां जे तुस उसदे दूए होर फ़जल (उपकार)
(बी) तलाश करो ते तां जे तुस उसदा शुकर
अदा करो ॥ 15 ॥

وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَتَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

ते उसने धरती पर (द्रिड़) फ़ाड़ बनाए दे न,
इस गल्ला करी जे ओह (घूमदे होई) तुसेंगी
चक्करें' च नेई पा ते (उसनै थुआड़े आस्तै)
केई दरेआ (बगाए दे न) ते केई (खुशकी दे)
रस्ते (बी बनाए दे) न तां जे तुस (असान्नी
कन्नै अपनी मंजल मक्सूद तक) रस्ता हासल
करी सको ॥ 16 ॥

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ
تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ۝

ते (इंदे अलावा उसनै) केई (होर) अलामतां
बी (कायम कीती दियां न) ते सतारें राहें
(बी) ओह (लोक) राह पांदे न ॥ 17 ॥

وَعَلَّمَتْهُ وَابْتَغَى لَهُمْ يَهْتَدُونَ ۝

फी (दस्सो ते सेही जे) क्या जो पैदा करदा ऐ
ओह उस जैसा होई सकदा ऐ जो (कुछ बी)
पैदा नेई करदा, क्या तुस फी (बी) नेई समझदे
॥ 18 ॥

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ۝
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

ते जेकर तुस अल्लाह दे स्थानें दी गिनती
करन लगे तां (कदें बी) तुस उंदी गिनती नेई
करी सकगे। अल्लाह यकीनन बड़ा (गै)
बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने
आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا ۝
إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

1. इसदा दूआ अर्थ एह ऐ जे अल्लाह ने धरती च मजबूत पर्वत कायम कीते दे न तां ते ओह तुसेंगी उंदे राहें
खाने-पीने दा समान देरे, की जे समुंदर, पर्वत ते नदियें दा जीवका कन्नै गैहरा सरबंभ ऐ।

ते जो कुछ तुस छपालदे ओ ते जो कुछ तुस जाहर करदे ओ, अल्लाह उस (सब) गी जानदा ऐ ॥ 20 ॥

ते अल्लाह दे सिवा जिनें (नकली उपास्यें) गी ओह् पुकारदे न ओह् किश (बी) पैदा नेई करी सकदे ते (इस शा बी बधिया एह् ऐ जे) ओह् आपूं पैदा कीते जंदे न ॥ 21 ॥

ओह् (सब) मुदें न नां के जिंदा। ते ओह् (एह् बी) नेई जानदे जे कुसलै (दबारा) चुक्की लैते जाडन ॥ 22 ॥ (स्कू 2/8)

(इस आस्तै चंगी चाल्ली याद रक्खो जे) थुआड़ा उपास्य इक गै उपास्य ऐ ते जेह्के लोक आखरत पर ईमान नेई आनदे उंदे दिल (हक थमां ना आशना) सचाई थमां न-वाकफ न ते ओह् घमंड शा कम्म लै करदे न ॥ 23 ॥

एह् यकीनी गल्ल ऐ जे जो कुछ ओह् पदें च (रक्खियै) करदे न (उसी बी) ते जो कुछ ओह् जाहरा-बाहरा (तौर) करदे न (उसी बी) अल्लाह जानदा ऐ। ओह् घमंड करने आहलें गी हरगिज पसंद नेई करदा ॥ 24 ॥

ते जदूं उनेंगी आखेआ जंदा ऐ (जे) ओह् (कलाम) जो थुआड़े रब्ब नै तुआरे दा ऐ क्या (किन्ना गै) शानदार ऐ ते ओह् आखदे न जे एह् (खुदा दा कलाम नेई बल्के) पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 25 ॥

इस (धोखे दा) नतीजा एह् निकलग जे ओह् क्यामत आहलै रोज अपने बोझ (बी) सारे (दे सारे) चुकडन ते उनें मूर्खें दे बोझ बी, जिनेंगी ओह् गुमराह करा करदे न। सुनो! जो बोझ ओह् चुक्का करदे न ओह् बड़ा गै बुरा ऐ ॥ 26 ॥ (स्कू 3/9)

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢١﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ وَمَا يَشْعُرُونَ ۚ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢٢﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُّنْكَرَةٌ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

لَا جَرَمَ أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رَبُّكُمْ قَالَُوا ۖ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٦﴾

जेहके लोक उंदे शा पैहलें हे उनें (बी अपने-अपने जमाने दे नबियें दे बरुद्ध) तदबीरां कीतियां हियां जिसदे नतीजे च अल्लाह उंदी (तदबीरें दी) अमारतें दी बुनियादें दे लागै (उनेंगी तबाह करने आस्तै) आया जिस दी बजह कनै छत्त उंदे उपरा उंदे उपर आई पे ते (उसदा एह) अजाब उंदे पर इस रस्तै आया जिसगी ओह जानदे बी नेई हे ॥ 27 ॥

फी ओह क्यामत आहलै रोज उनेंगी अपमानत करा ते आखग (जे हून) कुल्यें न ओह मेरे शरीक जिंदी बजह कनै तुस (मेरे नबियें कनै) दुश्मनी (ते मखालफत) रखदे हे। (ते) जिनेंगी इलम दिते दा होग ओह (उस बेलै) आखडन जे अज्ज काफरें पर यकीनन रुसवाई ते मसीबत (औने आहली) ऐ ॥ 28 ॥

(उनें काफरें दी) रूहें गी फरिश्ते (ऐन) उस बेलै, जिस बेलै अपनी जानें पर जुलम करा करदे होंदे न, कब्दे न। इस पर ओह (एह आखियै) सुलह करने दा रस्ता अपनांदे न (जे) अस (ते) कोई (बी) बुराई (दा कम्म) नथे करदे होंदे (उसलै उनेंगी आखेआ जाग जे गल्ल) इयां नेई, बल्के (इसदे उल्ट ऐ, याद रक्खो) जो कुछ तुस करदे हे, उसी अल्लाह खूब जानदा ऐ ॥ 29 ॥

इस आस्तै (हून) तुस जहन्नम दे दरोआजें बिच्चा उस च म्हेशां आस्तै ठकाना बनांदे होई, दाखल होई जाओ, की जे तकब्बर (घमंड) करने आहलें दा ठकाना बड़ा गै बुरा (होंदा) ऐ ॥ 30 ॥

ते (जिसलै) उनें लोकें जिनें तकवा (संयम दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ, आखेआ

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ قَوْفِهِمْ وَأَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقُوا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ ۖ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَلَيْتَ سَمَوِي الْمُتَكَبِّرِينَ ۝

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۚ

गेआ (जे) थुआड़े रब्ब नै किन्ना (शानदार कलाम) उतारे दा ऐ (तां) उनें गलाया (हां-हां किन्ना गै) बेहतर (कलाम ऐ) जिनें नेकोकारी (सदाचार) (दी राह) अखत्यार कीती उंदे आस्तै इस दुनियां (दी जिंदगी) च (बी) भलाई (मकददर) ऐ ते आखरत दा घर (ते उंदे आस्तै) होर बी बेहतर होग ते तकवा (संयम) अखत्यार करने आहलें दा घर यकीनन बड़ा (गै) अच्छा (होंदा) ऐ ॥ 31 ॥

(ओह घर) मुस्तकिल रिहायश दे बाग (न) जिंदे च ओह दाखल होडन उंदे (बागें) हेठ नैहरां बगदियां होडन। उंदे (बागें) च जो कुछ ओह चाहडन, उनेंगी मिलग (याद रखबो) तकवा (संयम) अखत्यार करने आहलें गी अल्लाह इस्सै चाल्ली फल दिंदा रौहदा ऐ ॥ 32 ॥

(ओह संयमी) जिंदे प्राण फरिश्ते इस हालत च, जे ओह पाक नफस होन, (एह) आखदे होई कढदे न जे (हून) थुआड़े आस्तै सलामती (गै सलामती) ऐ (लैओ हून अपने नेक) कर्म दे बदले च तुस जन्नत च दाखल होई जाओ ॥ 33 ॥

एह (काफर लोक) इस गल्ला दे सिवा कुस दा इंतजार करा करदे न जे फरिश्ते उंदे कश (समान्नी/गासी अजाब लेइयै) औन। जां तेरे रब्ब दा (फैसलाकुन) हुकम आई जा। इस्सै चाल्ली उनें लोकें कीता हा जो उंदे शा पैहले (जमानें दे) हे ते अल्लाह नै उंदे पर कोई जुलम नथा कीता बल्के ओह (आपू गै) अपनी जानें पर जुल्म करदे हे ॥ 34 ॥

قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ۝

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ۝

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَّبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

इस आस्तै उंदे कर्मों दी स'जा नै उनेंगी आई पकड़ेआ ते जिस (अजाब दी खबरा) पर ओह मजाक लैंदे होंदे हे उससै नै उनेंगी घेरी लैता (ते तबाह् करी दित्ता) ॥ 35 ॥ (रुकू 4/10)

ते जिनें लोकें शिर्क (दा तरीका अखत्यार) कीता। उनें (एह बी) आखे दा ऐ जे जेकर अल्लाह (इय्यै) चांहदा (जे उसदे सिवा कुसै दी अबादत नेई कीती जा) तां नां अस उस दे सिवा कुसै चीजा दी अबादत करदे नां साढ़े बब्ब-दादा ऐसा करदे ते नां (गै) अस उसदे (फरमाने/आदेश दे) बगैर कुसै चीजा गी (खुद ब खुद) हराम उरहांदे जेहके (लोक) उंदे शा पैहलें (सचाई दे दुश्मन) हे उनें (बी) ऐसा गै कीता हा, भला (एह इन्ना बी नेई सोचदे जे) रसूलें पर (खुदा दा पैगाम) पुजाई देने दे सिवा होर के जिम्मेदारी ऐ ॥ 36 ॥

ते असें यकीनन हर कौम च (कोई नां कोई) रसूल (एह हुकम देइयै) भेजेआ ऐ जे (हे लोको!) तुस अल्लाह दी अबादत करो ते हर हद शा बधने' आहले कनै कनाराकश र'वो, इस पर उंदे चा किश (ते) ऐसे (अच्छे साबत) होए जे उनेंगी अल्लाह नै हदायत दिती ते किश ऐसे जे उंदे पर हलाकत बाजब होई गेई। इस आस्तै तुस (सारे) मुलखै च फिरो ते दिक्खो जे (नबियें गी) झुठेरने आहलें दा अनजाम कनेहा होआ हा ॥ 37 ॥

(हे रसूल) अगर तू उंदी (लोकें दी) हदायत दी बड़ी खुआहश रक्खना ऐं तां (समझी लै

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا
آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ
كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ
فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا
اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الصَّاغُوتَ ۚ فَ مِنْهُمْ مَنْ
هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ
الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ

1. मूल शब्द 'तागूत' दा अर्थ ऐ - उद्दंड आदमी जां सीमा दा उलंघन करने आह्ला ते ऐसा आदमी जो लोकें गी नेकी शा रोक्कै।

जे) जेहके लोक (दूएँ गी जानियै) गुमराह करा करदे होन उनेंगी अल्लाह कदेँ बी हदायत नेई दिंदा ते नां उंदा कोई मददगार होंदा ऐ ॥ 38 ॥

ते उनें अल्लाह दी बड़ी पक्की सघंदां खादियां न (जे) जेहका मरी जा अल्लाह उसी (फी कदेँ) जींदा नेई करग, (मगर हकीकत) एह नेई। एह (ते इक ऐसा) बा'यदा ऐ जिसी (पूरा करने दा) ओह (अल्लाह) जिम्मेदार ऐ, पर अक्सर लोक (इस हकीकत गी) नेई जानदे ॥ 39 ॥

(एह जिंदगी दुबारा इस लेई होग जे) ओह उंदे पर इस (हकीकत) गी जाहर करै जिस च ओह (अज्ज) इख्तालाफ करा करदे न ते जिनें लोकें कुफर (दा तरीका) अखत्थार कीते दा ऐ उनेंगी पता लगगी जा जे ओह झूठे हे ॥ 40 ॥

साढ़ा कम्म कुसै (ऐसी) चीजा दे बारै जिस (दे करने) दा अस अरादा करचै, सिर्फ एह होंदा ऐ जे अस उसदे बारै आखी दिन्ने आं जे 'होई जा' ते ओह होई जंदी ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 5/11)

ते जिनें लोकें इसदे बा'द जे उंदे पर जुलम कीता गेआ, अल्लाह आस्तै हिजरत¹ अखत्थार कीती (असेंगी अपनी जात दी सघंद ऐ जे) अस उनेंगी जरूर दुनियां च अच्छी जगह देगे ते आखरत दा सिला (फल) ते होर बी बड़्हा होग, काश एह (इन्कार करने आहले इस हकीकत गी) जानदे ॥ 42 ॥

لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَسِّرَنَّ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلَيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ۝

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَبْوئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَا جَزَآءَ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

1. हिजरत-अपना देश छोड़ियै कुसै दूर जगह जाइयै बास करना।

जेहके (जुलमें दा नशाना बनियै बी) धीरजवान बने दे रीहन ते (जो म्हेशां गै) अपने रब्ब पर भरोसा करदे न ॥ 43 ॥

ते अस तेरे शा पैहलें (बी म्हेशां) मर्दे गी गै रसूल बनाइयै भेजदे होंदे हे ते अस उंदे आहले पासै वह्मी करदे हे ते (ऐ इन्कार करने आहलेओ!) जेकर तुस (इस हकीकत गी) नेई जानदे तां उस (अल्लाह दे भेजे दे) जिकर (गी मन्नने) आहलें शा (गै) पुच्छी लैओ (तां जे तुस हकीकत गी जानी सको) ॥ 44 ॥

(असें उनेंगी) रोशन नशानात ते (इल्हामी) कताबां देइयै (भेजेआ हा) ते तेरे पर असें एह जिकर (कामल) नाजल कीता ऐ तां जे तूं सारे लोकें गी ओह (अल्लाह दा फरमान) जो (तेरे द्वारा) उंदे पासै नाजल कीता गेआ ऐ, तफसील कन्हीं दस्सें ते तां जे ओह (ओहदे पर) बिचार करन ॥ 45 ॥

फी केह जेहके लोक (तेरे खलाफ) बुरे मनसूबे (योजनां) बनांदे आए न ओह इस गल्ला शा अमन च न जे अल्लाह उनेंगी इस मुलखै च (गै) जलील (ते रुसवा) करी देऐ जां ओह अजाब (जिस दी खबर दिती जाई चुकी दी ऐ) उंदे पर (इस रस्तै) आई जा जिसगी ओह जानदे गै नेई होन ॥ 46 ॥

जां ओह उनेंगी उंदे सफरें च तबाह करै इस लेई (ओह याद रखन जे) ओह (कदें बी अल्लाह गी उनें गल्लें दे पूरा करने शा) आजज (असमर्थ) नेई पाडन ॥ 47 ॥

जां ओह उनेंगी आस्ता-आस्ता घटांदे होई हलाक करी देऐ की जे थुआड़ा रब्ब यकीनन

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ فَتَلَوُا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

بِابْنَتٍ وَالزُّبَيْرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلُبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ ۚ فَإِنَّ رَبَّكُمُ

(मोमिनें पर) बड़ा (गै) मेहर करने आह्ला
(ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 48 ॥

كَرَّءَوْفٌ رَّحِيمٌ ٥٨

ते केह् बावजूद इसदे जे ओह जलील होआ करदे न उनें (कदे) अल्लाह दे हजूर च (नर्मी कनै) झुकदे होई, जो कुछ बी अल्लाह नै (उंदे आस्तै) पैदा कीते दा ऐ, उसी गौर कनै नेई दिक्खेआ जे उसदे साये सज्जे पासेआ ते उत्तरी दिशें च इद्धर-उद्धर' होआ करदे न (बस्स इसै चाल्ली हजरत मुहम्मद स.अ.व. दा साया बधग ते ओह काफर (इन्कार करने आह्ले) जलील होइयै रौहडन ॥ 49 ॥

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ
يَتَفَمَّوْا ظِلُّهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّامِلِ سَجْدًا
لِّلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ٥٩

ते जो (कुछ बी) गासैं च ऐ, ते (इसदे अलावा) धरती पर जो बी जानदार (मजूद) न ते (तमाम) फरिश्ते बी अल्लाह दे हजूर च गै झुकदे रौहदे न ते ओह बड़ाई नेई करदे ॥ 50 ॥

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ ٥٩

ओह अपने रब्ब कनै जो उंदे पर गालब ऐ, डरदे रौहदे न ते जिस गल्ला दा उनेंगी हुकम दित्ता जंदा ऐ (ऊऐ) करदे न ॥ 51 ॥ (रुकू 6/12)

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ٥٩

ते अल्लाह नै (म्हेशां हर कौम गी इय्यै) फरमाया ऐ (जे) तुस दो उपास्य नेई बनाओ। ओह (यानी सच्चा उपास्य ते) इक गै ऐ बस्स तुस मेरे शा गै (डरो) फी (में) तुसेंगी आखना जे) मेरे शा गै डरो ॥ 52 ॥

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ إِثْنَيْنِ ۚ إِنَّمَا
هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ فَإِنِّي فَازْهَبُونَ ٥٩

ते जो कुछ (बी) गासैं ते धरती च (पाया जंदा) ऐ सब उसै दी मलकीयत ऐ ते

وَلَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिस चाल्ली कुदरती निजमें मताबक छाया घटदी-बधदी ऐ ते आखरकार लोप होई जंदी ऐ, इसै चाल्ली मक्का दे इन्कार करने आह्लें दा हाल होग अर्थात् उंदा आतंक, प्रभाव, प्रतिश्ठा कीर्ती ते यश बगैरा छाया आंगर घटदे-घटदे खतम होई जाडन ते उसदे उल्ट हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी छाया क्रमशः बधदी रौहग ते उसदे कारण इन्कार करने आह्ले लोक अपमानत होई जाडन।

परमांबरदारी सदा उससै दा हक्क ऐ तां केह
तुस अल्लाह दे सिवा होर दूए बजूदें गी अपने
बचाऽ दा साधन बनांदे ओ ॥ 53 ॥

ते जो बी नैमत तुसैं गी मिली दी ऐ ओह
अल्लाह दे पासेआ गै ऐ फी जिसलै तुसैंगी
(कोई तंगी ते) तकलीफ पुजदी ऐ तां (उस
बेलै बी) तुस उससै दे हजूर च फरेआद करदे
ओ ॥ 54 ॥

फी जिसलै ओह तुंदी उस तकलीफ गी दूर
करी दिंदा ऐ तां तुंदे चा किश लोक झट्ट
(दूएँ गी) अपने रब्ब दा शरीक उरहान लगी
पाँदे न ॥ 55 ॥

नतीजा एह होंदा ऐ जे जो कुछ असें उनेंगी
दिते दा ऐ ओह उस दा इन्कार करी दिंदे न।
अच्छा! तुस आरजी (ते वक्ती चीजें शा)
फायदा लेई लैओ ते (उस दा अनजाम बी)
तुस तौलै गै जानी जागे ॥ 56 ॥

ते जो कुछ असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा
इक हिस्सा ओह (अपने) इनें (झूठे उपास्यें)
आस्तै मखसूस करी दिंदे न जिंदी (हकीकत)
बाँरे ओह (किश) इलम नेई रखदे। अल्लाह
दी सघंद, जो कुछ तुस (झूठे शा कम्म लेइयै)
अपने पासेआ बनांदे रेह ओ (इक दिन)
उसदी पुच्छ-गिच्छ तुंदे शा यकीनन कीती
जाग ॥ 57 ॥

ते ओह अल्लाह आहले पासै कुड़ियां मनसूब
करदे न (याद रक्खो) ओह (ऐसी गल्लें
शा) पाक ऐ ते (मजे दी गल्ल एह ऐ जे)
उनेंगी ओह कुछ हासल ऐ जो ओह चांहदे
न (यानी जागत) ॥ 58 ॥

وَاصْبِرْ ۖ أَفَعَبَّرَ اللَّهُ تَتَقُونَ ﴿٥٣﴾

وَمَا بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ تُمْ إِذَا
مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِنَّهُ يَجْعَلُونَ ﴿٥٤﴾

تُمْ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٥﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ ۖ فَتَمَتَّعُوا
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيْبًا مِّمَّا
رَزَقْنَاهُمْ ۖ تَاللَّهِ لَتَسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا
يَشْتَهُونَ ﴿٥٨﴾

ते (उस दे मकाबले च उंदा एह हाल ऐ जे) जिसलै उंदे चा कुसै गी कुड़ी (पैदा होने) दी खबर मिली जा तां उसदा मूह काला स्याह होई जंदा ऐ ते ओह अतिऐत्त दुखी होई जंदा ऐ ॥ 59 ॥

(ते) जिस गल्लै दी उसी खबर दिती गई ऐ उसदी बदनामी शा डरदे ओह लोकें शा छपदा (फिरदा) ऐ (ओह सोचदा ऐ जे) आया, ओह उसी (पेश औने आहली) जिल्लत दे बावजूद (जींदा) रौहन देऐ जां उसी (कुदै) मिट्टी च दब्बी देऐ। सुनो! जेहकी राऽ ओह कायम करदे न, बौहत बुरी ऐ ॥ 60 ॥

जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे, उंदी हालत बौहत बुरी ऐ। ते हर इक उत्तम सिफत (ते शान) अल्लाह दी गै ऐ ते ऊऐ गालिब (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 61 ॥ (रुकू 7/13)

ते जेकर अल्लाह (दा एह निजम होंदा जे ओह) लोकें गी उंदे (शुरुआती) जुलमें पर (फटक्क) पकड़ी लैदा (ते तोबा करने आस्तै मोहलत नेई दिंदा) तां ओह इस (धरती) पर कुसै जानदार गी (जींदा) नेई छोड़दा मगर (उसदा निजम एह ऐ जे) ओह (सुधरने आस्तै) उनेंगी निश्चत समे तगर मोहलत दिंदा (रौहदा) ऐ फी जिसलै उंदी स'जा दा बेला आई जंदा ऐ तां ओह नां ते इक घड़ी पिच्छें रेही/बची सकदे न ते नां (उस शा) अगें निकली (बची) सकदे न ॥ 62 ॥

ते ओह अल्लाह आस्तै ओह चीज तजबीज करदे न जिसी ओह (आपू अपने आस्तै) ना-पसंद करदे न ते उंदी जबानां (बड़ी दलेरी

وَاذْبُشِّرْ أَحَدَهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ۚ ظِلٌّ وَجْهَهُ مُسَوِّدًا ۖ وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا يُبْشِّرُهُ ۖ يُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۖ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السُّوءِ ۚ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَلَوْ يَوَّاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهِمْ دَابَّةً وَلَكِنْ يُؤْخِرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَيَّءٍ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۚ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَنَصِفُ

शा कम्म लेइयै) झूठ बोलदियां न जे उनेंगी जरूर भलाई मिलग (मगर एह) अटल गल्ल ऐ जे उंदे आस्तै (दोजख दी) अगग (दा अजाब पक्का) ऐ ते एह जे उनेंगी (उस च) छोड़ी दिता जाग ॥ 63 ॥

अल्लाह दी कसम! असें तेरे शा पैहली तमाम जातियें पासै रसूल भेजे हे। फी शतान नै उंदे (बुरे) कर्म खूबसूरत करियै दस्से, इस आस्तै अज्ज ऊऐ उंदा आका (बने दा) ऐ ते (ओह) उसदे पिच्छें जा करदे न) उंदे आस्तै इक दर्दनाक अजाब (पक्का) ऐ ॥ 64 ॥

ते असें इस कताब गी तेरे पर इस आस्तै उतारेआ ऐ जे जिस गल्ला दे मतल्लक उनें (आपस च) इखतलाफ (पैदा) करी लैता ऐ उस (दी असल हकीकत) गी तू उंदे पर रोशन करै ते (इसदे अलावा) जो (उस पर) ईमान ल्यौन उंदे आस्तै एह (कताब) हदायत ते पैहमत (दा मूजब) बनै ॥ 65 ॥

ते अल्लाह नै (गै) गासै थमां पानी तुआरेआ ऐ ते उसदे राहें उसनै धरती गी उसदे मुर्दा (बंजर) होई जाने परैत (नमें सिरेआ) जींदा कीता ऐ। जेहके लोक (सच्ची गल्ला गी) सुनदे (ते उसी कबूल करने आस्तै त्यार होई जंदे) न उंदे आस्तै एहदे च यकीनन इक (बौहत बड्डा) नशान पाया जंदा ऐ ॥ 66 ॥
(रुकू 8/14)

ते तुंदे आस्तै चौखरें च (बी) यकीनन नसीहत हासल करने दा समान (मजूद) ऐ। (केह) तुस दिखदे नेई जे) जे किश उंदे डिड्डें च (गंद बगैरा भरोचे दा) होंदा ऐ ओहदे चा यानी गोहे-गूतर ते खूनै दे बिच्चा दा अस

أَلَيْسَتْهُمْ الْكَذِبُ أَنْ لَّهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنْ لَّهُمُ النَّارُ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿١٦﴾

تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَرَئَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنَ أَعْمٰلَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمْ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٦﴾

وَمَا أُنزِلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٦﴾

وَاللّٰهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَآخَيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٦﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نَتَقِيكُمْ مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ نَّبْنِا خَالِصًا يَّسَّاعًا لِلشَّرِّ بَيْنَ ﴿١٧﴾

तुसैंगी पीने आस्तै (पाक ते) साफ दुद्ध
(प्रदान करी) दिन्ने आं, जो पीने आहलें
आस्तै सुआदला (ते) गले चा असान्नी कन्नै
उतरने आहला (होंदा) ऐ ॥ 67 ॥

ते खजूरें दे फलें ते अंगूरें दी तुस शराब (बी)
बनादे ओ ते उत्तम जीवका बी। जेहके लोक
अकली शा कम्म लैंदे न उंदे आस्तै यकीनन
इक (बड्डा) नशान पाया जंदा ऐ ॥ 68 ॥

ते तेरे रब्ब नै गणै दी मक्खी (गणोली) पासै
वह्नी कीती जे तूँ प्हाड़ें च ते बूहटें पर ते
जेहके (अंगूरें बगैरा आस्तै लोक) सहारे बनाई
लैंदे न, उंदे च (अपने) घर बनाऽ ॥ 69 ॥

फी हर किसमै दे फुल्लें चा (थोढ़ा-थोढ़ा
लेइयै) खा ते अपने रब्ब दे (दस्से दे) तरीकें
पर जो (तेरे आस्तै) असान (कीते गेदे) न,
चल। इंदे (मक्खियें दे) डिड्डें चा (थुआड़े)
पीने दी इक चीज निकलदी ऐ जो केई रंगें
दी होंदी ऐ (ते) उस च लोकें आस्तै शफा'
(दी खासीयत रक्खी गेदी) ऐ। जेहके लोक
सूझ-बूझ शा कम्म लैंदे न, उंदे आस्तै इस च
यकीनन केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 70 ॥

ते अल्लाह नै तुसैंगी पैदा कीते दा ऐ, फी
ओह तुंदी रूहें गी कढदा ऐ ते तुंदे चा किश
(आदमी) ऐसे बी होंदे न जे ओह उमर दी
भैड़ी हालत पासै परताई दिते जंदे न जिसदे
नतीजे च ओह इलम (आहले होने) दे बा'द
(फी) ला-इलम होई जंदे न। अल्लाह यकीनन
बड़ा जानने आहला (ते) हर गल्ला गी पूरा
करने च समर्थ ऐ ॥ 71 ॥ (रुकू 9/15)

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ
تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۚ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ
الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا
يَعْرِشُونَ ﴿٦٩﴾

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سَبِيلَ
رَبِّكِ ۚ ذَٰلِكُمْ يُخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا
شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ ۚ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَوَفِّقُكُمْ ۖ ثُمَّ مِّنكُمْ
مَّن يُزِدْهُ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعَمَلِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ
بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧١﴾

1. शैहद केई रोगें च दुआई दा कम्म करादे ऐ।

ते अल्लाह नै तुंदे चा केइयें गी केइयें शा रिजक ज्यादा दिते दा ऐ ते जिनें लोकें गी आम लोकें शा उप्पर रखवे दा ऐ ओह अपना (थ्होए दा) रिशक (कुसै बी सूरत च) उंदे पासै, जिंदे पर उंदे सज्जे हलथ काबज¹ न, लौटाने आहले नेई, जिस दा नतीजा एह होआ जे ओह उस धन च बराबर (दे हिस्सेदार) होई जान। फी केह ओह (इस सचाई गी जानने दे बावजूद) अल्लाह दी नैमत दा इन्कार करदे न ॥ 72 ॥

ते अल्लाह ने थुआड़े आस्तै तुंदे चा (यानी थुआड़े आंगर गै जजवात रखने आहली) बीबियां² बनाई दियां न ते (इस दे अलावा) उसनै थुआड़ी बीबियें चा थुआड़े आस्तै पुत्तर ते पोतरे पैदा कीते दे न ते उसनै तुसैंगी तमाम (किसम दी) पवित्तर चीजें चा रिजक बख्खो दा ऐ। क्या फी (बी) इक नाश होने आहली चीजै पर ओह ईमान रखडन ते अल्लाह दी नैमतें दा ओह इन्कार करी देडन ॥ 73 ॥

ते ओह अल्लाह गी छोड़ियै ऐसी चीजें दी पूजा करदे न जेहकी उनेंगी गासैं ते धरती चा किश बी देने दा कोई अधिकार नेई रखदियां ते नां रखी सकदियां न ॥ 74 ॥

इस लेई (हे मुश्रिको) तुस अल्लाह दे बाँरे मनघड़त गल्लां नेई करो। यकीनन अल्लाह सब किश जानदा ऐ, पर तुस किश बी नेई जानदे ॥ 75 ॥

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۖ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَأْيِ رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۖ أَفَبِعِزَّةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧٢﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ۖ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنِينَ وَحَفَدَةً ۚ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِعِزَّةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٤﴾

فَلَا تَضُرُّوا اللَّهَ الْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

1. अर्थात् ऐसे सधारन आदमी जो बड़्डे लोकें दे दास जां सत्ताधारी गुट जां प्रभावशाली लोकें दे अधीन होन।
2. थुआड़ी बीबियां ऐसे माता-पिता दियां धीयां न जो थुआड़े आंगर गै मनुख न। इस लेई उनें बीबियें दे मनोभाव बी थुआड़े आंगर गै न।

अल्लाह (थुआड़े समझाने आस्तै) इक ऐसे बंदे दी हालत ब्यान करदा ऐ, जो दास होऐ (ते) जो किसै गल्लै दी (बी) ताकत नेई रखदा होऐ ते (उसदे मकाबले च उस बंदे दी हालत बी) जिसी असें अपने पासेआ अच्छा-खासा रिज़क दिते दा होऐ ते ओह ओहदे चा छप्पे-गुच्छे तौरा पर (बी) ते अलानियां तौरा पर (बी साढ़ी राह च) खर्च करदा होऐ। क्या ओह दौनें (चाल्लीं दे लोक) बराबर होई सकदे न? (कदें बी नेई) हर तारीफ दा अल्लाह गै हक्कदार ऐ पर उंदे चा (अक्सर लोक) नेई जानदे ॥ 76 ॥

ते अल्लाह दो होर बंदे दी दशा दा बर्णन करदा ऐ जिंदे चा इक ते गूंगा होऐ जेहका कुसै गल्लै दी समर्थ नेई रखदा होऐ ते ओह अपने मालकै पर ब्यर्थ दा बोझ होऐ, जतांह बी (उसदा आका) उसी भेजै (ओह) कोई भलाई कमाइयै नेई आह्नै, (बस्स) क्या ओह (शख्स) ते ओह (दूआ) शख्स जो इन्साफ करने दा हुकम दिंदा होऐ ते ओह (आपू बी) सिद्धे रस्ते पर (कायम) होऐ, आपस च बराबर होई सकदे न ॥ 77 ॥ (रुकू 10/16)

ते गासैं ते धरती दे ग़ैब दा इलम अल्लाह गी गै (हासल) ऐ। ते उस (बा'यदे आहली) घड़ी (दी आमद) दा मामला ते इय्यां गै ऐ जिय्यां अक्खीं दा झमकना। बल्के ओह (उस शा बी) घट्ट शा घट्ट (समे च घट्ट होई जाने आहला ऐ) अल्लाह यकीनन हर गल्ला दे करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 78 ॥

ते अल्लाह नै तुसेंगी थुआड़ी मामें दे ढिङ्गें च इस हालती च पैदा कीते दा ऐ जे तुस

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُونَ ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زَجَلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمٌ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ ۖ أَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۖ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ۚ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هَوَ ۖ أَقْرَبُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٨﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ

किश बी नथे जानदे ते उसनै थुआड़े आस्तै कन्न ते अक्खीं ते दिल पैदा कीते दे न तां जे तुस शुकर अदा करो ॥ 79 ॥

क्या उनें परिदेँ गी जो गासै दी फिजा दे अंदर बिना उजरत कम्मा पर लाए दे न, (गौर कनै) नेई दिक्खेआ। उनेंगी (तुंदे पर आई पौने ते नोची खाने शा) अल्लाह दे सिवा (होर) कोई नेई रोका करदा। जेहके लोक ईमान रखदे न उंदे आस्तै इस च यकीनन केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 80 ॥

ते अल्लाह नै थुआड़े आस्तै थुआड़े घरेँ गी नबास दा साधन बनाए दा ऐ ते उसनै चौखरेँ दी खल्लेँ कनै (बी) थुआड़े आस्तै घर बनाए दे न। जिनैंगी तुस सफरै मौकै हल्का-फुलका पांदे (समझदे) ओ ते (इसदे अलावा) अपने क्याम दे बेलै (उंदे शा फायदा लेंदे ओ) ते उनें (जानवरें दी) बरीक ते मुट्टी उनेँ ते उंदे बालें गी बी मुस्तकिल समान ते इक वक्त तक आरजी समान बनाने दा साधन बनाए दा ऐ ॥ 81 ॥

ते अल्लाह नै जो कुछ पैदा कीते दा ऐ ओहदे च उसने थुआड़े आस्तै केई साया देने आहिलयां चीजां बनाई दियां न (जिंदे हेठ तुस अराम करदे ओ) ते प्हाड़ें च (बी) थुआड़े आस्तै पनाह दियां जगहां बनाई दियां न ते इसदे अलावा उसने थुआड़े आस्तै केई किसमें दियां कमीजां बनाई दियां न जो तुसेंगी गर्मी' शा बचांदियां न ते केई कमीजां (यानी कबच) ऐसियां न जो तुसेंगी थुआड़ी (आपसी) जंग

لَا تَعْلَمُونَ مَيْمَنًا وَلَا يَسْمَعُ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

أَلَمْ يَرْوِ الْغَيْثَ مُسْحَرَاتٍ فِي جَوْ
السَّمَاءِ ۖ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ۚ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا
وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا
تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ ۚ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا
وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ
سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَالْحَرَّ وَسَرَابِيلَ
تَقِيكُمُ بِالْأَسْخِ ۚ كَذَلِكَ يَتِمُّ لَكُمْ نِعْمَتُهُ
عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ۝

1. इत्थेँ सिर्फ गर्मीं दा बर्णन कीते दा ऐ, पर अरबी भाशा दे मुहाबरे मताबक आयत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह नै ऐसे कपड़े बी बनाए दे न जेहके गर्मीं शा बचांदे न ते नेह कपड़े बी जेहके सर्दीं शा बचांदे न।

(दी सख्ती) शा बचादियां न। इससै चाल्ली ओह तुंदे पर अपने (रुहानी) इनाम गी (बी) पूरा करदा ऐ तां जे तुस (उसदे) कामल फरमांबरदार बनो ॥ 82 ॥

बस्स अगर ओह (हून बी) फिरी जान तां (उस दी ब'जा कनै, हे नबी! तेरे पर इलजाम नेई और की जे) तेरे जिम्मे सिरफ गल्ला गी तफसील कनै पुजाई देना ऐ ॥ 83 ॥

ओह अल्लाह दे (इस) इनाम गी (बखूबी) पनछनदे न मगर फी (बी) उसदा इन्कार कर करदे न ते उंदे चा ते केई पक्के काफर न ॥ 84 ॥ (रुकू 11/17)

ते (उस दिनै गी बी याद करो) जिस दिन अस हर इक कौम च इक गुआह खड़ा करगे। फी (उस बेलै) उनें लोकें गी जिनें कुफर (दा रस्ता) अखत्यार कीते दा ऐ (बहाने बनाने जां हरजाने दी) अजाजत नेई दिती जाग ते नां (गै) उंदा कोई बहाना कबूल कीता जाग ॥ 85 ॥

ते जिनें लोकें जुल्म (दा तरीका अखत्यार) कीते दा ऐ ओह जिसलै उस अजाब गी (जिसदा बा'यदा कीता गेदा ऐ) दिखडन तां (उसलै) नां (ते) ओह (अजाब) उंदे परा घटाय जाग ते नां (गै) उनेंगी मोहलत दिती जाग ॥ 86 ॥

ते जिनें लोकें (अल्लाह दे) शरीक बनाए दे न। जिसलै ओह अपने (बनाए दे) शरीकें गी दिखडन तां आखडन (जे) हे साढ़े रब्व! एह साढ़े (बनाए दे) शरीक न, जिनेंगी अस तुगी छोड़ियै पुकारा करदे हे, जेहदे पर ओह (बनाए गेदे शरीक तौले गै) उनेंगी आखडन (जे) तुस यकीनन झूटे ओ ॥ 87 ॥

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْمُبِينُ ٥٦

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا
وَكَثُرَهُمُ الْكَافِرُونَ ٥٧

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا
يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ
يُسْعَبُونَ ٥٨

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا
عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ٥٩

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا
رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا
مِنْ دُونِكَ فَأَنْقُذُوا إِلَيْهِمْ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ
لَكَاذِبُونَ ٦٠

ते उस दिन ओह (जालम तौले गै) अल्लाह दे हज़ूर च (अपने) आज्ञाकारी होने दा इज़हार करडन ते ओह (सब किश) जिसी ओह अपने पल्लेआ घड़दे होंदे हे, उंदे (दमार्गे) चा गायब होई जाग ॥ 88 ॥

जिनें लोकें (आपूं बी) कुफर (दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ ते (दूएँ गी बी) अल्लाह दी राह् थमां रोके दा ऐ, उनेंगी अस उस अज़ाब थमां बी उप्पर इक होर अज़ाब देगे की जे ओह (म्हेशां) फसाद (दे कम्म) करदे हे ॥ 89 ॥

ते (उस दिनै गी बी याद करो) जिस दिन अस हर कौम दे अंदर उंदे खलाफ आपूं उंदे चा गै इक गुआह खडेरोगे ते (हे रसूल) तुगी अस उंदे (सारें दे) खलाफ गुआह बनाइयै आह् नगे ते असें एह कताब तेरे पर हर इक गल्ला गी तफसील कनै ब्यान करने आस्तै ते (सारे लोकें दी) रैह्नमाई आस्तै ते (उंदे उप्पर) रैहमत करने ते कामल फरमांबरदारी अखत्यार करने आहलें गी खुश-खबरी देने आस्तै उतारी दी ऐ ॥ 90 ॥ (रुकू 12/18)

अल्लाह यकीनन न्यांऽ दा ते स्हान दा ते (गैर रिश्तेदारें गी बी)सक्के नातेदारें आंगर (समझने ते उससै चाल्ली मदद) देने दा हुकम दिंदा ऐ ते (हर इक किसमै दी) बे-हयाई ते गैर मनासब गल्लें ते बगावत शा रोकदा ऐ, ओह तुसेंगी नसीहत करदा ऐ तां जे तुस समझी जाओ ॥ 91 ॥

ते (चाहिदा ऐ जे) अल्लाह दे (कनै कीते दे अपने) बा'यदे गी जिसलै तुसें (ओहदे कनै कोई) बा'यदा कीते दा होऐ, पूरा करो

وَأَتَقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٨﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زَادَنَّهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٩﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجُنَّا بَكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ ۖ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ

ते कसमें गी उंदे पुख्या करने दे बा'द, जिसलै के तुसें अल्लाह गी (उसदी कसम खाइयै) अपना जामिन बनाई लेदा होऐ, मत तोड़दे होवो। जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह उसी यकीनन जानदा ऐ ॥ 92 ॥

ते उस जनानी आंगर नेई बनो जिसनै अपने कत्ते दे सूतरे गी उसदे मजबूत होई जाने दे बा'द कटिड्यै टुकड़े-टुकड़े करी दिता हा उससै चाल्ली जे तुस अपनी कसमें गी फरेब राहें आपस च रसूख बधाने दा जरीया बनाई लैओ। इस डरें जे कोई कौम कुसै दूई कौम दे मकाबले च ज्यादा ताकतवर नेई होई जा अल्लाह तां सिर्फ इस बेलै तुसें गी इनें हुकमें राहें अजमाऽ करदा ऐ ते क्यामत आहलै रोज तुंदे पर इनें गल्लें दी सारी हकीकत जरूर खोहली देग जिंदे बारै तुस इखलाफ रखदे हे ॥ 93 ॥

जेकर अल्लाह अपनी (गै) मरजी लागू करदा तां ओह तुसें (सारें) गी इक गै जमात बनांदा। पर (ओह ऐसा नेई करदा बल्के) जो शख्स (गुमराही गी) चांहदा ऐ, उसी ओह गुमराह करदा ऐ ते जो (हदायत गी) चांहदा ऐ उसी ओह हदायत दिंदा ऐ ते जो कुछ तुस करा करदे ओ उसदे बारै (क्यामत आहलै दिन) तुंदे सा पुच्छेआ जाग ॥ 94 ॥

ते तुस अपनी कसमें गी आपस च फरेब करने दा जरीया नेई बनाओ बरना (थुआड़ा) कदम इसदै बा'द जे ओह (खूब मजबूती कनै) जम्मी चुके दा होऐ (फी) ति'लकी जाग ते तुस बुरा अंजाम दिखगे ओ। की जे तुसें (इस चाल्ली होर लोके गी बी) अल्लाह दी राह थमां रोकेआ ते तुंदे पर बड़ा अजाब (नाज़ल) होग ॥ 95 ॥

عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَقَصَّتْ غَرْزُهَا مِنْ
بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا ۚ تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ
دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى
مِنْ أُمَّةٍ ۖ إِنَّمَا يَبُوءُكُمْ اللَّهُ بِهِ ۖ وَلِيُبَيِّنَ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يَفْضِلُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ
وَلْتَسْأَلْنِ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ
فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا
السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ
وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

ते तुस अल्लाह दे (कनै कीते दे) बा'यदे दे बदले च तुच्छ (ते थोड़ी हारी) कीमत (आहली चीज) नेई लैओ। जे तुस सूझ-बूझ रखदे ओ तां समझी लैओ जे जो किश अल्लाह कश ऐ ओह् थुआड़े आस्तै यकीनन (इस कशा केई गुणां) बेहतर ऐ ॥ 96 ॥

जो कुछ थुआड़े कश ऐ ओह् खतम होई जाग ते जो कुछ अल्लाह कश ऐ ओह् (म्हेशां) रौहने आहला ऐ ते (असंगी अपनी जात दी कसम ऐ जे) जेहके लोक धीरजवान रेह न अस उनेंगी यकीनन उंदे चंगे कमें मताबक (उंदे सारे अच्छे कमें दा) बदला देगे ॥ 97 ॥

जो कोई मोमिन होने दी हालत च नेक ते मनासब कर्म करग, मर्द होऐ जां औरत अस उसगी यकीनन इक पाक-पवित्तर जिंदगी प्रदान करगे ते अस उनें (सारे लोकें) गी उंदे चंगे कमें मताबक (उंदे सारे कमें दा) बदला देगे ॥ 98 ॥

(हे श्रोता!) जिसलै तू कुर'आन पढ़न लगै तां दुल्कारे दे शतान (दी बुराई) थमां (बची रौहने आस्तै) अल्लाह दी पनाह मंगी लै कर ॥ 99 ॥

(सच्ची) गल्ल यकीनन इय्यै ऐ जे जेहके लोक ईमान ल्याए न ओह् अपने रब्ब (दी पनाह) पर भरोसा रखदे न, उंदे पर उसदा/शतान दा कोई अधिकार नेई ऐ ॥ 100 ॥

उस दा अधिकार सिर्फ उनें लोकें पर (होंदा) ऐ जो उस कनै दोस्ती रखदे न ते जो उस दी ब'जा कनै शिर्क करदे न ॥ 101 ॥ (सूकू 13/19)

ते जिसलै अस कुसै नशान दी ज'गा पर कोई होर नशान आहने आं ते (ओहदे च केह

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا ۖ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۚ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُونَ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَإِذَا بَدَأْنَا آيَةً مَّكَانٍ آيَةٍ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

शक्क ऐ जे) अल्लाह जो कुछ उतारदा ऐ उस (दी जरूरत) गी ओह (सारें शा) बेहतर जानदा ऐ ते (उस मौकै पर बरोधी) आखदे न जे तू मनघड़त झूठी गल्लां करने आहला ऐं, (मगर सचाई एह नेई) बल्के उंदे चा मतें गी इलम नेई ऐ ॥ 102 ॥

तू (ऐसे लोकें गी) आख (जे) रूहुलकुदुस ने उसी तेरे रब्ब पासेआ हक (ते हिक्मत) कनै उतारेआ ऐ तां जे जो लोक ईमान ल्याए न उनेंगी ओह (ईमान पर) म्हेशां लेई कायम करी देऐ ते (उसदे अलावा उसनै) फरमांबरदारें दी (होर) रैहनमाई आस्तै ते उनेंगी शुभ समाचार देने आस्तै उसी उतारेआ ऐ ॥ 103 ॥

ते अस यकीनन जानने आं जे ओह आखदे न (जे एह वच्ची इलाही/अल्लाह दा कलाम नेई बल्के) इक आदमी उसी सखांदा ऐ (पर ओह नेई समझदे जे) जिस शख्स पासै ओह (इशारा करदे न ते उंदे दमाग उस पासै) झुकदे न, उसदी जवान अजमी (गैर अरबी) ऐ ते एह (कुरआनी जवान ते खूब) रोशन (करियै दस्सने आहली) अरबी जवान ऐ ॥ 104 ॥

जेहके लोक अल्लाह दे नशानें पर ईमान नेई आहनदे, अल्लाह उनेंगी हदायत नेई दिंदा, ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (पक्का) ऐ ॥ 105 ॥

झूठ ऊऐ लोक घड़दे न जो अल्लाह दे नशानें पर ईमान नेई रखदे ते इयै लोक भलेआं झूठे होंदे न ॥ 106 ॥

जेहके लोक अपने ईमान आहनने दे बा'द अल्लाह दा इन्कार करन सवाए उंदे जिनेंगी (कुफर पर) मजबूर कीता गेआ होऐ पर उंदा

بِمَا يَنْزِلُ قَائِلًا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ۖ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۖ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَىٰ وَهُذَا الْإِنْسَانُ عَرِيبٌ ۚ مُبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٠٦﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

दिल ईमान पर संतुष्ट होऐ (ओह पकड़ च नेई औडन) हां! ओह जिनें (अपना) सीना कुफर आस्तै खोहली दिता होऐ, उंदे पर अल्लाह दा (बौहत) बड़्हा कैहर/करोप (नाज़ल) होग। ते उंदे लेई बड़ा भारी अज़ाब (पक्का) ऐ ॥ 107 ॥

ते एह इस कारण होग ते उनें इस संसारक जीवन कनै प्रेम करियै उसी आखरत पर प्रधानता दिती ते (होर इस ब'जा कनै जे) अल्लाह कुफर अखत्यार करने आहले लोकें गी हदायत नेई दिंदा ॥ 108 ॥

एह ओह लोक न जिंदे (कुफर दी ब'जा कनै उंदे) दिलें, कनें ते अकहीं पर अल्लाह नै मोहर लाई दिती दी ऐ ते एह लोक गै न जेहके पूरे गाफल न ॥ 109 ॥

ते एहदे च कोई शक नैई जे ओह आखरत च (सारें शा बाधू) घाटे-च रौहने आहले होडन ॥ 110 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन उनें लोकें आस्तै जेहके दुखें च सुट्टे जाने दे बा'द हिजरत करी गे, फी उनें जिहाद कीता ते (अपने बा'यदे पर) डटे दे रेह। (हां) तेरा रब्ब यकीनन उस (शर्त गी पूरा करने) दे बा'द (उंदे आस्तै) बड़ा बख्शानहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला (साबत) होग ॥ 111 ॥ (रुकू 14/20)

(एह बदला खास तौरा पर उस दिन जाहर होग) जिस दिन हर शख्स अपनी जान बारै झगड़दे होई औंग ते हर शख्स ने जे किश कीते दा होग (उस दा बदला) उसी पूरा-पूरा दिता जाग। ते उंदे पर (कुसै रूप च बी) जुल्म नेई कीता जाग ॥ 112 ॥

أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَتْهُمُ أَبْصَارُهُمْ ۖ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ۝

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا لَمْ يَجِدُوا أَوْصَارَهُمْ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

ते अल्लाह (तुसेंगी समझाने आस्तै) इक बस्ती¹ दा हाल ब्यान करदा ऐ जिसी (हर चाल्ली दा) अमन हासल ऐ ते संतुश्टी बी नसीब ऐ, हर पासेआ उस दा रिज़क उसी बड़ी मातरा च पुज्जा करदा ऐ। फी (बी) उसनै अल्लाह दी नैमतें दी ना-शुकरी कीती ऐ, उस (दी इस ना-शुकरी) पर अल्लाह ने उस (दे बशिंदें) पर उंदे अपने (घनौने) कर्मों दी ब'जा करी भुक्ख ते खौफ दा लबास नाज़ल कीता ऐ ॥ 113 ॥

ते यकीनन उंदे कश उंदे चा गै (साढ़ा) इक रसूल आई चुके दा ऐ, मगर उनें उसी झुठेरेआ। जेहदे पर उस हालत च, जे ओह जुलम करा करदे हे, (साढ़े) अज़ाब नै उनेंगी आई घेरेआ ॥ 114 ॥

इस आस्तै जो लहाल ते पवित्तर धन अल्लाह नै तुसेंगी दिते दा ऐ तुस ओहदे चा खाओ ते अल्लाह दी नैमत दा, जेकर तुस उससै दी अबादत करदे ओ, शुकर करो ॥ 115 ॥

उसने तुंदे पर सिर्फ मुरदाड़, खून, सूरे दा मास ते (हर) उस चीजै गी रूहाम कीते दा ऐ जेहदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै होर दा नाऽ लैता गेआ होऐ ते जेहका शख्स (उंदे चा कुसै चीजा दे खाने पर) मजबूर कीता जा, ऐसी परिस्थिति च जे ओह (शरीअत दा) मकाबला करने आहला नैई होऐ ते नां हद्द शा बधने आहला होऐ तां (चेता र'वै जे) अल्लाह बड़ा गै बख़ानहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 116 ॥

ते अपनी जबानें दे झूठे ब्यानें कारण (एह) मत आखो जे एह लहाल ऐ ते एह रूहाम ऐ

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعَمِ اللّٰهِ فَادّٰقَهَا اللّٰهُ لِبَاسٍ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿١١٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُوْلٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿١١٤﴾

فَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿١١٥﴾

اَلْمٰحَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَمَا اِهْلٌ لِّغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٦﴾

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَا تَصِفُ اَنْفُسُكُمْ

1. इत्थें बस्ती दा सरबंध पवित्तर मक्का नगर ऐ।

(तां ऐसा नीं होऐ) तुस अल्लाह पर झूठ घड़ने आहले बनी जाओ। जेहके लोक अल्लाह पर झूठ घड़दे न ओह कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 117 ॥

(एह दुनियां) थोड़ा हारा आरजी समान ऐ ते (उस झूठ दे नतीजे च) उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (पक्का) ऐ। (इस आस्तै ओहदे कशा बचना चाहिदा) ॥ 118 ॥

ते जिनें लोकें यहूदी धर्म अखत्यार कीता हा उंदे पर (बी) असें इस शा पैहलें ओह (सारी) चीजां रहाम कीतियां हियां जिंदा जिकर असें तेरे कनै कीता ऐ ते असें उंदे पर (एह हुकम देइयै) जुल्म नथा कीता बल्के ओह (उनें हुकमें गी तोड़ियै) अपनी जात्रें पर जुल्म करदे रौहदे हे ॥ 119 ॥

फी (याद रक्खो जे) जिनें लोकें बे-खबरी दी हालत च (कोई) बुराई कीती होऐ (ते) फी उसदे बा'द (ओह उस शा) तोबा करी लैन ते (अपनी गलती दा) सुधार बी करी लैन, उंदे हक च तेरा रब्ब (इनें शतें गी पूरा करी लैनै परैत्त) बड़ा गै बख्शनहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला (साबत) होग ॥ 120 ॥ (रुकू 15/21)

इब्राहीम यकीनन हर इक भलाई गी कठेरने आहला, अल्लाह आस्तै ल्हीमगी (नीमताई) अखत्यार करने आहला (ते) म्हेशां खुदा दी कामल फरमांबरदारी करने आहला हा, ते ओह मुश्रिकें बिच्चा नेई हा ॥ 121 ॥

(ओह) उस (अल्लाह) दी नैमतें दा शुकरगुजार हा, उस (दे रब्ब) ने उसी चुनी

الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَ هَذَا حَرَامٌ
لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ
يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝
مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا
عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا ۚ
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَعَفُوٌّ رَحِيمٌ ۝

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا
وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى

लैते दा हा ते इक सिद्धे रस्तै पासै उस दी
अगुआई कीती ही ॥ 122 ॥

ते असें उसी इस दुनियां च (बी बड़ी)
कामयाबी बख्शी ही, ते ओह आखरत च
(बी) यकीनन सदाचारी लोकें बिच्चा होग
॥ 123 ॥

ते (हे रसूल) असें तुगी वह्नी राहें हुकम दित्ता
हा जे (साढ़ी) कामल फरमांबरदारी पर म्हेशां
कायम रहने आहले इब्राहीम दे सिद्धांतें दी
पैरवी कर ते (ऐ मक्का आहलेओ, जानदे ओ
जे) ओह मुश्रिकें बिच्चा नेई हा ॥ 124 ॥

सब्त (दी बिपता) उनें लोकें पर गै सुट्टी गई
ही जिनें उस दा बरोध कीता हा ते तेरा रब्ब
उस गल्ला बारै जिस दा ओह बरोध करदे हे,
यकीनन क्यामत आहलै दिन फैसला करग
॥ 125 ॥

(ते हे रसूल) तू (लोकें गी) हिकमत ते चंगी
नसीहत राहें अपने रब्ब दी राह पासै सद्द।
ते इस तरीके कनै जेहका सारें थमां बधिया
ऐ, उंदे कनै (उंदे बरोध बारै) बैहस कर।
तेरा रब्ब उनेंगी (बी) जो उस दे रस्तै थमां
भटकी गेदे न। (सारें शा) बेहतर जानदा ऐ
ते उनेंगी बी जो हदायत पांदे न ॥ 126 ॥

जेकर तुस (लोक ज्यादाती करने आहले लोकें
गी) स'जा देओ तां जिनी तुंदे पर ज्यादाती
कीती गेदी होऐ तुस उन्नी (गै) स'जा देओ
ते (असेंगी अपनी जात दी सघंद ऐ जे) जेकर
तुस सबर करगे ओ तां सबर करने आहलें दे
हक्क च ओह (यानी सबर करना) बेहतर
होग ॥ 127 ॥

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

وَاتَّبِعْهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي
الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ۝

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۚ وَجَادِلْهُمْ بَالِغًا
فِي الْحُجَّةِ ۖ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَن ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ۝

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا
عُوقِبْتُمْ بِهِ ۖ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ
خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ۝

ते (हे रसूल) तू सबर शा कम्म लै ते तेरा
सबर करना अल्लाह (दी मदद) कन्नै गै
(होई सकदा) ऐ ते तू (उनें लोकें दी हालतीं
पर) दुखी नेई हो ते जेहके बुरे उपाऽ ओह
करदे न उंदी ब'जा करी तकलीफ मसूस नेई
कर ॥ 128 ॥

ते याद रक्ख जे अल्लाह यकीनन उनें लोकें
कन्नै होंदा ऐ जिनें संयम (दा तरीका) अखत्त्यार
कीते दा होऐ ते जेहके सदाचारी होन ॥ 129 ॥
(रुकू 16/22)

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا
تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ
مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ
هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

०००

सूर: बनी इस्राईल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दी इक सौ बारां आयतां ते बारां रुकून।

(में) अल्लाह दा नां लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

(में) उस (खुदा) दी पवित्तरता (ब्यान
करन लगां) जेहका रातीं बेलै अपने बंदे गी
(उस) मस्जिदे हराम (यानी खाना काबा)
थमां मस्जिदे-अक़सा (यानी बैतुल मुक़द़स)
दूर आहली मस्जिद तगर जिसदे आसे-पासे
गी (बी) असें बरकत दिती दी ऐ, (इस
आस्तै) लेई गोआ तां जे अस उसी अपने
किश चमत्कार दसचै। यकीनन (ऊऐ) खुदा
ऐ जो (अपने बंदे दी पुकार गी) खूब सुनने
आह्ला (ते उंदी हालतें गी) खूब दिक्खने
आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا نَّجًّا ۖ
مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۞

ते असें मूसा गी कताब (यानी तौरात) प्रदान
कीती ही ते उसगी असें बनी इस्राईल आस्तै
हदायत (दा साधन) बनाया हा (ते ओहदे च
उनें हुकम दिता हा) जे तुस मेरे सिवा कुसै
गी (अपना) कारसाज (कार्य-साधक) नेई
बनाओ ॥ 3 ॥

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَآءِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي
وَكِيلاً ۝

(ते एह बी आखेआ हा जे) हे उनें लोकें दी
नसल! जिनेंगी असें नूह दे कनै (किशती

ذُرِّيَّةً مِّنْ حَمَلِنَا مَعَ نُوحٍ ۚ إِنَّهُ كَانَ

पर) सुआर कीता हा। (याद रक्खो जे) ओह यकीनन (साढ़ा) बड़ा शुकरगुजार बंदा हा (इस लेई) तुस बी शुकरगुजार बनो ॥ 4 ॥

ते असें कताब च बनी इस्राईल गी एह गल्ल (खोहलियै) दस्सी दिती ही जे तुस यकीनन उस देश च दो बार फसाद करगे ओ ते यकीनन तुस बड़ी बड़्डी उददंडता दा प्रदर्शन करगे ओ ॥ 5 ॥

ते जिसलै उनें दौं (बारी दे फसादे) चा पैहली बारी दा बा'यदा (पूरा करने दा मौका) आया तां असें किश अपने ऐसे बंदे गी (तुसेंगी दबाने आसतै) तुंदे मकाबले च खडेरी दिता जेहके महा योधे' हे ते ओह थुआड़े घरे च जाई बड़े ते एह बा'यदा (सच्चे गै) पूरा होइयै रोहने आहला हा ॥ 6 ॥

(उसदे बा'द) फी असें तुसेंगी (दुश्मन उप्पर) हमला करने दी ताकत प्रदान कीती ते असें थुआड़ी मदद धन-दौलत ते पुत्तरे राहें कीती ते थुआड़े जत्थे गी बी (पैहलें शा) बधाई दिता ॥ 7 ॥

(सुनो!) जेकर तुस सदाचारी बनगे तां सदाचारी बनियै अपने-आपै गी गै फायदा पुजागेओ, ते जेकर तुस बुरे कर्म करगेओ तां(बी) अपने आसतै(बुरा करगे ओ)³ फी

عَبْدًا شَكُورًا ①

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَآءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَثِيرًا ①

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ ۚ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ①

لَّمْ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ①

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تَنْفُسُكُمْ ۚ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ۚ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ

1. एह बाबिल दे राजा नबूकद्-नजर दे हमले दा जिकर ऐ जिसनै फ़लस्तीन उप्पर हमला करियै सद्कियाह गी हराया हा ते उस दियां अक्खी कड़्डी दितियां हियां (सलातीन भाग-2, आयत: 25)
2. इस च 'मेद' ते 'फ़ारिस' दे सम्राट दा जिकर ऐ जिसने बाबिल पर हमला करियै नबूकद्-नजर दे कटुब दा सर्वनाश करी दिता ते बनी इस्राईल कनै गुप्त समझोता करी लैता। फी उस समझोते दे मताबक नहमिया नबी दे राहें दुबारा बैतुलमुकद्दस गी बसाया। (नहमिया 1 ते 2)
3. इस तबाही दे दूए बा'धदे दा मतलब रोम दे राजकमार टाईटस दा हमला ऐ, जिसनै इस आसतै फ़लस्तीन पर हमला कीता हा जे उसी दस्सेआ गेआ हा जे यहूदी, रोम दी हकूमत खलाफ बगावत करने आहले न। एह घटना सलीब दी घटना थर्मा स्तर साल बा'द दी ऐ। (दिक्खो इन्साइक्लो-पीडिया ब्रिटैनिका, शब्द 'जू' ते हिस्ट्री आफ दी वर्ल्ड) उस बेले टाईटस नै बैतुलमुकद्दस दी सख्त हतक कीती ही ते मस्जिद च सूरे दी कुरबानी दिती ही।

जिसलै दूई बारी आहले बा'यदे दे पूरा होने दा वक्त आई गेआ तां जे ओह (थुआड़े बैरी) थुआड़े प्रतिशत लोकें कनै बुरा ब्यहार करन ते उसै चाल्ली मस्जिद च दाखल होन जिस चाल्ली ओह पैहली बारी ओहदे च दाखल होए हे ते जेहकी चीज हत्थ आवै उसी भलेआं नश्ट करी देन (तां एह गल्ल बी पूरी होई गई) ॥ 8 ॥

الْآخِرَةَ لِيَسْؤَءَ أَوْجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ۝

(हून बी) किश दूर नेई (बल्के ऐन ममकन ऐ) जे थुआड़ा रब्ब तुंदे पर रैहम करी देऐ ते जेकर तुस (फी अपने गल्ल रबेइये पासै) मुड़े तां अस बी (अपनी स'जा पासै) परतोई जागे ते (याद रक्खो जे) जहन्नम गी असैं काफरें आस्तै कैदखाना बनाया ऐ ॥ 9 ॥

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُذْتُمْ عَدْنًا ۖ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ۝

एह कुरआन यकीनन उस (राह) पासै अगुआई करदा ऐ जो सारें शा ज्यादा दरुस्त (चंगा) ऐ ते मोमिनैं गी जो परिस्थिति मताबक कर्म करदे न, शुभ समाचार दिंदा ऐ जे उंदे आस्तै (बड़ा) बड़्ठा प्रतिफल (पक्का) ऐ ॥ 10 ॥

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ۝

ते (कुरआन) एह (बी आखदा ऐ) जे जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे उंदे आस्तै असैं दर्दनाक अज्ञाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/1)

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَغْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

ते इन्सान बुगई गी(उसै जोश कनै) बुलांदा ऐ जिस जोश कनै अल्लाह उस(बंदे) गी भलाई पासै बुला करदा होंदा ऐ ते इन्सान बड़ा गै काहला(सिद्ध होए दा) ऐ ॥ 12 ॥

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۝

ते असैं रात ते दिन दौं नशान बनाए दे न। इस चाल्ली नै जे राती आहले नशान दे असर गी ते असैं मटाई दिता ते दिनै आहले नशान गी असैं प्रकाश देने आहला बनाई दिता तां जे

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحْوَنَ آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً

तुस खुदा दी मेहर गी तलाश करो ते (असानी कनै) साल्लैं दी गिनती ते स्हाब लाई (जानी) सको ते असें हर इक चीजै गी तफसील कनै ब्यान करी दिते दा ऐ ॥ 13 ॥

ते असें हर इन्सान दी गरदनैं च उस दे कर्म ब'न्नी दिते न ते अस क्यामत आहलै रोज उस (दे कर्म) दी इक कताब कडिहयै उसदे सामनै रक्खी देगे जिसी ओह (भलेआं) खु'ल्ली दी दिक्खग ॥ 14 ॥

(ते उसी आखेआ जाग) अपनी कताब (आपूँ) पढ़ (ते दिक्खी लै) अज्ज अपना लेखा लैने आस्तै तू आपूँ गै काफी ऐं ॥ 15 ॥

(इस आस्तै याद रक्खो जे) जेहड़ा हदायत गी कबूल करग उस दा हदायत पाना उससै (दे अपने) आस्तै फायदामंद ऐ ते जो (उस हदायत गी नेई मन्नियै) गुमराह होग, उसदा गुमराह होना उससै (दी जात) आस्तै भारा पौग ते कोई भार चुक्कने आहली जान कुसै दूई(जानै)दा भार नेई चुक्कग ते अस (कुसै कौम पर)कदें बी अजाब नेई भेजदे जिन्ना चिर (उंदे पासै) कोई रसूल नेई भेजी लैचै ॥ 16 ॥

ते जिसलै अस कुसै बस्ती गी तबाह करने दा इरादा करचै तां (पैहलें) अस उस दे धनी लोकें गी (नेकी करने दा) हुकम दिन्ने आं जेहदे पर ओह (उल्टा) उस (बस्ती) च ना-फरमानी (दी राह) अखत्यार करी लैंदे न, उसलै उस बस्ती दे बारै साढ़ा कलाम पूरा होई जंदा ऐ ते अस उसी पूरी चाल्ली तबाह करी दिन्ने आं ॥ 17 ॥

سَبْحَنَ الَّذِي ١٥ بَنَىٰ إِسْرَآءِيلَ ١٧

تَتَّبِعُوا قَضَاً مِّن رَّبِّكُمْ وَتَعَلَّمُوا
عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ ۖ وَكُلَّ شَيْءٍ
فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلاً ۝

وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ
وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ
مَنْشُورًا ۝

إِقْرَأْ كِتَابَكَ ۖ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ
حَسِيبًا ۝

مِّنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْدِي لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ
صَلَّ فَإِنَّمَا يَصِلُ عَلَيْهَا ۖ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۖ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ
تَبْعَثَ رَسُولًا ۝

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا
مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ
فدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝

1. मूल शब्द 'तायर' दा अर्थ पैंछी ते कर्म होंदा ऐ। (अक्ररब) गरदन च कर्म ब'न्ने दा मतलब एह ऐ जे कर्म करने आहले गी अपने कर्म दा सिला पक्क भोगना पौंदा ऐ।

ते (उससे निजम मताबक) असें नूह (दी कौम गी ते उस) दे बा'द (इक दे बा'द दूई) बड़ी सारी नसलें गी तबाह कीता ते तेरा रब्ब अपने बंदें दे गुनाहें पर (चंगी चाल्ली) नजर रक्खने आह्ला (ऐ ते उनेंगी) खूब दिखदा ऐ ॥ 18 ॥

जो शख्स (सिर्फ) दुनियां दा चाहबान होऐ, अस उस किसम दे लोकें चा जिसगी चाहने आं इस लोक च गै, उसी तौले थोने आह्ला (दुनियाबी) फायदा देई दिने आं इसदे बा'द ओहदे आसतै ज्हन्नम (दा अज्जाब) निश्चत करी दिने आं जिस च ओह (अपने उप्पर) अलजाम लुआइयै ते दुतकारे खाइयै दाखल होई जंदा ऐ ॥ 19 ॥

ते जिनें लोकें ईमान दी हालत च आखरत दी खुआह्श कीती ते ओहदे आसतै ओहदे मताबक कोशश (बी) कीती ते (याद रक्खो) इयै नेह लोक न जिंदी कोशश दी क्रदर कीती जाग ॥ 20 ॥

अस सारें गी मदद दिने आं, उनेंगी बी (यानी दीन आहलें गी बी) ते उनें गी बी (यानी दुनियादारें गी बी) (ते एह मदद) तेरे रब्ब दी मेहर करियै ऐ ते तेरे रब्ब दी मेहर (कुसै खास गरोह/वर्ग बशेश) शा रोकी नेई जाग ॥ 21 ॥

दिक्ख! असें किस चाल्ली (संसारक साधनें दी द्विष्टी कनै बी) उंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें दी निसबत प्रधानता देई रक्खी दी ऐ ते यकीनन परलोक दा जीवन ते होर बी बड़्डे दरजे आह्ला ते सम्मान आह्ला होग ॥ 22 ॥

سُبْحَنَ الَّذِي ۱۵
وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ
نُوحٍ ۖ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ
خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا
نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا ۝

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ
مَشْكُورًا ۝

كَلَّا لَنُثَبِّتَنَّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ
رَبِّكَ ۖ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا ۝

أَنظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۖ
وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَةٍ وَأَكْبَرُ
تَفْضِيلًا ۝

इस आस्तै (हे श्रोता!) अल्लाह दे कन्नै कोई दूआ उपास्य नेई बनाऽ, जे ऐसा करगा तां तूं अपने उपर अलजाम लुआइयै (ते) खुदाऽ दी मदद थमां महरूम (बंचत) होइयै बेही रौहग्गा ॥ 23 ॥ (रुकू 2/2)

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعَدَ
مَذْمُومًا مَّخْذُومًا ۖ

۞

तेरे रब्ब नै (इस गल्ला दा) तकीदी हुकम दिते दा ऐ जे तुस उस दे सिवा कुसै दूए दी अबादत नेई करो ते (इस दे अलावा एह जे अपने) मापें (माता-पिता) कन्नै चंगा सलूक करो, जेकर उंदे चा कुसै इक पर जां उनें दौनें पर तेरी जिंदगी च बढ़ापा आई जा, तूं उनेंगी उंदी कुसै गल्ला पर (बुरा मनांदे होई) उफ्र^१ तक नेई आख ते नां उनेंगी किश आख (झिड़क) ते उंदे अग्गें (सदा) नर्म-नीमता होइयै गल्ल कर ॥ 24 ॥

وَقَطَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ
وَابْنُو الدِّينِ احْسَانًا إِمَّا يَلْعَنَنَّ عِنْدَكَ
الْكَبِيرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ
لَهُمَا آفٌ وَلَا تَهْزِهِمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ۝

ते दया भाव कन्नै उंदे सामनै लहीमगी आहला आचरण कर ते (उंदे आस्तै प्रार्थता करदे मौकै) आखा कर जे हे मेरे रब्ब! इंदै पर किरपा कर, की जे इनें बचपन च मेरा पालन पोशन कीता हा ॥ 25 ॥

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ
وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي
صَغِيرًا ۝

जे किश बी थुआड़े दिलें च ऐ उसी थुआड़ा रब्ब सारें शा बद्ध जानदा ऐ। जेकर तुस सदाचारी होगे (तां याद रखो) ओह बार-बार झुकने आहलें गी बड़ा गै बख्शने आहला ऐ ॥ 26 ॥

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِنَّ
تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ
غَفُورًا ۝

ते नजदीकी रिश्तेदार गी ते बे-आसरे ते मसाफर गी उंदा हक्क देओ ते कुसै रूप च बी फजूल खर्च नेई करो ॥ 27 ॥

وَاتِذَا النُّقُورُ نَفَخَ وَالْمِسْكِينُ
وَابْنُ السَّبِيلِ وَلَا تَبْدُرْ تُبْدِيرًا ۝

1. इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे पवित्र कुरआन च केई थाहरें पर संबोधन ते हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह स.अ.व. गी कीता जंदा ऐ पर उसदा मन्शा थुआड़े अनुयायी होंदे न, की जे एह हुकम माता-पिता कन्नै चंगा ब्यहार करने दा ऐ ते थुआड़े पिता हुंदा सुर्गबास थुआड़े जम्मेन शा पैहलें होई गेआ हा ते थुआड़ी माता थुआड़े जुआन गभरू होने शा पैहलें गै सुगं सधारी गेइयां हियां।

फजूल खर्च करने आहले लोक यकीनन शतानें दे भ्राऽ होंदे न ते शतान अपने रब्ब दा सारें शा बद्ध ना-शुकरी करने आहला ऐ ॥ 28 ॥

ते जेकर तूं अपने रब्ब दी कुसै बड़ी बड़्डी रहमत गी हासल करने आसतै, जिसदी तूं आस लाई दी होऐ, उनें (रिश्तेदारें-सरबंथियें) शा मूह' फेरी लैं (तां मूह फेरना ते ठीक ऐ पर) उसलै बी उंदे कनै लहीमगी नै गल्ल कर ॥ 29 ॥

ते तूं नां ते अपना हत्थ (कंजूसी कनै) ब'नियै अपनै गल पाई लैं ते नां गै (फजूल खर्च करदे मौकै) उसी भलेआं खु'ल्ला छुड़ी दे, नेई ते तूं मलामत दा नशाना बनियै जां थक्की हुट्टियै बेही जाग्गा ॥ 30 ॥

तेरा रब्ब जेहदे आसतै चांहदा ऐ, रिजक बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे आसतै चांहदा ऐ तंगी करी दिंदा ऐ। ओह यकीनन अपने बंदे (दी हालतें) गी जानने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/3)

ते तुस गरीबी दे डरें अपनी संतान दी हत्या नेई करो उनेंगी (बी) अस गै रिशक दिन्ने आं ते तुसेंगी बी (अस गै दिन्ने आं) उनेंगी कल्ल करना यकीनन बड़ा बड़्डा अपराध ऐ ॥ 32 ॥

ते ब्यभिचार दे लागै (बी) नेई जाओ, ओह यकीनन इक खु'ल्लम-खु'ल्ली बे-हयाई ते बड़ा बुरा रस्ता ऐ ॥ 33 ॥

ते जिस जान गी (मारना) अल्लाह नै रहाम गलाए दा ऐ उसी (शरीअत दे) हक दे सिवा

إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا الْخَوَانَ الشَّيْطَانِ
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝

وَأَمَّا تَعْرِضُ عَنْهُمْ اْبْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ
وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعَدَ مَلُومًا
مَّحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ
وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا
بَصِيرًا ۝

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ۚ
نَحْنُ نَرِزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ
كَانَ خَطَاً كَبِيرًا ۝

وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْقَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ۚ
وَسَاءَ سَبِيلًا ۝

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا

1. अर्थात् अपने सक्के, साक सरबंथियें शा मूह फेरी लैना कंजूसी करियै नेई होऐ बल्के इस आसतै होऐ जे में अल्लाह थमां रेजी च बढोतरी आसतै प्रार्थना करा करना ते मिगी पूरी मेद ऐ जे ओह मिगी यकीनन मिली जाग! उस बेलै तक नेई चांहदे होई अऊं मजबूर होइयै मूह फेरा करना।

कत्ल नेई करो ते जो शख्स बिना कुसै कसूर दे मारेआ जा, उसदे बारस गी असं क्रिसास' (बदला लैने) दा अखत्यार दिते दा ऐ, इस आस्तै (ओहदे लेई एह हदायत ऐ जे) ओह (खूनी गी) कत्ल करने च (साढ़ी निश्चत कीती गेदी) हद थमां अगें नेई बधै (जेकर ओह हद दे अंदर रौहग) तां यकीनन (साढ़ी) मदद उसी मिलदी रौहग ॥ 34 ॥

ते तुस उस ढंगै गी छोड़ियै जेहका (अनाथ दे पक्ख च) उत्तम होऐ (कुसै होर चाल्ली) यतीम दे पैसे-धेले दे लागै नेई फड़को, इत्थें तक जे ओह आपूं जुआन होई जा ते अपना बा'यदा पूरा करो, (की जे) हर-इक बा'यदे दे बारै (इक नां इक दिन) पुच्छेआ जरूर जाग ॥ 35 ॥

ते जिसलै तुस (कुसै गी किश) मापियै देन लगो तां पूरा मापा करो ते (जिसलै तोल्लियै देओ तां बी) सिद्धे त्रकड़ी कनै तोल्लियै देआ करो, एह गल्ल सारें शा बेहतर ते अनजाम दे स्हाबें बी सारें शा अच्छी ऐ ॥ 36 ॥

ते (हे श्रोता!) जिस गल्ला दा तुगी पता नेई होऐ उसदा पीछा नेई करा कर (की जे) कन्न, अक्खीं ते दिल, इंदे सबनीं बारै (तुगी) पुच्छेआ जाग ॥ 37 ॥

ते धरती पर आकड़ियै नेई चल, की जे इस चाल्ली नां ते तूं देश दी आखरी सीमा तक पुज्जी सकना ऐं ते नां तूं (इस चाल्ली कौम दे) सरदारें² दे उच्चे दर्जे गी हासल करी सकना ऐं ॥ 38 ॥

سَبْحَنَ الَّذِي ١٥ بَنَىٰ إِسْرَءِيلَ ١٧

بِالْحَقِّ ۖ وَمَنْ قَتَلَ مَطْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا
لَوْلِيهِ سُلْطٰنًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ ۖ
إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا ۝

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا
بِالْعَهْدِ ۚ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ۝

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمُوزِنُوا
بِالْقِسْطِ السَّيِّئِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ
وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ
إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ
كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۝

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّكَ لَنْ
تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ
طُولًا ۝

1. 'क्रिसास' आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत 178

2. मूल शब्द 'जबल' दा अर्थ सरदार बा होदा ऐ। (अक्ररब) आयत दा अर्थ एह ऐ जे अहंकार कनै आकड़ियै चलने कनै नां ते आदमी देश दे लोकें दी पकड़ थमां बची सकदा ऐ ते नां बड़ा बड़्हा विद्वान गै बनी सकदा ऐ ते नां जाति दा सरदार गै।

इंदे (हुकमें) चा हर इक (कर्म) दी बुरी
सूरत तेरे रब्ब गो पसंद नेई ऐ ॥ 39 ॥

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ
مَكْرُومًا ۝

एह (शानदार तालीम) उस (इलम ते) हिकमत
दा इक हिस्सा ऐ जो तेरे रब्ब नै वह्नी राहें तेरे
पासै भेजी ऐ ते तूं अल्लाह दे कनै कोई होर
उपास्य नेई बनाऽ, बरना तूं मलामत दा नशाना
बनियै (ते) दुतकारे दा दोजख (नरक) च
सुट्टी दिता जागा ॥ 40 ॥

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ
الْحِكْمَةِ ۖ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ۝

क्या थुआड़े रब्ब नै तुसेंगी पुतरें दी नैमत
आसतै चुनी लैता ऐ, ते (आपू) उसने किश
फ़रिशतें गो (अपनी) कुड़ियां बनाई लैता ऐ,
यकीनन तुस (एह) बड़ी (खतरनाक) गल्ल
आखा करदे ओ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/4)

أَفَأَصْفُكُمْ رَبُّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ تَقُولُونَ
قَوْلًا عَظِيمًا ۝

ते असें इस क़ुरआन च (हर इक गल्ला गो)
इस आसतै बार-बार ब्यान कीता ऐ जे ओह
(एहदे शा) नसीहत हासल करन, पर (बावजूद
इस दे) ओह (क़ुरआन) उनेंगी (घमंड ते)
नफरत च गै बधाऽ करदा ऐ ॥ 42 ॥

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ
لِيَذَكَّرُوا ۚ وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

तूं आखी दे (जे) जेकर उंदे कौल मताबक
उस (अल्लाह) कनै (कोई) होर उपास्य
(बी) होंदे तां उस सूरत च ओह (मुश्रिक
उनें अपास्यें दी मदद कनै) अशं आहले
खुदा तक (पुज्जने दा) कोई रस्ता जरूर' ढूंडी
लेंदे ॥ 43 ॥

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا
لَا تَبْعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

ओह उंदी (मुश्रिकें दी) शिकं दी गल्लें थमां
पवित्तर ते बड़ा गै उच्चा ऐ ॥ 44 ॥

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

सत्तें गासैं ते धरती ते जो उंदे च (बसने
आहले) न उस दी स्तुति करदे न ते (दुनियां

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ

1. अर्थात् उंदा एह आखना ऐ जे असें शिकं गो इस लेई अपनाया ऐ जे असेंगी अल्लाह दी नजदीकी हासल होई सके। (सूर: जुमर रुकू-1) जेकर एह गल्ल सच्च ऐ तां उनेंगी अल्लाह दी नजदीकी की हासल नेई होंदी।

दी) हर चीज उस दी तरीफ करदे होई (उसदी) स्तुति करदी ऐ, पर तुस उंदी (चीजें दी) स्तुति गी नेई समझदे, ओह यकीनन पापें गी खट्ने आह्ला ते बड़ा (गै) बख्शानहार ऐ ॥ 45 ॥

ते तूं जिसलै कुरआन गी पढ़ना ऐं तां (उस बेलै) अस तैरे ते उनें लोके दे मझाटै, जो आखरत पर ईमान नेई रखदे, इक बे-मलूम (ते आम नजरे बश्कार छपे दा) पर्दा सुट्टी दिन्ने आं ॥ 46 ॥

ते अस उंदे दिलें पर केई पदे सुट्टी दिन्ने आं तां जे ओह¹ इस (सचाई) गी समझी निं सकन ते उंदे कनें च बैहरापन (पैदा करी दिता) ऐ ते जिसलै तूं कुरआन च अपने रब्ब गी, जो इक गै ऐ, याद करना ऐं, तां ओह घिणा कनै अपनी पिट्ठां फेरियै उठी जंदे न ॥ 47 ॥

(ते) जिस बेलै ओह (सधारण तौरा पर) तेरी गल्ला गी सुना करदे होंदे न ते जिस गरज कनै ओह तेरी गल्लां सुना करदे होंदे न, अस उसदी हकीकत गी चंगी चाल्ली जानने आं, ते (इस दे अलावा) जिसलै ओह आपसी काना-फूसी (फुस-फुस) करा करदे होंदे न (उसदा बी इलम असेंगी होंदा ऐ ते) जिसलै ओह जालम (इक-दूए कनै) आखा करदे होंदे न (जे) तुस इक धोखा खादे दे शख्स पिच्छे फिरा करदे ओ (तां उस बेलै बी अस सुना करदे होन्ने आं) ॥ 48 ॥

दिक्ख! उनें तेरे बारे च किस चाल्ली दियां गल्लां घड़ी लैतियां न जिंदे नतीजे च ओह

وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوَّا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْمَعُونَ ۖ إِذْ يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَى إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ صَرَّبُوا إِلَيْكَ الْآمْتَالَ

1. अर्थात् उंदे दिल गंदे न। इस लेई अस उनें गी इस्लाम आहने शा इस आस्तै रोका करने आं जे उंदे बुरे कर्म कारण इस्लाम धर्म दी बदनामी नेई होऐ।

गुमराह् होई गे न ते (हून) उनेंगी (हदायत हासल करने आस्तै) कोई रस्ता नेई सुझदा ॥ 49 ॥

ते उनें (एह बी) आखेआ ऐ (जे) जिसलै अस (मरियै) हड्डियां होई जागे ते किश अरसे बा'द गलियै हड्डियें दा (बी) चूरा बनी जागे (तां असें गी नमें सिरेआ जीदा कीता जाग) ते क्या सच्चें गै असेंगी इक नमीं मखलूक दी सूरत च तुआलेआ जाग? ॥ 50 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) तुस (भामें) पत्थर बनी जाओ जां लोहा ॥ 51 ॥

जां कोई होर नेही मखलूक जो थुआड़े दिलें च इनें पदार्थें शा बी ज्यादा कठोर (सख्त) लभदी होऐ, तां बी तुसेंगी दबारा जीदा कीता जाग, एह सुनियै ओह जरूर आखडन (जे) कु'न असेंगी दबारा (जीदा करियै बजूद च) आहनग। तू (उनेंगी) आख (जे) ऊऐ (अल्लाह) जिसनै तुसेंगी पैहली बार पैदा कीता हा। इस पर ओह जरूर तज्जब (रहानगी) कनै तेरे पासै (दिखदे होई) सिर ल्हाडन ते आखडन (जे) एह (जीदा कीते जाने दी गल्ल) कुसलै पूरी होग? (जिसलै ओह एह आखडन तां) तू (उनेंगी) आख (जे) बिल्कुल ममकन ऐ जे ओह (बेला हून) लागै (आई गेदा) होऐ ॥ 52 ॥

(एह बा'यदा^२ उस दिन पूरा होग) जिस दिन ओह तुसेंगी बुलाग तां तुस ओहदा गुणगान

فَضَّلُوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝ ۵۰

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝ ۵۱

قُلْ تَوَدُّونَ أَجَادَةً أَوْ حَدِيدًا ۝ ۵۲

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ ۚ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا ۖ قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيَضْحَكُونَ إِلَيْكَ رِءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ ۚ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۝ ۵۳

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ

1. इस थमां पता लगदा ऐ जे एह आयत संसार दे बिनाश ते उसदे बा'द दे जीवन कनै सरबबंध रखदी ऐ, की जे आखरत दे जीवन दे बारे च ते इन्कार करने आहले लोक समझी बी नेई सकदे हे जे उस दा समां लागै आई चुके दा ऐ, नां अजें हड्डियें दे चूर-भूरा होने दा बेला गै आया हा। इस लेई इस जगह पर इससै लोक दा राजनीतिक जां जाती पतन (मौत) ते फी दबारा उन्नति करना दस्से दा ऐ।
2. इसल च इत्थें अरब देश आहलें दा इस्लाम धर्म धारण करियै नमां जीवन पाने ते उन्नति (तरक्की) करने दा वर्णन ऐ।

करदे होई उस दा हुकम मनगे ओ (ते फौरन हाजर होई जागे ओ) ते तुस समझा करदे होगे ओ जे तुस (संसार च) थोड़ा चिर गै ठैहरे हे ॥ 53 ॥ (रुकू 5/5)

ते तूं मेरे बंदें गी आख जे ऊऐ गल्ल करा करन जो (सारें शा) ज्यादा अच्छी होऐ (की जे) शतान यकीनन उंदे बश्कार (फुट्ट पुआंदा रौहदा ऐ। शतान इन्सान दा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 54 ॥

थुआड़ा रब्ब तुसेंगी (सारें शा) ज्यादा जानदा ऐ, जे ओह् चाहग तां तुंदे उप्पर रैहम करग ते जेकर ओह चाहग तां तुसेंगी अजाब देग ते (हे रसूल!) असें तुगी उंदा जिम्मेदार बनाइयै नेई भेजेआ ॥ 55 ॥

ते जो (वजूद बी) गासैं जां धरती च (रौहने आहले) न, उनेंगी थुआड़ा रब्ब (सारें शा) ज्यादा जानदा ऐ ते असें यकीनन नबियें बिच्चा किश नबियें गी (दूए नबियें पर) प्रधानता दिती दी ऐ ते दाऊद गी (बी) असें जबूर' प्रदान कीती ही ॥ 56 ॥

तूं (उनेंगी) आख (जे) जिनें लोकें दे बारे च थुआड़ा दा'वा ऐ जे ओह् उस (अल्लाह) दे सिवा उपास्य न, उनेंगी (अपनी मदद आसतै) पुकारो (तां तुसेंगी पता लगगी जाग जे) नां ओह् (थुआड़ी कोई) तकलीफ हरने दा अखत्यार रखदे न ते नां (थुआड़ी हालत च) कोई तब्दीली पैदा करने दी (ताकत रखदे न) ॥ 57 ॥

وَتَضَلُّونَ إِن لِّبِشْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَقُلْ لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۚ إِنَّ يَسَاءَ يَرْحَمُكُمْ أَوْ إِنَّ يَسَاءَ يَعْذِّبُكُمْ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۝

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعِمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كُفًّا الضَّرْعُ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ۝

1. किश लोक 'जबूर' गी शरीअत दी कताब समझदे न, पर 'जबूर' दा अर्थ टुकड़ा बी होँदा ऐ। इस लेई 'जबूर' दा मतलब ऐ छोटे-छोटे टुकड़ें च उपदेश देना। 'जबूर' दे पढ़ने कन्ने स्पष्ट ऐ जे ओह् ऐसी गै कताब ऐ।

ओह लोक जिनेंगी¹ ओह पुकारदे न, ओह बी अपने रब्ब दी नजदीकी हासल करने आस्तै कोई साधन दूँददे न (यानी एह दिखदे रौंहदे न) जे कु'न खुदा दा ज्यादा प्यारा ऐ (तां जे अस उसदी मदद लैचै) ते ओह सदा उसदी रहमत दे मेदवार रौंहदे न ते उसदे अज़ाब थमां डरदे रौंहदे न। तेरे रब्ब दा अज़ाब यकीनन ऐसा ऐ जिस थमां खौफ खादा जंदा ऐ ॥ 58 ॥

ते (सारी धरती² पर) कोई ऐसी बस्ती नेई (होग) जिसी अस क्यामत आहले ध्याड़े शा पैहलें तबाह नेई करी देचै जां उसी बड़ा सख्त अज़ाब नेई देचै। एह गल्ल अल्लाह दी कताब च (पैहलें थमां) लिखी गेदी ऐ ॥ 59 ॥

(क्या) असेंगी नशान प्रकट करने च, इस गल्ला दे सिवा कोई होर गल्ल रोक बनी/रोकी सकदी ऐ जे पैहलके लोकें (इन्हें नशानें गी) झुठलाई दिता हा (ते उंदे थमां कोई फायदा नथा लैता, पर नशान प्रकट करने च एह गल्ल किश म्हत्तव नेई रखदी)। जिसलै असें समूद जाति दे लोकें गी इक ऊंटनी रोशन नशान दे रूपै च दिती तां उनें ओहदे पर अत्याचार कीता ते अस नशानें गी (बुरे परिणाम शा) डराने आस्तै गै प्रकट करने होने आं ॥ 60 ॥

ते जिसलै असें तुगी आखेआ हा जे तेरा रब्ब जरूर गै इन्हें लोकें गी तबाह (करने दा फैसला)

سَبْحَنَ الَّذِي ١٥ بَنَىٰ إِسْرَآءِيلَ ١٧

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۝

وَأَنْ مِنْ قَرِيبَةٍ ۖ إِنَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ مَعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ ۖ وَاتَّبِعَتُمُودَ النَّاقَةَ مَبْصُرَةً ۖ فَظَلَمُوا بِهَا ۖ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ

1. सेही हौंदा ऐ जे इस थाहरा पर मनघड़त उपास्यें कनै सरबंथत नबी जां फरिश्ते न जिनेंगी मुश्रिक अल्लाह दा साझी ठरहंदे हे नेई ते मूर्तियें उपर एह आयत लागू नेई होई सकदी।
2. इस जगह एह भविष्यवाणी ऐ जे आखरी जुग च सारी दुनियां च अल्लाह दा अज़ाब आँग ते हज़रत मसीह दे मूजब इक जाति दूई जाति पर चढ़ाई करग। पवित्र कुरआन दे मूजब बिपतां औडन ते संसार इस चाल्ली लगातार मसीहतें च घिरे दा रौहग जे मनुक्ख समाज रूहान-पेरेशान रेही जाग। (सूर: नाजिआत आयत 7-8)

करी चुके दा ऐ (तां बी उनें कोई फायदा नेई लैता) ते जेहका सुखना असें तुगी दस्सेआ हा, उसी बी ते उस बूहटे¹ गी बी जिसी कुरआन च लानत आहला दस्सेआ गेदा ऐ। असें लोकें आस्तै इम्तिहान दा साधन बनाया हा ते (इस पर बी) अस उनेंगी डरांदे रौहन्ने आं, फी बी ओह (सादा डराना) इनेंगी इक भ्यानक उद्दंडता पासै बधांदा रौहदा ऐ ॥ 61 ॥
(रुकू 6/6)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फ़रिशें गी आखेआ हा (जे) तुस आदम कनै (मिलियै) सजदा करो तां उनें (इस हुकम मताबक आदम कनै मिलियै) सजदा कीता हा, पर इब्लीस ने (नथा कीता)। (उसनै) आखेआ हा (जे) क्या मैं उस आदमी कनै मिलियै सजदा करां जिसी तोह चिक्कडै चा पैदा कीते दा ऐ? ॥ 62 ॥

ते उसनै एह बी आखेआ (हे अल्लाह! तू गै) मिगी दस्स जे क्या एह (मेरा आदेशक/हाकम होई सकदा) ऐ? जिसी तोह मेरे उप्पर प्रधानता देई दिती ऐ। जेकर तोह मिगी क्यामत आहले दिनें तक ढिल्ल दिती तां मिगी तेरी गै सोह! अऊं उस दी सारी संतान गी अपने बस च करी लैगा, सबाऽ थोढ़े-होरे लोकें दे (जिनेंगी तू बचाई लै) ॥ 63 ॥

وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً ۚ
لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۚ
وَنُحَوِّفُهُمْ ۚ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا
كَبِيرًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِ اجْعُدُوا لِلآدَمِ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ قَالَ أَأُجْعَدُ لِمَنْ
خَلَقْتُ طِينًا ۝

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ
لَئِنِ أَخَّرْتَنِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأُحْثِنَنَّ
دُرِّيَّةً إِلَّا قَلِيلًا ۝

1. शूल शब्द 'शजर:' दा मतलब बैस्स ते जाति बी होंदा ऐ, जियां बैस्स जां पुरखें दी बैस्साबली गी "शजर:- ए-नसब" आखदे न। (अक्ररब) कुरआन च यहूदियें पर लानत कीती गेदी ऐ। इस आस्तै इत्थें ईंदा गै जिकर ऐ।
2. इत्थें सुखने ते लानत आहले बूहटे दा किट्ठा जिकर कीता गेदा ऐ। इस कनै बिशे भलेआं स्पष्ट होई जंदा ऐ, की जे सुखना इस्सै सूर: च 'इम्रा' दी घटना च बर्णन होए दा ऐ ते 'इम्रा' कश्फी जां तन्नावस्था दी ओह जातरा ही जेहकी फ़लस्तीन पासै होई जो यहूदियें दा स्थान हा ते फटकारे गेदे बूहटे दा मतलब बी यहूदी गै न। इस लेई दौनें दे किट्ठा बर्णन करे कनै इक घटना नै दूई घटना दा मूल मकसद प्रकट करी दिता।

(अल्लाह नै) आखेआ, जा! (परें हो) की जे तेरी बी ते उनें लोकें चा जो तेरी पैरवी करइन, (उंदी बी) स'जा जहन्नम ऐ (ते एह) पूरा-पूरा बदला (ऐ) ॥ 64 ॥

ते (असें आखेआ जे जा!) इंदे चा जिस पर तेरा बस चलै, उसी अपनी अवाज कनै फरेब करियै (अपने पासै) बुला ते अपने सुअरें ते प्यादें गी उंदे पर चाढ़ी दे ते (उंदी) धन-दौलत ते संतान च उंदा हिस्सेदार बन ते उंदे कनै (झुठे) बा 'यदे कर (ते फी अपनी कोशशें दा नतीजा दिक्ख) ते शतान जेहके बी बा 'यदे करदा ऐ, फरेब दी नीत कनै गै करदा ऐ ॥ 65 ॥

पर जो मेरे बंदे न, उंदे पर तूं कदें बी काबू नेई पाई सकदा ते (हे मेरे बंदे!) तेरा रब्ब कम्म सुआरने च तेरे आस्तै काफी ऐ ॥ 66 ॥

(ते हे मेरे बंदो!) थुआड़ा रब्ब (ते) ओह ऐ जो थुआड़े आस्तै समुंदरें च किशियां चलांदा ऐ तां जे तुस उस दी किरपा ते फजल गी दूंडो। ओह यकीनन तुंदे पर बार-बार देआ करने आह्ला ऐ ॥ 67 ॥

ते जिसलै समुंद्र च (तुफानै कारण) तुसें गी कश्ट पुजै तां उसदे सिवा (दूए वजूद) जिनेंगी तुस पुकारदे ओ (थुआड़े दमागें चा) गायब होई जंदे न। फी जिसलै ओह तुसेंगी बचाइयै खुशकी पर आहनदा ऐ तां तुस (ओहदे पासेआ) मूंह फेरी लैंदे ओ ते मनुक्ख बड़ा गै किरतघन ऐ ॥ 68 ॥

क्या फी तुस (एह समझदे ओ जे तुस) इस गल्ला शा पूरी चाल्ली निश्चित होई चुके दे ओ जे ओह (जां ते) तुसें गी खुशकी दे कंढे

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُ وَكُمُ جَزَاءُ مَوْفُورًا ۝

وَاسْتَفْزِرْ مِنْ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمُ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ ۝ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۝ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۝

رَبُّكُمُ الَّذِي يُرْجِي لَكُمْ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ ۝ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَةً فَلَمَّا خَلَّوْا إِلَى الْبَرِّ اعْرَضْتُمْ ۝ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ۝

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْصِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا

(धरती च) धसाई देऐ जां तुंदे पर पत्थरें दी बरखा करै ते फी तुस अपना कोई मदादी (जां हमायती) नेई पाओ ॥ 69 ॥

لَكُمْ وَكَيْلًا ۝

जां तुस इस गल्ला शा बे-खौफ ओ जे ओह तुसंगी (फी) दूई बार उस (समुंद्र) च लेई जा ते तुंदे पर इक तुफान छोड़ी देऐ ते थुआड़े इन्कार करने कारण तुसंगी डोबी देऐ, फी उस (अजाब) पर तुस साढ़े बरुद्ध अपना कोई मदादी नेई पाओ ॥ 70 ॥

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ كُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى
فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ
فَيَغْرِفَ كُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ لَعَلَّكُمْ تَجِدُوا
لَكُمْ عَذَابًا يُنَبِّئُكُمْ ۝

ते असें आदम दी संतान गी (बड़ी) इज्जत दिती दी ऐ ते उंदे आस्तै जल ते थल च सुआरी दे साधन पैदा कीते दे न ते उनेंगी पवित्तर पदार्थें दा रिशक प्रदान कीते दा ऐ ते जो मखलूक असें पैदा कीती दी ऐ ओहदे चा इक बड़डे हिस्से पर उनेंगी असें बड़ी प्रधानता प्रदान कीती दी ऐ ॥ 71 ॥ (रूकू 7/7)

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ
عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝

ते (उस दिनै गी बी याद करो) जिस दिन अस हर इक गरोह गी उसदे नेता समेत बुलागे, फी जिंदे सजे हथै च उंदे कमें दी कताब दिती जाग, ओह (बड़े शौक कनै) अपनी कताब पढ़डन ते उंदे पर रती-भर (बी) जुल्म नेई कीता जाग ॥ 72 ॥

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ فَمَنْ
أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ
كِتَابَهُمْ وَلَا يُطْمَئِنُونَ فَتِيلًا ۝

ते जेहका आदमी इस (संसार) च अ'न्ना' रौहग, ओह परलोक च बी अ'न्ना रौहग ते फी अपनी चाल-ढाल च बी सारें शा बद्ध भटके दा रौहग ॥ 73 ॥

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

ते करीब/ममकन हा जे उस (कलाम) दे कारण जो असें तेरे उप्पर वह्नी राहें उतारे दा ऐ ओह

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّی

1. इस आयत च सधारण द्रिस्टी गोचर होने आह्ला अ'न्नापन स्टेई (अभीष्ट) नेई बल्के इस दा एह मतलब ऐ जे जिस आदमी ने संसार च ज्ञान ते अंतरद्रिस्टी कनै कम्म नेई लैता ओह परलोक च बी आध्यात्मिक द्रिस्टी कनै महरूम (शा बाहजू) रौहग ते अल्लाह दा दर्शन नेई करी सकग। इस लेई इस दा अर्थ सिर्फ आध्यात्मिक अ'न्नापन ऐ।

तुगी सख्त शा सख्त अजाब च पाई दिंदे तां जे तूं (उंदे शा डरियै) इस कलाम दे सिवा किश दूई गल्लां (अपने पासेआ) घड़ियै साढ़े पासै संबोधत करी देयें ते (जेकर तूं ऐसा करदा तां) ओह ऐसी दशा च तुगी यकीनन गै अपना पक्का मित्तर बनाई लैंदे ॥ 74 ॥

ते जेकर अस तुगी (कुरआन देइयै) मजबूत नेई करी चुके दे होंदे तां बी तूं (ईश-वाणी दे बिना बी) उंदी गल्लें पर मता-घट्ट ध्यान दिंदा (पर हून ते तुगी ईश-वाणी ने स्हेई रस्ता सुझाई दिता ऐ) ॥ 75 ॥

ते जेकर तूं (उंदे बिचार मताबक) झूठ घड़ने आह्ला होंदा तां ऐसी दशा च अस तुगी जीवन दा घोर संकट ते मौती दा सख्त अजाब चखांदे ते तूं साढ़े मकाबले पर अपना कोई बी मदादी नाँ पांदा (ढूंडी सकदा) ॥ 76 ॥

ते ओह यकीनन तुगी इस देसै चा कड़्ढी लाने आस्ते केई चाल्लीं दे हीले करदे रौहदे न तां जे तुगी डराइयै देसै चा बाहर कड़्ढी देन, पर (जेकर ऐसा होआ तां) ओह (आपू बी) तेरे बा'द किश चिर गै सुरक्खत रौहडन (ते तौले गै तबाह होई जाडन) ॥ 77 ॥

एह ब्यहार साढ़े उस ब्यहार दे मताबक होग जो असें तेरे शा पैहलके (होई गेदे) अपने रसुलें (दी जातियें) कनै कीता हा ते तूं साढ़े कम्म करने दे तरीकें च किसै चाल्ली दा बी कोई फर्क नेई दिखगा ॥ 78 ॥ (रुकू 8/8)

तूं सूरज घरोंदे (मौकै) शा लेइयै रातीं गुप्प-न्हेरा होई जाने तक (बक्ख-बक्ख घड़ियें च) चंगी-चाल्ली नमाज पढ़ा कर ते (सवरे) बडलै कुरआन पढ़ने गी बी (जरूरी समझ)।

أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ تَفْقِيرِي عَلَيْنَا غَيْرُهُ
وَإِذَا لَا تَخْذُوكَ حِيلًا 74

وَلَوْلَا أَنْ تَبْتَنِكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنْ
إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا 75

إِذَا لَا ذَنْبَكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ
الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا 76

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ
لَيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ
خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا 77

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا هَوِيلًا 78

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ
الْأَيْلِ وَقُرْآنِ الْفَجْرِ ۚ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ

बडलै (कुर'आन) दा पढ़ना यकीनन (अल्लाह दे हजूर च इक) उत्तम (प्यारा) कर्म ऐ ॥ 79 ॥

كَانَ مَشْهُودًا ۝

ते रातीं बेलै किश सेई लैनै बा 'द इस (कुर'आन) राहें जागा कर जेहका तेरे पर इक खास उपकार ऐ। (इस चाल्ली) पूरी मेद ऐ जे तेरा रब्ब तुगी प्रशंसा आहले (सनमान जोग) थाहरै पर खडेरी देऐ ॥ 80 ॥

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

ते आखी दे, हे मेरे रब्ब! मिगी ठीक चाल्ली (दबारा मक्का च) दाखल^१ कर ते पिच्छें रौहने आहली अच्छी याद दे रूप च गै मक्का थमां कडुढ ते अपने पासेआ मेरा कोई मदादी (ते) गुआह नयुक्त्^२ कर ॥ 81 ॥

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ۝

ते सारे लोकें गी आखी दे जे हून सच्च आई गेआ ऐ ते झूठ नस्सी गेआ ऐ ते झूठ ते है गै नस्सी जाने आहला ॥ 82 ॥

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۝

ते अस कुर'आन बिच्चा बल्लें-बल्लें ओह शिक्षा उतारा करने आं जो मोमिनें आस्तै शफा ते रैहमत (दा मूजब) ऐ, पर जालमें गी सिर्फ घाटे च गै बर्धादी ऐ ॥ 83 ॥

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝

ते जिसलै अस मनुक्खै गी इनाम प्रदान करचै तां ओह विमुख होई जंदा ऐ ते अपने पैहलू गी उस शा दूर करी लैंदा ऐ ते जिसलै उसी तकलीफ पुजै तां ओह अति-ऐत्त नराश होई जंदा ऐ ॥ 84 ॥

وَإِذَا أَعْمَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْبِجَانِيهِ ۚ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ۝

- हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का शैहरै थमां निकले ते पैहलें हे ते फी मदीना शैहरै च दाखल होए पर अल्लाह नै दाखल होने दा बर्णन पैहलें कीता ऐ ते निकलने दा उसदे बाद। दाखल करने दा मतलब मदीना च दाखल होना नैई बल्के मक्का विजय करियै दबारा उस च प्रवेश करना अभीष्ट ऐ। इस चाल्ली अल्लाह नै तुसेगी उस दुख-सुख थमां बचाई लैंता जो मक्का छोड़ने करी तुसेगी पुज्जी सकदा हा। यानी मक्का छोड़दे गै तुसेगी दस्सी दिता जे तुस दबारा मक्का च आंगे ओ ॥
- इस च हजरत अबू-बकर पासै शारा ऐ ते प्रार्थना सखाई ऐ जे हे अल्लाह। मिगी अपने पासेआ सचाई दा गुआह ते मदादी प्रदान कर।

तू उनेंगी आखी दे जे साढ़े चा हर इक गरोह् अपने-अपने ढंगें कम्म करा करदा ऐ। इस लेई (अपने रब्ब उप्पर गै फैसला छोड़ी देओ) की जे थुआड़ा रब्ब उस मनुक्खै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ जो ठीक रस्ते पर ऐ। (इस लेई उसदा फैसला सच्चे दी सचाई गी जरूर रोशन करी देग) ॥ 85 ॥ (रुकू 9/9)

ते ओह तेरे शा रूह (आत्मा) बारै सुआल करदे न। तू उनेंगी आख जे रूह मेरे रब्ब दे हुकम कनै (पैदा होई दी) ऐ ते तुसेंगी (उस दे बारै) बड़ा थोड़ा इलम दिता गेदा ऐ ॥ 86 ॥

ते जेकर अस चाहचै तां यकीनन जो (अल्लाह दा कलाम) असें तेरे पर वह्दी (राहें नाजल) कीते दा ऐ उसी (इस संसार चा) चुक्की लैचै। फी तू इस गल्ला च साढ़े खलाफ अपने आस्तै कोई कम्म बनाने आह्ला नेई पागा ॥ 87 ॥

सिवाए इस दे जे तेरे रब्ब दी (खास) रहमत होऐ (जो इसी बापस लेई आवै, मगर एह कुरआन मिटी नेई सकदा की जे) तेरे पर तेरे रब्ब दी अपार मेहर ऐ ॥ 88 ॥

तू उनें गी आख जे जेकर इन्सान (बी) ते जिन्न¹ (बी) इस कुरआन जैसी कोई दूई कताब आह्नेने आस्तै किट्टे होई जान तां (बी) ओह इयै नेही कताब नेई आह्नी सकडन, चाहे ओह इक-दूए दे मदादी (गै की नेई) बनी जान ॥ 89 ॥

ते असें इस कुरआन च यकीनन हर इक (जरूरी) गल्लै गी बक्ख-बक्ख रूपे च ब्यान

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ ۖ فَرَبُّكُمْ
أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۚ قُلِ الرُّوحُ
مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَلَيْسَ شَيْئًا لَّذَهَبَ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ بِهِ عَاكِفًا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ
كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لِّبِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ
أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ
بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ

1. मूल शब्द जिन्न आस्तै दिक्खो सूर; अन्आम टिप्पणी आयत 129

कीते दा ऐ, फी बी बड़े-हारे लोकें (इस दे बरै) कुफर दा रस्ता अपनाने दे सिवा सारी गल्लें दा इन्कार करी दिता ऐ ॥ 90 ॥

ते उनें (एहू बी) आखे दा ऐ (जे) अस कदेँ बी तेरी (कोई) गल्ल नेई मनगे, जदू तक (ऐसा नेई होऐ जे) तू साढ़े आस्तै धरती चा कोई सुंभ (चश्मा) नेई बगाई देऐं ॥ 91 ॥

जां तेरा खजूरें ते अंगूरें दा कोई बाग होऐ ते ओहदे च खूब (मतियां) नैहरा बगाई देऐं ॥ 92 ॥

जां जियां तेरा आखना ऐ, तू साढ़े उप्पर गासै दे टुकड़े^१ सुट्टी देऐं जां फी अल्लाह ते फरिशें गी (साढ़े) सामनै आहनी खडेरी देऐं ॥ 93 ॥

जां तेरा सुन्ने दा कोई घर होऐ, जां तू गासै^२ पर चढ़ी जाएं ते अस तेरे (गासै पर) चढ़ी जाने पर बी ईमान नेई आहनगे जां तक जे तू (उप्पर जाइयै) साढ़े पर कोई कताब (नेई) उतारें जिसी अस (आपूँ) पढ़ी लैचै तू (उनेंगी) आख (जे) मेरा रब्ब (ऐसी गल्लें शा) पाक ऐ अऊं (ते) सिर्फ मानव रसूल^३ आं (गासै पर नेई जाई सकदा) ॥ 94 ॥ (रुकू 10/10)

ते उनें लोकें गी उस हदायत पर, जो उंदे कश आई, ईमान आहनने च सिर्फ इस गल्ला नै

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَلَبَّى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ١٥

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجَرَنَا مِنْ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ١٦

أَوْ تَكُونُ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَجِيلٍ وَعَنْبٍ فَتَفْجَرِ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ١٧

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ١٨

أَوْ يَكُونُ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرَفٍ أَوْ تَرْفُ فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرَقِيَّتِكَ حَتَّى تُنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا تُفَرِّقُ بِهِ قُلُوبَ سُبْحَانَ رَبِّ هَلْ كُنْتَ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ١٩

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ

1. इस दा मतलब अजाब ऐ।

2. इस आयत थमां साफ-स्पष्ट ऐ जे 'मेराज' दा चमत्कार बी इन्कार करने आहलें आस्तै काफी नेई हा। ओह इस गल्ला पर अड्डे दे हे जे गासै पर जाने दी गल्ल अस उसलै गै मनगे जिसलै तुस इक कताब गी उप्परा उतारियै लेई आओ जिसी अस छुहियै दिखचै ते पढ़ी सकचै, नेई तां छड़ा एह आखी देना जे अऊं गासै पर गेआ हा, साढ़े आस्तै काफी नेई होग।

3. अर्थात् इक मानव-रसूल गासै पर नेई जाई सकदा ऐ। रहानगी ऐ जे मुसलमान इस सचाई दे होंदे होई बी हजरत मसीह गी इसै भौतक शरीर समेत गासै पर जींदा मनदे न, जिसलै के ओह कुरआन दे कथन मताबक सिर्फ इक मानव-रसूल हे।

रोके दा ऐ, जे उनें (अपने दिलें च) आखेआ (जे) क्या अल्लाह ने इक बंदे गी रसूल बनाइयै भेजी दित्ता ऐ ॥ 95 ॥

तू (उनेंगी) आख जे अगर धरती पर फरिश्ते (बसदे) होंदे जेहके धरती पर इत्मीनान (मजे) कनै चलदे-फिरदे तां (उस सूरत च) अस जरूर उंदे पर गासै थमां कुसै फरिश्ते गी (गै) रसूल बनाइयै उतारदे ॥ 96 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) मेरे ते थुआड़े बिच्च गुआह दे तौरा पर अल्लाह गै काफी ऐ। ओह अपने बंदें गी जानने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 97 ॥

ते जिसी अल्लाह हदायत देऐ ऊऐ हदायत पर होंदा ऐ ते जिसी ओह गुमराह करी देऐ तां तुगी उसदे (यानी अल्लाह दे) बराबर उस व्यक्ति दा कोई बी मदादी नेई मिलग ते क्यामत आहलै दिन अस उनेंगी उंदी इच्छाएं (ते नीतें) मताबक अ'ने, गुंगे ते बैहरे होने दी हालत च किट्ठा करगे। उंदा ठकाना ज्हन्म होग। जिसलै बी ओह (ज्हन्म थोड़ा) ठंढा होग तां उंदे आस्तै अजाब गी होर तेज करी दित्ता जाग जो (अजाब दे) भड़कने आहली अगी दा होग ॥ 98 ॥

एह (अग) उंदे (गै) कमें दा सिला होग, की जे उनें साढ़े नशानें दा इन्कार कीता ते आखेआ जे क्या जिसलै अस मरने परैंत हड्डियां ते चूरा-चूरा होई जागे (तां असेंगी दबारा नमां जीवन प्रदान कीता जाग ते) सच्चें गै असें गी इक नमीं मखलूक दे रूपै च तुआलेआ जाग ॥ 99 ॥

क्या ओह (अजें तक) समझी नेई सके जे ओह (हस्ती) जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ, इस गल्ला दी समर्थ रखदा ऐ जे

الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يُمُشُونَ مَطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ نَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا خَيْرًا بِبَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِيَائًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَا وَهُمْ بِهِمْ جَاهِلٌ ۖ كَلَّمَا حَبَّتْ ذُرِّيَّتُهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَٰلِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ بِاللَّهِمْ كَفَرُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاءًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

ओह इंदै जनेह (होर लोक) पैदा करै ते एहदे च कोई शक्क नेई जे उसनै इंदे आस्तै इक समान निश्चत कीते दा ऐ फी बी उनें जालमें सिर्फ ना-शुकरी दा रस्ता अखत्यार करी लैते दा ऐ ॥ 100 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) अगर तस मेरे रब्ब दी रहमत दे (अपार) भंडारे दे (बी) मालक होंदे तां (बी) तस (उंदे) खर्च होई जाने दे डरें (उनेंगी) रोकी गै रखदे ते इन्सान बड़ा गै कंजूस ऐ ॥ 101 ॥ (रुकू 11/11)

ते असें मूसा गी नौ रोशन नशान¹ प्रदान कीते हे। इस लेई तू बनी इस्राईल थमां (उनें हालातें बाँरे) पुच्छ जिसलै ओह (मूसा) उंदे (मिस्र बासियें) पासै आया हा तां फिरऔन नै उस कनै आखेआ हा (जे) हे मूसा! यकीनन अऊं तुगी धोखे च फसे दा समझा करना ॥ 102 ॥

उसनै जवाब दित्ता (जे) तुगी यकीनन इलम होई चुके दा ऐ जे इनें (नशानें) गी सिर्फ गासैं ते धरती दे रब्ब नै (आध्यात्मक) द्रिस्टी प्रदान करने आह्ला बनाइयै उतारेआ ऐ ते हे फिरऔन! तेरे बारे च मेरा विश्वास ऐ जे तू (अपने बुरे अरादें च) नकाम ते नामुराद रहूंगा ॥ 103 ॥

इस पर उसनै उनेंगी (यानी मूसा ते उस दी कौम गी) मुल्खै थमां कड्डी लाने दा इरादा करी लैता। इसदा नतीजा एह होआ जे असें उसी ते जेहके ओहदे कनै हे, सारें गी गरक्र करी दित्ता ॥ 104 ॥

ते उसदे (डुब्बी मरनै) बा'द बनी इस्राईल गी असें आखी दित्ता (जे) तस उस (बा'यदे

وَجَعَلْ لَهُمْ أَجَلًا رَبِّبَ فِيهِ ۖ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَّوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَرَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسَأَلَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظْلَمُكَ يَمُوسَى مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا أُنْزِلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظْلَمُكَ يَفِرْعَوْنُ مُتَبُورًا ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِرَ بِهِمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَعْرَضَهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مَنْ بَعْدَهُ لَبَنِّي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا

1. इस आस्तै दिक्खो सूर: आराफ़ टिप्पणी आयत 134

आहले फ़लस्तीन) देश च जाइयै सुखै नै र'वो। फी जिसलै (मुसलमानें आस्तै) दूई^१ बार अज़ाब दा बा'यदा पूरा होने दा समां औग तां अस तुसें सारें गी किट्ठा करियै उत्थै^२ लेई औगे ॥ 105 ॥

ते असें इस क़ुरआन गी हक्र ते हिकमत कनै उतारेआ ऐ ते एह सच्च ते हिकमत कनै गै उतरेआ ऐ ते असें तुगी सिर्फ शुभ समाचार देने आहला ते अज़ाब थमां सोहगे करने आहला बनाइयै भेजेआ ऐ ॥ 106 ॥

ते असें इसी क़ुरआन बनाया ऐ ते इसदे टुकड़े-टुकड़े कीते न (यानी सूरतां बनाई दियां न) तां जे तू इसी असान्नी कनै ते आस्ता-आस्ता लोकें गी पढ़ियै सुनाई सकैं ते असें इसी थोड़ा-थोड़ा करियै उतारेआ ऐ ॥ 107 ॥

तू उनेंगी आख जे तुस एहदे पर ईमान आहनों जां नेई आहनों। जिन लोकें गी इस (दे उतरने) थमां पैहलें (इल्हामी कताबें जां शुद्ध सभाऽ द्वारा) ज्ञान दिता गेआ ऐ। जिसलै उंदे सामनै इसी पढ़ेआ जंदा ऐ तां ओह इसी सुनियै पूरी चाल्ली आज्ञा-पालन करदे होई मत्थें दे भार डिगगी पौंदे न ॥ 108 ॥

ते ओह आखदे न साढ़ा रब्ब (त्रुटियें थमां) पवित्तर ऐ ते साढ़े रब्ब दी प्रतिज्ञा यकीनन^३ पूरी होइयै रौहने आहली ऐ ॥ 109 ॥

الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ
جِنَابَكُمْ لُنِيفًا ۝

وَالْحَقُّ أَنزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ
وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَرَأْنَا قُرْآنَهُ تَنْزِيلًا عَلَى النَّاسِ عَلَى
مَكٍّ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝

قُلْ إِمْنَابِيَّةٌ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ
أَوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُثْلَغَ عَلَيْهِمْ
يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ۝

وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا
لَمَفْعُولًا ۝

1. एहदे शा पैहलें बी मूल शब्द 'बादुल आखिरा' बरतोए दा ऐ जेहका यहूदियें दे सरबंथै च हा। इस दे बा'द दुबारा एह शब्द इस्तमाल होए दा ऐ। इस लेई एहदे थमां स्पष्ट ऐ जे एह दूई प्रतिज्ञा कोई होर ऐ जेहकी सिर्फ मुसलमानें दे सरबंथ च गै होई सकदी ऐ। इस आस्तै असें मुसलमानें दा शब्द ब्रैकट च लिखी दिता ऐ। इस बिशे गी पैहले भाश्यकारें बी लिखे दा ऐ। दिक्खो 'फ़तहुल्बयान' जेहकी असल च अल्लामा शूकानी दी रची दी ऐ।
2. यहूदियें गी त्री बार फ़लस्तीन च आहनगे। इस भविष्यवाणी मूजब इम्राइलियें अजकल फ़लस्तीन उप्पर अपना कब्जा जमाई लैते दा ऐ।
3. इस ज'था एह दस्सेआ गोदा ऐ जे जेहके यहूदी क़ुरआन मजीद पर ईमान आहनी चुके दे न ओह इस गल्ला पर बी ईमान आहनदे न जे ओह इक बार परतियै फ़लस्तीन च प्रवेश करडन।

ते जिसलै ओह मल्ये दे भार डिगि पौंदे न तां रोदे जंदे न ते एह कुरआन उंदी लहीमगी गी होर बी बधांदा जंदा ऐ ॥ 110 ॥

وَيَجْرُونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝

तू उनेंगी¹ आखी दे जे चाहे तुस (खुदा गी) अल्लाह आखियै बुलाओ जां रहमान। जेहका बी नांS लेइयै उसी बुलाओ (बुलाई सकदे ओ) की जे सब उत्तम गुण उसै दे न ते अपनी प्रार्थना दे शब्द उच्ची अवाज च नेई आखियै ते नां गै हौली अवाजै कनै, बल्के इस दे बिच्च-बिच्च² (बिचला) कोई रस्ता अखत्यार करी लै कर ॥ 111 ॥

قُلْ اَدْعُوا اللَّهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمَنَ ۚ اَيَّامًا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُ بِهَا وَاتَّبِعْ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

ते (सारे संसार गी सुनाई-सुनाइयै) आखी दे जे हर इक स्तुति दा अधिकारी अल्लाह गै जिसदी नां ते संतान ऐ ते नां गै शासन च उसदा कोई भ्याल ऐ ते नां उसी असमर्थ दिक्खियै (ते ओहदे पर देआ करदे होई) कोई उसदा मित्तर बनदा ऐ (बल्के जेहका बी ओहदा मित्तर बनदा ऐ ओहदे थमां मदद लैने आस्तै बनदा ऐ) ते तू चंगी चाल्ली ओहदी बड़ेआई ब्यान कर ॥ 112 ॥ (रुकू 12/12)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِيرُهُ تَكْوِيْرًا ۝

०००

1. अर्थात् ईसाइयें गी जो यहूदियें दा इक हिस्सा न ते ओह अल्लाह दे रहमान-गुण गी नेई मनदे। ईसाइयें दी कताबें च बिस्मिल्लाह शब्द ते लिखे दा होदा ऐ, पर रहमान शब्द नेई लिखदे, की जे रहमान दा गुण उंदे बुनियादी अकीदे कफ़रा दा खंडन करदा ऐ।
2. बड़ी उच्ची अवाज च प्रार्थना करने थमां इस आस्तै रोकेआ जे एहदे च दखावा होई सकदा ऐ ते बिल्कुल हौली अवाज च इस आस्तै रोकेआ जे बड़ी आस्ता पढ़ने कनै गल्ल भुल्ली जंदी ऐ ते तवज्जा कायम नेई रौहदी।

सूर: अल् कहफ

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ आरां आयतां ते बारां रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो अनंत
किरपा करने आह्ला (ते) बार-बार रैहस
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हर इक स्तुति दा सिर्फ अल्लाह गै हकदार ऐ
जिसनै एह कताब अपने बंदे पर तुआरी दी ऐ
ते इस च कोई टेढ़ापन नेई रखेआ ॥ 2 ॥

(ते उसने इसी) सच्च कनै ओत-प्रोत ते
ठीक-ठीक रस्ता दस्सने आहली बनाइयै उतारे
दा ऐ तां जे ओह लोकें गी उस (अल्लाह)
पासेआ औने आहले इक सख्त अजाब थमां
सूचत करै ते ईमान आहने आहलें गी, जेहके
नेक कम्म करदे न, शुभ समाचार देऐ जे उंदे
आस्तै अल्लाह पासेआ अच्छा बदला निश्चत
ऐ ॥ 3 ॥

ओह इस (बदले दी) ज'गा म्हेशां रौहडन
॥ 4 ॥

ते (उसनै इसी इस आस्तै बी उतारे दा ऐ) तां
जे ओह उनें लोकें गी (औने आहले अजाब
थमां) सोहगा करै जेहके एह आखदे न जे
अल्लाह नै (फलाने आदमी गी) पुत्तर बनाई
लैता ऐ ॥ 5 ॥

उनेंगी इस बारै किश बी पता नेई ते नां गै उंदे
पुरखें गी कोई पता हा। एह बड़ी बड़ड़ी

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ②

فَيَمَّا يَتَذَكَّرُ أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ③

مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ④

وَيُنذِرُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ⑤

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ⑥

भ्यानक गल्ल ऐ जेहकी उंदे मूहां निकला करदी ऐ, पर ओह सिर्फ झूठ बोल्ला करदे न ॥ 6 ॥

जेकर ओह इस म्हतवपूर्ण कलाम उपर ईमान नेई आहनन तां क्या तू उंदी चिंता च अपनी जान गुआई देगा? ॥ 7 ॥

जे किश इस धरती उपर है यकीनन उसी असें गै उसदी शोभा दा साधन बनाया ऐ तां जे अस उंदा (धरती दे बशिंदें दा) इम्तिहान लैचै जे उंदे चा कु'न सारें शा अच्छा कम्म करने आहला ऐ ॥ 8 ॥

ते जो कुछ इस धरती पर है यकीनन अस उसी इक दिन मटाइयै बीरान सतह बनाई देगे ॥ 9 ॥

क्या तू समझना ऐं जे कहफ़¹ ते रक़ीम² आहले (लोक) साढ़े नशानें चा कोई अचंभा (नशान)

كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۖ
إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ
إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا
لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۝

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ

1. मूल शब्द 'कहफ़' दा अर्थ ऐ-

(क) घरे आंगर, घरोंदा। (ख) फ़ाड़ खोतरियै बनाया गेदा मकान।

(ग) लिखना। (घ) शरणगार।

2. मूल शब्द 'अरक़ीम' दा अर्थ ऐ-

(क) मुट्ठा, सुंदर ते सुस्पष्ट (साफ-साफ) लिखे दा।

(ख) कुसै चीजै पर चित्तर बनाना।

(ग) लिखना। (घ) अंकत करना। इतिहास, उल्लेख ते बक्ख-बक्ख भाष्य 'कहफ़' आहलें दा सरबंभ शुरू दे ईसाइयें कन्ने जोड़दे न। साढ़ी खोज मताबक कहफ़ आहले लोक शुरू दे ईसाई हे। ओह केई सदियें तक अत्याचारें च (उत्पीड़ित) गलतान रेह। अत्याचारें दी शुरुआत इक हवारी द्वारा होई। राजा डिसीस दे राजकाल (249 थमां 251ई०) च एह अत्याचार अपनी चर्म सीमा तक पुज्जी चुके दे हे। ईसाइयें गी कनून बनाइयें दंड दिता जंदा हा। उनें गी कैदखाने च ठोकेआ जंदा हा, फी उंदा कत्ल करी दिता जंदा हा। (इन्साइक्लोपीडिया आफ़ ब्रिटैनिका शब्द डिसीस ते कलीसिया दा इतिहास) राजा गलीस दे राज काल (311 ई०) च उनेंगी माफ़ करी दिता गेआ। उसनें अपने खोरी साहें मौके उस कनून गी रद्द करी दिता जो ईसाइयें दे बरदूध हा। फ़लस्तीन राजा दे समै उनें अत्याचारें गी कनून बनाइयें रोकी दिता गेआ ते फी थ्यूडीसीस दे राज-काल च ईसाइयें सधारण रूप च तरक्की कीती। एह लोक इक अल्लाह गी मनने आहले हे ते हजरत ईसा गी अल्लाह दा रसूल मनदे हे। ओह अत्याचारें थमां बचने आस्तै गुफाएं च जाई छप्पे, जिनेंगी कैटा कोम्बज आखदे न, जो रोम देश च इस्क्रिया दे आसै-पासै माल्टा, सिस्ली ते नेपल्स दे लागै, तुपियां जाई चुकी दियां न। उनें गुफाएं च नेकां शिलालेख बी मिले न जिंदे च उस बेले दी परिस्थितियां मूरती भाषा च अंकत न। ओह लोक उनें गुफाएं दे मुहें पर कुत्ते बी रखदे हे तां जे कुत्ते दे भौंकने कन्ने अजनबी लोकें दे औने दा पता चली सके। सुरक्षा आस्तै होर बी केई साधन जुटाए गेदे हे। (कैटा कोम्बज आफ़ रोम, लेखक मिस्टर वंजमैन स्काट)।

हे (जे जिंदी मसाल (अर्थात् उदाहरण) फी कदें बी नेई मिली सकदी होऐ) ॥ 10 ॥

जिसलै उनें किश जुआन-गभरुएं खुल्ली गुफा च शरण लैती ते (प्रार्थना करदे होई) उनें आखेआ जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी अपने पासेआ खास रैहमत प्रदान कर ते साढ़े आस्तै इस बेलै बाँरे हदायत ते भलाई दे साधन तयार कर ॥ 11 ॥

जेहदे पर असें उनेंगी उस खुल्ली गुफा च गिनती दे किश साल्लें आस्तै बाहरी गल्लां सुनने थमां महरूम करी दिता ॥ 12 ॥

फी असें उनेंगी उठाया (जगाया) तां जे अस जानी सकचै जे जिन्ना चिर ओह उल्लें ठैहरे दे रेह हे उसी (मसीह गी) दौनें अनुयायी दलें चा कु'न केहड़ा दल ज्यादा याद रक्खने आह्ला ऐ ॥ 13 ॥ (रुकू 1/13)

हून अस उंदा म्हत्तवपूर्ण समाचार तेरे सामनै स्हेई-स्हेई ब्यान करने आं। ओह किश गै गभरू हे जेहके अपने रब्ब पर सच्चा ईमान लेई आए हे। असें उनेंगी हदायत च होर बी बधाया हा ॥ 14 ॥

ते जिसलै ओह (अपना देश छोड़ने आस्तै) उट्टे तां असें उंदे दिलें गी मजबूत बनाई दिता उसलै उनें इक-दूए गी आखेआ जे साढ़ा रब्ब ते गासं ते धरती दा रब्ब ऐ। अस ओहदे अलावा कुसै दूए उपास्य गी कदें बी नेई पुकारगे नेई ते अस इक हक़ थमां दूर परें दी गल्ल करने आहले होगे ॥ 15 ॥

इनें (साढ़ी जाति दे) लोकें सच्चे उपास्य गी छोड़ियै (अपने आस्तै) दूए उपास्य बनाई

وَالرَّقِيمِ ۚ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا
رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا
مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ
عَدَدًا ۝

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى
لِمَالِيسُوا أَمَدًا ۝

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ ۚ إِنَّهُمْ
فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا
رَبَّنَا رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ
مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ۝

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ

लैते न। ओह उंदी सचाई पर की कोई रोशन ते ठोस सबूत पेश नेई करदे? फी (ओह की नेई समझदे जे) जेहका मनुक्ख अल्लाह उप्पर झूठ घडै ओहदे थमां बद्ध अत्याचारी दूआ कुन होई सकदा ऐ? ॥ 16 ॥

ते हून जिसलै के तुस ओहदे शा ते उस चीजै शा बी जिसदी ओह अल्लाह दे अलावा पूजा करदे न, कनारा करी लैता ऐ तां हून तुस इस खुल्ली फाड़ी पनाहगाह च बैठे रौह। (ऐसा करगे ओ तां) थुआड़ा रब्ब अपनी रैहमत दी कोई राह थुआड़े आस्तै खोहली देग ते थुआड़े आस्तै थुआड़े इस मामले च कोई स्हूलत दा समान पैदा करी देग ॥ 17 ॥

ते (हे श्रोता!) तू सूरज गी दिक्खना ऐं जे जिसलै ओह चढ़दा ऐ तां उंदी खुल्ली गुफा¹ आहली पनाहगाह दे सज्जे पासेआ थोड़ा हटियै लंघदा ऐ ते जिसलै ओह अस्त होंदा ऐ तां उंदे खब्बे पासेआ थोड़ा हटियै लंघदा ऐ ते ओह उस गुफा दे अंदर इक खुल्लै थाहर रौहदे हे। एह गल्ल अल्लाह (दी मदद) दे नशानें चा इक नशान ऐ। जिसी अल्लाह हदायत दी राह दस्सै ऊऐ हदायत पर होंदा ऐ ते जिसी ओह गुमराह करै तां तू उसदा कदें कोई दोस्त (ते) मार्ग दर्शक नेई पागा (दिखगा) ॥ 18 ॥ (रुकू 2/14)

ते (हे श्रोता!) तू उनेंगी जागा करदे समझना ऐं, हालांके ओह सुते दे न। अस² उनेंगी सज्जे

لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

وَإِذْ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوَا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ۝

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَرُورُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّصُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ ۚ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ۝

ع
١٤

وَنَحْسَبُهُمْ آيِقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ

1. कहफ़ - गुफा आहला थाहर इस चाल्ली हा जे सूरज बडलै उंदे सज्जे पासेआ होइयै लंघी जंदा हा ते संजा बी खब्बे पासेआ लंघदा हा।
2. अर्थात् इक बेलै कहफ़ आहलें दा दुनियां भर च सारे प्रसार होई जाग ते एह फैली जाने आहली जाति यूरोप दे ईसाई न। इस लेई कहफ़ कन्ने संबंधत (अभीष्ट) इयै यूरोपियन न।

पासै बी फेरगे ते खब्बे पासै बी, उंदा कुत्ता¹
बी (उंदे लागै) बेहड़ै हत्थ फलाए दे मजूद
रोहग। जेकर तू उंदे हालात दा बाकफ होई
जाएं तां तू उंदे शा नस्सने² लेई अपनी पिट्ठ
फेरी लै, ते उंदा दबदबा ते आतंक तेरे उप्पर
छाई जा ॥ 19 ॥

ते इस्सै चाल्ली असें उनेंगी (बे-बसी दी
हालत थमां) चुक्केआ, एहदे पर ओह इक-
दूए कनै रूहानगी नै सुआल करन लगे। उंदे
चा इक नै आखेआ जे तुस इत्थें किन्ना चिर
ठैहरे दे रेह ओ? (जेहके उसदे श्रोता हे)
ओह बोल्ले जे अस इक दिन जां किश चिरै
आस्तै ठैहरे दे आं। (फी) उनें (यानी दूए)
आखेआ (जे) जेहका (अरसा) तुस (इत्थें)
ठैहरे दे रेह ओ उसी थुआड़ा रब्ब (गै) बेहतर
जानदा ऐ। इस आस्तै (इस बैहस गी छोड़ो)³
एह अपने पुराने सिक्के देइयै अपने चा कुसै
इक गी इस शैहरै बक्खी भेजो ओह (जाइयै)
दिक्खै जे इस शैहर च कुस दा गल्ला सारें शा
अच्छा ऐ। फी (जिसदा गल्ला सारें शा अच्छा
होऐ) उस शा किश खाने दा समान लेई आवै
ते ओह हुशयारी कनै (लोकें दी) भेद भरोची
गल्लां जानने दी कोशश करै ते थुआड़े बारै
कुसैगी (कुसै बी सूरत च) पता नेई लगन
देऐ ॥ 20 ॥

की जे जेकर ओह तुंदे पर गल्बा पाई लैन तां
यकीनन तुसेंगी पथरैद करी देडन जां (जबरन)
तुसेंगी अपने म'जब च दाखल करी लैडन ते

وَنُقَلِّبُ لَهُمُ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ
وَكُلِّبُهُمْ بِأَسْطِ ذِرَاعَيْهِ يَأْوِصِدُ
لَوْ أَطْلَعَتْ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتُ مِنْهُمْ فِرَارًا
وَلَمَلْتُ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ
قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا
يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ
أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ
بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ
أَيُّهَا أَرْزَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ
وَلْيَنْتَظِفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بَكُمْ أَحَدًا ۝

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
أَوْ يَحْدَبُواكُمْ فِيْ مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلَحُوا

1. पालतू कुत्ते जिसलै घरे दी रखोआली आस्तै बाहर बाँहदे न तां धरती पर अपने हत्थ फलाइयै बाँहदे न। यूरोप दे मते-सारे लोक कुत्ते पालदे न। इत्थें इस्सै पासै संकेत कीता गेदा ऐ।
2. पच्छिम जां उत्तर दे बासी पूर्व जां दक्खन दे लोकें थमां इस चाल्ली बचियै रौहडन जे उंदे घरें च बिना सूचना दिते जाना, पूर्व दे लोकें आस्तै नाममकन होग।
3. अर्थात् जिसलै कहफ़ आहलें पर संसार दा इतिहास भलेआं स्पष्ट होई गोआ ते उनेंगी पैहलें दी निसबत किश शांति लब्धी तां उनें अपने पुराने सिक्के देइयै अपने चा किश लोकें गी गल्ला खरीदने आस्तै भेजेआ।

इस सूत च तुस कदेँ (बी) कामयाब नेई होई सकगे ॥ 21 ॥

إِذَا أَبَدًا ١٦

ते इससै चाल्ली असेँ (लोकें गी) उंदे (हालात थमां) जानकारी कराई ऐ तां जे उनेंगी पता लगै जे अल्लाह दा बा'यदा पूरा होई रौहने आह्ला ऐ ते (एह बी) जे उस (निश्चत) घड़ी (दे औने) च किश बी शक्क नेई (ते उस बेले गी बी चेता करो) जिसलै ओह अपने कम्मै बारै आपू-चें गल्ल -बात करन लगे ते उनेँ (इक-दूए कनै) आखेआ (जे) तुस इंदे रौहने आहले थाहरै पर कोई अमारत बनाओ। उंदा रब्ब (उंदी हालत गी) सारें शा बेहतर जानदा हा। आखरकार जिनेँ अपनी गल्ल-बात पर बिजे पाई लैती उनेँ गलाया जे अस ते उंदे नवास स्थान पर मस्जिद¹ (गै) बनागे ॥ 22 ॥

ओह (लोक जो हकीकत थमां बे-खबर न जरूर) गैब बारै अटकल पच्चू गल्लां करदे होई (कदेँ) आखडन (जे ओह सिर्फ) त्रै (आदमी) हे। जिंदे कनै चौथा उंदा कुत्ता हा ते (कदेँ एह) आखडन (जे ओह) पंज हे जिंदे कनै छेमां उंदा कुत्ता हा ते (उंदे चा किश इयां बी) आखडन (जे ओह) सत्त हे ते उंदे कनै अठमां उंदा कुत्ता² हा। तूँ (उनेंगी) आख (जे) उंदी (स्हेई) गिनती गी अल्लाह (गै) बेहतर जानदा ऐ। (ते) थोड़े³ लोकें दे सिवा उनेंगी कोई नेई जानदा। इस आस्तै तूँ

وَكَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذِ اتَّسَعَ عُرُوقُهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ١٧

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تَحْزَنْ فِيهِمْ وَلَا مِرًا ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ وَهُمْ أَحَدًا ١٨

1. इत्थें मस्जिद दा मतलब गिरजा ऐ, की जे ईसाई लोक मस्जिद दी जगह गिरजा बनावे न ते हून बी केटा कोम्बज दे द्वार पर गिरजा घर बने दा ऐ जेहदे च कहफ़ आहले रौहदे न।
2. एह पुरानी गुफें दे बक्ख-बक्ख कमरें दा ब्यौरा ऐ। किश कमरें दे शिलालेख दसदे न जे उत्थें त्रै आदमियें पनाह लैती ही। इससै चाल्ली बक्ख-बक्ख कमरें बारै बक्ख-बक्ख गिनती दस्सी गेदी ऐ।
3. केटा कोम्बज च पनाह लैने आहले ईसाइयें कनै हर थाहर कुत्ता बी दस्सेआ गेदा ऐ।
4. क़ुरआन मजीद दसदा ऐ जे कहफ़ आहलें दी संख्या गी सिर्फ थोड़े हारे लोक जानदे न, पर रूहानगी एह ऐ जे भाष्य ते टीकां दिखचें तां इयां लगदा ऐ जे कहफ़ आहलें दी गिनती दी जानकारी बच्चे-बच्चे गी ऐ।

उंदे बारै तगड़ी बैहस दे अलावा कोई बैहस
नेई कर। ते उंदे बारै उंदे चा कुसै थमां सचाई
बारै नेई पुच्छ ॥ 23 ॥ (रुकू 3/15)

ते तूँ कुसै गल्लै बारै (पक्के तौरा पर) कदें
नेई आख (जे) अ'ऊं कल्ल एह (कम्म)
जरूर करगा ॥ 24 ॥

हां! (सिर्फ इस चाल्ली करगा) जिस चाल्ली
अल्लाह चाहग। ते जदूँ कुसै बेलै तूँ भुल्ली
जाएं (तां याद आई जाने पर) अपने रब्ब (दे
बा'यदे) गी याद (करी लै) कर ते आखी
देआ कर (जे मिगी पूरी) मेद ऐ जे मेरा रब्ब
(आखर मिगी कामयाब करी देग ते) मिगी
इस रस्तै उप्पर चलाग जेहका हदायत पाने दे
लिहाज कनै इस (रस्ते) थमां (जो मेरा सोचे
दा ऐ) ज्यादा करीब होग ॥ 25 ॥

ते (किश लोक एह बी आखदे न जे) ओह
अपनी खु'ल्ली पनाह-गाह च त्रै सौ साल^२
तक रेह हे ते (इस अरसे पर) नौ (साल)
उनें होर बधाए हे ॥ 26 ॥

तूँ (उनेंगी) आख (जे) जिन्ना (अरसा गुफा
च) ओह ठैहरे दे रेह उसी अल्लाह (गै)
बेहतर जानदा ऐ। गासैं ते धरती दे गैब दी
जानकारी उसै गी ऐ, ओह खूब दिक्खने
आह्ला ते खूब सुनने आह्ला ऐ। उनें लोकें

وَلَا تَقُولَنَّ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ
عَدَاً ۝

إِلَّا أَنْ يَمَّا إِلَهُهُ وَأَنْكَرَ رَبَّكَ إِذَا
نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِّي رَبِّي
لِقَرَبٍ مِنْ هَذَا رَشَدًا ۝

وَلِكُنُوفٍ كَمَنْهُمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ
وَارْزَادُوا تِسْعًا ۝

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۚ لَهُ غَيْبُ
السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۚ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ
مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَلَا يُشْرِكُ

1. कहफ़ आहलें जां ईसाइयें दा मकाबला मुसलमान अपनी शक्ति कनै नेई करी सकडन बल्के अल्लाह दी मदद कनै गै करी सकडन। इस आसैं जिसलै उंदे मकाबलें दा समां आई जा तां बड्डे बोल नेई बोलो जे अस एह-एह करी देगे, बल्के एह आखा करो जे जेकर अल्लाह चाह तां अस उंदे मकाबला इस-इस चाल्ली करगे।
2. इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे ईसाइयें पर बक्ख-बक्ख देसैं च केई मौकें पर अत्याचार होए हें। इक बारी रोम च उंदे पर मते अत्याचार होए तां दूए समे च इस्कन्धिया च, की जे इस्कन्धिया बी रोम आहलें दे अधीन आई गेदा ह। इनें अत्याचारें दे करिये कदें ते ओह लम्मे समे तक गुफा च छप्पने पर मजबूर होए ते कदें थोड़े समे आसैं। लोकें अज्ञानता करी कश्टें दे थोड़े-थोड़े समे गी लगातार ते स्थाई समझी लैता ते फी अनुमान लान लागे, उनें अनुमानें दा इस आयत च खंडन कीता गेदा ऐ जे एह अनुमान बक्ख-बक्ख समें गी सामनें रक्खियै लाया गेदा ऐ, नेई तां सारा समां जो इस जाति पर बीतेआ, उसदा इलम सिर्फ अल्लाह गी गै ऐ।

فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ⑤

दा उस दे सिवा कोई बी मददगार नेई ऐ ते ओह अपने हुकम (ते अपने फैसलें) च कुसै गी (अपना) शरीक नेई बनांदा ॥ 27 ॥

ते तेरे रब्ब दी कताब बिच्चा जो (हिस्सा) तेरे पर बह्नी (राहें नाज़ल) होंदा ऐ उसी पढ़ (ते लोकें गी सुनाऽ) उसदी गल्लें गी कोई बी तब्दील करी सकने आह्ला नेई ऐ ते उसी छोड़ियै तुगी पनाह गितै थाहर कोई बी नेई मिलग ॥ 28 ॥

ते अपने आपै गी उनें लोकें कनै रक्ख जो अपने रब्ब दी खुशी चांहे होई संजां-भ्यागा उसी पुकारदे न ते तेरी नजरां उनेंगी' पिच्छें छोड़ियै अगें नेई निकली जान (ते जेकर तूं ऐसा करगा तां) तूं संसारक जीवन दी शोभा (लिशक-मिशक) दा चाहने आह्ला होगगा ते जिसदे दिल गी असें अपनी याद कनै गाफल करी दिते दा होऐ ते उसने अपनी तुच्छ खाहिशें दी पैरबी अखत्यार कीती दी होऐ ते उस दा मामला हद्द थमां बधी चुके दा होऐ, उसदी फरमांबरदारी नेई कर ॥ 29 ॥

ते (लोकें गी) आखी दे (जे) एह सचाई थुआडे रब्ब पासेआ गै (नाज़ल होई दी) ऐ, इस लेई जो चाह (उस पर) ईमान लेई आवै ते जो चाह (उस दा) इन्कार करी देऐ (मगर एह याद रक्खै जे) असें जालमें आस्तै यकीनन इक अग त्यार कीती दी ऐ जिस दी चारदवारी नै (हून बी) उनेंगी घेरी रक्खे दा ऐ ते जेकर ओह फरेआद करडन तां ऐसे पानी कनै उंदी फरेआद सुनी जाग जेहका पिरघले दे तांबे आंगर होग (ते) चेहरें गी झुलसी देग। ओह बौहत बुरी पीने दी चीज होग ते ओह (अग) बुरा ठकाना होग ॥ 30 ॥

وَإِثْلَ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۚ
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحَدًا ⑥

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ بِالْعَدْوَةِ وَالْعَظَىٰ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ
زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تَطْغَمَ مَنْ
أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ
وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْطًا ⑦

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ شَاءَ
فَلْيُؤْمَرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ ۚ إِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا ۖ أَحَاطَ بِهِمْ
سُرَادِقُهَا ۚ وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُعَاثُوا بِمَاءٍ
كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ
الشَّرَابُ ۚ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ⑧

1. अर्थात् सहाबा दे बलिदानें गी नेई भुल्लेओ।

(हां) जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें नेक (ते मनासब) कर्म कीते दे न (ओह यकीनन बड़े ईनाम पाडन) जिनें चंगे कम्म कीते दे होन अस उंदा ईनाम (प्रतिफल) कदे बी जाया नेई करदे ॥ 31 ॥

(हां! हां!) इनें लोकें आस्तै स्थाई नबास दे बाग (निश्चत न)। (उंदे च) उंदे (अपने इंतजाम दे) ख'ल्ल नैहरा बगदियां होडन। उंदे आस्तै उंदे च सुन्ने दे कंगनें दी किसमै दे बंधे-गैहने बनोआए जाडन ते ओह बरीक रेशम दे ते मुट्टे रेशम दे सब्ज कप्पड़े लाडन। ओह उस सुर्ग च सज्जे-सजाए दे पलंगें उप्पर तकिये रक्खियै बैठे दे होडन। एह किन्ना अच्छा बदला ऐ ते ओह बड़ा गै अच्छा ठकाना ऐ ॥ 32 ॥ (रुकू 4/16)

ते तू उंदे सामनै उनें दौं आदमियें दी हालत ब्यान कर जिंदे चा इक गी असें अंगुरें दे दो बाग^१ दिते हे ते असें उनें बागें गी चपासेआ खजूरें दे बूहटें कनै घेरी रक्खेआ हा ते असें उंदे (दौनें दी सम्पत्ति) बिच्च किश खेती बी पैदा कीती ही ॥ 33 ॥

उनें दौनें बागें अपना भरपूर फल दित्ता ते ओहदे चा किश बी घट्ट नेई कीता ते असें उंदे दौनें बशकार इक नैहर^२ बगाई ही ॥ 34 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۝

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّبِعِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَآئِكِ ۖ نِعْمَ الثَّوَابُ ۖ وَحَسُنَتْ مَرْثَقًا ۝

وَأَضْرَبُ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۝

كُلَّا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْهُمَا لَبَنٌ وَأَلَمْ تَظْلِمْ مِثْلَ شَيْئًا ۖ وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ۝

1. दौनें आदमियें दा मतलब मुसलमान ते ईसाई जातियां न।

2. बाग दा मतलब इम्राईली जाति गी मिलने आहली दौलत ते संतान (उलाद) ऐ। इर्थें इम्राईली जाति दे दौं दलें दा जिकर ऐ ते मतलब एह ऐ जे ईसाई जाति दी पैहली बार तरक्की दे बा'द उंदी कमजोरी दा समां आंग फी दबारा भौतिक उन्नति करन लगी पौडन।

3. 'नैहर' दा मतलब हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लल्लहू अलैहि वसल्लम दा युग ऐ जिंदे द्वारा हजरत मूसा ते हजरत ईसा दी हकीकी तालीम दा किश हिस्सा जिंदा (बाकी) रेहा।

ते उस आदमी की बड़ा फल मिलदा होंदा हा।
इस करी उसनै अपने साथी ¹ की ओहदे कनै
गल्लां करदे होई (फखर कनै) आखेआ जे
दिक्ख! तेरी निसबत मेरा धन ज्यादा ऐ ते मेरा
जल्था बी इज्जत आहला ऐ ॥ 35 ॥

ते इक बार ओह (ईसाई) अपनी जानै पर
अत्याचार करदे होई अपने बागै च गेआ ते
उसने (अपने साथी कनै) आखेआ जे अऊं
एह नेई समझदा जे मेरा एह बाग कदे तबाह
होग ॥ 36 ॥

ते अऊं नेई समझदा जे ओह (तबाही दे बा'यदे
आहली) घड़ी कदे औने आहली ऐ ते मिंगी
जेकर मेरे रब्ब पासै परताई बी दिता जा तां
यकीनन अऊं (उत्थें बी) इस शा बेहतर ठकाना
पाई लैड ॥ 37 ॥

उस दे साथी नै ओहदे कनै सुआल-जवाब
करदे होई आखेआ (जे) क्या तोह उस (हस्ती)
दा इन्कार करी दिता ऐ जिसनै तुगी (सारें शा
पैहलें) मिट्टी थमां (ते) फी बीरज थमां पैदा
कीता ते फी उसनै तुगी पूरा आदमी बनाया
॥ 38 ॥

(तेरा ते एह हाल ऐ) पर (अऊं ते एह
आखना जे) हक्र ते एह ऐ जे अल्लाह मै
मेरा रब्ब ऐ ते अऊं कुसै की (बी) अपने रब्ब
दा शरीक नेई बनांदा ॥ 39 ॥

ते जिसलै तू अपने बागै च आया हा तां की
निं तू आखेआ (जे ऊऐ होग) जो अल्लाह
चाहग (की जे) अल्लाह (दी मै किरपा)
कनै हर इक शक्ति (हासल होंदी) ऐ जेकर
तू मिंगी अपनी निसबत धन ते उलाद च घट्ट
समझना ऐ ॥ 40 ॥

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ
يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ
نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۚ قَالَ
مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً ۚ وَلَئِنْ
رُدِّدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا
مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ
ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّيَكَ رَجُلًا ۝

لِكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي
أَحَدًا ۝

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ
اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِنَّ تَرَنِّيًا أَنَا أَقَلُّ
مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝

1. अंत च ईसाइयें उन्नति कीती, ते मुसलमानें की ताहना मारेआ जे सादी कौम ज्यादा ताकतवर ऐ।

तां बिल्कुल ममकन ऐ, जे मेरा' रब्ब मिगी तेरे बागै थमां कोई बेहतर (बाग) देई देऐ ते उस (तेरे बागै) पर उपपरा दा कोई अग्गी दी चंगारी सुट्टै। जेहदी ब'जा कनै ओह पद्धरा ते पथरीला मदान बनी जा ॥ 41 ॥

जां उसदा पानी' खुश्क होई जा ते फी तू (यानी इस्लाम दा दुश्मन) उसी तुप्पने दी बी सकत नेई पाई सकै (फी इय्यां गै होआ) ॥ 42 ॥

ते उसदे सारे फलें गी तबाह करी दित्ता गेआ ते ओह (यानी बागै दा मालक) इस हाल च, जे ओह (बाग) अपने स्हरें पर डिग्गे दा पेदा हा उस (धन-दौलत) दी ब'जा कनै, जो उसनै उस (बागै दी तरक्की) आस्तै खर्च कीता हा, अपने दमैं हत्थ मलन लगा ते आखन लगा(जे) अफसोस! मैं कुसै गी अपने रब्ब दा शरीक नेई बनादा जां नेई बनाए दा होंदा ॥ 43 ॥

ते उस बेलै कोई जत्था बी ओहदे कनै नेई होआ जेहका अल्लाह दे सिवा ओहदी मदद करदा ते नां ओह बदला गै लेई सकेआ ॥ 44 ॥

ऐसे मौके पर मदद अल्लाह दी गै (फायदेमंद) होंदी ऐ जो स्हेई (हकीकी) उपास्य ऐ ते ओह बदला/सिला देने च बी सारें शा अच्छा ऐ ते (अच्छा) अनजाम (पैदा करने) दी द्रिस्टी कनै बी सारें शा अच्छा ऐ ॥ 45 ॥
(रुकू 5/17)

فَعَسَىٰ رَبِّي أَن يُّؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا ۝

أَوْ يُصْبِحَ مَاوُهَا غَوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝

وَاحِيطٌ بِشِمْرِهِ فَاَصْبَحَ يَقْلِبُ كَفْيِهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةً يُّضْرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۝

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ۝

1. एह इस्लाम दे बारै भविक्खवाणी ऐ जे ओह दिक्खने च कमजोर होंदे होई बी बड़ी प्रतिष्ठा ते शान हासल करग ते मसीह जां मूसा दी जाति दा बाग गासी अग्नी कनै तबाह होई जाग।
2. पानी सुक्की जाने दा मतलब ईश-वाणी दा सिलसला बंद होई जाना ऐ।

ते तू उंदे सामनै इस संसारक जीवन दी हालत(बी) तफसील कनै ब्यान कर, (जे ओह) उस पानी आंगर (ऐ) जिसी असें बदलें राहें बरहाया, फी ओदे च धरती दी वनस्पति (जड़ी-बूटी) मिली गई। फी (आखर) ओह (भोए दा) चूरा बनी गई जिसी हवामां डुआरदियां (फिरदियां) न ते अल्लाह हर गल्ल करे दी ताकत रक्खने आह्ला ऐ ॥ 46 ॥

धन-दौलत ते पुतर इस दुनियाबी जिंदगी दी शोभा न ते बाकी रौहने आहले नेक (ते मनासब) कम्म (गै जेहके इनें चीजें थमां लैते जान) तेरे रब्ब दे लागै सिले दे लिहाज कनै (बी) बेहतर न ते आस दे लिहाजें (बी) बेहतर न ॥ 47 ॥

ते (उस दिन बी उंदे बेहतर नतीजे निकलडन) जिस दिन अस इनें फाड़ें गी(अपने अपने थाहरा थमां) चलाई देगे ते तू धरती दे सारे नवासियें गी(इक-दूए दे मकाबले च जंग आस्तै) निकलदे होई दिखगा ते अस इनें (सारें) गी कट्ठा' करगे ते उंदे बिच्चा कुसै गी (बी बाकी) नेई रौहन देगे ॥ 48 ॥

ते ओह रीहग ब'न्ने दे तेरे रब्ब दे सामनै पेश कीते जाडन (ते उनेंगी आखेआ जाग जे) दिक्खी लैओ तुस (इस्सै चाल्ली कमजोरी दी हालत च) साढ़ै कश आई गे ओ (जिस हालत च) असें तुसें गी पैहली बार पैदा कीता हा (ते तुसें गी एह मेद नथी) बल्के तुसेंगी दा'वा हा जे अस थुआड़े आस्तै कोई बा'यदे (दे पूरा होने) दी घड़ी निश्चत नेई करगे ॥ 49 ॥

1. यानी इक लड़ाई दे मदान च, जां दूए लफ्जें च एह जे उस बेलें सब कौमां आपस च समझोते करियै इक बड़ी बड़्डी आलमगीर(विश्व युद्ध) जंग आस्तै तयार होई जाडन।

وَأَصْرِبْ لَهُمْ مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿١٥﴾

أَمْالَ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿١٦﴾

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً ۖ وَحَسْرَتُهُمْ فَلَمْ تَعَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿١٧﴾

وَعَرَّضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿١٨﴾

ते (उंदे कमें दी) कताब (उंदे सामनै) रक्खी दिती जाग। इस लेई (हे श्रोता!) तू इनें अपराधियें गी, दिखगा जे जो किश उस च लिखे दा होग, ओह ओहदी ब'जा करी डरडन ते (उस बेलै) ओह आखडन जे(हाय अफसोस) थुआडी तबाही (सामनै खडोती दी ऐ) इस कताबा गी केह (होए दा) ऐ (जे) एह नां कुसै निक्की गल्ला गी घेरे बगैर छोड़दी ऐ ते नां कुसै बड़डी गल्लै गी ते जो कुछ उनें कीता(दा) होग उसी अपने सामनै मजुद पाडन ते तेरा रब्ब कुसै उप्पर जुल्म नेई करदा ॥ 50 ॥ (रुकू 6/18)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फरिश्तें कनै आखेआ हा जे तुस आदम दे कनै (मिलियै) सजदा करो। इस पर उनें (ते उस हुकम मताबक उसदे कनै होइयै) सजदा कीता मगर इब्लीस नै (नेई कीता) ओह जिन्नै^१ बिच्चा हा इस लेई उसनै (अपनी फितरत मताबक) अपने रब्ब दे हुकम दी ना-फरमानी कीती। (हे मेरे बंदो!) क्या तुस मिगी छोड़ियै उस (शतान) गी ते उस दी नसल गी (अपने) दोस्त बनान लगेओ, हालांकि ओह थुआड़े दुश्मन न। ओह (शतान) जालमें आस्तै अत्त बुरा सिला साबत होए दा ऐ ॥ 51 ॥

में नां उनेंगी गासैं ते धरती दी पैदाइश (दे मौके) पर हाजर कीता हा ते नां (आपू) उंदी (अपनी) जानें दी पैदाइश दे मौके उप्पर। ते नां गै अऊं गुमराह करने आहलैं गी (अपना) मददगार बनाई सकदा हा ॥ 52 ॥

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُوَلِّتُنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا ۖ وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۖ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ۖ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

مَا أَشْهَدُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ ۚ وَمَا كُنْتُ مَتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَصَدًا ۝

1. अर्थात् अमीर ते उद्दंडी लोकें बिच्चा हा (ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: अनुआम टिप्पणी आयत 129)।

ते (उस ध्याइँ गी बी याद करो) जिस रोज ओह (खुदा मुश्रिकें गी) आखग जे हून तुस मेरे (उनें) शरीकें गी बुलाओ जिंदे (शरीक होने) बारै तुस दा'वा ब'नदे हे जिस पर ओह उनेंगी बुलाडन मगर ओह उनेंगी (कोई) जवाब नेई देडन ते उंदे (ते उंदे बनाए दे शरीकें) मझाटै अस इक आइ खड़ी करी देगे ॥ 53 ॥

ते मुजरम उस अग्नी गी दिखडन ते समझी जाडन जे ओह ओहदे च पौने आहले न ते ओह ओहदे शा पिच्छें हटने तै कोई जगह नेई पाई सकडन ॥ 54 ॥ (रुकू 7/19)

ते असें इस कुरआन च लोकें आस्तै यकीनन हर इक (जरूरी) गल्लै गी बकख-बकख रूपैं च ब्यान कीते दा ऐ ते (ऐसा करदे बी की नेई, की जे) इन्सान सारें थमां बड्डा झगड़ालू ते बैहसी ऐ ॥ 55 ॥

ते इनें लोकें गी जिसलै इंदे कश हदायत आई तां (ओहदे पर) ईमान आहनेने ते अपने रब्ब थमां खिमा मंगने कशा सिर्फ इस गल्ला नै रोकेआ जे पैहलके लोकें जनेह हालत उंदे उप्पर (बी) औन जां फी उंदे सामनै अजाब आइयै खड़ोई जा ॥ 56 ॥

ते अस रसूलें गी सिर्फ शुभ समाचार देने आहला ते (अजाब दे औने बारै) सोहगा करने आहला बनाइयै भेजने आं। ते जिनें लोकें इन्कार कीते दा ऐ ओह झूठ गी साधन बनाइयै इस आस्तै झगड़दे न जे उस राहें सच्च गी मटाई देन ते उनें मेरे नशानें (ते) मेरी चतावनी गी हासे दा नशाना बनाई लैता ऐ ॥ 57 ॥

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ۝

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاعِنُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ وَيَجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالنَّبَاطِطِ لِيُذْخِصُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

ते उस शख्स थमां ज्यादा जालम होर कु'न (होई सकदा) ऐ जिसी उसदे रब्ब दे नशानें राहें समझाया गेआ (पर) फी (बी) ओह उस थमां विमुख होई गेआ ते जो कुछ उसदे हत्थें (कमाइयै) अगगें भेजे दा हा उसी उसनै भुलाई दिता। उनें लोकें दे दिलें पर असें यकीनन केई परदे सुट्टी दिते दे न तां जे ओह उसी नेई समझन' ते उंदे कनै च बैहरापन (बोलापन) (पैदा करी दिता ऐ) ते जेकर तूं उनेंगी हदायत पासै बुलाएं तां (ओह तेरे कनै इन्नी ईरखा रखदे न जे) उस सूरत च ओह हदायत गी (बी) कदै कबूल नेई करडन ॥ 58 ॥

ते तेरा रब्ब बड़ा गै बखशने आह्ला (ते बड़ा गै) पैहम करने आह्ला ऐ। जेकर ओह उंदे (बुरे) कमें कारण उनेंगी हलाक करना चाहदा तां ओह उंदे पर झट्ट अजाब नाजल करी दिंदा। (मगर ओह ऐसा नेई करदा) बल्के उंदे आस्तै इक मनेआद (समां) निश्चत ऐ इसदे अलावा (यानी इस थमां पैहलें जे ओह अजाब भुगती लैन) ओह कदै बी कोई पनाहगाह नेई पाई सकडन ॥ 59 ॥

ते ओह बस्तियां जिनेंगी असें उंदे जुलमें दी ब'जा करी तबाह करी दिता हा (उंदे आस्तै इबरत/सबक दा मूजब होई सकदियां हियां) ते असें उंदी तबाही आस्तै पैहलें थमां गै इक समां निश्चत करी दिते दा हा (तां जे ओह जेकर चाहन तां तोबा करी लैन) ॥ 60 ॥ (रुकू 8/20)

ते (उस वक्त गी बी याद करी) जिसलै मूसा नै अपने नौजुआन^२ साथी गी आखेआ हा

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدُهُ^١ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفُوتَ أَدْبَارَهُمْ وَفَرَا^٢ وَإِنْ تَذَعُّهُمْ إِلَى
الْهَلٰى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ^٣ لَوْ
يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ
الْعَذَابُ^٤ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا
مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْتُمْ لَمَّا ظَلَمْتُمْ
وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا^٥ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقِسِيِّهِ لَا آتِرِحْ حَتَّىٰ

1. व्यौरें आस्तै दिक्खो सूर: बनी इस्राईल टिप्पणी आयत 47

2. "नौजुआन साथी" हजरत मसीह न जो मूसवी दी जातरा च उंदे कनै हे।

(जे) अऊं (जिस रस्ते उपर जा करना, उस पर कायम रौहने थमां) नेई टलछ इत्थें तक ते उनें दौनें समुंदरें दे संगम^१ उपर पुञ्जी जां जां सदियें तक (अगें गै अगें) चलदा र'मां ॥ 61 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह (दमें) उनें दौनें (समुंदरें)^२ दे संगम पर (अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम दे जुग तक) पुञ्जे तां ओह अपनी मच्छी^३ (उत्थें) भुल्ली गे। जिस पर उस (मच्छी) नै तेजी कनै नसदे होई समुंदरें च अपनी राह लैती ॥ 62 ॥

फी जिसलै ओह (उस जगह थमां) अगें निकली गे^४ तां उस (यानी मूसा) नै अपने नौजुआन (साथी) गी गलाया (जे) साढ़ा सवरे दा खाना (साढ़ी न्हारी) असेंगी देओ। असें गी यकीनन अपने उस सफर दी ब'जा करी थकावट होई गेदी ऐ ॥ 63 ॥

उसनै आखेआ (जे) दस्सो (हून केह होग) जिसलै अस (रमान करने आस्तै) उस चट्टान^५ उपर रुके तां अऊं मच्छी (दा ख्याल) भुल्ली गेआ ते मिगी एह गल्ल शतान दे सिवा कुसै

أَبْلَغَ مَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَى حُقُبًا ۝

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتُهُ إِتَيْنَا عَدَاءَنَا ثُمَّ لَقَيْنَاهُمَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ۝

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَيْنِيهِ إِلَّا

1. इस आयत च उस जुग बक्खी संकेत ऐ जिसलै जे हजरत मूसा दा जुग समाप्त होआ ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा जुग शुरू होआ। बे-शकक बिच्च गै हजरत मसीह आए, पर ओह हजरत मूसा दे अधीन नबी हे।
2. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम ते हजरत मूसा दा जुग आपस च इक-दूर कनै मिले। तां हजरत ईसा दी जाति नै अपनी अबादतगाहें दे असली मकसद गी भुलाई दिता ते जिसलै ईसाई जाति थमां उपासना दा उद्देश गुआची गेआ तां फरिरेत समझी लैता जे हून उस आखरी सुधारक दा समां आई गेआ ऐ जिसदा बा'यदा दिता गेआ हा ते ओह अल्लाह दे आदेश कनै हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम उपर उतरना लगी पे।
3. मूल शब्द 'हूत' यानी मछली दा अर्थ उपासना घर ऐ। मछली गी सुखने च दिक्खेआ जा तां उसदा मतलब भले लोकें दी अबादतगाह होंदा ऐ।
4. एह हजरत मूसा दा येराज ऐ यानी अति सूख तन्नावस्था दा दिश (करफ) जेहदे च अपने अधीन होने आहले मसीह गी बी दिक्खेआ ते अपना स्थान लैने आहले रसूल हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बी दर्शन कीते।
5. जिसलै तरक्की करने दे साधन हत्थ आई जाने पर जाति दे लोक भोग-बिलास च पेई गे तां ओह अबादतगाह दा असल उद्देश खोही बैठे।

नै नेई भुलाई जे अऊं उसदा ख्याल रखदा ते उसनै समुंदर च अजीब ढंगे नै अपनी राह लेई लेती ॥ 64 ॥

उसनै आखेआ (जे) इय्यै ओह ज'गा ऐ जिसदी असेंगी तलाश ही। फी ओह अपने पैरें दे नशान (पैरा लांदे) दिखदे' होई बापस परतोए ॥ 65 ॥

तां उनें साढ़े (भगतें) बंदें चा इक ऐसा बंदा^१ (उत्थै)दिखेआ जिसी असें अपने हजूर थमां रहमत (दी सीरत) बख्शी दी ही ते उसी असें अपने पासेआ (खास) इलम (बी) प्रदान कीते दा हा ॥ 66 ॥

मूसा ने उसी आखेआ (जे) क्या अऊं इस (मकसद) आसतै थुआड़े कनै चली सकना जेहका इलम तुसेंगी प्रदान होए दा ऐ ओहदे बिच्चा किश भलाई (दियां गल्लां) मिगी बी सखाओ ॥ 67 ॥

उसनै आखेआ (जे) तूं मेरे कनै रेहियै कदें बी सबर नेई करी सकगा ॥ 68 ॥

ते जिस गल्लै दे इलम दा तोह अबूर हासल नेई कीता उस उपपर तूं सबर करी (बी) कियां सकना ऐं? ॥ 69 ॥

उसनै आखेआ (जे) जेकर अल्लाह नै चाहया तां तुस मिगी धीरजवान पागे ते अऊं थुआड़े कुसै बी हुकम दी ना-फरमानी नेई करगा ॥ 70 ॥

उस (रुहानी बजुर्ग) नै आखेआ (जे) अच्छा जिसलै तूं मेरे कनै चला दा होऐं तां तूं कुसै

الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ۖ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَعْرِ عَجَبًا ۝

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ ۖ فَارْتَدَّ عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا ۝

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ۝

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَني مِمَّا عُلِّمْتَ رُسُلًا ۝

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

وَكَيفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ۝

قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

قَالَ فَإِنَّكَ لَتَسْتُفْنِي ۖ فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ

1. अर्थात् ऐसी भविष्यवाणियां अपने पिछें छोड़ियां जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे प्रकट होने दी सूचना दिंदियां हियां तां जे उंदी जाति उनें भविष्यवाणियें कारण सोहगी होई जा।
2. एहदा सरबंघ हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम कनै ऐ। जिंदे शुभ दर्शन हजरत मूसा गी उंदे मेराज राहें होए हे।

चीजा बारै, जिन्ना चिर के अऊं उस बारै तेरे कन्नै जिकर करने दी पैहल नेई करां, मिगी सुआल नेई करेआं ॥ 71 ॥ (स्कू 9/21)

फी ओह् (दमें उत्थुआं) चली पे। इत्थें तक जे जिसलै ओह् किशती च सुआर होए तां उस (खुदा दे भगत) नै उस (किशती) च सुराख करी दित्ता। इस पर उस (मूसा) नै आखेआ (जे) क्या तुसें इस आस्तै सुराख कीता ऐ जे तुस उस दे अंदर बेहियै जाने आहले गी गरक़ करी देओ। तुसें यकीनन (एह्) इक गैर-मनासब कम्म कीता ऐ ॥ 72 ॥

उस (खुदा दे भगत) नै आखेआ (जे) क्या मैं (तुगी) आखे दा नथा (जे) तूं मेरे कन्नै रेहियै कदें बी सबर नेई करी सकगा ॥ 73 ॥

इस पर उस (मूसा) नै आखेआ (जे इस बार) तुस मिगी नेई पकड़ो। की जे अऊं (थुआड़ी हदायत गी) भुल्ली गेदा हा ते तुस मेरी (इस) गल्ला दे कारण मेरे उप्पर सख्ती नेई करेओ ॥ 74 ॥

फी ओह् (दमें उत्थुं) चली पे। इत्थें तक जे ओह् जिसलै इक लड़के' (जागतै) गी मिले तां उस (खुदा दे बंदे) नै उसी मारी दित्ता। (एह्दे पर) उसनै (यानी मूसा नै) आखेआ (जे) क्या (एह् सच्च नेई ऐ जे) तुसें (इस बेलै) इक पवित्तर (ते बे-गुनाह्) शख्स गी बगैर कुसै (दा खून करने दे) बदले च (न्हक्क गै) मारी दित्ता ऐ तुसें यकीनन (एह्) बौहत्त बुरा कम्म कीता ऐ ॥ 75 ॥

حَتَّىٰ أَخْبُرَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۖ

فَانْطَلَقَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا ۖ قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا ۚ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا ۖ

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۖ

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِمَا نَسِيتُ وَلَا تَزِرُ وَفَئِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ۖ

فَانْطَلَقَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا عُلَمَاءَ فَقَتَلَهُ ۖ قَالَ أَقَتَلْتُ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ ۖ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثُكْرًا ۖ

1. सुखने दे फलादेश दे मताबक 'लड़के' दा अर्थ नंद ते शक्ति होंदा ऐ। इस लेई लड़के दी हत्या करने दा मतलब एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लल्लै अलै नै ऐसे पदार्थ बरतने थमां रोके दा ऐ जेहके नंद ते शक्ति पैदा करदे न जियां शराब पीना, जुआ खेदना बगैरा होर ते होर अजकल दे मुसलमान बी अतराज करदे न जे इस्लाम नै लाट्टी ते वीमा थमां रोकियै नंद ते ऐशप्रस्ती उप्पर करारा बार कीते दा ऐ।

उस (खुदा दे प्यारे) नै आखेआ (जे) क्या में तुगी आखे दा तथा (जे) तूं मेरे कन्नै रहिये कदेँ बी सबर नेई करी सकगा ॥ 76 ॥

उस (यानी मूसा) नै आखेआ (जे) जेकर इसदे बा'द मैं कुसै गल्ला बाँरे तुंदे थमां पुच्छेआ तां (बशक्क) तुस मिगी अपने कन्नै नेई रक्खेओ (ते इस सूरत च) तुस यकीनन मेरी अपनी राए' दे मताबक मजबूर समझे जाने दी हद्द तगर पुज्जी चुके दे होंगेओ ॥ 77 ॥

फी ओह (उत्थुआं बी) चली पे, इत्थें तक जे जिसलै ओह इक बस्ती दे लोकें कश पुज्जे तां उस (बस्ती) दे बशिंदें थमां उनें खाना मंगेआ, पर उनें उनेंगी (अपने) मम्हान बनाने थमां इन्कार करी दिता। फी उनें उस (बस्ती) च इक ऐसी कंध दिक्खी जो ढौने गै आहली ही। उस (खुदा दे बंदे) नै उसी ठीक करी दिता (इस पर) उस (यानी मूसा नै आखेआ (जे) जेकर तुस चांहदे तां यकीनन इसदी किश (नां किश) मजदूरी लेई सकदे हे ॥ 78 ॥

उस (खुदा दे बंदे) नै आखेआ (जे) एह मेरे दरम्यान ते तेरे दरम्यान जुदाई (दा वक्त) ऐ जिस गल्ला पर तूं सबर नेई करी सकेआ अऊं हूँ नै तुगी उस दी हक्रीकत थमां अगाह करना ॥ 79 ॥

ओह किश्ती ते किश मिसकीन^१ लोकें दी ही जेहके दरेआ च कम्म करदे न ते उंदे सामनै

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ ۚ مَعِيَ صَبْرًا ۝

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصِحِّبْنِي ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

فَانْطَلَقَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا آتَىٰ أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ ۚ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَتَخَذْتُ عَلَيْهِ آجْرًا ۝

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِمَا أَوْيَلَ مَالٍ مَّا لَمْ تَشْطَعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ

1. एहदे च एह संकेत ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललअम यहुदियें ते ईसाइयें कन्नै सहयोग दान यानी मदादी दान दी अपील करडन, पर ओह उसी ठुकराई देडन। इस्लाम दा इतिहास इस गल्ला दा गुआह ऐ।
2. मिसकीन लोकें दा अभिप्राय मुसलमान न जेहके नर्म दिल हे। किश्ती च सुराख करी देने दा मकसद हा जे अपना धन जकात बगैरा नेक कम्म च लाइयै गरीबें ते बे-सहारा लोकें दे भले आसतै खर्च करडन।

(दरेआ पार) इक (अत्याचारी) राजा¹ हा जेहका हर इक किशती गी जबरदस्ती खूसी लेंदा हा, इस आस्तै मैं चाह्या जे उसी ऐबदार करी देआं ॥ 80 ॥

ते (एह जेहकी) जागतै (आहली घटना ऐ तां उस) दी हकीकत एह ऐ जे उसदे मा-बब्ब² दमैं मोमिन हे। उस पर (उस दी एह हालत दिक्खियै) अस डरे जे ऐसा निं होऐ (बड्डे होइयै) उंदे उप्पर उददंडता ते कुफर दा अलजाम लुआई देऐ ॥ 81 ॥

इस लेई असें चाह्या जे उंदा रब्ब उनेंगी उस (जागतै) थमां पवित्तरता रैहम ते इन्साफ दे लिहाजें बेहतर (जागत बदलियै) देई देऐ ॥ 82 ॥

ते (ओह) कंध³ उस शैहुरै दे द'ऊं यतीम जागतें दी ही ते ओहदे हेठ उंदा किश खजान्ना (दबोए दा) हा। ते उंदा पिता (इक) नेक (शख्स) हा। इस आस्तै तेरे रब्ब नै चाह्या

يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرْدَتْ أَنْ أَعْيِبَهَا
وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلَكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
غَصَبًا ۝

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِنَا
أَنْ يُرْهِقَهُمْ طَغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِمَّا
زَكُواً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ

1. राजा दा मतलब कैसर ते किस्सा हे जेहके अरब देश उप्पर सिर्फ इस आस्तै चढ़ाई नथे करदे जे ओह देश बंजर ते रेगस्थान हा। अल्लाह नै इसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आस्तै सुरक्षत रखे दा हा।
2. पैहलें दस्सेआ जाई चुके दा ऐ जे मूल शब्द गुलाम दा मतलब गति, शक्ति ते मूरखता बगैरा गुण न जेहके हर शख्स च पाए जंदे न। असल च आंतरक ज्ञान सरबंधी एह गल्लां न, भौतक सरबंधी नेई न। इस आस्तै इनें शक्तियें दे माता-पिता बी उससे चाल्ली दे होने चाही दे। एह शक्तियां मनुक्खें दे शरीर ते आत्मा थमां पैदा होंदियां न। इस लेई गति, शक्ति ते मूरखता दे माता-पिता मोमिन होने दा अर्थ एह ऐ जे मनुक्खें च तरक्की करने दा मादा मता पाया जंदा ऐ। बड्डे-बड्डे मुश्कल कम्म करने ते खतरें गी बरदाश्त करने दी हिम्मत उंदे च पाई जंदी ऐ, पर एह शक्तियां मनुक्खें गी अल्लाह दी नजदीकी प्राप्त करने आस्तै प्रदान कीती रोदियां न। जेकर इनें शक्तियें गी बे-लगाम छोड़ी दिता जा तां फी एह शक्तियां मनुक्खें गी पापे आहली बक्की लेई जंदियां न ते उसदा सर्वनाश करी दिंदियां न। इस आस्तै अल्लाह नै इस्लामी शरीअत द्वारा इनें त्रीन शक्तियें दी हत्या कराई दिती दी ऐ तां जे उसदे बा'द मनुक्खें दे अंदर दे जेहका (बी) जजबा कम्म करे, ओह सदाचार नेकी ते संयम दा हद्द अंदर रखें। (तातिरुल अन्आम)।
3. कंध (दीवार) दा मतलब यहूदियें ते ईसाइयें दे महापुराण न अर्थात् हजरत मूसा ते हजरत ईसा ते उंदे पिता दा मतलब हजरत इब्राहीम ते धन दा मतलब ओह ज्ञान रूपी खजाना ऐ जिसी हजरत ईसा ते हजरत मूसा दी जातियें सुरक्षत रखे दा हा, पर इनें लोकें दी लापरवाही ते ध्यान नेई देने दी ब'जा करी ओहदे नश्ट होने ते जाया जाने दा खतरा पैदा होई रोआ हा। उसले उसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ने सुरक्षत करी दिता अर्थात् तौत ते इज्जील दी मूल शिक्षा गी सुरक्षत रखेआ तां जे हून बी यहूदी ते ईसाइयें दी चेतना शक्ति जागै, ओह उस थमां लाभ लेइयें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर ईमान लेई औन।

जे ओह जुआन होई लैन, ते (बड्डे होइयै) अपने खजानै गी (आपूँ) कइठन। तेरे रब्ब आहले पासेआ (उंदे उप्पर खास) रहम (होआ) ऐ ते एह (कम्म) मैं अपने-आप नेई कीता। एह उस गल्ला दी सचाई ऐ जेहदे पर तू सबर नथा करी सकेआ ॥ 83 ॥ (रुकू 10/1)

ते ओह तेरे थमां जुल्करनैन दे बारै बी सुआल पुछदे न, तू (उनेंगी) आख (जे) अरुं जरूर उस बारै किश जिकर थुआड़े सामनै करगा ॥ 84 ॥

असें यकीनन उसी धरती पर हकूमत बख्शी ही ते असें उसी हर इक चीज (दी प्राप्ति) दा जरीया अता कीते दा हा ॥ 85 ॥

उसलै ओह इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 86 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह सूरज दे घरोने आहली ज 'गा पुज्जा तां उसनै ऐसा दिक्खेआ (पाया) जे ओह इक गंदले चरमे च डुब्बा करदा ऐ ते उस नै उस दे लागै किश लाके (अबाद) दिक्खे (उस पर) असें (उसी) आखेआ (जे) हे जुल्करनैन! तुगी अजाजत ऐ ते उनेंगी अजाब दे जां उंदे बारै च अच्छे ब्यहार थमां कम्म लै ॥ 87 ॥

أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَلْتُ عَنْهُ دِكْرًا ۝

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۝

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُخَذِّفُ فِيهِمْ حُسْنًا ۝

1. यानी अल्लाह तआला दी बढी कन्नै कीता ऐ।
2. 'जुल्करनैन' खोरस सम्राट दा नाँस ऐ जो मेद ते फारस दा बादशाह हा। उसी जुल्करनैन इस लेई आखेआ जंदा हा जे दानियाल नबी नै उसदे बारे च सुखना दिक्खेआ हा जे दे ऊँ संडोड़ियें आहला भिड़्डू रस्ते च खड़ोते दा ऐ जिसदे बारै च फरिश्ते नै गलाया जे एह मेद ते फारस दा बादशाह ऐ। (दानियाल बाब 8 आयत 20)
3. इस थमां मुगद काले सागर दा ओह अलाका ऐ जित्थें जुल्करनैन गोआ हा। ते जित्थें पानी स्याह होने दी ब'जा कन्नै गंदला सेही होंदा ऐ। इस लेई उसी काला सागर आखदे न।
4. उस थाहर जेहकी कौमां अबाद हियां। उनें मेद ते फारस दी कामयाबी दे बा 'द दूई कौमों कन्नै मिलियै 'खोरस' यीनी जुल्करनैन उप्पर हमला करी दिता फलसरूप खोरस नै बी उंदे उप्पर चढ़ाई कीती ते उनेंगी अपने अधीन करी लैता।

उसनै आखेआ (हां अऊं इय्यां गै करगा ते) जेहका जुलम करग उसी ते अस जरूर स'जा देगे। फी ओह् अपने रब्ब आहले पासै परताया जाग ते ओह् उसी सख्त स'जा देग ॥ 88 ॥

ते जेहका ईमान लेई और ते नेक (ते मनासब) कम्म करग ओहदे आस्तै (खुदा दे घर उसदे सतकमें दे बदले च) अच्छा सिला (निश्चत) ऐ। ते अस (बी) जरूर ओहदे आस्तै अपने हुकम कन्नै असानी आहली गल्ल आखगे ॥ 89 ॥

फी ओह् इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 90 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह् सूरज निकलने आहलै थाहर पुज्जा तां उसनै ऐसे लोकें' उप्पर चढ़दा दिक्खेआ, जिंदे आस्तै असें (उंदे ते) उस (सूरज) दे मझाटै कोई परदा' नेई बनाए दा हा ॥ 91 ॥

(एह घटना ठीक) इस्सै चाल्ली ऐ ते असें सारे हालातें दा पता खूब रक्खे दा ऐ ॥ 92 ॥

फी ओह् इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 93 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह् द'ऊं पहाड़ें दे मझाटै पुज्जा, तां उसनै उंदे इस्सै पासै किश लोक दिक्खे जेहके बड़ी मुश्कलें उसदी गल्ल समझदे हे ॥ 94 ॥

उनें आखेआ (जे) हे जुल्करनैन! याजूज ते माजूज यकीनन उस देश च फसाद भड़काऽ करदे न इस लेई क्या अस (लोक) तुंदे आस्तै

قَالَ آمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكَرًا ۝

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ ۝ الْحَسَنَىٰ وَسَقُوفٌ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسرًا ۝

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطَّاعٌ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِيرًا ۝

كَذٰلِكَ ۖ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۝

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۝

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يٰجُوجَ وَمٰجُوجَ مُفْسِدُوْنَ فِى الْاَرْضِ فَهَلْ

1. इस कन्नै मुगद बलोचिस्तान ते अफगानिस्तान दा अलाका ऐ जो खोरस नै फतह कीता हा ते ओह् काले सागर थमां मशरक आहली भेठा ऐ।
2. अर्थात् ओह् मदानी अलाके दे लोक हे।

किश कर (टैक्स) इस शरता उपर निरधारत करी देचै जे तुस सादे मझाटे ते उंदे मझाटे इक रोक बनाई देओ ॥ 95 ॥

उसनै आखेआ (जे) इस (किसम दे कम्म) दे बारे मेरे रब्ब नै जो ताकत मिगी बख्शी दी ऐ ओह (दुश्मन दे उपायें थमां) बड़ी बेहतर ऐ इस आसतै तुस मिगी हर ममकन मदाद देओ तां जे अऊं थुआड़े मझाटे ते उंदे मझाटे इक रोक बनाई देओ ॥ 96 ॥

तुस मिगी लोहे¹ दे टुकड़े देओ (फी ओह रोक त्यार होन लगी) इत्थें तक जे जिसलै उसने (फाड़ी दी) उनें (द'ऊं) चोटियें मझाटे बराबरी² पैदा करी दित्ती। तां उसनै (उनेंगी) आखेआ (जे हून उस पर अग) बालो। इत्थें तक जे जिसलै उसनै उसी (बिल्कुल) अगी आंगर लाल करी दित्ता तां (उनेंगी) आखेआ (जे हून) मिगी (पिरघले दा) त्रामा (आनी) देओ, तां जे अऊं (उसी) ओहदे पर सुट्टी देओ ॥ 97 ॥

इस आसतै (जिसलै ओह कंध (दबार) त्यार होई गई तां) ओह (यानी याजूज ते माजूज) ओहदे पर चढ़ी नेई सके, ते नां ओहदे च कोई सुराख करी सके ॥ 98 ॥

(इस पर) उसनै आखेआ (जे) एह (कम्म सिर्फ) मेरे रब्ब दे खास स्थान करियै (होआ) ऐ फी जिसलै (विश्व व्यापी अज्ञाब दे बारै)

جَعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَى أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝

قَالَ مَا مَكْنِي فِيهِ رَبِّي حَتَّىٰ فَاغِيؤُنِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۝

أَتُوْنِي زُبْرَ الْحَدِيدِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُوْنِي أَفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا ۝

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوْهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ۝

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي ۚ فَإِذَا

1. यानी दीवार धातै दी बननी ऐ तुस अलाके दे लोक ओ धात आनी देओ। बाकी इन्जीनियरिंग दा कम्म मेरे आदमी करडन।
2. जित्थें जुलुकरनेन नै दीवार बनाई उत्थें इक पासै हरा सागर ऐ ते दूए पासै कोह-काफ़। ते एह दमैं चीजां दपासै रोक दा कम्म देआ करदियां हियां। सिर्फ मझाटला दरा सुरक्षत नेई हा।
3. इक पासै समुंदर हा ते इक पासै फाड़। इनें दौनों च बराबरी दा केह मेहना? इस लेई याद रखना चाहिदा जे इत्थें बराबरी थमां मुराद ऐ जे मझाटले खुल्ले मदान गी दीवार कन्ने बंद करी दित्ता तां दुश्मन नां फाड़ली बख्शी दा आई सकेआ ते नां समुंदरै पासेआ। इस चाल्ली रोक दे सहाब बराबरी होई गई।

मेरे रब्ब दा बा'यदा (पूरा होने उप्पर) औग तां ओह उस (रोक) गी (तोड़ियै) धरती कनै मिले दा इक टिब्बा नेहा बनाई देग। ते मेरे रब्ब दा बा'यदा (जरूर) पूरा होइयै रौहने आह्ला ऐ ॥ 99 ॥

ते (जिसलै उसदे पूरा होने दा बेला औग तां) उस बेलै अस उनेंगी इक-दूए दे खलाफ¹ कुद्दियै हमला करने आसै छोड़ी देगे ते बिगल बजाया जाग उसलै अस उनें (सारें) गी किट्ठा करी देगे ॥ 100 ॥

ते अस उस रोज जहन्नम गी काफ़रें दे बिल्कुल सामनै लेई औगे ॥ 101 ॥

(ओह काफ़र) जिंदियां अकखीं मेरे जिकर (यानी कुरआन करीम) दी तरफा (गफलत / लापरवाही दे) परदे च हियां। ते ओह सुनने दी ताकत (बी) नथे रखदे ॥ 102 ॥ (रुकू 11/2)

(तां) केह (एह सब किश दिक्खियै) फी (बी) ओह लोक जिनें (कुफर दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ एह समझदे न जे ओह मिगी छोड़ियै मेरे बंदें गी मदादी बनाई सकडन। असैं काफ़रें दे इनाम (यानी सिले) आसै जहन्नम तयार करी रखे दा ऐ ॥ 103 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) केह अस तुसेंगी इनें लोकें बारै सूचत करचै जो कर्म दे लिहाजें सारें शा बद्ध घाटा खाने आहले न ॥ 104 ॥

جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعْلَهُ دَكَّاءَ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ۝

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۝

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَسْخَرُوا عِبَادِي مِن دُؤُنِ أَوْلِيَاءَ ۖ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِّلْكَافِرِينَ نَرِزَالًا ۝

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

1. यानी आखरी युग च याजूज ते माजूज आपस च लड़ी पौडन। जियां के अज-कल होआ करदा ऐ जे रूस जिसगी बाइबिल च याजूज करार दिता गेदा ऐ ते इंगलैण्ड जिसी बाइबिल च माजूज करार दिता गेदा ऐ (दिक्खो हिजकील बाब 39) एह दमैं अज-कल कुरआनी आयत दे मताबक आपसी जंग दियां तयारियां करा करदे न।

(एह ओह लोक न) जिंदी (पूरी) कोशश
इस संसारक जीवन च गै गायब होई गई ऐ
ते (ओहदे कन्ने) ओह (एह बी) समझदे न
जे ओह चंगा कम्म करा करदे न ॥ 105 ॥

एह ओह लोक न जिनें अपने रब्ब दे नशानें
दा ते उस कन्ने मिलने दा इन्कार करी दिते
दा ऐ इस लेई उंदे (सारे) कर्म डिगियै
(इस्सै दुनियां च) रेही गे न, इस आस्तै
क्यामत आहलै रोज अस उनेंगी किश बी
बुक्कत/महतब नेई देगे ॥ 106 ॥

एह उंदा बदला (यानी) जहन्नम इस करी
होग जे उनें कुफर (दा तरीका) अखत्यार
कीता। ते मेरे नशानें ते मेरे रसूलें गी (अपने)
हासे दा नशाना बनाई लैता ॥ 107 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें नेक (ते
मनासब) कर्म कीते दे न उंदा ठकाना यकीनन
फिरदौस नांऽ दे सुर्ग होडन ॥ 108 ॥

ओह उंदे च नवास करदे रैहडन (ते) उंदे शा अलग
होना नेई चाहडन ॥ 109 ॥

तू उनेंगी आख (जे) जेकर (हर इक) समुंदर
मेरे रब्ब दियां गल्लां लिखने आस्तै स्याही
बनी जंदा तां मेरे रब्ब दियां गल्लां खतम होने
शा पुज्ज (हर) समुंदर (पूरे दा पूरा) खतम
होई जंदा तां बी (उसी) बधाने आस्तै अस
उन्ना (गै) होर (पानी समुंदर च) आनी
सुटदे ॥ 110 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) अऊं सिर्फ तुंदे आंगरा
गै इक आदमी आं, (फक्र सिर्फ एह ऐ जे)
मेरे पासै (एह) वही (नाजल) कीती जंदी

الَّذِينَ صَلَّ سَعِيَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ
صُنْعًا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقِيمُ
لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا
وَاتَّخَذُوا الْيَتَىٰ وَرُسُلِي هُرُوعًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ
لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَّكَلَّمْتُ رَبِّي
لَتَفِدَّ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَتُ رَبِّي
وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُّثَلُّكُمْ يُوْحَىٰ إِلَيَّ
أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا

ऐ ते थुआड़ा उपास्य इक्क गै (सच्चा) उपास्य
 ऐ इस आस्तै जो शख्स अपने रब्ब कनै
 मिलने दी मेद रखदा होऐ उसी चाहिदा ऐ जे
 नेक (ते मनासब) कम्म करै ते अपने रब्ब दी
 अबादत च कुसै गी बी शरीक नैई बनाऽ
 ॥ 111 ॥ (रुकू 12/3)

لِقَاءَ رَبِّهِمْ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا
 يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۖ

०००

सूर: मरयम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दी नढ़िन्नुएं आयतां ते छे रुकू न।

(मैं) अल्लाह दा नां लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

काफ़, हा, या, ऐन, साद¹ ॥ 2 ॥

كَلِمَاتٍ ②

(इस सूर: च) तेरे रब्ब दी (उस) रैहमत दा
जिकर ऐ जो उसने अपने बंदे ज़करिय्या पर
(उस बेलै) कीती ॥ 3 ॥

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ③

जिसलै उसनै अपने रब्ब गी बल्लें जनेही
पुकारेआ ॥ 4 ॥

إِذْ نَادَى رَبَّهُ يَدَايَ خَفِيَّاتٍ ④

(ते) आखेआ, हे मेरे रब्ब (मेरी हालत ते
यकीनन ऐसी ऐ जे) मेरी सारी हड्डियां
(तक) कमजोर होई गेदियां न ते (मेरा) सिर
बढ़ापे दी ब'जा कनै भटकी उट्ठे दा ऐ ते
हे मेरे रब्ब! अऊं कदें बी तेरे थमां दुआमां
मंगने दी ब'जा कनै नकाम (ते नामुराद) नेई
रेहा ॥ 5 ॥

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ
الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمَّا أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ
شَقِيًّا ⑤

ते अऊं यकीनन अपने रिश्तेदारें थमां
अपने(मरने दे) बा'द (दे सलूक थमां) डरनां

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي ⑥

1. एह पूंजे खंडाक्षर न। काफ़=काफी, सर्वस्व, हा=हादी, पथ प्रदर्शक, या=संबोधन दा चि'न, ऐन=अलीम, सर्वज्ञ, साद=सादिक, सत्यवादी। अर्थात् हे सर्वज्ञ सत्यवादी अल्लाह! तूं सारें दा पथप्रदर्शक ते सर्वस्व ऐं। ब्योरे आस्तै दिक्खो
सूर: बकर: टिप्पणी आयत-2

ते मेरी घरै-आहली बांझ ऐ, इस लेई तूं मिगी
अपने पासेआ इक दोस्त (यानी पुत्तर) अता
कर ॥ 6 ॥

जो मेरा बी बारस होऐ ते याकूब दी संतान(थमां
जो दीन ते संयम असेंगी-बिरसे च मिले दा
ऐ उस) दा बी बारस होऐ। ते हे मेरे रब्ब!
उसी(अपना) प्यारा (वजूद) बनायो ॥ 7 ॥

(उस पर अल्लाह नै फरमाया) हे ज़करिय्या!
अस तुगी इक जागत दी सूचना दिन्ने आं (जो
जुआन्नी दी उमरी तोड़ी पुज्जग ते) उस दा
नांऽ (खुदा दी तरफा) यह्वा होग। असें इस
शा पैहलें कुसै गी इस नांऽ कनै याद नेई
कीता ॥ 8 ॥

(ज़करिय्या नै) आखेआ -हे मेरे रब्ब ! मेंरे
घर जागत कियां होई सकदा ऐ, हालांके मेरी
घरै -आहली बांझ ऐ ते अऊं बुड्ढा झूड़ होई
चुके दा आं ॥ 9 ॥

(इल्हाम आहने आहले फरिश्ते नै) गलाया
(जे जिस चाल्ली तूं आखा करना ठीक उस्सै
चाल्ली ऐ मगर) तेरा रब्ब आखदा ऐ जे एह
(गल्ल) मेरे आस्तै असान ऐ ते (दिक्ख)
अऊं तुगी इस शा पैहलें पैदा करी चुके दा आं
हालांके तूं किश बी नेई हा ॥ 10 ॥

(ज़करिय्या नै) आखेआ, हे मेरे रब्ब ! मिगी
कोई हुकम दे! फरमाया तेरे आस्तै एह हुकम
ऐ जे तूं लगातार त्रै रातां लोकें कनै गल्ल-
बात नेई कर ॥ 11 ॥

उसदे बा'द (ज़करिय्या) मेहराव थमां निकलियै
अपनी बरादरी दे लोकें कश गे ते उनेंगी

وَكَاثَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي
مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۝

يَرْثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ
رَبِّ رَاضِيًّا ۝

يُزَكِّرِيَا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ
يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتْ
امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عَتِيًّا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَئِثٍ
وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ سَيِّئًا ۝

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ إِنِّي أَنَا
تُكَلِّمُ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ

बल्लें जनेही आखेआ जे संजा-भ्यागा¹ अल्लाह दी स्तुति करदे र'बा करो ॥ 12 ॥

إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝

(उसदे बा'द यह्वा पैदा होई गोआ ते असें उसी गलाया) हे यह्वा! तू (अल्लाह दी) कताबे गी मजबूती कनै पकड़ी लै ते असें उसी हौली बरेसू च गै (अपने) हुकम कनै सम्मानत कीता हा ॥ 13 ॥

يُخَوِّىْ خُذْ اَلْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ وَّاْتِنِهٖ اَلْحُكْمَ صَبِيًّا ۝

(ते एह गल्ल) साढ़े पासेआ बतौर मेहरवानी (ते दया दे ही) ते (उसी) पवित्तर करने आस्तै (ही) ते ओह बड़ा संयमी हा ॥ 14 ॥

وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَرُكُوَةً وَّكَانَ تَقِيًّا ۝

ओह अपने मापें कनै नेक सलूक करने आह्ला हा ते जालम ते ना-फरमान (गल्ल नेई मन्नने आह्ला) नेई हा ॥ 15 ॥

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۝

ते जिसलै ओह पैदा² होआ उसलै बी ओहदे पर सलामती ही, ते जिसलै ओह मरी जाग ते जिसलै ओह जीदा करियै दुआलेआ जाग (तां बी उस पर सलामती होग) ॥ 16 ॥ (रुकू 1/4)

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۝

ते तू (इस) कताब च मर्यम दा (जो) जिकर (औंदा ऐ उसी) ब्यान कर (खास तौरा पर इस गल्ला गी जे) जिसलै ओह अपने रिश्तेदारें थमां पूर्वी (पासै इक) ज'गा उठी गई ॥ 17 ॥

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۝

ते (अपने ते) उंदे (यानी रिश्तेदारें दे) मझाटै इक परदा सुट्टी दिता। (यानी उंदे कनै सरबंध तोड़ियै अपने आपै गी छपेली दिता)

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا ۖ فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا

1. संजां-भ्यागा कनै दिनै ते राती दा सारा समां अभीष्ट ऐ। मूल शब्द 'बुकरतन' ते 'अशिय्यन' दा इयै अर्थ ऐ।
2. इससै सूर: दी आयत 34 च हजरत मसीह बारै जिकर औंदा ऐ जे जिसलै मेरा जनम होआ तां बी मेरे पर सलामती ही ते जिसलै अऊं मरगा तां बी मेरे पर सलामती होग। ईसाई इस थमां मसीह दी प्रधानता सिद्ध करदे न ते एह नेई दिखदे जे हजरत यह्वा दे बारै इयै गल्ल अल्लाह नै हजरत ज़करिय्या कनै कीती हौ। इस आस्तै जेकर एह प्रधानता ऐ तां इस थमां हजरत यह्वा दी प्रधानता हजरत मसीह थमां बद्ध साबत होंदी ऐ।

उस बेलै असें उस पासै अपना कलाम आहनने
आह्ला फरिश्ता (यानी जिब्राईल) भेजेआ ते
ओह् उसदे सामनै इक तंदरुस्त मनुक्खै दे रूपै
च प्रकट होआ ॥ 18 ॥

(मर्यम नै उसी) आखेआ, अऊं तेरे शा रहमान
खुदा दी पनाह् मंगनी आं, जेकर तेरे अंदर
किश बी संयम ऐ ॥ 19 ॥

(इस पर उस फरिश्ते नै) आखेआ, अऊं ते
सिर्फ तेरे रब्ब दा भेजे दा पैगंबर आं तां जे
अऊं तुगी (वह्नी दे मताबक) इक पवित्तर
जागत देआं (जेहका जुआन होग) (जुआनी
दी आयु तगर पुज्जग) ॥ 20 ॥

(मर्यम नै) आखेआ! मिगी जागत कियां होई
सकदा ऐ। हालांकि अजे तक मिगी कुसै मरदै
नेई छूह्ता। ते अऊं कदें बदकारी दे कम्मै च
नेई पेई ॥ 21 ॥

(फरिश्ते नै) आखेआ (गल्ल) इससै चाल्ली
ऐ (जिस चाल्ली तूं दस्सी, मगर) तेरे रब्ब नै
एह् आखे दा ऐ जे एह् (कम्म) मेरे आस्तै
असान ऐ ते (अस' इस आस्तै एह् जागत पैदा
करगे) तां जे उसी लोकें आस्तै इक नशान
बनाचै ते अपने पासेआ रैहमत (दा मूजब बी
बनाचै) ते एह् (फैसला) साढ़ी तकदीर च
होई चुके दा ऐ ॥ 22 ॥

इस पर मर्यम ने (अपने पेट च) उस (बच्चे)
गी चुक्की लैता ते फी उसी लेइयै दूर मकानै
पासै उठी गई ॥ 23 ॥

ते (जिसलै ओह् उथें पुज्जी तां) उसी पीड़ं
लगियां (ते उसी) मजबूर करियै इक खजूर

بَشْرًا سَوِيًّا ۝

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ
إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ
عُلَمًا زَكِيًّا ۝

قَالَتْ أَلَيْسَ لِي عُلْمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي
بَشْرٌ وَلَمْ أَكْ بَغِيًّا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَى هَوِّنٍ
وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا
وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ۝

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ۝

فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ ۝

1. यूरोप दे केई डाक्टरें इस गल्ला दी घोशना कीती दी ऐ जे कुआरी दे पेट चा जागत पौदा होना नाममकन
नै नेई बल्के इस दियां केई मसालां यकीनी तौरा पर चकित्सा शास्तर दे स्हाबें साबत होई चुकी दियां न।

दे तने पासै लेई गई (जिसलै मर्यम गी यकीन होई गेआ जे उसगी बच्चा होने आह्ला ऐ तां उसनै दुनियां दी आँगल चकोने दा ख्याल करियै) आखेआ! काश! अऊं एहदे शा पैहलें मरी जंदी। ते मेरी याद मटाई दिती जंदी ॥ 24 ॥

इस पर उस (फरिश्ते) नै उसी ख'लकी' भेठा बुलाया ते आखेआ जे (हे औरत) चिंता निं कर, अल्लाह नै तेरी ख'लकी बक्खी इक सूहटा बगाए दा ऐ (ओहदे कश जा ते अपनी ते बच्चे दी सफाई कर) ॥ 25 ॥

ते (ओह) खजूर (जो तेरे लागे होग उस) दी टाहली (पट्टा) पकड़ियै अपने पासै लहाओ ओह तेरे उप्पर ताजा फल (खजुरे) केरग ॥ 26 ॥

इस लेई (उनेंगी) खाओ ते (चश्मे दा पानी बी) पिय्यो ते (आपून् न्हाइयै बच्चे गी बडेरियै) अपनी अक्खीं उँडियां करो, फी जेकर (इस अरसे दरान) तू कुसै मरदै गी दिक्खें तां अक्खी दे, मैं रहमान (खुदा) आस्तै (इक) रोजे दी मन्नत मन्नी दी ऐ इस लेई अज्ज मैं कुसै इन्सान कनै गल्ल नेई करनी? ऐ ॥ 27 ॥

इस दे बा'द ओह उसी लेइयै अपनी कौम कश सवार^१ कराइयै लेई आई। जिनें गलाया, हे मर्यम! तोह बौहत बुरा कम्म कीता ऐ ॥ 28 ॥

قَالَتْ يَلَيِّنِي مِثُّ قَبْلِ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًا مِّنْسِيًا ۝١٦

فَنَادَاهُمَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنُ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝١٥

وَهَزَقَ إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ سَقِطَ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ۝١٦

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُوِي إِلَىٰ نَذْرَتِ الرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ۝١٧

قَالَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۚ قَالُوا لِمَ زِمَ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا فَرِيًّا ۝١٨

1. बाइबिल ते फ़लस्तीन दे जुगराफिये थमां पता लगदा ऐ जे मर्यम नै जिसलै बच्चे गी जनम दिता तां उनेंगी उंदे होने आहले पति "बैते-लहम" लेई गे हे जो उस बेलै इक प्हाड़ी पर बाकेआ हा। जेहदी ख'लकी बक्खी इक चश्मा हा। उससै पासेआ मर्यम गी अवाज आई जेहकी इक फरिश्ते नै दिती ही।
2. यानी इस चाल्ली रोजा रक्खियै लोकें दे सुआलें शा अपनी जान छड़ाओ।
3. इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै हजरत ईसा मसीह जुआन होए ते उनें अल्लाह पासेआ नबुक्वत दी पदवी प्राप्त करी लैती तां उंदी माता उनेंगी लेइयै अपनी जाति दे लोकें कश आई।

हे हारून दी भैन! तेरा पिता ते बुरा आदमी
नेई हा, ते तेरी मां बी बदकार नेई ही ॥ 29 ॥

इस पर उसनै उस (बच्चे) पासै शारा कीता,
उस पर लोकें गलाया, अस एह्दे कनै किस
चाल्ली गल्लां करचै जेहका (कल्ल तक)
पंघूटै बौहने आहला बच्चा हा ॥ 30 ॥

(एह सुनियै मर्यम दे पुत्तर नै) गलाया जे
अऊं अल्लाह दा बंदा आं ते उसनै मिगी
कताब बख्शी दी ऐ ते मिगी नबी बनाए दा
ऐ ॥ 31 ॥

ते अऊं जिल्लें कुतै बी आं उसनै मिगी बरकत
आहला (वजूद) बनाए दा ऐ ते जदू तक
अऊं जींदा आं मिगी नमाज ते जकात दी
तकीद कीती दी ऐ ॥ 32 ॥

ते मिगी अपनी माता कनै नेक सलूक करने
आहला बनाए दा ऐ ते मिगी जालम ते बद-
किसमत नेई बनाए दा ऐ ॥ 33 ॥

ते जिस दिन अऊं पैदा होआ हा उस दिन बी
मेरे उप्पर सलामती नाजल होई ही ते जिसलै
अऊं मरगा ते जिसलै मिगी जींदा करियै
दुआलेआ जाग (उस बेलै बी मेरे पर सलामती
नाजल कीती जाग) ॥ 34 ॥

(दिक्खो) एह (असल च) मर्यम दा पुत्तर
ईसा ऐ ते एह (उसदी असल) सच्ची घटना
ऐ जेह्दे बारै ओह (लोक) इखलाफ करा
करदे न ॥ 35 ॥

يَا خُتُّ هُرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ امْرَأَ سَوْءٍ
وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعْثًا ۝

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ
كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ۝

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ
وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ۝

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ
وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ
حَيًّا ۝

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا
سَفِيًّا ۝

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ
الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

1. हजरत मर्यम गी हजरत हारून दी भैन आखेआ गेदा ऐ। ईसाई इतराज करदे न जे कुरआन नै मुखता बशा हजरत ईसा दी माता गी ओह मर्यम समझी लैता ऐ जो हजरत मूसा ते हजरत हारून दी भैन हई, पर उंदा इतराज ठीक नेई। सारी जातियें च एह प्रथा प्रचलत ऐ जे बच्चें दे नांउ पुरखें दे नाएं पर रक्खे जंदे न। जेकर हजरत मर्यम दे कुसै भाऊ दा नांउ हारून होऐ तां इस च केह रहानगी ऐ। उसी मूसा दा भाउ साबत करना ते आपू ईसादेयें दी मनघड़त गल्ल ऐ। पवित्र कुरआन नै ऐसा नेई गलाया। इयै सुआल हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. थमां पुच्छेआ गेदा हा ते उनें बी इयै जवाब दिता हा। (दिक्खो फतहुलबयान प्रति 6 सफा 16)

खुदा दी शान दै एह खलाफ ऐ जे ओह कोई पुत्तर बनाऽ। ओह इस गल्ला थमां पाक ऐ ओह जिसलै कदें कुसै गल्लै दा फैसला करदा ऐ तां आखदा ऐ (इयां) होई जा तां उआं गै होन लगी पौंदा ऐ (फी उसी मदद आसै पुत्तर बनाने दी केह लोड़ ऐ) ॥ 36 ॥

ते अल्लाह मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। उसै दी अबादत करो इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 37 ॥

मगर बकख-बकख गरोहें (टोल्लियें) आपस च इखलाफ कीता (ते सचाई गी छोड़ी दिता) इस लेई जिनें लोकें इक बड़्डे ध्याड़ै हाजर होने थमां इन्कार कीता उंदे पर अज़ाब नाज़ल होग ॥ 38 ॥

जिस दिन ओह साढ़े हज़ूर च (सामनै) हाजर होडन उस दिन उंदी सुनने दी शक्ति बड़ी तेज होग ते नजरां बी बड़ियां तेज होडन पर ओह जालम अज्ज बड़ी भारी गुमराही च फसे दे न ॥ 39 ॥

ते उनें गी उस दिनै थमां डराऽ जिस दिन (अफसोस ते) मयूसी छाई दी होग (यानी क्यामत दे दिनै थमां) जिसलै सारी गल्लें दा फैसला होई जाग ते (हून ते) एह लोक ग़फ़लत च (पेदे) न ते ईमान नेई आहनदे ॥ 40 ॥

अस यकीनन (सारी) धरती दे बी बारस होगे ते उनें लोकें दे बी जेहके इस पर रौंहदे न ते (आखरकार) सारे लोक साढ़े पासै गै परताइयै ल्यांदे जाडन ॥ 41 ॥ (रुकू 2/5)

ते तू कुरआन करीम दे मताबक इब्राहीम दा जिकर कर। ओह यकीनन बड़ा सच्चा हा ते नबी हा ॥ 42 ॥

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ
إِذَا قُضِيَ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ۝

وَإِلَى اللَّهِ رُجُوعُكُمْ فَأَعْبُدُوهُ
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمٍ مَشْهُدٍ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

اسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوتُنَا لَكِنِ
الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكَ الْأَرْضُ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
يَرْجِعُونَ ۝

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ
صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝

(ते तू उस बेले गी बी याद कर। ते लोकें दे सामनै ब्यान कर) जिसलै इब्राहीम ने अपने पिता गी आखेआ हा जे हे मेरे पिता! तुस की उनें चीजें दी पूजा करदे ओ जो नां सुनदियां न ते नां दिखदियां न ते नां तुंदी कुसै तकलीफ गी दूर करने दी समर्थ रखदियां न ॥ 43 ॥

हे मेरे पिता! मिगी इक खास इलाम अता कीता गेदा ऐ जो तुसेंगी नेई मिले दा। इस आस्तै (बावजूद इस दे जे अऊं तुंदा पुत्तर आं) तुस मेरा अनुसरण करो। अऊं तुसेंगी सिद्धा रस्ता दसगा ॥ 44 ॥

हे मेरे पिता! शतान दी अबादत नेई करो, शतान यकीनन खुदा-ए-रहमान दा ना-फरमान ऐ ॥ 45 ॥

हे मेरे पिता! अऊं डरना जे तुसेंगी खुदा-ए रहमान पासेआ (ना फरमानी दी ब'जा करी) कोई अज्ञाब नेई पुजै, जेहदे नतीजे च तुस शतान दे दोस्त बनी जाओ ॥ 46 ॥

इस पर (इब्राहीम दे पिता नै) गलाया, हे इब्राहीम! क्या तू मेरे उपास्ये कनै नफरत करा करना ऐं ते इब्राहीम! जेकर तू बाज नेई आया तां अऊं तेरे पर जरूर पथरेड़ करी देड ते (बेहतर ऐ जे) तू किश चिरे आस्तै मेरी नजरें थमां दूर (ओहलै) होई जा (तां जे गुस्से च अऊं किश करी निं ब'मां) ॥ 47 ॥

(इस पर इब्राहीम नै) आखेआ अच्छा मेरे पासेआ तुंदे पर म्हेशां सलामती दी दुआऽ पुजदी र'वै (यानी अऊं तुंदे थमां अलग्ग होई जन्नां) अऊं अपने रब्ब अगें तुंदे आस्तै जरूर माफी दी दुआऽ करड, ओह मेरे उप्पर बड़ा मेहरबान ऐ ॥ 48 ॥

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ①

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ②

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ③

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ④

قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنِ الْهَقِيقِ
يَا بُرْهِيْمُ ۚ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ
وَأَهْجُرَنِي مَلِيًّا ⑤

قَالَ سَلِمَ عَلَيْكَ ۚ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي ۖ
إِنَّهُ كَانَ فِي حَقِّيًّا ⑥

ते (हे पिता!) अऊं तुसेंगी ते जिनें (बजूदें) गी तुस अल्लाह दे सिवा पूजदे ओ सारें गी छोड़ी देगा ते सिर्फ अपने रब्ब दे हजूर च दुआऽ मंगगा (ते) यकीनन अऊं अपने रब्ब दे हजूर च दुआऽ करने दी ब'जा करी बद-नसीब नेई बनगा ॥ 49 ॥

फी जिसलै (इब्राहीम) उंदे (यानी अपने लोकें) थमां ते जिंदी ओह् अल्लाह दे सिवा पूजा करदे हे (उंदे थमां बी) जुदा होई गेआ, तां असें उसी इस्हाक ते (उसदे बा'द) याकूब अता कीते ते उनें सारें गी असें गै नबी बनाया ॥ 50 ॥

ते असें उनेंगी अपनी रैहमत बिच्चा इक (बड़डा) हिस्सा अता कीता ते असें उंदे आस्तै म्हेशां कायम रौहने आहली अब्बल दरजे दी याद कायम कीती ॥ 51 ॥ (रकू 3/6)

ते तू कुर'आन' दे मताबक मूसा दा बी जिकर कर, ओह् साढ़ा चुने दा बंदा हा ते रसूल (ते) नबी हा ॥ 52 ॥

ते असें मूसा गी तूर (पर्वत) दी सज्जी बक्खी दा पुकारेआ ते उसी अपने भेद दसदे होई अपनै करीब करी लैता ॥ 53 ॥

ते असें उस (मूसा) गी अपनी रैहमत कनै ओह्दा भ्राऽ हारून नबी बनाइयै (मदादी दे तौर पर) दित्ता ॥ 54 ॥

ते तू कुर'आन दे मताबक इस्माईल दा बी जिकर कर, ओह् बी यकीनन सच्चे बा'यदें आह्ला हा ते रसूल (ते) नबी हा ॥ 55 ॥

وَأَعْتَزِّلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَا أَكُونَ بِدُعَاءِ
رَبِّي شَقِيًّا ۝۱۹

فَلَمَّا اغْتَرَزْتَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝۵۰

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ
لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ۝۵۱

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ
مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝۵۲

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ
وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ۝۵۳

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ
نَبِيًّا ۝۵۴

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ
صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝۵۵

1. कुर'आन च जिकर करने दा एह् अर्थ ऐ जे कुर'आन मजीद उंदी घटनाएं दा स्हेई वर्णन करता ऐ, पर बाइबिल उनें घटनाएं गी गलत ते बधाई-चढ़ाइयें ब्यान करदी ऐ। इस आस्तै कुर'आन मजीद ने सुधार करने दी जरूरत मसूस कीती। इस लेई स्हेई इतिहास सामनें औना लोड़चदा ऐ बरना बाइबिल दे ब्यान कनै दुनियां गुमाराह होग।

ते अपने परिवार की नमाज ते जकात दी खास तकीद करदा रौहदा हा ते अपने रब्ब की बड़ा पसंद हा ॥ 56 ॥

ते तू कुरआन दे मताबक इद्रीस दा बी जिकर कर, ओह बी सच्चा नबी हा ॥ 57 ॥

ते असें उसी सर्वोच्च (सारे शा उच्ची) ज'गा तक पुजाया हा ॥ 58 ॥

एह सारे दे सारे ओह लोक हे, जिंदे पर खुदा नै नबियें बिच्चा इन्आम कीता हा। उंदे (नबियें) बिच्चा जेहके आदम दी उलाद हे ते जेहके उनें लोके दी उलाद हे जिनेंगी असें नूह दे कनै किशती राहें बचाया ते इब्राहीम ते याकूब दी (उलाद हे) ते उनें (लोके) बिच्चा हे जिनेंगी असें हदायत दिती ते अपने आस्तै चुनी लैता हा। जिसलै उंदे उप्पर खुदा-ए-रहमान दा कलाम पढ़ेआ जंदा हा, तां ओह सजदा करदे होई ते रेंदे होई (धरती पर) डिग्गी पोंदे हे ॥ 59 ॥

फी उंदे बा'द इक ऐसी नसल आई जिनें नमाज की जाया करी दिता ते अपनी इच्छाएं दे पिच्छें पेई गे। इस लेई ओह तौले गे गुमराही दे मकाम तक पुज्जी जाडन ॥ 60 ॥

सिवाए उस दे जेहका तोबा करी लैग ते ईमान लेई औग ते नेक कर्म करग। ऐसे (लोक) जन्नत च दाखल होडन ते उंदे उप्पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 61 ॥

यानी (उनें जन्मते च) जो म्हेशां रौहने आहलियां न ते जिंदा (खुदा-ए) रहमान नै अपने बंदें कनै ऐसे मौके बा'यदा कीता ऐ

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ
وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسُ إِنَّهُ كَانَ
صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ
النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا
مَعَ نُوحٍ ۚ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْرَءِيلَ ۚ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَتَىٰ عَلَيْهِمُ آيَةُ الرَّحْمَنِ ۖ خَرُّوا
سُجَّدًا وَبُكِيًّا ۝

فَخَلَفَ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ خَلْفٌ أَصَاعُوا
الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ
يَلْقَوْنَ عَذَابًا ۝

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
شَيْئًا ۝

جَنَّتٍ عَرْضُهَا النَّارُ وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ

जिसलै के ओह उंदी नजरें शा बी ओहलै^१ न।
यकीनन खुदा दा बा'यदा पूरा होइयै रौहदा ऐ
॥ 62 ॥

ओह उंदे (जन्नतें) च कोई अनर्थ गल्ल नेई
सुनडन बल्के सिर्फ सलामती (ते अमन दियां
गल्लां सुनडन) ते उंदे (जन्नतें) च उनेंगी
संजां-सवैरै रिशक मिलग ॥ 63 ॥

एह ओह जन्नत ऐ जिसदा बारस अस अपने
बंदें बिच्चा उनें गी बनागे जेहके संयमी होडन
॥ 64 ॥

ते (फरिश्ते उनेंगी आखडन जे) अस ते सिर्फ
थुआड़े रब्ब दे हुकम कनै उतरने आं ते जे
किश साढ़े अगें ऐ ते जे किश साढ़े पिच्छें ऐ
ते जे किश इनें दौनें (दिशें) बश्कार ऐ सब
किश खुदा दा ऐ ते थुआड़ा रब्ब भुल्लने
आहला नेई ॥ 65 ॥

(ओह) गासैं दा (बी) रब्ब ऐ ते धरती दा
बी (रब्ब) ते जे किश उनें दौनीं बश्कार
(ऐ) इस लेई (हे मुसलमान) उसदी अबादत
कर ते उसदी अबादत उपर म्हेशां कायम
रौह। क्या तू ओहदे जनेही सिफतें आहले
कुसै होर गी जानना ऐ ॥ 66 ॥ (रुकू 4/7)

ते इन्सान म्हेशां एह आखदा रौहग जे क्या
जिसलै अऊं मरी जाड तां फी जीवादान देइयै
उआली लैता जाड' ॥ 67 ॥

क्या इन्सान गी एह (गल्ल) याद नेई जे असें
उसगी इस थमां पैहलें पैदा कीता हा ते (उस
बेलै) ओह कोई चीज नेई हा ॥ 68 ॥

بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا ۝

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ
رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًا ۝

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا
مَنْ كَانَ تَقِيًا ۝

وَمَا تَنْتَظِرُونَ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ ۚ لَهُ مَا
بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ ۚ
وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًا ۝

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۚ هَلْ تَعْلَمُ
لَهُ سَمِيًّا ۝

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْتُ لَسَوْفَ
أُخْرِجُ حَيًّا ۝

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ۝

1. एह आयत बी दसदी ऐ जे एह मुसलमानें दी तरक्की दे बावत (बारे) ऐ बरना अगले ज्हाँ दी जन्नतें दा मुसलमानें गी जिंदगी च कदें बी इलम नेई होई सकदा हा।

इस लेई तेरे रब्ब दी कसम अस (जो तेरे रब्ब आं) उनें लोकें गी (फी इक बार) तुआलगे ते शतानें गी बी (तुआलगे ते) फी उनें सारें गी ज्हन्म दे चपासै ऐसी सूरत च हाजर करगे जे ओह गोडें दे भार डिगो¹ दे होडन ॥ 69 ॥

फी अस हर इक गरोह बिच्चा ऐसे लोकें गी अलग करी लैगे जो (खुदा-ए) रहमान दे सख्त दुश्मन हे ॥ 70 ॥

ते अस खूब जानने आं जे उंदे चा कु'न दोज्जख (नरक) च जाने दे ज्यादा काबल ऐ ॥ 71 ॥

ते तुंदे बिच्चा हर शख्स ओहदे (दोज्जख) च² जाने आहला ऐ। एह खुदा दा ऐसा पक्का बा'यदा ऐ जेहका होइयै रौहग ॥ 72 ॥

ते अस संयमियें गी बचाई लैगे, ते जालमें गी उस च गोडें दे भार पेदे छोड़ी देगे ॥ 73 ॥

ते जिसलै उनें गी साढ़ी खु'ल्ली-खु'ल्ली आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न, तां काफर मोमिन गी आखदे न (दस्सो हां) साढ़े दौनें फिरकें बिच्चा केहड़ा फिरका दरजे दे लिहाज कनै बेहतर ते किट्ठे बौहने आहले मित्तरें दी द्रिस्टी कनै अच्छा ऐ ॥ 74 ॥

ते असें उंदे थमां पैहलके बड़े सारे जमाने दे लोकें गी हलाक कीते दा ऐ जेहके समानें दे लिहाज कनै ते जाहरी शान-शौकत दे लिहाज कनै उनें लोकें थमां अच्छे हे ॥ 75 ॥

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ۝

ثُمَّ لَنَخْنُاعُنَّ أَعْلَمَ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ۝

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ۝

ثُمَّ نَسْجِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ۝

وَإِذَا تَلَّىٰ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ يَنْبِتِ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَآحْسَنُ نَدِيًّا ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِءْيَا ۝

1. अर्थात् ओह नम्रता पूर्वक दुआ कर करदे होडन।

2. कुर'आन मजीद थमां पता लगदा ऐ जे नरक दो न। इक इस लोक दा दूआ परलोक दा। मोमिन इस संसार च गै नरक भोगी लैंदा ऐ अर्थात् इन्कार करने आहले लोक उनें गी केई चाल्लो दे कष्ट ते दुख दिंदे न। दैवी दुख बी मोमिन आस्तै नरकें बरोबर ऐ जियां के हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै बुखार गी बी मोमिन आस्तै इक चाल्ली दी नरकें दी अग ठरहाए (गलाए) दा ऐ। (फतहुल्बयान भाग6 सफा 36)

तू आखी दे जे जेहका शख्स गुमराही च (पेदा) होऐ (खुदा-ए) रहमान उसी इक अरसे तक ढिल्ल दिंदा रौहदा ऐ। इत्थे तक जे जिसलै ऐसे लोकें दे सामनै ओह अजाब आई जाग जिस दा उंदे कनै बा'यदा कीता गेदा हा (यानी) जां संसारक अजाब जां (कौमी) पूरे तौर तबाही उस बेलै ओह सेही करी जाडन जे केहड़ा शख्स सम्मान दे लिहाजें बुरा ऐ ते दोस्तें दे लिहाजें कमजोर ऐ ॥ 76 ॥

ते अल्लाह जिनें हदायत पाई दी होग उनें लोकें गी हदायत च बधांदा जाग ते बाकी रौहने आहले नेक कर्म खुदा दी नजर च सारे बेहतर न। सिले दे लिहाजें बी ते अन्जाम दे लिहाजें बी ॥ 77 ॥

क्या तोह कदें उस शख्स दी हालत उप्पर गौर निं कीती जिसनै साढ़े नशानें दा इन्कार कीता ते आखेआ जे मिगी यकीनन मता सारा' माल ते मते-हारे पुत्तर दिते जाडन ॥ 78 ॥

क्या उसनै गैब (दा हाल) सेही करी लैता ऐ जां (खुदा-ए) रहमान थमां कोई बा'यदा लेई लैता ऐ ॥ 79 ॥

ऐसा कदें बी नेई^१ होग। अस उसदे इस वचन गी सुरक्षत रखगे ते उसदे अजाब गी लम्मा करी देगे ॥ 80 ॥

ते जिस चीजा उप्पर ओह घमंड^२ करा करदा ऐ उस दे बारस अस बनी जागे ते ओह साढ़े कश इक्कला गै औग ॥ 81 ॥

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ
الرَّحْمَنُ مَدًّا ۖ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا
يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ ۖ
فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ
جُنْدًا ۝

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۖ
وَالْبَقِيَّةُ الصُّلِحَاتُ حَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ
ثَوَابًا وَحَيْرٌ مَّرَدًّا ۝

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ
لَأُوتِينَ مَالًا وَوَلَدًا ۝

أَطْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ آتَاهُ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا ۝

كَلَّا ۖ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ
مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

وَنُرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

1. इस आयत च ईसाइयें दा जिकर ऐ जिंदा एह अकीदा ऐ जे हजरत मसीह दे औने परैंत मौत दा सिलसला खत्म होई जाग ते इससै दुनियां च ईसाई लोक अमर जीवन पाडन। आखो जेहकी तरक्की उनेंगी हून हासल ऐ ओह क्यामत तक रौहग।
2. अर्थात् ईसाइयें दा एह मनना गलत ऐ, की जे जेकर ओह मरडन तां बी स'जा पाडन ते जेकर संसार च जीदे रौहडन तां बी अल्लाह उनेंगी दंड देने दा कोई नां कोई ढंग कइदी लैग।
3. यानी उसी जिनें चीजें पर घमंड ऐ खुदा उंदा बारस होई जाग। यानी उंदे थमां खूसियै अपने प्यारे बंदें गी देई देग। इस च इस्लाम दी तरक्की बारे भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ।

ते उनें लोकें अल्लाह दे अलावा बडे हारे
उपास्य बनाई लेदे न, इस मेद कनै जे ओह
इनें लोकें आस्तै इज्जत दा मूजब बनइन ॥ 82 ॥

ऐसा कदें बी नेई होग, ओह उपास्य इक दिन
उंदी अबादतें दा इन्कार करी देइन। ते उंदे
खलाफ खड़ोई जाइन ॥ 83 ॥ (रुकू 5/8)

क्या तुगी पता नेई जे असें शतानें गी छोड़ी
रक्खे दा ऐ जे ओह काफरें गी उकसांदे रौहन
॥ 84 ॥

इस लेई तूं उंदै खलाफ जल्दी च कोई कदम
नेई चुक्क, असें उंदी तबाही दे दिन गिनी
रक्खे दे न ॥ 85 ॥

जिस दिन अस संयमियें गी जींदा करियै
(खुदा-ए) रहमान दे हजूर च किट्ठे करियै
लेई जागे ॥ 86 ॥

ते मुजरमें गी हिकदे होई ज्हन्नम पासै लेई
जागे ॥ 87 ॥

उस दिन कुसै गी शफ़ाअत (सफ़ारश) दा
अखत्यार नेई होग, सवाए उस दे जिसनै
(खुदा-ए) रहमान थमां प्रण लेई रक्खे दा ऐ
॥ 88 ॥

ते एह (लोक) आखदे न जे (खुदा-ए)
रहमान नै पुत्तर बनाई लेदा ऐ ॥ 89 ॥

(तूं आखी दे) तुस इक बड़ी सख्त गल्ल करा
करदे ओ ॥ 90 ॥

ममकन ऐ जे (थुआड़ी गल्ला कनै) गास
फट्टियै डिग्गी पौन ते धरती टुकड़े-टुकड़े
होई जा ते पहाड़ चूरो-चूर होइयै (धरती पर)
जाई पौन ॥ 91 ॥

इस आस्तै जे उनें लोकें (खुदा ए) रहमान दा
पुत्तर करार दिते दा ऐ ॥ 92 ॥

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِّيَكُونُوا
لَهُمْ عِزًّا ۖ

كَغَلَا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ
وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ صُدُوحًا ۖ

أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى
الْكَافِرِينَ تَؤْوَرُهُمْ آثَرًا ۖ

فَلَا تَعْبَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ۖ

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ۖ

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثَةً ۖ

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ
عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۖ

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۖ

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ۖ

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ
الْأَرْضُ وَتَنَخِرُ الْجِبَالُ هَدًّا ۖ

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۖ

ते (खुदा ए) रहमान दी शान दे एह बिल्कुल
खलाफ ऐ जे ओह कोई पुत्तर बनाऽ ॥ 93 ॥

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝

की जे हर इक जो गासैं ते धरती च ऐ ओह
(खुदा-ए) रहमान दे हजूर च गुलाम दी सूरत
च हाजर होने आहला ऐ ॥ 94 ॥

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
أَتَى الرَّحْمَنَ عَبْدًا ۝

(खुदा नै) उनेंगी घेरी रक्खे दा ऐ ते गिने दा
ऐ ॥ 95 ॥

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۝

ते क्यामत आहलै रोज ओह सारे दे सारे
कल्ले¹ (कल्ले) उस दी खिदमत च हाजर
होडन ॥ 96 ॥

وَكُلُّهُمْ أَتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝

यकीनन ओह लोक जो ईमान ल्याए न ते
जिनैं नेक कर्म कीते दे न (खुदा ए) रहमान
उंदे आस्तै अथाह प्रेम पैदा करा² ॥ 97 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝

1. इस आयत थमां साबत होंदा ऐ जे इस च संसारक अजाबें दे अलावा आखरत दे अजाब दा बी जिकर ऐ।
जिसी हर शख्स अपने कर्में मताबक भुगतग। हां जेकर कल्ले-कल्ले दा मतलब हर इक कौम होऐ तां फी
एह आयत उस दुनियां दे अजाबें पर बी लागू होई सकदी ऐ।
2. बुद्द उस म्हब्बत गी आखदे न जो किल्ले आंगर दिलैं च गडोई दी होऐ। इस आस्तै इस आयत दे मैहने
अरबी जवान दे लिहाजें इयां बनदे न जे मोमिनैं दे दिलें च अल्लाह तआला अपना प्रेम किल्ले आंगर गड्डी
देग। जां एह जे अपने दिल च मोमिनैं दा प्रेम किल्ले आंगर गड्डी देग। जां एह जे मोमिनैं दे दिलें च बनी
नूह इन्सान दा प्रेम किल्ले आंगर गड्डी देग। ते इस दे नतीजे च बनी नूह इन्सान दे दिलैं च मुसलमानें दा
प्रेम किल्ले आंगर गडोई जाग। इस करी इस दी मसाल रोम दी बिजें च मिलदी ऐ इक बारी जदू ईसाई लश्कर
बड़ी तदाद च अगें बधेआ ते मुसलमानें समझेआ जे हून अस ईदा मकाबला नेई करी सकदे तां जो रपेआ
मुसलमानें देश दी फहाजत आस्तै टैक्स दे तौरा पर बसूल कीते दा हा ओह सब देश दे लोकें गी बापस करी
दिता इस दा असर ईसाइयें ते यहूदियें उप्पर इन्ना पेआ जे ओह मुसलमानें दे लश्कर गी रोंदे होई बिदा करन
गे ते पादरी बी ते दूए लोक बी दुआऽ करदे जंदे हे जे खुदा मुसलमानें गी परतियै बापस आह्नै ते यहूदी
इन्ने मतासर हे ते ओह आखदे हे जे खुदा दी कसम अस अपनी जानां देई देगे मगर ईसाई लश्कर गी शैहरें
च दाखल नेई होन देगे। फ़तहुल बयान सफा-143 प्रेम दी एह अमली नसीहत मसीह दी तालीम थमां किन्नी
शानदार ऐ। मसीह नै ते सिर्फ जबानी आखेआ हा जे खुदा प्रेम ऐ मगर मुसलमानें अमली तौर साबत करी
दिता जे खुदा प्रेम ऐ ते मसीह नै प्रेम दा लफज इस्तेमाल कीता ते कुरआन मजीद नै 'बुद्द' दा लफज इस्तेमाल
कीता जो उस थमां मता शदीद ऐ ते प्रेम दे लफज थमां केई गुणा ज्यादा प्रेम पर निरभर करदा ऐ। की जे
प्रेम दा अर्थ ऐ जे दिलैं च इक दाना फुट्टी आया। मगर 'बुद्द' दा अर्थ ऐ जे प्रेम इन्ना शदीद होई गेआ
जे ओह किल्ले आंगर खुब्बी गेआ। इस आस्तै कुजा इंजील दी प्रेम बारै शिक्षा ते कुजा कुरआन मजीद दी
प्रेम बारै शिक्षा। दौनैं च जमीन-असमान दा फर्क ऐ।

इस आस्तै असें ते इस (कुरआन) गी तेरी
जबान च असान करियै उतारेआ ऐ तां जे तूं
एहदे राहें संयमियें गी शुभ समाचार देऐं ते
एहदे राहें लड़ाकू कौम गी सोहगा करै ॥ 98 ॥

ते किन्नी गै उम्मतां (अर्थात् संप्रदाय) न जो
उंदे थमां पैहलें होई चुकी दियां न ते अस
उनेंगी हलाक करी चुके दे आं क्या तूं उंदे चा
कुसै गी बी कुसै इंदरी द्वारा मसूस करी सकना
ऐं जां उंदी भिनक सुनी सकना ऐं ॥ 99 ॥ ?
(रुकू 6/9)

فَأَنمَّا يَسِرُّهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ
وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا ۝٩٨

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ
هَلْ خُشِيَ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ سَمِعَ
لَهُمْ رِكْزًا ۝٩٩

ooo

سُورَةُ طه مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ وَسِتُّ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَثَمَانِيَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर : ताहा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ छिन्ती आयतां ते अट्ठ रकू न।

(मैं) अल्लाह दा नांs लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आहला (ते) बार-बार रहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे संपूर्ण शक्तियें आहले! महापुरश ॥ 2 ॥

طه ②

असैं तेरे पर (एह) कुरआन इस आस्तै नाज़ल
नेई कीता जे तू दुखै च फसी जाएं ॥ 3 ॥

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ③

(एह ते) सिर्फ (खुदा थमां) डरने आहले
इन्सान आस्तै पथ-प्रदर्शन ते हदायत (आस्तै)
ऐ ॥ 4 ॥

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَنْ يَخْشَى ④

(कुरआन) ओहदे पासेआ तुआरेआ गेदा ऐ
जिसनै धरती ते उच्चे गासैं गी पैदा कीते दा
ऐ ॥ 5 ॥

تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمُوتِ
الْعُلَى ⑤

(ओह) रहमान (ऐ जो) अर्श पर पक्के तौरा
पर कायम होई गेदा ऐ ॥ 6 ॥

الرَّحْمَنِ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑥

गासैं ते धरती च जो कुछ ऐ, ते ओह बी जो
इन्हें दौनैं मझाटै ऐ उसै दा ऐ इसदे अलावा
(ओह बी) जो गिल्ली मिट्टी दे थल्लै ऐ ॥ 7 ॥

لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ⑦

1. मूल शब्द 'ताहा' खंडाक्षरें चा नेई ऐ बल्के अरब देश दे बक्ख-बक्ख घरानें च इस शब्द दा अर्थ ऐ-संपूर्ण शक्तियें आहला पुरश। (फ़तहुल्लबयान) संपूर्ण शक्तियें आहले व्यक्ति कनै इस पासैं संकेत कीता गेदा ऐ जे पुरशार्थ दे सारे गुण, बीरता, धीरता, दानशीलता ते पाप बिरती दा पूरा मकाबला करने आहला। इन्हें गुणें च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गै सारें शा बद्ध समर्थ न। अर्थात् इक सर्वश्रेष्ठ पुरश च जो-जो गुण होने लोड़चदे न ओह सारे दे सारे तुंदे च उत्तम रूप च मजबूद है।

ते जेकर तू उच्ची अवाज च बोल्लें (तां इस कनै कोई फर्क नेई पौंदा) की जे ओह गुप्त गल्लै गी बी जानदा ऐ ते जो भलेआं गुप्त होंदी ऐ (उसी बी जानदा ऐ) ॥ 8 ॥

وَأَنْتَ تَجْهَرُ بِأَقْوَلٍ فَاتَّعِلْمَ السَّرِّ
وَأَخْفَى ۝

अल्लाह (ओह जात/हस्ती ऐ जे उस) दे सिवा कोई उपास्य नेई। ओहदे च नेकां सदगुण (सिफतां) न ॥ 9 ॥

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى ۝

ते (उस दे सबूत च अस आखने आं जे) क्या तेरे कश मूसा दी घटना पुज्जी ऐ (जां नेई) ॥ 10 ॥

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

(यानी) जिसलै उसनै इक अग्नि दिक्खी तां उसनै अपने घरै आहलें गी आखेआ (अपनी ज'गा) रुकी र'वो। मैं इक अग्नि' दिक्खी ऐ ममकन ऐ जे अऊं उत्थें जाइयै उस अग्नि चा कोई अंगारा^२ थुआड़े आस्तै बी लेई आमां जां अग्नि पर (अपने आस्तै कोई रुहानी) हदायत हासल करां ॥ 11 ॥

إِذْ أُنَارُ فَاقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي
أَسْتَنْارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ
أَوْ آجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ۝

फी जिसलै ओह उस (अग्नि) कश पुज्जेआ तां उसी अवाज' दिती गई जे हे मूसा! ॥ 12 ॥

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَمُوسَى ۝

अऊं तेरा रब्ब आं, इस आस्तै तू अपनी दमैं जुतियां' तुआरी दे, की जे तू उस पाक वादी 'तुवा' च ऐं ॥ 13 ॥

إِنِّي أَنَارُ بُكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ إِنَّكَ
بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًى ۝

1. लपज 'इक अग्नि' थमां पता लगदा ऐ जे हजरत मूसा आपू बी उसी कशफ समझदे हे। की जे जेकर ओह आम अग्नि होंदी तां ओह 'इक अग्नि' नेई आखदे बल्के अग्नि आखदे ते सचाई एह ऐ जे उनेंगी इक ज्योति लब्बी ही जो अग्नि दी शकली च ही। हजरत मूसा मसूस करदे हे जे जो कुछ नजरी आया ऐ ओह खुदा तआला दा इक करिश्मा ऐ। तां गै उनें रिश्तेदारें गी गलाया जे मैं इक अग्नि दिक्खी ऐ।
2. की जे ओह नजारा अग्नि दी शकली च हा इस आस्तै उसदे बारें च सारे शब्द रूपक ब'नियें बोल्ले गे हे यानी जेकर एह करिश्मा कुसै खास शब्द आस्तै ऐ तां अऊं अपने आस्तै हदायत हासल करड ते जेकर एह ज्योति कौम आस्तै ऐ तां अऊं थुआड़े आस्तै रोशनी ते हदायत ते तालीम (शिक्षा) दे साधन लेई औड जेहदे शा तुस फायदा लेई सकगे ओ।
3. इस दा एह मतलब नेई जे अग्नि च अल्लाह हा, बल्के मतलब एह ऐ जे अग्नि दा नजारा दस्सने आहला अल्लाह हा।
4. जुतियें दा मतलब संसारक ब्यहार ऐ। संसारक ब्यहार रिस्ते-नातें दे करिये बी होंदे न ते जाति दे कारण होंदे न। इस आस्तै सरबन्ध द'के चाल्लों दे होंदे न जिनेंगी दमैं जुतियां शब्द बरतियें दस्सेआ गेदा ऐ।

ते मैं तुगी (अपने आस्तै) चुनी लैता ऐ। इस आस्तै तेरे पासै जो वही कीती जंदी ऐ उस गी तूं सुन (ते ओहदे पर अमल कर) ॥ 14 ॥

अऊं यकीनन अल्लाह आं, मेरे सिवा कोई उपास्य नेई। इस लेई तूं मेरी गै अबादत कर, ते मेरी याद आस्तै नमाज कायम कर ॥ 15 ॥

क्यामत यकीनन औने आहली ऐ। ममकन ऐ जे अऊं उसी जाहर करी देआं, तां जे हर इक जीवै गी ओहदे अपने कर्म मताबक सिला दिता जा ॥ 16 ॥

इस आस्तै जो (शख्स) क्यामत पर ईमान नेई रखदा ओह अपनी इच्छाएँ दे मगर चलदा ऐ तुगी क्यामत पर ईमान आहनने थमां रोकी नेई देऐ, जिसदे नतीजे च तूं हलाक होई जाएँ ॥ 17 ॥

ते (असैं उस बेलै मूसा गी आखेआ जे) हे मूसा! एह तेरे सज्जे हत्थै च केह ऐ? ॥ 18 ॥

(उसनै) आखेआ एह मेरा सोटा ऐ, अऊं एहदा सहारा लैनां ते एहदे कनै अपनी बक्करियें आस्तै (बूहटें दे) पत्तर झाड़ना ते इसदे अलावा बी एहदे च मेरे लेई फायदे (छप्पे दे) न ॥ 19 ॥

उस पर उस (खुदा) नै फरमाया, हे मूसा! इस सोटे गी धरती पर सुट्टी दे ॥ 20 ॥

इस पर उसनै उसी धरती उपर सुट्टी दिता। जिस दे बा'द उसनै अचानक दिक्खेआ जे ओह सप्प ऐ ते दौड़ा करदा ऐ ॥ 21 ॥

इस पर (अल्लाह नै) फरमाया, इसी पकड़ी लै ते डर नेई। अस इसी फी इसदी पैहली हालती च लेई औने आं ॥ 22 ॥

وَأَنَا أَخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ۝

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي ۚ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۝

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ۝

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ۝

وَمَا تِلْكَ يَمِينُكَ يُمُوسَىٰ ۝

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسِبُ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَىٰ ۝

قَالَ أَلْقِهَا يُمُوسَىٰ ۝

فَالْقِهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ۝

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۖ سَعِيدٌهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ۝

ते अपने हथै गी कच्ची हेठ दबाई लै। जिसलै उसी कडगा तां ओह सफेद होग मगर बगैर कुसै रोगै^१ दे, एह इक होर नशान होग ॥ 23 ॥

وَأَصْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجُ بَيِّضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ آيَةً أُخْرَى ۝

(ते अस एह इस आसतै करगे) तां जे उस दे नतीजे च अस तुगी अपने बड्डे-बड्डे नशान दसगे ॥ 24 ॥

لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ۝

तू फिरऔन पासै जा, की जे उसनै उदंडता दा ब्यहार अखत्यार कीते दा ऐ ॥ 25 ॥ (रुकू 1/10)

﴿٢٥﴾

إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

(इस पर मूसा नै) आखेआ, हे मेरे रब्ब! मेरा सीना खोहली दे ॥ 26 ॥

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۝

ते जेहकी जिम्मेदारी मेरे उप्पर पाई गई ऐ उसी पूरा करना मेरे आसतै असान करी दे ॥ 27 ॥

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ۝

ते जेकर मेरी जबान उप्पर कोई गंड होऐ तां उसी बी खोहली दे ॥ 28 ॥

وَاخْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ۝

(इत्थें तक जे) लोक मेरी गल्ल असान्नी कन्नै समझन लगी पौन ॥ 29 ॥

يَفْقَهُوا قَوْلِي ۝

ते मेरे परिवार बिच्चा मेरा इक नायब (मदादी) बनाऽ ॥ 30 ॥

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ۝

(यानी) हारून गी जो मेरा भ्राऽ ऐ ॥ 31 ॥

هَارُونَ أَخِي ۝

ओहदे राहें मेरी ताकत गी मजबूत कर ॥ 32 ॥

اشْدُدْ يَدِي وَأَزِدْ لِي ۝

ते उसी मेरे कमै च शरीक कर ॥ 33 ॥

وَأَشْرِكْ فِي أَمْرِي ۝

तां जे अस दमै ज्यादा शा ज्यादा तेरी स्तुति करचै ॥ 34 ॥

كُنْ سَبِّحَكَ كَثِيرًا ۝

1. हजरत मूसा दी कताब तौरात ने एह जुलम कीते दा ऐ जे हथ सफेद होने दा कारण कोढ़ दस्से दा ऐ (दिकखो बाइबिल बाब 4 आयत 6) पर कुरआन मजीद जो हजरत इस्माईल दी संतान दे इक महापुरश उप्पर उतारेआ गेदा ऐ, ओह हजरत मूसा पर लाए गेदे इस अलजाम गी दूर करदा ऐ ते दसदा ऐ जे हथ सफेद ते कड्डेआ हा, पर उसदा सफेद होना कुसै रोगै कारण नथा।

ते ज्यादा शा ज्यादा तुगी याद करचै ॥ 35 ॥

وَنَذُرْكَ كَثِيرًا ۝

तू असेंगी खूब दिक्खा करना ऐं ॥ 36 ॥

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ۝

(अल्लाह नै) फरमाया, हे मूसा! जे किश तोह मंगेआ, तुगी दित्ता गेआ ऐ ॥ 37 ॥

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يُمُوسَى ۝

ते अस (इस शा पैहलें) इक बारिं होर बी तेरे उप्पर स्हान करी चुके दे आं ॥ 38 ॥

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ۝

जिसलै असें तेरी मां उप्पर वह्नी राहें सब किश उतारी' दित्ता जो (ऐसे मौकै) उतारना जरूरी हा ॥ 39 ॥

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۝

(जिसदी तफसील एह ऐ) जे इस (मूसा) गी ताबूत च रक्खी दे फी उस (ताबूत) गी दरेआ च रोहड़ी दे। फी (उस दे बा'द इयां होऐ जे) दरेआ साढ़े हुकम कनै उस (ताबूत) गी कंढै तक पुजाई देऐ (तां जे) उसगी ओह शख्स लेई जा जो मेरा बी ते उस (मूसा) दा बी दुश्मन ऐ ते तेरे पर मैं अपने पासेआ प्रेम नाजल कीता (यानी तेरे आस्तै लोके दे दिलें च प्रेम पैदा कीता) ते उसदा नतीजा एह होआ जे तू साढ़ी अक्खीं सामनै पलेआ' ऐं ॥ 40 ॥

أَنِ اقْدِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ ۚ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ ۚ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي ۝

(एह उस बेलै होआ) जिसलै तेरी भैन (कनै-कनै) चलदी जंदी ही ते आखदी जंदी ही जे हे लोको! क्या अ'के तुसेंगी उस जनानी दा पता दस्सां जो इसी पाली लैग ते इस चाल्ली

إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ ۖ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ

1. यूरोप दे किश विद्वान एह इतराज करदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै बाइबिल दियां गल्लां मदीनै जाने दे बा'द यहूदियें थमां सुनियें कुर'आन च लिखी दियां न। असल च हजरत ईसा दे हालात सूर: मर्यम च आए न ते हजरत मूसा दे सूर: ताहा च। एह दमै सूरतां इस्लाम दे शुरुआती काल दियां न। (बुखारी शरीफ) इस आस्तै एह इतराज ठीक नेई ऐ जे मदीने दे यहूदियें थमां सुनियें तुसें एह हालात ब्यान कीते। बल्के यहूदियें कनै मिलने थमां बड़ी पैहलें अल्लाह नै तुसेंगी इनें सारे हालातें थमां बा-खबर करी दित्ता हा।
2. यानी साढ़ी नगरानी च! (दिक्खो अकरब)

असैं तुगी तेरी मां पासै लौटाई दिता, तां जे उस दियां अक्खीं ठंडियां होई जान ते ओह गम नेई करै। ते (हे मूसा!) तोह इक आदमी गी कतल करी दिता हा। फी असैं तुगी उस गम थमां नजात (मुक्ति) बख्शी ते असैं तुगी होर केई इम्तिहाने च पाइयै चंगी चाल्ली अजमाया जिसदे बा'द तूं केई साल मद्यन दे लोके च रेहा। फी हे मूसा! (बल्ले-बल्ले) तूं उस आयु तक पुज्जी गेआ जो साढ़ा कम्म करने दे काबल होई ऐ ॥ 41 ॥

ते मै तुगी अपने आस्तै (रुहानी तरक्की दिंदे-दिंदे) त्पार कीता ॥ 42 ॥

(इस लेई जिसलै तूं उस आयु तक पुज्जी गेआ तां मै तुगी आखेआ जे) तूं ते तेरा भ्रा५ मेरे नशान लेइयै जाओ ते मिगी याद करने च कोई कुताही नेई करयो ॥ 43 ॥

तुस दमैं फ़िरऔन कश जाओ, की जे उसनै उददंडता अखत्यार करी लैती दी ऐ ॥ 44 ॥

ते तुस दमैं उस कनै लहीमगी कनै गल्ल-बात करो, ममकन ऐ जे ओह समझी जा जां (साढ़े शा) डरन लगै ॥ 45 ॥

दौनें अरज कीती, हे साढ़े रब्ब! अस डरने आं जे ओह साढ़े उप्पर ज्यादाती नेई करै जां साढ़े उप्पर हद्दा बाहरी सख्ती नेई करै ॥ 46 ॥

(अल्लाह नै) फरमाया तुस दमैं बिल्कुल नेई डरो, अऊं थुआढ़ै कनै आं (थुआड़ियां प्रार्थनां बी) सुनना ते (थुआड़ी हालत बी) दिक्खना ॥ 47 ॥

इस लेई दमैं उस कश चली जाओ ते उसी आखो अस दमैं तेरे रब्ब दे रसूल आं! इस

كَي تَقَرَّعَيْنَهَا وَلَا تَحْرَنَ ۖ وَقَتَلْتَ
نَفْسًا فَبَجَّيْلِكَ مِنَ الْعَمْرِ وَقَتَلْتَ
قُتُونًا ۖ فَلَيْتَ سِينٍ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۚ
ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يُمُوسَى ۝

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ۝

إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالْيَقِيْ وَلَا تَنِيَّا
فِي ذِكْرِيْ ۝

إِذْ هَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لِّئِنَّا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ
أَوْ يَخْشَى ۝

قَالَا رَبَّنَا إِنَّا خَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا
أَوْ أَنْ يَطْغَى ۝

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ
وَأَرَى ۝

فَأَتَيْنَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ

लेई साढ़े कनै बनी इस्राईल गी भेजी देऐ ते
उनेंगी कश्ट नेई देऐ। अस तेरे कश तेरे रब्ब
पासेआ इक बड्डा नशान लेइयै आए आं ते
(तुगी दस्सने आं जे) जो (शख्स साढ़ी आंहदी
दी) हदायत दे पिच्छें चलग (खुदा पासेआ)
ओहदे उपर सलामती नाजल होग ॥ 48 ॥

साढ़े उपर एह वह्मी नाजल कीती गोदी ऐ जे
जो कोई (खुदा दे नशान गी) झूठा आखग ते
पिटठ फेरी लैग, ओहदे उपर अजाब नाजल
होग ॥ 49 ॥

इस पर (फिरऔन नै) आखेआ, हे मूसा!
थुआड़ा दौनै दा रब्ब कु'न ऐ? ॥ 50 ॥

(मूसा नै) आखेआ, साढ़ा रब्ब ओह ऐ जिसनै
हर चीजै गी (उसदी जरूरत दे मताबक) अंग
प्रदान कीते दे न ते फी उनें अंगें थमां कम्म
लैने दा तरीका सखाए दा ऐ ॥ 51 ॥

(फिरऔन नै) आखेआ! (अगर एह गल्ल
ऐ) तां पैहले लोकें दी केह हालत ही (यानी
ओह ते इनें गल्लें गी नथे मनदे) उंदे कनै
केह सलूक होग? ॥ 52 ॥

(मूसा नै आखेआ) उनें लोकें दा इलम ते मेरे
रब्ब गी ऐ (उनें सारे दियां परिस्थितियां ओहदी)
कताब च सुरक्षत न। मेरा रब्ब नां ते भटकदा
ऐ, नां गै भुलदा ऐ ॥ 53 ॥

(ऊऐ ऐ) जिसनै इस धरती गी थुआड़े आस्तै
फर्श दे रूपै च बनाया ऐ ते थुआड़े आस्तै इस
च रस्ते बी बनाए दे न ते गासै थमां पानी
तुआरेआ ऐ, फी (तू उनेंगी एह बी आख जे)
असें उस पानी राहें केई चाल्ली दियें वनस्पतियें
दे जोड़े पैदा कीते दे न ॥ 54 ॥

مَعَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ ۚ وَلَا تَعْدِبْهُمْ
فَدَجْنُكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ ۖ وَالسَّلَامُ عَلٰى
مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ۝

إِنَّا قَدْ أُوحِىَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى
مَن كَذَّبَ وَتَوَلٰى ۝

قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمْ يُمُوسٰى ۝

قَالَ رَبُّنَا الَّذِىٓ أَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ
تَمَّ هٰدِى ۝

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولٰى ۝

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّىٓ ۖ فِى كِتٰبٍ
لَّا يَصِلُ رِبِّىٓ وَلَا يَنْسٰى ۝

الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا ۖ وَوَسَّلَكَ
لَكُمُ فِيهَا سُبُلًا ۖ وَانزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِٓ أَزْوَآجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتٰى ۝

इस आसतै तुस बी खाओ ते अपने चौखरें गी
बी चारो। एह्दे च समझदारी आहलें आसतै
केई नशान न ॥ 55 ॥ (रुकू 2/11)

असें तुगी इस धरती चा पैदा कीते दा ऐ ते
इस्सै च तुगी बापस परताई देगे ते इस्सै चा
तुगी दूई बारी कढगे ॥ 56 ॥

ते असें उस (फिरऔन) गी अपने हर चाल्ली
दे नशान दस्से, पर ओह फी बी झुठेरने दा हठ
करदा रेहा ते इन्कार गै करदा रेहा ॥ 57 ॥

ते आखन लगा (हे मूसा!) क्या तूं साढ़े कश
इस आसतै आया ऐं जे तूं अपनी जादुई चमत्कारी
गल्लें राहें असेंगी साढ़ी धरती थमां कड्ढी देऐं
॥ 58 ॥

(जेकर एह गल्ल ऐ) तां अस बी तेरे मकाबले
च ऊऐ नेहा करिश्मा/ जादू करो। इस लेई तूं
साढ़े बश्कार ते अपने बश्कार इक (समां ते)
थाहर नियुक्त कर, नां अस उस थमां पिच्छें
हटचै, नां तूं हटै ओह (इक ऐसा) मकान
(होऐ जो) साढ़े ते तेरे बश्कार इक-बराबर
होऐ ॥ 59 ॥

(इस पर मूसा नै) आखेआ! जे थुआड़े (साढ़े)
किट्ठे होने दा दिन (थुआड़ी) ईद दा दिन
होऐ ते जरा हारा सूरज चढ़ने उप्पर लोकें गी
ज'मा कीता जा ॥ 60 ॥

इस पर फिरऔन पिट्ठ मोड़ियै उठी गेआ ते
जो उपाऽ उस थमां ममकन होई सकदे हे
उसनै कीते ते फी (मूसा पासै) परतोआ ॥ 61 ॥

(उस लै) मूसा नै उनेंगी गलाया, हे लोको!
थुआड़ा निश्ट पटोऐ, अल्लाह उप्पर झूठ नेई
थोपो ऐसा नेई होऐ जे ओह तुसें गी अज्ञाब

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا
نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

وَلَقَدْ آرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

قَالَ أَجِئْتَنَا لِنُخْرِجَكَ مِنْ أَرْضِنَا
بِسِحْرِكَ يَمْوُئِي ۝

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا
أَنْتَ مَكَانًا سَوًى ۝

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ
النَّاسُ صُحًى ۝

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۝

قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۚ

राहें पीह सुट्टै, ते जो कोई (खुदा पर) झूठ
घड़दा ऐ ओह नकाम होई जंदा ऐ ॥ 62 ॥

एह सुनियै (फिरऔन ते उसदे साथी) आपस
च लड़न लगे ते गुस मनसूबे बनान लगे
॥ 63 ॥

(ते) उनें गलाया जे एह दमैं (मूसा ते हारून)
ते किश बी नेई सिर्फ जादुगर न, (जो) एह
चाहदे न तुसंगी थुआड़ी धरती परा अपने जादू
दे जोरें कड़ढी लान ते थुआड़े श्रेष्ठ धर्म गी
तबाह करी देन ॥ 64 ॥

इस आस्तै चाही दा ऐ जे तुस बी अपने उपाऽ
सोची लैओ। फी सारे दे सारे इक जल्थे दे
रूपै च आओ ते जो (शख्स) अज्ज जीतग
ओह जरूर सफलता हासल करग ॥ 65 ॥

(इस पर उनें लोकें जिनेंगी मूसा दे मकाबले
आस्तै फिरऔन नै सद्दे दा हा) गलाया जे
हे मूसा! जां तू (अपना उपाऽ) सुट्ट (यानी
जाह्र कर) जां अस तेरे थमां पैहलें सुट्टचै
॥ 66 ॥

(उसलै मूसा नै) गलाया (बेहतर एह ऐ) जे
तुस (अपना उपाऽ) सुट्टो (यानी जाह्र करो)
इस आस्तै (उनें जेहके उपाऽ कीते) ओहदे
नतीजे च उंदी रस्सियां ते उंदे सोटे मूसा गी
(उंदे माया-जाल कारण) इयां लब्धन लगे
आखो जे ओह दौड़ा करदे होन ॥ 67 ॥

ते मूसा अंदरो-अंदर डरी जन गेआ ॥ 68 ॥

(उसलै) असें वही कीती (हे मूसा!) डर नेई,
की जे तू नै गालब औगा ॥ 69 ॥

ते जो कुछ तेरे सज्जे हल्यै च ऐ उसगी धरती
पर सुट्टी दे। जे किश उनें कीते दा ऐ उस

وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَى ۝

فَتَنَّا زَعْوَا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا
النَّجْوَى ۝

قَالُوا إِنَّ هَٰذِهِ لَسَجْرٌ يُرِيدُنَ أَنْ
يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا
وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثُلَى ۝

فَاجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّوَصَفَّا ؕ
وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى ۝

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا
أَنْ نُّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ۝

قَالَ بَلْ أُلْقُوا ؕ فَإِذَا جِبَالُهُمْ
وَعَصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ
أَنَّهَُا تَسْعَى ۝

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى ۝

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ۝

وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا

सारे गी ओह नींगली जाग (यानी उसदा
भांडा फोड़ी देग) उनें जे किश कीते दा ऐ
ओह ते छल-कपट करने आहले लोकें दा
छल ऐ ते कपटी जिस पासेआ बी औंग
(खुदा दे मकाबले च) कामयाब नेई होई
सकदा ॥ 70 ॥

इस लेई (जिसलै मूसा दे सोदा सुट्टने दे
बा'द फिरऔन द्वारा सद्दे गेदे) चालबाज
(अपनी कमजोरी समझी गे तां ओह अपने
जमीर दी अवाज थमां) सजदे च डिग्गी पे ते
आखन लगे अस हारून ते मूसा दे रब्ब पर
ईमान ल्यौने आं ॥ 71 ॥

(इस पर फिरऔन नै) आखेआ, क्या तुस मेरे
हुकम थमां पैहले गै उस पर ईमान आहनदे
ओ (पता लग्गी गेआ ऐ जे) ओह थुआड़ा
सरदार ऐ जिसनै तुसंगी एह चलाकियां सखाई
दियां न। इस लेई (इस छल-कपट दे सिले
च) अरुं थुआड़े हत्थ-पैर (अपनी)
खलाफबरजी दी ब'जा करी कट्टी देड ते
(अरुं तुसंगी) खजूर दे तने कनै ब'नियै
सलीब पर लटकाई देगा ते तुसंगी पता लग्गी
जाग जे साढ़े चा कु'न ज्यादा सख्त ते चिरै
तक रौहने आहला अजाब देई सकदा ऐ ॥ 72 ॥

इस पर उनें (यानी जादूगिरें जां फिरऔन दे
पैहले साथियें) गलाया, अस तुगी उनें नशानें
पर प्रधानता नेई देई सकदे जो (खुदा पासेआ)
साढ़े कश आए न ते नां उस (खुदा) पर
जिसनै असंगी पैदा कीता। इस लेई जो तेरा
बस चली सकदा ऐ चलाई लै तू सिर्फ इस
दुनियां दी जिंदगी गी खत्म करी सकना ऐं
॥ 73 ॥

अस (हून) अपने रब्ब पर ईमान आहनी चुके
दे आं तां जे ओह साढ़े गुनाहें गी माफ करी

صَعَوْا ۖ إِنَّمَا صَعَوْا كَيْدَ سِحْرِ
وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

فَأَنقَى السَّحَرَةُ سَجْدًا ۖ قَالُوا آمَنَّا
بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ۝

قَالَ امْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ
لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ
فَلَا قِطْعَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِّنْ
خِلَافٍ وَلَا وَصْلَتِكُمْ فِي جُذُوعِ
النَّخْلِ ۚ وَتَعْلَمُونَ أَنِّيَأْ أَشَدُّ عَذَابًا
وَأَبْقَى ۝

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ
الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ
قَاضٍ ۖ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِنَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَتَنَا وَمَا

देऐ ते उस धोखेबाजी (दे मकाबले) गी बी माफ करी देऐ जेहदे आस्तै तोह असेंगी मजबूर कीता हा ते अल्लाह सारें शा बेहतर ऐ ते सारें शा ज्यादा कायम रौहने आहला ऐ ॥ 74 ॥

सचाई एह ऐ जे जो कोई शख्स अपने रब्ब दे सामनै मुजरम दी हैसियत च हाजर होंदा ऐ, उसी यकीनन ज्हनम मिलदा ऐ नां ओह ओहदे च मरदा ऐ नां जींदा रौहदा ऐ ॥ 75 ॥

ते जो शख्स मोमिन होने दी हालत च जिसलै जे ओह कनै-कनै नेक कर्म बी करदा होग उस (खुदा) कश और तां ऐसा हर शख्स उत्तम स्थान पाग ॥ 76 ॥

(ओह स्थान) म्हेशां रौहने आहले बाग (होडन) जिंदे ख'ल्ल नैहरां बगदियां होडन (ते) ओह उंदे च चिरे तगर रौहडन ते एह उस (शख्स) दा मनासब बदला ऐ जो पवित्तरता अखत्यार करदा ऐ ॥ 77 ॥ (रुकू 3/ 12)

ते असें मूसा गी वह्मी कीती ही जे मेरे बंदें (यानी अपनी कौम) गी रातों दे न्हरे च कडिडयै लेई जा, फी उनेंगी समुंदर च इक रस्ता दस्स जो खुश्क होऐ नां तुगी एह डर होग जे कोई (शख्स) आइयै पिच्छुआं पकड़ी लै ते नां तुस (समुंदर दी तबाही थमां) डरगे ओ (इस पर मूसा अपनी कौम गी लेइयै समुंदरें पासै गे) ॥ 78 ॥

ते फिरऔन अपने लश्कर लेइयै उंदे पिच्छें-पिच्छें चलेआ ते समुंदर ने उसगी ते उसदे साथियें गी बिल्कुल खट्टी लैता ॥ 79 ॥

ते फिरऔन नै अपनी कौम गी गुमराह कीता ते हदायत दा तरीका नेई दस्सेआ ॥ 80 ॥

أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

جَبَّتْ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَيَّ ۝

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي فَأَصْرَبَ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخْفُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى ۝

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ۝

وَأَصْلَ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَاهْدَى ۝

हे बनी इस्राईल! अस तुगी तेरे दुश्मनें शा छुटकारा दुआई चुके दे आं ते इसदे बा'द अस तेरे कनै तूर पर्वत दे सज्जे पासै मकाबले पर इक बा'यदा' करी चुके दे आं ते असें तेरे उप्पर तुरंजबीन ते बटेर बी उतारे हे (तां जे तेरे आस्तै खुराक मुहैया करन) ॥ 81 ॥

(ते आखेआ हा जे) जो कुछ असें तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा पवितर चीजां खाओ। ते उस (रिशक) दे बारे च अत्याचार थमां कम्म नेई लैना, तां जे ऐसा नेई होऐ जे तुंदे उप्पर मेरा प्रकोप उतरै ते जेहदे पर मेरा प्रकोप उतरदा ऐ। ओह (उच्चे दरजे थमां) गिरी जंदा ऐ ॥ 82 ॥

ते जेहका आदमी तोबा करै ते ईमान ल्यावै ते उसदे मताबक मनासब कर्म (बी) करै ते हदायत पाई जा तां अ'ऊं उसदे (बड्डे थमां बड्डे) गुनाह माफ करी दिन्ना होन्ना ॥ 83 ॥

ते (असें आखेआ) हे मूसा! तुस अपनी जाति दे लोकें गी छोड़ियै केहदे आस्तै तौले-तौले आई गे ओ? ॥ 84 ॥

(मूसा नै परते च) आखेआ जे ओह (लोक) पिच्छें-पिच्छें आवा दे न ते हे मेरे रब्ब! अ'ऊं तेरे कश इस आस्तै तौले आयां तां जे तूं (मेरे इस कम्मा पर) खुश होई जाएं ॥ 85 ॥

يَبْنِيْ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْكُمْ مِّنْ عَذُوْبِكُمْ وَاَعَدْنَا لَكُمْ جَانِبَ الظُّوْرِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۝

كُلُوْا مِّنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْعُوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَمَنْ يَّحِلَّلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ هَوٰى ۝

وَإِنِّيْ لَعَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صٰلِحًا ثُمَّ اهْتَدٰى ۝

وَمَا اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوْسٰى ۝

قَالَ هُمْ اَوْلَآءُ عَلٰى اَنْرٰى وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ۝

1. मुकाबले पर अल्लाह दा बा'यदा एह हा जे जेकर इस्राईल दी संतान अपनी कताब तौरात पर आचरण करदी रोहग तां अल्लाह उनेंगी बरकत देग पर इस्राईल दी संतान दे दूए भाग ईसाइयें उनें आदेशें चा 'सब्ब' अर्थात् शनिवार गी छोड़ी दिता जियां के आपू ईसाई विद्वान इसी मनदे न। ईसाइयें इक रूमी राजा दे आखने पर शनिवार गी जो 'सब्ब' दा दिन हा बदलियै ऐतवार दे दिनै गी "सब्ब" दा दिन घोशत कीता। दूए पासै यहूदियें इस चाल्ली प्रतिज्ञा भंग कीती जे अज़रा नबी गी खुदा बनाई लैता, फी सधारण जनता ते अलग्ग रेही बार-बार हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी हत्या करने दे प्रयत्न कीते गे, हालांकि थुआड़े औने दा बा'यदा तौरात च हा। तुंदे शा पैहलें हज़रत मसीह दी हत्या करने दे प्रयास बी कीते गे हे।

(इस पर खुदा नै) आखेआ, असें तेरी कौम
गी तेरे बा'द इक अजमैश च पाई दिता ऐ ते
सामिरी नै उनेंगी गुमराह करी दिता ऐ ॥ 86 ॥

इस पर मूसा अपनी कौम पासै गुस्से कनै
भरे दे उदास-उदास परतोई आए (ते अपनी
कौम गी) आखेआ, हे मेरी कौम! क्या
थुआड़े रब्ब नै थुआड़े कनै इक अच्छा
बा'यदा नथा कीता क्या उस बा'यदे दे पूरा
होने च कोई देर होई गेई ही जां तुस चांहदे
हे जे थुआड़े उप्पर थुआड़े रब्ब पासेआ
कोई प्रकोप नाजल होऐ, सो तुसें मेरे बा'यदे
गी रद्द करी दिता ॥ 87 ॥

उनें आखेआ असें तेरे बा'यदे गी अपनी मरजी
कनै रद्द नेई कीता बल्के फिरऔन दी कौम
दे गैहनें दा जेहका बोझ साढ़े उप्पर लद्दी
दिता गोआ हा। उसगी असें सुट्टी दिता ते
इस्सै चाल्ली सामिरी नै बी उसगी सुट्टी दिता
॥ 88 ॥

फी उसनै उंदे आस्तै (यानी साढ़े आस्तै) इक
बच्चे दा पुतला त्यार कीता हा, जेहदे चा इक
निरर्थक अवाज' निकलदी ही फी (उसनै ते
ओहदे साथियेँ) आखेआ जे एह थुआड़ा बी
ते मूसा दा बी खुदा ऐ ते ओह इसी भुल्ली
(पिच्छेँ छुड़ी) गोआ ऐ ॥ 89 ॥

(बे-शक्क सामिरी ते उसदे साथियेँ ऐसा
कीता) मगर क्या ओह आपू नेई दिखदे हे
जे ओह बच्चा उंदी कुसै गल्लै दा जवाब
नथा दिंदा ते नां उनेंगी कोई नुक्सान पुजाई
सकदा ऐ ते नां फायदा पुजाई सकदा ऐ
॥ 90 ॥ (सूकू 4/13)

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ
وَأَصْلَهُمُ السَّامِرِيُّ ۝

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ
أَسِفًا قَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ
وَعَدًا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ
أَرَدْتُمْ أَنْ يَحْلَ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوعِدِي ۝

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا
وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِّنْ زِينَةِ الْقَوْمِ
فَقَذَفْنَا فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ۝

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ
فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى
فَنَسِيَ ۝

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا
وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

ते हारून नै (मूसा दे बापस औने शा बी) पैहलें उनेंगी आखी दिते दा हा जे मेरी कौम! तुसें गी इस (बच्छे) राहें अजमाइश च पाया गेआ ऐ ते थुआड़ा रब्ब ते रहमान (खुदा) ऐ। इस लेई मेरा अनुसरण करो ते मेरे हुकम गी मनो (ते शिर्क नेई करो) ॥ 91 ॥

(मगर उस जिद्दी कौम नै) आखेआ, जिच्चर मूसा साढ़े पासै बापस नेई आवै अस बराबर इस दी पूजा च लगे रौहगे आं ॥ 92 ॥

(जिसलै मूसा बापस आए तां उनें हारून गी) आखेआ हे हारून! जिसलै तोह् अपनी कौम गी गुमराह् होंदे दिक्खेआ हा तां तुगी कुस नै म'ना कीता हा? ॥ 93 ॥

जे तू मेरे पद-चि'नें पर नेई चलें? क्या तोह् मेरे हुकम दी ना-फरमानी कीती? ॥ 94 ॥

(हारून नै) आखेआ, हे मेरी मां दे पुत्तर! नां मेरी दाढ़ी (दे बाल) पकड़ ते नां मेरे सिरै दे बाल/सराल (पकड़) अऊं ते इस गल्ला थमां डरी गेदा हा जे तू एह् निं आखें जे तोह् बनी इस्राईल कनै फुट्ट पाई दिती ऐ ते मेरी गल्ला दा ख्याल नेई रक्खेआ (जे कौम च संगठन र'वै) ॥ 95 ॥

(इस पर मूसा सामिरी कनै मुखातब होए ते) गलाया हे सामिरी! तेरा केह् मामला ऐ? ॥ 96 ॥

उसने आखेआ, मैं ओह् किश दिक्खेआ जो इनें लोकें नथा दिक्खे दा ते मैं उस रसूल (यानी मूसा) दियें गल्लें चा किश अपनाई लैतियां (ते किश नेई अपनाइयां) फी (जिसलै वक्त आया तां) मैं इनें (अपनाई दियें गल्लें) गी बी छोड़ी दिता ते मेरे अंतस नै इयै चीज मिगी अच्छी करियै दस्सी ही ॥ 97 ॥

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومِ
إِنَّمَا قُتِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ
فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ①

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى
يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ②

قَالَ يَهُرُودُ مَا مَنَّكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا ③

أَلَا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ④

قَالَ يَنْتَوِمُ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا
بِرَأْسِي ⑤ إِنَّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ
بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ⑥

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ إِسْمَاعِيلُ ⑦

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ
قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا
وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ⑧

(मूसा नै) आखेआ, अच्छा तू जा, तेरी इस दुनियां च इयै स'जा ऐ जे तू इस (दुनियां) च हर इक गी ए आखदा र'मैं जे (मिगी) छूहो नेई (यानी मिगी मूसा नै गंदा करार देई दिते दा ऐ) ते (मूसा नै सामिरी गी एह बी आखेआ जे) तेरे आसतै इक समां निश्चत ऐ (यानी स'जा दा) जिसी तूं टलाई नेई सकगा ते तूं अपने उपास्य पासै दिक्ख जेहदे सामनै बेहिये तूं उसदी पूजा करदा होंदा हा, अस उसी जलागे' ते फी उसगी समुंदरै च सुट्टी देगे ॥ 98 ॥

थुआड़ा उपास्य ते सिर्फ अल्लाह ऐ जिसदे सिवा होर कोई उपास्य नेई, ओह हर इक चीजै गी जानदा ऐ ॥ 99 ॥

इस चाल्ली अस तेरै सामनै पैहले लोकें दियां खबरां ब्यान करने आं ते असें तुगी अपने पासेआ जिक्र (यानी कुरआन) अता कीता ऐ ॥ 100 ॥

जो एहदे शा मूह फेरी लैग ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै इक बौहत बड़डा बोझ चुक्कग। ॥ 101 ॥

(ऐसे लोक) इस हालत च क्या चिरै तगर रौहडन ते क्यामत आहलै ध्याड़ै एह (बोझ) होर बी कश्टकारी होग। ॥ 102 ॥

जिस दिन बिगल बजाया जाग ते उस दिन मुजरमैं गी अस इस हालत च उठागे जे उंदियां अक्खीं नीलियां² होडन ॥ 103 ॥

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ إِلَى إِلْهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۝

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۝

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۝

خُلِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ۝

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۝

1. ईसाई लेखक एह इतराज करदे न जे बच्छा ते सुन्ने दा हा ते सुन्ना जलियै सुआह नेई होई सकदा। इसदा उत्तर एह ऐ जे सामिरी दा मकसद धोखा देना हा। इस लेई उस बच्चे दे पुतले दे मूह च ते पूछल च लक्कड़ी दे खोल लाने जरूरी हे तां जे हवा दे आँने-जाने पर अवाज निकलै। इस लेई जिसलै पुतला फूकेआ गेआ तां कनै गै लक्कड़ी दे खोल बी सुआह होई गे; जिसी हजरत मूसा नै सुन्ने दी रेतू कनै गै दरेआ च सुटाई दिता।
2. इत्थें एह गल्ल स्पष्ट करी दिती गेई ऐ जे इत्थें यूरोपी जातियें दा बर्णन ऐ जिंदियां अक्खीं नीलियां होंदियां न। अगली आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे ओह अपनी तरक्की दे बा'द त्रट्टी/बरबादी बेलें आखडन जे अस ते सिर्फ दस्स रेहदे आं यानी दस्स सदियां ते यूरोपी कौमें दी तरक्की दा समां बी इन्ना गै बनदा ऐ।

ओह आपस च बल्लें-बल्लें गल्लां करडन जे
तुस ते सिर्फ दस्स (सदियां इस दुनियां च
हाकम) रेह ओ ॥ 104 ॥

يَتَحَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۝

अस उसगी खूब जानने आं जो ओह आखडन
जिसलै उंदे चा सारें शा ज्यादा¹ उंदे धर्म पर
चलने आहला आखग जे तुस ते सिर्फ थोड़ा
हारा समां² गै ठैहरे रेह ओ ॥ 105 ॥
(रुकू 5/14)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ
أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۝

ते ओह तेरे शा फ्हाड़ें बारै पुछदे न तूं आखी
दे जे उनेंगी मेरा रब्ब पुट्टियै सुट्टी देग
॥ 106 ॥

وَيَعْلَمُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا
رَبِّي نَسْفًا ۝

ते उनेंगी इक पद्धरा मदान बनाइयै रक्खी देग
॥ 107 ॥

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۝

ते नां ते तूं ओहदे च कोई मोड़ दिखगा ते नां
कोई उचाई ॥ 108 ॥

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۝

उस दिन लोक पुकारने आहले दे पिच्छें चली
पौडन जिस दी तलीम च कोई त्रुटी³ नेई होग
ते रहमान (खुदा दी अवाज) दे मकाबले च
(इन्सानें दियां) अवाजां दबोई जाडन उसलै तूं
सवाए खुसर-फुसर⁴ दै किश निं सुनी सकगा
॥ 109 ॥

يَوْمَ يَذِيَّتُيَعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ
وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا
تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۝

1. घोप जां ऐसा गै कोई बड़डा ईसाई।
2. जिसलै अज्ञाब आँदा ऐ तां अराम ते तरक्की दा समां बड़ा थोड़ा सेही होंदा ऐ। इससै पासै इस आयत च इशारा ऐ।
3. अर्थात् बड़डे ते शक्तिशाली लोक। (अक्रब)
4. यानी जिसलै दूई जातियें दी तबाही होनी शुरू होई जाग ते फ्हाड़ें जनेही मजबूत कौमां तबाह होइयै मलिया-मेट होई जाडन। उसलै लोक नबी गी मन्नन लगी पौडन जेहदी तलीम च कोई त्रुटी नेई होग। यानी हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह स.अ.व., जियां के पवितर कुरआन च कुरआनी तालीम बारै बार-बार तरीफ आँदी ऐ।
5. यानी डरै दे मारे अवाजां दबोई जाडन।

उस दिन शफ़ाअत' (सफ़ारश) सिवाए उसदे जिसदे हक़ च शफ़ाअत करने दी अजाजत रहमान (ख़ुदा) देग ते जिसदे हक़ च गल्ल करने गी ओह पसंद करग, कुसैगी बी फायदा नेई देग ॥ 110 ॥

ओह जो कुछ उंदे अगें औने आहला ऐ उसगी बी जानदा ऐ ते जे किश उंदे पिच्छें बीती चुके दा ऐ उसगी बी जानदा ऐ ते ओह अपने इलम राहें उस (ख़ुदा) दा घराओ नेई करी सकदे ॥ 111 ॥

ते (उस दिन) जिंदा ते कायम रौहने ते कायम रक्खने आहले (ख़ुदा) दे सामनै सारे बड्डे लोक (अदब कनै) झुकी जाडन ते जो जुलम करग ओह नकाम रौहग ॥ 112 ॥

ते जिसनै वक्त दी जरूरत मताबक कर्म कीते दे होडन ते ओह मोमिन बी होग, ओह नां ते कुसै किसम दे जुलम शा डरग ते नां कुसै किसम दी हक्क तलफ़ी (हक्क मरोने) थमां ॥ 113 ॥

ते इसै चाल्ली असें इस (कताब) गी अरबी जबान दे क़ुरआन दी सूरत च उतारे दा ऐ ते इस च हर चाल्ली सचेत करने आहली गल्लें गी तफ़सील कनै ब्यान कीते दा ऐ तां जे एह संयम धारण करन जां एह (क़ुरआन) उंदे आस्तै (ख़ुदा दी) याद दा समान (नमें सिरेआ) पैदा करै ॥ 114 ॥

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۝

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ
خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا يَخَفْ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ۝

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا
فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ
يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۝

1. इस आयत च ईसाइयें दे मंतव्य दा खंडन कीता गेदा ऐ जे ओह हज़रत मसीह गी 'शफ़ी' (सफ़ारश करने आहला) आखदे न, बल्के इस आयत च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे शफ़ी होने दी घोशना कीती गेदी ऐ, की जे सिर्फ़ ऊऐ न जेहके रहमान पर ईमान आहने दे संबंध च जोर दिंदे न ते जिंदी सफ़ारश गी क़ुरआन नै मनासब मन्ने दा ऐ, पर ईसाई धर्म इस दे बरुद्ध रहमानियत दे गुण दा इन्कार करदा ऐ। इस आस्तै इस आयत च सफ़ारश दी अजाजत सिर्फ़ हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गी गै दिती गेदी ऐ।

इस लेई अल्लाह जो बादशाह ऐ, बड़ी शान आह्ला ऐ ते म्हेशां कायम रौहने आह्ला ऐ ते तूं कुरआन (दी वह्दी) उतरने थमां पैहलें इसदे बारै जल्दी थमां कम्म निं लै ते (म्हेशां एह) आख्दा रौह जे हे मेरे रब्ब! मेरे इलम गी बधाऽ ॥ 115 ॥

ते असें इस शा पैहलें आदमी गी (इक गल्ला दी) तकीद कीती ही मगर ओह् भुल्ली गेआ ते असें भलेआं जाची लैता जे उसदे दिलै च सादा हुकम तोड़ने बारै कोई पुख्या इरादा नेई हा ॥ 116 ॥ (रुकू 6/15)

ते (एह बी याद करो जे) जिसलै असें फरिशें गी आखेआ जे आदम (दी पदायश दे शुक्रिये च खुदा) गी सजदा करो तां इब्लीस दे सिवा सारें सजदा कीता। उसने इन्कार कीता ॥ 117 ॥

उस पर असें (आदम गी) आखेआ, हे आदम! एह (इब्लीस) यकीनन तेरा ते तेरे साथियें दा दुश्मन ऐ। इस लेई तुसें दौनें (गरोहें) गी एह जन्नत थमां कइदी निं देऐ उसदे नतीजे च तूं (ते तेग हर साथी) मसीबत च पेई जा ॥ 118 ॥

यकीनन इस¹ (जन्नत) च तेरे आस्तै एह (पक्का) ऐ तूं भुक्खा-नंगा नेई रभें (ते नां तेरे साथी) ॥ 119 ॥

ते नां तूं प्यासा रभें ते नां भुप्पा च जलें ॥ 120 ॥

इस पर शतान नै उसदे दिलै च भरम² पाई दिता (ते) आखेआ, हे आदम! क्या अऊं

فَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ
بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ
وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ۝

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَتَسَى وَلَمْ
نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ۝

فَقُلْنَا يَا آدَمُ ارْكَبْ هَذَا عَدُوَّكَ
وَلِرِزْوَجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ
فَتَشْفَى ۝

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ۝

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ۝

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ

1. इयां सेही होंदा ऐ जे एह सारें थमां पैहलकी शिक्षा ऐ जो हजरत आदम गी मिली ही। यानी तेरी कहुमत दा कतून ऐसा होऐ जे उस दा इस-इस चाल्ली नतीजा निकलै।
2. दिक्खो सूर:आराफ़ टिप्पणी आयत 21 नोट 5

तुगी इक ऐसे बूहटे दा पता देआं जो सदा-
बहार ऐ ते ऐसी बादशाही (दा पता देआं) जो
कदें फनाह् नई होग ॥ 121 ॥

उस पर उनें दौनें (यानी आदम ते उसदे
साथियें) उस बूहटे परा किश खादा (यानी
उसदा मजा/सुआद चकखेआ) जिस पर उंदी
दौनें दियां कमजोरियां उंदे पर खु 'ल्ली गेइयां
ते ओह् दमैं अपने उप्पर जन्त दी शोभा दे
समान' (अर्थात् शुभ कर्म) लपेटन लगी पे ते
आदम ने अपने रब्ब दी ना-फरमान्नी कीती
इस आस्तै ओह् स्हेई रस्ते थमां भटकी गेआ
॥ 122 ॥

उस दे बा'द उसदे रब्ब नै उसी चुनी लैता ते
ओह्दे उप्पर रैहम दी नगाह् पाई ते स्हेई
तरीकाकार दस्सी दिता ॥ 123 ॥

(ते खुदा नै) आखेआ, तुस दमैं (गरोह) इस
थमां सारे दे सारे निकली जाओ। तुंदे चा केई
केइयें दे दुश्मन होउन इस लेई अगर थुआइ
कश मेरी तरफा हदायत आवै ते जेह्का मेरी
हदायत पर चलग ओह् कदें बी गुमराह् नई
होग ते नां कदें तबाही च पौग ॥ 124 ॥

ते जेह्का शख्स मेरे चेता कराने दे बावजूद
मुंह फेरी लैग। उसी दुखें भरोचा जीवन मिलग
ते क्यामत आहलै ध्याइ अस उसी अ'न्ने दे
रूपै च दुआलगे ॥ 125 ॥

(जिस पर) ओह् आखग, हे मेरे रब्ब! तोह्
मिगी अ'न्ना बनाइयै की दुआलेआ, हालांके
अऊं ते चंगी चाल्ली दिक्खी सकदा हा ॥ 126 ॥

أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ
لَّا يَبُلَى ۝

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سُوَاتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ۝

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ فَلَمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِّنِّي هُدًى
فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَصِلْ وَلَا يَشْقَى ۝

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً
ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ۝

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ
بَصِيرًا ۝

(उस पर खुदा) फरमाग, तेरे कश बी ते मेरी आयतां आइयां हियां जिनेंगी तोह भुलाई दिता हा इस लेई अज्ज तुगी बी (खुदा दी रैहमत दे बटवारै मौकै) छोड़ी दिता जाग ॥ 127 ॥

ते जेहका खुदाई कनून थमां बाहर होई जंदा ऐ ते अपने रब्ब दी आयतें पर ईमान नेई आहनदा, ओहदे कनै इयां गै होदा ऐ ते (एह ते सिर्फ दुन्याबी सलूक ऐ) आखरत दा अजाब इस थमां बी ज्यादा सख्त ते चिरै तक चलने आहला ऐ ॥ 128 ॥

क्या इनें लोकेँ गी (इस गल्ला थमां) हदायत हासल नेई होई जे इंदे थमां पैहलें होई चुकी दी कौमैं बिच्चा मती-सारियें गी असें हलाक करी दिता। एह (लोक) उंदे घेरें च चलदे-फिरदे न एहदे च अकली आहले लोकेँ आसै बड़े नशान न ॥ 129 ॥ (रुकू 7/16)

ते जेकर इक गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें नेई होई चुकी दी होंदी ते समां बी निश्चत नेई होई चुके दा होंदा तां (इनें कौमैं आसै) अजाब स्थाई बनी जंदा (ते इक लम्मे अरसे तगर जारी रौहदा) ॥ 130 ॥

इस लेई जो कुछ एह (लोक) आखदे न तूं ओहदे पर सबर कर (की जे तेरे रब्ब दी इयै रीति ऐ जे रैहम थमां कम्म लैता जा) ते सूरज चढ़ने ते डुब्बने थमां पैहलें उसदी प्रशंसा दे कनै-कनै उसदी स्तुति बी करा कर ते रातीं दे बक्ख-बक्ख हिस्सें च बी ते (इस्सै चाल्ली) दिनै दे सारे हिस्सें च बी उस दी स्तुति करा कर, तां जे (उसदी किरपा गी हासल करियै) तूं खुश होई जाएं ॥ 131 ॥

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا ۖ
وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ۝

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ
بِآيَاتِ رَبِّهِ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ
وَأَبْقَى ۝

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ
الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِنِهِمْ ۖ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى ۝

وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ
لِزَامًا وَاجِلٌ مِّنْهُ ۖ

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۖ
وَمِنْ أَنَايِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ
لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۝

ते असें उनें लोकेँ चा किश लोकेँ गी संसारक
जीवन दी चमक-दमक दे समान देई रखे दे
न तू उंदे पासै अपनियां दमै अक्खीं फाड़ी-
फाड़ी नेई दिक्ख, (की जे एह समान उनेंगी
इस आस्तै दिता गेदा ऐ) जे अस ओहदे राहें
उंदी अजमाइश लैचै, ते तेरे रब्ब दा दिते दा
रिशक सारें शा अच्छा ते सदा आस्तै रौहने
आह्ला ऐ ॥ 132 ॥

ते तू अपने परिवार गी नमाज दी तकीद करदा
रौह ते तू आपू बी उस (नमाज) पर कायम
रौह। अस तेरे शा रिशक नेई मंगदे, बल्के
अस तुगी रिशक देआ करने आं ते संयम दा
नतीजा गै बेहतर होँदा ऐ ॥ 133 ॥

ते ओह आखदे न जे की ओह साढ़े कश
अपने रब्ब पासेआ कोई नशान नेई आहनदा।
क्या इंदे कश ऐसा नशान नेई आया, जैसा के
पैहली कताबें च ब्यान होई चुके दा ऐ ॥ 134 ॥

ते जेकर अस उनेंगी उस (रसूल) थमां पैहलें
कुसै अजाब राहें हलाक करी दिंदे तां ओह
आखदे, हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़े पासै कोई
रसूल की नेई भेजेआ। (जेकर तू ऐसा करदा)
तां अस तेरे नशानें पिच्छें चली पौंदे। इस शा
पैहलें जे अस जलील ते रुसवा (पतित) होई
जंदे ॥ 135 ॥

तू आखी दे, हर इक शख्स अपने अंजाम दे
इंतजार च ऐ इस लेई तुस बी (अपने अंजाम
दा) इंतजार करदे रौह। ते तुस तौले गै सेही
करी लौगे ओ जे केहड़ा शख्स सिद्धे रस्ते
उप्पर चलने आहलें ते हदायत पाने आहलें
बिच्चा ऐ (ते केहड़ा नेई) ॥ 136 ॥ (रुकू 8/
17)

وَلَا تَمْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ
أَرْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
لِنُقْتِلَهُمْ فِيهِ ۖ وَرَزَقَ رَبِّكَ حَيْرَ
وَأَبْقَى ۝

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا
لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۚ
وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ۝

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ۖ أَوَلَمْ
تَأْتِهِمْ بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ
لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا
فَتَنبِئَ إِلَيْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ
وَنُخْرَىٰ ۝

قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا ۚ
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ
السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ۝

سُورَةُ الْاَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ وَثَلَاثُ عَشْرَةَ آيَةً وَسَبْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-अम्बिया

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ तेरां आयतां ते सत्त रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

लोकें थमां स्थाब लैने दा मौका लागै आई
चुके दा ऐ मगर ओह (फी बी) गफलत च
(पेदे) न ते मूह फेरा करदे न ॥ 2 ॥

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ②

उंदे कश उंदे रब्ब पासेआ कर्दे बी कोई नमीं
याद दिहानी (अर्थात् अनुस्मरण) नेई औंदी पर
ओह उसी सुनदे बी जंदे न ते उसदा मौजू बी
डुआंदे जंदे न ॥ 3 ॥

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ
إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ③

उंदे दिल गफलत (ला परबाही) च पेदे न।
ओह लोक जिनें जुलम कीता, छप्ये-गुज्जे
सलाह-सूतर करदे रौहदे न (ते आखदे न) जे
(दिखदे नेई) एह शख्स तुंदे आंगर गै इक मनुख
ऐ फी की तुस इसदी फरेबी गल्लें च औंदे ओ,
हालांके तुस चंगी चाल्ली जानदे ओ ॥ 4 ॥

لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ ۖ وَأَسْرُوا النَّجْوَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلَكُمْ ۖ أَفَتَأْتُونَ السَّحَرَاءَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ④

(इनें गल्लें गी सुनियै हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह
स.अ.व. नै) आखेआ मेरा रब्ब जानदा ऐ उनें
सारी गल्लें गी जो गासै च (आखियां जंदियां
न) ते (उनें गी बी) जो धरती उप्पर (आखियां
जंदियां) न ते ओह बड़ा सुनने आह्ला (ते)
बड़ा जानने आह्ला ऐ ॥ 5 ॥

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑤

बल्के उन्हें (यानी बरोधियों) ते इत्थें तक आखी
दिता ऐ जे एह् (कलाम) ते परेशान सुखने
न। बल्के (परेशान सुखने बी नेई) इसने
बदो-बदी एह् गल्लां अपने पासेआ बनाई
लैतिथां न बल्के ओह् इक कवि-सभाऽ रक्खने
आह्ला आदमी ऐ (जेह्दे दमाकै च केई
चाल्ली दे ख्याल उठदे रौहदे न) इस लेई
चाही दा ऐ जे सादै कश कोई नशान लेई
आवै जिस चाल्ली जे पैहले रसूल¹ चमत्कारें
कनै भेजे गे हे ॥ 6 ॥

इंदे थमां पैहली बस्तियें बिच्चा बी जिनेंगी
असें हलाक करी दिता हा कोई ईमान नथा
ल्याया तां फी के एह् ईमान लेई औडन ॥ 7 ॥

ते अस तेरे शा पैहलें (बी म्हेशां) मरदें गी
गै रसूल बनाइयै भेजदे होंदे हे ते अस इंदे
पासै वल्ली करदे हे ते (हे इन्कार करने
आह्लेओ!) अगर तुस (एह् गल्ल) नेई जानदे
तां कताब आहलें थमां पुच्छियै दिक्खी लैओ
॥ 8 ॥

ते असें इनें रसूलें गी ऐसा जिसम नथा दिते दा
जे ओह् खाना नेई खंदे होन ते नां ओह्
सधारण आयु भोगने आहले लोक हे ॥ 9 ॥

ते असें जो बा'यदा उंदे कनै कीते दा हा उसी
पूरा करियै दस्सेआ ते उनेंगी ते उंदे सिवा
जिनेंगी चाहया (दुश्मनें थमां) मुक्ति दित्ती ते
जेह्के हद थमां अगें बधने आहले हे उनेंगी
हलाक करी दिता ॥ 10 ॥

असें थुआड़े पासै इक ऐसी कताब उतारी ऐ जेह्दे
च थुआड़ी महानता दे समान न क्या तुस बुद्धी
थमां कम्म नेई लैंदे ॥ 11 ॥ (रूकू 1/1)

بَلْ قَالُوا أَصْغَاتُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ
بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا
أَرْسَلْنَا الْآلُوفُونَ ①

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا
أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ②

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَجُلًا تَوْحِيً
إِلَيْهِمْ فَتَلَوْنَا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ③

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا آلَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ④

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ
نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ⑤

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑥

1. मक्का नवासी काफर अल्लाह पासेआ भेजे जाने आहले रसूलें गी नथे मनदे। उंदा एह इतराज तन्जिया ऐ,
उसदा मतलब एह ऐ जे तू आपू आखना जे पैहले रसूलें केई नशान आहंदे हे, फी तू की नशान नेई आहनदा।

ते किन्नियां गै बस्तियां न जो जुलम करदियां
होंदियां हियां जे असें उनें गी कट्टियै रक्खी
दिता ते उंदे बा'द इक होर कौम पैदा करी
दित्ती ॥ 12 ॥

इस लेई जिसलै (हलाक होने आहले लोकें)
साढ़े अज़ाब गी मसूस कीता तां (ओहदे थमां
बचने आसतै) दौड़न लगे ॥ 13 ॥

(उसलै असें गलाया) दौड़ो नेई, ते उनें चीजें
पासै जिंदे राहें तुस सुखी जीवन गुजारी सकदे
हे ते अपने घरें पासै बापस जाओ तां जे
थुआड़े शा थुआड़े कर्म बारै सुआल कीता जा
॥ 14 ॥

इस दा उनें एह जवाब दिता जे ऐ अफसोस!
अस ते (जिंदगी भर) जुलम गै करदे रेह
॥ 15 ॥

ते ओह इयै गल्ल आखदे रेह, इत्थें तक जे
असें उनें गी इक बड़्ही गेदी फसलै आंगर
करी दिता। जेहदी सारी शोभा बरबाद होई
चुकी दी ही ॥ 16 ॥

ते असें गासै गी ते धरती गी ते जे किश इनें
दौनें दे बश्कार ऐ। सिर्फ खेद दे तौर पर पैदा
नेई कीता (बल्के ईदी रचना बिच इक खास
मकसद हा) ॥ 17 ॥

जेकर असें कोई दिल खुश करने दा कोई
आयोजन करना होदा, तां उसी अस अपनै
कश गै रखदे ॥ 18 ॥

पर अस ते सच्च गी झूठे उप्पर देई मारने आं
तां ओह उसदा सिर तोड़ी दिंदा ऐ ते ओह
(झूठ) झट्ट गै नस्सी जंदा ऐ ते तेरे पर तेरी
गल्ला कारण अफसोस ऐ ॥ 19 ॥

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً
وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَرْكُضُونَ ﴿١٣﴾

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ
فِيهِ وَمَسْكَنَكُمْ فَاعْلَمُوا لَكُمْ تَنْتَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٥﴾

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ
حَصِيدًا آمَحْدِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لْعَيْنٍ ﴿١٧﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَا تَخَذُ لَهُ
مِنْ لَدُنَّا إِنَّ كُنَّا لَفَاعِلِينَ ﴿١٨﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ
فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا
تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

ते जेहके बी वजूद गासै च न ते धरती च न सब उससै दे न ते जेहके उसदे लागै न ओह उस दी अबादत थमां मूह नेई मोड़दे ते नां (उस थमां) थकदे न ॥ 20 ॥

ओह रातीं बी ते दिनें बी स्तुति करदे न ते ओह इस थमां नेई रुकदे ॥ 21 ॥

क्या इनैं लोकें धरती थमां उपास्य बनाई लैते न ते ओह (मखलूकात यानी संसार ते इस च होने आहली सारी चीजें गी) पैदा करदे न ॥ 22 ॥

अगर इनैं दौनें (यानी धरती ते गास) च अल्लाह दे सिवा होर बी उपास्य होंदे तां एह दमैं तबाह होई जंदे। इस लेई अल्लाह जो (अर्श) गासै दा बी रखे ऐ सारी जुटियें शा पाक ऐ ते इनैं (गल्लें) शा बी जो ओह आखदे न ॥ 23 ॥

जो कुछ ओह करदा ऐ उसदे बारै ओह कुसै गी जवाबदेह नेई होंदा। हालांकि ओह (लोक) जवाबदेह होंदे न ॥ 24 ॥

क्या उनें इस दे सिवा उपास्य बनाई लेदे न? तां आखी दे जे अपना प्रमाण ल्याओ। एह (कुरआन) ते उंदे आसतै बी, जो मैरे कनै न, सम्मान' दा साधन ऐ ते जेहके मेरे शा पैहलें होई चुके दे न उंदे आसतै बी प्रतिश्ठा दा कारण ऐ मगर इंदे चा मते-हारे लोक सच्च गी नेई पनछानदे इस लेई इस थमां मूह फेरदे न ॥ 25 ॥

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَ اللَّهِ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ مِنْ قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ۝

1. अर्थात् इक शा बद्ध उपास्यें आसतै जरूरी हा जे उंदे चा हर इक उपास्य इक नमां सूर्य मंडल बनांदा। बरना उंदे चा कोई बी उपास्य नेई ठरहाया जाई सकदा ते जेकर इक थमां बद्ध सूर्य मंडल होंदे तां कुदरत दे कनून बी बक्ख-बक्ख होंदे। जिसदी ब'जा करी दुनियां चक्करें च पेई जंदी ते तबाह होई जंदी।
2. 'पैहले लोकें आसतै' इस चाल्ली जे पैहले रसूलें बारै उंदे अनुयाइयें जो जो झुठ घड़ी रखे दे हे कुरआन नै ओह सब दूर करी दिते न ते इस चाल्ली पैहलकें ते खिरलें आसतै शर्फ दा मूजब (यानी सम्मान दा साधन) बनी गेआ।

ते असें तेरे शा पैहलें जिने बी रसूल भेजे दे न अस उंदे चा हर-इक पासै एह वह्नी करदे हे जे हकीकत एह ऐ जे अऊं इक गै खुदा आं। इस लेई (सिर्फ) मेरी गै उपासना करो ॥ 26 ॥

ते (एह लोक) आखदे न जे रहमान (खुदा) नै पुत्तर बनाई लेदा ऐ (उंदी गल्ल स्हेई नेई) ओह ते हर कमजोरी शा पाक ऐ। सच्च एह ऐ जे (जिनें गी एह पुत्तर आखदे न) ओह खुदा दे किश बंदे न जिनें गी खुदा पासेआ इज्जत मिली दी ऐ ॥ 27 ॥

ओह खुदा दे आखे थमां इक शब्द बी बद्ध नेई आखदे ते ओह ओहदे हुकमें दा पालन करदे न ॥ 28 ॥

ओह (खुदा) उस गी बी जानदा ऐ जो भविक्ख च उंदे अगें औने आहला ऐ ते उसी बी जो ओह पिच्छें छोड़ी आए न ते ओह सिवाए उसदे, जेहदे आस्तै खुदा नै एह गल्ल पसंद कीती होऐ, कुसै आस्तै शफाअत (सफारश) नेई करदे ते ओह उसदे खौफ कन्नै कंबदे रौहदे न ॥ 29 ॥

ते जो बी उंदे बिच्चा एह आखै जे अऊं खुदा दे सिवा उपास्य आं अस उसी ज्हन्नम च सुट्टी देगे ते अस जालमें गी इयै सिला दिंदे रौहने आं ॥ 30 ॥ (रुकू 2/2)

क्या काफरें एह नेई दिक्खेआ जे धरती ते गास दमैं बंद हे, इस लेई असें उसी खोहली¹ दिता

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ۝

لَا يَسْأَلُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ۝

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ۝

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلِكُ نَجْرِي بِهِ جَهَنَّمَ ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ

1. अर्थात् जिन्ना चिर अल्लाह नै वह्नी नेई ही भेजी गास ते धरती दी हदायत पाने दा कोई साधन नेई हा, मगर जिसलै असें उसी खोहलेआ ते वह्नी नाजल कीती उसलै हदायत दे साधन पैदा होई गे ते साबत होई गेआ जे अल्लाह दी वह्नी दे बगैर कोई जीवन नेई। इहानगी दी गल्ल ऐ जे लोक फी बी ईमान नेई आहनदे। मजूदा साईस नै बी एह साबत करी दिता ऐ जे जिसलै कोई नमां सूर्य जगत पैदा होंदा ऐ तां पैहलें ओह इक गेंद (खिन्नु) आंगर होंदा ऐ। फी अंदरूनी चक्कर कन्नै उसदे कंठे (कनारे) दूर-दूर तक छंडे जंदे न ते नमैं मंडल बनी जंदे न जो अंदरूनी धुरी दे चक्कर चक्कर खान लगी पौंदे न ते इक नमां सूर्य-मंडल बनी जंदा ऐ।

ते असें पानी राहें हर सजीव चीजै गी जींदा कीता ऐ। इस लेई क्या ओह ईमान नेई आह् नदे?
॥ 31 ॥

ते असें धरती च प्हाड़ बनाए तां जे ऐसा निं होऐ जे ओह (यानी धरती) उंदै (यानी धरती आहलें) समेत सख्त भुंचाल कनै ग्रसित होई जा। ते असें धरती पर खुल्ले-डुल्ले रस्ते बी बनाए तां जे एह लोक उंदे राहें (बक्ख-बक्ख थाहरें तक) पुज्जी सकन ॥ 32 ॥

ते असें गासै गी इक मजबूत छत (यानी रक्षा दा साधन) बनाया ऐ ते फी बी ओह उसदे नशानें (यानी गासै थमां जाहर होने आहले नशानें) थमां (जेहके उंदे फायदे आस्तै न) मूह मोड़ी लैंदे न ॥ 33 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै रात ते दिन गी ते सूरज ते चनै गी पैदा कीते दा ऐ। एह सब (अकाश दे सियारे यानी ग्रैह) अपने-अपने अक्स पर बिना कुसै रोक-रकावट चला करदे न ॥ 34 ॥

ते तेरे शा पैहलें असें कुसै बी शख्स गी मती लम्मी आयु नेई बख्शी। जेकर तू मरी जाए तां क्या ओह गैर-ममूली आयु हासल करियै जींदे रेही सकदे न ॥ 35 ॥

हर जान मौत चक्खने आहली ऐ। ते अस तेरी परीक्षा चंगी ते बुरी परिस्थितियें च करगे ते आखर च तुगी सादे पासै गै परताइयै ल्यांदा जाग ॥ 36 ॥

ते जिसलै तुगी काफर दिखदे न तां तुगी सिर्फ इक तुच्छ चीज समझदे न (ते आखदे न) क्या इयै शख्स ऐ जो थुआड़े उपास्यें दियां जुटियां गनांदा ऐ। हालांके ओह आपू रहमान (खुदा) दे जिकर दा इन्कार करदे न ॥ 37 ॥

وَالْأَرْضُ كَانَتْ تَرْتَفِفُهُمَا وَجَعَلْنَا
مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ
تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سَبِيلًا
لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ
عَنِ الْيَهُامِ مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ
أَفَأَنْ مِتَ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً
وَإِنَّا لَتَرْجِعُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا رَأَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَخَذُوا نَفْسَكَ
إِلَّا هُزُوًا هَذَا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ
وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَفَرُونَ ﴿٣٧﴾

इन्सान दे अंदर काहलपुने दा मादा रकखेआ
गेदा ऐ, इस लेई (याद रकखो) अऊं तुसेंगी
अपने नशान दसगा, इस आस्तै तुस काहलपुने
थमां कम्म नेई लैओ ॥ 38 ॥

ते (सुनियै) ओह आखदे न जे जेकर तुस
लोक (यानी मुसलमान) सच्चे ओ तां एह
बा'यदा कदू पूरा होग ॥ 39 ॥

जेकर काफर लोक इस घड़ी गी जानी लैंदे
जिसलै के ओह अपने मूहें ते अपनी पिट्ठीं
परा अगग हटाई नेई सकडन ते नां कुसै द्वारा
उंदी मदाद कीती जाग (तां ओह इन्नी शेखी
निं मारदे) ॥ 40 ॥

पर (ओह अजाब) अचानक गै उंदे कश आई
जाग ते उनेंगी रूहान करी देग इस आस्तै ओह
उसी रद्द करने च समर्थ नेई होडन ते नां
उनेंगी (कोई) मोहलत दिती जाग ॥ 41 ॥

ते तेरे शा पैहलें जेहके रसूल होई चुके दे न
उंदा बी मजाक डुआया गोआ हा, पर नतीजा
एह होआ जे जिनें (लोकें) उनें रसूलें दा
मौजू डुआया हा उनेंगी उनें गल्लें गै आइयै
घेरी लैता जिंदे राहें ओह नबियें दा मौजू
डुआंदे होंदे हे ॥ 42 ॥ (रकू 3/3)

तू आखी दे जे तुसें गी रातीं जां दिनै बेलै
रहमान/खुदा दी पकड़ै थमां कु'न बचाई सकदा
ऐ? पर (सचाई एह ऐ जे) ओह अपने रब्ब
दे जिकर थमां मूह मोड़ा करदे न ॥ 43 ॥

क्या उंदा समर्थन करने आहले कोई (सच्चे)
उपास्य हैन जेहके उनेंगी साढ़े अजाब थमां
बचाई लैडन? ओह (उपास्य) ते आपू अपनी
जानें दी बी रक्षा नेई करी सकदे ते नां साढ़े
मकाबले च कोई उंदा साथ देई सकदा ऐ ॥ 44 ॥

حَقِّقْ الْإِنْسَانَ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي
فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ۝

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ
عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ
ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُصَرُّونَ ۝

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ
فَحَقَّ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

قُلْ مَنْ يَكْلُو كُمُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ
الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ
مُعْرِضُونَ ۝

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا
لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ
مِنَّا يَصْحَبُونَ ۝

सचाई एह ऐ जे असें उनेंगी बी ते उंदे बब्ब-
दादें गी बी बड़ा माल-मत्ता दिते दा हा। इत्थें
तक जे उंदे पर इक लम्मा अरसा बीती गेआ।
इस लेई क्या ओह एह नेई दिखदे जे अस उंदे
देशै पासै बधा करने आं ते उसी कनारें। थमां
घटांदे जा करने आं। तां केह (इस थमां इयै
नतीजा निकलदा ऐ जे) ओह (साढ़े पर)
गालब आई जाडन? ॥ 45 ॥

तूं उनेंगी आखी दे जे अऊं ते तुसेंगी वह्नी राहें
सचेत करा करना ते (चंगी चाल्ली जानना
जे) जिसलै (रुहानी) बैहरे गी सोहगा कीता
जा तां ओह अवाज नेई सुनी सकदे ॥ 46 ॥

ते जेकर उनेंगी तेरे रब्ब दे अजाब दी गर्मी दा
कोई थपेड़ा छहोई जा तां ओह जरूर आखडन,
साढ़े पर अफसोस! अस ते जुलम गै करदे रेह
॥ 47 ॥

ते अस क्यामत आहलै रोज ऐसे तोल दे
साधन (यानी पूरा तोलने आहले साधन) पैदा
करगे जे जिंदे कारण कुसै जान पर रती हारा
जुलम बी नेई कीता जाग ते जेकर इक राई
दे दाने बरोबर (कोई कर्म) होग तां अस
(उसगी) पेश करी देगे ते अस लेखा लैने च
काफ़ी (समर्थ) आं ॥ 48 ॥

ते असें मूसा ते हारून गी सच्च ते झूठ च फर्क
करी देने आहला नशान बख्शे दा हा ते रोशनी
बख्शी दी ही। ते संयमिये आस्तै इक याद
दुआने (कराने) आहली शिक्षा बख्शी दी ही
॥ 49 ॥

ओह (संयमी) जो अपने रब्ब थमां गैब च
(ओहलै बी) डरदे न ते जेहके जज़ा ते स'ज़ा
(यानी इनाम ते दंड) थोने दी निश्चत घड़ी
थमां बी डरदे रौहदे न ॥ 50 ॥

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ
عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي
الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ
الْغَالِبُونَ ۝

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنْذَرُونَ ۝

وَلَيْسَ مَسْئَلُهُمْ نَفْحَةً مِنْ عَذَابِ
رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَوْمَلْنَا إِنَّنَا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ
فَلَا تَظْلِمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ
حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا
حُسْبِينَ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ
وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ
السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ۝

1. यानी देश दिया हद्दों ते नमी नसलां मुसलमानें दे अधीन औंदियां जा करदियां न।

وَهَذَا ذِكْرُ مُبَرِّكٍ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥١﴾

﴿٥١﴾

ते एह (कुरआन) चेता कराने आहली इक ऐसी कताब ऐ, जिस च सारी गासी (शमानी) कताबें दियां खूबियां (गुण) बगियै आई गेदियां होन उसी असें उतारे दा ऐ इस लेई क्या तुस ऐसी कताब दा इन्कार करदे ओ? ॥ 51 ॥ (रुकू 4/4)

ते असें इस थमां पैहलें इब्राहीम गी अच्छी सूझ-बूझ ते योग्यता प्रदान कीती ही, ते अस उस दी अंदरूनी हालत थमां वाकफ हे ॥ 52 ॥

जिसलै उसनै अपने पिता ते अपनी कौम गी आखेआ, जे एह कनेहियां मूरतां न जिंदे अगें तुस बैठे दे रौहदे ओ? ॥ 53 ॥

उनें गलाया असें अपने बब्ब-दादें गी दिक्खेआ हा जे ओह इंदी अबादत करदे हे ॥ 54 ॥

उसनै आखेआ, तां तुस बी ते थुआड़े (बड़के) बब्ब-दादे बी इक खुल्ली गुमराही च जकड़ोए दे हे ॥ 55 ॥

उनें गलाया, क्या तू साढ़े कश इक हकीकत लेइयै आया ऐं जां तू साढ़े कनै मजाक करा करना ऐं ॥ 56 ॥

(इब्राहीम नै) गलाया सच्च एह ऐ जे थुआड़ा रब्ब शमानें दा बी रब्ब ऐ ते धरती दा बी रब्ब ऐ (ऊऐ ऐ) जिसनै इनेगी पैदा कीते दा ऐ ते अऊं थुआड़े सामनै इस गल्ला दा गुआह आं ॥ 57 ॥

ते उसनै गलाया, खुदा दी कसम! जिसलै तुस पिट्ट फेरियै उठी जागे ओ तां अऊं थुआड़ी मूरतियें बरुद्ध इक पक्की योजना बनागा ॥ 58 ॥

फी उसनै उंदे (मूरतियें दे) टुकड़े-टुकड़े करी दिते सवाए उंदे चा बड्डी (मूरतियें)

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥٢﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٤﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٥﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٦﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذِكْرِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

وَتَاللَّهِ لَا كِيدَنَّ أَصْنَامُكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٨﴾

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كَيْبَرًا ۗ لَهُمْ لَعَلَهُمْ

إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿۵۰﴾

दे तां जे ओह (इक बारी फी) ओहदे कश
औन ॥ 59 ॥

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِإِلَهِنَا إِنَّهُ لَمِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿۵۱﴾

इस पर उनें गलाया जे साढ़े उपास्ये कनै एह
व्यहार कुसनै कीता ऐ ऐसा करने आह्ला
यकीनन जालमें बिच्चा ऐ ॥ 60 ॥

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ
إِبْرَاهِيمُ ﴿۵۲﴾

(उसलै किश दूए लोकें) गलाया, असें इक
जुआन गभरू गी जिसदा नांऽ इब्राहीम ऐ,
उंदी कमजोरियां दसदे सुनेआ ऐ ॥ 61 ॥

قَالُوا فَأَتُوا بِهِ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَشْهَدُونَ ﴿۵۳﴾

(उसलै कौम दे सरदारें) गलाया, (जेकर
एह गल्ल ऐ तां) उस शख्स गी सारे लोकें
दे सामनै आहनो तां जे ओह (उस दे बारै)
कोई फैसला करन ॥ 62 ॥

قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِإِلَهِنَا
يَا بَرُّهُيمُ ﴿۵۴﴾

फी उनें गलाया, हे इब्राहीम! क्या तोह साढ़े
उपास्ये दी एह हालत बनाई ऐ? ॥ 63 ॥

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا
فَسَلُّوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿۵۵﴾

इब्राहीम नै गलाया जे (आखर) कुसै करने
आहले नै ते एह कम्म जरूर कीते दा ऐ। एह
सारें शा बड़डा बुत्त सामनै खड़ोते दा ऐ जेकर
ओह बोल्ली सकदे होन तां उंदे शा (यानी
इस बुत्त थमां बी ते दूए बुत्तें थमां बी) पुच्छी
दिक्खो ॥ 64 ॥

فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿۵۶﴾

इस पर उनें अपने सरदारें पासै ध्यान दिता ते
गलाया-सच्ची गल्ल तां इय्यै ऐ जे जालम तुस
गै ओ ॥ 65 ॥

ثُمَّ نَكْسُوا عَلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ
مَا هَؤُلَاءِ يَتَّبِقُونَ ﴿۵۷﴾

ते ओह लोक सिरें दे भार खडेरी दिते गे
(यानी ला-जवाब करी दिते गे) ते उनें गलाया
जे तूं जानना ऐं जे एह (बुत्त) बोलदे नेई न
॥ 66 ॥

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا

(इब्राहीम नै) आखेआ तां केह तुस अल्लाह
दे सिवा ऐसी शै दी उपासना करदे ओ जेहकी

नां ते तुसेंगी फायदा देई सकदी ऐ, नां नुकसान पुजाई सकदी ऐ ॥ 67 ॥

(अस) थुआड़े पर अफसोस (करने आं) ते उस पर बी जिसदी तुस अल्लाह दे सिवा अबादत करदे ओ, क्या तुस अकली शा कम्म नेई लैदे ॥ 68 ॥

(इस पर ओह रोहें होइयै) बोल्ले-इस शख्स गी जाली देओ ते अपने उपास्यें दी मदद करो, जेकर तुसें किश करने दा इरादा कीते दा ऐ ॥ 69 ॥

उसलै असें गलाया, हे अग्नि! तूं इब्राहीम दी खातर ठंडी बी होई जा ते एहदे आसतै सलामती दा मूजब बी बनी जा ॥ 70 ॥

ते उनें एहदे कनै किश बुग ब्यहार करना चाहया मगर असें उनेंगी नकाम बनाई दिता ॥ 71 ॥

ते असें उसी बी ते लूत गी बी उस धरती पासै लेई जाइयै बचाई लैता जेहदे च असें सारे ज्हांनें आसतै बरकतां रक्खी दियां हियां ॥ 72 ॥

ते असें उसी इस्हाक बी प्रदान कीता ते याक़ूब बी पोतरे दे रूपै च (प्रदान कीता) ते असें सारे गी नेक बनाया ॥ 73 ॥

ते असें उनेंगी (लोकें दा) इमाम/मुखिया बनाया। ओह साढ़े हुकमै कनै उनेंगी हदायत दिंदे हे ते असें उंदे पासै नेक कम्म करने ते नमाज़ कायम करने ते ज़कात (दान) देने आसतै वह्दी कीती ते ओह सारे साढ़े उपासक हे ॥ 74 ॥

ते (असें उसी) लूत (बी बख्शेआ) जिसी असें हुकम¹ बी अता कीता ते इलम बी। ते

لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ۝

أَفِ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ ۝

قُلْنَا إِنَّا نُكُونُ بَرْدًا وَسَلْماً عَلَىٰ إِبراهيمَ ۝

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْآخِزِينَ ۝

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ۝

وَوَهَبْنَا لَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۝ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ۝

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا تَاغِيذِينَ ۝

وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ

1. मूल शब्द हुकम दा अर्थ ऐ जे उनेंगी ऐसा ज्ञान प्रदान कीता जेहदे राहें ओह लोकें दे फैसले करी सकदे हे।

उसी उस बस्ती थमां मुक्ति दित्ती जेहकी अत्त
गै गंदे कम्म करदी ही ओह (यानी लूत दे
शेहरे च रोहने आहले) इक बड़ी बुरी कौम
यानी ना-फरमान है ॥ 75 ॥

ते असें उसी (यानी लूत गी) अपनी रैहमत
च दाखल कीता ओह साढ़े नेक बंदें बिच्चा
हा ॥ 76 ॥ (रुकू 5/5)

ते (याद कर) नूह गी जिसलै उसनै इस
(यानी इब्राहीम दी घटना) शा पैहलें (असेंगी)
पुकारेआ। ते ओहदी दुआ सुनी। इस लेई
असें उसगी बी ते ओहदे परिवार गी बी इक
बड़्डी घबराट थमां मुक्ति दित्ती ॥ 77 ॥

ते असें उसदी उस कौम दे मकाबलै मदद
कीती जिसनै साढ़ी नशानियें गी झुटेरेआ हा।
ओह बौहत बुरी कौम ही इस लेई असें उनें
सारें गी गरक करी दित्ता ॥ 78 ॥

ते (याद कर) दाऊद गी बी ते सुलेमान गी
बी जिसलै जे ओह दमै इक खेती दे झगड़े
बारै फैसला करा करदे हे। उस बेल्लै जिसलै
जे इक कौम दे सधारण' लोक उसी खाई गे
हे (यानी तबाह करी गे हे) ते अस उंदे
फैसले दे गुआह हे ॥ 79 ॥

असें असल मामला सुलेमान गी समझाई दित्ता।
ते सारें गी गै असें हुकम ते इलम प्रदान कीता
(फैसला करने दी शक्ति ते ज्ञान प्रदान कीता
हा) ते असें दाऊद दे कन्नै पर्वत बासियें
(यानी चरिंदें ते परिंदें) गी बी कम्म लाई

مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَسَقِينَ ۝

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ
الضَّالِّينَ ۝

وَتَوَحَّأَ إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا
لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ۝

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ۝

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ ۖ وَكُنَّا
لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۖ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا
وَعِلْمًا ۖ وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ
يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۖ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ۝

1. मूल शब्द 'गनम' दा अर्थ भिड्ड-बक्करियां होंदा ऐ मुहावरे च अक्सर सधारण लोकें गी भिड्ड-बक्करियां
गै आखेआ जंदा ऐ। आयत दा भाव एह ऐ जे हजरत दाऊद दे गुआंढी सधारण लोक डाकू बगैरा उंदे देश
दे लोकें गी नुकसान पुजांदे हे। हजरत दाऊद नै अपने देश दी रक्षा आस्तै उंदे हमलें गी रोकेआ ते उनें अड़ोस-
पड़ोस दे लोकें कन्नै समझोता करिये अपने देश गी उंदे हमलें थमां बचाई लैता।

दिता हा ओह सब अल्लाह दी स्तुति करदे हे
ते अस एह सब किश करने दी समर्थ रखदे
हे ॥ 80 ॥

ते असें उसी इक लबास' बनाने दा गुर सखाया
हा तां जे ओह लड़ाई च थुआड़े प्राणें दी रक्षा
करै। इस लेई क्या तुस शुकर्गजार बनगे ओ?
॥ 81 ॥

ते असें सुलेमान आस्तै तेज चलने आहली
हवा गी बी उसदे अधीन करी रक्खे दा हा।
जेहकी उसदे हुकमै मताबक उस धरती पासै
चलदी' ही जेहदे च असें बरकत रक्खी दी ही
ते अस सब किश जानने आं ॥ 82 ॥

ते किश उद्दंडी' (सिर फिरे) लोक ऐसे हे
जेहके ओहदे आस्तै समुंदरें च गोते लांदे हे
ते एहदे अलावा होर बी कम्म करदे हे ते
अस उंदे आस्तै नगरानी दा कम्म करदे हे
॥ 83 ॥

ते (तूं) अय्यूब (गी बी याद कर) जिसलै
उसनै अपने रब्ब गी पुकारियै गलाया जे मेरी
दशा एह ऐ जे मिगी तकलीफ नै आई घेरे दा
ऐ ते हे खुदा! तूं ते सारे रैहम करने आहलें
थमां ज्यादा रैहम करने आहला ऐं ॥ 84 ॥

इस लेई असें उसदी दुआ सुनी ते जो तकलीफ
उसी पुज्जी दी ही उसी दूर करी दिता ते उसी
उसदा परिवार बी दिता ते उंदे अलावा अपने

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ
لِتُخَصِّنْكُمْ مِّنْ بِأْسِكُمْ ۖ قَبُلْ أَنتُمْ
شُكْرُونَ ﴿٨١﴾

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي
بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
وَكَتَبْنَا بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمِينَ ﴿٨٢﴾

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَن يُغْوِصُونَ لَهُ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ ۖ وَكَتَبْنَا لَهُم
حَفِظِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ
وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٨٤﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

1. लड़ाई मौकै रक्षा आस्तै कबच बनाना सखाया हा।

2. हज़रत सुलेमान दे समुंदरी ज्हाज शाम देश दे उत्तरी हिस्से थमां समान लेइयै दक्खन पासै ओंदे होंदे हे यानी फ़लस्तीन पासै। इस आयत च उससै पासै संकेत ऐ।

3. इस ज'गा मूल शब्द 'शतान' बिद्रोहियें ते उद्दंडियें आस्तै बरतोए दा ऐ। फ़ारस दी खाड़ी दे कंठै बास करने आहले घमंडी लोक सुलेमान दी सेवा करदे होंदे हे ते ओहदे आस्तै फ़ारस दी खाड़ी थमां मोती कड़्ही आहनदे हे जेहके बहरीन ते मस्कद दे अलाकें च मती मातरा च होंदे न ते बड़ी कसरत कनै कड़्हे जंदे न।

पासेआ किरपा करदे होई होर बी प्रदान कीते ते असें इस घटना गी उपासना करने आहलें आस्तै इक नसीहत दा मूजब बनाया ऐ ॥ 85 ॥

ते इस्माईल' गी बी (याद कर) ते इद्रीस गी बी ते जुल्किफल गी बी। एह सारे दे सारे सबर करने आहले हे ॥ 86 ॥

ते असें इनें सारें गी अपनी रैहमत च दाखल कीता हा ते ओह सब सदाचारी हे ॥ 87 ॥

ते जन्नून (अर्थात् यूनुस गी बी याद कर) जिसलै ओह गुस्से दी हालत च उठी गेआ ते दिलै च पूरा यकीन हा जे अस उसी तंग नेई करगे। इस लेई उसने असें गी बिपता दे समै पुकारेआ (ते आखेआ) जे तेरे सिवा कोई उपास्य नेई तू पाक ऐं। अऊं यकीनन जुलम करने आहलें बिच्चा हा ॥ 88 ॥

इस लेई असें उसदी प्रार्थना गी सुनेआ ते गम थमां छुटकारा दिता ते अस इसै चाल्ली मोमिनै गी छुटकारा दिंदे रौहने आं ॥ 89 ॥

ते ज़करिया' गी बी (याद कर) जिसलै उसनै अपने रब्ब गी पुकारेआ हा ते आखेआ हा हे मेरे रब्ब! मिगी इक्कला नेई छोड़। ते तू बारस होने आहलें च सारें थमां बेहतर ऐं ॥ 90 ॥

ते असें उसदी दुआऽ सुनी ते उसी यह्या प्रदान कीता ते ओहदी घरे-आहली गी ओहदी खातर नरोआ करी दिता। ओह सारे लोक नेक कम्म

مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَن لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٨﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُخَيِّجُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٩٠﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا

1. इस ज'गा इस्माईल, इद्रीस ते जुल्किफल दा बर्णन किट्ठा कीता गेदा ऐ। हालांके एह बक्ख-बक्ख समै दे नबी न। किट्ठा जिकर करने दी ब'जा एह ऐ जे एह सब नबी गैर तशरीह हे (यानी इनेंगी शरीअत यानी धार्मिक विधान नेई हा मिले दा) ते मसीबतें दा शकार होए। पवित्र कुर'आन नै बी इंदे सारें च इक जैसा गुण करार दिते दा ऐ। इसै कारण अगें जन्नून दा बी बर्णन कीता गेदा ऐ।
2. हज़रत ज़करिया दा जिकर इस थाहर इस आस्तै कीता ऐ जे एहदे बा'द हज़रत मर्यम ते उसदे पुतरै दा बर्णन ऐ जो हज़रत ज़करिया दे समे दे ते उंदे रिश्तेदार हे।

करने च तौल करदे हे ते असेंगी प्रेम ते भै कनै पुकारदे हे ते साढ़ी खातर नमरता- पूर्ण जिंदगी बसर करदे हे ॥ 91 ॥

ते उस जनानी' गी बी(याद कर) जिसनै अपने नामूस(सतीत्व) दी रक्षा कीती इस लेई असें ओहदे पर अपना किश कलाम नाज़ल कीता ते उसगी ते ओहदे पुतैरै गी दुनियां आस्तै इक नशान² बनाया ॥ 92 ॥

एह थुआड़ा संप्रदाय इक गै संप्रदाय ऐ। ते अऊं थुआड़ा रब्ब आं । इस लेई तुस मेरी गै अबादत करो ॥ 93 ॥

ते उनें (यानी नबियें दे बरोधियें) अपने दीन (धर्म) गी टुकड़े-टुकड़े (करियै अपनी इच्छा मताबक इक टुकड़े गी अखत्यार) करी लैता ऐ(हालांके) ओह सारे साढ़े पासै परताए जाने आहले न ॥ 94 ॥ (रुकू 6/6)

इस लेई जेहका आदमी परिस्थिति मताबक कर्म करग ते कनै गै ओह मोमिन बी होग, तां उसदी कोशश गी रद्द नेई कीता जाग ते अस ओहदे नेक कर्म गी लिखियै रखगे ॥ 95 ॥

ते हर इक बस्ती जिसी असें हलाक (तबाह) कीते दा ऐ ओहदे आस्तै एह फैसला करी दिता गेदा ऐ जे उसदे बसनीक परतियै इस दुनियां च नेई औडन। ॥ 96 ॥

इत्थे³ तक जे जिसलै याजूज ते माजूज आस्तै दरोआजा खोहली दिता जाग ते ओह हर इक

يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ ۝

وَالَّتِي أَحْصَيْتُ فُرُجَهَا فَقَفَحْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَهَا وَأَبْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۝

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ۝

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ إِلَيْنَا رُجْعُونَ ۝

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَكْفُرْ أَلَسَعِيمٌ ۖ وَإِنَّا لَهُ كَنُتُبُونَ ۝

وَحَرَّمْ عَلَى قَرِيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۝

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ

1. स्त्री (जनानी) शब्द राहें हजरत मर्यम पासै संकेत कीता गेदा ऐ जिनें अपने आपैगी बुराई थमां दूर रक्खेआ।
2. बदकिस्मती कनै मुसलमानें एह समझी लैता ऐ जे हजरत मर्यम ते हजरत ईसा मसीह दे सिवा दूआ कोई आदमी नशान जां चमत्कार नेई हा। हालांके कुरआन मजीद दे हर खंड दा नाँस आयत जां चमत्कार ऐ। इस लेई हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. जिंदे पर सारा कुरआन उतारे दा ऐ सारा चमत्कारों दा भंडार ऐ।
3. इस दा एह मतलब नेई जे याजूज ते माजूज थमां पैहलें दियां सारियां कोमां जीदियां होई जाडन बल्के इसदा एह मतलब ऐ जे याजूज ते माजूज जिसलै सारे संसार च छाई जाडन तां पिछड़ी दी जातियें च दबारा चुस्ती-फुरती ते आत्म सम्मान जागी जाडन ते ओह दबारा तरक्की करन लगी पौडन। जैसा के अज-कल होआ करदा ऐ। इसै दा नाँस इस थाहर पुनस्थान रक्खेआ गेदा ऐ।

फाड़ी ते हर इक समुंदरै दी लैहरें परा दलांघां
भरदे संसार च फैली जाडन ॥ 97 ॥

ते (अल्लाह दा) सच्चा बा'यदा लागै आई
जाग तां उस बेलै काफरें दियां अक्खीं फट्टी'
दी फट्टी रेही जांडन ते ओह आखडन । साढ़े
पर अफसोस! अस ते इस ध्याड़े दे बारै बड़ी
भुल्ल च पेदे रेह बल्के अस लोक ते जालम
हे ॥ 98 ॥

(उस बेलै आखेआ जाग जे) तुस बी ते जिनें
चीजें दी अल्लाह दे सिवा उपासना करदे ओ
सारी दी सारी जहन्म² दा बालन बनडन तुस
सारे ओहदे च दाखल होगे ॥ 99 ॥

जेकर एह (झूठे उपास्य जिनेंगी तुस खुदा
मनदे ओ) सच्चें गै खुदा होंदे तां एह लोक
जहन्म च की जंदे ते एह सारे उस च युगें
तक पेदे रौहडन ॥ 100 ॥

ओह ओहदे च करलाडन ते ओह ओहदे च
(समझाने आहलें³ बिच्चा कुसै दी) गल्ल नेई
सुनडन ॥ 101 ॥

यकीनन ओह लोक जिंदे बारै साढ़े पासेआ
नेक बरताऽ करने दा बा'यदा होई चुके दा ऐ
ओह उस नरक थमां दूर रखे जाडन ॥ 102 ॥

ओह उसदी अवाज तक नेई सुनडन ते ओह
उस (हालत)च जिसी उंदे दिल चांहदे न,
म्हेशां रौहडन ॥ 103 ॥

وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَذَبٍ يَّنْسِلُونَ ﴿۹۷﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ
أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ يَوِيلًا قَدْ كُنَّا فِي
غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿۹۸﴾

إِن كُنتُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
حَصْبُ جَهَنَّمَ ۖ أَنْتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿۹۹﴾

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ إِلَهًا مَا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۱۰۰﴾

لَهُمْ فِيهَا زَوَاجٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿۱۰۱﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿۱۰۲﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۖ وَهُمْ فِي مَا
اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿۱۰۳﴾

1. अर्थात् इन्कार करने आहलें बिच्चा जेहके लोक एह समझदे न जे पददलित जातियें गी असें सदा लेई खत्म करी दिता ऐ, उंदा पुनस्त्यान होंदे ते उनेंगी तरक्की करदे दिक्खियै रहान रेही जाडन।
2. परलोक दा नरक ते नेई लभदा, पर इस आयत च नरक दा मतलब ओह अपमान ऐ जो कुरआन मजीद उतरने दे बा'द इन्कार करने आहलें गी पुजने आहला हा ते लम्मे समे तगर उंदे कन्ने लगगे दा रौहने आहला हा। जियां के विश्व दा इतिहास इस दा साखी ऐ।
3. अर्थात् उस बेलै ईमान आहना किश बी फायदा नेई देग।

बड़ई परेशानी दा समां बी उनेंगी दुखी नेई करग ते फ़रिश्ते उंदे कनै मिलडन ते आखडन एह थुआड़ा ओह दिन ऐ जिस दा थुआड़े कनै बा'यदा कीता गेआ हा ॥ 104 ॥

जिस दिन अस गासै गी इस चाल्ली लपेटी देगे जिस चाल्ली बेही-खाते लेख गी लपेटी लैंदे न। जिस चाल्ली असें थुआड़ी पैदायश गी पैहली बार शुरू कीता हा उससै चाल्ली फी उसी दुरहागे' एह असें अपने उप्पर जरूरी करी रखे दा ऐ। अस ऐसा गै करने दा इरादा रखने आं ॥ 105 ॥

ते असें जबूर च किश उपदेशें दे बा'द एह लिखी दिते दा ऐ जे पवित्र धरती (फ़लस्तीन) दे बारस मेरे नेक लोक होडन ॥ 106 ॥

इस (भविष्यवाणी)च उस जाति आसै इक संदेश' ऐ जो उपासना करने आहली ऐ ॥ 107 ॥

ते असें तुगी दुनियां आसै सिर्फ 'रैहमत' बनाइयै भेजे दा ऐ ॥ 108 ॥

तूं आखी दे जे मेरे पर ते सिर्फ एह वह्नी होदी ऐ जे थुआड़ा खुदा इक ऐ। क्या तुस एह गल्ल मनगे ओ(जां नेई) ॥ 109 ॥

इस पर जेकर ओह पिट्ठ फेरी लैन तां तूं उनेंगी आखी दे जे मैं तुसें (मोमिनें ते काफरें) गी बराबर खबर देई दिती ऐ ते अऊं नेई

لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَقُ الْأَكْبَرُ وَسَلَقَهُمُ الْمَلِكُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجْلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ۝

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ غَابِئِينَ ۝

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ۝

قُلْ إِنَّمَا يُؤَخِّرِي إِلَهُ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ أُذِرْتُ أَقْرَبُ أَمَّ بَعِيدٌ مَّا

1. अर्थात् इस युग दा बिनाश करी दिता जाग ते नमीं जातियां जनम लैंडन ते तरक्की करडन । जैसा इस युग च होआ करदा ऐ जे अफ्रीका जिसे अज्ञात ते पिछड़े दा देश समझेआ जंदा हा हून ओहदे च नमें-जीवन दे कनै-कनै तरक्की दा संचार होआ करदा ऐ।
2. मुसलमानें गी इस थमां सक्क लैना चाही दा। जेकर ओह फ़लस्तीन लैना चाहदे न तां सदाचारी बनन।
3. एह गल्ल ठीक ऐ जे भामें आखरी दिनें यहूदी इक बार फ़लस्तीन उप्पर कब्जा करी लैंडन । मगर मुसलमानें गी नराश नेई होना चाही दा। की जे उंदा नबी रैहमत बनिवै आया ऐ। ओहदे कनै संबंध रखना मुसलमानें गी घाटे च नेई पाग।

जानदा जे ओह गल्ल जेहदा तुंदे कनै बा 'यदा
कीता गेआ हा लागै ऐ जां दूर ॥ 110 ॥

تَوَعَدُونَ ﴿۱۱۰﴾

अल्लाह खु 'ल्ली गल्लै गी बी जानदा ऐ ते
जो तुस छपालदे ओ उसी बी जानदा ऐ
॥ 111 ॥

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ
مَا تَكْتُمُونَ ﴿۱۱۱﴾

ते अऊं नेई जानदा जे ओह (गल्ल जो उप्पर
ब्यान कीती गेदी ऐ) शायद थुआड़े आस्तै इक
अजमैश ते (ओहदे कनै) इक अरसे तगर
तुसेंगी फायदा पुजाने दा इरादा ऐ (जां म्हेशां-
म्हेशां¹ आस्तै) ॥ 112 ॥

وَإِنْ أَدْرَىٰ لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ
إِلَىٰ حِينٍ ﴿۱۱۲﴾

(इस वह्दी दे औने पर हजरत मुहम्मद
रसूलुल्लाह स.अ.व. ने) फरमाया हे मेरे रब्ब!
तू सच्च दे मताबक फैसला² करी दे। ते साढ़ा
रब्ब ते रहमान ऐ। ते (हे काफ़रो) जो गल्लां
तुस करदे ओ उंदे खलाफ उससै थमां मदद
मंगी जंदी ऐ ॥ 113 ॥ (रुकू 7/7)

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ ۚ وَرَبُّنَا
الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا
تَصِفُونَ ﴿۱۱۳﴾

०००

1. अर्थात् फी कदें यहूदी फ़लस्तीन च दाखल नेई होडन।

2. इस आयत च अल्लाह नै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. राहें मुसलमानें आस्तै पैहलें गै प्रार्थना करवाई दिती
दी ऐ जे अल्लाह उनेंगी फ़लस्तीन देई देऐ ते उंदी सचाई साबत करी देऐ। असेंगी पूरा यकीन ऐ हजरत मुहम्मद
मुस्तफा स.अ.व. दी प्रार्थना कदें बी रद्द नेई होग ते लोक अपनी अक्खीं दिक्खी लैडन जे किस चाल्ली
हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी प्रार्थना मंजूर होई। इस्राईल गी नां रूस फायदा देई सकग ते नां अमरीका।

سُورَةُ الْحَجِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعٌ وَ سَعُونَ آيَةً وَ عَشْرَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-हज्ज

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनासी आयतां ते दस रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे लोको! तुस अपने रब्ब आस्तै संयम धारण
करो। की जे फैसले आह्ला भंचाल' बड़ी
बड़्डी चीज ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ ۖ إِنَّ زَلْزَلَةً
السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ②

जिस दिन^२ तुस उसी दिखगे ओ हर दुद्ध
पलैने आहली औरत जिसगी दुद्ध पलाऽ करदी
होग उसी भुल्ली जाग ते हर पटाली जनानी
अपना गर्भ गराई देग ते तूं लोकें गी दिखगा
जे ओह मतबालें आंगर न, हालांके ओह
मतबाले नेई होडन पर अल्लाह दा अजाब
बड़ा सख्त ऐ ॥ 3 ॥

يَوْمَ تَرُوهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا
أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهَٰؤُلَاءِ
سُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ③

ते लोकें च किश ऐसे बी होंदे न। जो अल्लाह
बाँरे इलम नेई होने पर बी बैहस करदे न ते
हर इक उददंडी (सिरफिरे) ते सचाई थमां दूर
मनुक्खै दे पिच्छें चली पौंदे न ॥ 4 ॥

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللَّهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٍ ④

(असल च) उंदे (उददंडियें/सिर-फिरें ते
सचाई थमां दूर लोकें) बाँरे फैसला होई चुके

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مِنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ

1. यानी आखरी मसीबत जेहदे कनै दुनियां दे झगड़े खतम होई जाडन।
2. यानी जिसलै ओह दिन होग तां दुनियां दा एह हाल होग।

وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

दा ऐ जे जो (शख्स) बी ऐसे आदमियें बिच्चा कुसै कनै दोस्ती करग ओह (उद्दंडी/ सिरफिरा ते सचाई थमां दूर शख्स) उसगी बी गुमराह करी देग ते दोजख दे अज़ाब पासै लेई जाग ॥ 5 ॥

हे लोको! जेकर तुस दूई बार तुआले जाने बाँरे शक्क च ओ तां (याद रखो) असें तुसंगी पैहलें मिट्टी थमां पैदा कीता हा फी बीरज थमां, फी तरक्की देइयै इक ऐसी अवस्था थमां जो चमकी जाने दा गुण रखदी ही। फी ऐसी अवस्था थमां जो मासै दी इक बोटी आंगर बी ही। किश चिरै तक ते ओह पूरी चाल्ली इक बोटी दी शकलै च रेही ते किश चिरै तक नाकस (अधूरी) बोटी दे रूपै च रेही तां जे अस तुंदे पर (सचाई) जाहर करी देचै ते अस जिस चीजा गी चाहने आं गर्भाशें च इक निश्चत समे तक कायम करी दिन्ने आं। फी अस तुसें गी इक बच्चे दी शक्ली च कड्डने आं। (फी बधां दे जन्ने आं) जिस दा नतीजा एह निकलदा ऐ जे तुस अपनी मजबूती दी आयु (यानी जुआन्नी) तक पुज्जी जंदे ओ ते तुंदे बिच्चा किश लोक ऐसे होंदे न जो अपनी सधारण आयु तक पुज्जियै मरी जंदे न ते किश ऐसे बी होंदे न जो बुढ़ापे दी आखरी सीमा तक पुज्जी जंदे न। तां जे बड़ा सारा ज्ञान हासल करने परैत इलम थमां बिल्कुल कोरे होई जान। ते तू धरती गी दिक्खना ऐं जे ओह (कदें-कदें) अपनी सारी शक्ति खोही दिंदी ऐ। फी जिसलै अस ओहदे उपर पानी ब्रह्माने आं तां ओह जोश च आई जंदी ऐ ते बधन लगदी ऐ ते हर चाल्ली दियां खेतियां उगान लगदी ऐ ॥ 6 ॥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبُعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسَيَّئٍ ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُّتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْثَبَتْ مِّن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝

एह इस करियै होंदा ऐ जे (जाहर कीता जा)
अल्लाह गै कायम रौहने आहली ते कायम
रक्खने आहली हस्ती ऐ ते ओह मुरदे गी
जींदा करदा ऐ ते ओह हर गल्ल करने च
समर्थ ऐ ॥ 7 ॥

ते हर चीजै लेई जेहका समां निश्चत ऐ ओह
जरूर आइयै रौहना ऐ एहदे च कोई शक्क नेई
जे अल्लाह यकीनन उनेंगी जो कबरे च न
दबारा ठुआलग ॥ 8 ॥

ते लोके च किश ऐसे बी होंदे न, जो अल्लाह
बाँरे बिना इलम, बिना हदायत ते बिना कुसै
रोशन कताबा दे इस हालत च बैहस करदे न
॥ 9 ॥

ओह अपने पैहलू मोड़ी रक्खे दे (होंदे) न
(यानी घमंड जाहर करदे न) तां जे अल्लाह
दे रस्ते थमां लोके गी गुमराह करन। ऐसे
लोके आस्तै इस संसार च बी जिल्लत होग
ते क्यामत आहलै ध्याडै बी उस उनेंगी जलने
आहला अजाब पुजागे ॥ 10 ॥

थुआड़े हत्थें जो कुछ पैहलें कीता हा। उसदे
नतीजे च एह गल्ल जाहर होग ते (इस थमां)
पता लगगा जे अल्लाह अपने बंदें उप्पर कदें
बी कुसै किसमै दा जुलम नेई करदा ॥ 11 ॥
(रुकू 1/8)

ते लोके बिच्चा (किश) नेह बी होंदे न
जेहके अल्लाह दी अबादत सिर्फ बे-दिली
कनै करदे न। इस लेई जेकर उनेंगी कोई
फायदा पुज्जी जा तां ओह ओहदे (अबादत)
पर खुश होई जंदे न ते जेकर उनेंगी कोई
तकलीफ पुज्जी तां मूह मोड़ियै फिरी जंदे

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ
وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۝

ثَانِي عَظْفِهِ يُصَلِّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
لَهُ فِي الدُّنْيَا خَيْرٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَسْرِ
بِظُلَامٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۚ
فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ وَإِنْ
أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ ۚ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ۚ
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ

न, ओह संसार च बी घाटे च रौंहदे न ते परलोक च बी, ते इयै खु'ल्लम-खु'ल्ला घाटा ऐ ॥ 12 ॥

ओह अल्लाह दे बगैर ऐसी चीजै गी पुकारदे न जेहकी उनेंगी नां ते नुकसान पुजांदी ऐ ते नां लाभ दिंदी ऐ ते इयै हद दरजे दी गुमराही ऐ ॥ 13 ॥

ओ उस (शख्स) गी पुकारदे न। जिसदी हानी उसदे लाभ थमां ज्यादा करीब ऐ ऐसा आक्रा (सुआमी) बी बड़ा बुरा ऐ ते ऐसे साथी बी बड़े बुरे न ॥ 14 ॥

अल्लाह यकीनन मोमिनै गी जेहके परिस्थिति मताबक नेक कर्म बी करदे न, ऐसे बागै च दाखल करग, जिंदे (साए) च नैहरां बगदियां न। अल्लाह जो चाह करदा ऐ ॥ 15 ॥

जेहका आदमी एह यकीन रखदा ऐ जे अल्लाह उस दी (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी) कदें बी मदद नई करग। नां दुनियां च नां आखरत च तां उसी चाही दा ऐ जे ओह इक रस्सी गासै तगर लेई जा (ते ओहदे उप्पर चढ़ी जा) ते फी उसी कट्टी देऐ। फी ओह दिक्खै जे क्या उसदा उपाऽ इस गल्लै गी दूर करी देग जेहकी उसी रोह चढ़ाऽ करदी ऐ (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी गासै च मिलने आहली मदद ते बिजय) ॥ 16 ॥

ते असें इस्सै चाल्ली इस (कुरआन) गी खु'ल्ले-खु'ल्ले नशान बनाइयै नाज़ल कीते दा ऐ ते अल्लाह यकीनन जिसदे बाँरे इरादा करदा ऐ उसी स्टेई रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 17 ॥

الْخُسْرَانِ الْمُبِينِ ۝

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ۚ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝

يَدْعُوا مَنْ صَرَّةَ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۝

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۝

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدَهُ مَا يَغِيبُ ۝

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ۝

1. यानी धरती पर डिग्री पवै। की जे उसदी आशा कदें पूरी नई होग। इस लेई उसदी मौत गै उसी मयूसी दिक्खने थमां बचाई सकदी ऐ।

यकीनन जेहके लोक (हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. पर) ईमान ल्याए ते ओह लोक जेहके यहूदी बनी गे ते साबी ते ईसाई ते मजूसी ते ओह लोक बी जिनें शिर्क गी अपनाया। अल्लाह यकीनन उंदे मझाटै क्यामत आहलै रोज फैसला करी देग। अल्लाह यकीनन हर इक चीजै दा नगरान ऐ ॥ 18 ॥

(हे इस्लाम दे बरोधी) क्या तू नेई दिखदा जे जेहका कोई बी गासै च ऐ ओह अल्लाह दी फरमांबरदारी करदा ऐ ते इसै चाली जेहका कोई धरती च ऐ ते सूरज बी ते चन्न बी ते तारे बी ते पहाड़ बी ते बूहे बी ते चौखर बी ते लोकें बिच्चा बी मते-सारे। पर लोकें बिच्चा इक बड़दा गरोह ऐसा ऐ जेहदे बारै अजाब दा फैसला होई चुके दा ऐ ते जिसी खुदा जलील करै उसी कोई इज्जत देने आहला नेई। अल्लाह जो कुछ चांहदा ऐ करदा ऐ ॥ 19 ॥

एह दो आपस च बरोध करने आहले गरोह' ऐसे न जो अपने रब्ब बारै झगड़ा करदे न। इस लेई जो अल्लाह दे गुणें दा इन्कार करने आहले काफर न उंदे आस्तै अगिन दे कपड़े (लबास) बनाए जाडन ते उंदे सिरें उप्पर खौलदा पानी सुट्टेआ जाग ॥ 20 ॥

(इत्थें तक जे) उस गर्म पानी कारण जो कुछ उंदे डिड्डै च ऐ ओह बी गली जाग ते उंदे चमड़े बी (गली जाडन) ॥ 21 ॥

ते उंदे आस्तै लोहे दे थोड़े (त्यार कीते जाडन) ॥ 22 ॥

जिसलै ओह दुख ते चिंता कारण उस अजाब बिच्चा निकलने दी कोशश करडन तां फी

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِينَ
وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ
وَالْدَوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۝

هَذِهِ حَصْنٌ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ شِيَابٌ مِّنْ
نَّارٍ يَصُبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمْ
الْحِيمُ ۝

يُصْهِرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝

وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

كَلَّمَآ أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ

उससै पासै परताई दिते जाडन (ते गलाया जाग) जालने आहला अजाब भोगदे जाओ ॥ 23 ॥ (रुकू 2/9)

अल्लाह यकीनन मोमिनें गी जेहके परिस्थिति मताबक नेक कर्म बी करदे न ऐसे बागें च रक्खग। जिंदे (साए) च नैहरां बगा करदियां होडन। उनेंगी उंदे च (बागें च) सुन्ने दे जड़ाऊ कंगन पुआए जाडन ते सुच्चे मोती बी। ते उंदा लबास उंदे च रेशमी होग ॥ 24 ॥

ते उनेंगी पबित्तर गल्लें पासै रस्ता दस्सेआ जाग ते प्रशंसा दे जोग अच्छे कम्मैं दा ढंग सखाया जाग ॥ 25 ॥

(पर) ओह लोक जो काफर न ते अल्लाह दी राह पासै ते अल्लाह दे घरै (काबा) पासै जाने थमां रोकदे¹ न (हालांके ओह अल्लाह दा घर ऐसा ऐ जिसी असें सारे लोकें दी भलाई आस्तै बनाए दा ऐ) उंदे आस्तै बी जो ओहदे च बेहियै अल्लाह दी अबादत करदे न ते उंदे आस्तै बी जो जंगलै च रौहदे न ते जेहका आदमी उस च अत्याचार राहें बगाड़ पैदा करना चाहग। अस उसी दर्दनाक अजाब देगे ॥ 26 ॥ (रुकू 3/10)

ते (याद कर) जिसलै असें इब्राहीम गी बैतुल्लाह (काबा)² दे स्थान पर नबास करने दा मौका दिता (ते गलाया) जे कुसै चीजै गी सादा शरीक नेई बनाऽ ते मेरे घरै गी तवाफ़

عَمَّ اَعْيَدُوا فِيهَا ۚ وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ ۝

اِنَّ اللّٰهَ يَدْخُلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ جَنَّتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ يَجْلُوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ
ذَهَبٍ وَّلَوْثُوْا ۚ وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ ۝

وَهٰدُوْا اِلَى الطّٰيِبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ
وَهٰدُوْا اِلَى صِرَاطٍ اَلْحَمِيْدِ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَيَصَدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِىْ جَعَلْنٰهُ
لِلنَّاسِ سَوَآءٍ الْعَاكِفِ فِيْهِ وَالْبَادِ
وَمَنْ يُرِدْ فِيْهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نَّذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ الْيَمْرِ ۝

وَإِذْبَوْنَا لِبُرْهِيْمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا
تُشْرِكَ بِيْ شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّٰلِفِيْنَ

1. मूल शब्द अल्-आकिफ़ ते बा 'द दा एह अर्थ ऐ जे बैतुल्लाह (काबा) दा द्वार हर इक आदमी आस्तै खुल्ला ऐ, चाहे ओह मक्का नबासी होऐ जां मक्का थमां बाहरा, संसार दे कुसै बी हिस्से दा रौहने आहला होऐ। एहदे च धनवान, गरीब, पूर्बी-पच्छमी ते काले-गोरे दा कोई भेद-भाव नेई। इक चाकर इक राजा ते मूंडे कन्ने मूंडा मेलियै नमाज पढ़ी सकदा ऐ।
2. इस आयत च इस्लामी नमाज दा चित्तर खिच्चेआ गेदा ऐ, जेहदे च क्रियाम, रुकू ते सजद: बगैरा कीता जंदा ऐ।

(प्रदक्खन) करने आहलें आसतै ते खड़ोइयै अबादत करने आहलें आसतै ते रुकू करने आहलें आसतै ते सजदा करने आहलें आसतै, पाक कर ॥ 27 ॥

ते सारे लोकें च अलान करी दे जे ओ हज्ज दी नीत कनै तेरे कश आवा करन, पैदल बी ते ऐसी सुआरी पर बी जेहकी जो लम्मी जातरा कारण पतली होई गेदी होऐ (ऐसी सुआरियां) दूर-दूर थमां इहगे रस्तें थमां होंदे होई औडन ॥ 28 ॥

तां जे ओह (यानी औने आहले) उनें नफें गी दिक्खन जेहके उंदे आसतै (निश्चत कीते गेदे) न ते किश निश्चत दिनें च उनें नैमतें कारण अल्लाह गी याद करन जेहकियां असें उनें गी दिती दियां न (यानी) बड्डे जानवरें दे रूपै च (जियां ऊंट, गौ बगैरा) इस आसतै चाही दा ऐ जे ओह उंदा मास खान ते तकलीफ च पेदे ते गरीबें गी खलान ॥ 29 ॥

फी अपनी मैल-कुचैल दूर करन ते अपनी मनौतां पूरियां करन ते पुराने घर (यानी काबा) दा तवाफ़ (प्रदक्खन) करन ॥ 30 ॥

गल्ल एह ऐ, जे जो शख्स अल्लाह दे निश्चत कीते गेदे सम्मानत थाहरें दा आदर करदा ऐ तां एह गल्ल उसदे रब्ब दे लागै ओहदे आसतै चंगी होंदी ऐ ते हे मोमिनो! थुआड़े आसतै (सारे) चौखर लहाल मने गे न सवाए उंदै जिंदा रहाम होना कुरआन च दस्सेआ जाई चुके दा ऐ इस लेई चाही दा ऐ जे तुस मूरती-पूजा दे शिर्क थमां बचो ॥ 31 ॥

ते (इस्सै चाल्ली) अपनी अबादत ते फरमांबरदारी सिर्फ अल्लाह आसतै मखसूस

وَالْقَائِمِينَ وَالرَّكَّعِ السُّجُودِ ۝

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَةٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۚ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ۝

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُتَوْفَّوْا نُدُورَهُمْ ۖ وَلِيَطَّوَفُوا بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ ۚ

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعِظْمِ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۖ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُثَلَّىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۝

حَقَّقَاءَ لِلَّهِ غَيْرِ مُشْرِكِينَ بِهِ ۖ وَمَنْ

करदे होई झूठ बोलने थमां बचो। (ते) तुस खुदा दा शरीक कुसै गी नेई बनाओ ते जेहका अल्लाह दा शरीक कुसै गी बनांदा ऐ ओह गासै थमां डिगगी जंदा ऐ ते परिदे उसी चुक्कियै लेई जंदे न। ते हवा उसी कुसै दूर-दरेडे थाहर सुट्टी दिंदी ऐ ॥ 32 ॥

सच्च एह ऐ जे जो शख्स अल्लाह दी निश्चत कीती दी नशानियें दी इज्जत करग उस दे (इस कर्म गी) दिलें दा तकवा मन्नेआ जाग ॥ 33 ॥

(याद रक्खो जे) इनें कुरबानियें (जानवरें) थमां इक अरसे तक लाभ हासल करना थुआड़े आस्तै जायज ऐ फी उनेंगी अल्लाह दे पुराने घर (काबा) तक पुजाना जरूरी ऐ ॥ 34 ॥ (रुकू 4/11)

ते असें हर जाति आस्तै बलि देने दा इक ढंग निश्चत कीते दा ऐ तां जे ओह लोक उनें चौखरें पर जो अल्लाह नै उनेंगी प्रदान कीते दे न अल्लाह दा नांऽ लैन। (इस लेई याद रक्खो जे) थुआड़ा उपास्य इक गै ऐ। इस आस्तै तुस उस्सै दी आज्ञा दा पालन करो ते जो अल्लाह आस्तै नम्मरता प्रकट करने आहले न उनेंगी शुभ-समाचार सुनाई दे ॥ 35 ॥

ऐसे लोकें गी जे जिसलै उंदे सामनै अल्लाह दा नांऽ लैता जा तां उंदे दिल कंबी उठदे न ते उनें लोकें गी बी (शुभ समाचार सुनाई दे) जेहके अपने उपपर औने आहली बिपतें मौकै बी धीरज धारण करदे न ते नमाज़ कायम करदे न ते असें जे किश उनेंगी दिते दा ऐ (सादी खुशी आस्तै) ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 36 ॥

يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الظُّيُورُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ۝

ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ۝

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَى أَجَلٍ مُّسَيَّءٍ ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةٍ الْأَنْعَامِ ۖ فَالْهَيْكُمُ إِلَهُ ۖ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُتَّقِينَ الصَّلَاةَ ۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝

ते असें कुरबानी दे ऊंटें गी थुआड़े आस्तै अल्लाह दा सम्मानत नशान बनाए दा ऐ उंदे च थुआड़े आस्तै बौहत भलाई ऐ। इस लेई उनेगी पंक्तिबद्ध करिये उंदे पर खुदा दा नांऽ लैओ ते जिसलै उंदे पैहलू (धड़) धरती पर लगगी जान (छहोई जान) तां उंदे (मासै) बिच्चा आपूं बी खाओ ते उनेगी बी खलाओ जो अपनी गुरबत पर धीरज धारण करी चुके दे न ते उनेगी बी खलाओ जो अपनी गुरबत कारण परेशान न इस्सै चाल्ली असें थुआड़े फायदे आस्तै इनें जानवरें गी बनाए दा ऐ तां जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 37 ॥

(याद रक्खो) इनें कुरबानियें दे मास ते रक्त अल्लाह तक नेई पुजदे, पर थुआड़ै दिलै दा तक्रवा (संयम) अल्लाह तक पुजदा ऐ। (असल च) इस चाल्ली अल्लाह ने इनें कुरबानियें गी थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ तां जे तुस अल्लाह दी हदायत दे कारण उस दी बड़ाई दा बर्णन करो ते तूं इस्लाम दे आदेशें गी पूरी चाल्ली अदा करने आहलें गी शुभ समाचार दे ॥ 38 ॥

अल्लाह यकीनन उनें लोकें पासेआ जो ईमान ल्याए न बचाऽ दा समान करदा रौहग। अल्लाह यकीनन हर खयानत करने आहले (ते) इन्कार करने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 39 ॥ (रुकू 5/12)

ओह लोक जिंदे कनै (बिला ब'जा) जंग कीती जा करदी ऐ उनें गी बी (जंग करने दी) अजाजत दिती जंदी ऐ की जे उंदे उप्पर जुलम कीता गेआ ऐ ते अल्लाह उंदी मदद करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 40 ॥

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۚ فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝

لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لِحُومِهَا وَلَا دِمَائِهَا وَلَكِنْ يَبَالَ اللَّهُ اتَّقُوا مِنْكُمْ ۚ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدٰكُمْ ۚ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ۝

أَذِنَ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۝

(एह ओह लोक न) जिनेंगी उंदे घैँ थमां सिर्फ उंदा इन्ना आखने पर जे अल्लाह साढ़ा रब्ब ऐ बगैर कुसै जायज ब'जा दे कड्डेआ गोआ जेकर अल्लाह उंदे (इन्कार करने आहलें) बिच्चा किश लोकेँ गी दूएँ द्वाय (शगरत कनै) नेई रोकदा तां गिरजे ते यहूदियें दी अबादतगाहीं, ते मस्जिदां जिंदे च अल्लाह दे नांs दी बड़ी स्तुति होंदी ऐ बरबाद करी दिते जंदे ते अल्लाह यकीनन उसदी मदद करग जो उस (दे दीन) दी मदद करग। अल्लाह यकीनन बड़ा ताकतवर (ते) समर्थवान ऐ ॥ 41 ॥

एह (यानी मुहाजर मुसलमान यानी अपना देश छोड़ियै आए दे) ओह लोक न जे जेकर अस उनेंगी दुनियां च ताकत प्रदान करचै तां ओह नमाजें गी कायम करडन ते जकातां देडन ते भली गल्लें दा हुकम देडन ते बुरी गल्लें थमां रोकडन। ते हर गल्लें दा अंजाम खुदा दे हल्थै च ऐ ॥ 42 ॥

ते जेकर (एह दुश्मन) तुगी झुठेरदे न, तां इंदे थमां पैहलें नूह दी कौम नै बी, ते आद ते समूद नै बी ॥ 43 ॥

ते इब्राहीम दी कौम नै बी ते लूत दी जाति नै बी ॥ 44 ॥

ते मद्यन आहलें बी (अपने-अपने समे दे नबियें गी) झुठेरेआ हा ते मूसा गी बी झुठेरेआ गोआ हा। इस लेई मैं इन्कार करने आहलें गी किश ढिल्ल दिती, फी उनेंगी पकड़ी लैता। इस लेई मेरा इन्कार करना कैसा भ्यानक सिद्ध होआ ॥ 45 ॥

ते किन्नी गै बस्तियां न जिनेंगी असें इस दशा च नश्ट कीता हा जे ओह अत्याचार करा

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۖ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمُ بِبَعْضٍ لَّهُدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۖ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۝

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ۝

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ۝

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۚ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝

فَكَأَيُّنَ مِنْ قُرْبَىٰ أَهْلَكُنَّاهُمْ وَحَىٰ

ظَالِمَةً فِيْهَا خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشَهَا وَبِئْرٌ
مُّعَطَّلَةٌ وَقَصْرِ مَعِشِينَ ۝

दियां हियां ओह अज्ज अपनी छत्तें उप्पर
डिगगी दियां पेदियां न ते किन्ने गै खूह न
जेहके बेकार होई चुके दे न ते किन्ने गै
उच्चे-उच्चे किले न जो नश्ट होई चुके दे न
॥ 46 ॥

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ
قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ
تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ۝

क्या ओह धरती उप्पर चली-फिरिये नेई दिखदे
तां जे उनेंगी ऐसे दिल मिली जान जो (इनें
गल्लें गी) समझने आहले होन जां कन्न थहोई
जान जो (इनें गल्लें गी) सुनने आहले होन।
की जे सच्ची गल्ल एह ऐ जे दिक्खने आहली
(जाहरी) अक्खीं अ'न्नियां नेई होंदियां बल्के
दिल अ'न्ने होंदे न, जो सीनैं च होंदे न
॥ 47 ॥

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ
سَنَةٍ وَمَا تَعُدُّونَ ۝

एह लोक अज्जाब मंगने च काहल करदे न।
ते अल्लाह कदें अपना बा'यदा झूठा नेई करदा
ते (कोई) कोई दिन अल्लाह दा थुआड़ी
गिनती दे ज्हार बरें दे बरोबर होंदा ऐ ॥ 48 ॥

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَمَلَتْ لَهَا وَهَى
ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَى الْمَصِيرِ ۝

ते किन्नी गै बस्तियां न जिनेंगी (पैहलें ते) मैं
ढिल्ल दित्ती हालांके ओह अत्याचार करा दियां
हियां। फी मैं उनेंगी पकड़ी लैता ते मेरी गै
बक्खी सारैं परतियै औना ऐ ॥ 49 ॥ (रुकू 6/
13)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ
نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

तू आखी दे, हे लोको! अकं थुआड़े कश
सिर्फ इक हुशयार करने आहले दी हैसियत
कनै आए दा आं ॥ 50 ॥

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝

इस लेई जो ईमान ल्यौडन ते उसदे (ईमान
दे) मताबक कर्म बी करडन, उनेंगी (अल्लाह
पासेआ) खिमा ते इज्जत आहली रोजी मिलग
॥ 51 ॥

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ

ते ओह लोक जिनें साड़े नशानें बारै (इस
मन्शा कनै) प्रयल कीता जे (ओह असेंगी)

असमर्थ बनाई देन, ओह लोक नरकै च पौने आहले न ॥ 52 ॥

ते असैं तेरे थमा पैहलैं' नां कोई रसूल भेजेआ, नां गै नबी, पर जिसलै बी उसनै कोई इच्छा^१ कीती तां शतान नै उसदी इच्छा दे रस्ते च रोड़े अटकाए। फी अल्लाह उसगी जो शतान पांदा ऐ मटाई दिंदा ऐ ते जेहके उसदे अपने चमत्कार होंदे न उनेंगी पक्का करी दिंदा ऐ ते अल्लाह बड़ा जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 53 ॥

नतीजा एह होंदा ऐ जे जो मुश्कलां शतान पांदा (खडेरदा) ऐ ओह उनें लोकें आस्तै ठोकर दा कारण बनी जंदिनां न जिंदे दिलैं च बमारी होंदी ऐ ते जिंदे दिल सख्त होंदे न ते अत्याचारी लोक (हर खुदाई गल्लै दा) सख्त बरोध करने पर तुले दे रौहदे न ॥ 54 ॥

ते (एह सब किश इस आस्तै होंदा ऐ) तां जे ओह लोक जेहके सूझ-बूझ आहले होंदे न समझी लैन जे ओह (यानी कुरआन) तेरे रब्ब पासेआ कामल सचाई ऐ ते ओह उस पर ईमान लेई औन ते उंदे दिल उसदे अगें झुकी जान ते अल्लाह मोमिनैं गी जरूर सिद्धे रस्ते पासै हदायत देने आहला ऐ ॥ 55 ॥

ते काफर उस (कुरआन) बाँरै उस बेलै तगर जे (तबाही दी) घड़ी अचानक आई जा जां उंदे कश उस दिनै दा अजाब आई जा जो

أَصْحَابُ الْبَحِيمِ ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكُمُ اللَّهُ آيَتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۝

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ آوَوْا إِلَى الْعِلْمِ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيَّةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْةً أَوْ يُأْتِيَهُمْ

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे नबी योजनां बनांदे न ते शतान उनेंगी मटाना चाँहदे न पर अल्लाह नबियें दी योजनां गी सफल बनांदा ऐ शतान असफल रेही जंदा ऐ। एह ब्यहार हर नबी कनै होआ ते सारें शा बड्ठा साढ़े नबी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै होआ, जो सारे नबियें दे शिरोमणि हे।
2. मूल शब्द 'उम्नियतुन' दा अर्थ इच्छा दे सिवा इरादा बी होंदा ऐ। (ताज) मतलब एह ऐ जे हर नबी संसार दे सुधार दा इरादा करदा ऐ, पर शतान हर इक नबी दे रस्ते च ते उसदी इच्छा दे पूरा होने दे रस्ते च बिघन पांदा ऐ।

عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

अपने पिछ्लें किश निं रौहन दिंदा, शक्क च पेदे रौहडन ॥ 56 ॥

أَلَمْ تَكُنْ يَوْمَئِذٍ لِإِلَهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

उस दिन सारी बादशाहत (कहूमत) अल्लाह दी गै होग, ओह उंदे बश्कार फैसला करग। इस लेई मोमिन जो ईमान दे मताबक कर्म बी करदे होडन। ओह नैमत आहली जन्नतें च बास करडन ॥ 57 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٨﴾

ते काफर ते साढ़ी आयतें गी झुठरेने आहले ते ओह लोक न जिंदे आस्तै जिल्लत दा अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 58 ॥ (रुकू 7/14)

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿٥٩﴾

ते ओह लोक जो अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करदे न, फी मरोई जंदे न जां सधारण मौत मरी जंदे न। अल्लाह उनें गी अति उत्तम इनाम देग ते अल्लाह इनाम बख्शने आहलें च सारें थमां अच्छा ऐ ॥ 59 ॥

لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

ओह जरूर उनेंगी ऐसी ज'गा दाखल करग। जिसी ओह पसंद करडन ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) बौहत समझ रक्खने आहला ऐ ॥ 60 ॥

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ۖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيُصْرَثَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

एह गल्ल इससै चाल्ली ऐ जे जेहका शख्स उन्नी गै स'जा देऐ जिन्नी उसी तकलीफ दिती गेई ही मगर बावजूद इस दे (उसदा दुश्मन) उल्टा उस पर चढ़ी आवै तां अल्लाह जरूर उसदी मदद करग। अल्लाह यकीनन बौहत माफ करने आहला (ते) बौहत बख्शने आहला ऐ ॥ 61 ॥

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ الْاَيُّلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي الْاَيُّلِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

एह (स'जा ते जजा दा सिलसला) इस लेई (चलदा) ऐ जे साबत होई जा जे अल्लाह रातीं गी दिनै च दाखल करी दिंदा ऐ ते दिनै गी रातीं च दाखल करी दिंदा ऐ। ते अल्लाह

यकीनन (दुआमां) सुनने आह्ला (ते हालात)
दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 62 ॥

एह (दुआमां) सुनना ते हालात दी जानकारी
रक्खना) इस लेई ऐ जे अल्लाह अपनी सत्ता
च कायम ऐ ते दूए पदार्थें गी बी कायम रखदा
ऐ ते इस लेई जे जिस चीजा गी ओह अल्लाह
दे सिवा पुकारदे न ओह तबाह होने आहली
ऐ ते इस आस्तै जे अल्लाह गै सारें थमां उप्पर
ऐ ते सारें शा बड्डा ऐ ॥ 63 ॥

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै गासै
थमां पानी उतारेआ ऐ। जेहदे कनै धरती
सैलम-सैली होई जंदी ऐ। अल्लाह यकीनन
(अपने बंदें कनै) मेहर आह्ला सलूक करने
आह्ला ऐ ते (उंदे हालातें थमां) बौहत् बा-
खबर ऐ ॥ 64 ॥

जो कुछ गासैं च ऐ ते जो कुछ धरती च ऐ
ओह सब उसदा ऐ ते अल्लाह यकीनन अपने
सिवा सारे वजुदें दी मदद थमां बे-न्याज ते
तरीफें दा मालक ऐ ॥ 65 ॥ (रुकू 8/15)

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे जो कुछ बी धरती
च ऐ अल्लाह नै उसी थुआड़ी सेवा च बिना
उजरत लाई रक्खे दा ऐ ते किशियां बी समुंदर
च ओहदे हुकम कनै चलदियां न ते उसनै
गासैं गी रोकी रक्खे दा ऐ जे कुदै धरती पर
उसदे हुकम बगैर डिगगी नेई पवै अल्लाह
यकीनन लोकें पर किरपा करने आह्ला ते
बार-बार देआ करने आह्ला ऐ ॥ 66 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी जीदा कीता। फी
तुसेंगी मारग फी तुसेंगी जीदा करग। इन्सान
यकीनन बड़ा ना-शुकरा ऐ ॥ 67 ॥

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ
الْكَبِيرُ ٦٢

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَخُضِبَ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۖ إِنَّ اللَّهَ
لَطِيفٌ خَبِيرٌ ٦٣

لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنَّ
اللَّهَ لَهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ٦٤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا فِي الْأَرْضِ
وَأَلْفَلْكَ تَجَرَّى فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۖ
وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ
إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرءُوفٌ
رَحِيمٌ ٦٥

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يُحْيِيكُمْ ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ٦٦

1. यानी अजाब आस्तै बंदशां लाई दिती दियां न जे उसदे खास हुकमै बगैर दुनिया पर अजाब नेई आवै।

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ
فَلَا يَنْزِعُ عَنْكَ فِي الْأَمْرِ وَاذْعٌ إِلَى
رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

असैं हर संप्रदाय (मत) आसतै अबादत दा
इक तरीका निश्चत कीते दा ऐ जिसदे मताबक
ओह चलदे न इस लेई इस तरीके (यानी
इस्लाम) बारै ओह तेरे कनै बैहस नेई करन
(की जे एह खुदा दा निश्चत कीते दा ऐ) ते
तू (उनेंगी) अपने रब्ब पासै बुला की जे तू
सिद्धे रस्ते पर ऐ ॥ 68 ॥

وَأَنْ جَدُّوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

ते अगर ओह तेरे कनै बैहस करन तां आखी
दे जे अल्लाह थुआड़े कमें थमां भलेआं बाकफ
ऐ ॥ 69 ॥

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٢٤﴾

अल्लाह (मेरे ते थुआड़ै बश्कार) क्यामत
आहलै रोज उनें गल्लें दा फैसला करग जिंदे
बारै तुस इखल्लाफ (मत-भेद) रखदे ओ
॥ 70 ॥

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَلِكَ
عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٥﴾

(हे मुहम्मद रसूल अल्लाह!) क्या तुगी पता
नेई जे अल्लाह हर चीजै गी जो गास ते धरती
च ऐ जानदा ऐ। एह सब किश इक कताबा
च लिखे दा मजूद ऐ ते इस चाल्ली (कुसै
कनून गी सुरक्षत) करी देना अल्लाह आसतै
असान ऐ ॥ 71 ॥

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ
سُلْطَانٌ ۚ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ ۚ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَّصِيرٍ ﴿٢٦﴾

ते ओह लोक अल्लाह दे सिवा उनें चीजें दी
अबादत करदे न जिंदे आसतै उसनै कोई दलील
नेई उतारी ते जिंदे बारै उनेंगी किसै किसम दा
कोई इलम हासल नेई ते जालमें दा कोई
मददगार नेई होग ॥ 72 ॥

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۚ يَكَادُونَ
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَسْتَلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا ۚ

ते जिसलै उंदे सामनै साढ़ी खु'ल्ली-खु'ल्ली
आयतां पढ़ियां जंदितां न तां तू इन्कार करने
आहले लोकें दे चेहरें पर (साफ-साफ) ना-
पसंदी (दे चि'न्न) दिक्खना ऐं। इयां सेही
होंदा ऐ जे ओह उनें लोकें पर हमला करी
देडन, जेह्के उनेंगी साढ़ी आयतां पढ़ियै सुनाऽ

قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذِكْمِ النَّارِ
وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَبِسَ الْمَصِيرِ ۝

करदे होंदे न। तूं आखी दे जे क्या अऊं तुसैं
गी इस दशा थमां बी बद्ध इक बुरी दशा दी
सूचना देआं? ते ओह ऐ नरकै च पौना।
अल्लाह नै उसदी प्रतिज्ञा इन्कार करने आहले
लोकैं कनै कीती दी ऐ ते ओह बुरा ठकाना
ऐ ॥ 73 ॥ (रुकू 9/16)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ صُِرْبَ مَثَلٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ
يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ
يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ
مِنْهُ صَعَفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

हे लोको! इक गल्ल तुसेंगी दस्सी जंदी ऐ
तुस उसी गौर कनै सुनो! तुस जिनेंगी अल्लाह
दे सिवा पुकारदे ओ। ओह इक मक्खी बी
पैदा नेई करी सकडन भाभें सारे दे सारे
किट्ठे होई जान, ते जेकर इक मक्खी उंदे
सामने कोई चीज चुक्कियै लेई जा तां ओह
उसी उंदे थमां छड़काई नेई सकदे। एह
दुआमां मंगने आह्ला (बी) ते जेहदे थमां
दुआमां मंगियां जंदियां न (ओह बी) किन्ने
कमजोर न ॥ 74 ॥

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ
عَزِيزٌ ۝

उनें लोकैं अल्लाह (दियें सिफतें) दा ठीक
चाल्ली अंदाजा नेई लाया। अल्लाह ते यकीनन
बड़ी ताकत आह्ला ते बड़ा गालब
(प्रभुत्वशाली) ऐ ॥ 75 ॥

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمَنْ
الثَّانِي ۝ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

अल्लाह फरिश्तें बिच्चा अपने रसूल चुनदा ऐ
ते (इस्सै चाल्ली) इन्सानें बिच्चा (बी)
अल्लाह बौहत (दुआमां) सुनने आह्ला ते
(हालात गी) बौहत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 76 ॥

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

जो कुछ उंदे सामनै ऐ उसी बी ओह जानदा
ऐ ते जो कुछ ओह पिच्छें करी आए दे न
उसी बी जानदा ऐ ते सारे मामले (कम्म)
उस्सै आहले पासै परताए जंदे न ॥ 77 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا
وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ۝

हे मोमिनो! रुकू करो, सजदा करो, ते अपने
रब्ब दी अबादत करो ते नेक कम्म करो तां
जे तुस अपने मकसद गी पाई (हासल करी)
सको ॥ 78 ॥

ते अल्लाह दे रस्ते च ऐसी कोशश करो जो मकम्मल होऐ, की जे उससै नै तुसेंगी गौरव प्रदान कीते दा ऐ ते धर्म (दी तलीम) च थुआड़े पर कोई तंगी दा पैहलू अखत्यार नेई कीता। (हे मोमिनो!) अपने पिता इब्राहीम दे धर्म (दीन) गी (अखत्यार करो की जे) अल्लाह नै थुआड़ा नांऽ मुसलमान रक्खे दा ऐ। इस कताबा च बी ते इस शा पैहली कताबें च बी, तां जे रसूल तुंदे पर गुआह होऐ ते तुस बाकी दुनियां पर गुआह र'वो ते नमाज गी कायम करो, ते ज़कात देओ ते अल्लाह गी मजबूती कनै पकड़ी लैओ। ओह थुआड़ा आक्रा (सुआमी) ऐ। इस आस्तै ओह किन्ना गै चंगा सुआमी ऐ ते किन्ना गै चंगा मददगार ऐ ॥ 79 ॥ (रुकू 10/17)

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ
اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ
مِنْ حَرَجٍ ۚ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ
سَمِعُكُمْ الْمُسْلِمِينَ ۚ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا
لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا
بِاللَّهِ ۚ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۚ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ
وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٩﴾

ع

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةً وَتِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً وَسِتَّةَ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-मोमिनून

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ उन्नी आयतां ते छे रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

कामिल मोमिनैं अपने उद्देश गी पाई लैता
॥ 2 ॥

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝

ओह (मोमिन) जो अपनी नमाजें च नमरता
दा ढंग अखत्यार करदे न ॥ 3 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشْعُونَ ۝

ते जेहके ब्यर्थ गल्लें थमां बचदे न ॥ 4 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝

ते जेहके बा-कायदा जकात दिंदे न ॥ 5 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۝

ते जेहके अपने शर्मगाहें (गुप्त अंगें) दी रक्षा
करदे न ॥ 6 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝

सिवाए अपनी बीबियें (लाड़ियें) दे जां जिंदे
मालक उंदे सज्जे¹ हथ्य होए दे न। इस आसै
ऐसे लोकें दी कुसै चाल्ली दी कोई निंदेआ
नेई कीती जाग ॥ 7 ॥

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝

ते जेहके लोक इसदे सिवा कुसै होर गल्लै दी
इच्छा करन तां ओह लोक ज्यादाती करने
आहले होडन ॥ 8 ॥

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ ۝

1. अर्थात् तुसें लड़ाई दे बा'द जिनें जनानियें पर अधिकार पाई लेदा होऐ। फी नां ते ओह आपू अजाद होइयां
होन ते नां दूए लोकें उनेंगी अजाद कराया होऐ अर्थात् धुआड़े अधिकार च आई दियां जनानियां।

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رُءُوفُونَ ۝

ते ओह लोक (अर्थात कामिल मोमिन) जो अपनी अमानतें ते अपनी प्रतिज्ञें दा ख्याल रखदे न ॥ 9 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝

ते जेहके लोक अपनी नमाजें दी पहाजत करदे रौहदे न ॥ 10 ॥

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۝

इयै लोक असल बारस न ॥ 11 ॥

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

जेहके फिरदौस (उप्परले सुर्ग) दे बारस होडन ओह ओहदे च म्हेशां आस्तै रौहडन ॥ 12 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۝

ते असें मनुक्खें गी गिल्ली मिट्टी दे सत कनै बनाया ॥ 13 ॥

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

पही उसी इक ठैहरने आहली ज'गा च बीरज दे रूपै च रक्खेआ ॥ 14 ॥

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ۝ ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۝

फी बीरज गी तरक्की देइयै ऐसा रूप प्रदान कीता ते ओह चमकने आहला इक पदार्थ बनी गेआ, फी उस चिमटने आहले पदार्थ गी मासै दी इक बोटी बनाई दिता, फी असें इस दे बा'द उस बोटी गी हड्डियै दे रूपै च बदली दिता, फी असें उनें हड्डियै उप्पर मास चाड़ेआ। फी उसी इक होर रूपै¹ च बदली दिता। इस आस्तै बड़ी गै बरकत आहला ऐ ओह खुदा जो सारें शा अच्छा पैदा करने आहला ऐ ॥ 15 ॥

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ۝

फी तुस लोक इसदे बा'द मरने आहले ओ ॥ 16 ॥

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ۝

फी तुस क्यामत आहलै रोज ठुआले जाने आहले ओ ॥ 17 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۝ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ۝

ते असें थुआड़े उप्पर (दे दर्जे आस्तै) सत्त (रुहानी) रस्ते बनाए न। ते अस (अपनी) मख्लूक थमां गाफिल नेई रेह ॥ 18 ॥

1. अर्थात् इन्सानी बजुद मकमल करी दिता।

ते असें गासै थमां इक अंदाजे मताबक पानी उतारेआ ऐ! फी उसी धरती च रोकी (ठरहाई) दिता ऐ ते अस उसी चुक्की लैने दी शक्ति बी रक्खने आं ॥ 19 ॥

फी असें थुआड़े आस्तै ओहदे थमां खजूरे ते अंगूरे दे बाग बनाए। उंदे च थुआड़े आस्तै मते-सारे फल (पैदा कीते दे) न ते उंदे चा तुस खंदे ओ ॥ 20 ॥

ते (असें थुआड़े आस्तै) ओह पेड़! (बूहटा) बी (उगाए दा ऐ) जो तूरे-सीना (सीना नांs दा फाड़) थमां निकलदा ऐ जो अपने अंदर तेल लेइयै उगदा ऐ ते खाने आहलें आस्तै सालन (सलूना) लेइयै बी ॥ 21 ॥

ते थुआड़े आस्तै चपाएं च बड़ी शिक्षा (दा समान) ऐ। अस तुसें गी उस चीजा कनै जो उंदे ढिड़्डें च होंदी ऐ पलाने आं ते उनें चौखरें च थुआड़े आस्तै होर बी नेकां फायदे न ते तुस उंदे बिच्चा केइयें गी खंदे बी ओ ॥ 22 ॥

ते तुस उंदे पर ते किशियें उप्पर सुआर कए जंदे ओ ॥ 23 ॥ (स्कू 1/1)

ते असें नूह गी उसदी कौम दे लोकें पासै भेजेआ। उसनै आखेआ जे हे मेरी कौम दे लोको ! अल्लाह दी अबादत करो। उस दे अलावा थुआड़ा होर कोई उपास्य नेई। क्या तुस ओहदे आस्तै संयम धारण नेई करदे ॥ 24 ॥

इस पर उसदी जाति बिच्चा इन्कार करने आहलें दे सरदारें आखेआ जे एह बंदा ते

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنْتَهُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ۝

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاقِهٌ كَثِيرَةٌ ۖ وَ مِنُهَا تَأْكُلُونَ ۝

وَسَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِاللِّذْنِ ۚ وَصَبَّغُوا لِّلْأَكْلِيلِ ۝

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسِيئُكُمْ مِّمَّا فِى بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ ۖ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يُقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ

1. इत्थें जैतून दे बूहटे दा बर्णन ऐ जेहदे चा तेल निकलदा ऐ ते ओह तेल खाने च बी बरतेआ जंदा ऐ।

सिर्फ थुआड़े जनेहा इक बंदा ऐ जो चांहदा ऐ जे थुआड़े उप्पर प्रधानता अखत्यार करै। जेकर अल्लाह पैगंबर भेजना चांहदा तां फरिश्तें गी उतारदा। असें अपने पैहले बब्ब-दादें च ते इस चाल्ली दी कोई गल्ल होंदी नेई सुनी ॥ 25 ॥

एह ते सिर्फ इक आदमी ऐ जिसी जनून (उन्माद) होई गेदा ऐ। इस आस्तै किश समें तक इसदे नतीजे दा इंतजार करो ॥ 26 ॥

(उस पर नूह नै) आखेआ जे हे मेरे रब्ब! मेरी मदद कर, की जे एह लोक मिगी झुठेरा करदे न ॥ 27 ॥

इस आस्तै असें ओहदे पासै वह्नी कीती जे (असें तुगी जिस) किशती (दे बनाने दा हुकम दिते दा ऐ उस) गी साढ़ी अक्खीं सामनै ते साढ़ी वह्नी दे मताबक बनाऽ। इस आस्तै जिसलै साढ़ा (अजाब दा) हुकम आई जा ते धरती दा चश्मा फुट्टी पवै तां उस किशती च सारे जानवरें दा इक-इक जोड़ा (जिसदा अस हुकम देचै) रक्खी लै ते अपने परिवार दे लोकें गी बी सुआर करी दे सिवाए उंदै जिंदे बरुद्ध साढ़ा हुकम पैहलें थमां उतरी चुके दा ऐ ते जिनें जुलम कीते दा ऐ उंदे बारै मेरे कनै कोई गल्ल नेई कर, की जे ओह ते जरूर गरक कीते जाडन ॥ 28 ॥

इस आस्तै जिसलै तू ते तेरे साथी किशती च चंगी चाल्ली बेही जाओ तां तुंदे चा हर इक एह आखै जे सारी स्तुतिरें दा हकदार अल्लाह गै ऐ जिसनै असें गी जालम लोकें थमां छुटकारा दुआया ॥ 29 ॥

ते (किशती उप्परा उतरदे मौकै) आख जे हे मेरे रब्ब! तू मिगी (इस किशती थमां) ऐसी हालत

مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَبْقُصَ عَلَيْكُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ۝

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهٖ حِجَّةٌ فَبَصُّوْا بَهِ حَتَّىٰ حِجَّتَ ۝

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُون ۝

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْقُلُوكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا فَاذْجَأْ أَمْرَنَا ۖ وَقَارَ الشُّوْرُ ۖ فَاسْلُكْ فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۖ وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ۝

فَاذْأَسْتَوَيْتِ أَنْتَ وَمَنْ مَّعَكَ عَلَى الْقُلُوبِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَقُلْ رَبِّ انزِلْنِي مُنزَلًا مُّبْرَكًا وَأَنْتَ

حَايِرُ الْمُتَزَلِّينَ ⑤

च तुआर जे मेरे उप्पर मती-सारी बरकतां उतरा करदियां होन ते (मिगी इस दुआऽ दी बी केह जरूरत ऐ जिसलै जे) सारे उतारने आहलें कशा तेरा वजूद बेहतर ऐ ॥ 30 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ⑥

एहदे च मते-सारे नशान न ते अस यकीनन बंदें दा इम्तिहान लैने आहले आं ॥ 31 ॥

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ⑦

फी असें उंदे बा'द केई कौमां पैदा कीतियां ॥ 32 ॥

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ⑧

ते असें उंदे च उंदे बिच्चा (एह संदेश दिंदे होई) रसूल भेजेआ जे अल्लाह दी अबादत करो। उस दे सिवा थुआड़ा कोई दूआ उपास्य नेई। क्या तुस उस दे राहें अपने आप गी हलाकत थमां बचांदे नेई ॥ 33 ॥
(रुकू 2/2)

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِلْقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لَا يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ⑨

ते उस (नमें रसूल) दी जाति बिच्चा जिनें इन्कार कीता हा ते मरने परेंत अल्लाह कनै मिलने दा बी इन्कार कीता हा ते जिनेंगी असें इस लोक च मालदार बनाया उंदे सरदारें आखेआ जे एह तां थुआड़े आंगर इक मनुक्ख ऐ। उंदे (पदार्थें) बिच्चा खंदा ऐ जो तुस खंदे ओ ते उंदे (पानियें) बिच्चा पींदा ऐ जो तुस पींदे ओ ॥ 34 ॥

وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا لَخُسِرُونَ ⑩

ते जेकर तुस अपनै जनेह बंदे दी गल्ल मनगे ओ तां तुस खसारे च रौहने आहलें बिच्चा होई जागे ओ ॥ 35 ॥

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ ⑪

क्या ओह थुआड़े कनै एह बा'यदा करदा ऐ जे जिसलै तुस मरी जागे ओ ते मिट्टी होई जागे ओ ते हड्डियां बनी जागे ओ तां तुस (दबारा जींदे करियै) कइहे जागे ओ ॥ 36 ॥

هِيَاهُ هِيَاهُ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٧﴾

जिस गल्ला दा तुंदे कनै बा'यदा कीता जंदा
ऐ ओह बुद्धि (समझदारी) थमां मता गै दूर
ऐ ते ओह मन्ननै काबल गल्ल नेई ऐ ॥ 37 ॥

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

सादा जीवन ते सिर्फ इससै दुनियां दा जीवन
ऐ। कदें ते अस मुर्दा हालत च होने आं ते
कदें जींदी हालत च ते अस मरने दे बा'द
दबारा कदें बी दुआले नेई जागे ॥ 38 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

एह ते सिर्फ इक इक्कला आदमी ऐ जो
अल्लाह पर झूठ घड़दा ऐ ते अस इस (दियें
गल्लें) गी कदें नेई मनगे ॥ 39 ॥

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبُونَ ﴿٤٠﴾

इस पर उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! इनें
लोकें मिगी झुठेरी दिता ऐ। इस लेई तू मेरी
मदद कर ॥ 40 ॥

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤١﴾

(उसलै खुदा नै) फरमाया-एह लोक थोड़े गै
चिरे च शरमिंदा होई जाडन ॥ 41 ॥

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَهُمْ
غُلَّاءَ ۚ فَبُعْدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

ते उनेंगी इक अजाब नै पकड़ी लैता जेहदे
बारै पक्की खबर दिती गेदी ही ते असें उनेंगी
कूड़ा-करकट बनाई दिता (ते फरिशतें गी हुकम
दिता जे) जालमें आसतै खुदा दी फटकार (तै
करी देओ) ॥ 42 ॥

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

फनी उंदे बा'द असें केई जातियां होर पैदा
कीतियां ॥ 43 ॥

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

कोई कौम अपने समे थमां अगें नेई बधदी
ते नां उस समे थमां पिच्छें रेही (बची)
सकदी ऐ ॥ 44 ॥

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا ۖ كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ
رَّسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

फनी असें लगातार अपने रसूल भेजे। जदूं कुसै
कौम कश उसदा रसूल आँदा हा तां ओह
उसी झुठेरेदे हे। इस आसतै अस उंदे बिच्चा
गै किश लोकें गी किश दूए लोकें दे पिच्छें
भेजदे जंदे हे (यानी उंदा सर्वनाश करदे जंदे
हे) ते असें उनें सारें गी बीते समे दियां

वहानियाँ¹ बनाइयै रक्खी दिता (ते उंदे बाँरे फरिश्तें गी हुकूम दिता जे) जेहके लोक ईमान नेई ल्याए अल्लाह दा शाप (तै करी देओ) ॥ 45 ॥

उसदे बा'द असें मूसा ते उसदे भ्राऽ हारून गी अपने नशान ते खु'ल्लम-खु'ल्ला प्रभुत्व देइयै भेजेआ ॥ 46 ॥

फिरऔन ते उसदे सरदारें पासै। इस आस्तै उनें घमंड कीता ते ओह उद्दंडी (सिरफिरे) लोकें आंगर होई गे ॥ 47 ॥

फी उनें गलाया जे क्या अस अपने जनेह दौं बंदें पर ईमान ल्यौचै ? जिसलै जे इंदी दौनें दी कौम सादी गुलामी करा करदी ऐ ॥ 48 ॥

इस आस्तै उनें लोकें उनें दौनों (मूसा ते हारून) गी झुठलाई दिता। नतीजा एह होआ जे ओह बी हलाक होने आहले लोकें बिच्चा होई गे ॥ 49 ॥

ते असें मूसा गी (ओह) कताब दिती (जिसी सारे जानदे न) तां जे ओह (ते उसदी कौम) हदायत हासल करन ॥ 50 ॥

ते असें मर्यम दे पुतर ते उसदी मां गी इक नशान बनाया ते असें उनें दौनें गी इक उच्चे² थाहरै पर शरण दिती जेहकी रौहने (बस्सोआं) दे काबल ते बगदे पानियै आहली ही ॥ 51 ॥
(रुकू 3/3)

(ते असें गलाया जे) हे रसूलो! पवित्र पदार्थें बिच्चा खाओ ते परिस्थिति मताबक कर्म करो ते जो तुस करदे ओ अ'ऊं उसी जाननां ॥ 52 ॥

وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ۖ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ
لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ
بِآيَاتِنَا ۖ وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٤٦﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٧﴾

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا
وَقَوْمَهُمَا لَنَا عِدُونَ ﴿٤٨﴾

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمْ
يَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً
وَآوَيْنَهُمَا إِلَىٰ رِبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ
وَمُعِجِنٍ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبٰتِ وَاعْمَلُوا
صَالِحًا ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

1. अर्थात् उंदा नां-नशान संसार च नेई रेहा।

2. इतिहास राहें साबत होई चुके दा ऐ जे एह उच्चा थाहर कश्मीर हा। बाइबिल, यहूदियें ते हिंदुएं दे ऐतिहासक ग्रंथें दे उल्लेखें थमां इस गल्लै दी पुष्टी होई चुकी दी ऐ।

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٢٧﴾

ते थुआड़ा एह गरोह् (अर्थात् नबियें दा) इक गै गरोह् ऐ ते अ'ऊं थुआड़ा रब्ब आं। इस लेई तुस बिनाश थमां बचने आसतै मिगी अपनी ढाल बनाओ ॥ 53 ॥

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٢٨﴾

जेहदे पर उनें (अर्थात् इन्कार करने आहले काफरें) शरीअत गी टुकड़े-टुकड़े करी दित्ता ते हर गरोह् नै जेहका टुकड़ा अपने आसतै पसंद कीता ओहदे पर फखर करन लगी पेआ ॥ 54 ॥

فَذَرَهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٩﴾

इस लेई तू उनेंगी इक समे (अरसे) तक अपनी भुल्लै च पेदे रौहन दे ॥ 55 ॥

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ ﴿٣٠﴾

क्या ओह एह ख्याल करदे न जे साढ़ा उनेंगी धन ते पुत्तरे कनै मदद देना ॥ 56 ॥

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ ۖ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣١﴾

उनेंगी कम्मैं च तौले-तौले पाना ऐ? (ऐसा नेई) बल्के ओह (सचाई गी) नेई समझदे ॥ 57 ॥

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٣٢﴾

ओह लोक जो अपने रब्ब दे डरें कंबदे न ॥ 58 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

ते ओह लोक जो अपने रब्ब दियें आयतें पर ईमान आहनदे न ॥ 59 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

ते जेहके अपने रब्ब दा कुसै गी शरीक नेई बनांदे ॥ 60 ॥

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٣٥﴾

ते जो (अल्लाह द्वारा दित्ती गेदी) धन-दौलत (गरीबें आसतै) खर्च करदे न ते उंदे दिल इस गल्ला थमां डरदे रौहदे न जे उनें इक दिन बापस परतियै अपने रब्ब कश जाना ऐ ॥ 61 ॥

أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا شُفُّونَ ﴿٣٦﴾

इयै लोक नेकियें च तौल करने आहले न ते ओह उंदे (नेकियें) पासै आपस च इक-दूए थमां अगें बधदे जा करदे न ॥ 62 ॥

ते अस कुसै जान्ना दे जिम्मे उसदी थबीक थमां बद्ध कम्म नेई लांदे ते साढ़े कश कर्म दी इक सूची ऐ जेहकी सच्चो-सच्च गल्लै गी साफ करी दिंदी ऐ ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 63 ॥

पर उंदे दिल ते उस शिक्षा बारै गफलत च पेदे न ते उस दे सिवा होर बी उंदे पासै मते-हारे (बुरे) कर्म न जेहके ओह करा करदे न ॥ 64 ॥

इत्थे तक जे जिसलै अस उंदे बिच्चा धनी लोकें गी अज्ञाब च जकड़ी लैन्ने आं तां अचानक ओह फरेआद करन लगी पौंदे न ॥ 65 ॥

(उस बेलै अस उनेंगी आखने आं) अज्ज फरेआद नेई करो। साढ़े पासेआ तुसें गी कोई मदाद नेई मिलग ॥ 66 ॥

तुसेंगी मेरी आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां हियां, पर तुस उंदे पासे ध्यान नेई देइयै बे-परवाही करदे होई ॥ 67 ॥

ते ब्यर्थ गल्लां करदे होई ते ओहदे थमां मूंह फेरदे होई अपनी अडिडयें दे भार फिरी जंदे होंदे हे ॥ 68 ॥

क्या इनैं लोकें इस कलाम (कुरआन) पर बिचार नेई कीता ते उनेंगी ओह (बा'यदा) मिली गेआ ऐ जो ईदे पुरखें गी नथा मिलेआ ॥ 69 ॥

ते क्या उनें अपने रसूल गी नेई पछानेआ जेहदे कारण ओह उसदा इन्कार करा करदे न ॥ 70 ॥

क्या ओह आखदे न जे उसी जनून ऐ? (पर ऐसी गल्ल नेई) बल्के ओह उंदे कश हक्क

وَلَا تُكَلِّفْ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا
كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمَرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ
أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿٦٤﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ
إِذْهُمْ يُجْعَرُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِّنَ الْتَّصِرُونَ ﴿٦٦﴾

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ
أَعْقَابِكُمْ سَكِينُونَ ﴿٦٧﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سِمِرًا تَهَجَّرُونَ ﴿٦٨﴾

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا
لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ
مُنْكَرُونَ ﴿٧٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ

وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كِرْهُونَ ﴿٧١﴾

(सचाई) लेइयै आया ऐ ते उंदे बिच्चा मते-
सारे लोक उस हक गी पसंद नेई करदे
॥ 71 ॥

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ
السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ بَلْ
أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهُمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

ते जेकर हक उंदी खुआहिशें दे पिच्छें चलदा
ते गास ते धरती ते जो उंदे अंदर बास करदा
ऐ सब तबाह होई जंदे सचाई एह ऐ जे अस
उंदे कश उंदे सम्मान दा समान लेइयै आए
आं, पर ओह अपने सम्मान दे समानें थमां
मूह फेरा करदे न ॥ 72 ॥

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ
وَهُوَ خَيْرُ الرَّزَاقِينَ ﴿٧٣﴾

क्या तू उंदे थमां कोई तावान (अर्थात् दंड)
मंगना ऐं ? (ऐसा नेई होई सकदा) की जे
तेरे रब्ब दा दिते दा धन बड़ा अच्छा ऐ ओह
(रब्ब) अच्छी थमां अच्छी रोजी देने आह्ला
ऐ ॥ 73 ॥

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٤﴾

ते तू उनें गी सिद्धे रस्ते पासै बुलाना ऐं
॥ 74 ॥

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنْ
الصِّرَاطِ لَنُكَيِّبُونَ ﴿٧٥﴾

ते जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे
ओह (सच्चे) रस्ते थमां हटने आहले न
॥ 75 ॥

وَلَوْ رَجُمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ
ضُرِّ لَدُّنَا فِي طَعْنَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٦﴾

ते जेकर अस उंदे पर देआ करियै जेहका
कश्ट उनें गी पुज्जा करदा ऐ दूर करी देचै तां
ओह अपनी शरारतां होर बी बधाई देडन
॥ 76 ॥

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٧﴾

ते असें उनेंगी सख्त अजाब कनै जकड़ी
रक्खे दा ऐ, फी बी ओह अपने रब्ब दे सामनै
नमरता कनै नेई झुके ते नां गै ओहदे सामनै
गिड़गड़ाए ॥ 77 ॥

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ
شَدِيدٍ إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْسُونٌ ﴿٧٨﴾

इत्थें तक जे जिसलै अस उंदे उपपर इक सख्त
अजाब दा द्वार खोहली देगे तां ओह

नराश होइयै बेही जाडन ॥ 78 ॥ (रूकू 4/4)

ते ओह् अल्लाह गै ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै कन्न, अक्खीं ते दिल पैदा कीते दे न, पर तुस लेश मातर (बाल परमान) बी धन्नवाद नेई करदे ॥ 79 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै धरती उप्पर तुसेंगी फलाई दिते दा ऐ ते फी तुस ओहदे पासै किट्ठे कीते जागेओ ॥ 80 ॥

ते ऊऐ ऐ जेहका तुसेंगी जींदा करदा ऐ ते ऊऐ तुसेंगी मारग ते रातीं-दिनै दा अगें-पिच्छें औना उससै दे अधिकार च ऐ। क्या तुस अक्ली थमां कम्म नेई लेंदे? ॥ 81 ॥

सचाई एह् ऐ जे ओह् ऊऐ गल्ल आखदे न जेहकी उंदे पैहले लोकें आखी ही ॥ 82 ॥

उनें गलाया हा जे क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई जागे ते हड्डियां बनी जागे तां अस फी दुआली दिते जागे ? ॥ 83 ॥

इस थमां पैहलें इससै गल्लै दा बा'यदा साढ़े कन्नै ते साढ़े बब्ब-दादें कन्नै कीता गेआ हा (मगर ऐसा नेई होआ) एह ते सिर्फ पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 84 ॥

तू आखी दे जे जेकर तुस जानदे ओ तां (दस्सो ते सेही) एह सारी धरती ते जे किश एहदे बिच्च ऐ कुस दा ऐ ? ॥ 85 ॥

यकीनन ओह् (इस दे जवाब च) आखडन अल्लाह दा। इस पर तू (उनेंगी) आखी दे, क्या तुस समझ थमां कम्म नेई लेंदे ? ॥ 86 ॥

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٨٠﴾

وَهُوَ الَّذِي يُعْجِي وَيُمْيْتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ
الْيَلِ وَالنَّهَارِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨١﴾

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨٢﴾

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٣﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ
إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٤﴾

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٥﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۖ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾

(फी) तू (उनेंगी) आखी दे सत्तें गासैं ते बड़्डे अर्श (अर्थात सिंहासन) दा रब्ब कु'न ऐ ? ॥ 87 ॥

पर ओह् आखडन जे (एह सब) अल्लाह दे न। तू आखी दे जे क्या फी बी तुस (उस अल्लाह दी मदाद लेइयै तबाही थमां) बचने दी कोशश नेई करदे ? ॥ 88 ॥

तू आखी दे जे हर चीजै दी बादशाही कुस दे हत्थै च ऐ ते ओह सब गी शरण दिंदा ऐ। हां ! उसदे अजाब दे खलाफ कोई दूआ पनाह नेई देई सकदा। जेकर तुस जानदे ओ (तां इसी समझी सकदे ओ) ॥ 89 ॥

ओह् (एह सुआल सुनियै) फटक्क आखडन, एह सब किश अल्लाह दे अखत्यार च ऐ। इस पर तू आखी दे जे फी तुसैं गी भलकेरियै (धोखा देइयै) कुल्लें लेता जा करदा ऐ ? ॥ 90 ॥

असल च अस उंदे कश हक्क (सचाई) ल्याए दे आं ते ओह् यकीनन उस दा इन्कार करने आहले न ॥ 91 ॥

अल्लाह नै कुसै गी पुत्तर नेई बनाया ते नां ओहदे कनै कोई उपास्य गै ऐ (जेकर ऐसा होंदा तां) हर इक उपास्य अपने पैदा कीते गेदे पदार्थ गी अलग करियै लेई जंदा ते उंदे बिच्चा किश उपास्य दूएं पर हल्ला बोल्ली दिंदे। जो गल्लां ओह् करदे न अल्लाह उंदे थमां पाक ऐ ॥ 92 ॥

ओह् ग़ैब दा बी इलम रखदा ऐ ते जाहर दा बी (इलम रखदा ऐ)। इस लेई जिनेंगी ओह् ओहदा शरीक बनांदे न उंदे थमां ओह् बौहत उच्चा ऐ ॥ 93 ॥ (रुकू 5/5)

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيزُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۚ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

مَا اخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلٰهٍ إِذْ أَذْهَبَ كُلَّ إِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! जेकर तू मिगी मेरे जीवन च ओह किश दस्सी देऐं जिसदा उंदे कनै बा'यदा कीता जा करदा ऐ ॥ 94 ॥

तां हे मेरे रब्ब! तू मिगी जालम कौम दे लोके बिच्चा नेई बनायां ॥ 95 ॥

ते अस इस गल्ला दी समर्थ रक्खने आं जे उंदे कनै जेहका बा'यदा करने आं ओह तुगी दस्सी¹ देचै ॥ 96 ॥

तू उंदी बुरी गल्लें गी ऐसी (जवाबी) गल्लें कनै दूर कर जो बे-हद शैल होन। अस उंदी गल्लें गी चंगी चाल्ली जानने आं ॥ 97 ॥

ते तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! अ'ऊं शरारती लोके दी शरारत थमां तेरी शरण चाहन्नां ॥ 98 ॥

ते हे मेरे रब्ब! अ'ऊं तेरी शरण चाहन्नां ओहदे कनै बी जे ओह मेरे सामनै आई जान ॥ 99 ॥

ते उस बेलै जिस बेलै उंदे बिच्चा कुसै दी मौत आई जाग, ओह आखग हे मेरे रब्ब! मिगी (संसार च) बापस परताई दे, मिगी बापस परताई दे, मिगी बापस परताई दे ॥ 100 ॥

तां जे अ'ऊं (उस थाहरै पर) जिसी अ'ऊं छोड़ी आए दा आं (अर्थात् संसार च) परिस्थिति दे मताबक कर्म करां (पर ऐसा कदें बी नेई होई सकदा)। एह सिर्फ इक जबान्नी गल्ल ऐ जिसी ओह आखा करदे न ते उंदे पिच्छे इक परदा² ऐ जेहका उस रोज तक पेदा

قُلْ رَبِّ اِمَّا تَرِييَ مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٤﴾

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾
وَ اِنَّا عَلٰى اَنْ تَرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ
لَقٰدِرُونَ ﴿٩٦﴾

اِدْفَعْ بِاَتِّئِ هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةِ ۚ نَحْنُ
اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٧﴾

وَقُلْ رَبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزٍ
الشَّيْطٰنِ ﴿٩٨﴾

وَ اَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّخْضَرُوْنِ ﴿٩٩﴾

حَتّٰى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
ارْجِعُوْنِ ﴿١٠٠﴾

لَعَلِّيْ اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا ۚ
اِنَّهَا كَيْمَةٌ مَّوْقَافًا بَلٰهَا ۚ وَمِنْ وَّرَآئِهِمْ
بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمٍ يُبْعَثُوْنَ ﴿١٠١﴾

1. अर्थात् तेरे जीवन च अज्ञाब दा बा'यदा पूरा करी देचै।

2. एहदा एह मतलब नेई जे दबारा उआले जाने आहलै ध्याई इस्सै थाहर परताए (बापस भेजे) जाडन, बल्के मतलब एह ऐ जे उस ध्याई ते परलोक दी समस्या शुरू होई जाग, बापस परतोने दा सुआल गै पैदा नेई होग ते उस दिनै तक उंदी आत्माएं दे बापस परतोने दे रस्ते च अल्लाह नै रोक लाई रक्खी दी ऐ अर्थात् मुड़दे जींदे होइये इस संसार च बापस आई गै नेई सकदे। हून ओह लोक बिचार करन जेहके एह आखदे न 'बली' ते 'नबी' मुड़दें गी जींदा करदे रौहदे न।

रौहग जिसलै जे ओह दबारा टुआले जाडन ।
(इस आस्तै ओह जौदे करियै दबारा इस संसार
च नेई परताए जाडन) ॥ 101 ॥

फी जिसलै बिगल बजाया जाग तां उस दिन
उंदे बिच्च नातेदारी दा कोई बी सरबन्ध नेई
रेहदा होग ते नां ओह इक-दूए दा हाल-चाल
पुछडन ॥ 102 ॥

जिंदे कमें दा बोझ भारा होई जाग ओह लोक
कामयाब होडन ॥ 103 ॥

ते जिंदे बोझ हौले होई जाडन ओह लोक
घाटे च रौहडन (ते अपनी जानें दी तबाही
करडन) ते सदा नरकै च रौहडन ॥ 104 ॥

उंदे मूहें गी अगिन झुलसी देग ते ओहदे च उंदा
मूह काला होई जाग ॥ 105 ॥

(ते आखेआ जाग जे) क्या थुआड़े सामनै
मेरी आयतां नथियां पढ़ियां जंदियां ते तुस उंदा
इन्कार नथे करदे होंदे? ॥ 106 ॥

ओह आखडन जे हे साढ़े रब्ब! साढ़ी बद-
किसमती साढ़े उप्पर छाई गेदी ही ते अस इक
पथभ्रष्ट संप्रदाय हे ॥ 107 ॥

हे साढ़े रब्ब! असेंगी इस नरकै थमां कड़ढ ।
ते जेकर अस (इनें पापें पासैं) फी परतोचै तां
अस जालम होगे ॥ 108 ॥

(अल्लाह आखग जे दूर होई जाओ ते) नरकै
च चली जाओ ते मेरे कनै गल्ल निं करो
(यानी मेरै मूह नेई लग्गो) ॥ 109 ॥

فَإِذَا تُفْعَلُ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ
يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا
كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

أَلَمْ تَكُنْ أَلَيْسَ لِي عَلَىٰ كُفْرِكُمْ بِهَا
تُكْدِبُونَ ﴿١٠٥﴾

فَأُولَئِكَ يَنْزَغِيهِمُ الشَّيْطَانُ وَقَدْ كَفَرُوا
صَالِينَ ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا
ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

قَالَ احْسَبُوا فِيهَا وَلَا تُكْفِرُونَ ﴿١٠٨﴾

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمِنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٢٣﴾

गल्ल एह ऐ जे मेरे बंदे बिच्चा इक गरोह
(टोल्ला) ऐसा हा जो आखदा हा जे हे साढ़े
रब्ब! अस ईमान ल्याए आं। इस आस्तै तू
असेंगी माफ कर ते साढ़े पर देआ कर ते तू
सारे रैह्मदिलें शा बी रैह्मदिल ऐं ॥ 110 ॥

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ
ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿٢٤﴾

पर तुसें उनेंगी हासे दा नशाना (थाहर) बनाई
लैता इत्थें तक जे उनें (थुआड़े हासे-मजाक
दा पात्र बनियै) तुसेंगी मेरी याद भुलाई दित्ती
ते तुस उंदा सदा मौजू लैंदे रेह ॥ 111 ॥

إِنِّ جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ
هُمُ الْفَاقِرُونَ ﴿٢٥﴾

अऊं उनेंगी उंदे धीरज दा अज्ज मनासब
सिला देड । यकीनन ओह कामयाब होडन
॥ 112 ॥

فَلْ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿٢٦﴾

फी ओह (अल्लाह) आखग जे तुस किन्ना
चिर धरती उप्पर रेह ओ? ॥ 113 ॥

فَقَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِ
الْعَادِينَ ﴿٢٧﴾

ओह आखडन जे अस इक दिन जां इक दिनै
दा किश हिस्सा धरती उप्पर रेह आं। तू गिनने
आहलें थमां पुच्छी लै ॥ 114 ॥

فَلْ إِنْ لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْكُمُ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

(इस पर अल्लाह) आखग जे जेकर तुस
अक्ली थमां कम्म लैओ तां बड़ा थोड़ा¹ समां
रेह ओ ॥ 115 ॥

أَفَحَسِبْتُمْ أَلَمَّا حَقَّقْنَا كُفْرَكُمْ عَبَثًا وَأَنْكُمْ
إِنِّي لَا تَرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

क्या तुस एह समझदे होंदे हे जे असें तुसेंगी
बिना कुसै मकसद दे पैदा कीते दा ऐ ते तुस
साढ़े पासै परताए नेई जागे ओ? ॥ 116 ॥

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

इस आस्तै अल्लाह बड़ी समझ आहला
बादशाह, कायम रक्खने आहला ते कायम

1. पारलौकिक जीवन दी निसबत संसारक जीवन बड़ा गै थोड़ा ऐ ते दुखें कन्ने भरोचा दा होने करी सुखें दा समां होर बी थोड़ा सेही होंदा ऐ।

रौहने आह्ला ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य
नेई। ओह् अशें करीम¹ दा रब्ब ऐ ॥ 117 ॥

رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٧﴾

ते जो कोई अल्लाह दे सिवा कुसै दूए उपास्य
गी पुकारै जिसदी (सचाई पर) कोई युक्ति
नेई, तां उसदा लेखा उसदे रब्ब कश ऐ।
असलीयत एह् ऐ जे इन्कार करने आहले
लोक कदें सफल नेई होंदे ॥ 118 ॥

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ
لَهُ بِهِ فَأَلْهَمَ آيَاتُ اللَّهِ عِندَ رَبِّهِ إِنَّهُ
لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٨﴾

ते तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! माफ कर ते
देआ कर ते तू सारें थमां बद्ध देआ करने
आह्ला ऐ ॥ 119 ॥ (सकू 6/6)

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ
الْرَّاحِمِينَ ﴿١١٩﴾

ooo

1. अशें करीम:-इज्जत आह्ला तख्त, महिमाशाली सिंहासन।

سُورَةُ النُّورِ مَدْيَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ خَمْسٌ وَسِتُّونَ آيَةً وَتِسْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-नूर

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पैंहट आयतां ते नौ रुकू न।

मैं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

एह इक ऐसी सूर: ऐ जो असें उतारी ऐ ते
(जेहदे पर अमल करना) असें फर्ज (अत
जरूरी) कीता (यानी सुझाया) ऐ ते एहदे च
असें रोशन आदेश ब्यान कीते दे न तां जे तुस
नसीहत हासल करो ॥ 2 ॥

व्यभिचार करने आहली जनानी ते व्यभिचार
करने आह्ला मनुक्ख (जेकर उंदे पर इलजाम
साबत होई जा तां) उंदे चा हर इक गी सौ
कोड़े लाओ ते जेकर तुस अल्लाह ते आखरत
आह्ले ध्याड़ै पर ईमान आहनदे ओ तां अल्लाह
दे आदेश गी पूरा करने च इनें दौनें चाल्ली
दे अपराधिये दे बारै तुसें गी तरस नेई आवै
ते चाही दा ऐ जे इनें दौनें दे दंड गी मोमिनें
दा इक गरोह (टोल्ला) दिक्खै ॥ 3 ॥

ते इक व्यभिचारी (पुरश) व्यभिचारणी जां
शिकं करने आहली (जनानी) दे सिवा कुसै
कनै संभोग नेई करदा ते नां व्यभिचारणी

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا
آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ②

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ
مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا
رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ③ وَلَيْشَهَّدَ عَلَيْكُمَا
طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ④

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً
وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ

(जनानी) व्यभिचारी जां शिर्क करने आहले (पुरश) दे सिवा कुसै दूए कन्नै संभोग¹ करदी ऐ ते मोमिनैं आस्तै एह गल्ल रहाम सिद्ध कीती गेदी ऐ ॥ 4 ॥

ते जेहके लोक नेक चलन आहली (पाक दामन) जनानियें पर इलजाम लांदे न। फी चार गुआह नेई भुगताई सकदे तां (उंदी स'जा एह ऐ जे) उनेंगी अस्सी कोड़े लाओ ते उंदी गुआही कदें कबूल नेई करो। ते ओह लोक (अपने इस कुकर्म दे कारण इस्लामी शरीअत दी) पालमा थमां खारज न ॥ 5 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जो बा'द च तोबा करी लैन ते सुधार करी लैन। इस आस्तै (ऐसा करने पर) अल्लाह यकीनन बौहत बख्शाने आह्ला ते बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

ते जेहके लोक अपनी जनानियें पर इलजाम लांदे न ते उंदे कश सिवाए अपने वजूद दे होर कोई गुआह नेई होंदा तां ऐसे लोकें बिच्चा हर शख्स गी ऐसी गुआही देनी चाही दी जेहकी अल्लाह दी कसम खाइयै च'ऊं गुआहियें पर अधारत होऐ ते (हर-इक गुआही च) ओह एह आखै जे ओह सचाई आहलें बिच्चा ऐ ॥ 7 ॥

أَوْ مُشْرِكًا ۖ وَحَرَّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَا يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شَهَدَاءَ فَأُجَلَّدُوهُنَّ أَلَا ظُلْمٌ ۖ وَلَا تَقْبَلُوا لَهُنَّ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شَهَدَاءٌ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝

1. मूल शब्द 'निकाह' दा मतलब ओह घोशना होंदी ऐ जो इस्लामी शरीअत दे मताबक इक पुरश ते इक जनानी गी जोड़ा बनाने दे बारे कीती जंदी ऐ, पर अरबी च निकाह दा अर्थ अक्सर जनानी-मडद दे आपस च संभोग करना होंदा ऐ। इस अर्थ गी ध्यान च नेई रक्खियै लोकें इस आयत दा मजाकिया अर्थ लेई लैते दा ऐ। इस दा सिद्धा-सिद्धा अर्थ एह ऐ जे जिसलै कोई पुरश व्यभिचारी कन्नै संभोग करग तां ओह व्यभिचारी गै होग। उस जनानी दा पति नेई होई सकदा। जेकर पति होऐ तां जनानी व्यभिचारी नेई होग। इस्सै चाल्ली इसदे उल्ट गल्ल ऐ। ओह जनानी उस्सै दश च व्यभिचारी खुआई सकदी ऐ जिसलै जे ओह अपने पति गी छोड़ियै कुसै दूए आदमी कन्नै संभोग करै ते जिसलै इक पराई जनानी पराए मडद कन्नै संभोग करग तां ओह मडद व्यभिचारी ते ओह जनानी व्यभिचारी खुआडन। एह गल्ल सभावक घटनें दे बरूद्ध ऐ जे व्यभिचारी कन्नै व्यभिचारी दे सिवा दूआ कोई मडद ब्याह नेई करग। संसार च ज्हारां प्रमाण इसदे बरूद्ध मिलदे न जे केई लोक बेस्वाए कन्नै इस लेई ब्याह करी लैंदे न जे उनें जनानियें दा सुधार होई जा ते बा'द च ओह ग्राहचिंत करियै सुधरी बी जंदियां न, पर ब्याह दे मौकें तोड़ी ओह व्यभिचारी गै खुआदियां न।

ते पंजमीं (गुआही) च (आखै) जे जेकर ओह झूठें बिच्चा होऐ तां ओहदे पर अल्लाह दी फटकार होऐ ॥ 8 ॥

ते ओह पत्नी (जेहदे पर उस दा पति इलजाम ला) च'ऊं गुआहियें द्वारा जेहकियां कसम खाइयै दितियां गेदियां होन अपने आपै थमां अजाब गी एह आखदे होई दूर करै जे ओह (पति) झूठा ऐ ॥ 9 ॥

ते पंजमीं (कसम) इस चाल्ली (खा) जे अल्लाह दा अजाब उस जनानी पर पवै, जेकर ओह (इलजाम लाने आह्ला पति) सच्चा ऐ ॥ 10 ॥

ते जेकर अल्लाह दी मेहर जां उसदी रैहमत तुंदे पर नेई होंदी ते ऐसा नेई होंदा जे अल्लाह बौहत मेहर करने आह्ला (ते) बड़ी हिक्मतें आह्ला ऐ (तां तुस लोक तबाह होई जंदे) ॥ 11 ॥ (रुकू 1/7)

ओह लोक जिनें इक बड़ा बड़ड़ा झूठा कलैक लाया हा, तुंदे बिच्चा गै इक गरौह (टोल्ला) ऐ तुस उसी अपने आस्तै बुरा नेई समझो बल्के ओह थोआड़े आस्तै बड़ा चंगा ऐ (की जे ओहदे करियै गै तुसं गी हिक्मत भरोची इक शिक्षा मिली ऐ)। उंदे बिच्चा हर इक शख्स गी जिस मातरा च उसने पाप कीते दा हा उस दी स'जा मिली जाग ते जेहका शख्स उस पाप दे बड़डे हिस्से दा जिम्मेदार हा उसी बौहत बड़ड़ा अजाब थहोग ॥ 12 ॥

जिसलै तुसं एह गल्ल सुनी ही तां मोमिन मड़दें ते मोमिन औरतें (जनानियें) की नेई अपनी जाति दे बारै अच्छा बचार कीता ते एह आखी दिता जे एह ते बौहत बड़ड़ा (नि'रा लंब) झूठ ऐ ॥ 13 ॥

وَالْحَامِسَةُ أَنَّ نَعْتَنَا اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذِبِينَ ۝

وَيَذَرُ وَأَعْنَاهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذِبِينَ ۝

وَالْحَامِسَةُ أَنَّ عَصَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ۝

ते ओह (झूठ फलाने आहले) लोक की नेई इस पर चार गुआह ल्याए? इस आसतै जिसलै के ओह चार गुआह नेई ल्याए तां ओह अल्लाह दे फैसले मताबक झूठे न ॥ 14 ॥

ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी मेहर ते रैहमत इस लोक ते परलोक च नेई होंदी तां तुसेंगी इस कम्मै (दी ब'जा) कनै जेहदे च तुस पेई गेदे हे तां तुसेंगी बौहत् बड्डा अजाब पुजदा ॥ 15 ॥

(इस ब'जा करी जे) तुस उस (गल्ला) गी इक-दूए थमां लेइयै कनो-कन पजांदे गे ते अपने मोमिनैं कनै एह आखन लगी पे जे जिसदा तुसेंगी कोई इलम नेई हा (खुदा तुंदे पर नराज होआ) ते तुस उस गल्लै गी ममूली समझदे हे हालांके ओह अल्लाह दे कोल बौहत् बड्डी ही ॥ 16 ॥

ते के नेई होआ जे जिसलै तुसें ओह गल्ल सुनी ही तां फौरन आखी दित्ता जे एह साढ़ा कम्म नेई जे अस इस गल्ला गी अगैं दरहाचै, हे अल्लाह! तूं बड़ा पवित्तर ऐं एह बौहत् बड्डा झूठा आरोप ऐ ॥ 17 ॥

जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह तुसेंगी इस चाल्ली दी गल्ल करने थमां सदा-सदा आसतै रोकदा ऐ ॥ 18 ॥

ते अल्लाह थुआड़े आसतै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह बौहत् जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

यकीनन जेहके लोक चांहदे न जे मोमिनैं¹ च बुराई फैली जा उंदे आसतै बड़ा दर्दनाक अजाब ऐ दुनियां च बी ते आखरत च बी ते अल्लाह

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالْبَشْهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالِسَّبْتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقُولُونَ يَا آفُوهَاكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ۚ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ۝

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَنَكَ هَذَا بَهْتَانٌ عَظِيمٌ ۝

يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا الْمِثْلَ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي

1. बिना जाचे-परखे दे झूठा कलैक लाने ते उसी फलाने कनै लोकें च बुराइयें ते पापें कनै घिणा घट्ट होई जंदी ऐ ते लोक अशलील गल्लां करने दी जु रत करन लगी पौंदे न।

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾
وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ
اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

॥ 20 ॥ जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे
ते जेकर अल्लाह दी किरपा ते रैहम तुंदे पर
नेई होंदा ते जेकर अल्लाह बौहत मेहरबान
(ते) बार-बार रैहम करने आहला नेई होंदा
(तां तुस मसीबती च पेई जंदे) ॥ 21 ॥
(रुकू 2/8)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ
الشَّيْطَانِ ۖ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ
فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۖ وَلَوْ لَا
فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا
مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي
مَنْ يَشَاءُ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

हे मोमिनो! शतान दे पिच्छें नेई चलो। ते
जेहका कोई शतान दे पिच्छें चलदा ऐ तां
ओह समझी लै जे शतान बुराइयें ते ना-
पसंद गल्लां करने दा हुकम दिंदा ऐ ते जेकर
अल्लाह दी किरपा ते रैहम तुंदे उपपर नेई
होंदा तां कदें बी तुंदे बिच्चा कोई पवित्तर
नेई होंदा। पर अल्लाह जिस गी चांहदा ऐ
पवित्तर बनाई दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत
दुआमां सुनने आहला बौहत जानने आहला
ऐ ॥ 22 ॥

وَلَا يَأْتِلْ أُولَؤَالِ الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ
أَنْ يُؤْتُوا أُولِيَ الْقُرْبَى وَالْمَسْكِينِ
وَالْمُهْجَرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا
وَلْيَصْفَحُوا ۖ أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ
لَكُمْ ۖ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

ते तुंदे बिच्चा (दीन ते दुनियां च) प्रधानता
रक्खने आहले ते धनवान लोक सघंद नेई
खान जे ओह अपने रिश्तेदारें ते गरीब-मसकीनें
ते अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करने आहले
लोकें दी मदद नेई करडन ते चाही दा ऐ जे
ओह सैहनशीलता थमां कम्म लैन ते दरगुजर
करन क्या तुस नेई चांहदे जे अल्लाह थुआड़े
कसूर माफ करै। ते अल्लाह बौहत माफ
करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला
ऐ ॥ 23 ॥

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

ओह लोक जेहके पवित्तर जनानियें पर इलजाम
लांदे न। जेहके (शरारत करने आहले दी
शरारत थमां) बे-खबर न ते ईमानदार न उंदे
पर संसार च ते आखरत च लानत कीती जाग
ते उंदे आस्तै बड़ा अज्ञाब होग ॥ 24 ॥

जिस दिन उंदी जबान्नां, हत्थ ते पैर उंदे कर्म दे बाँरे उंदे बरुद्ध गुआही देडन जेहके ओह करदे होंदे हे ॥ 25 ॥

तां उस दिन अल्लाह उनेंगी उंदा ठीक-ठीक सिला देग ते ओह् समझी जाडन जे अल्लाह गै पूर्ण सच्च ऐ ऐसा सच्च जो अपने-आपै गी आपू जाहर करी दिंदा ऐ ॥ 26 ॥

बुरियां गल्लां¹ बुरे लोकें आस्तै न ते बुरे लोक बुरी गल्लें आस्तै न ते पवित्तर गल्लां पवित्तर लोकें आस्तै ते पवित्तर लोक पवित्तर गल्लें आस्तै न। एह सारे लोक उनें गल्लें थमां पवित्तर न जो बैरी आखदे न। ईदे आस्तै बख्शाश ते इज्जत आहली रोजी (पक्की) ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/9)

हे मोमिनो! अपने घरें दे अलावा दूए घरें च उन्ना चिर दाखल नेई होआ करो जिन्ना चिर अजाजत नेई लेई लैओ। ते (दाखल होने शा पैहलें) उनें घरें च बस्सने आहलें गी सलाम नेई करी लैओ। एह थुआड़े आस्तै चंगा होग ते इस (गल्लें) दा नतीजा एह होग जे तुस (नेक गल्लें गी म्हेशां) याद रखगे ओ ॥ 28 ॥

ते जेकर तुस उनें घरें च कुसै गी नेई दिक्खो, तां बी उंदे च दाखल नेई होओ जिन्ना चिर जे तुसेंगी (घरें आहलें पासेआ) अजाजत नेई मिली गेदी होऐ। ते जेकर (कोई घरें च होऐ ते) तुसें गी आखेआ जा जे इस बेले चली

يَوْمَ تَهْتَدُ عَلَيْهِمُ أَسْنُهُمْ وَأَيِّدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑤

يَوْمَ يَمْذُ يُوقِفِيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقُّ
وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ⑥

الْحَيِّثُ لِلْحَيِّثِينَ وَالْحَيِّثُونَ
لِلْحَيِّثِ ٥ وَالطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِينَ
وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبِ ٦ أُولَٰئِكَ
مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ٧ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٨

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا
غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا
عَلَىٰ أَهْلِهَا ٩ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ⑩

فَإِنْ لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا
حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ١٠ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ١١ وَاللَّهُ

1. केई टीकाकार इस आयत दा एह अर्थ कढदे न जे पतित पुरश पतित जनानियें आस्तै न ते पतित जनानियां पतित पुरशें आस्तै न, पर एह ठीक नेई ऐ। अरबी च 'गल्लां' ते 'कर्म' दमैं स्त्रीलिंग दे तौर पर बरतोंदे न नेई ते कोई व्यभिचारणी कुसै भले मानस मतुखे गी धोखा देइये उस कनै ब्याह करी लै तां ओहदे च मड़दे दा के दोश? इस्सै चाल्ली इस दे उलट बी समझी लैओ। पवित्तर कुरआन ते सिर्फ एह गल्ल आखदा ऐ जे जेहके नेकियें च मशहूर होन उंदे उपर व्यभिचार दा दोश नेई लाओ, की जे एह गल्ल बुद्धि संगत ऐ जे नेक मड़द ते नेक जनानियां शुध कर्म गै करडन।

जाओ तां तुस बापस आई जाओ, एह थुआड़े आस्तै अत्त गै बेहतर होग, ते अल्लाह थुआड़े कम्मै गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 29 ॥

थुआड़े आस्तै ऐसे घरै च दाखल होना पाप नेई जिंदे च कोई नेई रौहदा होऐ ते थुआड़ा समान उंदे च पेदा ऐ ते अल्लाह उसी बी जानदा ऐ जिसी तुस जाहर करदे ओ ते उसी बी जिसी तुस छपालदे ओ ॥ 30 ॥

तू मोमिन कनै आखी दे जे ओह अपनी नजरां नीमियां रक्खा करन ते अपने गुप्त अंगें दी पहाजत करा करन, एह उंदे आस्तै बड़ी पवित्रता दा मूजब (साधन) होग। जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 31 ॥

ते मोमिन औरतें गी आखी दे जे ओह बी अपनी नजरां नीमियां रक्खा करन ते अपने गुप्त अंगें दी रक्षा करा करन ते अपनी खूबसूरती गी जाहर नेई करा करन सवाए उसदे जो मजबूरी ते बे-बसी कनै अपनै-आप जाहर¹ होई जा ते ओह अपने दपट्टें गी छत्तियें उप्परा फेरियै उनेगी खट्टियै लपेटा करन, (यानी दपट्टे कनै खट्टी लै करन), ते ओह सिर्फ अपने पतियें (खसमैं), अपने बब्बें जां अपने घरै आहलैं दे बब्बें (सौहरे) जां अपने पुत्तरें जां अपने घरै आहलैं दे पुत्तरें (सकूतरें) जां अपने भ्राए जां अपने भ्राए दे पुत्तरें (भतरीयें) जां अपनी भैनें दे पुत्तरें (भनैऽ) जां अपने जैसी जनानियें जां जिंदे घरै आहले उंदे सज्जे हत्थ होए दे न जां ऐसे मत्तैह मड्डें पर जो अजै जुआन नेई होए दे जां ऐसे बच्चें पर जिनें गी अजै जनानियें दे खास सरबबंधें दा

بِمَا تَعْمَلُونَ عَلَيْهِ ۝

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا
غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۝

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ
وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَرَادَ اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ
وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ
بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ رُءُوسِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ
أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ
أَوْ إِخْوَانَهُنَّ أَوْ بُنَىٰ إِخْوَانَهُنَّ
أَوْ بِنَىٰ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُنَّ أَوِ الشَّعْبَ غَيْرِ أُولَى الْأَرْبَةِ

1. जियां कद्द ते मुटापा जां पतलापन।

مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ
يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ النِّسَاءِ وَلَا
يُضْرِبُونَ بِأَرْجُلِهِمْ لِيَعْلَمَ مَا خُفِيَ
مِنْ زِينَتِهِمْ ۖ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
إِنَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

इलम नेई हासल होए दा होऐ, अपनी खूबसूरती
जाहर करी सकदियां न (ते इंदे अलावा कुसे
पर बी जाहर नेई करन) ते अपने पैरें गी
(जोरें धरती पर) इस आस्तै नेई पटका करन
जे ओह चीज जाहर होई जा जिसी ओह
अपनी खूबसूरती बिच्चा छपाला करदियां होन,
ते हे मोमिनो! सारे दे सारे अल्लाह पासे
रुजूअ (झुका) करो तां जे तुस कामयाब होई
जाओ ॥ 32 ॥

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ
عِبَادِكُمْ وَأَمَّا بَكُمْ إِن يَكُونُوا
فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ
وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

ते तुंदे बिच्चा जो बिधवां न ते जो थुआड़े
अपने दासैं जां दासियैं बिच्चा नेक होन उंदे
ब्याह कराई देआ करो। जेकर ओह गरीब न
तां अल्लाह अपनी किरपा कनै उनेंगी धनवान
बनाई देग ते अल्लाह बौहत बधी-चढ़ियै देने
आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 33 ॥

وَلَيْسَتَفَقِيرَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا
حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ
يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا
وَأَتَوْهُمْ مِنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ
وَلَا تُكْرِهُوا فَتِيَّتَكُمْ عَلَى الْبِعَاءِ

ते चाही दा ऐ जे ओह लोक जो नकाह करने
दी तफीक नेई रखदे ओह पवित्तरता अखत्यार
करन इत्थें तक जे अल्लाह उनेंगी धनवान
बनाई देऐ। थुआड़े दासैं बिच्चा जेहके लोक
मुकातबत (सुतंत्तरता दे समझोते) दी मांग
करन जेकर तुस उंदे च भलाई दिक्खो तां
उंदे कनै मुकातबत करी लैओ ते (जेकर
ओहदे कश पूरा धन नेई होऐ तां) जेहका धन
तुसेंगी अल्लाह नै दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा
किश धन देई (उंदी सुतंत्तरता ममकन बनाई)
देओ ते तुस अपनी दासियैं गी व्यभिचार आस्तै
मजबूर नेई करो, जेकर ओह पवित्तर² रौहना

1. जिसलै जे ओह धन लुटाने आहले ते उसदा दुरुपयोग करने आहले नेई होन, जां अवारा ते कामी/बदचलन नेई होन, पर जेकर मालक इस गल्ला आस्तै नेई होऐ तां मुकातबत चाहने आहला दास काजी (न्यायधीश) द्वारा सुतंत्तरता हासल करी सकदा ऐ, की जे सुतंत्तरता उसदा हक ऐ।
2. जेकर दासियें दी इच्छा ब्याह करने दी होऐ तां उनेंगी इस गल्ला थमां नेई रोको, की जे ब्याह थमां रोकने दा नतीजा पापाचार ते व्यभिचार निकलग।

चांहदियां होन तां जे तुस एहदे राहें संसारक¹ जीवन दा समान किट्ठा करो ते जेहका उनेंगी मजबूर करे तां अल्लाह उनें जनानियें दी मजबूरी दे बा'द बौहत बख्शने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला² ऐ (ओह उनें जनानियें गी नेई पकड़ग) ॥ 34 ॥

ते असें थुआड़े पर खु'ल्लम-खु'ल्ले नशान उतारे दे न ते जेहके लोक तुंदे थमां पैहलें होई चुके दे न उंदे हालात बी ब्यान कीते दे न ते संयमियें आसतै नसीहतें आहली गल्लां बी ब्यान कीती दियां न ॥ 35 ॥ (रुकू 4/10)

अल्लाह गासैं दा बी नूर ऐ ते धरती दा बी। उसदे नूर दा विवरण³ एह ऐ जे जियां इक तौकड़ा होऐ जेहदे च इक दिया पेदा होऐ (ते ओह) दिया इक शीशे दे ग्लोब दे थल्लै (बिच्च) होऐ (ते) ओह ग्लोब ऐसा चमकीला होऐ आखो ओह इक चमकदा सतारा ऐ (ते) ओह (दिया) इक ऐसे बरकत आहले बूहटे (जैतून) दा तेल (पाइये बालेआ) गेदा होऐ जे ओह (बूहटा⁴) नां ते पूर्वी होऐ ते नां गै पच्छमी। ममकन ऐ जे उसदा तेल भामें उसी अग्न नेई बी छहोई होऐ/भड़की उटै (एह दिया) बड़े-सारे नूरें (ज्योतियें) दा पुंज (सेही होंदा) ऐ अल्लाह अपने नूर दी राह

إِنْ أَرَدْتُمْ تَحَصِّنًا تَبْتَغُوا عَرَصَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْنَهَا فَإِنَّ اللَّهَ مِنَ الْبَعْدِ أَكْرَاهُنَّ عُقُورَ رَجِيمٍ ①

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِّلْمُتَّقِينَ ②

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ③ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكُوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ④ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ⑤ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ ⑥ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ⑦ نُورٌ عَلَى نُورٍ ⑧ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ⑨ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ⑩ وَاللَّهُ

1. यानी पराई जनानियें गी दासियां बनाइयें अपने घरें च नौकरें दा कम्म नेई लैओ तां जे तुस इस चाल्ती उनेंगी अपने नौकर बनाई रक्खो।
2. कुरआन मजीद दा आदेश ऐ जे दासियें दा ब्याह करो, पर जेकर मालक इस च अड़चन बनदा ऐ तां ओह गुनाहगार होग नां के औरत।
3. यानी जो शिक्षा अल्लाह आहले पासआ ओंदी ऐ ओहदा दूई शिक्षाए कनै मकाबला करना इयां गै ऐ जियां इक मिट्टी दे दिव्ये दा इक रिफ्लेक्टर जां प्रतिबिंबक लैय कनै।
4. पूरब ते पच्छम कनै सरबंथ नेई रक्खने आहले बूहटे दा मतलब ऐसी शिक्षा ऐ जेहदे च नां ते पूरब दे रौहने आहलें गी प्रधानता दिती गेदी होऐ ते नां पच्छम बासियें दा पक्ख लैता गेदा होऐ। एह शिक्षा सिर्फ कुरआन मजीद दी गै ऐ।

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلَيْهِ ۝

उनेंगी गै दसदा ऐ जिनेंगी ओह चांहदा ऐ ते अल्लाह लोकेँ आस्तै (सारी जरूरी) गल्लां ब्यान करदा ऐ। ते अल्लाह हर इक चीजै गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 36 ॥

एह् दिव्ये¹ ऐसे घरें च न जे अल्लाह नै उनेंगी उच्चा कीते जाने दा आदेश देई दिते दा ऐ ते उंदे च उस (अल्लाह) दा नांS लैता जंदा ऐ ते ओहदी स्तुति दा गुण-गान कीता जंदा ऐ, दिनै बी ते राती बी ॥ 37 ॥

किश लोक जिनें गी, अल्लाह दे जिकर कनै ते नमाज दे कायम करने कनै ते जकात देने कनै, नां बपार ते नां सौदा बेचना गाफल करदा ऐ ओह् उस ध्याड़े थमां डरदे न जेह्दे च दिल उलटोई जाडन ते नजरां परतोई जाडन ॥ 38 ॥

नतीजा एह् होग जे अल्लाह उनेंगी उंदे कर्म दा बेहतर थमां बेहतर सिला प्रदान करग ते उनेंगी अपनी किरपा कनै (धन ते जन यानी संतान) बाधा पाग ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ बिना सहाब कीते दे गै रिशक दिंदा ऐ ॥ 39 ॥

ते ओह लोक जिनें कुफर कीता उंदे कर्म इक बियाबान सराब² आह्ला लेखा न जिसी प्यासा पानी समझदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै ओह् ओह्दे लागै आई पुजदा ऐ तां ओह् उसी किश बी नेई पांदा ते अल्लाह गी उसदे लागै दिक्खी लैदा ऐ उसलै अल्लाह उसी उसदा पूरा-पूरा सहाब चकाई दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत जल्दी सहाब चकाने आहलें बिच्चा ऐ ॥ 40 ॥

فِي يَوْمٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيَذْكُرَ فِيهَا
اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأَعْدِدِ وَالْأَصَالِ ۝

رَجَالٌ لَا تُلْتَمِ لَهُمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ
يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ
وَالْأَبْصَارُ ۝

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا
وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ
مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ
بَقِيعَةٍ يَّحْسِبُهُ الظَّمَانُ مَاءً ۖ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ سَيِّئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ
فَوَقَّعَهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

1. अल्लाह दे नूर दा प्रमाण एह् होग जे जिनें घरें च ओह नूर अर्थात् कुरआन मजीद दी शिक्षा होग ओह संसार च सम्मान हासल करडन ते उंदे च हर बेलै अल्लाह दी उपासना कीती जंदी रोहग।

2. रेतें दा ओह मदान जित्थें पानी दा धोखा होदा ऐ। मृग तृष्णा।

जां (उनें काफरे दे कर्मे दी हालत) उनें न्हें आंगर ऐ जो इक गैहरे समुंदरे पर छाप दे होंदे न जेहदियां लैहरां उट्ठा करदियां होंदियां न ते लैहरें उप्पर होर लैहरां उट्ठा करदियां होंदियां न ते उंदे सारे उप्पर इक बदल होंदा ऐ एह ऐसे न्हें होंदे न जो इक-दूए दे उप्पर छाप दे होंदे न। जिसलै इन्सान अपना हत्थ कढदा ऐ तां कोशश करने दे बावजूद बी उसी दिक्खी नेई सकदा ते अल्लाह जिसी नूर (ज्योति) प्रदान नेई करै उसगी कुतूँ दा बी नूर नेई मिलदा ॥ 41 ॥ (रुकू 5/11)

क्या तू दिखदा नेई जे अल्लाह ओह ऐ जे जेहके बी गासैं ते धरती च रौहदे न सारे उसै दी स्तुति (गुण गान) करदे न ते उसै दे सामने पैंछी पंक्ति-बद्ध होइयै हाजर न। उंदे बिच्चा हर इक (अपनी-अपनी पैदाइश दे मताबक) अपनी नमाज ते अपनी उपासना गी जानदा ऐ ते जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 42 ॥

ते गासैं ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह कश गै सारें परतियै बापस जाना ऐ ॥ 43 ॥

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे अल्लाह बदलें गी आस्ता-आस्ता हिक्कियै (खिद्दियै) आहनदा ऐ। फी उनेंगी इक-दूए कनै मलाई दिंदा ऐ ते फी तैह दर तैह बनाई दिंदा ऐ फी तू दिक्खना ऐ जे उंदे बिच्चा बरखा ब'रन लगदी ऐ ते ओह बदलैं बिच्चा बड़्डी-बड़्डी चीजां सुटदा ऐ जिंदे बिच्चा किश ऐहनू दे गोलें आंगर होंदियां न ते उनेंगी जिस (कौम) तक चांहदा ऐ पुजाई दिंदा ऐ ते जेहदे थमां चांहदा ऐ रोकी लैंदा ऐ करीब होंदा (ममकन) ऐ जे उसदी बिजली दी रोशनी किश अक्खीं गी अ'न्ना करी देऐ ॥ 44 ॥

أَوْ كُطِّلِمَتْ فِي بَحْرِ لُجِّي يَعْنِي مَوْجٌ
مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ
طُلِمَتْ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا
أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْذِبْهَا وَمَنْ لَمْ
يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَفَّتْ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ
صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
يَفْعَلُونَ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى
اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ
بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ
جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَابِرُهُ
يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

अल्लाह राती ते दिनै गी चक्कर दिंदा (घुमांदा) रौहदा ऐ। ओहदे च अक्ली आहले लोकें आसतै बड़ी इबरत (शिक्षा/नसीहत) ऐ ॥ 45 ॥

ते अल्लाह नै हर चलने आहले जानवर गी पानी थमां पैदा कीते दा ऐ इस आसतै किश ते ऐसे न जेहके डिड्डै दे भार चलदे न ते किश नेह न जेहके (अपने) द'ऊं पैरें पर चलदे न ते किश ऐसे न जेहके च'ऊं पैरें पर चलदे न। अल्लाह जो चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते अल्लाह हर इक गल्ला गी करने च समर्थ ऐ ॥ 46 ॥

असैं खु'ल्लम-खु'ल्ले नशान उतारे दे न ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ सिद्धे रस्तै पासै हदायत दिंदा ऐ ॥ 47 ॥

ते ओह आखदे न अस अल्लाह ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याए, ते असैं आज्ञा पालन करने दी कसम खाई लैती। फी उंदे बिच्चा इक गरोह (टोल्ला) उसदे बा'द (अपनी प्रतिज्ञा थमां) फिरी जंदा ऐ। ते ऐसे लोक कदैं बी मोमिन नेई ॥ 48 ॥

ते जिसलै उनेंगी अल्लाह ते उसदे रसूल पासै इस आसतै बुलाया जंदा ऐ तां जे ओह उंदे बश्कार फैसले करै तां उंदे बिच्चा इक गरोह मूह फेरन लगदा ऐ ॥ 49 ॥

ते जेकर कोई गल्ल उंदे हक़ च होऐ तां ओह फौरन आज्ञा-पालन दा प्रदर्शन करदे होई आई जंदे न ॥ 50 ॥

क्या उंदे दिलें च कोई रोग ऐ जां ओह भरमै च पेदे न जां ओह डरदे न जे अल्लाह ते उसदा रसूल उंदे उप्पर अत्याचार करग ? ऐसा कदैं बी नेई होई सकदा बल्के ओह आपू गै अत्याचारी न ॥ 51 ॥ (रुकू 6/12)

يُقَدِّبُ اللَّهُ الْآيِلَ وَالنَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ ۖ فَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى بَطْنِهِ ۖ وَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ ۖ وَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ ۚ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٦﴾

لَقَدْ أُنزِلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٥٠﴾

أَفِ قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

जिसलै मोमिन अल्लाह ते उसदे रसूल पासै बुलाए जान तां जे ओह उंदै बश्कार फैसला करन तां उंदा जवाब एह होंदा ऐ जे असें सुनेआ ते असें मन्नी लैता ते ऊऐ लोक कामयाब होंदे आए न ॥ 52 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करन ते अल्लाह थमां डरन ते ओहदे आस्तै संयम धारण करन, ओह कामयाब होई जंदे न ॥ 53 ॥

ते ओह लोक अल्लाह दियां पक्कियां कसमां खंदे न जे जेकर तू उनेंगी आदेश देऐं तां ओह फौरन वरै थमां निकली जाडन। तुस आखी देओ जे कसमां नेई खाओ। साढ़ा हुकम ते थुआड़े आस्तै सिर्फ आज्ञा-पालन करने दा ऐ जिसी सधारण तौरा पर आज्ञापालन आखदे न। यकीनन अल्लाह उस दी जो तुस करदे ओ खबर रखदा ऐ ॥ 54 ॥

तू आख जे अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करो। इस लेई जेकर ओह मूह मोड़ी लैन तां उस (रसूल) पर सिर्फ उसदी जिम्मेदारी ऐ जो उसदे जिम्मे लाया गेदा ऐ ते थुआड़े उप्पर उसदी जिम्मेदारी ऐ जो थुआड़े जिम्मे लाया गेदा ऐ ते जेकर तुस उसदी आज्ञा दा पालन करो तां हदायत पाई लैगे ते रसूल दे जिम्मे ते गल्लै गी तफसील कनै पुजाना ऐ ॥ 55 ॥

अल्लाह नै थुआड़े बिच्चा ईमान आहने आहलें ते परिस्थिति दे मताबक कर्म करने आहलें कनै प्रतिज्ञा कीती दी ऐ जे ओह उनेंगी धरती पर खलीफा¹ (अधिनायक) बनाई देग जिस

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

وَمَنْ يَطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجْنَ ۖ قُلْ لَا تَقْسِمُوا طَاعَةً مَّعْرُوفَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ ۚ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا

1. शब्द ते सधारण ऐ, पर अर्थ एह ऐ जे तुंदे बिच्चा अधिनायक नयुक्त करग। एह अरबी भाषा दा निजम ऐ जे कदें शब्द ते सधारण होंदे न, पर उंदे कनै सरबंघत (अभीष्ट) इक बशेश व्यक्ति होंदा ऐ ते कदें इक व्यक्ति दा बर्णन होंदा ऐ, पर ओहदा अर्थ इक संप्रदाय होंदा ऐ।

चाल्ली इंदे थमां पैहलके लोकें गी खलीफा¹ बनाया हा, ते जो धर्म उसनै उंदे आस्तै पसंद कीते दा ऐ उसी ओह उंदे आस्तै द्विदता कनै कायम करी देग ते ओह उंदे खौफ दी हालत दे बा'द उंदे आस्तै शांती दी हालत बदली देग। ओह मेरी अबादत करडन ते कुसै गी बी मेरा शरीक नेई बनाडन ते जो लोक उसदे बा'द बी इन्कार करडन ओह ना-फरमानें बिच्चा करार दिते जाडन ॥ 56 ॥

ते तुस सारे नमाजें गी कायम करो ते जकात देओ ते इस रसूल दा अनुसरण करो तां जे तुंदे उप्पर देआ कीती जा ॥ 57 ॥

(हे श्रोता!) एह ख्याल कर्दें निं कर जे इन्कार करने आहले लोक अपने उपाएं कनै असेंगी धरती पर असमर्थ बनाई देडन। उंदा ठकाना ते नरक ऐ ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 58 ॥ (रुकू 7/13)

हे मोमिनो! चाही दा ऐ जे ओह लोक जिंदे मालक थुआड़े सज्जे हत्थ न (अर्थात् दास-दासियां) ते ओह लोक जो अजें जुआन-गभरू नेई होए, ओह त्रै बार आज्ञा लेइयै अंदर आवा करन। बडले दी नमाज थमां पैहलें ते जिसलै तुस दपैहरीं बेलै (अराम करने आस्तै) अपने कप्पड़े उतारी दिंदे ओ ते इशा (राती) दी नमाज दे बा'द। एह त्रै बेले थुआड़े परदा करने दे न। इन त्रै बेलें दे बा'द (घरै दे अंदर औने च) नां तुंदे पर कोई

اسْتَحْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِي النَّارِ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذُنُكُمْ أَلَذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثُ مَرَاتٍ ۖ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصْعُونَ فِي آبَاكُمْ ۚ مِنَ الظُّهْرِ ۖ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا

1. पैहले लोकें च इक व्यक्ति कनै सरबंथ रक्खने आहली खिलाफत ही जियां हजरत मसीह ते हजरत मूसा दे बा'द। इस आस्तै इस उदाहरण कनै इस आयत दा बिशे स्पष्ट होई जंदा ऐ जे एह खिलाफत चुनाएं राहें होग ना के जन्म-जन्मांतर। ईसाइयें च ते खिलाफत जन्म-जन्मांतर होई गै नेई सकदी, का जे उंदे बइडे पादरियें आस्तै ते ब्याह करना रहाम ऐ ते यहूदियें च खिलाफत ज्यादातर ईशवाणी दे अधार पर कायम होई जियां यूश, हजरत इब्राहीम दे खलीफा होए। इस्सै चाल्ली दाऊद बी हजरत मूसा दे खलीफा होए ते उनेंगी ईशवाणी होई ही।

पाप ऐ ते नां उंदे उप्पर कोई पाप ऐ, की जे तुंदे बिच्चा किश लोक अपनी जरूरता मताबक कर्दे-कर्दे दूएँ कश ओँदे-जंदे न। इसै चाल्ली अल्लाह अपने हुकम खोहली-खोहली बर्णन करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते बौहत हिक्मत आहला ऐ ॥ 59 ॥

ते जिसलै थुआड़े बच्चे जुआन होई जान तां ओह उसै चाल्ली आज्ञा लेई लै करन जिस चाल्ली उंदे शा पैहलें (बड़डे) लोक आज्ञा लेंदे होँदे हे। इसै चाल्ली अल्लाह थुआड़े आसतै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 60 ॥

ते ओह जनानियां¹ जेहिकयां बुडिढयां होई गेदियां न ते ब्याह दे काबल नेई, उंदे पर कोई पाप नेई जे ओह अपने कपड़े उतारियै रक्खी देन, इस चाल्ली जे अपनी खूबसूरती गी प्रकट नेई करा करन ते उंदा बचेआ रौहना उंदे आसतै चंगा ऐ ते अल्लाह बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 61 ॥

अ'न्ने,² लंगड़े, रोगियें ते तुंदे उप्पर कोई रोक नेई जे अपने घरें थमां, जां अपने बब्ब-दादें दे घरें थमां जां अपनी मौरीं दे घरें (ननेहाल) थमां जां अपने भ्राएँ दे घरें थमां जां अपनी भेनें दे घरें थमां जां अपने चाचें दे घरें थमां, जां अपनी बूएँ दे घरें थमां जां अपने मामें दे घरें थमां जां अपनी मासियें दे घरें थमां जां

عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طُغُفُونَ عَلَيْكُمْ
بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥٩

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ
فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ
نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ
ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ
يَسْتَغْفِنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ٦١

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى
الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

1. बुडिढी जनानियें आसतै पड़दा करना जरूरी नेई, पर जेकर उनेंगी बाहर जाने दी कोई मजबूरी नेई होऐ ते ओह अपनी मरजी कनै घर गै बैठी दियां र'वा करन तां एह गल्ल उंदे आसतै अल्लाह दे लागै चंगी ऐ।
2. यहूदियें दी धार्मिक शिक्षा मताबक अ'न्ने, लंगड़े ते दूएँ शरीरक रोगी पलीत (ता-पाक) समझे जंदे हे। कुर'आन नै उसदी गलती गो जाहर कीते दा ऐ।

जिंदे समान दा प्रबंध तुस करदे ओ जां अपने मितरें दे घरें थमां कोई चीज लेइयै खाई लैओ। (इस्सै चाल्ली) तुंदे उपपर कोई पाप नेई जे तुस सारे मिलियै खाओ जां बक्ख-बक्ख खाओ। इस लेई जिसलै घरें च प्रवेश करन लगो तां अपने सरबंध्यें ते मितरें गी सलाम करी लै करो। एह अल्लाह पासेआ बड़ा बरकत आहला ते पवित्तर अशीरबाद ऐ। इस्सै चाल्ली अल्लाह अपने हुकम खोहली-खोहली सुनांदा ऐ तां जे तुस समझदारी थमां कम्म लैओ ॥ 62 ॥ (रुकू 8/14)

सिर्फ ऊंऐ लोक मोमिन खुआने दे हक़दार न जो अल्लाह ते उसदे रसूल उपपर ईमान आहनदे न ते जिसलै कुसै कौमी कम्मै आस्तै उस (रसूल) कश बैठे दे होन तां उटिठयै नेई जंदे जिन्ना चिर जे उस (रसूल) थमां आज्ञा नेई लेई लैन। ओह लोक जेहके आज्ञा लेइयै जंदे न ऊऐ अल्लाह ते उसदे रसूल उपपर (सच्चा) ईमान (शरधा) रखदे न। इस आस्तै जिसलै ओह अपने कुसै खास कम्मै आस्तै तेरे थमां अजाजत लैन तां उंदे बिच्चा जिंदे बारै तू चाहें उनेंगी अजाजत देई दे। ते अल्लाह थमां उंदे आस्तै माफी मंग। ते अल्लाह यकीनन बड़ा बख़शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 63 ॥

(हे मोमिनो!) एह नेई समझो जे रसूल दा तुंदे बिच्चा कुसै गी बुलाना इयां गै ऐ जियां के तुंदे बिच्चा कुसै इक दा कुसै दूए गी बुलाना। अल्लाह उनें लोकें गी जानदा ऐ जेहके तुंदे बिच्चा (सभा बिच्चा) बल्लें जनेही नस्सी जंदे न। इस आस्तै चाही दा ऐ जे जेहके लोक इस रसूल दी आज्ञा दा बरोध

أَخَوَاتِكُمْ وَأَبْيُوتَ أَعْمَامِكُمْ وَأَبْيُوتَ عَمَمِكُمْ وَأَبْيُوتَ أَخَوَاتِكُمْ وَأَبْيُوتَ خَلَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنْ لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلْلُونَ مِنْكُمْ لَوْ أَذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ

أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑤

करदे न इस गल्ला थमां डरन जे उंदे पर
अल्लाह पासेआ कोई बिपता नेई आई जा जां
उनेंगी दर्दनाक अज़ाब नेई पुज्जे ॥ 64 ॥

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ
يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيَنْبِتُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑥

सुनो! जो कुछ गासैं जां धरती च ऐ, सब
अल्लाह दा गै ऐ। तुस जिस (थाहरा) पर
(खड़ोते दे) ओ उस गी बी अल्लाह गै
जानदा ऐ ते जिस दिन ओह लोक अल्लाह
पासै परताए जाडन तां ओह उनेंगी उंदे कर्म
दा हाल दस्सग ते अल्लाह हर इक चीजै गी
भलेआं जानदा ऐ ॥ 65 ॥ (रुकू 9/15)

०००

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَمَانٍ وَسِتُّونَ آيَةً وَسِتَّةٌ رُّكُوعَاتٌ

सूर: अल्-फ़ुर्कान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दहत्तर आयतां ते छे रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला ते बार-बार रहम करने
आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ओह सत्ता बड़ी बरकत आहली ऐ जिसनै
अपने भगतै उप्पर फ़ुर्कान¹ उतारेआ ऐ तां जे
ओह सारे ज्हाँनै आस्तै सचेत करने आहला
बनै ॥ 2 ॥

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ
لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ②

ऊऐ (सत्ता) ऐ जिसदे अधिकार च गासैं ते
धरती दी बादशाही ऐ ते जिसनै कोई पुत्तर नेई
बनाया ते उसदी बादशाही च कोई शरीक नेई
ते जिसनै हर इक चीज पैदा कीती दी ऐ, फी
ओहदे आस्तै इक अंदाजा निश्चत कीते दा ऐ
॥ 3 ॥

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ
يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي
الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ
تَقْدِيرًا ③

ते इन्हें लोकें उस (अल्लाह) दे सिवा होर
उपास्य बी बनाई रखवे दे न, जेहके किश बी
पैदा नेई करी सकदे हालांकि ओह आपू पैदा
कीते गेदे न ते ओह नां अपने आस्तै कुसैगी
हानी ते नां लाभ पुजाने दी समर्थ रखदे न, नां
मौत दे मालक न, नां जीवन दे ते नां मुड़ियै
जी उट्ठने दे ॥ 4 ॥

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يَخْلُقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ
لَا أَنْفُسَهُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ④

1. ऐसी शिक्षा जो सच ते झूठ च फर्क साफ करी दिंदी ऐ।

ते काफ़र लोक आखदे न जे एह ते नि'रा इक झूठ ऐ जो उसनै घड़ी लेदा ऐ ते उसी घड़ने च इक होर कौम¹ नै उसदी मदद कीती दी ऐ। इस लेई इनैं लोकेँ (एह गल्ल आखियै) बौहत बड़डा जुलम कीता ऐ ते बौहत बड़डा झूठ बोल्लेआ ऐ ॥ 5 ॥

ते ओह आखदे न जे एह (कुर'आन) ते पैहले लोकेँ दियां कहानियां न, जो इसनै लखाई लेदियां न ते हून ओह संजा-भ्यागा ओहदे सामनै पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न (तां जे ओह कुर'आन चंगी चाल्ली लिखी लै) ॥ 6 ॥

तू आखी दे इस कुर'आन गी ते उस (अल्लाह) नै उतारे दा ऐ जो गासैं ते धरती दे भेतें गी जानदा ऐ। ओह बौहत माफ करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 7 ॥

ते ओह आखदे न जे इस रसूल गी केह होई गेदा ऐ जे ओह खाना बी खंदा ऐ ते बजारें च बी घूमदा-फिरदा ऐ। एहदे पर फ़रिश्ता की नेई उतारेआ गेआ जो एहदे कनै खड़ोइयै लोकेँ गी सचेत करदा? ॥ 8 ॥

जां उस पर कोई खजाना उतारेआ जंदा जां ओहदे कश कोई बाग होंदा जेहदा फल ओह खंदा ते जालम आखदे न जे तुस ते सिर्फ इक ऐसे आदमी दे पिच्छे चला करदे ओ जिसी खाना² खलाया जंदा ऐ ॥ 9 ॥

दिक्ख! एह तेरे बारै कनेहियां-कनेहियां गल्लां बनांदे न ते ओह गुमराह होई चुके दे न। इस

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا إِفْلَکٌ
اقتربه وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ
فَقَدْ جَاءُوا ظُلُمًا وَزُورًا ۝

وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا
فَهِی تَمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ
وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَیْهِ
مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَیْهِ كُنُزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ
إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ

1. इस इलजाम दा जवाब कुर'आन मजीद च दूई ज'गा आई चुके दा ऐ जे कुर'आन जां इसदी सूर: जां इक आयत दे बराबर कोई होर शिक्षा लेई आओ ते सारे जिन्हें ते मनुक्खें गी मददी आस्तै सद्दी लैओ, तुस फी बी नकाम रोंहगे ओ।

2. मूल शब्द 'मसहूरा' दा अर्थ ऐ ऐसा आदमी जिसी भोजन दिता जा यानी लोक उसी अपने फायदे आस्तै मदद देन।

आस्तै उनेंगी (सच्ची गल्ल आखने दा) कोई रस्ता नेई सुझदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/16)

बौहत बरकत आहला ऐ ओह अल्लाह जो चाह तां तेरे आस्तै (उंदे आंके गेदे) उस बागै थमां बी उत्तम बाग¹ पैदा करी देऐ, जेहदे च नैहरां बगदियां होन ते तेरे आस्तै बड्डे-बड्डे भवन त्यार करी देऐ ॥ 11 ॥

सच्च एह ऐ जे एह लोक क्यामत दा इन्कार करा करदे न ते असें उस शख्स आस्तै भटकने आहले अजाब दा बंदोबस्त करी रखे दा ऐ जेहका क्यामत दा इन्कार करने आहला होऐ ॥ 12 ॥

जिसलै ओह (यानी जहन्नम) उनेंगी दूरा दिखग तां ओह उसदे जोश पासै (औने आहली) मसीबत दी अवाज सुनडन ॥ 13 ॥

ते जिसलै ओह उस (नरकै) दे इक तंग हिस्से च मुश्कां ब'नियै सुट्टे जाडन तां ओह उस बेलै मौती दी कामना करडन ॥ 14 ॥

(उसलै अल्लाह दे फरिश्ते उनेंगी आखडन) अज्ज सिर्फ इक मौती दी कामना नेई बल्के बार-बार मरने दी खुआहश करो की जे तुंदे उप्पर बार-बार अजाब औने आहला ऐ ॥ 15 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे एह (भ्यानक अंत) अच्छा ऐ जां सदा-सदा कायम रौहने आहली जन्नत, जेहदा बा'यदा संयमियें कनै कीता गेदा ऐ। ओह उंदा (ठीक-ठीक) सिला ते आखरी ठकाना होग। ॥ 16 ॥

उनेंगी उस सुगै च जे किश ओह चाहडन मिलग। ओह ओहदे च सदा-सदा आस्तै

فَصَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝

تَبَرَّكَ الَّذِي إِن شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ فُصُورًا ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ يَبْعِدُ سَمِعُوا لَهَا نَغِيظًا وَزَفِيرًا ۝

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضِيقًا مُّقْرَّنِينَ دَعَوْا هَٰؤُلَاءِ ثُبُورًا ۝

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ۝

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَاصِيرًا ۝

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خُلْدِينَ ۖ كَانَ عَلَىٰ

1. इतिहास थमां ऐसा होना सच्च सिद्ध होई चुके दा ऐ। कैसर ते किला दे बाग ते उंदे राज-भवन मुसलमानें गो मिले, जेहके हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सधारण सेवक हे।

رَبِّكَ وَعَدًّا مَّسْئُولًا ۝

बास करदे रौहडन। एह इक ऐसा बा'यदा ऐ जिसी पूरा करना तेरे रब्ब आस्तै जरूरी ऐ ॥ 17 ॥

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ يَقُولُوا أَنْتُمْ أَصْلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ۝

ते जिसलै ओह (अल्लाह) उनेंगी ते उंदे झूठे उपास्ये गी अपने सामनै खडेरा ते फी उनेंगी आखग जे क्या तुसें मेरे बंदे गी गुमराह कीता हा जां ओह आपू गै सिद्धे रस्ते थमां भटकी गे हे? ॥ 18 ॥

قَالُوا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ يُدْبِغِي لَنَا اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاٰبَاءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۝

उसलै ओह परते च आखडन जे तूं पवित्तर ऐं। असेंगी कोई हक्क नेई हा जे अस तुगी छोड़ियै कुसै दूए गी अपना कार-साज (कार्य साधक) बनादे, पर तोह उनें लोके गी ते उंदे पुरखे गी संसारक फायदे (धन-दौलत बगेरा) बख्खे इत्थे तक जे उनें तेरा चेता भुलाई दिता ते तबाह होने आहली कौम बनी गे ॥ 19 ॥

فَقَدْ كَذَّبُوا كُمْ بِمَا تَقُولُونَ ۚ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يُّظْلِمَ مُنْكُمْ نَذْفَهُ عَذَابًا كَبِيرًا ۝

इस आस्तै (काफरे गी गलाया जाग जे दिक्खी लैओ) इनें झूठे उपास्ये थुआड़ी गल्ले गी झूठा सिद्ध करी दिता ऐ। इस लेई तुस अज्ज नां ते अजाब गी हटाई सकदे ओ ते नां कोई मदद हासल करी सकदे ओ ते तुंदे बिच्चा जेहका कोई जालम ऐ अस उसी सख्त अजाब देगे आं ॥ 20 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَيَمْسُوْنَ فِي الْاَسْوَاقِ ۚ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۚ اَتَنْصِرُوْنَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ۝

ते तेरे शा पैहलें असें जिने बी रसूल भेजे हे, ओह सारे दे सारे खाना खंदे होंदे हे ते बजारें च चलदे हे। ते असें थुआड़े बिच्चा केइयें गी केइयें आस्तै अजमैश दा साधन बनाया ऐ (एह दिक्खने आस्तै) जे क्या तुस (मुसलमान) सबर करदे ओ (जां नेई) ते (हे मुसलमान!) तेरा रब्ब (हालात गी) बौहत दिक्खने आहला ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/17)

۞

ते उन् लोके आखी दिता जे जेहके साढ़ी मलाटी दी मेद नेई रखदे जे साढ़े पर फ़रिश्ते की नेई उतारे गे जाँ अस अपने रब्ब गी अपनी अक्खी की नेई दिखदे? उन् अपने दिलें च अपने-आपै गी बौहत बड़्हा समझे दा ऐ ते शरारत च बड़े अगें बधी गेदे न ॥ 22 ॥

(क्या एह लोक नेई जानदे जे) जिस दिन ओह फरिश्ते गी दिखडन, उस दिन मुलजमें गी कोई शुभ-समाचार नेई मिलग ते (ओह घबराइयै) आखडन जे (साढ़े थमाँ) परें गै रौह ॥ 23 ॥

ते असें उंदे हर चाल्ली दे कर्म पासै ध्यान दिता जो उन् कीते दा हा ते उसी हवा च खलारियै (धूँडे च) डुओरे गेदे कर्णे आंगर करी दिता ॥ 24 ॥

उस दिन सुर्ग च रौहने आहले लोक ठकाने दे लिहाजें बी अच्छे होडन ते खाबगाहें दे लिहाजें बी सर्वोच्च थाहें पर होडन ॥ 25 ॥

ते उस दिन (गी याद करो) जदूँ गास फटी जाग ते बदल सिरै पर मंडला (घनोऐ) करदे होडन ते फरिश्ते बार-बार उतारे जाडन ॥ 26 ॥

उस दिन बादशाही सच्चें-मुच्चें रहमान (खुदा) दे कब्जे च होग। ते (एह) दिन काफरें आसै बड़ा सख्त होग ॥ 27 ॥

ते उस दिन काफर अपने हथें गी कट्टग (ते) आखग, जे काश! अऊँ रसूल कनै चली पाँदा ॥ 28 ॥

बाह् बदकिसमती! काश! अऊँ फलाने बंदे गी दोस्त नेई बनांदा ॥ 29 ॥

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةَ
وَإَوْتَرَىٰ رَبَّنَا ۖ لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا
فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا
عُنُوتًا كَبِيرًا ۝

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ
يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَ يَقُولُونَ
حِجْرًا مَّحْجُورًا ۝

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ
فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ۝

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا
وَ أَحْسَنُ مَقِيلًا ۝

وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاءُ بِالْعَمَامِ وَتُزَلُّ
الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا ۝

أَلَمْ تَكُنْ يَوْمَئِذٍ ابْنُ الْإِخْلَافِ لِلرَّحْمَنِ
وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ۝

وَيَوْمَ يَعْصُ الطَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
يَلِّتَنِي أَنْتَحَدْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝

يُوبَلِّتِي لِيَتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ قُلَانًا حَتِيلًا ۝

1. मूल शब्द 'हबाउन' दा अर्थ हल्का ते सूखम कण ऐ जो कदें-कदें हवा च उड़दरदा सेही होदा ऐ। अर्थ एह ऐ जे अस उनेगी इन्ना पीहगे जे ओह घट्टे आंगर बनी जाडन ते हवा च उड़डरन लगडन ते उंदे दोस्त बी उनेगी किट्टा नेई करी सकडन।

उसने मिगी अल्लाह दे जिकर (कुरआन) थमां
गाफल करी दित्ता, जिसलै जे ओह (रसूल
राहें) मेरे कश आया हा, ते शतान आखर
इन्सान गी इक्कला छोड़ियै उठी जंदा ऐ ॥ 30 ॥

ते रसूल नै गलाया, हे मेरे रब्ब! मेरी कौम नै
ते इस कुरआन गी पिट्ठी पिच्छें सुट्ठी दित्ता
ऐ ॥ 31 ॥

ते असें इससै चाल्ली मुलजमें बिच्चा सारे
नबियें दे दुश्मन बनाए दे न, ते तेरा रब्ब
हदायत देने ते मदद करने दे लिहाजें (बिल्कुल)
समर्थ ऐ ॥ 32 ॥

ते काफरें गलाया, की नेई एह कुरआन उस
(नबी) पर इक्कै बार नाजल करी दित्ता गेआ?
इक चाल्ली इंदा आखना बी ठीक ऐ, पर असें
(इसी बक्ख-बक्ख सूरतें ते मौकें पर) इस
लेई उतारेआ जे अस कुरआन राहें तेरे दिलै
गी मजबूत¹ बनांदे रीहचै ते असें इसी बौहत
अच्छा बनाया ऐ ॥ 33 ॥

ते (तेरी गल्लें दे खंडन आस्तै) ओह कोई
गल्ल नेई आखदे जे अस उसदे जवाब च
इक्क पक्की गल्ल ब्यान नेई करी दिंदे। ते
उसदी अच्छी थमां अच्छी व्याख्या नेई करी
दिंदे ॥ 34 ॥

जेहके लोक अपने सरदारें समेत जहन्नम पासै
लेते जाडन उंदा ठकाना बौहत बुरा होग ते
उंदा रस्ता बी गुमराही दा होग ॥ 35 ॥ (रुकू
3/1)

لَقَدْ أَصَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي^ط
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ حَدُولًا^{٥٠}

وَقَالَ الرَّسُولُ يُرَبِّ إِنَّا قَوْمِي اتَّخَذُوا
هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا^{٥١}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ
الْمَجْرُمِينَ^{٥٢} وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا^{٥٣}

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْوَلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً^{٥٤} كَذَلِكَ^{٥٥} لِنُثَبِّتَ
بِهِ فُؤَادَكَ^{٥٦} وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا^{٥٧}

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ
وَاحْسَنَ تَفْسِيرًا^{٥٨}

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ
جَهَنَّمَ^{٥٩} أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ
سَبِيلًا^{٦٠}

1. कुरआन गी थोड़ा-थोड़ा करियै उतारने दा कारण एह ऐ जे इस चाल्ली सारे मुसलमान असानी कन्नै कुरआन गी कंठस्थ करी सकदे हे। दूआ एह जे इक सूर: च बर्णत भविष्यवाणी जिसलै पूरी होई जंदा ऐ तां दूई सूर: च उंदे पासैं संकेत कीता जाई सकदा हा जेहदे कन्नै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते उंदे सहाबा यानी साथियें दे दिल मजबूत होई जंदे। कुरआन गी इक्के बारी उतारने कन्नै एह दमै मकसद पूरे नेई होई सकदे हे।

ते असें मूसा गी इक कताब प्रदान कीती ही ते असें उसदे कनै उसदे भ्राउ हारून गी बी नायब बनाइयै भेजी दिता हा ॥ 36 ॥

ते असें (उनेंगी) आखेआ हा तुस दमैं उस कौम पासै जाओ जिनैं साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ऐ। फी (जिसलै ओह प्रचार करी बैठे) असें उंदा (झुठेरने आहलें दा) सर्वनाश करी दिता ॥ 37 ॥

ते असें नूह दी कौम गी बी गरक करी दिता जिसलै जे उनें रसूलें दा इन्कार कीता ते असें उनेंगी लोकें आस्तै इक नशान बनाई दिता ते असें जालमें आस्तै दर्दनाक अज्ञाब तयार करियै रक्खी दित्ते दा ऐ ॥ 38 ॥

ते असें आद गी बी ते समूद गी बी ते खूहै आहले लोकें¹ गी बी ते उंदे बश्कार होर मती-हारी कौमैं गी बी (असें तबाह करी दिता) ॥ 39 ॥

ते असें उंदे बिच्चा हर इक कौम दे लोकें आस्तै सचाई खोहलियै दस्सी दिति ते (जिसलै ओह नेई समझे तां) सारें दा बिनाश करी दिता ॥ 40 ॥

ते एह (मक्का दे इन्कार करने आहले) उस बस्ती दे लागआ गुजरी (लंघी) चुके दे न जेहदे² पर असें इक कश्त देने आहली बरखा बरहाई ही। क्या एह लोक उस (बस्ती दे नशानें) गी नेई दिखदे ? असल गल्ल एह ऐ जे एह लोक दबारा तुआले जाने दी मेद गै नथे रखदे ॥ 41 ॥

ते जिसलै ओह तुगी दिखदे न तां तुगी सिर्फ हासे-मखौल दी इक चीज समझदे न (ते

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ۝

فَقُلْنَا أَذْهَبَ إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا ۝ فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ۝

وَقَوْمُ نُوحٍ لَّمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

وَعَادًا ۝ وَثَمُودًا ۝ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

وَكُلًّا ضَرَبْنَاهُ الْأَمْثَالَ ۝ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ۝

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرًا سَوِيًّا ۝ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنها ۝ بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُصُورًا ۝

وَإِذَا رَأَوْكَ إِتِمَّخَذُونَكَ إِلَّا هَرُورًا ۝

1. खूहै आहले लोकें बारै टीकाकारें दी बक्ख-बक्ख राऽ लभदी ऐ पर इस आयत थमां ए पता लगदा ऐ जे ए कौम समूद दे बा'द होदी ऐ ते "बहरि मुहोत" च बी इस दी पुरखी कीती गेदी ऐ की जे ओहदे च हजरत इब्ने अब्बास दा इक कथन दर्ज ऐ जे ए कौम "समूद" दा गै इक हिस्सा ही की जे "समूद" "आद" दा आखरी हिस्सा है इस लेई ए पता लगदा ऐ जे ए लोक इस्माईल दे बंशजें दे अरब च फैलने थमां पैहलें होए है। जिसलै इस्माईल दे बंशज अरब च फैली गे है तां फी ए लोक उत्तर पासै "फलसतीन" पासै उठी गे है। जियां जे पराने नशानें थमां पता लगदा ऐ (दिक्खो अलअरब कब्जुल इस्लाम रचनाकार जुरजी जैदान)

2. अर्थात् लूत दी जाति।

आखदे न) क्या अल्लाह नै इस आदमी की रसूल बनाइयै भेजेआ ऐ ? ॥ 42 ॥

जेकर अस अपने उपास्यें पर मजबूती कनै जम्मे दे नेई रौहदे तां एह (आदमी) ते असें गी इंदे थमां गुमराह गै करन लगा हा। ते जिसलै एह अज़ाब गी दिखडन तां इनैंगी जरूर हकीकत दा पता लगगी जाग जे कुन अपने आचरण च ज्यादा गुमराह हा ॥ 43 ॥

(हे रसूल!) क्या तुगी उस आदमी की हालत दा पता लगगी चुके दा ऐ जिसनै अपनी मनोकामनाएं गी अपना उपास्य बनाई लेदा हा? क्या तूं उस आदमी दा नगरान ऐं (जे तूं उसगी जबरदस्ती गुमराही थमां रोके) ॥ 44 ॥

क्या तूं समझना ऐं जे उंदे बिच्चा मते-हारे सुनदे जां समझदे न? ओह ते सिर्फ पशुएं आंगर न, बल्के ब्यहार दे स्हाबें उंदे थमां बी बदतर न ॥ 45 ॥ (रुकू 4/2)

(हे कुरआन दे संबोधत!) क्या तूं नेई जानदा जे तेरे रब्ब नै छाया गी किस चाल्ली लम्मा कीता ऐ? ते जेकर ओह चाहदा तां उसी इकै थाहरै पर रुके दा बनाई दिंदा, फी असें सूरज गी ओहदे पर इक गुआह बनाई दिता ॥ 46 ॥

फी अस उसी बल्लें-बल्लें अपने पासै खिचवना शुरू करी दिन्ने आं ॥ 47 ॥

ते ऊऐ (अल्लाह) ऐ जिसनै राती गी थुआड़े आसतै लबास बनाया ऐ ते नींदै गी आराम दा मूजब, ते दिनें गी फैलने ते तरक्की करने दा जरीया ॥ 48 ॥

أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ الْهَيْتِ لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوًى أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह पासेआ भेजे गेदे सच्चे रसूल न, की जे थुआड़ी छाया हर घड़ी बधा करदी ऐ। जेकर ओह अल्लाह पासेआ नेई होंदे तां उंदी तरक्की नेई होंदी। उंदी तरक्की इस गल्ला दा सबूत ऐ जे उनेंगी अल्लाह की मदद हासल ऐ।

ते ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै हवाएं गी अपनी रैहमत कन्नै पैहलें शुभ समाचार देने आस्तै भेजेआ ते असें बद्दलें थमां पवितर (ते साफ) पानी उतारेआ ऐ ॥ 49 ॥

तां जे अस ओहदे राहें मुरदा देश (अर्थात् धरती) गी जींदा करचै ते इससै चाल्ली उस पानी कन्नै अपने पैदा कीते गेदे चौखरें ते मते सारे इन्सानें गी तृप्त (सराब) करचै ॥ 50 ॥

ते असें उस पानी गी उनें इन्सानें च खूब फलाई दिता तां जे ओह नसीहत हासल करन पर लोकें बिच्चा अक्सर लोक कुफर दे सिवा कुसै गल्लै पर खुश नेई होंदे ॥ 51 ॥

ते जेकर अस चांहदे तां हर बस्ती च इक सचेत करने आह्ला (नबी जां सुधारक) भेजी दिंदे ॥ 52 ॥

इस आस्तै तूं काफरें दी गल्ल नेई मन ते इस (कुरआन) राहें उंदे कन्नै बड्ढा जिहाद¹ कर ॥ 53 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै द'ऊं समुंदर² गी चलाया ऐ, जिंदे बिच्चा इक ते अत्त मिट्ठा ऐ ते दूआ नमकीन ते कौड़ा ऐ ते उस (अल्लाह) नै उनें दौनें दे बिच्च इक पड़दा बनाई दिता ऐ ते ऐसा प्रबंध करी दिता ऐ जे ओह इक-दूऐ गी दूर³ रखदे न ते आपस च मिलन नेई दिंदे ॥ 54 ॥

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا لِّبَنِي إِدْرَىٰ
رَحْمَتِهِ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

لِّنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَهُ مَيِّتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا
خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا ۚ فَأَبَىٰ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَعْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ تَذِيرًا ۝

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرَيْنِ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ
جِهَادًا كَبِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ
فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا
بَرْزَخًا وَجِجْرًا مَّحْجُورًا ۝

1. जिहाद दा मतलब कुरआन राहें सचाई दा प्रचार करना ऐ।
2. मूल शब्द 'बहर' समुंदर ते नदी दौनें आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। असल च इस थाहर धर्मे दा मुकाबला ऐ। कुसै धर्म दी शिक्षा सर्वश्रेष्ठ होंदी ऐ ते कुसै दी निकुराट। इत्थें उपमां द्वारा दस्सेआ गेदा ऐ जे समुंदर दा पानी किन्ना कौड़ा ते खारा होंदा ऐ ते जो नदियां उस च आइयै पौंदियां न उंदा पानी मिट्ठा होंदा ऐ। ठीक इससै चाल्ली जो शिक्षां अल्लाह आहले पासेआ औंदियां न ओह मिट्ठियां ते सर्वश्रेष्ठ होंदियां न, पर जो शिक्षां चिरे थमां संसार च बराजमान न ते प्रतकख रूपे च इल्हाम जां ईशवाणी थमां बंचत न ओह कौड़ियां ते खारियां होंदियां न जियां समुंदर दा पानी।
3. यानी नदियें ते समुंदरें गी सधारण रूपे च मलाई दिता ऐ, पर कन्नै गै ऐसा प्रबंध करी दिता गेदा ऐ जे नां ते नदियां खारियां जां कौड़ियां होई सकदियां न ते नां गै समुंदर मिट्ठा होई सकदा ऐ।

ते ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै पानी¹ कनै इन्सान बनाया, इस लेई उसी कदे नसब बनाया ऐ, (यानी शजरा आबा=पैत्रक बंशावली) ते कदे सिहर (यानी शजरा सुसराल) बनाया ऐ ते तेरा रब्ब हर गल्ल करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 55 ॥

ते ओह (काफर) अल्लाह दे सिवा उंदी अबादत करदे न जेहके नां उनेंगी फायदा पजाई सकदे न ते नां तकलीफ देई सकदे न ते काफर म्हेशां अपने रब्ब दे (जारी कीते दे) असूलें (सिलसलें) दे खलाफ होंदा ऐ ॥ 56 ॥

ते असें ते तुगी सिर्फ शुभ-समाचार देने आह्ला ते सचेत करने आह्ला बनाया ऐ ॥ 57 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं तुंदे थमां उस (यानी खुदा दा संदेश पजाने) दा कोई सिला² नेई मंगदा हा! जेकर कोई शख्स अपनी मरजी कनै चाह तां अपने रब्ब आहले पासै जाने आह्ला रस्ता अखत्यार करी लै (ऊऐ मेरा सिला होग) ॥ 58 ॥

ते तू ओहदे पर भरोसा रख जेहका जींदा ऐ (ते सारे गी जींदा रखदा ऐ) ओह सदा आसै अमर ऐ ते उसदी तरीफ दे कनै-कनै उसदी स्तुति बी कर ते ओह अपने बंदे दे गुनाहें थमां भलेआं नाकफ ऐ ॥ 59 ॥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۚ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۚ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ شَاءْتُمْ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ إِذْ تُؤَوَّبُ عِبَادِهِ خَيْرًا ۝

1. इसदा मतलब बीरज ऐ।

2. इस आयत थमां भलेआं स्पष्ट ऐ जे इस्लाम धर्म दा प्रचार जबरदस्ती करना मनासब नेई ते इस आयत च एह खोहलियै दस्सेआ गेदा ऐ जे अ'ऊं इस्लाम दे प्रचार दे बदले च कोई सिला नेई चाहदा। मेरा सिला इयै ऐ जे जेकर कुसै दा दिल इस्लाम दी सचाई मन्नी लै तां ओह अपनी इच्छा कनै इस्लाम दे हुकमें दा पालन करने आह्ला बनी जा। इस बारे अ'ऊं कुसै पर जबर नेई करी सकदा ते नां गै करड। इस तलीम दे होदे होई एह अलजाम लाना ते इस्लाम धर्म दा प्रचार ते प्रसार तलवार राहें जबरन कीता गेआ ऐ, इस्लाम पर किन्ना अत्याचार ऐ। क्या संसार च कोई दूआ धर्म बी ऐसा ऐ जिसनै अपने प्रचार दे बारे इस चाल्ली खु 'ल्ले तौर पर सुवर्चरता दा समर्थन कीता होऐ?

ओह (ख़ुदा) जिसनै गासैं ते धरती ते जो किश इंदै दोनैं बशकार ऐ (उनैं सारैं) दी छें दौरैं बिच्च रचना कीती ऐ। फी ओह अर्श पर मजबूती कनै कायम होई गेआ। ओह रहमान ऐ। इस लेई (हे मानव) जिसलै बी तू उसदे बारै कदें कोई सुआल पुच्छें तां कुसै ज्ञानी^१ (इन्सान) गी सुआल पुच्छ जो बौहत जानने आह्ला ऐ (ते ठीक-ठीक जवाब देई सकदा ऐ) ॥ 60 ॥

ते जिसलै इनेंगी आखेआ जंदा ऐ जे रहमान दे सामनै सजदे च डिगगी जाओ, तां आखदे न रहमान केह चीज ऐ? क्या अस उसदे अगैं सजदा करचै जिसदे (अगैं सजदा करने) दा हुकम तू दिन्ना ऐ ते एह गल्ल उनेंगी नफरत च होर बी बधाई दिंदी ऐ ॥ 61 ॥
(रुकू 5/3)

ओह सत्ता बड़ी बरकत आहली ऐ जिसनै गासैं च नखतरें दे ठाहरने दे थाहर बनाए दे न ते उस च चमकदा दीया^२ ते रोशनी देने आह्ला चंदरमां बनाए दे न ॥ 62 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै राती ते दिनै गी इक-दूए दे पिच्छें औने आह्ला बनाए दा ऐ, उस शख्स दे फायदे आसतै जेहका नसीहत हासल करना चाह जां शुक- गजार बंदा बनना चाह ॥ 63 ॥

ते रहमान दे (सच्चे) बंदे ओह होंदे न जेहके धरती पर रमान कनै चलदे^३ न ते जिसलै मूर्ख लोक उंदे कनै गल्ल^४ करदे न तां ओह (लड़दे नेई बल्के) आखदे न जे अस ते थुआड़े आसतै सलामती दी दुआ^५ करने आं ॥ 64 ॥

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ ۝ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ بِهِ خَيْرًا ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنۢ ارَادَ أَنۢ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

وَعِبَادَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝

1. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. थमां पुच्छो।
2. अर्थात् निजी प्रकाश आह्ला सूरज।
3. अर्थात् घमंड दा प्रदर्शन नेई करदे।
4. अर्थात् जिसलै मूर्ख लोक उंदे कनै मूर्खता दियां गल्लां करदे न।

ते ओह लोक बी जेहके अपने रब्ब आस्तै रातीं सजदें च ते खड़ोते दे गजारी दिंदे न ॥ 65 ॥

ते ओह (रहमान दे बंदे) आखदे न, हे साढ़े रब्ब! साढ़े परा जहन्नम दा अज़ाब टाली दे। उसदा अज़ाब इक बौहत बड़्डी तबाही ऐ ॥ 66 ॥

ओह (दोज़ख) आरजी ठकाने दे तौरा पर बी बुरा ऐ ते मुस्तकल ठकाने दे तौरा पर बी (बुरा ऐ) ॥ 67 ॥

ते ओह (अल्लाह दे बंदे) ऐसे होंदे न जे जिसलै खर्च करदे न तां फजूल खर्ची थमां कम्म नेई लेंदे ते नां गै कंजूसी करदे न ते उंदा खर्च इनें दौनें हालतें दे दरम्यान-दरम्यान होंदा ऐ ॥ 68 ॥

ते ओह लोक ऐसे होंदे न जे अल्लाह दे सिवा कुसै होर उपास्य गी नेई पुकारदे ते नां कुसै जान दी हत्या करदे न, जिसी अल्लाह नै फहाजत बख्शी दी होऐ, सिवाए (शरीअत दे) हक़ दे। ते नां व्यभिचार करदे न ते जेहका कोई ऐसा कम्म करग ओह अपने गुनाह दा सिला दिक्खी लैग ॥ 69 ॥

क्यामत आहलै रोज ओहदे तै अज़ाब बधाई दिता जाग ते ओह ओहदे च (पतित होइयै) रौहदा रौहग ॥ 70 ॥

सवाए उसदे, जिसनै तोबा करी लैती ते ईमान आंहदा, ते ईमान दे मताबक कर्म कीते। इस आस्तै एह लोक ऐसे होडन जे अल्लाह उंदी बदियें गी नेकियें च बदली देग ते अल्लाह बड़ा बख्शाने आहला मेहरबान ऐ ॥ 71 ॥

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۚ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝

يُضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا ۝

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

ते जेहका तोबा करै ते ओहदे मताबक कर्म करै, तां ओह शख्स स्टेई मैहनें च अल्लाह आहले पासे झुकदा ऐ ॥ 72 ॥

ते ओह लोक बी (अल्लाह दे बंदे न) जेहके झुठियां गुआहियां नेई दिंदे ते जिसलै फजूल गल्लें दे लागेआ लंघदे न तां मान-मर्यादा कनै (बगैर उंदे च शामिल होने दे) लंघी जंदे न ॥ 73 ॥

ते ओह लोक बी जे उंदे रब्ब दियें आयतें दा उनेंगी जिसलै चेता नुआया जा तां ओह उंदे कनै अ-ननें ते बैहरे (बोलें) आहला ब्यहार नेई करदे ॥ 74 ॥

ते ओह लोक बी (रहमान दे बंदे न) जेहके एह आखदे रौहदे न जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी साढ़ी लाडियें पासेआ ते उलाद पासेआ साढ़ी अक्खीं गी ठंड पजाऽ। ते असें गी संयमी लोकें दा मुखिया/इमाम¹ बनाऽ ॥ 75 ॥

एह ओह लोक न जिनें गी उंदी नेकी पर कायम रौहने दी ब'जा करी (सुर्ग च) चबारे दिते जाडन ते उनेंगी उंदे च अशीबाद दिते जाडन ते सलामती दे संदेश पजाए जाडन ॥ 76 ॥

ओह उंदे च रौहदे रौहडन। ओह (जनत) आरजी नबास दे तौरा पर बी बड़ी उत्तम ऐ ते मुस्तकिल नबास दे तौरा पर बी (बड़ी उत्तम ऐ) ॥ 77 ॥

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٢٧﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٢٨﴾

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا حَيَّةً وَسَلَامًا ﴿٢٩﴾

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٣٠﴾

1. अर्थात् साढ़ा परिवार ते कटुंब साढ़ा अनुसरण करे ते ओह संयमी होऐ। सिर्फ रिस्तेदारी करियै साढ़ा साथ नेई देऐ।

(हे रसूल!) तू उनेंगी आखी दे जे मेरे रब्ब गी
 थुआड़ी केह परबाह ऐ, जेकर थुआड़े पासेआ
 प्रार्थना (ते माफी दी याचना) नेई होऐ? इस
 लेई जिसलै जे तुसें (अल्लाह दे संदेश गी)
 झुठेरी दिता तां हून उसदा अज़ाब तुंदे कनै
 चमके दा गै रौहग ॥ 78 ॥ (रुकू 6/4)

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
 فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ۝ ٧٨

ooo

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَتَانِ وَثَمَانٍ وَعِشْرُونَ آيَةً وَاحِدٌ عَشَرَ رُكُوعًا

सूर: अल्-शुअरा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सौ ठाई आयतां ते आरां रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ताहिर, समीअ (ते) मजीद¹ (अल्लाह इस
सूर: गी उतारने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

طَسَمَ ②

एह आयतां उस कताबै दियां न जेहकी (अपनी
गल्लें गी) खोहलियै ब्यान करदी ऐ ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

क्या तू अपनी जान गै खोही देगा की जे ओह
लोक मोमिन² की नेई बनी जंदे? ॥ 4 ॥

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ④

जेकर अस चाहचै तां गासै थमां उंदे आस्तै
इक ऐसा नशान उतारी देचै जेहदे सामनै उंदी
गरदनां झुकी दी झुकी रेही जान ॥ 5 ॥

إِنْ كُنَّا نُنْزِلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً
فَقُطِّلَتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خِضَعِينَ ⑤

ते रहमान पासेआ कदें कोई नमां जिकर नेई
आँदा जे जेहदे थमां लोक विमुख नेई होंदे
होन³ ॥ 6 ॥

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ
إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ⑥

1. मूल शब्द 'ता' 'सीन' (ते) 'मीम' दा मतलब ताहिर, समीअ ते मजीद ऐ। एह अल्लाह दे गुणवाचक नांऽ न। जिस दा अर्थ ऐ दिलें गी पवित्र करने आह्ला, सुनने आह्ला ते महिमाशाली।
2. अर्थात तेरा पवित्र दिल काफरों दी सचाई दे इन्कार गी बरदाशत नेई करी सकदा ते चांहदा ऐ जे ओह बी हदायत पाई लैन।
3. परंपरा थमां एह गल्ल चलदी आई ऐ जे हर नबी दा इन्कार कीता जंदा ऐ इस लेई अल्लाह ऐसे चमत्कार नेई दसदा जेहदे कनै बे-बस होइयै लोक ईमान ल्यौन, की जे जेकर ओह ऐसा करै तां ओह किश नाबियें दा पक्खपाती उठाया जाग, पर ओह ऐसा नेई करदा।

इस आस्तै उनें अल्लाह दी आयतें गी झुठेरे दा ऐ एहदे फलसरूप उंदे हासे दी सचाई उंदे पर जरूर खुल्ली जाग ॥ 7 ॥

क्या ओह धरती गी नेई दिखदे जे असें उस च भांत-सभांते बधिया जोड़े बनाए दे न ॥ 8 ॥

एहदे च इक बौहत बड़्डा नशान¹ ऐ, मगर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक ईमान नेई आहनदे ॥ 9 ॥

ते तेरा रब्ब गै यकीनन गालिब (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 10 ॥ (रुकू 1/5)

ते (याद कर) जिसलै तेरे रब्ब नै मूसा गी पुकारेआ हा (ते आखेआ हा) जे जालम कौम कश जा ॥ 11 ॥

यानी फ़िराऔन दी कौम कश जा (ते उनें गी आख जे) क्या ओह संयम धारण नेई करदे? ॥ 12 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! अऊं डरना जे ओह मिगी झुठेरी नेई देन ॥ 13 ॥

ते मेरे सीन्ने च घुटन जनेही ऐ ते मेरी जबान चंगी चाल्ली नेई चलदी। इस आस्तै (मेरे कनै) हारून गी बी भेज ॥ 14 ॥

ते (एह गल्ल बी ऐ जे) इंदा (लोकें दा) मेरे खलाफ² इक अलजाम बी ऐ ते मिगी डर³ ऐ जे ओह मेरी हत्या नेई करी देन ॥ 15 ॥

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ كَرِيمٍ ②

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ③

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ④

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑤

قَوْمٍ فِرْعَوْنَ ۖ أَلَا يَتَّقُونَ ⑥

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑦

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَرُونَ ⑧

وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ⑨

1. संसार च हर चीजै दा जोड़ा ऐ। नेक दा जोड़ा नेक ते बुरे दा जोड़ा बुरा। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे जोड़े ते साथी बी सदाचारी ते पवित्र हे जियां सहाबा। जेकर इन्कार करने आहले (काफ़र) अपनी दुष्ट आत्मा दी मलीनता दे होंदे होई मुसलमान होई जेदे तां इसदा एह अर्थ होँदा जे इक सदाचारी ते पवित्र सत्ता गी गंदे जोड़े मिली गे।
2. इस आयत च उस अलजाम बक्खी संकेत ऐ जो हजरत मूसा दे हथें धुल्ल-भलेखें इक बंदे दी हत्या होई गई ही।
3. इस दा एह मतलब ऐ जे ममकन ऐ ओह गुस्से कारण तेप संदेश सुनने शा पैहलें गै मेरी हत्या करी देन ते तेप संदेश सुनने थमां रेही जान। उनें गी अपने मरने दा डर नेई हा बल्के कौम दे लोकें दा सचाई थमां महरूम (बंचत) रेही जाने दा डर हा।

फरमाया, कदें बी नेई। इस आस्तै (साढ़ा हुकम सुनियै) तुस दमै साढ़ी आयतां लेइयै (चली) जाओ अस थुआड़े (ते थुआड़े साथियें दे) कनै होगे। ते(थुआड़ी दुआएं गी) सुनदे रोहगे ॥ 16 ॥

इस आस्तै फिरऔन कश जाओ ते उसी आखो जे अस सारे ज्हांन दे रब्ब दे भेजे दे आं ॥ 17 ॥

(इस हुकमै कनै) जे साढ़े कनै बनी इस्राईल गी भेजी दे ॥ 18 ॥

एहदे पर (फिरऔन नै) गलाया जे (हे मूसा!) क्या असैं तुगी उस बेलै नेई पालेआ जिसलै जे तू अजें बच्चा गै हा ते तोह साढ़े च अपनी उमरी दे बड़े-सारे साल गुजारे दे न ॥ 19 ॥

ते तोह कर्म बी कीता ऐ जेहका तू करी चुके दा ऐं ते तू (साढ़े स्थानें दा) ना-शुकरगजार ऐं ॥ 20 ॥

(मूसा नै) आखेआ ओह कर्म (जिसदा तोह इशारा कीता ऐ) मैं उस बेलै कीता हा जिसलै जे (सचाई दा) मिगी इलम नेई हा ॥ 21 ॥

इस आस्तै उसदे नतीजे च जिसलै मिगी तेरे थमां डर लगान लगा तां अ'ऊं तेरे थमां नस्सियै उठी गेआ। उस पर मेरे रब्ब नै मिगी अपना हुकम¹ (नुबुव्वत) प्रदान कीता ते मिगी रसूलें बिच्चा (इक रसूल) बनाई दिता ॥ 22 ॥

ते एह (बचपन च मेरा पालन-पोशन करने दी) किरपा जिसदा तुस स्थान जतलाऽ करदे ओ क्या एह इस गल्ला दे मकाबले च ऐ जे

قَالَ كَلَّا ۖ فَادْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٦﴾

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٨﴾

قَالَ أَلَمْ تُرَبِّكْ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٩﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢١﴾

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾

1. नुबुव्वत दी पदवी दा प्राप्त होना, इस गल्ला दा प्रमाण ऐ जे मैं जानी-बुझियै कोई उत्पत्त नेई हा कीता बरना अल्लाह मिगी इस चाल्ली दा सम्मान नेई दिता।

तुसें बनी इस्राईल दी सारी कौम गी गुलाम बनाइयै रक्खी दिते दा ऐ ॥ 23 ॥

उस पर फिरऔन नै (शरमिंदा होइयै ते गल्ल फेरने आस्तै) गलाया, एह सारे ज्हाँनं दा रब्ब कुन ऐ? (जेहदे पासेआ तूं अपना औना दस्सा करना ऐ) ॥ 24 ॥

(मूसा नै) गलाया, गासैं ते धरती ते जो किश इनें दीनैं दे मझाटै ऐ, उंदा रब्ब! जेकर तेरे च यकीन करने दी इच्छा ऐ ॥ 25 ॥

(ओहदे पर) फिरऔन नै अपने आसैं-पासै दे लोके गी गलाया-क्या तुस सुनदे नेई (जे मूसा के आखा करदा ऐ)? ॥ 26 ॥

(मूसा नै अपने पैहले ब्यान दी ब्याख्या करदे होई) जवाब दिता। ऊऐ जो थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े बब्ब-दादें दा बी रब्ब हा ॥ 27 ॥

(एहदे पर फिरऔन) बोलेआ (हे लोको!) थुआड़ा ओह रसूल जिसी थुआड़ी बक्खी भेजेआ गेआ ऐ। जरूर पागल¹ ऐ ॥ 28 ॥

(मूसा नै समझी लैता जे ओह गल्ल टालना चांहदा ऐ ते) गलाया (सारे ज्हाँनं दा रब्ब) ऊऐ ऐ जेहका मशरक दा बी रब्ब ऐ ते मगरब दा बी (रब्ब ऐ) ते जो कुछ इंदे मझाटै ऐ (उंदा बी रब्ब ऐ) शर्त एह ऐ जे तुस अकली थमां कम्म लैओ ॥ 29 ॥

(इस पर) फिरऔन नै (गुस्से² च आइयै) गलाया जे जेकर तोह मेरे सिवा कोई दूआ

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ إِنَّكُمْ مُوقِنِينَ ۝

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمَعُونَ ۝

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۝

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ۝

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ إِنَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

قَالَ لَنْ نَحْدُثَ إِلَٰهًا غَيْرِي لَوْ جَعَلْتَنكَ

1. एह भाव नेई ऐ जे अ'ऊं सुआल किश करना ते ओह जवाब किश होर दिंदा ऐ बल्के भाव एह ऐ जे मूसा ओह गल्ल आखने थमां नेई डरदा जेहदे खलाफ अ'ऊं अपना बचार प्रकट करी चुके दा आं। इयै पागल होने दी नशानी ऐ।
2. जेकर फिरऔन इस मौके एह आखदा जे अ'ऊं बी वैसा गै रब्ब आं तां आपूं उसदी कौम जो नखत्तर-पूजक हो उसदे खलाफ होई जंदी।

مِنَ الْمَسْجُودِينَ ﴿۱۹﴾

उपास्य बनाया तां अ'ऊं तुगी कैद करी देड
॥ 30 ॥

قَالَ أَوْ لَوْ أَنَّكَ بَشِيءٌ مُّبِينٌ ﴿۲۰﴾

उस (मूसा) नै गलाया, क्या इस सूरत च बी
अ'ऊं (कोई मजूदा सचाई) खोहली देने
आहली कोई चीज (अर्थात् चमत्कार) तैरे
कश लेई आमां? ॥ 31 ॥

قَالَ فَاتَّبِعْ إِن كُنتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿۲۱﴾

(इस पर) फिरऔन नै गलाया जे जेकर तू
सच्चा ऐं तां उसी लेई आ ॥ 32 ॥

فَأَتَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَعْبَانٌ مُّمِیْنٌ ﴿۲۲﴾

इस आस्तै उस (मूसा) नै अपनी लाठी (सोटा)
धरती पर रक्खी दिती ते अचानक (फिरऔन
ते ओहदे साथियें दिक्खेआ जे) ओह साफ-
साफ लब्भने आहला इक अजगर ऐ ॥ 33 ॥

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنُّظُرِیْنَ ﴿۲۳﴾

ते उसनै अपना हत्थ (अपनी कच्ची हेठा)
कड़हेआ तां दिक्खने आहलें सैहबन दिक्खेआ
जे ओह भलेआं सफेद ऐ ॥ 34 ॥
(रुकू 2/6)

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِنَّ هَٰذَا لَشَجَرٌ عَلِیْمٌ ﴿۲۴﴾

इस पर फिरऔन नै अपने आलै-दुआलै दे
सरदारें गी गलाया जे एह ते कोई बड़ा पुज्जे
दा जादूगर ऐ ॥ 35 ॥

یُرِیدُ أَنْ يُخْرِجَکُمْ مِنْ أَرْضَکُمْ
بِسِحْرِہٖ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿۲۵﴾

एह चांहदा ऐ जे तुसैंगी थुआड़े देश थमां
अपने जादू दे जोरें कड़्डी देऐ। इस लेई हून
थुआड़ी केह सलाह ऐ? ॥ 36 ॥

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَآئِنِ
حٰشِرِیْنَ ﴿۲۶﴾

ओह बोल्ले जे इसी ते इसदे भ्राऽ गी (किश
दिनै दी) ढिल्ल दे ते बक्ख-बक्ख शैहरें पासै
अपने लोक भेज जेहके (काबल आदमियें
गी) किट्ठा करी सकन ॥ 37 ॥

يَأْتُوکَ بِکُلِّ سَحَابٍ عَلِیْمٍ ﴿۲۷﴾

ते ओह हर बड़्डे जादूगर ते बड़्डे ज्ञानी गी
तेरे कश लेई औन ॥ 38 ॥

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِیَمِیْقَاتِ یَوْمِ
مَّعْلُومٍ ﴿۲۸﴾

इस पर सारे जादूगर इक निश्चत ध्याड़ै किट्ठे
कीते गे ॥ 39 ॥

ते लोकें गी गलाया गेआ जे क्या तुस सारे
(इक मकसद पर) किट्ठे होने आस्तै त्यार
ओ? ॥ 40 ॥

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ۝

तां जे जेकर जादूगर जिती जान तां अस उंदे
आखने पर चलचै ॥ 41 ॥

لَعَلَّنَا نَتَّبِعَ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمْ
الْغَالِبِينَ ۝

इस आस्तै जिसलै जादूगर आई गे तां उनें
फिरऔन गी गलाया जे जेकर अस जिती जागे
तां केह असेंगी कोई नाम बी थहोग ? ॥ 42 ॥

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنِّ
لَنَا لَأَجْرٌ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

(फिरऔन नै) आखेआ जे हां! बल्के इस
सूरत च तुस राज सभा च खास लोकें दा
सम्मान पागे ओ ॥ 43 ॥

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمَقْرِيِّينَ ۝

इस पर मूसा नै उनेंगी गलाया जे जो उपाऽ¹
तुसें करना ऐ करी लैओ ॥ 44 ॥

قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ۝

इस पर उनें अपनी रस्सियां ते अपने सोटे
(दब्बड़ै च) सुट्टी दिते ते आखन लगे जे
फिरऔन दे प्रताप दी सघंद! अस जरूर जिती
जागे ॥ 45 ॥

فَالْقَوَاجِبَ لَهُمْ وَعَصِيَّتَهُمْ وَقَالُوا بَعْرَةٌ
فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ۝

उसलै मूसा नै बी अपना सोटा देई मारेआ तां
अचानक ओह सोटा उंदे झूठें गी मलियामेट
करन लगा ॥ 46 ॥

فَأَلْفَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ
مَا يَأْفِكُونَ ۝

उसलै जादूगर (अल्लाह दे सामनै) सजदे च
गराई दिते गे ॥ 47 ॥

فَأَلْفَىٰ السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ۝

ते उनें गलाया जे अस सारे ज्हांनें दे रब्ब पर
ईमान आह्नुने आं ॥ 48 ॥

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

जेहका मूसा ते हारून दा रब्ब ऐ ॥ 49 ॥

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

1. मूल शब्द 'इल्का' दा अर्थ ऐ-कुसै चीजै गी इस चाल्ली सुट्टना जे दूए लोक उसी दिक्खन लगी पौन।
(मुफ्रदात) आयत दा भाव एह ऐ जे जो किश थुआड़े दिलें च ऐ उसी जाहर करी देओ तां जे सारे लोक
उसी दिक्खी सकन।

इस पर फिरऔन (खिंझियै) बोल्लेआ जे क्या तुस मेरी आज़ा देने थमां पैहलें गै ईमान लेई आए ओ? एह (आदमी) यकीनन थुआड़ा कोई सरदार ऐ जिसनै तुसेंगी इस जादू दी शिक्षा दित्ती दी ऐ। इस आस्तै तौले गै तुसेंगी (अपने परिणाम दा) पता लग्गी जाग। अ'ऊं थुआड़े हत्थें ते पैरें गी (अपनी) खलाफबरजी दी ब'जा करी कट्टी देड ते तुसें सारें गी सलीब उप्पर टंगी देड ॥ 50 ॥

उनें गलाया (इस च) कोई हरज नेई आखरकार अस अपने रब्ब आहले पासै गै परतोइयै जाने आहले आं ॥ 51 ॥

अस मेद करने आं जे साढ़ा रब्ब साढ़े गुनाह इस ब'जा करी माफ करी देग जे अस सारें शा पैहलें ईमान आहनने आहलें बिच्चा बनी गेदे आं ॥ 52 ॥ (रुकू 3/7)

ते असें मूसा आहले पासै वह्नी कीती जे मेरे बंदे गी रातो-रात कन्नै लेइयै निकली जा। थुआड़ा पीछा कीता जाग ॥ 53 ॥

इस पर फिरऔन नै शैहरै आहलै पासै किट्ठे करने आहले आदमी भेजे ॥ 54 ॥

(एह आखदे होई) जे एह लोक (यानी बनी इस्राईल) ते इक निक्की हारी जमात न ॥ 55 ॥

ते एहदे पर बी एह लोक असेंगी रोह चढ़ाऽ करदे न ॥ 56 ॥

ते अस इक बड़ी (बड्डी) जमात आं ते अत्त गै सचेत आं (इस लेई असें उंदा मकाबला करना चाही दा) ॥ 57 ॥

उसलै असें उनेंगी (यानी फिरऔन ते उसदे साथियें गी) बागें ते झरनें बिच्चा कट्ठी लाया ॥ 58 ॥

قَالَ امْسِكْ لَهُ قَبْلَ أَنْ اذْبَنَ لَكُمْ إِنَّهُ
لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ
فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَا قِطْعَنَ أَيْدِيكُمْ
وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصِيَّتَكُمْ
أَجْمَعِينَ ۖ

قَالُوا لَا صَبِيرٌ إِنَّا إِلَى رَبِّنا مُنْقَلِبُونَ ۖ

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتِنَا
كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي
إِنَّكُمْ مُتَّبِعُونَ ۖ

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۖ

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ۖ

وَأَنَّهُمْ لَنَا أَعْيَظُونَ ۖ

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَازِرُونَ ۖ

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعَيْوُنٍ ۖ

ते (इससै चाल्ली) खजानें ते आदर जोग देशै
बिच्चा बी (कट्ठी दिता) ॥ 59 ॥

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

ऐसा गै होआ। ते असें उंदा (चीजें दा)
बारस¹ बनी इस्राईल गी बनाई दिता ॥ 60 ॥

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

फी बडलै ओह (यानी फिरऔन ते उसदी
कौम दे लोक बनी इस्राईल गी रोकने आस्तै)
उंदे पिच्छें चली पे ॥ 61 ॥

فَاتَّبَعُوهُمْ قُرْقِينَ ۝

फी जिसलै दमै गरोह (टोल्लियां) आमनै-
सामनै होए तां मूसा दे साथियें गलाया, अस
ते पकड़ोई गे ॥ 62 ॥

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعُ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى
إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ۝

(मूसा नै) जवाब दिता, ऐसा कदें बी नेई
होग मेरा रब्ब मेरे कनै ऐ ते ओह मिगी
कामयाबी दा रस्ता दस्सग ॥ 63 ॥

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

उसलै असें मूसा आहले पासै वह्नी कीती जे
अपने सोटे गी समुंदर पर मार, जेहदे करी
(समुंदर) फटी गेआ ते उसदा हर टुकड़ा
इक बड्डे टीले (टिब्बे) आंगर लब्धन लगा
॥ 64 ॥

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْبَحْرَ ۖ فَأَتَمَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ
الْعَظِيمِ ۝

ते उस बेलै अस दूए गरोह (यानी फिरऔन
दे गरोह) गी लागै लेई आए ॥ 65 ॥

وَأَرْسَلْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ۝

ते मूसा ते उसदे साथियें गी मुक्ति दिती
॥ 66 ॥

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ۝

ते असें दूए गरोह गी गरक करी दिता ॥ 67 ॥

ثُمَّ آغَرْنَا الْآخَرِينَ ۝

इस (घटना) च इक बड्डा नशान ऐ पर इंदे
(इन्कार करने आहलें) बिच्चा मते-सारे लोक
मनदे गै नेई न ॥ 68 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

1. मतलब एह जे बनी इस्राईल गी उस जगह लेई गे, जित्थें एह सब चीजां उपलब्ध हियां। बाग, चश्में, खजाने
ते बधिया देश (यानी फ़लस्तीन) बनी इस्राईल फिरऔन दी घटना दे बाद मिस्र देश दे हाकम नेई बने।

ते यकीनन तेरा रब्ब गालिब (यानी प्रभुत्वशाली) ते बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 69 ॥ (रुकू 4/8)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٩﴾

ते उनें गी इब्राहीम दी घटना पढ़ियै सुनाऽ ॥ 70 ॥

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾

जिसलै जे उसनै अपने पिता ते अपनी जाति दे लोके गी गलाया जे तुस किस चीजै दी अबादत करदे ओ? ॥ 71 ॥

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾

उनें गलाया अस बुतें दी पूजा करने आं ते उंदे अगे बैसे दे रौहने आं ॥ 72 ॥

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظُنُّهَا كَافِرِينَ ﴿٧٢﴾

इस पर इब्राहीम नै गलाया। जे क्या जिसलै तुस उनें गी बुलांदे ओ ओह थुआड़ी (उस) पुकार गी सुनदे न? ॥ 73 ॥

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُم إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٣﴾

जां तुसें गी कोई फायदा पुजांदे जां नुक्सान दिंदे न ॥ 74 ॥

أَوْ يَنفَعُونَكُم أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٤﴾

उनें गलाया, ऐसा ते नेई, पर अस अपने बड़के गी इयां गै करदे दिखदे आए आं ॥ 75 ॥

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

उसनै गलाया जे क्या तुसें गी सेही ऐ जे जिंदी अबादत तुस करदे आए ओ ॥ 76 ॥

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾

तुस बी ते थुआड़े पूर्वज बी ॥ 77 ॥

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٧﴾

ओह सारे दे सारे, सारे ज्हांने दे रब्ब दे सिवा मेरी तबाही चांहदे न ॥ 78 ॥

فَالَهُمْ عَذَابٌ فِي الْآرَبِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

जिस (रब्ब) नै मिगी पैदा कीते दा ऐ ते (उसदे नतीजे च) ओह मिगी हदायत बी देग ॥ 79 ॥

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٩﴾

ते जिसदी सिफत एह ऐ जे ऊऐ मिगी खाना खलांदा ते ऊऐ मिगी पानी पलेंदा ऐ ॥ 80 ॥

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٨٠﴾

ते जिसलै अ'ऊं बमार पौन्ना तां ओह मिगी
नरोआ करदा ऐ ॥ 81 ॥

ते जेहका मिगी मारग ते फी जींदा करी देग
॥ 82 ॥

ते मिगी ओहदे थमां मेद ऐ जे ओह स'जा ते
सिला दिंदे मौकै मेरे पाप बख्शी देग ॥ 83 ॥

हे मेरे रब्ब! मिगी सहेई तलीम दे ते नेक लोकें
च शामिल कर ॥ 84 ॥

ते बा'द च औने आहले लोकें च मेरी सच्ची
ते अमर रौहने आहली तरीफ मिगी प्रदान कर
॥ 85 ॥

ते मिगी नैमतें आहले सुर्ग दे बारसैं बिच्चा
बनाऽ ॥ 86 ॥

ते मेरे पिता गी माफ करी दे, ओह भटकी
जाने आहलें बिच्चा हा ॥ 87 ॥

ते जिस दिन लोक जींदे करियै दुआले जान,
उस दिन मिगी शर्मसार नेई करेओ ॥ 88 ॥

जिस दिन नां ते धन कोई फायदा देग ते नां
पुत्तर गै (फायदा देडन) ॥ 89 ॥

हां! (ऊऐ फायदा लैग) जेहका अल्लाह कश
पवित्तर दिल लेइयै औग ॥ 90 ॥

ते जिस दिन सुर्ग संयमियें दे लागै करी दित्ता
जाग ॥ 91 ॥

ते गुमराह लोकें आस्तै नरकै परा परदे चुक्की
दिते जाडन ॥ 92 ॥

ते गलाया जाग जे कुत्थें न ओह जिंदी तुस
अल्लाह दे सिवा अबादत करदे होंदे हे ॥ 93 ॥

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨١﴾

وَالَّذِي يُمَيِّتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨٢﴾

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي
يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٣﴾

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ
بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٥﴾

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٦﴾

وَاعْفِرْ لِي إِنِّي كَانُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٨﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾

وَأَرْزَقْتَ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾

وَبَرَّرْتَ الْجَحِيمَ لِلْغَوْينِ ﴿٩٢﴾

وَقِيلَ لَهُمْ أَيُّكُمْ كُنْتُمْ تُعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾

क्या ओह थुआड़ी मदद करी सकदे न? जां थुआड़ा बदला लेई सकदे न ? ॥ 94 ॥

इस लेई उस बेलै ओह (काफर ते झूठे उपास्य) ते गुमराह लोक (नरकै च) उं धै-मूह सुट्टी दिते जाडन ॥ 95 ॥

ते इब्लीस दे लश्कर सारे दे सारे (बी उस नरकै च उं धै-मूह सुट्टी दिते जाडन) ॥ 96 ॥

ओह जिसलै आपस च इक-दूए कनै उस (नरकै) च झगड़ा करा करदे होंगन ते आखडन ॥ 97 ॥

अल्लाह दी कसम! अस खु'ल्लम-खु'ल्ली गुमराही च पेदे हे ॥ 98 ॥

जिसलै जे अस तुसेंगी सारे ज्हांनें दे रब्ब आंगर सम्मान दिंदे हे ॥ 99 ॥

ते असेंगी ते मुजरमें गै रस्ते थमां भटकाया हा ॥ 100 ॥

इस आस्तै (अज्ज) सफारश करने आहलें बिच्चा कोई साढ़ी सफारश नेई करदा ॥ 101 ॥

ते नां कोई साढ़ा हमदर्द दोस्त ऐ ॥ 102 ॥

इस लेई जेकर साढ़े च बापस परतोने दी ताकत होंदी तां अस (परतोइयै) जरूर मोमिनें च (शामल) होई जंदे ॥ 103 ॥

इस (घटना) च इक बौहत बड़डा नशान ऐ ते उंदे (काफरें) बिच्चा मते-हारे ईमान नेई आहनदे ॥ 104 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 105 ॥ (रुकू 5/9)

नूह दी कौम नै (अपने) रसूलें दा इन्कार कीता ॥ 106 ॥

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُوكُمْ
أَوْ يَنْتَصِرُونَ ۝

فَكُتِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ۝

وَجُودُ إِلِيلَسَ أَجْمَعُونَ ۝

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۝

تَاللَّهِ إِنَّ كُتَابِيَّ صَلِّ مُبِينٍ ۝

إِذْ تُسَوِّىكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۝

فَمَا نَأْمَنْ شَافِعِينَ ۝

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ۝

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ۝

जिसलै जे उंदे कन्नै उंदे भ्राऽ नूह^१ नै गलाया
जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 107 ॥

إِذْقَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۝

अ'ऊं थुआड़े पासै इक अमानतदार पगंबर
बनियै आया आं ॥ 108 ॥

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 109 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

ते अ'ऊं तुंदे कशा इस (सेवा) दा कोई बदला
नेई मंगदा। मेरा बदला ते सारे ज्हाननै दे रब्ब
(खुदा) दे जिम्मै ऐ ॥ 110 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنِ أَجْرِي
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

इस आस्तै अल्लाह आस्तै संयम धारण करो।
ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 111 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

(उन्नै काफरें) गलाया जे क्या अस तेरे पर
ईमान लेई औचै जिसलै जे (सचाई एह ऐ
जे) नीच लोक गै तेरे अनुयायी होए न
॥ 112 ॥

قَالُوا إِنَّا نُؤْمِنُ بِكَ وَاتَّبَعْنَاكَ الْأَرْدَلُونَ ۝

उसनै गलाया जे मिगी केह पता जे उंदे अंदरूनी
कर्म कनेह न ? ॥ 113 ॥

قَالَ وَمَا عَلَيْنِي بَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

उंदा स्हाब करना ते मेरे रब्ब दे जिम्मै ऐ।
काश, तुस समझो ॥ 114 ॥

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوَ تَشْعُرُونَ ۝

ते जो आदमी मोमिन होइयै मेरे लागै औंदा
ऐ तां मेरा कम्म एह नेई जे अ'ऊं उसी
दुतकारी देआं ॥ 115 ॥

وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

अ'ऊं ते सिर्फ खु'ल्ले-खु'ल्ले रूपै च सचेत
करने आह्ला (इक शख्स) आं ॥ 116 ॥

إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

1. पवित्र कुरआन च बार-बार इक रसूल दे इन्कार गी सारे रसूलें दा इन्कार गलाया गेआ ऐ। एहदे राहें एह संकेत कीता गेदा ऐ जे सारे रसूल नुबुव्वत दे इक्के रस्तै औंदे रेह न। फी जिसलै जे नुबुव्वत दे रस्ते दे होंदे होई इक रसूल दा इन्कार कीता जा तां इस दा एह नतीजा निकलदा ऐ जे जेकर कोई इन्कार करने आह्ला कुसै पैहले रसूल दे मौकै होंदा तां ओह उस रसूल दा बी इन्कार करी दिंदा, की जे जो युक्तियां ते सबूत उस रसूल दी सचाई आस्तै हे ऊऐ युक्तियां ते सबूत इस आधुनिक रसूल दी सचाई आस्तै बी न। इस आयत दा एह अर्थ बी होई सकदा ऐ जे हजरत नूह दे अनुयायियें बिच्चा मते-सारे रसूल उस दी अधीनता च आए जिस दा इन्कार उसदी कौम दे लोकें कीता।

(उन्हें काफरों) गलाया, हे नूह! जेकर तू बाज नेई आया तां तू संगसार (पथरैह) कीते जाने आहलें बिच्च शामिल होई जागा (यानी अस तुगी संगसार करी देगे) ॥ 117 ॥

इस पर (नूह नै) गलाया, हे मेरे रब्ब! मेरी कौम दे लोकें मिगी झुठेरी दित्ता ऐ ॥ 118 ॥

इस लेई तू मेरे ते उंदै बिच्च इक अटल फैसला कर ते मिगी ते मेरे साथी मोमिनैं गी (बैरी दी बुराई थमां) बचाई लै ॥ 119 ॥

इस लेई असें उसी ते जेहके लोक ओहदे कनै ईमान ल्याई चुके दे हे, इक भरी दी किशती राहें (बुराई थमां) बचाई लैता ॥ 120 ॥

उसदे बा'द जेहके लोक बची गे उनेंगी तबाह करी दित्ता ॥ 121 ॥

एहदे च इक बौहत बड़्डा नशान हा, पर काफरों बिच्चा मते-सारे ईमान आहने आसै त्यार नेई हे ॥ 122 ॥

ते तेरा रब्ब गै गालिब (यानी प्रभुत्वशाली) ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 123 ॥ (रुकू 6/10)

(इससै चाल्ली) आद नै बी रसूलें दा इन्कार कीता हा ॥ 124 ॥

जिसलै जे उंदे कनै उंदे भ्रास हूद नै गलाया जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 125 ॥

अ'ऊं शुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनियै आया आं ॥ 126 ॥

इस आसै अल्लाह आसै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 127 ॥

قَالُوا لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهِ يُّوْحُ لَتَكُونَنَّ
مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونُ ﴿١١٨﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي
وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ
الْمُسْحُونِ ﴿١٢٠﴾

ثُمَّ آغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾

إِذْ قَالُوا لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ لَا تَتَّبِعُونُ ﴿١٢٥﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٦﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٧﴾

ते अ'ऊं तुंदे थमां इस (सेवा) दा कोई बदला
नेई मंगदा। मेरा बदला सारे लोकें दे रख दे
हत्थ ऐ (जिसनै मिगी भेजे दा ऐ) ॥ 128 ॥

क्या तुस हर टिब्बे उप्पर फजूल कम करदे
होई (यादगार) अमारत बनांदे ओ ? ॥ 129 ॥

ते तुस बड़्डे-बड़्डे भवन बनांदे ओ, तां जे
तुस म्हेशां कायम र'वो ॥ 130 ॥

ते जिसलै तुस (कुसै गी) पकड़दे ओ तां तुस
जालमें आंगर पकड़दे ओ ॥ 131 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो। ते मेरी
आज्ञा दा पालन करो ॥ 132 ॥

फी अ'ऊं आखना जे उस (जात) दा संयम
अखत्यार करो जिसनै थुआड़ी इनें चीजें कनै
मदद कीती ऐ जिनेंगी तुस जानदे ओ ॥ 133 ॥

उसनै थुआड़ी मदद, चपाएं ते पुत्तरे ॥ 134 ॥

ते बागैं ते चशमें राहें कीती ऐ ॥ 135 ॥

अ'ऊं थुआड़े पर इक बड़्डे दिन दा अजाब
नाजल होने थमां डरना ॥ 136 ॥

उनें गलाया जे तेरा उपदेश देना जां उपदेश नेई
देना साढ़े आस्तै बराबर ऐ ॥ 137 ॥

(की जे जेहिकयां गल्लां अस करने आं)
ओह ते पैहले¹ जमाने दे लोकें दे बेलै थमां
होंदियां आवा करदियां न ॥ 138 ॥

ते साढ़े उप्पर कदैं बी अजाब नेई आंग ॥ 139 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ۝

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ
تُخْلَدُونَ ۝

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ۝

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ۝

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ۝

وَجَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۝

إِذَا أَخَافَ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ۝

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ
مِنَ الْوَاعِظِينَ ۝

إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۝

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

1. 'बहरे मुहीत' नै बी इस दा इयै अर्थ लेदा ऐ जे इस दा एह मतलब नेई जे तैरे जनेह उपदेश पैहले लोक
बी दिंदे होंदे हे, बल्के इसदा एह मतलब ऐ जे जिनें गल्लें थमां तूं असंगी रोकना ऐ ऊऐ गल्लां पैहले समे
दे लोक बी करदे होंदे हे। (बहरे मुहीत, लेखक अल्लामा अबू हय्यान जिल्द 7 सफा 34) इस लेई जेकर
ओह सुरक्षत रेह हे तां अस की नेई सुरक्षत रौहगे।

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

इस लेई उनें (काफरों) उसी झुठेरी दिता ते
असैं उंदी तबाही करी दिती। इस घटना च
इक बौहत बड़डा नशान ऐ, पर उंदे बिच्चा
मते-सारे मोमिन नेई बने ॥ 140 ॥

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝
ع ۝

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 141 ॥ (रुकू 7/11)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۝

समूद (कौम) नै बी रसूलें गी झुठेरेआ हा
॥ 142 ॥

إِذْقَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلا تَتَّقُونَ ۝

जिसलै जे उनेंगी उंदे भ्राऽ सालेह नै आखेआ
हा जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे ?
॥ 143 ॥

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

अ'ऊं शुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनाइयै
भेजेआ गेदा आं ॥ 144 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 145 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجِرِيَ
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ते अ'ऊं इस (कम्मै) आस्तै तुंदे थमां कोई
बदला नेई मंगदा। मेरा बदला ते सारे ज्हांनें
दे रब्ब दे हत्थै च ऐ ॥ 146 ॥

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِنٍ ۝

क्या (तुस समझदे ओ जे) जो कुछ इस
संसार च ऐ तुसेंगी उससै च शांति कनै जीवन
बतीत करदे छोड़ी दिता जाग? ॥ 147 ॥

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۝

अर्थात् बागें ते चशमें च ? ॥ 148 ॥

وَرُزُوعٍ وَخَلٍ طَلْعَهَا ضِئْمٌ ۝

ते झुलदे खेतरे ते खजूरें च, जिंदे फल बोझ
दी ब'जा करी टुटदे जा करदे होन? ॥ 149 ॥

وَتَنَحُّتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا فَرِهَيْنَ ۝

ते तुस लोक फ्हाड़ खोतरी-खोतरी (अपनी
बड़ाई पर) इतरांदे होई घर बनांदे ओ ॥ 150 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 151 ॥

ते हद्द थमां बधी जाने आहले लोकें दी
गल्लें गी नेई मनो ॥ 152 ॥

ओह लोक जो देश च फसाद फलांदे न ते
सुधार नेई करदे ॥ 153 ॥

इस पर ओह (काफर) बोल्ले जे तुगी सिर्फ
भोजन¹ दिता जंदा ऐ ॥ 154 ॥

तूं साढ़े आंगर गै इक मनुक्ख ऐं। इस लेई
जेकर तूं सच्चा ऐं तां कोई चमत्कार जाहर
कर ॥ 155 ॥

उसनै गलाया जे एह इक ऊंटनी ऐ। घाट
(यानी पनेआसै) पर पानी पीने लेई एहदे
आस्तै इक दिन निश्चत ऐ ते इक दिन थुआड़े
लेई पनेआसै परा पानी लैनै आस्तै निश्चत ऐ
॥ 156 ॥

ते तुस इस ऊंटनी गी कोई नुकसान नेई पजायो,
नेई ते तुसैं गी इक बड्डे दिनै दा अजाब आई
पकड़ग ॥ 157 ॥

(एह सुनियै बी) उनें उस ऊंटनी दियां कूचां
(यानी सदां) कप्पी सुट्टियां ते फी शरमिंदा
होई गे ॥ 158 ॥

उसलै उनेंगी (निश्चत) अजाब नै आई पकड़ेआ।
यकीनन इस घटना च इक बौहत बड्डा नशान/
चमत्कार हा, पर उंदे बिच्चा मते-हारे मोमिनैं
बिच्च शामिल नेई होए ॥ 159 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 160 ॥ (रुकू 8/12)

लूत दी कौम दे लोकें बी रसूलें दा इन्कार
कीता ॥ 161 ॥

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ۝

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
وَلَا يَصْلِحُونَ ۝

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ
كَنتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۝

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ
يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

وَلَا تَمْسُوْهَا بِسَوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا ذٰلِكَ مِنْ ۝

فَآخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۝
وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝

وَإِنْ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِيْنَ ۝

जिसलै जे उंदे भ्राऽ लूत नै गलाया जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 162 ॥

अ'ऊं थुआड़ी बक्खी इक अमानतदार रसूल बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 163 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 164 ॥

ते अ'ऊं इस (कम्मै) आस्तै तुंदे शा कोई बदला नेई मंगदा, मेरा बदला ते सिर्फ लोके दे रब्ब दे हत्थै च ऐ ॥ 165 ॥

क्या तुसें संसार दी सारी चीजें बिच्चा नरें गी अपने आस्तै चुनी लैता ऐ? ॥ 166 ॥

ते तुस उनेंगी छोड़दे ओ जिनेंगी थुआड़े रब्ब नै थुआड़ी पत्तियें (लाड़ियें) दे रूपै च पैदा कीते दा ऐ? (सिर्फ तुस नेहा कम्म गै नेई करदे) बल्के (सचाई एह ऐ जे) तुस (मनुक्खी सभाऽ दी) जरूरतें गी हर चाल्ली नै भंग करने आहली कौम ओ ॥ 167 ॥

उनें गलाया जे हे लूत। जेकर तू एह गल्ल करने थमां बाज नेई आया तां तू देशै थमां कड़ढे जाने आहले लोकें च शामिल होई जागा ॥ 168 ॥

उस (लूत) नै गलाया जे अ'ऊं थुआड़े कम्मै गी झिणा दी द्रिस्टी कनै दिक्खना ॥ 169 ॥

हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे परिवार गी इंदे बुरे कम्में थमां मुक्ति दुआऽ ॥ 170 ॥

इस लेई असें उसी ते उसदे परिवार गी बचाई लैता ॥ 171 ॥

सिवाए इक बुड़ढी दे जेहकी पिच्छें रौहने आहलें बिच्च शामिल होई गई ॥ 172 ॥

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٦﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٢٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا رَسُولَهُ ﴿٢٨﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٣١﴾

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿٣٣﴾

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٥﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿٣٦﴾

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ۝

ते असें (लूत गी बचाई लैने दे बा'द) दूए
सारे पिच्छें रौहने आहलें गी तबाह करी दिता
॥ 173 ॥

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ
الْمُنْذِرِينَ ۝

ते असें उंदे पर (पत्थरें दी) बरखा कीती ते
जिनेंगी (अल्लाह पासेआ) सचेत करी दिता
जंदा ऐ (पर जिसलै ओह नेई रुकदे) तां उंदे
पर बरहाई जाने आहली बरखा अत्त बुरी होंदी
ऐ ॥ 174 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

यकीनन इस घटना च इक बड्डा नशान हा,
पर इंदे बिच्चा फी बी मते-सारे लोक मोमिन
नेई बने ॥ 175 ॥

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

यकीनन तेरा रब्ब ओह ऐ जो गालिब (ते)
बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 176 ॥ (रुकू
9/13)

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ۝

जंगल¹ दे बासियें बी रसूलें दा इन्कार कीता
हा ॥ 177 ॥

إِذْ قَالُوا لَهُمْ شُعَيْبٌ لَا تَنْتَفُونَ ۝

जिसलै जे उंदे कनै शुऐब नै गलाया जे क्या
तुस संयम धारण नेई करदे ॥ 178 ॥

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

अऊं थुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनियै
आया आं ॥ 179 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा² दा पालन करो ॥ 180 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ते अ'ऊं इस (कम्मै) दी तुंदे थमां कोई
मजदूरी नेई मंगदा, मेरी मजदूरी ते सिर्फ सारे
जहान्नें दे रब्ब दे हत्थें च ऐ ॥ 181 ॥

1. दिक्खो सूर: 'हिज्र' टिप्पणी आयत 79।

2. इस थमां पैहली केई आयतें च अल्लाह आस्तै संयम धारण करने दा जिकर होई चुके दा ऐ। हून इस आयत
च दस्सेआ गेआ ऐ जे अल्लाह आस्तै संयम धारण करने दा मकसद तां गे पूरा होई सकदा ऐ जिसलै जे
समे दे रसूल दी आज्ञा दा पालन कीता जा, की जे उस्सै राहें अल्लाह दी इच्छा दा पता लगगी सकदा ऐ।

(हे लोको!) पूरा-पूरा नाप करी लै करा करो
ते (दूएँ गी) नुकसान पजाने आहले नेई बने
॥ 182 ॥

ते सिद्धी डंडी कनै तोल्ला करो ॥ 183 ॥

ते लोकेँ गी उंदी चीजां (उंदे हक्र थमां) घट्ट
नेई देआ करो ते देश च कदेँ बी उपद्रब नेई
फलाऽ करा करो ॥ 184 ॥

ते जिसनै तुसेँगी ते तुंदे थमां पैहली मख्लूक
गी पैदा कीते दा ऐ ओहदे आस्तै संयम धारण
करो ॥ 185 ॥

(इस पर उसदी कौम दे लोकेँ) गलाया जे तू
ते ऐसा शख्स ऐँ जिसी भोजन दिता जंदा ऐ
॥ 186 ॥

ते तू सिर्फ साढ़े जनेहा इक मनुकब ऐँ ते
यकीनन अस तुगी झूठा समझने आं ॥ 187 ॥

इस लेई जेकर तू सच्चा ऐँ तां साढ़े उप्पर कोई
बदलै दा टुकड़ा (खंधोला) सुट्ट ॥ 188 ॥

(एहदे पर शुऐब नै) गलाया जे मेरा रब्व
थुआड़े कर्मेँ गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ
॥ 189 ॥

पर (उस दे समझानै पर बी) उनेँ उसी झुठेआ।
इस लेई उनेँगी छाया आहले दिन दे अजाब
नै आई पकड़ेआ (यानी घने ते चिरै तक
रौहने आहले बदलैँ दे अजाब नै)। यकीनन
ओह इक बड्डे दिनै दा भ्यंकर अजाब हा
॥ 190 ॥

इस घटना च इक बौहत बड्डा नशान हा ते
(उसी दिक्खियै बी) उंदे (काफरेँ) बिच्चा
मते-सारे लोक मोमिन नेई बने ॥ 191 ॥

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
الْمُخْسِرِينَ ۝

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۝
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ۝

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلُكَ
لَمِنَ الْكَذِبِينَ ۝

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ
الْظَّلَّةِ ۝ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

ते यकीनन तेरा रब्ब गालिब (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 192 ॥ (रुकू 10/
14)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

ते यकीनन एह (कुरआन) सारे ज्हाँनें दे रब्ब
पासेआ उतारेआ गेदा ऐ ॥ 193 ॥

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

इसी लेइयै इक अमानतदार कलाम आहनने
आह्ला फ़रिश्ता (जिब्रील) तेरे दिलै च उतरेआ
ऐ ॥ 194 ॥

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ۝

तां जे तू सचेत करने आहले गरोह च शामिल
होई जाएं ॥ 195 ॥

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ۝

(इसी जिब्रील नै अल्लाह दे आदेश कनै)
खोहली-खोहिलयै दस्सने आहली अरबी भाशा
च उतारेआ ऐ ॥ 196 ॥

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ۝

ते यकीनन इस दा ब्यौरा पैहली कताबें च बी
मजूद हा ॥ 197 ॥

وَإِنَّهُ لَنَعَى زُبَيْرِ الْأَوَّلِينَ ۝

क्या उंदे आस्तै एह नशान किश घट्ट ऐ जे
इस (कुरआन) गी बनी इस्राईल दे विद्वान बी
पछानदे¹ न ॥ 198 ॥

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ
بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

ते जेकर अस इसी (अरबें गी छोड़ियै) कुसै
होरस पर उतारदे ॥ 199 ॥

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ۝

ते ओह इसी इंदे (काफरें दे) सामनै पढ़ियै
सनांदा तां ओह कदें बी इस पर ईमान² नेई
आहनदे ॥ 200 ॥

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝

इस्सै चाल्ली असें अपराधियें दे दिलैं च एह
गल्ल पाई दित्ती ऐ ॥ 201 ॥

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝

1. यानी ओह समझदे न जे एह कुरआन बनी इस्राईल दे नबियें दी भविष्यवाणी दे मताबक ऐ।

2. अर्थात् ओह आखदे न जे अस अरबी लोक साहित्यक, सुबोध ते सुस्पष्ट भाशा बोलने आहले आं ते एह
रसूल दूई भाशा बोलने आहला ऐ।

(इस लेई) ओह इस पर ईमान नेई ल्यौडन,
इत्थें तक जे दर्दनाक अज़ाब दिक्खी लैन
॥ 202 ॥

इस आस्तै ओह अज़ाब उंदे पर अचानक गै
उंदी बे-ध्यानी च आई जाग ॥ 203 ॥

उसलै ओह आखडन जे क्या असेंगी मोहलत
मिली सकग? ॥ 204 ॥

इस लेई (दस्सो जे) क्या इयै लोक सादे
अज़ाब गी तौले मंगा करदे हे? ॥ 205 ॥

इस लेई क्या तुगी यकीन नेई ऐ जे जेकर अस
उनेंगी साल्लें तक फायदा पजांदे जंदे ॥ 206 ॥

फी उंदै कश ओह (अज़ाब) आई जंदा जिसदा
उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 207 ॥

तां, जे किश बी इनेंगी दिता गेदा ऐ ओह इस
कनै उस (अज़ाब) गी टाली नेई सकदा हा
॥ 208 ॥

ते असें कुसै बस्ती गी, बिना उस पासै नबी
भेजे, कदै बी तबाह् नेई कीता ॥ 209 ॥

एह इस आस्तै कीता गेआ तां जे उनेंगी नसीहत
होई जा ते अस जालम नेई ॥ 210 ॥

ते शतान इस (कुरआन) गी लेइयै नेई उतरै
॥ 211 ॥

ते नां गै एह कम्म उंदी परिस्थिति मताबक हा
ते नां ओह ओहदी समर्थ रखदे हे ॥ 212 ॥

ओह यकीनन (अल्लाह दा कलाम) सुनने
थमां दूर रक्खे गेदे न ॥ 213 ॥

इस लेई तूं अल्लाह दे कनै कुसै होर उपास्य
गी नेई पुकार, नेई तां तूं अज़ाब ग्रसत लोकें
बिच्चा होई जागा ॥ 214 ॥

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ۝

أَفَعَذَابُهَا يُسْتَعْجَلُونَ ۝

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝

مَا آغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَنِعُونَ ۝

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيَةٍ إِلَّا
لَهَا مُنْذِرُونَ ۝

ذِكْرَىٰ ۖ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

وَمَا تَزَكَّيْتَ بِهِ الشَّيْطَانُ ۝

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۝

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعَرُونَ وَلَوْ ۝

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونُ
مِنَ الْمَعْدِيَةِ ۝

ते तू सारें शा पैहलें अपने सारें थमां नजदीकी
सरबंभियें गी डराऽ ॥ 215 ॥

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۝

ते जेहके लोक तेरे कश मोमिन बनियै औन
उंदे आस्तै प्यार दियां बाहमां झुकाई दे ॥ 216 ॥

وَاخْفِضْ جَبَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

फी जेकर कुसै बेलै ओह तेरी ना-फरमानी
करी बौहन तां आखी दे जे अ'ऊं थुआड़े कमें
थमां बरी (मुक्त) आं ॥ 217 ॥

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّ بَرِيءٌ مِّمَّا
تَعْمَلُونَ ۝

ते गालिब (ते) बार-बार रैहम करने आहली
सत्ता पर भरोसा रक्ख ॥ 218 ॥

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

जेहका (अल्लाह) तुगी उस बेलै बी दिखदा
ऐ जिसलै तू (नमाज आस्तै इक्कला) खड़ोते
दा होन्ना ऐं ॥ 219 ॥

الَّذِي يَرَبُّكَ حِينَ تَقُومُ ۝

ते उस बेलै बी जिसलै तू (जमात कनै नमाज
पढ़ने आस्तै) सजदा करने आहले लोकें च
इद्धर-उद्धर फिरा करना होन्ना ऐं ॥ 220 ॥

وَتَقَلَّبَكَ فِي السَّجْدِينَ ۝

यकीनन ओह (अल्लाह गै) बौहत सुनने
आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 221 ॥

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

क्या अ'ऊं तुगी दस्सां जे शतान किस पर
उतरदे न ॥ 222 ॥

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ نَزَّلَ الشَّيْطَانُ ۝

(शतान) हर इक झूठे पापी पर उतरदे न
॥ 223 ॥

نَزَّلَ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ۝

ओह अपने कन्न (गासै आहली बक्खी) लांदे
न ते उंदे बिच्चा मते-हारे झूठे होंदे न ॥ 224 ॥

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ۝

ते कवियें दा गरोह नेहा होंदा ऐ जे उंदे पिच्छें
चलने आहले लोक गुमराह¹ होंदे ॥ 225 ॥

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ۝

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे अनुयायी नेक ते संयमी न। इस लेई सेही होआ जे एह कवि नेई न।

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٣٦﴾

(हे श्रोता!) क्या तेरी समझ च (अजें तक) नेई आया जे ओह (कवि- गण) हर इक वादी (बस्ती) च बे-मतलब¹ घुमदे-फिरदे न ॥ 226 ॥

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

ओह ऐसियां गल्लां आखदे न जो आपूं नेई करदे ॥ 227 ॥

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ

مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا

﴿٣٨﴾

أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٣٩﴾

(कवियें बिच्चा) सिवाए मोमिनें ते नेक कर्म करने आहलें दे ते ऐसे लोकें दे जो (अपनी कविता च) अल्लाह दा बर्णन ज्यादा शा ज्यादा करदे न ते (निंदेआ करने च पैहल नेई करदे बल्के) मजलूम होने दे बा'द (जायज)बदला लैंदे न ते ओह लोक जो जालम न जरूर जानी जाइन जे कुस थाहरै बक्खी उनें परतोइयै जाना होग ॥ 228 ॥ (रुकू 11/15)

ooo

1. यानी कवि लोक जीवन थमां परें कल्पना दी दुनियां च डुआरी भरदे रौहदे न।

سُورَةُ النَّملِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ أَرْبَعٌ وَتِسْعُونَ آيَةً وَسَبْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-नमल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां आयतां ते सत्त रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ताहिर, समीअ! (पवित्र ते प्रार्थना सुनने
आह्ला अल्लाह इस सूर दा उतारने आह्ला
ऐ) इस दियां आयतां कुरआन ते प्रमाण युक्त
कताब दा हिस्सा न ॥ 2 ॥

طَسَّ ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ
مُّبِينٍ ①

(जो) मोमिनें आस्तै हदायत ते शुभ-समाचार
(दा मूजब) न ॥ 3 ॥

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ①

(ऐसे मोमिन) जो विधिवत नमाज पढ़दे न
ते जकात दिंदे रौहदे न ते परलोक दे जीवन
पर (ते बा'द च औने आहली उनें गल्लें पर
जिंदा बा'यदा कीता गेआ हा) यकीन रखदे
न ॥ 4 ॥

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ①

ओह लोक जो परलोक दे जीवन पर ईमान नेई
आहनदे, असें उंदे कर्मों गी उंदे आस्तै खूबसूरत!
करियै दस्से दा ऐ। इस आस्तै ओह भतोए-
भतोए (बैहके-बैहके) दे फिरदे न ॥ 5 ॥

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ
أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ①

1. इस दा एह मतलब नेई जे अल्लाह उंदे बुरे कर्म उनेंगी खूबसूरत करियै दसदा ऐ, बल्के मतलब एह ऐ जे कुदरती निजम गै ऐसा ऐ जे जिसलै कोई आदमी सच्चा रस्ता छोड़ियै करस्ते पर चली पौदा ऐ तां ओह अपने मनै गी एह झुठ बोल्लियै संतुष्ट करी लेंदा ऐ जे इयै रस्ता अच्छा ऐ। असल च एह मनुक्खें दे कर्म दा कुदरती नतीजा हौंदा ऐ। कुरआनी परिभाषा च इसी अल्लाह कन्ने संबंधत कीता गेदा ऐ, की जे कर्म दा फल अल्लाह दिंदा ऐ। कुदरती सभाऽ अल्लाह नै गै पैदा कीते दा ऐ ते कर्म करने च मनुक्ख अजाद ऐ। जिसलै जे कुकर्म करदे-करदे मनुक्खें गी बुरे कर्म अच्छे लगदे न, फी बी मानवता ते अंतरात्मा उस मनुक्खें गी चतावनी दिंदे रौहदे न जे असल च ओह करस्तै जा करदा ऐ।

उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब होग ते ओह आखरत
दे जीवन च सारें थमां बद्ध घाटा खाने आहले
होडन ॥ 6 ॥

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخَسَرُونَ ①

ते तुगी यकीनन कुरआन उस (हस्ती) दी
तरफा मिला करदा ऐ जो बौहत हिक्मत आहली
(सूखम दर्शी) ते बौहत जानने आहली
(महाज्ञानी) ऐ ॥ 7 ॥

وَإِنَّكَ تَتْلَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ عَلِيمٍ ②

(याद करो) जिसलै मूसा ने अपने परिवार गी
गलाया हा जे मै इक अग्नि दिक्खी ऐ।
यकीनन अ'ऊं थुआड़े कश उस (अग्नि)
थमां कोई (महतबपूर्ण) समाचार ल्यौंग जां
थुआड़े कश इक चमकदा अंगारा ल्यौंग तां जे
तुस अगग सेकी सको ॥ 8 ॥

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا
سَآتِيكُمْ مِنْهَا خَبِيرٌ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ
قَبِيرٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ③

फी जिसलै ओह उस (अग्नि) कश आए तां
उनेंगी अवाज² दिती गई जे जो कोई अग्नि
च ऐ ते जो इसदे आसै-पासै ऐ, उसी बरकत
दिती गई ऐ ते पवितर अल्लाह सारे जहानें
दा रब्ब (पालनहार) ऐ ॥ 9 ॥

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ
فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ④ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑤

1. इस आयत दा भाव एह ऐ जे हजरत मूसा नै नबुक्कत पाने दे बा'द पैहलो-पैहल इक ज्योति दे दर्शन कीते
हे। इस थमां उनें एह समझेआ हा जे हून मेरे पर वह्दी उतरने आहली ऐ। ओह संसारक ज्योति नेई ही नेई
ते ओहदे आस्तै 'इक आग' शब्द इस्तेमाल नेई कीता जंदा, सिर्फ 'आग' आखेआ जंदा। असल च ओह समझदे
हे जे एह इक कशफ ऐ तां गै उनें अपने परिवार गी आखेआ जे इयां सेही होंदा ऐ जे अल्लाह दी कोई ज्योति
प्रकट होने आहली ऐ। इस लेई अ'ऊं उथें जन्ना। जेकर एह ज्योति सिर्फ मेरे आस्तै होई तां अ'ऊं एह
महतबपूर्ण समाचार तुसंगी यानी अपनी बीबी ते दूए रिश्तेदारें गी आइयै सनाड ते जेकर ओह मेरी काँम, देश
ते जनता आस्तै आम होई तां फी कोई चमकदा अंगारा यानी कोई ऐसी शिक्षा ल्यौंग जो दिलें च अल्लाह
दा प्रेम पैदा करे तां जे तुस ते जनता ओहदे थमां फायदा लेई सको। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ने जेवका
नजारा 'हिरा' नां' दी गुफा च दिक्खेआ हा उसदी खबर सारें शा पैहलें अपने परिवार हजरत खदीजा ते दूए
नजदीकी सरबधियें गी सुनाई ही। इस चाल्ली थुआड़ा सादृश्य हजरत मूसा कनै साबत होई जंदा ऐ।

2. इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे एह गल्ल सच्च नेई जे उस अग्नि च अल्लाह हा, की जे अल्लाह आपूं
बरकत प्रदान करदा ऐ उसी कोई बी बरकत नेई दिंदा।

उस नजारे कनै एह दस्सेआ गोदा ऐ जे हजरत मूसा ते अग्नि दे चमत्कार राहें ईश-सत्ता दा प्रदर्शन होआ
करदा ऐ। 'अल्लाह पाक ऐ' इस वाक्य च बी इस गल्ला दा खंडन कीता गोदा ऐ जे अल्लाह अग्नि च हा,
की जे 'सारे लोकें (जहानें) दा रब्ब' आखियै उसगी स्थानें दे बंधन थमां मुक्त करी दिता गोदा ऐ। फी उसी
'पाक' आखियै कोई बी शरीर धारण करने दी त्रुटि थमां पवितर सिद्ध कीता गोदा ऐ।

हे मूसा! गल्ल एह ऐ जे अ'ऊं अल्लाह^१ आं जो गालिब ते हिकमत आह्ला (यानी प्रभुत्वशाली ते तत्त्वदर्शी) आं ॥ 10 ॥

तू अपना सोटा सुट्ट ते जिसलै उसनै (सोटे गी) दिक्खेआ जे ओह हल्ला करदा ऐ, आखो ओह इक निक्का^२ सप्प ऐ तां ओह पिट्ट फेरियै नस्सेआ ते पिच्छे मुडियै नेई दिक्खेआ (उसलै असें गलाया) हे मूसा! डर नेई, अ'ऊं ओह आं जे रसूल मेरे हजूर च डरा नेई करदे ॥ 11 ॥

पर जिसनै अत्याचार कीता पही उस अत्याचार गी छोड़ियै नेकी गी अपनाई लैता, अ'ऊं उस आस्तै बौह्त माफ करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला आं ॥ 12 ॥

ते तू अपना हल्य अपने गेरेबान च पा ओह नरोग/उजला निकलग। एह उनें न'भै नशाने^३

يُمُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَأَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يُمُوسَى لَا تَخَفْ ۚ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمُرْسَلُونَ ۝

إِلَّا مَن ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسَابًا بَدَسُوًّا ۖ فَلَأَنِّي عُقُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अग्नि च अल्लाह हा बल्के हजरत मूसा गी वही रहें एह आखेआ गेआ हा जे दिक्ख! मेरी छावि हर-इक चीजें थमां व्यक्त होंदी ऐ। अग्नि थमां बी ते उसदे लागी आहली चीजें थमां बी ते इस सोटी आहले कशफी नजारे थमां बी जो सप्प हा। इस आस्तै एह गलाना कुरआन ते बुद्धि दे खलाफ ऐ जे उस अग्नि च अल्लाह हा बल्के जो नजारे उस अग्नि जां सोटे ते सप्प रहें दस्से गे हे, ओह सब नजारे मनुक्खें गी अल्लाह दी नजदीकी प्रदान करदे हे नां के ओह असलीयत च आपू अल्लाह हे!
2. मूल शब्द 'जान' दा अर्थ इस थाहर निक्का सप्प ऐ। पवित्र कुरआन च दूए थाहर पर शब्द 'सुबान' यानी अजगर ते त्रीये थाहर पर 'हय्यातुन' यानी सधारण सप्प बरतोए दा ऐ। एह विभिन्नता नेई, बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे निक्का सप्प आखिये दस्सेआ गेदा ऐ जे उसदी गतिविधि निक्के सप्पें आंगर तेज ही ते अजगर शब्द उसदे शरीर दे बड्डे होने दी ब'जा करी ते सधारण सप्प उसदी कोम दी द्रिस्टी कनै बोल्लेआ गेदा ऐ। आखो मौके दे मताबक हर इक शब्द दा प्रयोग कीता गेदा ऐ।
3. फिरऔन ते उसदी कोम आस्तै अल्लाह नै हजरत मूसा रहें नौ नशान दस्से हे। उंदे बिच्चा इक अपने हल्य गी अपने गेरेबान च पाइयै कड्डने दा हा जे कड्डने पर ओह नरोग, उजला निकलदा हा। अरबी भाषा दे मुहावरे च 'हल्य' भाई-भास ते कोम गी बी आखदे न। इस लेई इसदा एह मकसद हा जे हे मूसा! अपनी कोम गी अपने कनै ते अपने संपर्क च रक्ख। इसदा नतीजा एह होग जे ओह तरे संपर्क ते तेरी शिक्षा-दीक्षा कनै सुधरियै सदाचारी ते नरदोश बनी जाग ते उस च कोई कमी ते बुराई नेई रौहग। इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे हजरत मूसा दी कोम च थुआडी आमद (यानी प्रादुर्भाव) थमां पहल्ले नैकां कमियां हियां। उसनै हजरत इब्राहिम दी शिक्षा-दीक्षा गी भुलाई दिता दा हा, पर हजरत मूसा दे संपर्क च आइयै उस कोम च महायोगी ते अल्लाह दे परम भगत पैदा होन लग, पर जिसलै बी ओह कोम हजरत मूसा थमां दूर होंदी ही तां ओहदे च दोश ते बगाड़ पैदा होन लागी पौदा हा, जियां जे हजरत मूसा दे फाड़ पर जाने दे थोड़े दिनें बा'द उनें बच्चे गी उपात्य बनाई लैता ते उसदी पूजा करन लगे। ओह नौ नशान जिंदे पासै इशारा कीता गेदा ऐ इस दा जिकर कुरआन च बक्ख-बक्ख थाहरें पर आँदा ऐ। दो नशान यानी 'हल्य' दा गेरेबान थमां निकलने पर उजला (सफेद) होने ते 'सोटे दा सप्प बनने' सरबन्धी जिकर इत्थें गै कीता गेआ ऐ। त्रीया नशान 'काल पौना' ऐ। चौथा नशान 'सतान दा मरना' ऐ। पंजमां नशान 'तुफान' (समुंदरे दा परे हटने) दा हा। छेमां नशान 'त्रिडयें' (यानी सुलेआ) दे डारें दा हा। सतमां नशान 'जुऐ' दा हा। अठमां नशान 'मीनके' (यानी बरखा होने) दा हा ते नौमां नशान 'रक्त' (यानी नसीर फुटने) दा हा।

बिच्चा ऐ जो फ़िरऔन ते उस दी कौम पासै भेजे जाने आहले न ओह आज़ा भंग करने आहली कौम ऐ ॥ 13 ॥

इस लेई जिसलै साढ़े पासेआ अकखीं खोहली देने आहले चमत्कार आए तां उनें गलाया जे एह ते खु'ल्लम-खु'ल्ला जादू ऐ ॥ 14 ॥

ते उनें हठ करदे होई अत्याचार ते अहंकार कनै (उनें चमत्कारें दा) इन्कार करी दित्ता। हालांके उंदे दिल उंदे पर भरोसा करी चुकेदे हे। इस आस्तै दिक्ख! फ़साद करने आहलें दा हशर कनेहा होंदा आया ऐ ॥ 15 ॥
(रुकू 1/16)

ते असें दाऊद ते सुलेमान गी ज्ञान प्रदान कीता ते उनें दौनें गलाया जे सारी स्तुतियें दा अधिकारी अल्लाह गै ऐ, जिसनै असेंगी अपने नेकां मोमिन बंदे च प्रधानता दिती दी ऐ ॥ 16 ॥

ते सुलेमान दाऊद दा बारस होआ ते उसनै गलाया जे हे लोको! असेंगी पैंछियें^१ दी भाशा सखाई गई ऐ ते हर जरूरी चीज (यानी शिक्षा) असेंगी दिती गई ऐ। एह खु'ल्लम-खु'ल्ली मेहर ऐ ॥ 17 ॥

ते (इक बार) सुलेमान दे सामनै जिनें ते इन्सानें ते परिदें बिच्चा उसदे लश्कर तरतीबवार किट्ठे कीते गे (फी उनेंगी कूच करने दा हुकम मिलेआ) ॥ 18 ॥

يَصْأَاءُ مِنْ غَيْرِ مُؤْمِنٍ قَدْ تَشَعَ إِلَيْهِ
إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ تَهُمُ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا
هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ۝

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ
ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۝ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا
وَقَالَ آلَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلْنَا عَلَى
كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
عَلِّمْنَا مَنَطِقَ الطَّيْرِ وَأَوْعِيْنَا مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ ۝ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ۝

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُودُهُ مِنَ الْجِبِ
وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝

1. इत्थें पैंछियें दा मतलब गासै च उड्डने (भ्रमन करने) आहले आध्यात्मिक लोक ऐ।

इत्थें तक जे जिसलै ओह वादी नम्ला च पुज्जे तां नम्ल^१ कौम दे इक शख्स नै गलाया, हे नम्ला कौम दे लोको! अपने-अपने घरें गी उठी जाओ। ऐसा निं होऐ जे सुलेमान ते उसदे लश्कर (थुआड़े हालातें गी) नेई जानदे होई तुरसंगी पैरें हेठ मसली^२ देन ॥ 19 ॥

इस आस्तै सुलेमान ओहिदयां गल्लां सुनियै हस्सी पेआ ते आखेआ जे हे मेरे रब्ब! मिगी समर्थ प्रदान कर जे अ'ऊं तेरे उनें उपकारें दा धन्नवाद^३ करी सकां जेहके तोह मेरे पर ते मेरे पिता पर कीते न ते ऐसा मनासब कर्म करां जेहका तुगी पसंद होऐ ते (हे अल्लाह!) अपनी किरपा कनै मिगी बी अपने सदाचारी भगतें च शामिल कर ॥ 20 ॥

ते उसनै सारे पैंछियें दी हाजरी लैती, फी गलाया जे मिगी केह होऐ दा ऐ जे अ'ऊं हुदहुद^४ गी नेई दिखदा जां ओह जानी-बुज्जी गैर-हाजर ऐ ॥ 21 ॥

यकीनन अ'ऊं उसी सख्त स'जा देह जां उसदा कतल करी देह जां ओह मेरै सामनै

حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ ۖ قَالَتْ نَمْلَةٌ ۚ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ ۚ لَا يَحْطُمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَجُودُهُ ۚ وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ ۖ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ۝

وَتَقَفَّ الظَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَىٰ الْهُدًى ۖ أَمْ كَانُ مِنَ الْغَائِبِينَ ۝

لَاُعَذِّبُهُ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ أَوْ لَا أَدْخِلُهُ

1. नम्ल नांS दी वादी समुंदरै दे कंठै युरोशलम दे सामनै जां उसदे लागै दमिशक थमां हिजाज आहली बक्खी ओंदे होई इक सौ मील दी दूरी पर इक मदान ऐ जिसी द्रिस्टांत दे रूपै च नम्ल वादी आखदे न। इस खेतर च हजरत सुलेमान दे समे तक अरब ते मद्यन दे मते-हारे परिवार नवास करदे हे। (दिक्खो प्राचीन ते अर्वाचीन (आधुनिक) चित्र लेखा (नक्शा) फ़लस्तीन ते शाम ते नैल्सन्ज इन्साइक्लोपीडिया) नम्ल इक कौम ही जो उत्थें बास करदी ही।
2. इस आयत थमां एह बी स्पष्ट होंदा ऐ जे हजरत सुलेमान दी कौम जानी-बुज्जी कुसै गी नुक्सान नेई पुजांदी ही, बल्के जेकर उसी पता लग्गी जंदा जे कोई कौम निर्बल (कमजोर) ऐ तां ओह उसदी रक्षा दी कोशश करदी ही।
3. यानी जंगली ते असस्थ लोक बी एह जानदे न जे अ'ऊं उनेंगी जानी-बुज्जी नुक्सान नेई पजाड (दिक्खो सूर: नम्ल आयत 19)
4. बड़े सारे अदमी सम्राटें दा नांS हुदद हा जिसी अरब लोक उच्चारण करदे मौकै हुदहुद आखदे हे। एह नांS इस्माईली बंश च सधारण रूपै च प्रचलत हा। हजरत सुलेमान दी राज-सभा दे इक सरदार दा नांS बी हुदहुद हा। जिसलै हजरत सुलेमान नै 'मुआब' नांS दे इक बड़डे इन्जीनियर दी उसदे खड़जैतर कारण हत्या कराई दिती तां एह हुदहुद नांS दा सरदार नस्सियै मिसर देश उठी गेआ। ओहदे बाद माफी मंगिये ते सफारशां सटाइयै बापस परतोई आया। (दिक्खो ज्युश इन्साइक्लोपीडिया)
असल च एह नांS सधारण रूपै च प्रचलत हा। इस लेई ममकन ऐ जे किश दूए सरदारों दा बी एह नांS होऐ। अरबी भाशा च हुदहुद इक पैंछी दा नांS ऐ। इस लेई किश विद्वानें भलेखे च एह समझी लैता जे एह उससै पैंछी दा जिकर ऐ।

(अपनी गैर-हाजरी दी) कोई खुल्ली दलील
(यानी कोई कारण) पेश करा ॥ 22 ॥

أُولَٰئِكَ يَسْلُطُنْ مُبِينٌ ۝

इस आस्तै किश खिन रुकेआ (इन्ने च हुदहुद
हाजर होआ) ते उसनै गलाया जे मैं उस चीज
दी जानकारी हासल कीती ऐ जो तुगी हासल
नेई ते अ'ऊं सबा (जाति ते देश) थमां तेरे
कश (आया आं ते) इक यकीनी खबर लेई
आए दा आं ॥ 23 ॥

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ
بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبِيلٍ
بَنِيَّ يَقِينٌ ۝

(जेहकी एह ऐ जे) मैं (उत्थें) इक जनानी
गी दिक्खेआ ऐ, जेहकी उंदे (उंदी सारी जाति)
पर राज करा करदी ऐ ते हर-इक नैमत उसी
हासल ऐ ते ओहदा इक बिशाल सिंहासन ऐ
॥ 24 ॥

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ۝

ते मैं उसी ते उसदी कौम गी अल्लाह गी
छोड़ियै सूरज गी सजदा करदे दिक्खेआ ऐ ते
शतान नै उनेंगी उंदे कर्म खूबसूरत करिये
दस्से न ते उनेंगी सच्चे रस्तै थमां रोकी दित्ता
ऐ जेहदे कारण ओह हदायत¹ नेई पांदे ॥ 25 ॥

وَجَدْنَاهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ
فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ۝

ते ओह एह हठ करदे न जे अल्लाह गी
सजदा नेई करन जेहका गासैं ते धरती दी हर
इक छप्पी दी तकदीर (गल्लै) गी जाहर
करदा ऐ ते जे किश तुस छपैलदे जां जाहर
करदे ओ उनें उपायें गी बी जानदा ऐ ॥ 26 ॥

أَلَا يَسْجُدُونَ لِلَّهِ الَّذِي يَخْرِجُ الْحَبَّ فِي
السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ
وَمَا تَعْلَمُونَ ۝

अल्लाह ओह ऐ जिसदे अलावा कोई उपास्य
नेई। ओह इक बिशाल सिंहासन दा रबब ऐ
॥ 27 ॥

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ ۝

(इस पर सुलेमान नै) गलाया जे अस दिखगे
जे तोह सच्च गलाया ऐ जां तू झूठें बिच्चा
ऐं ॥ 28 ॥

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ
مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

1. इसदा एह मतलब नेई जे शतान लोकें गी सच्चे रस्ते थमां जबरदस्ती रोकदा ऐ, बल्के अरबी भाषा च शतान
दा अर्थ सचाई थमां दूर रौहने आहला ते दूर करने आहला ऐ। इस थाहरा पर इयै अर्थ ऐ जे सचाई थमां
दूर करने आहलें ते दूर रौहने आहले लोकें दी नजरें च शरीअत ते बुद्धि दे उल्ट ऐसी गल्लां जिंदे कनै
मानव-प्रकृति भ्रिणा करदी ऐ, बड़ियां खूबसूरत करिये दस्सी दियां न।

तू मेरी एह चिट्ठी लेई जा ते उनें (यानी सबा दी कौम दे) लोकें सामनै सुट्टी दे ओहदे बा'द (अदब कनै) पिच्छें हटियै खड़ाई जा ते दिक्ख जे ओह के जवाब दिंदे न? ॥ 29 ॥

(जिसलै उसनै ऐसा कीता) तां ओह (रानी) बोल्ली जे हे मेरे दरबारियो! मेरे सामनै इक मानवीय खत रक्खेआ गेआ ऐ ॥ 30 ॥

(जिसदा बिशे एह ऐ जे) एह खत सुलेमान दी तरफा ऐ ते इस च दस्से दा ऐ जे अस अल्लाह दे नांउ कनै शुरू करने आं जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 31 ॥

(ते आखदे न जे) साढ़े पर ज्यादती नेई करो ते साढ़े हजूर च फरमां-बरदार बनियै हाजर होई जाओ ॥ 32 ॥ (रुकू 2/17)

फी उस (रानी) नै गलाया जे हे दरबारियो! मेरे मामले च अपनी पुख्ता सलाह देओ, की जे अ'ऊं कदे कोई फैसला नेई करदी जिन्ना चिर जे तुस मेरे कश हाजर होओ (ते सलाह नेई देई लैओ) ॥ 33 ॥

(सारे दरबारिये) गलाया जे अस बड़े शक्तिशाली ते रण बांके आं ते (आखरी) फैसला तुंदे हत्थ ऐ। इस आस्तै सोची लैओ जे तुस केह हुकम देना चाँहिदयां ओ। (अस उसदा पालन करगे) ॥ 34 ॥

उस (रानी) नै गलाया जे जिसलै सम्राट कुसै देश च दाखल होंदे न तां उसदा बिनाश करी दिंदे न ते ओहदी जनता बिच्चा सभ्य लोकें गी अपमानत करी दिंदे न ते ओह ऐसा गै करदे आए न ॥ 35 ॥

إِذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ۝

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أَتَىٰ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ ۝

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُسْلِمِينَ ۝

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفَتُونِي فِي أَمْرِي مَآ كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ۝

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوَّةً وَأُولُوْا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ۝

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَٰةَ أَهْلِهَا آذِلَّةً ۚ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝

ते (मैं फैसला लैता ऐ जे) अ'ऊं उनेंगी इक (तोहफा)¹ उपहार भेजइ, फी दिक्खइ जे मेरे दूत केह जवाब लेइयै बापस आँदे न ॥ 36 ॥

फी जिसलै ओह तोहफा सुलेमान दे सामनै आनियै रक्खेआ गेआ तां उसनै गलाया जे क्या तुस धन-दौलत राहें मेरी मदद करना चांहदे ओ? (जे एह गल्ल ऐ तां याद रक्खो) अल्लाह नै जो कुछ मिगी प्रदान कीते दा ऐ ओह ओहदे थमां उत्तम ऐ जेहका तुसेंगी दिते दा ऐ ते (सेही होंदा ऐ जे) तुस अपने तोहफे पर बड़ा गरूर करा करदे ओ ॥ 37 ॥

(हे हुदहुद) तू उंदै पासै परतोई जा ते (उनेंगी आखी दे जे) अ'ऊं इक बड़्हा लश्कर लेइयै उंदे कश औड ऐसा लश्कर जे ओहदे मकाबले च उंदी ताकत नेई होग ते अ'ऊं उनेंगी उस देशै थमां (हराने दे बा'द) ऐसी हालत च कड़्ही लाड जे (ओह बादशाहत दी) इज्जत खोही चुके दे होडन ॥ 38 ॥

(उसदे बा'द) उसनै (अपने राज-दरबारियें गी संबोधत होइयै) गलाया जे हे दरबारियो! तुंदे बिच्चा केहड़ा उसदे सिंहासन गी मेरे कश लेई आँग, इस शा पैहलें जे ओह लोक आज्ञाकारी बनियै मेरे सामनै आँन? ॥ 39 ॥

(फ्हाड़ी कौमैं बिच्चा) इक सिरफिरे सरदार नै गलाया जे थुआड़े इस थाहरा थमां जाने शा पुज्ज अ'ऊं ओह (सिंहासन) लेई आँग ते अ'ऊं इस गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रक्खने आह्ला इक अमानतदार आं ॥ 40 ॥

وَإِنْ مَّرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَرْحَةً
بِمَرْجِعِ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالٍ
فَمَا أَتَيْنَ اللَّهُ خَيْرَ مِمَّا أَتَيْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ
بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٧﴾

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأَيِّبَهُمْ بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ
لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ
صُغُرُونَ ﴿٣٨﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيْكُمْ يُاتِيَنِي بِعَرْشِهَا
قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ
أَنْ تَقُومَ مِنْ مَّقَامِكَ ۖ وَإِنِّي عَلَيْهِ
لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

1. पुराने जमाने च राजें दी एह नीति ही जे ओह अपने थमां शक्तिशाली सम्राट गी रिश्त देइयै ओहदा मूंह बंद करी दिंदे होंदे हे। जिसलै रानी बिल्कीस दे तोहफे हजरत सुलेमान कश पुज्ज ते तां उनें समझेआ जे रानी ने मिगी ऐसा गै बंद-इखलाक करार दिता ऐ ते उसदे उस कम्मै पर नराजगी जाहर कीती।

(इस पर) उस शख्स नै जिसी (इलाही) कताब दा इलम^१ हासल हा गलाया जे तेरे कश उस (तख्त) गी तेरे अक्ख झमकने शा पैहलें लेई औंछ। इस लेई जिसलै (सुलेमान नै) उसगी लागै रक्खे दा दिक्खेआ तां उसनै गलाया-एह मेरे रब्ब दी मेहर कनै होआ ऐ तां जे ओह मेरी परीक्षा लै जे अ'ऊं शुकर करना जां ना-शुकरी करना ते जेहका आदमी शुकर करै ओह अपनी जान दे फायदे आस्तै ऐसा करदा ऐ ते जेहका ना-शुकरी करै तां यकीनन मेरा रब्ब बे-न्याज ते महादानी ऐ ॥ 41 ॥

(फी) उसनै गलाया उस (रानी) आस्तै उसदा सिंहासन तुच्छ^२ करियै दस्सो (अस दिखगे जे) क्या ओह हदायत पांदी ऐ जां उनें लोकें बिच्चा बनदी ऐ जो हदायत नेई पांदे ॥ 42 ॥

ते जिसलै ओह आई पुज्जी तां आखेआ गेआ, क्या तेरा तख्त इयै नेहा ऐ? इस पर उसनै गलाया, जे इयां सेही होंदा ऐ एह ऊऐ ऐ ते असेंगी इस शा पैहलें गै इलम होई चुके दा हा ते अस (तेरे) फरमाबरदार बनी चुके दे हे ॥ 43 ॥

ते सुलेमान नै रानी गी अल्लाह दे सिवा उपासना करने थमां रोकेआ। ओह यकीनन काफर कौम बिच्चा ही ॥ 44 ॥

ते उसी गलाया गेआ जे मैहल च दाखल होई जाओ। ते जिसलै उसनै उस (मैहल) गी

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۚ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّيَ عَزِيزٌ كَرِيمٌ ۝

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي ۚ أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ۝

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ ۖ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۖ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ۝

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۚ فَلَمَّا رَأَتْهُ

1. असल च ओह देश यहूदियें दा हा इस लेई उस इब्रानी विद्वान गी यकीन हा जे यहूदी मेरे आस्तै बौहत जल्दी कम्म करडन। इस आस्तै उसनै इफरीत नांउ दे दरबारी गी पैहलें उस रानी दा सिंहासन आहन्ने दा बा'यदा कीता ते गलाया जे अ'ऊं फौरन तख्त हाजर करड। बक्ख-बक्ख जबानें च अक्ख झमकने दा मुहावरा जल्दी आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। इस आस्तै इसी इत्थें शाब्दिक अर्थें च नेई लैता जाई सकदा।
2. यानी इक दूआ ऐसा बाधिया सिंहासन बनाओ जे उसी दिक्खियै रानी गी अपना सिंहासन तुच्छ लगै।

दिक्खेआ तां उसी गैहरा पानी समझेआ ते
घबराई गई। उसलै सुलेमान नै गलाया एह ते
मैहल ऐ जेहदे च शीशे दे टुकड़े लाए गेदे न।
उसलै ओह (रानी) बोल्ली-हे मेरे रब्ब! मैं
अपने आपै पर जुलम कीता ते अ'ऊं, सुलेमान
कनै सारे लोकें दे रब्ब पर ईमान ल्यौनी आं।
॥ 45 ॥ (रुकू 3/18)

ते असें समूद (जाति) पासै उंदे भ्राऽ सालेह
गी रसूल बनाइयै भेजे दा हा, (एह आखदे
होई) जे अल्लाह दी अबादत करो। ते ओह
(सुनदे गै) दौं दलें च बंडोई गे जो आपस
च लड़ाई करन लगे ॥ 46 ॥

उस (सालेह) नै गलाया, हे मेरी कौम! तुस
खुशहाली दे औने शा पैहलें बद-हाली आस्तै
की काहल करा करदे ओ क्या तुस अल्लाह
थमां अपने पापें दी माफी नेई मंगदे तां जे तुंदे
पर रैहम कीता जा? ॥ 47 ॥

उनें गलाया (हे सालेह) असें (जिन्ना सोचेआ
ऐ) तुगी ते तेरे साथियें गी मन्हूस गै पाया?
ऐ। सालेह नै गलाया-थुआड़ी न्हूसत दा कारण
ते अल्लाह कश ऐ, बल्के सचाई एह ऐ जे
तुस इक ऐसी कौम ओ जिसगी अजमैश च
सुदटेआ गेदा ऐ ॥ 48 ॥

ते शैहरै च नौ आदमी हे जेहके देशै च फसाद
पांदे हे ते सुधार नेई हे करदे ॥ 49 ॥

उनें गलाया जे तुस सारे इस गल्ला पर अल्लाह
दी कसम खाओ जे अस इस पर ते इसदे

حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ
إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ
رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ
سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٥

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا
أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ
يَخْتَصِمُونَ ٥٦

قَالَ يَقُومِ لِمَ تَسْعَجُلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ٥٧

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَتْ
طَبِيرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
تَفْتَنُونَ ٥٨

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ وَلَا يَصْلِحُونَ ٥٩

قَالُوا اتَّقِ اللَّهَ يَا إِلَهُ النَّبِيِّتَهُ وَآهْلَهُ ثُمَّ

1. हज़रत सुलेमान दे इस उपाऽ कनै जे पानी पर शीशा लाई दिता गेदा हा, ओह रानी अपनी भुल्ल समझी
गई जे जिस चाल्ली शीशे दे खल्ल पानी लभदा ऐ उससै चाल्ली सूरज दी रोशनी अल्लाह दी देन ऐ। इस
लेई सूरज दी पूजा करना भुल्ल ऐ ते अल्लाह इक गै ऐ।
2. यानी तुस लोक अपनी कौम आस्तै कुसै तरक्की दा नेई बल्के तबाही दा मूजब होगे।

परिवार पर रातीं बेलै हमला करगे, फी जो शख्स उसदी हत्या दा बदला¹ लैने दी मांग करन औग तां अस उसी आखगे जे असें उसदे परिवार दे बिनाश दी घटना नेई दिक्खी ते अस सच्चे आं ॥ 50 ॥

ते उनें इक उपाऽ कीता ते असें बी इक उपाऽ कीता ते उनेंगी (साढ़े उपाऽ दी) जानकारी नेई ही ॥ 51 ॥

फी दिक्ख! जे उंदे उस उपाऽ दा नतीजा केह निकलेआ। असें उनेंगी ते उंदी सारी कौम गी तबाह करी दिता ॥ 52 ॥

इस लेई दिक्ख! एह उंदे घर न जेहके उंदे जुलमें कारण डिगगे दे न। इस च सूझ-बूझ रखने आहली कौम आसतै इक बौहत बड़्हा नशान ऐ ॥ 53 ॥

ते असें उनें लोकें गी जेहके ईमान ल्याए दे हे ते जिनें संयम थमां कम्म लैते दा हा, बचाई लैता ॥ 54 ॥

ते (असें) लूत गी (बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा) जिसलै जे उसनै अपनी कौम गी गलाया जे क्या तुस बुरे कर्म करदे ओ ते तुस दिक्खा करदे होंदे ओ? ॥ 55 ॥

क्या तुस जनानियें गी छोड़ियै मड़दें कश काम-वासना दे इरादे कनै जदे ओ? सचाई एह ऐ जे तुस इक मूर्ख कौम ओ ॥ 56 ॥

इस लेई उसदी कौम दा सिर्फ एह जवाब हा जे (हे लोको!) लूत दे परिवार गी अपने

لَتَقُولَنَّ لَوْ لَيْتَ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٥٠﴾

وَمَكْرُؤٌ وَّامْكْرُؤٌ وَّامْكْرُؤٌ نَّامْكْرُؤًا وَهُمْ لَا يَعْتَرُونَ ﴿٥١﴾

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِمِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ يَمُرُّونَهُمْ وَقَوْمُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٢﴾

فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَوْ طَآ اذْ قَالْ لِقَوْمِهِ أَكَأْتُونَ الْفَاجِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

أَيُّكُمْ تَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ الْبَنَاتِ ۗ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ بَٰجِلُونَ ﴿٥٦﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

1. मूल शब्द 'वलिय्युन' नेह शख्स गी आखदे न जेहका कुसै दे कम्में दा जवाबदेह ते उसदा मदादी होँदा ऐ। इसै चाल्ती जो शख्स कुसै दी हत्या दे बा'द उसदी हत्या दा बदला मँगै उसी बी अरबी भाशा च वलिय्युन आखदे न, की जे नेहा शख्स उसदा मदादी होँदा ऐ।

शैहरै थमां बाहर कड़्डी लाओ। ओह ऐसे लोक न जेहके बड़्ढे सदाचारी (नेक) बनना चांहदे न ॥ 57 ॥

नतीजा एह होआ जे असें उस (लूत) गी ते उसदे खानदान दे लोके गी सिवाए उस दी बीबी दे नजात दिती (बचाई लैता) असें उस (बीबी) गी पिच्छें^१ रौहने आहलें च गिनी रखे दा हा ॥ 58 ॥

ते असें उंदे पर इक बरखा बरहाई ते जिनेंगी अजाब दी चतावनी पुज्जी चुकी दी होऐ, उंदे पर बरने आहली बरखा बौहत बुरी होंदी ऐ ॥ 59 ॥ (रुकू 4/19)

तू आखी दे जे हर इक तरीफ दा हक्कदार अल्लाह गै ऐ ते उसदे ओह बंदे जिनेंगी उसनै चुनी लैते दा होऐ उंदे पर म्हेशां सलामती नाजल होंदी ऐ। क्या अल्लाह बेहतर ऐ जां ओह चीजां जिनेंगी ओह (उसदा) शरीक करार दिंदे (मनदे) न? ॥ 60 ॥

أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ؕ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ۝

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَاهَا مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ۝

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ؕ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ ۝

1. यानी लगदा हा जे ओह अपने कुकर्म दी ब'जा करी पिच्छें रेही जाग।

(दस्सो ते सेही) गासैं ते धरती गी कुस नै पैदा कीते दा ऐ ? ते (कुस नै) थुआड़े आस्तै बदलैं चा पानी उतारे दा ऐ फी ओहदे (पानी) राहैं असें खूबसूरत बाग उगाए दे न। तुस उनें बागें दे बूहटे नेई उगाई सकदे हे। क्या अल्लाह दे कनै कोई होर बी उपास्य ऐ? (जेहका सारी ख़िश्ती दा प्रबंध करा करदा ऐ) पर एह (काफ़र) ऐसी कौम दे लोक न जो उसदे शरीक बनाऽ करदे न ॥ 61 ॥

(दस्सो हां) कुस नै धरती गी ठैहरने दी ज'गा बनाए दा ऐ? ते एहदे च देरेआ बगाए न ते उसदे (फ़यदे) आस्तै फ़ाड़ बनाए दे न ते दौं समुंदरैं मझाटै (जिंदे च इक मिट्टा ते इक खारा होंदा ऐ) इक रोक बनाई दी ऐ। क्या अल्लाह दे सिवा होर कोई उपास्य है? पर सचाई एह ऐ जे उंदे चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 62 ॥

(एहदे इलावा दस्सो जे) कु'न कुसै बे-सहारे दी दुआऽ सुनदा ऐ, जिसलै ओह उस (अल्लाह) अगें प्रार्थना करदा ऐ ते ओहदे दुख दूर करी दिंदा ऐ ते ओह तुसें (दुआऽ करने आहले इन्सानें) गी (इक रोज) सारी धरती दा बारस बनाई देग। क्या इस (सर्वशक्तिमान) अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य है? तुस किश बी नसीहत ग्रैहन नेई करदे ॥ 63 ॥

(दस्सो हां) थल ते जल (खुशकी ते समुंदरैं) दी मसीबतें च कु'न तुसेंगी मुक्ति दा रस्ता दसदा ऐ ते कु'न अपनी रैहमत (यानी बरखा) थमां पैहलें खुशख़बरी दे तौरा पर ब्हाएं गी भेजदा ऐ। क्या अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य है? अल्लाह थुआड़ी शिर्क दी गल्लें थमां बीहत उप्पर ऐ ॥ 64 ॥

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنبِتُوا شَجَرَهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْهَامِّ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ۝

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلْقَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْهَامِّ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

أَمَّنْ يَجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ خُلَفَاءَ ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْهَامِّ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيْحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْهَامِّ ۚ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

(दस्सो हां जे) ओह जेहका पैहली बार पैदा करदा ऐ ते फी (पैदाइश दे) सिलसले गी जारी रखदा ऐ ते जो बदलें ते धरती थमां तुसेंगी रिशक प्रदान करदा ऐ। क्या (उस सर्वशक्तिमान) अल्लाह दे सिवा कोई होर बी उपास्य है ? तू आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां अपनी दलील पेश करो (जे उसदे नेह दूए उपास्य बी हैंन) ॥ 65 ॥

(फी तू) आखी दे जे गासैं ते धरती च जो बी मखलूक है खुदा दे सिवा (उंदे बिच्चा कोई) गैब गी नेई जानदी ते उंदे बिच्चा कोई एह बी नेई समझदा जे उनेंगी कदूं जींदा करियै दुआलेआ जाग ॥ 66 ॥

बल्के सचाई एह ऐ जे आखरत दे जीवन बारें उंदा इलम बिल्कुल खतम होई गेदा ऐ बल्के ओह ओहदै बारें शक च पेदे न। बल्के उसदे बारें भलेआं अ'नने ॥ 67 ॥ (रुकू 5/1)

ते काफर आखदे न जे क्या जिसलै अस ते साढ़े बब्ब-दादा (यानी पुरखे) मिट्टी होई जागे तां क्या अस फी (धरती बिच्चा) जींदे करियै कड्ढी दिते जागे ॥ 68 ॥

साढ़े ते साढ़े पुरखें कनै इस थमां पैहलें बी इयै नेहा बा'यदा कीता गेआ हा। पर एह सिर्फ पैहले लोकें दियां गल्लां न (जेहकियां कदें पूरियां नेई होंदियां) ॥ 69 ॥

तू आखी दे जे धरती पर फिरो ते दिक्खो जे मुलजमें दा अन्जाम कनेहा होए दा ऐ ॥ 70 ॥

ते तू उंदे पर दुखी नेई हो ते उंदी योजनाएं दी ब'जा कनै औख मसूस नेई कर ॥ 71 ॥

أَمَّنْ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
وَمَنْ يَرِزُّكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِلَهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥٩

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُبْعَثُونَ ٦٠

بَلْ أَذْرَكَ عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ ٦١
فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٦٢

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا
وَأَبَاؤُنَا أَتَيْنَا لَمُخْرَجُونَ ٦٣

لَقَدْ وُعِدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ
إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ٦٤

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ٦٥

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ
مِمَّا يَمْكُرُونَ ٦٦

ते ओह् आखदे न जेकर तुस सच्चे ओ तां
एह् (अजाब दा) बा'यदा कदूं पूरा होग?
॥ 72 ॥

तूं आखी दे जे ममकन ऐ जे ओह् (अजाब
जेहदे आस्तै तुस काहले पेदे ओ ओह्दा किश
हिस्सा थुआड़े पिच्छें-पिच्छें आवा करदा होऐ
॥ 73 ॥

ते तेरा रब्ब लोके पर मेहर करने आहला ऐ।
पर उंदे चा मते-सारे लोक शुकर (धनवाद)
नेई करदे ॥ 74 ॥

ते तेरा रब्ब उनें चीजे गी बी जानदा ऐ जिनेंगी
उंदे सीने छपाऽ करदे न ते जिनेंगी ओह्
जाहर करा करदे न ॥ 75 ॥

ते गासैं ते धरती च जो बी कोई छप्पी दी
चीज ऐ इक स्पष्ट करी देने आहली कताबा
च (सुरक्षत) ऐ ॥ 76 ॥

एह् कुरआन बनी इस्राईल दे सामनै मती-सारी
ओह् गल्लां सुनांदा ऐ जिंदे बारै ओह् मत-
भेद (इखत्लाफ) जतलाऽ करदे न ॥ 77 ॥

ते ओह् जरूर मोमिनैं आस्तै हदायत ते रैहमत
ऐ ॥ 78 ॥

तेरा रब्ब इंदे (बनी इस्राईल दे) बशकार अपने
हुकम (यानी कुरआन दे) कनै (सच्चा)
फैसला करदा ऐ। ते ओह् गालिब (ते) बौहत
बड्डे इलम दा मालक ऐ ॥ 79 ॥

इस आस्तै तूं अल्लाह पर भरोसा रक्ख।
यकीनन तूं इक ठोस तत्थ पर कायम ऐं
॥ 80 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٧٢﴾

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفٌ لَكُمْ بَعْضُ
الَّذِي لَسْتُمْ عَاجِلُونَ ﴿٧٣﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تَكِنُّ صُدُورُهُمْ
وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُصِّلُ عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ
أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٩﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ
الْمُبِينِ ﴿٨٠﴾

तू कदें बी मुड़दें गी नेई सुनाई सकदा ते नां
गै बोलें गी (अपनी) अवाज सुनाई सकना ऐं
(खास तौरा पर) जिसलै ओह पिट्ठ मोड़ियै
उठी जंदे न ॥ 81 ॥

ते तू अ'न्नै गी बी उंदी गुमराही थमां बचाइयै
हदायत नेई देई सकदा। तू ते सिर्फ उनेंगी गै
सुनाना ऐं जो साढ़ी आयतें पर ईमान आहनदे
न ते ओह (कर्म थमां बी) फरमांबरदार होंदे
न ॥ 82 ॥

ते जिसलै उंदी तबाही दी भविष्यवाणी पूरी
होई जाग तां अस उंदे आस्तै धरती बिच्चा
इक कीड़ा¹ कढगे जेहका उनेंगी कट्टग। एहदी
ब'जा एह ऐ जे लोक साढ़े नशानें पर यकीन
नथे रखदे ॥ 83 ॥ (रुकू 6/2)

ते उस दिन (गी याद करो) जिसलै हर
(उस) कौम बिच्चा जो साढ़े नशानें दा इन्कार
करदी रेही होग अस इक बड़डा गरोह खडेरेगे।
फी उस (गरोह) गी (जवाबदेही आस्तै)
बक्ख-बक्ख गरोहें च तकसीम करी दिता
जाग ॥ 84 ॥

ते जिसलै ओह ओहदैं लागै पुजडन। ओह
उनेंगी आखग। क्या तुसें मेरे नशानें दा इस दे
बावजूद इन्कार कीता हा जे तुसें इलम दे राहें
उंदी पूरी जानकारी हासल नेई ही कीती²? जां

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ
الدَّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ۝

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ صَلَاتِهِمْ
إِنَّ تُسْمِعَ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ۝

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ
دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ
كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝

وَيَوْمَ نَخْتَرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ
يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ وَقَالَ اكْذِبْكُمْ بِآيَتِي وَلَمْ
تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

1. मूल शब्द 'दाब्बा' दा अर्थ प्लेग दे कटाणू ऐ, जिंदे प्रकट होने दा समां कलयुग दस्सेआ गेदा ऐ। एह कटाणू जिसलै कुसे दे शरीरें च दाखल होई जंदे न तां ओह हलाक होई जंदा ऐ। हजरत मुहम्मद सुस्तफा स.अ.व. नै आखेआ हा जे आखरी युग च अल्लाह धरती थमां इक कटाणू कड़दग (दिक्खो 'इन्ने कसीर' टिप्पणी सूर: नम्ल, कताब फतहुल्बयान सफा 231)। इससै चाल्ली दूई हदीस च फरमाए दा ऐ जे कलयुग च 'नाफ' रोग पैदा होग (मुस्लिम शरीफ)। इनें दोनी हदीसें गी मलाने पर एह नतीजा निकलदा ऐ जे हदीसें च ओह समाचार दिता गेआ हा जे आखरी युग च प्लेग दा रोग संक्रांत रूपै च फैलग जेहका जे इक कटाणू ते फोड़ै कनै सरबंध रखदा ऐ।
2. यानी पूरी चाल्ली पड़ताल नथी कीती दी। सिर्फ अपनी जाति दे सरदारें दे भड़काने कनै गै भड़की उट्टे दे है।

एह दस्सो जे तुस (इस्लाम दे खलाफ केह)
केह साजशां करदे होंदे हे ॥ 85 ॥

ते उंदे जुलमें दी ब'जा कनै उंदे खलाफ
कीती गेदी भविक्खवाणी पूरी होई जाग। ते
ओह कोई गल्ल नेई करी सकडन¹ ॥ 86 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे असें राती गी इस
आस्तै बनाए दा ऐ जे ओह ओहदे च अराम
हासल करन ते दिनें गी दिक्खने दी ताकत देने
आह्ला बनाया। एहदे च यकीनन मोमिन कौम
आस्तै बड़े नशान न ॥ 87 ॥

ते (उस ध्याड़ै गी बी याद करो) जिस दिन
बिगल बजाया जाग। जेहदे नतीजे च गासैं ते
धरती च जो कोई बी है घबराई उट्ठग।
सिवाए उसदे जिसदे बारे अल्लाह चाहग (जे
ओह घबराट थमां बचेआ र'वै) ते सारे दे
सारे उस (अल्लाह) दे सामनै फरमांबरदार
होइयै औडन ॥ 88 ॥

ते तूं फ्हाड़ै गी इस हालत च दिक्खना ऐं जे
ओह अपनी ज'गा ठैहरे दे (यानी खडुत्त) न
हालांके ओह बदलें² आंगर चला करदे न।
एह अल्लाह दी कारागिरी ऐ जिसनै हर चीजै

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ
لَا يَنْطِقُونَ ①

الْمُرُؤَاتُ إِنَّا جَعَلْنَا لَكِ لَيْسَكُنَّ فِيهِ
وَالنَّهَارُ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ②

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ
فِي السَّمُوتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ
شَاءَ اللَّهُ ③ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دُخْرِينَ ④

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ
تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ⑤ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ
كُلُّ شَيْءٍ ⑥ إِنَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ⑦

1. यानी कोई उपाय पेश नेई करी सकगे।

2. इस आयत च धरती दे चलने दा जिकर ऐ, पर पुराने समे दा जुगराफिया लिखने आहले लेखकें सूरज गी चलने
आहला ते धरती गी खडुत्त रोहने आहली आखे दा ऐ।

फ्हाड़ै दे चलने दा एह मतलब ऐ जे ओह बी धरती दे कनै गै गतिमान न, धरती दी गति दे बगैर उंदी कोई गति
नेई ते ओह परिपुष्ट ते स्थिर ते गतिहीन लब्धने पर बी ऐसे गै गतिशील न जिस चाल्ली काले बदल गासैं पर खडुत्त
लभदे न, पर असल च ओह हर-पल चलदे-फिरदे रँहदे न। बदलें दी उपमां सिर्फ गतिशीलता दे उपलक्ष च दिती
गेदी ऐ। उंदी गति बिधी जां वेग बगैरा दे सरबंथें च नेई दिती गेदी।

इस आयत पर किस लोकें एह इतराज कीते दा ऐ जे फ्हाड़ें दा चलना कुरआन दे लेखक दे देशें च होंदा होग। असल
च उनें फ्हाड़ शब्द दे अर्थ ते कुरआन दी प्रयोगात्मक शैली पर बिचार नेई कीता। पर्वत (यानी फ्हाड़) शब्द दे अर्थ
न : (1) फ्हाड़ (2) सरदार (3) महान आदमी (4) पर्वत बासी (5) सुदृढ़ चीज (6) राज्य-अनुशासन। (अक्रब)
पवित्र कुरआन नै इस शब्द दा प्रयोग कुदैं सधारण अर्थ च कीते दा ऐ। कुदैं सरदार ते महान आदमी कीते
दा ऐ। मूल शब्द 'जिबाल' दे सधारण अर्थ गी सामनै रक्खने कनै इस शब्द दा प्रयोग करने च मती-सारी
भविक्खवाणियां हियां जेहकियां अपने-अपने समे पर पुरियां होई गेइयां ते भविक्ख च बी होडन।

गी मजबूत बनाए दा ऐ ओह थुआड़े कर्में
थमां भलैआं बाकफ ऐ ॥ 89 ॥

जेहका कोई नेकी करग उसगी ओहदे थमां
बेहतर सिला मिलग ते ऐसे लोक उस दिन
खौफ थमां (जेहदा जिकर उप्पर होई चुके दा
ऐ) बचे दे रौहडन ॥ 90 ॥

ते जेहके लोक बुरे कर्म लेइयै खुदा दी खिदमत
(सेवा) च हाजर होडन उंदे सरदारें गी पुट्ठा
करियै नरक च सुट्ठी दित्ता जाग ते गलाया
जाग जे क्या थुआड़ा एह सिला थुआड़े कर्में
दे मताबक नेई? ॥ 91 ॥

मिगी ते सिर्फ एह हुकम दित्ता गेदा ऐ जे
अ'ऊँ इस शैहर (मक्का) दे रब्ब दी उपासना
करां जिसी अल्लाह नै सम्मानत कीते दा ऐ
ते हर चीज उससै दे अधिकार च ऐ ते मिगी
हुकम दित्ता गेदा ऐ जे अ'ऊँ फरमांबरदारें
बिच्चा होई जां ॥ 92 ॥

ते एह बी जे अ'ऊँ कुरआन पढ़ियै सुनां।
इस आस्तै जेहका आदमी इसी सुनियै हदायत
पाई जाग तां उस दा हदायत पाना सिर्फ उससै
दी जान्ना दे कम्म औग ते जेहका इसी सुनियै
गुमराह होई जाग तां तू उसी आखी दे जे
अ'ऊँ सिर्फ इक सचेत करने आह्ला (वजूद)
आं ॥ 93 ॥

ते एह बी आखी दे जे अल्लाह गै सारी तरीफें
दा हक्कदार ऐ ओह तुसेंगी अपने नशान दस्सग
इत्थें तक जे तुस उनेंगी पछानी जागे ओ ते
थुआड़ा रब्ब तुंदे कर्में थमां गाफल (अनजान)
नेई ऐ ॥ 94 ॥ (रुकू 7/3)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ
مِنْ فَرَجٍ يَوْمَئِذٍ أَمْتُونَ ﴿٩٠﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ
فِي النَّارِ هَلْ تُجْرُونَ إِلَّا مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّمَا أَمْرٌ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرٌ أَنْ
أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٢﴾

وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا
يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا
أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٣﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيَرَبِّكُمْ إِلَيْهِ
فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

سُورَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ تِسْعٌ وَ ثَمَانُونَ آيَةً وَ تِسْعَةٌ رُكُوعَاتٌ

सूर: अल्-क्रसस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनानुएँ आयतां ते नौ रुकू न।

मैं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ताहिर (पाक), समीअ (प्रार्थना सुनने आह्ला)
मजीद (महान गौरव आह्ला) अल्लाह इस
सूर: दा उतारने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

طسّم ①

एह (इस सूर: दियां आयतां) इक प्रमाण युक्त
कताबै दियां आयतां न ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

मोमिन जाति दे हित आस्तै अस मूसा ते
फ़िरऔन दी ठीक-ठीक परिस्थितियां तैरे सामनै
पढ़ने आं ॥ 4 ॥

تَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ①

फ़िरऔन ने अपने देश च बड़े अभिमान कनै
कम्म लैता हा ते ओहदे च रौहने आहलें गी
केई टुकड़ें च बंडी दिते दा हा। ओह उंदे
बिच्चा इक गरोह गी कमजोर करना चांहदा
हा, (इस चाल्ली जे) उंदे पुत्तरे दी हत्या
करदा हा ते उंदी धीयें गी जीदा रखदा हा ते
यकीनन ओह फसादियें बिच्चा हा ॥ 5 ॥

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا
شِيْعًا يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ
يُدْبِحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ①

ते असें ध्याए दा हा जे जिनें लोकें गी उसनै
देश च कमजोर समझे दा हा उंदे पर स्हान
करचै ते उनें गी सरदार बनाई देचै ते उनें गी
(सारी नैमते दा) बारस बनाई देचै ॥ 6 ॥

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي
الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ
الْوَارِثِينَ ①

ते उनेंगी देश च मजबूती प्रदान करचै ते
फिरऔन ते हामान ते उंदी फौजें गी ओह
किश दसचै जिसदा उनेंगी भै सतांदा रँहदा हा
॥ 7 ॥

ते असें मूसा दी माता पासै वह्नी कीती ही जे
उसगी (मूसा गी) दुद्ध पलैऽ। इस आस्तै
जिसलै तू उस (दी जान) बारै फिकरमंद होई
जाएं तां तू उसी देआ च रोदी देआं ते डर नेई
ते नां कुसै पिछली घटना कारण भै खा। अस
उसी तरे पासै परताई आहनगे ते उसी रसूलें
बिच्चा इक रसूल बनागे। (इस लेई मूसा दी
माता नै इस वह्नी मताबक कम्म करदे होई
मूसा गी देआ च रुढ़ाई दित्ता) ॥ 8 ॥

इस लेई इसदे बा'द उस (मूसा) गी फिरऔन
दे बंश बिच्चा इक नै चुक्की लैता। जिसदा
नतीजा एह होआ (जे भविक्ख च) इक दिन
ओह उंदे आस्तै दुश्मन साबत होआ ते कलेश
दा कारण बनेआ। फिरऔन ते हामान¹ ते उंदी
दौनें दी फौजां भलेखे च गलतान हियां ॥ 9 ॥

ते फिरऔन (दे कटुंब) दी (इक) जनानी²
नै गलाया, एह तेरे आस्तै ते मेरे आस्तै अक्खीं
दी ठंडक दा मूजब होग। उसगी कल्ल नेई
करो ममकन ऐ जे इक दिन ओह असेंगी
फायदा पुजाऽ जां अस उसी पुत्तर बनाई लैचै
ते उनेंगी असलीयत³ दा पता नेई हा ॥ 10 ॥

ते मूसा दी माता दा दिल (चिंता थमां) मुक्त
होई गेआ। ममकन हा जे जेकर अस उसदे

وَنُمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ
وَهَامَانَ وَجُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
يَحْذَرُونَ ۝

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ
فَإِذَا خِفَتْ عَلَيْهِ فَإِلَيْهِ فَاكْبِرْ وَلَا
تَخَافْ وَلَا تَحْزَنِي ۚ إِنَّا رَأَيْنَاكَ
وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

فَالْتَفِظْهُ أَلْ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا
وَّحَرَمًا ۚ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُودَهُمَا
كَانُوا خَاطِئِينَ ۝

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي فِي
وَلَكَ لَا تَقْلُوهٗ عَلَىٰ أَنْ يَنْفَعَا أَوْ
تَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

وَأَصْبَحَ قُودًا أُمِّ مُوسَىٰ فِرْعَا ۚ إِنَّ

1. आखेआ जंदा ऐ जे हामान फिरऔन दे राज-दरबारियें बिच्चा हा। इस आस्तै सेना गी उसदी पदवी कन्ने सरबंथत दस्सेआ गेदा ऐ जां ममकन ऐ जे ओह सेनापति (जरनैल) होऐ।
2. इक जनानी दा मतलब फिरऔन दी थीऽ ऐ। उसदी मन्शा ही जे ओह इक सोहने जागतै दा पालन-पोशान करै। (निर्गमन 2:5)
3. यानी अल्लाह नै उस बच्चे (जागतै) गी फिरऔन ते उसदी कौम दे सर्वनाश आस्तै उंदै गै घर रखाया हा।

दिलै गी मोमिन बनाने आस्तै मजबूत नेई करदे तां ओह उस घटना दी सारी सचाई जाहूर करी दिदी ॥ 11 ॥

ते उस (यानी मूसा दी माता) नै उस (मूसा) दी भैनु गी गलाया जे ओहदे पिच्छें-पिच्छें जा। इस आस्तै ओह उसी दूरा दा दिखदी रेही ते ओह (यानी फ़िराऊन दे लोक) बे-खबर हे ॥ 12 ॥

ते असें उस (मूसा) पर उस थमां पैहलें दुद्ध पलैने आहिलियें गी रूहाम¹ करी दिता। इस पर उस (यानी मूसा दी भैनु) नै गलाया जे क्या अ'ऊं तुगी इक ऐसे घरै दी खबर (पता) देआं जेहके तेरे आस्तै इस बच्चे दा पालन-पोशन करन ते ओह इस दे खैर-खाह (हतेशी) साबत होंडन ॥ 13 ॥

इस चाल्ली असें उस (मूसा) गी उस दी माऊ पासै परताई दिता तां जे उसदी अकखीं गी ठंढ पुज्जै ते ओह चिंता नेई करै ते समझी लै जे अल्लाह दा बा'यदा पूरा होइयै रौहदा ऐ, मगर (इन्कार करने आहलें बिच्चा) मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 14 ॥ (रुकू 1/4)

ते जिस बेलै ओह जुआन गभरू² होआ ते (अपने उच्च आचरण पर) मजबूती कनै कायम होई गेआ तां असें उसी हुकम ते इलम प्रदान कीता ते अस उपकार करने आहलें गी इयै नेहा गै सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 15 ॥

كَادَتْ لَتَبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَّنَا
عَلَى قَلْبِهَا لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ قَبَضَتْ بِهِ عَنْ
جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ
لَكُمْ وَهُمْ لَهُ لُصُصُونَ ۝

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ وَتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا
وَعِلْمًا ۖ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

1. इस थमां सेही होंदा ऐ जे मूसा जिस टोकरे च हे ओह रुढ़दा-रुढ़दा देआ दे कंठै जाई लगगेआ हा ते मूसा दी भैन बड़ी हुश्यारी कनै बल्लें-बल्लें उसदे पिच्छें जा करदी ही। इस अरसे च फ़िराऊन दी धीऊ नै केई दुद्ध पलैने आहिलियें गी बुलाया ते उनेंगी गलाया जे ओह मूसा गी दुद्ध पलैने, पर मूसा नै कुसै दा बी दुद्ध नेई पीता, इत्थें तक जे अल्लाह दे उपाऽ दे मताबक ओह अपनी माऊ कश बापस परताई दिक्ते गै।
2. इस दा मतलब एह ऐ जे ओह ऐसी अवस्था गी पुज्जी गेआ जेहदे च वढ़ी उतरन लगदी ऐ यानी त्रीहें साल्लें थमां चाली साल्लें तक जां उस थमां किश बद्ध।

ते (इक दिन) उसनै शैहरै च ऐसे मौकै प्रवेश कीता जिसलै जे लोक बे-ख़बर¹ हे। उसने उस शैहरै च दौं आदमियें गी दिक्खेआ जेहके आपस च लड़ा करदे हे। उंदे च इक उसदे मित्तरें दे गरोह बिच्चा हा ते दूआ उसदे बैरियें बिच्चा हा। इस लेई उस आदमी ने जेहका उसदे गरोह बिच्चा हा, दूए आदमी दे बरुद्ध, जेहका उसदे बैरियें बिच्चा हा, उसदी मदाद मंगी, तां मूसा नै उस (बैरी) गी इक घसमुन्न मारेआ ते उस (घसमुन्ने) कनै उसदा कम्म तमाम करी दिता, फी मूसा नै गलाया जे एह सब घटना शतान दी करतूत² कनै होई ऐ। ओह (शतान मोमिन दा) बैरी ते उसी अम्म दे रस्ते थमां खु 'ल्लम-खु 'ल्ला (जाहरा तौर) भटकाने आहला हा ॥ 16 ॥

फी मूसा नै प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! मैं अपनी जिंदू गी कश्ट च पाई दिता ऐ। इस लेई तूं मेरे इस कर्म पर परदा पाई दे। ते उसनै उस कर्म पर परदा पाई दिता ओह बौहत बख़्शनहार ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 17 ॥

उस बेलै मूसा नै नवेदन कीता जे हे मेरे रब्ब ! की जे तोह मेरे पर उपकार (इनाम)³ कीता ऐ। इस लेई अऊं अगगड़ताई कदें बी कुसै मुजरम दा मददगार नेई बनगा ॥ 18 ॥

उसदे बा'द ओह सवैरै बैरियें शा डरदा (हुशियारी कनै) तांह-तुआंह दिखदा शैहरै

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاثَ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

قَالَ رَبِّ إِنَّمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ۝

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِبًا يَتَرَقَّبُ ۖ فَإِذَا

1. अर्थात् जिसलै जे ओह लोक दर्पहराँ जां अदधी रातीं बेलें अपने-अपने घरें सुख-चैन कनै सुत्ते दे हे।
2. अर्थात् शतान नै मेरी ते फिरऔन दी जाति दे लोकें गी रोह चढ़ाइयै आपस-च लड़ाई दिता ते मैं अपनी जाति दे आदमी दी मदद करनी पेई जो मजलूम (उत्पीड़ित) हा ते फिरऔन दी जाति दा आदमी मरी गेआ।
3. अर्थात् मिगी इक मजलूम दी मदद दा मौका प्रदान कीता ऐ। इस लेई अऊं धनवाद दे रूपै च सदा मजलूमों दी मदद करदा रोहड़ ते जालम आदमियें दी कदें मदाद नेई करडा।

च गेआ तां केह दिखदा ऐ जे जिस आदमी नै उस थमां पिछलै कल्ल मदद मंगी ही, ऊऐ उसी फी मदाद आस्तै सद्दा करदा ऐ। इस पर मूसा नै उसी गलाया जे तू यकीनन इक खु'ल्लम-खु'ल्ला गुमराह होए दा आदमी ऐं ॥ 19 ॥

ते जिसलै उसनै मन बनाया जे उस आदमी गो पकड़ी लै जेहका इनैं दौनें दा बैरी हा तां उस आदमी¹ नै गलाया जे हे मूसा! क्या तू चाहन्ना ऐं जे मेरा खून बी उससै चाल्ली करी देऐं जिस चाल्ली तोह कल्ल इक होर आदमी दा खून कीता हा? तू सिर्फ एह चाहन्ना ऐं जे कमजोर लोकें गी देशै च दबाई देऐं ते सुधार करने आहलें च शामिल होना तेरा कोई बासता नेई ॥ 20 ॥

ते उस बेलै इक आदमी शैहरै दे दूए सिरे थमां दौड़दा आया ते गलान लगा हे मूसा! (देशै दे) सरदार लोक सलाह करा करदे न जे तेरा खून² करी देन। इस आस्तै तू इस शैहरै चा निकली जा, अ'ऊं तेरे हतेशियें बिच्चा आं ॥ 21 ॥

उस बेलै ओह डरदा उस शैहरै थमां उठी गेआ ते ओह हुशयारी कनै तांह-तुआंह दिखदा जंदा हा। उस बेलै उसनै प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! मिगी अत्याचार करने आहली (जालम) जाति थमां छुटकारा दुआऽ ॥ 22 ॥ (रुकू 2/5)

हुन जिसलै ओह मद्यन³ शैहरै बकखी चलेआ तां उसनै गलाया जे मिगी मेद ऐ जे मेरा रब्ब मिगी सिद्धा रस्ता दस्सी देग ॥ 23 ॥

الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِحُهُ
قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَعَوِيٌّ مُّبِينٌ ⑩

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ
لَهُمَا قَالَ يُمُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا
قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ⑪ إِنَّ تَرِيدُ إِلَّا أَنْ
تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تَرِيدُ أَنْ
تَكُونَ مِنَ الْمَصْلُحِينَ ⑫

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى
قَالَ يُمُوسَى إِنَّ الْمَلَائِكَةَ آمُرُونَ بِكَ
يُقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنْ لَكَ مِنَ
التَّصْحِينِ ⑬

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ⑭ قَالَ رَبِّ
نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑮

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى
رُبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑯

1. जेहका आदमी इस्राइलियें बिच्चा हा, उसनै भलेखे च समझेआ जे मूसा मिगी मारन लगा ऐ ते ओह करलाया जे कल्लै आहला लेखा अज्ज बी तू खून करना चाहन्ना ऐं।
2. अर्थात् कल्लै आहली घटना दी भिनक उंदे कनै च पेई गेदी ऐ। सेही होंदा ऐ जे ओह शख्स हजरत मूसा दा हम खयाल ते दोस्तें बिच्चा हा।
3. मिस्र थमां इब्राणी लाके पासै जंदे होई रस्ते च मद्यन नांs दा शैहर औंदा ऐ। उस बेलै मद्यन च आद जाति दे अरब लोक रौंहेदे हे।

ते जिस बेलै मद्यन शैहरै दे पन्यासै (अर्थात् चश्मे दे) लागै आया तां उस नै उत्थें लोकें दा इक गरोह् खड़ोते दा दिक्खेआ जेहके (अपने-अपने चौखरें गी) पानी पलैऽ करदे हे ते उंदे थमां पिच्छें हटियै खड़ोती दी द'ऊं कुड़ियें गी बी दिक्खेआ जेहकियां अपने चौखरें गी (उस चौने थमां परैं) हटाऽ करदियां हियां। मूसा नै उनेंगी गलाया जे थुआड़ै दौनीं दे सामनै कोहका बड्डा कम्म ऐ? इस पर दौनीं जनानियें गलाया जे अस (उन्ना चिर) पानी नेई पलैई सकदियां जिन्ना चिर जे दूए गुआल उठी नेई जान ते साढ़ा पिता बड़ा बुद्धा ऐ। (इस आस्तै ओह साढ़ै कनै नेई आई सकेआ) ॥ 24 ॥

ते उसनै उनें दौनीं दी खातर (चौखरें गी) पानी पलैई दिता, फी इक पासै छामां उठी गेआ, फी गलाया जे हे मेरे रब्ब! अपनी भलाई बिच्चा जो कुछ तू मेरे पर नाज़ल करै (उतारै) अ'ऊं उस दा मुत्ताज आं ॥ 25 ॥

इसदे बा'द उनें दौनीं (कुड़ियें) बिच्चा इक चलिद्यै आई ते ओह शरमाऽ करदी ही ते उसनै गलाया मेरा पिता तुगी बुलाऽ करदा ऐ तां जे तुगी साढ़ी ज'गा (चौखरें गी) पानी पलैने दा बदला प्रदान करै। ते जिसलै ओह उस (यानी कुड़ियें दे पिता) कश पुज्जा ते उसी अपनी सारी व्हानी सुनाई तां उसनै गलाया जे डर नेई, हून तू जालम कौम थमां छुटकारा पाई चुके दा ऐं ॥ 26 ॥

इस पर उंदे (दौनीं कुड़ियें) बिच्चा इक नै गलाया जे हे मेरे पिता ! इसी तू नौकर रक्खी

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۙ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۝

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ۝

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَىٰ اسْتِحْيَاءٍ ۖ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ ۖ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ۝

लै, की जे जिनैगी तू नौकर रक्खै उंदे बिच्चा बेहतर शख्स ऊऐ होग जो शक्तिशाली¹ बी होऐ ते अमानतदार बी ॥ 27 ॥

उसलै ओह आदमी बोल्लेआ जे (हे मूसा!) मेरी इच्छा ऐ जे अ'ऊँ इस शरता पर अपनी इन्नै दौनी कुड़ियै बिच्चा इक दा नकाह तेरे कनै करी देआ जे तू अदुठे साल्लै तक मेरी सेवा करै। ते जेकर तू (अदुठ दी संख्या दे थाहर) दस दी संख्या कनै अपने बा'यदे गी पूरा करी देऐं तां एह तेरा स्थान होग ते अ'ऊँ तेरे पर कोई बोझ नेई पाना चांहदा। जेकर अल्लाह नै चाहया तां तू मिगी नेक ब्यहार करने आहल्लें बिच्चा पागा ॥ 28 ॥

(इस पर मूसा नै) गलाया जे एह गल्ल मेरे ते तेरे बशकार पक्की होई गई। इन्नै दौनी अबधियै बिच्चा अ'ऊँ जेहकी बी अबधी पूरी करां मेरे पर कोई अलजाम नेई होग। ते जो कुश अस आखने आं, अल्लाह उस दा गुआह ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 3/6)

जिसलै मूसा नै निश्चत अबधी पूरी करी लैती ते अपने परिवार गी लेइयै चलेआ तां उसनै तूर पर्वत पासै इक अगिन² दिक्खी ते अपने परिवार गी गलाया जे तुस इत्थै रुको, मैं इक अगिन दिक्खी ऐ। ममकन ऐ अ'ऊँ उत्थुआं थुआड़े आसतै कोई (जरूरी) समाचार ल्यामां जां अगिन दा कोई अंगारा ल्यामां तां जे तुस सेको ॥ 30 ॥

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجَجٌ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَلَيْهِ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَصَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَيَّ نَقُولُ وَكِيلٌ ۝

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ۝

1. हजरत मूसा नै मते-हारे गुआलें गी हटाइयै चौखरें गी पानी पलैई दिता जो शक्तिशाली आदमियें दा कम्म ऐ। पानी पलैने परें छामां जाइयै इक पासै बेही जाना ते कुड़ियै थमां कुसै बदले जां धनवाद दी मेद नेई रक्खना इक अमानतदार सदाचारी आदमी दा कम्म ऐ। इन्नै दौनी गल्लें गी सामनै रक्खियै उस लड़की नै ठीक-ठीक नतीजा कइदेआ हा जे एह आदमी शक्तिशाली ते अमानतदार ऐ।

2. विवरण आसतै दिक्खो सूर: नमल टिप्पणी आयत 81.

फी जिसलै ओह उस अमिन दे लागै पुज्जेआ तां बरकत आहले थाहरै दे इक मुबारक¹ हिस्से आहली बक्खी दे इक बूहटे कशा उसी पुकारेआ गेआ जे हे मूसा! अ'ऊं अल्लाह आं, सारे लोकें (ज्हाँनै) दा रब्ब ॥ 31 ॥

ते एह जे तू सोटा छंडी दे। ते जिसलै उसनै उस (सोटे) गी हलदे-झुलदे दिक्खेआ, आखो ओह इक निक्का सप्प ऐ, तां ओह पिट्ट फेरिये नस्सा ते पिच्छें मुड़ियै नेई दिक्खेआ। (उस बेलै उसी आक्खेआ गेआ) हे मूसा! अगें बध ते डरेआं नेई। तू सलामती पाने आहले लोकें बिच्चा ऐं ॥ 32 ॥

ते अपना हत्थ अपने गिरेबान च पा। ओह बिना कुसै रोगै दे लिशकां मारदा बाहर आँग ते अपनी बांह गी डरै कारण (जोरें) खिच्चियै (अपने शरीरै कनै) मलाई लै। एह दौं प्रमाण (दूए प्रमाणें दे अलावा) न जेहके फिरऔन ते उसदे दरबारियें आस्तै तेरे रब्ब पासेआ भेजे गेदे न, की जे ओह आज्ञा भंग करने आहले लोक न ॥ 33 ॥

(मूसा नै) गलाया जे हे मेरे रब्ब! मैं फिरऔन दी जाति दे इक आदमी दा खून कीता हा। इस आस्तै मिगी डर लगदा ऐ जे ओह मेरा खून नेई करी देन (ते तेरा संदेश² नेई पुज्जी सकै) ॥ 34 ॥

ते मेरा भ्राऽ हारून गल्ल-बात करने च मेरी निसबत ज्वादा कुशल ऐ। इस आस्तै उसी मेरे

فَلَمَّا أَنهَا نُوْدِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يُمُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

وَأَن اتَّقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَاهَا تُهْتَزُّ كَانَهَا جَانًّا وَلَىٰ مَدِيرٌ ۖ وَلَمْ يُعَقِّبْ ۖ يُمُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ ۚ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ۝

أَسْلَكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرُّجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ۚ وَأَضْمَمَ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ ۖ فَذَنُوكَ بُرْهَانٍ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ۝

وَإِخِي هَارُونَ ۖ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا

- मतलब एह ऐ जे ओह मदान बी मुबारक ते कल्याणकारी हा ते बूहटे दे लागै दी धरती बी, जित्थुआं अवाज आई हौ, की जे उत्थें हज़रत मूसा नै अल्लाह पासेआ पैदा कीती गेदी छवि दे दर्शन कीते हे।
- हज़रत मूसा गी अपने प्राणें दा डर नेई हा बल्के अल्लाह दे संदेश गी लोकें तक पुजाई नेई सकने दा डर हा।

कनै मददी दे तौर पर भेजी दे तां जे ओह मेरा समर्थन करै। मिगी डर ऐ जे ओह मिगी झुठलाई नेई देन ॥ 35 ॥

गलाया जे अस तेरे भ्राऽ राहें तेरी बांह गी मजबूत करी देगे ते थुआड़े दौनें आस्तै बिजय दा समान बी पैदा करगे। ते ओह थुआड़े तगर नेई पुज्जी सकडन। तुस दमैं ते जेहके थुआड़े अनुयायी होडन साढ़ी आयतें राहें विजयी होडन ॥ 36 ॥

इस लेई जिसलै मूसा साढ़ी खु'ल्लम-खु'ल्ली आयतां लेइयै आया तां फ़िरऔन दे लोके गलाया जे एह तां इक फरेब ऐ जेहका बनाई लैता गेदा ऐ। असें ते अपने पुरखें थमां ऐसी गल्ल कदें बी नेई सुनी ॥ 37 ॥

ते मूसा नै गलाया जे मेरा रब्ब उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ जेहका उसदी तरफा हदायत लेइयै आए दा होऐ ते उसी बी जिसदा नतीजा चंगा होऐ। सच्च ते एह ऐ जे जालम कदें बी कामयाब नेई होंदा ॥ 38 ॥

ते फ़िरऔन नै गलाया जे हे दरबारियो! मिगी अपने सिवा थुआड़ा कोई होर उपास्य नेई सेही! इस लेई हे हामान! तूं मेरे आस्तै गिल्ली मिट्टी पर अगग बाल (यानी इट्टां बनाऽ) फी मेरे आस्तै इक किला त्यार¹ कर। ममकन ऐ अ'ऊं ओहदे पर चढ़ियै मूसा दे अल्लाह दा पता लेई लें ते अ'ऊं ते उसी झूठें बिच्चा समझनां ॥ 39 ॥

ते उसनै बी ते उसदी फौजें बी बगैर कुसै हक्र दे गरूर थमां कम्म लैता ते समझी लैता जे ओह साढ़े पासै परताइयै नेई आंहदे जाडन ॥ 40 ॥

فَارْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي ۚ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ①

فَالَسَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِأَيِّتِنَا ۚ إِنَّكُمْ أَوَمِنَ اللَّيْلِ ۚ ②

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ③

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِآلِهٰدِي مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ④

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ۚ فَأَوْقَدْ لِي بِهِمَا نُ عَلَى الطَّيْرِ ۚ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطْلِعُ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ ۚ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكٰذِبِينَ ⑤

وَاسْتَكَرَّ هُوَ وَجُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمَ آيِنَا لَا يُرْجَعُونَ ⑥

1. मिस्र आहलें दा एह मनना हा जे गासी रूहां उच्चे थाहरें पर उतरदियां न। इस लेई ओह आध्यात्मक कला-कौशल दी प्राप्ति आस्तै अंबर छूहदे मैहलें दा नर्माण करदे हे। मिस्र देश दे स्तूप इससै सोच दे स्मारक न।

ते असें उसी बी ते ओहदी फौजें गी बी
पकड़ी लैता ते उनेंगी समुंदर¹ च सुट्टी दिता।
इस आस्ते दिक्ख! जालमें दा नतीजा कनेहा
होआ ॥ 41 ॥

ते असें उनें (फ़िरऔनिवें) गी सरदार बनाया
हा जो (अपनी सरदारी दे घमंड च) लोके
गी नरक आहली बख्खी सददे हे ते क्यामत
आहलै रोज उंदी कोई मदाद नेई कीती जाग
॥ 42 ॥

ते इस संसार च बी असें उंदे पर फटकार
बरहाई ते क्यामत आहलै रोज बी ओह बुरे
हाल आहले लोके बिच्चा होइन ॥ 43 ॥
(रकू 4/7)

ते असें पैहलकी कौमें गी हलाक करने दे
बा'द मूसा गी कताब दिती ही, जेहदी शिक्षा
लोके गी आध्यात्मक ज्योति प्रदान करदी ही,
ते ओह हदायत ते रैहमत दा मूजब ही ते इस
मकसद कनै (दित्ती गई ही) जे ओह शिक्षा
ग़ैहन करन ॥ 44 ॥

ते तूं (तूर पर्वत दे) पच्छिम च नेई हा जिसलै
जे असें मूसा गी रिसालत² (यानी पैगंबरी) दा
कम्म सौंपेआ हा ते नां तूं (उस बेलै) गुआहें
बिच्चा इक गुआह गै हा ॥ 45 ॥

पर असें नेकां जातियें गी पैदा कीता, ते उंदे
पर आयु लम्मी³ होई गई (ते ओह अपनी

فَاَحْذَنَّهُ وَجُودَهُ فَبَدَّلْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ^٢
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ^٣

وَجَعَلْنَاهُمْ اِيْمَةً يَدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ^٤ وَيَوْمَ
الْقِيَمَةِ لَا يَنْصُرُوْنَ^٥

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً^٦ وَيَوْمَ
الْقِيَمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ^٧

وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَا
اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُولٰٓى بِصَٰٓئِرٍ لِلنَّاسِ
وَهٰدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ^٨

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغُرُبِٖ اِذْ قَضَيْنَا اِلٰى
مُوسٰى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِيْنَ^٩

وَلَكِنَّا اَنْشَاْنَا قُرُوْنَا فَتَطَوَّلَ عَلَيْهِمْ

1. मूल शब्द 'यम' दा अर्थ नदी ते समुंदर दमें न। (अक्ररब) इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे हज़रत मूसा ते फ़िरऔन उस थाहरा लंघे हे जित्थुआं लाल सागर सीना नांड दे मदान कनै मिलदा ऐ।
2. इस मौके पर ओह मशहूर भविष्यवाणी हज़रत मूसा गी दस्सी गई ही जेहदे च हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा जिकर ऐ। इस आयत च उससै पासै संकेत न जे तूं उस बेलै ते था नेई, फी तोह मूसा थमां अपने आस्ते भविष्यवाणी किय़ा करीआई लेती।
3. हज़रत मूसा दी भविष्यवाणियें दे होंदे होई यहदियें दा इन्कार करना इस करी ऐ जे उंदी आयु लम्मी होई गई यानी हज़रत मूसा दे बा'द इक लम्मा अरसा बोती चुके दा ऐ जेहदे करी यहदी लोक उनें भविष्यवाणियें गी भुल्ली चुके दे हे।

भविष्यवाणियों गी भुल्ली गे) ते तू मद्यन¹
आहलें कनै बी नेई हा रौहदा जे उंदे सामने
साढ़ी आयतां पढ़ियै सुनांदा, पर अस गै रसूलें²
गी भेजने आहले आं ॥ 46 ॥

ते तू तूर पर्वत दे कंढे नेई हा जिसलै जे असें
(मूसा गी) पुकारेआ, पर एह सब किश तेरे
रब्ब आहले पासेआ रहमत ऐ तां जे तू उस
कौम गी सचेत करें जिंदे कश तेरे थमां पैहलें
कोई सचेत करने आहला नेई हा आया तां जे
ओह नसीहत हासल³ करी सकन ॥ 47 ॥

ते जेकर एह ख्याल नेई होंदा जे ओह अपने
कर्म दी ब'जा करी कुसै मसीबत दे आई जाने
पर आखडन जे हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़ी
बकखी कुसै रसूल गी की नेई भेजेआ तां जे
अस तेरी आयतें दे पिच्छें चलदे ते मोमिनैं
बिच्चा बनी जंदे (तां होई सकदा हा जे अस
तुगी रसूल बनाइयै नेई भेजदे पर इन्कार करने
आहलें पर हुज्जत कायम करना जरूरी हा)
॥ 48 ॥

इस लेई जिसलै उंदे कश साढ़े पासेआ सच्च
आई गेआ तां ओह आखन लगे जे इस (हजरत
मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.) गी की ऊऐ नेही
शिक्षा नेई मिली जनेही जे मूसा गी मिली ही।

الْعَمْرُ وَمَا كُنْتَ شَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
تَتَوَّأ عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسِلِينَ ⑤

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ
نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ⑦

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا
رَسُولًا فَتَتَّبِعِ آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ⑤

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
لَوْلَا أَوْتِيْنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوَلَمْ

1. हजरत मूसा नै मद्यन पासै दूई बारीं जंदे बेलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बारै भविष्यवाणी कीती ही। इसै करी दूई बारी मद्यन दा जिकर बी कीता गेआ ऐ।
2. हजरत मूसा दी कताब च तेरे (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे) बारै भविष्यवाणियां न। तेरे प्रादुर्भाव/प्रगत होने थमां मती पैहलें हजरत मूसा होई चुके दे हे। इस लेई एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे ओह भविष्यवाणियां अल्लाह आहले पासेआ न, की जे तेरे आखने पर हजरत मूसा नै तेरे बारै ऐसी भविष्यवाणियां नेई कीतियां, फी जिसलै मूसा मद्यन पासै गे हे तां तू उस बेलै बी उंदे कश नेई हा की जे उस बेलै ते तेरा प्रादुर्भाव बी नेई होए दा हा। इस लेई हून जेहकी तुगी खुव्वत मिली ऐ एह कुसै समझोते कारण नेई, बल्के एह अल्लाह आहले पासेआ मिली ऐ ते अल्लाह गै अपने रसूलें गी भेजदा ऐ।
3. जद के मक्का दे नवासी हजरत इब्राहीम दे बंशज हे, पर हजरत इब्राहीम उंदे थमां सदियां पैहलें होई चुके दे हे। इस लेई जरूरी हा जे कोई नमां नबी आइयै अल्लाह बकखी उंदा ध्यान दुआंदा।

क्या उन्हें इस थमां पैहलें मूसा दी शिक्षा दा इन्कार नेई कीता हा ? उंनं ते आखी दित्ता हा जे एह दो बड्डे जादूगर न, जेहके इक-दूए दी मदद करदे न ते आखी दित्ता हा जे अस ईदे बिच्चा हर-इक दे दा 'बे दा इन्कार करने ओं ॥ 49 ॥

तू आखी दे जे (जेकर मूसा, हारून ते मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व., सारें दियां गल्लां झूठियां न तां) जेकर तुस सच्चे ओ तां अल्लाह थमां इक इथै नेही कताब आहानो जेहकी इन्नै दौनीं कताबें थमां बधिया हदायत दिंदी होऐ तां जे अऊं उस दा अनुसरण करां ॥ 50 ॥

फी जेकर ओह कोई जवाब नेई देन तां समझी लैं जे ओह सिर्फ अपनी खुआहिशें दे पिच्छें चला करदे न ते उस शख्स थमां बद्ध होर कु'न गुमराह ऐ जेहका अल्लाह दी हदायत गी नजर अंदाज करियै अपनी खुआहिश दे पिच्छें चलदा ऐ अल्लाह यकीनन जालम कौम गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 51 ॥ (रुकू 5/8)

ते अस लगातार वह्नी उतारदे रेह तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 52 ॥

ओह लोक जिनेंगी असें इस कुरआन थमां पैहलें कताब दित्ती ही ओह इस कुरआन पर (दिलै च) ईमान रखदे¹ न ॥ 53 ॥

ते जिसलै ओह (कुरआन) उंदे सामनै पढ़ेआ जंदा ऐ तां ओह आखदे न जे अस एहदे पर ईमान ल्यौने ओं। एह साढ़े रब्ब पासेआ सच्चा कलाम ऐ। अस ते इस दिनै थमां पैहलें गै मुसलमान हे ॥ 54 ॥

يَكْفُرُوا بِمَا أُوْتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالُوا سِحْرُ بَ تَظْهَرُ ۗ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَفْرُونِ ۝

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ۝

وَإِذْ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ۝

1. अर्थात् ओह लोक जेहके अपनी कताब दी भविष्यवाणियें दा ज्ञान रखदे न ते उनेंगी सच्चा समझदे न।

इनें लोकें गी इंदे धीरज¹ कारण दो बार बदला² मिलग ते ओह नेकी राहें बुराई गी दूर करदे न ते जो कुछ असें उनेंगी प्रदान कीते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 55 ॥

ते (यहूदियें बिच्चा मुसलमान होने आहले लोक जिसलै) कोई निरर्थक गल्ल सुनदे न तां उस थमां मूह फेरी लैंदे न ते आखदे न जे हे काफरो! साढ़े कर्म साढ़े आस्तै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े आस्तै न। थुआड़े पर सलामती होऐ (यानी अल्लाह तुसें गी ईमान प्रदान करै) अस मूरखें कनै सरबंभ रक्खना पसंद नेई करदे ॥ 56 ॥

तू जिसगी पसंद करै हदायत³ नेई देई सकदा पर अल्लाह जिसी चाह हदायत दिंदा ऐ ते ओह हदायत पाने आहलें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 57 ॥

ते ओह आखदे न जे जेकर अस उस हदायत दा अनुसरण करचै जो तेरे पर उतरदी ऐ तां अपने देशै थमां उचकी⁴ (चुक्की) लैते जागे। (तू आखी दे) क्या असें उनेंगी सुरक्षत ते अमन आहली ज'गा नेई रक्खेआ। जेहदे पासै हर चाल्ली दे फल आहने जंदे न? एह साढ़ी देन ऐ, पर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 58 ॥

ते मती-सारी बस्तियां नेहियां न जिनेंगी असें तबाह करी दिता, जेहकियें अपनी चीजें-बस्ते

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝

وَإِذْ أَسْمِعُوا لِلنَّوَارِضِ عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ۝

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهْدَىٰ مَعَكَ تَخْطِفُ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ تُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا أَمَّا يُجِبِي إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ

1. अर्थात् ओह पैहली धार्मिक-शिक्षा (तौरात) पर बी कायम रेह ते पवित्र कुरआन पर बी ईमान लेई आए।
2. अर्थात् इस लोक च बी ते परलोक च बी।
3. हदायत कुसें पर जबरदस्ती थोपी नेई जाई सकदी। जेहका आदमी उसी पाने दी चाह रखदा होऐ, उसी गै हदायत मिलदी ऐ। इस आस्तै अल्लाह जो दिलें दियें गल्लें गी जानदा ऐ, हदायत देना अपनै हथ रखदा ऐ।
4. अर्थात् लोक साढ़ा नाश करी देउन।

दी भरमाली कारण घमंडी होई गेदियां हियां।
इस लेई (दिक्ख) एह उंदियां बस्तियां न,
जिंदे च उंदे बा'द कोई बी नेई बस्सेआ ते
अस गै उंदे बारस बने ॥ 59 ॥

ते तेरा रब्ब जिच्चर कुसै केंदरी बस्ती च ऐसा
रसूल नेई भेजी लै, जेहका उंदे सामनै साढ़ी
आयतां पढ़ियै सुनाऽ उच्चर उनें बस्तियें दे
समूह¹ (देश) दा नाश नेई करी सकदा, (की
जे एह न्याऽ दे खलाफ ऐ) ते अस बस्तियें
दा कर्दे नाश नेई करदे सिवाए इसदे जे उंदे
च बास करने आहले जालम होई जान ॥ 60 ॥

ते जे किश तुसैं गी दिता जंदा ऐ ओह ते सिर्फ
संसारक जीवन (दे सुखै) दा समान ऐ ते इस
दी शोभा ऐ ते जे किश अल्लाह दे कश ऐ
ओह सर्वोत्तम ते बाकी रौहने आहला ऐ। क्या
तुस सूझ-बूझ थमां कम्म नेई लैंदे? ॥ 61 ॥
(रुकू 6/9)

क्या ओह आदमी जेहदे कनै असें अच्छा
(यानी आखरत दे जीवन दी सफलता दा)
बा'यदा कीते दा होऐ ते ओह (यकीनन)
उसी हासल करी लैने आहला होऐ उस शख्स
आंगर होई सकदा ऐ जिसी असें सिर्फ संसारक
जीवन दा किश समान दिते दा होऐ ते फी
ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै अल्लाह दे सामनै
(जवाब देने आस्तै) पेश कीता जाने आहला
होऐ? ॥ 62 ॥

ते (याद करो) जिस दिन ओह (अल्लाह)
उनेंगी बुलाग ते पुच्छग जे मेरे ओह झूठे
शरीक कुत्थें न जिनेंगी तुस मेरे मकाबले च
उपास्य मनदे होंदे हे ॥ 63 ॥

مَعِيشَتَهَا قَتَلَتْ مَسِيحَتَهُمْ لَمْ تَكُنْ
مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ
الْأُورَثِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى
يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
أَيَّتَانِ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا
وَأَهْلَهَا ظِلْمُونَ ۝

وَمَا أَوْثَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَى أَفْلا تَعْقِلُونَ ۝

أَفَمِنْ وَعْدِنَا وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَا فِيهِ
كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ۝

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۝

1. अरबी भाषा च ग्राएँ दे समूह दा मतलब देश होंदा ऐ।

उसलै ओह लोक जिंदे आस्तै साढ़े अज़ाब दी गल्ल पूरी होई चुकी दी होम^१ आखडन जे हे साढ़े रब्ब! एह ओह लोक न जिनैंगी असें भटकाया हा। असें इनैंगी उसै चाल्ली भटकाया हा जिस चाल्ली अस आपूं भटकी गेदे हे। अज्ज अस तेरे सामनै अपनी गुमराही थमां बरी होने दी घोशना करने आं। ओह लोक साढ़ी उपासना नथे करदे होंदे (बल्के अपनी इच्छाएं दा अनुसरण करदे होंदे हे) ॥ 64 ॥

ते आखेआ जाग जे तुस अपने शरीकें गी बुलाओ। ते ओह उनेंगी बुलाडन, पर ओह उनेंगी कोई जवाब नेई देडन ते (अनेकेश्वरवादी) निश्चत अज़ाब दिक्खी लैडन। काश! ओह हदायत पाई जंदे ॥ 65 ॥

ते उस ध्याड़े गी बी याद करो। जिसलै अल्लाह उनेंगी सदद्ग ते आखग जे तुसें रसूलें दी गल्लें दा केह जवाब दिता हा? ॥ 66 ॥

इस आस्तै उस रोज उनेंगी सारियां दलीलां भुल्ली जाडन ते ओह इक-दूए थमां किश बी पुच्छी नेई सकडन ॥ 67 ॥

इस आस्तै जो कोई तोबा करग ते ईमान ल्यौग ते परिस्थिति दे मताबक कर्म करग, ममकन ऐ जे ओह कामयाबी पाने आहले लोकें च शामिल होई जा ॥ 68 ॥

ते तेरा रब्ब जो चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ चुनी लैदा ऐ। उनेंगी इस बारै कोई हक्क हासल नेई। अल्लाह पवित्तर ऐ ते उंदी शिक आहली गल्लें थमां बौहत उप्पर ऐ ॥ 69 ॥

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۚ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

1. अर्थात ओह जां ते मरने परैंत नरकें च जाई चुके दे होडन जां इसै संसार दे जीवन च उनेंगी अज़ाब मिली चुके दा होग।

ते तेरे रब्ब गी इसदा बी इलम ऐ जिसी ओह अपने सीनै च छपालदे न ते उसदा बी जिसी ओह जाहर करदे न ॥ 70 ॥

ते असल च अल्लाह गै ऐसी सत्ता ऐ जे उसदे सिवा होर कोई उपास्य नेई ख़िस्टी दे शुरू च बी ऊऐ स्तुति दे काबल हा ते अंत च बी ऊऐ स्तुति दा हक्कदार होग। सारी बादशाहत उसै दे अधिकार च ऐ, ते तुसें सारें गै उसै पासै परतोइयै जाना होग ॥ 71 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही, जेकर अल्लाह थुआड़े आस्तै रातीं गी क्यामत दे दिनै तगर लम्मा करी देऐ तां अल्लाह दे सिवा होर केहड़ा उपास्य ऐ, जेहका थुआड़े कश रोशनी आहनग? क्या तुस सुनदे नेई? ॥ 72 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर अल्लाह दिनै गी क्यामत दे दिनै तगर थुआड़े आस्तै लम्मा करी देऐ तां अल्लाह दे सिवा केहड़ा उपास्य ऐ जेहका थुआड़े कश रातीं गी लेई आवै जेहदे च तुस सुख-चैन पाई सको? क्या तुस दिखदे नेई? ॥ 73 ॥

ते एह उसदी रहमत ऐ जे उसनै थुआड़े आस्तै रात ते दिन बनाए दे न जे उस (रातीं) च तुस सुख-चैन पाओ ते उस (दिनै) च तुस उसदी किरपा गी ढूंढो तां जे तुस शुकरगज़ार बनो ॥ 74 ॥

ते जिस दिन ओह उनेंगी बुलाग ते आखग जे कुत्थें न थुआड़े ओह शरीक जिनैंगी तुस उपास्य समझदे होंदे हे? ॥ 75 ॥

ते अस हर इक वर्ग (सम्प्रदाय) बिच्चा इक-इक गुआह कइड्यै खेदरी देगे, फी आखगे

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْيَلَّ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بِضْيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بَلِيلٌ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَوْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

وَيَوْمَ يَأْتِيهِمْ فَيَقُولُ آتِنَا سُكَّاءَ مِنَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَرْعَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا

जे अपने-अपने सबूत पेश करो। उसलै ओह समझी जाइन जे पूरा हक्क अल्लाह कश गै ऐ ते उंदा घड़े दा सारा झूठ उंदे थमां खूसी लैता जाग ॥ 76 ॥ (रुकू 7/10)

بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

क्रारून (असल च) मूसा दी कौम बिच्चा हा, पर ओह उंदे खलाफ गै जुलम¹ करन लगी पेआ ते असें उसी इन्ने खजाने² दित्ते दे हे जे उस दियां चाबियां³ इक शक्तिशाली समूह आसतै चुक्कना बी कउन हा। (याद कर) जिसलै उसदी कौम नै आखेआ जे इन्ना घमंड नई कर, यकीनन अल्लाह घमंड करने आहलें गी पसंद नई करदा ॥ 77 ॥

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى
عَلَيْهِمْ وَاتَّبَلَتْهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ
مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ
إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٧﴾

1. जालम राजें दा एह निजम होंदा ऐ जे ओह निक्के औहदें पर अपनी प्रजा बिच्चा किश लोकें गी तैनात करी दिंदे न ते एह लोक अपनी कौम दे लोकें पर जुलम करने च उनें राजें थमां बी अगें बधे दे होंदे न। फिरऔन नै बी इस सिद्धांत गी अपनाई रखे दा हा। इस नै मैहकमा माल च किश कर्मचारी बनी-इस्लामिलियें बिच्चा नयुक्त कीते दे हे। एह लोक अपनी कौम पर किवितयें थमां बी बद्ध जुलम करदे होंदे हे, की जे उंदा बिचार हा जे राजा दूई जाति दा ऐ। साढ़े नेह कम्मं पर खुश होइयै उच्चे औहदे प्रदान करग।
2. ओह खजाने उसदे निजी नई हे, पर ओह फिरऔन दे मैहकमा माल जां राज कोश दा खजाना मैतरी हा। मैहकमा माल च बनी-इस्लामिल बड़े नियुक्त होई चुके दे हे। हजरत यूसुफ दे बेलें बी इस्लामिलियें गी आर्थक समस्यां सुलझाने दा बड़ा अनुभव हा ते ओह दूई जातियें थमां अपने आप गी ज्वादा कुशल समझदे हे ते राज-कोश ते मैहकमा माल दे नगरान इंदे बिच्चा नयुक्त कीते जंदे हे।
3. एह राज-कोश हा जिस दा प्रधान क्रारून हा। उस बेलें जदू राजा देशे दा दौरा करदे हे तां सैकड़े-ज्हाँ ऊटें पर खजाने दे दोहरे संदूख रक्खियै अपने कनै लेई जंदे हे, की जे उस बेलें मोटरां-गड्डियां बगैरा नथियां होंदियां ते नां गै थां-थां पर राज-कोश बने दे होंदे हे। राजा दे कनो-कनो सरकारी खजाना बी जंदा हा। सफर च गै मलाजमें गी तनखाह दिती जंदी ही ते उंदे खाने-पीने दा समान बी खरीदेआ जंदा हा, मन्नी लैओ जे राजा दे कर्मचारियें च दस-ज्हाँ आदमी हौन ते राजा छे-म्होनें दे दौरे पर जा करदा होऐ तां त्रै-चार ज्हाँ ऊंट उंदे कनै जरूर होंदे होइन। जेकर इक ऊंट पर दो-दो संदूख हौन तां अट्ट ज्हाँ संदूख होग। उस बेलें लक्कड़ी दियां चाबियां होंदियां हियां। जेकर सुरक्षा दी द्रिस्टी कनै हर संदूखे गी दो-दो जंदरे समझे जान तां सोलां ज्हाँ कुंजियां बनदियां न। जेकर इक कुंजी अद्धा किल्लो समझी जा तां अट्ट ज्हाँ किल्लो जां दो सौ मन जां अस्सी कवितल बनदे न ते इन्ना भार बीह-पंजी मनुख बी बड़ी मुश्कलें बी नई चुक्की सकदे न ते जिसलै ओह लगातार जातरा च गै रौहदे हौन। इत्थें सिर्फ एह दस्सेआ गेदा ऐ जे कुंजियां जेकर मनुख चुकदे तां ओह इक समूह आसतै बी भारियां होंदियां यानी दस-बारां मनुख बी उनेंगी बड़ी मुश्कलें चुक्की सकदे। जेकर उंदे च लोहे दे जंदरें दी रीत प्रचलत ही तां बी उस बेलें लोहे दे जंदरे बी बड़े बड़ड़े वजनी बनाए जंदे हे। सोलां ज्हाँ लोहे दियें कुंजियें दा भार बी इन्ना मता होंदा जे दस-बारां आदमियें आसतै उसी चुक्की सकना मुश्कल होंदा हा। एह जो लिखेआ गेदा ऐ जे क्रारून फिरऔन दे राज-कोश दा प्रधान हा तां इसदा प्रमाण एह ऐ जे आयत च लिखे दा ऐ जे ओह अपनी गै कौम पर जुलम करन लगी पेदा हा। धनवान होने दे नातै कोई आदमी कुंसे पर जुलम नई करदा, बल्के औहदेदार होने दे नातै गै जुलम करी सकदा ऐ। इस आसतै इत्थें औहदेदार क्रारून दा जिकर ऐ नां के सिर्फ धनवान क्रारून दा, जेहका औहदेदार होने दी ब'जा करी अपनी गै कौम पर अत्याचार करदा होंदा हा।

ते जो कुछ तुगी अल्लाह नै प्रदान कीते दा ऐ उसै कनै आखरत दे जीवन दे घरे दी तलाश कर ते जेहका हिस्सा तुगी संसारक जीवन थमां मिले दा ऐ उसी बी नेई भुल्ल। (अस तुगी इक हद्द तगर संसारक सुबधें दे प्रयोग थमां नेई रोकदे) ते जिस चाल्ली अल्लाह नै तेरे पर उपकार कीता ऐ तू बी लोकें पर उपकार कर ते देश च उपद्रव फलाने दी कोशश नेई कर। अल्लाह यकीनन उपद्रव फलाने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 78 ॥

(क्रारून नै) आखेआ जे एह सारा सम्मान मिगी इक ऐसी विद्या कारण मिले दा ऐ जेहका सिर्फ मिगी गै हासल ऐ। केह उसी पता नेई हा जे उस थमां पैहलें अल्लाह नै नेकां नस्लें गी हलाक करी दिता हा जो ओहदे थमां ज्यादा ताकतवर ते ओहदे थमां ज्यादा धनवान हियां ते मुलजमैं थमां (जिसलै अजाब दिता जंदा ऐ) उंदे गुनाहें¹ बारे कोई पुच्छ-गिच्छ नेई कीती जंदी ॥ 79 ॥

(इक दिन ऐसा होआ जे) ओह अपनी कौम दे सामनै ठाठ-बाठ कनै निकलेआ, इस पर ओह लोक बोल्ली पे, जेहके संसारक जीवन दे साधन चांहदे हे, काश! असेंगी बी ऊऐ मिलदा जो क्रारून गी दिता गेदा ऐ। उसी ते (संसारक धन दा इक) बड्डा हिस्सा ध्दोए दा ऐ ॥ 80 ॥

ते जिनें लोकें गी ज्ञान दिता गेदा हा ओह बोल्ले जे तेरा सत्यानास होऐ! अल्लाह पासेआ मिलने आह्ला सिला मोमिनैं ते ईमान दे

وَاتَّبِعْ فِيمَا أَمَرَكَ اللَّهُ الذَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ۝

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۖ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ جَمْعًا ۖ وَلَا يَسْأَلُ عَنْ دُئُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ۝

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْلَتٌ لَّنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ ۖ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

1. अल्लाह द्वारा जेहकी स'जा दिती जंदी ऐ ओह कुदरती होंदी ऐ। ओह स'जा आपूं दस्सी दिंदी ऐ जे मुलजम इसै दे काबल हा।

وَلَا يُلْقُهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

मताबक कर्म करने आहलें आस्तै अति उत्तम होंदा ऐ ते एह फल सिर्फ धीरजवानें गी गै हासल होंदा ऐ ॥ 81 ॥

फनी असें उसी ते ओहदे बंश गी बुरी गल्लें च फसाईं दिता ते कोई गरोह बी नेहा नेई निकलेआ जेहका अल्लाह दे सिवा उसदी मदद करदा ते कुसै उपाऽ कनै बी ओह (अपने बैरी थमां) बची नेई सकेआ ॥ 82 ॥

فَخَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ ۖ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَصَرِّينَ ﴿٨١﴾

ते ओह लोक जेहके कल्ला तगर उससै नेहा थाहर हासल करने दी कामना करदे हे आखन लगी पे जे तेरा सर्वनाश होऐ! यकीनन अल्लाह गै अपने प्यारे भगतें बिच्चा जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च बाधा करदा ऐ ते जेहदे आस्तै चांहदा ऐ तंगी पैदा करी दिंदा ऐ। जेकर अल्लाह नै साढ़े पर उपकार नेई कीते दा होंदा तां असेंगी बी मसीबतें दा शकार बनाई दिंदा। तेरा सर्वनाश होऐ! (सच्च ते इय्यै ऐ जे) काफ़र लोक कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 83 ॥ (रुकू 8/11)

وَأَصْحَابِ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَسْتَطِيعُ اللَّهُ الرِّقَاقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۖ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيُكَافَّةُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

एह जेहका आखरत दा जीवन ऐ अस इसी उनें लोकेँ आस्तै गै मखसूस करी दिन्ने आं जेहके देश च नजायज़ प्रभुत्व हासल करने जां उपद्रव फलाने दे चाहवान नेई होंदे ते नतीजा ते मुतविकयें (संयमियें) दा गै चंगा होंदा ऐ ॥ 84 ॥

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ ۖ نَجَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

जेहका आदमी नेक कर्म करै उसी ओहदे थमां चंगा सिला मिलग ते जेहका आदमी बुरे कर्म करग जां बुरे कर्म करने आहलें गी उंदे अपने कर्म बराबर सिला दिता जाग ॥ 85 ॥

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

ओह अल्लाह जिसनै तेरे पर एह कुरआन फ़र्ज़ कीते दा ऐ (यानी तुगी इसदा जवाबदेह

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ

बनाए दा ऐ) अपनी सत्ता दी सघंद खाइयै आखदा ऐ जे ओह तुगी उस थाह्रै¹ पासै परताइयै आहनग² जेहदे पासै लोक बार-बार परतोई औंदे न। तू आखी दे जे मेरे रब्ब गी उसदा बी पूरा ज्ञान ऐ जेहका हदायत पर कायम होंदा ऐ ते उसदा बी जेहका खुल्लम-खुल्ली गुमराही च पेदा ऐ ॥ 86 ॥

ते तुगी कोई मेद नेई ही जे तेरे पर एह कामिल कताब उतारी जाग, पर तेरे रब्ब पासेआ रहमत दे तौर पर ऐसा होआ। ते तू काफरें दा मदादी कदें बी नेई बनेआं ॥ 87 ॥

ते तुगी कोई आदमी, इस दे बा'द जे अल्लाह दियां आयतां तेरे पर उतारियां गेइयां, उंदे थमां रोकने आहला नेई बनै ते तू अपने रब्ब पासै लोकें गी बुलाऽ ते मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) बिच्च शामिल नेई हो ॥ 88 ॥

ते (हे श्रोता!) अल्लाह दे सिवा होर कुसै उपास्य गी नेई पुकार। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई ऐ। हर चीज नश्ट³ होने आहली ऐ सिवाए उसदे जेहदे पासै उस (अल्लाह) दा ध्यान होऐ। हुकम उससै दे अधिकार च ऐ ते तुस सारे उससै दी बक्खी परताइयै लेते जागे ओ ॥ 89 ॥ (रुकू 9/12)

إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ
بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا
لِّلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آلِيتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ
إِلَيْكَ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

०००

1. मूल शब्द 'अल-मआद' दा अर्थ ऐ ओह थाह्र जिस पासै लोक बार-बार परतोइयै औंदे न। इत्थें एहदा सरबंभ मक्का शहर कनै ऐ, जित्थें लोक हज्ज ते उमरा बगैरा आस्तै बार-बार औंदे न।
2. एहदे च मक्का दी बिजे पासै संकेत ऐ जेहदे पासै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी बापस आहनने दी भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ ते कुरआन दे फ़र्ज करने कनै एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का पासै परतोइयै नेई आए तां एह पवित्र कुरआन दी सचाई पर इक कलैक होग, की जे अल्लाह नै एह बा'यदा कुरआनी शरीअत दी सघंद खाइयै कीते दा ऐ जेहका ओहदी अपार किरपा कनै पूरा होइयै रैहग।
3. इस दा मतलब सारे भौतिक पदार्थ न, सुर्ग दे पदार्थ जां आध्यात्मिक ज्ञान अभीष्ट नेई, की जे ओह नश्ट होने आहले नेई न।

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سَبْعُونَ آيَةً وَسَبْعَةٌ زُكُورَاتٍ

सूर: अल्-अन्कबूत

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सहत्तर आयतां ते सत्त रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं (अल्लाह) सारें थमां बद्ध जानने
आह्ला आं ॥ 2 ॥

الْمَرَّةِ ①

क्या (इस जमाने दे) लोकें एह समझी
लेदा ऐ जे उंदा एह आखी देना जे अस
ईमान लेई आए आं (काफी होग) ते उनेंगी
छोड़ी दित्ता जाग ते उंदी अजमायश नेई
कीती जाग? ॥ 3 ॥

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ①

हालांके जेहके लोक इंदे थमां पैहलें होई चुके
दे न असें उनेंगी अजमाया हा (ते हून बी
ओह इयां गै करग) ते अल्लाह उनेंगी बी
जाहर करी देग जिनें सच्च गलाया ते उनेंगी
बी जिनें झूठ गलाया ॥ 4 ॥

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ
اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ①

क्या जेहके लोक बुराइयां करदे न ओह समझदे
न जे ओह सादी स'जा थमां बची जाडन ?
उंदा फैसला बौहत बुरा ऐ ॥ 5 ॥

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ①

जेहका कोई अल्लाह कनै मिलने दी मेद
रखदा ऐ (उसी याद रखना लोड़चदा ऐ जे)

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ

अल्लाह दा निश्चत कीते दा वक्त जरूर औने आह्ला ऐ ते ओह् बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

ते जेहका शख्स खुदा आस्तै कोशश करदा ऐ असल च ओह् अपनी गै जान आस्तै करदा ऐ। अल्लाह सारे लोकें (जहानें) थमां बे-न्याज़ ऐ (ते उंदी अबादत दा मुत्ताज नेई) ॥ 7 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें ईमान दे मताबक कर्म बी कीते, अस उंदे थमां उंदी बुराइयें गी दूर करी देगे ते जेहके कम्म ओह् करदे हे ते उंदे मताबक उनेंगी जेहका उत्तम सिला थोई सकदा होग, ओह् उनेंगी प्रदान करगे ॥ 8 ॥

ते असें इन्सान गी अपने मापें कनै अच्छा सलूक करने दा हुकम दिते दा ऐ ते (आखे दा ऐ जे) जेकर ओह् दमैं तेरे कनै इस गल्ला बेहस करन जे तूं कुसै गी मेरा शरीक बनाऽ हालांके तुगी इस दा कोई इलम नेई, तूं उंदी दौनीं दी फरमांबरदारी¹ नेई कर की जे तुसैं सारैं मेरे कश गै परतोइयै औना ऐ ते अ'ऊं थुआड़े कर्म (दी नेकी-बदी) थमां तुसैंगी वाकफ करांग (सोहगा करड) ॥ 9 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उ'दे मताबक उनें कर्म बी कीते दे न, अस उनेंगी नेक लोकें च शामिल करी देगे ॥ 10 ॥

ते लोकें बिच्चा (किश ऐसे बी होंदे न) जेहके आखदे न जे अल्लाह पर ईमान लेई आए आं फी जिसलै अल्लाह दी ब'जा कनै

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

وَمَنْ جَاهَدْ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ②
إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ③

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ
أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ
جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ⑤ إِنْ تَرَوْهُ مُرَجِعْكُمْ
فَأَبْيِئْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ⑦
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا
أُودِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَذَابِ

1. माता-पिता दी आज्ञा दा पालन करना जरूरी ऐ, पर इत्थें दस्से दा ऐ जे इस बिशेश आदेश यानी शिकं अपनावे च उंदा आखा नेई मनो।

उनेंगी तकलीफ दिती जंदी ऐ ओह लोकें दे अज़ाब गी अल्लाह दे अज़ाब आंगर समझी लेंदे न ते जेकर तेरे रख्ब पासेआ मदद मिलदी ऐ तां ओह आखदे न (असल च) अस बी थुआड़े कनै हे क्या दुनियां ज्हांन दे लोकें दे दिलें च जो कुछ है उसगी अल्लाह चंगी-चाल्ली नेई जानदा? ॥ 11 ॥

ते अल्लाह जरूर जाहर करी देग उनेंगी बी जेहके ईमान ल्याए ते उनेंगी बी जेहके मुनाफ़िक (दोगले लोक) न ॥ 12 ॥

ते काफ़र मोमिनें गी आखदे न, तुस सादे पिच्छें चलो! अस थुआड़े गुनाह चुक्की लेंगे। हालांके ओह उंदे गुनाह (बिल्कुल) नेई चुक्की सकदे। ओह यकीनन झूठे न ॥ 13 ॥

सचाई एह ऐ जे ओह अपने पापें दे बोझ बी चुकडन ते अपने पापें दे बोझें दे अलावा दूए लोकें दे बोझ बी चुकडन (जिनेंगी ओह धोखा दिंदे न) ते क्यामत आहलै रोज उंदे जानी-बुझी झूठ घड़ने बारै उंदे थमां पुच्छेआ जाग ॥ 14 ॥ (रुकू 1/13)

ते असें नूह गी उसदी कौम पासै भेजेआ हा ते ओह उंदे च नौ सौ¹ पंजाह साल्लें तक रेहा, ते उसदी कौम गी तूफ़ान ने आई दबाया ते ओह जालम हे ॥ 15 ॥

ते असें उस गी ते उसदी किशती च बौहने आहले साथियें गी बचाई लैता ते असें उस घटना गी तमाम दुनियां दे लोकें आस्तै इक नशान बनाई दिता ॥ 16 ॥

اللَّهُ وَلَيْنُجَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيَسَّ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ ۚ وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ۚ فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝
فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَبَ السَّفِينَةَ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۝

1. इस कनै हज़रत नूह दी अपनी आयु अभीष्ट नेई, बल्के उंदी नबुव्वत दा जमाना अभीष्ट ऐ जां उंदी जाति दा ओह समां अभीष्ट ऐ जेहदे च ओह सदाचारी रेही। हज़रत इब्राहीम बी हज़रत नूह दे अनुयायियें बिच्चा हे। (सूर: साफ़ात रुकू 3) इस लेई हज़रत नूह दी आयु पैहलें हज़रत इब्राहीम तक बधी, फी हज़रत यूसुफ़ तक बल्के हज़रत मूसा तक लम्मी होई।

ते (असें) इब्राहीम गी (बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा) जिसलै उसनै अपनी कौम गी आखेआ हा जे अल्लाह दी अबादत करो ते उसदा संयम धारन करो। जेकर तुस जानदे ओ तां एह थुआड़े आस्तै बड़ा बेहतर ऐ ॥ 17 ॥

तुस अल्लाह दे सिवा दूई हस्तियें दी अबादत करदे ओ ते (मजब दे बारै) झूठियां गल्लां बनांदे ओ। ओह (हस्तियां) जिंदी तुस अल्लाह दे सिवा उपासना करदे ओ तुसेंगी रिशक नेई देई सकदियां। ते अल्लाह थमां अपना रिशक मंगो ते उसदी अबादत करो ते उसदा शुकर अदा करो। तुसें गी उससै कश परताइयै लेता जाग ॥ 18 ॥

ते जेकर तुस मेरी गल्ला दा झूठ मनो तां (एह कोई नमीं गल्ल नेई) तुंदे थमां पैहली कौमें बी (अपने रसूलें गी) झुठेआ हा ते रसूल दा कम्म ते सिर्फ खोहली-खोहिलयै पुजाई देना होंदा ऐ (जबरदस्ती मनोआना नेई होंदा) ॥ 19 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह खिश्ती गी किस चाल्ली पैहली बार पैदा करदा ऐ, फी उसी बार-बार परताया जंदा ऐ। एह कम्म अल्लाह आस्तै बौहत असान ऐ ॥ 20 ॥

तूं आख जे देश च चपासै घूमी-फिरी दिक्खो जे अल्लाह नै मख्लूक गी किस चाल्ली पैदा करना शुरू कीता हा, फी मरने दे बाद¹ उनेंगी दबारा जींदा करदा गेआ। अल्लाह हर गल्ल करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 21 ॥

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَلَنْ تَكْذِبُوا وَقَدْ كَذَبَ أَمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٩﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

1. इस आयत च पारलौकिक जीवन दा वर्णन नेई, बल्के इससै संसार दी जातियें दी तरक्की ते त्रट्टी दा वर्णन ऐ।

ओह जिसी चांहदा¹ ऐ अजाब दिंदा ऐ ते जेहदे पर चांहदा ऐ रैहम करदा ऐ ते तुसें सारें गी परताइयै उसै कश लेता जाग ॥ 22 ॥

ते तुस अल्लाह गी उसदी मरजी दे खलाफ धरती च जां गासै च मजबूर नेई करी सकगे ओ ते खुदा दे अलावा नां ते थुआड़ा कोई दोस्त ऐ ते नां गै मददगार ॥ 23 ॥ (रुकू 2/ 14)

ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे नशानें दा ते उस कनै मलाटी² होने दा इन्कार करदे न, ओह लोक नेह न जेहके मेरी रैहमत थमां नराश होई गेदे न ते ऊऐ लोक न जिनेंगी दर्दनाक अजाब मिलग ॥ 24 ॥

इस आस्तै उसदी (यानी इब्राहीम दी) कौम दा जवाब इसदे सिवा कोई नेई हा जे इसदा खून करी देओ जां इसी जाली देओ। (इस आस्तै उनें उसी अग्गी च सुट्टी दित्ता) पर अल्लाह ने उसी अग्गी बिच्चा बचाई लैता। यकीनन एहदे च मोमिनें आस्तै बड़े नशान न ॥ 25 ॥

(इब्राहीम नै) गलाया जे तुसें अल्लाह गी छोड़ियै मूरतियें कनै सरबंभ जोड़ी रक्खे दा ऐ (ते थुआड़ा एह कर्म) सिर्फ संसारक

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ ۚ
وَالِيَهُ تُقْلَبُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٣﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ
أُولَٰئِكَ يَكْسِبُونَ مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ
قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ
مِنَ النَّارِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
مُودَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ

1. पबित्तर कुरआन दी आयतें दे अधार पर पैहलें आखेआ जाई चुके दा ऐ जे अल्लाह उससै शख्स गी अजाब दिंदा ऐ जेहका उस अजाब दा हक्कदार ऐ।
2. असल च अल्लाह दी मलाटी मोमिनें कनै होंदी ऐ, पर काफरें आस्तै ओह अजाब दे रूपै च प्रकट होंदा ऐ ते जिसलें कदें उंदे दिलें च नदामत (लज्जा) पैदा होंदी ऐ तां फी रैहम ते माफी दे रूपै च जाहर होंदा ऐ। इस आस्तै इस आयत दा एह अर्थ ऐ जे जेहके लोक अल्लाह दी मुलाकात थमां इन्कारी होंदे न, असल च ओह नराशावश एह समझदे न जे अल्लाह उनेंगी कदें बी माफ नेई करग ते अपनी रैहमत राहें अपना कोई चमत्कार नेई दस्सग। इस आस्तै अल्लाह बी उंदे बिश्वास दे मताबक सलूक करदा ऐ ते दर्दनाक अजाब दिंदा ऐ।

जीवन च दूए मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) कनै प्रेम भाव¹ बधाने आस्तै ऐ। फी क्यामत आहलै रोज तुंदे बिच्चा किश लोक दूए किश लोकें दा इन्कार करडन ते तुंदे चा किश लोक दूए किश लोकें पर लानतां बरहाडन ते थुआड़ा ठकाना नरक होग ते जिनैंगी तुस मदादी समझदे ओ उंदे बिच्चा कोई बी थुआड़ी मदद आस्तै नेई औग ॥ 26 ॥

الْقَلِيمَةَ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيُلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوِجُكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ مُّصْرِينَ ﴿٢٦﴾

इस उपदेश दे बा'द लूत ओहदे पर ईमान लेई आया ते (इब्राहीम नै) गलाया जे अ'ऊं ते अपने रब्ब पासै हिजरत करियै जाने आहला आं। यकीनन ओह गालिब ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 27 ॥

فَأَمِنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

ते असें उसी इस्हाक़ ते याकूब प्रदान कीते ते उसदी संतान दे कनै नबुव्वत ते किताब दा बशेश सरबंथ जोड़ी दिता ते असें उसी इस लोक च बी ओहदा सिला प्रदान कीता ते ओह परलोक² च बी सदाचारी लोकें च शामिल कीता जाग ॥ 28 ॥

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَأَتَيْنَاهُ آجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

ते लूत गी बी (असें रसूल बनाइयै भेजेआ) जिसलै जे उसनै अपनी कौम दे लोकें गी

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ

1. अर्थात् तुंदे धर्म दा आधार युक्ति पर नेई ऐ, बल्के उसदा मकसद लोकें गी खुश करियै अपने पासै प्रवृत्त करना ऐ, चाहै अल्लाह नराज गै की नेई होई जा, पर इस संसार च इक समां ऐसा बी ओंदा ऐ जे लोकें गी खुश करने आस्तै काफ़र लोक सचाई गी नकारी दिंदे न ते ऊऐ लोक उंदे बरोधी बनी जंदे न। परलोक च बी ऐसा गै समां औग ते एह संसारक दोस्त उस बेलै किश कम्म नेई देडन।
2. इस आयत दा एह अर्थ ऐ जे आखरी बेलै बी लोक हजरत इब्राहीम गी सदाचारी ते नेक शख्स समझडन। इस आस्तै अज्जै दे दौर च जेहके-जेहके संप्रदाय न ओह हजरत इब्राहीम दा सत्कार ते आदर करदे न जियां मुसलमान, यहूदी ते ईसाई बगैरा।

इस दा इक अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे आखरी बेलै (कलयुग च) जिसलै इब्राहीम दा सरूप प्रकट होग, ओह बी अपने कम्म च अल्लाह दी नजरी च सुयोग्य होग ते ओहदे पर इतराज करने आहले गलती करडन।

गलाया जे तुस इक ऐसा बुरा कम्म करदे ओ जे संसार च थुआड़े थमां पुज्ज कुसै बी ऐसा बुरा कम्म नेई कीता ॥ 29 ॥

क्या तुस (जनानियें गी छोड़ियै) मड़दें कश औंदे ओ ते डाके मारदे ओ। ते अपनी सभा च ना-पसंदीदा¹ (घनौनियां) हरकतां करदे ओ एहदे पर उस दी कौम दे लोकें दा जवाब एहदे सिवा किश नेई हा जे उनें आखी दित्ता जे जेकर तू सच्चे लोकें बिच्चा ऐं तां अल्लाह दा अजाब सारें पर उतारी दे ॥ 30 ॥

इस पर लूत नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! उपद्रव फलाने आहली कौम दे मकाबले च मेरी मदाद कर ॥ 31 ॥ (रुकू 3/15)

ते जिसलै साढ़े रसूल इब्राहीम कश समाचार² लेइयै आए तां उनें गलाया जे अस इस बस्ती दा सर्वनाश करने आहले आं, की जे इसदे बसनीक अत्याचारी न ॥ 32 ॥

(इब्राहीम नै परते च) गलाया जे इस च ते लूत बी रौहदा ऐ उनें गलाया अस उस (बस्ती) दे बासियें गी खूब जानने आं अस उस (लूत) गी ते उस दे परिवार गी सिवाए उसदी घरै-आहली दे जेहकी पिच्छें रौहने आहलें च शामिल होई जाग, बचाई लैगे ॥ 33 ॥

فَاجْشَهُ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۚ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ ۚ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۝

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ ۖ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۖ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ۝

1. अर्थात् यात्रियें कनै हासा-मखौल करदे ओ ते उंदे पर अत्याचार करदे ओ।

2. मूल शब्द 'बुशरा' दा अर्थ गंधीर ते म्हत्तवपूर्ण समाचार होंदा ऐ चाहे ओह समाचार दुखदाई ऐ जां सुखदाई जिसदा प्रभाव चेहरे पर जाहर होई जा।

रसूल ते बड़ा नर्म दिल होंदा ऐ। हजरत इब्राहीम ते कुरुआन दे मताबक बे-हद नर्म दिल हे। जिसलै उनें एह सुनेआ जे लूत दी बस्ती दे बसनीकें दा सर्वनाश होई जाग तां चिंता कनै उंदे चेहरे दा रंग उड्डी गेआ। इस आवय त रसूलें दा सरबन्ध उनें सदाचारी लोकें कनै ऐ जेहके ईशवाणी दे मताबक पैहलें हजरत इब्राहीम कश आए फी हजरत लूत कश गे। ओह फरिश्ते नेई हे। हजरत लूत दे अपना देश त्यागनै बेलें उंदे मददगार ते संरक्षक हे।

ते जिसलै साढ़े रसूल लूत कश आए तां उंदे करिये उसी दुख होआ ते उसदा दिल तंग¹ होई गेआ ते (उसदी एह हालत दिक्खिये सनेहा लेइयै औने आहलें) गलाया जे कुसै (होने आहली) गल्लै दी चिंता नेई कर ते नां कुसै बीती दी घटना पर बसोस कर। अस तुगी ते तेरे परिवार गी बचाई लैने आहले आं सिवाए तेरी घरे-आहली दे जेहकी पिच्छै रौहने आहलें च शामिल होई जाग ॥ 34 ॥

अस इस बस्ती आहलें पर उंदी ना-फरमानी दी ब'जा करी अजाब उतारने आहले आं ॥ 35 ॥

ते असें समझदारें आस्तै इस बस्ती (दी घटना) राहें इक खुल्ली इबरात (शिक्षा) दा समान पिच्छै छोड़ेआ ऐ ॥ 36 ॥

ते असें मदयन (कौम) पासै उंदे भ्राउ शुऐब गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै आइयै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी अबादत करो ते आखरत दे जीवन गी ध्यानै च रक्खो ते नेह फसादी कम्म नेई करो जे शुआड़े कम्मै दी ब'जा करी देसै च फसाद फैली जा ॥ 37 ॥

इस पर उनें उसी झुठेरी दिता ते उनेंगी इक ल्हाई देने आहले अजाब नै पकड़ी लैता। जिस दे नतीजे च ओह अपने घरें च (धरती कनै) चमकियै रेही गे ॥ 38 ॥

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقًا بِهِمْ وَصَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أَمْرًا تَكُ كَانَتْ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٤﴾

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُومُوا عِبَادُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٣٨﴾

1. इस दा अर्थ एह नेई जे हजरत लूत गी अतिथि धर्म दा पालन करने दा बचार बुरा लगगा, बल्के मतलब एह ऐ जे लूत दी कौम नै उनेंगी इस गल्ला थमां रोकेआ हा जे ओह न-बाकफ लोकें गी घर नेई आहना करन। (सूर: हिज्र आयत 70) इस आस्तै हजरत लूत इनें रसूलें गी दिक्खियै दुखी होए ते उंदा दिल तंग होआ जे ऐसा नेई होऐ, मेरी कौम मिंगी ईदी परौहनचारी थमां रोके ते परौहनें गी दुख देऐ। उस बेले नगर निक्के-निक्के ते दूर-दूर होंदे हे। लोक डाके पौने दे डरें ओपरे-अनजान लोकें गी अपने घर आहने थमां डरदे हे। लूत दे शैहरै दे लोक बी डाकू हे ते दूऐं गी बी अपने आंगर समझदे हे।

ते आद ते समूद जातियें गी बी (साढ़े पासेआ इक ल्हाई देने आहले अज़ाब नै पकड़ी लैता) ते (हे मक्का बासियो!) तुंदे पर उंदी बस्तियें दी हालत जाहूर ऐ ते शतान नै उनेंगी उंदे कर्म अच्छे (शोभाएमान) करियै दस्से! ते उस (शतान) नै उनेंगी (अल्लाह दे) रस्ते थमां रोकेआ। हालांके ओह चंगी-चाल्ली समझदे हे ॥ 39 ॥

ते क़ारून ते फिरऔन ते हामान गी बी असें सख्त अज़ाब दिता हा ते मूसा उंदे कश खुल्ले-खुल्ले नशान लेइयै आए हे। फी बी (ओह नथे मन्ने बल्के) उनें घमंड थमां कम्म लैता ते (साढ़े अज़ाब थमां) नस्सियै बची नेई सके ॥ 40 ॥

इस आस्तै असें उंदे बिच्चा हर इक गी ओहदे पापें दी ब'जा करी पकड़ी लैता। ते उंदे बिच्चा कोई ते ऐसा हा जे असें ओहदे पर पत्थरें दा मीह (बदल) बरहाया ते कोई नेहा हा जे उसी कुसै होर सख्त अज़ाब नै पकड़ी लैता। ते कोई नेहा हा जे असें उसी देसै च अपमानत कीता। ते कोई नेहा हा जे असें उसी गरक करी दिता। ते अल्लाह उंदे पर जुलम करने आह्ला नेई हा, बल्के ओह आपूँ गै अपनी जानै पर जुलम करदे हे ॥ 41 ॥

उनें लोकें दी हालत जिनें अल्लाह गी छोड़ियै दूऐं कनै दोस्ती गंभी लैती, मक्कड़ी आह्ला लेखा ऐ, जिसनै (अपने आस्तै) इक घर ते बनाया, पर घरें च सारें थमां कमजोर घर मक्कड़ी दा गै होंदा ऐ। काश! एह लोक जानदे ॥ 42 ॥

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ
مَّسْكِنِهِمْ^٢ وَرِثَتِ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا
مُسْتَبْصِرِينَ^٣

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ^٤ وَلَقَدْ
جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا
فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا اسْمِعِينَ^٥

فَكَلَّا أَحَدًا بِرَأْيِهِ^٦ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا
عَلَيْهِ حَاصِبًا^٧ وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ
الصَّيْحَةُ^٨ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ
الْأَرْضَ^٩ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَقْنَا^{١٠}
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ^{١١}

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ^{١٢} اتَّخَذَتْ بَيْتًا^{١٣} وَإِنَّ
أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ^{١٤}
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ^{١٥}

1. ओह लोक क्या चिर बुरे कम्म करदे रेह इत्थें तक जे उनेंगी आदत पेई गई ते आखरकार बुरे कम्म गै उनेंगी चंगे ते शैल बझोन लगी पे।

अल्लाह ऐसी हर चीजै गी जानदा ऐ जिसी
एह लोक उसदे सिवा पुकारदे न ते ओह
गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 43 ॥

ते एह मसालां न जेहकियां अस लोकें गी
समझाने आस्तै ब्यान करने आं। पर आलमें
(समझदारें) दे सिवा कोई बी उनेंगी अपनी
गंडी नेई ब'नदा ॥ 44 ॥

अल्लाह नै गासैं ते धरती गी खास मकसद
आस्तै पैदा कीते दा ऐ। एहदे च मोमिनैं
आस्तै इक बड़ा बड़्हा नशान ऐ ॥ 45 ॥
(रुकू 4/16)

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا
يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعُلَمَاءُ ②

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ③

इस कताब (यानी कुरआन) बिच्चा जो किश तेरे पासै वही कीता जंदा ऐ उसी पढ़ (ते लोकें गी पढ़िये सुनाऽ) ते (उस दी सारी शरतें मताबक) नमाज पढ़। यकीनन, नमाज सारी बुरी ते अश्लील गल्लें थमां रोकदी ऐ ते अल्लाह दी याद यकीनन (दूए सारे कर्मैं थमां) बड़्डी ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्मैं गी जानदा ऐ ॥ 46 ॥

ते कताब आहलें कनै कदें बी बैहस नई करो, पर उत्तम ते ठोस दलीलें कनै, सिवाए उनें लोकें दे जेहके उंदे बिच्चा जालम होन (उनेंगी इलजामी जवाब देई सकदे ओ) ते उनेंगी आखो जे जेहका साढ़े पर नाजल होए दा ऐ अस ओहदे पर बी ईमान आहनने आं ते जेहका तेरे पर नाजल होए दा ऐ ओहदे पर बी ते साढ़ा खुदा ते तेरा खुदा इक ऐ ते अस ओहदे फरमांबरदार आं ॥ 47 ॥

ते इससै चाल्ली असें तेरे पर एह कामल कताब उतारी ऐ। इस आसत ओह लोक जिनेंगी असें एह कताब दिती दी ऐ ओह एहदे पर ईमान ल्योदे न ते उनें लोकें बिच्चा (यानी कताब आहलें बिच्चा बी) किश लोक एहदे पर ईमान आहनदे न ते साढ़ी आयतें दा हठ पूर्वक इन्कार सिर्फ काफर लोक गै करदे न ॥ 48 ॥

ते इस (कुरआन) दे उतरने शा पैहलें तूं कोई कताब नथा पढ़दा होंदा, नां लोकें गी सुनांदा हा ते नां उसी अपने सज्जे हत्थै कनै लिखदा होंदा हा। जेकर ऐसा होंदा तां झुठेरने आहले दुबधा च पेई जंदे ॥ 49 ॥

पर एह (कुरआन) ते खुल्ले-खुल्ले नशान न, उनें लोकें दे दिलें च जिनें गी इलम दित्ता

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْحَقُّ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۖ وَمَا يَجْحَدُ بِالْحَقِّ إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لَا رَتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٩﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا

गेदा ऐ ते साढ़े नशानें दा इन्कार अत्याचारी
लोकें दे सिवा कोई नेई करदा ॥ 50 ॥

الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

ते ओह आखदे न जे इस दे रब्ब पासेआ एहदे
पर नशान की नेई उतरे ? आखो जे नशान ते
अल्लाह कश न (ओह जिसलै उंदी जरूरत
समझदा ऐ तां उतारदा ऐ) ते अ॒क॒ ते इक
खु॒ल्ला-खु॒ल्ला सचेत करने आह्ला आं
॥ 51 ॥

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ
قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿٥١﴾

क्या उंदे आस्तै (एह नशान) काफी नेई हा
जे असें तेरे पर इक कामल कताब (कुरआन)
उतारी ऐ जेहकी उनेंगी पढ़ियै सुनाई जंदी ऐ।
इस गल्ला च मोमिनें आस्तै ते बड़ी रैहमत ते
नसीहत दे समान न ॥ 52 ॥ (रुकू 5/1)

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آتَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ
يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

तूं आखी दे जे मेरे ते थुआड़े बिच्च गुआही
दे रूपै च फैसला करने आह्ला अल्लाह गै
काफी ऐ ते जो कुछ गासैं ते धरती च ऐ ओह
उसी जानदा ऐ जो लोक झूठै गी अपनांदे न
ओह अल्लाह दे हुकमें दा इन्कार करदे न
ओह गै घाटे च रौहने आहले न ॥ 53 ॥

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيِّنَاتٍ شَهِيدًا
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
أُمْنُوا بِآبَاطِلٍ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَسِرُونَ ﴿٥٣﴾

ते ओह तेरे थमां अजाब गी तौले आहने दी
मांग करदे न ते जेकर ओहदा समां निश्चत
नेई होए दा होंदा तां अजाब उंदे कश आई
जंदा ते हून बी ओह उंदे कश जरूर (औग
ते अचानक) औग, ऐसी दशा च जे ओह
जानदे बी नेई होडन ॥ 54 ॥

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ
مَّسْئُومٌ لِّجَاءِ هُمُ الْعَذَابِ وَلِيَأْتِيَنَّهُمْ
بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

ते ओह तेरे थमां अजाब दे तौले आहने दी
मांग¹ करदे न ते यकीनन नरक इन्कार करने

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ

1. इक मांग दा लगातार अगें-पिच्छें बर्णन करने कनै एह स्पष्ट ऐ जे इक मांग संसारक अजाब कनै सरबंघत
ऐ ते दूई मांग आखरत दे अजाब कनै सरबंघ रखदी ऐ। इक मांग दा एह मतलब ऐ जे तेरी भविष्यवाणियें
मताबक संसार च की अजाब नेई आई जंदा ते दूई मांग दा एह मतलब ऐ जे तेरा बरोध करने करी अस
की नेई मरी जंदे ते जहन्नम च की नेई उठी जंदे। इत्थें दूई मांग दे बाद जहन्नम दा बी बर्णन ऐ जेहका पैहली
मांग च नेई।

आहलें दा सर्वनाश करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥

जिस दिन (इन्कार करने आहलें गी जहन्नम दा अज़ाब घेरियै तबाह करी देग) (एह ओह दिन होग जे खुदाई) अज़ाब उनेंगी उप्परा दा बी खट्टी लैग ते उंदे पैरें हेठा निकलियै बी उनेंगी घेरी लैग ते (खुदा) आखग जे अपने कर्म दा फल चक्खो ॥ 56 ॥

हे मेरे मोमिन बंदो! मेरी धरती बड़ी बसीह ऐ। इस आस्तै तुस मेरी गै अबादत करो ॥ 57 ॥

हर प्राणी मौत दा मजा चक्खने आह्ला ऐ फी तुसें सारें गी साढ़े पासै गै परताया जाग ॥ 58 ॥

ते ओह लोक जेहके ईमान आहनदे न ते ओहदे मताबक कर्म बी करदे न अस उनेंगी सुगें दे चबारें च थाहर देगे (ऐसे सुगें च) जिसदे (साए) च नैहरां बगदियां होडन। ओह (मोमिन) उनें सुगें च म्हेशां आस्तै रौहडन ते अच्छे कर्म करने आहलें दा सिला बड़ा चंगा होंदा ऐ ॥ 59 ॥

उंदा (उनें मोमिनें दा) जो (अपने अक्रीदे ते कर्म पर) डटे दे रौहदे न ते अपने रब्ब उप्पर भरोसा करदे न ॥ 60 ॥

इस संसार च मते-सारे जीव-जैतू (जानवर) नेह बी हैन जो अपने कनै (मनुक्खें आह्ला लेखा) अपना रिशक चुक्कियै नेई फिरदे। अल्लाह गै उनेंगी रोजी प्रदान करदा ऐ ते तुसें¹ गी बी ते ओह दुआएं गी बड़ा सुनने आह्ला ऐ ते हालात दा चंगी चाल्ली पच्छानू ऐ ॥ 61 ॥

مَحِيطَةً بِالْكَافِرِينَ ۝

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يُعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّاي فَاعْبُدُونِ ۝

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ۝

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

وَكَايِن مِّن ذَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رُكْعَهَا ۚ اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

1. यानी सधारण तौर पर हर आदमी कमाई करियै रिशक हासल करदा ऐ, पर जानवर ते कीड़े-मकोड़े घास-पत्तर जां अपने थमां हौले-फौले कीड़े खाइयै गजारा करदे न। ते जानवरें आस्तै रिशक उपलब्ध करना दसदा ऐ जे मनुक्खें आस्तै रोजी दा प्रबंध अल्लाह गै करा करदा ऐ ते उस (मनुक्खें) दी कमाई इक परदा ऐ।

ते जेकर तू उनें लोकें गी पुच्छें जे गासैं ते धरती दी रचना कुसनै कीती दी ऐ ते सूरज ते चनै गी (बिना कुसै तनखाही जां मजदूरी दे) कुसनै मानव-समाज दी सेवा च लाई रखे दा ऐ? तां ओह आखडन अल्लाह नै। (फी जिसलै जे ओह एह गल्ल जानदे न) तां ओह केहड़े पासै बैहके दे जा करदे न ॥ 62 ॥

अल्लाह गै अपने बंदें बिच्चा जेहदे आसतै चांहदा ऐ रोजी बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे आसतै चांहदा ऐ तंगी करी दिंदा ऐ। अल्लाह यकीनन हर चीजै गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 63 ॥

ते जेकर तू उंदे थमां पुच्छें जे बदलें थमां पानी कुस नै तुआरे दा ऐ? ते फी उस दे राहें धरती गी उसदे मरने पैंत कुस नै जींदा कीता ऐ ? तां ओह आखडन-यकीनन अल्लाह नै। तू आखी दे सारी तरीफ अल्लाह आसतै गै ऐ पर इंदे (मानव-समाज) बिच्चा मते-सारे नेई समझदे ॥ 64 ॥ (रुकू 6/2)

ते एह संसारक जीवन सिर्फ इक भरम ते खेहे दा समान ऐ ते परलोक दे जीवन दा घर गै स्हेई मैहनें च असली जीवन दा घर आखेआ जाई सकदा ऐ। काश! ओह लोक समझदे ॥ 65 ॥

ते जिसलै ओह लोक किशती च सुआर होंदे न तां अपनी शरधा गी सिर्फ अल्लाह आसतै करियै उस थमां दुआड मंगदे न, पर जिसलै ओह उनें गी बचाइयै धरती पर पुजाई दिंदा, तां ओह अचानक फी शिकं करन लगी पोंदे न ॥ 66 ॥

तां जे असें जे किश उनें गी दिते दा ऐ उसदा इन्कार करी देन (ते इस तोहफे गी अल्लाह दे सिवा दूए शरीकें दे नांउ लाई देन) तां इस

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ فَإِنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لِيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوَ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّيْنَاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُسْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَمْتَعُوا ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

(आरजी तोबा) दा नतीजा एह् होंदा ऐ जे (अल्लाह उनेंगी छोड़ी दिंदा ऐ ते) ओह् इक समे तक संसारक समानें दा फायदा लेंदे रोंहदे न। ते (इक रोज एह् तोह्फा खतम करी दिता जाग ते) ओह् (अपने असली सिले गी) दिक्खी लैडन ॥ 67 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे असें हरम (यानी मक्का) गी शांति दा स्थान बनाई दिते दा ऐ ते इनें लोकें दे आसै-पासै (यानी मक्का दे बाहर) थमां लोक चुक्की लैते जंदे न। तां केह् ओह् झूठै पर ते ईमान आहनदे न ते अल्लाह दी नैमत दा इन्कार करदे न ॥ 68 ॥

ते जेह्का शख्स अल्लाह पर झूठ¹ घड़ै ओहदे शा बद्ध दूआ केहड़ा अत्याचारी होई सकदा ऐ जां (उस बंदे थमां बद्ध) जेह्का सच्ची गल्लै गी ऐसै मौकै झुठेरदा ऐ जिसलै जे ओह् ओहदे कश आई जंदी ऐ? क्या ऐसे काफरें दा स्थान जहन्नम च नेई होना लोड़चदा ? ॥ 69 ॥

ते ओह् लोक जेह्के साढ़े कनै मिलने दी कोशश करदे न। अस जरूर उनेंगी अपने रस्ते पासै औने दी तफीक बख्शागे ते अल्लाह यकीनन उपकार करने आहलें दे कनै ऐ ॥ 70 ॥ (रुकू 7/3)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مًّا
وَيَحْظُفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ
أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ
مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

०००

1. मूल शब्द 'इफ़तरा' दा अर्थ ऐ--(क) जानी-बुझियै झूठ बोलना, भाएं गल्ल ते सच्ची होऐ पर उसी जेहदे कनै जोड़ेआ जा उसनै ओह गल्ल आखी दी नेई होऐ। (ख) गल्ल बी झूठी होऐ ते आखने आहले नै बी नेई आखी दी होऐ।

سُورَةُ الرُّومِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ إِحْدَى وَسِتُّونَ آيَةً وَسِتَّةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-रूम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दिया काहट आयतां ते छे रुकू न।

(मैं) अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह सारें थमां बद्ध जानने आह्ला
आं ॥ 2 ॥

الْعَزَّ

रूमी लोक (अर्थात क्रैसर दे साथी) कनै
लगदे खेतर च परास्त होई (यानी हारी) गे
॥ 3 ॥

عَلَبَتِ الرُّومَ ②

ते ओह हारने दे बा'द फी किश गै साल्लें च दबारा
विजय होई जाडन ॥ 4 ॥

فِي آذُنِ الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
سَيَعْلَبُونَ ③

इस घटना थमां पैहलें बी अल्लाह दी क्हुमत
होग ते बा'द च बी (उस्सै दी क्हुमत होग)

فِي بَضْعِ سِنِينَ ④ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ

1. इस आयत दा उच्चारण द'ऊं चाल्लों दा ऐ। इस आस्तै उच्चारण दे मताबक इसदे दो अर्थ न-

(क) जे रूमी लोक हिजाज दे लागै आहली धरती पर किस्सा (ईरान) थमां हारी गे न, पर हारने दे बा'द ओह तौले गै दबारा शक्ति हासल करी लैडन ते किस्सा गी हराई देडन। इस आस्तै ऐसा होआ जे एह भविष्यवाणी पूरी होई गई ते पैहलें ते रूमियें दी हार होई पर फी रूमियें ईरानियें गी र्हाई दिता ते एह सूचना बद्र नांउ दे युद्ध मौकै मुसलमानें गी थ्हाँई ते इस चाल्ली एह शब्द पूरे होए जे उस दिन मुसलमान अल्लाह दी मदद करियें खुश होआ करदे होडन।

(ख) आयत दे दूए उच्चारण मताबक इस दा एह अर्थ होग जे रूमी ईरानियें थमां कनै लगदे थाहरै च हारी गे, पर इस हार दे बा'द ओह इक बारी फी जित हासल करडन ते इस जित दे बा'द ओह इक हार कौम (मुसलमानें) थमां बुरी चाल्ली हारडन जियां जे हजरत उमर दे मौकै होआ हा। पंजमीं बार एह भविष्यवाणी मशहूर विजेता सुल्तान मुहम्मद दे समे च पूरी होई यानी पैहलें ते जिन्ना चिर मुसलमान धरती परा हमला करदे रेह, कुस्तुनुनिया दा राजा जित हासल करदा रेहा पर जिसलै सुल्तान मुहम्मद नै समुंदरी बेड़े कनै कुस्तुनुनिया पर हमला कीता तां उस बेलें अल्लाह नै मुसलमानें गी विजय प्रदान कीती ते उनें कुस्तुनुनिया च प्रवेश कीता ते ओह उस पर तकरीबन इक ज्हार बरें थमां काबज न।

ते उस दिन मोमिन लोक अल्लाह दी मदद कनै बड़े खुश होडन ॥ 5 ॥

अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसदी मदद करदा ऐ ते ओह् प्रभुत्वशाली ते बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 6 ॥

अल्लाह दे बा'यदे गी (चंगी-चाल्ली) याद रक्खो ते अल्लाह अपने बा'यदे गी कदे झूठा नेई करदा, पर मते-सारे लोक इस गल्ला गी नेई समझदे ॥ 7 ॥

ओह् लोक संसारक जीवन दे जाहर (यानी उस दी शान-शौकत) गी ते भलेआं समझदे न, मगर आखरत दे जीवन थमां भलेआं अनजान न ॥ 8 ॥

क्या उनें कदे अपने दिलें च बिचार नेई कीता जे गासैं ते धरती ते जो कुछ उंदे बिच ऐ, अल्लाह नै उसी कुसै हिकमत दे मताबक ते इक निश्चत समे आसै पैदा कीता ऐ, पर मते-सारे लोक अपने रब्ब कनै मिलने थमां इन्कारी न ॥ 9 ॥

क्या ओह् धरती पर नेई फिरे ते उनें एह् नेई दिक्खेआ जे जेह्के लोक उंदे थमां पैहलें हे, उंदा केह् अन्जाम होआ? ओह् ते उंदे थमां ज्यादा ताकतवर हे ते उनें धरती गी खूब पुट्टेआ हा (यानी हल्ल बाही) ते उसी इस शा ज्यादा अबाद कीता हा जो इनें कीते दा ऐ उंदे रसूल उंदे कश खुल्ले सबूत लेइयै आए हे, की जे एह् अल्लाह दी शान दे खलाफ नेई हा जे ओह् उंदे पर जुलम करदा, बल्के ओह् लोक आपूं गै अपने-आपे पर जुलम करा करदे हे ॥ 10 ॥

بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

يَنْصُرِ اللَّهُ يَوْمَئِذٍ مَنِ شَاءَ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

وَعَدَ اللَّهُ ۖ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ﴿٨﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ ۖ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَفِرُونَ ﴿٩﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْإَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

फी उनें लोकें दा, जिनें बुरे कर्म कीते दे हे,
अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करने दी ब'जा
करी, अन्जाम बी बुरा होआ, ते ओह् अल्लाह
दी आयतें दा मजाक डुआंदे होंदे हे ॥ 11 ॥
(रुकू 1/4)

अल्लाह संसार दी पैदायश गी शुरू बी करदा
ऐ ते फी इस क्रम गी दुर्हंदा बी जंदा ऐ। फी
तुस सारे उससे कश बापस परताइयै लेते जागे
ओ ॥ 12 ॥

ते जिस रोज क्यामत औग तां अपराधी लोक
नराश होई जाडन ॥ 13 ॥

ते जिनेंगी ओह् अल्लाह दा शरीक बनांदे हे
उंदे बिच्चा कोई बी उंदा सफारशी नेई बनग
ते ओह् अपने (बनाए दे) शरीकें दा इन्कार
करी देडन ॥ 14 ॥

ते जिस दिन क्यामत आई जाग उस दिन सारे
(मुश्रिक) बक्ख-बक्ख होई जाडन ॥ 15 ॥

फी ओह् लोक जेह्के ईमान ल्याए ते जिनें
अपने ईमान दे मताबक कर्म बी कीते उनेंगी
आहलीशान बागें च खुशी पुजाई जाग ॥ 16 ॥

ते ओह् (लोक) जिनें कुफर कीता ते साढ़ी
आयतें दा ते आखरत दी जिंदगी दे मलाप दा
इन्कार कीता, ओह् अजाब दे सामनै हाजर
कीते जाडन ॥ 17 ॥

ते तुस संजां-सवैरे अल्लाह दी स्तुति करा
करो ॥ 18 ॥

ते गासैं ते धरती च उससे दी स्तुति कीती जंदी
ऐ ते दपैहरीं बा'द (त्रीयै पैहर) बी उसदी
स्तुति करो ते इससे चाल्ली (ठीक) दपैहरीं
बेलै बी ॥ 19 ॥

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوْءَى ۚ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ۝ ١١

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ
إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ ١٢

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ
الْمُجْرِمُونَ ۝ ١٣

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ۝ ١٤

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ۝ ١٥

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ
فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ۝ ١٦

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ
الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ۝ ١٧

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ
تُصْبِحُونَ ۝ ١٨

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا
وَحِينَ تَنْظُرُونَ ۝ ١٩

ओह सजीव गी निर्जीव बिच्चा कढदा ऐ ते निर्जीव गी सजीव बिच्चा कढदा ऐ ते धरती गी उसदे मरने परेंत जौदा करदा ऐ ते इससै चाल्ली तुस बी कइहे जागे ॥ 20 ॥ (रुकू 2/5)

ते उसदे नशानें बिच्चा इक नशान एह बी ऐ जे उसनै तुसैं गी मिट्टी थमां पैदा कीता, फी उस पैदायश दे नतीजे च तुस मनुक्ख बनी जंदे ओ ते (सारी धरती पर) फैली जंदे ओ ॥ 21 ॥

ते उस दे नशानें बिच्चा इक नशान एह बी ऐ जे उसनै थुआड़ी गै जाति बिच्चा थुआड़े आस्तै जोड़े बनाए दे न तां जे तुस उंदे पासै (प्रवृत्त होइयै) तस्कीन (तसल्ली) हासल करो ते थुआड़े बश्कार प्यार ते रैहम दा रिश्ता पैदा कीते दा ऐ। एहदे च सोच-बचार करने आहली कौम दे लोकें आस्तै बड़े नशान न ॥ 22 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा गासैं ते धरती गी पैदा करना ते थुआड़ी भाशें ते थुआड़े रंगें च अनेकता (बक्खरापन) बी शामिल ऐ। एहदे च सूझ-बूझ रक्खने आहले लोकें आस्तै बड़े नशान न ॥ 23 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा रातीं मौकै ते दिनै मौकै थुआड़ा सौना ते उसदी किरपा गी प्राप्त करने आस्तै मैहनत करना बी (शामल) ऐ। एहदे च सुनने आहली कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 24 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा एह बी ऐ जे ओह तुसैं गी डराने ते त'मा पैदा करने आस्तै बिजली दी चमक दसदा ऐ ते बदलें बिच्चा पानी

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِأَيْدِي وَتِهَارٍ وَاتِّبَاعُكُمْ مِنْ قُضُلِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمَعُونَ ﴿٢٤﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ

उतारदा ऐ, फी उस पानी राहें धरती गी उसदे मरने परेंत जीदा करदा ऐ। एहदे च समझदारें आस्तै बड़े नशान न ॥ 25 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा गासैं ते धरती दा उसदे हुकम कनै खड़ोते रौहना बी ऐ। (फी उसदा एह नशान बी जाहर होग जे) जिसलै ओह तुसैं गी धरती बिच्चा निकलने आस्तै अवाज देग तां तुस अचानक धरती बिच्चा निकलन लगगे ओ ॥ 26 ॥

ते गासैं ते धरती च बास करने आहले सारे उसदे फरमांबरदार न ॥ 27 ॥

ते ओह संसार दी पैदायश गी शुरू बी करदा ऐ ते फी उसी बार-बार दुर्गहांदा रौहदा ऐ ते एह गल्ल उसदे आस्तै बड़ी असान ऐ ते गासैं ते धरती च उससै दी शान सारें थमां बड़्डी ऐ ते ओह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 3/6)

उसने थुआड़े समझाने आस्तै थुआड़ी गै कौम दी इक हालत ब्यान कीती दी ऐ (जेहकी एह ऐ जे) जिनें लोकें दे थुआड़े सज्जे हत्थ मालक होंदे न, क्या उंदे बिच्चा कोई उस (माल) च जेहका असें तुसैं गी दिते दा ऐ, थुआड़ा बराबर दा हिस्सेदार बी होंदा ऐ? इस चाल्ली जे तुस सारे (सुआमी ते दास) उस (धन- सम्पत्ति) च इक्कै नेह बराबर दे हिस्सेदार होई जंदे ओ ते उनें दासें थमां इस चाल्ली डरदे ओ जिस चाल्ली तुस अपने' आपै थमां डरदे ओ। इस

بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ۖ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٣١﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ كُلٌّ لَهُ قِنْدَرٌ ﴿٣٢﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ ۖ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَحَاقُّونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٤﴾

1. अर्थात् जिस चाल्ली तुस उनें गी धन सौंपने थमां पैहलें अपने धन दे सुआमी हे ते जिन्ना चांहेदे हे अपने आस्तै खर्ची सकदे हे, क्या तुस अपने दासैं गी बी इन्ना हक्क दिंदे होंदे ओ जे जेहदे फलसरूप तुस उंदे थमां डरन लगगे जे केह पता एह असें गी खाने तैं बी किश देख जां नेई ते धन-सम्पत्ति पर थुआड़े अधिकार दी कोई नशानी बाकी नेई रौहदी होऐ।

चाल्ली अस समझदार कौम आस्तै नशान
खोहली-खोहली ब्यान करने आं ॥ 29 ॥

बल्के (सचाई एह ऐ जे) जालम लोक बिना
इलम दे अपनी खुआहशें दे पिच्छें चली पौंदे
न ते जिसगी अल्लाह गुमराह करै उसी कु'न
हदायत देई सकदा ऐ (ते) उंदा (उनें लोकें
दा) कोई मददगार नेई होग ॥ 30 ॥

इस आस्तै तूं अपना सारा ध्यान धर्म च लाई दे इस
चाल्ली जे तेरे च कोई कमी (टेढ़ापन) नेई होऐ।
तूं अल्लाह दी पैदा कीती दी फितरत' गी अपनाऽ
(ओह फितरत) जेहदे पर अल्लाह नै लोकें गी
पैदा कीते दा ऐ। अल्लाह दी पैदायश च कोई
तबदीली नेई होई सकदी। इयै कायम रौहने आह्ला
धर्म ऐ पर मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 31 ॥

(ते) तुस सारे उस (खुदा) पासै झुकदे होई
सभावक ते कुदरती धर्म गी गैहन करो ते
उसदा संयम अखत्यार करो ते नमाज गी इस
दी शरतें मताबक अदा करो ते मुश्रिकें बिच्चा
नेई बनो ॥ 32 ॥

यानी उंदे (मुश्रिकें) बिच्चा (नेई बनो) जिनें अपने
धर्म गी तितर-बितर करी दिता ते (धर्म गी टुकड़े-
टुकड़े करियें) बक्ख-बक्ख गरोहें च बंडोई गे ते
हर गरोह् एह सोचियै खुश ऐ जे जेहका टुकड़ा
उसनै सांभेआ ऐ ऊरे सारें थमां श्रेष्ठ ऐ ॥ 33 ॥

ते जिसलै मनुक्खें गी कोई तकलीफ पुज्जै तां
ओह अपने रब्ब पासै झुकदे होई उसी पुकारदे

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتُ
اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ
لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

مَنْ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِيَنَهُمْ وَكَانُوا شِعَا
كُلِّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ۝

وَإِذْ آمَسَّ النَّاسُ ضُرُودَهُمْ

1. जेहका सैहज सभाऽ (फितरत) अल्लाह नै मनुक्खें च पैदा कीते दा ऐ ओह सदा कायम रौहग, उसी कोई
बी बदली नेई सकदा।
2. मुश्रिक लोक की जे मूरतियें, फरिश्तें, आतमें ते मनुक्खें चा केई चाल्ली दे उपास्य बनादे न, इस आस्तै ओ
इक जगह (गल्ला) पर किट्टे नेई होई सकदे। हा। इक अल्लाह गी मनने आहले इक जगह (गल्ला) पर किट्टे
होई सकदे न, जिस चाल्ली ओ लोक जो अपने आपै गी बक्ख-बक्ख देशें दे नागरक समझदे न, ओ किट्टे
नेई होई सकदे। किट्टे होने आस्तै जरूरी ऐ जे ओ अपने आपै गी इक्के देशें दे बसनीक उर्हान।

न, फी जिसलै उनेंगी ओहदे पासेआ कोई
रैहमत पुजदी ऐ तां उंदे बिच्चा इक गरोह्
अपने रब्ब दे मकाबले च शरीक बनान लगी
पौंदा ऐ ॥ 34 ॥

जिसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे जो कुछ असें
उनेंगी दिता ऐ ओह् अमली तौरा पर उसदा
इन्कार करन लगी पौंदे न (उसलै उनेंगी
आखेआ जंदा ऐ जे) तुस जेहका फायदा
दुनियां थमां लैना चांहदे ओ, लेई लैओ, की
जे तुस तौले गै अपना अन्जाम दिखी लैगे
ओ ॥ 35 ॥

क्या असें उंदे आस्तै (शिकं दी) कोई दलील
तुआरी दी ऐ जेहकी उनेंगी एह गल्लां दसदी
ऐ जो शिकं दे बाँरे ओह् ब्यान करदे न
॥ 36 ॥

जिसलै अस लोकें कनै रैहम दा सलूक करने
आं तां ओह् ओहदे कनै खुश होई जंदे न ते
जेकर उनेंगी अपने पिछलें कमें कारण कोई
तकलीफ पुजै तां ओह् चान-चक्क मयूस
(दुखी) होई जंदे न ॥ 37 ॥

क्या उनें नेई दिखेआ जे अल्लाह जेहदे आस्तै
पसंद करदा ऐ, रिशक बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे
आस्तै पसंद करदा ऐ रिशक तंग करी (घटाई)
दिंदा ऐ एहदे च ईमान आहने आहले लोकें
आस्तै मते-सारे नशान मजूद न ॥ 38 ॥

इस लेई तुसेंगी चाही दा ऐ (जे जिसलै खुदा
रोजी बधाई देऐ तां हे कुरआन पढ़ने
आहलेओ!) रिश्तेदारें, गरीबें-मस्कीनें ते मसाफरें
गी उंदा हक्क देआ करो। एह गल्ल उनें लोकें
आस्तै किन्नी (मती ज्यादा) बेहतर ऐ जेहके

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَانُهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ٣٤

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ ۖ فَتَمْتَعُوا
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ٣٥

أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَسْكُرُ بِمَا
كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ٣٦

وَإِذَا آذَانُ النَّاسِ فَهُمْ يَرْجِعُونَهَا ۖ وَإِنْ
رُجِعَتْ إِلَيْهِمْ سَبِيحَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ٣٧

أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ٣٨

قَالَتْ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ وَالْمِسْكِينُ وَابْنُ
السَّبِيلِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٣٩

खुदा दी रजा (खुशी) हासल करना चांहेदे न
ते ऊऐ लोक कामयाबी हासल करने आहले
न ॥ 39 ॥

ते जेहका रपेआ तुस सूद^१ हासल करने आस्तै
(सूद पर) दिंदे ओ तां जे ओह लोके दे धन-
दौलत च बधै तां ओह रपेआ अल्लाह दे
हजूर च नेई बधदा ते जेहका तुस अल्लाह दी
रजा हासल करने आस्तै जकात ते रूपै च
दिंदे ओ तां याद रखो जे नेह लोक गै खुदा
कश (रपेआ) बधाऽ करदे न ॥ 40 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसनै तुसँ गी पैदा कीते दा
ऐ फी उसनै तुसँगी रिशक दिता ऐ। फी ओह
तुसँगी मारग, फी ओह तुसँगी जौदा करग। क्या
थुआड़े (अपने बनाए दे) शरीकें बिच्चा कोई
ऐसा है जेहका इस कम्पै दा कोई हिस्सा बी
करदा होऐ? ओह इंदे शिक थमां पवित्तर ते
उच्ची शान आहला ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/7)

(इस युग च) थल ते जल च लोके दे कर्म
दी ब'जा करी फसाद फैली गेआ ऐ जिसदा
नतीजा एह होग जे खुदा लोके गी उंदे कर्म
दे किश हिस्से दी स'जा (इस दुनिया च)
देग। तां जे ओह (अपनी ना-फरमानी थमां)
रुकी जान ॥ 42 ॥

तू आखी दे, देसै च फिरो, ते दिक्खो जे
जेहके लोक तुंदे थमां पैहलें हे उंदा केह

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبِّ لَّا يَزِيدُوا فِي أَمْوَالِ
النَّاسِ فَلَا يَزِيدُوا عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا آتَيْتُمْ
مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ
يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذِكْرِكُمْ مِنْ
شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضُ الَّذِي
عَمِلُوا أَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ

1. पवित्तर कुरआन दे मताबक ब्याज द'ऊँ किसमें दा ऐ-

(क) ओह ब्याजी कारोबार जेहका गरीब कनै मिलियै कीता जंदा ऐ। एहदे कनै बी रोकेआ गेआ ऐ।
(ख) इस आयत च उस ब्याजी-कारोबार दा जिकर ऐ जेहका अमीर लोके कनै कीता जंदा ऐ तां जे ओह
अमीर उसी बपार बगैरा च लान तां जे इस चाल्ली धन देने आहले दा धन ब्याज कनै बधदा र'वै।
किश मुसलमानें दा एह बिचार ऐ जे अमीरें जा कंपनी आहलें गी रपेआ ब्याज देना ते बैंक च ब्याज आस्तै
ज'मा कराना इस्लाम च बरजत नेई ऐ, पर एह आयत भलेआ स्पष्ट करदी ऐ जे इस चाल्ली दा ब्याजी कारोबार
करना की बरजत ऐ। पवितर कुरआन उतारने आहला खुदा अंतर्धामी परमब्रह्म ऐ। एह पैहलें थमां गै जानदा
हा जे इक समां और जे मुसलमान ब्याज गी जायज करार देडन। इस आस्तै उसनै भविक्ख च पैदा होने आहले
शक्क-शुबहें दा हल्ल बी इसै आयत च करी दिता।

हशर होआ हा। उंदे बिच्चा मते-हारे मुश्रिक हे ॥ 43 ॥

इस आस्तै तू अपना ध्यान कायम रौहने आहले धर्म पासै फेरी दे, उस दिनै दे औने थमां पैहलें जे जिसी टलाने आस्तै खुदा पासेआ कोई उपाऽ नेई उतरेआ। जिस दिन ओह (मोमिन ते काफर) इक-दूए थमां बक्ख-बक्ख होई जाडन¹ ॥ 44 ॥

जिसनै कुफर कीता उसदे कुफर करने दी गाज उस्सै पर पौग ते जिसनै अपने ईमान दे मताबक कर्म कीता ओह अपने भले आस्तै गै त्यारी करा करदा ऐ ॥ 45 ॥

तां जे अल्लाह मोमिनें ते अपने ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें गी अपनी किरपा कनै सिला प्रदान करे ओह यकीनन इन्कार करने आहलें गी प्रेम नेई करदा ॥ 46 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा इक नशान ब्हाएं गी शुभ-समाचार दिंदे होई भेजना बी ऐ ओह ऐसा इस आस्तै करदा ऐ तां जे ओह तुसैं गी अपनी रहमत (दा फल) चखाऽ। ते किशियां उसदे हुकम कनै चलन ते तुस उसदी किरपा गी हासल करी सको ते तुस शुकरगजार बनो ॥ 47 ॥

ते असें तेरे शा पैहलें कोई रसूल उंदी कौमें पासै भेजे हे ते ओह उंदे कश खुल्ले-खुल्ले नशान लेइयै आए ते असें मुलजमें कनै मनासब बदला लैता, ते मोमिनें दी मदद करना साढ़ा फर्ज ऐ ॥ 48 ॥

अल्लाह ओह ऐ जेहका ब्हाएं गी भेजदा ऐ, फी ओह ब्हामां बदलें दे रूपै च भाप डुआंदियां

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ۝

فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ

يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ

يُصَدِّعُونَ ۝

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا

فَلَا تُفْسِدُهُ يَمَهُدُونَ ۝

لِيَمِيزَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ

وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ

الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى

قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنَّى كَفَرُوا

مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا ۚ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا

نَضْرِبَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

1. यानी मुसलमान विजयी होउन ते अपने स्थाबें हकूमत चलाउन जिसदा जिकर सूर: तौब: च कीता गेदा ऐ।

न। फी ओह उसी जिस चाल्ती चांहदा ऐ
गासै च फलाई दिंदा ऐ ते ओह उसी टुकड़ें।
(खंभोलें) च बंडी दिंदा ऐ ते तू बरखा गी
दिक्खना ऐं जे ओह ओहदे (बदलें) बिच्चा
ब'रदी ऐ फी जिसलै खुदा उस बदलै गी
अपने बंदें बिच्चा जेहदे तक पसंद करै पजाई
दिंदा ऐ ते अचानक ओह खुश होई जंदे न
॥ 49 ॥

जिसलै जे ओह इस (बरखा) दे उतरने थमां
पैहलें भलेआं नराश होई गेदे हे ॥ 50 ॥

इस आस्तै (हे श्रोता) अल्लाह दी रहमत दे
नशानें गी दिक्ख जे ओह किस चाल्ती धरती
दे मरी जाने दे बा'द उसी जींदा करदा ऐ। इयै
खुदा ऐ जो (क्यामत आहलै ध्याड़ै) मुड़दें गी
जींदा करा ते ओह हर गल्ल करने दी पूरी-
पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 51 ॥

ते जेकर अस हवा चलाचै ते एह लोक उस
(खेती) गी पीला-पीला दिक्खन, तां उस
नजारे दे बा'द (बजाए नसीहत हासल करने
दे) ना-शुकर-गजार (किरतघन) बनी जाडन
॥ 52 ॥

(इस लेई तू उनेंगी ऐसा करन दे) की जे नां
तू मुड़दें गी सुनाई सकना ऐं ते नां बैहरें
(बोलें) गी उस बेलै अपनी अवाज सुनाई
सकना ऐं जिसलै ओह पिट्ट फेरियै परतोई
जान ॥ 53 ॥

ते नां तू अ'नै गी उंदी गुमराही थमां हटाइयै
सिद्धे रस्तै पर आहनी सकना ऐं तू सिर्फ
उनेंगी गै सुनाई सकना ऐं जेहके साढ़ी आयतें
पर ईमान आहनदे न ते ओह फरमांबरदार
बनी जंदे न ॥ 54 ॥ (रुकू 5/8)

فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ
كِسْفًا فَنَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۚ
فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مَاءٌ
قَبْلَهُ لَمُبْلِسِينَ ۝

فَانْظُرْ إِلَى الثَّرِ حَمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخَيِّ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ ذَلِكَ لَمُخَيِّ
الْمَوْتَى ۚ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَلَيْسَ أَرْسُلْنَا رِيحًا فَرَّادُوهُ مُضْفَرًا
لَّظُلُومًا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ۝

فَإِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمِعُ
الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ۝

وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُنَى عَنْ صَلَاتِهِمْ ۚ إِنَّ
تَسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ
مُسْلِمُونَ ۝

1. बदलै गी नेकां टुकड़ियें च बंडी दिंदा ऐ तां जे लम्मे चैड़े खेतरे दी संचाई होई सकै।

अल्लाह ऊरे ऐ जिस नै तुसंगी इस हालत च पैदा कीता जे थुआड़े अंदर कमजोरी पाई जंदी ही। फी कमजोरी दे बा'द तुसंगी ताकत बखशी। फी ताकत दे बा'द कमजोरी ते बढ़ापा दिता। ओह जिस चीजै गी चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते ओह बड़े इलम आहला (ते) समर्थ आहला ऐ ॥ 55 ॥

ते जिस दिन निश्चत समां आई जाग तां मुलजम लोक सचंदां खाडन जे ओह किश खिनं दे सिवा' (संसार च) नेई रेह। ओह इस्सै चाल्ली बैहकी-बैहकी दियां गल्लां बनांदे न ॥ 56 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी इलम ते ईमान दिता गोदा ऐ, आखडन, तुस अल्लाह दे स्हाबैं (लेखैं मताबक) उस दिनै तक ठैहरे दे ओ जेहका थुआड़े परतियै उब्बरने^२ आस्तै निश्चत हा ते (याद रक्खो जे) इयै फी उब्बरने^३ दा दिन ऐ। पर तुस नेई जानदे ॥ 57 ॥

ते अज्ज जालमें दा ब्हांना उंदै किसै कम्म नेई औग (यानी कोई फायदा नेई पजाग) ते नां गै उनेंगी माफ करियै ड्यौढी तक औने दा मौका दिता जाग ॥ 58 ॥

ते असें इस कुर'आन च लोकें खातर सारी सचाइयां खोहली-खोहली ब्यान करी दिती

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ۝

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِئُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعَذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ

1. इत्थें ईसाइयें दी उस हालत आहलै पासैं शारा कीता गोदा ऐ जेहकी इतली च उंदे फैली जाने दे बा'द होई ही। उस बेलै ओह उस कश्टकारी दौर बिच्चा लंबी चुके दे हे जो कहफ्र नांउ दे साथियें मौकै उंदे पर बीतेआ हा जेहदे बा'द किश धिरे तक उनें तरक्की कीती ही, पर इस्लाम धर्म दी तरक्की बेलै उंदा परतियै ह्रास होआ ते फी इस्लाम दी तरक्की दुरान उंदे पर गरावट दा जेहका दौर आया तां उसी चेता करियै ओह पच्छोताऽ प्रकट करन लगे जे असें गी भोग-बलास आस्तै बड़ा गै घट्ट समां मिलेआ, ज्यादा समां कश्टें च गै बीतेआ।
2. इस आयत दे शब्द दसदे न जे एह संसार च कौमी उत्थान दा बर्णन ऐ नां के परलोक च पुनर्जीवन दा।
3. इस आयत च दससेआ गोदा ऐ जे तुस भलेखे च ओ। इस्लाम दी तरक्की दे दौर च थुआड़ा अंतम बिनाश नेई होग, बल्के थुआड़ा अंतम बिनाश इस्लाम दे पुनरुत्थान दे समे च होग, जिसलै थुआड़ा ओह सर्वनाश होग तां फी तुस टाहरमीं जां उन्नमीं सदी आंगर शान कन्नै नेई उट्टी सकगे।

दियां न ते जेकर तू उंदे कश कोई नशान
आहनै तां काफर जरूर आखडन जे तुस लोक
सिर्फ झूठियां गल्लां पेश करने आहले ओ
॥ 59 ॥

इस्सै चाल्ली अल्लाह बे-इलम (अज्ञानी) लोकें
दे दिलें पर मोहर¹ लाई दिंदा ऐ ॥ 60 ॥

ते (हे कुरआन दे श्रोता) धीरज कनै (अपने
ईमान पर) कायम रौह। अल्लाह दा बा'यदा
जरूर पूरा होइयै रौहग ते चाही दा ऐ जे
जेहके लोक भरोसा नेई करदे ओह तुगी धोखे
कनै (अपनी ज'गा थमां) हटाई निं देन
॥ 61 ॥ (रुकू 6/9)

كُلِّ مَثَلٍ وَلَيْنَ جُنَّتَهُمْ بِأَيِّ يَتَقُولَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ۝

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ۝

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ
الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ۝

ج
१

०००

1. इस आयत थमां पता लगदा ऐ जे अल्लाह कुसै दे दिलें पर बिला ब'जा (अकारन) मोहर नेई लांदा। पैहलें
ते मनुक्ख झुटै पिच्छें चलना शुरू करदा ऐ, फी इक अरसा बीतने परेंत जिसलै जे ओह बुरे कर्म गी चंगी
चाल्ली समझन लगदा ऐ तां ओहदे दिलै पर मोहर लग्गी जंदा ऐ।

سُورَةُ لُقْمَانَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السَّمَلَةِ خَمْسٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: लुक्मान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पैंती आयतां ते चार रुकू न।

मैं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊँ अल्लाह' सारें थमां बद्ध जानने आहला
आं ॥ 2 ॥

الْمَرَّةِ

एह (यानी इस सूर: दियां आयतां) उस कामिल
कताबै दियां आयतां न जेहकी बड़ी हिकमतें
आहली ऐ ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ①

(ते) अपने फजैं गी चंगी चाल्ली अदा करने
आहलें आस्तै हदायत ते रहमत दा मूजब ऐ ॥ 4 ॥

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ①

ओह लोक जेहके नमाज (इस दियें शरै
मताबक) अदा करदे न ते (गरीबें मस्कीनें
गी) जकात दिंदे राहदे न ते आखरत दे जीवन
पर भरोसा करदे न ॥ 5 ॥

الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ①

एह लोक अपने रब्ब पासेआ औने आहली
हदायत पर बी द्रिढ़ता कनै कायम न ते ऐसे
लोक गै (हर मदान च) कामयाब होडन ॥ 6 ॥

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

ते लोकें बिच्चा किश नेह न जेहके (अपना
रपेआ बरबाद करियें) खेद-तमाशे (दियां

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ

1. ब्यौरें आस्तै दिखो सूर: बकरा आयत: 2

गल्ला) लैंदे रौहदे न तां जे अज्ञानी लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकन ते उसी (अल्लाह दे रस्ते गी) हासे दे काबल चीज बनाई लैंदे न उनें लोकें आस्तै अपमान जनक अज्ञाब होग ॥ 7 ॥

ते जिसलै ऐसे शख्स सामनै सद्धियां आयतां पद्धियां जंदितां न तां ओह घमंड करदे होई पिटठ फेरी लैंदा ऐ आखो जे उसनै उनेंगी सुनेआ गै नेई (ओह इस हद तक बे-परवाही करदा ऐ) आखो जे उसदे कन्न बोले न। इस आस्तै तूं उसी इक दर्दनाक अज्ञाब दी ऐहम (चेची) खबर सुनाई दे ॥ 8 ॥

यकीनन ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते जिनें उसदे मताबक कर्म कीते उनेंगी नैमतें आहले बाग मिलडन ॥ 9 ॥

जिंदे च ओह बास करदे रौहडन। एह अल्लाह दा कीता गेदा पक्का बायदा ऐ ते ओह गालिब ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 10 ॥

उसनै गासैं गी बगैर खंभें (स्हारैं) दे पैदा कीते दा ऐ। जियां जे तुस दिखदे ओ। ते धरती च फाड़ इस आस्तै सुट्टे दे न जे ओह थुआड़े समेत भ्यंकर भुंताल दी लपेट च नेई फसी जा ते ओहदे च हर चाल्ली दे जानवर फलाए ते बदलैं थमां पानी तुआरेआ। फी ओहदे च हर चाल्ली दे उत्तम जोड़े पैदा कीते दे न ॥ 11 ॥

एह अल्लाह दी मख्तूक ऐ। ते तुस मिगी दस्सो जे उसदे सिवा जिनेंगी तुस शरीक बनांदे ओ, उनें केह पैदा कीता ऐ? (किश बी नेई) बल्के सच्च एह ऐ जे जालम लोक खु'ल्ली-खु'ल्ली गुमराही च न ॥ 12 ॥ (रूकू 1/10)

يُنْصَلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ
وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا
كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا ۚ
فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۝

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا ۖ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

خَلَقَ السَّمُوتَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ وَأَلْقَىٰ
فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ
فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝

هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

ते असें लुक्मान गी हिकमत दिती ही ते गलाया हा जे अल्लाह दा शुकर अदा कर। ते जेहका शख्स बी शुकर करदा ऐ उसदे शुकर करने दा फायदा उससे दी जिंदू गी मिलदा ऐ ते जेहका ना-शुकरी करदा ऐ (उसी याद रक्खना लोड़दा जे) अल्लाह सारी चाल्ली दे शुकरें थमां-बे-न्याज ऐ (ते) बड़ी स्तुति आहला ऐ ॥ 13 ॥

ते (याद करो) जिस बेलै लुक्मान नै अपने पुतरे गी नसीहत करदे होई गलाया हे मेरे पुतर! अल्लाह दा शरीक मत कुसै गी बनांदा होऐं, शिक्र यकीनन बौहत बड़्डा जुलम ऐ ॥ 14 ॥

ते असें एह आखदे होई जे मेरा ते अपने मापें दा धन्नवाद कर, इन्सान गी अपने मापें बारै (उपकार करने दा) तकदी हुकम दिता हा ते उसदी माता नै उसी कमजोरी दे (इक दौर दे) बा'द कमजोरी (दे दूए दौर) च चुक्केआ हा ते उसदा दुद्ध छुड़ाना द'ऊं साल्लै दे अरसे च हा (याद रक्ख जे तोह) मेरे कश गै परतोइयै औना होग ॥ 15 ॥

ते जेकर ओह दमैं तेरे कनै बैहस करन जे तू कुसैगी मेरा शरीक बनाई लै जिसदा तुगी कोई इलम नेई, तू उंदी दौनै दी गल्ल नेई मन्नेआं। हां! संसार सरबंधी गल्लें च उंदे कनै नेक सरबंध बनाई रक्ख ते उस शख्स दे पिच्छें चलेआं जेहका मेरे पासै झुकदा ऐ ते तुसैं सारें गी मेरे कश गै औना होग। उस

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ
وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ①

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ
يَبْنَىٰ لَا تَشْرِكْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ②

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهَنَ عَلَىٰ وَهْنٍ ۖ وَفُضِّلَ فِي عَامَيْنِ
أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ ۖ إِلَى الْمَصِيرِ ③

وَأِنْ جَاهَلَكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا
فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَابْتَغِ سَبِيلَ مَنْ
أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ

1. सूर: अहक्राफ आयत 16 च आखेआ गेदा ऐ जे बच्चे दा गर्भाशय च रौहना ते दुद्ध छुड़ाना ग्रीहयें महीनैं च पूरा होदा ऐ, पर इत्थें दो साल आखेआ गेदा ऐ। इसदी ब'जा एह ऐ जे केई बच्चे तौले पैदा होई जंदे न तें कमजोर होंदे न ते किश ज्यादा दिनें च जनम लेंदे न ते तगड़े होंदे न। दुई आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै बच्चा कमजोर होऐ ते तौला जनम लेई लै तां उसी दुद्ध पलैने दा समां बधाई दिता जा तां जे ओ तगड़ा होई जा।

बेलै अ'कं तुसेंगी थुआड़े ओह कर्म दस्सी देगा जेहके तुस करदे रेह ओ ॥ 16 ॥

(लुक्मान नै गलाया जे) हे मेरे पुतर! गल्ल एह ऐ जे जेकर कोई कर्म राई दे इक दाने दे बराबर बी होऐ ते ओह (कर्म कुसै) पत्थरै च जां गासै च जां धरती च छप्पे दा होऐ तां बी अल्लाह उसी जाहर करी देग। अल्लाह अति सूखम ते छप्पे दे भेदें गी पाई लैने आह्ला ते बौहत खबर रक्खने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

हे मेरे पुतर! नमाज़ गी (विधिवत) कायम रक्ख ते चंगियां गल्लां करने दी आज्ञा दिंदा रौह ते भैड़ियें/बुरियें गल्लें थमां रोकदा रौह ते जेहके कश्ट तुगी पुजे उंदे पर धीरज धारण कर। यकीनन एह गल्ल बड़ी गै हिम्मत आहले कम्मैं बिच्चा ऐ ॥ 18 ॥

ते अपनियां ग'ल्लां लोके दे सामनै (गुस्से च) नेई फुलाऽ ते धरती पर घमंड कनै नेई चल। यकीनन अल्लाह कुसै बी अहंकारी जां शेखी मारने आहले कनै प्रेम नेई करदा ॥ 19 ॥

ते दरम्यानी चाल चल ते अपनी अवाज बी हौली रक्ख, की जे अवाजें बिच्चा सारें शा भैड़ी अवाज गधे दी अवाज ऐ (जेहकी बड़ी उच्ची होंदी ऐ) ॥ 20 ॥ (रकू 2/11)

क्या तुसैं लोके नेई दिक्खेआ जे जो किश गासैं ते धरती च ऐ उसी अल्लाह नै थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ ते थुआड़े पर अपनी नैमतां चाहे ओह जाहरा होन ते चाहे छप्पी दियां, पानी आंगर बगाई दितियां न ते लोके

فَأَنبِئْكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

يَبْنَئُ إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِّنْ حَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي
السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ أَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٧﴾

يَبْنَئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ
وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا
أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨﴾

وَلَا تَصْعَرَ حَذَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ
فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٩﴾

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ
مِنْ صَوْتِكَ ۖ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿٢٠﴾

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ
نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۚ وَمِنَ النَّاسِ

बिच्चा किश ऐसे बी हैं जेहके बिना इलम, बिना हदायत ते बिना कुसै रोशन कताबा दे सबूत दे अल्लाह बारै बँहस करदे न ॥ 21 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे जो कुछ अल्लाह नै उतारेआ ऐ ओहदा अनुसरण करो तां ओह आखदे न जे नेई, अस ते ओहदा गै अनुसरण करगे जेहदे पर असैं अपने पुरखें गी दिक्खे दा ऐ। क्या जेकर शतान (उंदे पुरखें राहें) उनेंगी नरक दे अजाब पासै सद्दा करदा होऐ? (तां बी ओह ऐसा गै करडन) ॥ 22 ॥

ते जेहका आदमी अपना ध्यान अल्लाह पासै फेरी दिंदा ऐ ते ओह अपने कर्म करने च बी पूरा-पूरा सचेत-सोहगा राँहदा ऐ, तां ओह नेहा ऐ जे आखो उसने इक ठोस कड़े गी पकड़ी लैता ऐ ते सारे कर्मों दा परिणाम अल्लाह दे हथैं च ऐ ॥ 23 ॥

ते जेहके लोक इन्कार करन उंदा इन्कार तुगी दुखी नेई करै। उनेंगी आखर साढ़े कश गै परतोइयै औना पौग, फी अस उनेंगी उंदे कर्मों दी असलीयत थमां खबरदार करगे। यकीनन अल्लाह सीन्ने दे अंदरै दियां सारियां गल्लां जानदा ऐ ॥ 24 ॥

अस उनेंगी किश चिंरै तक संसारक लाभ पुजागे, फी अस उनेंगी मजबूर करियै अति कठोर अजाब आहली बक्खी लेई जागे ॥ 25 ॥

जेकर तू उंदे थमां पुच्छैं जे गासैं दे धरती गी कुसनै पैदा कीता ऐ? तां ओह यकीनन इयै आखडन जे अल्लाह नै। तू उनेंगी आख, (ठीक ऐ) हर इक स्तुति दे काबल अल्लाह

مَنْ يُجَادِلْ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَحَدَنَا عَلَيْهِ آبَاءُنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۝

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

وَلَيْسَ سَاءَ لَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

गै ऐ, पर उंदे (इन्कार करने आहलें) बिच्चा मते-सारें गी इस गल्ला दा इलम नेई ॥ 26 ॥

गासैं ते धरती च जो कुछ बी ऐ अल्लाह दा गै ऐ। यकीनन अल्लाह गै ओह सत्ता ऐ जो (हर चाल्ती दी उपासना ते तरीफ आस्तै) कुसै दा मुल्हाज नेई ऐ (पर कनै गै) ओह सारी स्तुतियैं दा अधिकारी बी ऐ ॥ 27 ॥

ते धरती पर जिने बूटे न जेकर उंदियां कलमां बनी जान ते समुंदर स्याही कनै भरोची जान इसै चाल्ती उंदे च स्याही दे सत्त समुंदर होर मलाई दिते जान, तां बी अल्लाह दे नशान खतम नेई होडन। अल्लाह सच्चैं गै ग़ालिब ते हिकमत आह्ला ऐ ॥ 28 ॥

तुसैं सारें गी पैदा करना ते तुसेंगी जीदा करियैं दुआलेआ जाना सिर्फ इक आदमी दे पैदा करने आंहगर ऐ। यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 29 ॥

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे अल्लाह रातीं गी दिनैं च समाई दिंदा ऐ ते दिनैं गी रातीं च ते उसनै सूरजै ते चनै गी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ। इंदे बिच्चा हर इक निश्चत समे तगर/आस्तै चलदा रौहदा ऐ ते अल्लाह थुआड़े कमें गी चंगी चाल्ती जानदा ऐ ॥ 30 ॥

एह सब किश इस आस्तै होआ करदा ऐ जे अल्लाह सच्च ऐ ते कायम रौहने आह्ला ऐ ते इस आस्तै जे जिनेंगी ओह लोक उस (अल्लाह) दे सिवा पुकारदे न ओह झूठे ते नश्ट होने आहले न ते अल्लाह सच्चैं गै बौहत उच्चा ते बड़ी शान आह्ला ऐ ॥ 31 ॥
(रुकू 3/12)

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْزُبُ عَنْكُمْ إِلَّا كَنَفِيسٍ وَاحِدَةٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٩﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٠﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे किशियां अल्लाह दी नैमतेँ दे कन्नै समुंदरै च चलदियां न तां जे ओह तुसैंगी अपने नशान दस्सन। एहदे च बौहूत बड्डे धीरजवान ते बौहूत बड्डे किरतघन आदमी आस्तै बडे सारे नशान न ॥ 32 ॥

ते जिसलै पानी दी कोई लैहर उनेंगी साये आंगर खट्टी लैदी ऐ तां ओह अपनी उपासना गी सिर्फ अल्लाह आस्तै गै खास मन्विऐ उसी पुकारदे न, फी जिसलै ओह उनेंगी धरती (खुशकी) पासै बचाइयै लेई औंदा ऐ तां उंदे बिच्चा किश लोक दरम्यानी चाल चलदे रौहदे न (ते किश लोक दबारा ऊऐ अत्याचार ते शिकं करन लगी पौंदे न) ते साढ़ी आयतें दा इन्कार सिर्फ प्रतिज्ञा भंग करने आहले ते किरतघन लोक गै करदे न ॥ 33 ॥

हे लोको! अपने रब्ब आस्तै संयम धारण करो ते उस दिनै थमां डरो जिस दिन कोई प्यो बी अपने पुतरै दे कम्म नेई आई सकोग ते नां कोई पुतर गै अपने प्यो दे कम्म आई सकग। अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौहदा ऐ। तुसैंगी संसारक जीवन धोखे च नेई रक्खी देऐ ते नां गै धोखा देने आहला शतान तुसैंगी अल्लाह दे बारे च धोखे च रक्खै ॥ 34 ॥

क्यामत (जां कुसै कौम दे आखरी फैसले आहले दिनै) दा ज्ञान अल्लाह गी गै ऐ ते ऊऐ बरखा बरहांदा ऐ ते जो कुछ गभै च ऐ उसी जानदा ऐ। कोई नेई जानदा जे ओह कल्ल केह कम्म करग, ते नां कोई एह जानदा ऐ जे ओह कोहकी ज'गा प्राण त्यागग। यकीनन अल्लाह गै जानने आहला ते खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 35 ॥ (रूकू 4/13)

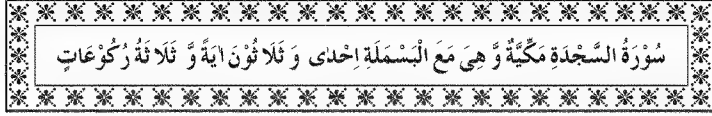
أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
بِنِعْمَتِ اللَّهِ يُرِيكُمْ مِّنْ آيَاتِهِ ۖ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى
الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا
إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا
لَّا يَجْرِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ ۚ وَلَا مَوْلُودٌ
هُوَ جَارِعٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا ۚ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَلَا تَعْرَضْكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَعْزَّزْكُمْ
بِاللَّهِ الْعَرُورُ ۝

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۖ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ ۖ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۖ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۖ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

1. नैमत जां पुरस्कार दा मतलब ओह समगरी ऐ जो मानव जाति दे कम्म औंदी ऐ ते जिसी लेइयै ज्हाज बगैरा बक्ख-बक्ख देसै पासै जंदे रौहदे न।

सूर: अल्-सजदा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कत्तरी आयतां ते त्रै रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

अ'कें अल्लाह आं ते सारें शा बद्ध जानने
आहला आं ॥ 2 ॥

الْم ۝

इस कताबा दा (जिसदी एह इक सूर: ऐ)
सारे ज्हाँनैं (लोकें) दे रब्ब पासेआ तुआरेआ
जाना इक जकीनी गल्ल ऐ, जेहदे च कोई
शक्क नेई ॥ 3 ॥

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

क्या ओह लोक आखदे न जे इस शख्स
(यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.) ने
इस (कुरआन) गी अपने पासेआ बनाई लैता
ऐ। ऐसा नेई बल्के एह कताब तेरे रब्ब पासेआ
नाज़ल होने आहली (ते कायम रोहने आहली)
कताब ऐ तां जे तू उस कौम गी सोहगा करै
जेहदे कश तेरे थमां पैहलें कोई रसूल नेई
आया, तां जे ओह हदायत पांदे ॥ 4 ॥

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۝

अल्लाह ओह ऐ जिसने गासैं ते धरती गी ते
जो कुछ इनैं दौनैं दे बश्कार ऐ उस सारै गी

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ وَمَا

छें¹ दौरैं च पैदा कीता, इसदे बा'द ओह मजबूती कनै अर्श (यानी अनुशासन दे संघासनै) पर बराजमान होई गेआ थुआड़ा उस (खुदा) दे सिबा नां कोई सच्चा दोस्त ऐ ते नां सफारशी (सफारश करने आह्ला) क्या तुस नसीहत हासल नेई करदे ॥ 5 ॥

ओह (अल्लाह) गासै थमां धरती तक अपने हुकम गी अपनी योजना मताबक लागू करग, फी ओह ओहदे पासै इक ऐसे समे च चढ़ना शुरू करग जिसदा अंदाजा ऐसे ज्हारें² बरैं दा ऐ जेहदे मताबक तुस संसार च गिनीत करदे ओ ॥ 6 ॥

एह गैब ते हाजर (जाहर) गल्लें दा जानने आह्ला (खुदा) ऐ जो गालिब ते बार-बार रैहम करने आह्ला³ ऐ ॥ 7 ॥

जिसनै जो कुछ बी पैदा कीता ऐ सर्वोत्तम शक्तियें कनै पैदा कीता ऐ ते इन्सान गी गिल्ली मिट्टी थमां पैदा कीता ऐ ॥ 8 ॥

फी उसदी नस्ल गी सधारण जनेही बगने आह्ली चीजै दे तत्व (बीरज) थमां पैदा कीता ऐ ॥ 9 ॥

بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ ۖ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا شَفِيعٍ ۖ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ
ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ
أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا تَعْدُونَ ۝

ذَٰلِكَ عَلَّمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ۝

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ
الْإِنسَانِ مِنْ طِينٍ ۝

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

- छें दौरैं च जां छें महान परिवर्तन च इस संसार दी उत्पत्ति होई। मूल शब्द 'यौम' (दिन) दा अर्थ अरबी भाषा च समां ते युग होंदा ऐ चाहे ओह करोड़ें बरैं दा जां उंदे थमां बी ज्यादा लम्मा होऐ। लोकें भुल्ल-भलेखे नै दिनै दा अर्थ सूरज चढ़ने थमां लेइयै सूरज घरोने तगरै दा समझी लैते दा ऐ। आयत दा मतलब एह ऐ जे छें दौरैं च, भागै हर दौर किन्ना गै लम्मा होऐ, धरती ते गासै दी रचना कीती गेदी ऐ ते सतमां दौर भ्रिस्टी गी पूरा करी देने दा आया। जिसलै अल्लाह नै अर्श थमां अपने विधान गी उतारना शुरू कीता, आखो उसदे साम्राज्य नै पूरी चाल्ली साकार रूप धारण करी लैता। इस चाल्ली भ्रिस्टी दा मकसद पूरा होई गेआ।
- बहाई लोक इस आयत दा गलत अर्थ करियै मुसलमानें गी धोखा दिंदे न जे इस्लाम दा जीवन सिर्फ इक ज्हार साल ऐ, फी ओह मन्सूख होई जाग ते बहाई धर्म उसदी थाहरा पर और। हालांकि आयत दा अर्थ स्पष्ट ऐ जे इस्लाम ज्हार बरैं च गासै पर चढ़ग। इस दा अर्थ मन्सूख होना कर्दे बी नेई होई सकदा, बल्के इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इक ज्हार बरैं तक मुसलमान लोक इस संसार च कमजोर होई जाडन, उसदे बा'द हजारत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी भविष्यवाणियें मताबक इस्लाम गी मजबूत बनाने आह्ला सुधारक आई जाग। असल स्थिति एह ऐ जे इस्से सूर: दी आयत दस्स च लिखे दा ऐ जे अल्लाह किश महान शख्सीयतें गी चुनी लैदा ऐ ते उंदे पर ईशवाणी उतारदा ऐ।
- अर्थात् ओह इस्लाम धर्म दा पुनरुत्थान करग।

फी उसी पूरी शक्तियां प्रदान कीतियां ते ओहदे च अपने पासेआ रूह¹ पाई ते थुआड़े आस्ते कन्न, अक्खीं ते दिल बनाए। पर तुस लेश मातर बी शुकर नेई करदे ॥ 10 ॥

ते ओह आखदे न जे क्या जिसलै अस धरती (मिट्टी) च मिली जागे तां असेंगी नमां जीवन देइयै नमें रूपै च खडेरी दिता जाग? (एह लोक इस नमें जीवन दे इन्कारी नेई) बल्के अपने रब्ब कनै मिलने दे इन्कारी² न ॥ 11 ॥

तू आख जे ओह मौती दा फ़रिश्ता जो थुआड़े आस्तै नयुक्त कीता गेआ ऐ, जरूर थुआड़ी रूह अपने कब्जे च करग (कड़ढग)। फी तुसें गी अपने रब्ब कश भेजेआ जाग ॥ 12 ॥ (रुकू 1/14)

ते जेकर तुगी उस दशा दा ज्ञान होई जा जिसलै जे पापी (मुलजम) लोक अपने रब्ब सामने अपना नींदा सिर सुट्टियै³ खड़ोते दे होडन ते आखा दे होडन जे हे सादे रब्ब ! असें (जो कुछ तोह गलाया हा) उसी दिक्खी लैता ते सुनी लैता। इस आस्तै हून तू असेंगी बापस भेजी दे तां जे अस तेरे हुकमै मताबक कर्म करचै, हून असें तेरी गल्ला दा पूरा-पूरा जकीन करी लैता ऐ ॥ 13 ॥

ते जेकर अस चांहदे तां हर आदमी गी उसदी परिस्थितियें मताबक हदायत देई दिंदे, पर

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَقَالُوا إِذَا أَصْلَحْنَا فِي الْأَرْضِ عَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١١﴾

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَٰكِن

1. अर्थात् शरीर पूरा बनी जाने दे बा'द शरीर सरबंधी आत्मा पाई ते आध्यात्मिकता दी पूर्ती दे बा'द ओहदे पर इलाही कलाम उतारदा ऐ।
2. यानी जेकर मरने दे बा'द दबारा जी उठठने दी शिक्षा होदी ते कर्म दा लेखा लैने दी गल्ल नेई होदी तां खुशी-खुशी मन्नी जंदे, पर अल्लाह दे सामने पेश होने ते कर्म दा फल पाने दा बर्णन ऐ इस आस्तै इन्कार करदे न।
3. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे जेकर तू उस बेले दा नजारा दिक्खी सकै तां तुगी पता लगगी जाग जे ओह बे-हद लज्जा (सर्भिदगी) मसूस करा करदे होडन।

मेरी गल्ल पूरी होई गई जे अऊं नरकै गी जरूर जिन्नै ते मनुक्खै कनै भरगा ॥ 14 ॥

इस आस्तै अज्जै दे दिनै दी मलाटी गी भुल्ली जाने दी ब'जा करी ते अपने कर्मै करी चिरै तगर रौहने आहले अजाब दा मजा चक्खो ते (याद रक्खो जे) असें बी (अज्ज) तुसेंगी भुलाई दिता ऐ (यानी असें थुआड़ी परबाह करनी छोड़ी दिती ऐ) ॥ 15 ॥

साड़ी आयतें पर ते ऊऐ लोक ईमान आहनदे न जे जिसलै उनेंगी उंदे बाँरे चेता कराया जंदा ऐ तां ओह सजदा करदे होई धरती पर डिगगी पौंदे न ते अपने रब्ब दी स्तुति ते मैहमा गांदे न ते घमंड नेई करदे ॥ 16 ॥

ते उनें मोमिनै दे पैहलू उंदे बिस्तरें थमां बक्ख होई जंदे न (यानी तहज्जुद दी नमाज पढ़ने आस्तै) ते ओह अपने रब्ब गी, ओहदे पासेआ औने आहले अजाबें थमां बचने आस्तै ते उसदी रैहमत हासल करने आस्तै पुकारदे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न ॥ 17 ॥

ते (सच्ची गल्ल एह ऐ जे) कुसै शख्स गी पता नेई जे इनें मोमिनै आस्तै उंदे कर्मै दे सिले च अक्खीं गी ठंड पाने आहली केहड़ी-केहड़ी चीजां छपालियै रक्खियां गेदियां न ॥ 18 ॥

क्या, जेहका शख्स मोमिन होऐ ओह ओहदे नेहा होई सकदा ऐ जेहका आज्ञाकारी नेई होऐ? ऐसे लोक कदें बी इक बरोबर नेई होई सकदे ॥ 19 ॥

حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ①

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا ②
إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ③

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ④

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا ⑤
وَمِمَّا زَقَّاهُمْ يَنْفِقُونَ ⑥

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ ⑦
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا ⑨
لَا يَسْتَوُونَ ⑩

ओह लोक जेहके ईमान ल्याए दे न ते उनें ओहदे मताबक कर्म कीते न उंदे रौहने आसतै उत्तम सुर्ग होडन। एह उंदे कर्म मताबक अतिथि-सत्कार होग ॥ 20 ॥

ते जेहके लोक आज्ञा थमां बाहर निकली गेदे न उनेंगी रौहने आसतै नरक मिलग। ओह जिसलै कदे ओहदे बिच्चा निकलने बारै इरादा करडन तां उसै च बापस भेजी दिते जाडन ते उनेंगी आखेआ जाग जे हून नरक दे उस अज्ञाब गी चक्खो जिसी तुस झूठ आखदे होंदे हे ॥ 21 ॥

ते उस औने आहले बड़दे अज्ञाब थमां पुज्ज अस (इस संसार दा) निक्का अज्ञाब बी उनेंगी चखागे तां जे ओह (खुदा पासै) परतोन (ते तोबा करन) ते आखरत दे अज्ञाब थमां बची जान ॥ 22 ॥

ते जिस शख्स गी उसदे रब्ब दियां आयतां चेता कराइयां जान, पर ओह फी बी उंदे थमां मूह फेरै तां उस शा बद्ध दूआ कुन जालम होई सकदा ऐ? यकीनन अस मुजरमें कनै बदला लैगे ॥ 23 ॥ (रुकू 2/15)

ते असें मूसा गी कताब दित्ती ही। इस लेई तूं बी इक कामिल कताब दे मिलने बारै शक्क नेई कर (दुबधा च नेई पौ) ते असें उस (कताबा) गी बनी इस्राईल आसतै हदायत बनाया हा ॥ 24 ॥

ते असें उंदे बिच्चा मुखिया/इमाम¹ बनाए हे जेहके सादे हुकम मताबक लोकें गी हदायतां

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٤﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ إِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا

1. यानी उनेंगी सुधारक बनाया ते उंदे पर वही नाज़ल कीती ही जे लोकें दा सुधार करो।

दिंदे हे, इस ब'जा कन्नै जे उनें धीरज¹ थमां कम्म लैता ते ओह साढ़ी आयतें पर पूरा भरोसा रखदे हे ॥ 25 ॥

तेरा रब्ब ते ओह ऐ जो उंदे (कलामे इलाही पुजाने आहलें ते उंदे बरोधियें) बश्कार क्यामत आहलै दिन ऐसी गल्लें बारै फैसला करग जिंदे बारै ओह मतभेद रखदे होंदे हे ॥ 26 ॥

क्या उनेंगी इस गल्ला थमां हदायत हासल नेई होई जे असें उंदे थमां पैहलें मते-हारे युगें दे लोकें दा सर्वनाश करी दिता हा ते हून एह लोक उंदे गै धरै चलदे-फिरदे न। यकीनन एहदे च बड़े-सारे नशान न, पर केह ओह सुनदे नेई? ॥ 27 ॥

क्या उनें दिक्खेआ नेई जे अस इक बंजर धरती पासै पानी कड़िढयै लेई जन्ने आं, फी ओहदे (पानी) राहें खेती उगाने आं जेहदे चा उंदे चौखर बी खंदे न ते ओह आपू बी खंदे न। क्या ओह दिखदे नेई ॥ 28 ॥

ते ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां दस्सो जे एह विजय² जेहदा तुस बर्णन करदे ओ, कदू होग? ॥ 29 ॥

صَبَرُوا ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٥﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٦﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْكِينَهُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ ۚ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا سَوَّيْنَا الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ ۚ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

1. यानी जदू कदें संसार च खराबी पैदा होई तां किश भले लोकें धर्म दी रक्खेआ ते अल्लाह दे सच्चे ग्रंथीं दा प्रचार शुरू कीता, पर जेहके लोक बुरी दशा च पुज्जी चुके दे हे उनें, उनें भले लोकें पर अत्याचार करना शुरू करी दित्ते, पर ओह अपनी शिक्षा दीक्षा ते प्रचार बगैरा दे नेक कर्मों च धीरज कन्नै डटे दे रेह ते उनें उंदे अत्याचार बरदास्त कीते। आखरकार अल्लाह नै उंदे उस बलिदान गी दिक्खियै उंदे पर वब्वी नाजल कीती ते उनेंगी उस युगें दा सुधारक नयुक्त करी दिता तां जे जेहका कम्म ओह पैहलें अपनी मरजी कन्नै करदे होंदे हे हून खुदा दी वब्वी मताबक करन।
2. इत्थें विजय दा मतलब इन्कार करने आहलें दे बिनाश दी ओह सूचना ऐ जिस दी चर्चा पैहलें होई चुकी ऐ जे क्यामत दे अजाब थमां पैहलें इस संसार च बी उनेंगी अजाब मिलग तां जे ओह नसीहत हासल करन। आयत 27 च आखेआ गोदा ऐ जे उंदे थमां पैहले लोकें दा बी सर्वनाश कीता गेआ हा। क्या एह उंदे थमां बी नसीहत हासल नेई करदे जे उंदी बारी बी औने आहली ऐ। उनें लोकें दा देश इनेंगी मिले दा ऐ तां उनें लोकें जनेह बुरे कर्म करने पर इनेंगी स'जा बी ते भोगनी पोग।

तू आखी दे जे उस विजय¹ आहलै रोज
इन्कार करने आहलें गो उंदा ईमान फायदा नेई
देग ते नां गै उनेंगी छिल्ल दिती जाग ॥ 30 ॥

قُلْ يَوْمَ الْقِيَامِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝

इस आस्तै तू उनेंगी छोड़ी दे ते (उंदे परिणाम
दा) इंतजार कर। ओह बी किश चिरै तक
अजै होर इंतजार करडन ॥ 31 ॥ (रुकू 3/
16)

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ إِلَهُمُ
مَّتَنَظَّرُونَ ۝

ooo

1. विजय दे मौकै ईमान आहने आहले लोक किश संसारक लाभ ते लेई लैंदे न मगर आखरत दे इनाम उनेंगी
घट्ट गै मिलदे न, सवाए इस दे जे जेकर ओह नेक कर्म च बड़े ज्यादा अगें बधी जान ते ईमान आहने
च चिर लाने दा कफ़ारा (प्राहचित) करी देन।

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ أَرْبَعٌ وَسَبْعُونَ آيَةً وَتِسْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-अहज़ाब

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरहत्तर आयतां ते नौ रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे नबी! अल्लाह आस्तै संयम धारण कर ते
इन्कार करने आहलें ते मुनाफिकें दी गल्ल नेई
मन्न। यकीनन अल्लाह बौहत जानने आह्ला
ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ②

ते सिर्फ उस वह्दी उप्पर चलो जो तेरे रब्ब
पासेआ तेरे पर तुआरी जंदी ऐ। अल्लाह थुआड़े
कर्मै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 3 ॥

وَاتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ③

ते अल्लाह पर भरोसा रक्ख ते अल्लाह
कारसाज होने दे नातै काफी ऐ ॥ 4 ॥

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ④

अल्लाह नै कुसै मनुक्खै दे सीन्ने च दो दिल
नेई बनाए ते नां गै थुआड़ी जनानियै दे जिनेंगी
तुस कदें माता आखी दिंदे ओ, थुआड़ी माता
बनाया ऐ ते नां थुआड़े ले-पालकें/मतबन्नै गी
थुआड़ा पुत्तर बनाया ऐ। एह सब थुआड़े मूहें
दियां गल्लां न ते अल्लाह गै सच्ची गल्ल
आखदा ऐ ते ऊऐ सिद्धा रस्ता दसदा ऐ
॥ 5 ॥

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ
وَمَا جَعَلَ أَرْوَاحَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ
مِنْهُمْ أَفْئِدَتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۚ
وَاللَّهُ يَفْقَهُ الْخَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ⑤

उनें ले-पालकें/मतबन्नै गी उंदे बब्बै दा पुत्तर
आखियै बुलाओ। एह अल्लाह दे लागै ज्यादा

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ

न्यांs संगत गल्ल ऐ ते जेकर तुसैं गी एह पता नेई जे उंदे बब्ब कु'न न, तां फी बी ओह थुआड़े धर्म भ्रास न ते धर्म मित्तर न ते जो तुस भुल्ल-भलैखै पैहलें करी चुके दे ओ ओहदे बारै तुंदे पर कोई पाप नेई, पर जिस गल्लै बारै थुआड़े दिल फैसला करी चुके दे होन (ओह स'जा दे काबल ऐ) ते अल्लाह (हर तोबा करने आहले आस्तै) बौहत बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

नबी मोमिनें थमां उंदी अपनी जानैं दी निसबत बी ज्यादा नेडै' ऐ ते उस दियां घरै-आहलियां (लाड़ियां) उंदियां मामां न। (नाता नेई रक्खने आहले) मोमिनें ते मुहाजिरें दी निसबत खून्ती पिशता नाता रक्खने आहले सरबंधी अल्लाह दी कताबा मताबक इक-दूए दे ज्यादा नेडै न। हां! अपने मित्तरें कनै थुआड़ा चंगा ब्यहार करना (चंगी गल्ल ऐ)। एह गल्ल कुरआन च लिखी जाई चुकी दी ऐ ॥ 7 ॥

ते (याद करो) जिसलै असैं नबियै बिच्चा उंदे जिम्मै लाई दी इक खास गल्लै दा बा'यदा लैता हा ते तेरे थमां बी (बा'यदा लैता हा) ते नूह ते इब्राहीम ते मूसा ते मर्यम दे पुत्तर ईसा थमां बी ते असैं उंदे सारें थमां इक

قَارِنُ لَمْ تَعْلَمُوا الْبَاءَ هُمْ فَأَحْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِنْ مَّا تَعَدَّتْ قُلُوبُكُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

النَّبِيِّ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

1. इस दा एह मतलब ऐ जे अपने सरबंधियें दियां जेहकियां गल्लां दस्सना मनासब नेई ते जेहकियां गल्लां छपैली रक्खना मनुक्खै आस्तै मनासब ऐ ओहदे थमां बी बद्ध नबी दे बारे च सोहगे रोहने दी जरूरत होंदी ऐ। इस्सै आस्तै अल्लाह नै नबी गी मोमिनें दा पिता ते उसदी धर्म-पलियें गी मामां करार दिते दा ऐ, की जे जेकर इस चाल्ली नबी ते उस दी धर्म-पलियें गी दूए मोमिनें थमां मता सम्मान नेई दिता जंदा तां जिनें गल्लें गी छपालना जरूरी हा ओह छपालियां नेई जंदियां ते जिनें गल्लें गी जाहर करना जरूरी हा ओह जाहर नेई होंदियां। इतिहास थमां सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी धर्म-पलियें थुआड़ी कुसै गल्लै गी नेई छपालेआ। इस आस्तै एहदा एह मतलब नेई जे नबी कोई पाप करदा हा जिसी छपालेआ जाना लोड़दा हा, बल्के असल मकसद एह होंदा ऐ जे जेकर नबी दे सारे कर्म दा पता उंदे अनुयायियें गी लगगी जा जेहके ओह अपने घरै च करदा हा जिनेंगी ओहदी धर्म-पलियें दे सिवा दूआ कोई नेई जानदा हा, तां अनुयायी उनें कर्म दा अनुसरण करने दी कोशिश करिये कश्टें च पेई जंदे।

पक्का' बा'यदा लैता हा। ॥ 8 ॥

तां जे अल्लाह सच्चे लोकें गी उंदी सचाई दे बारे च सुआल करै ते उसनै इन्कार करने आहलें आस्तै इक दर्दनाक अज़ाब तयार करिये रक्खे दा ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू 1/17)

हे मोमिनो! अल्लाह दी उस नैमत गी याद करो जो उसनै तुसेंगी उसलै प्रदान कीती जिसलै थुआड़े पर किश लश्कर चढ़ाई करी बैठे हे ते असें उंदे पासै इक हवा^२ भेजी ही ते नेहियां फौजां भेजियां हियां जेहकियां तुसें गी लभदियां नथियां ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली दिखदा ऐ ॥ 10 ॥

(हां! उस बेले गी याद करो) जिसलै जे थुआड़े दुश्मन थुआड़े पर उप्परा दा बी हल्ला बोल्ली बैठे हे ते ख'ल्ला दा बी आई गे हे ते जिसलै जे अक्खीं घबराट कन्नै फिरकी गेइयां हियां ते कलेजे मूहें च आई गे हे ते तुस अल्लाह दे बारे च केई चाल्लीं दे शकूकें च पेई गेदे हे ॥ 11 ॥

उस बेले मोमिन लोक इक बड्डे इस्तिहानै च पाई दिते गे हे ते ओह बुरी चाल्ली ल्हाई दिते गे हे ॥ 12 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै जे मुनाफ़िक्क लोक ते जिंदे दिलें च रोग हा,

لَيْسَ لِّلصّٰدِقِيْنَ عَنْ صَدِقِهِمْ وَاَعَدَّ
لِّلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝۹

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ اِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ رِيْحًا وَّجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۚ وَكَانَ
اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ۝۱۰

اِذْ جَاءَكُمْ وَّكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَاِذْ رَاغِبِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَتَطُنُّوْنَ بِاللّٰهِ طُنُوْنًا ۝۱۱

هٰۤالِكَ اَبْتُلِيَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَرَزِلُوْا زِلْزَالًا
شَدِيْدًا ۝۱۲

وَإِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ

1. इस वचन च सूर: 'आले इम्रान' दी आयत 82 आहलै पासै संकेत ऐ जे हर नबी गी उसदे बा'द च औने आहले नबी दा शुभ समाचार दिता गेआ हा। उसदी कौम आस्तै उस नबी पर ईमान आहनना जरूरी करार दिता गेआ हा।
2. एहदे च अहज़ाब नाँस दे युद्धे दा वर्णन ऐ, जिस दिन बैरी गी विजय हासल करने दा पूरा-पूरा भरोसा हा। ठीक उससै दिन तेज हवा चली ते रातीं बेलें बैरी दे कैप्पें च अग बुरखी गेई, जिसी अरब नवासी अशुभ मनदे हे। ऐसा दिक्खियै सारे सैना पति अपने साथियें गी लेइयै नस्सी गे ते मुसलमान उंदे हमले थमां बची गे।

आखन लगी पे हे जे अल्लाह ते उसदे रसूल नै साढ़े कन्नै सिर्फ़ इक झूठा बा'यदा कीता हा ॥ 13 ॥

ते जिसलै जे उंदे बिच्चा इक गरोह एह बी गलान लगी पेआ हा जे हे मदीना आहलेओ! हून थुआड़े आस्तै कोई ठकाना नेई ऐ। इस आस्तै (इस्लाम धर्म दा) इन्कार करी देओ ते उंदे बिच्चा इक गरोह नबी थमां अजाजत मंगन लगी पेआ हा ते गलान लगी पेआ हा जे साढ़े घर बैरी दी मारा हेठ न, हालांकि ओह घर बी मारा हेठ नेई हे। ओह लोक सिर्फ़ नस्सी जाने दा मन बनाऽ करदे हे ॥ 14 ॥

ते जेकर मदीना दी बक्ख-बक्ख दिशाएं थमां उंदे पर फौजां चढ़ाई करी देन ते फौ उंदे (इन्कार करने आहलें) पासेआ इस्लाम धर्म गी त्यागने दी मांग कीती जा तां एह जरूर उंदी इस मांग गी मन्नी लैडन, पर ओह एहदे बा'द ओहदे (मदीने) च थोढ़ा चिर गै रेही सकडन¹ ॥ 15 ॥

ते (सच्च एह ऐ जे) इस शा पैहलें उनें (मुनाफ़िक्कें) अल्लाह कन्नै बचन (ऐहद) कीता हा जे ओह कदें बी पिट्ठ नेई फेरडन (ते अटल रौहडन) ते अल्लाह कन्नै कीते गेदे बचन बारै जरूर सुआल कीता जाग ॥ 16 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे जेकर तुस मौती शा जां खून-खराबे शा नसगे ओ तां थुआड़ा नस्सना तुसेंगी कदें बी फायदे नेई देग ते इस सूरत च तुस कोई बी फायदा नेई लेई सकगे ओ² ॥ 17 ॥

فُلُوبِهِمْ مَّرْصُصٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
إِلَّا غُرُورًا ۝

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا
مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ
مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ ۖ
وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ۝

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ
سَبَّلُوا الْفِتْنَةَ لَا تَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا
إِلَّا يَسِيرًا ۝

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
لَا يُولُونِ الْأَدْبَارَ ۖ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ
مَسْئُولًا ۝

قُلْ إِن يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُمْ
مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تَمْتَمُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

1. इस्लाम धर्म छोड़ी देने पर बी इन्कार करने आहले लोक उंदा पिंड नेई छोड़डन उंदी (खलासी नेई करडन), की जे उंदे दिलें च मुसलमान खुआने आहले हर शख्स दे बारे च बैर ते जैहर भरे दा ऐ, भामें ओह मुसलमान सिर्फ़ नाऽ दा गै होऐ।
2. यानी जेकर तुस नसगे ओ तां इन्कार करने आहले लोक थुआड़ा खून करी देडन जां अल्लाह तौले गै इस्लाम गी बिजयी बनाई देग ते मुसलमान तुसें गी स'जा देडन जियां के अगली आयत थमां साफ पता लगदा ऐ।

तू आखी दे जे जेकर ओह तुसेंगी स'जा देना चाह तां कु'न ऐ जेहका तुसेंगी अल्लाह दी पकड़ थमां बचाग? जां जेकर ओह थुआड़े पर रहम करना चाह (तां कु'न तुसेंगी उस थमां बंचत करी सकदा ऐ?) ओह अल्लाह दे सिवा अपने आस्तै नां कोई सच्चा दोस्त पाडन ते नां कोई मददगार (यानी जिसलै बी कम्म औग, खुदा मै औग) ॥ 18 ॥

अल्लाह उनें लोकें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ जेहके तुंदे बिच्चा दूएंगी (जिहाद राहें) पिच्छें हटांदे हे। ते अपने भ्राएं कनै आखदे हे जे साढ़े पासै आओ (ते जिहाद च शामिल नेई होओ) ते ओह आपू बी बैरी कनै बिल्कुल जंग नथे करदे ॥ 19 ॥

ओह थुआड़े बारे च बौहत कंजूसी करने आहले न (यानी ओह कदं बी नेई चाहदे जे तुसें गी कोई चंगा सिला थोऐ) ते जिसलै उंदे पर कोई भैऽ दा समां आवै (साया मंडरा) तां तू उनेंगी दिखगा जे ओह तेरे पासै इस चाल्ली दिखदे न जे उंदी अक्खीं दे डेहले भलेआं उस मनुक्खै दी अक्खीं आंगर फिरा करदे होंदे न जेहका मंडली पर टकाए दा होऐ, फी जिसलै खौफ दा समां बीती जंदा ऐ तां तेरे पर (तलोआरी आंगर कट्टी देने आहली) जबान चलांदे न। ओह हर भलाई दे बारे च कन्जूसी थमां कम्म लेंदे न। (जे ओह तुसें गी नेई थोऐ)। एह लोक असल च ईमान ल्याए दे मै नेई हे। इस आस्तै अल्लाह नै उंदी (इस्लाम दे बरुद्ध) सारी कोशशां नकाम करी दितियां ते अल्लाह आस्तै एह गल्ल असान ही ॥ 20 ॥

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ۝

قَدْ عَلِمَ اللَّهُ الْمُعَوقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ
الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ
رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ
كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا
ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِالنِّسَةِ حِدَادٍ
أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
فَأَحْظَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

ते एह् लोक ते हून बी इयै आस लाई बैठे दे न जे काश अजें बैरी दियां फौजां उठी नेई गेदियां होन, हालांके (इन्कार करने आहलें दी) फौज बापस परतोई आवै तां (उंदे परती औने पर खुशी दी बजाए) एह् लोक चाह्डन जे काश! ओह् जंगली लोकें च बास करा करदे होंदे (ते हे मोमिनो!) थुआड़े बारे च (लोकें थमां) पुच्छ-गिच्छ करा करदे होंदे' ते जेकर एह् (जरूरतै मौकै) थुआड़े कनै रौहदे तां बी थुआड़े हक्क च कदें बी नेई लड़दे ॥ 21 ॥ (रुकू 2/18)

थुआड़े आस्तै (यानी ऐसे लोकें आस्तै) जेहके अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े कनै मिलने दी मेद रखदे न ते अल्लाह दा बड़ा जिकर करदे न। अल्लाह दे रसूल च इक बाँहत अच्छा नमूना (आदर्श) ऐ (जिसदा उनें अनुसरण करना लोड़दा) ॥ 22 ॥

इस आस्तै (दिकखो) जिसलै सच्चे मोमिनें हमलाआवर लश्करें गी दिकखेआ तां गलाया जे एह् ते ऊऐ (लश्कर)² न जिंदा अल्लाह ते उसदे रसूल नै साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते अल्लाह ते उसदे रसूल नै बिल्कुल सच्च गलाया हा ते इस घटना नै उनेंगी ईमान ते आज्ञा पालन करने च होर बी बधाया (कमजोर नेई कीता) ॥ 23 ॥

इनें मोमिनें बिच्च किश लोक नेह न जिनें उस बा'यदे गी जेहका उनें अल्लाह कनै कीता हा, सच्चा करी दिता। ते किश ते ऐसे न जिनें अपने इरादे गी पूरा करी दिता (यानी लड़दे-

يَحْسِبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا^١ وَإِنْ
يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ
فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ^٢
وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا^٣ ۝

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا^٤

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا
هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ^٥ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا
وَسُلَيْمًا^٦

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا
اللَّهِ عَلَيْهِ^٧ فَمِنْهُمْ مَّنْ قُضِيَ نَحْبُهُ

1. यानी ओह लोकें थमां पुच्छा करदे होंदे जे मुसलमान अजें जीदे न जां उंदा सर्वनाश होई चुके दा ऐ।
2. कुरआन करीम च अहज़ाब (संयुक्त दलें) दे हमला करने दी सूचना पैहलें थमां गै दिती जाई चुकी दी हो।
दिकखो सूर: क्रमर आयत 46 ते सूर: साद आयत 12, इत्थें उससे हमले बारे संकेत दिता गेदा ऐ।

लड़दे मरोई गे) ते उंदे बिच्चा किश ऐसे बी हैं जेहके अजें बलगा करदे न ते अपने इरादे च कोई कमजोरी जां तबदीली नेई औन दित्ती ॥ 24 ॥

इस दा परिणाम एह होग जे अल्लाह ऐसे सच्चे लोकें गी उंदी सचाई दा बदला देग ते जेकर चाहग तां मुनाफिकें गी अज़ाब देग। जां उंदे पर रैहम करग ते अल्लाह यकीनन बौहत बख़शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 25 ॥

ते (सचाई एह ऐ जे) अल्लाह नै इन्कार करने आहलें गी उंदे गुस्से समेत (मदीना थमां) बापस परताई दित्ता ते कुसै चाल्ली दा फायदा उनेंगी नेई पुज्जा, ते अल्लाह नै मोमिनें पासेआ आपूं लड़ाई कीती ते अल्लाह बौहत ताकतवर (ते) ग़ालिब ऐ ॥ 26 ॥

ते उस (अल्लाह) नै उनें (क़ताब आहलें) गी जिनें उंदी (हमलाआवर मुश्रिकें दी) मदद कीती ही, अपने किलें थमां उतारी (कड़्ही) दित्ता ते उंदे दिलें च थुआड़ी धाक बठाई दित्ती। इत्थें तक जे तुस उंदे बिच्चा इक हिस्से दा खून करने ते इक हिस्से गी बंदी बनाने च सफल होई गे ॥ 27 ॥

ते उंदी जमीनें, उंदे घरें ते उंदे माल-सबाब दा तुसें गी बारस बनाई दित्ता ते उस धरती दा बी, जेहदे पर अजें थुआड़े पैर¹ नेई पे, ते अल्लाह हर गल्ल करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 3/19)

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَأْلُوا حَرًّا ۖ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ۖ فَرَبَقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطْطُوهَا ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

1. यानी खैबर दा खेत। इत्थें एह भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ जे खैबर गी मुसलमान जीती लैडन, फी इयां गै होआ।

हे नबी! अपनी धर्म-पत्नियों की आख जे जेकर तुस दुनियां ते उसदी शोभा चांहदियां ओ तां आओ अ'ऊं तुसें की किश संसारक समान देई दिन्ना ते तुसेंगी चंगी नेक नीती कनै बिदा करना (बरधान्ना) ॥ 29 ॥

ते जेकर तुस अल्लाह, उस दे रसूल ते आखरत दी जिंदगी दा घर चांहदियां ओ तां अल्लाह नै तुंदे बिच्चा पूरी चाल्ली इस्लाम पर कायम रौहने आहलिये आस्तै बौहत बड्डा इनाम सोची रखे दा ऐ ॥ 30 ॥

हे नबी दी धर्म-पत्नियो! जेकर तुंदे बिच्चा कोई उत्तम ईमान दे खलाफ गल्ल' करै, तां उसदी स'जा दूनी करी दिती जाग। ते एह गल्ल अल्लाह आस्तै बड़ी सखल्ली ऐ ॥ 31 ॥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا فَأْتَالَيْنَ أَمَتَّعَنَّ وَأَسْرَحَنَّ سَرَّاحًا جَمِيلًا ۝

وَأِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسَنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

يُنْسَاءُ النَّبِيُّ مِنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُصْعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

1. मूल शब्द 'फ़ाहिशः' उस बुरे कर्म की आखदे न जेहदी बुराई लब्धै। की जे नबी दी धर्म-पत्नियें की उत्तम थमां उत्तम कर्म करने दी शिक्षा दिती गेदी ऐ इस आस्तै जेकर उंदे कशा कोई नेहा कम्म होई जा जेहका उत्तम दर्जे दी नेकी ते नेई, पर इक सधारण जनेही नेकी ऐ तां बी अरबी भाशा दे मुहावरे च उसी 'फ़ाहिशः' आखेआ जाग।

के तुंदे बिच्चा जेहकी कोई अल्लाह दी ते उसदे रसूल दी फरमांबरदारी करग ते उस (फरमांबरदारी दी शान) दे मताबक कर्म बी करग तां अस उसी इनाम बी दुगना देगे ते असें हर ऐसी (धर्म-पत्नी) आस्तै इज्जत दी रोजी त्यार कीती दी ऐ ॥ 32 ॥

हे नबी दी धर्म पत्नियो! जेकर तुस अपने मकाम समझो तां तुस आम जनानियें आंगर नेई ओ! इस आस्तै चापी-चापी (नाज-नखरें कनै) गल्ल नेई करा करो। ऐसा नेई होऐ जे जिसदे दिलै च रोग (विकार) होऐ ओह थुआड़े बारै कोई बुरा बिचार करी लै ते म्हेशां लोकेँ गी नेक गल्लां आखा (सलाह देआ) करो ॥ 33 ॥

ते अपने-घरें बेही र'वा करो ते पुराने समें दी अज्ञानता (दे रीति-रिवाजे) मताबक अपनी सुंदरता (पराए लोकेँ सामनै) जाहर नेई करा करो ते नमाज़ गी (शर्तेँ मताबक) पढ़ा करो। ते ज़कात देआ करो। ते अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करा करो। हे नबी दे कटुंबी जनो! अल्लाह तुंदे बिच्चा हर चाल्ली दी गंदगी गी दूर करना चांहदा ऐ ते तुसेंगी पूरी चाल्ली पबित्तर करना चांहदा ऐ ॥ 34 ॥

ते थुआड़ै घरै च अल्लाह दी जो आयतां ते हिक्मत दियां गल्लां पढ़ियां सुनाइयां जंदितां न उनेंगी चेता रक्खो। अल्लाह बौहत मेहर करने आहला (ते) खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 35 ॥

(रुकू 4/1)

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْ لَدُنِّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ
وَتَعْمَلْ صَالِحًا تُوْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۖ
وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ نَسْتَنْ كَا حِدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ
أَقْبَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ
الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ
الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ
الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرَنَّ مَا يَشَاءُ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ
وَالْحُكْمِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ طَئِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنَاتِ وَالْقَنَاتِ
وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ
وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّالِمِينَ
وَالصَّالِمَاتِ وَالْحَفِظِينَ وَالْحَفِظَاتِ قُرُوجَهُمْ
وَالْحَفِظَاتِ وَالذَّكِرِينَ اللَّهُ كَثِيرًا
وَالذَّكِرَاتِ ۚ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

यकीनन कामिल मुसलमान मर्द ते कामिल
मुसलमान जनानियां ते कामिल मोमिन मर्द
ते कामिल मोमिन जनानियां ते कामिल
फरमांबरदार मर्द ते कामिल फरमांबरदार
जनानियां ते कामिल सच्च बोलने आहले
मर्द ते कामिल सच्च बोलने आहलियां
जनानियां ते कामिल सबर करने आहले
मर्द ते कामिल सबर करने आहलियां
जनानियां ते कामिल लहीमगी दस्सने आहले
मर्द ते कामिल लहीमगी दस्सने आहलियां
जनानियां ते कामिल दान करने आहले मर्द
ते कामिल दान करने आहलियां जनानियां
ते कामिल रोजा रक्खने आहले मर्द ते
कामिल रोजा रक्खने आहलियां जनानियां
ते अपने गुप्त अंगें दी पूरी चाल्ली पहाजत
करने आहले मर्द ते अपने गुप्त अंगें दी
पूरी चाल्ली पहाजत करने आहलियां
जनानियां ते अल्लाह दा ज्यादा जिकर करने
आहले मर्द ते अल्लाह दा ज्यादा जिकर
करने आहलियां जनानियां इंदे सारें आस्तै
अल्लाह नै बख्शिश दा समान ते बौहत
बड़ा इनाम तयार करियै रक्खे दा ऐ ॥ 36 ॥

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى
اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۚ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ۝

ते कुसै मोमिन मर्द जां मोमिन औरत आस्तै
जायज नेई जे जिसलै अल्लाह ते उस दा
रसूल कुसै गल्लै बारै फैसला करी देन तां
ओह (फी बी) अपने मामले दा अपनी
मरजी कनै फैसला करन ते जो कोई
अल्लाह ते उसदे रसूल दी ना-फरमानी
करदा ऐ, ओह खु 'ल्ली-खु 'ल्ली गुमराही
च पेई जंदा ऐ ॥ 37 ॥

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ
وَاتَّقِ اللَّهَ وَتَخْفِ فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ

ते (हे नबी! याद कर) जिसलै तू उस
शख्स गी जिस पर अल्लाह नै ते तोह
उपकार कीता हा, आखदा हा जे अपनी
जनानी गी रोकी रक्ख (ते तलाक नेई दे)

ते अल्लाह दा तक्रवा (संयम) अखत्यार कर ते तू अपने दिलै च ओह गल्ल छपाला दा हा जिसगी अल्लाह जाहर करने आहला हा। ते तू लोकें शा डरदा हा, हालांके अल्लाह ज्यादा हक्कदार ऐ जे तू उस थमां डरै। ते जिसलै जैद नै उस(जनानी) दे बारै अपनी खुआहश पूरी करी लैती (यानी तलाक देई दिता) असें उस(जनानी) दा तेरे कनै ब्याह करी दिता तां जे मोमिनें दे दिलें च अपने ले-पालकें (मतबन्नै) दी जनानियें कनै नकाह करने दै बारै उनेंगी तलाक थोई जाने दी सूरत च कोई मलाल नैई र'वै ते खुदा दा फैसला जरूर पूरा होइयै रौहना हा ॥ 38 ॥

अल्लाह नै जेहका कम्म पूरा करना नबी दे जिम्मे लाए दा ऐ, उसदे बारै च ओहदा कोई दोश नैई। इयै रीति अल्लाह नै पैहले लोकें च प्रचलत करी रक्खी दी ही ते अल्लाह दा हुकम ते पूरा होइयै गै रौहने आहला ऐ (उसी कोई टलाई नैई सकदा) ॥ 39 ॥

(इयै रीति पैहले नबियें च प्रचलत ही) जो अल्लाह दा संदेश लोकें तक पजांदे हे ते उस्सै थमां डरदे हे ते अल्लाह दे सिवा कुसै दूए थमां नैई डरदे हे ते (कर्म दा) लेखा लैने आस्तै अल्लाह काफी ऐ ॥ 40 ॥

नां मुहम्मद तुंदे बिच्चा कुसै मर्द दे प्यो हे नां हैन (नां होडन) पर अल्लाह दे रसूल न, बल्के

مُبْدِيهِ وَيَتَخَمَّى النَّاسَ ۚ وَاللَّهُ أَخْوَأُنْ تَخْشَهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا يَكِّي لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۖ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ ۖ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ۝

الَّذِينَ يَبِغُغُونَ رَسُولَ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ

1. हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी पता लगगी गोआ हा जे हजरत जैद अपनी पत्नी जैनब गी तलाक देना चांहे दे न। तुस इस गल्ला गी गुप्त रक्खियै हजरत जैद गी समझादे हे तां जे लोकें गी ठोकर नैई लग्गै जे इक अच्छे खानदान दी कुड़ी दा ब्याह अजाद कीते गेदे इक दास कनै करियै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कोई चंगा कम्म नैई कीता, बल्के फसाद ते दंगे दा रस्ता खोहली दिता ऐ ।

(एहदे शा बी बद्ध) नबियें दी मोहर न ते अल्लाह हर इक गल्लै गी भलेआं जानदा ऐ॥ 41॥ (रुकू 5/2)

हे मोमिनो! अल्लाह गी बौहत(हर बेलै) चेता करा करो॥ 42॥

ते बडलै ते संजा उसदी स्तुति करा करो॥ 43॥

ऊऐ ऐ जेहका तुंदे पर अपने पासेआ मेहर करदा ऐ ते उसदे फ़रिश्ते बी तुसंगी अशीबांद दिंदे न तां जे ओह तुसंगी न्हरे थमां कडिहयै लोई आहले पासै लेई जा ते ओह मोमिनें पर बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 44॥

وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۖ

وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا

كَثِيرًا ۝

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ

يُخْرِجُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ

بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝

1. अर्थात् थुआड़े प्रमाणित करने ते थुआड़ी शिक्षा दी गुआही दे बिना नुबुव्वत जां विलायत यानी भक्ति पद ते ईश मैत्री दे गौरवपूर्ण थाहरै तक कोई आदमी नई पुज्जी सकदा। किश विद्वानें नबियें दी मोहर दे थाहरै पर इस दा अर्थ आखरी नबी कीते दा ऐ, पर एहदे कनै बी साढ़े अर्थ पर कोई फर्क नई पौदा। थुहाड़े मेराज (सीबी यानी क्रम) गी सामनै रक्खेआ जा तां नबियें दा स्थान मुस्तफा अहमद बिन हम्बल दे मताबक इयां ऐ -

सिद्रतुल् मुतहा	हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.
सतमां अकाश	हजरत इब्राहीम
छेमां अकाश	हजरत मूसा
पंजमां अकाश	हजरत हारून
चौथा अकाश	हजरत इद्रीस
त्रीया अकाश	हजरत यूसुफ
दूआ अकाश	हजरत ईसा ते हजरत यहया
पैह्ला अकाश	हजरत आदम

प्रिथ्वी बासी

इस क्रम गी दिखचै तां जेहका प्रिथ्वी बासियें दे थाहरै पर खड्डोग ओहदी नजर सारें थमां पैहलें हजरत आदम पर पौग ते सारें थमां अखीर च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर। आखो जे सारे नबियें थमां खीरले नबी ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी मन्ग।

इसदे अलावा जेकर उस हदीस पर बिचार करचै जे हजरत आदम अजें पैदा बी नई होए दे हे तां बी अ'क "खातमुनबीय्यीन" हा तां बी नबियें दी बंशावली च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी पदवी दी द्रिस्टी कनै सर्वोत्तम स्थान प्राप्त हा। इस आसतै जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मेराज (क्रम) च सारें थमां उप्पर गे तां मुहम्मदी पद दा गै नुबुव्वत दा आखरी चरण बनेआ। इस चाली बी ऊऐ अर्थ ठीक रेहा जेहका असें कीते दा ऐ। यानी खतने नुबुव्वत (आखरी नबी) दा एह अर्थ ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा पद सारे नबियें थमां सर्वश्रेष्ठ ऐ।

जिसलै ओह ओहदे कनै मिलडन तां उनेंगी दुआऽ/अशीर्वाद दा तोहफा सलामती' दी शक्ती च मिलग ते ओह उंदे आस्तै इक इज्जत आह्ला सिला त्यार करग ॥ 45 ॥

हे नबी ! असें तुगी इस हालत च भेजेआ ऐ जे तू (दुनियां दा) नगरान² बी ऐं (मोमिनें गी) खुशखबरी देने आह्ला बी ऐं ते (काफरे गी) डराने आह्ला बी ऐं ॥ 46 ॥

ते अल्लाह दे हुकम कनै ओहदी बक्खी बुलाने आह्ला ते इक चमकै करदा सूरज³ बनाइयै भेजेआ ऐ ॥ 47 ॥

ते मोमिनें गी शुभ-समाचार देई दे जे उनेंगी अल्लाह पासेआ इक बौहत बड्डा इनाम (तोहफा) मिलग ॥ 48 ॥

ते इन्कार करने आहलें ते मुनाफिके दी गल्ल कदें नेई मन्न ते उंदे दुख देने पासे ध्यान नेई दे ते अल्लाह पर भरोसा रक्ख ते अल्लाह कम्म बनाने आस्तै काफ़ी ऐ ॥ 49 ॥

हे ईमान ल्यौने (अपनाने) आहलेओ ! जिसलै तुस मोमिन जानिनियें कनै ब्याह करो, फी जेकर उनेंगी छूहने थमां पैहलें गै तलाक देई देओ तां तुसेंगी एह हक्क नेई जे उंदे थमां इद्दत दी मंग करो। इस आस्तै चाही दा ऐ

تَجِيئُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۖ وَاعَدَ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ۝

وَلَا تَطْعَمِ الْكُفْرَيْنِ وَالْمُفْسِقِينَ وَدَعِ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا ۚ

1. इसदा अर्थ एह ऐ जे जिसलै मोमिन लोक मरने दे बा'द उठडन तां उंदी तसल्ली आस्तै खुदा पासेआ उनेंगी सलाम भेजेआ जाग(यानी सलामती दा संदेश) ते उस लफ्जी सलाम गी साकार रूप देने आस्तै उंदे(मोमिनें) आस्तै आदर-सत्कार आहले समान त्यार कीते जाडन।
2. नगरान दा एह अर्थ नेई जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अपने समे दे लोकें पर दरोगा दे रूप च नयुक्त कीते गेदे न। पवित्र कुरआन च लिखे दा ऐ जे तुगी कुसै पर दरोगा नयुक्त नेई कीता गेआ। इत्थें सिर्फ एह अर्थ ऐ जे तू आदर्श रूप च उंदा नगरान होग्या, जबरन नेई।
3. इस थाहरा पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा नांउ रोशनी करने आह्ला दीय्या जां सूरज रक्खेआ गेआ ऐ अर्थात थुआड़े प्रकाश कनै प्रकाशत होइयै केई लोक त्यार होंदे रोहडन जेहके दुनियां गी प्रकाशत करदे रोहडन जियां चन्न सूरज थमां प्रकाश लेइयै न्हरे गी दूर करी दिंदा ऐ।

जे उनेंगी दुनियाबी फायदा पुजाओ ते अच्छा ब्यहार करदे होई उनेंगी बिदा करो ॥ 50 ॥

हे नबी! तेरी मजूदा पत्नियें बिच्चा ओह जिनेंगी तू उंदा हक्क महर¹ देई दिते दा ऐ, असें तेरे आस्तै जायज करी दितियां न। इसै चाल्ली आईदा² आस्तै ओह जनानियां जिंदे मालक तेरे सजे हत्थ होए दे न जिनेंगी अल्लाह युद्ध³ परेंत तेरे अधिकार च (अधीन) ल्याया ऐ ते इसै चाल्ली तेरे चाचे दियां धीयां, ते तेरी बूआ दियां धीयां ते तेरे मामें दियां धीयां ते तेरी मासियें दियां धीयां, जिनें तेरे कनै हिजरत कीती ऐ ते ऐसी मोमिन जनानी बी जिसनै अपने आपै गी नबी आस्तै समर्पत करी दिता, पर शर्त एह ऐ जे नबी पर उस कनै ब्याह करने दा इरादा करै⁴ एह हुकम⁵ खास तौर पर तेरे गै आस्तै ऐ, दूए मोमिन⁶ आस्तै नेई। असें उंदे पर(मुसलमानें पर) उंदी पत्नियें

فَمَتَّحُوهُنَّ وَسِرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ
الَّتِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ
عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ
وَبَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ
وَأُمَّرَاءَ مَوْلَاكَ إِن وَهَبْتَ نَفْسًا لِلَّهِ
إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ
مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا
عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ

1. पत्नियां ते सारें आस्तै जायज गै होंदियां न, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी पत्नियें दा उल्लेख इस आस्तै कीता ऐ जे इसै सूर: दी आयत 29 च आखेआ गोदा ऐ जे हे धर्म-पत्नियो! जेकर थुआड़े दिलें च संसारक लाह(फायदे) लैने दी इच्छा होऐ तां अऊं तुसेंगी माया देइयें बिदा करी दिनां। इस लैई इस गल्ला दा फैसला होना हा। इसदे बा'द कुसै बी पत्नी नै नेई गलाया जे मिगी माया देइयें छोड़ी दिता जा। जिस थमां पता लगदा ऐ जे उंदे सारियें दे दिलें च धर्म कनै प्रेम हा ते दुनियाबी माया दी इच्छा नेई हो। इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे उनें अपने दिलें च माया छोड़ी देने ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै रौहने दा फैसला करी लैता हा। इस आस्तै ओह हर चाल्ली जायज हियां।
2. एह सिर्फ इक आज्ञा ऐ आदेश नेई। फी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै इस आज्ञा थमां कदें लाह नेई लैता। इस आयत च सिर्फ उनें जनानियें दा जिकर ऐ जेहकियां युद्ध³ मौकें लड़ाई दे मदान च पकाड़ियां जान। सधारण जनानियें पर एह आदेश लागू नेई होंदा।
3. पवित्तर कुरआन दी इस आयत थमां स्पष्ट होंदा ऐ जे एह आदेश सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आस्तै नेई बरके सारे नबियें आस्तै ऐ चाहे एह पैहलके समे दे होन जां भविष्य च होने आहले होन। सधारण मुसलमानें आस्तै एह आदेश नेई।
4. हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै नेही कुसै जनानी कनै ब्याह नेई कीता। एह सारियां गल्लां आदेश दे रूपै च नेई न। इस आस्तै बरोधियें दा एह आरोप ठीक नेई जे तुसें एह आदेश अपने आस्तै उतारी लैता ऐ। असल च तुसें इनें हुकम गी कदें नेई अपनाया। इसदे अलावा आयत 3 थमां स्पष्ट होंदा ऐ जे एह आदेश सिर्फ किश पत्नियें दे बारे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे पवित्तर बिचार गी ब्यक्त करने आस्तै न नां के थुहाड़े आस्तै कोई चेची राह खोहलने आस्तै।

ते उंदी दासियें दे बारे च जेहकी गल्ल जरूरी
ठरहाई दी ऐ उसी चंगी चाल्ली जानने आं।
तां जे तेरे पर कोई नजायज प्रतिबंध नेई र'वै।
ते अल्लाह बौहत बख्शाने आह्ला(ते) बार-
बार कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 51 ॥

तू उनें पलियें बिच्चा जिसी चाहैं बक्ख' रक्ख
ते जिसी चाहैं अपनै कश रक्ख ते उनें पलियें
बिच्चा जिनेंगी तोह (कुसै थाहर) अलग करी
दिते दा ऐ कुसै गी अपने कश लेई आमें तां
तेरे पर कोई दोश नेई। एह ब्यहार इस गल्ला
दे लागै ऐ जे उंदियां अक्खां ठंढियां होन ते
ओह चैता नेई करन ते जे किश तोह उनेंगी
दिता' ऐ ओहदे पर सारियें दियां सारियां खुश
होई जान ते अल्लाह थुहाड़े दिलैं दियां गल्लां
जानदा ऐ ते ओह बौहत जानने आह्ला ते
बड़ी सूझ-बूझ थमां कम्म लैने आह्ला
ऐ ॥ 52 ॥

एहदे बा 'द तेरे' आस्तै इंदे सिवा दूइयां जनानियां
जायज नेई ते नां एह जायज ऐ जे तू इनें
पलियें गी बदलियै दूई पलियें कन्नै ब्याह

أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونُ عَلَيْكَ حَرَجٌ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

تَرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ
مَنْ تَشَاءُ ۖ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ وَمَنْ عَزَلْتَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ
أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ
بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلَّهُنَّ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
فِي قُلُوبِكُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ۝

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ
بَيْنَهُنَّ مِنْ أَرْوَاحٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ

1. इससँ सूर: दी आयत 29 च आखेआ गेदा ऐ जे पलियो! जेकर तुसेंगी इस्लाम दी निसबत संसारक माया हासल करने दा बचार चंगा लगदा होऐ तां अ'ऊं तुसेंगी संसारक धन देइवै बिदा करी दिना पर इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे पलियें मौन रेहियै एह निरना लेता जे ओह संसारक माया दी निसबत धर्म गी प्रधानता दिंदियां न, पर पति गी बी ते एह हक्क होना लोड़दा जे जेकर ओह कुसै पत्नी गी माया-मोह आहली समझै तां उसी तलाक देई देऐ। इस आस्तै इनें दौनै आयतें दा बिशे इक गै ऐ। इस आयत दे बा'द कुसै जनानी दा तलाक नेई होआ। सूर: अहज़ाब दी आयत 51 थमां सिद्ध होंदा ऐ जे थुहाड़ी कुसै पत्नी नै माया गी धर्म पर प्रधानता नेई दिती, ते तुसै बी इस आयत दे बा'द कुसै पत्नी गी तलाक नेई दिता। थुहाड़ा बी इयै फैसला हा जे जेकर अल्लाह नै मिगी तलाक देने दा अधिकार देई दिता ऐ, फी बी इनें पलियें इक उच्च आदर्श दस्सेआ ऐ। इस आस्तै मैं इनें पलियें बारै तलाक दा अधिकार नेई बरतना चाही दा।
2. हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दियां पलियां थुआड़े ब्यहार थमां बाकफ हियां। जिसलै अल्लाह नै थुहाड़े पर एह गल्ल छोड़ी दिती तां ओह खुश होई गेइयां जे हून जे किश होग ठीक गै होग।
3. इसदा अर्थ एह ऐ जे उप्पर दस्सी गेदी जनानियें गी छोड़ियै कोई दूई जनानी तेरे आस्तै जायज नेई। यानी हिज़रत करने आह्ला रिश्तेदार जायज जनानियें बिच्चा बी कुसै कन्नै ब्याह करी सकदा ऐ, पर इंदे सिवा होर कुसै कन्नै नेई। इस चाल्ली आदेश दा खेतर सीमत करी दिता गेदा ऐ। एह सिर्फ इक इजाजत ही। एहदे थमां हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कदं लाह नेई लेता।

करें, भामें तुगी उंदी खूबसूरती किन्नी गै शैल लगै, सिवाए उनें जनानिये दे जिंदे मालक तेरे सज्जे हल्थ होई चुके दे न ते अल्लाह हर इक गल्लै दा नरीक्षक ऐ ॥ 53 ॥ (रुकू 6/3)

हे भोमिनो ! तुस नबी दे घर खाने पर सद्दे जाने दे सिवा कदें बी प्रवेश नई करा करो ते नां गै रसोऽ त्यार होने दी बलगाई च बेही र'वा करो ते नां गै गल्लां करने दे सोरकै च बेही' र'वा करो। हां जिसलै तुसें गी सद्देआ जा तां जरूर उठी जा करो। फी जिसलै खाना खाई लै करो तां अपने घरें गी उठी^१ जा करो। एह गल्ल (फजूल बेही रौहना जां समे थमां पैहलें पुज्जी जाना) रसूल गी तकलीफ पजांदी ऐ, पर ओह थुहाड़ी भावनें गी ध्याना च रखदे होई तुसें गी रोकने च संकोच करदा हा, पर अल्लाह सच्ची गल्ल आखने थमां नई झकदा ते जिसलै तुस उंदे (रसूल दियें पलियें) थमां कोई घरेलू चीज मंगो तां पड़दे दे पिच्छुआं मंगा करो। एह गल्ल थुआड़े दिलें ते उंदे दिलें आसतै बेहतर ऐ ते अल्लाह दे रसूल गी तकलीफ देना थुआड़े आसतै ठीक नई ते नां गै एह ठीक ऐ जे तुस इसदे बा'द कदें उसदी धर्म-पलियें कनै ब्याह करो, की जे अल्लाह दे फैसले मताबक एह गल्ल बौहत बुरी ऐ ॥ 54 ॥

إِلَّا مَا مَكَتْ يَمِينُكَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرٍ إِنَّهُ ۖ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْسِنِينَ لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيُّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ ۖ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۚ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ۚ ذَٰلِكُمْ أَظْهَرُ لِقَوْلِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِحُوا زُوجَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

1. यानी टैमै सिर रसूल दे घर औना -जाना चाही दा तां जे उंदा समां बरबाद नई होऐ।
2. इसदा एह मतलब नई जे सिर्फ रसूल दे घर बिना आज्ञा भोजन आसतै नई जा करो, की जे दूए थाहरें पर बर्णत ऐ जे हर मुसलमान दे घर बिना आज्ञा प्रवेश करना बरजत ऐ। इस आसतै इत्थें एह संकेत कीता गेदा ऐ जे चुंके कुर'आन मजीद दे मताबक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मुसलमानेन दे आध्यात्मक पिता न ते थुआड़ी पलियां उंदी मामां न। इस आसतै इस थमां एह गल्ल निकलदी ही जे रसूल दे घर बिना अजाजत दे प्रवेश करना जायज ऐ। इस आसतै इस आयत राहें उसदा नशेध कीता गेदा ऐ। दूई गल्ल एह ऐ जे बच्चे अपने माता-पिता दे घर चिरे तक बेही रौहदे न पर रसूल ते अध्यात्मक पिता होंदा ऐ। उसदी संतान ते ज्हाँरें च होंदी ऐ। जेकर उसदे घर उसदी सारी संतान (मुसलमान) बारी -बारी औन लगें तां इक दिन छोड़ी दूआ दिन ते दूआ महीना बी लंघी जाग ते इस चाल्ली नबी गी तकलीफ पुज्जग। इस आसतै इस आयत च उनें सारी गल्लें पर रोक लाई गेदी ऐ जिंदे राहें रसूल गी कलेश पुज्जी सकदा हा।

जेकर तुस कोई गल्ल जाहर करो जां छपालो तां बी अल्लाह हर इक गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 55 ॥

इंदे (हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दियें धर्म-पत्नियें) पर अपने बब्बें जां अपने पुत्तरें ते अपने भ्राएं जां अपने भतरीयें जां अपने भनैंऽ जां अपने जनेही दूई जनानियें ते अपने अधीन दासियें दे सामनै होने पर कोई रोक नेई ते अल्लाह आस्तै संयम धारण करो। अल्लाह हर चीजै गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 56 ॥

यकीनन अल्लाह इस नबी पर अपनी किरपा करा करदा ऐ ते उसदे फरिश्ते बी (उसी दुआऽ/अशीर्बाद देआ करदे न इस आस्तै) हे मोमिनो! तुस बी इस रसूल पर दरूद (सलामती दी दुआऽ) भेजदे र'वो ते उंदे आस्तै प्रार्थना करदे र'वा करो ते (पूरे जोश कन्नै) उंदे आस्तै सलामती मंगदे र'वा करो ॥ 57 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह ते उसदे रसूल गी कलेश पुजांदे न अल्लाह उनेंगी इस संसार च बी ते आखरत च बी अपने कुर्ब (नेइमेपन) थमां बंचत करी दिंदा ऐ ते उसनै उंदै आस्तै अपमान जनक अज़ाब तयार करी रखे दा ऐ ॥ 58 ॥

ओह लोक जेहके मोमिन पुरशें ते मोमिन औरतें गी बिना इसदे जे उनें कोई अपराध कीते दा होऐ, दुख दिंदे न, मन्नी लैओ उनें लोकें अपने उप्पर खतरनाक झूठ ते खुल्'ले-खु'ल्ले गुनाह दा बोझ चुक्की लैता ऐ ॥ 59 ॥ (रुकू 7/4)

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أُمَّهَاتِهِمْ وَلَا أَسْرَائِهِمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ۝

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيٍ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝

हे नबी! अपनी पत्नियों, अपनी धीयें ते मोमिनें दियें पत्नियों गी आखी दे जे ओह (जिसलै बाहर निकलन तां) अपनी बड़्डी चादरें गी अपने सिरें उप्परा अगें खिचियै अपने सीनैं तक लेई आवा करन। ऐसा करना इस गल्ला गी ममकन बनाई दिंदा ऐ जे पनछोई जान ते उनेंगी कोई कश्ट नेई देई सकै ते अल्लाह बड़ा बख़ाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 60 ॥

मुनाफ़िक़ ते ओह लोक जिंदे दिलैं च रोग ऐ ते ओह लोक जेहके मदीने च झूठे बाके डुआंदे फिरदे न। जेकर इनें गल्लें थमां बाज नेई औडन तां अस तुगी इनें लोकें खलाफ़ (इक दिन) खड़ा करी देगे, फी ओह तैरे कनै इस नगरै च बड़े गै थोड़े चिरै तक गुआंढियें आंगर रेही सकडन ॥ 61 ॥

ओह जिल्लें कुतै बी थुआड़ै काबू औन, चाही दा ऐ जे पकड़े जान ते कल्ल करी दित्ते जान (की जे ओह अल्लाह दे रैहम थमां बंचत करी दित्ते गे न) ॥ 62 ॥

अल्लाह दी उस रीति गी (अपनाओ) जो उनें लोकें च प्रचलत ही, जेहके तुंदे थमां पैहलें होई चुके दे न ते तू कदें बी अल्लाह दी रीति च कोई तबदीली नेई दिखगा ॥ 63 ॥

लोक तेरे थमां अंत करी देने आहली घड़ी बाँरे पुछदे न। तू आखी दे जे उसदा पता ते सिर्फ़ अल्लाह गी ऐ ते तुसेंगी केह पता जे शायद ओह घड़ी लागै गै होऐ ॥ 64 ॥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ
وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ
جَلَابِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ ۖ فَلَا
يُؤْذِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝

لَيْسَ لِمَنْ يَنْتَهى الْمُفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجَفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا
إِلَّا قَلِيلًا ۝

مَلْعُونِينَ ۖ أَيُّهَا تُفِقُوا أَحْذَرُوا وَقَاتِلُوا
تَقْتِيلًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ
السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝

1. इस आयत च पड़दा दा ब्यौरा ऐ। अरब देशैं दियां जनानियां बाहर निकलने मौकें पंजाबी जनानियें आंगर निक्की चादरें कनै सीने खटदियां हियां ते बड़्डी चादरें कनै झुंड कढदियां हियां। एहदे कनै मिलदा-जुलदा रवाज पंजाब च प्रचलत ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे जनानियां जिसलै बी घरा बाहर निकलन तां सिरें पर लैती दी बड़्डी चादरें गी सिरें परा खिचियै सीनें तक आहनिये झुंड कड्डन जे मूह नंगा नेई होऐ।

यकीनन अल्लाह नै इन्कार करने आहलें गी अपने कुर्ब (नेड़मेपन) थमां बंचत करी दिते दा ऐ ते उंदे आस्तै भड़कने आह्ला इक अज़ाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 65 ॥

जेहदे च ओह सदा आस्तै बास करडन ते उत्थें नां कोई दोस्त ते नां गै मददगार ॥ 66 ॥

जिस दिन उंदे बड़डे-बड़डे (प्रमुख) लोकें गी अगगी पर उलटाय-पलटाय जाग, तां ओह आखडन काश! अस अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे ॥ 67 ॥

ते (सधारण लोक) आखडन जे हे साढ़े रब्ब! असें अपने सरदारें ते बड़डे (प्रमुख) लोकें दी आज्ञा दा पालन कीता। ते उनें असें गी सच्चे रस्ते थमां भटकाई दिता ॥ 68 ॥

हे साढ़े रब्ब! तूं उनेंगी दूता अज़ाब दे ते उनेंगी अपनी रहमत थमां भलेआं दूर करी दे ॥ 69 ॥ (रुकू 8/5)

हे मोमिनो! तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जिनें मूसा गी दुख दिता हा, जेहदे पर अल्लाह नै उसी उंदी गल्लें थमां नर्दोश करार दिता हा ते ओह अल्लाह दे हज़ूर च बड़ी शान रखदा ऐ ॥ 70 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते सिद्धी-सिद्धी (अर्थात् सच्ची) गल्ल आखा करो ॥ 71 ॥

(जेकर तुस ऐसा करगे ओ) तां अल्लाह थुआड़े कमें गी ठीक करी देग ते थुआड़े गुनाहें गी माफ करी देग ते जेहका शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करै ओह बौहूत बड़डी कामयाबी हासल करदा ऐ ॥ 72 ॥

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفْرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

خُلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝
يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ
يَلَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ۝

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَصَلُّونا السَّبِيلَا ۝

رَبَّنَا آتِهِمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ
وَالْعُنْهُمُ لَعْنًا كَبِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
أَذَا مَوْسَىٰ فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ
عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا
سَدِيدًا ۝

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
ذُنُوبَكُمْ ۚ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَقَدْ قَارَىٰ قَوْراً عَظِيمًا ۝

असैं कामिल अमानत (शरीअत) गी गासैं,
ते धरती ते फ्हाड़ैं दे सामनै पेश कीता हा।
पर उसी चुक्कने थमां उनें नांह करी दिती
ते ओहदे थमां डरी गे पर इन्सान नै उसी
चुक्की लैता। ओह् यकीनन बौहत जुलम^१
करने आह्ला ते ओहदे नतीजे थमां बे-
परबाह् हा ॥ 73 ॥

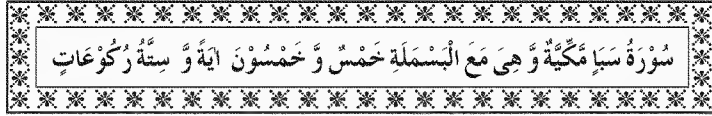
(साढ़े उस शरीअत दा बोझ लद्दने दा)
नतीजा एह् होआ जे मुनाफ़िक्क मरदें ते मुनाफ़िक्क
औरतें ते मुश्रिक मरदें ते मुश्रिक औरतें गी
अल्लाह नै अज़ाब दिता। ते मोमिन मरदें ते
मोमिन औरतें पर किरपा कीती ते अल्लाह है
गै बड़ा बख़्शने आह्ला (ते) बार-बार कर्म
करने आह्ला ॥ 74 ॥ (रुकू 9/6)

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ
كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَحِيمًا ۝

०००

1. विद्वानें लिखे दा ऐ ते इयै स्हेई ऐ जे जुलम करने आह्ले दा मतलब अपने आपै पर जुलम करने आह्ला
ऐ अर्थात अपने मन ते इंद्रियें गी हराम चीजें दा प्रयोग करने थमां जबरन रोकी सकदा ऐ।

सूर: सबा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पचुंजा आयतां ते छे रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

सब तारीफ अल्लाह दी गै ऐ ते जेहका गासैं
ते धरती च ऐ, सब उसै दा ऐ ते (जिस
चाल्ली ओह शुरू¹ थमां गै स्तुति दा हक्कदार
ऐ), अंत तक बी ऊऐ स्तुति दा हक्कदार
होंदा ऐ ते ओह बड़ी हिक्मत² दा मालक ऐ
ते हर चीजै दी जानकारी रखदा ऐ ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْخَزَائِرُ فِي الْأَخْزَرِ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ ②

जो कुछ धरती च दाखल³ होंदा ऐ, उसी बी
ओह जानदा ऐ ते जो कुछ ओहदे बिच्चा
निकलदा ऐ, उसी बी जानदा ऐ एहदे अलावा
उसी बी जो गासैं थमां उतरदा ऐ ते उसी बी
जो गासैं बक्खी चढ़दा ऐ ते ओह बार-बार

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا
وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا
وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ③

1. कुरआन करीम च 'आदि' (इब्दा) शब्द नेई ऐ सिर्फ 'अंत' (आखरत) शब्द ऐ, पर अरबी भाषा दा एह निजम ऐ जे जेहके विलोम शब्द होन उंदे बिच्चा इक गी कड़ढी दिंदे न ते फी वाक्य बिच्चा उस दा अर्थ कड़ढी लैदा न। इस आसैं इत्थें अंत (आखरत) शब्द मजुद हा ते असें शुरू (इब्दा) अर्थ आहला शब्द कड़ढी लैता।
2. अर्थात् अल्लाह नै कलाम नाजल करने च बड़ी हिक्मत रखी दी ऐ की जे एहदे राहें आदमी हदायत पांदा ऐ ते अल्लाह तक पुजदा ऐ ते ओह हर चीजै दा जानकार ऐ यानी उसी पता हा जे आदमी उस दी हदायत दे बगैर कमाल तक नेई पुज्जी सकदा।
3. धरती दे अंदर ते पताल च रौहने आहले जीव-जैतुएं ते ओहदे बिच्चा निकलने आहले जीव-जैतुएं सारें गी जानदा ऐ। इसै चाल्ली खल्ल डिगने आहली जातियें गी बी जानदा ऐ जेहकियां उपरा खल्ल डिगा करदियां होंदियां न ते तरक्की करने आहली जातियें गी बी जानदा ऐ जेहकियां आखो जे धरती थमां गासैं आहली बक्खी चढ़ा करदियां होंदियां न।

रैहम करने आह्ला ते बौहत बख्शने आह्ला
ऐ ॥ 3 ॥

ते काफरें गलाया जे साढ़ी कौम दी तबाही दी
आखरी घड़ी अस नेई दिखगे। तू आखी दे
ऐसा नेई, मिगी अपने (उस) रब्ब दी कसम
जेहका गैब बाँरे जानने आह्ला ऐ ते गासैं ते
धरती बिच्चा कोई चीज थामें ओह लाल कीड़ी
दे बराबर होऐ जां उस थमां बी निक्की जां
उस शा बड़दी होऐ, ओहदी नजरें थमां छप्पियै
नेई रेही सकदी। एह घड़ी तुस जरूर दिखगे
ओ, की जे ओह इक जाहर करी देने आह्ला
लिखत च सुरक्षत ऐ ॥ 4 ॥

(उस घड़ी दा औना इस आस्तै जरूरी ऐ) तां
जे अल्लाह मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म
करने आहलें गी उंदे ईमान ते कर्म मताबक
सिला देऐ। ओह यकीनन ऐसे न जे उनेंगी
खुदा पासेआ माफी ते इज्जत आह्ला रिशक
म्हेशां थहोंदा रौहग ॥ 5 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़े नशानें बारे
(असेंगी) असमर्थ बनाने दी कोशश करदे
न उनें गी उंदे गुनाहें करियै दर्दनाक अज़ाब
पुज्जग ॥ 6 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी ज्ञान दिता गेदा ऐ, उस
चीजै गी, जो तेरे पासै तेरे रब्ब पासेआ नाज़ल
होई दी ऐ, सच्ची समझदे न ते एह (बी जानदे
न) जे (ओह तलीम) ग़ालिब ते समर्थ रक्खने
आहले खुदा पासै लेई जंदी ऐ ॥ 7 ॥

ते ओह (लोक) जिनें कुफर कीते दा ऐ,
आखदे न जे (हे लोको!) क्या अस तुसेंगी
इक ऐसे शख्स दा पता देचै जेहका तुसेंगी एह
दसदा ऐ जे जिसलै तुस (मरने दे बा'द)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ
قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ ۚ عَلِيمُ الْغَيْبِ
لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ①

لَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ②

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ③

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ ۖ وَيَهْدِي
إِلَى صِرَاطٍ مُّعْزِزٍ الْحَمِيدُ ④

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى
رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُرِقْتُمْ كُلٌّ مُّرِقٍ ⑤

कण-कण करी दिते जागे ओ तां फी जुड़िये
तुस इक नमीं मख्लूक दी शक्ली च बदली
दिते जागे ओ ॥ 8 ॥

क्या ओह शख्स अल्लाह पर झूठ गंढा करदा
ऐ जां उसगी जनून ऐ? ऐसा नेई, बल्के जेहके
लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे ओह
(इयै नेह बुरे ख्यालें दी ब'जा करी अजें बी)
अज्ञाब ते खतरनाक गुमराही च पेई चुके दे
न ॥ 9 ॥

क्या उनें उस चीजै पासै नेई दिक्खेआ जिसनै
गासैं ते धरती पासेआ उनेंगी अगुआं ते पिच्छुआं
घेरी रखे दा ऐ जेकर अस चाहै तां उनेंगी
उंदे गै मुलखै च मसीबतें च फसाई देवै जां
उंदे पर बदलै दे किश खंधोले! सुट्टी देवै।
एहदे च खुदा पासै झुकने आहले हर बंदे
आस्तै इक नशान ऐ ॥ 10 ॥ (रकू 1/7)

ते असें दाऊद पर अपने पासेआ किरपा कीती
ही (ते गलाया हा जे) हे फाड़ें दे रौहने
आहलेओ! तुस बी ते हे परिदो! तुस बी
ओहदे कनै खुदा दी स्तुति करो ते असें
ओहदे आस्तै लोहे गी नर्म करी दिता हा
॥ 11 ॥

(ते आखेआ हा जे) पूरे-पूरे अकार दे कवच
बनाओ ते उंदे कुंडल निक्के बनायो ते (हे
दाऊद दे साथियो!) अपने ईमान दे मताबक
कर्म करो, अऊं थुआड़े कर्म दिक्खा करना
॥ 12 ॥

إِنكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ
وَالصَّلَاةِ الْبُعِيدِ ۝

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنْ نَشَاءُ نَحْطِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمُ مَسَافًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ فِي ذَلِكَ
لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ أُوْنٍ
مَعَهُ وَالظِّمِرَ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْحَدِيدَ ۝

إِنْ أَعْمَلَ سَبِيحَتٍ وَقَدَرٍ فِي السَّرْدِ
وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ۝

1. यानी उंदे देशै पर लगातार बरखा होंदी र'वै ते उनेंगी तबाह करी देऐ।
2. यानी हे फाड़ें दे बासियो! तुस बी हजरत दाऊद पर ईमान ल्याओ ते अल्लाह दी स्तुति करे च उंदे कनै शामिल होई जाओ।
3. यानी सदाचारी लोक! ब्यौरै आस्तै दिक्खो सूर: मायद: दिप्पनी आयत 111

ते असें सुलेमान आस्तै ऐसी हवा¹ चलाई ही जिसदा सवरे दा चलना इक म्हीने दे बराबर² होंदा हा ते संजा दा चलना बी इक म्हीने दे बराबर होंदा हा ते असें ओहदे आस्तै त्रामे³ दा मोत परघाली दिता हा ते असें उसी जिने⁴ दा इक दल बी दिता हा जेहका ओहदे रब्ब दी आज्ञा कनै ओहदे मतैहत उसदे हुकमें मताबक कम्म करदा हा ते (एह बी आखी दिता हा जे) उंदे बिच्चा जेहका कोई साढ़े हुकमें थमां फिरग अस उसी भड़कै करदा अजाब देगे ॥ 13 ॥

ओह जे किश चांहदा हा जिन्न (यानी सिरफिरी कौमें दे सरदार) ओहदे आस्तै बनांदे हे यानी मस्जिदां, ढालमां मूरतियां ते बड़डे-बड़डे लगन (परातां) जेहके हौंदे दे समान/बराबर होंदे हे ते भारियां-भारियां देगां जेहकियां हर बेलै चुल्लें पर चढ़ी दियां रौंहदियां हियां (ते असें गलाया) हे दाऊद दे परिवार दे लोको! शुकर करदे होई कर्म करो ते मेरे बंदें बिच्चा बड़े घट्ट शुकरगजार होंदे न ॥ 14 ॥

फी जिसलै असें ओहदे आस्तै मौती दा फैसला करी दिता तां उनेंगी (यानी सिरफिरी कौमें गी) उसदी मौती दी खबर सिर्फ इक धरती दे कीड़े⁵ नै दित्ती जेहका उसदी लाठी

وَلَسَلِّمْنَ الرِّيحَ غُدُوَهَا شَهْرًا
وَرَوْاحَهَا شَهْرًا ۖ وَاسْلَنَا لَهُ عَيْنَ
الْقَطْرِ ۖ وَمَنِ الْجَنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ
يَاذِبِ رَبِّهِ ۖ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا
نَذْفُقهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَّحَارِبٍ
وَتَمَازِيلٍ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ
رُّسَيْبٍ ۖ اِغْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٍ مِنَ عِبَادِيَ الشَّكُورِ ۝

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى
مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ ۚ

1. यानी फारस दी खाड़ी थमां अन्ताकिया तक हवा उत्तम गति कनै चलदी रौंहदी ही जेहदे कनै हजरत सुलेमान दे समै समुंदरी बपार गैहमा-गैहमी कनै होंदा हा।
2. हवा दा सवरे जां संजा इक म्हीने दे बराबर चलने दा मतलब एह ऐ जे मनासब हवा बपारी जहाज गी इन्नै दूर पुजाई दिंदी ही जे जिन्ना सफर इक म्हीने च जातरी करी सकदा हा ते संजा तक उन्ना गै लम्मा सफर करिये वापस आई जंदा हा। आखो थुआड़े शासन काल च हवा थमां कम्म लैता जंदा हा ते बपार खूब फलै-फुल्लै करदा हा।
3. यानी ताबा परघालने आहले कारखाने बनाने दी तफिक उसी प्रदान कीती ही।
4. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: नम्ल टिप्पनी आयत 40.
5. यानी सुलेमान दा बारस माया दा लोभी हा। ओ कोई अच्छा इन्सान नेई हा। हजरत सुलेमान दे बा'द लोक उसदे ब्यहार कारण बिड़की पे ते बिद्रोह शुरू होई गेआ (दिक्खो बाइबिल सलातीन भाग-12)।

(साम्राज्य) गी खा करदा हा। फी जिसलै ओह डिंगी पेआ, तां जिनें पर जाहर होई गेआ (यानी जिनें गी पता लगगी गेआ) जे जेकर उनेंगी गैब दी जानकारी' होंदी तां ओह जिल्लत आहले (अपमान जनक) अजाब च पेदे नेई रौहदे ॥ 15 ॥

सबा आसतै उंदे अपने देशै च इक बड्डी नशानी मजुद ही (ते ओह) द'ऊं बागें दे रूपै च (ही) जिंदे बिच्चा इक सज्जी बक्खी हा ते इक खब्बी बक्खी (हा, ते असें उनेंगी आखी रखे दा हा जे) अपने रब्ब दा दिते दा रिशक खाओ ते उस दा शुकर अदा करो (थुआड़ा) शैहर इक खूबसूरत शैहर ऐ ते (थुआड़ा) रब्ब बौहत बख्शाने आहला ऐ ॥ 16 ॥

फी बी उनें (सचाई थमां) मूंह फेरी लैता उसलै असें (उंदे सचाई थमां मूंह फेरने पर मयूस होइयै) उंदी बक्खी ऐसा सैलाब (हाड़) भेजी दित्ता जेहका हर चीजै गी तबाह करदा जंदा हा ते असें उंदे द'ऊं उत्तम बागें दी ज'गा उनें गी दऊं ऐसे बाग दिते जिंदे फल कौड़े-कसैले हे, ते जिंदे च झाऊ होंदा हा जां किश बैरीं दे बूहटे हे ॥ 17 ॥

एह स'जा असें उनेंगी उंदी ना-शुकरी दी ब'जा करी दिती ही ते ना-शुकरें गी गै अस ऐसा सिला दिने होने आं ॥ 18 ॥

ते असें उंदे बश्कार ते उनें बस्तियें दे बश्कार, जिनें गी असें बरकत दिती दी ही, (यानी

فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْإِجْرُ أَنْ تُوَكَّلُوا
يَعْلَمُونَ الْعَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ
الْمُحِينِ ١٥

لَقَدْ كَانَ لِسِ بَاقٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةً جَنَّتِ
عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كَلُّوا مِنْ
رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ
وَرَبُّ غَفُورٌ ١٦

فَاعْرِضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ
خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ١٧

ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهُمْ فِي
إِلَّا الْكَفُورَ ١٨

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا

1. यानी जेकर उनेंगी इस गल्ला दा पैहलें पता होंदा जे हजरत सुलेमान जैसे शक्तिशाली सम्राट दे साम्राज्य दा इक दिन सर्वनाश होई जाग तां ओह औने आहले अजादी दे जश्न दी मिट्टी याद च उंदी आज्ञा दा पालन गै नेई करदे।

फलस्तीन ते सुलेमान दा देश हा) बड़ियां बस्तियां बसाई दित्तियां हियां जेहकियां इक-दूई दे सामनै ते लागै-लागे हियां ते असें इक बस्ती थमां दूई बस्ती तगर जाने दा सफर घटाई दिता हा ते गलाया हा जे रातीं मौकै बी ते दिनै मौकै बी उंदे च नचैत होइयै सफर करो ॥ 19 ॥

(मगर शुकरिया अदा करने दे बजाऽ) उनें (एह) गलाया जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े सफरें गी लम्मा' करी दे (तां जे सैर ते सफर दा मजा आवै) ते उनें अपने-आपै पर जुलम कीता ते असें उंदा नांऽ मटाई दिता ते उनें गी बीते वक्त दी कहानियां बनाई दिता^१, ते तबाह करियै फितां-फितां करी दिता। एहदे च हर सबर करने आहले ते बड़ा शुकर करने आहले बंदे आसतै बड़े नशान न ॥ 20 ॥

ते इब्लीस नै उंदे बारे च अपना ख्याल सच्चा साबत करी दिता ते मोमिनें दे इक गरोह गी छोड़ियै बाकी लोकें (यानी काफरें) ओहदा अनुसरण कीता ॥ 21 ॥

हालांके उस (यानी शतान) गी उंदे पर कोई अधिकार नेई हा। एह सिर्फ इस लेई होआ तां जे अस उनें गी जेहके आखरत पर ईमान आहनने आहले न उंदे मकाबले च जेहके आखरत पर शक्क करदे न श्रेष्ठता प्रदान करियै उंदे अंदरै दी सचाई जाहर करी देचै। ते तेरा रब्ब हर चीजै दा नगरान ऐ ॥ 22 ॥

(रुकू 2/8)

فِيهَا قَرَى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ
سَيْرُوا فِيهَا يَأْتِي وَيَأْتِي أَمِينٌ ۝

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيِّنَاتٍ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَبَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ
كُلَّ مَمْرَقٍ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ۝

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ
فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنهَا فِي
شَكٍّ ۚ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

1. हजरत सुलेमान दा शासन फ़लस्तीन ते उसदे परें इक होर देश थमां लेइयै यमन देश समेत अरब सागर दे कंठे तक फैले दा हा, ते अदन थमां लेइयै फ़ारस दी खाड़ी तगर सारा अरब देश उंदें अधीन हा, पर उंदे बा'द उसदा पतन होआ ते अरब देश अजाद होई गेआ ते देश च आप-राजी फैलने करी शहर उज्जड़ी गे ते सफर लम्मा ते मुश्कल होई गेआ।
2. यानी उंदा इतिहास नेहा मिटेआ जे उंदी घटनां लोकें गी कहानियें आंगर लग्न लगियां।

तू आखी दे जे जिनें लोकें गी तुस अपनी सोच मताबक अल्लाह दे सिवा बुलांदे ओ उनेंगी (अपनी मदद आस्तै) बुलाई लैओ, ओह् गासैं ते धरती च इक निक्की कीड़ी दे बराबर बी कुसै चीजै दे मालक नेई ते उनें दौनीं (दी मलकीयत) च उनेंगी (कोई) हिस्सेदारी हासल नेई ते नां उसदा उंदे चा कोई मददगार ऐ ॥ 23 ॥

ते उस (अल्लाह) दे हजूर च उस शख्स दी सफारश दे सिवा जिसगी अल्लाह ने अजाजत दिती दी होऐ (जां जिस शख्स दे हक्क च अल्लाह ने सफारश करने दी अजाजत दिती दी होऐ) कुसै शख्स दी सफारश कम्म नेई दिंदी। इत्थें तक जे जिसलै उंदे (सफारश दी अजाजत हासल करने आहले गरोह् दे) दिलें च खौफ नेई रौहदा ते दूए लोक उनेंगी आखदे न जे हूनै-हूनै थुआड़े रब्ब नै तुसेंगी केह् गलाया हा। एहदे पर ओह् जवाब दिंदे न जे जे किश गलाया हा, सच्च गै गलाया हा ते ओह् उच्ची शान ते बड़े अखत्यारें आहला ऐ ॥ 24 ॥

(ते) तू आखी दे (जे हे लोको!) गासैं ते धरती च तुसेंगी रिशक कु'न दिंदा ऐ (ते फी आपूं गै उस सुआल्लै दे परते च) आख अल्लाह (होर कु'न) ते अ'कं ते तुस' जां ते हदायत पर कायम आं जां खु'ल्ली-खु'ल्ली गुमराही च पेदे आं ॥ 25 ॥

तू आखी दे (जेकर अस थुआड़े बिचार मूजब मुलजम आं तां) साढ़े जुलमैं बारै तुसैं गी नेई

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ لَا يَمْلِكُونَ مِنْ ثِقَالِ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ ۚ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ۝

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۚ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا الْحَقُّ ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ قُلِ اللَّهُ ۚ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا

1. इस आयत च द'ऊं गरोहें दा बर्णन ऐ ते उंदे दौनें दे फलादेशें दा बी कन्नें गै बर्णन कीता गेदा ऐ हून अर्थ करदे मौकै पैहले फलादेश गी पैहले गरोह् पासैं ते दूए फलादेश गी दूए गरोह् पासैं परताया जाग ते अर्थ इस चाल्ली होई जाग जे अ'कं ते हदायत पर आं पर थुआड़े भागें च गुमराही गै औग।

تَعْمَلُونَ ①

पुच्छेआ जाग ते नां साढे थमां थुआडे कमें
बारे पुच्छेआ जाग ॥ 26 ॥

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ ۖ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ②

ते एह बी आखी दे जे साढ़ा रब्ब (इक दिन)
तुसेंगी ते असेंगी (इक लड़ाई दे मदान च)
कठेरग फी हक्क ते इंसाफ कनै असें दौनें
बशकार फैसला करी देग ते ओह सारें थमां
बड़डा (ते) श्रेष्ठ फैसला करने आहला ऐ ते
हर गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 27 ॥

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ
كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ③

आख उनेंगी जे मिगी दस्सो ते सेही जिनें गी
तुस शरीक बनाइयै ओहदे कनै मलांदे ओ
(उसदा कोई शरीक बनाना) हरगज ठीक नेई
बल्के सचाई ते एह ऐ जे अल्लाह गालिब
(ते) बड़ी हिक्मतें आहला ऐ ॥ 28 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ④

ते असें तुगी सारे इन्सानें' पासै (जिंदे बिच्चा
इक बी तेरी रसालत/पैगंबरी) (दी हद्द
थमां बाहर नेई रेहा, ऐसा) रसूल बनाइयै
भेजेआ ऐ जेहका (मोमिनें गी) खुशखबरी
दिंदा ते (काफरें गी) सोहगा करदा ऐ पर
इंसानें बिच्चा मते-हारे इस सचाई थमां
बाकफ नेई ॥ 29 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ⑤

ते ओह (गुस्से च आइयै) आखी दिंदे न जे
एह (सारी दुनियां तक रसालत/पैगंबरी दा
सनेहा देने दा) बा'यदा जेकर तुस सच्चे ओ
तां कदूं तक पूरा होग? ॥ 30 ॥

1. अरबी दे मूल शब्द दा एह अर्थ ऐ जे कुसै चीजें गी इस चाल्ली किदवा कीता जा जे उसदा कोई हिस्सा बाहर नेई र'वै। एह आयत इस गल्ला दा प्रतक्ख प्रमाण ऐ जे धामें कोई आदमी यहूदी होऐ जां ईसाई जां कुसै दूए धर्म दा अनुयायी। चाहे ओह क्यामत तक कुसै बी सदी च पैदा होऐ ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी नुबुव्वत दे अधीन ऐ। एह दा 'वा बाइबिल, इज्जील ते वेद आदि कुसै धर्म ग्रंथ नै नेई कीता। सब धर्म, सब युगें ते सब जातियें पासै होने दा 'वा सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा गै ऐ जेहका इस आयत च सिद्ध ऐ।

तू आखी दे जे थुआड़े आसतै इक ध्याड़ी¹ दी मनेआद निश्चत ऐ नां ते तुस ओहदे थमां इक घड़ी पिच्छै रेही सकगे ओ ते नां इक घड़ी अगें बधी सकगे ओ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/9)

ते काफर आखदे न जे अस नां ते उस कुरआन गी मन्ने आं ते नां ओहदी भविक्खवाणियें गी जेहकियां ओहदे बारै कीतियां गेदियां न ते जेकर तू जालमैं गी उस बेलै दिक्खैं जिसलै जे ओह अपने रब्ब सामने खडेरै जाडन। तां उंदे बिच्चा किश लोक दूए लोके कनै बैहस करा करदे होडन ते कमजोर तबका घमंडी तबके गी आखा करदा होग जे जेकर तुस नेई होंदे तां अस जरूर ईमान लेई औंदे ॥ 32 ॥

(उसलै) घमंडी तबका कमजोर तबके गी आखग, जे जिसलै हदायत थुआड़े कश आई गेदी ही तां केह असें तुसेंगी उस थमां रोकेआ नथा? (हरगज नेई) बल्के तुस आपू गै मुलजम हे ॥ 33 ॥

ते ओह लोक जिनैंगी कमजोर समझेआ गेआ हा, उनें लोके गी जेहके घमंडी हे आखडन (अस ऐहमें गै मुलजम नथे बनी गे बल्के) थुआड़े दिनै-रातीं दै उपायें असेंगी ऐसा बनाई दिता हा जिसलै जे तुस असें गी अल्लाह दे हुकमैं दा इन्कार करने ते उसदा शरीक बनाने दी तलीम दिंदे होंदे हे ते जिसलै (उनें नदानियें ते सरकशियें/बे-परबाहियें दे नतीजे च) उनें इक खतरनाक अज्ञाब दिक्खेआ। तां (जेहके लोक अपने आपै गी बड्डा/ख'न्नी खां समझदे हे) उनें (अपने दिलैं दी) शर्मिंदगी गी छपालना

قُلْ لَكُمْ مِيعَادٌ يَوْمَ لَا تَسْتَأْجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدُمُونَ ﴿٣١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَكَوْتَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ كُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوا أَنَحْنُ صَدَدُكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْأَيْلِ وَالْهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرَأُ النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا

1. इक ध्याड़ी दा मतलब इक ज्हार साल ऐ। हदीस शरीफ दे मताबक इस्लाम दी त्रक्की दे पैहले त्रै सौ साल इस इक ज्हार बरै च जोड़ने कनै एह बा'यदा तेहरमीं सदी हिजरी तगर चलग ते चौहदमीं सदी थमां इस्लाम दी त्रक्की दा समां परतियै शुरू होई जाग।

शुरू कीता', तां अस उंदै बिच्चा जेहके पक्के काफर होइन उंदे गलैं च तौक/लड्डन पागे (ते एह स'जा उंदे बुरे कर्मैं दी निसबत ज्यादा नेई होग, क्या ओह समझी नेई सकदे जे) उनेंगी जेहकी स'जा दिती जाग ओह उंदे कर्मैं मताबक होग ॥ 34 ॥

ते असें कुसै बस्ती च सोहगा करने आहला (नबी) नेई भेजेआ जे उसदे मीर लोकें एह नेई आखेआ होऐ जे (हे रसूलो!) अस थुआड़ी रसालत/पैगंबरी थमां इन्कारी आं ॥ 35 ॥

एहदे अलावा ओह एह बी आखदे रेह न जे अस थुआड़े थमां धन-दौलत ते उलाद दे स्हाबें चढ़दे आं ते साढ़े पर अजाब कदें बी नेई औग ॥ 36 ॥

तू आखी दे, मेरा रब्ब जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी (दे दरबाजे) खोहली दिंदा ऐ ते जेहदे आस्तै चांहदा ऐ बंद करी दिंदा ऐ पर मते-सारे लोक इस बारै नेई जानदे ॥ 37 ॥ (रुकू 4/10)

ते थुआड़ी धन-दौलत ते थुआड़ी उलाद ऐसी चीज नेई जेहकी तुसें गी साढ़ा करीबी बनाई देऐ, हां जेहका ईमान आहनदा/अपनांदा ऐ ते उसदे मताबक सुच्चे कर्म करदा ऐ (ऊऐ साढ़ा करीबी होंदा ऐ) ते इयै नेह लोकें गी उंदे नेक कर्मैं दी ब'जा करी उत्तम थमां उत्तम फलादेश मिलइन ते ओह बाला खानैं/चबारैं च सुख-चैन दी जिंदगी बतीत करइन ॥ 38 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़े नशानें दे बारै असें गी नकाम करने दियां कोशशां करदे न, ओह

يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا
قَالَ مُتَرَفُّوهُمْ إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا
نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٦﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي
تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنِ آمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءٌ الْوَصْفِ
بِمَا عَمِلُوا وَأُوهُمْ فِي الْغُرُفِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آلِبَنَاتٍ مُّعْجِزِينَ أَوْلَادَهُمْ

1. जे अस ते इस गल्ला पर खुश है जे असेंगी अल्लाह दा शरीक समझेआ जंदा ऐ, पर अज्ज असें गी इक बौहत बड़्हा अजाब मिला करदा ऐ।

فِي الْعَذَابِ مُخَصَّرُونَ ﴿٣٤﴾

लोक सख्त अज़ाब दे सामनै पेश कीते जाडन
॥ 39 ॥

(ते) तू आखी दे जे मेरा रब्ब अपने बंदें
बिच्चा जेहकी रोजी गी चांहदा ऐ, बधाई
दिंदा ऐ ते जेहकी रोजी गी चांहदा ऐ तंग
करी/घटाई दिंदा ऐ ते जे किश बी तुस खर्च
करो, ओह् उसदा नतीजा जरूर कइदग।
ओह् सारे रिशक देने आहलें थमां चंगा (ते
कामिल) ऐ ॥ 40 ॥

ते जिस दिन ओह् (अल्लाह) उनें सारें गी
किट्ठा करग फी ओह् फरिशतें गी आखग,
क्या एह् लोक थुआड़ी अबादत करदे हे?
॥ 41 ॥

ओह् आखडन जे तू पाक/पवित्र ऐं। इनैंगी
छोड़ियै सिर्फ तू गै साढ़ा दोस्त ऐं (ते इयां नेई
जिस चाल्ली काफर आखडन) बल्के सचाई
एह् ऐ जे ओह् ख्याली/मनघड़त ते छप्पी दी
रौहने आहली हस्तियें दी अबादत करदे हे ते
उंदे बिच्चा मते-हारे उनें हस्तियें पर ईमान
आहनदे हे ॥ 42 ॥

ते उनेंगी गलाया जाग, अज्ज तुंदे बिच्चा कोई
कुसै गी नां फायदा पजाई सकग ते नां गै
नुकसान, ते अस जालमें गी आखगे जे उस
दोज़ख/नरक दा मजा चक्खो, जिसी तुस
झुठलादे/नकारदे होंदे हे ॥ 43 ॥

ते जिसलै उंदै सामनै साढ़े खु'ल्ले-डु'ल्ले
नशान पढ़ियै सनाए जंदे न तां ओह् आखदे
न जे एह् शख्स सिर्फ ऐसा आदमी ऐ जेहका
तुसें गी उंदी (उनें हस्तियें दी) अबादत करने
थमां रोकना चांहदा ऐ जिंदी अबादत थुआड़े
पुरखे करदे होंदे हे ते आखदे न जे एह्

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَهُوَ يَخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٥﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ
لِلْمَلِكِ أَهْوَآءٌ أَمْ كُنْتُمْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ ﴿٣٦﴾

قَالُوا سُبْحَنَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ
بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ
بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا
وَلَا ضَرًّا ۖ وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا
عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذْ أَتَى عَلَىهِمُ الْيَتْنَابِ ۖ قَالُوا مَا هَذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ
يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ ۖ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا

(कुरआन सिर्फ) मन घड़त/झूठ ऐ, जेहका अपने पासआ बनाई लैता गोदा ऐ ते जिसलै कामिल सचाई उंदे सामनै आई जंदी ऐ तां ओह (काफर) मजबूर होइयै एह आखदे न जे एह ते इक खु'ल्ला-डु'ल्ला/ जाहग-बाहरा फरेब' ऐ ॥ 44 ॥

ते असें उनेंगी कोई (शमानी) कताबां नेई दितियां जिनेंगी ओह पढ़दे होन (ते उंदे च नेहियां फजूल गल्लां लिखी दियां होन) ते नां असें उंदे पासै तेरे शा पैहलें कोई (ऐसा) डराने आहला भेजेआ हा (जिसनै उनेंगी नेहियां फजूल गल्लां सखाइयां होन) ॥ 45 ॥

ते जेहके लोक उंदे थमां पैहलें हे उनें बी (अपने रसूलें गी) झुठेरेआ गै हा ते उस सभे दे लोकें गी उस ताकत दा दसमां हिस्सा बी नेई मिलेआ जेहकी असें उंदे थमां पैहले लोकें गी दिती ही पर उनें लोकें (पैहले लोकें दे जलील होने दे ते उंदी स'जा गी दिक्खी लैने दे बावजूद बी) साढ़े रसूलें दा इन्कार गै कीता हा। इस लेई (हून दिक्खी लैन जे इनें परिस्थितियें च) मेरे इन्कार दा नतीजा (यानी अजाब) कनेहा होंदा ऐ ॥ 46 ॥ (रुकू 5/ 11)

तू आखी दे, अ'ऊं तुसेंगी इक गल्ला दी नसीहत करना (कम स कम ओह ते मनो) ओह एह ऐ जे अल्लाह दे सामनै दो-दो होइयै जां कल्ले-कल्ले खड़ोई जाओ। फी गौर करो (तां यकीनन इयै नतीजा निकलग) जे थुआड़ा एह रसूल मजनू/पागल नेई ओह

إِفْلَكٌ مُّفْتَرًى ۖ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَمَجَاءٌ هُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ١١

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ١٢

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَمَا بَلَّغُوا
وَعَشَارَ مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا رَسُولِي ۖ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ١٣

قُلْ إِنَّمَا أَعْظِيكُمْ بَوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا
لِللَّهِ مَشْنًى وَفَرَادًى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۖ مَا
بَصَاحِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ ۖ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ

1. मूल शब्द 'सिह' दा अर्थ जाहूँ बी ऐ ते मनोहर/मन-मोहनी गल्ल बी। इस आसतै काफर लोक जिसलै एह दिखदे न जे पवित्तर कुरआन दी सचाई लोकें दा मन मोहा करदी ऐ तां ओह अपने साथियें गी धोखा देने आसतै एह आखदे हे जे मुहम्मद साहब किश मन-मोहनियां गल्लां आखी दिदे न बरना हैन ओह झूटे।

सिर्फ तूसें गी अग्गें औने आहले सख्ता अजाब थमां सोहगा करने आहला (शख्स) ऐ ॥ 47 ॥

لَكُمْ بَيْنَ يَدَيَّ عَذَابٌ شَدِيدٌ ٥٧

तू आखी दे जे में थुआड़े थमां (रसालत/पैगंबरी दे प्रचार आस्तै) जेहकी बी उजरत/ मजदूरी मंगी होऐ, ओह तूस गै लेई लैओ। मेरा हक्क सिर्फ अल्लाह पर ऐ ते ओह हर चीजै गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 48 ॥

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۚ إِنِ اجْتَبَىٰ إِلَّاءَ عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ٥٨

(फी उनेंगी) आखी दे जे मेरा रब्ब यकीनन झूठ गै सच्च राहें टुकड़े-टुकड़े करा करदा ऐ ते ओह हर गुप्त गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 49 ॥

قُلْ إِن رَّبِّي يُفْذِلُ بِالْحَقِّ ۖ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥٩

(ते) आखी दे जे कामिल हक्क आई गोआ ऐ ते झूठ कोई चीज पैदा नेई करदा ते नां कुसै तबाह-बरबाद चीजै गी बापस आहनी/पैहलें आंगर करी सकदा ऐ ॥ 50 ॥

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيهِ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ٦٠

तू आखी दे जेकर अ'ऊं गुमराह आं तां मेरी गुमराही दा वबाल/गाज सिर्फ मेरे अपने उप्पर गै पौग ते जेकर अ'ऊं हदायत पर आं तां सिर्फ उस वह्मी दी ब'जा करी आं जेहकी मेरे रब्ब नै मेरे पर नाजल कीती/उतारी दी ऐ। ओह यकीनन केई दुआई/ प्राथनां सुनने आहला(ते) बंदें दे लागै गै मजदूर रहने आहला ऐ ॥ 51 ॥

قُلْ إِن صَلَّيْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي ۖ وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي ۖ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ٦١

ते जेकर तू उस हालत गी दिक्खें जिसलै जे एह (खुदा दे अजाबें कारण) घबराई जाडन ते उनेंगी नस्सने तै कोई रस्ता नेई मिलग ते

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ قَرَعُوا فَلَا قَوْتَ وَأَخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ٦٢

1. अर्थात सच्चे ते सफल अंदोलन सचाई कनै पैदा होदे न। झूठ कोई बी सफल अंदोलन नेई चलाई सकदा जो सच्च दे मकाबले च ठेहरी सक्के ते जिसलै सच्च आई जा ते झूठ मिटी जा तां झूठै च एह ताकत नेई होदी जे ओह अपने मुड़दा अंदोलन गी जींदा करी सकै। (दिक्खो सूर: बनी इस्राईल आयत: 82) हां! एह ताकत सिर्फ सच्च गी गै हासल ऐ जे ओह मरी-मरी बी जींदा होदा रौहदा ऐ ते अपने बैरियें गी नकाम बनांदा रौहदा ऐ जियां के इस्लाम दा पुनरुत्थान इस गल्ला दा जींदा जागदा सबूत ऐ।

ओह लागे दे इक मकानै थमां पकड़ी लैते
जाडन (तां तुगी पता लग्गी जाग जे एह लोक
किन्ने थोढ़ पिते न) ॥ 52 ॥

ते आखडन जे अस उस (कलाम) पर ईमान
लेई आए पर उनेगी उस (यानी ईमान) दा
हासल करना उन्नी दूर जाइयै किस चाल्ली
नसीब होई सकदा ऐ ॥ 53 ॥

ते ओह इस थमां पैहलें इसदा इन्कार करी
चुके दे न ते दूर बेहियै बिना सोच-बचार
कीते फजूल इतराज करदे रेह न ॥ 54 ॥

ते उंदे मझाटे ते उंदी खुआहशें दे मझाटे
रकावटां खडेरी दितियां गेइयां उस्सै चाल्ली
जिस चाल्ली उंदै जनेह लोके कनै उंदे शा
पैहलें कीता गेआ हा। ओह बी इक इयै
जनेह शक्क च पेदे हे जेहका बेचैनी पैदा
करी देने आह्ला हा (ते एह बी) ॥ 55 ॥
(रुकू 6/12)

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ۖ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاقُشُ
مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۝

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ
بِالْعَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۝

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا
فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا
فِي شَكٍّ مَرِيبٍ ۝

ooo

सूर: फ़ातिर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छताली आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ॥ 1॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अल्लाह दी गै सब तरीफ ऐ जेहका गासैं ते
धरती गी (इक नमें' नजाम दे मताबक) पैदा
करने आह्ला ऐ(ते) फरिश्तें गी ऐसी हालत
च रसूल बनाइयै भेजने आह्ला ऐ जिसलै जे
कदें ते उंदे दो-दो फंघ होंदे न, कदें त्रै-त्रै ते
कदें चार-चार। (ते उनें फरिश्तें दे फंघें गी)
पैदा करने च ओह् (अल्लाह) जिन्नी चांहदा
ऐ बढोतरी^२ करी दिंदा ऐ अल्लाह हर गल्ल
करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 2॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
جَاعِلِ الْمَلَكَةِ رُسُلًا أُولَى أَجْنَحَةٍ
مَّثْنَى وَثُلثَ وَرُبْعٍ يُزَيِّدُ فِي الْخَلْقِ مَا
يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

जेहका रैहमत दा समान अल्लाह लोकें आस्तै
खोहलै उसी कोई बंद करने आह्ला नेई, ते
जिस रैहमत दे समान गी ओह् बंद करै उसी
खुदा दे अलावा कोई खोहली सकने आह्ला

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا
مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ

1. मूल शब्द फ़ातिर दा अर्थ ऐ भलेआं नमें सिरेआ पैदा करना । गासैं ते धरती दी सिरजना पैहलें होई चुकी दी ही। इस आस्तै द'ऊं पैदाइशें/सिरजनें ते फ़ातिर शब्द गी ध्यान च रखदे होई अनुवाद च नमें नजाम दे मताबक शब्द बधाई दिते गे न।
2. इस ज'गा हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी वहबी दी उच्ची शान दस्सी गेदी ऐ जे इस रसूल पर ऐसे फरिश्ते उतरडन जेहके अल्लाह दे केई-केई गुणें गी स्पष्ट करने आहले होडन द'ऊं-द'ऊं गुणें दे, त्रैह-त्रैह दे ते च'ऊं-च'ऊं दे, पर इंदे पर गै गल्ल नेई मुक्की जंदी, अल्लाह चाहग तां पवित्र कुरआन दी वहबी आहने आहले फरिश्तें दे फंघें दी गिनती यानी अल्लाह दे उनें गुणें गी जेहके जाहर करने आहले होडन ओह् बधाई देग।

नेई। ते ओह बड़ा गालिब (ते) बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ॥ 3 ॥

हे लोको! अल्लाह दी जेहकी नैमत तुंदे पर नाज़ल होई दी ऐ, उसी याद करो। क्या अल्लाह दे सिवा कोई दूआ खालक/पैदा करने आह्ला है जेहका गासैं ते धरती थमां तुसंगी रिशक दिंदा होऐ? उसदे अलावा कोई उपास्य नेई, फी तुस कुत्थें भटकाइयै लेते जा करदे ओ॥ 4 ॥

जेकर एह लोक तुगी झुठेरेदे न तां (केह हरज ऐ) तेरे शा पैहलें जिन्ने रसूल होई चुके दे न उनेंगी बी झुठेरेआ गेआ हा ते सारे मसले(फैसले आस्तै) अल्लाह दे हजूर च गै पेश कीते जाडन॥ 5 ॥

हे लोको! अल्लाह दा बा'यदा यकीनन सच्चा ऐ। इस लेई तुसैं गी संसारक जीवन धोखे च नेई पाई देऐ ते कोई धोखा देने आह्ला तुसैं गी अल्लाह दे बारै धोखा नेई देऐ॥ 6 ॥

शतान थुआड़ा सच्चें गै दुश्मन ऐ। इस आस्तै उसगी दुश्मन गै समझो। ओह अपने साथियें गी सिर्फ इस आस्तै बुलांदा ऐ जे ओह दोज़खी/नरक बासी बनी जान॥ 7 ॥

ओह लोक जिनें कुफर कीते दा ऐ, उंदे आस्तै सख्त अज़ाब निश्चत ऐ ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते ईमान दे मताबक उनें कर्म बी कीते, उंदे हिस्से च बख्शीश ते बौहत बड़डा इनाम ऐ॥ 8 ॥ (रुकू 1/13)

क्या जिस शख्स आस्तै उस दे बुरे कर्म खूबसूरत बनाइयै दस्से गे होन ते ओह उनेंगी चंगा समझदा होऐ (ओह हदायत पाई सकदा ऐ?) फी याद रक्खो जे अल्लाह जिसगी चाहदा ऐ

مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَآلَيْ تَتَوَفَّكُونَ ۝

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ۝

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

أَفَمَن رُّزِيَ لَهُ سُوءُ عَمَلٍ فَرَأَاهُ حَسَنًا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ يَصْلُحُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن

(यानी उसदे लायक समझदा ऐ) उसी तबाह/हलाक करी दिंदा ऐ ते जिसगी चांहदा ऐ (यानी काबल समझदा ऐ) उसगी कामयाबी दा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ। ते तेरी जान उंदी ब'जा करी कश्ट-कलेश कनै हलाक नेई होई जा/निकली नेई जा। अल्लाह उंदे कर्म गी भलेआं जानदा ऐ (इस लेई अल्लाह दी स'जा कर्म दे ऐन मताबक होंदी ऐ, बिला ब'जा नेई होंदी) ॥ ९ ॥

ते अल्लाह ओह ऐ जो हवामां भेजदा ऐ जेहकियां बदलें गी डुआई लेई जंदिंयां न। फी अस उसी इक मुरदा/खुशक देश पै पासै हिविकयै लेई जन्ने आं ते ओहदे राहें धरती गी उस दी बरानी दे बा'द अबाद/सर-सब्ज करी दिन्ने आं इससै चाल्ली मौती दे बा'द जींदे होने/जी उट्ठने दा कनून निश्चत ऐ ॥ १० ॥

जेहका कोई इज्जत चांहदा ऐ उसी चेता र'वै जे इज्जत सब अल्लाह दे हत्थ ऐ। सच्चियां/पवित्तर गल्लां उससै आहली बक्खी चढ़ियै/उडदियां जंदिंयां न ते ईमान दे मताबक कीता गेदा कर्म उनेंगी चुकदा ऐ ते जेहके लोक (थुआड़े खलाफ) बुरियां तदबीरां/योजनां बनांदे न उंदे आस्तै कठोर अजाब (निश्चत) ऐ ते उनें लोके दियां योजनां तबाह होने आहली सै ऐ (नां के तुस) ॥ ११ ॥

ते अल्लाह नै तुसें गी मिट्टी थमां पैदा कीता ऐ, उस दे बा'द बीरज थमां, फी जोड़ें दे रूपै च बनाया ऐ। ते कोई औरत गर्भवती/पटाली नेई होंदी ते नां ओह बच्चा जमदी ऐ पर ओह सब खुदा दे इलम दे मताबक होंदा ऐ ते नां

يَسَاءٌ ۖ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ
حَسْرَتٍ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْعَوْنَ ۝

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا
فَسُقْنَاهُ إِلَى بَدْرٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَلِكَ النُّشُورُ ۝

مَنْ كَانَ يَرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا
إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ
الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ
السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ
أُولَئِكَ هُوَ يُبَوِّرُ ۝

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَرْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى
وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يَعْمَرُ مِنْ

१. अर्थात् पवित्तर गल्लें गी अल्लाह स्वीकार करदा ऐ।

कोई लम्मी आयु आहला लम्मी आयु भोगी सकदा ऐ ते नां कुसै दी आयु च कोई कमी कीती जंदी ऐ/घटाई जंदी ऐ, पर ओह इक निजम दे मताबक होंदा ऐ। एह गल्ल अल्लाह आस्तै बड़ी असान ऐ ॥ 12 ॥

ते ऐसे दौं समुंदर (जां दरेआ) कदें बी बराबर नेई होई सकदे उंदे बिच्चा इक मिट्टा ते मन-भाना होऐ ते उसदा पानी पीने पर असान्नी कनै गले थमां थल्लै ढली जंदा होऐ ते दूआ अत्त खारा, गला फूकी देने आहला होऐ, फी बी तुस उनें दौन्नीं समुंदरें (जां दरेआएं) थमां ताजा मास खंदे होओ ते उंदे बिच्चा गैहनें दे रूपै च इस्तेमाल होने आहले पदार्थ कढदे होओ (यानी मोती बगैरा) जिनेंगी तुस पांदे ओ ते तुस किशियें गी दिखदे ओ जे ओह उंदे (समुंदरें) च लैहरें गी चीरदी अगें बधी जंदियां न तां जे तुस उस (अल्लाह) दी किरपा गी तलाश करो/ढूंडो ते तां जे तुस स्हानमंद बनी जाओ ॥ 13 ॥

ओह राती गी दिनै च ते दिनै गी राती च बदली दिंदा ऐ ते उसनै सूरज ते चंदरमा गी सारें दी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ। इंदे बिच्चा हर इक निश्चत समे आस्तै चली जा करदा ऐ। एह ऐ थुआड़ा रब्ब! बादशाहत उससै दी ऐ ते जिनेंगी तुस उसदे सिवा पुकारदे/पूजदे ओ ओह (खजूरी दे) खजूरें दी गुली ते छिलकें¹ बश्कार आली झिल्ली दे बराबर बी कुसै चीजै दे मालक नेई न ॥ 14 ॥

जेकर तुस उनेंगी बुलाओ/पूजो तां ओह थुआड़ी प्रार्थना कदें बी नेई सुनडन ते जेकर

مُعَمَّرٌ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُؤُنٍ لِّحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْمُلْكَ فِيهِ مَوَاحِرَ يُنَبِّئُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤْلِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿٣٧﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ

1. एह अरबी भाशा दा मुहावरा ऐ ते एहदा अर्थ एह ऐ जे नकली उपास्य ईश्वरीय सत्ता च कुसै पदार्थ दे ना-मात्तर बी सुआमी नेई न।

सुनी बी लैडन तां थुआडे फायदे आस्तै
उसी स्वीकार नेई करी सकडन ते फी क्यामत
आहलै दिन थुआडे शिर्क दा इन्कार करी
देडन ते तुसेंगी सिर्फ बाकफकार' होने थमां
बदध कोई बी चंगी खबर नेई देई सकदा
॥ 15 ॥ (रुकू 2/14)

हे लोको ! तुस अल्लाह दे मुत्ताज ओ, पर
अल्लाह कुसै दा बी मुत्ताज नेई बल्के ओह
हर चाल्ली दी स्तुतिथें दा मालक ऐ (अर्थात्
दूए दियां जरूरतां पूरियां करदा ऐ) ॥ 16 ॥

जेकर ओह चाह तां तुसें सारें गी तबाह करी
देऐ ते इक नमीं मख्लूक पैदा करी देऐ ॥ 17 ॥

ते ऐसा करी देना अल्लाह आस्तै कोई मुश्कल
गल्ल नेई ऐ ॥ 18 ॥

ते कोई बोझ चुक्कने आहली जान कुसै दूए
दा बोझ नेई चुक्की सकदी ते जेकर कोई भारै
हेट दबोए दा आदमी अपना बोझ/भार चुक्कने
आस्तै कुसै गी (मदद आस्तै) आखै तां उसदा
लेश मातर/तिल परमान बी भार नेई चुक्केआ
जाग। भामें ओह किन्ना गै करीबी की नेई
होऐ। तू ते सिर्फ उनें लोकें गी सोहगा करी
सकना ऐं जेहके एकांत च बी अपने रब्ब थमां
डरदे न ते नमाजां (शर्ते मताबक) पढ़दे न ते
जेहका आदमी पवित्तर होंदा ऐ ओह सिर्फ
अपनी जान्ना दे भले आस्तै पवित्तर होंदा ऐ
ते आखरकार सारें गै अल्लाह कश परतोइयै
जाना ऐ ॥ 19 ॥

ते अन्ना ते अक्खीं आहला/सजाखा बराबर
नेई होई सकदे ॥ 20 ॥

سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ
يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۖ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ
خَيْرٍ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝

إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۖ وَإِنْ تَدْعُ
مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِمْلِهَآ لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ
وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِإِلَهِ الْمَصِيرُ ۝

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

1. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सिवा जिनेंगी वही होंदी ऐ।

ते नां गै न्हेरा ते लो (बराबर होई सकदे न)
॥ 21 ॥

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ۝

ते नां धुप्प ते छां/छौं (बराबर होई सकदे न)
॥ 22 ॥

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ۝

ते नां सजीव ते निरजीव (बराबर होई सकदे न)। सच्चें गै अल्लाह जिसी चांहदा ऐ सुनाई सकदा ऐ, पर जेहके कबरें च दब्बे दे न तूं उनें गी नेई सुनाई सकदा ॥ 23 ॥

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ۝

तूं ते सिर्फ इक सोहगा करने आह्ला ऐं
॥ 24 ॥

إِنَّ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۝

असें तुगी इक कायम रौहने आहली सदाकत/सचाई कनै इक खुशखबरी देने आह्ला ते चकन्ना करने आह्ला बनाइयै भेजेआ ऐ ते कोई कौम ऐसी नेई जेहदे कश (खुदा पासेआ) कोई चकन्ना करने आह्ला नेई आया होऐ
॥ 25 ॥

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِن مِّن أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۝

ते जेकर एह लोक तुगी झुटेरदे/झूठा साबत करदे न तां उनें लोकें बी जेहके उंदे शा पैहलें होई चुके दे न (अपने समे दे रसूलें गी) झुटेरेआ/झूठा साबत कीता हा। उंदै कश बी उंदे समे दे रसूल दलीलां ते किश खास शिक्षां/नसीहतां कनै लेइयै आए हे ते (उंदे बिच्चा किश) रोशन करने आहली कताब कनै (बी लेइयै आए हे) ॥ 26 ॥

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ وَبِالزُّبُرِ ۖ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۝

फी में काफरें गी उंदे झुठलाने दी ब'जा करी (अजाब कनै) पकड़ी लैता। इस लेई (हून दिक्खी लैन जे उनें स्थितियें च) मेरे इन्कार दा नतीजा (यानी अजाब) कनेहा होंदा ऐ
॥ 27 ॥ (रुकू 3/15)

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै बदलें थमां पानी तुआरेआ/बरहाया ऐ? फी असें

الْمُتَرَّانَ ۚ إِنَّ اللَّهَ أُنْزِلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۚ

ओहदे कनै भांत-सभांते रंगें दे फल पैदा कीते न ते भांत-सभांते रंगें दे फ़ाड़ बी (जेहके इक-दूए थमां उत्तम/श्रेष्ठ होंदे न) किश सफेद, किश लाल बक्ख-बक्ख रंगें दे ते स्याह काले बी ॥ 28 ॥

ते लोकें, चौखरें ते जानवरें बिच्चा बी किश नेह होंदे न जे उंदे बिच्चा बी हर इक दा रंग इक-दूए थमां बक्खरा होंदा ऐ। सचाई इस्सै चाल्ली ऐ ते अल्लाह दे बंदें बिच्चा सिर्फ ज्ञानी लोक गै ओहदे शा डरदे न। अल्लाह सच्चें गै बड़ा गालिब (ते) बौहत बख्शाने आहला ऐ ॥ 29 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह दी कताब पढ़दे न ते शर्तें मताबक नमाज़ अदा करदे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा अल्लाह दे रस्तै पर छप्पे-गुच्छे जां जाहरा तौर खर्च करदे न, एह लोक गै असल च ऐसे बपार¹ दी खोज च न जेहका कदें बी बरबाद नेई होग ॥ 30 ॥

की जे इस दा नतीजा एह होग जे अल्लाह उंदे कमें दा पूरा-पूरा सिला प्रदान करग ते उसदे सिवा अपनी किरपा कनै बधीक बी देग (जेहदे कारण उंदी दशा इस संसारक जीवन च ज्हारां गुणां बेहतर होग)। सच्चें गै ओह (खुदा) बौहत बख्शाने आहला (ते) बौहत कदर करने आहला ऐ ॥ 31 ॥

ते असें ओह गल्ल जो इस क़ुरआन बिच्चा तेरे पर वह्नी राहें तुआरी ऐ, भलेआं सच्ची ऐ ते पूरी होइयै रीहने आहली ऐ ते इस शा पैहलें जेहकी वह्नी आई चुकी दी ऐ उसी पूरा करने आहली बी ऐ। सच्चें गै अल्लाह अपने बंदें

فَأَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ۖ
وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ
مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٍ ۝

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ
مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ ۚ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
غَفُورٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا زَكَاةً مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبْوَءَ ۝

لِيُؤْفِقَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّنْ
فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ
الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

1. ओ बपार जेहका अल्लाह कनै कीता जंदा ऐ।

गी जानदा ऐ (ते) उंदी परिस्थितियें गी दिखदा ऐ ॥ 32 ॥

फी (सचाई एह ऐ जे असें वह्नी उतारने दे बा'द) अपनी कताब दा बारस सदा उनें लोके गी बनाया ऐ जिनेंगी असें अपने बंदें बिच्चा चुनी लैता। इस आस्तै उंदे बिच्चा किश ते अपनी जान्ना पर अत्याचार करने आहले सिद्ध होए ते किश ऐसे निकले जेहके गभली चाल चलने आहले हे ते किश ऐसे निकले जेहके अल्लाह दी आज्ञा मताबक पुन कम्म करने च दूएँ थमां अगें बधी जाने आहले हे। एह (अल्लाह दी) अपार किरपा ऐ ॥ 33 ॥

इस दा सिला सदा रौहने आहले ऐसे सुर्ग होडन जिंदे च ओह सदाचारी लोक दाखल होडन ते उनेंगी सुने दे कंगन पुआए जांगन ते मोती (दे गैहने)^१ बी ते उंदा लबास एहदे च रेशम (दा बने दा) होग ॥ 34 ॥

ते ओह आखडन जे हर चाल्ली दी स्तुति अल्लाह आस्तै गै ऐ जिसनै साढ़ी चैता गी दूर करी दिता। सच्चें गै साढ़ा रब्ब बौहत बख्शाने आहला (ते) बौहत कदरदान ऐ ॥ 35 ॥

ओह (अल्लाह) जिसनै अपनी किरपा कनै असेंगी रौहने आस्तै नेही जगह दिती ऐ जित्थें नां गै असेंगी कोई तकलीफ होंदी ऐ ते नां गै थक्कन-हुट्टन ॥ 36 ॥

ते ओह लोक जिनें इन्कार कीता उनेंगी नरकै दी अगग जालग। नां ते उंदे पर मौती दा फैसला लागू होग जे ओह मरी जान ते नां गै नरकै दे अज़ाब च उंदे आस्तै कोई कमी

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٣﴾

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ ۖ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٥﴾

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ ۖ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُحْقَقَ عَنْهُمْ مِنَ

1. यानी ए इक रूपक ऐ। पराने समे च राजा जिनें लोकें गी सम्मान दिंदे हे, उनेंगी जड़ाऊ जोड़े (लबास), मोतियें दे हार ते जड़ाऊ कंगन दिंदे हे।

कीती जाग। अस हर इक ना-शुकरी करने आहले/किरतघन कन्ने इयै नेहा ब्यहार करने होन्ने आं ॥ 37 ॥

ते ओह् उस नरकै च करलाइन (ते आखइन) जे हे साढ़े रब्ब! असें गी इस नरकै चा कड़्ही दे ते अस शुभ कम्म करगे, उनें कम्में दे उलट जेहके अस इस थमां पैहलें अपने जीवन च करदे होंदे हे। (अस उनेंगी आखगे) क्या असें तुसेंगी इन्नी आयु नथी दित्ती दी जे जेहदे च नसीहत हासल करने दी चाह रक्खने आहला नसीहत हासल करी लैदा ते फी तुंदे कश तुसेंगी सोहगा करने आहले बी ते आए हे? (फी तुसें उंदी गल्ल की नेई सुनी-मन्नी?) इस आसतै हून एह अजाब भुगतो, की जे अत्याचारियें दा कोई मदादी नेई होंदा ॥ 38 ॥ (रुकू 4/16)

अल्लाह गासैं ते धरती च छप्यी दियें गल्लें दा जानकार ऐ। ओह् सीन्ने दियें गल्लें गी बी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 39 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी संसार च (पैहले लोकें दा) कायमकाम/स्थान लैने आहला बनाया ऐ। इस आसतै जेहका शख्स इन्कार करग उसदे इन्कार दी स'जा उसी गै ध्होग ते इन्कार करने आहलें दा इन्कार करना उनेंगी उंदे रब्ब दी नजरें च सिर्फ नाराजगी च गै बधांदा ऐ ते इन्कार करने आहलें दा इन्कार उनेंगी सिर्फ घाटे च गै बधांदा ऐ ॥ 40 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही अपने (मनघड़त) शरीक जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे/मनदे ओ (ते जेकर ओह् नजर नेई औंदे तां) मिगी उंदी ओह् मख्जूक दस्सो जेहकी उनें धरती च पैदा कीती दी ऐ, जां केह

عَذَابِهَا ۖ كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ۝

وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۖ
أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمُ التَّذْذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِن نَّصِيرٍ ۝

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۖ
فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ
الْكُفْرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ
وَلَا يَزِيدُ الْكُفْرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ۝

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ
الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ ۚ أَمْ

उंदा गासैं गी बनाने च कोई योगदान है? क्या असें उनेंगी कोई कताब दिती दी ऐ? केह ओह उस च दस्सी गेदी कोई दलील अपने कनै रखदे न? (आखो ऐसा हरगज नेई) बल्के जालम आपस च इक-दूए कनै सिर्फ धोखा देने आह्ला बा'यदा करदे न ॥ 41 ॥

अल्लाह नै गै गासैं ते धरती गी इस गल्ला थमां रोकी रखे दा ऐ जे ओह अपनी ज'गा थमां टली जान ते जेकर ओह टली जान तां उसदे बा'द कोई उनेंगी (तबाह होने शा) रोकी नेई सकग। सच्चें गै ओह बड़ी सूझ-बूझ आह्ला (ते) बौहत माफ करने आह्ला ऐ ॥ 42 ॥

ते ओह अल्लाह दियां पक्कियां कसमां खंदे न जे जेकर उंदे कश कोई नबी आई जा तां ओह सारे फिरकें/वर्गे बिच्चा हर इक थमां ज्यादा हदायत पाने आहले बनी जाडन पर जिसलै उंदे कश नबी आया तां उसदा औना उनेंगी सिर्फ नफरत च बधाने दा कारण बनेआ ॥ 43 ॥

की जे ओह धरती च बड़डा बनना चांहे हे ते बुरे उपाऽ करना चांहे हे ते बुरे उपाऽ उंदे करने आहलें गी गै तबाह करदे होंदे न। तां केह ओह सिर्फ पैहले लोकें दी रीति (यानी अजाब) गी गै बलगा ते नेई करदे? (ते जेकर तू गौर करें) तां अल्लाह दे सिद्धांत च कदें बी कोई तबदीली नेई पागा/दिखगा ते नां तू कदें अल्लाह दे सिद्धांत गी टलदे दिखगा ॥ 44 ॥

क्या ओह धरती च नेई फिरे (जेकर ऐसा करदे) तां दिखदे जे उंदे थमां पैहले लोकें दा

أَتَيْنَهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ ۖ بَلِ إِنَّا
نَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ۝

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ
تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ
أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۖ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْلًا مِنْ
أَحَدَى الْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۖ
وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ ۖ
فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ ۚ
فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۚ
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۝

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

केह् अन्जाम होआ? हालांके ओह् उंदे शा
ज्यादा ताकतवर/तगड़े हे ते कोई चीज अल्लाह
गी गासैं च ते धरती च अपने इरादे थमां
नकाम नेई करी सकदी। ओह् सच्चें गै बौहत
जानने आह्ला (ते) बड़ी कुदरत/समर्थ आह्ला
ऐ ॥ 45 ॥

ते जेकर अल्लाह लोकें गी उंदे कम्मैं दी
ब'जा करी पकड़ना शुरू करी दिंदा तां धरती
पर प्राणी गी बाकी नेई रौहन दिंदा, पर ओह्
उनेंगी इक अरसे तक ढिल्ल दिंदा ऐ, फी
जिसलै उंदा तै-शुदा (निश्चत) समां आई
जंदा ऐ तां सिद्ध (साबत) होई जंदा ऐ जे
अल्लाह अपने बंदें गी चंगी चाल्ली दिक्खा
करदा हा ॥ 46 ॥ (रुकू 5/17)

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يَوَازِيهِ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَتَبُوا مَا
تَرَكَ عَلَى ظُهُرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يَسٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ أَرْبَعٌ وَثَمَانُونَ آيَةً وَخَمْسَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: यासीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरासी आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे सय्यद¹ ॥ 2 ॥

يَس ②

अस हिकमत आहले कुरआन गी (तेरे सय्यद
होने दी) गुआही दे रूपै च पेश करने आं
॥ 3 ॥

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

सच्चें गै तूं रसूलें बिच्चा इक ऐं ॥ 4 ॥

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ④

(ते) सिद्धे रस्ते पर (ऐं) ॥ 5 ॥

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

(ते कुरआन) गालिब (ते) बे-इंतहा/बेहद
रैहम करने आहले (खुदा) पासेआ नाजल
कीता गेआ ऐ ॥ 6 ॥

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

इस मकसद कन्नै जे तूं उस कौम गी सचेत
करैं जिंदे पुरखें गी सचेत नथा कीता गेआ ते
ओह गालिल (बे-खबर) पेदे रेह ॥ 7 ॥

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

साढ़ा दा 'वा'² उंदे बिच्चा मते-सारें बाँरे पूरा
होई गेआ, तां बी ओह ईमान नेई आहनदे
॥ 8 ॥

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

1. मूल शब्द 'स' खंडाक्षर ऐ जेहका सय्यद दे थाहरें पर बरतोए दा ऐ।
2. इस दा'वे कन्नै सरबंथत इसै सूर: दी आयत 31 ऐ। अफसोस ऐ लोकें पर जे उंदे कश कदें कोई रसूल नेई आया जिसदा उनें इन्कार नेई कीता होऐ ते जिस दा मौजू नेई डुआया होऐ।

असें उंदी गरदन/मुंडियें च तौक¹/लड्डन पाई रक्खे दे न जेहके उंदी दुडिडियें तक पुज्जी गेदे न ते ओह (कलेश थमां बचने आस्तै अपनी) मुंडियां उच्चियां करा करदे न ॥ 9 ॥

ते असें उंदे अगें बी इक रोक² लाई दित्ती दी ऐ ते उंदे पिच्छें बी इक रोक लाई दित्ती दी ऐ ते उनेंगी खट्टी दित्ते दा ऐ, इस लेई ओह दिक्खी नेई सकदे ॥ 10 ॥

ते तेरा डराना जां नेई डराना उंदे आस्तै बराबर ऐ ओह (जिन्ना चिर अपने दिलें च तबदीली पैदा नेई करडन) ईमान नेई आहनडन ॥ 11 ॥

तू ते सिर्फ उस शख्स गी सोहगा करी सकना ऐं जेहका याद दिहानी/उपदेश गी मन्नी लैंदा ऐ ते रहमान (खुदा) थमां एकांत च बी डरदा ऐ। ते ऐसे शख्स गी तू इक अपार माफी ते इक इज्जत आहले सिले दी खबर सुनाई दे ॥ 12 ॥

अस गै मुड़दें गी जींदा करने आं ते जे किश बी अगली जिंदगी आस्तै अगें भेजने आं उसी बी सुरक्षत रक्खने आं ते जेहके कर्म उनें दुनियां च कीते दे हे उंदे जो नतीजे निकलडन उनेंगी बी अस सुरक्षत रक्खने आं ते हर चीजै गी असें इक खुल्ली कताबा च गिनी रक्खे दा ऐ ॥ 13 ॥ (रुकू 1/18)

إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلًا فَبِهِىْ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ٩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ١٠

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ١١

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ١٢

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي لِكِّهِمْ ١٣

1. तौक दा सरबंध मनघड़त रीत-रवाजें दे बंधन कनै ऐ। धार्मिक विधान दे औने थमां पैहलें आदमी उनें रीतें च जकड़ोए दा होंदा ऐ जे ओह उनें रुढ़ियें पर चंगी चाल्ली बचार बी नेई करदा, पर ओह अपनी कौम थमां छप्पे-गुच्छे उनें रुढ़ियें दे दर्दनाक प्रभाव थमां बचना बी चाहदा ऐ जो मनुक्खें गी आपत्ति दा अनुभव होने पर बी सुझ-बूझ थमां कम्म नेई लैन दिंदियां।
2. अगें-पिच्छें रोक बनाने दा एह मतलब ऐ जे इक पासै ते मनुक्ख-जनानी, बच्ची जां नर्मी पीढ़ी गी प्रचलत रीत-रवाजें गी अपनाने आस्तै मजबूर कीता जंदा ऐ तां दूऐ पासै ओहदे पर जाति दे बड़डे लोक रुढ़ियें गी पूरा करने आस्तै दबाऽ पांदे न। इस चाल्ली मनुक्ख आपत्ति दा आभास होने पर बी सोची-बचारी नेई सकदा।

ते तू उंदे सामनै इक प्रां आहलें दी हालत ब्यान कर जिसलै जे उंदे कश उंदे रसूल आए ॥ 14 ॥

यानी जिसलै जे असें पैहलें ते उंदे कश दऊं रसूल भेजे, पर उनें, उनें दौनों दा इन्कार करी दिता, इस पर असें पैहले द'ऊं रसूलें जिन्नी ताकत¹ बख्शायै इक त्रीया रसूल भेजेआ फी उनें सारें मिलियै अपनी कौम गी गलाया जे अस थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक सनेहा लेइयै भेजे गेदे आं ॥ 15 ॥

उनें (परते च) गलाया जे तुस ते साढ़े आंगर आदमी ओ ते रहमान (खुदा) नै कोई चीज (इल्हाम दे तौरै पर) नेई उतारी, तुस नि'रा-लंब झूठ बोल्ला करदे ओ ॥ 16 ॥

उनें गलाया जे साढ़ा रब्ब इस गल्ला गी जानदा ऐ जे अस थुआड़े कश रसूल बनाइयै भेजे गेदे आं ॥ 17 ॥

ते साढ़ा कम्म सिर्फ एह ऐ जे अस खु'ल्ला-डु'ल्ला प्रचार करचै ॥ 18 ॥

इस पर इन्कार करने आहलें गलाया जे अस ते थुआड़ा अपनै कश औना मन्हूस समझने आं। जेकर तुस अपनी गल्लें थमां नेई रुके/बाज नेई आए तां अस तुंदे पर पथरैदू करी देगे ते तुसेंगी साढ़े पासेआ दर्दनाक अज़ाब पुज्जग ॥ 19 ॥

उनें गलाया जे थुआड़ा कर्म ते थुआड़े कनै ऐ (तुस जित्थें बी होगे ओ थुआड़े कर्म दा

وَأَصْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ۖ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ۝

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا كَذِبُونَ ۝

قَالُوا رَبَّنَا يَعْلَمُ إِنَّآ إِلَيْكُم لَمُرْسَلُونَ ۝

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

قَالُوا إِنَّا نَاطِرُنَا بِكُمْ لَنِ لَمْ نَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ ۖ أَئِنْ

1. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे असें पैहलें दो रसूल भेजे, फी उंदा समर्थन करने आस्तै इक त्रीया रसूल भेजेआ ऐ। इस थमां साफ ऐ जे एह त्रीया रसूल बी ऊऐ गल्लां करदा हा जेहकियां गल्लां पैहले दऊं रसूल करदे हे बल्के जेकर ओह कोई नमीं गल्लां करदा तां उंदा समर्थन कियां करी सकदा हा। इस आयत थमां साफ ऐ जे शरीअत दे बिना बी नबी ओंदे रीहदे न।

बुरा नतीजा निकलदा रौहग) क्या तुस एह
गल्ल इस आस्तै आखदे ओ जे अस तुसंगी
नेक कम्म करने दा चेता करान्ने आं, बल्के
सच्च एह ऐ जे तुस सीमा दा उलंघन करने
आहली कौम दे लोक ओ (इस आस्तै तुस
जरूर स'जा पागे ओ) ॥ 20 ॥

ते शैहरा दे दूए सिरे थमां इक शख्स दौड़दे
होई आया, ते उसनै गलाया जे हे मेरी कौम!
रसूलें दा अनुसरण करो ॥ 21 ॥

उंदा अनुसरण करो, जेहके तुंदे थमां कोई
सिला नेई मंगदे, ते ओह हदायत याफता न
॥ 22 ॥

ذِكْرُكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ
يَقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

ते मिगी केह् होए दा ऐ जे अऊं उस (रब्ब) दी अबादत नेई करां जिसनै मिगी पैदा कीते दा ऐ ते तुस सारे उससै कश परताइयै लेते जागे ओ ॥ २३ ॥

क्या अऊं उसदे सिवा होर उपास्य अपनाई सकना जेकर रहमान (खुदा) मिगी कोई नुक्सान पुजाना चाह तां उंदी (उनें उपास्ये दी) सफारश मिगी कोई फायदा नेई पुजाई सकदी ते नां ओह मिगी (उसदे नुक्सान थमां) बचाई सकदे न ॥ २४ ॥

(अगर अऊं ऐसा करां) तां अऊं सच्चें गै गुमराही च फसे दा आं ॥ २५ ॥

अऊं थुआड़े रब्ब पर ईमान ल्याया आं। इस आसतै मेरी गल्ल सुनो ॥ २६ ॥

(उसलै उसी खुदा पासेआ) आखेआ गेआ, जन्नत/सुर्ग च दाखल होई जा (इस पर) उसनै गलाया, काश! मेरी कौम गी (मेरे अन्जाम/परिणाम दा) पता लगगी जंदा ॥ २७ ॥

जे किस चाल्ली मेरे रब्ब नै मिगी बख्शी दिता ऐ ते मिगी मोज्जज गरोह/सम्मान आहले लोकें च शामिल करी दिता ऐ ॥ २८ ॥

ते असैं उसदे बा'द उसदी कौम पर गासै थमां (उनेंगी तबाह करने आसतै) कोई लश्कर (फौजी दल) नेई उतारेआ, ते नां अस ऐसा लश्कर गै तुआरने होन्ने आं ॥ २९ ॥

सिर्फ इक खतरनाक अजाब उंदे पर आया ते ओह अपनी सब मान-मर्यादा (शान-शौक्रत) खोही बैठे ॥ ३० ॥

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

ءَاتَّخِذْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِن يَرِدْ
الرَّحْمَنُ بَصِيرًا لَّا تُعِينَنِي شَفَاعَتُهُمْ
شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُون ﴿٢٤﴾

إِنِّي إِذْ أَنفَىٰ صَلِّ مُبِينٍ ﴿٢٥﴾

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٦﴾

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۖ قَالَ يَلَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ
الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٨﴾

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ
خَامِدُونَ ﴿٣٠﴾

हाए अफसोस! (इन्कार करने आहले) बंदें पर जे जिसलै कर्दे बी उदै कश कोई रसूल औंदा ऐ तां ओह उसगी हकारत (नफरत) दी नजर कनै दिक्खन लगी पौंदे न (ते ओहदा मजाक लैन लगी पौंदे न) ॥ 31 ॥

क्या उनें नेई दिक्खेआ जे उंदे थमां पैहलें किन्नी गै बस्तियें गी अस तबाह करी चुके दे आं (ते एह बी जे जिनेंगी हलाक/तबाह कीता गेआ हा) ओ बापस नेई परतौंदे ॥ 32 ॥

ते सारे लोक पक्क साढ़े हजूर च हाजर कीते जाडन ॥ 33 ॥ (रुकू 2/1)

ते उनें इन्कार करने आहलें आस्तै मुड़दा/खुश्क धरती च बी इक नशान ऐ असें उसी जींदा (हरा-भरा) कीते दा ऐ ते ओहदे च अनाज पैदा कीते दा ऐ। इस आस्तै एह ओहदे बिच्चा खंदे न ॥ 34 ॥

ते असें धरती च खजूरें ते अंगूरें दे बाग बी उगाए दे न। ते ओहदे च चश्मे बी बगाए दे न ॥ 35 ॥

तां जे ओह उस (यानी बागै) दे फल (जरूरता मताबक) खान ते (बागै गी) उंदे हत्थें नेई उगाया (बल्के असें उगाए दा ऐ)। क्या ओह शुकर नेई करदे ? ॥ 36 ॥

पवित्तर ऐ ओह सत्ता जिसनै हर किसमै दे जोड़े पैदा कीते दे न। ओहदे बिच्चा बी जिसी धरती उगांदी (पैदा करदी) ऐ ते उसदी अपनी जानै बिच्चा बी ते उनें पदार्थ बिच्चा बी जिनेंगी ओह नेई जानदे ॥ 37 ॥

ते उंदे आस्तै रात बी इक बड़्हा नशान ऐ जेहदे बिच्चा अस दिनै गी खिचियै कड़्ही

يُحْسِرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ
رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ
أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ الْيَهُمُّ لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٢﴾

وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٍ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا
وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ
وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ
أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا
مِمَّا تَنْبَغُ الْأَرْضِ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

وَآيَةٌ لَهُمُ الْبُيُوتُ الَّتِي بَنَوْا لِنَفْسِهِمْ
فَأَنذَرْنَا لَهُمْ آلَافًا مِنْ نَارٍ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

लैन्ने आं, जेहदे बा'द ओह् अचानक न्हरे च रेही जंदे न ॥ 38 ॥

هَمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

ते सूरज इक निश्चत ज'गा पासै बधी जा करदा ऐ। एह् गालिब (ते) इलम आहले (खुदा) दा निश्चत नियम ऐ ॥ 39 ॥

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

ते चनै गी (दिक्खो जे) असें ओहदे आस्तै बी मंजलां निरधारत करी दिती दियां न इत्थें तक जे ओह् (अपनी मंजलें पर चलदे-चलदे) इक पुरानी शाखा¹ आंगर बनियै दबारा परतोई आँदा ऐ ॥ 40 ॥

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٤٠﴾

नां ते सूरजै च ताकत ऐ जे ओह् अपने सलान्ना दौरै दरान कुसै बेल्लै चनै कश जाई पुज्जै (की जे जेकर ऐसा होऐ तां सारा नजाम तबाह् होई जा) ते नां राती च (यानी चनै च) ताकत ऐ जे ओह् अगें बधियै दिनै गी (यानी सूरजै गी) पकड़ी² लै बल्के एह् सारे दे सारे इक निश्चत रस्ते पर बड़ी अरामदारी कनै चली जा करदे न ॥ 41 ॥

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا آتِلُ سَابِقَ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤١﴾

ते उंदे आस्तै एह् बी नशानी ऐ जे अस उंदी संतान गी भरोची दी किशितयें च चुक्की फिरा करने आं ॥ 42 ॥

وَإِيَّاهُمْ أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤٢﴾

ते अस उंदे आस्तै इसै किसमै दियां होर (चीजां) बी पैदा करगे जिनैगी ओह् सुआरी दे कम्म लाइन³ ॥ 43 ॥

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٣﴾

1. मतलब एह् ऐ जे चन्न जिसलै दबारा निकलदा ऐ तां ओह् इयां लभदा ऐ जियां इक बूटे दी बठोई/मुड़ी दी पुरानी शाख होंदी ऐ।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे सूरज, चन्न ते नखतर कुदरती निजम मताबक सूरज-मंडल च अपने-अपने निश्चत रस्तें पर बिना कुसै रोक-टोक दे बड़ी असान्नी कनै घूमा करदे न। इंदे बिच्चा कुसै च बी एह् शक्ति नेई ऐ जे ओह् अपना निश्चत रस्ता छोड़िये दूए कनै जाई टकरा, की जे जेकर ऐसा होऐ तां सारा सूरज-मंडल बरबाद होई जा।
3. एह्दा मतलब भविक्ख च जाहर होने आहलियां सुआरियां न जियां रेल, मोटर, जहाज बगैरा। (ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: नहल टिप्पणी आयत १)।

ते जेकर अस चाहै तां उनेंगी तबाह करी देचै फी कोई उंदी फरेआद सुनने आहला नेई होग ते नां साढ़ी रैहमत दे सिवा कुसै होर उपाऽ राहें बचाए जाडन ॥ 44 ॥

ते ओह सिर्फ इक (निश्चत) अरसे तक संसारक फायदा लेई सकडन ॥ 45 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे जो किश शुआड़े अगें औने आहला ऐ (ओहदे शा बचो) ते जेहके कर्म तुस पिच्छें छोड़ी आए दे ओ उंदे नतीजे थमां बी बचने दी कोशश¹ करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा (तां ओह नसीहत हासल करने दी बजाऽ ओहदा मौजू डुआंदे न ते कोई लाह नेई लैंदे) ॥ 46 ॥

ते उंदे रब्ब दे नशानें बिच्चा जेहका कोई महत्वपूर्ण नशान जाहर होंदा ऐ, ओह ओहदे थमां बी मूह फेरी लैंदे न ॥ 47 ॥

ते जिसलै उनेंगी आखेआ जंदा ऐ जे जे किश तुसें गी खुदा नै दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करो, ते इन्कारी लोक मोमिनं गी आखदे न जे क्या अस उनेंगी खलाचै जिनेंगी जेकर अल्लाह चांहदा तां आपू बी खलाई सकदा हा तुस (ते खुदा दी मरजी दे खलाफ तलीम देइयै) खु'ल्ली-डु'ल्ली गुमराही च पेई गेदे ओ ॥ 48 ॥

ते ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां असेंगी दस्सो जे ओह (अजाब दा) बा'यदा कदूं पूरा होग ? ॥ 49 ॥

ओह सिर्फ इक अचानक अजाब गी बलगा करदे न जेहका उनेंगी आई पकड़ग ते ओह बेहसें च गै लग्गे दे होडन ॥ 50 ॥

وَأَنْ تَسْأَلَهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَقْضُونَ ⑤

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ⑥

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ⑦

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑧

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ ⑨
قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا نُسْطَعِمُ
مَنْ تَوَيْسَاءِ اللَّهِ أَطْعَمَهُ ⑩ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑪

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ⑫

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً
تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ⑬

1. अर्थात् अगें आसै दुआऽ करिये ते होई बीती दी गल्लें बारे तोबा करिये देआ दे पात्र बनो।

उस बेलै नां ते ओह इक-दूए गी कोई नसीहत देई सकडन ते नां अपने टब्बर-टोर कश बापस जाई (उनेंगी समझाई) सकडन ॥ 51 ॥ (रुकू 3/2)

ते बिगल बजाई दिता जाग, ते ओह अचानक कबरें बिच्चा निकलियै अपने रब्ब आहले पासै खिट्टें पेई जाडन ॥ 52 ॥

(ते इक दूए गी) आखडन, हाए हलाकत/तबाही! असेंगी कुस नै कबरें बिच्चा कडिदयै खडेरी दिता ऐ एह ते ऊरे गल्ल ऐ जिस दा रहमान (खुदा) नै साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते रसूलें जे किश आखेआ हा, सच्च गै आखेआ हा ॥ 53 ॥

एह (सिर्फ) इक अचानक औने आहला अजाब होग जेहदे नतीजे च ओह सारे दे सारे किट्टे करियै साढ़े हजूर च पेश कीते जाडन ॥ 54 ॥

ते उस दिन कुसै जान पर तिल-परमान बी जुलम नेई कीता जाग, ते तुसेंगी थुआड़े कमें मताबक सिला दिता जाग ॥ 55 ॥

जन्नती/सुर्गबासी लोक उस दिन इक महत्तबपूर्ण कम्म (ईश्वर भगती) करने च रुज्जे दे होडन ते (अपनी हालत दिक्खियै) खुशी-खुशी हस्सा करदे होडन ॥ 56 ॥

ओह बी ते उंदे साथी बी सज्जे-सजाए दे संघासनें पर तकिये रक्खियै बैठे दे होडन (ते खुदा दी रहमत दी) छत्तर छाया थल्लै (होडन) ॥ 57 ॥

उंदे आस्तै उनें जन्नतें / सुर्गे च मेवे पेश कीते जाडन ते जे किश ओह मंगडन उनेंगी दिता जाग ॥ 58 ॥

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥٢﴾
فَالْوَالِيُّ يَنفَعُ مَنْ بَعَثْنَا مِن مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٣﴾

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٤﴾

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْرَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فُكِهِمُونَ ﴿٥٦﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْبَابِك مُتَكَبِّرُونَ ﴿٥٧﴾

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَّا يَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

(ते) उनेंगी सलाम आखेआ जाग, जो बार-बार कर्म करने आहले रब्ब पासेआ उंदे आस्ते सनेहा होग ॥ 59 ॥

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ ۝

ते (अस एह बी आखगे जे) हे मुलजमो! अज्ज तुस (मोमिन शा) बक्ख होई जाओ ॥ 60 ॥

وَأَمَّا رَأَوِ الْيَوْمَ إِلَيْهَا الْمُجْرِمُونَ ۝

हे आदम दी संतान! क्या मैं थुआड़ी एह जिम्मेदारी नथी लाई दी जे शतान दी अबादत नेई करा करो, ओह थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 61 ॥

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يٰنَبِيَّ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝

ते सिर्फ मेरी अबादत करो जे इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 62 ॥

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝

ते शतान ते मते-हारे लोके गी बरबाद करी चुके दा ऐ, क्या थुआड़ी समझा च एह नेई औंदा ? ॥ 63 ॥

وَلَقَدْ أَصَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ۝

(दिकखो) एह ज्हनम/नरक ऐ जेहदा तुंदे कनै बा'यदा कीता जंदा हा ॥ 64 ॥

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

अपने कुफर दी ब'जा करी अज्ज एहदे च दाखल होई जाओ ॥ 65 ॥

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

उस दिन अस (उंदे कुफर दी ब'जा करी) उंदे मूहें पर मोहर लाई देगे (यानी बोलने दी लोड़ नेई होग) ते उंदे हत्थ साढ़े कनै गल्लां करडन ते उंदे पैर उंदी करतूतें / कारस्तानियें दी गुआही देडन ॥ 66 ॥

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

ते जेकर अस चाहै तां उंदियां अक्खीं अ'नियां करी देवै, फी ओह बिना दिकखे इक रस्ते दी तलाश च चली पौन, पर उस हालती च ओह (सच्चे रस्ते गो) दिकखी कियां सकदे न ? ॥ 67 ॥

وَلَوْ شَاءَ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُصَرُّونَ ۝

1. इस बारे मुट्टी मसाल एह ऐ जे आत्माक दे रोगियें दे नक्के ते गलै पर उस दा असर जाहर होंदा ऐ इस आस्ते शरीर बोल्लियै आखी दिंदा ऐ जे उस शख्स नै जनाह कीते दा ऐ।

ते जेकर अस चाहचै तां जित्थें ओह हैन उत्थें
गै उंदी शान गी नश्ट करी देचै, फी ओह नां
ते कुतै अगें जाई सकन ते नां गै बापस औने
दा रस्ता दिक्खी सकन ॥ 68 ॥ (रुकू 4/3)

ते अस जिस आदमी गी लम्मी उमर प्रदान
करने आं उसी शरीरक ताकतें च कमजोर
करदे जन्ने आं, क्या ओह फी बी नेई
समझदे¹ ? ॥ 69 ॥

ते असें उसी (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा
स.अ.व. गी) कविता करना नेई सखाया, ते
नां एह कम्म उसदी शान दे मताबक हा। एह
कुरआन ते सिर्फ इक नसीहत ऐ ते बार-बार
पढ़ने आहली कताब ऐ जेहकी (दलीलां बी
कन्नै-कन्नै) ब्यान करदी / दिंदी ऐ ॥ 70 ॥

तां जे जेहका जिंदा दिल / सजीव ऐ उसी
सोहगा करी देऐ ते इन्कारियें बारै खुदा दा
फैसला पूरा होई जा ॥ 71 ॥

क्या ओह नेई दिखदे जे असें उंदे आस्तै
अपनी खास शक्ति राहें चौखर बनाए दे न ते
ओह उंदे मालक न ॥ 72 ॥

ते असें उनें चौखरें गी उंदै अधीन करी दिते
दा ऐ। इस आस्तै उंदे बिच्चा केइयें पर ओह
सुआरी करदे न ते केइयें गी ओह खंदे न
॥ 73 ॥

ते उंदे शा केई किसमें दे फायदे लैंदे न ते पीने
दा समान बी हासल करदे न क्या ओह शुकर
नेई करदे ? ॥ 74 ॥

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتِبِهِمْ فَمَا
اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٨﴾

وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ ۖ أَفَلَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ۖ
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

يُنذِرُ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيُحَقِّقُ الْقَوْلَ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ
أَيْدِيْنَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَلِكُونَ ﴿٧٢﴾

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا
يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَسَارِبٌ ۖ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

1. यानी इस्राईलियें लम्मी उमर भोगी ऐ ते हून उंदे पतन दा समां आई चुके दा ऐ। की जे कौमें दी मसाल बी
बंदे आगर होदी ऐ।

ते उनें लोकेँ अल्लाह दे सिवा किश होर
उपास्य बनाई लैते दे न जे शायद कुसै बेलै
उंदी मदद कीती जा ॥ 75 ॥

ओह (उपास्य) उंदी कोई मदद नेई करी
सकदे ते ओह (उपास्य उंदी मदद केह करडन)
उल्टा उंदे खलाफ सारे इक लश्कर / फौज दी
शक्ली च किट्ठे होइयै गुआही देडन ॥ 76 ॥

इस आस्तै तुगी उंदियां गल्लां / हरकतां दुखी
नेई करन अस उसी बी जानने आं जो ओह
छपालदे न ते उसी बी जो ओह जाहर करदे
न ॥ 77 ॥

क्या इन्सान गी पता नेई जे असें उसी (बीरज
दे) इक कतरे / तोपे थमां पैदा कीते दा ऐ फी
(जिसलै) ओह (पैदा होंदा ऐ तां) अचानक
सख्त / कट्टर झगड़ालू बनी जंदा ऐ ॥ 78 ॥

ते साढ़ी हस्ती दे बाँरे गल्लां बनान लगी
पौंदा ऐ ते अपनी पदायश गी भुल्ली जंदा ऐ
ते आखन लगदा ऐ जे जिसलै हड्डियां
सड़ी-गली जाडन तां उनेंगी भला कु'न जींदा
करग ? ॥ 79 ॥

तू आखी दे जे ऐसी हड्डियें गी ऊऐ जींदा
करग जिसनै उनेंगी पैहली बार पैदा कीता हा
ते ओह हर मख्लूक दी हालत थमां भलेआं
बाकफ ऐ ॥ 80 ॥

ओह (खुदा) जिसनै थुआड़े आस्तै सैल्ले
बूहटें बिच्चा अग पैदा कीती दी ऐ। ते तुस
उस अधार पर अग बालदे ओ ॥ 81 ॥

क्या ओह जिसनै गासें ते धरती गी पैदा कीते
दा ऐ इस गल्ला दी समर्थ नेई रखदा जे उंदे
आंगर होर मख्लूक पैदा करी देऐ। ऐसी सोच

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ
يُنْصَرُونَ ۝

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ
جُنْدٌ مُّحْضَرُونَ ۝

فَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا
يَسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۝

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۝

وَصَرَبَ لَنَا مِثْلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ
مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ
وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ
نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ۝

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ
بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۚ بَلَىٰ ۚ

(जे ओह पैदा नेई करी सकदा) ठीक नेई,
बल्के ओह बौहत पैदा करने आह्ला (ते)
बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 82 ॥

وَهُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٢﴾

उस दा मसला ते इयां ऐ जे जिसलै कदे ओह
एह ध्याई लैदा ऐ जे फलानी चीज होई जा,
ओह ओहदे बारे आखी दिंदा ऐ जे इस चाल्ली
होई जा ते ओह उसै चाल्ली होई जंदी ऐ
॥ 83 ॥

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ
كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٣﴾

इस आस्तै पबितर ऐ ओह सत्ता जिसदे कब्जे
च सारे पदार्थ/सारियें चीजें दा शासन ऐ ते
जेहदे कश तусें सारें गी बापस परताइयै लेता
जाग ॥ 84 ॥ (रुकू 5/4)

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ
وَأِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

ooo

سُورَةُ الصَّفَّتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ مِائَةٌ وَثَلَاثٌ وَثَمَانُونَ آيَةً وَخَمْسَةٌ زُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-साफ़ात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सी तेरेआसी आयतां ते पंज रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अऊं) गुआही दे तौरा पर पेश करना उनें
सत्ताएं गी जो (सचाई दे दुश्मनें सामनें) रीहगां¹
ब'न्नियै खड़ोते दे न ॥ 2 ॥

وَالصَّفَّتِ صَفًّا ①

ते जेह्के बुरे कम्म करने आहलें गी डांटदे न
॥ 3 ॥

فَالزَّجْرُ زَجْرًا ①

ते अल्लाह दी वाणी (यानी कुरआन) पढ़ी-
पढ़ियै सुनांदे न ॥ 4 ॥

فَالْتَلَيْتِ ذِكْرًا ①

सच्चें गै थुआड़ा उपास्य इक्कला उपास्य ऐ
॥ 5 ॥

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ①

गासैं दा बी रब्ब ऐ ते धरती दा बी ते जो
किश इनें दौनें दे मझाटै ऐ उस दा बी ते
रोशनी प्रकट करने आहली सारी ज'गें दा
बी ॥ 6 ॥

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ①

असैं लागे दे गासै गी नखत्तरे कनै सजाए दा
ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ
الْكَوَاكِبِ ①

ते असैं उसगी हर सिरफिरे शतान थमां सुरक्षत
कीते दा ऐ ॥ 8 ॥

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ①

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे साथी।

ओह (सिरफिरे शतान) उप्परै दी शक्तिशाली¹
हस्तियें दी गल्ल नेई सुनदे² ते हर पासेआ
उनेंगी (कोड़े³ मारी-मारी) दूर कीता जंदा ऐ
॥ 9 ॥

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى
وَيُقَذَّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۝

ते उंदे आस्तै इक स्थाई अज़ाब ऐ ॥ 10 ॥

ذُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۝

मगर उंदे बिच्चा जेहका आदमी कोई गल्ल
शरारत कनै डुआई⁴ लेई जा तां ओहदे पिच्छें
इक शिहाबे साक्रिब (चमकदा तारा) लग्गी
जंदी ऐ ॥ 11 ॥

إِلَّا مِنْ حِطَفِ الْخَطَفَةِ فَاتَّبَعَهُ
شِهَابٌ ثَاقِبٌ ۝

इस आस्तै तूं उंदे शा पुच्छ जे क्या पदायश
दे लिहाज कनै उनेंगी पैदा करना ज्यादा मुश्कल
ऐ जां (उंदे सिवा विश्व दी बवस्था) जो असें
बनाया ऐ ? असें उनेंगी इक चिपकने आहली
मिट्टी कनै बनाए दा ऐ ॥ 12 ॥

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا
إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ۝

बल्के सचाई एह ऐ जे तूं (उंदी गल्लें पर)
रुहान होना ऐं ते ओह (तेरी गल्लें गी) तुच्छ
समझदे न ॥ 13 ॥

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۝

ते जिसलै उनेंगी नसीहत दिती जंदी ऐ तां
ओह नसीहत हासल नेई करदे ॥ 14 ॥

وَإِذَا دُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ۝

ते जिसलै कोई नशान दिखदे न तां ओहदा
मौजू डुआंदे न ॥ 15 ॥

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ۝

ते आखदे न जे एह ते इक जाहरा-बाहरा
मकर ऐ ॥ 16 ॥

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّؤْمِنٍ ۝

1. यानी फ़रिश्तें गी

2. मतलब एह ऐ जे सचाई गी प्राप्त नेई करी सकदे ते सिर्फ जाहरी रूपै च सुनदे न।

3. यानी जिसलै शतानें दे सरूप संसार च नबियें दे इल्हाम गी लेइयें ते उसी बगाड़ियै लोकें दे सामनै पेश करना
चांहदे न तां अल्लाह दा अज़ाब फटक्क उतरदा ऐ ते उनेंगी कोड़े मारी-मारियै नसाई दिता जंदा ऐ।

4. यानी बरोधी होने दी ब'जा कनै जेकर कुर'आन दा कोई टुकड़ा बरोधी डुआई लेई जा तां जे लोकें गी धोखा
देई सकै तां अल्लाह नै ओहदे आस्तै अपने ऐसे बंदे जो शतानें गी मारने दी ताकत रखदे होन खड़े कीते
दे न जेहके अल्लाह दे कलाम गी बगाड़ियै पेश करने आहल्लें गी स'जा दिंदे न।

क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई जागे ते हड्डियां होई जागे असेंगी परतियै तुआलियै खडेरी दिता जाग ? ॥ 17 ॥

ते (इस्सै चाल्ली) साढ़े पुरखें गी बी ॥ 18 ॥

तू आखी दे, हां! (हां!) बल्के तुस जलील/अपमानत होई जागे ॥ 19 ॥

ओह घड़ी ते सिर्फ़ इक डांट/द्रंड (आंगर) ऐ ते जियां गै ओह डांट/द्रंड पौग ओह (जींदे होइयै) दिक्खन लगी पौडन ॥ 20 ॥

ते आखडन जे अफसोस! साढ़े पर! इयै ते फल प्राप्ति दा दिन ऐ ॥ 21 ॥

(ते खुदा पासेआ अवाज औग) एह ओहका फैसले दा ध्याड़ा ऐ जिसदा तुस इन्कार करदे होंदे हे ॥ 22 ॥ (रुकू 1/5)

(अस फरिश्तें गी आखगे जे) जिनें जुलम कीता हा उनेंगी बी ते उंदे साथियें गी बी ते खुदा दे सिवा जिंदी ओह अबादत करदे होंदे हे उनें गी बी जींदा करियै खडेरी देओ ॥ 23 ॥

(ते) अल्लाह दे सिवा (जिंदी ओह अबादत करदे होंदे हे) उनें सारे गी जहन्नम आहले रस्ते पासै लेई जाओ ॥ 24 ॥

फी (उत्थें तक लेई जाइयै) उनेंगी खडेरी देओ। की जे उत्थें उंदे कन्नै किश सुआल कीते जाडन ॥ 25 ॥

(ते उंदे थमां पुच्छेआ जाग) तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस इक-दूए दी मदद नेई करदे ? ॥ 26 ॥

सच्च एह ऐ जे (मदद करना दूर रेहा) ओह उस दिन हथ्यार भलेआं गै सुट्टी देडन ॥ 27 ॥

عِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
عَرَانَا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٧﴾

اَوَابًا وَّنَا الْاَوَّلُونَ ﴿١٨﴾

قُلْ نَعْمَ وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَاِذَا
هُمْ يَظْطَرُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا يَوَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

اَحْسَرُوا الَّذِيْنَ ظَلَمُوا وَاَزْوَاجَهُمْ
وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاهْدُوهُمْ اِلٰى صِرَاطِ
الْحَجِیْمِ ﴿٢٤﴾

وَقَفُّوهُمْ اِنَّهُمْ مُّسْتَوْثُونَ ﴿٢٥﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنصَرُونَ ﴿٢٦﴾

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٧﴾

ते उंदे बिच्चा इक फिरका/गरोह दूए कनै
बैहस करग ॥ 28 ॥

ते उसी मखातब होइयै आखग जे तुस म्हेशां
साढ़े सज्जे पासेआ¹ औंदे हे ॥ 29 ॥

(उंदे काल्पनिक उपास्य परते च) आखडन
जे इयां नेई, सच्च एह् ऐ जे तुंदे अपने अंदर
ईमान (दा मादा) नेई हा ॥ 30 ॥

ते असेंगी तुंदे पर कोई गलबा (आधिपत्य)
नेई हा, बल्के तुस इक सिरफिरी कौम हे
॥ 31 ॥

ते अज्ज साढ़े सारें दे बारै साढ़े रब्ब दी गल्ल
पूरी होई गेई जे अस (अज्ञाब) चक्खने आहले
आं ॥ 32 ॥

ते (एह स्हेई ऐ जे) असें तुसेंगी गुमराह कीता
हा की जे अस आपूं बी गुमराह हे ॥ 33 ॥

इस लेई (उसदा नतीजा एह होग जे) उस
दिन ओह सारे अज्ञाब च शरीक होडन ॥ 34 ॥

अस मुलजमें कनै इयां गै करने होन्ने आं ॥ 35 ॥

जदूं कदें उनेंगी एह आखेआ जंदा हा जे
अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नेई तां ओह
घमंड करदे होंदे हे ॥ 36 ॥

ते आखदे होंदे हे जे क्या अस अपने उपास्यें
गी इक कवि ते मजनु दे आखने पर छोड़ी
देचै ॥ 37 ॥

सचाई एह ऐ जे ओह (यानी हजरत मुहम्मद
मुस्तफ़ा स.अ.व.) कामिल सचाई लेइयै आया
ऐ ते पैहले सारे रसूलें गी सच्चा आखदा/
उरहांदा ऐ ॥ 38 ॥

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

وَمَا كَانُوا لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَنِ ۖ
بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِيِينَ ﴿٤١﴾

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّآ لَذَٰلِقُونَ ﴿٤٢﴾

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّا كُنَّا عَوِينَ ﴿٤٣﴾

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

إِنَّا كَذَلِكْ فَعَلْنَا بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ إِنَّا نَأْتِيَكُم بِالْهَتَائِيسِ ۖ
مُجْتَبُونَ ﴿٤٧﴾

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

1. "सज्जा पासा" धर्म आस्ते बरतेआ जंदा ऐ ते भाव एह ऐ जे धर्म दा सहारा लेइयै ओह असेंगी धोखा दिंदे हे।

(हे मुन्करो यानी इन्कार करने आहलेओ!)
तुस सच्चें गै दर्दनाक अज़ाब चक्खने आहले
ओ ॥ 39 ॥

ते जे किश तुस करदे होंदे हे उसै मताबक
स'जा पागे ओ ॥ 40 ॥

मगर जो अल्लाह दे चुने दे बंदे न (उनेंगी
दर्दनाक अज़ाब नई मिलग) ॥ 41 ॥

(बल्के) उनेंगी मालूम¹/टकोधा रिशक ध्होग
॥ 42 ॥

(यानी) फलें ते मेवें दी किसमें कनै, ते
उंदी नैमत आहले बागें च इज्जत कीती
जाग ॥ 43- 44 ॥

ओह सिंहासनें पर आमनै-सामनै बौह्जन
॥ 45 ॥

(चश्में दे) पानियें कनै भरे दे गलास उंदे
कश ल्यांहदे जांगन ॥ 46 ॥

जेह्के सफेद होंगन ते पीने आहलें आस्तै
सुआदले होंगन ॥ 47 ॥

नां ते उंदे कनै सिर पीड़ होग ते नां ओह
लोक (डरै कारण) अकल गुआई बौह्गन
॥ 48 ॥

ते उंदे कश मुट्टी-मुट्टी अक्खीं आहलियां ते
नीमियां नजरां रक्खने आहलियां जनानियां
होंगन ॥ 49 ॥

आखो जे ओह खट्टे दे अंडे² होन ॥ 50 ॥

फो ओह उंदे बिच्चा कुसै-कुसै पासै सुआल
पुच्छने आस्तै ध्यान देंग ॥ 51 ॥

إِنكُمْ لَدَّابِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ۝

وَمَا تَجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ۝

فَوَاكِهَ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ۝
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝

عَلَى سُرُرٍ مُّقْبِلِينَ ۝

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ۝

بَيَّضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ۝

لَا فِيهَا عُوقٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ۝

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الْأَرْفَافُ عِيقٌ ۝

كَانَ لَهُنَّ يَبْيَضُ كَتُونٌ ۝

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝

1. ओह रोजी जेह्दा जिकर कुरआन मजीद च कीता गेदा ऐ।

2. यानी बे-हद सुंदर, पवित्र ते साफ।

ते कोई शख्स उंदे बिच्चा एह आखग जे मेरा
इक साथी होंदा हा ॥ 52 ॥

ओह आखदा होंदा हा जे क्या तू बी (क्यामत
पर) जकीन करने आहलें बिच्चा ऐ ? ॥ 53 ॥

(ते जेकर एह गल्ल ऐ तां दस्स जे) क्या
जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी ते हड्डियां
होई जागे तां क्या असेंगी साढ़े कर्म दी स'जा
दिती जाग ? ॥ 54 ॥

इस पर ओह (मोमिन शख्स) आखग, क्या
तुंदे बिच्चा कोई ऐसा है जेहका झांकियै दिक्खै
जे उस (शख्स) दा केह हाल ऐ ॥ 55 ॥

फी ओह आपू गै हाल जानने दी कोशश करग
ते अपने संसारक साथी गी जहन्नम च पेदा
दिक्खग ॥ 56 ॥

फी उसगी आखग, खुदा दी कसम! तू ते
मिगी बी बरबाद करन लगा हा ॥ 57 ॥

ते जेकर मेरे रब्ब दी किरपा नेई होंदी तां
अ'ऊं बी अज्ज नरकै दे सामनै हाजर कीते
जाने आहलें बिच्चा होंदा ॥ 58 ॥

(हे नरक वासी!) हून ते दस्स-क्या सिवाए
पैहली मौती दे साढ़े आस्तै होर कोई ॥ 59 ॥

मौत नेई ? ते असेंगी कोई अजाब नेई दिता
जाग ? ॥ 60 ॥

एह (मोमिन दी हालत) बे-शक्क बड्डी
कामयाबी ऐ ॥ 61 ॥

ते कर्म करने आहलें गी इयै पद/मकाम
हासल करने आस्तै कोशश करनी चाही दी
॥ 62 ॥

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ۝٥٢

يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ۝٥٣

وَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
إِنَّا لَمَدِينُونَ ۝٥٤

قَالَ هَلْ أُنْتُمْ مُّطَّلِعُونَ ۝٥٥

فَاطْلَعَ قَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝٥٦

قَالَ تَاللّٰهِ إِن كُذِّبْتُ لَأُتْرِدِينَ ۝٥٧

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ
مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝٥٨

أَفَمَا نَحْنُ بِمَبِينِينَ ۝٥٩

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمُعَدِّيْنَ ۝٦٠

إِنَّ هَذَا هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝٦١

لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ۝٦٢

क्या एह परीहनचारी बेहतर ऐ जां थोहरी दा बूहटा ? ॥ 63 ॥

असें उसी जालमें आस्तै इक अजमैश दा जरीया/साधन बनाए दा ऐ ॥ 64 ॥

ओह इक ऐसा बूहटा ऐ जेहका दोजख दे थल्लै उगदा ऐ ॥ 65 ॥

उस दा फल नेहा होंदा ऐ जियां सप्ये दे सिर ॥ 66 ॥

इस लेई ओह उस बूहटे थमां खांगन ते ओहदे कनै अपने ढिड्ड भरडन ॥ 67 ॥

ते इस दे इलावा उंदे (पीने आहले) पानी च चंगा खौलदा/खरपदा पानी पाया जाग। ॥ 68 ॥

फी उनें सारें गी परताइयै जहन्म आहलै पासै लेता जाग ॥ 69 ॥

उनें अपने पुरखें गी गुमराह होए दे दिक्खेआ ॥ 70 ॥

ते ओह बी उंदी घासी पर दौड़ी पे ॥ 71 ॥

ते उंदे थमां पैहलें मतियां सारियां पैहलियां कौमां बी गुमराह होई चुकी दियां न ॥ 72 ॥

ते अस उंदे च रसूल भेजी चुके दे आं ॥ 73 ॥

पही दिक्खो जिनेंगी डराया गेआ हा, उंदा अन्जाम केह होआ? ॥ 74 ॥

सिवाए अल्लाह दे शरधालू भगते दे ॥ 75 ॥ (रुकू 2/6)

ते असेंगी (रसूलें बिच्चा) नूह नै बी बुलाया हा ते अस बड़ा अच्छ जवाब देने आहले आं ॥ 76 ॥

أَذَلِكَ خَيْرٌ تُزَلُّ أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ۝٦٣

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝٦٤

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝٦٥

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رِئُوسُ الشَّيْطَانِ ۝٦٦

فَالْتَهُمُ لَا يَكُونُ مِنْهَا فَمَا يَتَوَنُّ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝٦٧

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ۝٦٨

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ۝٦٩

إِنَّهُمْ أَكْفَوُا أَبَاءَهُمْ صَائِينَ ۝٧٠

فَهُمْ عَلَى آثَرِهِمْ يُهَرَّعُونَ ۝٧١

وَلَقَدْ صَلَّ عَلَيْهِمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝٧٢

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ۝٧٣

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ۝٧٤

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝٧٥

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ۝٧٦

ते असें उसी बी ते ओहदे कटुबियें गी बी
बड़ी घबराट थमां मुक्ति दित्ती ही ॥ 77 ॥

ते सिर्फ ओहदी उलाद गी गै दुनियां च बाकी
रक्खेआ हा ॥ 78 ॥

ते उसदे बा'द च औने आहली कौमें च उस
दा जिकर चंगी चाल्ली कायम रक्खेआ हा
॥ 79 ॥

सारी कौमें पासेआ नूह पर सलामती दी दुआऽ/
प्रार्थना होआ करदी ऐ ॥ 80 ॥

अस परोपकार करने आहलें गी इससै चाल्ली
सिला दिन्ने आं ॥ 81 ॥

ओह साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा ॥ 82 ॥

ते दूए लोकें गी असें तबाह करी दित्ता हा
॥ 83 ॥

ते उससै दे गरोह बिच्चा इब्राहीम बी हा ॥ 84 ॥

जिसलै ओह अपने रब्ब सामनै इक ऐसा दिल
लेइयै आया हा जेहका (हर चाल्ली दे कुफर
ते शिर्क थमां पवित्तर हा) ॥ 85 ॥

ते उस बेलै उसनै अपने पिता थमां बी ते
अपनी कौम थमां बी पुच्छेआ हा के तुस कुस
दी अबादत करदे ओ? ॥ 86 ॥

क्या झूठै दी? यानी अल्लाह दे सिवा होर
उपास्यें गी चांहदे ओ? ॥ 87 ॥

तां दस्सो, धुआड़ा सारे लोकें/ज्हानें दे रब्ब
बौर केह ख्याल ऐ? ॥ 88 ॥

फी उसनै नखत्तरें पासै दिक्खेआ ॥ 89 ॥

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ۝

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعِلْمِينَ ۝

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْآخِرِينَ ۝

وَأَن

وَأَن مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۝

أَيُّكُمُ إِلَهٌ دُونِ اللَّهِ تَرِيدُونَ ۝

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

ते गलाया जे अ'ऊं बमार' होने आह्ला आं
॥ 90 ॥

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ①

ते ओह लोक² उसी छोड़ियै उठी गे ॥ 91 ॥

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ②

ते ओह बी उंदे उपास्यें पासै बल्लें नेही उठी
गेआ ते उनेंगी दिक्खियै गलाया जे क्या तुस
किश खंदे नेई? ॥ 92 ॥

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ③

तुसेंगी केह होआ जे तुस बोलदे बी नेई?
॥ 93 ॥

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ④

पही बल्लें नेही अपने सज्जे हत्थै कनै उंदे पर
इक जोरदार प्रहार कीता ॥ 94 ॥

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ⑤

जिसलै लोकें गी पता लग्गा तां ओह उस पासै
दौड़दे आए ॥ 95 ॥

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ⑥

(इब्राहीम नै उनेंगी) गलाया, क्या तुस अपने
हत्थें आपू तराशे/घड़े दे बुत्तें दी पूजा करदे
ओ? ॥ 96 ॥

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ⑦

हालांके अल्लाह नै गै तुसेंगी बी पैदा कीते दा
ऐ ते थुआड़े कर्म³ गी बी ॥ 97 ॥

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ⑧

उनें सारें (लोकें) गलाया जे इसदे आलै-
दुआलै इक कंध चिनो (ते ओहदे च अम्म
बालो) फी उस प्रचुल्ल अग्गी च इसी बी
सुट्टी देओ ॥ 98 ॥

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيَاً فَأَنْفِقْهُ فِي
الْبَحِيمِ ⑨

1. यानी अपनी कौम दे दस्तूर मताबक ग्रैहें दी चाल थमां अंदाजा लाया। हालांके जियां कुरआन करीम दस्सी चुके दा ऐ। हजरत इब्राहीम इनें गल्लें पर ईमान नथे रखदे मगर अपनी कौम गी शर्मसार कराने आस्तै उनें गलाया जे थुआड़े जोतश दे असूलें मताबक ते बमार होने आह्ला आं। मगर दिक्खेओ जे खुदा मिगी कैसी शक्ति दिंदा ऐ ते तुसेंगी झूठा साबत करदा ऐ।
2. की जे ओह नखत्तरें दे प्रभाव पर जकीन करदे हे।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे मनुक्खें दे सारे कर्म जबरन होंदे न बल्के अर्थ एह ऐ जे हत्थ ते पैर जिंदे कनै मनुक्ख कर्म करदा ऐ ओह अल्लाह दी गै रचना न जेकर अल्लाह जबरदस्ती करदा तां सारे संसार गी हदायत दिंदा। ओह दुराचार आस्तै कदें जोर नेई दिंदा ते उपकार ते भलाई दा कम्म जबरदस्ती कराने शा बी कोई लाह नेई। इस लेई ओह भलाई दे कम्म आस्तै बी कुसै गी मजबूर नेई करदा।

ते उन्हें ओहदे कनै इक चलाकी' करनी चाही,
पर असें उनेगी बुरी चाल्ली बेजत करी दित्ता
॥ 99 ॥

ते इब्राहीम नै गलाया, अ'ऊं अपने रब्ब कश
जांग, ओह जरूर मिगी कामयाबी दा रस्ता
दस्सग। ॥ 100 ॥

(ते गलाया) हे मेरे रब्ब! मिगी सदाचारी
संतान प्रदान कर ॥ 101 ॥

उसलै असें उसी इक लहीम/धीरजवान जागतै
दा शुभ समाचार दित्ता/सुनाया ॥ 102 ॥

फी जिसलै ओह जागत ओहदे कनै तेज
चलने दे काबल होई गेआ तां उसनै गलाया
हे मेरे बेटे! मैं तुगी सुखने च दिक्खेआ ऐ
जे (आखो) अ'ऊं तुगी जबह² करा करना।
इस आस्तै तू फैसला कर जे इस बारै तेरा
के बिचार ऐ। (उसलै पुतरै) गलाया-हे मेरे
पिता जो कुछ तुगी खुदा आखदा ऐ ऊऐ कर
ते जेकर अल्लाह नै चाहया तां तू मिगी
अपने ईमान पर कायम रौहने आहला दिखगा
॥ 103 ॥

फी जिसलै ओह दमै फरमांबरदारी आस्तै राजी
होई गे तां उस (यानी पिता) नै उस (यानी
रजामंदी जाहर करने आहले पुतरै) गी मत्थे
दे भार सुट्टी³ दित्ता ॥ 104 ॥

فَارَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ۝

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئُ إِنِّي

أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبُحُكَ فَانْظُرْ

مَاذَا تَرَىٰ ۖ قَالَ يَآبَتِ أَعْمَلُ مَا تُوَمَّرُ

سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّارِعِينَ ۝

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

- 1 मूल शब्द 'कैद' जिसलै अल्लाह आस्तै बरतेआ जा तां अर्थ उपाऽ आदि होंदा ऐ, पर जिसलै एह शब्द मनुक्खे आस्तै बरतोंदा ऐ तां इस दा अर्थ छल, कपट, धूर्तता बगैरा होंदा ऐ।
- 2 इस सुखने दा स्टेई अर्थ एह हा जे तुगी मक्का दी खूंखार धरती च छोड़ी औने आहला आं जेहकी इक स्थाबे मौत गै ऐ। एह सुपन फल शाब्दक रूपै च पूरा होआ, जद के छुरी कनै जबह करना पूरा नेई होआ।
- 3 हजरत इस्माईल गी मक्का च छोड़ियै औना मौती दे बराबर हा, पर हजरत इस्माईल दा जबह कीता जाना कुरआन ते बाईबिल दौने च सिद्ध नेई होंदा। बाईबिल च लिखे दा ऐ जे जिसलै हजरत इब्राहीम हजरत इस्माईल दी बलि देन लगे तां उनेगी इक अलौकिक/गैबी अबाज सुनची जे हे इब्राहीम! तू अपना हल्थ जागतै पर नेई चलाऽ ते नां उस थमां पुच्छियै, की जे हून अ'ऊं सेही करी गेआं जे तू अल्लाह शा डरना ऐं। फी उनें पिच्छें दिक्खेआ तां इक भिड्डु दिक्खेआ जिसी उनें हजरत इस्माईल दे बदलै जबह करी दित्ता। (पैदायश 22.11.14) हदीस च कुदै बी हजरत इस्माईल गी छुरी कनै जबह करने दा प्रमाण नेई मिलदा, बल्के इथां ऐ जे हजरत इब्राहीम उनेगी ते उंदी माता गी मक्का च छोड़ी आए हे ते फी जिसलै हजरत इस्माईल जुआन होए तां उस बेलै हजरत इब्राहीम फलस्तीन थमां उनेगी मिलन आए हे।

ते असें उसी (यानी इब्राहीम गी) पुकारियै/
अवाज देइयै गलाया-हे इब्राहीम! ॥ 105 ॥

وَدَّٰئِيْهُ اَنْ يَّابْرٰهِيْمَ ۝

तोह अपना सुखना पूरा करी लैता। अस उपकार
करने आहलें गी इयै नेहा सिला' दिन्ने होन्ने
आं ॥ 106 ॥

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ۚ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝

सच्चें गै एह इक जाहरी-बाहरी अजमैश ही
॥ 107 ॥

اِنَّ هٰذَا هُوَ الْبَلٰوَةُ الْمُبِيْنُ ۝

ते असें उसदा (इस्माईल दा) फ़िदयः² इक
बड़्डी कुरबानी राहें देई दिता ॥ 108 ॥

وَقَدَّيْنٰهُ بِذَبِيْحٍ عَظِيْمٍ ۝

ते बा'द च औने आहली कौमें च उसदा नेक
जिकर बाकी रक्खेआ ॥ 109 ॥

وَتَرَكْنٰهُ عَلٰٓيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ۝

इब्राहीम पर सलामती नाज़ल होंदी र'वै
॥ 110 ॥

سَلَّمَ عَلٰٓيْ اِبْرٰهِيْمَ ۝

अस परोपकार करने आहलें गी इससै चाल्ली
दा सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 111 ॥

كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝

ओह सच्चें गै साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा
॥ 112 ॥

اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

1. यानी तू ते तेरा पुत्तर कुरबानी आस्तै त्यार होई गे ते इस चाल्ली अल्लाह नै तुसंगी अपना सामीप्य बरदान दे रूपै च प्रदान कीता जो परोपकार करने आहलें दा सिला ऐ।
2. याद रक्खना चाही दा जे इसाईली लोक आखदे न जे कुरबानी आस्तै इस्हाक गी चुनेआ गोआ हा ते ऊऐ पल्होठा हा। मगर कुर'आन करीम इसदे उल्ट इस्माईल दा नांउ लैँदा ऐ ते ऊऐ सच्च ऐ। की जे बाईबिल दा जेकर गौर कन्ने अध्ययन कीता जा तां पता लगदा ऐ जे पल्होठा यानी सारें शा बड़्डा पुत्तर कुरबान होग ते सारें शा बड़्डा पुत्तर ओहदे मताबक इस्माईल गै हा नां के इस्हाक (पैदायश बाब 16 आयत 15) इस आस्तै जित्थें-जित्थें बी कुरबानी दे जिकर च कुसै पुत्तरै दा जिकर ऐ उत्थें मतलब इस्माईल ऐ नां के कोई होर। जिसलै हज़रत इस्माईल नै कुरबान होने बारे रजामंदी दस्सी तां चूँके सुखने दा असल अर्थ ए हा जे इस्माईल गी इक रेगिस्तान च छोड़ी आओ खुदा नै इल्हाम कीता जे जाहरी कतल दे मकाबले च जंगल च रेहियै पैरा-पैरा पर मौत कबूल करना बेहतर प्राह्वित/फ़िदयः ऐ। तू ते तेरा पुत्तर इस प्राह्वित गी कबूल करो तां खुदा दे मुकरिब/प्यारे होई जागे ओ। ते समझी लैता जाग जे तोह अपने पुत्तरै गी जबह करी दिता ऐ ते तेरे पुत्तरै खुशी-खुशी जबह होना मन्नी लैता ऐ। इसदे अलावा भिड़ड़ दी, फ़िदयः (प्राह्वित) दे रूपै च बली देना, बाइबिल च लिखे दा ऐ। (पैदायश 22.14) पर इस बलिदान दी रीत हज़रत इस्माईल दी संतान च अरब देश च प्रचलत ऐ ते अजब बी सारे मुसलमानें च ओह रीत कायम ऐ, पर उस बली दी कोई रीत हज़रत इस्हाक दे नांउ कन्ने नां ते यहूदियें च ऐ ते नां गै ईसाइयें च कायम ऐ।

ते असें उसगी इस्हाक दी खबर बी दिती ही
जो नबी हा ते सदाचारी लोकें बिच्चा हा ॥ 113 ॥

وَبَشَّرُوهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝

ते असें ओहदे (यानी इब्राहीम) पर ते इस्हाक
पर बरकतां नाज़ल कीतियां ते उंदी उलाद
बिच्चा बी किश लोक पूरे फरमांबरदार हे ते
किश अपने आप पर जाह्रा-बाहरा जुलम
करने आहले हे ॥ 114 ॥ (रुकू 3/7)

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ
مُبِينٌ ۝

ते असें मूसा ते हारून पर बी स्थान कीता हा
॥ 115 ॥

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

ते असें उन्हें दौनें गी ते उंदी कौम गी इक बड्डे
सदमे ते बोझ थमां मुक्ति दिती ही ॥ 116 ॥

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ۝

ते असें उंदी सारें दी मदद कीती जिस दा
नतीजा एह होआ जे ओह विजयी होए
॥ 117 ॥

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝

ते असें उनें गी इक कामिल कताब दिती जेहकी
सारे हुकमें गी खोहली-खोहिलयै ब्यान करदी
ही ॥ 118 ॥

وَاتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ۝

ते असें उन्हें दौनें गी सिद्धा रस्ता दस्सेआ हा
॥ 119 ॥

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝

ते औने आहली कौमें च उंदे आसै अच्छी
याद बाकी रक्खी ॥ 120 ॥

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَيْنِ ۝

मूसा ते हारून पर म्हेशां सलामती होंदी र'वै
॥ 121 ॥

سَلَّمَ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

अस इस्सै चाल्ली परोपकार करने आहलें गी
सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 122 ॥

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

ओह् दमै साद्वे मोमिन बंदे हे
॥ 123 ॥

إِنَّهُمْ مِّنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

ते इल्यास सच्चें गै रसूलें बिच्चा हा ॥ 124 ॥

وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

(याद करो) जिसलै उसनै अपनी कौम गी गलाया जे क्या तुस तक्रवा/संयम धारण नेई करदे? ॥ 125 ॥

क्या तुस बअल (नामक) बुत्त गी पुकारदे ओ? ते जो बेहतरी (सर्वश्रेष्ठता) पैदा करने आह्ला ऐ (यानी अल्लाह) उसी छोड़दे ओ? ॥ 126 ॥

जेहका थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े पुरखें दा बी रब्ब ऐ ॥ 127 ॥

(एह सुनियै) उसदी कौम नै उसी झूठा गलाया। इस आस्तै ओह सच्चें गै अजाब आस्तै पेश कीते जांगन ॥ 128 ॥

सिवाए अल्लाह दे खास भक्तें दे (जे उंदे कन्नै ऐसा बरताऽ नेई होग) ॥ 129 ॥

ते असें ओहदे (यानी इल्यास) आस्तै आखरी कौमें च अच्छी याद बाकी रक्खी ॥ 130 ॥

इल्यासीन' पर म्हेशां-म्हेशां आस्तै सलामती होंदी र'वै ॥ 131 ॥

अस इस्सै चाल्ली परोपकारियें गी सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 132 ॥

ओह (यानी पैहला इल्यास) साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा ॥ 133 ॥

ते लूत बी सच्चें गै रसूलें बिच्चा हा ॥ 134 ॥

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٧﴾

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿٣٨﴾

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤١﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٤٢﴾

سَلَّمَ عَلَى آلِ يَأْسِينَ ﴿٤٣﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

وَإِنْ لَوْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٦﴾

1. इल्यास दा बहुवचन इल्यासीन ऐ। यहूदी ते इस्लामी साहित्य थमां पता लगदा ऐ जे इल्यास त्रै न। इक इल्यास जो हज़रत मूसा सा पैहलें होए हे। ते इक हज़रत याह्या जिंदा नांऽ भविष्यवाणी च इल्यास आया हा। ते हज़रत मसीह नै बी उनेंगी इल्यास गै करार दिता हा ते इक आखरी जमाने च औने आह्ला इल्यास जो मसीह मौऊद थमां पैहलें उसै चाल्ली प्रकट होना हा। जिस चाल्ली हज़रत मसीह नासरी आस्तै याह्या हे। एह इल्यास हज़रत सैय्यद अहमद बरेलवी हे जिंदा मज़ार इस बेलै बालाकोट जिंला हज़ारा च ऐ।

(इस आस्तै चेता करो उस बेले गी) जिसलै
जे असें उसी ते ओहदे परिवार गी बचाया हा
॥ 135 ॥

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ۝

सिवाए इक बुड्ढी दे जो पिच्छें रेही जाने
आहलें बिच्चा ही ॥ 136 ॥

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ۝

पही असें सारें गी तबाह करी दित्ता ॥ 137 ॥

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ۝

ते तुस उंदे (अलाके) परा कदें ते बडलै
लंघदे ओ ते कदें संजां बेलै गुजरदे^१ ओ ॥ 138 ॥

وَأَنكُمْ تَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُّصْجِينَ ۝

क्या तुस फी बी सूझ-बूझ थमां कम्म नेई
लैदे? ॥ 139 ॥ (रुकू 4/8)

عُ

وَبِالْأَيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

ते सच्चें गै यूनुस बी रसूलें बिच्चा हा ॥ 140 ॥

وَلَإِن يُّوسُسَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

(चेता करो) जिसलै ओह नस्सियै इक ऐसी
किशती पासै गे जेहकी पुर होने (भरोने)
आहली ही ॥ 141 ॥

إِذَا بَقِيَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۝

(ते तुफान नै उनेंगी घेरी लैता ते डुब्बने दा
खतरा पैदा होई गेआ) उसलै उनें (बाकी सारे
सुआरें कनै मिलियै) शकुन बचार कीता ते
(चू के शकुन च उंदा नांऽ निकलेआ) ओह
(ओहदे मताबक) देरेआ बुई^२ कीते जाने जोग
होई गे ॥ 142 ॥

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ۝

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर : हिज्र टिप्पणी आयत 77

2. हजरत यूनुस दा प्रादुर्भाव नैनवा आहलें पासै होआ हा। नैनवा आहलें तुसेंगी नेई मन्नेआ। तुसें अल्लाह दे संकेत मूजब उंदी तबाही दी भविक्खवाणी कीती ते आपू उत्थुआं उठी गे। इसदे बा'द तबाही दे किश नशान दिक्खियै सारी कौम घबराई गेई ते ओह ईमान लैई आई। कौम च दिली तब्दोली आई जाने करी अल्लाह नै ओने आहला अजाब टाली दित्ता।

याद रक्खेआ लोडदा ऐ जे डराने आहली भविक्खवाणियें चा भामें ओह सधारण रूपें च बिना शर्त दे गै होन तां बी उंदे च कोई नां कोई शर्त छप्पी दी होई ऐ तां जे थै दा प्रभाव ज्यादा होई जा ते मनुक्ख अल्लाह दे सामनै झुकी जा (रुहुल मआनी प्रति 4 सफा 190 मुद्रित मिस)।

हजरत यूनुस जिस किशती राहें देरेआ पार करदे है उस देरेआ च हाड़ आई गेआ ते डुब्बी जाने दा खतरा बनी गेआ। उसलै किशती आहले सारे सुआरें दा फलादेश कइदेआ जेहका हजरत यूनुस दे नांऽ दा निकलेआ। इसदे अधार पर रीति मताबक तुसेंगी देरेआ बिच्च सुदटी दित्ता गेआ। फी तुसेंगी इक मच्छी नै नींगली लैता। त्र'कें दिनें बा'द उसनै तुसेंगी देरेआ दे कंढे इक खुल्ले लम्मे-चैड़े दब्बड़े च उगगली दित्ता ते तुस जिंदा है। किश दिनें परेंत तुस अपनी कौम कश परतोई आए। ओह लोक थुआड़े पर ईमान आहनी चुके दे है। ते तुस उनेंगी तलीम देन लगी पे (ब्यौरे आस्तै दिक्खो बाइबिल पुस्तक युहन्ना तथा इस्लामी भाष्य एवं इतिहास)

जिस पर उसी इक बड़्ही मच्छी नै नींगली
लैता जिसलै जे ओह अपने आप गी मलामत
करा करदा हा ॥ 143 ॥

فَأَتَقَمَّتْ الْحَوْتُ وَهُوَ مَلِيمٌ ۝

ते जेकर ओह स्तुति करने आहलें बिच्चा नेई
होंदा ॥ 144 ॥

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ۝

तां उस मच्छी दे ढिड्डै च क्यामत आहले
ध्याड़ै तक पेदा रौंहा (यानी मरी जंदा)
॥ 145 ॥

لَلَيْثِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

फी असें उसी इक खुल्ले मदान च सुट्दी
दिता, जिसलै जे ओह बमार हा ॥ 146 ॥

فَبَدَّدَهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ۝

ते असें उसदे लागै कदरूं दा बूहटा उगाई
दिता ॥ 147 ॥

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ۝

ते असें उसी इक लकख थमां किश बधीक
लोकें कश रसूल बनाइयै भेजेआ ॥ 148 ॥

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَنْفٍ سُرِيدُونَ ۝

इस आस्तै ओह सारे ईमान ल्याए ते असें इक
लम्मे अरसे तगर उनेंगी संसारक फायदे पजाए
॥ 149 ॥

فَأَمَّا وَقَمَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ۝

इस आस्तै तू इनेंगी पुच्छ जे क्या तेरे रब्ब
दियां ते धीयां न ते इंदे पुत्तर न? ॥ 150 ॥

فَأَسْتَفْتِهِمْ أَلَيْسَ أَتَيْنَاكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ
الْبُنُونَ ۝

क्या असें फरिश्तें गी मादा/जनानियें दे रूपै च
पैदा कीता ते ओह उंदी पदायश दे गुआह न?
॥ 151 ॥

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ۝

कन्न खोहलियै सुनो, ओह अपने मनघड़त
झूठ मताबक एह गल्लां करदे न ॥ 152 ॥

إِلَّا إِلَهُمُّ مِّنْ أَفْكِهْمُ يَقُولُونَ ۝

जे अल्लाह दी बी उलाद ऐ, पर ओह भलेआं
झूठे न ॥ 153 ॥

وَلَدَ اللَّهُ ۝ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

1. यानी मच्छी दे दिलै च एह गल्ल पाई दिती जे ओह हजरत यूनुस गी दब्बड़ै च उगगली देरे।

क्या उसने पुत्र छोड़ियै, धीयां चुनी लैतियां न? ॥ 154 ॥

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ۝

तुसेंगी केह हुआ जे तुस ऐसे मूरखें आहले फैसले करदे ओ ॥ 155 ॥

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

क्या तुस समझदे नेई ॥ 156 ॥

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

क्या थुआड़े कश कोई खु 'ल्ली-डु'ल्ली दलील ऐ? ॥ 157 ॥

أَمْ لَكُمْ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ۝

इस आस्तै अपनी उस कताबा गी लेई आओ जेहदे च एह लिखे दा ऐ जेकर तुस सच्चे ओ ॥ 158 ॥

فَأَنؤَا بِكُنْهِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

ते एह लोक उसदे (यानी खुदा दे) ते जिनें बशकर रिश्ता जोड़दे न, हालांके जिन खुआने लायक कौम (बड्डे लोक ते प्हाड़ें पर रौहने आहले) भलेआं जानदी ऐ जे ओह बी सचाई दे रस्ते पर जेकर कायम नेई होग तां उसी बी अज़ाब दस्सेआ जाग ॥ 159 ॥

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ۝

अल्लाह उंदी आखी दी गल्लें थमां पाक-पवित्र ऐ (यानी फरिश्ते धीयां नेई बल्के अबादत करने आहले बंदे न) ॥ 160 ॥

سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

सिवाए अल्लाह दे भतें दे (ओह नेहियां गल्लां नेई करदे) ॥ 161 ॥

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۝

इस आस्तै (सुनी लैओ जे) तुस ते जिंदी तुस अबादत करदे ओ ॥ 162 ॥

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ۝

ओह अल्लाह दे खलाफ कुसै गी बक्हाई नेई सकदे ॥ 163 ॥

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَرِّينَ ۝

1. इन्कार करने आहले लोक केई किसमें दे न :- किश अल्लाह आस्तै पुत्र ते किश धीयां निरधारत करदे न जियां ईसाई हजरत मसीह गी ते यहूदी हजरत उजैर गी अल्लाह दा पुत्र मनदे न, पर मक्का ते भारत ते मूर्ती पूजक अल्लाह दियां धीयां मनदे न। पवित्र कुरआन नै दौनीं चाल्लीं दे बिचारे दा खंडन कोता ऐ ते केई थाहरें पर दस्सेआ ऐ जे अल्लाह पुत्रें ते धीयें दौनीं शा पवित्र ऐ।

सिवाए उस बद-किसमत दे जेहका जहन्नम
च दाखल होने आह्ला ऐ ॥ 164 ॥

أَلَا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ۝١٦٤

ते साढ़े सारें आस्तै इक निश्चत थाहर ऐ
॥ 165 ॥

وَمَا مِمَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ۝١٦٥

ते अस सारे^१ अल्लाह दे सामनै रीषां लाइयै
खड़ोते दे आं ॥ 166 ॥

وَأِنَّا لَنَحْنُ الصَّاقُونَ ۝١٦٦

ते अस सारे स्तुति करने आहले आं ॥ 167 ॥

وَأِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ۝١٦٧

ते कदें एह लोक (यानी मक्का बासी) आखदे
होंदे हे ॥ 168 ॥

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُنَّ ۝١٦٨

(जे) जेकर पैहली कौमें आंगर साढ़े कश बी
रसूल^२ औंदा ॥ 169 ॥

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝١٦٩

तां अस बी अल्लाह दे महान भगत बनी जंदे
॥ 170 ॥

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝١٧٠

इस आस्तै उनें उस (अल्लाह) दा इन्कार
करी दिता ते ओह तौले गै अपना अन्जाम
समझी जांगन ॥ 171 ॥

فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝١٧١

पर साढ़ा फैसला साढ़े बंदें यानी रसूलें आस्तै
पैहलें होई चुके दा ऐ ॥ 172 ॥

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا
الْمُرْسَلِينَ ۝١٧٢

(जेहका एह ऐ) जे उंदी मदद कीती जाग
॥ 173 ॥

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ۝١٧٣

ते साढ़ा लश्कर (यानी मोमिनें दा गरोह) गै
विजयी रौहग ॥ 174 ॥

وَإِنْ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ۝١٧٤

इस आस्तै तू उंदे शा इक मुद्दत आस्तै मूंह
फेरी लै ॥ 175 ॥

فَقَوْلَ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ۝١٧٥

ते उनेंगी चंगी चाल्ली दिखदा रौह। ओह बी तौले
गै (अपना अन्जाम) दिक्खी लैंगन ॥ 176 ॥

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ۝١٧٦

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. ते उंदे साथी जो जमात कनै नमाज़ पढ़े होदे हे।

2. मूल शब्द 'जिक्र' ऐ जिसदा अर्थ पवित्र कुरआन च रसूल बी आए दा ऐ (सूर: तलाक आयत: 11)

क्या एह लोक साढ़ा अज़ाब तौले मंगा/चाह करदे न? ॥ 177 ॥

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٣٧﴾

इस आस्तै जिसलै ओह (अज़ाब) उंदे बेहड़ें नाज़ल होग तां ओह कौम जिसी डराया गेदा ऐ ओहदी सवेर अत्त बुरी होग ॥ 178 ॥

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٣٨﴾

ते (अस फी आखने आं जे) उंदे शा किश अरसे आस्तै मूंह फेरी लै ॥ 179 ॥

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٩﴾

ते उंदा हाल दिखदा रौह ते ओह बी सच्चें गै (अपना अन्जाम) दिक्खी लैंगन ॥ 180 ॥

وَأَبْصُرُ فَسَوْفَ يَبْصُرُونَ ﴿٤٠﴾

तेरा रब्ब जेहका सारी बड़ेआइयें दा मालक ऐ, उंदी आखी दी गल्लें शा पाक ऐ ॥ 181 ॥

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٤١﴾

ते रसूलें पर म्हेशां सलामती नाज़ल होंदी रौहग ॥ 182 ॥

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

ते सब तरीफ अल्लाह दी ऐ जेहका सारे ज्हाँनै दा रब्ब ऐ ॥ 183 ॥ (रुकू 5/9)

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

ooo

سُورَةُ صَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعٌ وَثَمَانُونَ آيَةً وَخَمْسَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: साद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनानमें आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

इस कुरआन गी सच्चे खुदा नै उतारे दा ऐ।
अस इस दा 'बे दे प्रमाण च कुरआन गी गुआही
दे रूपै च पेश करने आं जो हर चाल्ली दे
उपदेशें कनै भरे दा ऐ ॥ 2 ॥

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ①

पर जिनें कुफर कीते दा ऐ ओह घमंड च
जकड़ोए दे न ते (अपनी झूठी गल्लै गी सच्चा
साबत करने आसतै) बरोध करना उनें अपनी
शैली बनाई लेदी ऐ ॥ 3 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ①

असैं किनियां गै कौमां उंदे थमां पैहलें तबाह
कीती दियां न। जिस पर उनें फरेआद कीती,
पर एह समां मुक्ति हासल करने दा नेई होंदा।
॥ 4 ॥

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَُوا
وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ①

ते ओह रूहानगी बुझदे न जे उंदे कश उंदी गै
कौम बिच्चा सचेत/हुशयार करने आह्ला आई
गेआ। ते इन्कार करने आहले आखदे न जे
एह ते इक फरेबी (ते) झूठा ऐ ॥ 5 ॥

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
وَقَالِ الْكُفْرُ هَذَا سِحْرٌ كَذَابٌ ①

क्या इसनै मते-हारे उपास्येँ गी इक' उपास्य बनाई लैता ऐ? एह बड़ी अजीब गल्ल ऐ ॥ 6 ॥

ते उंदे बिच्चा बड़्डे लोकें गलाया जे इत्थुआं चलो। ते अपने उपास्येँ पर द्रिढ़ता कनै कायम र'वो एह (गल्ल यानी कुरआन दा दा'बा) सच्चें गै ऐसी गल्ल ऐ जे एह्दे च किश खड़जैतर ऐ (यानी कुसै खास मकसद गी सामनै रक्खियै आखी गेदी ऐ) ॥ 7 ॥

असेँ इस (चाल्ली दी गल्लै) दा जिकर अपने थमां पैहली कौम च कदें नेई सुनेआ, एह मैहज/नि'रा लंब झूठ ऐ ॥ 8 ॥

क्या साढ़ी सारी कौम बिच्चा इसै पर जिकर नाज़ल होए दा ऐ? सचाई एह ऐ जे उनेँगी में पासेआ उपदेश नाज़ल होने च गै शक ऐ। (असल च एह शक नेई जे इस शख्स पर उपदेश उतरेआ/नाज़ल होआ ऐ जां नेई) बल्के (असल गल्ल एह ऐ जे) उनें अजेँ तक मेरा अज़ाब नेई भोगेआ। (इस आसतै दलेर होई गेदे न) ॥ 9 ॥

तेरा रब्ब जो गालिब (ते) बख्शानहार ऐ, क्या उसदी रहमत दे खजाने उंदे गै कश न (जे भामें देन ते भामें नेई देन?) ॥ 10 ॥

क्या गासैं ते धरती च ते जो कुछ बी उंदे मझाटै ऐ उनें सारें दी बादशाहत उंदे गै हल्लै/कब्जे च ऐ? जेकर ऐसा ऐ तां चाही दा ऐ जे रस्सैं राहें उप्पर चढ़ी जान (ते कोई खुदाई

أَجْعَلَ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ ۝

وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنْ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى إِلِهَاسِكُمْ ۚ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُّ ۝

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ ۚ إِنْ هَذَا إِلَّا خِلَاقٌ ۝

ءَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۚ بَلْ لَمَّا يَبْذُوقُوا عَذَابِ ۝

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنٌ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ فَلْيَنْزِقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝

1. उनें लोकें गी एह रूहानगी ऐ जे उपास्य ते असल च केई न। एह शख्स जेहका इक खुदा आखदा ऐ, शायद इस नै सारे उपास्येँ गी (मूर्तियें गी) कुट्टी-कट्टियेँ इक उपास्य बनाई लैता ऐ। इस चाल्ली ओह अपनी जमात गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै मन्सूब करदे/ जोड़दे न।
2. सूर : बनी इस्राईल च काफरें दे इयै नेह मतलब दा जिकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै कीता गेदा ऐ (दिक्खो बनी इस्राईल आयत: 91-94)

शहादत यानी लिखी दी कताब ल्यौन जिसगी काफ़र पढ़ी सकन जियां के ओह मुहम्मद रसूल अल्लाह थमां मंगदे हे) ॥ 11 ॥

अस इक सुसंगठत¹ (संयम रहत मनघड़त) लश्कर (दी खबर दिन्ने आं जो मुहम्मद रसूल अल्लाह यानी हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी ज'गा पर हमला करग पर) आखरकार उत्थुआं नस्सी जाग ॥ 12 ॥

इंदे थमां पैहलें नूह दी कौम ते आद ते फिरऔन नै (बी) जो बड़ी ताकत आह्ला हा, झुठलाया हा ॥ 13 ॥

इससै चाल्ली समूद नै ते लूत दी कौम नै ते ऐका² आहले लोकें बी झुठलाया हा एह सारे इक (संयम रहत मनघड़त) संगठत दल हे ॥ 14 ॥

उंदे बिच्चा हर इक नै रसूलें गी झुठलाया हा। इस आसतै आखर च मेरा अज़ाब नाज़ल होइये रेहा ॥ 15 ॥ (रुकू 1/10)

ते एह लोक सिर्फ इक अचानक औने आहले अज़ाब दा इंतज़ार करा करदे न जेहदे च कोई वक्फा नेई होग ॥ 16 ॥

ते आखदे न हे साढ़े रब्ब! साढ़ा हिस्सा जे किश बी है असेंगी तौले गै स्हाब लैने दे समे थमां पैहलें गै देई दे ॥ 17 ॥

जो कुछ ओह आखदे न, ओहदे पर तू सबरै थमां कम्म लै ते साढ़े बंदे दारुद गी याद कर जेहका बड़ी बड़ड़ी ताकत दा मालक हा

جُنْدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْرُومٌ مِنَ
الْأَحْزَابِ ⑪

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادٌ
وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ⑫

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَبُ الْأَيْكَةِ
أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ⑬

إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسْلَ فَحَقَّ
عِقَابُ ⑭

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً
مَّا هُمْ مِنْ قَوَائِمٍ ⑮

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَ قَبْلَ يَوْمِ
الْحِسَابِ ⑯

إِصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا
دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ⑰

1. इस आयत च "अहज़ाब" नाँ दे युद्ध दे प्रति पेशगोई ऐ। एह आयत अहज़ाब दे युद्ध थमां पैहलें नाज़ल होई ही ते उस च अहज़ाब दे हमला-आवर काफ़रें दे हारी जाने दी खबर दिती गेई ही! सुब्हान अल्लाह!
2. ऐका आसतै दिक्खो सूर: हिज़्र टिप्पणी आयत 79

सच्चें गै ओह बार-बार खुदा आहले पासै
झुकदा हा ॥ 18 ॥

असें प्हाड़-बासियें गी उसदे अधीन करी दिते
दा हा ते ओह शार्मी ते सवैरे स्तुति करने च
रुज्जे दे रौहदे हे ॥ 19 ॥

ते उच्ची डुआर^१ भरने आहले लोकें गी किट्टे
करिये ओहदे कनै लाई दिता हा ओह सारे
दे सारे खुदा आहले पासै झुकने आहले हे
॥ 20 ॥

ते असें उसदी वहुमत गी मजबूत कीता हा ते
उसगी हिक्मत ते ठोस प्रमान दिते हे ॥ 21 ॥

ते केह तुगी उनें बैरियें दा पता ऐ जिसलै
जे ओह कंध टप्पियै अंदर आई गे हे
॥ 22 ॥

जिसलै ओह दाऊद कश आए तां ओह घबराई
गेआ। उनें गलाया डर नेई। (अस दमैं) दो
झगड़ने आहले फिरके आं साढ़े बिच्चा इक,
दूए पर ज्यादाती करा करदा ऐ इस आस्तै तूं
साढ़े बश्कार इन्साफ कनै फैसला करी दे ते
बे-न्याई नेई करेआं ते साड़ी सिद्धे रस्तै पासै
रैहनमाई कर ॥ 23 ॥

एह मेरा भ्राऽ ऐ इस दियां नड़िनुएं^२ दुंबियां
न ते मेरी सिर्फ इक गै दुंबी ऐ गी बी ओह

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَصِيِّ
وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ آوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَهُ الْحِكْمَةَ
وَفَصَّلَ الْخُطَابَ ۝
وَهَلْ أَتَاكَ نَبْوُ الْخُسُوفِ إِذْ تَسُوْرُوا
الْمُجْرَابَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا
لَا تَحْفَ حَصْنٌ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى
بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ
وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً

1. तैर ते जिबाल दे अर्थ आस्तै दिक्खो सूर : सब्बा आयत 11.
2. विद्वान आखदे न जे हजरत दाऊद दियां नड़िनुएं लाड़ियां हियां, पर इक जरनैल दी लाड़ी उनेंगी पसंद आई गई, उनें जरनैल गी इक खतरनाक जगहा भेजी दिता तां जे ओह मरोई जा, फी उसदी लाड़ी पर कब्जा करी लैता। अल्लाह नै सब्क देने आस्तै फरिश्तें गी भेजेआ जिनें (अल्लाह बचाऽ) एह दुंबियें आहला झूठ बनाई लैता। पर सचाई एह ऐ जे हजरत दाऊद दी बादशाहत जिसलै बंधी गई तां उंदे दुश्मन सिर चुक्कना शुरू कीता। तै उंदे दुश्मन घरे च कुदिदयै आई गे। जिसलै हजरत दाऊद गी चकन्ने दिक्खेआ तां डरी गे जे इक आला देने पर बाड़ी गाई किट्टे होई जांगन तै घबराट च एह किस्सा घड़ियै सुनाया जिसदी ताबीर असल च एह ही जे उनें हजरत दाऊद पर अल्जाम लाया जे तुस ताकतवर होइयै आसे-पासे दे गरीब कबीलें गी खंदे जा करदे ओ हालांके ओह तदाद च थोड़े न ते तुस ज्यादा ओ। पर एह गल्ल गल्ल ही। हजरत दाऊद दा देश बड़ा निक्का हा ते उंदे आसे-पासे दे कबीले इराक तगर फैले दे हे जिंदी तदाद हजरत दाऊद दे कबीले दी तदाद थमां सेकड़े गुना ज्यादा ही।

आखदा ऐ जे अपनी दुंबी मिगी देई दे। ते बौहसा च मिगी दबांदा जंदा ऐ ॥ 24 ॥

उस पर (दाऊद नै) गलाया, तेरी दुंबी मंगिये उसनै बौहत बड्डा जुलम कीता ऐ ते मते सारे शरीक नेह होंदे न जो इक-दूए पर जुलम करदे न सवाए मोमिनं दे ते उंदै जो ईमान दे मताबक कर्म करदे न ते ओह लोक थोढ़े न। ते दाऊद गी यकीन² होई गेआ जे असें उसी अजमैश³ च पाया ऐ (यानी दुश्मनं दे सिर चुक्कने दी बजा करी) इस आस्तै उसनै अपने रब्ब थमां माफी मंगी ते आज्ञा पालन करदे होई धरती पर डिगगी पेआ ते (अल्लाह पासें) ध्यान दिता ॥ 25 ॥

उसलै असें उसदी सारियें कमजोरियें पर परदा सुट्टी दिता। की जे सच्चें गै दाऊद साढ़ा परम भगत हा ते उसी साढ़े कश बेहतर ठकाना⁴ मिलग ॥ 26 ॥

(फी असें उसी गलाया) हे दाऊद! असें तुगी धरती च खलीफा बनाया ऐ। इस आस्तै तूं लोकें च इन्साफ कनै हुकम दे ते अपनी इच्छा दी पैरवी नेई कर। ओह तुगी अल्लाह दे रस्तै थमां भटकाई देग। ओह लोक जेहके अल्लाह दे रस्ते थमां भटकी जंदे न उनेंगी सख्त अजाब मिलदा ऐ की जे ओह स्हाब होने आहले ध्याड़े गी भुल्ली बैठे दे न ॥ 27 ॥ (रुकू 2/11)

وَلَيْسَ نَجْمَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۖ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۝

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ۝

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ۝

1. यानी जेकर एह रूपक सच्च ऐ। बरना ओह जानदे हे जे ओह झूठ आखा करदे न।
2. यानी दुश्मनं च ऐसी हिम्मत दा पैदा होना दसदा ऐ जे देश च उपद्रव सिर चुक्का करदा ऐ।
3. यानी इस चाल्ली दी घटना कदें बी बादशाह कनै नेई घटी सकदी जिन्ना चिर जे अल्लाह दी मरजी बी बैसी गै नेई होऐ। तां गै "असें उसी अजमैश च पाई दिता ऐ" शब्द बरते न। ते मतलब एह ऐ जे उस फैसले च खुदाई नजाम शामिल ऐ।
4. एह कमजोरियां जस्मानी हियां, रुहानी नेई हियां।
5. जेकर ओह कुसै दी लाड़ी खूसदा जां कमजोर कबीलें पर जुलम करिये उनेंगी अपने अधीन करदा तां साढ़ा प्यारा किया होई सकदा हा।

ते असें गासें ते धरती च ते जो किश इनें दौनें दे मझाटे है उसी इयां गै जाया होने आहला नेई बनाया, एह बिचार उनें लोके दा ऐ जो काफर न। इस आस्ते काफरे दी बरबादी अग्गी दे अजाब कनै होने आहली ऐ ॥ 28 ॥

क्या अस मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें गी धरती पर फसाद पैदा करने आहलें बराबर समझी लैचै। जां अस संयमियें गी दुराचारियें दे बराबर समझी लैचै? ॥ 29 ॥

ए (कुरआन) इक कताब ऐ, जिसी असें तेरे पर नाज़ल कीते दा ऐ, सारी खूबियें दा भंडार ऐ तां जे ओह उस (अल्लाह) दियें गल्लें पर गौर करन ते तां जे समझदार लोक नसीहत हासल करन ॥ 30 ॥

ते असें दाऊद गी सुलेमान प्रदान कीता ते ओह बड़ा गै अच्छा बंदा हा। ओह खुदा पासै बड़ा गै झुकने आहला हा ॥ 31 ॥

(ते याद कर) जिसलै ओहदे सामनै संजा बेलै बधिया किसमै दे घोड़े पेश कीते गे ॥ 32 ॥

तां उसनै गलाया, अ'ऊ दुनियां दी चंगी चीजें कनै इस आस्ते प्यार करना जे ओह मिगी मेरे रब्ब दा चेता करादियां' न। इत्थें तक जे जिसलै ओह घोड़े ओट/पड़दे च आई गे ॥ 33 ॥

(उसनै गलाया) उनेंगी मेरे कश बापस लेई आ (जिसलै ओह आए) तां ओह उंदी

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
بَاطِلًا ۚ ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ۖ

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ أَمْ نَجْعَلُ
الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۖ

كِتَبٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا
آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۖ

وَوَهَبْنَا لِذَاوُدَ سُلَيْمَانَ ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ
إِنَّهُ أَتَابٌ ۖ

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُوفُ
الْحِيَادِ ۖ

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ
ذِكْرِ رَبِّي ۖ حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۖ

رُدُّهَا عَلَيَّ ۖ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ

1. किश विद्वानें आखे दा ऐ जे घोड़े दिखदे-दिखदे नमाज़ दा समा लंची गोआ, पर एह गल्ल नेई, बल्के अर्थ एह ऐ जे में घोड़े अल्लाह दे प्रेम करिये खरीदे न अर्थात जिहाद आस्ते। इय्ये गल्ल नबी दी शान दे मताबक ऐ।

पिंडलियां (पुट्टे) ते गरदनां थपकन' लगेआ
॥ 34 ॥

وَالْأَعْنَاقِ ❶

ते असें सुलेमान दी अजमैश लैती ते ओहदे
सिंहासन पर इक बे-जान^२ शरीर बटहाने दा
फैसला करी लैता (फी जिसलै एह नजारा
उसनै अध्यात्मक नजरें कनै दिक्खी लैता) तां
ओह अपने रब्ब पासै झुकी गेआ ॥ 35 ॥

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ❷

ते उस (सुलेमान नै अपने पुतरे दी सचाई
खुदा थमां हासल करियै) गलाया जे हे मेरे
रब्ब! मेरे ऐबे पर पड़दा पाई दे ते मिंगी ऐसी
बादशाहत प्रदान कर जो मेरे बा'द औने आहली
उलाद गी बिरसे^३ च नेई थोहे तू सच्चे गै बड़ा
बख्शानहार ऐं ॥ 36 ॥

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا
يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي ❸ إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ❹

ते असें ओहदे आसतै हवा गी सेवा च लाई
दिता जेहकी उंदे हुकमै मताबक जित्थें ओह
जाना चांहदे हे नरमी कनै/मट्ठी-मट्ठी उसै
पासै चलन लगदी ॥ 37 ॥

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءً
حَيْثُ أَصَابَ ❺

इस्सै चाल्ली असें सिरफिरे शतानें गी यानी
उंदे बिच्चा सारे इंजीनियरें, ते वास्तु-कलाकारें
(तरखानें-बटैहडें) गी इस्सै चाल्ली गोताखोरें
गी उसदी सेवा पर लाई दिता हा ॥ 38 ॥

وَالشَّيْطَانِ كُلِّ بَنَاءٍ وَعَوَاصٍ ❻

1. पवित्र कुरआन च मूल शब्द मसह दा अर्थ थपकना ते कट्टी देना, दमैं होंदे न। किश विद्वानें गल्ली कनै एह अर्थ करी दिता जे घोड़ें गी बापस जुआइयै, इस गल्ला जे उनें गी दिखदे-दिखदे नमाज दा समां लंघी गेआ, ते क्रोध च आइयै कट्टी दिता, पर ऐसा कम्म कोई पागल आदमी ते करी सकदा ऐ, पर अल्लाह दा कोई रसूल नेई करी सकदा। असल च इत्थें एह दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत सुलेमान नै घोड़े बापस मंगाए ते उंदी पिट्ठी बगैरा पर हत्थ फेरी-फेरी थुपकन ते प्यार करन लगे जे में ऐसे उत्तम घोड़े जिहाद आसतै त्यार कीते न।
2. बे-जान शरीर दा मतलब एह ऐ जे उंदा बारस इक ऐसा पुत्तर होग जेहदे अंदर अध्यात्मकता नेई होग बल्के सिर्फ मादी शरीर होग।
3. इत्थें मुल्क दा मतलब नबुव्वत यानी रहानी बादशाहत ऐ जेहकी बा'द च औने आहलें गी (अगली पीढ़ी गी) खुदा पासेआ गै प्रदान कीती जंदी ऐ, पिता थमां बिरसे दे तौर नेई। इस आसतै हजरत सुलेमान नै दुआऽ कीती जे हे अल्लाह! रहानी ताकत बधाऽ। संसारक त्रक्की जो उलाद दे हत्थें जाया/बरबाद होई सकदी ऐ, मिंगी ओहदी चाह नेई ऐ।

ते किश होर लोकें गी बी जो जंजीरें^१ च जकड़ोए दे रौहदे हे ॥ 39 ॥

وَأَخْرَيْنَ مُقَرَّرَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ۝

एह साढ़ी बे-स्थाबी देन^२ ऐ। इस आस्तै तूं भामें उनें कौमें पर स्हान कर, भामें जिन्नी सखी^३ मनासब होऐ, उंदे पर कर ॥ 40 ॥

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

ते उस (यानी सुलेमान) गी साढ़ा कुर्ब (सामीप्य/नेड़मापन) हासल ऐ। ते साढ़ै कश उसदा बौहत अच्छा ठकाना ऐ ॥ 41 ॥
(रुकू 3/12)

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ۝

ते साढ़े बंदे अय्यूब गी याद कर जिसलै उसनै अपने रब्ब गी एह आखदे होई पुकारेआ हा जे मिगी इक काफर दुश्मन नै बड़ी सख्त तकलीफ ते अजाब दिता ऐ ॥ 42 ॥

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ ۖ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ۝

(असें उसी गलाया जे) अपनी सुआरी गी अड़डी ला। एह (सामनै) इक न्होने आह्ला पानी ऐ जेह्का ठंढा बी ऐ ते पीने दे काबल बी (यानी साफ ऐ) ॥ 43 ॥

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَذَا مَعْتَسِلٌ بِأَرْدٍ وَشَرَابٍ ۝

ते असें उसगी उसदा परिवार बी प्रदान कीता ते उंदे आंगर होर बी अपने रैहम कनै प्रदान कीते ते अकली आहलें आस्तै इक नसीहत दा समान बी बख्शेआ ॥ 44 ॥

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لَأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

ते (अय्यूब गी गलाया जे) अपने हथै च खजूरी दी इक गुफेदार टाहली^४ पकड़ी लै

وَحُذِّبِيكَ ضَعْفًا فَاصْرَبْ بِهِ وَلَا

- पुराने जमाने च गुलामें गी खास करियै जेह्के समुंदरै च कम्म करदे हे, जंजीरें कनै ब'नियै रखदे हे, तां जे ओह किरती बिच्चा छाल मारियै कुदै नस्सी नेई जान। रूम दा इतिहास इस दा गुआह ऐ। इस थाहरै पर समुंदरै च कम्म करने आहले मलाहें बगैरा दा गै बर्णन ऐ, की जे पैहलें किश्तियें बगैरा दा जिकर होए दा ऐ, जो दूर-दूर जदियां हियां।
- यानी एह कामयाब बेड़े तुगी साढ़ी किरपा कनै गै मिले दे न ते तुगी सिर-फिरी कौमें पर कब्जा मिले दा ऐ।
- इस थमां पता लगदा ऐ जे जंगी कैदियें पर उस हद तक सखी कीती जाई सकदी ऐ जेह्दे कनै ओह नस्सने थमां रोके जाई सकन ओहदे थमां ज्यादा सखी करनी जायस नेई।
- फाड़ी लोक पत्तरें आहली लम्मी सोटी/वांभड़ी कनै मारियै घोड़े गी दुड़ादे न। उससें हालत दा इत्थें जिकर ऐ जेह्दे थमां पता लगदा ऐ जे हजरत अय्यूब फाड़ै दे रौहने आहले हे। 'फतुहल्बयान' च इक ज'गा लिखे दा ऐ जे 'जिमस' खजूरी दी गुफेदार टाहली गी आखदे न (भाग 8 सफा 117)

ते ओहदी मददी कन्नै तेजी कन्नै सफर' कर (यानी ओहदे कन्नै मारी-मारियै सुआरी दे जानवर गी दुड़ाऽ) ते सच्च थमां (हटियै) झूठ पासै नेई झुक^१। असें उसी (यानी अय्यूब गी) धीरजवान पाया हा ओह बौहत अच्छा बंदा/श्रेष्ठ भगत हा। ओह सच्चें गै खुदा पासै बौहत झुकने आहला हा ॥ 45 ॥

ते याद कर साढ़े भगतें इब्राहीम ते इस्हाक ते याकूब गी जेहके बड़े पुरशार्थी ते दूरदर्शी हे ॥ 46 ॥

असें उनेंगी इक खास गल्ला आस्तै चुनी लैते दा हा, ते ओह असल घर (यानी आखरत) दी याद ही ॥ 47 ॥

ते ओह सारे साढ़े लागै बड़ी शान आहले ते बड़े नेक लोक हे ॥ 48 ॥

ते इस्माईल ते यस्अ (यसायह) गी याद करो ते जुल्किफल (यानी हिज्जली) गी (याद करो) ते एह सारे दे सारे निहायत नेक बंदें बिच्चा हे ॥ 49 ॥

एह (तज्जकरा/शिक्षा) उनें लोकें दे पद चि'नन पर चलने आस्तै इक याद दिहानी (अनुस्मारक) ऐ ते संयमियें आस्तै सच्चें गै अति उत्तम ठकाना निश्चत ऐ ॥ 50 ॥

(यानी) म्हेशां रौहने आहले बाग जिंदे दरोआजे म्हेशां उंदे आस्तै खुल्ले दे रौहगन ॥ 51 ॥

تَحَنُّتٌ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعَمَ الْعَبْدِ
إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۝

وَاللَّهُمَّ عِنْدَنَا لِمَنِ الْمُصْطَفَيْنِ
الْأَخْيَارِ ۝
وَاذْكُرْ إسماعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ
وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ۝

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ۝

جَنَّاتٍ عَذْنٍ مِّنْ مَّقَرَّةٍ لَهُمُ الْآبُوابُ ۝

1. जरब दा अर्थ सफर करना बी होंदा ऐ। (अकरबुलमवारिद)
2. मूल शब्द 'हिनुस' दा अर्थ ऐ सच्च थमां झूठ पासै प्रवृत्त होना। एहदे च एह संकेत दिता गेदा ऐ जे दुश्मन तुगी हदायत थमां फेरिये अपने पासै आहनना चांहदे न पर सभावक तौर पर तू ऐसा नेई करी सकदा फी बी दुश्मनें दे बरोध कारण तुगी तकलीफां पुजगन। इस आस्तै अस तुगी हुकम दिन्ने आं जे इक सुआरी/घोड़े पर बेही जा ते अड़िडयां ते त्रांधडियां मारी-मारी उसी दुड़ाऽ यानी तेजी कन्नै दुश्मन दे मुलखें थमां बाहर निकली जा तां जे दुश्मन दा तेरे पर कब्जा नेई र'थै ते तू उंदी नास्तिकता थमां जिस चाल्ली रुहानी तौर पर सुरक्षत ऐ जस्मानी तौर पर सुरक्षत होई जाएं।

ओह उंदे च तकिये लाइयै बैठे दे होंग, ओह उंदे च हर भांति दा मेवा, जेहका बड़ी मातरा च होग, मंगांग ते उसै चाल्ली पीने सरबंधी चीजां बी ॥ 52 ॥

ते उंदै कश नीमियां नजरां रक्खने आहलियां हानी-त्रानी जनानियां होंग ॥ 53 ॥

एह ओह गल्लां न जिंदा तेरे कनै क्यामत आहलै ध्याड़ै मिलने दा बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 54 ॥

एह साढ़ा रिशक ऐ जो कदें बी खतम नेई होई सकदा ॥ 55 ॥

एह (मोमिनें आस्तै ऐ) पर सिरफिरें आस्तै बौहत बुरा ठकाना (निश्चत) ऐ ॥ 56 ॥

यानी ज्हल्लम, जेहदे अंदर ओह दाखल होंग ते ओह बुरी रौहने दी ज'गा ऐ ॥ 57 ॥

एह (मुन्करें/काफरें आस्तै) ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह उसी चक्खन यानी गर्म पानी ते जखमें दा धोन ॥ 58 ॥

ते उसै (गरोह) आंगर किश होर गरोह बी होंग (जिंदे कर्म आपस च मिलदे-जुलदे होंग) ॥ 59 ॥

(उंदे बिच्चा इक गरोह पैहलें आहले गरोह पासै शारा करियै आखग जे) एह बी इक गरोह ऐ जेहका थुआड़े कनै नरक च दाखल होग ते उनेंगी कोई बी 'आओ जी' आखने आहला नेई होग। ओह सच्चें गै नरक च दाखल होंग ॥ 60 ॥

(इस पर) ओह गरोह (जिसी एह गल्ल आखी जाग) आखग जे साढ़ी गल्ल छोड़ो, तुस बी ते इयै नेह लोक ओ जे जिनेंगी 'आओ जी' आखने आहला कोई नेई। तुसैं

مُتَكِبِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ۝

وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ مِّنَ الظَّرَفِ أَثَرًا ۝

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝

إِنَّ هَذَا لَرِزْقًا مَّا لَهُ مِنْ تَفَادٍ ۝

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ شَرَّ مَا بٍ ۝

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَسَّسُ الْمِهَادُ ۝

هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ۝

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلَةٍ أَزْوَاجٍ ۝

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَصِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْجَا بِهِمْ ۝ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ۝

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْجَا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مُمِئْتُمْ لَنَا فَيَسَّسُ الْفَرَارِ ۝

(असेंगी बकहाई-बकहाइयै) इस नरक गी साढ़े आस्तै अगें भेजेआ हा ते ओह अत्त गै बुरा ठकाना ऐ ॥ 61 ॥

इस पर ओह (गरोह जिस गी ओह एह गल्ल आखगन) आखग जे हे साढ़े रब्ब! जिस कुसै नै (बी तेरी नजरें च) साढ़े आस्तै इस नरक गी अगें भेजे दा ऐ तू उसी ज्यादा शा ज्यादा अगगी दा अजाब दे ॥ 62 ॥

ते (उस बेलै नरक आहले लोक) आखगन जे असेंगी केह् होआ जे अस अज्ज उनें लोके गी नेई दिखदे जिनेंगी अस बुरा आखदे होंदे हे ॥ 63 ॥

क्या अस उनेंगी (इयै नेह मनघड़त बिचारे करी) तुच्छ समझदे हे जां उस बेलै साढ़ियां अक्खीं मटोई गेदियां हियां (ते ओह असेंगी नजरी नेई औंदे)? ॥ 64 ॥

नरकै आहलें दा एह झगड़ा इक सच्ची गल्ल ऐ ते इयां गै होइयै रौहग ॥ 65 ॥ (रूकू 4/13)

तू उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं ते सिर्फ सचेत करने आहला आं। अल्लाह दे बगैर कोई उपास्य नेई। ओह इक्कला ते प्रभुत्वशाली ऐ ॥ 66 ॥

ओह गासैं ते धरती दा रब्ब ऐ ते जो किश उनें दौनें बश्कार ऐ उस दा बी। ओह प्रभुत्वशाली ऐ (ते) बख्शनहार' बी ॥ 67 ॥

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِزْهُ عَذَابًا
ضِعْفًا فِي النَّارِ ۝

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَا لَّا كُنَّا
نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ۝

أَتَعَذَّبْنَاهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ
الْأَبْصَارُ ۝

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ ۚ وَمَا إِلَٰهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ۝

1. संसार च मनुक्ख ऐसा करदे न जे जिसलै ओह कुसै पर अधिकार करी लेंदे न तां अपने बैरियें गी मलियामेट करी दिंदे न, पर अल्लाह ऐसा ऐ जे ओह शक्तिशाली बी ऐ ते महान बख्शनहार बी यानी सारे मुन्कार उसदे कब्जे च न फी बी ओह स'जा देने च हिल्ल बरतदा ऐ। इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे आचरण दा बर्णन ऐ। हजरत आइशा दे कथन मूजब अल्लाह दे सारे गुण थुआड़े च मजूद न। (बुखारी) की जे एह शब्द अल्लाह दे बारे च आखे गेदे न, पर इस शा अभीष्ट (इंदे कर्ने सरबंथत) हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. बी न। उनें मक्का विजय पर इयै उच्च आदर्श दस्सेआ जिसलै जे थुआड़े सारे बैरी जेहके दिन-रात तुसेंगी ते तुंदे साथियें गी अत्ति ऐत दुख दिंदे होंदे हे, ओह थुआड़े सामनें आहदे गे तां तुसें गलाया जे जाओ। अज्ज थुआड़े बिच्चा कुसै गी नेई पकड़ेआ जाग (सीरत हल्बिया ते जुकर्नी भाग 2 सफा 302-3; छापाखाना अजहरिया मिस)।

तू आखी दे जे एह इक बौहत बड़डा समाचार
ऐ ॥ 68 ॥

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ۝

मगर तस एहदे थमां मूह फेरा करदे ओ
॥ 69 ॥

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ۝

मिगी गौरवशाली फरिश्तें दा कोई इलम नेई हा
जिसलै जे ओह (एह) बैहस करा करदे हे (जे
इस युग च सुधार करने आस्तै केहड़ा शख्स
मनासब ऐ) ॥ 70 ॥

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى
إِذْ يَخْصِمُونَ ۝

मिगी ते सिर्फ एह वही कीती जंदी ऐ जे
अ'कं खोहली-खोहली ब्यान करने आह्ला
नजीर (यानी नबी) आं ॥ 71 ॥

إِنْ يُؤَخِّرْ إِلَى إِلَّا أَلَمَّا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

(याद कर) जिसलै जे तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी
गलाया जे अ'कं गिल्ली मिट्टी शा इक मनुक्ख
पैदा करने आह्ला आं ॥ 72 ॥

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا
مِّنْ طِينٍ ۝

इस आस्तै जिसलै अ'कं उसी पूरा करी लैं ते
ओहदे च अपना कलाम (अपनी वाणी) पाई
देआं, तां तस लोक फरमांबरदारी कनै ओहदे
अगें झुकी जाओ ॥ 73 ॥

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُّوحِي
فَقَعُوا لَهُ سُجَّدِينَ ۝

इस आस्तै सारे दे सारे फरिश्तें उसदी
फरमांबरदारी अखत्यार करी लैती ॥ 74 ॥

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ۝

सवाए इब्लीस दे, जिसनै घमंड कीला ते ओह पैहलें
थमां गै मुक्कर हा ॥ 75 ॥

إِلَّا إِبْلِيسَ ۝ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ
الْكَاْفِرِينَ ۝

(अल्लाह नै) गलाया जे हे इब्लीस! तुगी
कुसनै इस गल्ला थमां रोकेआ जे जिसगी में
अपने दौनें हत्थें कनै बनाया हा उसदी
फरमांबरदारी करदा। क्या तोह अपने आपै गी
बड़डा समझेआ जां तू सच्चे गै मेरी आज्ञा
मनने शा उप्पर ऐं? ॥ 76 ॥

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا
خَلَقْتُ بِيدَيَّ ۝ اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ
الْعَالِينَ ۝

(शतान नै) गलाया जे अ'कं कम-स-कम उस शख्स (यानी आदम) शा चंगा आं। तोह मिगी अगो थमां पैदा कीते दा ऐ ते उसगी गिल्ली' मिट्टी थमां पैदा कीते दा ऐ ॥ 77 ॥

इस पर (अल्लाह नै) गलाया, इत्थुआं चली जा। की जे तूं साढ़ी दरगाह थमां दुतकारेआ गेदा ऐं ॥ 78 ॥

ते जज्जा-स'जा (यानी कर्म दा फल पाने) मौकै तगर तेरे पर साढ़ी फटकार पौंदी रौहग ॥ 79 ॥

इस पर उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (जेकर इयै किश करना ऐ) तां मिगी उस बेलै तगर मोहलत दे जिसलै जे इनेंगी जीदा करियै दबारा खडेरी दिता जा ॥ 80 ॥

इस पर (अल्लाह नै) फरमाया, (इयै मन्शा ऐ) तां अपने आपै गी ढिल्ल दिते जाने आहलें च समझी लै ॥ 81 ॥

एह (ढेल) इक निश्चत समे तगर होग ॥ 82 ॥

उसलै उसनै गलाया जे मिगी तेरे आदर दी सधंद! अ'कं इंदे बिच्चा सारें दे सारें गी ॥ 83 ॥

सिवाए चोनमां बंदें दे गुमराह करंग ॥ 84 ॥

उसलै (अल्लाह नै) फरमाया। जे सच्च एह ऐ। ते अ'कं सच्च गै ब्यान करना होन्ना ॥ 85 ॥

जे अ'कं ज्हन्म गी तेरे कनै ते उंदे बिच्चा जो तेरा अनुसरण करंगन, सारें कनै भरी देगा ॥ 86 ॥

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ۝

قَالَ فَاخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَأَنَّ عَلَيْكَ نَعْتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۝

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ۝

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقْوَلُ ۝

لَا مَلِكَ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبَعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

तू आखी दे जे अ'ऊँ इस (प्रचार) आस्तै तेरे
थमां कोई उजरत नेई मंगदा ते नां गै अ'ऊँ
बनावटी गल्ल करने दा आदी आं ॥ 87 ॥

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا
مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٨٧

एह (कुरआन) ते सारे ज्हाँ/लोकें आस्तै
इक नसीहत देने आहली कताब ऐ ॥ 88 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٨٨

ते तुस किश चिरै बा'द इस दी खबर' सुनी लैगे
ओ ॥ 89 ॥ (रुकू 5/14)

ع ١٤

وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَاهُ بَعْدَ حِينٍ ٨٩

ooo

سُورَةُ الزُّمَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ وَ سَبْعُونَ آيَةً وَ ثَمَانِيَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-जुमर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छिहत्तर आयतां ते अदठ रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

इस कताब दा उतरना अल्लाह पासेआ ऐ, जो
गालिब (ते) सारे कम्म हिक्मतें दे अधीन
करने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ②

असें तेरे पासै एह कताब (यानी कुरआन)
कामल सचाइयें पर अधारत उतारी ऐ, इस लेई
तू अल्लाह आस्तै आज्ञापालन गी खालस करदे
होई उस दी अबादत कर ॥ 3 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ
اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ③

सुनो! शुद्ध आज्ञाकारिता अल्लाह दा गै हक़
ऐ ते जेहके लोक उसी छोड़ियै दूई हस्तियें गी
दोस्त बनांदे न (एह आखदे होई) जे अस
उंदी अबादत सिर्फ इस आस्तै करने आं जे
ओह असें गी अल्लाह दा सामीप्य/नेड़मापन¹
प्रदान करी देन। अल्लाह उंदे बशकार उनें
गल्लें बारै, जिंदे च ओह मतभेद रखदे न,
फैसला करग। अल्लाह सच्चें गै झूठे ते ना-
शुकरे गी कामयाबी दा रस्ता कदें बी नेई
दसदा ॥ 4 ॥

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ④ وَالَّذِينَ
اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ
إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى ⑤ إِنَّ اللَّهَ
يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كُذِّبَ كَفَّارًا ⑦

1. अजकल्ल पापी इस ब्हाने कनै शिर्क दे चिक्कड़ै च फसे दे न, पर पुराने समे च बी मुश्रिकें बिच्चा किस लोक शिर्क दी इयै दार्शनिकता दसदे होदे हे।

जेकर अल्लाह पुत्तर बनाने दा इरादा रखदा तां अपनी मख्लूक बिच्चा जिसी चांहदा चुनी लैदा ओह (सच्चें-मुच्चें दे पुत्तरे दे कलेंक थमां) पवित्तर ऐ। गल्ल एह ऐ जे अल्लाह इक ऐ (ते) गालिब ऐ ॥ 5 ॥

उसनै गासैं ते धरती गी पूरी सूखम दार्शनिकता कनै पैदा कीते दा ऐ। ओह रातीं गी दिनै पर ते दिनै गी रातीं पर सुट्टी दिंदा ऐ ते सूरजै ते चनै गी उसनै इक (कनून दा पाबंद बनाइयै) कम्मै पर लाई रखवे दा ऐ, दौनों बिच्चा हर इक; इक निश्चत अबधी आस्तै निश्चत रस्ते पर चला करदा ऐ। सुनो ओह बड़ा गालिब। सर्वशक्तिमान (ते) बड़ा बख्शाने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

उसनै तुसंगी इक जान थमां पैदा कीते दा ऐ, फी उसनै उससै जिन्स बिच्चा इक जोड़ा बनाया ते उसनै थुआड़े आस्तै चौखरें बिच्च अट्ठ जोड़े बनाए दे न। ओह तुसंगी थुआड़ी मामें दे गर्भाशं/कुक्खें च पैदा करदा ऐ (यानी) इक पदायश दे बा'द दूई पदायश च बदलदे होई त्र'ऊ न्हेंरें बिच्चा गुजारियै। एह अल्लाह थुआड़ा रब्ब ऐ। बादशाहत उससै दे अधीन ऐ। सिर्फ ऊपे इक उपास्य ऐ। इस लेई तुस कुत्थें (भुल्ले दे) फिरा करदे ओ ॥ 7 ॥

जेकर तुस कुफर करो तां अल्लाह थुआड़ा मुत्हाज नैई, ओह अपने बंदें आस्तै कुफर गी कदैं बी पसंद नैई करदा, ते जेकर शुकर करो तां ओह उसगी थुआड़े आस्तै पसंद करदा ऐ ते कोई बोझ चुक्कने आहली हस्ती दूए दा बोझ नैई चुक्की सकदी ते तुसैं सांरें गै परतोइयै अपने रब्ब कश जाना होग। उसलै ओह तुसंगी थुआड़े कर्म थमां खबरदार करग ओह सीनैं दे अंदर छप्पी दी गल्लें गी जानने आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحَٰنَ ۚ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يَكُونُ أَتِلَّ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُونُ اللَّيْلُ عَلَى النَّهَارِ ۚ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ۝

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَانزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينَةَ أَزْوَاجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ ۚ فِي ظِلْمٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْعَلِيمُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَآلِي تَصَرُّفُونَ ۝

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي عَنْكُمْ ۚ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

ते जिसलै कदें मनुखै गी कोई तकलीफ पुजदी ऐ, ओह अपने रब्ब पासै ध्यान दिंदे होई उसी पुकारदा ऐ, फी जिसलै ओह मनुखै गी अपने पासेआ नैमत प्रदान करी दिंदा ऐ तां मनुख उस मकसद गी भुल्ली जंदा ऐ जेहदे आस्तै ओह खुदा गी पुकारदा हा ते खुदा दे शरीक बनाई लैदा ऐ तां जे उसदे रस्ते थमां (लोकें गी) गुमराह करी देऐ। तू आखी दे जे (हे इन्सान!) किश चिरै आस्तै अपने कुफर कारण फायदा लेई लै। आखर तू नरकै च पौने आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

क्या जेहका शख्स रातीं दी घड़ियें मौकै सजदा ते क्याम' दी सूरत च फरमांबदारी दा आदर्श दसदा ऐ ते आखरत थमां डरदा ऐ ओह अपने रब्ब दी रैहमत दी मेद रखदा ऐ (ओह ना-फरमान आंगर होई सकदा ऐ) तू आखी दे, क्या ज्ञानी ते मूरख बराबर होई सकदे न? नसीहत ते सिर्फ ज्ञानी लोक गै हासल करदे न ॥ 10 ॥ (रुकू 1/15)

(इस्सै चाल्ली) आखी दे जे हे मेरे मोमिन बंदो! अपने रब्ब दा संयम अखत्यार करो। ओह लोक जेहके इस दुनियां च (अल्लाह दे) आदेशें दा पूरी चाल्ली पालन करदे न उंदे आस्तै (अगलै ज्हाँन) उत्तम सिला निश्चत ऐ ते अल्लाह दी धरती बड़ी बिशाल/बसीह^२ ऐ। धीरजवानें गी उंदा अजर बिना सहाब कीते पूरा-पूरा^३ दिता जाग ॥ 11 ॥

وَإِذْ أَمَسَّ الْإِنْسَانُ ذُرِّيَّتَهُ مُنِيبًا
إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ
يَدْعُوا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا
يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ
فَلِيلًا ۖ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۝

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَنْاءُ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا
يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ۖ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ۖ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَؤُ
الْأَنْبَاءِ ۝

قُلْ لِعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۖ إِنَّمَا يُوَفَّى
الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

1. नमाज पढ़े मौकै उपासक दी ओह दशा जेहदे च ओह सिद्धा खडोंदा ऐ।
2. यानी जेकर मोमिन बंदें गी कुसै ज'गा तकलीफ पुजै तां उनें हिजरत करियै अर्थात् ओह ज'गा त्यागियै दूई ज'गा उठी जाना चाही दा।
3. यानी उंदा उजर होग बी बे-सहाब, ते बे-सहाबा होंदे होई बी बधदा गै जाग।

तू आखी दे जे मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'क अल्लाह दी उस चाल्ली अबादत करां जे आज्ञाकारिता गी सिर्फ उसै आस्तै मखसूस करी देआं ॥ १२ ॥

ते मिगी एह हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'क सारें शा बड्डा फरमांबरदार बनां ॥ १३ ॥

आख, जेकर अ'क अपने रब्ब दी ना-फरमानी करां, तां अ'क इक बड्डे दिन दे अज्ञाब थमां डरनां ॥ १४ ॥

(ते फी) आखी दे जे अ'क अल्लाह दी अबादत अपनी आज्ञाकारिता गी सिर्फ ओहदे आस्तै बाबस्ता करदे होई करना ॥ १५ ॥

(बाकी रेह तुस) तां तुस अल्लाह दे सिवा जिसदी चाहो अबादत करो (ते एह बी) आखी दे जे पूरी चाल्ली घाटे च रौहने आहले लोक ऊऐ न जिनें अपने आपै गी बी ते अपने रिश्तेदारें गी बी क्यामत आहले दिन घाटे च पाई दिता। सुनो इयै खु'ल्लम-खु'ल्ला घाटा ऐ ॥ १६ ॥

उंदै उप्पर बी अग्गी दे साए होंगन ते थल्लै बी अग्गी दे साए' होंगन। एह ओह चीज ऐ जिस कनै अल्लाह अपने बंदें गी डरांदा ऐ। हे मेरे बंदो! मेरा संयम अखत्यार करो ॥ १७ ॥

ते जेहके लोक सिरफिरे लोकें दी आज्ञा दा पालन करने थमां बचदे न ते अल्लाह आहले पासै झुकदे न उंदै आस्तै बड्डी खुशखबरी ऐ। इस आस्तै तू मेरे उनें बंदें गी खुशखबरी दे ॥ १८ ॥

जेहके साढ़ी गल्ल सुनदे न ते फी ओहदे बिच्चा सर्वोत्तम आदेश दा अनुसरण करदे न,

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۝

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۝

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

قُلِ اللَّهُ أَعْبَدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۚ قُلْ إِنَّ الْخَيْرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَاهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَعْبُدُونِ ۝

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝

الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ

१. यानी उंदा ओहना-बछौना अर्थात् बिस्तरा ते उप्पर अग्गी दा गै होग।

ऊऐ लोक न जिनेंगी अल्लाह नै हदायत दित्ती ते ऊऐ लोक अकलमंद न ॥ 19 ॥

क्या ओह शख्स जेहदे पर अज़ाब दी भविष्यवाणी पूरी होई चुकी दी होऐ (उसी कोई बचाई सकदा ऐ? ते) क्या तू अग्गी च पौने आहलें गी बचाई सकना ऐ? ॥ 20 ॥

पर ओह लोक जेहके अपने रब्ब आस्तै संयम अखत्यार करदे न उनेंगी केई मंजलें आहले मकान दिते जांगन जिंदै उप्पर होर मंजलां (मजबूती कनै) बनी दियां होंगन। उंदे खल्ल नैहरां बगदियां होंगन। एह अल्लाह दा पक्का बा'यदा ऐ ते अल्लाह अपने बा'यदे गी त्रोड़दा नेई ऐ ॥ 21 ॥

क्या तुसें नेई दिक्खेआ जे अल्लाह नै गासै थमां पानी उतारेआ, फी उसी धरती बिच्चा सूहटे दे रूपै च चलाया ऐ। फी ओह उस पानी राहें केई किसमें दियां फसलां उगांदा ऐ। फी ओह पक्कने पर आई जंदियां न तां तू उनेंगी पीला होऐ दा दिक्खना ऐ। फी अल्लाह उनेंगी घास-बूट आंगर सूहन बनाई दिंदा ऐ। एहदे च समझदारें आस्तै बौहत बड्डी नसीहत ऐ ॥ 22 ॥ (रुकू 2/16)

क्या, जिसदा सीन्ना अल्लाह आज्ञा पालन आस्तै खोहली देऐ ते उसी अपने रब्ब पासेआ नूर बी मिले दा होऐ (ओह उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जेहका ऐसा नेई)। इस लेई उंदे पर अफसोस! जिंदे दिल अल्लाह दी याद बारै कठोर न। ओह खुल्ली-डुल्ली गुमराही च न ॥ 23 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसनै बेहतर थमां बेहतर गल्ल यानी ओह कताब उतारी ऐ जेहकी

أَحْسَنُهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَنْبَابِ ۝
أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ۝

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرْفٌ مِّنْ فَوْقَهَا غُرْفٌ مَّبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْأَمْعَادَ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَ سَبِيلًا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَنْبَابِ ۝

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ ۖ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۖ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا

मिलदी-जुलदी' बी ऐ ते उसदे बिशे बी अति उत्तम² न। जेहके लोक अपने रख्ब थमां डरदे न उंदे जिसमें दे रोएं/रोम उसी पढ़ने कन्ने खड़ोई जंदे न। फी उंदी चमड़ी/कंजड़ी ते दिल नर्म होइयै अल्लाह दी याद च झुकी जंदे न। एह (कुरआन) अल्लाह दी हदायत ऐ (यानी कुरआन जिस हदायत दा मालक ऐ ओह अल्लाह दी हदायत ऐ) जेहदे राहें ओह जिसी चांहदा ऐ हदायत दिंदा ऐ ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार देई देऐ उसगी कोई हदायत नेई देई सकदा ॥ 24 ॥

क्या ओह शख्स जो अपने मूहैं गी³ क्यामत आहलै रोज कठोर अज़ाब थमां बचने आस्तै ढाल बनांदा ऐ (ओह जन्नत च जाने आहलें दे बरोबर होई सकदा ऐ?) ते जालम लोके गी गलाया जाग जे अपने कर्म दा फल भोगो ॥ 25 ॥

उंदे शा पैहलें आहले लोक बी झुठलाई चुके दे न (फी उसदे नतीजे च) उंदे उप्पर अज़ाब ऐसे-ऐसे पासेआं आया जिनें गी ओह जानदे गै नथे ॥ 26 ॥

ते अल्लाह नै उनेंगी संसारक जिंदगी दी जिल्लत बी दिती ते आखरत च जो अज़ाब औग

مَثَانِي تَقْصِرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝٢٤

أَفَمَنْ يَتَّبِعْ يَوْجِهِمْ سَوْءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ۝٢٥

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝٢٦

فَأَذَاهُمُ اللَّهُ الْخُرْزَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

1. पवित्र कुरआन दियां किश आयतां ऐसियां न जिंदा बिशे बाइबिल ते पिछली कताबें कनै मिलदा-जुलदा ऐ ते किश आयतां ऐसियां न जो नमें-नमें बिशे ब्यान करा दियां न ते बड़ी शान आहलियां न ते उंदे म्हत्तब गी कोई बी पैहली कताब नेई पुजदी/ब्यान नेई करदी।
2. मूल शब्द 'मसानी' दा अर्थ मोड़ ते दुताय दियां तारां बी ऐ जिनैंगी आमतौय पर नैह कनै बजाया जंदा ऐ। नैह गी अरबी भाषा च जुफर आखदे न। इसै गी बगाड़ियै अंग्रेजी च उस बाजे दा नांउ जफर (Zafar) रखेआ गेदा ऐ, जेहदे चा सुरु उच्चा ते सुरीला निकलदा ऐ। इस आस्तै इस आयत च पवित्र कुरआन दी एह तरीफ कीती गेदी ऐ जे पैहली कताबें दे मकाबले च इसदी तलीम अति-ऐत सुरीली ते उच्ची शान आहली ऐ।
3. यानी क्यामत आहलै ध्याड़ै काफर लोक अज़ाब दी सखी दी ब'जा करी ऐसे व्याकुल ते पागल होई जांगन जे बजाए इसदे जे ओह अपने मूह बचान, जेहके असल च बचाने दी चीज ऐ। ओह बाकी शरीर पिच्छें करी देंगन ते मूह अगें करी देंगन। इस आस्तै खुदा उंदे दिलें च ऐसी खाहश पैदा करी देग जे ओह अ'नै-बाह डिडें दे भार घसटोंदे होई नरकें बकखी जांगन।

जेकर ओह समझन तां ओह एहदे शा बी बड़ड़ा होग ॥ 27 ॥

ते असें इस कुरआन च हर किसमै दियां गल्लां ब्यान कीती दियां न, तां जे ओह (यानी मुन्कर) नसीहत हासल करन ॥ 28 ॥

असें इसी कुरआन बनाया ऐ जो अपना मतलब खोहलियै ब्यान करने आहला ऐ। इस च कोई टेढ़ापन नेई। (एह इस आस्तै उतरे दा ऐ) तां जे लोक तक्रवा/संयम अखत्यार करन ॥ 29 ॥

अल्लाह उस शख्स दी हालत गी (इबरत आस्तै) ब्यान करदा ऐ जिसदे केई मालक न जो आपस च मतभेद रखदे न ते इक शख्स ऐ जो पूरे दा पूरा इक आदमी दी मल्कीयत ऐ। क्या एह दमै¹ शख्स अपनी परिस्थिति च बराबर होई सकदे न? सारी तरीफ अल्लाह दी ऐ पर उंदे चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 30 ॥

तू बी इक दिन मरने आहला ऐं ते ओह बी मरने आहले न ॥ 31 ॥

पही तुस सारे दे सारे क्यामत आहलै ध्याडै अपने रब्ब दे सामनै अपने-अपने मकसद ते कर्म पेश करगे ओ ॥ 32 ॥ (रुकू 3/17)

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْئَلِينَ مَثَلًا ۖ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِلَيْكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

1. यानी एकेस्वरवादी ते अनेकेस्वरवादी

ते उस शा बड़डा जालम कु'न होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह गो झूठ आखै ते (खुदा पासेआ औने आहले) सच गो जिसलै ओह ओहदे कशा सामनै आवै तां झुठलाई देऐ। क्या मुन्करें दा ठकाना जहन्नम नेई ऐ? ॥ 33 ॥

ते (हर) ओह शख्स जेहका खुदा पासेआ सच्ची तलीम ल्यावै ते (हर) ओह शख्स जो ऐसी तलीम दी तसदीक करै ऐसे लोक गै संयमी होंदे न ॥ 34 ॥

ओह जे किश चांहगन उनें गो अपने रबब कशा थोई जाग। परोपकारियें दा बदला ऐसा गै होंदा ऐ ॥ 35 ॥

तां जे अल्लाह उंदे कर्म दे बुरे हिस्सें गो खट्टी देऐ ते उंदा बदला उंदे कर्म बिच्चा जेहके सारें शा चंगे कर्म होन उंदे मताबक देई देऐ ॥ 36 ॥

क्या अल्लाह अपने बंदें आस्तै काफी नेई? ते ओह लोक तुगी उंदे शा डरांदे न जो उस (खुदा) दे अलावा न ते जिस गो अल्लाह गुमराह समझै उसी हदायत देने आहला कोई नेई ॥ 37 ॥

ते जिस गो अल्लाह हदायत देऐ उसगी कोई गुमराह नेई करी सकदा। क्या अल्लाह गालिब (ते) बदला' लैने दा अधिकार नेई रखदा? ॥ 38 ॥

ते जेकर तूं उंदे शा पुच्छें ते गासैं ते धरती गो कुसनै पैदा कीते दा ऐ। तां ओह जरूर आखडन

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ ۖ
وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ
فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ
جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ۝

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۚ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ ۚ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ۝

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

1. इन्कार करने आहले ते एह कोशश करदे है जे कुसै चाल्ली मोमिन लोक गुमराह होई जान पर मोमिनें दी कुरबानी दी ब'जा करी खुदा चांहदा हा जे मोमिन बधन-फलन। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे क्या अल्लाह गालिब नेई जे जेहकी उसदी मन्शा ऐ उसी पूरा करै ते जेहकी दुश्मनें दी मन्शा ऐ उसी नकाम करै।

जे अल्लाह नै। तूं आखी दे जे क्या तुस जानदे ओ जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसी पुकारदे ओ? जेकर अल्लाह मिगी नुकसान पुजाना चाह तां क्या ओह (निक्के उपास्य) उसदे नुकसान गी दूर करी सकदे न? जां जेकर अल्लाह मिगी रहमत बख्शाना चाह तां क्या ओह (उपास्य) उसदी रहमत गी रोकी सकदे न? तूं आखी दे मेरे आसतै अल्लाह काफी ऐ। सब (सच्चे) भरोसा करने आहले उसै पर भरोसा करदे न ॥ 39 ॥

तूं आखी दे, हे मेरी कौम! तुस अपनी-अपनी ज'गा पर कर्म करो। अ'ऊं बी (अपनी ज'गा पर) कर्म करंग। इस आसतै तुस जरूर समझी जागे ॥ 40 ॥

(जे) कोहदे पर ऐसा अजाब औंदा ऐ जो उसी ज़लील करी दिंदा ऐ ते कोहदे पर ओह अजाब औंदा ऐ जो स्थाई होंदा ऐ ॥ 41 ॥

असैं तेरे पर (एह) कताब सच्चें गै लोकें दे फायदे आसतै हक़ ते हिक्मत कनै उतारी ऐ इस आसतै जिसनै हदायत पाई लैती उसदा फायदा उसदी जान्ना गी/उसी गै होग ते जेहका गुमराह होई गेआ उसदी गुमराही (दंड) उसै पर पौंग ते तूं उंदे पर कारसाज दे तौरा पर नयुक्त नेई कीता गेदा ॥ 42 ॥ (रुकू 4/1)

अल्लाह हर शख्स दी रूह उसदी मौती दे बेलै गै कब्जे च करदा ऐ ते जिसदी मौत नेई होई दी होऐ (उसदी रूह) नींदर पेदे मौकै (कब्जे च करदा ऐ) फी ओह जिसदी मौती दा फरमान जारी करी चुके दा होंदा ऐ उसदी रूह गी रोकी रखदा ऐ ते दूई गी इक निश्चत समे आसतै बापस करी दिंदा ऐ। एहदे च

وَالْأَرْضُ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ ۖ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَّا
كَدَعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ
بِضَرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَتُ ضَرِّيَ أَوْ أَرَادَنِي
بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ ۚ قُلْ
حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ
فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي
لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ۖ فِيمِصْرُكَ الَّتِي
قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ

फिकर करने/सोचने-समझने आहली कौम
आस्तै केई नशान मजूद न ॥ 43 ॥

क्या उनें अल्लाह दे सिवा किश सफारशी
बनाई रक्खे दे न? आखी दे भामें उंदे च कोई
ताकत नेई होऐ ते नां उनेंगी (किसै किसम
दी) सूझ-बूझ होऐ (फी बी तुस उनेंगी
सफारशी बनागे ओ)? ॥ 44 ॥

तू आखी दे जे सफारश दा हक सारे दा सारा
अल्लाह दे हत्थ ऐ (जिस गी चांहदा ऐ
एहका अधिकार दिंदा ऐ) गासैं ते धरती दी
बादशाहत उस्सै दी ऐ ते तुस उस्सै कश
परताइयै भेजे जागे ओ ॥ 45 ॥

ते जिसलै सिर्फ खुदा दा जिकर कीता जंदा ऐ
तां ओह लोक जो आखरत पर ईमान नेई
आहनदे उंदे दिल (ऐसे उपदेश कनै) नफरत¹
करन लगी पौंदे न ते जिसलै उंदा (बुत्तें दा)
जो खुदा दे मकाबले च बिल्कुल तुच्छ न,
जिकर कीता जंदा ऐ तां ओह यकदम खुश
होन लगी पौंदे न ॥ 46 ॥

तू आखी दे हे अल्लाह! हे गासैं ते धरती गी
पैदा करने आहले! गैब ते जाहर दा इलम
रक्खने आहले! तू गै अपने बंदें बश्कार इनैं
सारी चीजें दा फैसला करने आहला ऐं जिंदे
बाँरे ओह मतभेद करदे न ॥ 47 ॥

ते जेकर जालम लोक धरती च जो किश ऐ, उसदे
मालक होंदे बल्के इन्ना गै होर बी उंदे कश होंदा
तां ओह क्यामत आहले ध्याड़ै अजाब थमां बचने
आस्तै उसी फिद्दय: दे रूपै च देई दिंदे तां अल्लाह
पासेआ उंदे पर ओह किश जाहर होई जाग।
जिसदा उनेंगी अंदाजा बी नेई हा ॥ 48 ॥

لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوْ
لَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٦﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۚ لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ ثُمَّ إِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٢٧﴾

وَإِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۚ وَإِذَا دُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٢٨﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ
عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٩﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ
الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ وَبَدَّ اللَّهُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَهُمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٣٠﴾

1. अर्थात् अनेकेश्वरवादी लोक एकेश्वरवाद दे बर्णन पर बड़े चिड़दे न।

ते उंदे पर उंदे कर्म दियां बुराइयां जाहर होई जांगन ते जिस अजाब दा ओह मौजू कसदे होंदे हे (ओह बी) उनेंगी हर पासेआ घेरी लैग ॥ 49 ॥

ते जिसलै इन्सान गी कोई नुकसान पुजदा ऐ तां ओह असेंगी पुकारन लगदा ऐ। फी जिसलै अस उसी अपने कशा किश नैहमत दिन्ने आं तां ओह आखदा ऐ मिगी एह नैमत अपने इलम दी ब'जा करी मिली दी ऐ (एह स्हेई नेई) बल्के उसदा मिलना इक अजमैश ऐ पर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 50 ॥

इयै (गल्ल) उंदे शा पैहले लोक बी आखी चुके दे न। फी बी उंदे कर्म उंदै कम्म नेई आए ॥ 51 ॥

बल्के उंदे कर्म दी बदियें उनेंगी आई पकड़ेआ ते उस युग दे लोकें बिच्चा जो जालम न उनेंगी बी उंदे कर्म दियां बदियां पकड़ी लैगन ते ओह खुदा गी उसदे इरादे थमां रोकी नेई सकगन ॥ 52 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च बढ़ीतरी करी दिंदा ऐ ते (जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च) तंगी करी दिंदा ऐ। ते ओहदे च मोमिन कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 53 ॥ (रुकू 5/2)

तू (उनेंगी साढ़े पासेआ) आखी दे, हे मेरे बंदो! जिनें अपनी जानें पर (गुनाह करियै) जुलम कीते दा ऐ अल्लाह दी रहमत शा नराश नेई होन। अल्लाह सारे गुनाह बख्शी दिंदा ऐ। ओह बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 54 ॥

وَبَدَّاهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٠﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا
خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ
عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّا
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

فَدَقَّاهُمَا الَّذَيْنِ مِنْ قَبْلِهِمَا فَمَا آغَىٰ
عَنْهُمَا مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتِ
مَا كَسَبُوا وَمَا لَهُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

ते तुस सारे अपने रब्ब पासै झुको ते उस शा पैहलें जे तुंदे पर ऐसा अजाब नाजल होऐ जिसदे उतरने दे बा'द थुआड़ी मदद आसतै कोई नेई पुज्जी सकै, उसदे पूरे फरमांबरदार बनी जाओ ॥ 55 ॥

ते जे किश थुआड़े पासै उतरेआ ऐ ओहदे बिच्चा (अपनी परिस्थितियें मताबक) सारें शा बेहतर हुकम¹ दा अनुसरण करो। उस शा पैहलें जे तुंदे पर अचानक अजाब आई जा ते तुसैं गी पता बी नेई होऐ ॥ 56 ॥

तां जे ऐसा नीं होऐ जे तुंदे बिच्चा कोई शख्स एह आखन लगै जे जो किश अल्लाह दे बारें में कमी कीती दी ऐ उसदी बिना पर मेरे पर अपसोस! ते अ'ऊं ते (अल्लाह दी वह्दी गी) तुच्छ समझदा रेहा हा ॥ 57 ॥

जां (कोई) एह गलान लगै जे जेकर अल्लाह मिगी (जबरदस्ती) हदायत देई दिंदा तां अ'ऊं बी संयमियें बिच्चा होई जंदा ॥ 58 ॥

जां जिसलै अजाब गी दिक्खै तां आखन लगै जे जेकर मिगी बापस जाने दा मौका थ्हांदा, तां अ'ऊं परोपकारियें बिच्च शामिल होई जंदा ॥ 59 ॥

(ऐसा) कदें बी नेई (होई सकदा) बल्के तेरे कश साढ़े नशान आई चुके दे हे फी बी तोह उंदा इन्कार कीता ते घमंड शा कम्म लैता ते मुन्करें च शामिल होई गेआ ॥ 60 ॥

ते क्यामत आहलै ध्याड़ै तू उनें लोके गी दिखगा जिनें अल्लाह पर झूठ घड़ेआ हा। उंदे

وَأَنبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُو لَهُ مِنْ قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمْ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمْ الْعَذَابُ بُعْثَةً وَأَنْتُمْ لَا تُشْعُرُونَ ۝

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يُّحْضِرُنِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ۝

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ۝

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَىٰ الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

بَلَىٰ قَدْ جَاءَ ثَلَاثُ الْبَیِّنَاتِ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَىٰ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ اللَّهِ وُجُوهُهُمْ مُّسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ

1. यानी ज्यादा शा ज्यादा जिन्ती तफीक होऐ ओहदे मताबक कर्म करने दी कोशश करो।

मूंह काले होंगन, क्या घमंडियें दी ज'गा नरक
नेई ऐ? ॥ 61 ॥

ते (अल्लाह) संयमियें गी उंदी शान दे मताबक
कामयाबी प्रदान करियै हर किसम दे कश्ट-
कलेश थमां मुक्ति देग नां ते उनेंगी तकलीफ
पुजग ते नां ओह (कुसै पिछली कुताही पर)
अफसोस बुझडन ॥ 62 ॥

अल्लाह हर चीज पैदा करने आह्ला ऐ
ते ओह हर इक कम्मै आस्तै काफी ऐ
॥ 63 ॥

गासैं ते धरती दियां कुजियां उसै दे हत्थै च
न ते जेह्के लोक अल्लाह दियें आयतें दा
इन्कार करदे न, ऊऐ घाटे च रौहदे न ॥ 64 ॥
(रुकू 6/3)

तूं आखी दे, हे मूरखो! क्या तुस मिगी हुकम
दिंदे ओ जे अल्लाह दे सिवा अ'ऊं कुसै होर
(हस्ती) दी अबादत करां? ॥ 65 ॥

हालांके आपूं खुदा पासेआ तेरे पासै ते तेरे शा
पैहले नबियें पासै वह्नी कीती गेदी ऐ (ते हर
इक नबी गी आखेआ गेआ हा जे) जेकर तूं
शिरक करगा तां तेरे सारे कर्म नश्ट होई जांगन
ते तूं उनें लोकें बिच्चा होई जागा जेह्के घाटे
च रौहदे न ॥ 66 ॥

(इस आस्तै ऐसा नेई कर) बल्के अल्लाह दी
अबादत कर ते शुकरगजार बंदें च शामिल होई
जा ॥ 67 ॥

ते उनें लोकें अल्लाह दी सिफतें दा स्हेई
अंदाजा नेई लाया, हालांके धरती सारी दी
सारी उसदी मलकीयत ऐ ते गास (ते धरती
दमैं) क्यामत आहलै ध्याडै उसदे सज्जे हत्थै

فِي جَهَنَّمَ مَنُورٌ لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ۝

وَيَجِيءُ اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ
لَا يَمْسُهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
وَكِيلٌ ۝

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخَيْرُونَ ۝

قُلْ أَغْيَرِ اللَّهُ تَأْمُرُوْنَ عَبْدُ أَيُّهَا
الْجَاهِلُونَ ۝

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ
وَلَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

بَلِ اللَّهِ فَاغْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۖ وَالْأَرْضُ
جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۖ وَالسَّمَوَاتُ

च लपटोए' दे होंगन। ओह पवित्र ऐ ते उंदे शिर्क दे पुखा इरादें थमां बौहत उप्पर ऐ ॥ 68 ॥

ते बिगल बजाया जाग तां गासैं ते धरती च जो कोई बी है ओहदे पर इक चाल्ली दी बे-होशी छाई जाग सवाए उस (शख्स) दे जिस गी अल्लाह चाहग (जे बचाई लै), फी दूई बारी बिगल बजाया जाग ते चान-चक्क ओह सारे (अपने बारै फैसले दा) इंतजार करदे होई खड़ोई जांगन ॥ 69 ॥

ते धरती अपने रब्ब दे नूर कनै रोशन होई जाग/जगमगाई उटठग। ते कताब सामनै रक्खी दिती जाग ते नबियें ते दूए गुआहें गी हाजर कीता जाग। फी उनें सारे इन्सानें बश्कार पूरा-पूरा सचाई दे मताबक फैसला करी दिता जाग। ते उंदे पर जुलम नेई कीता जाग ॥ 70 ॥

ते हर इक जान/आतमा नै जे किश कीते दा होग उसदे मताबक उसी पूरा-पूरा सिला देई दिता जाग ते ओह (अल्लाह) उंदे कर्मैं शा भलेआं पूरी चाल्ली बाकफ ऐ ॥ 71 ॥ (रुकू 7/4)

ते मुन्करें गी नरकैं पासै गरोहें दे गरोह बनाइयै खिद्देआ जाग इत्थें तक जे जिसलै ओह ओहदे कश पुज्जी जांगन तां ओहदे दरोआजे खोहली दिते जांगन ते उनें (मुन्करें) गी उस (नरकैं) दे दरोगे आखगन, क्या शुआड़े पासै शुआड़ी गै कौम बिच्चा रसूल

مَظْهُوْبَاتٍ بِبَيْمِنِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا

يُشْرِكُونَ ۝

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝

وَأَسْرَفَتِ الْأَرْضُ بِبُورٍ رَّبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالشَّهَادَةِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَسَيَقُومَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ رَمًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا قُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ

1. लपेटे दे होने दा मतलब ऐ जे जिसलै मनुक्ख कुसै चीजै गी अपने हत्थें च लपेटै लैंदा ऐ तां ओहदे हत्थें चा निकली नेई सकदी जियां जे कोई आदमी रेतु गी हत्थें च पकड़ी लैं तां दबाने कनै ओह ओहदी मुट्ठी चा बाहर निकली जाग, पर जेकर स्टुटी गी लपेटै लैं तां ओह दबाने कनै होर बी ओहदी मुट्ठी दी पकड़ च कसोई जंदी ऐ, बाहर नेई निकली सकदी। इस आसतै सज्जे हत्थें च लपेटने दा अर्थ ऐ जे सज्जा हत्थ शक्ति दा प्रतीक ऐ ओहदे च धरती ते गास लपटोए दे होंगन यानी अल्लाह दे पूरे अधिकार ते कब्जे च होंगन।

नथे आए, जेहके थुआड़े सामनै थुआड़े रब्ब दियां आयतां पढ़ियै सुनांदे हे ते अजै आहले ध्याड़े दी मलाटी शा तुसेंगी सोहगे करदे हे। ओह आखगन, हां! ऐसा गै होआ हा। पर मुन्करें पर अजाब दी भविकखवाणी पूरी होनी गै ही (यानी अस मुन्कर हे, अस रसूलें गी कियां मन्नी सकदे हे) ॥ 72 ॥

उनेंगी आखेआ जाग जे नरकै दे दरोआजें च दाखल होई जाओ, इस सूत च जे इक लम्मे अरसे तक तुसें ओहदे च रौहना पौग। इस आस्तै घमंडियें दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ॥ 73 ॥

ते जेहके लोक संयम धारण करदे हे उनेंगी सुर्गे पासै गरोहें दे गरोहें दे रूपै च धविकयै लेता जाग। इत्थें तक जे जिसलै ओह सुर्गे तक पुज्जी जांगन तां उसदे दरोआजे खोहली दिते जांगन ते उसदे दरोगे/कर्मचारी उनेंगी आखडन, थुआड़े पर म्हेशां सलामती होऐ तुसें बौहत अच्छी हालत हासल कीती ऐ। इस लेई इस (सुर्गे) च दाखल होई जाओ इस फैसले कन्ने जे तुस म्हेशां एहदे च रौहगे ओ ॥ 74 ॥

ते ओह आखडन, अल्लाह दी गै सारी तरीफ ऐ जिसनै साढ़े कनै अपना बा'यदा पूरा करी दित्ता ते इस ज'गा दा असेंगी बारस बनाई दित्ता। अस जन्नत च जित्थें चाहगे, रौहगे इस आस्तै (साबत होआ जे) पूरी चाल्ली कर्म करने आहले दा इनाम/सिला बौहत गै चंगा होंदा ऐ ॥ 75 ॥

ते तूं उस रोज फरिशतें गी दिखगा जे ओह अर्श दे आसै-पासै घेरा बनाइयै अपने रब्ब दी स्तुति दे कनै-कनै उसदी उपासना बी करा करदे न ते उंदे (लोकें दे) बश्कार पूरे-पूरे इत्साफ कनै फैसला करी दित्ता जाग ते गलाया जाग जे सब तरीफ अल्लाह गी गै हासल ऐ जेहका सारे ज्हान्नें/लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 76 ॥ (रुकू 8/5)

مَنْكُمْ يَسْأَلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءِ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ٧٢

قِيلَ ادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ٧٣

وَسَيَقِيلُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ٧٤

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ٧٥

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٧٦

سُورَةُ الْمُؤْمِنِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ وَثَمَانُونَ آيَةً وَتِسْعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-मोमिन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छियासी आयतां ते नौ रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

एह सूर: खुदा दी तरीफ' ते उसदी बजुरगी/
बड़ेआई गी साबत करदी ऐ ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

एह कताब गालिब (ते) जानी-जान अल्लाह
पासेआ नाजल होई दी ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

जेहका गुनाहें गी बख्शने आह्ला ते तोबा
कबूल करने आह्ला ऐ (ते उससै कारण पूजने
जोग ऐ) स'जा देने च बड़ा कठोर' ऐ। बड़ा
स्हान करने आह्ला ऐ। उसदे सिवा कोई
उपास्य नेई, उससै कश परतोइयै जाना ऐ ॥ 4 ॥

خَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ
الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ ④ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
إِلَى الْمَصِيرِ ⑤

मुन्करें दे सिवा अल्लाह दी आयतें बारै कोई
शख्स दलीलां देइयै बैहस नेई करदा। इस
आस्तै उंदा बक्ख-बक्ख देशें च (बपार बगैरा
आस्तै अजादी कनै) घूमना-फिरना तुगी धोखे
च नेई पाई देऐ (की जे उंदे कर्म गै उंदी
तबाही दा मूजब न) ॥ 5 ॥

مَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
فَلَا يَعْرِزُكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ⑥

1. मूल अक्खर 'हा' 'मीम' खंडाक्षर न। हा-हमीद आस्तै प्रयुक्त होंदा ऐ यानी स्तुति दे काबल। 'मीम'-मजीद यानी महिमाशाली आस्तै बरतोदा ऐ।
2. अल्लाह बौहत माफ करने आह्ला ऐ, पर उसदी स'जा बी बड़ी कठोर होंदी ऐ, ओह मनुखैं दी स'जा आंगर नेई होंदी।

इंदे शा पैहली कौमें बी (अपने रसूलें दा) इन्कार कीता हा। नूह दी कौम नै बी ते उंदे बा'द होर दूई बक्ख-बक्ख कौमें बी (जिनें अपने नबियें दे खलाफ जल्थे बनाई लैते) ते हर कौम नै अपने रसूल बारै ध्याई लैता जे उसी कैद करी लैन ते झूठी दलीलें दे स्हारै बेहस शुरू करी दिती तां जे अपनी बे-सिर-पैरी बेहसू कन्नै सच्च गी उसदे थाहरै थमां हटाई देन। इस आस्तै में उनेंगी पकड़ी लैता। हून दस्सो, मेरी स'जा कैसी होई? ॥ 6 ॥

ते इस चाल्ली तरे रब्ब दा फैसला मुन्करें बारै पूरा होई गेआ (यानी एह) जे ओह नरक बासी न ॥ 7 ॥

ओह फ़रिश्ते जिनें अर्श गी चुक्की रखे दा ऐ ते जेहके उसदे आसै-पासै न, ओह अपने रब्ब दी तरीफ दे कन्नै-कन्नै उसदी पवित्रता दा बखान बी करदे न ते उस स्तुति पर पूरा ईमान रखदे न ते मोमिनें आस्तै हुआ करदे न (ते आखदे न) हे साढ़े रब्ब! हर इक चीजै गी तोह अपनी रैहमत ते इलम कन्नै घेरी रखे दा ऐ इस आस्तै तोबा करने आहलें गी ते अपने रस्तै चलने आहलें गी माफ कर ते उनेंगी नरकै दे अज़ाब थमां बचाई लै ॥ 8 ॥

हे साढ़े रब्ब! उनेंगी ते उंदे बड़कें गी ते उंदी लाड़ियें ते उंदी उलाद बिच्चा जेहके नेक होन उनेंगी बी स्थाई सुरगें च दाखल कर, जिंदा तोह उंदे कन्नै बा'यदा कीते दा ऐ तू बड़ा गालिब ते हिक्मत आहला ऐं? ॥ 9 ॥

ते तू उनेंगी सारे कश्टें थमां बचाऽ। ते जिसगी तू उस दिन तकलीफें शा सुरक्षत रखें तां तोह सच्चें गै ओहदे पर रैहम कीता। ते एह बौहत बड़दी कामयाबी ऐ ॥ 10 ॥ (स्कू 1/6)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ
مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ
بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا بِآبَائِهِمْ
لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتَهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۝

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا
وَسِعَتْ كُلُّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ
لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي
وَعَدْتَهُمْ وَمِنْ صَلَاحٍ مِنْ أَبَائِهِمْ
وَارْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَقِهِمُ السَّيَّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيَّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ۝

ते मुन्करें गी यकीनन (मौती दे बा'द) गलाया जाग जे अज्ज तुस जिन्ना अपनी जानें गी नफरत दी नगाह कनै दिखदे ओ अल्लाह दी नफरत (जो ओह् थुआड़े कनै करदा ऐ) ओह्दे शा ज्यादा ऐ (याद करो) जिसलै तुसेंगी ईमान पासै पुकारेआ जंदा हा तां तुस कुफर करदे होंदे हे ॥ 11 ॥

ओह गलांगन जे हे साढ़े रब्ब! तोह असेंगी दो बार मारेआ¹ ते दो बार जीदा² कीता। इस आस्तै अस अपने कसूर मन्ने आं। ते (तू दस्स जे) हून (इस पकड़ थमां) बचने दी कोई सूरात³ बी है? ॥ 12 ॥

थुआड़ा एह हाल इस गल्ला ऐ जे जिसलै सिर्फ अल्लाह गी गै पुकारेआ जंदा हा तां तुस इन्कार करी दिंदे होंदे हे ते जिसलै उसदा कोई शरीक बनाया जंदा हा तां तुस ईमान लेई औंदे हे। इस आस्तै (अज्ज साबत होई गेआ ऐ जे) बड़ी शान आहले ते बसीह साम्राज आहले अल्लाह दी गै वहुमत ऐ ॥ 13 ॥

ऊऐ तुसें गी अपने नशान दसदा ऐ ते गासें चा थुआड़े आस्तै रिशक उतारदा ऐ ते नसीहत सिर्फ ऊऐ हासल करदा ऐ जेहका खुदा दे अगें झुकदा ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَبَادُون لِمَقْتِ اللَّهِ أَكْبَرَ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ۝

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَتَيْنَاكَ وَآخِيَّتَنَا أَتَيْنَاكَ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ ۖ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوا ۚ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ۝

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝

1. इक मौत जनम शा पैहलें ते दूई जीवन दे बा'द।
2. इक जीवन ओह ऐ जिस च शिशु माता दे गर्भ चा निकलेआ ते उसनै साह लैता ते दूई बार जिसलै ओह संसार च जीवन बतीत करियै मरग ते क्यामत आहलै ध्याइँ परतियै जीदा कीता जाग।
3. ओह आखडन जे मरने दे बा'द दो बार असेंगी जीवन मिलेआ, पर फी बी असें नसीहत हासल नेई कीती तां क्या साढ़ा एह पाप माफ कीता जाग जां कोई ऐसा उपाऽ बी है जेहदे राहें माफी मिली सकै? पवित्र कुरआन थमां पता लगदा ऐ जे इस लोक च ते ऐसा मौका है जे लोक समें दे नबी गी मनीयै अपने पापें शा तोबा करन तां उंदे सारे पिछले पाप धनोई जंदे न ते दूआ मौका मरने दे बा'द सफारश दा ऐ जेहदे बारे पवित्र कुरआन च प्रमाण आई चुके दा ऐ जे नबियें ते फरिश्तें द्वारा जिनेंगी अल्लाह सफारश दी आज्ञा देग, किश लोक मुक्ति हासल करी सकडन (तिरमिजी जिल्द 2 सफा 66 मुद्रत मुज्तबाई दिल्ली ते बुखारी भाग 4 किताबुर्रिकाक)

इस लेई अपनी आज्ञाकारिता गी सिर्फ अल्लाह आस्तै खालस करदे होई उसी गै पुकारो, भामें मुन्कर उसी पसंद नेई करन ॥ 15 ॥

(ओह) उच्चे दरजें आहला (ऐ) अर्श दा मालक ऐ अपने हुकम कनै अपने बंदें बिच्चा जिस पर चांहदा ऐ अपना कलाम नाजल करदा ऐ तां जे ओह (बंदा खुदा दी) मलाटी आहले ध्याड़े थमां लोकें गी डराऽ ॥ 16 ॥

जिस दिन ओह सारे दे सारे लोक खुदा दे सामनै आई हाजर होंगन, उंदी कोई चीज बी अल्लाह शा छप्पी-गुण्डी नेई रौहग, उस दिन बादशाहत कुस गी हासल होग? (सिर्फ) अल्लाह गी जो इक्क ऐ (ते) सारें पर गालिब ऐ ॥ 17 ॥

उस दिन हर इक जान गी उसदे कर्म दा बदला दिता जाग ते उस रोज किसै बी किसमै दा जुलम नेई होग। अल्लाह बड़ा तौले¹ स्हाब लेई लैंदा ऐ ॥ 18 ॥

ते तू उनेंगी उस ध्याड़े थमां डराऽ जेहका नेडै शा नेडै होंदा जंदा ऐ। जिसलै जे दिल चिंता कनै भरे दे (होंगन ते) मूहें तगर आई जांगन। जालमें दा उस रोज नां कोई दोस्त होग ते नां कोई सफारश करने आहला (होग) जिसदी गल्ल मन्नी जा ॥ 19 ॥

अल्लाह अक्खी² दी खयानत तक गी जानदा ऐ ते उसी बी जिसी सीनैं जां दिलें छपाले दा ऐ ॥ 20 ॥

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ ۚ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٦﴾

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۚ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٧﴾

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٨﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كُظْمِينَ ۖ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٩﴾

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٢٠﴾

1. एह अर्थ नेई जे बुरे कर्मों दा फल झट्ट थोई जंदा ऐ, बल्के अर्थ एह ऐ जे लेखा लैने च उसी थोहड़ा समां लगदा ऐ ते इनाम देने दी नीह झट्ट पेई जंदी ऐ।
2. बुरी नगाह जां क्रोध जां ब्रिणा कनै कुसै गी दिक्खना जिसी मनुक्ख डरै जां शर्म करी शब्दें च जाहर नेई करी सकदा।

ते अल्लाह म्हेशां इन्साफ दे मताबक फैसला करदा ऐ ते जिनेंगी एह लोक खुदा दे इलावा पुकारदे न, ओह कोई बी फैसला नेई करदे। अल्लाह सच्चेनै बौहत सुनने आहला (ते) बौहत दिक्खने आहला ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/7)

क्या एह लोक धरती पर नेई फिरदे जां दिखदे जे इंदे शा पैहले लोकें दा अन्जाम केह हुआ हा? ओह लोक इंदे शा ताकत ते पिच्छें छोड़े दे नशानें दे स्हाबें बड्डे हे। ते अल्लाह नै उनेंगी उंदे गुनाहें दी ब'जा कनै तबाह करी दिता ते कोई बी अल्लाह दी पकड़ शा उनेंगी बचाने आहला पैदा नेई होआ ॥ 22 ॥

एह (बे-कसी/विवशता) इस करी ही जे उंदे कश उंदे रसूल नशान लेइयै औंदे रेह ते उनें (म्हेशां) इन्कार गै कीता इस आस्तै अल्लाह नै बी उनेंगी तबाह करी दिता ओह बड़ा शक्तिशाली ऐ ते उसदा अज़ाब बी बड़ा सख्त होदा ऐ ॥ 23 ॥

ते असें मूसा गी बी अपने नशानें कनै ते खु'ल्ले-डु'ल्ले प्रमाण देइयै ॥ 24 ॥

फिरऔन, हामान ते क़ारून कश भेजेआ¹ हा, पर उनें गलाया जे एह शख्स धोखा देने आहला ते झूठा ऐ ॥ 25 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह (मूसा) साढ़े पासेआ सच्च लेइयै उंदे कश आया तां उनें गलाया जे

وَاللّٰهُ يَقْضِيْ بِالْحَقِّ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ لَا يَفْضُوْنَ شَيْءًا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيْرُ ﴿٢١﴾

اَوَلَمْ يَسِيرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ كَانُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوْا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارًا فِي الْاَرْضِ فَآخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ﴿٢٢﴾

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَاَكْفَرُوْا فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهٗ قَوِيٌّ سَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ وَاسْلٰطِنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَقَارُوْنَ فَقَالُوْا سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا

1. उंदे किलें जां मैहलें दे खंडर सिद्ध करदे न जे इनें लोकें गी ओह कला-कौशल प्राप्त नेई होई सकेआ जेहका इंदे शा पैहले लोकें गी प्राप्त हा।
2. फिरऔन सम्राट हा। हामान बी उसदा इक उच्च कोटी दा इंजीनियर हा ते ममकन ऐ देश च बड़ा शक्तिशाली शख्स समझेआ जंदा हा। क़ारून आपू ते बनी इस्राईल बिच्चा हा, पर फिरऔन नै उसी खजाने पर न्युक्त करी रक्खे दा हा। ओह मैहकमा माल (Revenue) दा औहदेदार हा। इस आस्तै कौम पर बी ओहदा प्रभाव मता हा। इस्सै आस्तै त्रै नॉड किट्टे लैते गेदे न।

जेहके लोक ईमान आहनियै ओहदे कनै शामल होई गेदे न। उंदे पुत्तरें गी हलाक करी देओ ते उंदी जनानियें गी जींदा रक्खो ते मुन्करें दे उपाऽ म्हेशां पुट्ठे गै पौंदे^१ न ॥ 26 ॥

ते फ़िरऔन नै गलाया जे मिगी छोड़ो^२ तां जे अ'ऊं मूसा दी हत्या करां ते चाही दा ऐ जे ओह् अपने रब्ब गी पुकारै अ'ऊं इस गल्ला शा डरना जे ओह् थुआड़े धर्म गी बदली नेई देऐ जां देशै च कोई फसाद नेई पैदा करी देऐ ॥ 27 ॥

(इस पर) मूसा नै गलाया, अ'ऊं अपने रब्ब थमां ते थुआड़े रब्ब थमां हर इक घमंडी दी शरारत शा शरण मंगना जो लेखा लैने आहले ध्याड़ै पर ईमान नेई आहनदा ॥ 28 ॥ (रुकू 3/8)

ते फ़िरऔन दे लोकें बिच्चा इक शख्स जेहका ईमानदार हा, पर अपना ईमान छपालदा हा, उसनै गलाया हे लोको! क्या तुस इक आदमी गी सिर्फ इस आस्तै मारदे ओ जे ओह् आखदा ऐ जे अल्लाह मेरा रब्ब ऐ ते ओह् थुआड़े रब्ब पासेआ नशान बी ल्याए दा ऐ ते जेकर ओह् झूठा ऐ तां उसदे झूठै दा बबाल (गाज) उसै पर पौना ऐ ते जेकर ओह् सच्चा ऐ तां उस दी दस्सी गेदी (किश डराने आहली) भविकखवाणियां थुआड़े बौरै पूरियां होई जांगन। अल्लाह हद शा बधने आहले ते झूठ आखने आहले गी कदें बी कामयाब नेई करदा^३ ॥ 29 ॥

اَقْتُلُوا اٰبَاءَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كُنْزُ الْكَافِرِيْنَ اِلَّا فِيْ صُلْبٍ ۝۲۴

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِيْٓ اَقْتُلْ مُوسٰٓى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۚ اِنِّىْٓ اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دِيْنَكُمْ اَوْ اَنْ يُظْهِرَ فِي الْاَرْضِ الْفَسَادَ ۝۲۷

وَقَالَ مُوسٰٓى اِنِّىْٓ عُدْتُ بِرَبِّىْ وَرَبِّكُمْ ۚ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝۲۸

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ اِلٰ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيْمَانَهُ اَتَقْتُلُوْنَ رَجُلًا اَنْ يَقُوْلَ رَبِّىَ اللّٰهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ۚ وَاِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِْبْكُمْ بَعْضُ الَّذِىْ يَعِدُكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ مُسْرِِفٌ كَذَابٌ ۝۲۹

1. सधारण तौर पर दिक्खने नै केई बार इयां सेही होंदा ऐ जे नबी दे मकाबले च मुन्करें दे उपाऽ सफल रेह, पर ऐसा बड़े घट्ट समे आस्तै होंदा ऐ। असल च कामयाबी ऊऐ होंदी ऐ जेहको स्थाई होऐ, पर मुन्करें गी स्थाई कामयाबी कदें बी नेई मिलदी बल्के स्थाई कामयाबी नबियें ते उंदे अनुयायियें गी गै मिलदी ऐ।
2. यानी जिसलै अ'ऊं मूसा दी हत्या करने आस्तै तयार होई चुके दा आं तां ओहदे खलाफ मिगी कोई सलाह नेई देओ।
3. इस दा एह् अर्थ नेई जे जेहका हद्द शा बद्ध झूठ बोललै उसी सफल नेई करदा बल्के मतलब एह् ऐ जे लेश मात्र चीज बी बरदाशत नेई कीती जाग।

हे मेरी कौम दे लोको! अज्ज थुआड़ी ऐसी क्हुमत ऐ ते तुस देशै पर गालिब ओ, इस आस्ते दस्सो जे अल्लाह दे मकाबले च जेकर ओह साढ़े पर नाजल होई गेआ तां साढ़ी मदद कु'न करग? फ़िरऔन नै गलाया, अ'ऊं तुसेंगी ऊऐ दस्सना जो आपू मिगी ठीक सेही होंदा ऐ ते अ'ऊं तुसेंगी सिर्फ हदायत दा रस्ता दस्सनां ॥ 30 ॥

ते ओह शख्स जो (दरअसल) ईमान आहनी चुके दा हा उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! होई बीती दी बड्डी-बड्डी कौमें दे सर्वनाश आहले ध्याड़े आंगर अ'ऊं थुआड़ी तबाही दे ध्याड़े शा बी डरना ॥ 31 ॥

जियां जे नूह दी कौम ते आद ते समूद पर बीती, ते जेहके लोक उंदे बा'द होए ते अल्लाह अपने बंदें पर जुलम नेई करना चांह्दा ॥ 32 ॥

ते हे मेरी कौम! अ'ऊं थुआड़े बारै उस ध्याड़े शा डरना जिस रोज लोक इक-दूए गी मदद आस्ते पुकारडन ॥ 33 ॥

जिस दिन तुस पिटठ फेरियै (खुदाई लश्करें दे सामनेआ) नस्सी जागे ओ, ते अल्लाह दे मकाबले च कोई तुसेंगी बचाने आह्ला नेई होग ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार/साबत करै उसी कोई हदायत नेई देई सकदा ॥ 34 ॥

ते यूसुफ इस शा पैहलें दलीलें कनै थुआड़े कश आई चुके दा ऐ पर तुस जो किश ओह थुआड़े कश लयाया हा, ओहदे बारै शक्क (दुबधा) च गै रेह। इत्थें तक जे जिसलै ओह फौत होई गेआ तां तुस (मयूसी कनै)

يَقُومُ لَكُمْ اَلْمَلَكُ الْيَوْمَ ظَهَرَيْنِ فِي
الْاَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللّٰهِ اِنْ
جَاءَنَا قَالْ فِرْعَوْنُ مَا اُرِيكُمْ اِلَّا
مَا اَرٰى وَمَا اُھْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ
الرَّشَادِ ۝

وَقَالَ الَّذِيْ اٰمَنَ يَقُومُ اِنِّيْ اَخَافُ
عَلَيْكُمْ مِّثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ ۝

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدَ
وَالَّذِيْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللّٰهُ يَرِيْدُ
ظُلُمًا لِّلْعِبَادِ ۝

وَيَقُومُ اِنِّيْ اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ
التَّنَادِ ۝

يَوْمَ تَوْتُوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ
مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ
هَادٍ ۝

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ
فَمَا زِلْتُمْ فِيْ سُلْبٍ مِّمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ۖ حَتّٰى
اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِهِ

गलाना शुरू¹ कीता जे अल्लाह उस दे बा'द कोई रसूल कदें नेई भेजग इससै चाल्ली अल्लाह हर हद्द टप्पने आहले ते शक्क करने आहले गी गुमराह करार दिंदा ऐ ॥ 35 ॥

जेहके लोक अल्लाह दियें आयतें बारै, बगैर कुसै दलील दे, जेहकियां उंदे कश (अल्लाह पासेआ) आई दियां होन, बैहसां करदे न (उनेंगी पता होना लोड़दा जे) एह अल्लाह कश ते मोमिनें कश बौहत बुरा ऐ इससै चाल्ली अल्लाह घमंडी लोकें दे पूरे दे पूरे दिलै² पर मोहर लाई दिंदा ऐ ॥ 36 ॥

फी फिरऔन नै गलाया जे हे हामान! मेरे आस्तै इक मैहल बनोआ³ तां जे अ'ऊं उनें रस्तें पर जाई पुज्जां ॥ 37 ॥

जेहके गासैं दे रस्ते न ते इस चाल्ली मूसा दे अल्लाह शा जानकारी हासल करी सकां। की जे अ'ऊं उसी झूठा समझना। ते इस चाल्ली फिरऔन दी नजर च उसदे कर्म दियां ब दियां खूबसूरत करियै दस्सियां जं दियां हियां ते ओह सचाई दे रस्ते थमां (अपनी ना-फरमानियें दी ब'जा करी) रोकेआ गेआ हा ते फिरऔन दी योजना नकामी दी सूरत च गै जाहर होने आहली ही ॥ 38 ॥ (रुकू 4/9)

رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ۝

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَٰمَانُ ابْنِ لِی صَرْحًا لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ۝

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطْلِعْ إِلَىٰ آلِهِ مَوْسَىٰ وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ كَاذِبًا ۖ وَكَذَلِكَ رَزَيْنَا لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ ۖ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ۝

1. जियां जे सधारण मुसलमान आखदे न जे हज्जरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बा'द अल्लाह दा कोई नबी नेई होग।
2. सधारण रूपै च एह शब्द होने चाही दे हे जे अल्लाह हर इक अभिमानी दे दिलै पर मोहर लाई दिंदा ऐ पर पवित्र कुरआन आखदा ऐ जे अभिमानी दे पूरे दिलै पर मोहर लाई दिंदा ऐ। पवित्र कुरआन दा एह प्रयोग बे-मसाल ऐ, की जे हर इक अभिमानी दे दिलै पर मोहर लाने कनै ओह गल्ल नेई निकलदी जेहकी पूरे अहंकारी दे पूरे दे पूरे दिलै पर मोहर लाने कनै निकलदी ऐ। इस दूई गल्ला कनै एह नतीजा निकलदा ऐ जे हदायत दे बक्ख-बक्ख रस्ते होंदे न। इक गुमराह आदमी बी हदायत दा कोई रस्ता हासल करी सकदा ऐ, पर जेहका पूरा अहंकारी होऐ उसदे हदायत पाने दे सारे रस्ते बंद होई जंदे न ते दिलै दे हर इक हिस्से पर मोहर लग्गी जंदी ऐ। ओहदे आस्तै हदायत पाने दा कोई बी रस्ता खु'ल्ला नेई रौहदा।

ते ओह शख्स जो ईमान ल्याए दा हा, उसनै गलाया, हे मेरी कौम! मेरा अनुसरण करो, अ'ऊं तुसेंगी हदायत दा रस्ता दस्संग ॥ 39 ॥

हे मेरी कौम! एह संसारक जीवन सिर्फ थोड़े दिनें दा फायदा ऐ, ते आखरत दी ज़िंदगी में सच्ची ते टकाऊ/स्थाई ठकाना ऐ ॥ 40 ॥

जेहका बुरे कर्म करग। उसगी ओहदे मताबक गै सिला मिलग ते जेहका कोई ईमान दे मताबक कर्म करग, भांमे ओह मड़द ऐ जां जनानी, पर शर्त एह ऐ जे ओह ईमान च सच्चा होऐ, ओह ते ओहदे स-धर्मी सुर्ग च जांगन ते उनेंगी ओहदे च बिना स्हाब कीते इनाम दिन्ते जांगन ॥ 41 ॥

ते हे मेरी कौम! मेरा बी कैसा अजीब हाल ऐ जे अ'ऊं ते तुसेंगी मुक्ति पासै बुलान्ना, ते तुस मिगी नरकै पासै बुलांदे ओ ॥ 42 ॥

तुस मिगी इस मकसद कनै बुलांदे ओ जे अ'ऊं अल्लाह दा इन्कार करां ते उसदे शरीक उनेंगी करार देआं/बनांउ जिंदे शरीक होने बारे मिगी कोई इलम/जानकारी नैई ते अ'ऊं तुसेंगी इक गालिब (ते) बख्शने आहली हस्ती पासै बुलान्ना ॥ 43 ॥

एहदे च कोई शक नैई जे तुस मिगी उस हस्ती पासै बुलांदे ओ जिसदी कोई (प्रभावशाली) अवाज नां इस दुनियां च ऐ नां अगले ज्हाँन च। ते (असलीयत एह ऐ जे) असें सारें गै परतियै अल्लाह कश गै जाना ऐ ते एह जे हद्द टप्पने आहले लोक नरक बासी न ॥ 44 ॥

इस आसतै अ'ऊं जे किश तुसेंगी नसीहत दिन्ना उसगी तुस तौले गै याद करगे ते (अ'ऊं

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُونِ اِهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّسَادِ ۝

يَقُومِ اِنَّمَا هَذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ۚ وَالْاٰخِرَةُ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ۝

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى اِلَّا مِثْلَهَا ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ يَرْزُقُوْنَ فِيْهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

وَيَقُومُ مَا لِيْ اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجْوٰى وَتَدْعُوْنِيْ اِلَى النَّارِ ۝

تَدْعُوْنِيْ اِلَّا كُفْرًا بِاللّٰهِ وَاَشْرٰكًا بِمَا لَيْسَ لِيْ بِهِ عِلْمٌ ۚ وَاَنَا اَدْعُوْكُمْ اِلَى الْعَزِيْزِ الْعَقَّارِ ۝

لَا جَرَمَ اِنَّمَا تَدْعُوْنِيْ اِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِى الدُّنْيَا وَلَا فِى الْاٰخِرَةِ ۚ وَاَنْ مَّرَدَّنَا اِلَى اللّٰهِ وَاَنْ الْمُسْرِفِيْنَ هُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ۝

فَسَتَذْكُرُوْنَ مَا اَقُوْلُ لَكُمْ ۚ وَاَقْوُصُّ

थुआड़ी धमकियें शा नेई डरदा) अऊँ अपना मामला अल्लाह दे सपुर्द करना। अल्लाह सच्चेनै गै (अपने) बंदें दा नगरान ऐ ॥ 45 ॥

इस पर अल्लाह नै उस (मोमिन शख्स) गी उंदे (मुन्करें दे) उपाएं दी बुराइयें शा बचाई लैता ते फिरऔन दे लोकें गी दर्दनाक अजाब नै चपासेआ घेरी लैता ॥ 46 ॥

यानी अग्गी नै जिसदे सामनै ओह सवेरे-शाम पेश कीते जंदे न ते जिसलै निश्चत घड़ी औग (फिरश्तें गी गलाया जाग जे) फिरऔन दे साथियें गी सख्त अजाब च दाखल करो ॥ 47 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै जे (फिरऔन दे साथी) अग्गी च बैह्स करा करदे होंगन ते उंदे बिच्चा कमजोर लोक बड़डे लोकें गी आखा करदे होंगन जे अस थुआड़ै अधीन हे इस आस्तै क्या अज्ज तुस असेंगी अग्गी दे अजाब दे कुसै हिस्से शा बचाई सकदे ओ ? ॥ 48 ॥

बड़डे लोक आखडन, अस सारे उस अजाब च घिरे दे आ। अल्लाह नै अपने बंदें बश्कार जेहका फैसला करना हा करी दित्ता ॥ 49 ॥

ते नरक बासी लोक नरकै दे दरोगें गी आखडन, तुस अपने रब्ब गी पुकारो जे अजाब दा किश समां ते साढ़े आस्तै घट्ट करै ॥ 50 ॥

ओह आखगन जे क्या थुआड़ै कश थुआड़े रसूल दलीलां लेइयै नथे आए ओह आखगन हा! की नेई! इस पर ओह (नरकै दे दरोगे) आखगन, हून तुस (जिन्ना चाहो) पुकारदे जाओ। ते मुन्करें दी दुआऽ व्यर्थ गै जंदी ऐ ॥ 51 ॥ (रुकू 5/10)

أَمْرِي إِلَى اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

فَوْقَهُ اللَّهُ سَبَاطَ مَا مَكْرُوا وَحَاقَ بِالْ
فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ۝

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ ۖ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ۝

وَإِذْ يَحْجَاجُونَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ
لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا
قَهْلُ أَنْتُمْ مَعْنُونَ عَنَّا نَصِيْبًا مِّنَ
النَّارِ ۝

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ
اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ
ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ
الْعَذَابِ ۝

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ قَالُوا فَادْعُوا
وَمَا دَعُوا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

अस अपने रसूलें दी ते उंदे पर ईमान आहने आहलें दी इस दुनियां च बी जरूर मदद करगे ते उस दिन बी जिसलै जे गुआह खड़े होंगन ॥ 52 ॥

जिस दिन जालमें गी उंदा बहाना कोई फायदा नेई देग ते उंदे पर (अल्लाह दी) लानत नाजल होग। ते उनेंगी बुरा घर (रौहने आस्तै) मिलग ॥ 53 ॥

ते असें सच्वें गै मूसा गी हदायत दिती ही ते बनी इस्राईल गी (उस) कताब (यानी तौरात) दा बारस बनाई दिता हा ॥ 54 ॥

जेहकी अकलमंदें आस्तै हदायत ते नसीहत दा मूजब/साधन ही ॥ 55 ॥

इस आस्तै तूं सबर कर। अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौहग ते जो तेरे गुनाह लोकें कीते दे न उंदी बी उंदे आस्तै माफी मंगदा रौह ते अपने रब्ब दी संजा-सवेरे स्तुति दे कनै-कनै उपासना बी करदा र'वा कर ॥ 56 ॥

ओह लोक, जेहके अल्लाह दी आयतें दे बाँरे, बगैर कुसै दलील दे, जेहकी उंदे कश (खुदा पासेआ) आई होऐ, बैहस करने च लगगे दे रौहदे न, उंदे दिलें च बड़ियां-बड़ियां खुआहशां न जिनेंगी ओह कदें बी हासल नेई करी सकडन। इस आस्तै अल्लाह दी शरण मंगदा रौह। यकीनन ओह बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 57 ॥

गासैं ते धरती दी पदायश इन्सानें दी पदायश थमां बड़डा कम्म ऐ। मगर मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 58 ॥

ते अ'ने ते सजाखे बराबर नेई होई सकदे ते जेहके लोक ईमान लेई आए ते ईमान दे

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۝

هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ يَعْتَرِ سُلْطَنًا أَنَّهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِالْغِيَةِ فَاسْتَغْذِبِ اللَّهِ ۝ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْلَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

मताबक उनें कम्म कीते। ओह बदकार लोकें दे (बराबर नेई होई सकदे) तुस लोक बिल्कुल नसीहत हासल नेई करदे ॥ 59 ॥

ते एहदे च कोई शक्क नेई जे तबाही दी' घड़ी जरूर औने आहली ऐ, पर मते-सारे लोक ईमान नेई आहन्दे ॥ 60 ॥

ते थुआड़ा रब्ब आखदा ऐ मिगी पुकारो, अ'के थुआड़ी दुआऽ सुनगा। जेहके लोक साढ़ी अबादत दे मामले च घमंड शा कम्म लैंदे न ओह जरूर नरकें च जलील होइयै दाखल होंगन ॥ 61 ॥ (रुकू 6/11)

अल्लाह ओह ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै रात बनाई तां जे तुस ओहदे च अराम हासल करो, ते दिनै गी दस्सने आहला बनाया ऐ। अल्लाह लोकें पर बड़ी किरपा करने आहला ऐ, पर लोकें बिच्चा मते-हारे शुकर नेई करदे ॥ 62 ॥

एह अल्लाह थुआड़ा ओह रब्ब ऐ जो हर चीज पैदा करने आहला ऐ उसदे सिवा कोई उपास्य नेई। इस आस्तै दस्सो ते सेही तुसें गी कुस पासै फेरियै लेता जा करदा ऐ ॥ 63 ॥

इस्सै चाल्ली उनें लोकें गी मूर्खतापूर्ण गल्लें पासै फेरियै लेता जंदा ऐ जो अल्लाह दी आयतें दा बजिद्द होइयै इन्कार करदे न ॥ 64 ॥

(हालांके) अल्लाह ओह ऐ जिसनै धरती गी थुआड़े आस्तै सुख-चैन दा थाहर बनाए दा ऐ ते गासैं गी इक मकान दी सूरत च (पहाजत आस्तै बनाया ऐ) ते उसनै तुसें गी बक्ख-

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا
الْمُصِيَءُ قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ۝

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَحْمِلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرِينَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَّ لَسْتَكُونُ فِيهِ
وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى
النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ۝

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآلِي تَوْفُكُونَ ۝

كَذَلِكَ يُوقِفُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
يَجْحَدُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ

1. मूल शब्द 'अस्साअत'-घड़ी दा मतलब संसार च तबाही दी घड़ी बी होई सकदा ऐ ते क्यामत दी घड़ी बी। संसार च ते बिनाश-काल गी मुन्कर लोक दिखी सकदे न। इस आस्तै इस अर्थ गी प्रधान समझना चाही दा ते क्यामत दा बिनाशकारी समां नेई लभदा। इस आस्तै इस अर्थ गी गौण यानी दूए दरजे दा समझना चाही दा।

बख्त ताकतां बख्शी दियां न ते फी उनें ताकतें
गी अति उत्तम दरजे दा ते मजबूत बनाया ऐ
ते तुसेंगी पवित्र रोजी प्रदान कीती दी ऐ। एह
अल्लाह ऐ जो थुआड़ा रब्ब बी ऐ। इस आस्तै
बौहत बरकत आह्ला ऐ अल्लाह जो सारे
लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 65 ॥

ओह जींदा (ते दूएँ गी जिंदगी देने आह्ला)
ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई, ते अल्लाह
आस्तै अबादत गी खालस करदे होई सच्चे
दिलें उस गी पुकारो, सब तरीफ अल्लाह दी
गै ऐ जो सारे ज्हाँनें/लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 66 ॥

तू आखी दे जे मिगी उस थमां रोकेआ गेदा ऐ
जे अ'ऊँ उंदी अबादत करां जिनेंगी तुस अल्लाह
दे सिवा पुकारदे ओ। खास तौर पर जिसलै जे
मेरे कश मेरे रब्ब पासेआ खुल्लियां नशानियां
बी आई चुकी दियां न ते मिगी आदेश दिता
गेदा ऐ जे अ'ऊँ सिर्फ सारे ज्हाँनें/लोकें दे रब्ब
दी आज्ञा दा पालन करां ॥ 67 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी (पैहले दौर च) मिट्टी
चा पैदा कीता फी (दूएँ दौर च) बीरज थमां,
फी (त्रीये दौर च) इक खून दे लोथड़े थमां
फी (ओहदे चा) तुसेंगी इक बच्चा बनाइयै
कहदा ऐ/फी उसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे
तुस अपनी जुआनी गी पुज्जी जंदे ओ/जुआन
होई जंदे ओ फी उसदा नतीजा एह होंदा ऐ
जे तुस अपने बढापे गी पुज्जी जंदे/बुड्ढे होई
जंदे ओ ते तुंदे बिच्चा कुसै दी रूह उस
(उमर तक पुज्जने) शा पैहलें (यानी बुढापे
दी उमरी शा पैहलें) कब्जे च करी लैती जंदी
ऐ ते ओह ऐसा इस आस्तै करदा जंदा ऐ जे
तुस उस अरसे तगर पुज्जी जाओ जो थुआड़े
आस्तै निश्चत कीता गेदा ऐ ते तां जे तुस

صَوْرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبِ
ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ فَتَبَرَّكَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ⑤

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ⑥ الْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑦

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ
مِنْ رَبِّي ⑧ وَأَمَرْتُ أَنْ أُسْلِمَ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ
نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا
ثُمَّ لِيَتَّبِعُوا أَسْدَكُمْ ثُمَّ لِيَتَّكِفُوا
سُيُوحًا ⑩ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ
وَلِيَتَّبِعُوا أَجَلًا مُسَيَّ ⑪ وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ⑫

(उस ढिल्ल दे अरसे दा फायदा लेइयै) अकली
शा कम्म लेई लैओ ॥ 68 ॥

ओह खुदा गै ऐ जो जीदा करदा ऐ ते मारदा
ऐ इस आस्तै जिसलै ओह कुसै गल्लै दा
फैसला करी दिंदा ऐ तां उसदे बारै आखदा ऐ
होई जा, ते ओह होई जंदा ऐ ॥ 69 ॥ (रुकू
7/12)

क्या तोह उनें लोकें गो नेई दिक्खेआ जो
अल्लाह दी आयतें दे बारै झगड़दे रौहदे न
ओह कताह फेरियै लेते जंदा न ॥ 70 ॥

एह (इस्सै चाल्ली दे) लोक न जिनें साढ़ी
कताबा दा बी ते साढ़े रसूल जो संदेश ल्याए
न उंदा बी इन्कार करी दिता ऐ इस आस्तै हून
एह तौले गै अपने अन्जाम गो दिक्खी लैंगन
॥ 71 ॥

जिसलै जे तौक्र/लड्डन ते जंजीरां/सोंगल उंदी
गरदनें च होंगन ॥ 72 ॥

ते ओह (उनें जंजीरें राहें जलाने आहले) गर्म
पानी च घसीटे जांगन, फी नरकै च सुट्टी
दिते जांगन ॥ 73 ॥

फी उनेंगी गलाया जाग, ओह (उपास्य) कुत्थें
न जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा (खुदाई दा)
शरीक बनांदे हे ॥ 74 ॥

उसलै ओह आखडन जे ओह साढ़े शा खूसी
लैते गे न (फी आखडन) इयां नेई असलीयत
एह ऐ जे अस इस शा पैहलें कुसै चीजै गो
खुदा दा शरीक बनांदे गै नथे, इस्सै चाल्ली
अल्लाह मुन्करें गो गुमराह करदा ऐ ॥ 75 ॥

इयै (सचाई) ऐ, जेहदी ब'जा करी तुस बगैर
कुसै दलील दे खुशियां मनांदे होंदे हे ते जिस

هُوَ الَّذِي يُخَيِّ وَيُمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا
فَأِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

الْم تَرَىٰ إِلَى اللَّهِ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ
أَنِّي يُصْرَفُونَ ۝

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ
رُسُلَنَا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

إِذَا الْأَعْلَىٰ فِي أَغْصَانِهِمُ وَالسَّلْسِلُ
يُسْحَبُونَ ۝

فِي الْحَمِيمِ ۖ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ۝

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ
نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا ۚ كَذَلِكَ يَضِلُّ
اللَّهُ الْكَافِرِينَ ۝

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ

दी ब'जा कनै तुस बिला ब'जा इतरादे/आकड़दे
होंदे हे ॥ 76 ॥

(हून जाइयै) जहन्नम दे दरोआजें च दाखल होई
जाओ (की जे थुआड़े आस्तै फैसला होई चुके
दा ऐ जे) तुस एहदे च गै पेदे रौहगे ओ ते
घर्मडियें दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ॥ 77 ॥

इस आस्तै सबर कर अल्लाह दा बा'यदा
जरूर पूरा होइयै रौहग ते जेकर अस तुगी उनें
गल्लें बिच्चा जंदा उंदे कनै बा'यदा कीता
जंदा ऐ, किश (तेरे मरने तगर) दस्सी देचै
(तां किश भविष्यवाणियां तेरी मौती दे बा'द
पूरियां होंगन ते ओहदे च कोई हरज नेई) की
जे ओह परतियै साढ़े कश आंहदे जांगन (ते
उत्थें उंदा अन्जाम उंदे पर खु'ल्ली जाग/उनेंगी
लब्धी जाग) ॥ 78 ॥

ते असें तेरे शा पैहलें केई रसूल भेजे हे केइयें
दा जिकर असें तेरे सामनै करी दित्ता ऐ ते
केइयें दा जिकर असें तेरे सामनै नेई कीता ते
कुसै बी रसूल दी एह ताकत नेई जे खुदा दे
हुकम दे बगैर कोई कलाम लेई आवै ते
जिसलै अल्लाह दा हुकम होई जंदा ऐ तां
न्याऽ दे मताबक फैसला करी दित्ता जंदा ऐ
ते झूठ बोलने आहले लोक घाटे च/खसारे च
रेही जंदे न ॥ 79 ॥ (रुकू 8/13)

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै चौखर थुआड़े आस्तै
पैदा कीते दे न तां जे उंदे बिच्चा केइयें पर
तुस सुआरी करो ते उंदे बिच्चा (केइयें दा
गोश्त) खाओ ॥ 80 ॥

ते उनें चौखरें दे थुआड़े आस्तै होर बी केई
फायदे न ते एह (फायदा बी ऐ) जे तुस उंदे
पर भार-बरदारी (भार लद्वने) बगैरा दा

بَغَيْرِ الْحَقِّ وَإِمَّا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٦﴾

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَلِدِينَ فِيهَا
فَقِيسٌ مِّنْ مَّوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٧﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَأِمَّا نُرِيَنَّكَ
بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّا
يَرْجِعُونَ ﴿٧٨﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ
مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ
نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ
يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاء أَمْرُ
اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ
الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا
مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتَتَّبِعُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ

कम्म करियै अपनी दिली जरूरतां पूरियां करी लै करो। ते इंदे (चौखरें) पर ते कश्तियें पर तुसेंगी सुआर कीता जंदा ऐ ॥ 81 ॥

ते ओह (यानी खुदा) तुसेंगी अपने नशान दसदा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह दे नशानें बिच्चा कुस नशान दा इन्कार करी सकदे ओ ॥ 82 ॥

क्या एह धरती पर नेई फिरे ते दिखदे जे इंदे शा पैहलें दा अनजाम कनेहा होआ? ओह देशै च इंदे शा तदाद ते ताकत च बी ज्यादा हे ते अमारतां बनाने दे हुनर च बी ज्यादा (माहर) हे। पर उंदे कमें उनेंगी कोई फायदा नेई दित्ता ॥ 83 ॥

ते जिसलै उंदे कश उंदे रसूल नशान लेइयै आए, तां उंदे कश जेहका थोढ़ा-बौहत इलम हा, ओहदे पर फखर करन/पसोन लगे ते जिस (अजाब) दा ओह मौजू डुआंदे हे उसनै उनेंगी घेरी लैता ॥ 84 ॥

फी जिसलै उनें साढ़ा अजाब दिक्खेआ ते आखी उट्टे अस ते अल्लाह गी इक्क करार दिंदे/मनदे होई उस पर ईमान आह्मने आं ते उसदे कनै जिनें चीजें गी अस शरीक करार दिंदे/मनदे होंदे हे उंदा अस इन्कार करने आं ॥ 85 ॥

इस आस्तै जिसलै उनें साढ़ा अजाब दिक्खी लैता तां उंदे ईमान नै उनेंगी कोई फायदा नेई पुजाया। इयै अल्लाह दी निश्चत रीति ऐ जेहकी उसदे बंदें च प्रचलत ऐ ते उस बेलै मुन्कर घाटे च रेही जांगन ॥ 86 ॥ (रुकू 9/14)

تَحْمَلُونَ ﴿٥١﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ ۖ فَآيَىٰ آيَاتِ اللَّهِ تُكْفِرُونَ ﴿٥٢﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَعْغَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكُفِّرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٥٥﴾

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۚ سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۚ وَخَسِرَ هَٰذَا الْكَافِرُونَ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ حَمَّ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ خَمْسٌ وَخَمْسُونَ آيَةً وَسِتَّةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: हा-मीमअल्-सजद:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पचुंजा आयतां ते छे रुकू न।

अ०ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद¹ ते मजीद (स्तुति दे काबल ते गौरवशाली
अल्लाह दे गुण इस सूर: च ब्यान कीते गेदे
न) ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

एह कुरआन अनंत रैहम करने आहले ते बार-
बार कर्म करने आहले (खुदा) पासेआ नाजल
होए दा ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

(ते) ऐसी कताब ऐ जेहदियां आयतां खूब
तफसील कनै ब्यान कीतियां गेदियां न ते
जो (कताब) खूब पढ़ी जाग ते (ओह ऐसी
जुबान च ऐ जो) अपना मतलब आपूं
खोहलियै ब्यान करदी ऐ पर (एह कताब)
उनेंगी गै फायदा दिंदी ऐ जो (रुहानी) इलम
जानदे न ॥ 4 ॥

كِتَابٌ فَصَّلَتْ آيَتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ④

(सदाचारियें गी) खुशखबरी देने आहली ते
(कुकर्मियें गी) सोहगा करने आहली ऐ। फी
(बी) उंदे चा केइयें इतराज कीता ते ओह
इसी सुनने आस्तै त्यार नेई ॥ 5 ॥

بَشِيرًا وَنَذِيرًا ⑤ فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ⑥

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत 2

ते आखदे न जिस चीजै पासै तुस असेंगी सद्दे ओ उसी मन्ने शा साढ़े दिल पड़दें च न (यानी ओह साढ़े दिलें पर असर नेई करी सकदी) ते साढ़े कन्न बैहरे न (जेहदी ब'जा करी अस थुआड़ी गल्ल सुनी गै नेई सकदे) ते साढ़े ते थुआड़े मझाटे इक पड़दा' ऐ। इस आस्तै तू (अपने अकीदे मताबक) कम्म कर, अस (अपने अकीदे मताबक) कम्म करगे ॥ 6 ॥

तू आखी दे, अ'ऊं बी थुआड़े आंगर गै इक आदमी आं, मेरे पासै वही कीती जंदी ऐ जे थुआड़ा सिर्फ इक खुदा ऐ। इस आस्तै उसी याद करियै मजबूती दस्सो ते ओहदे शा माफी मंगदे र'वो (जे पैर निं फिसली जा/इरादा डगमगाई नेई जा) ते (याद रक्खो जे) मुश्रिकें आस्तै अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 7 ॥

ओह मुश्रिक जेहके नां जकात दिंदे न ते नां आखरत पर ईमान आहनदे न ॥ 8 ॥

सच्चें ओह (लोक) जेहके ईमान बी ल्याए ते ओहदे मताबक उनें कर्म बी कीते, उंदे आस्तै इक नेई मुक्कने आह्ला सिला (निश्चत) ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू 1/15)

तू आखी दे, क्या तुस उस खुदा दा इन्कार करदे ओ, जिसनै धरती गी द'ऊं दौरें च पैदा कीता ऐ, ते उसदे शरीक न्युक्त करदे ओ। एह (खुदा ते) सारे जहानें दा रब्ब ऐ ॥ 10 ॥

ते उसनै धरती च, उसदे उप्पर पहाड़ बनाए दे न ते एहदे च बड़ी बरकत रक्खी दी ऐ ते

وَقَالُوا أَفَلَوْا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَأَعْمَلْ إِنَّا عَمِلُونُ ①

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ② وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ③

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ④

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑤

قُلْ أَتَيْتُكُمْ تَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ إِندَادًا ⑥ ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ⑦

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ

1. पड़दे दा मतलब सभाएँ दा बक्ख-बक्ख होना ऐ।

एहदे च रौहने आहलें दे खाने-पीने आस्तै
हर चीजै गी अंदाजे दे मताबक बनाई दिते दा
ऐ एह सब किश च 'ऊं' दौरें च कीता ऐ। एह
गल्ल सारे² पुच्छने आहलें आस्तै बराबर ऐ।
॥ 11 ॥

फही गासै आहले पासै ध्यान दित्ता। ते ओह
सिर्फ इक धुंद आंगर हा। ते उसनै उसी ते
धरती गी गलाया-दमैं अपनी मरजी कनै जां
मजबूर होइयै मेरी फरमांबरदारी आस्तै आई
जाओ। उनें दौरीं गलाया, अस फरमांबरदार
होइयै आई गे आं ॥ 12 ॥

फी उनेंगी सत्तैं गासैं दी सूरत च दौं दौरें च
बनाया ते हर गासै च जो किश होना हा उसदी
ताकत ओहदे च रक्खी दित्ती ते असें ख 'लके
गासै गी रोशनियें कनै खूबसूरत बनाया ते
(खूबसूरत बनाने दे अलावा) पहाजत आस्तै
बी (ओहदे च समान पैदा कीता) (ते) एह
गालिब (ते) जानने आहले खुदा दा निश्चत
कीते दा अंदाजा ऐ ॥ 13 ॥

फी जेकर ओह मूंह फेरी लैन तां तू उनेंगी
आखी दे जे मैं तुसें गी, उस अजाब थमां
जेहका आद ते समूद दे अजाब आंगर ऐ,
सोहगा करी दित्ता ऐ ॥ 14 ॥

यानी जिसलै उंदे कश अगूं दा बी ते उंदे
पिच्छू दा बी रसूल आए (यानी कौमी जिंदगी

فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ
أَيَّامٍ سَوَاءٌ لِّلسَّالِثِينَ ①

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ
فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا
أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ②

فَقَضَّسَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ
وَأَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا
السَّمَاءَ الذِّي بَيْنَهُمَا بَیْعًا وَحَفِظْنَا ذَلِكَ
تَقْدِيرَ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُحُفَةً
مِّثْلَ صُحُفَةِ عَادٍ وَثُمُودَ ④

إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ

1. इस आयत च एह संकेत कीता गेदा ऐ जे कुसै बेलैं धरती गी गल्ला/अनाज पैदा करने दे काबल नेई समझेआ जाग, पर अल्लाह एहदा खंडन करदा ऐ जे असें धरती च ऐसी सकत पैदा कीती दी ऐ जे ओह जरूरता मताबक खाद्य-पदार्थ तयार करग भामें धरती चा पैदा करिये भामें नमें खाद्य-पदार्थ दी खोज थमां जां सूरजै दी किरणें दी मददी कनै।
2. यानी सारे लोकें दे पुच्छने पर साह्रा इयै जवाब होग। इयै ब'जा ऐ जे संसार च दो-सौ साल्लें थमां बक्ख-बक्ख देशें च खाद्य समस्सेआ बिचारें दे घेरे च रौहदी रेही ऐ। सारे लोकें उप्पर लिखे दे उत्तर दा अध्ययन करना चाही दा जे इयै साढ़े रब्ब दा फैसला ऐ।

दे दुरान लगातार रसूल आए) एह आखदे होई जे अल्लाह दे सिवा कुसै दी उपासना नेई करो, तां उनें उनेंगी जवाब दिता जे जेकर साढ़ा रब्ब चांहदा तां साढ़े पर आपूं फरिश्ते नाजल करी दिंदा। इस लेई अस उस तलीम दा जेहदे कनै तुगी भेजेआ गेदा ऐ, इन्कार करने आं ॥ 15 ॥

ते आद दी कौम नै धरती च बगैर कुसै अधिकार दे घमंड शा कम्म लैता ते गलाया, साढ़े शा ज्यादा ताकत कोहदे च ऐ क्या उनें दिक्खेआ नेई जे जिस खुदा नै उनेंगी पैदा कीते दा ऐ ओह उंदे शा ज्यादा ताकतवर ऐ ते ओह साढ़ी आयतें दा हठपूर्ण इन्कार करदे न ॥ 16 ॥

इस आस्तै असें उंदे पर इक ऐसी हवा भेजी जेहकी बड़ी तेज (आंधी) ही ते मन्हूस दिनें च आई ही तां जे अस उनेंगी इस दुनियां च अपमान जनक अज़ाब दा मजा चखाचै ते आखरत दी जिंदगी दा अज़ाब एहदे शा बी सक्खर अपमान-जनक ऐ ते (उत्थें) उंदी कुसै बी रूपै च मदद नेई कीती जाग ॥ 17 ॥

ते समूद (दा एह हाल हा जे) असें उनेंगी हदायत दा रस्ता दस्सेआ हा। पर उनें गुमराही गी हदायत पर पैहल दिती। इस आस्तै उनेंगी इक अपमान जनक अज़ाब नै उंदे कर्म दी ब'जा करी आई घेरेआ ॥ 18 ॥

ते जेहके लोक संयमी हे ओह मोमिन हे उनेंगी असें मुक्ति देई दिती ॥ 19 ॥ (रुकू 2/16)

ते जिस दिन अल्लाह दे दुश्मन (यानी मुन्कर) जींदे करियै अगरी पासै लेते जांगन फी उनेंगी

وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مُنَاقَاةً ۚ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٥﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ لَّحِجَاتٍ لِّيَذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابِ الْأُخْرَىٰ ۚ وَهُمْ لَا يَصْرِفُونَ ﴿٢٦﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعُلَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَآخَذْنَاهُمْ صِغَةً الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٢٧﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ

बक्ख-बक्ख दरजें च तकसीम करी दिता जाग ॥ 20 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह दोजख/नरकै कश पुज्जी जांगन उंदे कन्न ते उंदियां अक्खीं ते उंदियां कंजड़ियां उंदे कमें दी ब'जा करी उंदे खलाफ गुआही देंग ॥ 21 ॥

ते ओह अपनी कंजड़ियें गी आखडन तुसैं साढ़े खलाफ गुआही की दिती? ते उंदियां कंजड़ियां परते च आखडन, साढ़े शा इससै खुदा नै गल्ल करोआई ऐ जिसनै हर चीजै शा गल्ल करोआई ऐ। ते उसनै तुसेंगी पैहली बार बी पैदा कीता हा ते फी बी तुस ओहदे कश परताए जागे ओ ॥ 22 ॥

ते तुस अपने ऐब इस डरें नथे छपालदे होंदे जे कुदै थुआड़े कन्न ते थुआड़ियां अक्खीं ते थुआड़ियां कंजड़ियां थुआड़ै खलाफ गुआही नेई देई देन (बल्के दूए लोकें दी हासो हानी दे डरें ऐसा करदे होंदे हे) बल्के तुसेंगी भरोसा हा, जे अल्लाह गी ते थुआड़ी मती सारी गल्लें दा पता गै नेई ऐ ॥ 23 ॥

ते इथै ओह बुरा बिचार हा जेहका तुसैं अपने रब्ब बारै बनाई लैता जिसनै तुसेंगी बरबाद करी दिता ते तुस हर चाल्ली खसारा खाने आहलें बिच्चा होई गे ॥ 24 ॥

इस आस्तै जेकर एह लोक सबर शा कम्म लैन तां अगग उंदा ठकाना ऐ ते जेकर एह खुदा ऐ हजूर च हाजर होना चाहन तां उनेंगी खुदा दे हजूर च हाजर होने दी अजाजत नेई दिती जाग ॥ 25 ॥

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

وَقَالُوا لَوْلَا جُئِدُوهُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا ۚ قَالُوا أَطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ إِلَيْهِ تَرْجَعُونَ ۝

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَوُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ۝

وَذَرَبُكُمْ ظُنُّكُمْ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدُنَكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۚ وَإِنْ يَسْتَعِزُّوا فَلَهُمُ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ۝

1. तुस निडर होइयै इस आस्तै पाप करदे हे जे थुआड़ै खलाफ कोई गुआही देने आहला नेई ऐ।

ते असें उंदे कनै किश ऐसे साथी लाई दिते जिनें उंदे कर्म गी खूबसूरत करियै दस्सेआ। ते उंदे उप्पर बी ऊऐ हुकम जारी होई गेआ जेहका जिनें ते इन्सानें बिच्चा उंदे शा पैहलें होई बीती दी कौमें पर जारी होआ हा (यानी एह) जे ओह घाटे च रौहने आहलें बिच्चा होई जांगन ॥ 26 ॥ (रुकू 3/17)

ते मुन्करें गलाया, इस कुरआन दी तलीम/वाणी नेई सुनो ते एह सुनाने बेलै रौला पाई देओ। तां जे तुस (एहेदे उप्पर) विजयी होई जाओ ॥ 27 ॥

इस आस्तै इस दे नतीजे च अस मुन्करें गी जरूर सख्त अजाब दा मजा चखागे ते उंदे अत्त गै बुरे कर्म दा फल उनेंगी देगे ॥ 28 ॥

(ते) अल्लाह दे दुश्मनं दा बदला इयै ऐ यानी अग, एहेदे च इक लम्मे अरसे तगर रौहने आस्तै घर उनें गी मिलग उनेंगी एह बदला इस आस्तै मिलग जे ओह साढ़ी आयतें दा हठपूर्वक इन्कार करदे हे ॥ 29 ॥

ते मुन्कर आखडन जे हे साढ़े रब्ब! तू असेंगी जिनें ते मनुक्खें बिच्चा ओह लोक दस्स जेहके असेंगी गुमराह करदे होंदे हे। तां जे अस उनेंगी अपने पैरें हेठ मसली देचै ते ओह इसदे नतीजे च अत्त गै अपमानत¹ होई जान ॥ 30 ॥

ओह लोक जिनें गलाया जे अल्लाह साढ़ा रब्ब ऐ, फी अपने अकीदे पर द्रिढ़ता कनै डटी गे, उंदे पर फरिश्ते उतरडन, एह आखदे

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ۝ ٢٤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝ ٢٧

فَلَنَذِيْقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ٢٨

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الثَّارِ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْآخِرَةِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۝ ٢٩

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ أَصَلْنَا مِنْ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَفْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْآسَفِينَ ۝ ٣٠

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا

1. की जे दुनियां च गुमराह करने आहले लोक आदरजोग समझे जंदे न। क्यामत आहले ध्याई ओह निक्के लोक जेहके उनें बड़डे लोकें दी आज्ञा दा पालन करदे होंदे हे, अल्लाह अगें प्रार्थना करडन जे जेकर तू उनेंगी साढ़े हवालै करी देऐं तां अस उनेंगी अपने पैरें कनै छड़चै तां जे उंदा सारा आदर-मान मलिया-मेट होई जा ते ओह तुच्छ आदमी बनिचै रेही जान।

होई जे डरो नेई ते कुसै पिछली भुल्लै दा बसोस नेई करो ते एह् जन्नत¹ मिलने पर खुश होई जाओ, जेह्दा तुंदे कन्नै बा'यदा कीता गेआ हा ॥ 31 ॥

अस दुनियां च बी थुआड़े दोस्त आं ते आखरत बेलै बी थुआड़े दोस्त रौहगे ते इस (जन्नत) च जे किश थुआड़े दिल चांहगन तुसैं गी मिलग ते जे किश तुस मंगगे ओ ओह् बी तुसैंगी एह्दे च मिलग ॥ 32 ॥

एह् बख्शाने आहले (ते) बे-हद कर्म करने आहले खुदा पासेआ अतिथि सत्कार दे तौरै पर होग ॥ 33 ॥ (रुकू 4/18)

ते उस शा ज्यादा चंगी गल्ल कुस दी होग जेह्का जे अल्लाह पासै लोकें गी सददा/मोड़दा ऐ ते अपने ईमान दे मताबक कर्म करदा ऐ ते आखदा ऐ जे अ'ऊं ते फरमांबरदारें बिच्चा आं ॥ 34 ॥

ते नेकी ते बदी बराबर नेई होई सकदी। ते तू बुराई दा जवाब अत्त गै नेक ब्यहार राहें दे उस दा नतीजा एह् होग जे ओह् शख्स जे उसदे ते तेरे बशकार दुश्मनी मजूद होंदी ऐ, तेरे अच्छे ब्यहार गी दिक्खियै इक दिली दोस्त बनी जाग ॥ 35 ॥

ते (बावजूद जुलम बरदाश्त करने दे) उस (किसमै दे सलूक) दी तफीक सिर्फ उनेंगी गै मिलदी ऐ जेह्के बड़ा सबर करने आहले न ते जां फी उनेंगी मिलदी ऐ जिनेंगी (खुदा पासेआ नेकी दा) इक बौहत बड़्हा हिस्सा थ्होए दा होऐ ॥ 36 ॥

تَحَرُّنُوا وَابْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

نَحْنُ أَوْلَىٰكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ ۖ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

تُرَا لَا مِنْ غَفْوٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٣﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٦﴾

1. कुर'आन मजीद च लोक ते परलोक दीनैं किसमें दे सुरगें दा बर्णन ऐ ते इस ज'ग'ा दमें समझे जाई सकदे न।

जे जेकर शतान (यानी सचाई शा दूर हस्ती) तुगी तकलीफ पुजाऽ तां (झटपट उसदा बदला लेने आस्तै त्पार नेई होई जा करा कर बल्के) अल्लाह शा पनाह मंगा कर (जे ओह तुगी उस नीच कर्म कशा बचाऽ) अल्लाह सच्चें गै बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 37 ॥

ते ओहदे नशानें बिच्चा रात बी ऐ ते दिन बी ते सूरज बी ऐ ते चन्न बी। नां सूरज गी सजदा करो नां चन्नै गी। बल्के सिर्फ अल्लाह गी जिसनै इन्हें दौनें गी पैदा कीते दा ऐ, सजदा करो जेकर तुस पक्के एकेश्वरवादी ओ ॥ 38 ॥

फी जेकर एह लोक घमंड करन, तां याद रख जे ओह लोक जो तेरे रब्ब दे प्यारे न ओह दिन-रात उसै दी स्तुति करदे न, ते ओह कदें बी नेई थकदे ॥ 39 ॥

ते ओहदे नशानें बिच्चा (इक नशान) एह बी ऐ जे तू धरती गी (किश मौकें पर) बरान दिक्खना ऐं फी जिसलै अस ओहदे पर पानी उतारने आं तां ओह इक नमां जीवन हासल करी लैंदी ऐ ते (हरेआली गी) खूब बधांदी ऐ। ओह (खुदा) जिसनै इस (धरती) गी जींदा/हरा-भरा कीता ऐ ओह सच्चें गै मुड़दें गी बी जींदा करग। ओह हर गल्ल करने च समर्थ ऐ ॥ 40 ॥

ओह लोक जेहके साढ़ी आयतें बिच्चा फेर-बदल करियै गल्ल अर्थ कददे रौहदे न ओह साढ़े शा छपे-गुप्ते नेई न। क्या ओह शख्स जेहका नरकें च सुट्टेआ जा, ज्यादा चंगा ऐ जां ओह जेहका क्यामत आहलै ध्याइ अमन

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ
فَاستَعِذْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٧﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْيَلُّ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا
لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ
إِنْ كُنْتُمْ تُعْبُدُونَّ ﴿٣٨﴾

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
يَسْتَحْسِنُونَ لَهُ بِالْيَلِّ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْمُونُ ﴿٣٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الَّتِي تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ
وَرَبَتْ ۚ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُخِي
الْمَوْتِ ۚ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْنَا ۚ أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ
يَأْتِي أَمَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ اْعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۚ

कनै (साढ़े कश) आवै। (हे लोको!) जे किश चांहदे¹ ओ, करो! अल्लाह थुआड़े कर्मै गी चंगी-चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ॥ 41 ॥

ओह लोक जेहके उस कुरआन (यानी शिक्षा) दा जिसलै ओह उंदे कश आया, इन्कार करदे न हालांके ओह इक बड़ी आदर आहली कताब ऐ (ओह अपनी तबाही दा समान अपने हत्थें तयार करा करदे न) ॥ 42 ॥

झूठ नां ते उसदे अगुआं² आई सकदा ऐ ते नां उसदे पिच्छुआं, बड़ी हिक्मतें आहले ते बड़ी तरीफें आहले खुदा पासेआ ओह उतरे दा ऐ ॥ 43 ॥

तेरे कनै सिर्फ ऊरे गल्लां कीतियां जंदियां न, जेहकियां तेरे शा पैहले रसूलें कनै कीतियां गेइयां हियां। तेरा रब्ब बड़ी बख्शिश आहला ऐ ते उसदा अजाब बी दर्दनाक होंदा ऐ ॥ 44 ॥

जेकर अस इस कुरआन गी अजमी³ बनांदे (यानी अरबी जबान दे सिवा कुसै दूई जबान च उतारदे) तां ओह (मक्का बासी) आखी सकदे हे जे उस दियां आयतां खोहलियै ब्यान की नेई कीतियां गेइयां। क्या अजमी जबान ते अरबी नबी कोई बराबरी रखदे न?

إِنَّهُ بِمَا لَعَمَلُونَ بَصِيرٌ ①

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ②

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ③ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ④

مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ⑤ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ ⑥ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ⑦

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا أَتَقَالُوا وَلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ⑧ أَعْجَبِي وَعَرَبِي ⑨ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءٌ ⑩ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي أَذَانِهِمْ وَقُرْ وَهُوَ

1. इसदा एह अर्थ नेई जे मुनुक्ख जो चाह करै ओहदी कोई पकड़ नेई होग। अल्लाह नै अछाई ते बुराई दमैं स्पष्ट करी दिनी दियां न। हून बी जेकर कोई मुनुक्ख अछाई दा पता होंदे होई बी बुराई करै तां ओह आपू जवाब देह ऐ। इस बारै इयै आखेआ जाग जे ओह अपनी मरजी कनै बुराई करा करदा ऐ ते एह नेई गलाया जाग जे उसी एह कर्म करनै आस्तै मजबूर कीता जा करदा ऐ।
2. पबितर कुरआन इक ऐसी कताब ऐ जेहदे सामनै झूठ नेई खड़ोई सकदा। उसदी तालीम गी लागू करने दे फल-सरूप झूठ गी कोई मदद नेई मिली सकदी। ऐसा इस आस्तै ऐ जे कुरआन गी बड़ी हिक्मत आहले ते गुणें दे भंडार, अल्लाह नै उतारे दा ऐ।
3. 'अजमी' दा अर्थ ऐ गूंगा। एह शब्द अरब दे अलावा दूरें आस्तै बोल्लेआ जंदा ऐ। मन्नी लैओ जे अजमी ओह ऐ जो अरबी नेई होऐ ते उसदी जबान साफ नेई होऐ। इसै चाल्ली जेहकी जबान साहित्यक गुणें गी पूरी चाल्ली ब्यान नेई करी सके, उसी अजमी आखेआ जाग।

तू आखी दे ओह मोमिनें आस्तै हदायत ते शफा' रखदा ऐ (यानी अरबी च उतारेआ गेआ ऐ ते मक्का दे लोक इसी समझी सकदे न) ते जेहके ईमान गै नेई आह्नुदे उंदे कन्न ते बोले न ते ओह (यानी उस दी सचाई) उंदे आस्तै छप्पी दी ऐ ओह लोक इयै नेह न जियां कुसै गी दूर-दूरेडे^१ थाहरा थमां बुलाया जा ॥ 45 ॥ (रुकू 5/19)

ते असें मूसा गी बी इक बधिया कताब दिती ही ते ओहदे बारै बी मत-भेद कीता गेआ हा ते जेकर इक गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें नेई होई चुकी दी होंदी तां उनें लोकें दा फैसला कदूं दा होई चुके दा होंदा। ओह इस (कुरआन) बारै इक ऐसे शक्क च पेदे/उलझे दे न जेहका उंदा सुख-चैन खत्म करी दिंदा ऐ (यानी बे-हद शक्कें च पेदे/फसे दे रौह्दे न ते ओहदे पर गौर नेई करदे) ॥ 46 ॥

जेहका शख्स ईमान दे मताबक कर्म करै तां उस दा फायदा उस दी अपनी जान (ओहदे अपने आपै) गी गै पुजदा ऐ ते जेहका शख्स बुरे कर्म करै उस दा अजाब बी ओहदे पर गै नाजल होंदा ऐ ते तेरा रब्ब अपने बंदें पर कोई जुलम नेई करदा ॥ 47 ॥

عَلَيْهِمْ عَمَى ١
أُولَٰئِكَ يَتَدَوَّنُ مِنْ ٢
مَكَانٍ بَعِيدٍ ٣

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ١
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ ٢
بَيْنَهُمْ ٣ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِرْيَبٍ ٤

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ ١
فَعَلَيْهَا ٢ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ٣

1. मतलब एह ऐ जे जो रसूल मनुक्ख-मातर आस्तै प्रकट होना हा ओहदा प्रादुर्भाव (अवतार) ते इक गै देशें च होना हा ते शुरू च इक गै जाति उसदी संबोधत होई सकदी ही। दूई कौमें गी उस कौम दे लोकें शा तलीम लेइयै संसार च फलाना हा। इस आस्तै दस्सेआ गेदा ऐ जे पवित्र कुरआन गी असें अरबी जवान च उतारेआ ऐ। इस लेई मक्का आहलें बिच्चा जेहके लोक ईमान आहनगन उनेंगी इस कुरआन थमां हदायत ते शफा च बाद्धा मिलग। दूर लोक उंदे शा इनें गल्लें गी सिक्खी लैगन।
2. जिसलै कोई शख्स दूर होऐ ते ओह अ'न्ना बी होऐ तां उसी हदायत देना मुश्कल होंदा ऐ। दूर होने दी ब'जा करी ओह आवाज सुनी नेई सकदा ते अ'न्ना होने दी ब'जा करी ओह शारें गी बी नेई समझी सकदा।

क्यामत दा ज्ञान उससै आहले पासै परताया जंदा ऐ (यानी क्यामत दा पूरा इलम उससी गै हासल ऐ) ते गब्बें बिच्चा कोई फल नेई निकलदा ते जनानियां बी अपने ढिङ्गें च किश नेई चुकदियां ते नां जमदियां न पर ओह अल्लाह गी सेही/पता होंदा ऐ जिस रोज ओह उनें लोकें गी पुकारग ते आखग कुत्थें न मेरे शरीक? ओह आखगन असें तुगी खोहलियै आखी दिते दा ऐ जे साढ़े बिच्चा कोई इस गल्ला दा गुआह नेई ॥ 48 ॥

ते जिनें (उपास्यें) गी ओह एहदे शा पैहलें पुकारदे हे ओह उंदे शा खुसी लैते जांगन ते उनेंगी यकीन होई जाग जे हून उंदे आस्तै कुतै नस्सियै जाने लेई थाहर नेई ॥ 49 ॥

इन्सान चंगी चीजां मंगने शा कदें नेई थकदा। पर जेकर उसी कदें कोई तकलीफ पुज्जी जा तां (पैहली हालत गी भुल्लियै) मयूस/नराश होई जंदा ऐ ॥ 50 ॥

ते जेकर अस उसी दुख पुज्जने परैत रैहमत दा मजा चखावै तां ओह आखदा ऐ, एह ते मेरा हक्क गै ऐ ते मिगी यकीन ऐ जे क्यामत नेई औग ते जेकर मिगी मेरे रब्ब कश परताया बी गेआ तां ओहदे कश मेरे आस्तै (इस दुनियां शा) उत्तम इनाम/सिले मजूद होंगन ते अस मुक्करें गी जरूर उंदे कर्में बाँरे खबर देगे ते उनेंगी इक सख्त अजाब बी चखावै ॥ 51 ॥

ते जिसलै अस मनुक्खै पर किरपा करने आं ओह मुंह फेरी लैदा ऐ ते साढ़े शा इक पासै होई जंदा/कल्नी करताई लैदा ऐ ते जिसलै उसी कोई तकलीफ पुज्जदी ऐ तां बड़ियां लम्मियां-लम्मियां प्रार्थनां करदा ऐ ॥ 52 ॥

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا أَدْذُكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۝

وَصَلِّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ ۝

لَا يَسْتَعْمِلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَوْسُقُ فَوْطًا ۝

وَلَيْسَ أَذَقُهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَتْهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْبَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُنْذِرَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

وَإِذَا أَعْنَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ عَرِضٌ وَنَايَبَانِيهِ ۚ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَدُؤُا دُعَاءَ عَرِيضٍ ۝

तू उनेंगी आखी दे, मिगी दस्सो ते सेही जेकर एह (कुरआन) अल्लाह् आहले पासेआ होऐ ते तुस उसदा इन्कार करी देओ तां उस शख्स शा बदध होर कु'न गुमराह् होग जेहका हक्क शा काफी दूर नस्सी जा? ॥ 53 ॥

अस इनें लोकें गी अपने नशान बर-जरूर गै सारे संसार दे बित्थें-बेचलें तक दसगे ते उंदी अपनी जानें (ते खानदानें) च बी इत्थें तक जे एह (गल्ल) उंदे आस्तै बिल्कुल जाहर होई जाग जे एह (कुरआन) सच्च ते तत्थ ऐ क्या तेरे रब्ब दा हर चीजै पर नगरान होना उंदे आस्तै काफी नेई ? ॥ 54 ॥

खबरदार! एह लोक अपने रब्ब दी मलाटी बाँरे शक्क च पेदे न। कन्न खोहिलयै सुनो! अल्लाह् हर चीजै पर हावी (ते उसी तबाह् करने च समर्थ) ऐ ॥ 55 ॥ (रुकू 6/1)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۝

سَرَّيْهِمْ يَتَّبِعُوا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمُ اللَّهُ الْعَقَبُ ۖ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِيبَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ ۖ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ۝

सूर: अल्-शूरा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरुजा आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद', मजीद! एह सूर: स्तुति आह्ले
गौरवशाली ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

अलीम, समीअ, क्रादिर। (ज्ञानवान, बौहत
सुनने आह्ले ते सर्वशक्तिमान अल्लाह नै उतारी
ऐ) ॥ 3 ॥

عَسَقٌ ③

इस्सै चाल्ली अल्लाह तेरे पर बी वह्दी करदा
ऐ ते उंदे पर बी (वह्दी करी चुके दा ऐ)
जेहके (लोक) तेरे शा पैहलें होई चुके दे न
ओह गालिब बी ऐ (ते) हिक्मत आह्ला बी
ऐ ॥ 4 ॥

كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

गासैं ते धरती च जे किश ऐ, सब उस्सै दा
ऐ। ते ओह उच्ची शान आह्ला ऐ। ते उस दी
वह्मत हर तबके दी मख्लूक पर फैली दी ऐ
॥ 5 ॥

لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ⑤

लागै ऐ, जे गास अपने उप्परा (शक्तिशाली
सत्ता दे हुकम दी ब'जा करी) फट्टियै डिग्गी
जान, हालांके फरिश्ते अपने रब्ब दी पवित्तरता

تَكَادُ السَّمُوتُ يَتَّقُونَ مَنْ فَوْقَهُنَّ
وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत-2

दी स्तुति¹ बी करा करदे न ते जेहके लोक धरती च न उंदे आस्तै माफी बी मंगा करदे न (फी बी खुदा अपने अज्ञाब गी रोकग नेई तां जे उसदी क्षमाशीलता ते रैहमत जाहर होऐ) सुनो! अल्लाह बौहत् बख्शाने² आह्ला (ते) बे-इंतहा रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह दे सिवा कुसै होरस गी अपनी पनाह/ शरण देने आह्ला बनावे न अल्लाह नै उंदे खलाफ पौने/गिने जाने आहले सारे कमें गी सम्हालियै रक्खी लेदा ऐ ते तूं उंदे पर नगरान नेई (खुदा गै नगरान ऐ) ॥ 7 ॥

ते इसै चाल्ली (यानी अपने नगरान होने दे सबूत च) असें कुरआन गी अरबी ज़बान च तेरे पासै उतारेआ ऐ तां जे तूं देशै दे केंदर दे लोकेँ गी ते उसदे आसै-पासै रैहने आहले लोकेँ गी सोहगा करै ते तां जे तूं उस बेले शा सोहगा करें जिस बेलै सारे किट्टे कीते जांगन जिसदे औने बाँरे कोई शक नई उस दिन इक गरोह ते सुर्ग च जाग ते इक गरोह नरकै च जाग ॥ 8 ॥

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ ۝

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝

1. एहदे च दस्सेआ गेदा ऐ जे चाहे फरिश्ते मानव-मात्तर दी मुक्ति आस्तै प्रार्थना करा करदे न ते अल्लाह दी स्तुति ते उसदी पवित्रता दा गुण-गान बी करा करदे न तां बी मुनुक्ख इना मलीन होई चुके दा ऐ जे गासैं दा रब्ब उसगी तबाह करना चांहुदा ऐ। उसदे बिनाशकारी हुकम दे सामनै फरिश्तें दा प्रार्थना करना कोई मैहना नेई रखदा।
2. इत्थें इस पासै संकेत कीता गेदा ऐ ते फरिश्तें दे माफी मंगने पर बी अल्लाह दा संसारक व्यवस्था भंग करी देना ते मुनुक्खे दा सर्वनाश करना उसदी क्षमाशीलता ते दयालुता ते बरुद्ध नेई, की जे संसार च जिनै-जिनै लोकेँ दा सर्वनाश होग उंदे पापें कारण गै होना ऐ। इस आस्तै सुनो! आखियै दस्सेआ जे अल्लाह दे गुण, क्षमाशीलता, दयालुता बगैरा पूरी चाल्ली ते आखरत बेलै गै जाहर होंगन, की जे जेकर इस संसार दे लोकेँ पर अज्ञाब नेई आवै ते मौत अच्छे रूपै च मोमिनं दा सुआगत नेई करै तां अल्लाह दी क्षमाशीलता ते रैहमत कियां जाहर होऐ? इस आस्तै इनै गुणों दी अभिव्यक्ति आस्तै जरूरी ऐ जे मुन्कर लोक अज्ञाब कनै मरियै नरकै च स'जा भोगन ते मोमिन शुभ कर्म करदे होई मरने दे बाद सुर्ग च जाइयै इनाम हासल करन।

ते जेकर अल्लाह अपनी मरजी शा कम्म लैंदा (यानी जबरदस्ती करदा) तां इनें सारें गी इक संप्रदाय बनाई दिंदा पर ओह जिसगी चांहदा ऐ अपनी रैहमत च दाखल करदा ऐ ते जालमें गी नां ते कोई शरण देने आह्ला ऐ ते नां गै उंदा कोई मदादी ऐ ॥ 9 ॥

क्या उनें अल्लाह दे सिवा कुसै दूए गी शरणदाता बनाई लेदा ऐ? (इस आस्तै याद र'वै जे) अल्लाह गै शरणदाता ऐ ते ऊऐ मुड़दें गी जींदा करदा ऐ ते ओह अपने हर इरादे गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 10 ॥ (रुकू 1/2)

ते जिस कुसै गल्लै च थुआड़ा मत-भेद होई जा तां उसदा आखरी फैसला अल्लाह दे गै हत्थै च ऐ। एह ऐ थुआड़ा अल्लाह जेहका मेरा बी रब्ब ऐ। मैं उससै पर भरोसा कीता ऐ ते उससै दे अगें अ'ऊं झुकना ॥ 11 ॥

ओह गासैं ते धरती दा सिरजनहारा ऐ उसनै थुआड़ी गै जिनसै बिच्चा थुआड़े साथी बनाए दे न ते चौखरें दे बी जोड़े बनाए दे न ते इससै चाल्ली ओह तुसेंगी धरती च बधांदा' ऐ उस जैसा कोई नेई ते ओह बौहत सुनने आह्ला (ते) दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 12 ॥

गासैं दियां कुंजियां बी उससै दे हत्थै च न ते धरती दियां बी, ओह जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रिशकै च बढ़ोतरी करी दिंदा ऐ ते (जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रिशकै च) तंगी करी दिंदा ऐ ओ हर इक गल्लै गी भलेआं करियै/चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 13 ॥

उस (अल्लाह) नै तुगी (असूली तौरै पर) ऊऐ धर्म दिते दा ऐ जिसदी तकीद उसनै नूह

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ
وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَثِيٍّ وَلَا يُصِيرُ ①

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَالَ
هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

وَمَا اخْتَفَيْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكِّمَهُ
إِلَى اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ③

فَاطِرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُمْ
مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا ۚ وَمِنَ الْاَنْعَامِ
اَزْوَاجًا ۚ يَذُرُّكُمْ فِيْهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِ
شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيْرُ ④

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ اِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيْمٌ ⑤

سَرَّعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وُصِيَ بِهِ نُوْحًا

1. यानी नसलें गी बधाई-बधाइयें धरती गी अबाद करदा जंदा ऐ।

गी कीती ही ते जो असें हून तेरे पर (कुरआन राहें) उतारेआ ऐ ते जिस दी तकीद असें इब्राहीम ते मूसा ते ईसा गी कीती ही ते एह ओह हा जे (अल्लाह दी) कबूलियत गी दुनियां च कायम/स्थापत करो, ते ओहदे (धर्म दे) बारे च मत-भेद कदें बी नेई करा करो। मुश्रिकें पर ओह (तलीम बड़ी) बोझल ऐ जेहदे पासै तू उनेंगी बुलान्ना ऐं हालांके अल्लाह दी नजरें च जेहका स्हेई ऐ। जिसी अल्लाह चांहदा ऐ ओह उसी उस (धर्म) आस्तै चुनी लेंदा ऐ ते एह तलीम उसी गै मिलदी ऐ जो खुदा दे अगें म्हेशां झुके दा रौहदा ऐ ॥ 14 ॥

ते मुन्करें धर्म दे बारे च मत-भेद नेई कीता पर इसदे बा'द जे उंदे कश इक कामल इलम (यानी कुरआन) आई गोआ ते एह मत-भेद उनें (कुसै तर्क संगत दलील दी ब'जा कनै नेई कीता बल्के) आपसी ईर्शा-द्वेषा दी ब'जा करी कीते दा ऐ ते जेकर तेरे रब्ब पासेआ इक निश्चत समे तगर/आस्तै इक गल्ल दा फैसला' नेई होई चुके दा होंदा तां इनें मुन्करें दी बरबादी कदू दी होई चुकी दी होंदी ते ओह लोक जिनेंगी उंदे (पैहले लोकें दे) बा'द कताब दा बारस बनाया गोआ ऐ ओह इस कताबा दी ब'जा करी इक ऐसे शक्क च उलझे दे न जेहका उंदे दिलें च कलेश पैदा करा करदा ऐ ॥ 15 ॥

इस आस्तै तू (इस्सै धर्म पासै) लोकें गी बुलाऽ। ते तू (इस्सै चाल्ली धर्म पर) द्रिदता कनै कायम/डटे दा रौह जिस चाल्ली तुगी

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ۝

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيَّا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُّسَيِّئٍ لَّفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكُتُبَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ۝

فَلِلَّهِ فَادُحٌ ۖ وَاسْتَقَمَ كَمَا أَمَرْتُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَقُلْ أَمِنْتُ بِمَا

1. मतलब एह ऐ जे बक्ख-बक्ख मुन्करें बारै केई भविक्खवाणियां कुरआन मजीद ते हदीसें च मजुद न। जेकर इनेंगी हनै तबाह करी दिता जा तां अपने-अपने समे पर इनें भविक्खवाणियें दे पूरा होने दी कोई संभावना बाकी नेई रौहदी। इस आस्तै एह देरी कुरआन ते हदीस गी सच्चा करने आस्तै ऐ नां के उनें लोकें दे कुसै हक्क दी ब'जा करी।

आखेआ गेदा ऐ ते उंदिंयें खाहशें दा अनुसरण नेई कर ते गलाई दे जे अल्लाह नै अपनी कताबा बिच्चा जे किश उतारे दा ऐ अ'ऊ उस पर ईमान आहनना ते मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊ थुआड़े बश्कार न्यांऽ-संगत फैसला करां। अल्लाह साढ़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब (ऐ) साढ़े कर्म साढ़े कनै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े कनै (न) थुआड़े ते साढ़े बश्कार कोई झगड़ा नेई। अल्लाह असेंगी (इक रोज) किट्ठा करी देग ते उसै कश असें सारें परतोइयै जाना ऐ ॥ 16 ॥

ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे बारे च बैहसां करदे न जिसलै जे (लोकें दा इक बड़्हा समूह) उसदी अवाज (गल्ल) कबूल करी चुके दा ऐ, उंदी दलील उंदे रब्ब दे हजूर च/ सामनै ब्रोड़ी जाने आहली ऐ। उंदे पर गजब/ करोप नाज़ल होग ते उंदे आस्तै सख्त अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 17 ॥

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै सचाई कनै इस कामल कताब (कुरआन) ते मीज़ान¹ (माप-दंड) गी उतारे दा ऐ ते तुसेंगी कुस (गल्ला) नै दस्सेआ ऐ जे निश्चत समां लागै आई गेदा ऐ ॥ 18 ॥

जेहके लोक एहदे पर ईमान नेई आहनदे ओह उसी तौले आहनने दे चाहवान² न ते

أَنزَلَ اللَّهُ مِنْ كُتُبٍ ۖ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ ۚ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۖ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ ۚ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ وَاللَّهُ
الْمُصِيرُ ۝

وَالَّذِينَ يَحَابُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ۝

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيزَانَ ۖ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ
قَرِيبٌ ۝

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۚ

1. कुरआन मजीद दा इक नांऽ 'मीज़ान' ब्रक्कड़ी रक्खेआ गेदा ऐ की जे एहदे च जो गल्ल आखी जंदी ऐ ओह दलील कनै आखी जंदी ऐ ते दलील सारे इन्सानें बश्कार सांझी ऐ। ते जिच्चर कोई इसी झूठ साबत नेई करी देऐ उसी रद्द नेई करी सकदा। इस आस्तै कुरआन मजीद चूँ के हर गल्ल बा-दलील आखदा ऐ इस आस्तै ओह मीज़ान ऐ यानी जेहकी गल्ल इसदे तराजू च पूरी उतरै ऊऐ सच्ची ऐ बाकी सब गल्लां गलत न की जे ओह अकली दे तराजू च पूरियां नेई उतरदियां।
2. यानी मुन्कर लोक मनदे गै नेई जे साढ़े पर अजाब औना ऐ इस आस्तै ओह गलांदे फिरदे न जे तौले अजाब ल्याओ की जे जिसलै उंदे कश अजाब औना गै नेई ऐ तां ओह तौला आवै जां चिरें आवै उंदी नजरें च इक्के गल्ल ऐ।

मोमिन ते ओहदे शा डरदे रौहदे न। उनेंगी पूरा भरोसा ऐ जे ओह घटना होइयै रौहने आहली ऐ। सुनो! जेहके लोक क्यामत दे बरै शक्क करदे न ओह ला-इलाज गुमराही च पेदे न ॥ 19 ॥

अल्लाह अपने बंदें दे गुप्त भेद जानदा ऐ जिसगी चांहदा ऐ रोजी बधीक दिंदा ऐ ते जेहदे बरै चांहदा ऐ रोजी च कमी करी दिंदा ऐ। ओह बड़ी ताकत आहला (ते) समर्थ ऐ ॥ 20 ॥ (रुकू 2/3)

जेहका कोई आखरत दी खेती चांहदा ऐ अस ओहदी (आखरत दी) खेती गी ओहदे आस्तै बधांदे जन्ने आं ते जेहका कोई इस दुनियां दी खेती चांहदा ऐ अस उसी (इसै दुनियां दी खेती बिच्चा) उस दा हिस्सा देई दिन्ने आं (यानी उसी दुनियाबी फायदा थोई जंदा ऐ) पर आखरत च उसदा कोई हिस्सा नेई होंदा ॥ 21 ॥

क्या उंदे आस्तै कोई ऐसे शरीक हैन जिनें उंदे आस्तै ऐसी धार्मक शिक्षा आयोजत कीती दी ऐ जिसदा अल्लाह नै हुकम नेई दिता ते जेकर (खुदा पासेआ) आखरी फैसला नेई होई चुके दा होंदा तां उंदे बश्कार फैसला करी दिता जंदा ते जालमें गी सच्चें गै दर्दनाक अज़ाब पुज्जग ॥ 22 ॥

तू जालमें गी दिक्खना ऐं जे ओह अपने कमें दी ब'जा करी डरदे न हालांकि ओह (अज़ाब जिसदा बा'यदा ऐ) उंदे पर जरूर नाजल होने

وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۚ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يَمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

مَنْ كَانَ يَرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۚ وَمَنْ كَانَ يَرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ لَصِيبٍ ۝

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُتِنَ بِهِمْ ۚ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُمْ وَقَّعُ بِهِمْ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

1. यानी उंदा सर्वनाश होई जंदा, पर अल्लाह दा अटल फैसला पवित्र कुरआन च मजबूद ऐ जे जिसलै तोड़ी पूरी चाल्ली तर्क-वितर्क नेई होई जा कुसै जाति दा विनाश नेई कीता जंदा। इस आस्तै उनेंगी ढेल मिला करदी ऐ।

आहला ऐ ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते ईमान दे मताबक कर्म कीता, ओह घने बागें च होंगन (ते) उंदे रख्ख कश उंदे आस्तै ओह सब किश मजदूद होग (जेहदे पर उंदी मरजी होग) इयै बड्डी किरपा ऐ ॥ 23 ॥

इयै ओह चीज ऐ जिसदा, अल्लाह अपने मोमिन बंदें गी शुभ-समाचार दिंदा ऐ, ऐसे मोमिन बंदें गी जेहके ईमान दे मताबक कर्म बी करदे न। तू आखी दे, अ'ऊ अपनी सेवा दे बदले च तुंदे शा किश अजर/सिला नेई मंगदा, सिवाए उस म्हब्बत दे जेहकी अपने नजदीकी रिश्तेदारें कनै कीती जंदी ऐ ते जेहका शख्स कोई नेकी दा कम्म करदा ऐ अस उसदी नेकी गी ओहदे आस्तै होर ज्यादा सुंदर बनाई दिन्ने आं अल्लाह बौहत बख्शने आहला (ते) कदरदान ऐ ॥ 24 ॥

क्या ओह आखदे न जे इस शख्स (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.) ने खुदा पर झूठ घड़ी लैता ऐ? इस आस्तै जेकर अल्लाह चाह तां तेरे दिलै पर मोहर लाई देऐ। ते अल्लाह म्हेशां झूठ दा सत्यानास करदा ऐ ते सचाई गी अपने नशानें राहें स्थापत करी दिंदा ऐ। ओह दिलें दियें गल्लें गी जानदा ऐ ॥ 25 ॥

الصَّالِحَاتِ فِي رَوْحَتِ الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ١٧

ذَلِكَ الَّذِي يَنْبَغِي لِلَّهِ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّدِدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ١٨

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ١٩

1. रसूल होने दे नातै एह मांग करना जे जैसा प्रेम रिश्तेदारें कनै कीता जंदा ऐ ऊऐ नेहा प्रेम मेरे कनै बी करो। आखो हेर इक मोमिन गी अपने कबीलदारें शा ज्यादा अल्लाह ते ओहदे रसूल कनै प्रेम करना चाही दा, यानी ओहदी गल्ला दे मकाबले च कुसै रिश्तेदार दी गल्लै गी प्रधानता नेई देनी चाही दी। (ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: तौब: आयत 24)
2. यानी ओह नेकियें पर इस चाल्ली दुट्टियै पेई जंदे न जियां प्रेमी कुसै शैल चीजें पर पौंदा ऐ।
3. यानी जेकर झूठ बोलदा तां ओहदा संयम नश्ट होई जंदा ते दिलै पर मोहर लगगी जंदी पर एह ते कुर'आन उतरने दे बा'द संयम च होर बी बधी गोआ। इस आस्तै बैरी दा इलजाम झुटा ऐ। मुन्करें आस्तै बी मोहर शब्द बरतोए दा ऐ, पर उत्थै इसदा एह अर्थ ऐ जे दिलें च तक्रवा जां संयम दाखल नेई होई सकदा, की जे ओह सीमा शा अगें लंघी चुके दे न, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. समे दे ऐसे थाहश पर पुज्जी चुके दे न जे उंदे दिलें च कुसै चाल्ली दे बुरे बिचार दाखल नेई होई सकदे। तुसै गलाए दा ऐ जे मेरा शतान बी मुसलमान बनी चुके दा ऐ। (मुस्लिम शरीफ भाग 2 सफा 474, प्रकाशित मिस्र ते मुस्तद अहमद भाग 6 सफा 115 प्रकाशित मुद्रणालय (छापाखाना) अजहर, मिस्र)।

ते ऊऐ ऐ जेहका अपने बंदें दी तोबा कबूल करदा ऐ ते उदियां गलतियां माफ करदा ऐ ते जे किश तुस करदे ओ उसी जानदा ऐ ॥ 26 ॥

ते मोमिनैं ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलैं दियां प्रार्थनां कबूल करदा ऐ ते अपनी किरपा कनै (जिने बदले दे ओह हकदार होंदे न ओहदे शा बी) बधीक उनेंगी प्रदान करदा ऐ ते मुन्करें आस्तै सख्त अज़ाब निश्चत ऐ ॥ 27 ॥

ते जेकर अल्लाह अपने बंदें दी रोजी च मता-ज्यादा बाधा करी दिंदा तां ओह देश च बड़ी उदंडता फलाई दिंदे, पर ओह जे किश चाह्दा ऐ इक अंदाजे दे मताबक उतारदा ऐ। ओह अपने बंदें दिवें परिस्थितियें गी जानने आह्ला ते उंदी हालत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 28 ॥

ते ऊऐ ऐ जो नराशा/सोके दे बा'द बदल उतारदा/बर्हांदा ऐ ते अपनी रैहमत गी फलाई दिंदा ऐ, ते ऊऐ (सच्चा) पनाह देने आह्ला (ते) सब तरीफें दा मालक ऐ ॥ 29 ॥

ते गासैं ते धरती दी पदायश ते जे किश इनें दौनों दे बश्कार उसने जीवधारियें दे रूपै च फलाए दा ऐ सब ओहदे नशानें बिच्चा ऐ ते जिसलै ओह चाह्ग उनें सारें गी किट्ठा करने च समर्थ होग ॥ 30 ॥ (रुकू 3/4)

ते हर मसीबत जेहकी तुंदे पर ओंदी ऐ ओह थुआड़े कर्म कारण ओंदी ऐ ते अल्लाह थुआड़े मते-हारे कसूरें गी माफ करदा ऐ ॥ 31 ॥

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۗ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣١﴾

ते तुस (अल्लाह गी) उसदे इरादे च कर्दे बी धरती पर नकाम नेई करी सकदे ते अल्लाह दे सिवा तुसेंगी कोई पनाह देने आह्ला नेई, नां कोई थुआड़ा मददगार ऐ ॥ 32 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा प्हाड़ें आंगर समुंदरै च चलने आहिलयां किशितयां न यानी जेहकियां बड़ियां उच्चियां-उच्चियां होंदियां न ॥ 33 ॥

जेकर ओह चाह तां हवा गी रोकी देऐ ते ओह समुंदरै दी सतह पर खड़ोती दियां रेही जान। इस च हर सबर करने आहले कदरदान आस्तै नशान न ॥ 34 ॥

जां जेकर ओह चाह तां किशती आहलें गी उंदे कर्मों दी ब'जा करी तबाह करी देऐ ते ओह मते-सारे गुनाहें गी माफ करी दिंदा ऐ ॥ 35 ॥

ते ओह उनें लोकें गी जानदा ऐ जेहके साढ़े नशानें बारै बैहस करदे न उंदे लेई नस्सने आस्तै कोई थाहर नेई ॥ 36 ॥

ते जे किश बी तुसेंगी दिता गेदा ऐ ओह संसारक जीवन दा समान ऐ ते जे किश अल्लाह दे कश ऐ, ओह मोमिनें ते अपने रब्ब उप्पर भरोसा करने आहलें आस्तै बौहत अच्छा ते सदा आस्तै बाकी रौहने आह्ला ऐ ॥ 37 ॥

ते (उंदे आस्तै) जेहके बड़डे पापें ते बदकारी कशा बचदे न ते जिसलै उनेंगी गुस्सा औंदा ऐ तां माफ करी दिंदे न ॥ 38 ॥

ते जेहके अपने रब्ब दी अवाज कबूल करी लैंदे न ते जमात कनै नमाजां पढ़दे न ते उंदा

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ۝

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَخِصٍ ۝

فَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ۝

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا

ढंग एह् ऐ जे अपने सारे मसलें गी आपसी सलाह-सूतर करियै नपटाई लैंदे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 39 ॥

ते जिसलै उंदे पर कोई जुलम होंदा ऐ तां ओह बदला ते लैंदे न (पर एह् याद रखदे न) ॥ 40 ॥

जे बदी दा बदला उन्नी गै बदी होंदी ऐ ते जेहका माफ करी देऐ ते सुधार करना अपने सामनै रखै तां उसी सिला देना अल्लाह दा जिम्मा ऐ। ओह् (खुदा) जालमें गी पसंद नेई करदा ॥ 41 ॥

ते जेहके लोक अपने उप्पर जुलम कीते जाने दे बा'द मनासब बदला लैंदे न। उंदे पर किसै किसमै दा आरोप नेई ॥ 42 ॥

अतराज सिर्फ उतें लोकें पर होंदा ऐ जेहके लोकें पर जुलम (ते हमला) करने च पैहल करदे न ते धरती पर बिना कुसै हक्र दे ज्यादाती करन लगी पौंदे न। ऐसे लोकें गी दुखदाई अजाब मिलग ॥ 43 ॥

ते जिसनै सबर कीता ते माफ करी दित्ता तां (उसदा) एह् (कम्म) बड़ी हिम्मत आहले कम्मैं बिच्चा ऐ ॥ 44 ॥ (रुकू 4/5)

ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार देऐ तां उस (अल्लाह) गी छोड़ियै उसदा कोई मददगार नेई होई सकदा ते तूं जालमें गी दिखगा जिसलै जे ओह् अजाब गी औंदा दिखडन तां आखडन जे क्या इस अजाब गी परताने दा बी कोई उपाऽ है? ॥ 45 ॥

وَالصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ⑤

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ⑥

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا
وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ⑦

وَلَمَنْ اتَّبَعَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ
مَاعَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ⑧

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ
وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ ⑩

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ
بَعْدِهِ ۗ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ
يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ⑪

ते तू उनेंगी दिखगा जे ओह उस अजाब दे सामनै पेश कीते जांगन ते अपमान दे कारण सिर झुकाए दे नीमी नजरे दिक्का करदे होंगन ते मोमिन आखगन जे असल घाटा पाने आहले ऊरे न जिनें अपनी जानने ते अपने परिवार गी क्यामत दे दिन घाटे च पाया। कन्न खोहलियै सुनी लैओ। जालम लोक इक स्थाई अजाब च होंगन ॥ 46 ॥

ते उनेंगी पनाह देने आहला कोई नेई होग जो अल्लाह दे मकाबले च उंदी मदद करी सकै ते जिसगी अल्लाह गुमराह समझदा ऐ उसगी रस्ते पर आहनने दा कोई उपाऽ नेई ॥ 47 ॥

तुस अपने रब्ब दी अवाज दा (उसी स्वीकार करदे होई) हां च जवाब देओ, इस शा पैहलें जे ओह समां आई जा जिसी अल्लाह दे मकाबले च परताने आहला कोई नेई। उस दिन थुआड़े आस्तै कोई पनाह दी ज'गा नेई होग ते थुआड़े आस्तै इन्कार दी कोई गुंजैश नेई होग ॥ 48 ॥

फी बी जेकर ओह मूंह मोड़ी लैन तां (मोड़दे रौहन) असें तुगी उंदे पर नगरान बनाइयै नेई भेजेआ। तैरे जिम्मे सिर्फ गल्लै गी पुजाई देना जरूरी ऐ ते जिसलै अस मनुक्खे गी अपने पासेआ कदे अपनी रैहमत पुजाने आं तां ओह ओहदे पर खुश होई जंदा ऐ ते जेकर उसदे कुसै कर्म दी ब'जा करी (साढ़े पासेआ) उसगी कोई तकलीफ पुजै तां इन्सान किरतघन बनी जंदा ऐ (ते साढ़े पैहले सारे बरदानें दा इन्कार करी दिंदा ऐ) ॥ 49 ॥

अल्लाह आस्तै गै धरती ते गासें दी बादशाहत ऐ जे किश चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ, जिसगी चांहदा ऐ कुड़ियां दिंदा ऐ, जिसगी चांहदा ऐ, जागत दिंदा ऐ ॥ 50 ॥

وَرَبُّهُمْ يَعْرِضُونَ عَلَيْهَا خُشْعِينَ مِنَ الدَّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَيْرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ۝

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَصَّرُوهُمْ ۖ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۝

اَسْتَجِيبُوا لِلرَّبِّ كَمَا مَنَّ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ ۖ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَا يَوْمَذِي وَمَا لَكُمْ مِنْ لُكْزٍ ۝

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۖ إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۚ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَفَرِحَ بِهَا ۚ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ قَالُوا الْإِنْسَانُ كَفُورٌ ۝

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الدُّكُورَ ۝

जां धीयां ते पुत्तर दमें मिले-जुले दिंदा ऐ
(यानी कुड़ियां बी पैदा होंदियां न ते जागत
बी) ते जिसगी चांहदा ऐ बांझ/संढ बनाई
दिंदा ऐ ओह बड़े इलम आह्ला (ते) कुदरत
आह्ला ऐ ॥ 51 ॥

ते कुसै आदमी दी एह हैसियत नेई जे अल्लाह
ओहदे कनै वह्मी' दे सिवा जां पड़दे दे
पिच्छुआं बोलने दे सिवा कुसै होर रूपै च
गल्लां करै जां (ओहदे पासै फरिश्ते बिच्चा)
रसूल बनाइयै भेजै जेहके उसदे हुकम कनै
जो गल्ल ओह आखै ओह उसी पुजाई देरे।
ओह बड़्डी शान आह्ला (ते) हिक्मतें दा
वाकफ ऐ ॥ 52 ॥

ते इसै चाल्ली असें तेरे पासै अपने हुकम
कनै कलाम नाजल कीते दा ऐ तूं नथा जानदा
जे कताब केह चीज ऐ ते नां गै एह जानदा
हा जे ईमान केह चीज ऐ पर असें उसी (तेरी
वह्मी गी) नूर बनाई दिता ऐ ओहदे राहें अपने
बंदें बिच्चा जिसी चाहन्ने आं अस हदायत देई
दिन्ने आं ते तूं सच्चे गै लोके गी सिद्धै रस्ते
पा करना ऐ ॥ 53 ॥

अल्लाह दे रस्ते पासै जो उसदा बी मालक ऐ
जो गासैं च ऐ ते उसदा बी जो धरती च ऐ।
सुनो! सब गल्लां खुदा कश गै जेंदियां न
(यानी सारी गल्लें दी शुरुआत ते अन्जाम खुदा
दे गै हत्थै च ऐ) ॥ 54 ॥ (रुकू 5/6)

أَوْ يُرِوْهُمْ ذُكْرَانًا وَنَثَانًا ۖ وَيَجْعَلُ
مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝

وَمَا كَانَ لَيْسَ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحِيًّا
أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا
فَيُؤْخِذُ بِأُذُنِهِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ۝

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ
أَمْرِنَا ۚ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا
الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ
مَنْ لَّشَاءَ مِنْ عِبَادِنَا ۚ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ
الْأُمُورُ ۝

०००

1. 'वह्मी' दा स्हेई अर्थ ऐ-ऐसा संकेत जो तौले कीता जा ते उसदा ज्ञान दूए गी नेई होई सकै। अल्लाह दी वाणी गी इस आस्तै वह्मी आखदे न जे एह तौले उतरदी ऐ उसदे सिवा कुसै गी ओहदा ज्ञान नेई होई सकदा ऐ हां! उस शख्स गी होई सकदा ऐ जिसी अल्लाह आपू उस कनै शामिल करी लै।
इस आयत च अल्लाह नै अपने भगत कनै गल्ल करने दे त्रै ढंग दस्से दे न-(क) अल्लाह दा कलाम सिद्धा बंदे पर उतरे। (ख) अल्लाह पासैआ शब्दे दे रूपै च नेई उतरे बल्के बिशे गी विवरणात्मक द्रिष्टांतें दे रूपै च जां सधारण द्रिष्टां च दस्सेआ जा। इसै गी इस आयत च 'पड़दे दे पिच्छुआं' शब्दे च वर्णत कीता गेदा ऐ यानी असल मकसद पड़दे दे पिच्छे रौहदा ऐ। (ग) अल्लाह अपनी वाणी फरिश्ते पर उतारे ते फरिश्ता उसी भगतें तक पुजाऽ।

سُورَةُ الرُّحُفِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تَسْعُونَ آيَةً وَ سَبْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-जुक्रफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नब्बै आयतां ते सत्त रुकु न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद ते मजीद (खुदा पासेआ एह सूर: नाज़ल
होई दी ऐ) ॥ 2 ॥

حُم ①

अस इस कताब दी कसम खन्ने आं (यानी
इसी बतौर शहादत दे पेश करने आं) जेहकी
अपने बिशें गी खोहलियै ब्यान करने आहली
ऐ ॥ 3 ॥

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ②

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ②

असैं इस कताब गी कुरआन बनाया ऐ (ते
कुरआन बी) ऐसा, जेहका अरबी¹ च ऐ तां
जे तुस समझो ॥ 4 ॥

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ③

ते एह (यानी कुरआन) उम्मुल्किताब² च ऐ
ते साढ़े लागै बड़्डी शान आह्ला (ते) बड़ी
हिक्मतें आह्ला ऐ ॥ 5 ॥

وَلَئِنَّهُ فِيْ أُمْرِ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلٌّ ④
حَكِيمٌ ⑤

1. 'कुरआन' शब्द इस आस्तै बरतेआ गेदा ऐ जे इस च एह संकेत ऐ जे एह कताब बार-बार पढ़ी जाग ते 'अरबियन' शब्द दा इस पासे संकेत कीता गेदा ऐ जे इसो पढ़ना बड़ा सोखा होग ते इसदा भाव समझना बी सखल्ला होग, की जे एहदी हर गल्ल तर्क संगत ऐ।
2. मूल शब्द 'उम्मुल्किताब' दा अर्थ ऐ कताब दी मां। इस थाहरा पर इक रूपक दा प्रयोग कीता गेआ ऐ जे सारे धर्म शास्तर कुसै नां कुसै सिद्धांत दे अधीन होंदे न ते ओह सिद्धांत धर्म-ग्रंथ आस्तै माता दे रूपे च होंदे ऐ। जिस चाल्ली इक जनानी मानव जाति आस्तै मां होंदी ऐ तां इसै चाल्ली एह कुरआन इनें अर्थे च 'उम्मुल्किताब च ऐ' जे अल्लाह नै सिद्धांतक रूपे च जो कताबां संसार च उतारनियां हियां उंदे च एह कुरआन शामिल हा। आखो जे अनादि काल थमां एह गल्ल अल्लाह दे सामनै ही जे ओह संसार गी हदायत दा रस्ता दस्सने आस्तै कुरआन गी उतारग।

क्या अस थुआड़े सामनै जिकर (यानी कताब)
दा प्रचार करना सिर्फ़ इस आस्तै छोड़ी देचै
जे तुस हदद शा बधी दी कौम ओ ॥ 6 ॥

ते असें पैहली कौमें च बड़े हारे नबी भेजे हे
॥ 7 ॥

ते उंदे कश कोई नबी नथा औंदा जिसदा ओह
मौजू नथे डुआंदे (फी बी असें उंदे पासै वह्मी
नाज़ल कीती) ॥ 8 ॥

ते असें उंदे शा ज्यादा ताकतवर लोकें गी
(इन्कार दी ब'जा करी) तबाह् करी दिता हा
(फी उनें गी तबाह् करने च केह् दिक्कत
ऐ?) ते इनें लोकें दे सामनै पैहले लोकें दे
हालात बीती गै चुके दे न ॥ 9 ॥

ते जेकर तूं उंदे शा पुच्छें जे गासैं ते धरती गी
कुस नै पैदा कीता ऐ तां ओह आखगन ग़ालिब
(ते) बौहत इलम रक्खने आहली हस्ती नै
उनें गी पैदा कीते दा ऐ ॥ 10 ॥

उस (हस्ती) नै जिसनै धरती गी थुआड़े
आस्तै बिस्तारा बनाया ते उस च थुआड़े आस्तै
रस्ते बनाए तां जे तुस हदायत हासल करी
सको ॥ 11 ॥

ते उस्सै नै बदलें चा इक अंदाजे मताबक
पानी उतारेआ ऐ फी ओहदे राहें इक मुरदा/
खुश्क धरती गी जीदा/हरा-भरा करी दिता ऐ
इस्सै चाल्ली तुस बी (जींदे करियै) कड्डे
जागे ओ ॥ 12 ॥

ते उस्सै नै थुआड़े आस्तै हर किसमै दे जोड़े
पैदा कीते दे न ते उस्सै चाल्ली चौखर पैदा
कीते दे न ते किशतयां बनाई दियां न जिंदे पर
तुस सुआर होंदे ओ ॥ 13 ॥

أَفَنصِيبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ
كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ①

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ①

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى
مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ①

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ①

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ①

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدَرُ
فَأَنْسَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتَةً ① كَذَلِكَ
تُخْرِجُونَ ①

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ
مِنْ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ①

जिसलै तुस चंगी चाल्ली उंदे च बेही जाओ, तां फी अपने रब्ब दी नैमत गी याद करो ते एह आखो जे पवित्र ए ओह खुदा जिसनै असेंगी उंदे पर काबज बनाया ऐ हालांके अस अपनी ताकत कनै उनेंगी अपने अधीन नथे करी सकदे ॥ 14 ॥

ते अस सच्चें गै इक दिन अपने रब्ब कश परतियै जाने आहले आं ॥ 15 ॥

(पर हाल एह ऐ जे) उनें उस (खुदा) आस्तै उसदे बंदें बिच्चा इक हिस्सा (यानी धीयां) तजबीज/निश्चत करी रखे दा ऐ। इन्सान सच्चें गै जाहरा-बाहरा किरतघन ऐ ॥ 16 ॥ (रुकू 1/7)

(उंदे शा पुच्छो ते सेही जे) क्या उसनै अपनी मख़्लूक बिच्चा अपने आस्तै धीयां ते बनाई लैतियां ते तुसेंगी पुत्रें दा बरदान दित्ता? ॥ 17 ॥

ते जिसलै उंदे बिच्चा कुसै गी उस चीजै दी खबर दित्ती जंदी ऐ जिस गी ओह रहमान (खुदा) कनै सरबंघत करदा ऐ तां उसदा मूह काला होई जंदा ऐ ते ओह गुस्से कनै तमशी पौंदा ऐ ॥ 18 ॥

क्या ओह जो गैहनें-बंधें च पलदी ऐ ते झगड़े च अपने दिलै दी गल्ल खुल्लियै नेई आखी सकदी (ओह अल्लाह दे हिस्से च औंदी ऐ ते गालिब रौहने आहला मर्द इन्सान दे हिस्से च) ॥ 19 ॥

ते उनें फरिशें गी जो रहमान (खुदा) दे बंदे न जनानियां करार देई दित्ते/बनाए दा ऐ क्या ओह उंदी पदायश मौकै मजूद हे? जेकर एह

لَتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِمْ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ۝

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ۝

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ۝

أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفًا ۝

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

أَوْ مَنْ يُنشِئُوا فِي الْحُلِيِّ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ۝

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبُدُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا ۖ أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ

गल्ल ऐ तां जरूर उंदी शहादत लिखी जाग ते उंदे शा (क्यामत आहलै रोज) इस बारै सुआल कीता जाग ॥ 20 ॥

ते ओह गलां दे न जेकर रहमान (खुदा) चांहदा तां अस उस दे सिवा दूए उपास्ये दी उपासना नेई करदे। एह गल्ल ओह सिर्फ ढकौसले कनै आखदे न। इस दा उनेंगी स्हेई इलम हरगज हासल नेई ॥ 21 ॥

क्या असें उनेंगी इस (कुरआन) शा पैहलें कोई ऐसी कताब दिती दी ऐ (जेहदे च एह गल्ल लिखी दी ऐ) जे ओह ओहदे राहें दलील पकड़ा करदे न? ॥ 22 ॥

ऐसा नेई, बल्के सचाई एह ऐ जे ओह लोक इस गल्ला पर हठ करदे न जे असें अपने पुरखें गी इक पंथ पर चलदे दिक्खेआ ते अस उंदे गै पद-चि'नें पर चलदे जागे ॥ 23 ॥

ते (हे रसूल!) तेरे शा पैहलें असें कुसै बस्ती च रसूल नेई भेजेआ ते ईदे आंगर गै उसदे मीर लोकें एह नेई आखी दिता होऐ जे असें अपने पुरखें गी इक मत पर चलदे दिक्खेआ ते अस उंदे गै पद-चि'नें पर चलगे ॥ 24 ॥

(इस पर हर रसूल नै) जवाब दिता जे क्या/जेकर अ'ऊं थुआड़े कश एहदे शा बेहतर तलीम लेई आमां जेहदे पर तुसें अपने पुरखें गी दिक्खेआ हा (तां बी तुस उससै पर हठ करदे रौहगे ओ?) तां उनें जवाब दिता जे जिस तलीम कनै तुगी भेजेआ गेदा ऐ, अस ओहदे इन्कारी आं! ॥ 25 ॥

ते असें उंदे कनै बदला लैता। इस आसै दिक्खी लैओ जे झुठलाने आहलें दा केह अनजाम होआ? ॥ 26 ॥ (रुकू 2/8)

سَكَّتَبْ شَهَادَتُهُمْ وَيَسْأَلُونَ ۝

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ ۚ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

أَمْ أَمِنَ الَّذِينَ كَفَبُوا مِنْ قَبْلِهِمْ أَنَّهُمْ مُسْتَمْسِكُونَ ۝

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝

فَلْأَوْحِيَتْكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ ۖ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ۝

فَأَتَتْهُمْ مِنْهُمْ فَأَنْظِرُ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝

ف. ٤٣

ते (याद करो) जिसलै इब्राहीम नै अपने पिता
गी ते अपनी कौम गी गलाया हा जे जिंदी
(हस्तियें दी) तुस अबादत करदे ओ, अ'ऊं
उंदे शा विरक्त आं ॥ 27 ॥

सिवाए उस (अल्लाह) दे जिसनै मिगी पैदा
कीते दा ऐ, ते ओह मिगी सच्चें गै हदायत देग
॥ 28 ॥

ते इब्राहीम नै उस तलीम गी अपनी संतान
च इक मुस्तकिल/पक्की यादगार दे रूपै च
छोड़ेआ तां जे ओह (शिक थमां) बाज आई
जान ॥ 29 ॥

सचाई एह ऐ जे मैं उनें लोकें गी ते उंदे
पुरखें गी दुन्याबी फायदा पुजाया इत्थें तक
जे उंदे कश हक बी आई गोआ ते खोहलियै/
तफसील कनै ब्यान करने आह्ला रसूल बी
आई गोआ ॥ 30 ॥

ते जिसलै उंदे कश हक आई गोआ तां उनें
गलाया जे एह ते सिर्फ मन-मोहनियां गल्लां
न ते अस इनैंगी मन्नने शा इन्कार करने आं
॥ 31 ॥

ते एह बी इतराज कीता जे एह कुरआन दौनीं
बड़्डे-बड़्डे शैहरें बिच्चा कुसै बड़्डे आदमी'
पर की नाजल नेई होआ ॥ 32 ॥

क्या ओह तैरे रब्ब दी पैहमत गी तकसीम
करदे न? (एह कियां होई सकदा ऐ?) असें
उंदे बश्कार दुनियाबी जिंदगी कनै तल्लक
रक्खने आहले रोजी दे समान बंडे न ते उंदे

وَاذْكُرْ آلَ إِبْرَاهِيمَ لَا يَبِيَهُ وَقَوْمَهُ إِنِّي
بِرَأْسِهِمْ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٧﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٨﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٩﴾

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى
جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ
وَأَنبَاءُ كُفْرُونَ ﴿٣١﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ
مِّنَ الْقُرَيْشِيِّينَ عَظِيمٍ ﴿٣٢﴾

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ
قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.। इक अनाथ पर की उतरेआ? जेकर असें (कौम दे सरदारें) गी मनोआना
हा तां तायफ ते मक्का दे कुसै बड़्डे रेइस पर एह कलाम नाजल होँदा। एह पुराना इतराज ऐ ते अजतक्क
लाया जा करदा ऐ। इस युग दे लोक बी इयै इतराज सुधारकें पर लांदे न।

बिच्चा केइयें गी दूए लोकें पर प्रधानता दिती
ऐ जेहदे नतीजे च उंदे बिच्चा (किश बड़डे)
लोक दूए किश (निक्के लोकें गी) नीच
समझन लगदे न ते तैरे रब्ब दी रहमत उस
सारी धन-दौलत शा अच्छी ऐ जेहकी ओह
किट्ठी करदे न ॥ 33 ॥

ते जेकर एह खौफ नेई होंदा जे सारे दे सारे
लोक इक्क गै चाल्ली दे होई जांगन, तां अस
रहमान (खुदा) दा इन्कार करने आहले लोकें
दी छत्तें ते सीढ़ियें गी चांदी दा बनाई दिंदे
जिंदे पर ओह चढ़दे न ॥ 34 ॥

ते उंदे घरे दे दरोआजें गी बी (चांदी दा बनाई
दिंदे) ते (उस्सै चाल्ली) ओह सिंहासन जिंदे
पर ओह तकिये लांदे न (उनेंगी बी चांदी दा
बनाई दिंदे) ॥ 35 ॥

बल्के सुन्ने दा बनाई दिंदे, पर एह सब किश
संसारक जिंदगी दा समान ऐ ते आखरत (दा
अराम) तेरे रब्ब दे फैसले दे मताबक संयमियें
आस्तै गै मखसूस ऐ ॥ 36 ॥ (रुकू 3/9)

ते जो कोई रहमान (खुदा) दे जिकर शा मूंह
फेरी लौंदा ऐ अस ओहदे पर शतानी खसलत/
गुणें आहले गी नियुक्त करी दिन्ने आं ते ओह
ओहदा हर बेले दा साथी होई जंदा ऐ ॥ 37 ॥

ते ओह (शतान) उनेंगी साफ (ते सच्चे) रस्ते
थमां रोकदे रौहदे न। पर इसदे बावजूद बी
ओह समझा करदे न जे ओह सच्चे रस्ते पर
चला करदे न ॥ 38 ॥

पर (एह उस्सै बेले तक होंदा ऐ जिन्ने चिरे
तगर ऐसा इन्सान जींदा रौहदा ऐ) जिसलै
ओह साढ़े कश आई जंदा ऐ तां (सारी गलत

دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُلٰمِيًّا
وَرَحِمْتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَوْلَا اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً
لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرْ بِالرَّحْمٰنِ لِيُؤْتِيَهُمْ
سُقْفًا مِّنْ فَضْلِيٍّ وَ مَعَارِجَ عَلَيْهَا
يُظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾
وَلِيُؤْتِيَهُمْ اَبْوَابًا وَّ سُرُرًا عَلَيْهَا
يَسْكَنُونَ ﴿٣٥﴾

وَرُحْرُقًا وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
لِالْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾
وَمَنْ يُعَشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ تُفْقِضْ لَهُ
شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهُ قَرِيْنٌ ﴿٣٧﴾

وَاللَّهُمَّ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

حَتَّىٰ اِذَا جَاءَ نَاقًا لَّيْلَتٍ بَيْنِي وَبَيْنَكَ
بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيُبْسِ الْقَرِيْنُ ﴿٣٩﴾

फैहमियां दूर होई जंदियां न ते ओह) आखन
लगदा ऐ काश! मेरे च ते (हे शतान) तेरे च
मशरक ते मगरब दा फासला होंदा। इस आस्तै
(मनुक्खै दी शहादत थमां साबत होई गोआ ऐ
जे) ओह (यानी शतान) बौहत बुरा साथी ऐ
॥ 39 ॥

ते (अस उस दिन इन्सानें गी आखगे जे)
जिसलै तुस जुलम करी चुके दे ओ तां तुसेंगी
एह गल्ल किश फायदा नेई देई सकदी, जे
तुस ते तुसेंगी बक्हाने आहले अजाब च शरीक
होऐ ॥ 40 ॥

क्या तूं बोले गी सुनाई सकना ऐं ते अ'ने गी
रस्ता दस्सी सकना ऐं ते इस्सै चाल्ली जो
जाहरी-बाहरी गुमराही च पेदा ऐ (उसी रस्ता
दस्सी सकना ऐं?) ॥ 41 ॥

इस आस्तै जेकर अस तुगी इस संसार थमां
लेई बी जाचै (यानी मौत देई देचै) तां बी
अस उंदे कनै बदला जरूर लैगे ॥ 42 ॥

जां अस तुगी ओह चीज दस्सी देगे जेहदा
असें उंदे कनै बा'यदा' कीते दा ऐ। (याद
रखो) अस उंदे पर पूरा-पूरा अधिकार रखने
आं ॥ 43 ॥

ते तूं उस कलाम गी जो तेरे पासै वहबी/नाज़ल
कीता गेदा ऐ मजबूती कनै पकड़ी लै की जे
तूं सिद्धे रस्ते पर ऐं ॥ 44 ॥

ते एह (कलाम) तेरे आस्तै बी शरफ़/सम्मान
ते इज्जत दा मूजब ऐ ते तेरी कौम आस्तै बी,
ते तुंदे शा जरूर थुआड़े कमें बाँरे सुआल
कीता जाग ॥ 45 ॥

وَكُنْ يَتَفَعَّلُكَ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْكُمُ فِي
الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ⑤

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى
وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑥

فَأَمَّا نَذَبْتَ بِكَ فَأَنَا مِنْهُمْ
مُتَقَرِّبُونَ ⑦

أَوْ نُرِيكَ الْآذَى وَعَدْنَاهُمْ فَأَنَا عَلَيْهِمْ
مُقْتَدِرُونَ ⑧

فَأَسْتَمِمْ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ ⑨
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑩

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ ⑪
سَوْفَ نَسْأَلُونَ ⑫

1. मुन्करें पर तेरे जीवन च ओह अजाब आई जांगन जिंदा बा'यदा कीता गेदा ऐ ते तेरे मरने परैंत बी। दोनों
गल्लें पर अल्लाह अधिकार रखदा ऐ।

ते जिन्हें रसूलें गी असें तेरे शा पैहलें भेजेआ,
उंदे शा पुच्छ^१ क्या असें रहमान (खुदा) दे
सिवा दूए उपास्यें दा बी (अपनी कताबें च)
जिकर कीते दा हा? जिंदी अबादत कीती जंदी
ही? ॥ 46 ॥ (रुकू 4/10)

ते असें मूसा गी अपने नशान देइयै फिरऔन
ते उसदे दरबारियें कश भेजेआ हा ते उसनै
(उंदे कश जाइयै) गलाया हा जे अ'क सारे
ज्हान्नें दे रब्ब पासेआ रसूल बनियै आया आं
॥ 47 ॥

फी जिसलै ओह उंदे कश साढे नशान लेइयै
आया तां ओह सुनदे गै ओहदा मौजू लैन
लगी पे ॥ 48 ॥

ते अस उनेंगी जो नशान बी दसदे हे ओह
अपने शा पैहले नशान थमां बड्डा होंदा हा
ते असें उनेंगी अजाब च ग्रसी लैते दा हा तां
जे ओह (अपने बुरे कर्म शा) परतोई जान
॥ 49 ॥

बावजूद इसदे ओह इयै आखदे जंदे हे जे हे
जादूगिर! अपने रब्ब दे सामनै साढे आस्तै उनें
सारे बा'यदे दा बास्ता देइयै दुआऽ कर जो
(बा'यदे) उसनै तेरे कनै कीते दे न (जेकर
अजाब टली गेआ) तां अस जरूर हदायत
पाई लैगे ॥ 50 ॥

फी जिसलै असें उंदे शा अजाब टलाई दित्ता
तां ओ झट्ट गै प्रतिज्ञा भंग करना लगी पे
॥ 51 ॥

وَسَلِّ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا
أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا
يُعْبَدُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَصْحَكُونَ ۝

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ
أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ۝

وَقَالُوا يَا لَيْتَةَ الشَّجَرِ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا
عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْذُونَ ۝

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ
يَسْتَكْبِرُونَ ۝

1. इस दा मतलब एह ऐ जे जेहकी तलीम पैहले रसूलें गी दित्ती गेदी ही ओहदे बारे मुन्करें गी सुआल करो जे थुआड़े कश ओह तलीमां मजूद न? क्या उंदे च इक शा ज्यादा खुदाएं दा जिकर हैं? जेकर नेई तां तुस अपने रसूलें खलाफ तलीम की फलाऽ करदे ओ?

ते फिरऔन नै अपनी कौम च एह अलान कीता-जे हे मेरी कौम! क्या मिस दी वूमत मेरे कब्जे च नेई? ते एह देआ (दिखो) मेरे-अधीन बगा करदे न, क्या तुस दिखदे नेई? ॥ 52 ॥

क्या अ'ऊं उस शख्स कनै, जो तुच्छ ऐ तफसील कनै गल्ल बी नेई करी सकदा, अच्छा आं (जां ओह अच्छा ऐ?) ॥ 53 ॥

(ते जेकर ओह अच्छा ऐ) तां उस पर सुने दे कंगन की नेई उतरे, जां ओहदे कनै फरिश्ते की नेई आए जेहके ओहदे आसै-पासै (ओहदी प्रहाजत आसै) ज'मा होन? ॥ 54 ॥

ते इस चाल्ली उसनै अपनी कौम गी बक्हाई दिता ते उनें ओहदी गल्ल मन्नी लैती, ओह लोक अल्लाह दी प्रतिज्ञा गी भंग करने आहले हे ॥ 55 ॥

फी जिसलै उनें असेंगी गुस्सा चढ़ाया तां असें उंदे कनै बदला लैता ते उनें सारे गी गरक करी दिता ॥ 56 ॥

ते असें उनें गी (इक होई-बीती दी) कहानी बनाई दिता। एहदे अलावा बा'द च औने आहलें आसै इक इबरत/सबक दा जरीया (बी) बनाई दिता ॥ 57 ॥ (रुकू 5/11)

ते जिसलै बी मर्यम दे पुतरे गी मसाल दे तौर पर पेश कीता जंदा ऐ तां तेरी कौम उस (गल्ला) पर शोर' पान लगी पौंदी ऐ ॥ 58 ॥

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مَلَكٌ مُّصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مِثْلُي وَلَا يُكَادُ يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ ۚ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٤﴾

فَاسْتَعْثَفَ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَسِيقِينَ ﴿٥٥﴾

فَلَمَّا أَسْقَنَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضَرَبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٨﴾

1. जिसलै ओह मर्यम दे पुतर दे दबारा औने बारै कुरआन च पढ़दे न तां भी शोर पाई दिंदे न जे क्या ओह साढ़े उपास्ये सा अच्छा ऐ जे साढ़े उपास्ये गी ते जहन्नम च सुरटेआ जंदा ऐ ते उसी संसार आसै बापस आहनेआ जंदा ऐ? हालांके दोनो घटनें च जमीन-असमान दा फर्क ऐ। मसीह आपुं अपने आपै गी मनुख मनदा ऐ ते ओह इक सदाचारी व्यक्ति हा उसदा मकाबला मुश्किले जां उंदे सरदार कनै नेई होई सकदा।

ते एह् बी गलान लगी पौंदी ऐ जे क्या साढ़े उपास्य¹ चंगे न जां ओह् (यानी ईसा) चंगा ऐ? ओह् तैरे सामने एह् गल्ल सिर्फ़ झगड़ा करने दे मकसद कनै करदे न, असल गल्ल एह् ऐ जे इस कौम च सचाई दे खलाफ़ बैहसां करने दी आदत ऐ ॥ 59 ॥

ओह् (यानी ईसा) ते सिर्फ़ इक बंदा हा जेहदे पर असें ईनाम कीता हा ते उसी बनी इस्माईल आस्तै बतौर इब्रत बनाया हा ॥ 60 ॥

ते जेकर अस चाहदे² तां तुंदे बिच्चा बी किश लोकें गी फरिश्ते बनाई दिंदे जो धरती च थुआड़ी ज'गा अबाद होंदे ॥ 61 ॥

ते ओह् (यानी कुरआन) आखरी घड़ी दा इलम³ बख़्शादा ऐ इस आस्तै तुस उस घड़ी दे बाँरे शक्क नेई करो ते (हे लोको!) तुस मेरा अनुसरण करो, इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 62 ॥

सचाई शा दूर होई जाने आहला शख्स तुसें गी सिद्धे रस्ते थमां नेई रोके, ओह् थुआड़ा जाहय-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 63 ॥

ते जिसलै ईसा⁴ (अपने दूए प्रादुर्भाव/अवतार मौके) नशान कनै लेइयै औग, तां ओह्

وَقَالُوا ۖإِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۖ مَا صَرَبُوهُ
لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۖ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي
الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦١﴾

وَأَنَّهُ لَعَلُّمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا
وَاتَّبِعُون ۚ هَذَٰ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ

1 'साढ़े उपास्य' दा मतलब ओह् महान विभूतियां न जिनेंगी ओह् अल्लाह थमां बद्ध महानता दिंदे न, भामें ओह् उंदे सामने नतमस्तक नेई होंदे होन।

2 हज़रत मसीह पर फ़रिश्ते उतरे की जे ओह् अध्यात्मक रूपै च फ़रिश्ता बनी गेआ हा। जेकर हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दे जां थुआड़े बा'द आहले लोक बी मसीह दा सरूप बनी जंदे तां उंदे पर बी फरिश्ते उतरन लगी पौंदे। एहदे च इहानगी आहली कोई गल्ल नेई। मजूदा युग च मुसलमान सिर्फ़ हठ कनै ऐसा होई सकने दा इन्कार करा करदे न।

3 अंतम घड़ी यानी क्यामत दा ज्ञान प्रदान करने दा एह् अर्थ ऐ जे संसार च जेहकियां बड़िडियां तबाहियां होने आहलियां न उंदा जिकर पवित्र कुरआन च हैं। मुसलमानें दे शुरुआती ते अंतम पतन दा बी ते ईसाइयें दे शुरुआती ते अंतम सर्वनाश दा बी। इसै चाल्ली दूई महान जातियें दी तबाही दा बी जिकर ऐ।

4 इस ज'गा पर हज़रत ईसा दे दूई बार औने दा वर्णन ऐ, की जे इस आयत शा पैहलें आहली आयत च बी इसै दा ब्यौरा ऐ।

आखग जे अ'कं थुआड़ै कश हिकमत सरबन्धी गल्लां लेइयै आया आं ते इस आस्तै आए दा आं जे तुसेंगी ओह गल्लां समझाई देआं जिंदे बारै तुस मत-भेद रखदे हे। इस आस्तै अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मेरी अधीनता कबूल करो ॥ 64 ॥

अल्लाह गै मेरा बी ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। इस आस्तै उस दी अबादत करो। इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 65 ॥

इस आस्तै एह सुनियै उसदे मखालफ गरोह आपस च केई चाल्ली दियां गल्लां करन लगी पे इस आस्तै जिनें लोकें जुलम कीता उंदे आस्तै दुखदाई समे दे अजाब राहें उंदी तबाही निश्चत ऐ ॥ 66 ॥

ओह सिर्फ क्यामत दा इंतजार करा करदे न जेहदे आस्तै अचानक औना निश्चत ऐ, पर ओह इसी समझदे नेई ॥ 67 ॥

मते-सारे दोस्त उस ध्याड़ै आपस च इक-दूए दे दुश्मन होंगन सिवाए संयमियें दे ॥ 68 ॥
(रुकू 6/12)

(जे उनेंगी खुदा आखग) हे मेरे बंदो! अज्ज तुसें गी कुसै किसमै दा खौफ नेई ते नां गै कुसै पिछली गलती दे शोक च तुस ग्रसे जाई सकदे ओ ॥ 69 ॥

(एह इनाम पाने आहले ओह लोक होंगन) जेहके साढ़ी आयतें पर ईमान ल्याए हे ते जिनें फरमांबरदारें आहली जिंदगी बसर कीती ही ॥ 70 ॥

(अल्लाह उनेंगी आखग) तुस बी ते थुआड़े साथी बी खुशियां मनांदे होई जन्नत च दाखल होई जाओ ॥ 71 ॥

جُئْتُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلَا بَيْنَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝١١

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝١٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْيَوْمِ ۝١٦

هَلْ يُظْهَرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝١٧

أَلَا خَلَاءٌ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ۝١٨

يُعْبَادُونَ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ۝١٩

الَّذِينَ آمَنُوا بِالْآيَاتِ وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ۝٢٠

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآزْوَاجُكُمْ تَحْبَرُونَ ۝٢١

उंदे कश सुन्ये दे थाल ते कटोरे बार-बार
ल्यांदे जांगन ते उस (जन्नत) च जे किश
दिल चाहंग ते अक्खीं पसंद करंगन, मजद
होग ते (गलाया जाग जे) तुस एहदे च म्हेशां
बास करगे ओ ॥ 72 ॥

ते एह ओह जन्नत होग जिसदा बारस तुसैं गी
थुआड़े कर्म दे कारण बनाया जाग ॥ 73 ॥

थुआड़े आसतै ओहदे च मते-हारे फल मजद
होंगन जिंदे बिच्चा तुस जरूरत मताबक खागे
ओ ॥ 74 ॥

मुलजम सच्चें गै नरकै दे अजाब च मुदतें तगर
पेदे रौहगन ॥ 75 ॥

उंदे अजाब च वकफ़ा नेई पाया जाग ते ओह
इस च नराश/मयूस होई जांगन ॥ 76 ॥

ते असें उंदे पर जुलम नेई कीता पर ओह
आपूं अपने आपै पर जुलम करा करदे हे
॥ 77 ॥

ते ओह पुकारगन जे हे मालक (यानी दोजख
दे अधिकारी) तरे रब्ब गी चाही दा ऐ जे
असेंगी मौत देई देऐ। ओह आखग-तुस चिरे
तगर इत्थें रौहगे ओ ॥ 78 ॥

(अल्लाह आखदा ऐ जे) अस थुआड़े कश
सच्च लेइयै आए हे, पर तुंदे बिच्चा मते-हारे
सचाई कन्नै नफरत करदे हे ॥ 79 ॥

क्या उनें लोकें¹ (हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा
स.अ.व. पर) हमला करने दा कोई फैसला

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ
وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَآسَتُهُمْ إِلَهُ الْأَنْفُسِ
وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ ۝

لَا يُقَاتِرُهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبِلِسُونَ ۝

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ
الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادُوا لِمَالِكٍ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ
إِنَّكُمْ مُكْذِبُونَ ۝

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ
لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ۝

أَمْ أَمْرًا مَوًّا أَمْ أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ۝

1. एह किन्ना बड़्डा नशान ऐ जे एह सूर: मक्की ऐ। एहदे च इक ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे मक्का दे मुन्कर लोक हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे खिलाफ़ इक बड़ा बड़्डा खड्गेंतर रचगन ते दूआ एह जे ओह ओहदे च नकाम रौहगन ते अस उंदा सर्वनाश करी देगे। एह दमैं भविष्यवाणियां पूरियां होई गेइयां। कुरआन दे बरोधियें गी एहदे च इन्कार करने दा हून कोई स्थान नेई।

करी लैता ऐ (जेकर ऐसा है) तां असें बी उंदी तबाही दा फैसला करी लैता ऐ ॥ 80 ॥

क्या ओह इस भलेखे च न जे अस उंदी गुप्त गल्लां ते गुप्त मशवरे नेई सुनदे। एह गल्ल नेई बल्के साढ़े रसूल^१ उंदे कनै बेहियै लिखा करदे न ॥ 81 ॥

तू आखी दे जेकर रहमान (खुदा) दा कोई पुत्त^२ होंदा तां सारें शा पैहलें अ'ऊं ओहदी अबादत करदा ॥ 82 ॥

गासैं ते धरती दा रब्ब ते अर्श दा रब्ब (शिकं दे सारे अवगुणें शा) पाक ऐ जो मुश्रिक ब्यान करदे न ॥ 83 ॥

इस आस्तै (हे पैगंबर!) तू उनेंगी छोड़ी दे जे ओह चिक्कड़ उछालदे रौहन ते उस बेलै तगर खेहदे रौहन जे ओह अपने उस अजाब दे बेले गी आई लैन देन जिसदा उंदे कनै बा'यदा कीता गोदा हा ॥ 84 ॥

ते ओह (खुदा) गै गासैं ते धरती दा इक मात्तर उपास्य ऐ ते ओह बड़ी हिकमतें आह्ला (ते) बौहत् जानने आह्ला ऐ ॥ 85 ॥

ते बड़ियां बरकतां बख्शने आहली ओह हस्ती ऐ जो गासैं ते धरती ते जे किश इंदे मझाटै ऐ, उनें सारें दी बादशाहत दी मालक ऐ ते

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ^١ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ^٢

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَكَدَّ^٣ فَآنَا أَوَّلُ الْعٰبِدِينَ^٤

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ^٥

فَذَرَهُمْ يَخْوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ^٦

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ^٧ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ^٨

وَتَبَرَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ

1. किश विद्वानें एहदा मतलब फरिश्ते समझेआ ऐ, पर सूर: नूर रुकू 3 आयत 25 थमां पता लगदा ऐ जे सिर्फ फरिश्ते गै नेई, मनुक्खें दा अपना शरीर बी हर इक कर्म आस्तै इक नशान रखदा ऐ ते ओह नशान क्यामत आहलै ध्याई उंदे पापें गी जाहर करी देग। इस आस्तै इत्थें रसूल दा मतलब मनुक्खें दे अपने अंग बी होई सकदे न। वर्तमान युग च डाक्टरें दी खोज शा बी पता लगदा ऐ जे मनुक्खें दे बीरज दा हर इक कटाणु अपने पुरखें दे किश आचरण चि'न्न अपने अंदर रखदा ऐ। जिसलै कदें ओह चि'न्न अपनी सत्ता बनाई लैदा ऐ तां फी ओहदे शा पैदा होने आहली संतान उससे आचरण गी प्रकट करदी ऐ। आखो जे इक आदमी दे नांs सिर्फ कर्म गै सुरक्षत रौहदे न बल्के केई पीढ़ियें तगर दे संस्कार सुरक्षत रौहदे न ते बीरज राहें ओह चि'न्न संतान च अर्गें-अर्गें चलदे रौहदे न।
2. अ'ऊं अल्लाह कनै प्यार करने आह्ला आं ते उसदा आज्ञाकारी आं, पर पुत्तर होने बारें नां ते कोई युक्ति उसदी समर्थक ऐ ते नां कोई गासी प्रमाण गै। इस आस्तै अ'ऊं पुत्तर दे बिचार दा हर चाल्ली खंडन करना।

क्यामत दा पता सिर्फ उस्सी गै ऐ ते उस्सै
कश तुसैंगी परताया जाग ॥ 86 ॥

السَّاعَةِ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٦﴾

ते जिनैंगी एह लोक खुदा दे सिवा पुकारदे न
ओह सफारश करने दे अधिकारी नेई, पर
सफारश दा हक्क सिर्फ ऊऐ रखदा ऐ जेहका
सच्च दी गुआही^१ देऐ ते ओह (मुन्कर उस
सचाई गी) भलेआं समझी सकदे न ॥ 87 ॥

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छे जे उनैंगी कुस नै पैदा
कीते दा ऐ? तां ओह जरूर आखगन, अल्लाह
नै-फी ओह कुस पासै भलकेरियै लेते जा
करदे न ॥ 88 ॥

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ
فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٨﴾

ते असेंगी इस (रसूल) दे इस कौल दी सधंद।
जिसलै उसनै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! एह
कौम तां नेही ऐ जे कुसै सचाई पर ईमान नेई
आहनदी ॥ 89 ॥

وَقِيلَ لَهُ يَرْبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

इस आस्तै (असें उसी जवाब दित्ता हा जे)
उनैंगी दरगुजर कर ते सिर्फ इन्नी दुआऽ
करी देआ कर जे तुंदे पर खुदा दी सलामती
नाजल होऐ, ते उसदा एह नतीजा निकलग
जे ओह (सचाई गी) जानन लगी पौंगन
॥ 90 ॥ (रुकू 7/13)

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۖ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

ooo

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व.। इस आयत ने दस्सी दित्ता ऐ जे सफारश सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी सुनी जाग, की जे थुआड़े बैरियें बी थुआड़ा नाऽ सच्चा ते अमीन रखेआ हा ते बनी इस्राईल दे किश नबियें बी तुसैंगी सच्चा आखियै बुलाए दा ऐ। (दिक्खो यसायह 9:6)

سُورَةُ الذُّخَانِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-दुखान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सदठ आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(एह) हमीद ते मजीद (खुदा) पासेआ उतारी
गेदी सूर: ऐ) ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ①

अस (इस सचाई दे सबूत आस्तै इसी
खोहलियै) ब्यान करने आहली कताब दी
कसम खन्ने आं (यानी इसगी शहादत दे तौरै
पर पेश करने आं) ॥ 3 ॥

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

असैं इस (कताब) गी इक बरकत आहली
रातीं नाज़ल कीते दा ऐ की जे अस गुमराह
लोकैं गी सदा थमां सोहगे करदे आए आं
॥ 4 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي نَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ①

उस रातीं¹ हर हिक्मत आहली गल्ल ब्यान²
कीती जंदी ऐ ॥ 5 ॥

فِيهَا يُفَرِّقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ①

1. ओह रात जेहदे च नबी दा प्रादुर्भाव/अवतार होंदा ऐ ते ओह नबी अपनी शिक्षा संसार आहलैं गी सुनांदा ऐ। ओह रात बड़ी पवित्र ते बरकत आहली होंदी ऐ। उस बेलैं सारे संसार च बड़ा गंद नजरी आँदा ऐ की जे असल च उस बेलैं खुदा दी मन्सा सच्चा ज्ञान भेजने दी होंदी ऐ ते इस करी ओह सधारण जनेही लब्धने आहली रात सारें शा चंगी रात होंदी ऐ ते एह कोई नमीं गल्ल नेई बल्के हज़रत आदम दे समे शा एह परंपरा चलदी आवा करदी ऐ ते कुरआन मजीद दी एह आयत सिद्ध करदी ऐ जे क्यामत तक चलदी रौहग।
2. आयत दे इस भाग च स्पष्ट करी दिता गेआ ऐ जे एह रात ऐसी ऐ जिस च नबी संसार गी ईश्वरीय ज्ञान प्रदान करदे न ते ओह ज्ञान तत्पूर्ण होंदा ऐ।

ओह हर इक गल्ल' जिस दा असें अपने कशा हुकम दिते दा ऐ अस ऐसे मौकें पर सदा गै रसूल भेजदे होन्ने आं ॥ 6 ॥

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۝

एह तैरे रब्ब पासेआ 'रैहमत' दे तौरा पर होंदा ऐ। ओह बौहत् प्रार्थना सुनने आह्ला (ते) दिलें दे हालात जानने आह्ला ऐ ॥ 7 ॥

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

(यानी) उस रब्ब पासेआ जो गासैं ते धरती ते जे किश उंदे बश्कार ऐ उंदा रब्ब ऐ बा शर्त एह ऐ जे थुआड़ी नीत यकीन करने दी होऐ ॥ 8 ॥

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝
إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۝

उसदे सिवा कोई उपास्य नेई, ओह जोंदा बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ओह थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े पिछले बब्ब-दादें (पुरखें) दा बी रब्ब हा ॥ 9 ॥

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ
وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ۝

पर ओह भरमै च पेदे न (ते) खेठा करदे न ॥ 10 ॥

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۝

इस आस्तै तू उस दिनै दा इंतजार कर जिस दिन गासै पर धूं गै धूं प्रकट होग ॥ 11 ॥

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ
مُّبِينٍ ۝

जेहका सारे लोकें पर छाई जाग, एह दर्दनाक अज्ञाब होग ॥ 12 ॥

يَغْشَى النَّاسَ ۚ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

(लोक उसी दिक्खियै गलान लगी पौंगन) हे साढ़े रब्ब! साढ़े शा एह अज्ञाब टलाई दे, अस ईमान लेई औन्ने आं ॥ 13 ॥

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

1. इस च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे एह शिक्षा असल च साढ़ी गै तरफा होंदी ऐ ते अस गै उसी उतारने आहले होन्ने आं भामें लोक एहदा किन्ना गै इन्कार करन।
2. इस शिक्षा दा उतारना मानव समाज दे कुसै हक्क दे कारण नेई होंदा बल्के सिर्फ अल्लाह दी किरपा कन्नै गै होंदा ऐ। ओह अपने भगतें दिवें प्रार्थनाएं गी सुनदा ऐ जो समे दी बगाड़ें करी कीतियां जंदिंयां न ते ओह उस तबाही दी नीह दिखदा ऐ जेहकी लोक अपने बुरे कर्म कन्नै रक्खा करदे होंदे न।
3. आयत दे शब्द दसदे न जे इत्थें परमाणु बंब ते हाइड्रोजन बंबें दा वर्णन ऐ जिंदे प्रयोग कन्नै सारे वायु मंडल च धूं गै धूं होई जंदा ऐ। इस बेलें वैज्ञानक इनें बंबें गी क्यामत दा लक्खन बी दस्सा करदे न।

उस रोज ईमान आह्मने दी तफीक उनेंगी
कुत्थूं मिलग हालांके उंदे कश सचाई गी
तफसीलन ब्यान करने आह्ला इक रसूल आई
चुके दा ऐ (जिसी उनें नेई मन्नेआ) ॥ 14 ॥

ते ओहदे शा पिट्ठ फेरियै उठी गे ते गलान
लगे, एह कुसै दा सखाए-पढ़ाए दा पागल ऐ
॥ 15 ॥

अस अजाब गी थोड़े चिरै आस्तै हटाई देगे पर
तुस फी ऊऐ (करतूतां) करन लगी पौगे ओ
॥ 16 ॥

जिस दिन अस पूरी चाल्ली निगार पकड़ च
तुसें गी लेई औगे (तुसेंगी पता लग्गी जाग
जे) अस बदला लैने दी समर्थ रक्खने आं
॥ 17 ॥

ते असें उंदे शा पैहलें फ़िरऔन दी कौम दी
अजमैश बी कीती ही ते उंदे कश इक आदरजोग
रसूल आया हा ॥ 18 ॥

(ते उस रसूल नै उनेंगी गलाया हा जे) खुदा
दे बंदें गी मेरै हवालै करी देओ, अ'ऊं थुआड़ै
कश इक मानदार रसूल बनाइयै भेजेआ गेआ
आं ॥ 19 ॥

ते इस हुकम कनै भेजेआ गेदा आं जे खुदा
दे मामले च ज्यादाती शा कम्म नेई लैओ (ते
मेरी आंहदी दी दलीलें पर गौर करो) अ'ऊं
थुआड़ै कश सच्चें गै इक सच्ची-सुच्ची दलील
आह्मने आह्ला आं ॥ 20 ॥

ते अ'ऊं अपने रब्ब ते थुआड़े रब्ब शा पनाह
मंगना जे तुस कुदै जल्दबाजी/काहली च मेरे
पर पथरैढ़ नेई करी देओ ॥ 21 ॥

أَلَيْ لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ
رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ۝

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ
عَائِدُونَ ۝

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبُطْشَةَ الْكُبْرَى ۝
إِنَّا مُنْقِمُونَ ۝

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ
وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ۝

أَن أَدِّوْا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ
رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

وَأَن لَّا تَعْلَوْا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ
بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ۝

وَإِنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن
تَرْجِعُونِ ۝

ते जेकर तुस मेरे पर ईमान नेई आहनेदे, तां
(कम-स-कम एह त करो जे) मिगी भलेआं
इक्कला छोड़ी देओ ॥ 22 ॥

وَأَنْتُمْ تَوْمُنُوا لِي فَاعْتَرِلُونِ ۝

इस पर मूसा नै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते
गलाया जे एह कौम ते मुलजम ऐ (मेरे पर
ईमान आहनेने आहली नेई लगदी) ॥ 23 ॥

فَدَعَا رَبَّهُ أَتِ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ
مُّجْرِمُونَ ۝

उसलै (खुदा नै) गलाया, तूं मेरे बंदें गी
रातो-रात (इस मुलखै चा) कडिढयै लेई जा
ते एह ख्याल रक्ख जे फिरऔन दी कौम
थुआड़ा पीछा करग ॥ 24 ॥

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ۝

ते समुंदरै गी टिब्बें परा लंघदे होई पिच्छें
छोड़ी जा (यानी टिब्बें परा चलदे-चलदे
समुंदरै चा लंघी जा) ओह (यानी फिरऔन
दा) लश्कर ते गरक होइयै गै रौहग ॥ 25 ॥

وَاشْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ
مُّعَرَّقُونَ ۝

उनें (यानी फिरऔन दी कौम नै) अपने पिच्छें
बड़े-सारे बाग ॥ 26 ॥

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جُلُتٍ وَعِیُونٍ ۝

ते चश्मे ते खेतियां ते बड़े सुखदेऊ थाहर
॥ 27 ॥

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

ते ऐसी रौहने आहलियां ज गं (नबास स्थान)
छोड़ियां जिंदे च ओह बड़े खुशी-खुशी रौहदे
होंदे हे ॥ 28 ॥

وَنِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ۝

इससै चाल्ली होआ, ते असें उनें सारी चीजें
दा बारस इक दूई कौम गी बनाई दिता ॥ 29 ॥

كَذَلِكَ ۝ وَأَوْرَثُهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝

1. यानी टिब्बें परा चलदे-चलदे जित्थुआं जे पानी पिच्छें हटी चुके दा होऐ, समुंदर पार करी जाओ।
2. एहदे कनै सरबंथत बनी इस्राईल न, जिनेंगी किश समे परैत बड़ा सत्कार ते गौरव मिलेआ ते उनें मिस्र गी
इक बार घेरें थल्लै रोंदी दिता हा।
फिरऔन ते उसदी कौम दी संतान बी एहदे कनै सरबंथत ऐ। हालांकि उनें फिरऔन आंगर गौरव ते नेई हासल
कीता, पर ओह फी बी इक हद तगर मिस्र पर क्यूमत करदे रेह।

इस आस्तै गास ते धरत उंदे पर नेई रोए'
(पछताए) ते उनेंगी ढिल्ल नेई दित्ती गई
॥ 30 ॥ (स्कू 1/14)

ते असें बनी इस्राईल गी फिरऔन पासेआ
मिलने आहले अपमानजनक अजाब शा मुक्ति
दित्ती ही ॥ 31 ॥

ते ओह (यानी फिरऔन) बड़ा घमंडी हा ते
हद शा बधी चुके दा हा ॥ 32 ॥

ते असें बनी इस्राईल गी अपने समे दी सारी
कौमें पर उंदे हालात दी ब'जा करी प्रधानता
दित्ती ही ॥ 33 ॥

ते असें उंदे कश ऐसे नशानें चा इक नशान भेजेआ
हा जेहदे च उंदी बड़ी अजमैश ही ॥ 34 ॥

एह लोक (यानी मक्का बासी) आखदे न
॥ 35 ॥

असेंगी सिर्फ पैहली मौत कनै बास्ता पौग ते
असेंगी फी जीदा करियै नेई खडेरेआ जाग
॥ 36 ॥

इस आस्तै जेकर तुस सच्चे ओ तां साढ़े बब्ब-
दादें गी दबारा इस दुनियां च आहिनियै दस्सी
देओ ॥ 37 ॥

क्या ओह अच्छे न जां तुब्बा दी जाति दे
लोक, ते ओह लोक जेहके तुब्बा शा पैहलें
हे (दुनियाबी ताकत च उंदे शा सक्खर/चढ़दे
हे) असें उनें सारें गी हलाक करी दिता, ओह
लोक सच्चें गै मुजरम हे ॥ 38 ॥

ते गासैं ते धरती गी ते जे किश उंदे बश्कार
ऐ असें खेढदे होई पैदा नेई कीता ॥ 39 ॥

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ۝

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۝

مَنْ فِرْعَوْنَ ۖ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا
مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ۝

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ۝

وَاتَيْنَاهُمْ مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ۝

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ ۝

فَأْتُوا بِآيَاتِنَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

أَهُمْ خَيْرٌ أَمِ قَوْمُ تُبَّعٍ ۚ وَالَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا الْبَعِثِينَ ۝

1. यानी नां ते गासी लोकें गी अफसोस होआ ते नां धरत बासियें गी।

असें उनेंगी सदा-सदा लेई कायम रहैहने आहले
मकसद कनै पैदा कीता हा पर उंदे चा मते-
हारे नेई जानदे ॥ 40 ॥

फैसले दा दिन उंदा सारें दा निश्चत समां ऐ
॥ 41 ॥

जिस दिन कोई दोस्त कुसै दूए दोस्त दी
जरूरत पूरी नेई करी सकग ते नां उंदे चा कुसै
दी मदद कीती जाग ॥ 42 ॥

सिर्फ (उस्सै दी मदद कीती जाग) जेहदे
पर अल्लाह रहम करग। ओह गालिब
(ते) बे-हद कर्म करने आहला ऐ ॥ 43 ॥
(रुकू 2/15)

यकीनन थोहरी¹ दा बूहटा ॥ 44 ॥

गुनाहगार दा खाना ऐ ॥ 45 ॥

पाकू आंगर बदमजा जेहका घाले दे/पिरघाले
दे त्रामे आंगर डिड्डें च उब्बलग ॥ 46 ॥

जिस चाल्ली गर्म पानी उब्बलदा ऐ ॥ 47 ॥

ते अस फरिश्तें गी गलागे इस गुनाहगार गी
पकड़ी लैओ। ते जहन्नम दे बश्कार तगर इसी
घसीटदे-घसीटदे लेई जाओ ॥ 48 ॥

फी एहदे सिरै पर मता-हारा गर्म पानी सुदटी
देओ जेहदे नै इसी सख्त गर्मी दा अजाब
पुज्जग ॥ 49 ॥

(ते अस उस शख्स गी आखगे) तू एह
अजाब चकख तू (अपने ख्याल च) गालिब²
(ते) इज्जत आहला हा ॥ 50 ॥

مَا خَلَقَهُمْ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا
هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

إِنَّ سَجَرَتِ الرَّقُومِ ﴿٤٤﴾

طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٥﴾

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٦﴾

كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ ﴿٤٧﴾

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ ﴿٤٩﴾

دُقْ! إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٠﴾

1. 'थोहर' शब्द कुरआन च भिन्नत चीजें आस्तै बरतौदा ऐ। (दिकखो मुफरदात सफा 212)

2. एह व्यंगात्मक कथन ऐ ते मतलब एह ऐ जे तू अपने आपै गी ऐसा गै समझदा हा।

(फी आखगे) इयै ते है, जेहदे बारे च तुस शक्क करदे होंदे हे ॥ 51 ॥

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥١﴾

संयमी सच्चें गै इक अमन आहली ज'गा रौंहगन ॥ 52 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥٢﴾

यानी जन्नतें ते चश्में च ॥ 53 ॥

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٣﴾

ओह् मुट्टे ते बरीक रेशमी कप्पड़े लाइन। ते इक-दूए दे सामनै बैठे दे होंगन ॥ 54 ॥

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقِيلِينَ ﴿٥٤﴾

(ऐसा गै होग) ते अस उनेंगी साथी दे रूपै च बड़िडयें बड़िडयें स्याह् अक्खीं आहलियां जनानियां देगे ॥ 55 ॥

كَذَلِكَ وَرَوَّجْتُهُمْ بِخُورٍ عَيْنٍ ﴿٥٥﴾

ओह् उनें जन्नतें च हर चाल्ली दे मेवे मंगोआंगन ते अमन कनै (जिंदगी) बसर करडन ॥ 56 ॥

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٦﴾

उनेंगी उंदे (जन्नतें) च कोई मौत नेई औंग, सिवाए पैहली मौती दे (जेहकी आखरत दी जिंदगी शा पैहलें आई चुकी दी ऐ) ते अल्लाह उनेंगी दोस्त/नरकै दे अजाब शा बचाग ॥ 57 ॥

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۖ وَوَقَّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

एह बी तेरे रब्ब पासेआ किरपा दे रूपै च होग (नां के हक्क दे तौरै पर) ते एह् इक बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 58 ॥

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

इस आस्तै सुनी लै जे असें इस कुरआन गी तेरी जबान च असान करियै उतारेआ ऐ तां जे एह् लोक (अरब आहले) एह्दे शा नसीहत हासल करी सकन ॥ 59 ॥

فَإِذَا مَا يَرْثُهِ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

इस आस्तै तूं बी अन्जाम दा इंतजार कर, ओह् बी इंतजार करडन ॥ 60 ॥ (रुकू 3/16)

عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٦٠﴾

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ الْجَاسِيَّةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَمَانٍ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ وَكُوعَاتٍ

सूर: अल्-जासिय:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां ठत्ती आयतां ते चार रुकू न।

अ'ऊँ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद (ते) मजीद (खुदा इस सूर: गी उतारने
आह्ला ऐ) ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

गालिब ते हिक्मत आहले अल्लाह पासेआ
इस कताब गी उतारेआ गेदा ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ③

गासैं ते धरती च मोमिनैं आस्तै बड़े नशान न
॥ 4 ॥

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ④

ते इससै चाल्ली थुआड़े पैदा करने च ते उस
च जे जो ओह् (अल्लाह) जीवधारियें बिच्चा
(धरती पर) फलांदा ऐ, यकीन करने आहली
कौम आस्तै नशान न ॥ 5 ॥

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبْتِثُّ مِنْ دَآئِبٍ آيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ⑤

ते रातीं ते दिनै दे अगों-पिच्छें औनै-जाने च
बी ते जो अल्लाह नै रिशक दा अधार (यानी
पानी) बदलै चा उतारे दा ऐ, फी ओह्दे नै
धरती गी ओह्दी मौती/सुककने बा'द जौंदा/
हरा-भरा कीते दा ऐ (ओह्दे च बी) ते हवाएं
गी इद्धर-उद्धर चलाने च बी समझदार कौम
आस्तै बड़े नशान न ॥ 6 ॥

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِّزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ⑥

एह सब अल्लाह दे नशान न जिनेंगी अस तेरे सामने पूरी सचाई कनै ब्यान करने आं। फी (दस्सो हां) अल्लाह ते उसदे नशानें दे बा'द कुस चीजा पर ईमान ल्योगे? ॥ 7 ॥

हर झूठे ते गुनाहगार आस्तै अजाब निश्चत ऐ ॥ 8 ॥

जेहका उनें आयतें गी, जेहकियां ओहदे सामने पढ़ियां जंदितां न, सुनदा ऐ, पर फी घमंड कनै अपनी हर गल्ला पर जिद्द करदा/अड़े दा रौहदा ऐ आखो जे उसनै खुदा दियां आयतां सुनियां गै नेई, इस आस्तै ऐसे लोकें गी दर्दनाक अजाब दी खबर दे ॥ 9 ॥

ते जिसलै ओह शख्स साढ़ी आयतें बिच्चा कुसै दी खबर सुनदा ऐ तां ओहदा मजाक डुआन लगी पौंदा ऐ। ऐसे लोकें गी अपमानजनक अजाब मिलग ॥ 10 ॥

उंदे अगें नरक ऐ, ते उंदे कर्म उनेंगी किश बी फायदा नेई पुजाडन ते नां गै ओह उपास्य (फायदा पुजाई सकडन) जिनेंगी उनें अल्लाह दे सिवा अपनाई रक्खे दा ऐ, ते उनेंगी बौहत बड़डा अजाब पुज्जग ॥ 11 ॥

एह (सच्ची) हदायत ऐ ते जिनें अपने रब्ब दियें आयतें दा इन्कार कीते दा ऐ उनेंगी बुतें दी पूजा कारण दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 12 ॥ (रुकू 1/17)

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै समुंदर गी थुआड़ी खिदमत च लाए दा ऐ तां जे ओहदे हुकम कनै ओहदे च किशियां चलन ते तां जे तुस (उंदे राहें) उसदी किरपा गी दूंडो ते तां जे तुस शुकर करो ॥ 13 ॥

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ قَبَائِلَ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

وَيَنْ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٌ ﴿٨﴾

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٩﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنَ الْبَيِّنَاتِ أَخَذَهَا مَرْوًا ۖ وَأَوَّلَكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٠﴾

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

هَذَا هَدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزٍ أَلِيمٍ ﴿١٢﴾

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَاسْتَبَعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

ते जे किश गासैं च ऐ, ते धरती च ऐ, सारे दा सारा उसनै थुआड़ी सेवा च लाए दा ऐ एहदे च सूझ-बूझ रक्खने आहली कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 14 ॥

तू मोमिनैं गी आखी दे जे जेहके लोक अल्लाह दी स'जा थमां नई डरदे, उनेंगी माफ करी देन, उसदा नतीजा एह होग जे खुदा (आपुं) ऐसी कौम गी उंदे कर्म दा फल देग ॥ 15 ॥

जेहका कोई ईमान दे मताबक कर्म करदा ऐ उसदा फायदा उसदे अपने-आपै गी गै पुजदा ऐ ते जेहका कोई भैड़े कर्म करदा ऐ उंदा नुकसान (बी) उस दी जानू गी गै पुजदा ऐ फी तुस अपने रब्ब कश परताइयै लेते जागे ओ ॥ 16 ॥

ते असें बनी इस्राईल गी कताब, कहमत ते नुबुव्वत बखशी ही ते पाक पदार्थे बिच्चा रिशक प्रदान कीता हा ते अपने समे दे लोकें पर उनेंगी प्रधानता बखशी ही ॥ 17 ॥

ते असें उनेंगी खु'ल्ली-डु'ल्ली शरीअत बखशी ही, ते बनी इस्राईल नै उससे बेलै ओहदे बारै इखलाफ कीता जिसलै जे उंदे कश कामल इलम (कुर'आन) आई गेआ (एह इखलाफ) उंदी आपसी सरकशी (ना-समझी) दी ब'जा करी हा; तेरा रब्ब उंदे बशकार क्यामत आहले ध्याड़ै उंदी इखलाफ आहली गल्लें बारै फैसला करग ॥ 18 ॥

ते असें तुगी शरीअत दे इक रस्ते' पर नियुक्त कीते दा ऐ इस आस्तै तू उसदे पिच्छें चल ते

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِمَّا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَخْرِجَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الظَّالِمَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا ۚ بَيْنَهُمْ أَنَّا رَبُّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ

1. शरीअत दी बक्ख-बक्ख विधियां न जियां तौरत बदला लैने पर जोर दिंदी ऐ ते इजील माफ करने ते नरमी बरतने पर जोर दिंदी ऐ। पर इस्लाम इनें दौनों दे बिच-बिच सुधाम दा रस्ता अपनांदा ऐ ते सखी बेलै सखी ते नरमी बेलै नरमी दी तलीम दिंदा ऐ इस आस्तै इसदी तलीम हज्जरत मसीह ते हज्जरत मूसा दी तलीम शा बक्ख ऐ।

उन्हें लोकें दी खाहशें दा अनुसरण नेई कर जेहके इलाम नेई रखदे ॥ 19 ॥

ओह् अल्लाह दे मकाबले च तुगी फायदा नेई पुजाई सकदे। ते जालम आपस च इक-दूए गी पनाह देने आहले न ते अल्लाह संयमियें गी शरण देने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

एह (शिक्षा) लोकें आस्तै बुद्धिसंगत प्रमाण न ते यकीन^१ करने आहली कौम आस्तै हदायत ते रहमत दा मूजब न ॥ 21 ॥

क्या जिनें लोकें बुरे कर्म कीते दे न उंदा एह बिचार जे अस उनेंगी मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें जैसा आदर देगे इत्थें तक जे उनें दौनें दा जीन-मरन इक-बरोबर^२ होई जाग? ओह बौहत बुरा फैसला करदे न ॥ 22 ॥ (रुकू 2/18)

ते अल्लाह नै गासैं ते धरती गी इक अटल कनून दे मताबक पैदा कीते दा ऐ ते उसदा नतीजा एह निकलग जे हर शख्स गी उसदे कर्म मताबक फल मिलग ते उंदे बिच्चा कुसै पर बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 23 ॥

क्या तोह उस शख्स दी हालत पर बी गौर कीता ऐ जिसनै अपनी खाहश गी गै अपना उपास्य बनाई लैते दा ऐ ते अल्लाह नै अपने पूर्ण ज्ञान दे अधार पर उसी गुमराह करार दिते दा ऐ, ते ओहदे कन्नै ते ओहदे दिलै पर मोहर लाई दित्ती दी ऐ ते ओहदी अकखीं पर पड़दा सुट्टी दिते दा ऐ। इस लेई अल्लाह दे (इस कम्मै दे) बा'द उसी कु'न हदायत

فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ۝

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَحْنَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مَّجِيَاهُمْ وَمَمَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَيُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عَشُورَةً ۖ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ ۖ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

1. जेकर मनुखी इतिहास पर गौर करचैं तां पता लगदा ऐ जे जालम म्हेशां जालमें दी मदद करदे आए न ते अल्लाह सदा गै संयमियें दी मदद करदा आया ऐ ते उनेंगी पनाह दिंदा आया ऐ।
2. यानी जींदे जी बी ते मौती पर बी उंदे कन्नै इक्के नेहा ब्यहार कीता जाग।

देई सकग? क्या तुस नसीहत हासल नेई करदे ? ॥ 24 ॥

ते ओह आखदे न जे साढ़े आस्तै सिर्फ इयै संसारक जीवन निश्चत ऐ। इयै जीवन बतीत करदे होई अस मरगे ते इसै दा नंद लैदे होई जींदे रौहगे ते जमाना गै असेंगी (अपने असर कनै) तबाह करदा ऐ पर उनेंगी इस गल्ला दा कोई असली इलम नेई ओह सिर्फ ढकोंसले करा करदे न ॥ 25 ॥

ते जिसलै उनेंगी साढ़ी जाहरा-बाहरा आयतां सुनाइयां जंदियां न ते उंदा इसदे सिवा कोई जवाब नेई होदा जे ओह आखी दिंदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां साढ़े बब्ब-दादें गी बी (जींदा करियै) लेई आओ ॥ 26 ॥

तू आखी दे जे अल्लाह गै तुसेंगी जींदा करदा ऐ। फी ऊऐ तुसेंगी मारग। फी ऊऐ तुसेंगी क्यामत आहलै ध्याड़ै तगर किट्ठा' करदा जाग ते एहदे च कोई शक्क नेई, पर मते-हारे लोक इसदा ज्ञान नेई रखदे ॥ 27 ॥ (रुकू 3/19)

ते गासैं ते धरती दी बादशाहत खुदा दी गै ऐ ते जिसलै निश्चत घड़ी आई जाग उस बेलै झूठ बोलने आहले बड़े खसारे च होंगन ॥ 28 ॥

ते तू हर इक संप्रदाय गी दिखगा जे ओह धरती पर गोडें दे भार डिगे दा होग। हर इक संप्रदाय गी अपनी शरीअत^१ पासै बुलाया जाग।

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ۝

وَإِذَا تَنَادَوْا عَلَيْهِمْ إِيَّاكُمْ إِنَّا نُبَوِّدُكُمْ وَإِنَّا كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِخُ الْمُبْطِلُونَ ۝

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةٍ كُلِّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا آلِ يَوْمِ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ

1. इसदा अर्थ एह ऐ जे मौती तगर जीवन खुदा दे गै हत्थै च ऐ ते ऊऐ मरने दे बाद आत्मैं गी क्यामत तक जींदा रखदा रौहग, पर की जे एह गल्लां अक्खीं शा ओझल होदियां न इस आस्तै मते-हारे लोक इस बारे नेई जानदे।
2. हर इक कौम दा फैसला सारें शा पैहलें उसदी शरीअत दे मताबक होग। की जे ओह दूई शरीअत गी झूठ समझदी ही मगर क्या अपनी शरीअत पर अमल करदी ही? मजूदा समे पर जेकर नजर पाई जा तां इस सिद्धांत मूजब नां ते मुसलमान मुक्ति हासल करी सकदे न, नां ईसाई ते नां गै कोई होर कौम। की जे दूई शरीअतें गी छोड़ियै ओह अपनी शरीअत पर बी अमल नेई करदे।

تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

उस दिन तुसेंगी थुआड़े कर्मे दे मताबक फल
दिता जाग ॥ 29 ॥

(ते अस आखगे दिखो) एह थुआड़ी कताब
ऐ जेहकी थुआड़े खलाफ सच्चो-सच्च गुआही
देआ करदी ऐ। तुस जेहके बी कर्म करदे होंदे
हे अस उनेंगी लिखदे जंदे हे ॥ 30 ॥

इस आसतै जेहके लोक मोमिन हे ते जिनें शुभ
कर्म कीते दे हे उनेंगी उंदा रब्ब अपनी
रैहमत (दे साए) हेठ रक्खग ते इयै सच्ची-
सुच्ची कामयाबी ऐ ॥ 31 ॥

ते ओह लोक जेहके मुन्कर होई गेदे हे (उनेंगी
गलाया जाग जे) क्या तुसेंगी मेरियां आयतां
पढ़ियै नथियां सुनाइयां जंदियां, मगर (उसदे
बावजूद) तुस घमंड करदे हे। ते तुस अपराधी
कौम च शामिल होई गे हे ॥ 32 ॥

ते जिसलै उंदे कनै एह गलाया जंदा ऐ जे
अल्लाह दा बा'यदा ते सच्चा ऐ ते (दुनियां
दी) आखरी तबाही जरूर औने आहली ऐ,
इस च कोई शक नैई तां इस पर ओह आखी
दिंदे न जे अस नैई जानदे-क्यामत केह चीज
ऐ? असेंगी ते ओहदे बारै सिर्फ भरम मात्तर
ऐ ते असेंगी ओहदे पर कोई यकीन नैई
॥ 33 ॥

ते उस बेलै उंदे पर/सामनै उंदे बुरे कर्म जाहर
होई जाडन ते जिनें गल्लें पर ओह हसदे होंदे
हे (यानी उंदा इन्कार करदे होंदे हे) ओह
उनेंगी घेरी लैंगन (ते सच्चें-मुच्चें उंदी अक्खीं
सामनै आई जांगन) ॥ 34 ॥

ते उनेंगी गलाया जाग जे अज्ज असें तुसेंगी
उसै चाल्ली छोड़ी दिता ऐ जिस चाल्ली जे

هَذَا كِتَابًا يُطَاقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ
إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَٰلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ أَلَيَّ
تُسْلًى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ
قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا
رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ
إِنْ نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ
بِمُستَيِقِّينَ ﴿٣٣﴾

وَبَدَّاهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِئْسَ هِزْءُونَ ﴿٣٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفُكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ

1. अर्थात् मनुकखे दे कर्मे दा सूची पत्तर।

तुसें इस दिनै दी मलाटी दा ख्याल भलाई
दिता हा ते थुआड़ा ठकाना अगग होग ते कोई
थुआड़ी मदद करने आह्ला नेई होग ॥ 35 ॥

एह इस आस्तै होग जे तुसें अल्लाह दे नशानें
गी हासे-मजाक दा मूजब बनाई लैते दा हा
ते संसारक जीवन नै तुसेंगी धोखा देई दिता
हा। इस आस्तै अज्ज नां ते ओह इस अजाब
चा कड्डे/बचाए जांगन ते नां उंदे पासेआ
खुदा गी राजी करने/मनाने दी कोशश कबूल
कीती जाग ॥ 36 ॥

इस आस्तै अल्लाह जो गासैं ते धरती दा रब्ब
ऐ ते सारे ज्हांनैं दा रब्ब ऐ, सब तरीफ उस्सै
दी ऐ ॥ 37 ॥

ते गासैं ते धरती च सारी बड़ेआई बी उस्सै
दी ऐ ते ओह गालिब (ते) हिक्मत आह्ला
ऐ ॥ 38 ॥ (रुकू 4/20)

يَوْمَكُمْ هَذَا وَمَا لَكُمْ النَّارَ وَمَا
لَكُمْ مِنْ نَصْرٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ آلِهَ هُزُؤًا
وَعَرَّيْتُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا
يَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ
الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الْأَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ سِتُّ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-अहक्राफ

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छित्तरी आयतां ते चार रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हमीद ते मजीद (खुदा इस सूर: गी नाजल
करने आह्ला ऐ) ॥ 2 ॥

अल्लाह (यानी) ग़ालिब ते हिक्मत आहली
हस्ती पासेआ इस कताब (मजीद) गी उतारेआ
गेआ ऐ ॥ 3 ॥

(ते ओह आखदा ऐ जे) असें गासैं ते धरती
गी ते जे किश इंदे मझाटै ऐ बिला ब'जा पैदा
नेई कीता ते नां गै कोई समां निश्चत करने
बगैर उसी पैदा कीता ऐ ते ओह लोक जिनें
इन्कार कीता ऐ ओह इस गल्ला शा मूंह फेरा
करदे न जे उनेंगी डराया गेदा ऐ ॥ 4 ॥

तू (उनेंगी) आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही
जे जिनेंगी तुस खुदा दे सिवा पुकारदे ओ, उनें
धरती दी कोहकी-कोहकी चीज पैदा कीती
दी ऐ? जां उंदा गासैं गी पैदा करने च कोई
दखल है? जेकर तुस इस गल्ला च सच्चे ओ,
तां इस शा पैहलें जे कुसै कताबै दी दलील
पेश करो, जां (जेकर कोई कताब नेई ते)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ اللَّهِ

حَم ②

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ③

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ④ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا عَمَّا أَنْذَرُوا مُعْرِضُونَ ⑤

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ
شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ ⑥ إِيْتُونِي بِكِتَابٍ
مِّنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ

तुस सच्चे ओ, तां कोई इलम सरबन्धी दलील
गै पेश करो ॥ 5 ॥

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

ते उस शा बड़्डा गुमराह कु'न होई सकदा
ऐ जेहका खुदा दे सिवा उनें (हस्तियें) गी
पुकारदा ऐ जो क्यामत तक उसदी कोई
दुआऽ कबूल नेई करी सकदियां, बल्के ओह
(हस्तियां) उंदी प्रार्थनें शा बिल्कुल अनजान
न ॥ 6 ॥

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفِلُونَ ۝

ते जिसलै लोकें गी दबारा जींदा करियै
दुआलेआ जाग (ओह झूठे बनाए गेदे उपास्य)
उंदे दुश्मन होंगन ते उंदी अबादत दा इन्कार
करडन ॥ 7 ॥

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً
وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ۝

ते जिसलै उनेंगी सादियां जाहरा-बाहरा आयतां
सुनाइयां जदियां न तां मुन्कर सच्ची गल्ल
सुनियै आखदे न जे एह ते इक जाहरा-बाहरा
जादू ऐ (फी अस इसी कियां मन्नी लैचै)
॥ 8 ॥

وَإِذَا تَنَادَى إِلَهُاتُهُمْ أَتَيْنَتْ قَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ
مُبِينٌ ۝

क्या ओह एह गलांदे न जे एह (कुर'आन)
उसनै आपूं गै बनाई लैते दा ऐ? तूं उनेंगी
आखी दे जे जेकर मैं एह आपूं गै बनाई लेदा
ऐ तां (अ'ऊं खुदा दी स'जा दा हक्कदार आं
ते) तुस मिगी खुदा दे अजाब दे कुसै बी
हिस्से शा बचाई नेई सकदे। ओह उनें सारी
गल्लें गी भलेआं जानदा ऐ जेहकियां तुस बे-
मतलब करदे रौहदे ओ, ओह थुआड़े ते मेरे
बशकर गुआह दे तौरै पर काफी ऐ ते ओह
बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ
بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ ۝ وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

तूं उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं दुनियां च पैहला
रसूल ते नेई आए दा आं (मेरे शा पैहलें केई
रसूल आई चुके दे न) ते अ'ऊं नेई जानदा
जे मेरे कन्ने खुदा केह सलूक करग ते नां गै

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ
وَمَا أَدْرِى مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ ۝

एह जाननां जे थुआडे कनै केह सलूक करग अ'ऊं ते सिर्फ उस वह्नी दा अनुसरण करना जो मेरे पर नाज़ल होई दी ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ जाह्रा-बाह्रा सचेत करने आहला आं ॥ 10 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर मेरी वह्नी खुदा पासेआ होई ते तुसैं ओहदा इन्कार करी दित्ता, बावजूद इसदे जे बनी इस्राईल बिच्चा इक गुआह (यानी मूसा) गुआही देई चुके दा ऐ जे ओहदे आंगर इक शख्स' जाहर होग (तां केह एह गल्ल अजीब नेई होग जे ओह जेहका पैहलें होई चुके दा हा) ओह ते ईमान लेई आया ते तुस (जिंदे समै ओह आया ऐ) घमंड शा कम्म लै करदे ओ? अल्लाह जुलम करने आहलें गी कदें बी हदायत दा रस्ता नेई दसदा ॥ 11 ॥ (रूक 1/1)

ते मुन्कर मोमिनें गी आखदे न जे जेकर कुर'आन च कोई अच्छी तलीम होंदी तां एह (मोमिन) सादे शा पैहलें एहदे पर ईमान नेई आहनदे, की जे इंदे पर (मुन्करें पर) उसदी असलीयत जाहर नेई होई ओह (असफलता करी गुस्से च इयै गल्ल) गलांगन जे एह ते इक पुराना झूठ ऐ, (जो पैहले लोक बी खुदा दे बारै बोलदे आए न) ॥ 12 ॥

हालांके इस शा पैहलें मूसा दी कताब आई चुकी दी ऐ जेहकी रैहनमाई करने आहली बी ही ते रैहमत बी ही, ते एह (कुर'आन) इक ऐसी कताब ऐ जो अपने शा पैहली कताबें दी तसदीक^१ करदी ऐ ते अरबी जबान च ऐ तां

إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُؤْتَى إِنْ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ①

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ قَامَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ②

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ ③ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ④

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً ⑤ وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِّسَانِ عَزَبِيَّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ⑥ وَبُشْرَى لِّلْمُحْسِنِينَ ⑦

1. एहदे च 'तौरात की व्यवस्था' नाई दी कताब 18,18 आहली उस भविष्यवाणी पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे "अ'ऊं उंदे आसतै उंदे भ्राएं बिच्चा तेरे जनेहा इक नबी भेजगा"।
2. यसायह भाग 21 आयत 13-17 च अरब देश च इक नबी दा प्रादुर्भाव/अवतार होने बारै भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ। उस च दस्सेआ गेदा ऐ जे उस नबी गी अपने देसैं चा हिजरत करनी पौंग ते अपने बरोधियें कन्नै युद्ध बी करना पौंग जेहदे च ओह विजयी होग ते ओहदे बैरी अपमानत होंगन।

जे जिनें जुलम कीते दा ऐ उनेंगी डराऽ ते जेहके लोक खुदा दे हुकम मताबक कम्म कारदे न उनेंगी शुभ-समाचार देऐ ॥ 13 ॥

(यानी) ओह लोक जो एह आखदे न जे अल्लाह गै साढ़ा रब्ब ऐ फी ओह उस दा 'वे पर ब्रिटता कनै डटी जंदे न इस आसतै ऐसे लोकें गी नां ते भविक्ख च कुसै गल्लै दा कोई भै होग ते नां गै पिछले समे दी कुसै कुताही दी चिंता होग ॥ 14 ॥

एह लोक जन्त च जाने आहले न। ओह अपने पिछलें कर्म दे बदले दे तौर पर सदा आसतै बास करडन ॥ 15 ॥

ते असें मनुक्ख गी अपने माता-पिता कनै उपकार करने दी शिक्षा दिती ही, की जे उसदी माता नै कष्ट बरदाश्त करियै उसी अपने गर्भ च चुक्की रक्खेआ हा ते उससै कष्ट कनै उसी जनम दिता हा ते उसी गर्भ च चुक्की रक्खने ते ओहदा दुद्ध छुड़ाने तक त्रीह^१ म्हीने लगगे हे, फी जिसलै मनुक्ख अपनी पूरी जुआनी च आया यानी चाली बरें दा होई गेआ तां उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी इस गल्लै दी तफीक दे जे अ'ऊं तेरी उस नैमत दा शुक्रिया अदा करां जेहकी तोह मिगी ते मेरे माऊ-बब्बै गी दिती दी ऐ ते (इस गल्लै दी बी तफीक दे) जे अ'ऊं ऐसे चंगे कर्म करां जिनेंगी तूं पसंद करें ते मेरी उलाद च बी भलाई दी बुन्याद कायम कर। अ'ऊं तेरे अगें झुकना ते अ'ऊं तेरे फरमांबरदार बंदें बिच्चा आं ॥ 16 ॥

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا
حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا
وَحَمْلُهُ وَفِصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا
بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۖ قَالَ
رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ
صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلَحَ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۚ
إِنِّي تَتَّبِعُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

1. दिक्खो सूर: लुक्कमान आयत 15

(जेहके लोक ऐसा करडन) ऊऐ लोक ऐसे होंगन जिंदे चंगे कर्म अस कबूल करगे ते उंदे कुकमें गी अस दरगुजर करगे! एह लोक जन्नत च जांगन! एह इक सच्चा बा'यदा ऐ। जेहका शुरू (आदम दी पैदायश) थमां मोमिनें कनै कीता जा करदा ऐ ॥ 17 ॥

ते (इक) शख्स ऐसा (बी होंदा ऐ) जेहका अपने मापें गी आखदा ऐ, थुआडै पर अफसोस! क्या तुस मिगी एह खबर पक्के तौरा पर दिंदे ओ जे मिगी जीदा करियै धरती चा कइहेआ जाग ? ते सदी पर सदी बीती चुकी दी ऐ (पर उंदे बिच्चा कोई शख्स जीदा होइयै नेई आया) ते (उसदे) दमें (मा-बब्ब) अल्लाह अगें फरेआद करदे होई आखदे न, हे बच्चे! तेरे पर अफसोस! खुदा पर ईमान आह्न्, अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौह्ग। इस पर ओह् उनेंगी जवाब दिंदा ऐ, एह ते सिर्फ पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 18 ॥

ऐसे गै लोक न जिंदे पर उनें सम्प्रदायें बिच्चा जेहके उंदे शा पैहलें होई चुके दे न, चाहे ओह् जिन्नै बिच्चा हे जां इन्सानें बिच्चा, अजाब दी भविस्ववाणी पूरी होई गई! ओह् लोक घाटा खाने आहले हे ॥ 19 ॥

ते उनें सारें गी उंदे कर्म मताबक दरजे मिलगन ते एह इस आस्तै होग जे अल्लाह उनेंगी उंदे कर्म दा पूरा बदला देऐ ते उंदे पर जुलम नेई कीता जा ॥ 20 ॥

ते जिस दिन मुन्करें गी दोजख दे सामनै पेश कीता जाग (ते गलाया जाग) तुस दुनियां दी जिंदगी च अपने सब इनाम खतम करी चुके

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَدَ الصَّادِقُ الَّذِي كَانُوا يَعْتَدُونَ ۝

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ إِفِ لَكُمْ مَا اتَّعَلَّيْنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي ۖ وَهُمَا يَسْتَعْجِلَانِ اللَّهَ وَكَانَ آمِنًا ۚ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ۝

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا ۖ وَلِيُوفيَهُمْ أَعْمَالُهُمْ ۖ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ ۚ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا

दे ओ ते दुनियां दी जिंदगी दा जिन्ना लाह
लैना हा लेई चुके ओ। इस आस्तै अज्ज तुसें
गी धरती च बगैर हक्क दे घमंड करने ते ना-
फरमानी करने दी ब'जा कनै अपमान दा
अज़ाब दिता जाग ॥ 21 ॥ (रुकू 2/2)

ते (हे नबी!) आद दे भ्राऽ (हूद) गी बी याद
कर, जिसलै उसनै अपनी कौम गी अहक्राफ'
च डराया हा, ते उस (हूद) शा पैहलें बी केई
नबी होई चुके दे हे ते उसदे बा'द बी प्रकट
होए ते उंदे बिच्चा हर इक एह शिक्षा दिंदा हा
जे अल्लाह दे सिवा कुसै दी उपासना नेई
करो। अ'ऊं तुंदे पर इक बड्डे दिनै^१ दे अज़ाब
दे औने शा डरना ॥ 22 ॥

उनें लोके गलाया, क्या तूं साढ़े कश इस आस्तै
आया ऐं जे असेंगी अपने उपास्यें थमां हटाई
देऐं जेकर इस्सै चाल्ली ऐ ते तूं अपने सच्चा
होने दी सूरत च जिस चीजै दा साढ़े कनै
बा'यदा करना ऐं, उसी साढ़े कश लेई आ
॥ 23 ॥

(हूद नै) गलाया, सच्चा ज्ञान ते अल्लाह कश
ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ ओह ज्ञान तुंदे तगर
पजाना होना जिसी पुजाने दी जिम्मेदारी खुदा
नै मिगी सौंपी दी ऐ पर अ'ऊं दिक्खना जे तुस
इक मूर्ख कौम ओ ॥ 24 ॥

इस आस्तै जिसलै उसदी कौम नै उस अज़ाब
गी इक बदलै दे रूपै च अपनी बस्तियें पासै/

وَاسْتَمِعْتُمْ بِهَا قَالِيَوْمَ تَجْرُونَ عَذَابَ
الْهُوبِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْكُرُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ
تَفْسُقُونَ ۝

وَإِذْ كَرَّ آخَا عَادٍ إِذْ أُنْذِرَ قَوْمَهُ
بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ النَّذْرُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ
إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ۝

قَالُوا أَجِئْنَا بِتَأْفِكِنَا مِنَ الْيَمِينِ فَأْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۝

قَالَ إِنَّمَا أَعْلِمُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا
أُزِيلُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِكُمْ قَوْمًا
تَجْهَلُونَ ۝

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ ۖ

1. मूल शब्द अहक्राफ दा अर्थ ऐ-रेतू दे उच्चे-उच्चे ठिल्ल जां ढेर/टीले एह नांऽ उस जाति दे अन्जाम दी ब'जा कनै रक्खेआ गेदा ऐ। बरना पैहलें ते ओह सर-सब्ज धरती पर रौहदे हे। पर जियां के कुरआन करीम च ब्यान कीता गेदा ऐ, उंदे पर इक सख्त आंधी आई जेहकी सत्त रोज दिन-रात चलदी रेही ते ओह तबाह होई गे। (सूर: अल्हाका आयत: 7-8) ते उस आंधी दी ब'जा करी उंदे देखै च रेतू दे नेकां ठिल्ल बनी गे जिंदे थल्लै ओह कौम दबोई गई।
2. अज़ाब दा थोड़ा समां बी लम्मा सेही होंदा ऐ। इस आस्तै कुरआन करीम च अज़ाब आहले ध्याड़े गी अक्सर बड्डा दिन गलाया गेदा ऐ, की जे अज़ाब दा दिन खत्म होंदा नजरी नेई औंदा।

बादियें पासै बधदे दिक्खेआ तां उनें गलाया-
एह इक बदल ऐ जेहका साढ़ै पर बरखा
बर्हाग (असें गलाया) नेई, एह ओह (अज़ाब)
ऐ जिस दे तौले औने दी तुस मांग करदे होंदे
हे (एह) इक हवा ऐ, जेहदे च दर्दनाक
अज़ाब छप्पे दा ऐ ॥ 25 ॥

एह हवा अपने रब्ब दे हुकम कनै हर चीजै
गी तबाह करदी जाग। इस आस्तै नतीजा एह
होआ जे उंदे पर सवेर ऐसे समै आई जे सिर्फ
उंदे घर गै नजरी औंदे हे (सारी कौम रेतू च
दबोई गेई) इसै चाल्ली अस पापी कौम गी
बदला दिन्ने होन्ने आं ॥ 26 ॥

ते असें उनेंगी ओह ताकत बख्शी ही ! जेहकी
ताकत तुसेंगी नेई बख्शी ते असें उनेंगी थुआड़े
आंगर कन्न, अक्खीं ते दिल बी दित्ते दे हे
(मगर उनें बी थुआड़े आंगर इनें चीजें शा
कम्म नेई लैता) इस आस्तै उंदे कन्नें, अक्खीं
ते दिलै उनेंगी कोई फायदा नेई दिता की जे
ओह खुदा दियें आयतें दा इन्कार करने पर हठ
करदे हे ते जिस अज़ाब दा ओह मजाक
डुआंदे होंदे हे, उसै नै उनेंगी चपासेआ घेरी
लैता ॥ 27 ॥ (रुकू 3/3)

ते अस उनें बस्तियें गी बी तबाह करी चुके
दे आं जेहकियां थुआड़ै आसै-पासै न। ते असें
नशानें गी तफसील कनै ब्यान करी दित्ते दा
ऐ तां जे (इनें आयतें दे सुनने आहले) अपने
हठ थमां बाज औन ॥ 28 ॥

फी की नेई उनें लोकें जिनें गी उनें खुदा दे
सिवा इस आस्तै उपास्य बनाई रक्खे दा हा
जे ओह उनेंगी खुदा दे लागै लेई औन (प्यारे
बनाई देन) उंदी मदद कीती, बल्के ओह

قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ۖ بَلْ هُوَ مَا
اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ ۖ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا
لَا يُرَى إِلَّا مَسَكِنُهُمْ ۚ كَذَلِكَ
نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝

وَلَقَدْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِيمَا أَنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ
وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَبَصَارًا وَأَفْئِدَةً ۖ
فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا
أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ
بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَى
وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا إِلَهًا ۖ بَلْ صَلَّوْا عَنْهُمْ
وَذَلِكَ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا يَعْتَرُونَ ۝

मौके पर (उंदी अक्खीं शा) गायब होई गे ते
एह उंदे झूठ ते झूठ बोलने दा नतीजा ऐ
॥ 29 ॥

ते जिसलै अस जिन्हें¹ बिच्चा किश लोकें गी
परताइयै तेरे पासै लेई आए जो कुरआन सुनने
दी इच्छा रखदे हे। इस आस्तै जिसलै ओह
(कुरआन पढ़ने दी सभा च) हाजर होए, तां
उनें इक-दूए गी गलाया-चुप्प होई जाओ। फी
जिसलै कुरआन पढ़ोना बंद होई गेआ तां ओह
अपनी कौम कश बापस परतोई गे ते उंदे च
जाइयै इस्लाम दा प्रचार शुरू करी दिता ॥ 30 ॥

(ते) अपनी कौम गी गलाया, हे साढ़ी कौम
! असें इक ऐसी कताबा गी सुनेआ ऐ जेहकी
मूसा दे बा'द उतारी गेई ऐ ते जेहकियां कताबां
उस शा पैहलें उतरी दियां न उंदी तसदीक
करदी ऐ ते सच्च पासै ते सिद्धे रस्ते पासै
अगुआई करदी ऐ ॥ 31 ॥

हे साढ़ी कौम दे लोको! अल्लाह पासेआ नमीं
कताब आहने आहले शख्स दी पुकार गी
कबूल करो ते ओहदे पर ईमान लेई आओ,
नतीजा एह होगे जे अल्लाह थुआड़े गुनाहें गी
माफ करी देग ते तुसेंगी औने आहले इक
दर्दनाक अज़ाब थमां पनाह देग ॥ 32 ॥

ते जेहका अल्लाह पासै बुलाने आहले दी
गल्ल कबूल नेई करदा ओह उसी दुनियां च
हराई नेई सकदा ते खुदा दे सिवा उसगी पनाह
देने आहले बजूद कुतै बी नेई, ऐसे लोक
जाहरी-बाहरी गुमराही च फसे दे न ॥ 33 ॥

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِبْرِ
يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
قَالُوا أَنصُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ①

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ②

يَقُومَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ
يَعْمَلْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ
عَذَابٍ أَلِيمٍ ③

وَمَنْ لَا يَجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ
فِي الْأَرْضِ وَلَا يَكُنْ لَهُ مِنْ دُونِهِ أُوْلِيَاءُ ④
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑤

1. इस आयत च 'जिन्हें' शब्द दा प्रयोग इक यहूदी प्रतिनिधि मंडल आस्तै कीता गेदा ऐ जेहका हज़रत मुहम्मद
मुस्तफ़ा स.अ.व. दी खबर सुनियै चोरी उनेंगी मिलन आया हा, ओह नसीबेन इराक दे रोहने आहले हे। ओह
लोक चूके दूरा दा आए हे ते चोरी-चोरी हज़रत रसूल अल्लाह गी मिले तां जे उंदी कौम ते अरब दे लोक
उंदे दुश्मन नेई बनी जान। (फ़तहल्बयान भाग 8 सफ़ा 355)

क्या ओह नेई दिखदे जे ओह खुदा जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीता ऐ ते ओह उनेंगी पैदा करदा नेई थक्केआ, ओह इस गल्ला दी बी समर्थ रखदा ऐ जे ओह मुड़दें गी जौंदा करै ओह अपने हर इरादे गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 34 ॥

ते जिस दिन मुन्करें गी अगगी दे सामनै पेश कीता जाग ते गलाया जाग जे क्या एह सच्च नेई ? ओह आखडन हां हां! असेंगी अपने रब्ब दी सघंद! (एह बिल्कुल सच्च ऐ) उसलै (खुदा) गलाग, अच्छा तुस अपने कुफर दी ब'जा करी अज़ाब (गी) चक्खो ॥ 35 ॥

इस आस्तै (हे नबी!) तूं बी (इस्सै चाल्ली) सबर कर जिस चाल्ली पुख्ता इरादे आहले रसूल (तेरे शा पैहलें) सबर करी चुके दे न ते उंदे आस्तै एह दुआऽ नेई कर जे उंदे पर तौले अज़ाब आई जा। जिस दिन ओह अपने निश्चत अज़ाब गी दिखडन उंदी हालत ऐसी होग जे आखो ओह इस दुनियां च बड़ा थोढ़ा चिर रेह न एह गल्ल (उनें मुन्करें आस्तै) सिर्फ इक नसीहत दे तौरा पर आखी गई ऐ। ते इन्कारी कौम दे सिवा कुसै गी तबाह नेई कीता जाई सकदा ॥ 36 ॥ (रुकू 4/4)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغَيِّ بِخَلْقِهِنَّ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَغَيِّ الْمَوْتِ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعُرْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ ۖ فَمَلَّ يَهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ مُحَمَّدٍ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: मुहम्मद

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनताली आयतां ते चार रुकू न।

(अ०ऊं) अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

ओह लोक जिनें कुफर कीता ते खुदा दे रस्ते
शा रोकेआ, खुदा नै उंदे कर्में गी तबाह करी
दिता ॥ 2 ॥

ते जो ईमान लेई आए ते उनें ईमान दे मताबक
कर्म कीते ते जो मुहम्मद (हजरत मुहम्मद
मुस्ताफा स.अ.व.) पर नाज़ल होआ, उस पर
ईमान ल्याए, ते ऊऐ उंदे रब्ब पासेआ सच्च
ऐ। अल्लाह उंदे कुकर्में गी खट्टी देग ते उंदे
हालातें गी दरुस्त करी देग ॥ 3 ॥

एह इस आस्तै कीता गेआ जे जिनें कुफर
कीता हा उनें झूठ दा अनुसरण कीता हा। ते
जो ईमान ल्याए हे ओह अपने रब्ब पासेआ
औने आहले सच्च पिच्छें चले हे अल्लाह
इस्सै चाल्ली लोकें दे सामनै उंदा (असल)
हाल ब्यान करदा ऐ ॥ 4 ॥

इस आस्तै (चाही दा ऐ जे) जिसलै तुस
मुन्करें कनै लड़ाई दे मदान च मिलो, तां

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
أَصْلَ أَعْمَالِهِمْ ①

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا
بِمَا نَزَّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ
بَالَهُمْ ①

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ
وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ①

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبُ

मुंडियां बड़दो! इत्थें तक जे जिसलै तुस उंदा खून बगाई लैओ, तां चंगी चाल्ली जौर कनै मुशकं कस्सो। फी उसदे बाद जां ते स्हान करियै (उनेंगी छोड़ी देओ) जां युद्धै दा हरजाना लेइयै (छोड़ी देओ) इत्थें तक जे लड़ाई अपने हथ्यार रक्खी देऐ (यानी खतम होई जा) एह सब किश हालात दे तैह्ता होआ ऐ। ते जेकर अल्लाह चांहदा तां आपूं गै उंदे कनै बदला लेई लैंदा। पर उसनै चाहया जे तुंदे बिच्चा केइयें गी केइयें (दूऐं) राहें अजमाऽ जेहके लोक अल्लाह दे रस्ते च मरोई गे। अल्लाह उंदे कर्म गी कदें बी जाया नेई जान देग ॥ 5 ॥

ओह उनेंगी जरूर कामयाबी पासै लेई जाग ते उंदी हालत गी दरुस्त करग ॥ 6 ॥

ते उनेंगी उनें जन्तें च दाखल करग जिंदे बौर उसनै उनेंगी पैहलें गै दस्सी दित्ते दा ऐ ॥ 7 ॥

हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह दी मदद करगेओ तां ओह थुआड़ी मदद करग ते थुआड़े पैरे मजबूत करग ॥ 8 ॥

ते जिनें कुफर कीता ऐ उंदे पर अफसोस ऐ ते खुदा उंदे कर्म गी नश्ट करी देग ॥ 9 ॥

की जे उनें अल्लाह दे उतारे दे (कलाम) गी ना-पसंद कीता ऐ इस आस्तै खुदा नै बी उंदे कर्म गी नश्ट करी दित्ता ॥ 10 ॥

الرِّقَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا اَتَّخِذْتُمُوهُمْ
فَشُدُّوا الوثَاقَ ۚ فَمَا مَتَّابِعَدُ وَاِمَا
فِدَاءً حَتَّىٰ تَصْغَ الْحَرْبُ اَوْ رَاَهَا
ذٰلِكَ ۚ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَا تَنْصَرُ مِنْهُمْ
وَلَكِنْ يَّبْلُوْا بَعْضَكُمْ يَبْغِضُ ۚ وَالَّذِيْنَ
قَتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّصَلَّ
اَعْمَالُهُمْ ۝

سَيَهْدِيْهِمْ وَيُصَلِّحُ بِاللّٰهِ ۝

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةُ عَرَفَهَا اللّٰهُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنْصُرُوا اللّٰهَ
يَنْصُرْكُمْ وَيُخْرِجْ أَعْدَاءَكُمْ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَأَصْلٌ
اَعْمَالُهُمْ ۝

ذٰلِكَ بِاَنَّكُمْ كَرِهُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاجْطِ
اَعْمَالُهُمْ ۝

1. किश लोक इनें आयतें पर इतराज करदे न, हालांके अज्ज बी दुनियां च जंगां होआ करदियां न ते हर जंग च बरोधी सपाही दुश्मन दी मुंडी गै बढदा ऐ। जेकर आखो जे फी जिकर की कीता-तां इसदा जवाब एह ऐ जे इस्लाम नै नरमी दी तलीम इस चाल्ली दित्ती दी ऐ जे डर हा जे जेकर एह आयत नाजल नेई होंदी, तां मुसलमान जंग च दुश्मन गी कल्ल करना न-जायज समझदे।
2. यानी अल्लाह दे धर्म दी। की जे अल्लाह आपूं कुसै दी मदद दा मुत्ताज नेई।

क्या उन्हें धरती पर चली-फिरियै नेई दिक्खेआ जे उंदे शा पैहलें जेहके होई चुके दे न उंदा अन्जाम केह होआ। अल्लाह नै उंदे पर अजाब नाज़ल कीता हा ते (अज्जै-कल्लै दे) मुन्करें दा बी उंदे नेहा गै हाल होग ॥ 11 ॥

एह (इस आस्तै होग) जे अल्लाह मोमिनें दा मददगार ऐ। ते मुन्करें दा कोई मददगार नेई ॥ 12 ॥ (रुकू 1/5)

अल्लाह मोमिनें ते ईमान मताबक कर्म करने आहलें गी ऐसे बागें च दाखल करग जिंदे ख'ल्ल नैहरां बगा दियां होंगन ते जिनें कुफर कीते दा ऐ ओह किश दुन्याबी फायदा लेई लैंगन ते इस चाल्ली खांगन-पींगन जिस चाल्ली चौखर खंदे-पींदे न, ते दोजख उंदा ठकाना होग ॥ 13 ॥

ते मती-सारी बस्तियां नेहियां हियां जो तेरी इस बस्ती शा जिसनै तुगी कड्डी लाया, ज्यादा ताकतवर हियां (फी बी) असें (उंदी ताकत दे बावजूद) उनेंगी तबाह करी दिता ते कोई उंदा मददगार नेई बनी सकेआ ॥ 14 ॥

क्या ओह जो अपने रब्ब पासेआ इक (मजबूत) दलील पर कायम रौहदा ऐ, उंदे आंगर होई सकदा ऐ जिंदे बुरे कर्म उनेंगी खूबसूरत बनाइयै दस्से गेदे होन ते जेहके अपनी खाहशें दे पिच्छें चलदे/पिट्ठू होन ? ॥ 15 ॥

संयमियें कनै जिनें सुगें दा बा'यदा कीता गेदा ऐ उंदे च ऐसे पानी दियां नैहरां होंगन जिंदे च सडैहन नेई होग ते ऐसियां नैहरां होंगन जिंदे च नेहा दुद्ध चलदा होग जेहदा सुआद कदें नेई बदलग (यानी ओहदे च बी सड़ांध नेई होग) ते ऐसी शराबै दियां नैहरां होंगन

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ①

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ
الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ②

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَسْمَعُونَ
وَيَاكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مَثْوًى لَهُمْ ③

وَكَايْنٍ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً
مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ ④ أَهْلَكْنَاهُمْ
فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ⑤

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُرِّيْنَ
لَهُ سُوءُ عَمَلٍ وَاَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ⑥

مَثَلُ الْإِنْتِجَةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ⑦ فِيهَا
أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ
لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ ⑧ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ

जेहकियां पीने आहलें गी मजेदार लगइन ते पाक ते साफ-शफाफ मखीरें दियां नैहरां बी होंगन ते उनेंगी उनें सुर्गें च हर किसमें दे फल बी मिलइन ते अपने रब्ब पासेआ माफी बी मिलाग (क्या एह जन्नती / सुर्ग बासी) उनें लोके आंगर होई सकदे न जेहके जे चिरै तगर अगगी च रौहने दे हक्कदार करार दिते गेदे न ते जिनेंगी ऐसा गर्म पानी पलैया जाग जेहका उंदी आंदरें गी कट्टी/साड़ी देग ? ॥ 16 ॥

ते उंदे बिच्चा किश ऐसे बी हैंन जेहके जाहरा तौर तेरे पासै कन्न लाई रखदे न पर जिसलै ओह तेरे कशा उट्टियै चली जंदे न ते उनें लोके गी आखदे न जिनेंगी इलम दिता गेदा ऐ जे इस (रसूल) नै हूनै-हूनै केह गलाया हा। ओह लोक ऐसे न जिंदे दिलें पर अल्लाह नै मोहर करी दिती/लाई दिती ते अपनी खाहशें दे पिच्छें चली पौंदे न ॥ 17 ॥

ते ओह लोक जेहके हदायत पांदे न, अल्लाह उनेंगी हदायत च होर बी बर्धादा जंदा ऐ ते उनेंगी उंदी परिस्थिति मताबक संयम बख्शदा ऐ ॥ 18 ॥

इस आस्तै ओह सिर्फ आखरी फैसले दी घड़ी दा इंतजार करा करदे न जे ओह अचानक उंदे कश आई जा। इस आस्तै उसदे लच्छन ते जाहर होई चुके दे न ते जिसलै उसदी असल सचाई उंदे कश आई पुज्जग तां (दस्सो जे) उस बेलै उनेंगी केहड़ी चीज फायदा देग ? ॥ 19 ॥

ते समझी लै जे अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नैई ते तेरे हक्क च जेहके (तेरी मुन्कर कौम नै) गुनाह कीते दे न उंदे आस्तै खुदा शा

لَذَّةَ الشَّرِيبِ وَأَنْهَرُمْ مَنْ عَسَلِ
مُصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ
فِي النَّارِ وَسَقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ
أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۶

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۚ حَتَّىٰ إِذَا
خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آيُنَا ۖ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۷

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاتَّبَهُم
تَقْوَاهُمْ ۝۱۸

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ
بَغْتَةً ۖ فَتَدْجَأَ أَشْرَاطُهَا ۚ فَإِلَىٰ لَهُمْ إِذَا
جَاءَهُمْ ذِكْرُهُمْ ۝۱۹

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ
لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۚ

माफी मंगदा रैह ते मोमिन मड़दे ते मोमिन जनानियें बरै बी माफी मंगदा रैह जे अल्लाह उंदी कुताहियें गी माफ करी देऐ ते अल्लाह थुआड़े तांह-तुआंह फिरने ते कुसै ज'गा ठैहरने गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 20 ॥ (सूकू 2/6)

ते मोमिन आखदे न जे की (इस पर) कोई सूरः¹ नाजल नेई होंदी (जेहदे च युद्ध दा हुकम होऐ) इस आस्तै जिसलै ऐसी पुख्या (हुकमें आहली) सूरः नाजल होंदी ऐ ते ओहदे च लड़ाई दा जिकर होंदा ऐ, तां तूं उनें लोके गी, जिंदे दिलें च बमारी ऐ, दिखना ऐं जे ओह तेरे पासै ऐसे आदमी आंगर दिखदे न जेहदे पर मौती दी गश² छाई दी होऐ इस लेई उंदे आस्तै (खुदा पासेआ) हलाकत निश्चत ऐ ॥ 21 ॥

(उंदा असल तरीका एह होना लोड़दा हा जे ओह आखदे जे असेंगी कुसै जल्दबाजी दी जरूरत नेई) साढ़ा कम्म ते आज़ा-पालन करना ते (लोके गी) नेक गल्लां सुनाना ऐ फी जिसलै गल्ल पक्की होई जंदी (यानी लड़ाई छिड़ी पौंदी) ते जेकर ओह अल्लाह दे हजूर च सच्चे बनदे (यानी जो आज़ा-पालन दा बा'यदा कीता हा उसी पूरा करी दिंदे) तां एह उंदे आस्तै बेहतर होंदा ॥ 22 ॥

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَقَالِبَكُمْ وَمَثْوَكُمْ ۝

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ ۚ
فَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا
اِقْتَالٌ لَّرَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ۝

طَاعَةً وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۖ فَإِذَا عَزَمَ
الْأَمْرُ ۖ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ حَيْرًا
لَّهُمْ ۝

1. यानी मोमिनें गी शरीअत दे अनुदेश अपनाने दा इस चाल्ली चाऽ होंदा ऐ जे ओह ते इतजार करदे रौहदे न जे खुदा दा कोई हुकम नाजल होऐ ते अस ओहदे पर अमल करचै / उसी अपनाचै। पर मुनाफिकें दी हालत एह होंदी ऐ जे जिसलै कोई कुरबानी आह्ला हुकम नाजल होऐ तां उंदे पर मौत औने शा पैहलें गै आई जंदी ऐ।
2. यानी ऐसी गश जो मौती मौके पौंदी ऐ जिस च अक्खीं खु'ल्ली दियां रेहो जंदियां न ते नजर फटी जंदी ऐ अर्थात अक्खीं अग्गें तिरमिरे उड्डन लगी पौंदे न।

इस आस्तै क्या एह गल्ल करीब' (ममकन) नेई जे जेकर तू पिट्ट फेरी लैं तां (फी बी) धरती च फसाद करने दा मूजब होई जाओ ते रिश्ते-नातें गी तोड़ी देओ ॥ 23 ॥

इयै ओह लोक न जिंदे पर अल्लाह नै लानत कीती ऐ ते उनेंगी बोला बनाई दिता ऐ, ते उंदी अक्खीं दी सोझ खतम करी दिती ऐ ॥ 24 ॥

क्या ओह कुरआन पर गौर नेई करदे, क्या उंदे दिलें पर ऐसे ऐसे जंदरे न जेहके उंदे गै दिलें दी पैदावार न ॥ 25 ॥

ओह लोक जेहके हदायत जाहर होने पर फिरी गे। शतान नै उनें गी उंदे कर्म खूबसूरत बनाइयै दस्से न। ते उनेंगी (झूठियां) मेदां बन्हाइयां / तसल्लियां दुआइयां न ॥ 26 ॥

एह इस आस्तै (होआ) ऐ जे ओह उनें लोके गी, जेहके खुदाई तलीम गी ना-पसंदगी दी नजरें कनै दिक्का करदे न, गलाऽ करदे न जे अस थुआड़ी किश गल्लें दा आज्ञा-पालन करगे/किश गल्लें गी मनगे, अल्लाह उंदी राजदारी गी जानदा ऐ ॥ 27 ॥

इस आस्तै उस बेलै केह हाल होग-जिसलै जे फरिश्ते उंदियां रूहां कब्जे च करा करदे होंगन/ कइदा करदे होंगन ते उंदे मूहें पर ते उंदी पिट्टी पर कोड़े ला करदे होंगन ॥ 28 ॥

فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ وَتَقَطَّعُوْا اَرْحَامَكُمْ ۝

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْلٰى اَبْصَارَهُمْ ۝

اَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰزْتَدَوْا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى الشَّيْطٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ ۭ وَاَمَلٰى لَهُمْ ۝

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ كَرِهُوْا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَطِيْغَكُمْ فَبَعْضُ الْاَمْرِ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ ۝

فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّيْتُمْ الْمَلَائِكَةُ يُضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ۝

1. यानी क्या तुस लोक दिखदे नेई जे इस्लामी जंगों फसाद पैदा नेई करदियां, बल्के जेकर एह जंगों नेई कीतियां जान, ते बे-स्हारें दी पहाजत नेई कीती जा तां फसाद पैदा होंदा ऐ। इस आस्तै मोमिन ऐसी उत्तम हिकमत आहली जंगें शा घबराई गै नेई सकदा।
2. यानी ओह ताले खुदा नै नेई लाए बल्के उंदे कुकर्मों दी ब'जा करी उंदे दिलें पर लागे न।
3. मतलब एह जे इस्लाम दे मकाबले च अस इक हद तगर थुआड़ा साथ देगे। हां, फसी गे गो तां मजबूरी ऐ।

एह उस आस्तै होग जे जिस गल्लै गी अल्लाह नै ना-पसंद कीता ओह उसदे पिच्छं चली पे ते खुदा दी रजा/मरजी (दी तलाश/खोज) गी ना-पसंद कीता इस आस्तै खुदा नै बी उंदे कर्म नश्ट करी दिते ॥ 29 ॥ (रुकू 3/7)

क्या ओह लोक जिंदे दिलें च बमारी ऐ समझदे न जे अल्लाह उंदे दिलें च छपे दे कीनें गी कदें जाहर नेई करग ॥ 30 ॥

ते जेकर अस चाहचै तां उंदी असलीयत तेरे सामनै जाहर करी देचै, ते तू उनेंगी उंदे चेहरें थमां पन्छानी लैं ते (हून बी) तू उनेंगी उंदी गल्ल-बात दे लैहजे शा पन्छानी लैना ऐं, ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी जानदा ऐ ॥ 31 ॥

ते अस थुआड़ी अजमैश जरूर करगे, उस बेलै तगर जे अस तुंदे बिच्चा खुदा दे रस्ते च जिहाद करने आहलें ते सबर करने आहलें गी जानी लैचै, ते अस थुआड़े अंदरूनी हालातें दी जरूर अजमैश करगे ॥ 32 ॥

जिनें लोकें कुफर कीते दा ऐ ओह अल्लाह दे रस्ते शा (लोकें गी) रोकदे न ते हदायत दे खुल्ली जाने दे बा'द रसूल कनै इखत्लाफ करदे न। एह लोक अल्लाह गी किश बी नुकसान नेई पुजांगन, बल्के ओह (खुदा) उंदे कर्म गी नश्ट करी देग ॥ 33 ॥

हे ईमान आहलेओ! अल्लाह ते उसदे रसूल दा आज्ञा-पालन करो, ते अपने कर्म गी जाया/नश्ट नेई करो ॥ 34 ॥

सच्चें गै जिनें कुफर कीता ऐ ते अल्लाह दे रस्ते थमां लोकें गी रोकेआ ऐ, फी ओह उसै

ذَلِكَ بِأَنَّهُم اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ
وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۚ

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَن
لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَعْمَانَهُمْ ۖ

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ
بِسِيمَتِهِمْ ۖ وَلَعَرَفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ
مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ ۖ وَتَبْلُواْ أَعْبَارَكُمْ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْاْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَسَآقُواْ الرِّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ
الْهُدَىٰ لَن يُضُرُّوْا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُ
أَعْمَالُهُمْ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَلَا تَبْطُلُواْ أَعْمَالَكُمْ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْاْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

हालती च मरी बी गे जे ओह मुकरें बिच्चा हे,
तां अल्लाह उनेंगी कदें माफ नेई करग ॥ 35 ॥

इस आस्ते हे मोमिनो! सुस्त मत होंदे होओ
जेहदे नतीजे च सु'ला आहली बक्खी बुलाना'
शुरू करी देओ। आखर तुस गै गालिब रौहगे
ओ ते अल्लाह थुआड़े कनै ऐ ते कदें थुआड़े
कर्म च कमी नेई औन देग ॥ 36 ॥

एह संसारक जीवन सिर्फ इक खेद ते गफलत/
बे-परवाही दा समान ऐ ते जेकर तुस ईमान
आहनो ते तक्रवा/संयम अखत्यार करो, तां
अल्लाह थुआड़े अजर तुसंगी देग, ते ओह
थुआड़े माल (धन-दौलत) थुआड़े शा नेई
मंगदा ॥ 37 ॥

जेकर ओह थुआड़े माल (धन-दौलत) तुंदे
शा मंगै ते (इस पर) थुआड़े कनै हठ करै,
तां तुस कंजूसी शा कम्म लेई सकदे ओ, ते
ओह जरूर थुआड़े कीने थुआड़े दिलें चा
कड़्डी देग ॥ 38 ॥

सुनो! तुस ओह लोक ओ जिनैंगी इस आस्ते
बुलाया जंदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रस्ते च
खर्च करो, ते तुंदे बिच्चा किश ऐसे होंदे न
जेहके कंजूसपुने शा कम्म लेंदे न, ते जेहका
बी कंजूसी/सरफे शा कम्म लै ओह अपनी
जान्ना बारै गै कंजूसी शा कम्म लेंदा ऐ बरना
अल्लाह बे-न्याज ऐ ते तुस गै मुल्हाज ओ, ते
जेकर तुस फिरी / बदली जाओ, तां ओह
थुआड़ी ज'गा इक होर कौम गी बदलियै लेई
औग ते ओह थुआड़े आंगर (सुस्ती करने
आहले) नेई होंगन ॥ 39 ॥ (रुकू 4/8)

ثُمَّ مَا تَوَاوَهُمْ كَفَّارًا فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ ۖ وَأَنْتُمْ
الْأَعْلَوْنَ ۖ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرَكَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ ۝

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُمْ وَإِنْ
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ
وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۝

إِنْ يَسْأَلْكُمْوهَا فَيُخْفِكُمْ تَبَحَّلُوا
وَيُخْرِجْ أَصْعَانَكُمْ ۝

هَآئِنْتُمْ هَآلَاءَ تَدْعُونَ لِتُقْفُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ ۚ وَمَنْ
يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنْ نَفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ
الْعَفِيفُ ۖ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ ۚ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ ثُمَّ لَا يَكُونُوا
أَمْثَلَكُمْ ۝

سُورَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-फ़तह

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रीह आयतां ते चार रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असें तुगी इक खु 'ल्ली-डु 'ल्ली फतह बख्शी
ऐ ॥ 2 ॥

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ②

जिसदा नतीजा' एह होगे जे अल्लाह तेरे बारै
कीते गेदे ओह गुनाह बी जो पैहलें होई चुके
दे न, खट्टी देग ते जेहके हूनै तगर नेई होए
(पर अगमें होने दी संभावना ऐ) उनें गी बी
खट्टी देग ते तेरे पर अपनी नैमत पूरी करग
ते तुगी सिद्धा रस्ता दस्सग ॥ 3 ॥

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا
تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ③

ते अल्लाह तेरी शानदार मदद करग ॥ 4 ॥

وَيُضْرِكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ④

ओह (खुदा) गै ऐ जिसनै मोमिनं दे दिलें पर
संतुश्टी उतारी तां जे जेहका ईमान उनेंगी पैहलें

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِيْ

1. एह सूर: सुलह हुदैबिया दे बारै ऐ ते इस च गलाया गेदा ऐ जे मक्का दी विजय शा पैहलें इक विजय होर
औने आहली ऐ यानी हुदैबिया दी सुलह। जेहदे च अरब दे मते-हारे कबीले हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.
कन्नै समझोता करडन। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी चाही दा ऐ जे उसलै सैहनशीलता शा कम्म लैन
ते जो पाप अरब लोक पैहलें करी चुके दे न उंदे आस्तै बी अल्लाह शा माफी मंगै ते उनें पापें आस्तै बी
जो हुदैबिया दी सुलह ते मक्का विजय दे बिचले समे च होने आहले न। नेई ते एह मतलब नेई जे हजरत
मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कोई पाप कीता हा। जित्थें-जित्थें बी 'जम्ब' शब्द बरतोए दा ऐ, विजय दे
मौके पर बरतोए दा ऐ। इस लेई हर कोई समझी सकदा ऐ जे जम्ब दा अर्थ थुआड़े द्वारा कीते दा कोई पाप
नेई बल्के थुआड़े बारै कीता गेदा अरब कबीलें ते मुत्करें दा पाप ऐ।

नसीब हा ओहदे कनै होर ईमान बी उनेंगी हासल होई जा, ते अल्लाह दे गासैं च बी लश्कर न ते धरती च बी ते अल्लाह बड़े इलम आह्ला ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 5 ॥

(मोमिनैं दा ईमान बधाना) इस आस्तै होग तां जे ओह् (अल्लाह) मोमिन मड़दें ते मोमिन जनानियें गी ऐसी जन्तें च दाखल करै जिंदे हेत नैहरां बगा करदियां होंगन, ओह् उंदे च सदा आस्तै बास करडन ते तां जे ओह् (अल्लाह) उंदे गुनाह् मटाई देऐ ते अल्लाह दे लागे इयै बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 6 ॥

ते तां जे मुनाफ़िक़ मड़दें ते मुनाफ़िक़ जनानियें ते मुश्रिक मड़दें ते मुश्रिक जनानियें गी, जो अल्लाह बारै बुरे विचार रक्खने आह्ले न, अज़ाब देऐ। मसीबती दा चक्कर/समां उंदे पर गै औग ते अल्लाह नै उंदे पर गज़ब/दैवी प्रकोप नाज़ल कीता ते अपने लागेआ उनेंगी दूर करी दिता ते उंदे आस्तै उसनै नरक त्यार करी रक्खे दा ऐ, जो बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 7 ॥

ते गासैं ते धरती दे लश्कर बी अल्लाह दे गै न। ते अल्लाह बड़ा ग़ालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

असैं तुगी (अपने गुणें आस्तै) गुआह ते (मोमिनैं आस्तै) शुभ समाचार देने आह्ला ते

قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ ۖ وَلِلَّهِ جُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝
لِيَدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قُورًا عَظِيمًا ۝

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ ۚ بِاللَّهِ ظُلُّ السُّوءِ ۖ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السُّوءِ ۖ وَعَزِيزَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

وَلِلَّهِ جُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا

1. यानी ईमान दी बढ़ोतरी दे नतीजे च इक ते आखरत दा इनाम बधी जाग। ते दूआ ओह पापें शा मुक्त होई जांगन।
2. यानी मोमिनैं दे ईमान दी बढ़ौतरी मुनाफ़िक़ मड़दें ते मुनाफ़िक़ जनानियें दे अज़ाब दा मूजब होई जाग। यानी ओह ते एह मेद रखदे हे जे इनें हालातें च मोमिन भटकी जांगन, पर नतीजा उल्ट निकलेआ जे ओह ईमान च होर बी बधी गे। इस आस्तै मुनाफ़िकें ते मुश्रिकें दे हत्थ सिवाए कुदने ते जलने दे अज़ाब दे किश बी नई आया। इस्तै चाल्ली उनें लोकें दे हत्थ बी किश नई आया। जो अल्लाह बारै बुरे विचार रखदे हे ते समझदे हे जे उंदे उपास इस्लाम गी नुकसान पुजांगन।

(मुन्करें आस्तै) सोहगा करने आह्ला बनाइयै
भेजेआ ऐ ॥ 9 ॥

وَنَذِيرًا ۝

तां जे तुस ओहदे राहें अल्लाह ते उसदे रसूल
पर ईमान आह्नो ते ओहदी मदद करो ते
उसदी इज्जत करो, ते सवेरे-शाम उसदी स्तुति
करो ॥ 10 ॥

تَتُومِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ
وَتُوَقِّرُوهُ ۖ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً
وَّاَصِيلًا ۝

ओह लोक जो तेरी बैअत (दीक्षा) करदे न
ओह सिर्फ अल्लाह दी बैअत (दीक्षा) करदे
न। अल्लाह दा हथ्य उंदे हथ्या पर ऐ, इस
आस्तै जो कोई उस ऐहद गी तोड़ग तां उसदे
तोड़ने दा वबाल/गाज उसदे अपने उपपर पौग,
ते जो कोई उस ऐहद गी/प्रण गी जेहका उसनै
खुदा कनै कीता हा, पूरा करग, अल्लाह
उसगी उसदा बौहत बड़ा अजर देग ॥ 11 ॥
(रुकू 1/9)

اِنَّ الَّذِيۦنَ يَبِيعُوۡنَكَ اِنَّمَا يَبِيعُوۡنَ اللّٰهَ ۖ
يَدُلُّ اللّٰهُ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ ۚ فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا
يَنْكُثْ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰ بِمَا عٰهَدَ
عَلَيْهِ اللّٰهُ فَسَيُوۡثِقُهٗ اَجْرًا عَظِيۡمًا ۝

आराब' चा जो पिच्छें छोड़ी दिते गे हे जरूर
आखडन जे साढ़े धन ते जन (परिवार) नै
असैं गी फसाई रखेआ (इस आस्तै अस इस
जातरा पर नेई गे) इस आस्तै तूं साढ़े लेई
माफी मंग ओह अपनी जबानी ओह गल्ल
आखदे न जेहकी उंदे दिलें च नेई। तूं आखी
दे जेकर अल्लाह तुसंगी कोई नुक्सान पुजाना
चाह जां तुसैं गी कोई फायदा देना चाह तां
केहड़ा वजूद ऐ जो उसदे खलाफ थुआड़े
आस्तै किश बी करी सकदा ऐ ? ऐसा कदें
बी नेई बल्के अल्लाह थुआड़े कर्में शा खबरदार
(कर्में गी जानदा) ऐ ॥ 12 ॥

سَيَقُوۡلُ لَكَ الْمُخَلَّفُوۡنَ مِنَ الْاَعْرَابِ
شَعَلْنَا اَمْوَالَنَا وَاَهْلُوۡنَا فَاَسْتَغْفِرُنَا ۖ
يَقُوۡلُوۡنَ بِاَلْسِنَتِهِمۡ مَّا لَيْسَ فِيۡ قُلُوۡبِهِمۡ ۖ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا
اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا
بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوۡنَ خَبِيۡرًا ۝

असलीयत एह ऐ जे तुसैं सोची लैता हा जे
रसूल ते मोमिन कदें बी अपने परिवार कश

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّتَقَلَّبَ الرَّسُوْلُ

1. आराब दा मतलब ओह अरब न जेहके जंगलैं च रौहदे हे। इनें आयतें च उनें लोकें बिच्चा जो मुनाफिक
हे, यानी आमिर, असद ते ग़तफान दे कबीलें बिच्चा हे, उंदा जिकर ऐ।

बचियै नेई आँगन ते एह गल्ल थुआड़ी नजरें च खूबसूरत करियै दस्सी गई ही (ते तुस बिच्चो-बिच्च बड़े खुश हे) ते तुस (मोमिनें दे बारै ते खुदा दे बारै) बुरे बिचार रखदे हे (हालांके मोमिन नेई) बल्के आपू तुस तबाह होने आह्ले लोकें च शामल होई गे हे ॥ 13 ॥

ते जो शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान नेई ल्यौंदा (ओह याद रक्खै जे) असें मुन्करें आस्ती भटकने आह्ला अज़ाब निश्चत करी रक्खे दा ऐ ॥ 14 ॥

ते गासें ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दे गै कब्जे च ऐ जिसी चांहदा ऐ माफ करी दिंदा ऐ ते जिसगी चांहदा ऐ अज़ाब दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत माफ करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

जिसलै तुस 'गनीमत' दे माल कठेरने आस्ती चलगे तां पिच्छें छोड़े दे लोक गलांगन जे असेंगी बी अजाजत देओ जे अस बी थुआड़े पिच्छें चलचै, ओह चांहगन जे अल्लाह दे फैसले गी बदली देन। तू आखी दे जे तुस कदें बी साढ़े पिच्छें नेई आई सकदे, इयै थुआड़े बारै फैसला ऐ जो अल्लाह इस शा पैहलें देई चुके दा ऐ, इस पर ओह आखडन, असल च तुस साढ़े पर सड़दे ओ, पर सचाई एह ऐ जे ओह सूझ-बूझ शा भलेआं कोरे न ॥ 16 ॥

आराब च जेहके लोक पिच्छें छोड़े गेदे न तू उनेंगी आखी दे जे जरूर तुस इक ऐसी कौम

وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَرَبِّينَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْءًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ۝

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَأَنَا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعْظِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَعَانِمَ لِتَأْخُذُوا مِنْهَا ذُرُوءًا تَتَّبِعُكُمْ ۚ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ ۖ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا ۖ كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدْعُونَ

1. युद्ध च विजय दे बाद मिले दे माल-मते गी गनीमत दा माल आखदे न। इत्थें तबूक थमां आदे गेदे ते खैबर दे युद्ध च मिले दे माल-सबाब दा जिकर ऐ।

कनै जंग' करने आस्तै सद्दे जागेओ जो जंग दे हुनर चंगी चाल्ली जानदी' ऐ तुस उंदे कनै उस बेले तगर जंग करगे ओ जे ओह मुसलमान' होई जान। इस आस्तै जेकर तुस (उस बेले खुदा दी अवाज) मन्नी जागे तां अल्लाह तुसेंगी बौहत अच्छा अजर देग ते जेकर तुस (हुकम शा) मूंह फेरी लैगे ओ जिस चाल्ली पैहले लोकें (मूंह) फेरी लैता हा, तां अल्लाह तुसेंगी दर्दनाक अज़ाब देग ॥ 17 ॥

नां ते कुसै अ'न्ने पर सख्ती' ऐ ते नां लंगड़े पर सख्ती ऐ ते नां रोगी पर सख्ती ऐ (जे ओह बावजूद असमर्थ होने दे बी लड़ाई च शामिल होन) ते जो अल्लाह ते उसदे रसूल दा आज्ञा-पालन करे ओह उसी ऐसी जन्तें च दाखल करग जेहदे हेठ नैहरां बगदियां न ते (जो कोई हुकम शा) मूंह फेरग अल्लाह उसी दर्दनाक अज़ाब देग ॥ 18 ॥ (रुकू 2/10)

अल्लाह मोमिनें पर उस बेले भलेआं खुश होई गेआ जिसलै जे ओह बूहटे हेठ तेरी बैअत (दीक्षा) करा करदे हे ते उसनै इस (ईमान) गी जो उंदे दिलें च हा खूब जानी लैता इस आस्तै उसदे नतीजे च उसनै उंदे दिलें पर शांति उतारी ते उनेंगी करीब (तौले) गै औने (थ्होने) आहली फतह^५ बख्शी ॥ 19 ॥

إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

1. इस आयत च किस्सा (ईरान) ते कैसर (रूम) दी जंगें दा जिकर ऐ। इस आयत च मुनाफ़िकें गी आखेआ गेदा ऐ जे जेकर उंदे कनै जंग च ब्हादरी दसगे ओ तां थुआड़े दोश माफ होई जांगन, बरना खुदा दा अज़ाब तुसेंगी मिलग।
2. इस च एह इशारा ऐ जे ओह जंगां बड़े लम्मे अरसे तगर चलदियां रौहंगन।
3. एह हुकम नेई जे मुसलमान बनने तक उंदे कनै लड़ो बल्के असल गल्ल एह ऐ जे ओह बैरी जिच्चर मुसलमान (आज्ञाकारी) नेई बनी जांगन तां तक ओह तुदे कनै जंग करदे जांगन जियां जे रूम ते फ़ारस आहलें कीता हा।
4. इत्थें हुदैबिया दी बैअत दा वृत्तांत ऐ जिसलै जे सहाबा मरने दी कसम खाइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे हत्थें च हत्थ देइयै बैअत करा करदे हे।
5. अर्थात खेबर दी विजय।

ते बड़े-हारे ग़नीमत दे माल बी बख़्शे जिनें गी ओह कब्जे च करा करदे हे ते अल्लाह ग़ालिब (समर्थ) ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

अल्लाह नै थुआड़े कनै मती-हारी ग़नीमतें दा बा 'यदा कीते दा ऐ जिनें गी तुस अपने कब्जे च आहूंगे ओ ते एह मजूदा¹ ग़नीमत दा माल तुसंगी उनें बा 'यदे बिच्चा तौले गै प्रदान करी दिता ऐ ते लोकें दे हथें गी थुआड़े शा रोकी² दिते दा ऐ तां जे एह (घटनां) मोमिनें आसै इक नशान बनी जान ते ओह (अल्लाह) तुसंगी ओहदे रहें सिद्धा रस्ता दस्सै ॥ 21 ॥

ते (इसदे अलावा) इक होर बी (फ़तह)³ ऐ जो तुसंगी हूनें तक हासल नेई होई। अल्लाह नै उसदा फैसला करी रक्खे दा ऐ ते अल्लाह अपने इरादे गी पूरा करने च पूरी चाल्ली समर्थ ऐ ॥ 22 ॥

ते जेकर मुन्कर (हुदैबिया दी सुलह मौकै) तुंदे कनै लड़दे, तां ओह उसै बेलै पिट्ट फेरियै नस्सी जंदे, ते कोई पनाह देने आह्ला नेई लभदा, नां मददगार (लभदा) ॥ 23 ॥

अल्लाह दी उस रीति गी याद रक्खो, जो सदा थमां चलदी आई ऐ ते तूं कदें बी अल्लाह दे निश्चत तरीके च कोई तब्दीली नेई दिखगा ॥ 24 ॥

ते ओह खुदा गै ऐ जिसनै उंदे हथें गी तुंदे शा ते थुआड़े हथें गी उंदे शा मक्का दी वादी च रोकी दिता, उसदे बा 'द तुस (हालात दे

وَمَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

وَعَدُكُمُ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَقَتَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

وَلَوْ فَتَحْنَا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَآتُوا الْأَذْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَكَانَ تَجْدِ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ

1. खैबर दे माल-सबाब

2. हुदैबिया दे मौकै पर

3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे खैबर दी जीत दे बा 'द होर बी मतियां हारियां जितां हासल होंगन।

मताबक) उंदे पर जीत हासल करी चुके दे हे ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी दिक्खा करदा हा (ते जानदा हा जे तुस लड़ने शा नेई डरदे)

॥ 25 ॥

ओह (थुआड़े दुश्मन) गै हे जिनें कुफर कीता ते तुसेंगी मस्जिदे-हराम (दी ज्यारत) शा रोकेआ, ते इससै चाल्ली कुरबानियें गी जो (मक्का आसतै) अर्पत होई चुकी दियां हियां (इस गल्ला शा रोकी दिता जे) ओह अपनी निश्चत मंजल तगर पुज्जी सकन, ते जेकर (मक्का च) किश मोमिन मड़द ऐसे नेई होंदे ते किश मोमिन जनानियां ऐसियां नेई होंदियां जिनेंगी तुस नथे जानदे ते एह खतरा नेई होंदा जे तुस उनेंगी अनजाने च पैरें थल्लै कुचली जागे ओ ते उसदे नतीजे च तुंदे पर कलंक लाया जाग (तां अस तुसें गी लड़न दिंदे पर खुदा नै रोकी रक्खेआ) तां जे अल्लाह जिसगी पसंद करदा ऐ उसगी अपनी रैहमत च दाखल करै जेकर (गुप्त मोमिन) कुदै इद्धर-उद्धर होई गेदे होंदे तां उंदे (मक्का दे रौहने आहल्लें) बिच्चा जेहके काफर हे, अस उनेंगी दर्दनाक अजाब पुजाई दिंदे ॥ 26 ॥

उस वक्त गी याद करो जिसलै जे मुन्करें अपने दिलें च ऐसे पक्खपात गी प्रेरणा दित्ती जो अज्ञानता दे युग दे पक्खपात आहली प्रेरणा ही, इस पर अल्लाह नै अपने पासेआ नाजल होने आहली संतुश्टी अपने रसूल दे दिलै पर ते मोमिनें दे दिलें पर उतारी दित्ती ते संयम दे तरीके पर उंदे पैरें जमाई दित्ते, की जे ऊऐ इस दे ज्यादा हक्कदार हे ते इसदे

أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَنْبَلِّغَ مَحَلَّهُ ۖ وَلَوْلَا رِجَالُ الْمُؤْمِنُونَ وَالنِّسَاءُ الْمُؤْمِنَاتُ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوُّوهُمْ فَتَضَيِّبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَرَىٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ آلِ يَمِينٍ ۝

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

लायक हे ते अल्लाह हर इक चीज गी जानदा ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/11)

अल्लाह नै अपने रसूल गी उस सुखने¹ दा बिशे पूरी चाल्ली सच्चा करियै दस्सेआ (जेहदे च एह ब्यान हा) जे तुस मस्जिदे-हराम च, जेकर अल्लाह नै चाहया तां, सुख-सभाएं जरूर दाखल होगे ओ (ते) तुसें अपने सिर भलेआं मनाए दे होंगन जां निक्के बाल कराए दे होंगन, कुसै शा नेई डरगे ओ, इस आसतै अल्लाह नै ओ सब बुज्जी लैता जो तुस नथे जानदे ते उसने इस शा पैहलें गै इक होर फतह² रक्खी दिती ॥ 28 ॥

ओह खुदा गै ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत ते सच्चे दीन कनै भेजेआ ऐ तां जे सारे धर्म पर उसी गालिब/विजयी बनाई देऐ ते अल्लाह गै काफी गुआह ऐ ॥ 29 ॥

मुहम्मद अल्लाह दे रसूल न ते जेहके लोक उंदे कनै न ओह मुन्करें दे खलाफ बड़ा जोश/उत्साह रखदे न, पर आपस च इक-दूए कनै बे-हद नरमाई कनै पेश औने आहले न, जिसलै तू उनेंगी दिखगा उनेंगी शिर्क थमां पाक ते अल्लाह दा आज्ञाकारी दिखगा। ओह अल्लाह दी किरपा ते उस दी खुशी हासल करने दी तलाश च रौहदे न, उंदी शनाखा/पन्छान, उंदे चेहरें पर सजदें दे नशानें दे रूपै च ऐ। उंदी एह हालत तौरात च ब्यान होई

عَلِيمًا

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّعْيَا بِالْحَقِّ
لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْعَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
أَمِينٌ ۚ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ
وَمُقَصِّرِينَ ۚ لَا تَخْفُونَ ۚ فَعَلِمَ مَا
لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ
فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ
أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ
اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ
مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي

1. हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै सुखने च दिक्खेआ हा जे अस 'काबा' दा तवाफ (दी परदक्खन) लै करने आ। इस सुखने गी पूरा करने आसतै तुस मक्का जाने आसतै चली ये, पर हुदैबिया नांड दे थाहरै पर रोकी दिते गे। आखर मुन्करें प्रार्थना कीती जे इस साल तवाफ नेई करो। अस अगलै साल थुआड़ा रस्ता खुल्ला छोड़ी देगे, उस बेले तवाफ करी लैयो। उस प्रार्थना गी तुसें मन्जूर करी लैता ते समझोते च इस गल्ला गी शामल करी लैता, इस बा'यदे पासै इस आयत च संकेत ऐ।

2. इत्थें परतियै खैबर दी जित्नु दा जिकर ऐ।

दी ऐ ते इज्जील च उंदी हालत इस चाल्ली
ब्यान ऐ जे ओह इक खेती¹ आंगर (होंगन)
जिसनै जे पैहलें ते अपने डूर कइवे, फी उसी
(शमानी ते धरती दी खुराका राहें) मजबूत
बनाया ते ओह डूर/खूद होर बी मजबूत होई
गेई, फी अपनी जइँ पर मजबूती कनै कायम
होई गेई इत्थें तक जे जिमींदारै गी पसंद औन
लगी पेई। इस दा नतीजा एह निकलग जे
मुन्कर उनें गी दिक्खी-दिक्खी जलडन। अल्लाह
नै मोमिनै ते ईमान दे मताबक अमल करने
आहलें कनै एह बा'यदा कीते दा ऐ जे
उनेंगी माफी ते बौहूत बड्डा अजर/सिला
मिलग ॥ 30 ॥ (रुकू 4/12)

التَّوْرَةُ وَمَا لَهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ ۖ
كَزَّرِعٍ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَآزَرَهُ
فَاسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ
الرُّزَّاعَ لِيُغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۖ وَعَدَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

०००

1. इस आयत च उस भविष्यवाणी पासै इशारा कीता गेदा ऐ जेहदा जिकर मती भाग 13 आयत 3-9 च ऐ जे इक करसान बीउ राहन निकलेआ ते राहदे मौकै किश दाने रस्ते दे कंठे डिगे ते पैंछियें आइयै उनेंगी चुग्गी लैता ते किश जनखैरी जमीनै च डिगो, इत्थें उनेंगी ज्यादा मिट्टी नेई मिली ते गैहरी मिट्टी नेई मिलने कारण तौले उगगी आए ते जिसलै सूरज निकलेआ तां जली-भरडोई गे ते जइँ नेई होने कारण सुक्की गे ते किश झाड़ियें च डिगो ते झाड़ियें मटोइयै उनेंगी दबाई लैता, ते किश अच्छी जमीनै च डिगो ते फली आए, किश सौ गुणा, किश सट्ठ गुणा, किश त्रीह गुणा। कुरआन मजीद दी इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी उम्मत च औने आहले मसीह दी कौम बी ऐसी गै होग, जियां अच्छी जमीनै च राहया गेदा दाना, ते अल्लाह उस च ऐसी बरकत पैदा करग जे इक-इक दाने शा सट्ठ-सट्ठ, सहतर-सहतर बल्के सौ-सौ गुणा पैदा होग, पर एह तौले नेई होग, बल्लें-बल्लें होग।

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल् हुजुरात

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उन्नी आयतां ते दो रुकू न।

अँऊ अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह ते उसदे रसूल दे सामनै
बधी-चढ़ियै गल्लां नेई करा करो, ते अल्लाह
दा तक्रवा/संयम अख्त्यार करो, अल्लाह बौहत
सुनने आह्ला (ते) जानने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

हे मोमिनो! नबी दी अवाज शा अपनी अवाज
उच्ची नेई करा करो, ते नां उच्ची अवाज च
उसदे सामनै इस चाल्ली बोल्ला करो जिस
चाल्ली तुस आपस च इक-दूए दे सामनै
उच्चा बोलदे ओ। ऐसा निं होऐ जे थुआड़े
कर्म नश्ट होई जान, ते तुसंगी पता बी नेई
लगै ॥ 3 ॥

ओह लोक जेहके अपनी अवाजें गी रसूल दे
सामनै दबाई रखदे न, ऊऐ न जिंदे दिलें दा
अल्लाह नै तक्रवा/संयम आस्तै पूरा जायजा
लेई लैता ऐ, ते उंदे आस्तै बखशिश ते बड़डा
अजर/सिला निश्चत ऐ ॥ 4 ॥

ओह लोक जेहके कमरें दी कंधें पिच्छुआं
तुगी अवाजां दिंदे न, उंदे बिच्चा मते-हारे
मूर्ख न ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ
يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ
بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن
تَحْبِطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ③

إِنَّ الَّذِينَ يَعْصُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمْحَى اللَّهُ
قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ ④

إِنَّ الَّذِينَ يَكَاذُبُونَكَ مِنَ الْفُجَرِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ⑤

जेकर ओह उस बेले तोड़ी बलगदे जे तू बाहर निकलियै उँदै पासै आई जंदा तां एह उँदे आस्तै अच्छा होंदा, ते अल्लाह बौहत बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

हे मोमिनो! जेकर थुआड़े कश कोई अवज्ञाकारी कोई म्हत्तवपूर्ण खबर लेई आवै, तां उसदी छान-बीन करी लै करा करो, ऐसा निं होऐ जे तुस अनजाने च कुसै कौम पर हमला करी देओ, ते फी अपनी करनी/अपने कीते पर शरमिंदा होई जाओ ॥ 7 ॥

ते समझी लैओ जे उस बेलै अल्लाह दा रसूल तुंदे च मजुद ऐ, जेकर मते-हारे कम्मं च ओह थुआड़ी गै गल्ल मन्नी लै कए तां तुस कश्ट च फसी जाओ, पर अल्लाह नै थुआड़ी नजर च ईमान गी बड़ा प्यारा बनाया ऐ ते थुआड़े दिलें च उसगी खूबसूरत करियै दस्सेआ ऐ ते थुआड़ी नजर च कुफर, पाप ते अवज्ञा ते ना-फरमानी गी अप्रिय करियै दस्सेआ ऐ (जेहके लोक इस आयत पर अमल करदे न) ऊऐ लोक सिद्धे रस्ते पर न ॥ 8 ॥

(एह सिर्फ) अल्लाह दी किरपा ते नैमत करी ऐ ते अल्लाह खूब जानने आह्ला (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

ते जेकर मोमिनें दे दौं गरोह¹ आपस च लड़ी पौन तां उनें दौं च सुलह² कराई देओ, फी

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا إِلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرًا ①

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ①

فَضَلَّاهُمُ اللَّهُ وَنِعْمَةً ① وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

وَأِنْ طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا

1. इस आयत च यू. एन. ओ. दा नक्शा खिच्चेआ गेदा ऐ, अफसोस ऐ जे लीग ऑफ नेशनस नै इस पर पूरा अमल नैई कीता ते न-काम रेही। यू. एन. ओ. बी बुजदिली दस्सा करदी ऐ इस्सै करी नकामी दे आसार सामनै आवा करदे न। जिच्चर इस आयत च दस्सी गेदी शरतें दा पूरी चाल्ली यू. एन. ओ. पालन नैई करग, कामयाब नैई होग।
2. शब्द मोमिन शा धोखा नैई खाना चाही दा! मोमिन शब्द सिर्फ इस आस्तै रक्खेआ गेदा ऐ जे मुसलमान कौमां गै मुसलमानें बरकार फैसला कराई सकदियां न बरना असूली तौरा पर एह आयत सारी कौमों आस्तै अपने अंदर रैहनमाई दी सलाहियत रखदी ऐ।

जेकर सुलह होने दे बा'द उंदे बिच्चा कोई इक, दूए पर चढ़ाई/हमला करै, तां सारे मिलिये उस चढ़ाई/हमला करने आहले दे खलाफ जंग करो इत्थें तक जे ओह अल्लाह दे हुकम पासै परतोई आवै, फी जेकर ओह अल्लाह दे हुकम पासै परतोई आवै तां उनें दौनें (लड़ने आहलें) च न्यांऽ संगत सुलह¹ कराई देओ, ते इन्साफ गी नजर च रक्खो, अल्लाह इन्साफ करने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 10 ॥

मोमिनै² दा रिश्ता आपस च सिर्फ भ्राऽ-भ्राऽ दा ऐ इस आस्तै तुस अपने द'ऊं भ्राएँ बश्कार, जेहके आपस च लड़दे होन, सुलह कराई देआ करो ते अल्लाह दा तक्रवा/संयम अखत्यार करो तां जे तुंदे पर रहम कीता जा ॥ 11 ॥ (रुकू 1/13)

हे मोमिनो! कोई कौम कुसै दूई कौम गी तुच्छ समझियै हासा-मजाक नेई करा करै, ममकन ऐ जे ओह कौम ओहदे शा अच्छी होऐ ते नां (कुसै कौम दियां) जनानियां दूई (कौम दियें) जनानियें गी तुच्छ समझियै उंदा मजाक डुआऽ करन, ममकन ऐ जे ओह (दूई कौम जां हालात आहली) जनानियां उंदे शा बेहतर होन ते नां तुस इक-दूए गी ताहना मारा करो ते नां इक-दूए गी कनाएँ बलाऽ करा करो, की जे ईमान दे बा'द आज्ञा-पालन दा उलंघन इक बौहत बड़डे धिगत नांऽ दा हक्कदार बनाई दिंदा ऐ (यानी फ़ासिक़ दा) ते जेहका बी तोबा नेई करै, ओह जालम होग ॥ 12 ॥

1. यानी सुलह करांदे मौकै अपना लाह सामनै नेई रक्खा करो। असल मकसद दा फैसला करवा करो। इस बारे सिर्फ इक्के मसाल मिलदी ऐ ते ओह ऐ अमरीका दी जिसनै कोरिया ते स्वीज दे झगड़ें च एह नेक नमूना दस्सेआ ऐ।
2. यानी जेकर कदं मत-भेद होई बी जा, तां उनें चेता रक्खना लोड़दा जे उंदा आपस च बड़डा सरबंध भाईचारे दा ऐ। होले-फोले झगड़े इस्लामी भाईचारे गी तोड़ने दा मूजब नेई बनने चाही दे।

فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْعَ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۚ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝

हे ईमान आहलेओ! मते-हारे गुमानें/बुरी धारणें शा बचदे र'वा करो, की जे किश बुरी धारणां गुनाह बनी जंदियां न ते सूह नई लै करा करो, ते तुंदे चा कोई कुसै दी चुगली नई करा करै। क्या तुंदे चा कोई अपने मृत भ्राऽ दा मास खाना पसंद करग? (जेकर थुआड़े कनै एह् गल्ल जोड़ी दिती जा तां) तुस इसी पसंद' नई करगे ते अल्लाह दा तक्रवा/संयम अखत्पार करो, अल्लाह बौहत गै तोबा कबूल करने आहला (ते) बार-बार रेहम करने आहला ऐ ॥ 13 ॥

हे लोको! असें तुसेंगी मड़द ते जनानी थमां पैदा कीते दा ऐ ते तुसें गी केई गरोहें ते कबीलें^१ च बंडी दिते दा ऐ तां जे तुस इक-दूए गी पनछानो! अल्लाह कश तुंदे बिच्चा ज्यादा सत्कार जोग ऊऐ ऐ जो सारे शा ज्यादा संयमी ऐ। अल्लाह सचें गै बौहत सुझ-बुझ रक्खने आहला (ते) बौहत खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 14 ॥

आराब^२ आखदे न जे अस ईमान लेई आए तूं उनेंगी आखी दे जे तुस असल च ईमान नई ल्याए दे ओ, पर तुस एह् आखा करो जे असें जाहरी तौरा पर फरमांबरदारी कबूल करी लैती ऐ, की जे (हे आराब!) अजे ईमान थुआड़े दिलें च स्हेई मैहनें च दाखल नई होआ, ते हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दा सच्चा आज्ञा-पालन करगे ओ, तां ओह् थुआड़े कर्म चा कोई बी कर्म जाया नई होन देग, अल्लाह बौहत बख्शने

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا ۚ
يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ ۚ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

1. फी चुगली की करदे ओ जो बौहत बुरी शैऽ ऐ।

2. यानी कौमां ते नसलां सिर्फ पन्थान आस्तै न, जो उंदे पर गर्व ते घमंड दा साधन बनांदा ऐ, ओह इस्लाम दे बरूद्ध आचरण करदा ऐ।

3. आराब दा मतलब जंगलें च रौहने आहले ओह् अरब बासी लोक न जो शिक्षा ते दीक्षा थमां कोरे हे।

आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ ॥ 15 ॥

मोमिन ऊऐ होंदे न जो अल्लाह ते उसदे
रसूल पर ईमान ल्यौंदे न। फी कुसै शक्क च
नेई पौंदे ते अपनी धन-दौलत ते जान्नें राहें
अल्लाह दे रस्ते च जिहाद करदे न, इयै लोक
सच्चे न ॥ 16 ॥

तूं आखी दे, क्या तुस अल्लाह गी अपने कनै
बाकफ करांदे ओ ते अल्लाह ते उसगी बी
जानदा ऐ जो गासैं च ऐ ते जो धरती च ऐ
ते अल्लाह (उस दे सिवा बी) हर इक चीज
जानदा ऐ ॥ 17 ॥

एह (आराब) अपने इस्लाम आहने दा तेरे
पर स्हान जतांदे न तूं आख अपने इस्लाम
आहने दा स्हान मेरे पर नेई रक्खो/चाढ़ो।
असलीयत एह ऐ जे अल्लाह गै तुसेंगी ईमान
पासै हदायत देने दा तुंदे पर स्हान रखदा ऐ।
जेकर तुस (अपने इस दा'बे च) सच्चे ओ
(जे ईमान ल्याए ओ, तां इस सचाई गी कबूल
करो) ॥ 18 ॥

अल्लाह गासैं दा गुप्त भेद बी जानदा ऐ ते
धरती दा बी। ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी छैल
करियै/चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 19 ॥ (रुकू
2/14)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑤

قُلْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑥

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا
عَلَىٰ إِسْلَامِكُمْ ۚ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ
أَنْ هَدَيْتُكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ⑦

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑧

سُورَةُ ق مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ وَأَرْبَعُونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: क्राफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छताली आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्राफ़/सर्वशक्तिमान खुदा इस सूर: गी उतारने
आहला ऐ। अस इस गौरवशाली क़ुरआन
गी (इस सूर: दी सचाई गी) शहादत दे
तौरा पर पेश करने आं ॥ 2 ॥

ق ٥٠ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ②

मगर एह लोक रहान होंदे न जे इंदे कश इंदे
बिच्चा गै डराने (ते सोहगा करने) आहला
इक शख्स आया ऐ ते मुन्कर आखदे न जे एह
अजीब नेही चीज लगदी ऐ ॥ 3 ॥

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई
जागे (तां फी दबारा जौंदे होई जागे?) एह
बापस औना ते (समझै शा) दूर ऐ ॥ 4 ॥

إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ④ ذَلِكَ رَجْعٌ
بَعِيدٌ ⑤

असेंगी चंगी चाल्ली सेही ऐ ओह बी जो
धरती इंदे बिच्चा घट्ट करदी ऐ (ते ओह बी
जो ज्यादा करदी/बधांदी ऐ) ते साढ़े कश
ऐसी कताब ऐ जो हर चीजा गी सुरक्षत रखदी
ऐ ॥ 5 ॥

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ⑥
وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ⑦

1. इस आयत च घट्ट करने दा अर्थ एह ऐ जे मरने दे बा'द मिट्टी उनेंगी खाई जंदी ऐ ते ज्यादा करने दा अर्थ एह ऐ जे मिट्टी जो खाने जोग चीजां (गजाऽ) दिंदी ऐ उनेंगी खाने-पीने कनै इन्सानो जिसम बधदा ऐ।

गल्ल एह ऐ जे इन्हें लोकें सच्च दा इन्कार करी
दिता जिसलै ओह इंदे कश आया। इस आस्तै
ओह इक ऐसे बिचार च उलझे दे न जो
मिला-जुला ऐ (यानी सच्च ते झूठ उंदे ख्यालें
च मिली गेदे न) ॥ 6 ॥

क्या उनें अपने उप्पर गासैं गी नेई दिक्खेआ
जे असें उसी कनेहा बनाए दा ऐ ते उसी
सुंदरता प्रदान कीती दी ऐ ते ओहदे च कोई
मघोर/बुटी नेई ऐ ॥ 7 ॥

ते धरती गी असें बछाया ऐ ते ओहदे च फाड़
बनाए न। इस दे अलावा असें ओहदे च हर
भांति दे खूबसूरत जोड़े बनाए न ॥ 8 ॥

साढ़े सामनै झुकने आहले हर शख्स आस्तै
इस गल्ला च शिक्षा ते नसीहत ऐ ॥ 9 ॥

ते असें बदलें चा बरकत आहला पानी उतारे
दा ऐ, फी उसदे राहें अस बाग उगाने आं ते
कट्टी जाने आहली फसलै दे दाने बी ॥ 10 ॥

ते लम्मी-लम्मी खजूरें दे बूहटे बी (उगाने
आं) जिंदे पर फलें दे घुंगे लगदे न जेह्के
चंगी-चाल्ली इक दूए पर चढ़े दे (यानी इक-
दूए कनै मिले दे ते घने) होंदे न ॥ 11 ॥

(असें) बंदें गी रिशक देने आस्तै (ऐसा
कीता ऐ) ते अस उस (पानी) राहें मुड़दा
देश/खुश्क धरती गी जींदा/हरा-भरा करने
आं। इससै चाल्ली मरने दे बा'द निकलना/
जींदा होना बी होग ॥ 12 ॥

इस शा पैहलें नूह दी कौम नै खूहै आहलें ते
समूद नै ॥ 13 ॥

ते आद नै ते फिरऔन नै ते लूत दे भ्राएं ॥ 14 ॥

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ
فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ ۝

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ
بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۝

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۝

بَصِيرَةً ۚ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۝

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ
جِبْنَ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ۝

وَالنَّخْلَ بَسَقَتْ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ۝

رَزَقْنَا لِلْعِبَادِ ۚ وَأَخْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مَّيِّتًا
كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ
الرَّسِّ وَثَمُودُ ۝

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ۝

ते जंगल' च रौहने आहलें ते तुब्बा दी कौम
(यानी यमन दे लोकें) नै सादे रसूलें गी
झुठलाया हा। आखर मेरे अजाब दा बा'यदा
पूरा होइयै रेहा ॥ 15 ॥

क्या अस पैहली पदायश कनै थक्की गे
आं? (नेई!) पर सचाई एह् ऐ जे ओह् दूई
पदायश (पैदा होने) बारै भलेखे च पेदे न
॥ 16 ॥ (रुकू 1/15)

ते असें इन्सान गी पैदा कीता ऐ ते जो उस
दे मनै च भरम पैदा होंदे न, अस उनेंगी चंगी
चाल्ली जानने आं ते अस उस (शख्स) थमां
उस दी शाह् रग शा बी ज्यादा लागै आं
॥ 17 ॥

जिसलै जे सज्जै? ते खब्बै बैठे दे दो गुआह
उसदी सारी हरकतें गी सुरक्षत करदे जंदे
न ॥ 18 ॥

ते (इन्सान) कोई गल्ल नेई करग जे उसदे लागै
उसदा कोई नगरान जां संरक्षक नेई होऐ ॥ 19 ॥

ते मौत दी बे-होशी पक्की औग/घुरडू फिरग
ते उस बेलै अस उस (यानी बे-परवाह इन्सान)
गी आखगे जे एह् ओह् हालत ऐ जेह्दे शा
तू बचना चांहदा हा ॥ 20 ॥

ते बिगल बजाया जाग, एह् अजाब दे बा'यदे
दा दिन ऐ ॥ 21 ॥

ते हर जान (इस हालत च) औग जे ओह्दे
कनै इक खिद्दने आह्ला बी लग्गे दा होग
ते इक गुआह् बी होग ॥ 22 ॥

ق ٥٠

ح ٢٦

وَأَصْحَابُ الْآيِكَةِ وَقَوْمُ تُبَيْعٍ كُلٌّ
كَذَّبَ الرَّسْلَ فَحَقَّ وَعِيدُ ①

أَفَعَيْنَابَا لِحَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ
مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ②

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلِمُ مَا تُوسْوُسُ
بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ
جَبَلِ الْوَرِيدِ ③

إِذْ يَتَلَفَّى الْمُتَكَلِّفِينَ عَنِ الْيَمِينِ
وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ④

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ
عَيْنِدٌ ⑤

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ
ذَلِكَ مَا كُنْتُمْ مِنْهُ تَحِيدُ ⑥

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ⑦

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑧

1. लफ्जी सैहने ते 'जंगल आहले' न पर अर्थ यमन थमां फ़लस्तीन जंदे मौकै ओह् जंगल ऐ जो मद्यन दे लागै ऐ।
2. इन्सान दे कनै ऐसे फ़रिश्ते जां इन्सानी जिसम दे हिस्से निश्चत न जो उसदे कर्म गी सुरक्षत रखदे जंदे न। इत्थें उंदा गै जिकर ऐ।

(ते अस आखगे) तूँ इस (ध्याड़े) शा बे-
खबरी च पेदा हा, इस आस्तै आखर असें
तेरा पड़दा पुट्टी दिसा, ते अज्ज दे दिन
तेरी नजर बड़ी तेज^१ ऐ (ते तूँ सब किश
दिक्खा करना ऐं) ॥ 23 ॥

ते उसदा साथी गलाग जे जरा इसी बी दिक्खो
जो मेरे कश त्यार^२ ऐ (यानी उसदा कर्म
नामा) ॥ 24 ॥

फी अस उनें दौनीं (यानी खिददने आहले ते
गुआह) गी आखगे, जे हर इन्कार करने आहले,
सचाई दे दुश्मन ॥ 25 ॥

नेकी शा रोकने आहले, हदद शा बधने आहले
ते शक्क करने आहले गी तुस दौनें नरकें च
सुट्टी देओ ॥ 26 ॥

जो अल्लाह दे सिवा दूए उपास्य बनांदा हा।
इस आस्तै तुस अज्ज उसी सख्त अज़ाब च
सुट्टी देओ ॥ 27 ॥

ते उस दा साथी^३ आखग, हे साढ़े रब्ब! मैं
ओहदे शा कोई सरकशी/उहंडता नेई कराई
बल्के ओह् आपूँ गै परले दरजे दी गुमराही
च पेदा हा ॥ 28 ॥

(इस पर खुदा) आखग, मेरे कश झगड़ा नेई करो,
ते याद रखो जे अ'ऊं थुआड़े कश पैहलें गै
अज़ाब दी खबर भेजी चुके दा आं ॥ 29 ॥

لَقَدْ كُنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا
فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ
الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ۝

أَلْقِيَ فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝

مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيهِ
فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ۝

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَمْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ يَعِينِدٍ ۝

قَالَ لَا تَخْصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ
إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ۝

1. यानी अज्ज तूँ अपने सारे चंगे-माड़े कर्मों गी चंगी चाल्ली समझा करना ऐं ते ओह संसारक दशा भुल्ली गेआ ऐं जिसलै जे तूँ अपने हर कथन ते कर्म दे अच्छा होने दा हठ करदा होंदा हा।
2. यानी इत्सानी शरीरें दे अंग जां फरिश्ते आखडन जे इसदे कथनें ते कर्मों दा सारा रिकार्ड साढ़े कश मजुद ऐ। इस आस्तै एह कुसै रंग दा इन्कार नेई करी सकदा। साढ़ा रिकार्ड दिक्खी लैओ। सारी गल्ल थुआड़े सामनें साफ होई जाग।
3. यानी इत्सान हून ते एह आखदा ऐ जे खुदा नै मिगी गुमराह कीता। पर क्यामत आहलै रोज उसदे नगरान फरिश्ते जां उसदे जिसमें दे नगरान हिस्से आखडन जे अस एहदी गुमराही दे मूजब नेई। एह आपूँ गुमराह होआ हा ते अपनी गुमराही दा आपूँ जिम्मेवार ऐ।

ते मेरे हज़ूर च/सामनै कोई गल्ल बदलियै पेश
नेई कीती जाई सकदी^१ ते नां अ'कं अपने बंदें
पर कुसै किसमै दा जुलम करने आह्ला^२ आं
॥ 30 ॥ (रुकू 2/16)

उस दिन अस जहन्नम की आखगे, क्या तूं
भरोई गोआ? ते ओह गलाग, जे क्या किश
होर बी ऐ? ॥ 31 ॥

ते उस रोज सुर्ग संयमियें दे इन्ना लागै^३ करी
दिता जाग जे ओह उसी मसूस करन लगन
॥ 32 ॥

ते गलाया जाग जे तुंदे बिच्चा हर झुकने आहले
ते शरीअत दे रक्षक कनै इससै इनाम दा
बा'यदा कीता गोआ हा ॥ 33 ॥

(यानी उस कनै) जो रहमान (खुदा) शा
पड़दे च बी डरदा हा ते झुकने आहले/विनम्र
दिलै कनै ओहदे कश आया हा ॥ 34 ॥

(अस गलागे जे) तुस सारे सलामती/सुख-
सभाएं सुर्ग च दाखल होई जाओ, एह ओह
बरकत आह्ला दिन ऐ जो कदें खतम नेई
होग ॥ 35 ॥

ओह जो किश एहदे च चांहगन ओह,
सब उनेंगी मिलग, ते साढ़े कश ओहदे
शा बी ज्यादा उनेंगी देने आस्तै मजूद,
ऐ ॥ 36 ॥

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ
لِّلْعَبِيدِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ
هَلْ مِنْ مَّزِيدٍ ۝

وَأَرْلَقْتَ الْجَنَّةَ لِّلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝

هَذَا مَا نُوْعِدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ وَجَاءَ
بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۝

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

1. यानी जो गुआह मैं इत्सानें पर फरिशतें बिच्चा जां उसदे अंगें बिच्चा नयुक्त कीते दे न ओह मेरे सामनै गल्लें
गी बदलियै पेश करने दी जु'रत गैं नेई करी सकदे की जे ओह सिर्फ गुआह नेई बल्के उंदें कश
रिकार्ड बी होग ते रिकार्ड गी कोई गलत सिद्ध नेई करी सकदा।
2. यानी मैं गुआही दा ऐसा इन्तजाम करी दिते दा ऐ जेह्दा इन्कार नेई कीता जाई सकदा ते मेरी स'जा गी जालमाना
स'जा नेई गलाया जाई सकदा।
3. यानी मोमिन उस दिन जन्नत की भलेआं दिक्खी सकगन तां जे दिल संतुष्ट होन जां इसदा एह अर्थ ऐ जे
आखरी युग च दीन दी इन्नी व्याख्या होग जे हर मोमिन अपने दिलें च जन्नत गी लागे पाग।

ते अस उंदे शा पैहलें मती-सारी कौमां हलाक करी चुके दे आं ओह इंदे शा ज्यादा पकड़ दा मादा/ताकत रखदियां हियां पर (जिसलै अजाब आया तां) उनें देशै दे हर थाहर अपने बचाऽ आस्तै सुरंगां¹ बछाई दितियां पर (स्पष्ट ऐ जे) खुदा दे अजाब शा बचने दी गुंजाइश कुत्थें होई सकदी ऐ? ॥ 37 ॥

ओहदे च हर शख्स आस्तै, जिस च सोचने-समझने आहला दिल मजुद ऐ जां जेहका सुनने आस्तै कन्न खुल्ले रखदा ते गौर बी करदा ऐ, नसीहत ऐ ॥ 38 ॥

ते असें गासें ते धरती गी ते जे किश इंदे मझाटै ऐ, उस सारे गी छें दौरे च पैदा कीता ते अस बिल्कुल नेई थक्के² ॥ 39 ॥

इस आस्तै जे किश ओह आखदे न, ओहदे पर सबर कर ते सूरज चढ़ने शा पैहलें ते घरोने शा पैहलें अपने रब्ब दी उपासना करा कर ॥ 40 ॥

ते रातीं मौकै बी उस दी पवित्तरता दा गुण-गाण करा कर ते हर अबादत दे आखर च बी (ऐसा गै करा कर) ॥ 41 ॥

ते (हे नबी!) याद रखख जे इक दिन पुकारने आह्ला लागे दी ज'गा³ थमां पुकारग ॥ 42 ॥

ق ५०

ح २६

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ
مَّحِيصٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ
أَوْ أَتَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ وَمَا مَسَّنَا
مِنْ غَمٍّ ۝

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۝

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ۝

1. यानी देशैं च ऐसे समान पैदा करने शुरू कीते जे ओह उस अजाब शा बची जान पर खुदा दी स'जा शा बचने आस्तै इन्सानी उपाऽ कुत्थें कम्म देई सकदे न।
2. बाइबिल च ऐ जे खुदा नै दुनियां पैदा कीती ते थक्की गेआ ते सतमें दिन उसनै अराम कीता। कुर'आनी शिक्षा किन्नी गौरवशाली ते खुदा दी शान दे मताबक ऐ जिसलै जे बाइबिल दी शिक्षा खुदा दी शान गी सामनै रखदे होई घनीनी ते त्यागने जोग लभदी ऐ।
3. मतलब एह ऐ जे मक्का बासियें गी सोहगा करने आस्तै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे अनुयायियें बिच्चा बी ऐसे लोकें गी अल्लाह खडेरदा रौहग। फी ऐसा गै होआ जे हजरत अबूबकर, हजरत उमर, हजरत उसमान, हजरत अली ते हजरत जुबैर दे पुत्तर हजरत अब्दुल्लाह मक्का आहलें बिच्चा खड़े होदे रेह ते उनेंगी सोहगा करदे रेह।

जिस दिन जे सारे लोक इक पूरा होइयै रौहने आहले अज़ाब दी अवाज सुनगन, एह दिन जींदा होइयै निकलने दा दिन होग' ॥ 43 ॥

अस गै जींदा बी करने आं ते मारने बी आं ते साढ़े कश गै परतोइयै औना ऐ ॥ 44 ॥

ओह दिन जइं धरती उंदी शगरतें कारण फटी जाग (उसी याद कर, ते) ओह ओहदे चा तौले गै² निकली आँगन। एह मुड़दें गी जींदा करी देना साढ़े आस्तै असान ऐ ॥ 45 ॥

अस उंदी गल्लें शा भलेआं वाकफ आं, ते तूं उंदे पर इक जाबर (बादशाह) दे तौरा पर नियुक्त नेई कीता गेदा। इस आस्तै तूं कुरआन राहें सिर्फ उसगी नसीहत कर जो मेरे अज़ाब दी भविष्यवाणियें शा डरदा ऐ ॥ 46 ॥ (रुकू 3/17)

ق ५०

ح २६

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ۝

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِنَّا الْمَصِيرُ ۝

يَوْمَ تَشْقُقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرُ ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝

ع ५१

०००

1. इस आस्तै हज़रत अबूबकर दे बेलैं बी मदीना दे आसै-पासै दियां कौमां इस्लाम बरोधी होई गेइयां हियां पर हज़रत अबूबकर उनेंगी परतियै इस्लाम पासै लेई आए इसै चाल्ली हज़रत उमर दे बेलैं बी कैसर ते किस्सा दे आतंक करी मुसलमान कबीले कंबी उदुटे है मगर हज़रत उमर नै उपदेशें ते प्रवचनैं राहें उंदे च नमैं सिराआ जोश पैदा कीता ते उनेंगी कन्नै लेइयै कैसर ते किस्सा गी शकस्त दिती।
2. यानी अज़ाब औने पर अपना अलाका छोड़ियै ताह-तुआह नसगन, पर बचने दा कोई रस्ता नेई लम्भग।

سُورَةُ الذّٰرِيّٰتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اِحْدَى وَ سِتُّونَ آيَةً وَ ثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-ज़ारियात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां काहट आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

अस उनें (हवाएं) गी शहादत दे तौरा पर पेश
करने आं जो (बदलें गी) हुआदियां फिरदियां
न ॥ 2 ॥

وَالذّٰرِيّٰتِ ذَرْوًا ١

फी (बारश दा) बोझ चुक्की लैंदियां न ॥ 3 ॥

فَأَنجَلَتْ وَقَرًّا ١

फी मट्ठी चाल चलदियां न ॥ 4 ॥

فَأَنجَرِيَّتٍ يُسْرًا ١

ते आखर च साढ़े हुकम (यानी बारश) गी
(धरती च) बंडी दिंदियां न ॥ 5 ॥

فَأَنمَقَّسَتْ أَمْرًا ١

थुआड़े कन्नै जो बा'यदा कीता जंदा ऐ ओह
जरूर पूरा होइयै रौहग' ॥ 6 ॥

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ١

ते कर्म दा फल जरूर थोइयै रौहग ॥ 7 ॥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ١

इसदे सबूत च अस उस गासै गी पेश करने
आं जेहदे च नखतरें/सतारें दे रस्ते' न ॥ 8 ॥

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْعُبُكِ ١

1. इनें आयतें च सहाबा गी ते उंदे प्रचार सरबंघी प्रयत्न गी हवाएं आंगर गलाया गेदा ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे सहाबा जां उंदे प्रचार सरबंघी प्रयत्न पवितर कुरआन दे पानी गी चपासै दुआइयै लेई जांगन ते उंदी प्रचार सरबंघी इच्छां दिन-ब-दिन बधदियां जांगन इत्थे तक जे उंदे प्रचार सरबंघी चुक्के दे बदल पानी कन्नै भरोई जांगन ते फी ओह लोकें दे दिलें पर इस्लाम धर्म दा इस चाल्ली प्रभाव जमाई देंगन जे उंदे प्रचार सरबंघी प्रयत्न असान्नी कन्नै फैलदे जांगन ते नास्तिकता उंदे सामनें फिक्की पेई जाग। इसदा नतीजा एह होग जे ओह इस्लाम गी संसार दे बक्ख-बक्ख देसैं च फलाई देंगन ते आखरकार इस्लाम विजयी होई जाग। इस चाल्ली जिस सफलता दा समाचार दिता जा करदा ऐ ओह पूरा होई जाग।
2. इस दा मतलब सूर्य मंडल च बिचरने आहले नखतरें दे रस्ते न।

तुस सब इक इखलाफी/विभेदपूर्ण गल्ला च पेदे ओ ॥ 9 ॥

إِنكُمْ لَنَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝٩

जेहदे करी सिर्फ ऊऐ शख्स सचाई थमां फेरेआ जंदा ऐ जेहदे हक्क च फराए जाने दा हुकम होई चुके दा ऐ ॥ 10 ॥

يُؤَفِّكُ عَنْهُ مَنَافِكُ ۝١٠

अटकलपच्चू गल्लां करने आहले हलाक होई गे ॥ 11 ॥

قَتَلَ الْحَرْصُونَ ۝١١

जेहके गुमराही दी डुहाइयें च पेदे सचाई गी भुल्ला करदे न ॥ 12 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍءٍ سَاهُونَ ۝١٢

ओह पुछदे न जे कमें दी स'जा दा समां कुसलै औग? ॥ 13 ॥

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ ۝١٣

(तू आखी दे) उस बेलै (औग) जिसलै उनें गी अगगी दे अज्ञाब च गलतान कीता जाग ॥ 14 ॥

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۝١٤

(ते आखेआ जाग जे) अपना अज्ञाब चक्खो, एह ऊऐ (अज्ञाब ऐ) जिसदे तौले औने दी तुस मांग करदे हे ॥ 15 ॥

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ ۚ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُونَ ۝١٥

संयमी लोक बागें ते चश्में च रौहगन ॥ 16 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝١٦

(ते) उंदा रब्ब उनेंगी जे किश देग ओह लैंदे जांगन। ओह उस बेलै शा पैहलें पूरी चाल्ली आज्ञाकारी हे ॥ 17 ॥

أُخْذِينَ مَا أَلَّهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُّحْسِنِينَ ۝١٧

रातीं गी घट्ट गै सौंदे हे ॥ 18 ॥

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ الْأَيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ۝١٨

ते बडलै बी ओह इस्तगफ़ार/खिमा जाचना करदे होंदे हे ॥ 19 ॥

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝١٩

ते उंदी धन-दौलत च मंगने आहलें दा बी हक्क हा ते जेहके मंगी' नथे सकदे उंदा बी (हक्क हा) ॥ 20 ॥

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝٢٠

1. यानी जानवर बगैरा जो बोल्ली नई सकदे जां ऐसे शरीफ लोक जो मंगने च अपमान समझदे न।

ते धरती च जकीन करने आहलें आस्तै मते-
हारे नशान न ॥ 21 ॥

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

ते थुआड़ी अपनी जानें च बी, क्या तुस
दिखदे नेई? ॥ 22 ॥

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝

ते गासैं च थुआड़ा रिशक बी ऐ ते जे किश
(इसदे अलावा) बा 'यदा कीता जंदा ऐ, ओह
बी (है) ॥ 23 ॥

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ۝

इस आस्तै गासैं ते धरती दे रब्ब दी कसम (जे
जिसलै एह गल्लां पूरियां होंगन तां पता लगगी
जाग जे) एह (कुरआन) उससै चाल्ली इक
सचाई ऐ जिस चाल्ली थुआड़ा गल्लां करना
॥ 24 ॥ (रुकू 1/18)

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ
مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ۝

क्या तेरे कश इब्राहीम दे सत्कार जोग प्रौहनें
दी खबर पुज्जी ऐ? ॥ 25 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ
الْمُكْرَمِينَ ۝

जिसलै ओह उंदै कश आए तां उनें गलाया
(अस तुगी) सलाम (आखने आं) उसनै
गलाया (अ'ऊं बी आखना जे) थुआड़े आस्तै
(खुदा पासेआ) सदा आस्तै सलामती निश्चत'
ऐ (ते मनै च गलाया जे) एह लोक ओपरे
सेही होदे न ॥ 26 ॥

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ
سَلَامٌ ۚ قَوْمٌ مُّنتَكِرُونَ ۝

फी ओह बल्लें नेही अपने घरै-आहले पासै
उठी गेआ ते इक भुन्ने दा बच्चा लेई आया
॥ 27 ॥

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۝

ते उसी उंदे सामनै रक्खी दिता (फी) गलाया,
क्या तुस किश नेई लैगे ओ? ॥ 28 ॥

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

ते (दिल) उंदे शा किश डरेआ ओह (इस
हालत गी समझी गे ते) गलान लगे, डर नेई,

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ

1. एह ओह गल्ल ऐ जो सिर्फ अल्लाह गै आखी सकदा ऐ। इसदा एह अर्थ ऐ जे हजरत इब्राहीम गी एह पता लगगी चुके दा हा जे ओह लोक अध्यात्मकता च किन्ना उच्चा स्थान रखदे न ते ओह अल्लाह दी किरपा दी छाया च आई गेदे न। इस आस्तै भरोसे कनै आखी दिता जे अऊं बी आखना जे थुआड़े आस्तै अल्लाह पासेआ सदा आस्तै सलामती ते शांति निश्चत ऐ।

ते उसी इक ज्ञानवान पुत्रै दा शुभ-समाचार
सुनाया ॥ 29 ॥

इन्ने च उसदी लाड़ी अगें आई जेहदे चेहरे
पर शर्मसारी¹ ही इस आस्तै जेरें अपने हत्थ
मूंहै पर मारे ते बोल्ली, अ'ऊं ते इक बांझ/
संढ बुड्ढी आं ॥ 30 ॥

उनें गलाया (एह सच्च ऐ जे) तूं ऐसी गै ऐं
पर तेरे रब्ब नै (ऊऐ) गलाया ऐ (जो असें
गलाया ऐ) ओह सच्चें गै बड़ी हिक्मत आह्ला
(ते) बड़े इलम आह्ला ऐ ॥ 31 ॥

وَبَشَّرُوهُ بِغُلَمٍ عَلِيمٍ ۝

فَاقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَةٍ فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ۝

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ
الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝

1. मूल शब्द 'सरित्' दा अर्थ चेहरे दी कालिमा बी होदा ऐ। इस आस्तै अर्थ एह ऐ जे शर्म करियै उसदे चेहरे दा रंग बदली गेदा हा।

(इस पर इब्राहीम नै) गलाया, हे रसूलो! तुसेंगी केहड़ा म्हत्तवपूर्ण कम्म सोंपेआ गेदा ऐ ॥ 32 ॥

उनें गलाया, अस इक मुजरम कौम कश भेजे गेदे आं ॥ 33 ॥

तां जे उंदे पर गिल्ली मिट्टी कनै बने दे कैकर/गोलियां बरहाचै ॥ 34 ॥

जिंदे पर तेरे रब्ब पासेआ हद शा बधने आहलें गी स'जा देने आस्तै नशान लाया गेदा ऐ ॥ 35 ॥

ते असें उस बस्ती च जिने मोमिन हे उनें गी कड़वी लैता ॥ 36 ॥

ते असें उस बस्ती च अपने फरमांबरदारें दा सिर्फ इक घर पाया/दिक्खेआ ॥ 37 ॥

ते असें उस (बस्ती) च इक ऐसा नशान छोड़ेआ जेहका म्हेशां उनें लोकें दे कम्म और जेहके जे दर्दनाक अज़ाब शा डरने आहले होंग ॥ 38 ॥

ते मूसा दी घटना च बी (मती-हारी नशानियां हियां) जिसलै असें उसी फिरऔन पासै/कश इक खु'ल्ली-डु'ल्ली दलील देइयै भेजेआ ॥ 39 ॥

ते ओह (फिरऔन) अपने बुत्तखाने' पासै पिट्ठ फेरियै उठी गेआ ते गलान लगा जे (मूसा) बड़ी चिकनी-चुप्पड़ी गल्लां करने आहला ते मजनू/पागल ऐ ॥ 40 ॥

इस पर असें उसगी ते उसदे लश्करें गी (अपने कैहर कनै पकड़ी लैता ते उनें सारें गी समुंदरै च सुट्टी दिता ते (अज-तक्क) उस पर

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٤﴾

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٥﴾

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٨﴾

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَنِ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

فَتَوَلَّىٰ بِرْكَيْنِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٤٠﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤١﴾

1. मूल शब्द 'रुकन' दा अर्थ ऐ शक्ति प्राप्त करने दा स्थान। आयत दा भाव ए ऐ जे फिरऔन अपने शक्ति भंडार पासै उठी गेआ। फिरऔन गी उस दे अकीदे मताबक सारी शक्तियां बैल दे मंदरै चा मिलदियां हियां। इस आस्तै असें अनुवाद च बुत्तखाना इस्सै अर्थ गी ध्यान च रक्खियै लिखेआ ऐ।

फटकार पवा करदी ऐ ॥ 41 ॥

ते आद दी घटना च बी (असें मते-हारे नशान छोड़े दे न, उस बेलै) जिसलै जे असें उंदे पर इक सख्त आंधी चलाई ही ॥ 42 ॥

ओह जिस चीजै कनै बी छहोंदी ही उसी (तबाह करी दिंदी ही ते उसी) गली चुकी दी हड्डियें आंगर बनाई दिंदी ही ॥ 43 ॥

ते समूह च बी (असें नशान छोड़ेआ) जिसलै उनेंगी गलाया गेआ ते इक अरसे तक लाह लेई लैओ ॥ 44 ॥

ते उनें अपने रब्ब दे हुकम दी ना-फरमानी कीती ते उनेंगी इक अजाब नै आई पकड़ेआ ते ओह दिखदे गै रेही गे ॥ 45 ॥

ते नां ते बचने आसतै खड़ोई सके ते नां ओह कुसै दी मदद हासल करी सके ॥ 46 ॥

ते उंदे शा पैहलें नूह दी कौम गी बी (अस हलाक करी चुके दे हे) ओह आज़ा-पालन शा निकलने आहली/इन्कारी कौम ही ॥ 47 ॥ (रुकू 2/1)

ते गासैं गी बी असें केई गुणें कनै बनाया ऐ ते अस बौहत ज्यादा ताकत रक्खने (दे मालक) आं ॥ 48 ॥

وَفُتَّ عَادٌ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرَّيِّمِ ۝

وَفُتَّ ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ۝

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَنَبِّرِينَ ۝

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَٰسِقِينَ ۝

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ۝

1. इस दा एह मतलब ऐ जे थोड़े अरसे बा'द तुंदे पर अजाब आई जाग जेह्दे बा'द तुस संसारक साधनें शा लाह लैने दे काबल नैई रह्येगे।
2. यानी इन्नी तफोक बी नैई मिली जे खड़ोइयै बचने दा कोई सरिस्ता करदे।
3. मूल शब्द 'बिऐदिन' दा अर्थ ऐ केई हत्यें कनै बनाया। शब्द कोश च हत्थ दा अर्थ ऐ-शक्ति, समर्थ, अधिकार, बल। अल्लाह दी शक्ति आसतै धार्मिक परिभाशा च 'गुण' शब्द प्रयुक्त होंदा ऐ। इस आसतै असें अनुवाद कीते दा ऐ जे 'असें गासैं गी बी नेकां गुणें कनै बनाया ऐ' यानी गासैं दी रचना च अल्लाह दी शक्ति दा हत्थ बी हा ते पवित्रता दा बी ते स्तुति दा बी हत्थ हा। इस आसते नेकां गुण गासैं थमां जाहर होंदे न।

ते धरती गी असें इक बिस्तरे आंगर बनाया ऐ
ते अस बौहत अच्छा बिस्तारा बनाने आहले
आं ॥ 49 ॥

ते हर इक चीजै दे असें नर-मादा बनाए न
तां जे तुस नसीहत हासल करी सको ॥ 50 ॥

इस आस्तै (चाही दा ऐ जे) तुस अल्लाह
पासै दौड़ो। अ'ऊं ओहदे पासेआ धुआड़ी
बक्खी धुआड़े आस्तै जाहरा तौर पर सोहगा
करने आहला बनियै आए दा आं ॥ 51 ॥

ते तुस अल्लाह कनै कुसै होरस गी उपास्य
नेई बनाओ। अ'ऊं ओहदे पासेआ तुसेंगी
जाहरा-बाहरा सोहगा करने आहला आं
॥ 52 ॥

इस्सै चाल्ली^१ उंदे शा पैहलें जेहके रसूल औंदे
रेह, उनेंगी लोकें इयै गलाया जे ओह मन-
मोहनियां गल्लां करने आहले जां मजनू/पागल
न ॥ 53 ॥

क्या ओह एह (गल्ल आखने दी) इक-दूए
गी बसीयत^२ करी गेदे हे (हरगज़ नेई) बल्के
ओह सारे दे सारे सरकश/सिराफिरे लोक न
(इस्से आस्तै इक गै किसमै दे गंदे ख्याल उंदे
दिलें च पैदा होंदे न) ॥ 54 ॥

इस आस्तै (हे नबी!) तूं उंदे शा मूंह फेरी लै
ते तुगी (उंदे कम्मैं दी ब'जा कनै) कोई
लाहमा नेई दिता जाग ॥ 55 ॥

ते चेता करांदा रौह, की जे चेता कराना मोमिनैं
गी लाह पंजादा ऐ ॥ 56 ॥

وَالْأَرْضُ فَرَشْتُهَا فَنِعْمَ الْمِهْدُونَ ۝

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ۝
فَقِفُوا إِلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ۝

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۚ إِنَّكُمْ
مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فِي رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجُنٌّ ۝

أَتَوَصَّوهُ^३ بِبَلٍ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ۝

فَقَتُلَ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٌ ۝

وَذِكْرُ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

1. जिस चाल्ली हज़रत मूसा ते हज़रत मसीह दी गल्लें गी लोकें नेई मन्नेआ ते उंदे शा पैहलें आहले रसूलें गी बी सच्चा नेई समझेआ, ते उनेंगी झूठा करार दिंदे/समझदे रेह।
2. यानी सारे बरोधी इन्कार करने बारे इक गै किसमै दियां दलीलां दिंदे हे। आखो जे ओह इक-दूए गी सखाई गेदे हे जे इस चाल्ली नबियें दा इन्कार करी देओ।

ते मैं जिनें ते इन्सानें गो सिर्फ अपनी अबादत
आस्तै पैदा कीते दा ऐ ॥ 57 ॥

नां अ'ऊं उंदे शा कोई रिशक/रोजी मंगना ते
नां अ'ऊं उंदे शा एह चाहन्ना जे ओह मिगी
खाना खलान ॥ 58 ॥

अल्लाह गै सारें गो खाना खलाने आह्ला (ऐ
ते) बड़ी (जबरदस्त) ताकत आह्ला ऐ ॥ 59 ॥

इस आस्तै जिनें जुलम कीता ऐ उंदे आस्तै बी
ऊऐ नेह डोल/बदले न जनेह उंदे साथियें
आस्तै हे। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह
अज़ाब मंगने दी मेरे अगें काहल/तौल नेई
करन ॥ 60 ॥

ते जिनें कुफर कीता ऐ उंदे आस्तै उस रोज,
जेहदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ,
हलाकत/तबाही नाज़ल होने आहली ऐ ॥ 61 ॥
(रुकू 3/2)

قال فما خطبكم ٢٧ الذّٰرِيّات ٥١

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
لِيَعْبُدُونِ ٥٧

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ
أَنْ يُضْعَمُوا ٥٨

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ٥٩

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِّثْلَ ذُنُوبِ
أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ٦٠

قَوْلٍ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ٦١

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ خَمْسُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-तूर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंजाह आयतां ते दो रुकू न

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं तूर¹ गी गुआही दे रूपै च पेश करना
॥ 2 ॥

وَالطُّورِ ②

ते (इस) लिखी² दी कताबा गी बी
॥ 3 ॥

وَكُتِبَ مُسْطُورٍ ③

(जो) खु'ल्ले³ कागजें पर (लिखी गेदी ऐ)
॥ 4 ॥

فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ④

ते खान्ना काबा⁴ गी जो म्हेशां अबाद रौहग
॥ 5 ॥

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ⑤

ते उस छत्त गी जो म्हेशां उच्ची⁵ रौहग ॥ 6 ॥

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ⑥

1. तूर पर हजरत मूसा पर कताब नाज़ल होई ही, जो हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सचाई दी गुआह ऐ।
2. इस लिखी दी कताब दा अर्थ कुरआन-करीम ऐ जिस थमां हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सचाई सूरज आंगर सिद्ध होंदी ऐ।
3. खु'ल्ले कागजें दा अर्थ ऐ जे ओह कताब मुसलमानें दे कर्म दे मताबक बंद बस्ते च रक्खने आस्ते नैई बल्के सच्चा मुसलमान इसी इस आस्ते घर रखदा ऐ जे हर बेले पढ़दा र'वै ते ओह हर बेले खु'ल्ली दी र'वै।
4. यानी हजरत इब्राहीम दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै हज्ज करना जरूर करार दिते दा ऐ ते हून मुसलमान म्हेशां हज्ज करदे रौहगन ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सदाकत/सचाई साबत होंदी रौहग।
5. सदा उच्ची रौहने आहली छत्त दा अर्थ बी काबा ऐ ते मतलब एह ऐ जे उस दी इज्जत (सम्मान) अल्लाह म्हेशां कायम रक्खग।

ते जोश मारदे/उप्पर उठदे समुंदर^१
गी ॥ 7 ॥

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ۝

तेरै रूब पासैआ अज़ाब जरूर नाज़ल होइयै रौहग
॥ 8 ॥

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۝

उसी कोई दूर करने आह्ला नेई ॥ 9 ॥

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ۝

जिस रोज बदल^२ लैहरां मारन लगग ॥ 10 ॥

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ۝

ते फ़ाड़^३ अपनी पूरी रफ़्तार/गति कनै चलडन
॥ 11 ॥

وَلَسِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ۝

इस आस्तै उस दिन झुठलाने आहलै पर अज़ाब
नाज़ल होग ॥ 12 ॥

فَوَيْلٌ لِلْيَوْمِئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

(यानी उनें लोकें पर) जेहके गंद उछाली-
उछाली खेदा करदे हे ॥ 13 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ۝

जिस दिन उनें सारें गी जहन्नम दी अग्गी पासै
धक्के देइयै लैता जाग ॥ 14 ॥

يَوْمَ يَدْعُونَ إِلَى تَارِيحِهِمْ دَعْوًا ۝

(ते गलाया जाग) इयै ओह अग ए जेसदा तुस
इन्कार करदे होदि हे ॥ 15 ॥

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ۝

क्या एह सिर्फ मलम्मासाजी/बनावटी गल्ल ही
जां असल च तुस हून बी नेई दिक्खा करदे
॥ 16 ॥

أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

(जेकर एह नि'रा इक ख्याल ऐ तां बे-
धड़क) उस च दाखल होई जाओ ते (भाएं)
सबर करो जां (सबर) नेई करो, थुआड़े
आस्तै बराबर ऐ (जो होना ऐ ओह होइयै
रौहग) तुसैं गी सिर्फ थुआड़े कर्मैं दा गै फल
दिता जा करदा ऐ ॥ 17 ॥

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا ۚ
سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا نَجْرُؤُنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝

1. पवित्र कुरआन समुंदर गी अध्यात्मक ज्ञान दा नशान कसर दिदा ऐ। इस आस्तै जोश मारने आहले समुंदर दा अर्थ कुरआनी ज्ञान दा भंडार ऐ जेहदे चा ज्ञान बक्ख-बक्ख रूपें च जाहर होदा रौहग ते इस्लाम दी सचाई सिद्ध करत रौहग।
2. मूल शब्द 'समा' दा अर्थ बदल ते गास होदा ऐ। इत्थें इसदा अर्थ बदल ऐ। मतलब एह ऐ जे कुरआन मजोद राहें अल्लाह दी रहमत दे बदल दुनियां पर छाई जांगन।
3. फ़ाड़ दा अर्थ बड़डे लोक जां बड़डे संगठन राज/कहूमतां होदा ऐ। मतलब एह ऐ जे जिसलै कुरआन दियां तलीमां बिस्तार करडन/फैलडन तां अरब दा प्राचीन शासन, कैसर ते किस्सा दियां कहूमतां तित्तर-बित्तर होई जाडन ते दुनियां दे नक्शे परा गायब होई जांगन।

संयमी लोक सुगै च ते नैमते च
होंगन ॥ 18 ॥

(ते) जे किश उंदा रब्ब उनेंगी देग ओह
ओहदे पर खुश होंगन ते उंदा रब्ब उनेंगी
दोज़ख दे अज़ाब शा बचाई लैग ॥ 19 ॥

(ते गलाग जे) खाओ ते पिय्यो (जो तुसेंगी
दिता जंदा ऐ) ओह थुआड़े कर्मे दी ब'जा
करी थुआड़े आस्तै बरकत आह्ला होग ॥ 20 ॥

ओह उस रोज रीहगें च बिछे/लगे दे सिंहासनें
पर तकिये लाइयै बैठे दे होंगन ते अस उनेंगी
बड्डी-बड्डी स्याह अक्खीं आहलियां
जनानियां जोड़े दे रूपै च प्रदान करगे ॥ 21 ॥

ते जो लोक ईमान लेई आए न ते उंदी उलाद
बी ईमान दे मामले च उंदे पिच्छें चली ऐ अस
उंदे कनै उत्तम सुगै च उंदी उलाद गी बी ज'मा
करी देगे ते उंदे (बब्ब-दादे दे) कर्मे च बी
कोई कमी नेई करगे। हर इक शख्स अपने कर्मे
दे फल दा बंधक ऐ ॥ 22 ॥

ते अस उनेंगी उंदी मरजी मताबक भांत-सभांते
फल ते भांत-सभांते गोश्त पेश करगे ॥ 23 ॥

ओह उस च ऐसे प्यालें बाँरे झगड़े करडन
जिंदा नतीजा नां ते बकवास करना होग, ते नां
गुनाह (करना होग) ॥ 24 ॥

ते जुआन सेवक हर बेलै उंदी खिदमत च
हाजर रीहडन। आखो जे ओह परदे च लपटोए
दे मोती न ॥ 25 ॥

ते ओह इक दूए कनै ध्यान कनै आपसी
सुआल-जवाब करडन ॥ 26 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ۝

فُكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۖ وَقَوْمُهُمْ
رَبُّهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ۝

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ ۖ
وَزَوَّجَهُمْ بَحُورٍ عِينٍ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ
بِإِيمَانٍ آلْحَقَّ بِهِمْ ذُرِّيَّتُهُمْ وَمَا
أَلْتَهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۖ
كُلٌّ أُمْرٌ لِّمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ ۝

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا
يَشْتَهُونَ ۝
يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا
وَلَا تَأْنِيْسٌ ۝

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ غُلَامَانِ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ
لُؤْلُؤُ مَكْنُونٍ ۝

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝

1. कोई बी अपने कर्मे दा फल भोगने शा इद्धर-उद्धर नेई होई सकदा।
2. यानी मरने दे बाद जिस चीजा दा नाँ शराब रक्खेआ गेदा ऐ, ओह शराब अल्लाह दे प्रेम दी शराब ऐ। ओहदे कनै दमाग खराब नेई होदा ते नां गै इन्सान बे-मतलब बकवास करादा ऐ ते नां गाल-मुआल दिंदा ऐ।
3. यानी पवित्र ते शुद्ध आचरण करने आहले।

ते गलाउन जे अस लोक^१ पैहलें अपने रिश्तेदारें च अपने अन्जाम शा डरदे होंदे हे ॥ 27 ॥

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝

मगर अल्लाह नै सहाड़े पर स्तान कीता। ते असें गी गर्म लूह दे अजाब शा बचाई लैता ॥ 28 ॥

فَمَنْ إِلَهُهُ عَلَيْنَا أَوْ فَمَا عَذَابُ السَّمُومِ ۝

अस पैहलें गै उस (अल्लाह) गी पुकारदे होंदे हे ओह बड़ा नेक सलूक करने आहला (ते) बे-इन्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 1/3)

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝

इस आस्तै (हे रसूल!) तू (लोकें गी) नसीहत करदा जा, की जे तू अपने रब्ब दे स्थानें करी नां ते जोतशी (गैब दियां गल्लां दस्सने आहला) ऐं ते नां मजनू/पागल ॥ 30 ॥

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ۝

क्या ओह एह आखदे न जे एह शख्स शायर ऐ (ते) अस जमाने दी तबाही दा ओहदे आस्तै इंतजार करा करने आं ॥ 31 ॥

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَبِّبِ الْمُتُونِ ۝

तू गलाई दे इंतजार करदे जाओ, की जे अ'ऊं बी थुआड़े आस्तै इंतजार करा करना ॥ 32 ॥

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ۝

क्या उनेंगी उंदी बुद्ध इयै गल्ल सखांदी ऐ, जां ओह सरकश/सिरफिरी कौम न? ॥ 33 ॥

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ۝

जां ओह एह आखदे न जे उसनै अपने पासेआ गल्ल बनाई लेदी ऐ, असलीयत एह ऐ जे ओह (वह्मी दे नाज़ल होने पर) ईमान गै नेई आहनदे ॥ 34 ॥

أَمْ يَقُولُونَ تَقُولُهُ ۚ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

जेकर ओह सच्चे न तां इस्सै चाल्ली दा कोई होर कलाम लेई औन (तां जे दुनियां फैसला करी सकै जे दमै कलाम बराबर न) ॥ 35 ॥

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝

क्या उनेंगी बगैर कुसै गरज/मकसद दे पैदा कीता गेदा ऐ जां ओह आपू गै अपने खालक/सिरजनहार न? ॥ 36 ॥

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْمُخْلَقُونَ ۝

1. यानी दुनियां च मुन्करें दी धमकियें शा अस केई बार बबराई जंदे हे मगर अज्ज हर चाल्ली दी फतह ते अमन असेंगी हासल ऐ।

क्या उन्हें गासैं ते धरती गी पैदा कीता ऐ? (नेई!) बल्के सचाई एह ऐ जे एह (गास ते धरती पैदा करने आहले पर) जकीन गै नेई करदे ॥ 37 ॥

क्या उंदे कश तेरे रब्ब दे खजाने हैन? जां ओह दरोगे न? ॥ 38 ॥

क्या उंदे कश कोई पौड़ी/सिद्ध है जिस पर चढ़ियै ओह (खुदा दियां गल्लां) सुनदे न? इस आस्तै चाही दा ऐ जे उंदा सुनने आहला (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आंगर) कोई खुल्ली दलील पेश करै ॥ 39 ॥

क्या खुदा आस्तै ते धीयां न ते थुआड़े आस्तै पुत्तर। ॥ 40 ॥

क्या तूं उंदे शा कोई अजर मंगना ऐं? इस आस्तै ओह उस चट्टी कारण दबोंदे जा करदे न ॥ 41 ॥

क्या उनेंगी गैब दी जानकारी है जिसगी ओह लिखी लैदे न? ॥ 42 ॥

क्या ओह तेरे खलाफ कोई उपाऽ करना चाहदे न? इस आस्तै याद रक्खो जे उनें मुन्करें दे खलाफ गै (खुदाई) उपाऽ कीते जांगन ॥ 43 ॥

क्या अल्लाह दे सिवा उंदा कोई होर उपास्य है? (याद रक्खो) उंदे शिर्क शा अल्लाह पाक ऐ ॥ 44 ॥

ते जेकर ओह गासै च बदलै दा कोई खंधोला ब'रदा दिक्खन तां गलांदे न जे एह ते (सिर्फ) इक घना बदल ऐ ॥ 45 ॥

इस आस्तै तूं उनें गी (उंदी बे-वकूफी च) छोड़ी दे, इत्थें तक जे ओह अपने उस निश्चत

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٧﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ﴿٣٨﴾

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ۚ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٤٠﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۚ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٣﴾

أَمْ لَهُمْ آلٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٤﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٥﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَلْقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ

ध्याड़े गी दिक्खी लैन, जिस च (उंदे पर
अज़ाब नाज़ल कीता जाग ते) ओह डरें मारे
बे-होश करी दिते जांगन ॥ 46 ॥

يُصْعَقُونَ ﴿٢٧﴾

जिस दिन उंदा उपाऽ उनेंगी कोई लाह
नेई पुजाग ते नां उंदी मदाद कीती जाग ॥
47 ॥

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٢٨﴾

ते जालम लोकें गी उसदे अलावा होर बी
अज़ाब पुजडन, पर उंदे चा मते-हारे लोक
नेई जानदे ॥ 48 ॥

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

ते तूं अपने रब्ब दे हुकमै पर डटे दा रौह, की
जे तूं साढ़ी अक्खीं दे सामनै (साढ़ी फहाजत
च) ऐं ते चाही दा ऐ जे जिसलै तूं (अबादत
आस्तै) खड़ोऐं, तां साढ़ी स्तुति दे कनै-कनै
साढ़ी पवित्तरता दा गुणगान बी करदा र'वा
कर ॥ 49 ॥

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا
وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٣٠﴾

ते इससै चाल्ली (जिसलै तूं) रातीं बैलै (खड़ोऐं
तां) उस (खुदा) दी पवित्तरता दा गुणगान
करदा र'वा कर ते जिसलै सतारे/नखत्तर पिट्ठ
फेरी लैन (यानी रात मुक्कने आहली होऐ)
उसलै बी ॥ 50 ॥ (रुकू 2/4)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٣١﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-नज्म

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेहट आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

अ'ऊं सुरय्या¹ नां५ दे नखत्तर/तारे गी इस
गल्ला दी गुआही आस्तै पेश करना जिसलै
ओह (आध्यात्मिक द्रिष्टी कनै) ख 'ल्ल आई
जाग ॥ 2 ॥

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ٢

जे थुआड़ा साथी नां ते रस्ता भुल्ले दा ऐ, नां
गुमराह² होए दा ऐ ॥ 3 ॥

مَا صَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ٣

ते ओह अपनी मन चाही/पसंद गल्लां नेई
करदा ॥ 4 ॥

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ٤

बल्के ओह (उसदा पेश कीते दा कलाम
कुरआन मजीद) सिर्फ खुदा आहले पासेआ
नाजल होने आहली वही ऐ ॥ 5 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ٥

इस गी (यानी एह कलाम) बड़ी शक्तियें
आहले (खुदा) नै सखाया ऐ ॥ 6 ॥

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ٦

1. एह उस भविष्यवाणी पासै संकेत ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै कीती दी ऐ जे जेकर ईमान सुरय्या नां५ दे नखत्तर पर उठी जाग तां पारसी कौम दा इक आदमी उसी उत्थुआं बापस लेई औग।
2. जिसलै उस महान पुरश दा अवतार होग तां हर इक शख्स गी पता लगगी जाग जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी शिक्षा कामल ही। ओह नां ते रस्ता भुल्ले दे हे ते नां गुमराह हे ते नां गै मानसक बिशे बासनें दे अधीन हे।

जिस दियां शक्तियां बार-बार जाहर होने
आहलियां न ते जो इस बेलै अपनी शक्तियें
गी प्रकट करने आस्तै अर्श पर द्रिढ़ता कनै
कायम होई गेदा ऐ ॥ 7 ॥

ذُومِرَةٌ ۚ فَاسْتَوَى ۝

हर बालग नजरी आहले/सूखम दर्शी शख्स गी
गासै दे कंठें पर उसदे प्रकट होने दे लच्छन/
आसार नजरी आवा करदे न ॥ 8 ॥

وَمَوْبَاْلُقٍ ۚ اَلْاَعْلٰى ۝

ते ओह (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.
बंदें दी उस बे-चैनी गी दिक्खियै ते उंदे पर
रैहम करियै खुदा कनै मिलने आस्तै) उस दे
लागै होए ते ओह (खुदा) बी (हजरत मुहम्मद
मुस्तफा स.अ.व. गी मिलने दी चाह कनै)
उप्परा ख'ल्ल आई गेआ ॥ 9 ॥

تَمَدَّنَا فَتَدَلَّى ۝

ते ओह दमैं द'ऊं धनशें दे मिलदे वितर
(यानी चिल्ला चाढ़ने पर बनने आहले
अर्धगोलकार) दे रूपै च बदली गे ते होंदे-
होंदे ओहदे शा बी ज्यादै लागै होई गे ॥ 10 ॥

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ ۚ اَوْ اَدْنٰى ۝

इस आस्तै उसने अपने बंदे पर वह्नी नाज़ल
कीती जिसदा ओह फैसला करी चुके दा
हा ॥ 11 ॥

فَاَوْحٰى اِلٰى عَبْدِهِمَّ مَا اَوْحٰى ۝

1. यानी उस हालत गी दिक्खियै ते दुनियां पर रैहम खाइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै उस कनै मिलने आस्तै रुहानी तौर पर उप्पर चढ़ना शुरू कीता जिस पर खुदा दे प्रेम नै छुआली लैती ते खुदा बी ख'ल्ल उतरन लगा तां जे मुहम्मदियत दे प्रेम बिंदू कनै मिली जा ते दमैं आपस च इस चाल्ली मिली गे जिस चाल्ली द'ऊं धनखें गी जोड़ियै तीर चलाया जा यानी इस चाल्ली जे जित्थें इक कमान/धनखें दा तीर पवै, उत्थें गै दूई दा बी पवै। दऊं कमाना/धनख इस आस्तै गलाया जे द'ऊं कमानें दा चिल्ला सख्त होंदा ऐ ते तीर जोरें पौंदा ऐ।

इस आयत थमां एह बी साबत होंदा ऐ जे मेराज रुहानी दो बार होआ हा नां के इक बार। जियां जे मुसलमानें दा ख्याल ऐ। इस आयत शा थोखा खाइयै किश विद्वानें 'इस्मा' दी आयतें गी मेराज दियां आयतां गलाए दा ऐ। हालांके 'इस्मा' बिल्कुल होर सौ/चीज ऐ ते सिर्फ दुनियां पर ही ते मेराज च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी रूह गासै पर गेई ही ते उससै बारै गलाए दा जे एह दो बार होआ हा। इक बार 'दना' दे रूपै च यानी जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह गी मिलने आस्तै गे हे ते दूई बार 'तदल्ला' दे रूपै च यानी जिसलै अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी मिलने आस्तै उप्परा ख'ल्ल आया हा।

2. मूल शब्द 'दना' दा अर्थ ऐ अर्श दे लागै होना तै तदल्ला दा अर्थ ऐ इक शख्स दूए दे लागै जाने दी इच्छा कनै ओहदे पासै बधै ते दूआ शख्स बी अपने पासेआ ओहदे करीब/लागै होने दी कोशश करै।

(हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे) दिल नै जो कुछ दिक्खेआ ऊऐ ब्यान कीता ॥ 12 ॥

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ①

क्या तुस उस कनै उस (नजारे) दे बारै झगड़दे ओ जो उस (यानी मुहम्मद रसूल अल्लाह) नै (गासै पर) दिक्खेआ हा? ॥ 13 ॥

أَفْتَمَرُؤْنَهُ عَلَى مَا يَرَى ②

हालांके उसनै एह (नजारा) इक बार नेई दिक्खेआ बल्के दो बार दिक्खे दा ऐ (यानी इक उस बेलै जिसलै तुस खुदा दे लागै होने दी कोशश करा करदे हे ते दूआ उस बेलै जिसलै खुदा थुआड़ी बक्खी आया हा) ॥ 14 ॥

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ③

यानी इक ऐसी बैरी¹ कश जेहकी आखरी सीमा पर ही ॥ 15 ॥

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ④

उससै कश ओह सुर्ग ऐ जो म्हेशां लेई दा उकाना ऐ ॥ 16 ॥

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑤

ते एह नजारा दिक्खेआ बी उसलै हा, जिसलै बैरी गी उस चीजा नै खट्टी लेदा हा जो ऐसे समै खट्टी लै करदी ऐ (यानी अल्लाह दा चमत्कार) ॥ 17 ॥

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ⑥

नां ते उसदी अक्ख उस बेलै त्रेढी² होई, नां गै अग्गें गी निकली गई ॥ 18 ॥

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑦

उस बेलै उसनै अपने रब्ब दी बड़्डी नशानियें बिच्चा इक बड़्डी नशानी दिक्खी ॥ 19 ॥

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑧

1. बैरी दे बूहटे दे बारै एह समझेआ जंदा ऐ जे ओहदे च अमरत दा गुण मज्जुद होंदा ऐ। इस आस्तै मुड़दें दे शरीरें गी बैरी दे पत्तर पाइयै बुआले गेदे पानी कनै नल्हांदे न तां जे ओह सड़ै नेई। इस ज 'गा' 'सिद्रा' (बैरी) शब्द दा इससै पासै संकेत ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर अल्लाह 'सिद्रा' (बैरी) राहें उतरेआ यानी तुसेंगी ऐसी तलीम दित्ती दी ऐ जेहकी सड़ने आहली नेई हो। बल्के दूर्य गी सड़ने शा बचाने आहली ऐ। जियां दस्सेआ गेदा ऐ जे पैहले समे दियां सारियां कताबां पवित्र कुरआन राहें सुरक्षत करी दितियां गेदियां न, की जे उंदा खुलासा कुरआन मजीद च आई गेदा ऐ ते कुरआन मजीद कदें नश्ट नेई होग। इस आस्तै एहदे कनै ते एहदे राहें ओह (शिक्षा) बी जीदियां रौहगन।
2. यानी 'मेराज' दिक्खने च गलती दी कोई संभावना नथी। ओह इक बड़ी शान आहला कश्फ हा। सिर्फ इक सधारण सुखना जां इक सधारण जनेहा कश्फ नेई हा।

तुस बी बिंद 'लात' ते 'उज्जा' दा हाल
सुनाओ (क्या उंदी बी इयै शान ऐ?) ॥ 20 ॥

ते त्रीये 'मनात' दा बी, जो उंदे अलावा
ऐ ॥ 21 ॥

क्या थुआड़े आस्तै ते पुत्तर न ते खुदा आस्तै
धीयां? ॥ 22 ॥

एह ते बड़ा गै नाकस बटबारा ऐ ॥ 23 ॥

एह ते सिर्फ किश नांs न जो तुसैं ते थुआड़े
बब्ब-दादैं रक्खी लैते दे न (बरना इंदे च
सचाई किश बी नेई) अल्लाह नै इंदे (बुत्तैं)
आस्तै कोई दलील नेई उतारी ओह सिर्फ इक
भरम ते किश दिली खाहशैं दा अनुसरण करा
करदे न, ते उंदे कश उंदे रब्ब पासेआ हदायत
आई चुकी दी ऐ (मगर ओह फी बी नेई
समझदे) ॥ 24 ॥

क्या इन्सान जो चाह उसी मिली जंदा ऐ ॥ 25 ॥

इस आस्तै याद र'वै जे आखरत ते दुनियां
दियां सब नैमतां अल्लाह दे गै हत्थे च न
॥ 26 ॥ (रुकू 1/5)

ते गासै च मते-हारे फरिश्ते न जे उंदी सफारश
(कुसै गी) कोई लाह नेई पुजांदी। सवाए उस
शख्स दे जिसी अल्लाह ऐसा करने दी अजाजत
देऐ, जिसी ओह अपनी मरजी मताबक समझदा
होऐ ते पसंद करदा होऐ ॥ 27 ॥

जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे,
ओह फरिश्तें दे जनानियें आहले नांs रखदे/
पांदे न ॥ 28 ॥

ते उनें गी इस बाँरे कोई बी इलम नेई, ओह सिर्फ
इक बैहमै च फसे दे न ते बैहम सचाई दे
मकाबले च किश बी फायदा नेई दिंदा ॥ 29 ॥

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخَرَىٰ ۝

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ۝

تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ۝

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ
وَأَبَاؤُكُمْ مَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ
سُلْطٰنٍ ۖ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا
تَهْوَى الْأَنْفُسُ ۚ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ
رَّبِّهِمْ الْهُدَىٰ ۝

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمْتَلٰى ۝

ج

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝

وَكَمْ مِنْ مَّلَكٍ فِي السَّمٰوٰتِ لَا تُعْنٰى
سَمَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ ۖ بَعْدَ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ
لِمَنْ يَشَآءُ وَيَرْضٰى ۝

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
يَسْمِنُونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثٰى ۝

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ ۚ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ
شَيْئًا ۝

ते जेहका शख्स सादे जिकर¹ शा मूंह फेरी लैंदा ऐ ते सवाए दुनियां दी जिंदगी दे होर किश नेई जानदा तूं बी ओहदे पासेआ मूंह फेरी लै ते उसदी पैरवी नेई कर ॥ 30 ॥

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ

एह उनें लोकें दे इलम दी चरमसीमा ऐ। तेरा रब्ब सच्चें गै उस शख्स गी खूब जानदा ऐ जेहका उसदे रस्ते शा भटकी जंदा ऐ ते उसी बी खूब जानदा ऐ जेहका सिद्धे रस्ते गी अखत्यार करी लैंदा ऐ ॥ 31 ॥

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ۝

ते गासैं ते धरती च जे किश है सब अल्लाह दे कब्जे च ऐ। उसदा एह नतीजा होंदा ऐ जे जिनें पाप कीता, ओह उंदे कमें मताबक उनेंगी फल दिंदा ऐ ते जिनें नेकी कीती उनेंगी नेक फल दिंदा ऐ ॥ 32 ॥

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰسَءُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْحَسَنٰى ۝

(यानी) ऐसे लोक जेहके बड़डे गुनाहें ते जाहरा-बाहरा बदकारियें/अश्लील हरकतें शा बचदे रौहदे न पर एह जे जरा हारे (गुनाह) गी छूही जान (फी पश्तावा करन लगी पौन) तेरा रब्ब बड़े बसीह रूपै च माफ करने आह्ला ऐ। ओह उस बेले शा तुसेंगी भलेआं जानदा ऐ जिसलै उसनै तुसें गी धरती चा पैदा कीता ते जिसलै जे तुस अपनी मामें दे डिड्डें च छप्पे दे हे। इस आस्तै अपनी जानें (अपने आपै गी) पवित्तर मत समझो। संयमियें गी अल्लाह गै चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 33 ॥

الَّذِيْنَ يَجْتَبِئُونَ كِبٰرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ اِلَّا اللَّمَمَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۚ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجْنَثَةٌ فِىْ بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ ۚ فَلَا تُزَكُّوْا اَنْفُسَكُمْ ۚ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ۝

(रुकू 2/6)

क्या तूं उस शख्स गी जानना ऐं जिसनै (तेरी वह्नी शा) मूंह फेरी लैता? ॥ 34 ॥

اَفَرَأَيْتَ الَّذِيْ تَوَلٰى ۝

1. पवित्तर कुरआन च 'जिकर' शब्द रसूल आस्तै बी इस्तेमाल होए दा ऐ ते कुरआन मजोद दे अर्थे च बी बरतोए दा ऐ। इस आस्तै इस ज'गा 'जिकर' दा अर्थ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. बी होई सकदा ऐ ते कुरआन करीम बी।

ते (खुदा दे रस्ते पर) थोड़ा-हारा (दान)
दित्ता ते फी कंजूसी शा कम्म लैन लगी पेआ
॥ 35 ॥

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۝

क्या ओहदे कश गैब/परोक्ष दा इलम है? ते
ओह अपना अन्जाम दिक्खा करदा ऐ? ॥ 36 ॥

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَوْ يَرَى ۝

क्या उसी मूसा दी कताबै च जे किश है,
उसदा इलम नेई दित्ता गेआ? ॥ 37 ॥

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۝

ते विश्वास पातर इब्राहीम दी कताबें दा बी
(ज्ञान नेई दित्ता गेआ)? ॥ 38 ॥

وَلِإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۝

(जो एह ऐ जे) कोई बोझ' चुक्कने आहली
जान दूए दा बोझ नेई चुक्की सकदी? ॥ 39 ॥

أَلَا تَرَىٰ وَازِرَةً وِّدْرٍ أُخْرَىٰ ۝

ते मनुक्खै गी ऊऐ मिलदा ऐ जिसदी ओह
कोशश करदा ऐ ॥ 40 ॥

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَأَىٰ ۝

(ते उनें कताबें च लिखे दा ऐ जे) ओह
(इन्सान) अपनी कोशश दा नतीजा जरूर
दिक्खी लैग ॥ 41 ॥

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يَرَىٰ ۝

ते उसी पूरा-पूरा फल मिलग ॥ 42 ॥

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَىٰ ۝

ते एह बी जे (बीती दी ते मजूदा सारी कौमें
दा) आखरी फैसला तेरे रब्ब दे गै हत्थै च ऐ
॥ 43 ॥

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ۝

ते एह जे ऊऐ रूआंदा ऐ ते ऊऐ रूआंदा ऐ ॥ 44 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ۝

ते ऊऐ मारदा ऐ ते ऊऐ जींदा करदा ऐ ॥ 45 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝

ते उससै नै सारें (जीवधारियें) गी नर ते मादा
दे रूपै च पैदा कीता ऐ ॥ 46 ॥

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝

1. ईसाई लोक आखदे न जे इस दा अर्थ एह ऐ जे कफ़ारा सिर्फ बे-गुनाह आदमी गै देई सकदा ऐ ते ओह हज़रत मसीह हा। हालांकि क़ुरआन मजीद ते बाइबिल दे मताबक बे-गुनाह सिर्फ हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गै हे। इस आयत दा ते सिर्फ एह अर्थ ऐ जे जेहका शख्स बोझ चुक्कने दी हालत च पैदा कीता गेआ होऐ ओह कुसै दा बोझ नेई चुक्की सकदा। की जे ओह ते अल्लाह दे आदेशें दे अधीन ऐ। इस आसतै बोझ ते सिर्फ अल्लाह गै चुक्की सकदा ऐ जिसी कोई आदेश देने आह्ला नेई।

(यानी सारें गी) बीरज शा (पैदा कीता ऐ)
जिसलै ओह (मां दे ढिङ्गै च) पाया जंदा ऐ
॥ 47 ॥

مِنْ تُظْفِقُ إِذَا تُمْنَى ٢٧

ते एह जे दबारा पैदा करना बी उससै दे जिम्मे
ऐ ॥ 48 ॥

وَأَنْ عَلَيْهِ النَّشَاءُ الْآخِرَى ٢٨

ते एह जे ऊऐ धनवान बनांदा ऐ ते ऊऐ गरीब
बनांदा ऐ ॥ 49 ॥

وَأَنَّهُ مُوَاعِظِي وَأَقْنِي ٢٩

ते ऊऐ 'शिआ' (नांs दे नखत्तरै) दा मालक
ऐ ॥ 50 ॥

وَأَنَّهُ مُوَرِّبُ الشَّعْرَى ٣٠

ते उससै नै सारें शा पैहली आद कौम गी
हलाक कीता हा ॥ 51 ॥

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ٣١

ते उंदे बा'द समूद दा बी (जो आद दी कौम
दा गै इक हिस्सा हे), (अजाब नै उंदा) किश
नथा छोड़ेआ ॥ 52 ॥

وَتَمُودًا فَمَا أَبْقَى ٣٢

ते उंदे शा पैहलें नूह दी कौम गी बी। ओह
बड़ा जुलम करदे हे ते बड़े सिरफिरे हे
॥ 53 ॥

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ ٣٣
هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَى ٣٤

ते उल्ट-पल्ट कीती गेदी बस्तियें गी बी उसनै
गै उप्परा दा खल्ल गराया/सुट्टेआ हा ॥ 54 ॥

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى ٣٥

फी उनेंगी उस चीजै नै (दैवी प्रकोप नै)
खट्टी लैता हा जो ऐसे मौकें पर खट्टी लै
करदी होंदी ऐ ॥ 55 ॥

فَعَشَّاهَا مَا عَشَى ٣٦

इस आस्तै तू अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा
केहड़ी-केहड़ी नैमत पर शक्क करगा ॥ 56 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَ تَمَارَى ٣٧

एह साढ़ा रसूल बी पैहले रसूलें आंगर गै इक
रसूल ऐ ॥ 57 ॥

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذِيرِ الْأُولَى ٣٨

(उस कौम दे फैसले दी) घड़ी लागै आई
गेदी ऐ ॥ 58 ॥

أَزِفَتِ الْأَرْفَقَةُ ٣٩

अल्लाह दे सिवा कोई (हस्ती बी) उस गी
टलाई नेई सकदी ॥ 59 ॥

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब/रहानगी बुझदे
ओ? ॥ 60 ॥

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۝

ते हसदे ओ ते रोंदे नेई? ॥ 61 ॥

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَتَّبِعُونَ ۝

ते तुस रहान खड़ोते दे ओ (कोई स्हेई फैसला
करने च समर्थ नेई) ॥ 62 ॥

وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ۝

(इस आस्तै उट्ठो) ते अल्लाह अग्गे
सजदा करो ते उस दी अबादत करो ॥ 63 ॥
(रुकू 3/7)

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۝

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۝

ooo

سُورَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ وَخَمْسُونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल-क्रमर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छपुंजा आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अरब दी) तबाही दी घड़ी आई गेदी ऐ ते
चन्न' फटी गेआ ऐ ॥ 2 ॥

اِقْرَبْتَ السَّاعَةَ ۖ اِنشَقَّ الْقَمَرُ ②

ते जेकर ओह कोई नशान दिखडन तां जरूर
मूह फेरी जांगन ते गलाई देंगन जे एह सिर्फ
इक धोखा ऐ जो म्हेशां थमां चलदा आवा^२
करदा ऐ ॥ 3 ॥

وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ
مُّسْتَعْمَرٌ ③

ते उनें झुठलाई दिता ते अपनी खाहशें दे
पिच्छें चली पे ते हर कम्म आस्ते इक निश्चत
समां ऐ ॥ 4 ॥

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَ هُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ
مُّسْتَقَرٌّ ④

ते उंदे कश ऐसे हालात पुज्जी चुके दे न जिंदे
च चतावनी दा समान/साधन मजदू हा ॥ 5 ॥

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ
مُزْدَجَرٌ ⑤

ते ऐसियां हिकमत दियां गल्लां हियां जेहकियां
असरदार हियां। पर (अफसोस जे) डराने
आहले (रसूल) नै उनेंगी कोई फायदा नेई
दिता ॥ 6 ॥

حِكْمَةٌ بِالْعَمَةِ ۖ فَمَا تُغْنِ التَّذَرُّ ⑥

1. अरब देश दे लोक चन्नै गी अरब दे शासन दा चि'न्न मनदे हे ते यहूदी बी इयै विश्वास करदे हे इस आस्ते चंदरमा दे फटी जाने ते अरब दे शासन दे सर्वनाश दा इक अर्थ एह ऐ जे 'साअत' (घड़ी) यानी अरब दे सर्वनाश दी घड़ी आई गेदी ऐ ते चंदरमा यानी अरब दे पुराने शासन दा विकास चूर-चूर होई गेआ ऐ।
2. इस दा एह मतलब ऐ जे ऐसी फरेब/छल-कपट भरोची गल्लां सदा शा नबी करदे आए न।

इस आस्तै तू उंदे शा मूह फेरी लै उस बेले दा इंतजार कर जे इक पुकारने आह्ला ना पसंद चीज (यानी अज्ञाब) पासै उनेंगी पुकारग ॥ 7 ॥

उंदियां अक्खी/नजरां झुकी दियां होंगन। ओह कबरें चा इस चाल्ली निकलडन आखो जे ओह खिल्लरी दियां त्रिडिड्यां न ॥ 8 ॥

पुकारने आहले पासै नसदे जारदे होंगन ते मुन्कर एह बी आखदे जांगन जे एह ते बड़ा तकलीफदेह ध्याड़ा ऐ ॥ 9 ॥

उंदे शा पैहलें नूह दी कौम नै झुठलाया, ते साढ़े बंदे दी गल्लें गी झुठलाया ते गलाया जे एह मजनू ऐ ते (साढ़े बुतें पासेआ) इस पर फटकार दिती गेदी ऐ ॥ 10 ॥

आखर च उसने अपने रब्ब अगें दुआऽ कीती ते गलाया, बैरी नै मिगी दबाई लैता ऐ, इस आस्तै तू मेरा बदला लै ॥ 11 ॥

जेहदे पर असें गासै दे दरोआजे इक जोश कनै बगने आहले पानी राहें खोहली दिते ॥ 12 ॥

ते धरती च बी असें चश्मे/सूहटे फुटाई दिते। इस आस्तै (गासै दा) पानी (धरती दे पानी कनै) इक ऐसी गल्ला आस्तै किट्ठा होई गेआ, जिसदा फैसला होई चुके दा हा ॥ 13 ॥

ते असें उस (नूह) गी तख्खें/फ'ट्टें ते किल्लें कनै बनी दी इक चीज (किशती) पर चुक्की/चाढ़ी लैता ॥ 14 ॥

ओह साढ़ी अक्खीं सामनै (साढ़ी नगरानी च) चलदी ही। एह उस शख्स दा सिला हा जिस दा इन्कार कीता गेदा हा ॥ 15 ॥

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ تُكْبِرُ ۖ

خَشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ۚ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكُفْرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَارْدُ جِرٍّ ۝

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ۝

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ۝

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ۝

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسْرٍ ۝

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءٌ لِّمَن كَانَ كُفِرَ ۝

ते असें उस घटना गी इक नशान ते तौर पर
(औने आहली कौमें आस्तै) छोड़ेआ¹, इस
आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आह्ला
है? ॥ 16 ॥

ते दिक्खो! मेरा अज़ाब ते मेरा डराना कैसा
(सख्त ते दुरुस्त) हा ॥ 17 ॥

असें कुरआन गी अमली/कार्य रूप च अपनाने
आस्तै असान बनाया ऐ। इस आस्तै क्या कोई
नसीहत हासल करने आह्ला है ॥ 18 ॥

आद नै बी (अपने रसूल दा) इन्कार कीता
हा, फी दिक्खो मेरा अज़ाब ते मेरा डराना
कैसा हा? (यानी अज़ाब कैसा सख्त हा ते
डराना कैसा सच्चा हा) ॥ 19 ॥

असें उंदे पर इक ऐसी हवा भेजी, जो तेज
चलने आहली ही ते इक देर तक रौहने आहले
मन्हूस² मौकै चलाई गई ही ॥ 20 ॥

ओह लोकें गी इयां चुक्कियै सुटदी ही, आखो
ओह खजूरें दे ऐसे मुंढ न जिंदे अंदरै दा गुदा
खाई लैता गेदा हा ॥ 21 ॥

इस आस्तै दिक्खो! जे मेरा अज़ाब (कैसा सख्त)
ते मेरा डराना किन्ना (सच्चा) हा ॥ 22 ॥

ते असें कुरआन गी अमल/कार्य रूप च
अपनाने आस्तै असान बनाया ऐ, इस
आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने
आह्ला है? ॥ 23 ॥ (रुकू 1/8)

समूद नै बी नबियें³ दा इन्कार कीता हा ॥ 24 ॥

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ۝

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُدَكِّرٍ ۝

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي
يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْمَرٍ ۝

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ
مُنْقَعِرٍ ۝

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ۝

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُدَكِّرٍ ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ۝

1. तकरीबन संसार भरै दी सारी कौमें दी तारीख च इक ऐसे सलाब दा जिकर आँदा ऐ जेहका दुनियां दे बड़्डे हिस्से पर आया जेहका तूह दे समे दे सलाब आँगर हा।
2. मन्हूस दा एह मतलब नैई जे कोई समां मन्हूस/अशुभ होंदा ऐ ते कोई शुभ। बल्के मतलब एह ऐ जे ओह समां उस कौम आस्तै मन्हूस होई गेआ हा।
3. इस जगह सिर्फ सालेह दा जिकर ऐ मगर उंदे इन्कार गी सारे नबियें दा इन्कार गलाया गेदा ऐ। इसदा एह कारण ऐ जे सारे नबियें दी सचाई दे प्रमाण इक जैसे होंदे न। इस आस्तै इक नबी दा इन्कार करना सारे नबियें दा इन्कार समझेआ जंदा ऐ।

ते गलाया हा जे क्या अस अपने बिच्चा गै इक आदमी दा (जो साढ़े कश भेजेआ गेदा ऐ) अनुसरण करचै? जेकर अस ऐसा करगे तां बड़ी गुमराही ते जलने आहले अज़ाब च पेई जागे ॥ 25 ॥

क्या खुदा दी वही साढ़े बिच्चा (सिर्फ) उस पर नाज़ल कीती गेदी ऐ? सचाई एह ऐ जे ओह बड़ा झूठा ते घमंडी ऐ ॥ 26 ॥

(असैं गलाया) एह कल्ल (यानी औने आहले समे च) जान्नी/समझी जांगन जे कुन झूठा ते घमंडी ऐ? ॥ 27 ॥

(असैं उनेंगी गलाया जे) अस इक ऊंटनी उंदी अजमैश आस्तै भेजने आहले आं (इस आस्तै हे सालेह!) इंदे अन्जाम दा इंतजार कर ते सबर शा कम्म लै ॥ 28 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे पानी उंदे ते तेरे बश्कार तकसीम करी दिता गेदा ऐ। पर गरोह अपने पीने बेलै गै आवा करा करै ॥ 29 ॥

इस पर उनें अपने सरदार गी बुलाया, जेह्दे पर ओह आया ते ऊंटनी दियां सढ़ां कप्पी दितियां ॥ 30 ॥

फी दिक्खो मेरा अज़ाब ते मेरा डराना कैसा हा? (यानी मेरा अज़ाब किन्ना सख्त हा ते मेरा डराना किन्ना सच्चा हा) ॥ 31 ॥

असैं उंदे पर इक गै अज़ाब नाज़ल कीता। ते ओह इक बाड़/झल्ल देने आहले (बूहटे परा) डगाए दे चूरे आंगर होई गे ॥ 32 ॥

ते असैं कुरआन गी अमली/कार्य रूप च अपनाने आस्तै असान बनाए दा ऐ। फी क्या कोई नसीहत हासल करने आहला है? ॥ 33 ॥

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّمَّا وَاحِدًا تَتَّبِعُهُ إِنَّا إِدَّا
لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ①

ءَأَلْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ
كَذَّابٌ أَشِرٌّ ②

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُّ ③

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ
فَارْتَبِعْهُمْ وَأَصْطَبِرْ ④

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ
شَرِبٍ مُحْتَصَرٌّ ⑤

فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ⑥

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ⑦

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً
فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ⑧

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُّدَكِّرٍ ⑨

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: आराफ टिप्पणी आयत 78.

लूत दी कौम नै बी नबियें गी झुठलाई दिता
हा ॥ 34 ॥

असें उनेंगी तबाह करने आस्तै बी कैकरें/
बड़गाटी कनै भरोची दी हवा चलाई (जिसनै
लूत दे परिवार दे अलावा सारें गी तबाह
करी दिता) हां बडलै (जिसलै ओह अजाब
आया तां) असें लूत दे खानदान गी बचाई
लैता ॥ 35 ॥

एह साढ़े पासेआ इक नैमत ही, जो शुकर
करदा ऐ अस उसी इसै चाल्ली दा सिला
दिने होने आं ॥ 36 ॥

ते उस (लूत) नै उनेंगी साढ़े अजाब दी पैहलें
गै खबर देई दिती दी ही। पर ओह नबियें
कनै बैहसना लगी पे ॥ 37 ॥

ते उनें उसी अपने मम्हानें खलाफ बकहाना'
चाह्या ते असें उंदी अक्खीं पर पड़दा
सुट्दी दिता ते गलाया, मेरे अजाब ते मेरे
डराने दा मजा चक्खो ॥ 38 ॥

ते बडलै-बडलै गै उंदे पर इक ऐसा अजाब
आई गेआ जेहका आइयै गै रौहने आह्ला हा
॥ 39 ॥

(ते असें उनेंगी गलाया जे) मेरे अजाब ते मेरे
डराने दा मजा चक्खो ॥ 40 ॥

असें कुरआन गी अमल करने/कार्य रूप च
अपनाने आस्तै असान बनाई दिते दा ऐ। इस
आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आह्ला
है? ॥ 41 ॥ (रुकू 2/9)

ते फ़िराऔन दे परिवार कश बी नबी
आए हे ॥ 42 ॥

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ۝١

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ
لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ۝٢

نِعْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي
مَنْ شَكَرَ ۝٣

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا
بِالَّذِي ۝٤

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝٥

وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ۝٦

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝٧

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُّدْكِرٍ ۝٨

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذِيرُ ۝٩

1. यानी उसी गलाया जे उनेंगी शैहरें थमां कड्डी लै।

पर फिरऔन दे परिवार नै साढ़ी सारी आयतें
गी झुठलाया, जेह्दी ब'जा करी असें उनेंगी
इक समर्थवान ते शक्तिशाली आंगर अजाब
कनै जकड़ी लैता ॥ 43 ॥

हे मक्का बासियो! क्या तुंदे बिच्चा कुफर
करने आहले उंदे शा पैहले लोकें शा अच्छे
न जां पैहली कताबें च थुआड़े आस्तै अजाब
शा सुरक्षत रौहना लिखे दा ऐ? ॥ 44 ॥

क्या ओह् आखदे न जे अस इक जमात आं
ते अस गालिब आइयै/होइयै रौहगे? ॥ 45 ॥

उंदी जमात (जत्थे) गी तौले' गै हराई दिता
जाग ते ओह् पिट्ट फेरियै नस्सी जांगन ॥ 46 ॥

बल्के उंदी तबाही दी घड़ी दा बा'यदा कीता
गेदा ऐ ते ओह् बा'यदे आहली घड़ी बौहत
ज्यादा हलाक/तबाही करने आहली ते सख्त
होग ॥ 47 ॥

मुलजम लोक गुमराही ते जलाने आहले अजाब
च फसे दे होंगन ॥ 48 ॥

जिस दिन जे ओह् अपने सरदारें समेत अग्गी
च घसीटे जांगन (ते उनेंगी गलाया जाग) जे
दोज़ख दा अजाब चक्खो ॥ 49 ॥

असें हर चीजै गी अंदाजे दे मताबक पैदा
कीते दा ऐ ॥ 50 ॥

ते साढ़ा हुकम अक्ख झपकने आंगर इक दम
पूरा होई जंदा ऐ ॥ 51 ॥

ते अस थुआड़े नेह लोकें गी पैहलें बी
हलाक करी चुके दे आं ते क्या (इस
गल्ला गी जानदे होई बी) कोई नसीहत
हासल करने आह्ला है? ॥ 52 ॥

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا فَاحْذَرْنَهُمْ أَوْ يُعْزِرُوا
مُقْتَدِرٍ ①

اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكُمْ أَمْ لَكُمْ
بِرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ②

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ③

سَيَهْرُمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ④

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذًى
وَأَمْرٌ ⑤

إِنَّ الْمُبْجِرِ مَيْنَ فِي ضَلَلٍ وَسُعْرٍ ⑥

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ
ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ⑦

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ⑧

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ⑨

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ
مِنْ مُدْكِرٍ ⑩

1. इस आयत च अहज़ाब नाँS दे बुद्धें दी भविष्यवाणी ऐ ते एह इस्लाम धर्म दी सचाई दा नशान ऐ।

ते हर कम्म जो उनें कीते दा ऐ, ओह कताबें
च मजूद ऐ ॥ 53 ॥

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الرَّبْرِ ٥٣

ते हर निक्की ते बड़्डी गल्ल लिखी¹ जाई
चुकी दी ऐ ॥ 54 ॥

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرَّ ٥٤

ते मोमिन जन्नतें च केई किसमें दी समृद्धियें
च होंगन ॥ 55 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ٥٥

इक ऐसे थाहरै च जो सदा रौहने आहला
होग (ते ओह) सर्वशक्तिमान बादशाह
कश (होंगन) (यानी ओह कदें बी
जिल्लत ते पतन दा मूह नेई दिखडन)
॥ 56 ॥ (रुकू 3/10)

فِي مَقْعَدٍ صَدُوقٍ عِنْدَ مَلِيكَ ٥٦
مُقْتَدِرٍ ٥٦

ooo

1. एह अर्थ नेई जे कलम कनै लिखी गेदी ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे सुरक्षत ऐ। जियां जे दूई ज में जिकर औंदा
ऐ जे क्यामत आहलै दिन गुनाहगारें दे खलाफ उंदी कजड़ी, जबान ते हत्थ-पैर गुआही देंगन।

सूर: अल्-रहमान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनासी आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(ओह) रहमान (खुदा) गै ऐ ॥ 2 ॥

الرَّحْمَنِ ①

जिसनै कुरआन सखाया ऐ ॥ 3 ॥

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ①

उसनै इन्सान गी पैदा कीता ॥ 4 ॥

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ①

ते उसी ठीक चाल्ली गल्ल करना सखाया ॥ 5 ॥

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ①

सूरज ते चन्न इक निश्चत कायदे दे मताबक
चला करदे न ॥ 6 ॥

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ①

ते जड़ी-बूटियां ते रुख-बूहे बी खुदा दे
अगें झुके दे न ॥ 7 ॥

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ①

ते गासै गी उसनै उच्चा कीते दा ऐ ते (मनुख
जाति आस्तै) बराबरी दा नियम लागू करी
दिते दा ऐ ॥ 8 ॥

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ①

(एह आखदे होई) जे न्यांऽ (इन्साफ) दे तरजू
(त्रक्कड़ी) गी कदें बी नेई झुकाओ ॥ 9 ॥

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ①

ते वजन गी इन्साफ कनै कायम करो, ते तोल
गी कस्सा नेई करो ॥ 10 ॥

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا ①

الْمِيزَانَ ①

ते उस (खुदा) नै धरती गी तमाम मखलूक दे
फायदे आस्तै बनाए दा ऐ ॥ 11 ॥

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ①

इस च फल बी हैन ते गुच्छेदार फलें आहली
खजूरे दे बूहटे बी (हैन) ॥ 12 ॥

فِيهَا فَاقِهِمْ ۖ وَاللَّحْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ۖ

ते इस (धरती) च दाने बी हैन जिंदे पर खोल
बी होंदा ऐ ते खुशबूदार फुल्ल बी (हैन) ॥ 13 ॥

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ۖ

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं (यानी
जिन्न ते इन्सान) अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा
कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 14 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

इन्सान गी उसनै बजदी खुशक मिट्टी कनै
पैदा कीते दा ऐ ॥ 15 ॥

خَالِقِ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ۖ

ते जिन्नें गी अग्गी दे लोरे चा पैदा कीते
दा ऐ ॥ 16 ॥

وَخَالِقِ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ ۖ

इस आस्तै बोल्लो, जे तुस दमैं अपने रब्ब दी
नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ?
॥ 17 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

ओह दौनीं चढ़दे पासें दा बी रब्ब ऐ ते दौनीं
घरोदे पासें दा बी रब्ब ऐ ॥ 18 ॥

رَبِّ الْمُسْرِفِينَ وَرَبِّ الْمَغْرِبِينَ ۖ

हून दस्सो जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा
कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 19 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

उसनै द'ऊ समुंदरें गी इस चाल्ली चलाया ऐ
जे ओह इक समै मिली जाडन ॥ 20 ॥

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَنِ ۖ

(इस बेलै) उंदे बश्कार इक पड़दा ऐ जेहदी
ब'जा करी ओह इक-दूए च दाखल नेई होई
सकदे ॥ 21 ॥

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَنِ ۖ

1. एह धरती दे गोल होने पासै इशारा ऐ, जेहदी ब'जा करी दो मशरक ते दो मगरब (दो चढ़दे ते दो घरोदे पासै) बनी जंदे न।
2. इस च नैहर स्वेज ते नैहर पनामा दी भविष्यवाणी ऐ। गलाए दा ऐ जे दो समुंदर लागै-लागै न पर उंदै बश्कार खुशकी ऐ। इक रोज ओह मिली जाडन। उंदी पन्थान एह ऐ जे उंदे चा मोती ते मुंगे निकलदे न। एह दमैं चीजां स्वेज ते पनामा चा मती मातरा च निकलदियां न। इनें नैहरें राहें लाल सागर ते भू-मध्य सागर गी स्वेज राहें मलाई दिता गेदा ऐ ते फी प्रशांत महासागर गी अंध महासागर कनै पनामा राहें मलाई दिता गेदा ऐ।

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा
कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ? ॥ 22 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٢

इनेँ दौनीं समुंदरेँ चा मोती ते मुंगे निकलदे
न ॥ 23 ॥

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ٢٣

फी बोल्लो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ
चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 24 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٤

ते उस दियां बनाई दियां किशियां (बी हैन)
ते (उसदे बनाए दे) ज्हाज बी हैन जो समुंदरेँ
च फ्हाड़ें आंगर लभदे न ॥ 25 ॥

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ
كَأَلْأَعْلَامِ ٢٥

इस आस्तै दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी
नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥
26 ॥ (रुकू 1/11)

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٦

इस (यानी धरती) पर जो बी है आखर
हलाक होने आहला ऐ ॥ 27 ॥

كُلٌّ مِنْ عَلَيْهَا فَأَن ٢٧

ते सिर्फ ऊऐ बची सकदा ऐ जेहदे पासै तेरे
प्रताप आहले ते सम्मान आहले खुदा दा
ध्यान होऐ ॥ 28 ॥

وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ
وَالْإِكْرَامِ ٢٨

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा
कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 29 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٩

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ, ओह उस्सै
शा अपनी जरूरतेँ दी मांग करदा ऐ। ओह हर
बेलै इक नमी हालती^१ च होंदा ऐ। ॥ 30 ॥

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ٣٠

इस आस्तै दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब
दियेँ नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ? ॥ 31 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣١

1. इनेँ उच्चे फ्हाड़ें आंगर ज्हाजें दा अर्थ ओह ज्हाज न जेहके साढ़े युग च बनाए गे न। एह इक भविक्खवाणी ही जेहकी पूरी होई गई। अजकल्ल समुंदरी सफर करने आहले उस भविक्खवाणी दी सचाई दे गुआह न।
2. मतलब एह ऐ जे उस दियां सिफतां इन्नियां असीम न जे ओह पल-प्रतिपल अपने नमें-नमें गुण प्रकट करदा रौहदा ऐ ते इन्सान दियेँ सिफतेँ आंगर उस दियां सिफतां सीमत नेई न।

हे दोरे जबरदस्त^१ शक्तियो! अस थुआड़े दौनें आस्तै फ़ारग^२ होआ करने आं ॥ 32 ॥

سَفَرُكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَيْنِ ۝

फी बोलो^३ जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 33 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

हे जिन्न ते मानव दे गरोह^४! जेकर तुस ताकत/हिम्मत रखदे ओ तां गासें^५ ते धरती दे कंठें-कंठें नस्सो ते नस्सियै दस्सो! तुस दलील/प्रमाण दे बगैर कदें बी नेई नस्सी सकदे^६ ॥ 34 ॥

يَمْعَشَرُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْقُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْقُذُوا ۚ لَا تَنْقُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَنِ ۝

इस आस्तै दस्सो! जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 35 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

थुआड़े पर अग्गी^७ दा इक शोला गराया जाग, ते तांबा^८ बी (गराया जाग) इस आस्तै तुस दमें कदें बी गालिब नेई आई सकदे (विजयी नेई होई सकदे) ॥ 36 ॥

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرِينَ ۝

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 37 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

जिसलै गास फटी जाग ते लाल चमड़े आंगर होई जाग (ओह फैसले दी आखरी घड़ी होग) ॥ 38 ॥

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝

1. यानी रूस ते अमरीका दी ताकतें दा संगठन।
2. किश दिन बिल्ल देइयै दौनें गी तबाह करी देगे।
3. यानी तबाही मौकें पुछगे जे क्या बे-इन्तहा नैमतां थुआड़े पर नाज़ल नथियां होइयां ते तुस धर्म दा मजाक नथे डुआंदे होई।
4. जिन्न अर्थात् धनवान लोक ते मानव समूह अर्थात् सधारण लोक। इस आस्तै अजकल्ल इक पासै धनवान यानी अमरीका दा गरोह ऐ ते दूए पासै जन सधारण यानी रूस दा गरोह।
5. दमें पाटियां ऐसे राकट तयार करा करदियां न जिंदी मददी कन्नै उच्चे गासी सतारें तक पुज्जी सकन, मगर अल्लाह दा गलाना ऐ जे ओह इस च कामयाब नेई होंगन। ओह ज्यादा शा ज्यादा इनें सतारें तक पुज्जी सकडन जो इस धरती थमां शैल चाल्ली दिक्खे जाई सकदे न।
6. यानी गासी तालीम दा मकाबला तुस बल प्रयोग कन्नै नेई करी सकदे ते अपनी ताकत दे जोरें ओहदे शा अजाद नेई होई सकदे। सिर्फ इक गै रस्ता ऐ जे तुस प्रमाण कन्नै गासी तलीम दा खंडन करी देओ।
7. एहदे च कास्मिक रेज (Cosmic rays) पासै इशारा ऐ।
8. इस च बवें पासै इशारा ऐ।

हून तुस दस्सो जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 39 ॥

उस फैसले आहले ध्याडै नां इन्सान कशा उसदे गुनाहें¹ बारै पुच्छेआ जाग ते नां जिन्न थमां ॥ 40 ॥

हून तुस दमैं दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 41 ॥

मुलजम अपने चेहरें दी अलामतें (नशानियें) थमां पन्छानी लैते जांगन। ते अपने मत्थे दे बालें ते पैरें थमां पकड़ी लैते जांगन ॥ 42 ॥

हून तुस दस्सो जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 43 ॥

एह ओह जहन्नम ऐ जिसदा मुलजम इन्कार करदे न ॥ 44 ॥

(जिसलै ओहदे च दाखल होने दा दिन औग²) ओह उस (नरक) दे मझाटे ते उब्बलदे पानी च फिरा करदे होंगन ॥ 45 ॥

हून बोलो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 46 ॥ (रुकू 2/12)

ते जो शख्स अपने रब्ब दी शान शा डरदा ऐ ओहदे आस्तै दो जन्नतां निश्चत न (दुनियाबी बी ते आखरत दी बी) ॥ 47 ॥

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 48 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٣٩﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٤٠﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٤١﴾

يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤٢﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٤٣﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٤﴾

يُطْفَوْنَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنَّا ﴿٤٥﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٧﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٤٨﴾

1. एह नेई जे अजाद होंगन, बल्के अर्थ एह ऐ जे उंदे गुनाहें दी स'जा अपने-आप उनेंगी घेरी लैग, पुच्छने दी लोड़ गै नेई होग।
2. यानी उनेंगी चपासै मसीबत गै मसीबत लब्धग। यानी जेकर युद्ध दी पूरी त्त्यारी करडन तां आर्थक तंगी च फसी जांगन ते जेकर त्त्यारी नेई करडन तां युद्ध च दुश्मनै दा शकार बनी जांगन।

दमैं जन्तों नेकां टैहनियें/शाखें आहिल्यां होंगन
(यानी उंदे बूहटे बड़े घने होंगन) ॥ 49 ॥

ذَوَاتًا أَفْقَانٍ ۝

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ ॥ 50 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

इनें दौनीं च दो चश्में (खुल्ले पानी आहले)
बगा करदे होंगन ॥ 51 ॥

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ۝

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ? ॥ 52 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

इनें दौनीं च हर भांति दे मेवे द'ऊ-द'ऊ
किसमें दे होंगन ॥ 53 ॥

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ۝

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ? ॥ 54 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

(जन्तों लोके) फर्शें पर (ऐसे) तकिये
रक्खे दे होंगन जिंदे अस्तर मुटटे रेशम दे
होंगन ते दौनें बागें दे फल (भारे करी) झुके
दे होंगन ॥ 55 ॥

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطٍ مِنْ
إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَّاتٍ ذَاتِ

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने
रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार
करगे ओ? ॥ 56 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

इनें जन्तों च नीमी नजरे आहली जनानियां¹
होंगन जिंदे कनै इंदे (इनें सुर्ग बासियें) शा
पैहलें नां ते इन्सानें सरबंभ² रक्खे दा होग ते
नां गै जिन्नें रक्खे दा होग ॥ 57 ॥

فِيهِنَّ قُصُورَاتُ الْظَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ
إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ۝

1. पैहला ते रुहानी इनाम अर्थ ऐ, फी एह गल्ल बी सामनें रक्खी लोडदी जे इत्थें सिर्फ जनानी गलाए दा ऐ ते उस दा अर्थ इन्सान दी दुनियाबी लाड़ी बी होई सकदा ऐ जिसी अगलै ज्हाँन च खूबसूरती प्रदान कीती जाग।
2. कुसै कनै तल्लक नेई रक्खे दा होग यानी कुसै गैर मर्द कनै तल्लक नेई रक्खे दा होग ते ओह नेक ते पवित्र होगन।

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने
रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार
करगे ओ? ॥ 58 ॥

आखो जे ओह् जनानियां याक़ूत¹ ते मरज़ान
होंगन ॥ 59 ॥

इस आस्तै तुस दस्सो ते सेही जे तुस दमैं
अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा
इन्कार करगे ओ? ॥ 60 ॥

क्या स्हान दा फल स्हान दे सिवा किश होर
बी होई सकदा ऐ? ॥ 61 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने
रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार
करगे ओ? ॥ 62 ॥

ते इनें द'ऊं जन्तें दे अलावा दऊं होर जन्तां
बी होंगन ॥ 63 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने
रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार
करगे ओ? ॥ 64 ॥

(एह् दमैं जन्तां) हरियां-भरियां होंगन ॥ 65 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं
अपने रब्ब दियें नैमतें चा कुस-कुस दा
इन्कार करगे ओ? ॥ 66 ॥

इनें दौनें (सुर्गे) च दऊं चश्मे बड़े जोश कनै
फुट्टा करदे (बगा करदे) होंगन ॥ 67 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं
अपने रब्ब दियें नैमतें चा कुस-कुस दा
इन्कार करगे ओ? ॥ 68 ॥

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٥٨﴾

كَأْتُهُنَّ يَا قُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٩﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٦٠﴾

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦١﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٦٢﴾

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتِينَ ﴿٦٣﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٦٤﴾

مَدْمَامَتَيْنِ ﴿٦٥﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٦٦﴾

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَصَاحَتَانِ ﴿٦٧﴾

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُونَ ﴿٦٨﴾

1. यानी उंदे रंग च सफेदी ते लालगी मिली दी होग ते बे-हद नाजक होंगन। याक़ूत यानी लालमणि अपने लाल रंग करियें मशहूर ऐ ते मरज़ान यानी मूंगा अपनी बे-हद कोमलता ते सफेदी ते लालगी दी मलावट करी मशहूर ऐ। इस आस्तै इनें दौनीं शब्दों दा प्रयोग करियें उनें जनानियें दियां सारियां सिफतां दस्सी दियां न।

उंदे च मेवे बी होंगन ते खजूरां ते अनार बी ॥ 69 ॥

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 70 ॥

इनें बागें च नेक ते खूबसूरत जनानियां बी होंगन ॥ 71 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 72 ॥

ओह जनानियां काली अक्खीं आहलियां होंगन (ते) खेमें दे अंदर रक्खियां गेदियां होंगन ॥ 73 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 74 ॥

नां ते (उनें गी सुगैं च दाखल होने आहले इन्सान जां जिन्न नै) पैहलें कुसै इन्सान नै छूहते' दा होग ते नां गै जिन्न नै ॥ 75 ॥

इस आस्तै फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 76 ॥

ओ (जन्नती) खेमें दे खु'ल्ले ते हरे-भरे फर्शें पर जो अति उत्तम ते शैल बी होंगन, तकिये लाइयै/रक्खियै बैठे दे होंगन ॥ 77 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 78 ॥

प्रताप ते सम्मान आहले तेरे रब्ब दा नांऽ बड़ी बरकत आहला ऐ ॥ 79 ॥ (रुकू 3/13)

فِيهِمَا فَارْكُهُمْ وَنُحْلٌ وَرَمَانٌ ۝

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنٌ ۝

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْبُحَايِمِ ۝

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

لَمْ يَطْمِئْنِنِ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۝

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبَقَرٍ ۝

حَسَنٌ ۝

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

○○○

1. यानी ओह अपने गै घरैआहलें कश होंगन।

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سَبْعٌ وَتِسْعُونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल् - वाक़िअ:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सतानमें आयतां ते त्रै रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बेहद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

जिसलै ओह (गल्ल) जेहदे अटल होने दा
फैसला ऐ अमली तौरा पर (कार्य रूपै च)
होई जाग¹ ॥ 2 ॥

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

उसदे घटत होने गी अपने वक्त शा टलाने आहली
कोई (चीज) नेई ॥ 3 ॥

۝

لَيْسَ لَوْقَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ۝

ओह केइयें गी नीमा करने आहली ते केइयें
गी उच्चा² करने आहली ऐ ॥ 4 ॥

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ۝

जिस दिन धरती गी हलाई दिता जाग ॥ 5 ॥

إِذَا رَجَّصَتِ الْأَرْضُ رَجًّا ۝

ते फ्हाड़ें गी चूरो-चूर करी दिता जाग ॥ 6 ॥

وَبَسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ۝

इस आस्तै ओह इयां होई जांगन जियां हवा
च उड्डने आहले बरीक कण ॥ 7 ॥

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ۝

ते तुस त्र'ऊं गरोहें च बंडोई जागे ओ ॥ 8 ॥

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۝

1. यानी क्यामत आई जाग।

2. यानी मुसलमानें ते मुन्करें बश्कार फैसला करने आहली घड़ी जरूर आँग। मुन्कर धामें किन्ने गै उपाऽ करन। उस गी अपने समे शा टलाई नेई सकदे ते जिसलै ओह आँग तां केइयें गी नीमा करी देग ते केइयें गी उच्चा करी देग। यानी मुन्कर अज्ज विजयी न उस दिन पराजत होई (हारी) जाडन ते मुसलमान जो अज्ज पराजत न उस दिन विजयी होई जाडन।

इक ते सज्जे हत्थै आहले होंगन ते तुगी केह पता
जे सज्जे हत्थै आहले कनेह होंगन ? ॥ 9 ॥

ते इक खब्बे हत्थै आहले, ते तुगी केह पता
जे खब्बे हत्थै आहले कनेह होंगन ? ॥ 10 ॥

ते इक गरोह् (ईमान ते कर्म च) अगमें लंघी
जाने आहलें दा होग, इस आस्तै ओह ते हर
हाल च दूए लोकें शा अगमें गै रौहगन ॥ 11 ॥

ते ओह लोक (खुदा दे) लागै रौहने आहले
(यानी अत्त प्यारे) होंगन ॥ 12 ॥

नैमत आहली जन्नतें च (रौहगन) ॥ 13 ॥

पैहले ईमान आहने' आहलें च उंदी तदाद
ज्यादा होग ॥ 14 ॥

ते बा'द च ईमान आहने आहलें च उंदी
तदाद घट्ट होग ॥ 15 ॥

ओह जड़ाऊ सिंहासनें पर ॥ 16 ॥

तकिये लाइयै आमनै-सामनै बैठे दे होंगन ॥ 17 ॥

उंदे कश सेवा आस्तै मते-हारे नौजुआन सेवक
औंगन जेहके जे सदा अपनी नेकी पर कायम
रक्खे जांगन ॥ 18 ॥

ओह गलास, लोटे ते चश्में (दे पानी) कनै
भरे दे प्याले लेइयै (औंगन) ॥ 19 ॥

(उनें प्यालें बगैरा गी पीयै) नां ते जन्नतबासियें
गी खमार होग ते नां गै ओह फजूल गल्लां
करडन ॥ 20 ॥

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۖ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۖ

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۖ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۖ

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ۖ

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۖ

فِي جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ

وَقُلُوبِهِمْ مَبْعُوثُونَ ۖ

عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ۖ

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۖ

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۖ

بِأَنْوَاعٍ وَأَبَارِقٍ ۖ وَكَائِبٌ مِنْ مَعِينٍ ۖ

لَا يَصْغَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ ۖ

1. केइयें लोकें एह अर्थ लेदा ऐ जे हसरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व पर जेहके लोक शुरु च ईमान ल्याए हे उंदे चा पैहले ईमान आहने आहले लोक मते होंगन पर थुआड़े बा'द जो मुसलमान होंगन उंदे चा ऐसे लोक थोढ़े होंगन। मगर एहमदिया सिलसले दे बानी नै दस्से दा ऐ जे हर जमाने च जिसलै कोई सचाई दा पैगाम औंदा ऐ तां जेहके शुरु च मनदे न उंदे चा मते हारे बड़डा दरजा पाने आहले होंदे न ते जेहके त्रक्की पाई लैने दे बेलै मनदे न उंदे चा उच्चा दरजा पाने आहले थोढ़े होंदे न ते इयै अर्थ सचाई पर टिके दा ऐ।

(ते इससै चाल्ली नौजुआन सेवक) उंदे (जन्नत बासियें) कश ऐसे फलें दे थाल लेइयै आँगन, जिनेंगी ओह पसंद करडन ॥ 21 ॥

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢١﴾

ते परिंदें बिच्चा उनें परिंदें दा मास जिनेंगी ओह (जन्नत बासी) पसंद करडन ॥ 22 ॥

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

ते काली पुतलियें आहली ते मुट्टी-मुट्टी अक्खीं आहलियां जनानियां होंगन ॥ 23 ॥

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٣﴾

जो सुरक्षत मोतियें^१ आंगर होंगन (जो अपने कीमती होने दी ब'जा करी छपालियै रक्खे जंदे न) ॥ 24 ॥

كَامثالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٤﴾

एह सारा किश मोमिनें दे कमें कारण सिले दे तौरा पर मिलग ॥ 25 ॥

جَزَاءٍ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

ओह (मोमिन) जन्नतें च नां ते कोई फजूल गल्ल सुनडन ते नां गुनाह सरबंधी कोई गल्ल ॥ 26 ॥

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا نَغْوًا وَلَا نَأْثِيمًا ﴿٢٦﴾

हां! मगर ऐसी गल्ल सुनडन जो सलाम (यानी सलामती) दी दुआऽ पर अधारत होग (यानी जेहदे च शांति गै शांति होग) ॥ 27 ॥

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

ते (तूं) सज्जे पासे आहले आदमियें दा बी हाल सुन ते तुगी केह पता ऐ जे सज्जे पासे दे आदमी केह न ? ॥ 28 ॥

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

ओह बगैर कंडें आहली बैरें दे बागें च रौहगन ॥ 29 ॥

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٩﴾

ते केलें (दे बागें) च जिंदे फल इक-दूए पर चढ़े दे होंगन ॥ 30 ॥

وَطَلْحٍ مَّضُودٍ ﴿٣٠﴾

ते ऐसी छीं जो बौहत लम्मी होग ॥ 31 ॥

وَزَيْلٍ مَّمدُودٍ ﴿٣١﴾

ते ऐसे पानियें च जो गराए^२ जा करदे होंगन ॥ 32 ॥

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣٢﴾

1. यानी ओह नेक ते पवित्र होंगन।

2. यानी झरनें कश।

ते मते-हारे फलें च ॥ 33 ॥

नां ते ओह कट्टे¹ जांगन ते नां उंदे शा उनें
(जन्नत बसियें) गी रोकेआ² जाग (यानी
ओह उंदी गै मालकी करार दिते जांगन)
॥ 34 ॥

ते शानदार/रूपवती लाडियें/जनानियें कनै
रौहगन ॥ 35 ॥

असें गै उनेंगी बनाए दा ऐ ॥ 36 ॥

ते कुआरियां पैदा कीते दा ऐ ॥ 37 ॥

बे-हद खूबसूरत ते जन्नत बासियें दी हम-उमर
(हानी-त्रानी) होंगन ॥ 38 ॥

(जिनेंगी) सज्जे पासे आहले गरोह आस्तै
(पैदा कीता गेदा ऐ) ॥ 39 ॥ (रुकू 1/14)

एह गरोह शुरू च ईमान आहने आहले लोकें
बिच्चा बी मती गिनतरी च होग ॥ 40 ॥

ते आखर च ईमान आहने आहले लोकें चा बी
मती गिनतरी च होग ॥ 41 ॥

ते खब्बे पासे आहले (लोकें दा बी हाल
सुन) ते तुगी केह पता ऐ जे खब्बे पासे
आहले लोक कैसे होंगन ? ॥ 42 ॥

ओह गर्म हवाएँ ते गर्म पानियै च रौहगन
॥ 43 ॥

ते ऐसी छौं च रौहगन जेहकी काले धुएँ
आंगर होग ॥ 44 ॥

नां ओह ठंढी होग ते नां उसदे हेठ रौहना
सम्मान प्रदान करग ॥ 45 ॥

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۖ⁽³³⁾
لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۖ⁽³⁴⁾

وَفُرُشٍ مَّرْقُوعَةٍ ۖ⁽³⁵⁾

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنِشَاءً ۖ⁽³⁶⁾
وَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۖ⁽³⁷⁾
عُرُبًا أَتْرَابًا ۖ⁽³⁸⁾

لِلْأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۖ⁽³⁹⁾

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۖ⁽⁴⁰⁾

وَتِلْكَ مِنَ الْآخِرِينَ ۖ⁽⁴¹⁾

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۖ⁽⁴²⁾ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۖ⁽⁴³⁾

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۖ⁽⁴⁴⁾

وَظِلٍّ مِّنْ يَّخْمُومٍ ۖ⁽⁴⁵⁾

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۖ⁽⁴⁶⁾

1. नेई कट्टे जाने दा अर्थ ऐ जे ओह खतम नेई होंगन।

2. नां उंदे शा रोकेआ जाग दा अर्थ ऐ जे मोमिनें आस्तै उंदा प्रयोग करना पूरी चाल्ली जायस होग।

ओह इस शा पैहलें संसार च बड़े अराम/मजे कनै रौहदे हे ॥ 46 ॥

ते महापाप (यानी शिर्क) पर हठ करदे हे ॥ 47 ॥

ओह गलांदे होंदे हे जे क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी ते हड्डियां बनी जागे क्या असेंगी फी जींदा करियै खडेरी दिता जाग ? ॥ 48 ॥

जां साढ़े बब्ब-दादें कनै बी इयै बरताऽ कीता जाग ? ॥ 49 ॥

तू आखी दे जे पैहले बी ते पिछले बी ॥ 50 ॥

सारे दे सारे इक निश्चत ध्याड़े दे बा'यदे पासै किट्ठे करियै लेते जांगन ॥ 51 ॥

फी तुस दे झुठलाने आहले गुमराहो! ॥ 52 ॥

थोहरी' दे बूहटे बिच्चा खागे ओ ॥ 53 ॥

ते ओहदे कनै ढिड्ड भरगे ओ ॥ 54 ॥

ते फी ओहदे पर गर्म पानी पीगे ओ ॥ 55 ॥

ते तरेहाए दे ऊंटे अंगर पंदि गै जागे ओ ॥ 56 ॥

एह उंदे कर्मै दा फल पाने आहले ध्याड़ै उंदी प्रौहन्चारी दी खातर होग ॥ 57 ॥

असें तुसेंगी पैदा कीते दा ऐ, फी की तुस साढ़ी गल्ला गी सच्च नेई मनदे? ॥ 58 ॥

ते उस चीजै दी हालत ते दस्सो, जो तुस जनानी दे ढिड्डै च डगांदे/पांदे ओ ॥ 59 ॥

क्या तुस उसी पैदा करदे ओ जां अस उसी पैदा करने आं ? ॥ 60 ॥

إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْبَلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۝

أَوَابًا وَنَا الْأَوَّلُونَ ۝

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمُ الْفَائِزُونَ الْمَكْدُوبُونَ ۝

لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ۝

فَمَا يَكُونُ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ۝

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ۝

هَذَا نَزَّلْنَاهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ۝

نَحْنُ خَلَقْنَكُمْ فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ ۝

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ۝

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ۝

असैं थुआड़े बश्कार मौती दा सिलसला जारी कीते दा ऐ ते साढ़े शा कोई बी अगें नेई निकली सकदा¹ ॥ 61 ॥

ते कोई शख्स इस बारै च, जे अस तुसेंगी बदलियै² थुआड़े जैसी कौमां ल्यौचै, असेंगी असमर्थ नेई बनाई सकदा ते (नां इस गल्लै शा असमर्थ बनाई सकदा ऐ जे) अस तुसेंगी कुसै ऐसी सूरत/हालत च पैदा करी देचै जे जिसी तुस नेई जानदे ॥ 62 ॥

ते तुस पैहली पैदायश (जनम) गी ते जानदे गै ओ। फी तुसेंगी केह होए दा ऐ जे तुस नसीहत हासल नेई करदे ? ॥ 63 ॥

क्या तुसेंगी पता ऐ जो तुस रांहदे ओ ? ॥ 64 ॥

क्या तुस उसगी उगांदे ओ जां अस उसी उगाने आं ? ॥ 65 ॥

जेकर अस चांहदे तां उसगी भलेआं जले दा चूरा बनाई दिंदे फी तुस गल्लां गै बनांदे/करदे रेही जंदे ॥ 66 ॥

ते आखदे जे साढ़े पर (असैं गी) चट्टी पेई गेई ऐ ॥ 67 ॥

बल्के सचाई एह ऐ जे अस अपनी मैहनत दे फल शा महरूम/बंचत होई गे आं ॥ 68 ॥

जरा उस पानी गी ते दिक्खो जिसी तुस पींदे ओ ॥ 69 ॥

क्या तुसैं उस बदल गी उतारे दा ऐ जां अस उसी उतारने आं ? ॥ 70 ॥

نَحْنُ قَدْ رَّبَّائِيكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ۝

عَلَى أَنْ تُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَتُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ۝

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْمِلُونَ ۝
ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۝

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ۝

إِنَّا لَمُعْرِضُونَ ۝

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ۝

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ۝

1. साढ़े उस नियम गी कोई तोड़ी नेई सकदा।

2. आर्य आखदे न जे एह पुनर्जन्म (आवागमन) दी शिक्षा ऐ हालांके इस जगह ते मरने दे बा'द दी जिंदगी दा जिकर ऐ ते पुनर्जन्म च इस्सै दुनियां दी दूई पैदाइश (जनम) दा जिकर होंदा ऐ। इत्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे हून ते तुस भोजन/प्रतिष्ठत ओ मगर हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा बरोध करने करी तुसेंगी इक होर हालत मिलग ते ओह अपमानजनक (जिल्लत आहली) होग।

जेकर अस चांहदे तां उसी कौड़ा बनाई दिंदे।
फी तुस शुकर की नेई करदे? ॥ 71 ॥

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا
تَشْكُرُونَ ﴿٧١﴾

जरा उस अग्गी दा हाल ते दस्सो जिसी तुस
बालदे ओ ॥ 72 ॥

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧٢﴾

क्या तुसैं उस (अग्गी) दे बूहटे गी पैदा कीते
दा ऐ जां अस उसी पैदा करने आं ? ॥ 73 ॥

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ
الْمُشْثِقُونَ ﴿٧٣﴾

ते असैं उस गी नसीहत' ते मसाफरें दे फायदे
आसतै बनाए दा ऐ ॥ 74 ॥

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرَةً وَ مَنَاسِكَ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٧٤﴾

इस आसतै तू अपने मैहमाशाली रब्ब दे नांS
दी स्तुति कर ॥ 75 ॥ (रुकू 2/15)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

इस आसतै अ'ऊं नखत्तरें दे टुट्टने गी शहादत दे
तौरें पर पेश करना आं ॥ 76 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِمَوْقِعِ النَّجُومِ ﴿٧٦﴾

जेकर तुस जानदे ओ तां एह शहादत बौहत
बड़्डी (शहादत) ऐ ॥ 77 ॥

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّا تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٧﴾

सच्चैं गै एह कुर'आन बड़ी मैहमा आह्ला ऐ ॥ 78 ॥

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾

ते इक छप्पी² दी कताबा च मजूद ऐ ॥ 79 ॥

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٩﴾

इस (कुर'आन) दी सचाई गी ऊऐ लोक पांदे/
समझदे न जेहके पवितर³ होंदे न ॥ 80 ॥

لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٨٠﴾

1. यानी गिल्ली लक्कड़ी असांनी कनै नेई बली सकदी। खुदा उस गिल्ली लक्कड़ी गी सकाई दिंदा ऐ ते फी ओह चंगी चाल्ली बलन लगी पौंदी ऐ। इसै चाल्ली इक समे च कोमां जींदी होंदियां न ते उंदे पर तबाही नेई आई सकदी, मगर दूर मौकें पर ओह अपनी ताकत खोही दिंदियां न ते सुक्की लक्कड़ी आंगर भल-भल करदी बली पौंदियां न।
2. 'छप्पी दी कताब' दा मतलब मनुक्खी प्रकृति ऐ, की जे पवितर कुर'आन दी शिक्षा मानव-प्रकृति दे मताबक ऐ। इसै करी हर मनुक्ख जो हठ नीं करै, इसी मनने आसतै मजबूर ऐ। पवितर कुर'आन आखदा ऐ जे तुस प्राकृतिक सभाS गी अपनाओ जेहदे मताबक इन्सान गी पैदा कोते दा ऐ (सूर: रूम आयत: 31) यानी खुदा नै मानव प्रकृति ह्वच किश सचाइयां रक्खी दियां न ते उसी निरना करने आह्ला शक्ति बी दिती दी ऐ। जिसलै इन्सान ओहदा प्रयोग करदा ऐ तां ओहदे पर पवितर कुर'आन दी सचाई जाहर होई जंदि ऐ, की जे ओह इक छप्पी दी कताब यानी मानव प्रकृति च मजूद ऐ।
3. मूल शब्द 'मस्स' दा अर्थ छहना ऐ, पर मुहावरे च इसदा अर्थ ऐ जे कुसैं बिशे पासैं मनुक्खैं दी इन्नी रचि होई जा जे उसदे सूखम तत बी ओहदे पर जाहर होन लगी पौन।
इस आयत दा भावार्थ ऐ जे कुर'आन मजीद दा ज्ञान ऐसे लोकें पर गै प्रकट होंदा ऐ जे अल्लाह कश पवितर कपूर दिने जंदि न नां के मनुक्खैं कश। नेई ते खुदा जिनेंगी महापुश बनाइयै भेजदा ऐ इन्सान उंदे पर इतरज करदे गै रौंदे न जियां हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. पर ईसाई लोक अजतक इतरज करा करदे न। इसै चाल्ली हजत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. दे बाद जे जेहकी-जेहकी महान विभूतियां प्रकट होई दियां न उंदे पर बी किश लोक अजतक इतरज करदे आवा करदे न।

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

इसदा उतरना सारे ज़हानें दे रब्ब पासेआ ऐ ॥ 81 ॥

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨٢﴾

क्या इस कलाम दे बारे च तुस मुदाहिनत/चापलूसी शा कम्म लै करदे ओ ? ॥ 82 ॥

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٣﴾

ते अपना हिस्सा/करतब्ब तुसें सिर्फ एह बनाई रक्खे दा ऐ जे तुस झुठलांदे ओ ॥ 83 ॥

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ﴿٨٤﴾

इस आस्तै की नेई होआ जे जिसलै जान गलै तगर आई पुज्जी ॥ 84 ॥

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٥﴾

ते तुस उस बेलै (मयूस होइयै चबकखै) दिक्खन लगे (जे तुस अपने बचने दा कोई समान/सरिस्ता करी सकदे) ॥ 85 ॥

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٦﴾

ते (उस बेलै तुंदे पर ते तुंदे रिश्तेदारें पर जाहर होई गेआ जे) अस आपूं थुआड़ी निसबत इस मरने आहले दी जान दे ज्यादा लागै आं पर तुंदे पर एह सचाई पैहलें जाहर नेई ही ॥ 86 ॥

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٧﴾

इस आस्तै तुसंगी कोई सिला नथा मिलना ते तुस इस दा बे च सच्चे ओ तां एह की नेई होआ ? ॥ 87 ॥

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٨﴾

जे तुस उस हालत गी (जो मौती दे मौकै औंदी ऐ) बापस लौटाई सके ॥ 88 ॥

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٩﴾

इस आस्तै जो कोई खुदा दा नजदीकी ऐ ॥ 89 ॥

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٩٠﴾

ओहदे आस्तै ते अराम ते सुख-संपदा (सुख-शांति) निश्चत ऐ ते उससै-चाल्ली नैमतें आहला सुर्ग बी ॥ 90 ॥

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

ते जेकर ओह शख्स सज्जे पासे आहले लोकें बिच्चा ऐ ॥ 91 ॥

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٢﴾

तां उसी गलाया जंदा ऐ जे हे सज्जे पासे दे गरोह आहलेआ! तेरे पर म्हेशां सलामती (शांती) होंदी र'वै ॥ 92 ॥

ते जेकर ओह मरने आह्ला सचाई दा इन्कार
करने आहलें ते गुमराह लोके चा होग ॥ 93 ॥

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ۖ

तां ऐसे शख्स दी मम्हानी गर्म पानी कनै
कीती जाग ॥ 94 ॥

فَنُزِّلْ مِنْ حَمِيمٍ ۖ

ते ठकाने दे तौरै पर उसी नरक दिता
जाग ॥ 95 ॥

وَتَصْلِيَةٌ جَهِيمٍ ۖ

एह (गल्ल) बिल्कुल सचाई दे मताबक ऐ
॥ 96 ॥

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۖ

इस आस्तै तू अपने मैहमाशाली रब्ब दी स्तुति कर
॥ 97 ॥ (रुकू 3/16)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۖ

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۖ

ooo

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-हदीद

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रीह आयतां ते चार रुकू न

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह खुदा
दी स्तुति करा करदा ऐ, ते ओह गालिब (ते)
हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

गासैं ते धरती दी बादशाहत उसै दी ऐ, ओह
जौंदा करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ते ओह हर
चीजा पर काब्ज ऐ ॥ 3 ॥

ओह अब्बल बी ऐ ते आखर बी, ते जाहर बी
ऐ ते वातन (अप्रतकख) बी, ते ओह हर चीजै
गी जानदा ऐ ॥ 4 ॥

उसै नै गासैं ते धरती गी छैं दौरैं च पैदा कीते
दा ऐ, फी अर्श पर दिढ़ता कनै कायम होई
गेआ। ओह उसी बी जानदा ऐ जो धरती च
दाखल होंदा ऐ ते उसी बी जो ओहदे चा
निकलदा ऐ ते उसी बी जो गासै थमां उतरदा
ऐ ते उसी बी जो ओहदी बकखी चढ़दा ऐ ते
तुस जित्थैं बी जाओ ओह थुआड़े कनै रौहदा
ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्म शा चंगी-चाल्ली
वाकफ ऐ ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

لَهُ مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
يُخَيِّ وَيُمِيتُ ③ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ
وَالْبَاطِنُ ⑤ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑥

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يَعْلَمُ مَا يَلْبِغُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ
مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ
فِيهَا ⑦ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑧

1. दिक्खो सूर : सब्बा आयत 3 टिप्पणी 3.

ते गासैं दी बादशाहत बी उससै दी ऐ ते धरती दी बी (उससै दी) ते उससै आहली बक्खी सारियां गल्लां (फैसले आसतै) परताइयां जांगन ॥ 6 ॥

ओह रातीं गी दिनै च दाखल करदा ऐ ते दिनै गी रातीं च दाखल करदा ऐ ते ओह दिलै दिवैं गल्लैं गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 7 ॥

हे लोको! अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ, ते जिंदा (जैदादें दा) तुसेंगी (पैहली कौमें दे बा'द) मालक बनाया ऐ उंदे चा खर्च करो। ते तुंदे चा जेहके मोमिन न ते खुदा दे रस्ते च खर्च करदे रौहदे न उनेंगी बौहत बड़ा अजर (सिला) मिलग ॥ 8 ॥

ते तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रसूल पर ईमान नेई आहनदे ते (अल्लाह दा) रसूल तुसेंगी सिर्फ इस आसतै बुलांदा ऐ जे तुस अपने रब्ब पर ईमान लेई आओ ते जेकर तुस मोमिन ओ तां खुदा तुंदे शा इक बा'यदा' लेई चुके दा ऐ ॥ 9 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जो अपने बंदें पर जाहरी-बाहरी नशान नाजल करदा ऐ जिस दा नतीजा एह होंदा ऐ जे ओह इन नशानें राहें तुसें गी न्हें च कडिढयै लोई आहली भेठा लेई जंदा ऐ ते अल्लाह सच्चें गै बौहत देआ शा कम्म लैने आहला (ते) बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 10 ॥

ते तुसेंगी होई केह गेदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रस्ते च खर्च नेई करदे हालांकि गासै ते धरती दी मीरास² अल्लाह दी गै ऐ, हे मोमिनो! विजय शा पैहलें जिसनै खुदा दे रस्ते च खर्च कीता ते उसदे रस्ते च जंग कीती, ओह उसदे

قال فما خطبكم ٢٧ الحديد ٥٧

لَهُ مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ٦

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٧

أَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ٨

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۚ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِنْكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ١٠

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ

- मानव प्रकृति (फितरत) च अल्लाह पर ईमान आहनना ते ओहदी बक्खी खचोए दे जाना गुप्त रूपै च रक्खेआ गेदा ऐ।
- यानी इस भौतिक दुनियां च जे किश इन्सान दे हल्यै च ऐ, आखर इन्सान उसी छोड़ियै मरी जाग। ते ओह सारा किश खुदा दे कब्जे च आई जाग।

बराबर नेई होई सकदा जिसनै विजय दे बा'द खर्च कीता ते विजय दे बा'द जंग कीती। विजय शा पैहलें खर्च करने आहले ते जंग करने आहले उत्तम श्रेणी दे न ते अल्लाह नै दौनों चाल्लीं दे लोकें कनै नेकी दा बा'यदा कीते दा ऐ। ते अल्लाह थुआड़े कर्म शा चंगी-चाल्ली वाकफ ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/ 17)

क्या कोई है जो अल्लाह गो (अपनै धन दा) खास हिस्सा कटिद्यै देऐ तां जे ओह उसी उस आस्तै बधाऽ ते ओहदे आस्तै इक उत्तम सिला निश्चत ऐ ॥ 12 ॥

जिस दिन तू मोमिन मड़ें ते मोमिन जानियें गो दिखगा जे उंदा नूर उंदे सामनै बी ते उंदे सज्जे पासै बी नसदा जाग (ते खुदा ते ओहदे फरिस्ते गलांगन) अज्ज तुसंगी भांत-सभाति, बागें दी खुशखबरी दिती जंदी ऐ (ऐसे बाग) जिंदे खल्ल नैहरां बगा करदियां होंगन एह (शुभ समाचार पाने आहले) लोक उंनै जन्तें च बसदे जांगन ते एह बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 13 ॥

जिस दिन मुनाफिक मड़द ते मुनाफिक जानियां मोमिनें गो आखडन जे जरा साढ़ा बी इंतजार करो अस थुहाड़े नूर शा रोशनी हासल करी लैचै, उस बेलै उनेंगी गलाया जाग जे अपने पिच्छें¹ आहली बकखी परती जाओ ते उत्थें जाइयै नूर तलाश करो (तुप्पो)। फी (अल्लाह पासैआ) उंदे ते मोमिनें बश्कार इक कंध खडेरी दिती जाग, जेहदे च इक दरोआजा होग, ओहदे अंदर रैहमत² दा नजारा होग ते ओहदे बाह्रले पासै/सामनै अजाब लब्बा करदा होग ॥ 14 ॥

وَقُتِلَ أَتْلِكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِّنْ بَعْدِ وَقْتُلُوا وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

۝

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ ۖ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جُثَّتْ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَسِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَاتْمِسُوا نُورًا ۚ فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ ۚ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ۝

1. यानी अगले ज्हाँन च नूर संसार दे कर्म दे मताबक मिलदा ऐ जेकर ताकत है तां दुनियां च वापस उठी जाओ।
2. यानी मोमिनें जित्थें जाना ऐ उत्थें गै रैहमत होग ते मुत्करें दे पिच्छें अजाब होग जेहदे शा नस्सियै बी ओह अपना बचाऽ नै करी सकडन।

ओह (मुनाफ़िक़) मोमिनें गी पुकारदे होई आखडन, क्या अस थुआड़े कनै नथे ? ओह (यानी मोमिन) जवाब देंगन, हां-हां, पर तुसें अपनी जानें गी आपू अज़ाब च सुट्टेआ ते तुस (साढ़ी तबाही दा) इंतज़ार करदे रेह ते शक्क-शुबह शा कम्म लैंदे रेह ते थुआड़ियां इच्छां तुसेंगी उस बेलै तगर धोखा दिंदियां रेहियां जे अल्लाह दा फैसला आई गेआ ते अल्लाह (दे सारे कम्में दे) बारै शतान तुसेंगी धोखा दिंदा रेहा ॥ 15 ॥

इस आस्तै अज्ज दे दिन (हे मुनाफ़िक़ो!) नां थुआड़े शा ते नां मुन्करें शा कोई फ़िदयः (अर्थात् प्रतिदान) कबूल कीता जाग, तुंदा सारें दा ठकाना नरक ऐ। ऊऐ थुआड़े कनै सदा आस्तै संबंध रक्खने आहली चीज ऐ ते ओह बुरा ठकाना ऐ ॥ 16 ॥

हून अस मोमिनें गी आखने आं जे क्या अजें तक उंदे दिल अल्लाह दे जिकर आस्तै ते उस कलाम आस्तै जो सचाई (ते हिक्मत) कनै उतरे दा ऐ, झुकदे नेई ? ते (मोमिनें गी) चाही दा ऐ जे ओह उनें लोकें आंगर नेई बनन जिनें गी उंदे शा पैहले कताब दिती गई ही। पर (खुदा दी किरपा दे उतरने दा) समां लम्मा होई गेआ, जेहदे नतीजे च उंदे दिल सख्त होई गे ते उंदे चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले होई गे हे ॥ 17 ॥

याद रक्खो जे अल्लाह धरती गी उसदी मौती दे बा'द जीदा (हरा-भरा) करदा ऐ। असें थुआड़े आस्तै अपने नशान तफसील कनै ब्यान करी दिते दे न तां जे तुस अकली (सुझ-बूझ) थमां कम्म लैओ ॥ 18 ॥

सच्चे गै सदका (दान) देने आहले मड़द ते सदका देने आहली जनानियां ते ओह लोक

يَا دُونَهُمْ أَلَمْ يَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ⑤

قَالِيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوِيَكُمْ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبُئِيَ الْمَصِيرُ ⑥

الْمَيَابِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑦

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑧

إِنَّ الْمُصْذِقِينَ وَالْمُصْذِقَاتِ وَافْرُصُوا

जिन्हें अल्लाह आस्तै अपनी धन-दौलत चा खास हिस्सा कटिटयै अलग्ग करी दिते दा ऐ, उंदी धन-दौलत गी उंदी खातर बधाया जाग, ते उनेंगी उत्तम सिला दित्ता जाग ॥ 19 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह पर ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याए ऊऐ अपने रब्ब कश सिद्दीकें (सच्चे-सुच्चे) ते शहीदें दा दर्जा¹ हासल करने आहले न। उनेंगी उंदा पूरा-पूरा अजर मिलग ते इसै चाल्ली उंदा नूर बी उनेंगी मिलग, ते ओह लोक जिन्हें कुफर कीता, ते साढ़ी आयतें गी झूठ समझेआ, ओह दोजखी (नरक बासी) होंगन ॥ 20 ॥ (रुकू 2/18)

हे लोको! समझी लैओ जे दुनियां दी जिंदगी सिर्फ इक खेड ऐ ते मनोरंजन मातर ऐ ते शोभा हासल करने, ते आपस च फखर (घमंड) करने ते इक-दूए पर जन (उलाद) ते धन (दौलत) राहें बड़ाई जताने दा साधन ऐ। इस दी हालत बदलें कनै पैदा होने आहली खेती आंगर ऐ जिसदा उगना करसानै गी बड़ा पसंद औंदा ऐ ते ओह खूब झुलदी ऐ पर आखर च तू उसी पीले रंग च दिक्खना ऐं फी (उसदे बा'द) ओह सड़े-गले चूरे आंगर होई जंदी ऐ ते आखरत च (ऐसे माया

اللَّهُ قَرَضًا حَسَنًا يُضَعَّفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ⑤

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ۖ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۖ

إِعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبَابٌ ۚ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاوُهُ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۚ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتْرَةً مُّصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۚ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۚ وَمَغْفِرَةٌ

1. किश लोकेँ दा बिचार ऐ जे अल्लाह ते उसदे रसूलें पर ईमान आहने दे फलसरूप इक मनुक्ख सिद्दीक ते शहीद दे पद तक पुज्जी सकदा ऐ, नुबुव्वत दे पद तक नेई, पर सूर: निसा आयत : 70 च खुदा नै गलाए दा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते इस रसूल दी आज्ञा दा पालन करडन ओह लोक उनें लोकेँ चा होंगन जिनेंगी अल्लाह नै इनाम प्रदान कीते दा ऐ यानी नबियें, सिद्दीकें, शहीदें ते सालेह (सदाचारी) लोकेँ चा होंगन ते एह लोक बोहत अच्छे भित्त न। (सूर: निसा आयत 70) इनें दौनीं आयतें पर बिचार करने पर हर शख्स समझी सकदा ऐ जे सूर: हदीद च ते एह आखेआ गेदा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूलें पर ईमान ल्याए ओह गै सिद्दीकें ते शहीदें दा पद प्राप्त करने आहले न, पर सूर: निसा च 'अरसूल' शब्द बरते दा ऐ जेहदे कनै हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. गै सरबंथत न ते गलाया गेदा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते इस रसूल (हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व.) दी आज्ञा दा पालन करडन ओह नबियें, सिद्दीकें, शहीदें ते सालेह शख्सें दा पद प्राप्त करडन। इस आस्तै साफ ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. शा पैहले सारे रसूलें दी आज्ञा दा पालन करने दे नतीजे च इक शख्स सिर्फ सिद्दीक ते शहीद दा पद प्राप्त करी सकदा हा, पर हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी आज्ञा दा पालन करने दे फलसरूप इक शख्स नबियें, सिद्दीकें, शहीदें ते सालेह दा पद प्राप्त करी सकदा ऐ।

दे लोभी लोकें (आस्तै) सख्त अजाब निश्चत
ऐ ते किश लोकें आस्तै अल्लाह पासेआ खिमा
ते उसदी खुशी निश्चत ऐ ते संसारक जीवन
सिर्फ इक धोखे दा फायदा (समान) ऐ ॥ 21 ॥

(हे लोको!) तुस अपने रब्ब पासेआ औने
आहली माफी ते ऐसी जन्नत पासै तेजी कनै
बधो जिसदी कीमत सारे गास ते धरती दी
कीमत दे बराबर ऐ ते जो अल्लाह ते उसदे
रसूल पर ईमान आहने आहलें आस्तै तजबीज
कीती (त्यार कीती) गेदी ऐ एह अल्लाह दी
किरपा ऐ, ओह जिसगी पसंद करदा ऐ, दिंदा
ऐ ते अल्लाह बड़ी किरपा करने आहला ऐ
॥ 22 ॥

धरती पर कोई मसीबत नेई औंदी ते नां थुआड़ी
जानें पर कोई मसीबत औंदी ऐ। पर असें
उसदे औने शा पैहलें गै उसी निश्चत¹ करी
दिंते दा होंदा ऐ, एह गल्ल अल्लाह आस्तै
बिल्कुल असान ऐ ॥ 23 ॥

तां जे अपनी कुताही पर तुसेंगी कोई बसोस
नेई होऐ ते नां ओहदे पर तुस खुश होओ जो
अल्लाह तुसें गी देऐ ते अल्लाह हर आकड़खां/
शेखी मारने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 24 ॥

ऐसे लोक जो आपू बी कंजूसी शा कम्म लेंदे
न ते दूए लोकें गी बी कंजूसी दी तलीम दिंदे
न ते जेहका शख्स इस नसीहत शा मूंह फेरी
लै ते याद रक्खै जे अल्लाह गै असली बे-
न्याज ते असली तरीफ (स्तुति) दा हक्कदार
ऐ ॥ 25 ॥

مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۖ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۝

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ
عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ
أَعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلُ
أَن نَّبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ
وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
كُلَّ مُخَالٍ فَخُورٍ ۝

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبَخْلِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْعَنَى الْحَمِيدُ ۝

1. एह मतलब नेई जे हर चंगा-माड़ा सिला निश्चत ऐ ते भागें च लखोए दा ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे हर कम्म
दा अन्जाम असें निश्चत करी दिंते दा ऐ। इस आस्तै जनेहा कम्म कोई करदा ऐ, उसदा निश्चत सिला उसी ध्वाँ
जंदा ऐ। इस लेई सिला पैदा करने आहला इन्सान आपू ऐ, खुदा नेई। खुदा ते सिर्फ असूल बनाने आहला ऐ।

असैं अपने रसूलें गी खुल्ले नशानें कनै भेजेआ ऐ ते उंदे कन्नै कताब ते मेजान (न्यांs) बी उतारेआ ऐ तां जे लोक इन्साफ करा करन ते असैं लोहा बी उतारे दा ऐ जेहदे च घोर युद्ध दा समान ऐ ते लोकें आस्तै होर बी भांत- सभांते लाह न ते एह सब इस आस्तै पैदा कीते दा ऐ जे अल्लाह समझी लै जे उसदी ते उसदे रसूलें दी गैब दी हालत च कुन मदद करदा ऐ ते अल्लाह बड़ी ताकत आह्ला (ते) गालिब ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 3/19)

ते असैं नूह ते इब्राहीम गी बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा, ते उंदी संतान चा नुबुव्वत ते कताबा गी खास बनाई दिता हा। इस आस्तै उंदे बिच्चा किश लोक हदायत पाने आहले हे ते मते-हारे लोक उंदे बिच्चा आज्ञा भंग करने आहले हे ॥ 27 ॥

फी असैं उंदे (यानी नूह ते इब्राहीम दी संतान दे) बाद अपने रसूल उंदे पद-चि'नै पर चलाइयै भेजे ते मर्यम दे पुतर ईसा गी बी उंदे पद-चि'नै पर चलाया ते उसी इज्जील दिती, ते जेहके उसदे अनुयायी बने, असैं उंदे दिलें च कोमलता ते रैहमत पैदा कीती ते उनें कुआरे/ब्रह्मचारी रौहने दा तरीका अखत्यार कीता हा। जिसी उनें आपू अखत्यार कीता हा। असैं उंदे पर एह हुकम आयद (लागू) नथा कीते दा (बल्के) उनें अल्लाह दी रज़ा (मरजी) हासल करने आस्तै एह तरीका अखत्यार कीता हा पर उस दा पूरा ध्यान नेई रखेआ। इस आस्तै उंदे बिच्चा जो मोमिन हे उनेंगी असैं मनासब अजर बख्शेआ ते उंदे बिच्चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले हे ॥ 28 ॥

हे ईमान आहलेओ! अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ। उसलै

قال فما خطبكم ٢٧ الحديد ٥٧

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ۝

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ ۚ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۚ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَآلَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا

अल्लाह तुसेंगी अपनी रहमत चा दूना हिस्सा देग ते थुआड़े आस्तै नूर निश्चत करी देग जेहदी मददी कन्ने तुस चलगे ओ ते थुआड़े गुनाह माफ करी देग ते अल्लाह बाँहत बख्शाने आह्ला (ते) बे-इंतहा कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 29 ॥

ते एह अस इस आस्तै आखने आं तां जे कताब आहले एह नेई समझन जे मुसलमानें गी अल्लाह दी किरपा चा किश थोआ गै नेई, बल्के एह समझन जे किरपा अल्लाह दै हत्थै च ऐ। जिसगी चाहूदा ऐ दिंदा ऐ ते अल्लाह बड़ी किरपें आह्ला ऐ ॥ 30 ॥
(रुकू 4/20)

بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ
وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

لَيْلًا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَا يَقْدِرُونَ
عَلَى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَثَلَاثَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-मुजादल:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेई आयतां ते त्रे रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अल्लाह नै उस जनानी दी दुआऽ सुनी लैती,
जो अपने घरेआहले दे बाँरे तेरे कनै बैहस
करदी ही ते अल्लाह अगें फरेआद करदी ही,
ते अल्लाह थुआड़ी दौनीं दी बैहस सुना करदा
हा। अल्लाह सच्चें गै बाँहत सुनने आह्ला
(ते) दिखने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي
زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ
تَحَاوَرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ②

(इस आस्तै याद रक्खो जे) तुंदे चा जेहके
लोक अपनी लाड़ियें गी मां आखी बाँहन तां
उस आखने करी ओह उंदियां मांमां नेई होई
जंदियां, उंदियां मांमां ऊऐ न जिनें उनेंगी जनम
दिते दा ऐ ते (जे किश ओह गलती कनै
आखी बाँहदे न उंदी निसबत/उंदे बाँरे इयै
गलाया जाई सकदा ऐ जे) ओह इक भैड़ी
ना-पसंद ते झूठी गल्ल आखदे न ते अल्लाह
यकीनन बाँहत माफ करने आह्ला (ते) बाँहत
बखशने आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ
مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا الْإِطْعُ
وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا
مِّنَ الْقَوْلِ وَرُؤْرًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ
لَعَفْوٌ غَفُورٌ ③

ते ओह लोक जेहके अपनी लाड़ियें गी मां

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ

गलाई दिंदे न फी उसदे बा'द (खुदा दे म'ना करने दे बावजूद) जे किश उनें गलाया हा, उस पासै परतोईं औंदे न उंदे आसतै जरूरी ऐ जे इस शा पैहलें जे ओह् दमैं (यानी लाड़ी-मर्हाज) इक-दूए गी छूहन, इक गुलाम अजाद करन, एह् ओह् (गल्ल) ऐ जेहदी तुसेंगी नसीहत कीती जंदी ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्मै शा भलेआं वाकफ ऐ ॥ 4 ॥

ते जेहका शख्स (गुलाम) नेई पाऽ (यानी जेहका शख्स कोई गुलाम हासल नेई करी सकै) ओह् लगातार दो म्हीने रोजे रक्खै ते इस शा पैहलें जे ओह् दमैं इक-दूए गी छूहन (मलाप करन) ते जेहदे च एह ताकत बी नेई होऐ तां सट्ठें गरीबें गी खाना खलाऽ। एह् (हुकम) इस आसतै (दिता गेदा) ऐ तां जे तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दी गल्ल मन्ना करो। ते एह् अल्लाह दियां हद्दां न ते मुन्करें आसतै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 5 ॥

जो लोक अल्लाह ते इसदे रसूल दे हुकम दे खलाफ जंदे न ओह् जलील (अपमानत) कीते जांगन जिस चाल्ली उंदे शा पैहले लोक अपमानत कीते गे हे ते अस अपने जाह्या-बाहरा हुकम उतारी चुके दे आं ते जेहके लोक (इनें स्पष्ट आदेशें दा) इन्कार करडन उनेंगी अपमान जनक अजाब पुज्जग ॥ 6 ॥

जिस दिन अल्लाह उनें सारें गी किट्ठा करियै तुआलग तां उनें गी उंदे कर्मै दी खबर देग जो अल्लाह नै ते गिनी रक्खे दे न पर ओह् उनेंगी भुल्ली चुके दे न ते अल्लाह हर चीजै दा नगरान ऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/1)

يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ذِيكُمُ تَوْعُظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ۖ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۚ ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَبِتُوا كَمَا كَبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوءُهُ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

हे मोमिनो ! जिसलै कदं तुस गुप्त' मशवरा करो
तां गुनाह आहली गल्लें ते ज्यादती आहली
गल्लें पर गुप्त मशवरा नैई करा करो ते नां रसूल
दी नाफरमानी आहली गल्लें पर, बल्के नेकी
दियें गल्लें पर ते संयम दियें गल्लें पर मशवरा
करा करो, ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करा
करो जेहदे पासै तुसैं सारैं गी (जींदा करियैं)
लौटया जाग (परताया जाग) ॥ 10 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالْتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٠﴾

- 1049

गुप्त मशवरा करने दा ढंग' शतान पासेआ आया ऐ ते इसदा उद्देश एह ऐ जे मोमिनें गो फिकरें च पाई देऐ ते ओह उनेंगी अल्लाह दे हुकम दे बगैर किश बी नुकसान नेई पुजाई सकदा ते चाही दा ऐ जे मोमिन सिर्फ अल्लाह पर भरोसा करन ॥ 11 ॥

हे मोमिनो ! जिसलै तुसेंगी एह गलाया जा जे सभा च खु 'ल्लियै बेही जाओ, तां खु 'ल्लियै बेही जा करा करो। अल्लाह बी थुआड़े आस्तै कुशादगी (बिस्तार) दे समान पैदा करग। ते जिसलै तुसेंगी गलाया जा जे उट्टी जाओ तां उट्टी पवा करो। अल्लाह उनेंगी, जेहके मोमिन न ते असली इलम रक्खने आहले न, दरजें/ पदवियें च बधाई देग ते अल्लाह थुआड़े कर्मै शा भलेआं खबरदार (बाकफ) ऐ ॥ 12 ॥

हे ईमान आहलेओ ! जिसलै तुस रसूल कनै बखरा मशवरा करना चाहो तां अपने मशवरे शा पैहलें किश सदका (दान) देआ करो। एह थुआड़े आस्तै चंगा होग ते दिलै गी पवित्तर करने दा मूजब होग (पर एह आदेश सिर्फ समर्थ रक्खने आहलें आस्तै गै ऐ) जेकर तुसेंगी (कोई चीज बी सदके आस्तै) नेई मिलै तां (डरो नेई) अल्लाह बौहत बख्खाने आहला (ते) बार-बार रहम करने आहला ऐ ॥ 13 ॥

क्या तुस मशवरा करने शा पैहलें सदका देने शा डरी² गे? इस आस्तै की जे तुसें ऐसा नेई

إِنَّمَا السَّجُودُ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانَ لَيْسَ بِبَصِيرَةٍ هُمْ سِوَا الْإِلَهِ ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا ۚ يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَةً ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَظْهَرُ ۚ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

ءِ أَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ ۖ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا

1. यानी ऐसे मशवरें दा जो बुरे कर्में बारै होन।

2. एह डर सदका देने करी नथा, बल्के सदका जो ब्यापक अर्थ रखदा हा इसदे बारे च मुसलमानों गो एह डर होई सकदा हा जे उन्ना दान दिते दा ऐ जां नेई, जिन्ना अल्लाह दे आदेश मूजब हा। इस लेई इस दा जवाब दिते दा ऐ जे जिसलै तुस सदका देने आस्तै तयार होओ। तां फी थुआड़ा एह भरम ऐ जे उन्ना सदका दिता जां नेई जिसदा आदेश हा। तां इसदा अर्थ एह ऐ जे तुसें सिर्फ ओह सदका नेई दिता जो देने दी तुं दे च समर्थ नथी ते समर्थ शा बद्ध देना पैहलें गै माफ कीता गेदा ऐ, की जे पैहली आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर तुसेंगी किश नेई मिलै तां माफी दे काबल ऐ, ते नेई मिलने दा अर्थ ऐ जे अपनी इच्छा मताबक समर्थ नेई ओ।

कीता ते अल्लाह नै थुआड़े पर किरपा करी
दिती ऐ इस आस्तै तुस नमाजां कायम करो,
ते जकातां देओ ते अल्लाह ते उसदे रसूल
दा आज्ञापालन करो, ते जे किश तुस करदे
ओ अल्लाह उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 14 ॥
(रुकू 2/2)

क्या तोह उनें लोकें पासै बी दिखेआ जिनें
ऐसी कौम कनै दोस्ती गंढी जिंदे पर खुदा नै
अजाब नाज़ल कीते दा हा? ऐसे लोक नां ते
तुंदे चा न ते नां गै उंदे चा ते ओह जानी-
बुझियै झूठी गल्ला पर कसमां खंदे न ॥ 15 ॥

अल्लाह उंदे आस्तै सख अजाब तयार करा
करदा ऐ। उंदे कर्म अत गै बुरे न ॥ 16 ॥

उनें अपनी कसमें गी ढाल¹ बनाई रखे दा ऐ
ते ओह (इनें कसमें रहें) लोकें गी अल्लाह
दे रस्ते थमां रोकदे न। इस आस्तै उनेंगी
अपमान जनक अजाब मिलग ॥ 17 ॥

नां उंदी धन-दौलत ते नां उंदी उलाद अल्लाह
दे मकाबले च उनेंगी कोई फायदा देई सकडन।
एह लोक दोखी (नरक बासी) न, ओह
उस च नवास करदे रँहगन ॥ 18 ॥

जिस रोज अल्लाह उनें सारें गी किट्टे करिये
तुआलग तां उसदे सामनै बी उसै चाल्ली
कसमां खाडन जिस चाल्ली थुआड़े सामनै
कसमां खंदे न ते बिचार एह करडन जे ओह
बड़े पक्के (ते मनासब) असूलें पर कायम
न। सुनो! एह लोक (अपनी कसमें दे बावजूद)
झूठे न ॥ 19 ॥

وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَاصْبِرُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ①

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضَبَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ
وَيَخْلُقُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ②

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ③
اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ④

لَنْ تَغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑤

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُخْلِقُونَ لَهُ
كَمَا يَخْلُقُونَ لَكُمْ وَيَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ
عَلَىٰ شَيْءٍ ۖ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ⑥

1. यानी कसमां खंदे न ते समझदे न जे हून साड़ी गल्ला पर ईमान लेई औना चाही दा हालांकि अल्लाह नै कसम
ते गुआही लग-लग गल्लें आस्तै निश्चत करी रखी दी ऐ।

शतान उंदे पर गालिब/सुआर होई चुके दा ऐ ते उसने उनेंगी अल्लाह दा चेता भलाई दिता ऐ। एह लोक शतान दा गरोह न ते सुनी लैओ जे शतान दा गरोह आखर घाटा पाने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

सच्चें गै जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दा बरोध करदे न ओह अत्त अपमानत लोकें च गिने जांगन ॥ 21 ॥

अल्लाह नै फैसला करी रखे दा ऐ जे अ'ऊं ते मेरे रसूल गालिब औगै। अल्लाह सच्चें गै ताकतवर ते गालिब ऐ ॥ 22 ॥

तू ऐसी कोई कौम नेई दिखगा, जो अल्लाह ते आखरी ध्याड़े पर बी ईमान आह्नदी होऐ ते अल्लाह ते उसदे रसूल दा सख्त बरोध करने आहले कनै बी प्रेम रखदी होऐ भाएं ऐसे लोक उंदे बड्डे-बडेरे (बब्ब) होन जां (सक्के निक्के) पुत्तर होन, भ्राऽ होन, जां उंदे कटुबै चा होन। इयै (मोमिन) न जिंदे दिलें च अल्लाह नै ईमान अंकत करी दिते दा ऐ ते अपने पासेआ कलाम भेजियै उंदी मदद कीती ऐ ते ओह उनेंगी ऐसे सुमें च दाखल करग जिंदे हेठ नैहरां बगा दियां होंगन। ओह उंदे च रौहगन। अल्लाह उंदे पर खुश होई गेआ ते ओह अल्लाह पर खुश होई गे। ओह अल्लाह दा गरोह न (ते) सुनी लैओ जे अल्लाह दा गरोह गै कामयाब होंदा आया ऐ ॥ 23 ॥ (रुकू 3/3)

إِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ ۖ أُولَٰئِكَ جِزْبُ الشَّيْطَانِ ۗ أَلَا إِنَّ جِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَسِرُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ۝

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَيْنَ أَنَا وَرُسُلِي ۖ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ
إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۖ أُولَٰئِكَ كَتَبَ
فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ
مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۖ أُولَٰئِكَ جِزْبُ اللَّهِ ۖ
أَلَا إِنَّ جِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدْيَنَةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَثَلَاثَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-हश्र

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पं'जी आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने (ते) बार-बार रैहम करने
आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ अल्लाह दी स्तुति
करा करदा ऐ ते ओह (अल्लाह) गालिब
(ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

ओह (खुदा) गै ऐ जिसनै कताब आहले
काफरें गी पैहले युद्ध¹ मौकै उंदे घरैं चा
कड़हेआ ते तुस ख्याल नेई करदे हे (सोचदे
नथे) जे ओह निकलडन ते ओह सोचदे हे जे
उंदे किले अल्लाह दे मकाबले च उनेंगी बचाई
लैंगन ते अल्लाह उंदे कश उस पासेआ² आया
जेहदा उनेंगी ख्याल तक नेई हा, ते उंदे दिलें
च उसनै त्राह पाई दिता। ओह अपने घरैं गी
(किश ते) अपने हत्थें कनै ते (किश) मोमिनैं
दे हत्थें कनै खराब करा करदे हे। इस आस्तै
हे सूझ-बूझ आहले लोको! इबरात (नसीहत)
हासल करो ॥ 3 ॥

ते जेकर अल्लाह नै उंदे आस्तै देश नकाला³
निश्चत नेई करी रक्खे दा होंदा तां उनें गी इस
संसार च बी अजाब दिंदा ते आखरत च उंदे
आस्तै दोजख दा अजाब निश्चत ऐ ॥ 4 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ ۚ
مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا
أَنْهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَأَنَّهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْصِبُوا ۗ
وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ۚ يُخْرِبُونَ
بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ ۚ
فَاغْتَبَرُوا يَأُولِي الْأَبْصَارِ ③

وَلَوْ لَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَآءَ
لَعَذَّبَهُمُ فِي الدُّنْيَا ۚ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ ثَارٍ ④

1. इस दा अर्थ ओह युद्ध ऐ जो यहूदी कबीला 'बनू नजीर' दा मुसलमानें कनै होआ हा (फ़तहल्बयान भाग 9 सफ़ा 263)
2. कुरआन करीम शा सिद्ध होंदा ऐ जे किश थाहरें पर अल्लाह ते फरिस्तें दे औने दा अर्थ बिपता ते अजाब होंदा ऐ।
इत्थें बी इयै मुहावरा इस्तेमाल कीता गेदा ऐ।
3. बाईबिल च जिकर ऐ जे इक समां ऐसा बी औंग जिसलैं यहूदियें गी जिला बतन कीता (देश नकाला दिता) जाग।
(यशायाह बाब 23 आयत 17-18)

एह सब किश इस आस्तै होआ जे उनें अल्लाह ते उसदे रसूल दा बरोध कीता ते जो अल्लाह दा बरोध करदा ऐ ओह चेता रखै जे अल्लाह दा अजाब सच्चें गै सख्त ऐ ॥ 5 ॥

तुसें खजूरी दे बूहटे¹ दी कोई जड़ नेई कट्टी जां उसी अपनी जड़ें पर खड़ा नेई रौहन दिता। पर एह अल्लाह दे आदेश कनै हा ते इस आस्तै हा जे ना-फरमानें गी अपमानत कीता जा ॥ 6 ॥

ते जे किश अल्लाह नै उंदा (मूंह फेरने² आहले लोकें दा) माल अपने रसूल गी दिता (तुसें गी पता गै ऐ जे) तुसें अपने घोड़े ते ऊंट इस धन दी प्राप्ति आस्तै नेई दौड़ाए हे, पर अल्लाह अपने रसूलें गी, जिसदा चांहदा ऐ मालक बनाई दिंदा ऐ ते अल्लाह हर चीजा पर कादर (समर्थवान) ऐ ॥ 7 ॥

बस्तिर्ये³ दे लोकें दा जो माल अल्लाह नै अपने रसूल गी प्रदान कीता ओह अल्लाह दा (ऐ) ते रसूल दा (ऐ) ते रिश्तेदारें दा (ऐ) ते जतीमें दा (ऐ) ते गरीबें दा (ऐ) ते मसाफरें दा ऐ। तां जे ओह माल तुंदे चा मालदारें (धनी लोकें⁴) च गै नेई फिरदा र⁵वै ते रसूल जे किश तुसें गी देऐ उसी लेई लैओ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ ۝

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ لَنْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا أَتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ ۚ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ

1. इस आयत च बी बनू नजीर दे युद्ध दा जिकर ऐ जिंदे खजूरी दे बूहटे बड़बने दा हुकम हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै दिता हा। (खुजारी ते मुसलम शरीफ रेवायत हजरत अब्दुल्लाह पुत्तर हजरत उमर)
2. एह घटना बी बनू-नजीर कनै सरबथत ऐ, जिनें पैहलें ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कनै गद्दारी कीती, पर जिसलै युद्ध होआ तां डरी गे ते इस शर्त पर सुल्ता कीती जे मदीना छोड़िये उठी जांगन। (फतहुल्बयान भाग 9 सफा 264)
3. यानी खैबर दा धन जो छोटी-छोटी बस्तिर्यें च तकसीम हा।
4. यानी ओह माल रसूल गी इस आस्तै दिता ऐ जे गरीबें च तकसीम होऐ। इस आस्तै नेई जे अमीरें कश जा ते उंदे माल च बांद्हा करे। इस हुकम थमां साफ ऐ जे खैबर दी धरती ते बाग भामें हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. ते उंदे खानदान गी मिले पर असल मकसद एह हा जे लोडमंद मुसलमानें च बंडे जान। इत्थें शिष्यें दे बिचार दा खंडन कीता गेदा ऐ जो खैबर दे फिदक नांउ दे बागें बाँरे अज तक झगड़ा करदे न। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कश खैबर दे बाग आरजी तीरा पर हे तां जे थुआड़ा टब्बर ओहदे नै गजारा करी सकें, नां के रस्थाई रूपै च बरासत दे तौर पर। इस आस्तै हजरत अबू-बकर दा फैसला दरुस्त हा ते शिष्यें दा इतराज गलत ऐ।

ते जेहदे शा म'ना करै ओहदे शा रुकी जाओ
ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। अल्लाह
दा अज़ाब सच्चें गै बाँहत सख्त होंदा ऐ ॥ 8 ॥

एह (माल उप्पर दस्से दे लोकें दे अलावा)
गरीब मुहाज़र लोकें दा हक्क ऐ जिनें गी उंदे
घरै-बाहरै दे धन-दौलत शा (बे-दखल करियै)
कड़्दी दिता गेआ हा। ओह अल्लाह दी
किरपा ते उसदी खुशी चाँहदे न ते (म्हेशां)
अल्लाह (दे दीन/धर्म) दी ते उसदे रसूल दी
मदद करदे रौहदे न। ऊऐ लोक (ईमान च)
सच्चे न ॥ 9 ॥

ते (इस्सै चाल्ली ओह माल उनें लोकें आस्तै
बी ऐ) जेहके मदीना च पैहलें थमां रौहदे हे
ते (मुहाज़रें/हिज्रत करने आहलें दे औने शा
पैहलें) ईमान कबूल करी चुके दे हे ते उंदे
नै प्रेम करदे हे जेहके उंदे कश हिज्रत करियै
आए ते अपने दिलें च उस (माल) दी कोई
खाहश नथे रखदे, जेहका उनें गी दिता गेआ हा
ते ओह बावजूद इसदे जे आपू गरीब हे,
मुहाज़रें गी अपने आपै शा तरजीह/प्रधानता
दिंदे हे, ते जिनें लोकें गी अपनी जान दी
कंजूसी शा सुरक्षत रखेआ जा, ऐसे सारे
लोक सफल होने आहले न ॥ 10 ॥

ते जेहके लोक उंदे समे दे बा'द च आए ओह
गलांदे न जे हे साढ़े रब्ब! असें गी ते साढ़े उनें
भ्राएं गी बख्शी दे जेहके साढ़े शा पैहले ईमान
ल्याई चुके दे न ते साढ़े दिलें च मोमिनें दे प्रति
कीन्ना पैदा नेई होन दे। हे साढ़े रब्ब! तू बाँहत
मेहरवान (ते) बे-इन्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/4)

فَاتَّهَمُوا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهْجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا
مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَصْرُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّدِيقُونَ ۝

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ
قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ مَن هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا
يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا
أَوْتُوا وَيُؤَثِّرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ
بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا
لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

1. एह आयत उनें लोकें दे बिचारें दा खंडन करदी ऐ जो सहाबा गी बुरा आखदे न, की जे एह आयत दसदी ऐ जे मोमिनें दी एह पन्खान ऐ जे ओह अपने शा पैहले ईमान आहने आहलें दा नाँस आदर ते सत्कार कर्न लै ते उंदे आस्तै प्रार्थना करै।

क्या तोह् उनें मुनाफिकेँ गी नेई दिक्खेआ, जो कताब आहलें चा अपने मुन्कर भ्राएँ गी आखदे न जे जेकर तुसेंगी (मदीने चा) कड्डेआ गेआ तां अस थुआड़े कनै गै निकली जागे। ते थुआड़े खलाफ कदेँ कुसै दी गल्ल नेई मनगे, ते जेकर थुआड़े कनै जंग कीती गई तां अस थुआड़ी मदद करगे ते अल्लाह गुआही दिंदा ऐ जे ओह झूठे न ॥ 12 ॥

जेकर उनें (कताबा आहलें) गी कड्डी दिता गेआ तां एह (मुनाफिक) उंदे कनै कदेँ बी नेई निकलडन ते जेकर उंदे (कताब आहलें) कनै जंग कीती गई तां एह (मुनाफिक) उंदी कदेँ मदद नेई करडन। ते जेकर मदद कीती बी तां (ऐसे झूठे दिलें करडन जे) जंग छिड़दे गै पिट्ट फेरिये नस्सी जाडन। ते (उनें उंदी मदद गै केह करनी ऐ, खतरे दे मौकै) उंदी अपनी मदद करने आह्ला कोई नेई होग ॥ 13 ॥

हे मोमिनो! थुआड़ा डर उंदे (मुनाफिकेँ दे) दिलें च अल्लाह शा बी ज्यादा ऐ। एह गल्ल इस आस्तै ऐ जे ओह इक ऐसा गरोह ऐ जिसी किश बी समझ नेई ऐ ॥ 14 ॥

ओह कदेँ बी थुआड़े कनै जंग नेई करडन सिवाए इस दे जे ओह मजबूत चारदवारी आहली बस्ती च दवारें/कंधें दे पिच्छें बैठे दे होन, उंदी लड़ाई आपस च बड़ी सख्त होंदी ऐ तू उनेंगी इक कौम समझना ऐ, पर उंदे दिल आपस च फट्टे दे होंदे न। एह इस आस्तै ऐ जे ओह इक ऐसी कौम (दे लोक) न जो सूझ-बूझ नेई रखदे ॥ 15 ॥

उंदी हालत उनें कौमें आंगर ऐ जो ईदे शा किश गै समां पैहलें होई चुकी दियां न। उनें अपने बुरे कमें दा अन्जाम दिक्खी लैता ते उनेंगी दर्दनाक अज़ाब पुज्जेआ ॥ 16 ॥

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَذْيَارُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ۝

لَا تَنْتُمْ أَشَدَّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝

لَا يَتْلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدٍ ۚ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُولُوهُمْ شَتًى ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۝

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

(इस दे अलावा) उंदी (मुनाफिकें दी) हालत शतान कन्नै मिलदी ऐ जिसलै जे ओह इन्सान गी ते एह आखी दिंदा ऐ जे कुफर कर, पर जिसलै ओह कुफर करी बौहदा ऐ तां (शतान) उसी आखदा ऐ अ'ऊं तेरे शा अलग आं, अ'ऊं अल्लाह शा डरना जो सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 17 ॥

इस आस्तै उनें दौनीं दा अन्जाम एह होंदा ऐ जे ओह दमै गै नरकै च जाई पोंदे न ते उसै च रौहगन ते जालमें दा बदला ऐसा गै होंदा ऐ ॥ 18 ॥ (रुकू 2/5)

हे मोमिनो! अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, ते चाही दा ऐ जे हर जान (बंदा) इस गल्ला पर नजर रक्खै जे उसनै कल्लै आस्तै अगें केह भेजेआ ऐ? ते तुस सारे अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। अल्लाह थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 19 ॥

ते उनें लोकें आंगर मत बनो जिनें अल्लाह गी भुलाई दिता, इस आस्तै अल्लाह नै बी ऐसा कीता जे उंदा अपना लाह बी उनेंगी भुलाई दिता। एह लोक आज्ञा-पालन शा बाहर निकलने आहले न ॥ 20 ॥

दोजखी ते जन्नती बराबर नेई होई सकदे, जन्नती लोक गै कामयाब न ॥ 21 ॥

जेकर एह कुरआन अस कुसै फ्हाड़ै पर नाजल करदे तां तूं उसी दिखदा जे ओह

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ ۖ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتُنَظَرُوا ۖ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝

لَوْ أَنزَلْنَاهُ الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ

1. खुदा गी भुल्लने दा नतीजा एह होंदा ऐ जे मनुक्ख ऐसे बुरे कर्म च फसी जंदा ऐ जो आपूं ओहदी अपनी जान आस्तै बिपता दा कारण बनी जंदे न।
2. फ्हाड़ का अर्थ ऐसे लोक न जो अपनी कौम च फ्हाड़ आंगर स्वीयत रखदे न। इस आस्तै फ्हाड़ दा अर्थ पत्थरें दा फ्हाड़ नेई। इस आस्तै अल्लाह ने फरमाए दा ऐ जे पवित्र कुरआन च अल्लाह शा डरने बारे जेहकी शिक्षा ऐ जेकर एह कुसै बड्डे शा बड्डे प्रतापी आदमी पर बी नाजल होदी तां ओह शख्स बी खुदा दे सामनै दुकड़े-दुकड़े होइयै डिगिगी पोंदा।

(अदब कनै) झुकी जंदा ते अल्लाह दे डरें
टुकड़े-टुकड़े होई जंदा, ते एह गल्लां जो अस
(तेरे कनै) आखने आं एह सब इंसानें आस्तै
न तां जे ओह सोचन ॥ 22 ॥

अल्लाह गै ऐ जिसदे सिवा कोई उपास्य नेई।
ओह गायब (ओहलै) ते जाहर (सामनै) गी
जानदा ऐ ऊऐ बे-हद कर्म करने आह्ला
(खुदा) ऐ (ते ऊऐ) बार-बार रैहम करने
आह्ला (खुदा) ऐ ॥ 23 ॥

(सचाई एह ऐ जे) अल्लाह ओह ऐ जिसदे
सिवा कोई उपास्य नेई, ओह बादशाह ऐ,
(आपू) पाक ऐ (ते दूएँ गी पाक/पवित्तर
करदा ऐ, आपू) हर ऐब शा सलामत/बरी ऐ
(ते दूएँ गी सलामत रखदा ऐ) सारें गी अमन/
शांति देने आह्ला ऐ, ते सारें दा नगरान ऐ,
गालिब/समर्थ ऐ ते सारे टुट्टे दे दिलें गी
जोड़दा ऐ। बड़ी शान आह्ला ऐ। जिनें चीजें
गी एह लोक उसदा शरीक करार दिंदे न, उंदे
शा अल्लाह पाक ऐ ॥ 24 ॥

(सच्च इयै ऐ जे) अल्लाह हर चीज पैदा
करने आह्ला ते हर चीजै दा आविश्कारक
बी ऐ, ते हर चीजै गी उसदी स्थिति मताबक
उसी रूप-अकार देने आह्ला ऐ। उस दियां
नेकां चंगियां सिफतां न। गासैं ते धरती च
जे किश ऐ उसदी स्तुति करा करदा ऐ ते
ओह गालिब ते हिकमत आह्ला ऐ ॥ 25 ॥
(रुकू 3/6)

حَاشِعًا مَّتَصِدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۖ وَتِلْكَ
الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ عِلْمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۖ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٤﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ
لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۖ يُسَبِّحُ لَهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٥﴾

سُورَةُ الْمُتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ أَرْبَعُ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुत्तहिन:

एह: सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चीदां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे मोमिनो ! मेरे ते अपने दुश्मनें गी जिगरी
दोस्त नेई बनाऽ करा करो। तुस ते उनेंगी
प्रेम-भरोचे संदेशे भेजदे ओ, हालांकि ओह
उस सच्व दे इन्कारी न, जो थुआड़े कश आया
ऐ। ओह तुसेंगी बी ते रसूल गी बी (घरें
थमां) सिर्फ इस आस्तै कढदे न जे तुस सारे
दे सारे अल्लाह पर, जो थुआड़ा रब्ब ऐ,
ईमान आहनी चुके दे ओ। जेकर तुस मेरे रस्ते
च कोशिश करने, ते मेरी खुशी हासल करने
आस्तै निकलो तां थुआड़े चा किश चोरी-छप्पे
उंदे कश प्रेम² दा संदेश भेजदे न, पर मिगी
पूरा पता ऐ, ओहदा बी जो तुस छपालदे ओ
ते ओहदा बी जो तुस जाहर करदे ओ ते तुंदे
चा जो कोई ऐसा कम्म करै, ओह समझी लै
जे ओह सिद्धे रस्ते थमां भटकी गेआ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي
وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ
الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ ۚ إِنَّكُمْ كَخَرَجْتُمْ
جِهَادًا فِي سَبِيلِ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتٍ ۚ
تُسْرُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ۚ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَيْتُمْ ۚ وَمَنْ
يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ①

1. यानी दुश्मन हमला करने च पैहल करदे न, जिस करी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते सहाबा (यानी उंदे साथियें) गी बी घरें थमां बाहर निकलना पौंदा ऐ।
2. किश मुसलमानें पासैं संकेत ऐ जिनें इस बिचार कनै जे मुसलमानें दी विजय ते पक्की होग, उस आस्तै उनें मक्का च अपने रिश्तेदारें गी बचाने आस्तै शैहरें पर चढ़ाई करने आहली मुसलमान सेना दी सूचना पैहलें गै मक्का दे इन्कारी लोकें गी भेजी दिती ही, पर अल्लाह नै व्हड़ी गहें इस गल्ला दी सूचना हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी देई दिती ते सूचना देने आह्ला मुखबर पकड़ी लैता गेआ। (बुखारी शरीफ किताबुल मुगाजी)।

जेकर ओह तुंदे पर काबू पाई लैन तां तुस समझी जागे ओ जे ओह थुआड़े दुश्मन न ते थुआड़ी तबाही आस्तै अपने हल्थ ते जबानां चलाई-चलाई कोशश करा करदे न ते उंदी कोशश इयै रौहदी ऐ जे तुस मुन्कर होई जाओ ॥ 3 ॥

तुसेंगी नां ते थुआड़े नजदीकी रिश्ते ते नां थुआड़ी संतानां क्यामत आहलै ध्याड़ै फायदा पजाई सकदियां न। उस रोज खुदा गै फैसला करग ते अल्लाह थुआड़े कमें गी चंगी-चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ॥ 4 ॥

इब्राहीम ते उसदे साथियें च थुआड़े आस्तै इक उत्तम आदर्श मजुद ऐ। जिसलै जे उनें अपनी कौम गी गलाया जे अस तुंदे शा ते अल्लाह दे सिवा थुआड़े उपास्यें शा पूरी चाल्ली अक्की गेदे आं। अस थुआड़ी गल्लें दा इन्कार करने आं। ते साढ़े ते थुआड़े बश्कार बैर ते द्वेष उस बेलै तगर जाहर होई गेआ ऐ जे तुस अल्लाह पर ईमान लेई आओ, हां अस इब्राहीम दे बा'यदे गी जो उसनै अपने प्यो कनै कीता हा, अलग्ग करने आं, ओह एह हा जे अ'ऊं तेरे आस्तै क्षमा' दी प्रार्थना करगा, पर अल्लाह दे मकाबले च अ'ऊं तेरी किसै बी किसम दी मदद करने दे काबल नेई (ते इब्राहीम नै एह बी गलाया हा जे) हे साढ़े रब्ब! अस तेरे पर भरोसा करने आं ते तेरे अगें झुकने आं ते तेरे कश गै असें परतोइयै जाना ऐ ॥ 5 ॥

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً
وَيَسْطُوْا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَسْثَمُهُمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۝

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

فَذَكَاتُ لَكُمْ أَسْوَأُ حَسَنَةً فِي إِبْرَاهِيمَ
وَالَّذِينَ مَعَهُ ۚ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا
بِرَّءٌ وَأَمْنُكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ كُفْرًا بِكُمْ وَبِدَائِنَا وَبَيْنَكُمْ
الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ ۚ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ
لَا تَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ
مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ رَبَّنَا عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْنَا
وَإِلَيْكَ أُنَبِّئُكَ الْفَصِيرُ ۝

1. कुरआन मजीद च दूई ज'गा औंदा ऐ जे मुनाफिकें आस्तै बी क्षमा प्रार्थना नेई करो। एह इस दे उलट नेई, की जे इस आयत शा सिर्फ इन्ना गै साबत होंदा ऐ जे इब्राहीम दे चाचा जिंदा इत्थें जिकर ऐ, मुनाफिक नेई हे, बल्के धर्म दे बारे च आत्म-ध्रौति च पेदे हे। इस आस्तै की जे नेक-नीति कनै शिकं करदे हे, उंदे आस्तै क्षमा प्रार्थना जायज हा। पर सूर: तौबा आयत 114 शा पता लगदा ऐ जे इक समां ऐसा आया जे हजरत इब्राहीम गी पता लग्गी गेआ जे उंदा चाचा दुबधा च नेई, बल्के सच्चे धर्म दा सच्चे गै दुश्मन ऐ उसलै उनें उंदे कनै असंबंधता जाहर करी दिती (रिश्ता तोड़ी दिता)।

हे साढ़े रब्ब! असेंगी काफरें आस्तै ठोकर दा कारण नेई बनाऽ, ते साढ़ा कसूर माफ कर! हे साढ़े रब्ब! तूं बौहत ग़ालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐं ॥ 6 ॥

उनें लोकें च थुआड़े आस्तै इक उत्तम आदर्श ऐ यानी हर उस शख्स आस्तै जो अल्लाह ते क्यामत आहले ध्याड़े गी दिक्खने दी मेद रखदा ऐ ते जो कोई पिट्ठ फेरी लै, ओह याद रखै जे अल्लाह बिल्कुल बे न्याज़ ऐ (ते) बड़ी तरीफें दा हक्कदार ऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/7)

करीब/ममकन ऐ जे अल्लाह थुआड़े ते उनें लोकें दे बश्कार जो मुन्करें चा थुआड़े बैरी न, प्रेम पैदा करी देऐ ते अल्लाह उस पर समर्थवान ऐ ते अल्लाह बड़ा बख्शाने आह्ला (ते) बे-ब्याऽ रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

अल्लाह तुसेंगी उनें लोकें कनै भलाई ते न्याऽ करने शा नेई रोकदा, जिनें धार्मक मत-भेद कारण थुआड़े कनै लड़ाई नेई कीती ते जिनें तुसेंगी थुआड़े घरें दा नेई कड़्हेआ। अल्लाह इन्साफ करने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 9 ॥

अल्लाह तुसेंगी सिर्फ उनें लोकें कनै (दोस्ती करने शा) रोकदा ऐ जिनें थुआड़े कनै धार्मक मत-भेद दी ब'जारी लड़ाई कीती ते जिनें तुसेंगी घरें दा कड़्हेआ जां थुआड़े निकली औने पर थुआड़े दूए बैरियें दी मदद कीती ते जेहके लोक बी ऐसे लोकें कनै दोस्ती करन, ओह जालम न ॥ 10 ॥

हे मोमिनो! जिसलै थुआड़े कश मोमिन औरतां हिजरत करियै औन, तां उनेंगी चंगी-चाल्ली अजमाई लै करा करो। अल्लाह उंदे ईमान गी

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ①

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ ۖ وَمَن
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ②

عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ
عَادَيْتُمْ مَوَدَّةً ۖ وَاللَّهُ قَدِيرٌ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ
يُقَاتِلُوا فِي الدِّينِ وَلَمْ يَخْرُجُوا
مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا
إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ
فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُواكُمْ مِّن دِيَارِكُمْ
وَظَهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن
تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ
مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۚ اللَّهُ أَعْلَمُ

भलेआं जानदा ऐ पर जेकर तुस बी जानी जाओ (सेही करी लैओ) जे ओह मोमिन जाननियां न तां उनें गी काफरें कश नेई भेजो। नां ओह उनें (काफरें) आस्तै जायज न ते नां ओह (काफर) उंदे (जानानियें) आस्तै जायज न ते चाही दा ऐ जे काफरें जो उंदे (जानानियें दे नकाह) पर खर्च कीते दा होऐ ओह उनें गी बापस करी देओ। ते (जिसलै तुस उनें औरतें गी काफरें शा फारग/ मुक्त कराई लैओ तां) उंदे मुआवजे (यानी मैहर/महर) अदा करने दी सूरत च जेकर तुस उंदे कनै ब्याह करी लैओ तां तुंदे पर कोई इतराज नेई ते काफर औरतें दे सतीत्व गी कब्जे च नेई रकखो ते जे किश तुसं उंदे पर खर्च कीते दा ऐ (जेकर ओह नस्सियै काफरें कश उठी जान तां) काफरें शा मंगो। ते (जेकर काफरें दियां जाननियां मुसलमान बनियै मुसलमानें कनै आई मिलन तां) जे किश उनें (अपने नकाहें पर) खर्च कीते दा ऐ मुसलमानें शा मंगन^१। एह तुसें गी अल्लाह दा आदेश ऐ। ओह थुआड़े बशकार फैसला करदा ऐ ते अल्लाह जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ ११ ॥

ते जेकर थुहाड़ी जाननियें चा कोई नस्सियै काफरें कश उठी जा ते उसदे बा'द थुआड़े हत्थ बी कोई काफर जानी (जंगी कैदी दे तौर पर) आई जा तां तुस उनें लोकें गी जिंदी जाननियां नस्सियै काफरें कनै आई मिलियां न उंदे स्हेई खर्च बराबर जो उनें अपने नकाहें पर कीता हा, अदा करी देओ^३

بِإِيمَانِهِمْ ۚ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ ۚ لَأَهْنٌ جُلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۚ وَأَتَوْهُم مَّا أَنْفَقُوا ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ ۚ وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُوفَرِ ۚ وَسَأَلُوا مَّا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُم مَّا أَنْفَقُوا ۚ ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَخُذُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابَقْتُمْ ۚ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاجُهُمْ ۚ مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

१. यानी व्हूमती सतह पर काफरें शा उस खर्च दी मांग करो।
२. यानी काफर बी ऐसी औरतें दा खर्च व्हूमती सतह पर मुसलमानें शा तलब करन। आखो जे दौनें आयतें च इस चाल्ती दे हक्कें गी सरकार द्वारा मन्नी लैता गेदा ऐ।
३. यानी जो मुसलमान अपनी जाननियें दे नस्सी जाने जां जंग च बंदी बनी जाने कारण नुकसान उठान, सरकार उसदा बदला, जंग च बंदी दे रूपै च पकड़ी गेदी जानानी शा पूरा नेई करै, बल्के अपने पासेआ माली नुकसान दा बदला देऐ तां जे नारी जाति दा जो सम्मान इस्लाम धर्म कायम करना चाह्दा ऐ, उसी ठेस नेई लागै।

ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, जिस पर तुस ईमान ल्यौंदे ओ ॥ 12 ॥

हे नबी! जिसलै तेरे कश जानानियां मुसलमान बनिये औन ते बैअत करने दी इच्छा करन, इस शर्त पर जे ओह अल्लाह दा शरीक कुसैगी नेई बनांगन ते नां गै चोरी करडन ते नां गै जनाह/व्यभिचार करडन ते नां गै अपनी उलाद दा कत्ल करडन ते नां गै कुसै पर झूठा दोश/तोहमत लाडन ते नेक गल्लै च तेरी ना-फरमानी नेई करडन, तां उंदी बैअत लेई लै कर, ते उंदे आस्तै माफी मंगा कर। अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बे-हद रहम करने आह्ला ऐ ॥ 13 ॥

हे मोमिनो! कुसै ऐसी कौम कन्नै दोस्ती नेई करो, जेहदे पर खुदा नराज¹ ऐ। ओह लोक आखरत दी जिंदगी शा ऐसे मयूस/नराश होई गेदे न जिस चाल्ली काफर लोक कबरें च पेदे लोकें शा मयूस होई चुके दे न ॥ 14 ॥ (रुकू 2/8)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ
يَبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا
وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ
أَوْ لَا دِهْنَ وَلَا يَأْتِينَ بِمُهْتَانٍ يَقْتَزِيَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْنِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَپْسُوْا مِنْ
الْآخِرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنْ
أَصْحَابِ الْقُبُورِ ⑥

1. अर्थ एह ऐ जे जिनें लोकें पर खुदा नराज नेई होंदा ओह अपनी दुश्मनी च हद्द शा नेई बधेदे। पर जिंदे पर खुदा नराज होंदा ऐ ओह अपनी दुश्मनी च हद्द शा बधी जंदे न ते इस करी उंदे कन्नै तल्लक/मेल-जोल रक्खना नजायज होई जंदा ऐ।

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ خَمْسٌ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-सफ़

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंदरां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ, अल्लाह दी
स्तुति करा करदा ऐ ते ओह गालिब (ते)
हिक्मत आहला ऐ ॥ 2 ॥

हे मोमिनो! तुस ओह गल्लां की आखदे ओ जो
करदे नेई ? ॥ 3 ॥

अल्लाह कश ओह गल्ल बौहत बुरी ऐ
जिसी तुस आखो, पर आपूं उसी करो नेई
॥ 4 ॥

अल्लाह ते उनें लोकें गी पसंद करदा ऐ जेहके
उस दे रस्ते च रीहगां ब'नी लइदे न, आखो
जे ओह इक ऐसी कंध न जिसदी मजबूती
आस्तै सिक्का घालियै पाए दा होऐ ॥ 5 ॥

ते (याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम दे
लोकें गी गलाया हा जे हे मेरी कौम दे लोको !
तुस मिगी की दुख दिंदे ओ? हालांके तुस
जानदे ओ जे अ'ऊं अल्लाह पासेआ थुआड़े
कश रसूल बनियै आए दा आं, पर जिसलै
इसदे होंदे होई बी ओह लोक सिद्धे रस्ते थमां
भटकी गे तां अल्लाह नै उंदे दिलें गी टेढ़ा करी

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا
تَفْعَلُونَ ③

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ ④

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا ۖ كَانَهُمْ بُنَيَانٌ مُرْصُوصٌ ⑤

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومِ لِمَ

تُؤَدُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

إِنِّي كُنتُ مِنَ الْغَافِلِينَ ۚ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ

قُلُوبَهُمْ ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

दिता ते अल्लाह आज्ञा-पालन शा तलैहटी/ फिरकी जाने आहलें गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 6 ॥

ते (याद करो) जिसलै मर्यम दे पुतर ईसा नै अपनी कौम गी गलाया जे हे इस्राईल दी संतान ! अ'ऊं अल्लाह पासेआ थुआइ कश रसूल बनियै आए दा आं। जो (कलाम) मेरे औने शा पैहलें उतरी चुके दा ऐ अर्थात् तौरात, अ'ऊं उस दिवें भविक्खवाणियें गी पूरा करना ते इक ऐसे रसूल दी सूचना बी दिन्नां जो मेरे बा'द औहग ते जिसदा नांअ अहमद' होग। फी जिसलै ओह रसूल प्रमाणें कनै आई गेआ तां उनें गलाया जे एह ते जाहरा -बाहरा (सगर्मीं) धोखा ऐ ॥ 7 ॥

ते इस शा बद्ध जालम होर कु'न होई सकदा ऐ जो अल्लाह पर झूठ घडै? हालाकें ओह इस्लाम' धर्म पासै बुलाया जंदा ऐ। इस आस्तै अल्लाह जालमें गी कदें बी हदायत नेई दिंदा। ॥ 8 ॥

ओह चांहदे न जे अपने मूहें परा अल्लाह दे नूर गी बुझाई देन ते अल्लाह अपने नूर गी पूरा करियै छोड़ग, भामें मुत्कर लोक किन्ना गै ना-पसंद करन ॥ 9 ॥

ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत दे कनै सच्चा धर्म देइयै भेजे दा ऐ तां

الْفَسِقِينَ ①

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي
إِسْرَءِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ
أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ①

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ
الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ①

يُرِيدُونَ لِيُطْفَئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ①

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ

1. इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बारै भविक्खवाणी ऐ जो बर्नबास दी इज्जील च लिखी गेदी ऐ। ईसाई इसी झूठी इज्जील करार दिंदे न, पर एह पोप दी लाइब्रेरी च मजूद ऐ। इसदे अलावा एह बी सबूत ऐ जे प्रचलत इज्जीलें च फ़ार्कलीत दा समाचार दिता गेदा ऐ ते उसदा अर्थ अहमद गै बनदा ऐ। इस आस्तै इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा प्रतक्ख ते थुआइ इक सरूप दा अप्रतक्ख रूप च समाचार दिता गेदा ऐ।
2. इस आयत च इस गल्ला गी स्पष्ट कीता गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सरूप दे बारे च खास ध्यान देना लोड़ग जेहका भामें भविक्खवाणी दा अप्रतक्ख रूप च प्रतीक ऐ, पर इस्लाम च स्वीकार करने दा उसी न्योता दिता जाग। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते आपू संसारकें (दुनियां) गी इस्लाम धर्म कबूल करने दा न्योता दिंदे हे।

الْمُشْرِكُونَ ٥

ج

जे सारे धर्म पर उसगी प्रभुत्व प्रदान करै, भामें मुश्रिक किन्ना गै बुरा समझन ॥ 10 ॥ (रुकू 1/9)

हे मोमिनो! क्या अ'ऊं तुसें गी इक ऐसे बपार दी सूचना देआं जो तुसेंगी दर्दनाक अजाब शा बचाई लैग? ॥ 11 ॥

(ओह् बपार एह् ऐ जे) तुस अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ ते अपने तन-मन-धन शा अल्लाह दे रस्ते च जिहाद करो। जेकर तुस समझो तां एह् थुआड़े आस्तै बौहत बेहतर ऐ ॥ 12 ॥

(ऐसा करने पर) ओह् थुआड़े गुनाह माफ करी देग ते तुसेंगी उनें जन्तें च दाखल करग जिंदे हेठ नैहरां बगा करदियां न ते ओह् सदा कायम रौहने आहले सुर्ग दे पवित्तर भवनें च (तुसेंगी रक्खग) एह् बौहत बड्डी कामयाबी ऐ (जो ओह् तुसेंगी देग) ॥ 13 ॥

इसदे अलावा इक होर चीज बी ऐ जिसी तुस बौहत चांहदे ओ, ओह् अल्लाह दी मदद ऐ ते इक तौले मिलने आहली विजय ऐ ते मोमिनें गी शुभ-समाचार पुजाई दे (जे उनेंगी तौले गै मिलने आहली इक होर विजय ऐ) ॥ 14 ॥

हे मोमिनो! तुस अल्लाह दे धर्म दे स्हायक बनी जाओ जियां जे मर्यम दे पुत्तर ईसा नै जिसलै अपने हवारिये (यानी साथिये) गी गलाया जे अल्लाह दे (लागै लेई जाने आहले) कम्मं च कु'न मेरा स्हायक ऐ तां उनें गलाया जे अस अल्लाह दे (धर्म दे) स्हायक आं। इस आस्तै बनी इस्राईल दा इक गरोह ते ईमान लेई आया ते दूए गरोह ने नांह करी दिती, जिस पर असें मोमिनें दी उंदे बैरिये दे खलाफ स्हायता (मदद) कीती ते मोमिन जिती गे ॥ 15 ॥ (रुकू 2/10)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ٥

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ٥ ذَلِكِ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٥

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ٥ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ٥ وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخَذَ اللَّهُ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ٥ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَنْتَ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ ٥ فَأَيُّ دُنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدْوِهِمْ

ج

فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ٥

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اثْنَا عَشَرَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-जुमुअ:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते दो रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहूम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह अल्लाह
दी स्तुति करदा ऐ। उस (अल्लाह) दी जो
बादशाह बी ऐ ते पवित्तर बी ऐ (ते सारे गुणें
दा भंडार ऐ) ते गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ
॥ 2 ॥

يَسْبِغُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ①

ऊऐ अल्लाह ऐ जिसनै इक अनपढ़ कौम च
उंदे बिच्चा इक शख्स गी रसूल बनाइयै भेजेआ
(जो अनपढ़ होंदे होई बी) उनेंगी अल्लाह दे
हुकम सुनांदा ऐ ते उनेंगी पवित्तर करदा ऐ ते
उनेंगी कताब ते हिक्मत दी तलीम दिंदा ऐ,
हालांके ओह इस शा पैहलें बड्डे भारे भलेखे
च हे ॥ 3 ॥

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ
يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ①

ते इंदे सिवा दूई कौम' दे लोकें च बी (ओह
इसगी भेजग) जो अजें तक इंदे कनै नेई

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لِمَا يُنْفِقُوا مِنْهُمْ وَهُوَ

1. इस आयत च उस हदीस पासै इशारा ऐ जिस च औंदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. शा सहाबा नै पुच्छेआ जे हे अल्लाह दे रसूल! एह दूई कौम दे लोक कु'न न? तां तुसैं हजरत सल्मान फारसी दे मूंडे पर हत्थ रक्खियै गलाया जे जेकर इक समै ईमान सुरय्या नखत्तर तक बी उठी गेआ तां फारस आहलें दी संतान चा इक जां इक शा बद्ध लोक उसी बापस लेई आंगन। एहदे च इमाम मेहदी दी शुभ-सूचना दिती गेदी ऐ।

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

मिलीयां ते ओह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ
॥ 4 ॥

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَّشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

एह अल्लाह दी किरपा ऐ, जिसी चांहदा ऐ
दिंदा ऐ। ते अल्लाह बड़ी किरपा आह्ला ऐ
॥ 5 ॥

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْبَةَ ثُمَّ
لَمْ يُحْمِلُوا كَمَثَلِ الْإِحْمَارِ يُحْمَلُ
أَسْفَارًا ۗ بَشَىٰ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑥

जिनें लोकें आस्तै तौरात दी आज्ञा दा पालन
करना जरूरी दस्सेआ गेदा ऐ, पर इसदे होंदे
होई बी उनें एहदे पर अमल नेई कीता, उंदी
मसाल गधे आंगर ऐ, जिसनै कताबें दा भार
चुक्के दा होंदा ऐ (पर जानदा किश बी नेई)
अल्लाह दे हुकमें शा नाबर कौम दी हालत
बौहत बुरी होंदी ऐ ते अल्लाह जालम कौम
गी कदें कामयाबी दा मूंह नेई दसदा ॥ 6 ॥

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادَوْا إِن رَّعِمْتُمْ
أَنْتُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
فَتَمَتَّعُوا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑦
وَلَا يَتَمَتَّعُونَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْفَالِغِينَ ⑧

तू गलाई दे हे यहूदियो! जेकर थुआड़ा एह
दा'बा ऐ जे संसार दे सारे लोकें गी छोड़िये
सिर्फ तुस गै अल्लाह दे दोस्त (प्यारे) ओ ते
उसदी पनाह च ओ ते जेकर तुस (इस दा'बे
च) सच्चे ओ तां मौत दी इच्छा' करो ॥ 7 ॥

पर ओह अपने पिछले कर्म कारण कदें बी
मुबाहिला (झूठे दी तबाही दी दुआऽ) आस्तै
त्यार नेई होंगन ते अल्लाह जालमें गी भलेआं
जानदा ऐ ॥ 8 ॥

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُلْقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑨

तू गलाई दे जे ओह मौत जेहदे शा तुस नसदे
ओ, सच्चे गै इक रोज तुसेंगी आई पकड़ग, फी
तुस परोक्ष ते अपरोक्ष गी जानने आहले खुदा
कश परताए जागेओ ते ओह तुसेंगी थुआड़े कर्म
दी सूचना देग ॥ 9 ॥ (रकू 1/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ
مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ

हे मोमिनो! जिसलै तुसें गी जुम्मे आहलै
रोज नमाज आस्तै बुलाया जा तां अल्लाह गी
चेता करने आस्तै तौले-तौले जा करा करो
ते (खरीद ते) फरोखत गी छोड़ी देआ करो,

1. अर्थात हजरत मुहम्मद कन्नै मुबाहिला (इक दूए गी शाप देना जे झूठे पर लानत पवै ते सच्चे दी कामयाबी
होऐ) करो।

وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

जेकर तुस किश बी सूझ-बूझ रखदे ओ तां एह थुआड़े आस्तै बौहत अच्छी गल्ल ऐ ॥ 10 ॥

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١١﴾

ते जिसलै नमाज पूरी होई जा करै तां धरती च फैली जा करा करो ते अल्लाह दी किरपा दी तपाश/खोज करा करो, ते अल्लाह गी बौहत चेता करा करो, तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 11 ॥

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٢﴾

ते जिसलै एह लोक तजारत (बपार) जां खेढ सरबन्धी कोई गल्ल दिखदे न तां तेरे शा बक्ख होइयै उस पासै उठी जंदे न ते तुगी इक्कला छोड़ी दिंदे न। तू उनेंगी आखी दे जे जो किश अल्लाह कश ऐ ओह खेढे दी गल्ल गै के, बल्के तजारत (बपार) शा बी अच्छा¹ ऐ ते अल्लाह बेहतर रिशक देने आह्ला ऐ ॥ 12 ॥ (रुकू 2/12)

1. केई बारी मुनाफिक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी कल्ले छोड़ियै बपार ते खेढां खेढन उठी जंदे हे। उनेंगी समझाने आस्तै गलाया गेदा ऐ जे जे किश अल्लाह कश ऐ ओह खेढें शा ते बपार शा बी बेहतर ऐ।

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ اثْنَا عَشَرَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुनाफ़िकून

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै तेरे कश मुनाफ़िक औंदे न ते आखदे
न जे अस कसम खाइयै गुआही दिने आं जे
तू अल्लाह दा रसूल ऐं ते अल्लाह जानदा ऐ
जे तू उसदा रसूल ऐं, पर (कनै गै) अल्लाह
कसम खाइयै एह गुआही दिंदा ऐ जे मुनाफ़िक
झूठे न ॥ 2 ॥

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ
إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ
لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ
كَذِبُونَ ②

उनें अपनी कसमें गी (तेरी पकड़ शा बचने
आसतै) ढाल बनाई लेदा ऐ ते ओह अल्लाह
दे रस्ते थमां लोकें गी रोकदे न। जे किश
ओह करदे न बौहत बुरा ऐ ॥ 3 ॥

اتَّخَذُوا آيَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ ③ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ④

ओह लोक एह कम्म इस आसतै करदे न जे
ओह पैहलें ईमान ल्याए, फी उनें इन्कार करी
दिता जेहदे नतीजे च उंदे दिलें पर मोहर¹ लाई
दिती गई ते हून ओह नेई समझदे ॥ 4 ॥

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطَغَعَ
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ⑤

जिसलै तू उनेंगी दिक्खना ऐं तां उंदे मुट्टे-
ताजे शरीर तुगी बड़े चंगे लगदे न ते जेकर
ओह कोई गल्ल करदे न (तां ऐसी चलाकी

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ
وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ ⑥ كَانَتْهُمْ

1. अल्लाह पासेआ मोहर अकारण नेई लग्गी बल्के ओहदा कारण उनें लोकें दे अपने गै बुरे कर्म हे जो गुप्त
हे। ऊऐ गुप्त कर्म मोहर लाने दा कारण बने न।

कनै जे) तू उंदी गल्लै गी (उंदी परिस्थितियें गी जानने पर बी) सुनी लैन्ना ऐं। (ओह सभा च इस चाल्ली बैठे दे होंदे न) आखो जे ओह बड़डे-बड़डे शतीर न जेहके (कंधा कनै) अटकाए गेदे न। जिसलै (कुरआन च) कुसै अज़ाब दा समाचार उतरै तां ओह समझदे न जे एह साढ़े गै बारे च ऐ। ओह पक्के बैरी न। इस आस्तै तू उंदे शा सोहगा रौह। अल्लाह उनें गी हलाक करै। ओह कुत्थू दा फेरियै (सचाई दे रस्ते शा दूर) लेते जंदे न? ॥ 5 ॥

ते जिसलै उनें गी गलाया जंदा ऐ जे आओ अल्लाह दा रसूल थुआड़े आस्तै माफी दी दुआऽ करै तां ओह अपने सिर (घमंड ते इन्कार कनै) फेरी लेंदे न ते तू उनें गी दिक्खना ऐं जे ओह लोके गी सच्चे रस्ते थमां फेरा करदे न ते ओह घमंड दे रोग च फसे दे न ॥ 6 ॥

तू उंदे आस्तै माफी दी दुआऽ करै जां नेई करै, उंदे आस्तै बराबर ऐ, की जे अल्लाह उनें गी कदें बी माफ नेई करग (जिन्ना चिर जे ओह आपू तोबा नेई करी लैन।) अल्लाह आज्ञा-पालन नेई करने आहली कौम गी कामयाबी नेई दिंदा ॥ 7 ॥

इयै लोक न जो आखदे न जे अल्लाह दे रसूल कश जेहके लोक रौहदे न उंदे पर खर्च नेई करो, इत्थें तक जे ओह (फाकें शा तंग आइयै) नस्सी जान, हालांकि गासैं ते धरती दे खजाने अल्लाह कश न, पर मुनाफ़िक्क नेई समझदे ॥ 8 ॥

ओह आखदे न जे जेकर अस परतोइयै मदीना पासै गे तां मदीना दा जेहका सर्वश्रेष्ठ आदमी

حُشِبَ مُسْتَدَّةٌ ۖ يَحْسِبُونَ كُلَّ صِيحَةٍ عَلَيْهِمْ ۖ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۖ قُتِلَهُمُ اللَّهُ ۖ أَلَىٰ يُؤْفَكُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ۖ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلٰی مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتّٰی يَفْضُلُوا ۖ وَلِلَّهِ خَزَايِرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلِكِنّٰی الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُوْنَ ۝

يَقُولُونَ لَنْ يَرْجِعَنَا إِلَى الْمَدِينَةِ

ऐ ओह मदीना दे सारें शा अपमानत¹ आदमी
गी उथ्थू दा कड्डी देग ते आदर ते अल्लाह
ते उसदे रसूल ते मोमिनं गी गै हासल ऐ पर
मुनाफिक नेई जानदे ॥ 9 ॥ (रुकू 1/13)

हे मोमिनो! तुसंगी थुआड़े धन ते थुआड़ी
संतानां अल्लाह दे जिकर थमां गाफिल नेई
करी देन ते जेहके लोक ऐसा करडन ओह गै
घाटा खाने आहले हांगन ॥ 10 ॥

ते (हे मोमिनो!) जे किश असें तुसंगी दिते
दा ऐ ओहदे चा मौत औने शा पैहलें-पैहलें
खर्च करी लैओ तां जे ऐसा नेई होऐ जे (मौत
औने पर खर्च नेई करने आहले नै) आखना
पवै जे हे साढ़े रब्ब! तोह की नेई मिगी
थोड़ी-हारी ढिल्ल दित्ती तां जे उस ढिल्ल
दरान अ'ऊं किश दान देई लैदा ते सदाचारी
बनी जंदा ॥ 11 ॥

पर जिसलै कुसै दी मौत आई जंदी ऐ तां
अल्लाह उसी ढिल्ल नेई दिंदा होंदा ते अल्लाह
थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 12 ॥
(रुकू 2/14)

لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ
الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنْفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ
وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ ۖ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا
أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۖ فَأَصْدَقَ
وَأَكْنَ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

وَكَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ۚ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

1. अब्दुल्लाह पुत्तर उबय्य पुत्तर सलूल नै जो मुनाफिकें दा सरदार हा, एह गल्ल 'बनी मुस्तलक' नांऽ दे युद्ध
मौकें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पासै संकेत दिंदे होई मुसलमानें गी आपस च लड़ाणे आसतै आखी
हो, पर इस गल्ला दी जानकारी उसदे अपने पुत्तरे गी होई गेई जेहका इक सच्चा शरधालू मोमिन हा। जिसलै
फौज बापस मदीना पुज्जी तां ओह अगों होइयै मदीना दे प्रवेश द्वार पर खड़ोई गेआ ते अपनी तलोआर सूतरियै
अपने पिता गी गलाया जे ऊंट परा खल्ल उतरी आ ते मदीना दे सारे लोकें दे सामनै उच्चै अवाज च एह
आख जे मदीना दा सर्वश्रेष्ठ आदमी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ऐ ते सारें शा नीच-कमीनां अ'ऊं आं।
जिन्ना चिर एह नेई आखगा, मदीना च दाखल नेई होई सकगे ते जेकर नस्सने जां किश होर करने दी कोशश
कीती तां तेरा सिर कप्पी देंग। इस पर अब्दुल्लाह डरी गेआ ते उसनै सारे लोकें दे सामनै ओह गल्ल आखी
उसलै ओहदे पुत्तरे उसी मदीना च दाखल होन दिता। (सीरत हल्बियः)।

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدِينَةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-तगाबुन

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उन्नी आयतां ते दो रुकू न।

अऊँ अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ अल्लाह दी स्तुति
करा करदा ऐ। बादशाहत बी उसै दी ऐ ते
तरीफ बी उसै दी ऐ ते ओह हर चीजै पर
समर्थ रखदा ऐ ॥ 2 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तुसंगी पैदा कीता। इस आस्तै
तुंदे चा कोई ते इन्कार करने आह्ला बनी जंदा
ऐ ते कोई ईमान आहलने आह्ला बनी जंदा
ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्मै गी दिक्खा करदा
ऐ ॥ 3 ॥

गासैं ते धरती गी उसनै खास मकसद आस्तै
पैदा कीते दा ऐ ते उसै नै थुआड़ियां सूरतां
बनाई दियां न ते थुआड़ी सूरतें गी बौहत
अच्छा बनाए दा ऐ ते उसै कश तुसैं परतोइयै
जाना ऐ ॥ 4 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ ओह उसी
जानदा ऐ, ते उस कर्म गी बी जानदा ऐ
जो तुस छपालदे ओ जां जाहर करदे ओ।
ते अल्लाह दिलै दियें गल्लें गी बी जानदा
ऐ ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْبَحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ
مُّؤْمِنٌ ③ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ④

خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ
وَصُورَكُمْ فَأَخْسَنَ صُورَكُمْ ⑤ وَإِلَيْهِ
الْمَصِيرُ ⑥

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ
مَائِسِرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ ⑦ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِدَابِّ الصُّدُورِ ⑧

क्या तुसेंगी अपने शा पैहले काफरें दियां खबरां नेई मिलियां। उनें अपने कर्म दी स'जा भुगती ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 6 ॥

एह इस आस्तै होआ जे उंदे रसूल उंदै कश दलीलां लेइयै औंदे रेह पर ओह इयै जवाब दिंदे रेह जे क्या इन्सान दे रूपै च औने आहले लोक गै असेंगी हदायत देंगन (जेकर हदायत देनी होंदी तां फरिश्ते गासै थमां उतरदे) इस आस्तै उनें कुफर कीता ते पिट्ठ फेरी लैती, ते अल्लाह नै बी उंदे ईमान शा बे-न्याजी जाहर कीती ते अल्लाह हर-इक शा बे-न्याज ऐ ते सारी स्तुतियें दा मालक ऐ ॥ 7 ॥

काफर लोक समझदे न जे ओह कदें बी (जींदे करियै) नेई दुआले जांगन। तूं आखी दे जे जिस चाल्ती तुस समझदे ओ, ऐसा नेई होग। बल्के मी अपने रख्ब दी कसम तुसेंगी जींदा करियै दुआलेआ जाग, फी तुसेंगी थुआड़े कर्म शा बाकफ कराया जाग ते एह गल्ल अल्लाह आस्तै असान ऐ ॥ 8 ॥

इस आस्तै हे लोको! अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान आहनो ते उस नूर (यानी कुरआन) पर बी जो असें उतारे दा ऐ जे अल्लाह थुआड़े कर्म गी जानदा ऐ ॥ 9 ॥

जिस रोज तुसें सारे गी किट्ठे करने आहलै रोज (यानी क्यामत आहलै ध्याइँ जींदे करियै) किट्ठे करग, एह हार-जीत दे फैसले दा दिन होग ते जो कोई अल्लाह पर ईमान आहनदा ऐ ते ओहदे मताबक कर्म करदा ऐ, अल्लाह बी उस दियें बुराईयें गी खट्ठी दिंदा ऐ ते उसी ऐसे सुनें च दाखल करदा ऐ जिंदे हेठ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ أَفْؤُوا بَالِ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ عَنِ حِمِيدٍ ②

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّيَنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ③ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ④

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑤

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ⑥ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ

الْعَظِيمُ ①

नेहरां बगदियां न। ओह उंदे च सदा आस्तै नवास करडन। एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 10 ॥

ते जिनें इन्कार कीता ते साढ़ी आयतें गी झुठलाया, ओह नरक बासी न। ओह नरकै च बास करडन ते ओह अत्त गै बुरा ठकाना ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/15)

कोई बिपता नेई औंदी, पर अल्लाह दे हुकम कनै ! ते जो अल्लाह पर ईमान आहनदा ऐ, ओह उसदे दिलै गी कामयाबी दे रस्तें पासै फेरी दिंदा ऐ ते अल्लाह हर चीजै गी जानदा ऐ ॥ 12 ॥

ते अल्लाह ते रसूलें दा आज्ञा-पालन करो। पर जेकर तुस फिरी जाओ, तां साढ़े रसूल दे जिम्मे ते गल्लै गी खोहलियै पुजाई देना गै ऐ ॥ 13 ॥

अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नेई ते मोमिनैं गी अल्लाह पर गै भरोसा करना चाही दा ॥ 14 ॥

हे मोमिनो! थुआड़ी जनानियें ते टब्बरै बिच्चा किश ऐसे न जो थुआड़े दुश्मन न। इस आस्तै उंदे शा सोहगे र'वो ते जेकर तुस माफ करी देओ ते दरगुजर करी देओ, तां अल्लाह बौहत माफ करने आहला (ते) बे-इन्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 15 ॥

थुआड़े माल ते थुआड़े टब्बर-टोर सिर्फ इक अजमेश दा जरीया न, ते अल्लाह कश बौहत बड्डा अजर/सिला ऐ ॥ 16 ॥

इस आस्तै जिन्ना होई सकै अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, ते उस दी गल्ल सुनो ते उसदा आज्ञा-पालन करो, ते अपने माल ओहदे रस्ते

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ①

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَمَنْ يُوْمنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ②

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ③ فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلْغُ
الْمُبِينُ ④

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ⑤ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ⑥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ⑦
وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑧

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ
وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ⑨

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا
وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ ⑩

च खर्च करदे रौह, थुआड़ी जानें (यानी थुआड़े अपने) आस्तै बेहतर होग ते जेहके लोक अपने दिलै दी कंजूसी शा बचाए जंदे न, ओह गै कामयाब होंदे न ॥ 17 ॥

وَمَنْ يُؤْكَلْ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧﴾

जेकर तुस अल्लाह आस्तै अपने माल बिच्चा इक खासा हिस्सा कडिह्यै बकख करी लैओ, तां ओह उस हिस्से गी थुआड़े आस्तै बधाग ते थुआड़े आस्तै क्षमा दे साधन पैदा करग ते अल्लाह बौह्त कदरदान (ते) हर गल्लै गी समझने आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضَعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٨﴾

ओह परोक्ष (हाजर) ते अपरोक्ष (गायब) गी जानदा ऐ ते गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 19 ॥ (रुकू 2/16)

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ ثَلَاثُ عَشْرَةَ آيَةً وَ رُكُوعَانِ

सूर: अल्- तलाक़

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तेरां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ १ ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे नबी! (ते उसी मनने आहलेओ!) जिसलै
तुस जनानियें गी तलाक देओ तां उनेंगी
निश्चत^१ समे मताबक तलाक देओ ते (तलाक
दे बा'द) समें दा अंदाजा रक्खो ते अल्लाह
दा जो थुआड़ा रब्ब ऐ संयम अखत्यार करो।
उनेंगी उंदे घरैं दा नेई कइठो ते नां ओह
आपू निकलन सिवाए इसदे जे ओह इक
खुल्ले पाप^२ च ग्रसी दियां होन ते एह
अल्लाह दियां हद्दां न ते जेहका कोई अल्लाह
दियें हद्दें गी त्रोड़ी दिंदा ऐ ओह अपनी
जान (अपने आपै) पर जुलम करदा ऐ (हे
तलाक़ देने आहले!) तुगी पता नेई जे शायद

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ
فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ
وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ
بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۖ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ
نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ

1. खताब च शब्द नबी ऐ, पर मुराद उनेंगी मनने आहले न, की जे अनुसरण करने आहले नबी दे अधीन होंदे न।
2. यानी गुस्से दी हालत च तलाक़ नेई देओ बल्के ऐसी हालत च तलाक़ देओ जिसलै जे ओह फुल्लें नेई आई दियां होन (यानी मासक धर्म दी हालत च नेई होन) ते उस शा पैहलें संभोग बी नेई कीते दा होऐ। तां जे सारा गुस्सा ढली चुके दा होऐ ते काम बासना नै उतेजत होइयै प्रेम-भावना पैदा करी दिती दी होऐ ते तलाक़ देने दी नोबत नै नेई आवै।
3. मतलब एह जे जेकर ओह निकलडन तां ओह इक खुल्ले पाप च ग्रसत होंगन।

अल्लाह इस घटना दे बा'द किश होर प्रकट करै ॥ 2 ॥

फ़ी जिसलै जनानियां इद्दत दी आखरी हद्द तगर पुज्जी जान तां उनेंगी मनासब तरीके कनै रोकी लैओ जां उनेंगी मनासब तरीके कनै बख़ (फारग) करी देओ। ते अपने चा दऊं न्यांऽ करने आहले गुआह बनाई लैओ। ते खुदा आसतै सच्ची गुआही देओ। तुंदे चा जो कोई अल्लाह ते क्यामत आहले ध्याड़े पर ईमान आहनदा ऐ उसगी एह नसीहत कीती जंदी ऐ ते जो शख्स अल्लाह दा संयम अखत्यार करग अल्लाह ओहदे आसतै कोई नां कोई रस्ता कड्डी लैग ॥ 3 ॥

ते उसगी उथ्थू दा रोजी देग जित्थू दा रिशक औने बारै उसी चित चेता नेई होग ते जो कोई अल्लाह पर भरोसा करदा ऐ ओह (अल्लाह) ओहदे आसतै काफी ऐ अल्लाह सच्चें गै अपने मकसद गी पूरा करियै छोड़दा ऐ अल्लाह नै हर चीजै दा अंदाजा निश्चत करी रखे दा ऐ ॥ 4 ॥

ते (थुआड़ी जनानियें चा) ओह (जनानियां) जो मासक धर्म शा नराश होई चुकी दियां होन जेकर (उंदी इद्दत दे बारै) तुसैगी शक्क होऐ तां उंदी इद्दत त्रै महीने ऐ ते इस्सै चाल्ली उंदी बी जिनें गी मासक धर्म' नेई आवा दा होऐ। ते जिनें जनानियें गी बच्चा रेही गेदा होऐ उंदी इद्दत बच्चा जम्मेने तक ऐ ते जो कोई अल्लाह दा संयम अखत्यार करे अल्लाह जरूर उसदे मामले/कम्मै च असान्नी पैदा करी दिंदा ऐ ॥ 5 ॥

بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغَ الْإِنْسَانُ أَجْلَهُ فَقَامِ كُؤُهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ قَارِ قُؤُهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا
الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسِبُ ۚ وَمَنْ
يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ
بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ۝

وَالَّذِي يَتَّبِعُ مِنَ الْإِنْسَانِ مِنَ الْمَحْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ
إِنْ أَرَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثُ أَشْهُرٍ ۚ وَالَّذِي
لَمْ يَحْضَنْ ۚ وَأُولَاتِ الْأَحْمَالِ
أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

1. यानी उस बेलै मासक धर्म रुकी चुके दा होऐ जां शुरू थमां औंदा गै नेई होऐ, जियां जे केई जनानियें गी एह बमारी होंदी ऐ।

एह् अल्लाह दा हुकम ऐ जो उसनै थुआड़े पासै उतारे दा ऐ ते जो कोई अल्लाह दा संयम अखत्यार करै ओह् (खुदा) उस दी बदियां (पाप) खतम करी दिंदा ऐ ते उसदा अजर (सिला) बधाई दिंदा ऐ ॥ 6 ॥

(हे मुसलमानो! तलाक़शुदा जनानियें दे हक्क देना नेई भुल्लो) उनेंगी उत्थें गै रक्खो जित्थें तुस अपनी समर्था मताबक रौहदे ओ ते उनेंगी किसै चाल्ली दा दुख नेई देओ इस आस्तै जे उनेंगी तंग करिये (घरा) कड्ढी देओ ते जेकर ओह् गर्भवती होन तां उसलै तगर उंदे पर खर्च करो जां तक ओह् बच्चे गी जनम नेई देई लैन ते जेकर ओह् थुआड़े बच्चे गी दुद्ध पलैन तां उनेंगी मनासब उजरत (यानी बदला) देओ ते रीति-रवाज मताबक आपसी सलाह-मशबरे राहें उसदा फैसला करो। ते जेकर आपस च कुसै फैसले पर नेई पुज्जी सको तां कोई दूई जनानी उस बच्चे गी दुद्ध पलैऽ ॥ 7 ॥

चाहीदा ऐ जे मालदार मनुक्ख (दुद्ध पलैने, आहली जनानी पर) अपनी समर्थ मताबक खर्च करै ते जो धनवान नेई ऐ ओह् अल्लाह दे दित्ते मताबक खर्च करै। अल्लाह कुसै जीव गी ऐसे आदेश नेई दिंदा जो उस दी ताकत शा बाहर होन, बल्के ऐसे गै हुकम दिंदा ऐ जिनें गी पूरा करने दी तफ़ीक़ बी बख़्शी दी होऐ। इस आस्तै जेकर कोई शख्स खुदा दे हुकम पर अमल करदे होई दुद्ध पलैने आहली जनानी दी मजदूरी ठीक-ठीक देग तां जेकर ओह् तंगदस्त बी ऐ तां अल्लाह इस दे बा'द ओहदे आस्तै फ़राखी/असाननी दी हालत पैदा करी देग ॥ 8 ॥ (रुकू 1/17)

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ①

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تَصَارُّوهُنَّ لِيَضَيَّقُوا عَلَيْكُمْ ۖ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتَوْهَنَّ أَجُورَهُنَّ ۚ وَأَتَمَّرُوا يَبْنِكُمْ بِمَعْرُوفٍ ۚ وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَرِّضْ لَهُ أُخْرَى ②

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ ۚ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ۚ لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا ۚ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ③

ع
٥٧

ते मती-सारी बस्तियां न जिनें अपने रब्ब दे हुकम दा ते रसूलें दा इन्कार कीता। इस पर असें उंदे शा बड़ी सख्ती कनै स्हाब लैता ते उंदे पर सख्त अज़ाब नाज़ल कीता ॥ 9 ॥

ते उनें अपने कीते दी स'जा भुगती लैती, ते उंदा अन्जाम घाटा गै निकलेआ ॥ 10 ॥

ऐसे लोकें आस्तै अल्लाह नै सख्त अज़ाब निश्चत कीते दा ऐ। इस आस्तै मोमिनें चा हे अकलमंदो! अल्लाह दा संयम अख्त्यार करो। अल्लाह नै थुआड़े आस्तै शरफ़/गौरव दा समान यानी रसूल उतारे दा ऐ ॥ 11 ॥

रसूल जो तुसंगी अल्लाह दियां ऐसियां आयतां सुनांदा ऐ जो (हर नेकी ते बदी गी) खोहली दिंदियां न जिसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे मोमिन लोक जो अपने ईमान दे मताबक कर्म करदे न, ओह न्हें चा निकलियै लोई च आई जंदे न ते जो बी अल्लाह पर ईमान ल्यावै, ते ओहदे मताबक कर्म करै ओह उसी ऐसी जन्नतें च दाखल करग, जिंदे हेठ नैहरां बगा दियां होंगन। ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। अल्लाह नै ऐसे लोकें आस्तै बड़ी पसंदीदा (उत्तम) रोजी प्रदान कीती दी ऐ ॥ 12 ॥

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै सत्त गास पैदा कीते दे न ते धरतरां बी गासैं दी गिनती मताबक (पैदा कीती दियां न) इंदे (गासैं ते इनें धरतरियें दे) बश्कार उसदा हुकम नाज़ल होंदा रौहदा ऐ तां जे तुसंगी पता लग्गी सकै जे अल्लाह हर इक चीजै गी करने च समर्थ

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَثَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا
وَرُسُلِهِ فَحَاسِبُهَا حِسَابًا شَدِيدًا
وَعَذَّبُهَا عَذَابًا تُكْرَاهُ ①

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ
أَمْرِهَا خُسْرًا ②

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا ③
فَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ④

رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ
بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا ⑤ قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ⑥

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ
الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ
لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ⑦

1. भायें तुस गुमराही च किन्ने गै बधी जाओ। फी बी ओह अपनी हदायत भेजियै तुसंगी बापस आहनी सकदा ऐ।

ऐ ते इस्सै चाल्ली अल्लाह ने हर चीजै गी
अपने इलम राहें घेरी रक्खे दा ऐ' ॥ 13 ॥
(रुकू 2/18)

-
1. यानी जिसलै खुदा दी तलीम औंदी ऐ तां हर इन्सान दी अंदरूनी काबलीयत दे मताबक औंदी ऐ। जेह्दे शा एह पता लगदा ऐ जे खुदा नै इन्सान दी सारी ताकतें गी अपने इलम राहें घेरी रक्खे दा ऐ।
-

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ ثَلَاثُ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूरः अल्-तहरीम

एह सूरः मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तेरां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हे नबी! तू उस (चीजै) गी की रूहाम करना
ऐं जिसगी अल्लाह नै तेरे आस्तै लहाल कीते
दा ऐ तू अपनी जनानियें दी खुशी चाहन्ना ऐं
ते अल्लाह बौहत बख्शाने आह्ला (ते) बे-
इन्तहा कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

अल्लाह नै ऐसी कसमें दा खोहलना (यानी
तोड़ना) थुआड़े आस्तै जरूरी गलाए दा ऐ
(जिंदे कनै फसाद पैदा होन) ते अल्लाह
थुआड़ा सुआमी ऐ ते ओह बौहत जानने आह्ला
(ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

ते याद करो जिसलै नबी नै अपनी लाड़ियें चा
कुसै इक कनै इक अधूरी गल्ल आखी। फी
जिसलै उसनै ओह गल्ल कुसै गी सुनाई दिती
तां अल्लाह नै उस (कमजोरी) दी खबर उस
(यानी नबी) गी देई दिती, तां उसनै (गल्लै
दा) किश हिस्सा लाड़ी गी सुनाई दिता ते
किश हिस्से गी छपाली लैता। फी जिसलै
उसनै इस अमर घटना दा जिकर उस (लाड़ी)
कनै कीता तां उसनै गलाया जे तुसेंगी एह

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ۚ
تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ ۗ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ۚ
وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ①

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ
حَدِيثًا ۖ فَلَمَّا نَبَّتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ
عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ
بَعْضٍ ۖ فَلَمَّا نَبَّاهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَاكَ

खबर कुस नै दित्ती ऐ इस पर उस (यानी नबी) नै गलाया जे मिगी बड़े इलम आहले महाज्ञानी (ते) जान्नी जान खुदा नै खबर दित्ती ऐ ॥ 4 ॥

फो उसनै दौनों लाड़ियें गी गलाया, हे लाड़ियो! जेकर तुस अपनी गलती (भुल्लै) पर अल्लाह अगें तोबा करो ते थुआड़े दौनों दे दिल ते पैहलें गै इस गल्ला पासै झुके दे न (ते तोबा करने आस्तै त्यार न) ते जेकर तुस दमैं इक-दूई दी मदद आस्तै त्यार होई जागियां तां याद रक्खो जे अल्लाह उस रसूल दा दोस्त ऐ। इस्सै चाल्ली जिब्रील ते सारे मोमिन बी ते इंदे अलावा फरिश्ते बी नबी दे पिच्छें (मददगार) न ॥ 5 ॥

उसदे रब्ब आस्तै बिल्कुल ममकन ऐ जे जेकर ओह तुसेंगी तलाक देई देऐ तां ओह थुआड़े शा चंगी जनानियां बदलियै उसी देई देऐ जो मुसलमान बी होन, मोमिन बी होन फरमांबरदार बी होन, तोबा करने आहली, अबादत करने आहली, रोजा रक्खने आहली, बिधवा बी होन ते कुआरियां बी ॥ 6 ॥

हे मोमिनो! अपने टब्बै गी बी ते अपने आपै गी बी दोजख शा बचाओ जिसदा बालन खास लोक (यानी मुन्कर) होंगन ते इस्सै चाल्ली पत्थर (जिंदे बुत¹ बने) उस (नरक) पर ऐसे फरिश्ते नयुक्त न जो कुसै दी मिन्नत-समाजत सुनने आहले नेई बल्के अपने फर्ज अदा करने (नधाने) च बड़े सख्त न ते

هَذَا قَالَ نَبِيُّ الْعَلِيمِ الْحَكِيمِ ①

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا
وَإِنْ تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ
وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ
بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ①

عَسَى رَبِّهَ أَنْ طَاقَكُمْ أَنْ تُبَدِّلَهُ
أَرْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُمْ مُسْلِمٍ مُؤْمِنٍ
فَتَنَّتِ تَبَّتْ غُدَّتْ سَجَّتْ تَبَّتْ
وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ
وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ شِدَادٍ
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

1. सुआल होई सकदा ऐ जे पत्थरें दे बुतें गी अग्गी च सुट्टने दा केह मकसद ऐ? ओह ते बे-जान न। इसदा जवाब एह ऐ जे भामें ओह बे-जान न पर मुन्कर ते उनेंगी खुदाई सिफतें आहले दसदे हे। उनेंगी ज्हनम च सुट्टने करी मुन्करें गी अपने अकीदे दी गलती साबत होंदी सेही होंदी ऐ ते जड़ पदार्थ (बुत) होने करी बुतें पर कोई अत्याचार नथा कीता जे ओह बे-जान न।

अल्लाह नै उनेंगी जो हुकम दिता ऐ उसदी ओह ना-फरमानी नेई करदे ते जे किश गलाया जंदा ऐ ऊऐ करदे न ॥ 7 ॥

हे मुन्करो! अज्ज ब्हान्नें नेई बनाओ। तुसेंगी शुआड़े कमें मताबक बदला मिलग ॥ 8 ॥
(रुकू 1/19)

हे मोमिनो! अल्लाह पासै चेचे तौरा पर ध्यान देओ (मुनाफिकत दी कोई मलावट नेई होऐ) कोई र्हानगी नेई जे शुआड़ा रब्ब शुआड़ी बदिंयें गी मटाई देऐ ते तुसेंगी ऐसी जन्नतें च दाखल करै जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न उस दिन जिस दिन अल्लाह अपने नबी गी अपमानत नेई करग ते नां उनें लोकें गी जो ओहदे कनै ईमान ल्याए दे न उंदा नूर उंदे बी अगें-अगें नसदा जाग ते सज्जे पासै बी कनै-कनै, ओह गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! साड़ा नूर साढ़े फायदे आस्तै पूरा करी दे ते असेंगी माफ कर, तू हर चीज करने दी समर्थ रक्खना ऐ ॥ 9 ॥

हे नबी! मुन्करें ते मुनाफिकें दे खलाफ खूब प्रचार कर ते उंदा कोई असर कबूल नेई कर', ते (समझी लै जे) उंदा ठकाना जहन्म ऐ ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 10 ॥

अल्लाह मुन्करें दी हालत नूह ते लूत दी लाड़ियें आंगर ब्यान करदा ऐ। ओह दमैं साढ़े नेक बंदें कनै ब्हाई दियां हियां, पर

مَا يُؤْمَرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ②
إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً
نُصُوحًا ④ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَكْفِرَ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ⑤ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ⑥ تَوْرَهُمْ يَسْئَلُ بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
أَتِمِّمْ لَنَا تَوْرَنَا وَاعْفِرْ لَنَا ⑦ إِنَّكَ عَلَىٰ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَاعْلِظْ عَلَيْهِمْ ⑨ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑩

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَت
نُوحَ وَامْرَأَت لُوطٍ ⑪ كَانَتَا تَحْتَ

1. 'गिल्जतुन' दा अर्थ कुसै चीजें दी ऐसी सखती होंदी ऐ जिस च कोई चीज घुसी नेई सकै। इस आयत दा अर्थ एह ऐ जे मुन्करें दा कुसै चाल्ली दा कोई असर कबूल नेई कर यानी जेकर कुसै बेलै ओह हमला करन तां दिले च एह बिचार नेई कर जे ममकन ऐ ओह इस्लामी साम्राज्य गी कोई नुकसान पुजान जां इस्लाम दी त्रक्की च कोई बिघन बनी जान, की जे उनेंगी असें अपने बस च कीते दा ऐ ते तेरे बस च बी करी दिते दा ऐ। उंदी तबाहो निश्चत ऐ। इस आस्तै एह ममकन गै नेई जे जेकर आरजी तौर पर उनेंगी कोई त्रक्की मिली बी जा ते उसदे नतीजे च एह मुसलमाने गी कोई नुकसान पुजाई सकन।

उन्हें दौनीं इन्हें दौनीं (बंदें) दी ख्यानत कीती ही (यानी उंदे कन्नै धोखा कीता हा) ते ओह दमें अल्लाह दे अज़ाब बेलै उंदे (जनानियें दे) कुसै कम्म नेई आई सके।¹ ते उनें दौनीं जनानियें गी गलाया गेआ हा जे जहन्नम च जाने आहलें कन्नै तुस बी जहन्नम च उठी जाओ ॥ 11 ॥

ते अल्लाह मोमिनें दी हालत फ़िरऔन दी लाड़ी आंगर ब्यान करदा ऐ जिसलै जे उसनै अपने रब्ब गी गलाया, जे हे खुदा! तू अपने कश जन्त च इक घर मेरे आस्तै बी बनाई दे ते मिगी फ़िरऔन ते उसदे कुकर्में शा बचाऽ ते इससै चाल्ली (उसदी) जालम कौम शा छुटकारा दे ॥ 12 ॥

ते फी अल्लाह मोमिनें दी हालत मर्यम आंगर ब्यान करदा ऐ जो इम्रान² दी धी ही। जिसनै अपने सतीत्व दी रक्षा कीती ते असें ओहदे च अपना कलाम³ पाई दिते दा हा ते उसने उस कलाम दी जो उसदे रब्ब नै उस पर नाज़ल कीता हा, तसदीक⁴ करी दिती ही, ते उस

عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَاتَمَهُمَا
فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ
ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِينَ ﴿١١﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتُ
فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ
بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿١٢﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتْ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَيْنَا
فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُّوحِنَا
وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ لَهَا

1. यानी खुदा दा ब्यहार हर मनुक्खें कन्नै बक्ख-बक्ख होंदा ऐ। जेकर कोई नेक (सदाचारी) बंदा होऐ तां ओह अपना गै बोझ चुक्की सकदा ऐ, दूए दा नेई चुक्की सकदा। इस आस्तै कुसै सदाचारी मनुक्खें दी जनानी बनी जाने कन्नै कोई जनानी कोई रियायत हासल करने दी हक्कदार नेई बनी जंदी, बल्के उसदी जिम्मेदारी होर बी बधी जंदी ऐ।
2. किश इतराज करने आहले आखदे न जे इम्रान ते हज़रत मूसा दे पिता हे ते हज़रत मर्यम उंदे शा डेह ज़ार साल बा द पैदा होइयां हियां। इस शा पता लगदा ऐ जे कुरआन उतारने आहले गी इतिहास दा बी पता नथा, पर एह इतराज ठीक नेई ऐ। हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दे सामनै बी इससै चाल्ली दा सुआल रक्खेआ गेआ हा तां उनें दस्सेआ हा जे एह कोई इहानगी आहली गल्ल नेई। हर इक जाति च एह रीत प्रचलत ऐ जे ओह बड़्डे लोकें दे नाँस पर बरकत दे रूपै च अपने बच्चें दे नाँस बी रक्खी लैंदे न। इस आस्तै हज़रत मर्यम दे पिता दा नाँस बी जेकर उस परंपरा मताबक उंदे पिता नै बरकत आस्तै इम्रान रक्खी लैता होऐ तां ओहदे च इहानगी आहली कोई गल्ल नेई।
3. किश लोक आखदे न जे हज़रत मसीह 'रूह' हे की जे ओह हज़रत मर्यम दे डिड्डे च पाए गे हे, पर एह ना-समझी दी गल्ल ऐ। रूह यानी आतमा कलाम बी होंदा ऐ। इस आस्तै इसदा सिर्फ एह अर्थ ऐ जे असें मर्यम पर अपना कलाम उतारेआ हा ते उसी इल्हाम यानी अकाशवाणी रहें हज़रत मसीह दे जनम दा समाचार देई दिता हा।
4. यानी हज़रत मर्यम इस गल्ला पर ईमान आहनी चुकी दियां हियां जे स्हेई मैहनें च मिगी अल्लाह पासेआ इक पुतर दिता जाने आह्ला ऐ।

(खुदा) दी कताबें पर बी ईमान ल्याई दी ही^१
ते (होंदे होंदे ऐसी हालत अपनाई चुकी दी
ही जे) उसनै फरमांबरदारें दा दर्जा हासल
करी लैता हा^२ ॥ 13 ॥ (रुकू 2/20)

ع
ف

مِنَ النَّسِئِينَ ٢٨

1. यानी हजरत मसीह दे बारे च जो भविक्खवाणियां पुराने ग्रंथें च हियां हजरत मर्यम ने सिर्फ वह्मी दे अधार पर गै ईमान नेई हा आहदा बल्के उनें ग्रंथें दी भविक्खवाणियें राहें बी ईमान ल्याइयां हियां।
2. मूल शब्द 'मिनलक्रानितीन' पुलिंग बरतोए दा ऐ। इस चाल्ली अर्थ एह होंदा ऐ जे हजरत मर्यम जनानी जात फरमांबरदारें च शामिल होई गई। यानी उसी त्रक्की दिंदे-दिंदे अल्लाह नै ओह स्थान देई दिता, जो कामिल मड़दें गी हासल होंदा ऐ। एह इक भविक्खवाणी ही जे औने आहले समे च खुदा पासेआ इक ऐसा शख्स प्रकट होग जिसगी पैहलें मर्यम दा नांउ दिता जाग ते फी त्रक्की करदे-करदे उसी गै ईसा दा नांउ दिता जाग, जो कामिल मड़द हा।

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ إِحْدَى وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुल्क

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दिया कत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अँऊ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

बौहत बरकत आह्ला ऐ ओह (खुदा) जेहदे
कब्जे च बादशाहत ऐ ते ओह हर इरादे
गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 2 ॥

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

उसनै मौत ते जिंदगी गी इस आस्तै पैदा कीते
दा ऐ जे ओह तुसंगी अजमाऽ जे थुआड़े चा
कु'न ज्यादा चंगे (नेक) कर्म करने आह्ला
ऐ। ते ओह समर्थवान (ते) बौहत बख्शने
आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَفُورُ ③

ऊऐ ऐ जिसनै सत्त गास दरजा-ब-दरजा (क्रम
दे स्थाबें उप्पर ख'ल्ल) बनाए दे न ते तू
रहमान (खुदा) दी पैदायश (रचना) च कोई
त्रुटी नेई दिखदा। ते तू अपनी अक्खीं गी
(तांह-तुआंह) फेरियै चंगी-चाल्ली दिक्खी
लै! क्या तुगी (खुदा दी मख्लूक च कुतै बी)
कोई कमी नजरी औंदो ऐ? ॥ 4 ॥

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۚ مَا تَرَى
فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ ۚ فَارْجِعِ
الْبَصَرَ ۚ هَلْ تَرَى مِنْ فُتُورٍ ④

फ़ी नजरी गी बार-बार घुमाऽ, ओह आखर तैरै पासै
नकाम होइयै पस्तोई औग, ते ओह हुट्टी-हारी दी
होग (ते कोई कमी नजरी नेई औग) ॥ 5 ॥

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْتَظِلْ ۚ إِلَيْكَ
الْبَصَرُ حَاسِمًا ۚ وَهُوَ حَسِيرٌ ⑤

ते असें ख'लके गासै गी दीपमाला कनै सजाए
दा ऐ ते उनें (दिख्ये) गी शतानें आस्तै पथरैढ़
दा साधन बनाया ऐ ते असें उंदे (शतानें)
आस्तै इक भटकने आह्ला अजाब निश्चत
कीते दा ऐ ॥ 6 ॥

ते जिनें अपने रब्ब दा इन्कार कीता उनेंगी
ज्हन्नम दा अजाब मिलग ते ओह बौहत बुरा
उकाना ऐ ॥ 7 ॥

जिसलै ओह उस (नरक) च सुट्टे जांगन तां
ओह उस च इक भ्यानक चीख सुनडन (जियां
गधे दे हिनकने दी अवाज) ते ओह ज्हन्नम
(नरक) बड़े जोशै च होग ॥ 8 ॥

करीब (ममकन) ऐ जे ओह गुस्से करी
फटी पवै। जिसलै बी ओहदे च कोई गरोह
सुट्टेआ जाग, उस (नरक) दे दरबान उसी
पुछडन जे क्या थुआड़े कश कोई नबी नथा
आया? ॥ 9 ॥

ओह आखडन, हां साढ़ै कश नबी जरूर आया
हा पर असें उसी झुठलाई दिता हा ते उसी
गलाया हा जे अल्लाह नै किश बी नेई उतारेआ
(सब थुआड़ा झूठ ऐ) तुस इक खु'ल्ली
गुमराही च फसे दे ओ (ते अपने ख्यालें गी
इल्हाम समझदे ओ) ॥ 10 ॥

ते उनें लोकें एह बी गलाया जे जेकर अस
सुनने दी ताकत रखदे जां सुझ-बुझ रखदे तां
कदें बी दोजखी नेई बनदे ॥ 11 ॥

इस आस्तै उनें अपने गुनाहें गी मन्नी लैता,
इस लेई (हे फरिश्तो!) नरक बासियें आस्तै
लानत निश्चत करी देओ ॥ 12 ॥

وَلَقَدْ رَیْنَا السَّمَاءَ الدُّنْیَا بِمَصَایِجٍ
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّیْطٰنِیْنَ وَاعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابَ السَّعِیْرِ ۝

وَلِلَّذِیْنَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ
وَیْسُ الْمَصِیْرِ ۝

اِذَا النُّفُوسُ سِمْوَٰلَهَا شَهِیْقًا وَهٰی
تَقُوْرُ ۝

تَكَذَّبَیْمُزٍ مِّنَ الْغِیْظِ ۝ كَلَّمَآ اَنْقٰی فِیْهَا
فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزٰنَتُهَا اَلَمْ یَاْتِكُمْ
نَذِیْرٌ ۝

قَالُوْا بَلٰی قَدْ جَآءَنَا نَذِیْرٌ فَكَذَّبْنَا
وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَیْءٍ ۝ اِنْ اَنْتُمْ
اِلَّا فِیْ ضَلٰلٍ كَبِیْرٍ ۝

وَقَالُوْا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا
فِیْ اَصْحٰبِ السَّعِیْرِ ۝

فَاَعْرَفُوْا بِذُنُوبِهِمْ ۚ فَسَحَقًا لِاَصْحٰبِ
السَّعِیْرِ ۝

सर्वे गै ओह लोक जेहके अपने रब्ब शा
एकांत च डरदे न, उनेंगी माफी ते बड़डा
अजर (बदला) मिलग ॥ 13 ॥

ते (हे लोको!) तुस अपनी गल्लै गी छपालो
जां जाहर करो, ओह (खुदा) दिलें दी गल्लें
गी बी भलेआं जानदा ऐ ॥ 14 ॥

क्या ऐसा होई सकदा ऐ जे जिसनै पैदा कीते
दा ऐ ऊऐ अंदरूनी हालात नेई जानै, हालांके
ओह गुप्त शा गुप्त रहस्यें गी बी जानने आहला
ते बौहत खबरदार (सोहगा-स्याना) ऐ ॥ 15 ॥

(रुकू 1/1)

ऊऐ ऐ जिसनै थुआड़े आसतै धरती गी रौहने
(बस्सने) दे काबल बनाए दा ऐ इस लेई उस
दियें वादियें (बस्तियें) च जाओ ते उस (खुदा)
दे रिशक चा खाओ ते उससै कश बापस
परतोइयै जाना ऐ ॥ 16 ॥

क्या तुस गासैं च रौहने आहली हस्ती शा इस
गल्ला सुरक्षत होई चुके दे ओ जे ओह तुसैं गी
दुनियां च जलील (अपमानत) करी देऐ ते तुस
दिक्खी लैओ जे ओह (जमीन) चक्कर खा
करदी ऐ (ते तुस तबाही दे करीब ओ) ॥ 17 ॥

क्या गासै च रौहने आहली हस्ती शा तुस इस
गल्ला सुरक्षत होई चुके दे ओ, जे ओह तुंदे
पर पत्थरें दी बरखा बरहाई देऐ। इस आसतै
(जिस बी शकली च मेरा अज़ाब/प्रकोप नाज़ल
होग) तुस समझी जागे ओ जे मेरा डराना
कैसा सख्त हा ॥ 18 ॥

ते उंदे शा पैहले लोकें बी रसूलें गी झुठलाया
हा। फी (उनें दिक्खेआ जां नेई दिक्खेआ जे)
मेरा अज़ाब कैसा सख्त हा ॥ 19 ॥

إِنَّ الَّذِينَ يَحْسُون رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ١٣

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ١٤

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ
الْخَبِيرُ ١٥

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا
فَأَمْسُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهَا
وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ١٦

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنِ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُخْسِفَ بِكُمْ
الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ١٧

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنِ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ ١٨

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
كَانَ نَكِيرِ ١٩

क्या उन्हें अपने ऊपर (वातावरण च पर फलाए दे) कतार दर कतार पैंछियें गी नेई दिक्खेआ जो कदें (ख'ल्ल उतरदे मौकें अपने पर) समेटी लैंदे न। रहमान (खुदा) गै उनेंगी रोकदा' ऐ। ओह हर चीजै शा भलेआं बाकफ ऐ ॥ 20 ॥

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ قَوْقَهُمْ صَفَّتْ
وَيَقْبِضْنَ ۖ مَا يَمْسُكُهُنَّ إِلَّا
الرَّحْمَنُ ۖ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝

क्या ओह लोक जो थुआड़ा लश्कर (सैना) खुआंदे न, रहमान (खुदा) दे मकाबले च थुआड़ी मदद करी सकडन ? मुन्कर ते सिर्फ धोखे च फसे दे न ॥ 21 ॥

أَمِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ ۖ إِنَّ الْكَافِرِينَ إِلَّا
فِي غُرُورٍ ۝

क्या ओह हस्ती जो तुसेंगी रिशक दिंदी ऐ जेकर अपने रिशक गी रोकी लै (तां कोई है जो तुसेंगी रिशक देऐ?) सच्च एह ऐ जे ओह उददंडता ते सच्च शा दूर नस्सने (दी आदत) च अगें लंघी गेदे न ॥ 22 ॥

أَمِنْ هَذَا الَّذِي يَزُرُّكُمْ إِنْ أَمْسَكَ
رِزْقَهُ ۚ بَلْ لُجُؤًا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝

क्या ओह जो अपने मुँह दे भार पुट्टा चलदा ऐ हदायत च उस बंदे दे बराबर होई सकदा ऐ जो सिद्धा चलदा ऐ? ते है बी सिद्धे रस्ते पर? ॥ 23 ॥

أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى
أَمَنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

तू गलाई दे जे ओह खुदा गै ऐ जिसनै तुसेंगी पैदा कीते दा ऐ ते थुआड़े आस्तै कन्न, अक्खीं ते दिल बनाए दे न पर तुस बिल्कुल शुकर नेई करदे ॥ 24 ॥

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ
السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا
تَشْكُرُونَ ۝

तू गलाई दे जे ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी धरती च पैदा कीते दा ऐ ते उसै कश तुस जींदे करियै फी लेते जागे ओ ॥ 25 ॥

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ۝

क्या ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां एह बा'यदा कदू पूरा होग ॥ 26 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

1. यानी उसनै तुसेंगी भंचालें ते रोगें शा सुरक्षत रक्खेआ ऐ, नेई ते गासै पर उड्डरदे पैंछी बलगा करदे न जे तुंदे पर अजाब आवैं ते ओह झपटियै थुआड़ियां लाशां नोची खान।

तूँ गलाई दे जे इस दा पता सिर्फ अल्लाह गी
गै ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ इक तफसील कन्ने
खोहलियै सोहगा करने आहला (शख्स) आं
॥ 27 ॥

ते जिसलै ओह उस (बा'यदे आहले अजाब)
गी लागै औंदा दिखडन तां मुन्करें दे मूह
बिगड़ी जांगन ते उनेंगी गलाया जाग जे इयै
ऐ ओह चीज जिसगी बार-बार तुस बुलाऽ
करदे हे ॥ 28 ॥

तूँ गलाई दे, मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर
अल्लाह मिगी ते मेरे साथियें गी हलाक करी
देऐ जां साढ़े पर रहम करी देऐ तां बी मुन्करें'
गी दर्दनाक अजाब शा कु'न पनाह देग?
॥ 29 ॥

तूँ गलाई दे ऊऐ रहमान ऐ। जेहदे पर अस
ईमान ल्याए दे आं ते असें उसै पर भरोसा
कीता ऐ इस आस्तै तुस तौले गै समझी जागे
ओ जे कु'न जाहरा-बाहरा गुमराही च फसे
दा ऐ ॥ 30 ॥

तूँ एह बी गलाई दे जे मी दस्सो ते सेही जे
जेकर थुआड़ा पानी धरती दी डुहाई च गायब
होई जा तां बगने आहला पानी थुआड़े आस्तै
(खुदा दे अलावा) कु'न लेई औग ॥ 31 ॥
(रुकू 2/2)

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ٢٩

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تَدْعُونَ ٣٠

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِیَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِیَ
أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ یَّجِیْرُ الْكَافِرِينَ مِنْ
عَذَابٍ أَلِيمٍ ٣١

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمْتَابِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٣٢

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا
فَمَنْ یَأْتِیْكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ ٣٣

1. यानी जेकर साढ़े मरने दे बा'द मुन्करें गी अजाब नै पकड़ी लैता तां साढ़ी मौती दा उनेंगी केह लाह होग।

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ ثَلَاثٌ وَخَمْسُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल् कलम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस) कलम ते दुआत गी ते उसगी जो उंदे
(राहें) लिखेआ जंदा ऐ, शहादत दे तौरा पर
पेश करदे होई आखने आं' ॥ 2 ॥

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ②

जे तूं अपने रब्ब दी किरपा कनै मजनू (पागल)
नेई ॥ 3 ॥

مَا أَنْتَ بِمُعْجِزٍ لِّكَ بِمَعْجُونٍ ③

ते तुगी खुदा पासेआ^२ इक ऐसा बदला मिलग
जो कदें खतम नेई होग। ॥ 4 ॥

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ④

(इस दे अलावा अस एह बी कसम खन्ने आं
जे) तूं (अपनी शिक्षा ते कर्म च) बड़े उत्तम^३
शिश्टाचार पर कायम ऐं ॥ 5 ॥

وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ⑤

1. कुरआन मजीद च जिनियां बी कसमां न असल च उनें चीजें गी गुआही दे रूपै च पेश करने आस्तै न। इत्थें एह बी अर्थ ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे कलम ते दुआत ते सारी विद्यां जो उंदे राहें लिखियां जँदियां न इस गल्ला दी गुआह न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पागल नेई न।
2. एह दूई गुआही ऐ जे पागल दे कम्म ते बिना बदले दे रौहदे न, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी ते ओह बदला मिलग जो क्यामत तक रौहग ते कदें बी घटग नेई, यानी जेकर कदें मुसलमानें दी कमजोरी करी उस च ह्वास पैदा होई बी गेआ तां अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे ऐसे प्रतिनिधि खड़े करदा रौहग जो इस्लाम गी उसदे असल रूपै च संसार दे सामनै पेश करदे रौहगन।
3. एह त्री शहादत थुआड़े पागल नेई होने दी ब्यान कीती दी ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे मजनू ते फजूल कम्म करदा ऐ, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते बेहतर शिश्टाचार दसदे न, फो उनेंगी पागल कियां गलाया जाई सकदा ऐ।

इस आस्तै तौले गै तूं बी दिक्खी लैगा ते ओह
बी दिक्खी लैगन (जे खुदाई मदाद¹ शा बंचत
तूं रोहना ऐं जां ओह) ॥ 6 ॥

فَسَبِّحْهُ وَيُسَبِّحُوكَ ۝

ते (उनेंगी पता लग्गी जाग जे) तुंदे (दौनें)
चा गुमराह कुन ऐ? ॥ 7 ॥

يَا أَيُّكُمْ الْمَقْتُولُ ۝

तेरा रब्ब उस गी बी खूब जानदा ऐ, जो उसदे
रस्ते शा भटकी गेदा ऐ ते उसगी बी खूब जानदा
ऐ जो हदायत पाने आहले लोकें च शामिल ऐ
॥ 8 ॥

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْذِبِينَ ۝

(ते जिसलै तूं खुदा दी हदायत पर कायम ऐं
ते तेरे मुन्कर तबाह होने आहले न तां) तूं उनें
मुन्करें दी गल्ल नेई मन ॥ 9 ॥

فَلَا تَطْعَمُ الْمَكَدِّيْنَ ۝

एह (मुन्कर) इच्छा रखदे न जे तूं अपने दीन
(धर्म)च किश नरमी करें तां ओह बी (अपने
तरीके/बरताऽ च किश) नरमी करन ॥ 10 ॥

وَذُؤَالُوا تُذْهِبُهُمْ فَيَذَرُوهُمْ ۝

ते तूं उसदी गल्ल कर्दे नेई मन जो कसमां
खंदा ऐ (पर खुदा पासेआ मदद नेई मिलने
पर) ओह जलील² (दा जलील गै) रौहदा ऐ
॥ 11 ॥

وَلَا تَطْعَمُ كُلُّ حَلَّافٍ مِّمَّهِنَّ ۝

जिसी (भले लोकें गी) ताहना मारने ते (उंदी)
चुगलियां करने दी आदत ऐ ॥ 12 ॥

هَمَّا زِمْمًا ۝

जो लोकें गी नेकियें शा रोकने आहला, हद्द
शा बधने आहला ते गुनाहगार ऐ ॥ 13 ॥

مَّتَاعٍ لِلْخَيْرِ مَعْتَدٍ ۝

1. एह चौथी शहादत ऐ जे तुस पागल नेई ओ। ते दस्सेआ गेदा ऐ जे क्या पागल गी बी खुदा दी मदद मिलदी ऐ? इस लेई जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अन्जाम ऐसा होआ जे अपनं ते बखलें उसी असाधारण मन्नेआ तां उसी पागल गलाने आहला आपूं पागल होग जां ओह ?
2. यानी गुआही लैने दा ढंग अकल ते शरीअत नै नियुक्त करी दित्ते दा ऐ । जो शख्स बुद्धि दे उलट अपनी गै गललै गी सच साबत करने आस्तै कसमां खंदा ऐ, पर अल्लाह दा ब्यहार उसदा समर्थन नेई करिये उसी अपमानत गै करदा रौहदा ऐ, तां ओह धामें लक्ख कसमां खा ओहदी गल्ल कर्दे बी नेई मननी चाही दी।

ओह मूँह फट्ट (बदमजाज) बी ऐ ते खुदा
दा बंदा होइयै शतान कनै तल्लक रक्खने
आह्ला बी ॥ 14 ॥

عَمَلٍ بَعْدَ ذَلِكَ رَنِيمٍ ۝۱۴

सिर्फ इस गल्ला करी जे ओह मालदार ऐ ते
उसदी उलाद ते साथी मते न ॥ 15 ॥

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ۝۱۵

जिसलै ओहदे सामनै सादी आयतां पढ़ियै
सुनाइयां जंदियां न तां गलांदा ऐ जे एह ते
पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 16 ॥

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ۝۱۶

अस तौले गै ओहदे नक्कै पर दाग लागे (ते
उसी अपनी मदद शा बंचत करी देगे) ॥ 17 ॥

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرُطُومِ ۝۱۷

असैं इन्हें बैरियें गी ऐसी गै परीक्षा च पाए दा
ऐ। जिस परीक्षा च उन्हें बागें आहलै लोकें गी
पाया हा, जिनें आपस च इक-दूए गी कसमां
खाइयै गलाया हा जे अस बडलै जाइयै अपनै
बागै दे फल त्रोड़गे ॥ 18 ॥

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ
الْجَنَّةِ ۚ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا
مُصْرِجِينَ ۝۱۸

ते खुदा दा नांउ नथा लैता ॥ 19 ॥

وَلَا يَسْتَشْئِرُونَ ۝۱۹

नतीजा एह होआ जे रातीं बेल्लै तेरे रब्ब
पासेआ (उंदे) उस (बागै) पर इक अज़ाब
आई गेआ जिसलै जे ओह सुते दे हे। ॥ 20 ॥

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ
نَائِمُونَ ۝۲۰

ते बडलै तक ओह बाग इक कट्टी^२ गेदी
(यानी सफा चट्ट) हालती च तबदील होई
चुके दा हा ॥ 21 ॥

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ۝۲۱

फी जिसलै सवैरै-सवैरै उन्हें आपस च इक-
दूए गी बुलाया ते गलाया जे जेकर थुआड़ी

فَتَنَاءُوا مُصْرِجِينَ ۝۲۲

1. इस थाहरै पर बागै आहले यानी हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते उंदे मक्का बासी रिश्तेदार न, जिंदे आस्तै खुदा नै पवित्र क़ुरआन दे रूपै च सुर्ग उतारेआ, पर उन्हें उस सुर्ग दा लाह लैने दे बदलै लोकें गी उस सुर्ग शा बंचत करने आस्तै कोशशां करनियां शुरू करी दितियां ते आपस च एह समझोता कीता जे ऐसे मौकें इस सुर्गें च चलो जिसलै कोई होर औने आहला नेई होऐ ते मक्का आहले इवै करदे हे जे जेहका शख्स थुआड़ियां गल्लां सुनने आस्तै औंदा उसी बक्हाई दिंदे हे जां जिसलै तुस गल्लां करदे तां उसलै रौला पाई दिंदे तां जे कोई थुआड़ियां गल्लां सुनी नेई सकै ते नां उंदा कोई लाह लेई सकै।
2. इन्हें मुक्करें दा अन्जाम उन्हें बागें आहलें आंगर होग ते ओह एह ऐ जे एह लोक अपने कर्म दा फल पाने शा बंचत गौहगन।

नीत बागै चा फल त्रोटने दी ऐ तां इससै बेलै
बागै पासै चलो ॥ 22-23 ॥

फी ओह उठी गे ते ओह बल्लें-बल्लें एह
आखदे जंदे हे ॥ 24 ॥

जे अजब थुहाड़ी मजूदगी च कोई गरीब बागै
च दाखल नेई होऐ ॥ 25 ॥

ते सवेर होने शा पैहलें ओह कंजूसी करने दा
फैसला करी चुके दे हे ॥ 26 ॥

फी जिसलै उनें उस बागै गी दिक्खेआ ते
गलाया, अस ते रस्ता भुल्ली आए आं ॥ 27 ॥

बल्के सचाई एह ऐ जे अस (अपने फलें शा)
भलेआं बंचत होई गे आं ॥ 28 ॥

जो उंदे चा अच्छा आदमी हा, उसनै गलाया-
क्या मैं तुसेंगी नथा गलाया जे तुस खुदा दी
स्तुति की नेई करदे? ॥ 29 ॥

उनें गलाया, सादा रब्ब हर ऐब शा पवित्तर ऐ,
अस गै जुलम करने आहले हे ॥ 30 ॥

फी ओह इक-दूए गी कोसदे होई बोल्ले ॥ 31 ॥

ते गलान लगे, साढ़े पर अफसोस! अस सिरफिरे
बनी गे ॥ 32 ॥

करीब¹ ऐ (यानी ममकन ऐ) जे (जेकर अस
तोबा करी लैचै तां) सादा रब्ब उस शा बेहतर
(बाग) असेंगी प्रदान करै। अस जरूर अपने
रब्ब अगें झुकी जागे ॥ 33 ॥

इस्सै चाल्ली अजाब उतरदा होंदा ऐ ते जेकर
ओह समझन तां क्यामत दा अजाब इस संसारक
अजाब शा बौहत बड़्डा ऐ ॥ 34 ॥ (रकू 1/3)

اَبِ اَعْدُوْا عَلٰی حَرِيْكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
صٰرِمِيْنَ ۝

فَاَنْطَلِقُوْا وَّهُمْ يَبْخَافُوكُمْ ۝

اَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِيْنٌ ۝

وَعَدُوْا عَلٰی حَرِيْ قٰدِرِيْنَ ۝

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوْا اِنَّا لَصٰلِحُوْنَ ۝

بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ۝

قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا
تُسَبِّحُوْنَ ۝

قَالُوْا سُبْحٰنَ رَبِّنَا اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَّتَلَوْنَهُ ۝

قَالُوْا يٰوَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا ظٰغِيْنَ ۝

عَسٰى رَبَّنَا اَنْ يُّبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا اِنَّا اِلٰى
رَبِّنَا رٰغِبُوْنَ ۝

كَذٰلِكَ الْعَذٰبُ ۚ وَلِلْعَذٰبِ الْاٰخِرَةِ
اَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝

1. यानी परिणाम दिक्खियै मक्का दे किश लोक प्राह्वित करी लैगन। फी सच्चें ऐसा गै होआ ते उनेंगी परिणाम
बी थोए।

संयमियें आस्तै उंदे खूब कश नैमतें कनै भरे
दे बाग होंगन ॥ 35 ॥

क्या अस मुसलमानें गी मुलजमें बराबर समझी
लैगे ? ॥ 36 ॥

तुसेंगी होई केह गेदा ऐ, तुस कनेहा फैसला
करदे ओ ? ॥ 37 ॥

क्या थुआड़े कश कोई (अल्लाह दी) कताब
ऐ जेहदे च एह गल्ल पढ़दे ओ? ॥ 38 ॥

जे जे किश तुस पसंद करगे ओ ओह तुसेंगी
मिलग ॥ 39 ॥

जां क्या तुसें साढ़े शा कुसै कसम कनै बा'यदे
लैतै दे न जो क्यामत तक चलदे रौहगन ते एह
जे जे किश तुस आखी देगे, ऊऐ तुसेंगी मिली
जाग ॥ 40 ॥

इंदे शा बिंद पुछो हां जे इस गल्ला दा उंदे चा
कु'न जिम्मेदार ऐ ? ॥ 41 ॥

क्या इनें लोकें दे हक्कै च इंदे अपने बनाए दे कोई
खुदा दे शरीक हैन? इस आस्तै जेकर ओह सच्चे
न तां उनें शरीकें गी पेश करन ॥ 42 ॥

जिस दिन मसीबत दा समां आई जाग ते
उनेंगी सजदा करने आस्तै बुलाया जाग तां
ओह सजदा करने दी ताकत नई रखडन ॥ 43 ॥

उंदियां नजरां (शर्म कनै) झुकी दियां होंगन,
जिल्लत उंदे पर छाई जाग। ते इक वक्त ओह
हा जे उनेंगी सजदें आस्तै बुलाया जंदा हा ते
उनें गी कोई बमारी नथी (पर उनें सजदा
करने शा इन्कार कीता। फी हून जिसलै जे
शिकं दा रंग चिरै तगर उंदे दिलें पर चढ़े दा
रेहा ऐ, एह सजदा कियां करी सकदे न)
॥ 44 ॥

إِنِّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ
النَّعِيمِ ۝

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ۝

مَا لَكُمْ ۖ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ۝

إِنَّا لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ۝

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْعَقَّةِ إِلَى
يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ إِنَّا لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ۝

سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ رَعِيمٌ ۝

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ ۖ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ
إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝

يَوْمَ لِيُكَشَفَ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى
السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۝

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ ذُلَّةٌ
وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ
وَهُمْ سَلِيمُونَ ۝

इस आसतै तू मिगी ते उनेंगी जो इस कताब गी झुठलां दे न, छोड़ी दे (आपू स'जा देने दा फिकर नेई कर) अस उनेंगी बारी-बारी (दरजा-ब-दरजा) तबाही पासै उनें दिशाएं चा खिचियै लेई औगे, जिनैंगी ओह जानदे गै नेई ॥ 45 ॥

ते अ'ऊं उनेंगी ढिल्ल देगा (यानी तू उंदी तबाही दी दुआऽ नेई कर) मेरा उपाऽ बड़ा मजबूत ऐ (ओह आखर उनेंगी तबाह करियै रखी देग) ॥ 46 ॥

क्यां तू उंदे शा कोई अजर/बदला मंगना ऐं ते ओह उस चट्टी कारण बोझ थल्लै दबोए दे न? ॥ 47 ॥

क्या उंदे कश गैब (परोक्ष)दा इलम है ते ओह उसी लिखदे जंदे न ? ॥ 48 ॥

इस आसतै तू अपने रब्ब दे हुकमै पर डटे दा रोह ते मच्छी आहले आंगर नेई बन। जिसलै उसनै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते ओह दुख कनै भरे दा हा ॥ 49 ॥

जेकर उसदे रब्ब दी नैमत उस दे दुख दा उपाऽ नेई करदी, तां उसी इक साफ-सपाट बियाबान जंगलै च सुट्टी दिता जंदा ते ओहदी संसार च निंदेआ कीती जंदी ॥ 50 ॥

पर उसदे रब्ब नै उनेंगी चुनी लैता ते उनें गी सदाचारी बंदें च शामिल करी लैता ॥ 51 ॥

मुन्कर लोक, करीब हा (ममकन हा) जे जिसलै उनें तेरे शा कुर'आन सुनेआ हा तां अपनी गुस्से कनै भरोची दी अक्खीं कनै

فَدَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهِدَا الْحَدِيثُ
سَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَأْمُرْ لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ۝

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّغْرَمٍ
مُثْقَلُونَ ۝

أَمْ عِنْدَهُمُ الْعِيبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ۝

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ
الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ
بِالْعُرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ
بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ

1. हजरत युनुस आंगर नेई बन यानी कौम दी तबाही दा फैसला तौले नेई मंग (चाह)। वक्त औने पर खुदा आपू फैसला करी देग।

पार: 29	अल्-क़लम 68	القلم ٦٨	تَبْرَكَ الَّذِي ٢٩
दिक्खियै तुगी अपने थाहरै परा फिसलाई (डगमगाई) दिंदे ते ओह आखदे जंदे न जे एह शख्स ते मजनू ऐ ॥ 52 ॥		إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ٥٠	
हालांके एह (क़ुरआन) ते सारी दुनियां आस्तै बरकत ¹ लेइयै आया ऐ ॥ 53 ॥ (रुकू 2/4)		وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٥١	

1. फी ऐसी बरकत आहली कताब आहने आहला मजनू/पागल कियां होई सकदा ऐ।

सूर: अल्-हाक्का

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां वृंजा आयतां ते दो रुकू न।

अऊँ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलहाक्का (यानी ओह पूरा होइयै रौहने
आह्ला समाचार जो कुरआन च दस्सेआ गेदा
ऐ) ॥ 2 ॥

الْحَاقَّةُ ①

क्या तुगी पता ऐ जे ओह केह ऐ ? ॥ 3 ॥

مَا الْحَاقَّةُ ②

ते तुगी कुस चीजा नै दस्सेआ ऐ जे ओह पूरी
होइयै रौहने आहली खबर केह ऐ ? ॥ 4 ॥

وَمَا أَذْرَبُ مَا الْحَاقَّةُ ③

समूद ते आद नै बी क़ारिअ: (अज़ाब) गो
झुठलाया हा (जो उस समे दे अज़ाब दी
खबर ही) ॥ 5 ॥

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ④

जित्थें तक समूद (लोकें) दा सरबन्ध ऐ, ओह
इक ऐसे अज़ाब कनै हलाक (तबाह) कीते
गे हे जो अपनी सख्ती च चरम सीमा तक
पुज्जी गेदा हा ॥ 6 ॥

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ⑤

ते आद इक ऐसे अज़ाब कनै हलाक (तबाह)
कीते गे जो हवा दी शकली च आया हा, जो
लगातार चलदी रेही ही ते अति-ऐत्त तेज ही
॥ 7 ॥

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ
عَاتِيَةٍ ⑥

उस (अल्लाह) ने हवा गी लगातार सत्त रातीं ते अट्ट दिन उंदी तबाही आस्तै निश्चत करी रखे दा हा (एह दिखने आहले) ते उस कौम गी इक कटोई दी, डिग्गी दी पेदी (चीजै) आंगर दिखडन आखो जे ओह खजूरें दे खोखले (भुगो) बूहटें दियां जदां न जिनें गी तेज आंधी नै लमलेट करियै रखी दिता ॥ 8 ॥

(हे मुखातब!) हून दस्स जे क्या उंदा कोई नशान तुगी लभदा ऐ? ॥ 9 ॥

ते फिरऔन ते जेहके लोक उंदै शा पैहले हे (इस दुनियां च) अपराधी बनियै आए ते (लूत कौम दे लोकें दियां) ओह बस्तियां बी जेहकियां गुनाह दी ब'जा करी पुट्टियां कीतियां गेइयां हियां ॥ 10 ॥

(ते) उनें (बी कसूर कीते दे हे ते) अपने रब्ब दे रसूल दी ना-फरमानी कीती ही। इस आस्तै उनेंगी बी अल्लाह ने इक ऐसे अजाब कन्नै पकड़ेआ जो बधदा जंदा हा (ते बौहत सख्त हा) ॥ 11 ॥

असैं (नूह दे बेलै) जिसलै पानी उप्पर बधना शुरू होआ तां तुसैं लोकें गी इक किशती च बद्हाई दिता हा ॥ 12 ॥

तां जे अस उस (घटना) गी शुआड़े आस्तै इक नशान' बनाई देचै ते सुनने आहले कन्न उसी सुनन (ते दिल उसी चेता रखन) ॥ 13 ॥

इस आस्तै जिसलै बिगल च इकै बारिं जौरै दी हवा भरी (फूक मारी) जाग ॥ 14 ॥

تَبْرَكَ الَّذِي ۲۹
الْحَاقَّةُ ۶۹
سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمْنِيَةً
أَيَّامٍ ۚ خُسُوفًا ۚ فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا
صَرْعَى ۚ كَأَنَّهُمْ أَعْجَارٌ نَّخَلٍ خَاوِيَةٌ ۚ

فَهَلْ تَرَى لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ ۝

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَتُ
بِالْحَاطِئَةِ ۚ

فَقَعَصُوا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَاخَذَهُمْ أَخَذَةً
رَّابِيَةً ۝

إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي
الْجَارِيَةِ ۚ

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ
وَاعِيَةٌ ۝

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

1. यानी ऐसा गै हून हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी कौम कन्नै होग ते ओह बी बख-बख किसमें दे अजाबें कन्नै जकड़े जाडन।

ते धरती ते फ़ाड़ें गी उंदे थाहरें परा चुक्की
लैता जाग, ते ओह इक झटके च चूरा होई
जांगन ॥ 15 ॥

उस रोज निश्चत¹ घटना घटत होई जाग ॥ 16 ॥

ते गास² फटी जाग ते ओह उस रोज भलेआं
कमजोर लब्भग ॥ 17 ॥

ते फरिश्ते उस दे कंठे³ पर हाँगन, ते उस रोज
तेरे रब्ब दे अर्श गी अदठें फरिश्ते⁴ चुक्के दा
होग ॥ 18 ॥

उस रोज तुसेंगी खुदा दे सामनै पेश कीता
जाग ते कोई गल्ल थुआड़े शा छप्पी-गुच्छी
नेई रौहग (यानी थुआड़ा सारा स्हाब थुआड़े
सामनै पेश करी दिता जाग) ॥ 19 ॥

इस आस्तै जिसदे सज्जे हथै च उस दी कर्म-
सूची दिती जाग ओह बाकी साथियें गी आखग-
आओ-आओ! मेरी कर्म-सूची दिक्खो⁵ ॥ 20 ॥

मिगी यकीन हा जे अ'ऊं इक रोज अपना
स्हाब जरूर दिक्खड⁶ ॥ 21 ॥

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا
دُكَّةً وَاحِدَةً ۝

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝
وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۝

وَالْمَلَائِكَةُ عَلَىٰ أَرْجَائِهِمْ وَيَحْمِلُ
عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ۝

يَوْمَئِذٍ تَرَوْهُوَ لَا تَحْفَىٰ مِنْكُمْ
خَافِيَةٌ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۖ فَقُولُ
هَآؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَةَ ۝

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْقٍ حَسَابِيَةَ ۝

1. यानी जिस रोज हाक्का अजाब दी भविष्यवाणी पूरी होई जाग तां मक्का दे सरदार ते आम लोक तबाह होन लगडन ते उंदी हारे पर हार होग।
2. यानी मक्का आहलें दा गास यानी उंदा धर्म भलेआं खोखला होई जाग ते लोकें दे दिलें च ओहदी सचाई बारे विश्वास खतम होई जाग।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे ऊऐ मुसलमान जिनेंगी मुन्कर लोक अपना बैरी समझदे होंदे हे, अजाब दे मौकें उंदी सलामती आस्तै खुदा दे अगें दुआऽ करा करदे हाँगन।
4. एह जो आखेआ गेआ ऐ जे 'उस रोज तेरे रब्ब दा अर्श अदठें फरिश्ते चुक्के दा होग' इस शा इस पासै इशारा ऐ जे सूर: फ़ातिह: च ते अल्लाह दे च'ऊं गुणें दा जिकर ऐ यानी रब्ब, रहमान, रहीम ते मालिकेयीमिद्दीन, पर मक्का दी विजय दे मौकें अल्लाह दे गुण इस प्रबलता कनै प्रकट हाँगन आखो जे ओह च'ऊं दी ज'गा अदठ होई जांगन ते सारी धरती पर हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा तेज ते प्रताप चमका करदा होग।
5. सज्जा हथ बरकत पाने दा निर्देशक ऐ। इस आस्तै जिसदे सज्जे हथै च उसदी कर्म-सूची दिती जाग ओह समझी लैग जे मेरे आस्तै ठीक फैसला होआ ऐ ते मेरे कर्म गी नेक आखेआ गेआ ऐ। इस आस्तै ओह अपने साथियें गी सद्दग ते गलाग जे आओ ते मेरा नतीजा ते मेरी कर्म-सूची दिक्खो।
6. यानी क्यामत पर ईमान रखने करी अ'ऊं उस ध्याड़े आस्तै तयारी करा करदा हा। इस लेई ओहदा लाह मिगी थोई गेआ ते अल्लाह नै मेरे बारे फैसला करी दिता जे एह बंदा जीवन दे अच्छे दिन दिक्खग।

इस आस्तै ऐसा शख्स जीवन दे बौहत अच्छे
दिन दिक्खग ॥ 22 ॥

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝

ते उच्चे बागें च नवास करग ॥ 23 ॥

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

उस दे फल झुके दे होंगन (यानी-उंदे बूहटे
फलें कनै लदोए दे होंगन) ॥ 24 ॥

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۝

(ते उनेंगी गलाया जाग जे) पैहले समे च तुसें
जेहके कर्म कीते हे, उंदे नतीजे च खुल्ले
(फल) खाओ ते (चश्में दे) पानी पिय्यो, ते
इंदे चा हर इक चीज तुसेंगी शैल-चाल्ली
पची जाग ॥ 25 ॥

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ
فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝

ते जिस शख्स दे खब्बे हत्थै च उसदी कर्म-
सूची दिती जाग, ओह आखग, काश! मिगी
मेरी कर्म-सूची नेई दिती जंदी ॥ 26 ॥

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ
فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهٗ ۝

ते मिगी पता निं लगदा जे मेरा स्हाब केह ऐ?
॥ 27 ॥

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهٗ ۝

काश! मेरी मौत मिगी भलेआं खतम करी
दिंदी ॥ 28 ॥

يَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاصِيَهٗ ۝

मेरी दौलत नै मिगी अज्ज कोई फायदा नेई
पजाया ॥ 29 ॥

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهٗ ۝

ते मेरा प्रभुत्व जंदा रेहा ॥ 30 ॥

هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهٗ ۝

(उस बेलै खुदा फरिशतें गी आखग) इसी
पकड़ी लैओ ते इसदे गले च तौक (लड्डन)
पाओ ॥ 31 ॥

خُذُوهُ فَعَلُّوهٗ ۝

ते ज्हन्नम च इसी सुट्दी देओ ॥ 32 ॥

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهٗ ۝

फी इक जंजीर कनै, जेहकी बड़ी लम्मी ऐ
इस गी जकड़ी देओ ॥ 33 ॥

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا

فَاسْلُكُوهُ ۝

एह बसीह हकूमत आहले अल्लाह पर ईमान
नथा आहनदा ॥ 34 ॥

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝

ते गरीब-गुरबें गी खाना खलाने आस्तै (लोकें गी) प्रेरणा नथा दुआंदा ॥ 35 ॥

وَلَا يَحْصُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۝

इस आस्तै उस रोज उसदा कोई दोस्त नेई होग (की जे अपने जुलमें दी ब'जा करी एह लोकें दी हमदर्दी खोही चुके दा ऐ) ॥ 36 ॥

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ۝

ते उसगी कोई खाना नेई मिलग, जखमें दा धोन गै थ्होग (यानी जेहके जुलम एह लोकें पर करी चुके दा ऐ उसदी याद उसी सतांदी रौहग) ॥ 37 ॥

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلٍ ۝

एह खाना सिर्फ पापी लोक खंदे न ॥ 38 ॥ (रुकू 1/5)

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْغَاطُونَ ۝

(इस आस्तै कुसै धोखे च निं पवो) अस शहादत ते तौरै पर उसी बी पेश करने आं जिसी तुस दिखदे ओ ॥ 39 ॥

فَلَا أُفْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۝

ते जिसी तुस नेई दिखदे (यानी जाहरी हालात ते गुप्त जजबे इस गल्ला दे गुआह न) ॥ 40 ॥

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۝

एह (कुरआन) इक आदरजोग रसूल दी वाणी ऐ ॥ 41 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

ते कुसै शायर दी वाणी नेई, पर तुस बिल्कुल ईमान नेई आहन्दे ॥ 42 ॥

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۖ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۝

ते नां एह कुसै पादरी जां पंडत (काहिन) दियां गल्लां न, पर तुस बिल्कुल नसीहत हासल नेई करदे ॥ 43 ॥

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٍ ۖ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝

एह सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ नाजल कीता गेदा ऐ ॥ 44 ॥

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ते जेकर एह शख्स साढ़े नां कन्नै झूठा इल्हाम¹ जोड़ी दिंदा, भामें ओह इक गै होंदा ॥ 45 ॥

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۝

1. बहाई संप्रदाय दे लोक आखदे न जे बहाउल्लाह इस आस्तै सच्चा ऐ जे उसी दा बे दे बा'द इक अरसे तक जींदा रींहेने दा मौका मिलेआ, पर एह गल्ल झूठ ऐ। बहाउल्लाह नै इल्हाम हासल करने दा दा'वा नेई कीता। ओह ते आपू अपने-आपू गी खुदा आखदा हा ते खुदाई दा दा'वा इन्ना कमजोर ऐ जे उसदी सचाई हर इक आदमी समझी सकदा ऐ। सिर्फ इल्हाम दे दा'बे कन्नै धोखा लगदा ऐ। इस आस्तै अल्लाह नै झूठे इल्हाम दी स'जा ते दस्सी, पर खुदाई दा दा'वा करने आहले दी ओह स'जा नेई दस्सी, की जे हर समझदार इन्सान आपू इस दा खंडन करी सकदा ऐ।

तां अस सच्चें गै इसी सज्जे हत्थै नै पकड़ी
लैंदे ॥ 46 ॥

لَا خَذَنَامُهُ بِالْيَمِينِ ۝

ते उसदी शाह् रग (साह् आहली नाड़) कट्टी
दिंदे ॥ 47 ॥

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

ते उस सूरत च तुंदे चा कोई बी ऐसा नेई होंदा
जो अगें आइयै उसगी (खुदा दी पकड़ थमां)
बचाई सकदा ॥ 48 ॥

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

ते एह (कुरआन) ते खुदा शा डरने आहलें
आस्तै नसीहत (ते बड़ाई) दा मूजब (साधन)
ऐ ॥ 49 ॥

وَإِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ لِلْمُتَّقِينَ ۝

ते अस भलेआं जानने आं जे तुंदे च इस
(कुरआन) गी झुठलाने आहले बी न ॥ 50 ॥

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

ते (एह बी जानने आं जे) मुन्करें दे दिलें च
एह कुरआन हसरत¹ (पच्छोताऽ) पैदा करदा
ऐ ॥ 51 ॥

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

ते इस दी सचाई यकीनी तौरा पर स्पष्ट ऐ
॥ 52 ॥

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

इस आस्तै तू अपने महिमाशाली रब्ब दे नांऽ
कनै उसदी पवित्तरता दा यशोगान कर ॥ 53 ॥
(रुकू 2/6)

ع

فَسَبِّحْ بِسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

1. यानी इस कुरआन दी तलीम गी दिक्खियै केई बार उंदे दिलें च एह इच्छा जागदी ऐ जे काश! ऐसी तलीम साहें
कश बी होंदी, ते अस वाद-विवाद च इस चाल्ली जलील (अपमानत) नेई होंदे।

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسٌ وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मआरिज

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंजताली आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

पुच्छने आह्ला पुछदा ऐ (मुकुरें पर) अटल
अज़ाब कदू औग? ॥ 2 ॥

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ①

(याद रक्खो जे) मुकुरें गी उस शा बचाने
आह्ला कोई नेई (इस आस्तै समे बारै सुआल
करना बे-मैहनी ते बे-फायदा ऐ) ॥ 3 ॥

لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ①

एह (अज़ाब) क्रमशः त्रक्की देने आहले खुदा
पासेआ औग ॥ 4 ॥

مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ①

फरिश्ते ते जिब्राईल यानी सधारण फरिश्ते ते
ईशवाणी आह्नने आहले फरिश्ते उस (खुदा)
पासै उन्ने समे च चढ़दे न जिस दा अंदाजा
पंजाह ज्हार¹ साल दे बराबर होंदा ऐ ॥ 5 ॥

تَعْرَجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ①

इस आस्तै तू चंगी चाल्ली सबर कर ॥ 6 ॥

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ①

1. किश विद्वानें गणित विद्या दे अधार पर संसार दी आयु दा अंदाजा लाया ऐ। उनें लगभग पंजाह ज्हार साल गै संसार दी सारी आयु दस्सी ऐ। इस आस्तै जेकर उंदा अंदाजा ठीक ऐ तां इसदा एह अर्थ ऐ जे इस आयत च संसार दी सारी आयु पासै इशारा ऐ। ईश्वर भगतें हजरत आदम शा लेइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे युग तक संसार दी आयु पंज ज्हार साल दस्सी ऐ, पर अनुमान बक्ख-बक्ख तरीकें कनै लाए जंदे न। आदम दी संतान शा नबियें दे प्रादुर्भाव (अवतार) तक दी आयु ममकन ऐ सत्त ज्हार साल होऐ ते थरती खंडें दी उत्पत्ति दे सिलसले च संसार दी आयु पंजाह ज्हार साल होऐ। इस आस्तै एह कोई मतभेद नेई।

एह लोक उस (ध्याड़े) गी बौहत दूर समझदे
न ॥ 7 ॥

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝

पर अस इसी बौहत नेहूँ दिक्खने आं ॥ 8 ॥

وَرَبُّهُ قَرِيبًا ۝

उस रोज (प्रचंड गर्मी कारण) गास परघाले गेदे
त्रामे आंगर होई जाग ॥ 9 ॥

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ۝

ते प्हाड़ पिंजी' गेदी उन्नै आंगर होई जांगन
॥ 10 ॥

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝

ते उस दिन कोई दोस्त कुसे दोस्त बारै कोई
सुआल नैहूँ पुच्छग ॥ 11 ॥

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۝

की जे उस रोज हर शख्स दी हालत उसदे
दोस्त गी दस्सी दिती जाग। उस दिन मुजरम
इच्छा प्रकट करग जे काश! ओह अज्जै दे
दिन अपने पुत्तरें (गी कुरबान करियै अपने
आपै गी अजाब शा बचाई लै) ॥ 12 ॥

يُبَصِّرُونَهُمْ يَوْمَ الْمَجْزُمِ لَوْ يَفْتَدُونَ

مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ يَبِينُهُ ۝

ते अपनी लाड़ी ते भ्राऽ ॥ 13 ॥

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝

ते अपने रिश्तेदार सरबंधियें गी जिंदे कश ओह
शरण लैदा होंदा हा ॥ 14 ॥

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ۝

ते संसार च जे किश बी ऐ (उसी कुरबान
करियै) ओह अपने-आपै गी अजाब शा बचाई
लै ॥ 15 ॥

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا لَّنَّيَجْزِيَهُ ۝

सुनो! एह अजाब जिसदी खबर दिती गेदी ऐ,
शोला (अगी दे लोरे) आह्ला अजाब ऐ
॥ 16 ॥

كَأَلَّا إِنَّمَا لَطَىٰ ۝

सिरै तक दी खल्लड़ी गी द्रहोड़ी देने आह्ला
अजाब ऐ ॥ 17 ॥

نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ۝

1. यानी ऐसे-ऐसे आविष्कार होंग जियां अणु बंब ते हाईड्रोजन बंब, जिंदे पौने करी प्हाड़ें जैसी मजबूत चीजां
बी रूएँ दे गोहड़ें आंगर उड्डी जांगन।

نَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝

जो शरख उस शा नस्सना चाह्ग ते पिट्ठ फेरी लैग, ओह उसी बी अपने कश बुलाई लैग ॥ 18 ॥

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

ते (उसी बी) जो सारी उमर संसार च धन किट्ठा करदा रेहा ते धनै दा जखीरा करने च कामयाब होई गेआ ॥ 19 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝

इन्सान दी फितरत (दा सभाऽ) रंग बदलना ऐ ॥ 20 ॥

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝

जिसलै उसी कोई तकलीफ पुज्जै तां ओह घबराई जंदा ऐ ॥ 21 ॥

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝

ते जिसलै उसी कोई फायदा पुज्जै तां कंजूसी करन लगी पौंदा ऐ (ते एह नेई चांहदा जे ओहदा कोई शरीक होऐ) ॥ 22 ॥

إِلَّا الْمَصْلِينَ ۝

सिवाए नमाज पढ़ने आहलें दे ॥ 23 ॥

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝

जो अपनी नमाजें पर सदा कायम रौहदे न ॥ 24 ॥

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝

ते जिंदी धन-दौलत च इक निश्चत हिस्सा गरीब मंगतें दा बी होंदा ऐ ॥ 25 ॥

لِّسَائِلٍ وَالْمُخْرُومِ ۝

ते उंदा बी होंदा ऐ जो मंगी नेई सकदे (यानी पशु पैंछियें ते गूंगे-बोले लोकें दा बी) ॥ 26 ॥

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝

ते जो लोक जज्जा-स'जा दे ध्याड़े गी सच्चा मनदे न ॥ 27 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُسْتَفْضُونَ ۝

ते जो लोक अपने रब्ब दे अज़ाब शा डरदे न ॥ 28 ॥

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا مُنُونٍ ۝

(ते सच्च इय्यै ऐ) जे उंदे रब्ब दे अज़ाब शा कोई अपनी शक्ति कन्नै नेई बची सकदा ॥ 29 ॥

ते ओह लोक बी जो अपनी गुप्त अंगें दी रक्षा करदे न ॥ 30 ॥

सिवाए अपनी लाड़ियें जां दासियें दे, उंदी कोई निंदेआ नेई कीती जाग ॥ 31 ॥

पर जो लोक इस शा अगें बधने दी इच्छा करदे न, ओह हृद्द शा बधने आहले न ॥ 32 ॥

(ते इससै चाल्ती ओह लोक बी अजाब शा सुरक्षत न) जो अपने कश रक्खी दी अमानतें ते अपनी प्रतिज्ञा दी पहाजत करदे न ॥ 33 ॥

ते जो अपनी गुआहियें पर कायम रौहदे न (यानी कुसै शा डरियै झुठियां गुआहियां नेई दिंदे) ॥ 34 ॥

ते ओह लोक बी जो अपनी नमाजें दी रक्षा करदे न ॥ 35 ॥

ओह सुगैं च सम्मान कनै रक्खे जांगन ॥ 36 ॥
(रुकू 1/7)

इस आसलै मुन्करें गी केह होई गेदा ऐ जे तेरे पासै गुस्से च सिर चुक्कियै दौड़दे आवा करदे न? ॥ 37 ॥

सज्जे पासैआ बी ते खब्बे पासैआ बी, बक्ख-बक्ख टोल्लियें दे रूपै च ॥ 38 ॥

क्या उंदे चा हर शख्स जानदा ऐ जे उसी नैमतें आहले सुगैं च दाखल करी दिता जाग (चाहे ओह संसारक ऐ ते चाहे आखरत दा) ॥ 39 ॥

ऐसा कदें बी नेई होग। असें उनेंगी ऐसी चीजै शा पैदा कीते दा ऐ जिसी ओह जानदे न ॥ 40 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِغُرُوحِهِمْ حِظُّونَ ۝

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝
فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْعُدُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ
رُغُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ
يَحَافِظُونَ ۝

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّتٍ مُّكْرَمُونَ ۝

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ۝

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۝

أَيُظْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ
جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۝

इस आस्तै अऊं (इक कुरआन गी नाज़ल करने आहले) पूरब ते पच्छिम दे रब्ब गी गुआह दे रूपै च पेश करना, जे अस इस गल्ला च समर्थ आं ॥ 41 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤١﴾

जे इस कौम गी तबाह करियै इक होर अच्छी कौम पैदा करी देचै ते कोई असेंगी इस इरादे शा रोकी नई सकदा ॥ 42 ॥

عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ
بِمُسْبِقِينَ ﴿٤٢﴾

इस आस्तै तू उनेंगी छोड़ी दे जे ओह सचाई गी गंदोलदे रौहन ते हस्सने-खेढने च पेदे (मस्त) रौहन, उस बेलै तगर जे ओह उस ध्याड़े गी दिक्खी लैन जेहदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 43 ॥

فَذَرَهُمْ يَخْضِبُونَ وَيُلْبِسُونَ حَتَّىٰ يُلْقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٣﴾

जिस दिन ओह कबरें चा जौदे होइयै निकलडन ते तौले-तौले नस्सा करदे होंगन, आखो जे ओह खास खंभें आहले पासै' दौड़दे जा करदे होन ॥ 44 ॥

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا
كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصَبٍ يُّفَصُّونَ ﴿٤٤﴾

उंदियां अक्खीं शर्म कनै झुकी दियां होंगन ते उंदे चेहरें पर जिल्लत छाई दी होग। एह ओह ध्याड़ा ऐ जेहदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 45 ॥ (रुकू 2/8)

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ
ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٥﴾

1. इस थाहरा पर जेकर संसारक प्रलेआ लैती जा तां अर्थ एह होग जे जिसलै लौकिक (दुन्याबी) अजाब आई जाग ते मुन्करें च भै कारण इक नमीं जाग्रति पैदा होई जाग ते ओह अपनी कबरें चा तेज गति कनै बाहर आँगन यानी उंदे च जीवन दियां किरणां फुटी पौंगन जियां जे मक्का विजय दे बा'द मक्का आहलें च नमें जीवन दा संचार होआ। खास खंभें बक्खी दौड़दे जाने दा अर्थ एह ऐ जे उस रोज अजाब शा शरण पाने आस्तै ओह अपने सरदारें पासै नसदे आँगन जियां जे मक्का विजय बेलै होआ। हज़रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै जिसलै एह घोशना कीती जे जो शख्स अपने घरै दे भित्त बंद करियै अंदर बेही जाग ते जो शख्स अबू-मुफ्रियान दे घर जां बिलास दे झंडे हेठ जां काबा च आई जाग उनें, सारें गी शरण दिती जाग। तां ओह पागलें आंगर, बचने आस्तै उनें खंभें पासै नस्से।

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: नूह

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असैं नूह गी उसदी कौम पासै एह आखियै
भेजेआ हा जे अपनी कौम दे लोकेँ गी उस
समे दे औने शा पैहलें सोहगा कर जिसलै जे
उंदे पर दर्दनाक अजाब नाजल होऐ ॥ 2 ॥

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ
قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ①

उसनै (अपनी कौम कनै मखातब होइयै)
गलाया हा, हे मेरी कौम दे लोको! अ'ऊं
थुआड़ै कश इक जाहरी-बाहरी डराने आह्ला
(नबी) होइयै आया आं ॥ 3 ॥

قَالَ يَقُومِ إِلَيَّ لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ①

(ते तुसेंगी आखना जे) सिर्फ अल्लाह दी
अबादत करो ते उससै दा संयम अखत्यार
करो, ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 4 ॥

إِنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ①

ओह थुआड़े गुनाहें गी माफ करग ते तुसेंगी
इक निश्चत समे तक ढिल्ल देग ते जेकर तुस
जानदे ओ, (तां समझी लैओ जे) सच्चेँ गै
(कुसै कौम दी तबाही आसतै) खुदा द्वारा
निश्चत कीती गेदी घड़ी जिसलै आई जा तां
उसी टालेआ नेई जाई सकदा ॥ 5 ॥

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ
أَجَلٍ مُّسَمًّى ٥ إِنِ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ
لَا يُؤَخَّرُ ٥ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ①

फी उसनै (खुदा गी) गलाया, हे मेरे रब्ब मैं अपनी कौम दे लोकें गी रातीं बेलै बी पुकारेआ हा ते दिनै मौकै बी पुकारेआ हा ॥ 6 ॥

पर मेरे प्रचार कारण ओ होर बी दूर नस्सन लगे ॥ 7 ॥

ते मैं जिसलै कदें उनेंगी उपदेश दिता तां जे ओह मन्नी लैन ते तू उनेंगी माफ करी दे, तां उनें अपनी औगलीं अपने कनै च पाई दित्तियां ते अपने (सिरें पर) कप्पड़े पलेटी लैते ते इन्कार दा हठ कीता ते बड़े घमंड शा कम्म लैता ॥ 8 ॥

फी मैं उनेंगी उच्ची अवाजै च (भाशन राहें) उपदेश दिता ॥ 9 ॥

फी मैं उनेंगी जाहिर च (बांदै) समझाने दे बा'द एकांत च बी उपदेश दिता ॥ 10 ॥

ते मैं उनेंगी गलाया जे अपने रब्ब शा माफी मंगो। ओह बड़ा बख्शने आह्ला ऐ ॥ 11 ॥

जेकर तुस तोबा करगे ओ तां ओह बदल बरहाने आहले बदलें गी थुआड़े पासै भेजग ॥ 12 ॥

ते धन-दौलत ते संतान कनै थुआड़ी मदद करग ते थुआड़े आस्तै बाग उगाग ते थुआड़ै आस्तै नदियां बगाग ॥ 13 ॥

तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस अल्लाह शा हिक्मत दी मेद नेई रखदे? ॥ 14 ॥

हालांके उसनै तुसेंगी बड़ियां त्रकियां हासल करने दी ताकत देइयै भेजे दा ऐ ॥ 15 ॥

क्या तुसैं दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै किस चाल्ली सत्त गास पैदा कीते न, जो (कनून दे लिहाज कनै) इक-दूए दे मताबक न ॥ 16 ॥

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا

أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا

ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ۝

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ

إِسْرَارًا ۝

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ

غَفَّارًا ۝

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَأَبْنٍ وَيَجْعَلْ

لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمُوتٍ

طَبَاقًا ۝

ते उसनै चनै गी उंदे (गासँ) च नूर (रोशनी)
दा साधन बनाया ऐ ते सूरज गी गासँ च इक
दिये आंगर बनाया ऐ ॥ 17 ॥

ते अल्लाह नै तुसँगी धरती चा पैदा कीता ते
तुसँगी विकास प्रदान कीता ॥ 18 ॥

फी ओह तुसँगी परताइयै उसै च लेई जाग
ते उसै चा कड्ढा ॥ 19 ॥

ते अल्लाह नै धरती गी पद्धरा बनाया ऐ
॥ 20 ॥

तां जे तुस ओहदे खुल्ले-डुल्ले रस्तें पर
चलो ॥ 21 ॥ (रुकू 1/9)

फी नूह नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! उनें मेरी
ना-फरमानी कीती ऐ ते (मी छोड़ियै) उसदे
पिच्छें चली पेदे न जिस दा धन ते उलाद उसी
रुहानी घाटे च बधांदा ऐ ॥ 22 ॥

ते (मेरे खिलाफ) उनें बड़े-बड़े खड़जेंतर रचे
॥ 23 ॥

ते (अपनी कौम गी) गलांदे रेह न जे तुस
लोक अपने उपास्यें गी नेई छोड़ेओ, नां वद्द
गी छोड़ेओ नां सुवा गी, नां यागूस गी, ते नां
याऊक गी ते नां नस्र' गी ॥ 24 ॥

ते उनें मते-हारे लोकें गी गुमराह करी दिता
ते (हे खुदा!) जालमें गी सिर्फ नकामी च गै
बधायी ॥ 25 ॥

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ
الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ
إِحْرَاجًا ۝

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۝

قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا
مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ۝

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ الْكُبَارَا ۝

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ
وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَسُرًّا ۝

وَقَدْ أَصَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ
إِلَّا ضَلَالًا ۝

1. एह नां नखतरें ते उंदी राशियें दे अधार पर न। मक्का ते ताएफ़ आहलें अपनी मूर्तियें दे बी इय्ये नां रक्खे दे हे। ईसाई आखदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. ने मक्का दी मूर्तियें गी हजरत नूह दी कौम पासें मन्सूब (संबद्ध) कीते दा ऐ, हालांके बैहमी गल्लां इक-दूए दी नकल होंदियां न। मूर्तियां बी बैहम न। मक्का आहलें अपने पूर्वजें शा सुनियें अपनी मूर्तियें दे एह नां रक्खी लैते दे हे।

ओह अपने गुनाहें कारण गरक कीते गे, ते अगगी च दाखल कीते (सुट्टे) गे, ते अल्लाह दे सिवा उनेंगी अपने आसतै कोई मददगार नेई मिलेआ ॥ 26 ॥

ते नूह नै एह बी प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! धरती पर मुन्करें दा कोई घर बाकी नेई बचै ॥ 27 ॥

जेकर तू उनेंगी इससै चाल्ली छोड़ी देग्गा तां एह तेरे दूए बंदें गी बी गुमराह करडन ते ओह दुराचारी² ते इन्कार करने आहले दे सिवा कोई बी बच्चा पैदा नेई करडन ॥ 28 ॥

हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे माता-पिता गी ते हर ऐसे शख्स गी जो मेरे घरै च मोमिन होइयै दाखल होंदा ऐ उसगी बख्शी दे ते सारे मोमिन मड़दें ते सारी मोमिन जनानियें गी बी! ते इयां होऐ जे जालम सिर्फ तबाही च गै त्रक्की करन (फलन-फुल्लन) (उनेंगी कामयाबी नसीब नेई होऐ) ॥ 29 ॥ (रुकू 2/10)

مِمَّا خَطِيئَتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأَذَلُّوْا نَارًا ۖ
فَلَمَّ يَجِدُوْا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ۝

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ اَلْاَرْضَ
مِنَ الْكٰفِرِيْنَ دَيَّارًا ۝

اِنَّكَ اِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوْا عِبَادَكَ
وَلَا يَلِدُوْا اِلَّا فٰجِرًا كَفّٰرًا ۝

رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ
بَيْتِيْ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا تَبٰرًا ۝

1. एह बद-दुआऽ नेई जे सारे मुन्कर मारे जान, बल्के दुआऽ ऐ जे सारी कौम ईमान लेई आवै ते मुन्कर कोई नेई र^{खै}।

2. यानी जेकर एह लोक कुफर दी हालती च रेह तां बाकी लोकें गी बी मुन्कर बनाई देंगन ते जेहका उदै बच्चा पैदा होग ओहदे शा शिकं दा पालन कराडन। इसदा एह अर्थ नेई ऐ जे बच्चा अल्लाह थमां कुफर लेइयै ओग।

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-जिन्न

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

तू गलाई दे जे मिगी वह्नी कीती गेदी ऐ जे
जिन्नै¹ चा किश लोकेँ तेरे शा (कुरआन)
सुनेआ। इस आस्तै बापस जाइयै उनेँ अपनी
कौम दे लोकेँ गी गलाया जे असेँ इक अजीब
कुरआन सुनेआ ऐ ॥ 2 ॥

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ
الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ②

ओह हदायत आहली बक्खी लेई जंदा ऐ,
जिसदे नतीजे च अस ओहदे पर ईमान लेई
आए आं ते अस भविक्ख च कुसैगी अपने
रब्ब दा शरीक नेई बनागे ॥ 3 ॥

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ③ وَلَنْ نُشْرِكَ
بِرَبِّنَا أَحَدًا ④

ते सच्च एह ऐ जे साढ़ा रब्ब अति-एँत
महिमाशाली ऐ ते नां उसनै कोई जनान्नी
बनाई ऐ ते नां कोई पुत्तर² बनाया ऐ ॥ 4 ॥

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدْرًا مِّمَّا اتَّخَذَ صَاحِبُهُ
وَلَا وَلَدًا ⑤

1. इस शा पैह्लें बी जिन्नै दे औने दा जिकर होई चुके दा ऐ उर्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. कश किश जिन्न आए हे। इर्थें अल्लाह नै वह्नी राहें तुसेंगी दस्से दा ऐ जे किश जिन्नै थुआड़ा कुरआन सुने दा ऐ। इस आस्तै एह घटना होर ऐ ते पैहली घटना होर ही। इस घटना गी ते जिन्नै गी समझने आस्तै दिक्खो सूर: अहक्राफ आयत 30 ते सूर: सबा आयत 13 सूर: अहक्राफ च जिन्नै जिन्नै दा जिकर ऐ अस इतिहास ते हदीस राहें सिद्ध करी चुके दे आं जे ओह किश यहूदी लोक हे। इस आस्तै इर्थें बी जिन्नै दा अर्थ मक्का थमां बाहरै दे यहूदी न जिन्नै गी कुरआन दा पता चलैआ ते ओह उसी सुनने आस्तै आए हे, पर अपनी कौम दे लोकेँ शा डरदे छपियै आए ते कुरआन सुनियै बापस उठी गे।
2. इस शा सेही होंदा ऐ जे ओह ईसाई प्रभाव शा प्रभावत हे, की जे उनेँ अपना जो मंतव्य (अकीदा) दस्से दा ऐ ओह ईसाइयें दा ऐ यहूदियें दा नेई। इतिहास शा बी सिद्ध ऐ जे ईसाइयें दी त्रककी दे युग च किश यहूदी बी ईसाई प्रभाव दे अधीन आई गे हे।

एह बी सच्च ऐ जे साढ़े चा मूरख लोक
अल्लाह दे बारै गैर-वाजब गल्लां करदे रौहदे
हे ॥ 5 ॥

ते साढ़ा एह बिचार हा जे मनुक्ख ते जिन्न
अल्लाह दे बारै झूठ नेई बोल्ली सकदे ॥ 6 ॥

ते फी एह बी सचाई ऐ जे मनुक्खें चा किश
लोक ऐसे हे जे जिन्नें शा किश बंदें दी पनाह
मंगदे होंदे हे। इस आस्तै इसदा नतीजा एह
निकलेआ जे (इस गल्ला नै) जिन्नें गी घमंड
च होर बी बधाई दिता ॥ 7 ॥

ते सच्चें गै ओह (यहूदी) बी यकीन करदे हे
जियां जे तुस विश्वास करदे ओ जे अल्लाह
अगें आस्तै कदें कुसै गी नबी बनाइयै नेई
भेजग¹ ॥ 8 ॥

ते असें गासै गी छूहता (यानी गासी इलम
हासल करने दी कोशश कीती) पर असें उसी
ताकतवर पैहरेदारें ते शिहाबे-साकिब (उल्का)
कनै भरे दे दिक्खेआ ॥ 9 ॥

ते अस (पैहलें) उस च (गासी गल्लां) सुनने
आस्तै बाँहदे होंदे हे पर हून जो कोई (गासी
गल्लां) सुनने दी कोशश करदा ऐ तां ओह
इक (बिनाश-कारी) लोरें आहले नखत्तर गी
अपनी घात² च दिखदा ऐ (यानी लोरें आहले
नखत्तर च अपने आपै गी घिरे दा मसूस करदा
ऐ) ॥ 10 ॥

- उंदे यहूदी होने दा सबूत पबित्तर कुरआन च मिलदा ऐ। कुरआन दसदा ऐ जे जिसलै यूसुफ़ दा काल होई
गेआ तां उसी मनने आहलें गलाया जे हून अगइताई कोई रसूल नेई ओग। इस थाहर बी जिन्नें दे मूहा उसै
अकीदे गी दुर्हाया गेदा ऐ जे तुस विश्वास करदे हे जे भविक्ख च अल्लाह कुसैगी रसूल नियुक्त नेई करग,
की जे खातमुन्नबिय्यीन दा अवतार होई चुके दा ऐ। मुसलमान इस आयत पर गौर करन ते अपने अन्जाम
गी सोची लैन।
- यानी जो सख्स इस्लाम च झूठियां गल्लां मलाना चांहदा ऐ जियां जे पैहलें दस्सेआ गेदा ऐ तां अल्लाह हजरत
मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी बरकत कनै उसदी तबाही दा समान जुटाई दिंदा ऐ।

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ
شَطَطًا ۝

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ
بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنَّ فَرَادُوهُمُ رَهَقًا ۝

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ
اللَّهُ أَحَدًا ۝

وَأَنَّا كَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلْتَثًّا
حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ۝

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ
فَمَنْ يَسْمَعِ إِلَّا يُجْدِلْهُ شِهَابًا رَّصَدًا ۝

ते अस नेई जानदे जे इस औने आहले राहें
धरती च बास करने आहले लोकें आस्ते कुसै
अज्ञाब दा फैसला कीता गेदा ऐ। जां उंदे
आस्ते उंदे रब्ब नै हदायत देने दा फैसला कीते
दा ऐ ॥ 11 ॥

ते साढ़े बिच्चा किश नेक लोक बी हैं ते
किश इसदे खलाफ (उलट) बी हैं। अस
बक्ख-बक्ख रस्ते पर जा करने आं ॥ 12 ॥

ते अस भरोसा करदे हे जे अस दुनियां च
अल्लाह गी नकाम नेई बनाई सकदे ते नां
अस उसी दौड़-भज्ज करियै नकाम बनाई
सकने आं ॥ 13 ॥

ते असें ते जिसलै हदायत दी गल्ल सुनी, उस
पर ईमान लेई आए ते जो शख्स अपने रब्ब
पर ईमान आहन्दा ऐ तां ओह नां कुसै नुकसान
शा डरदा ऐ ते नां कुसै जुलम शा डरदा ऐ
॥ 14 ॥

ते साढ़े चा किश फरमांबरदार न ते किश
जालम बी हैं ते जो कोई फरमांबरदार बनदा
ऐ, ऊऐ हदायत दा चाहबान होंदा ऐ ॥ 15 ॥

ते जो जुलम करदे न, ऊऐ ज्हन्म दा बालन
बनदे न ॥ 16 ॥

ते (हे पैगंबर! मैं फैसला करी रखे दा ऐ
जे) जेकर एह (मक्का बासी काफर) साढ़े
दस्से दे रस्ते पर चली पौंदे तां अस उनेंगी
मन-चाहया पानी पलेंदे ॥ 17 ॥

तां जे ओहदे राहें उंदी अजमैश करचै ते जो
बी शख्स अपने रब्ब दे जिकर शा मूंह फेरदा
ऐ ओह (खुदा) उसी ऐसे अज्ञाब दे रस्ते
पर चलांदा ऐ जेहका बधदा गै जंदा ऐ (ते

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرُّ أَرِيدَ بَعْنٍ فِي
الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ
كُفَّاءٌ طَرِيقًا قَدَدًا ۝

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ
وَلَنْ نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ۝

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْمَهْدَى أَمَّا بِهِ
فَمَن يُّؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا
وَلَا رَهَقًا ۝

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِمَّا الْقَاسِطُونَ
فَمَن أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرُّوْا رَشَدًا ۝

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ
حَطَبًا ۝

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ
لَأَسْقَيْنَهُمْ مَّاءً غَدَقًا ۝

لَتَقْبَلَنَّهُمْ فِيهِ ۝ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ
رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۝

उनें ऊऐ रस्ता अखत्यार कीता/अपनाया ऐ)
॥ 18 ॥

ते असें एह बी फैसला कीता हा जे मसजदां
म्हेशां अल्लाह दी गै मलकीत बनाई दितियां
जान। इस आस्तै हे लोको! तुस उंदे च उसदे
सिवा कुसैगी नेई पुकारो ॥ 19 ॥

ते असेंगी लब्बा करदा ऐ जे जिसलै अल्लाह
दा बंदा (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.)
उसी पुकारने आस्तै खड़ोंदा ऐ तां एह (मक्का
बासी) ओहदे पर झपटा मारियै आई पोंदे न
॥ 20 ॥ (रुकू 1/11)

तू गलाई दे जे अ'ऊं ते सिर्फ अपने रब्ब गी
बुलान्ना आं ते कुसै गी उसदा शरीक नेई
बनांदा ॥ 21 ॥

ते एह बी गलाई दे जे तुसेंगी किसै किसमै दा
नुकसान पुजाने जां हदायत देने दी मेरे च
ताकत नेई ॥ 22 ॥

(बल्के एह बी) आखी दे (जे जेकर अल्लाह
मेरे पर अज़ाब नाज़ल करै तां) मिंगी अल्लाह
दे अज़ाब थमां बचाने आह्ला कोई नेई ते
उसी छोड़ियै मेरे आस्तै कोई होर ठकाना नेई
ऐ ॥ 23 ॥

मेरा कम्म ते सिर्फ एह ऐ जे अल्लाह दी
गल्ल ते ओहदा सनेहा पुजाई देआं, ते जो
लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दी गल्ल नेई
मनदे, उनेंगी दोज़ख/नरक मिलदा ऐ, ओह
ओहदे च चिरे तगर बास करदे रौहगन ॥ 24 ॥

हां! जिसलै ओह बा'यदे आहले अज़ाब गी
दिक्खी लैंगन तां समझी जांगन (जे उंदा ते
हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा मुकाबला

وَأَنَّ الْمُسَجِّدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ
أَحَدًا ۝

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا
يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِهِ
أَحَدًا ۝

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا
رَشَدًا ۝

قُلْ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرًا مِنَ اللَّهِ أَحَدًا
وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۖ وَمَنْ يَعْصِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا
فِيهَا أَبَدًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْأَلُونَ

सामनै रखदे होई) मददगार दे सहाबें कु'न कमजोर ऐ, ते तैदाद दे सहाबें कु'न घट्टा ऐ ॥ 25 ॥

مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝

तू आखी दे जे अ'ऊं नेई जानदा जे थुआड़ी बा'यदे आहली घड़ी लागै ऐ, जां अल्लाह ओहदे आस्तै कोई लम्मी अबधी निश्चत करा ॥ 26 ॥

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تُوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝

गैब दा जानने आहला ऊऐ ऐ, ओह अपने गैब पर कुसैगी समर्थवान नेई करदा/बनांदा ॥ 27 ॥

عِلْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

सिवाए ऐसे रसूल दे जिसगी ओह इस कम्मै आस्तै पसंद करी लैदा ऐ ते इस रसूल दी एह शान ऐ जे इसदे अगें बी ते इसदे पिच्छें बी संरक्षक (पहाजती) फ़रिशतें दा दल चलदा ऐ ॥ 28 ॥

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

तां जे अल्लाह समझी लै जे उनें रसूलें अपने रब्ब दे सनेह गी लोकें तक पुजाई दिता ऐ ते जे किश उंदे कश ऐ उसी घेरे च रखदा ऐ ते हर चीजै गी गिनियै रखदा ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 2/12)

يَعْلَمُ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

1. यानी फैसले दा समां औने पर हजरत मुहम्मद सुस्तफ़ा स.अ.व. दे अनुयायियें दी गिनतरी बधी जाग ते मुक्करें दी गिनतरी घटी जाग, जियां जे असल च होआ बी। एह इक बाँहत बड़्डी भविक्खवाणी ही जो अपने समे पर पूरी होई। खास करियै जिसलै एह दिक्खेआ जा जे एह सूर: मक्की ऐ। जिसलै मुसलमान कमजोर ते थोढ़े हे।
2. यानी ओह उसी मती मातरा च गैब दा इलम बख़्शदा ऐ।

سُورَةُ الْمُزْمَلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ إِحْدَى وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुज्जमिल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक्की आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै पढ़ना जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे चादर च लपटोए दे! (अल्लाह दी रैहमत
दा इंतजार करने आह्ले!) ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ ②

रातीं गी उट्ठी-उट्ठियै अबादत कर, जेहदे नै
साढ़ा मकसद एह ऐ जे रातीं दा ज्यादा हिस्सा
अबादत च गजारा कर ॥ 3 ॥

فَمِائِلٍ إِلَّا قَلِيلًا ③

यानी उस दा अद्धा' हिस्सा जां अद्धे शा
किश घट्ट करी दे ॥ 4 ॥

نُصِّفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ④

जां उस पर किश होर बधाई दे ते कुरआन गी
मिट्ठी अवाजै च पढ़ा कर ॥ 5 ॥

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ⑤

अस तेरे पर इक ऐसा कलाम उतारने आह्ले
आं जो (जिम्मेदारी दे स्हाबें) बड़ा बोझल/
भारा ऐ ॥ 6 ॥

إِنَّا سُلِّقْنِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑥

रातीं बेलै उट्ठना मनै गी लताड़ने दा सारें शा
कामयाब नुसखा ऐ ते रातीं जागने आह्लें गी
सच्च' दी बी आदत पेई जंदी ऐ ॥ 7 ॥

إِنِّ نَاشِئَةُ الْإِيلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا
وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑦

1. किश रातीं बड़ियां घट्ट होदियां न। उंदे च सेहत गी नजर च रखदे होई सिर्फ थोड़े चिरें आस्तै जागेआ जंदा ऐ, पर फरमांदा ऐ जे जिसलै दिन-रात बराबर होन तां रातीं दा अद्धा हिस्सा जागा करो ते अद्धा हिस्सा सौआ करो ते जिसलै रातीं लम्मियां होन तां ज्यादा चिर जागा करो ते थोड़ा चिर सौआ करो ते जिसलै जागे तां उसलै कुरआन पढ़ा करो।
2. यानी अबादत दी ब'जा करी उसदी स्थानियत कामिल होई जंदी ऐ ते ओह झूट शा पहेज करन लागी पाँदा ऐ।

तुगी दिनें बेलै मते हारे कम्म' होंदे न ॥ 8 ॥

ते चाही दा ऐ जे तू अपने रब्ब दियें सिफतें
गी याद करा कर ते उससै कनै दिल ला करा
कर ॥ 9 ॥

ओह पूरब दा बी रब्ब ऐ ते पच्छम दा बी रब्ब
ऐ। उस दे सिवा कोई उपास्य नेई। इस आस्तै
उसी गै अपना कारसाज बनाऽ ॥ 10 ॥

ते जे किश ओह (तेरे बरोधी) आखदे न उस
पर सबर कर ते अच्छा ब्यहार करदे होई उंदे
शा अलगग होई जा ॥ 11 ॥

ते नैमत आहले (मालदार) मुन्करें गी ते मिगी
इक्कला छोड़ी दे ते तू उनेंगी किश ढिल्ल दे
(ते उंदी तौले तबाही आस्तै दुआऽ नेई करा
कर, अ 'ऊं आपूं गै उनेंगी तबाह करी देगा)
॥ 12 ॥

साढ़े कश बक्ख-बक्ख किसमें दियां बेड़ियां
ते नरक न ॥ 13 ॥

ते ऐसा भोजन बी ऐ जो गले च फसदा ऐ ते
दर्दनाक अजाब बी ऐ ॥ 14 ॥

जिस दिन धरती ते प्हाड़ कंबगन ते प्हाड़
ऐसे टिब्बें आंगर होई जांगन जो अपने-आप
फिस्सी जंदे न (उस रोज ओह अजाब औग)
॥ 15 ॥

हे लोको! असें थुआड़े कश इक ऐसा
रसूल भेजे दा ऐ जो तुंदे पर नगरान ऐ, इयै
नेहा जनेहा फिरऔन कश रसूल भेजेआ हा
॥ 16 ॥

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝
وَإِذْ كُنَّا نَسْمُرُ بِكَ وَتَبْتَلُ إِلَيْهِ
نَبِيِّنَا ۝

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ
هَجْرًا جَمِيلًا ۝

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ
وَمُهَلِّهِمْ قَلِيلًا ۝

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۝

وَوَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۝

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ
الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا
عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
رَسُولًا ۝

1. रातीं गी अबादत करने दा हुकम असें इस आस्तै दिला ऐ जे दिनें लोक मिलदे रौहदे न ते अपनी दुन्याबी जरूरतां
पेश करदे रौहदे न जां धार्मिक सुआल पुछदे रौहदे न।

फी फिरऔन नै उस रसूल दी ना-फरमानी कीती ही, ते असें उसी इक बिपता आहले अजाब कनै पकड़ी लैता हा ॥ 17 ॥

ते दस्सो तां! जेकर तुसें उस ध्याड़े दा इन्कार कीता, जो जुआनें गी बुद्धा बनाई दिंदा ऐ तां तुस किस चाल्ली (अजाब शा) सुरक्षत रौहगे ॥ 18 ॥

गास आपूं गै उस अजाब कनै फटी जाने आहला ऐ। एह उस (खुदा) दा बा'यदा ऐ जो पूरा होइयै रौहग ॥ 19 ॥

एह (कुरआन) इक नसीहत ऐ। इस आस्तै जो चाह अपने रब्ब कश जाने दा रस्ता अखत्यार करी लै ॥ 20 ॥ (रुकू 1/13)

तेरा रब्ब जानदा ऐ जे तू रातीं दे दो-तिहाई हिस्से शा किश घट्ट चिर नमाज आस्तै खड़ोते दा रौहन्ना ऐं ते कदे-कदे अद्धे हिस्से बराबर ते कदे इक-तिहाई दे बराबर ते इस्सै चाल्ली तेरे किश साथी बी ते अल्लाह रातीं ते दिनें गी घटांदा-बधांदा रौहदा ऐ। अल्लाह जानदा ऐ जे तुस नमाज दे समे दा पूरी चाल्ली अंदाजा नेई लाई सकदे। इस आस्तै उसनै धुआड़े पर रैहम कीता ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे कुरआन चा जिन्ना होई सकै तुस रातीं बेलै पढ़ी लै करा करो। अल्लाह जानदा ऐ जे तुंदे चा किश रोगी बी होंगन ते किश बपार दे सिलसले च सफरै पर बी निकलडन ते किश लोक अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करन बी निकलडन। इस आस्तै (अस बगैरा हददबंदी दे गलाने आं जे) कुरआन चा जिन्ना होई सकै पढ़ी लै करा करो ते नमाजां शरतें दे मताबक अदा करा करो ते जकात देआ

فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبَيْلًا ۝

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ۝

السَّمَاءِ مُنْقَطِرٍ بِهِ ۚ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۗ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَنْ لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْضَىٰ ۚ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ ۚ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قَرَضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تَقَدَّمُوا

करो ते अल्लाह गी खुश करने आस्तै अपने
 धनै दा इक खास हिस्सा कडिढयै बक्ख करी
 देआ करो ते जो भलाई बी तुस अपने आस्तै
 अगें भेजगे ओ। तुस उसी अल्लाह कश पाई
 (हासल करी) लैगे ओ। ओह बेहतर नतीजा
 कडिढने आह्ला ते ज्यादा शा ज्यादा अजर
 (बदला) देने आह्ला ऐ ते अल्लाह शा माफी
 मंगा करो। अल्लाह बौहत माफ करने आह्ला
 (ते) बे-हद रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 21 ॥
 (रुकू 2/14)

لَا نَفْسُكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ
 خَيْرٌ وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۖ وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ
 إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝
 ٢٩

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ سَبْعٌ وَخَمْسُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुद्दस्सिर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत

इस दियां सतुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे बरसाती कोट पाइयै खड़ोने आहले ॥ 2 ॥
खड़ोई जा ते दूर-दूर जाइयै लोकें गी सोहगा
कर ॥ 3 ॥

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ②

قُمْ فَأَنْذِرْ ③

ते अपने रब्ब दी बड़ेआई ब्यान कर ॥ 4 ॥
ते अपने कश रौहने आहले (नेड़में) लोकें गी
पवित्तर कर ॥ 5 ॥

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ④

وَشِئْبَكَ فَطَهِّرْ ⑤

ते शिर्क गी मटाई दे ॥ 6 ॥
ते इस नीत कनै परोपकार नेई कर जे इसदे
बदले च तुगी मुगता (मता) मिलग ॥ 7 ॥

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ⑥

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ⑦

ते (बुजदिली शा नेई बल्के) अपने रब्ब गी
खुश करने आसतै सबर शा कम्म लै ॥ 8 ॥

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ⑧

1. मूल शब्द 'मुद्दस्सिर' दा सधारण अर्थ कंबलै दी बुक्कल मारने आह्ला होंदा ऐ। इस अर्थ दे अलावा शब्दकोश च (i) घोड़े कश खड़ोने आह्ला ते जो हुकम मिलदे गै टपाकी मारियै घोड़े पर सुआर होई जा ते (ii) कप्पड़े पाइयै तयार होई जाने आह्ला बी न पर 'दिसार' उस कप्पड़े गी आखदे न जो कुतें बगीरा दे उप्पर पाया जा। (अक्रब) इस आसतै अनुवाद च 'असै कोट पाइयै खड़ोने आह्ला' अर्थ लैते दा ऐ।

ते जिसलै बिगल^१ बजाया जाग ॥ 9 ॥

فَإِذَا نَقَرْنَا فِي الثَّقَافِ ۝

तां एह दिन इक सख्त दिन होग ॥ 10 ॥

فَذَلِكَ يَوْمٌ عَسِيرٌ ۝

(ओह दिन) काफरें आस्तै कर्दे बी असान नेई
होग ॥ 11 ॥

عَلَى الْكَافِرِينَ عَيْرٌ يَسِيرٌ ۝

(हे रसूल!) मिगी ते उसगी जिसी मैं असहाय
पैदा कीता हा, इक्कले छोड़ी दे ॥ 12 ॥

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝

ते मैं ओहदे आस्तै बड़ा धन पैदा (किट्ठा)
कीते दा ऐ ॥ 13 ॥

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝

ते ऐसी उलाद बी जो हर बेलै ओहदे अगमें-
पिच्छें फिरदी ही ॥ 14 ॥

وَبَيْنَ شُهُودًا ۝

ते मैं ओहदे आस्तै त्रक्की दे नेकां साधन
जुटाए हे ॥ 15 ॥

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝

फी बी ओह एह लालच करदा ऐ जे अ'ऊं उसी
एहदे शा ज्यादा देआं ॥ 16 ॥

ثُمَّ يَظْمَعُ أَنْ أَرِيدَ ۝

सुनो! ओह मेरी आयतें दा दुश्मन हा ॥ 17 ॥

كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ۝

इस आस्तै अ'ऊं बी उसी इक ऐसे अजाब च
पाई देंग जो हर बेलै बधदा गै जाग ॥ 18 ॥

سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ۝

उसनै (मेरी आयतें गी सुनेआ ते उंदे पर)
बिचार कीता ते अंदाजा लाया ॥ 19 ॥

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝

ते ओह हलाक होई जा। उसनै कैसा गलत
अंदाजा लाया ॥ 20 ॥

فَقَتَّلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

अस फी गलाने आं ओह हलाक होई जा,
उसनै कैसा गलत अंदाजा लाया ॥ 21 ॥

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

1. सेना गी किट्ठा करने आस्तै बिगल बजाया जंदा ऐ। इस थाहरै पर उपमा दे रूपै च बिगल दा जिकर कीता जंदा ऐ। जे इक दिन मुन्करें गी किट्ठे करिये हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व दे सामनै पेश कीता जाग ते जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. उनेंगी माफ करी देंग। पर एह दिन मुन्करें लेई बड़ा सख्त होग, हाकी जे ओह सारी उमर एह आखदे रेह हे जे अस जीती जागे ते ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी इक अनुभवहीन बच्चा आखदे होंदे हे, पर जिसलै इस अनुभव हीन बच्चे नै मक्का जीती लैता ते मुन्कर इसदे सामनै पेश होए ते उस कशा माफी दी सूचना सुनने आस्तै मजबूर होए, तां हर शख्स समझी सकदा ऐ जे उंदे आस्तै ओह समां किन्ना कठोर होग।

उसने फी बिचार कीता ॥ 22 ॥

ثُمَّ نَظَرَ ۝

फी उसने त्रिभङ्गी चाढ़ी ते मूंह बनाई लैता ॥ 23 ॥

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝

फी पिढठ फेरी लैती ते घमंड शा कम्म लैता ॥ 24 ॥

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝

ते गलाया जे एह ते इक झूठ ऐ जो पैहले लोकें दी नकल कीती गेदी ऐ ॥ 25 ॥

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ۝

एह इक इन्सानी कलाम (मनुक्खी वाणी) ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝

अस उस (शख्स) गी नरकै च सुट्यो ॥ 27 ॥

سَاصِلِيهِ سَقَرَ ۝

ते तुगी केह पता जे सक्कर (नरक) केह चीज ऐ ॥ 28 ॥

وَمَا أَذْرَبْكَ مَا سَقَرَ ۝

ओह (नरक) किश बी बाकी नेई रौहन दिंदा ते अज़ाब पुजाने दा कोई ढंग नेई छोड़दा ॥ 29 ॥

لَا يَتَّبِعُ وَلَا تَذَرُ ۝

ओह खल्लड़ी गी जाली दिंदा ऐ ॥ 30 ॥

لَوْ آحَ لِلْبَشَرِ ۝

ओहदे पर उन्नी दरोगे नियुक्त न ॥ 31 ॥

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝

ते असें नरकै दे दरोगे सिर्फ फरिश्ते¹ चा नियुक्त कीते दे न ते उंदी गिनती सिर्फ मुन्करें दी अजमैश दे रूपै च दस्सी दी ऐ ते इसदा नतीजा एह होग जे कताबा आहलें गी यकीन होई जाग ते मोमिनें दे ईमान च बाधा होग ते नां ते कताबा आहले शक्क करडन ते नां गै मोमिन! नतीजा एह होग जे जिंदे दिलें च रोग ऐ ओह ते दूए मुन्कर गलांगन जे एह गल्ल आखने कनै अल्लाह दी केह मनशा ऐ? अल्लाह ऐसे गै उस शख्स गी गुमराह करार दिंदा ऐ जेहदे बारे च इरादा करी लैदा ऐ, ते जिंदे बारे इरादा करी लैदा ऐ उसी हदायत देई

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً ۖ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ اتَّقَوْا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا ۖ وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ اتَّقَوْا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَصٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۚ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ ۚ

1. अर्थ एह ऐ जे नरक च रक्खने दा मूल कारण ते फरिश्ते गै होंगन, की जे इन्ने लोकें गी रोकने दी शक्ति फरिश्ते च गै ऐ। हां! कदें-कदें फरिश्ते कनै अपनी समानता दस्सियै मनुक्ख बी उंदा कम्म करन लगी पौंगन।

दिंदा ऐ ते तेरे रब्ब दे लश्करें गी सिवाए
उसदे कोई नेई जानदा ते एह् (कुरआन)
इन्सान आस्तै सिर्फ इक नसीहत ऐ ॥ 32 ॥
(रुकू 1/15)

सुनो! अस चन्नै गी गुआही दे रूपै च पेश
करने आं ॥ 33 ॥

ते न्हरे गी जिसलै ओह् पिट्ठ फेरी लैंदा ऐ
॥ 34 ॥

ते बडले गी जिसलै ओह् रोशन होई जंदा ऐ
॥ 35 ॥

जे एह् (सात जिसदा जिकर कीता गेदा ऐ)
बौहत बड्डी-बड्डी चीजें चा इक ऐ ॥ 36 ॥

इन्सान गी डराने आहली ऐ ॥ 37 ॥

उस (इन्सान) गी जो चांहदा ऐ जे कोई ऐसी
नेकी करै जो अगलै ज्हां उसदे कम्म आवै
जां कुसै बुराई शा पिच्छें हटी जा जिसदी उसी
आदत पेई चुकी दी ऐ ॥ 38 ॥

हर जान (इन्सान) नै जे किश कीते दा ऐ
ओह् उसदे बदले च रैहन (यानी बंधक) ऐ
॥ 39 ॥

सिवाए सज्जे पासे आहले लोकें दे ॥ 40 ॥

जे ओह् सुएँ च होंगन ॥ 41 ॥

ते मुलजमें गी सुआल करडन ॥ 42 ॥

जे तुसेंगी केह्डी चीज नरकै पासै लेई गई ऐ?
॥ 43 ॥

ओह् जवाब देंगन, अस नमाजां नथे पढ़दे होंदे
॥ 44 ॥

يُنشَأُ وَيَهْدِي مَنْ يُّشَاءُ ۖ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ
رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۖ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْبَشَرِ ۝

ع

كَأَلَا وَالْقَمَرِ ۝

وَالْيَلِ إِذَا أَدْبَرَ ۝

وَالصُّبْحِ إِذَا أَصْفَرَ ۝

إِنَّهَا لِأَخْذِي الْكَبِيرِ ۝

ذِكْرٌ لِّلْبَشَرِ ۝

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۝

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۝

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۝

فِي جَنَّتٍ يُسَاءَلُونَ ۝

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۝

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۝

وَالْمُجْرِمِينَ

قَالُوا لَمَنْ نُّكَ مِنَ الْمَصْلِينَ ۝

ते अस बे-स्रहें गी खाना नथे खलादे होंदे
॥ 45 ॥

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمُسْكِينِ ۝٤٥

ते बकवासी लोकें कन्नै मिलियै बकवास
(फजूल गल्लां) करदे होंदे हे ॥ 46 ॥

وَكُنَّا نَحُوزُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۝٤٦

ते अस बदला मिलने दे दिनै दा इन्कार करदे
होंदे हे ॥ 47 ॥

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ۝٤٧

इत्थें तक जे असेंगी मौत आई गई ॥ 48 ॥

حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ۝٤٨

इस आस्तै ऐसे लोकें गी सफारश करने आहलें
दी सफारश फायदा नेई देग ॥ 49 ॥

فَمَا تَنْفَعُهُمْ سَمَاعَةُ الشَّفْعِينَ ۝٤٩

इनें लोकें गी केहू होई गेदा ऐ जे नसीहत शा
इस चाल्ली मूह फेरदे न ॥ 50 ॥

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ۝٥٠

आखो जे ओह डरे दे गधे होन ॥ 51 ॥

كَانَهُمْ حُمْرٌ مُّسْتَنْفَرَةٌ ۝٥١

जो शैरे गी दिक्खियै नस्से होन ॥ 52 ॥

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۝٥٢

सच्च एह ऐ जे उंदे चा हर शख्स चांहदा ऐ
जे उसदे हत्थै च खुल्ली कताब दिती जा
॥ 53 ॥

بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ
صُحُفًا مِّنْ سُرَّةٍ ۝٥٣

एह मेद पूरी होने आहली नेई बल्के सच्च एह
ऐ जे ओह आखरत शा नेई डरदे ॥ 54 ॥

كَلَّا ۚ بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ۝٥٤

सुनो ! एह कलाम इक नसीहत ऐ ॥ 55 ॥

كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ۝٥٥

इस आस्तै जो चाह ओह इस शा नसीहत
हासल करै ॥ 56 ॥

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝٥٦

ते मुन्कर लोक अल्लाह दे इरादे बगैर कदें बी
नसीहत हासल नेई करडन (ते एह कोई बधीक
गल्ल बी नेई की जे) ओह (अल्लाह) संयम
बी दिंदा ऐ ते माफी बी दिंदा ऐ ॥ 57 ॥ (रुकू
2/16)

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ
هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ۝٥٧

سُورَةُ الْقِيَامَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اخْدَى وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-क्रियामत

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां अगताली आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं क्यामत दे समे दी कसम खन्नां (यानी
उसी गुआही दे रूपै च पेश करना) ॥ 2 ॥

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ①

ते अ'ऊं लानत-मलानत करने आहली जान
गी बी गुआही दे रूपै च पेश करना ॥ 3 ॥

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ①

क्या मनुक्ख एह सोचदा ऐ जे अस उस दियां
हडिडयां किटियां नेई करगे? ॥ 4 ॥

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نُجْمَعَ
عِظَامُهُ ①

नेई, नेई! अस ते एहदे पर समर्थ रक्खने आं
जे उसदे इक-इक जोड़ गी परतियै बनाई देगे
॥ 5 ॥

بَلَىٰ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ ①

असलीयत एह ऐ जे इन्सान चांहदा ऐ जे ओह
अगें आस्तै (भविक्ख च) बी दूशत ते बुरे
कर्मों च पेदा र'वै ॥ 6 ॥

بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ يُفْجِرَ أَمَامَهُ ①

ओह पुछदा रौंहदा ऐ जे क्यामत दा दिन कदूं
होग? ॥ 7 ॥

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ ①

इस आस्तै जिसलै अक्खीं पथराई जांगन ॥ 8 ॥

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ①

ते चन्नै गी ग्रैहन लगगी जाग ॥ 9 ॥

وَحَسَفَ الْقَمَرُ ①

ते सूरज ते चन्ने दौनों गी किट्टे¹ करी दित्ता जाग ॥ 10 ॥

وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۝

उस बेलै इन्सान गलाग, हून अ'ऊं नस्सिये कुल्थें जाई सकना ॥ 11 ॥

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ۝

सुनो! अज्ज अजाब शा बचने दी कोई ज'गा नेई ॥ 12 ॥

كَلَّا لَا وَزَرَ ۝

पर उस रोज तेरे रब्ब कश ठकाना होग ॥ 13 ॥

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

उस रोज इन्सान गी आखरी खबर दित्ती जाग, उनें कम्मं दी जो उस नथे करने चाही दे, पर उसनै करी दित्ते ते उनें कम्मं दी बी जो उस करने चाही दे हे, पर उसनै नेई कीते ॥ 14 ॥

يَتَّبِعُوا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ۝

असलीयत एह ऐ जे इन्सान अपने-आपै गी चंगी चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ते जानदा ऐ जे ओह किन्ने पानी च ऐ ॥ 15 ॥

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۝

भामें ओह मूंह जबानी किन्नी गै सफाई पेश करै ॥ 16 ॥

وَلَوْ أَنفَىٰ مَعَاذِيرُهُ ۝

(हे नबी!) तू अपनी जबान नेई लहाऽ² (खोहल) तां जे एह कुरआन तौले नाजल होई जा ॥ 17 ॥

لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ۝

इस गी किट्ठा करना बी साढ़े जिम्मै ऐ ते इसगी दुनियां दे सामनै सुनाना बी (साढ़े जिम्मै ऐ) ॥ 18 ॥

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ۝

इस आस्तै जिसलै अस इसी पढ़ी लै करचै तां साढ़े पढ़ने दे बा'द तू बी पढ़ी लै कर ॥ 19 ॥

فَإِذَا قَرَأَهُ فَأَنشَأْهُ قُرْآنَهُ ۝

1. एह आखरी जमाने (कलयुग) च जाहर होने आहली इक महत्त्वपूर्ण भविष्यवाणी पास संकेत ऐ जे रमजान दे महीनै सूरज ते चन्ने गी ग्रैहन लगग।
2. मतलब एह ऐ जे कुरआन दे तौले नाजल होने दी दुआऽ नेई कर, की जे एह अल्लाह दा इक अटल निजम ऐ ते एह होई गै नेई सकदा जे समां आई जा ते खुदा उसी नाजल नेई करै।

ते एह बी साढ़ा फर्ज ऐ जे अस इसी तेरी
जबान राहें लोकें गो खोहलियै सुनावै ॥ 20 ॥

تُبْرِكُ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ۝

सुनो! तुस तौली मिलने आहली नैमत गो
पसंद करदे ओ ॥ 21 ॥

كَأَلَا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۝

ते बा'द च औने आहली नैमत पासै ध्यान नेई
दिंदे ॥ 22 ॥

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۝

उस रोज किश लोक खुश-खुश होंगन ॥ 23 ॥

وَجُوعٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ۝

अपने रब्ब पासै ध्यान लाई बैठे दे होंगन
॥ 24 ॥

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۝

ते किश लोक उस रोज मूह बनाई बैठे दे
होंगन ॥ 25 ॥

وَوُجُوعٌ يَوْمَئِذٍ بِأَسَرَةٍ ۝

की जे ओह सोचा करदे होंगन जे उंदे कनै
ओह सलूक कीता जाग, जेहदे कनै लक्के दे
मनके तगर जुट्टी जांगन ॥ 26 ॥

نَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۝

सुनो ! जिसलै जान (प्राण) संघै तक पुज्जी
जा ॥ 27 ॥

كَأَلَا إِذَا بَلَغَتِ الثَّرَاقِي ۝

ते गलाया जा जे अज्ज कोई है जो दम-दुआऽ
(फांडा-फूकर) करियै उसी अच्छा (ठीक)
करी देऐ? ॥ 28 ॥

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۝

ते हर कोई यकीन करी लै जे हून जुदाई दी
घड़ी आई गई ऐ ॥ 29 ॥

وَوُظِّنَ آلُهَا الْفِرَاقُ ۝

ते मौती दी घड़ी आई जा ॥ 30 ॥

وَأَتَّفَقَتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ۝

उस रोज तेरे रब्ब कश गै जाना होग ॥ 31 ॥
(रुकू 1/17)

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۝

इस आसतै केह होआ जे ऐसे शख्स नै नां ते
सदका (दान) दित्ता ते नां नमाज पढ़ी ॥ 32 ॥

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّى ۝

बल्के (सचाई गो) झुठलांदा रेहा ते (उस
शा) पिट्ठ फेरी लैती ॥ 33 ॥

وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

(ते उस दे बा'द शर्मिदा होने दे बजाऽ)
अपने घरै-आहलें कश फखर कनै आकड़े दा
उठी गोआ ॥ 34 ॥

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْكُضٌ ۖ

(हे मनुक्ख!) तेरा सत्यानाश होऐ ॥ 35 ॥

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ۖ

फी (अस गलान्ने आं जे) तेरा सत्यानाश होऐ
॥ 36 ॥

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ۖ

क्या इन्सान एह समझदा ऐ जे उसी बे-लगाम
छोड़ी दित्ता जाग? ॥ 37 ॥

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ۖ

क्या ओह कुसै बेलै पानी दा इक तोपा नथा
जो अपनी स्हेई ज'गा सुट्टेआ गोआ? ॥ 38 ॥

أَلَمْ يَكْ نُظْفِئْهُ مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ ۖ

फी ओह चिमटने आहला लोथड़ा बनी गोआ।
फी उस (खुदा) नै उसी इक होर शकल च
ढालेआ ते खीर च उसी पूरा करी दित्ता ॥ 39 ॥

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ فُخْلَقٍ فِسْوَىٰ ۖ

ते उसी जोड़ा-जोड़ा करिये बनाया यानी नर ते
मादा दी शकली च ॥ 40 ॥

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۖ

क्या एह (खुदा) इस गल्ला च समर्थ नेई ऐ
जे मुड़दे गी फी जौदा करी देऐ ॥ 41 ॥
(रुकू 2/18)

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقْدِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُنْخِئَ الْمَوْتَىٰ ۖ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اثْنَتَانِ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-दहर

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अऊँ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्या इन्सान पर ओह घड़ी नेई आई जिसलै
जे ओह किश बी नेई हा, ते उसदे कम्मं गी
कोई याद नथा करदा? ॥ 2 ॥

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ
لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ②

असैं इन्सान गी इक ऐसे बीरज शा पैदा कीते
दा ऐ जेह्दे च बक्ख-बक्ख ताकतां मिली
दियां हियां तां जे अस उसदी अजमैश करचै
फी असैं उसी बौहत सुनने आह्ला (ते)
दिक्खने आह्ला बनाई दिता ॥ 3 ॥

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ
نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ③

असैं उसी उसदी परिस्थिति दे मताबक रस्ता
दस्सी दिता यानी भाएं ओह शुकर करै ते भाएं
ना-फरमान होई जा ॥ 4 ॥

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا
كَفُورًا ④

असैं मुन्करें आस्तै जंजीरां (संगल) ते तौक
(लड्डन) ते जहन्म तयार करी रक्खे दे न
॥ 5 ॥

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا
وَسَعِيرًا ⑤

खुदा दे नेक बंदे ऐसे प्याले पींगन, जिंदे च
कपूर दा गुण मलाया गेदा होग ॥ 6 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ
مِزَاجُهَا كَافُورًا ⑥

एह (कपूर)^१ इक चश्मा होग जेहदे चा अल्लाह दे बंदे पीगन ओह कोशिश^२ करिये उस चश्मे गो धरती पाड़िये कढदे न ॥ 7 ॥

ओह अपनी मनौतां पूरियां करदे न ते उस दिनै शा डरदे न जिस दिनै दी बुराई सारे संसार च फैली दी होग ॥ 8 ॥

ते उस (खुदा) दे प्रेम कारण बे-स्वारा, गरीब, जतीम ते बंदी लोकें गो खाना खलांदे न ॥ 9 ॥

ते गलांदे जंदे न जे हे लोको ! अस तुसेंगी सिर्फ अल्लाह दी खुशी आस्तै खाना खलाने आं नां अस तुंदे शा कोई अजर मंगने आं ते नां थुआड़ा शुकर चाहन्ने आं ॥ 10 ॥

ते अपने रब्ब शा उस ध्याड़ै दा भै खन्ने आं, जिस रोज लोकें दा डरै मारे मूह बिगड़े दा होग ते त्रिउडियां चढ़ी दियां होंगन ॥ 11 ॥

इस आस्तै अल्लाह उनेंगी उस दिन दी हानी शा बचाग ते उनेंगी तरो-ताजगी ते खुशी प्रदान करग ॥ 12 ॥

ते उनें लोकें दे नेकिये पर कायम रौहने दी ब'जा करी उनेंगी (रौहने आस्तै) बाग ते (लाने आस्तै) रेशम प्रदान करग ॥ 13 ॥

ओह उस बागै च सिंहासनं पर तकिये रखिये बैठे दे होंगन, नां ते उस बागै च चिलचलैदी गरमी दिखडन ते नां मारू ठंड ॥ 14 ॥

عَبْدًا يَشْرَبُ بِهَا عَبْدُ اللَّهِ يَقْعِرُ وَنَهَا
تَفْجِيرًا ①

يُوقُونَ بِاللَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ
مُسْطَرًّا ①

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا
وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ①

إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ
جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ①

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا
قَمْطَرِيرًا ①

فَوَقَّهْمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ
نَصْرَةً وَسُرُورًا ①

وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ①

مَتَّكِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ②
لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمَهْرِيرًا ③

1. ओह स्रोत (चश्मा) जेहदे च कपूर दा गुण होग ओहदा नां बी कपूर होग यानी ओह बुरी भावनाएं गो ठंढा करी देग।

2. ओह चश्मा उंदे कमें दी ब'जा करी बगाया जाग।

ते उस बागै दी छाया उंदे पर झुकी दी होग
ते उसदे फल उंदे लागै करी दिते जांगन
॥ 15 ॥

ते चांदी दे भांडे ते लोटे ते ऐसी सराहियां
(लेइयै) जो शीशे दियां होंगन, उंदे कश
बार-बार आँगन ॥ 16 ॥

एह जाहरा तौर शीशे' दे लब्भने आहले भांडे
असल च चांदी दे होंगन, जिनें गी खुदा दे
फरिश्ते अपनी कामिल कला कनै बनांगन
(इत्थें तक जे ओह शीशे आंगर चमकन लगी
पौंगन) ॥ 17 ॥

ते मोमिनें गी उंदे (उनें सुगै) च ऐसे गलासैं
च पानी पलैया जाग जिंदे च सुंढ मलाई दी
होग ॥ 18 ॥

(ते) उस (सुर्ग) च सल्सबील नांऽ दा बी इक
चश्मा होग (जेहदे चा मोमिन पौंगन) ॥ 19 ॥

ते उंदे कश म्हेशां सेवा करने आहले जुआन
गभरू बार-बार हाजर होंदे रौहंगन, जिसलै तू
उनें सेवकें गी दिखगा तां उंदे बारै च समझगा
जे ओह खिल्लरे दे मोती न ॥ 20 ॥

ते जिसलै तू उनेंगी दिखगा तां उंदी ज'गा पर
इक बौहत बड्डी नैमत ते बड्डी बादशाहत
नजरी औग ॥ 21 ॥

उंदे (सुर्गबासियें) उप्पर बरीक सब्ज रेशम दे
कपड़े होंगन ते उस्सै चाल्ली मुट्टे रेशम दे
बी ते उनेंगी चांदी दे कंगन पुआए जांगन ते
उंदा रब्ब उनेंगी पवित्रर करने आहली शराब
पलैग ॥ 22 ॥

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا
تَذْلِيلًا ۝

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَةٍ مِّنْ فِصَّةٍ
وَأُكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۝

قَوَارِيرًا مِّنْ فِصَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا
زَعِجِيلًا ۝

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسِيلًا ۝

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ۝
إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ۝

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا
وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

عَلَيْهِمْ شِيَابٌ سُنْدُسٍ خُصْرٌ
وَاسْتَبْرَقٌ وَحُلُوعَا آسَاورٍ مِّنْ
فِصَّةٍ وَسَقَمُورٍ بَّهْمُ شَرَابًا طَهُورًا ۝

1. ओह भांडे शीशे दे नेई होंगन बल्के ओह बड़े कोमल होंगन ते शीशे आंगर साफ होंगन, जिंदे च मूह लब्भग।
2. एह इक उपमा ऐ।

(ते गलाथा जाग जे हे सुर्ग बासियो!) एह बदला थुआड़े आस्तै निश्चत ऐ ते थुआड़ी कोशश गी आदर दी नगाह कनै दिक्खेआ गेआ ऐ ॥ 23 ॥ (रुकू 1/19)

असैं तेरे पर कुरआन थोड़ा-थोड़ा करियै नाज़ल कीता ऐ ॥ 24 ॥

इस आस्तै अपने रब्ब दे आदेश पर डटे दा रौह। ते लोकें चा गुनाहगारें ते ना-शुकरें दी आज्ञा दा पालन नेई कर ॥ 25 ॥

ते अपने रब्ब गी संजा-भ्यागा याद करा कर ॥ 26 ॥

ते रातीं बेलै बी उसदे अगें सजदा करा कर ते रातीं चिरै तगर उसदी स्तुति करा कर ॥ 27 ॥

एह लोक संसारक इनाम पंसद करदे न ते अपने पिच्छें इक भयंकर ध्याड़े गी छोड़ी जंदे न ॥ 28 ॥

असैं गै उनेंगी पैदा कीते दा ऐ ते उंदे जोड़ मजबूत बनाए दे न ते जिसलै अस चाहगे उंदे आंगर होर मख्लूक पैदा करियै उंदी ज'गा खडेरी देगे ॥ 29 ॥

एह इक नसीहत ऐ। इस आस्तै जो चाह ओह अपने रब्ब कश पुजाने आह्ला रस्ता अखत्यार करी लै ॥ 30 ॥

ते तुस अल्लाह दी मरजी दे बगैर ऐसा नेई करी सकदे की जे अल्लाह बौहत इलम आह्ला (ते) बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 31 ॥

ओह जिसी पंसद करी लैंदा ऐ, अपनी रैहमत च दाखल करी लैंदा ऐ। ते जालमें आस्तै ते उसने दर्दनाक अज़ाब निश्चत करी गै रक्खे दा ऐ ॥ 32 ॥ (रुकू 2/20)

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ۝

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ إِثِمًا أَوْ كَفُورًا ۝

وَإِذْ كَرِاسِمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ وَمِنَ الْآيِلِ فَاסَجْدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُجِبُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذْرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ۝

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۝ وَإِذْ أَسْنَأْنَا بِدْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۝ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۝ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَدْخُلْ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۝ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

1. ते एह ममकन नेई जे उसदा इलम कुसै शख्स गी सच्चे रस्ते पाने दे लायक समझै ते उसी गुमराह होन देऐ।

सूर: अल्-मुर्सलात

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दिया कुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं शहादत दे तौरा पर उनें हस्तियें¹ गी पेश
करना जो पैहलें आस्ता-आस्ता चलाइयां जंदियां
न ॥ 2 ॥

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ①

फी ओह तेजी² कनै चलन लगदियां न ॥ 3 ॥

فَالْعَصْفِ عَصْفًا ①

ते अ'ऊं दुनियां च फलाई³ देने आहली हस्तियें
गी बी शहादत दे तौरा पर पेश करना ॥ 4 ॥

وَاللَّيْلِ لَيْلًا ①

ते सच्च ते झूठ⁴ च फर्क करी देने आहली
हस्तियें गी ॥ 5 ॥

فَالْفَرْقِ فَارְفًا ①

ते खुदा दा कलाम सुनने आहली हस्तियें गी
॥ 6 ॥

فَالْمُلْقِ لِقًا ①

1. इस आयत च उनें घोड़ें गी ते उनें सहाबा गी जो घोड़ें पर सुआर होंदे हे गुआही दे रूपै च पेश कीता ऐ जे अल्लाह उनेंगी सदाचार दे प्रचार आस्तै बल्लें-बल्लें संसार च फलाग, की जे मूल शब्द 'मुर्सलात' दा इयें अर्थ ऐ।
2. यानी पैहलें सहाबा बल्लें-बल्लें संसार च फैलडन, पर फी ओह शक्तिशाली होंदे जांगन ते उंदी ब्रक्की तेज गति कनै होंदी जाग।
3. इस आयत च बी सहाबा दा बर्णन ऐ जे ओह आखर च इस्लाम धर्म गी संसार च फलाई देंग।
4. इस आयत च बी सहाबा दा जिकर कीता गेदा ऐ ते ओह आखर सच्च ते झूठ च जाहरा-बाहरा फर्क करियें दस्सी देंग।

इस मकसद कन्नै बी जे लोकें पर प्रमाण
सिद्ध होई जा। ते इस मकसद कन्नै बी जे
लोकें गी सोहगा करी दित्ता जा ॥ 7 ॥

عَدْرًا أَوْ نَذْرًا ۝

तुंदे कन्नै जिस गल्ला दा बा'यदा कीता जंदा
ऐ, ओह पूरी होइयै रौहग ॥ 8 ॥

إِنَّمَا تَوْعَدُونَ لَوَاقِعٌ ۝

ते जिसलै नखत्तर¹ मंद (मद्धम) पेई जांगन
॥ 9 ॥

فَإِذَا التَّجُومُ طُمَسَتْ ۝

ते गासै च सुराख² होई जांगन ॥ 10 ॥

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۝

ते जिसलै प्हाड़³ डुआई दिते जांगन ॥ 11 ॥

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفَّتْ ۝

ते जिसलै सारे रसूल⁴ अपने निश्चत समे पर
ल्यांहदे जांगन ॥ 12 ॥

وَإِذَا الرُّسُلُ أَقْتَتْ ۝

(ते लोकें गी गलाया जाग जे) एह गल्ल
कुस दिनै आस्तै नियुक्त कीती गोदी ही?
॥ 13 ॥

لَا يَوْمٍ أُخِّلَتْ ۝

(इक) फैसला करने आहले दिनै आस्तै
॥ 14 ॥

لَيَوْمٍ الْفَصْلِ ۝

ते तुगी केह पता ऐ जे फैसला करने आहला
दिन केह ऐ? ॥ 15 ॥

وَمَا أَذْرَبَكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही औग (इस च
कोई बी शक्क नई) ॥ 16 ॥

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

क्या असें पैहली कौमें गी हलाक नई कीता?
॥ 17 ॥

أَلَمْ نُهَبِكِ الْآوَرِينَ ۝

1. यानी पंडत ते ज्ञानी लोक बिगड़ी जांगन।

2. यानी इल्हाम दा सिलसला परतियै शुरू होई जाग।

3. यानी दुनियां दे बादशाह बी तबाह करी दिते जांगन।

4. यानी इक ऐसे सुधारक दा अवतार होंग जिसी सारे नबियें दे नाउ दिते जांगन। यानी उसदे बारै हजरत मूसा, ईसा, कृष्ण, रामचन्द्र ते बुद्ध बगैरा सब दियां भविक्खवाणियां होंगन। इसै चाल्ती बा'द दे बलियें (भगते) दियां, जियां हजरत इमाम अहमद सरहिंदी शरीफ आहले ते निअमतुल्लाह बली बगैरा।

फी केह अस उंदे बा'द औने आहली कौमें
गी उंदे पिच्छें नेई चलागे? (आखर एह बक्खरा
सलूक की होग) ॥ 18 ॥

لَمْ يُشْعِبْهُمْ الْآخِرِينَ ۝

अस मुलजमें कनै ऐसा गै सलूक (बरताऽ)
करने होने आ^१ ॥ 19 ॥

كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 20 ॥

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

ते अस उनेंगी आखगे जे क्या असें तुसेंगी इक
जलील (तुच्छ) पानी (यानी बीरज) कनै
पैदा नेई कीता? ॥ 21 ॥

الْمُتَطَفِّفُ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

ते फी उसी इक ऐसी ज'गा (यानी मां दी
कुख्खै च) रक्खी दिता जो उसी स्टेई मैहनें
च सुरक्षत रक्खने दे काबल ही ॥ 22 ॥

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ۝

ते जिन्ना चिर उस बीरज गी कुख्खै च रक्खना
मनासब हा, असें उन्ना चिर उसी कुख्खै च
रक्खेआ ॥ 23 ॥

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۝

ते असें इक अंदाजा निश्चत^३ कीता, ते अस
कैसा अच्छा अंदाजा निश्चत करने आहले आं
॥ 24 ॥

فَقَدَرْنَا ۖ فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ۝

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औग (इस च
कोई बी शक्क नेई) ॥ 25 ॥

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

क्या असें धरती गी समेटने आहला नेई
बनाया^४ ॥ 26 ॥

الْمَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

1. यानी उंदी बी तबाही कीती जाग ते उंदे कनै अनोखा ब्यहार नेई होग।
2. यानि इतिहास दसदा ऐ जे पापिये कनै ऐसा गै ब्यहार होदा आया ऐ। फी केह ब'जा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे समे पापिये कनै ऐसा सलूक नेई होग।
3. इस दा अर्थ एह ऐ जे हर बच्चे आस्तै कोई बक्खरा कनून नेई होदा बल्के असें उस आस्तै कुदरती तौरा पर इक अंदाजा निश्चत करी दिता ऐ ते जदू दी दुनियां पैदा होई दी ऐ, उस्से अंदाजे मताबक कम्म होदा आवा करदा ऐ यानी बक्ख-बक्ख किसमै दे प्राणी पूरी उत्पत्ति आस्तै बक्ख-बक्ख समे (स्थोने) तगर अपनी-अपनी मामें दे डिङ्गें च रौहदे न।
4. यानी जौदे प्राणी धरती पर बसदे न ते मरे दे ओहदे च दब्बी दिते जंदे न ते उंदी सुआह उसदे दरेआएं च प्रवाही दित्ती जंदी ऐ।

जिंदे ते मोदे दीनैं गी समेटने आहली? ॥ 27 ॥

ते असें इस च उच्चे फ़ाड़ बनाए न ते (इसदे नतीजे च) तुसेंगी (मती मातरा च) मिट्ठा¹ पानी पलैया ऐ ॥ 28 ॥

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औग (इस च कोई शक्क नई) ॥ 29 ॥

(अस उनेंगी आखगे जे) जिस चीजे गी तुस झुठलांदे हे, उससे कश जाओ ॥ 30 ॥

यानी उस छाया कश जाओ, जिसदे त्रै पैहलू² न ॥ 31 ॥

नां ते ओह छाया दिंदा ऐ ते नां गरमी शा बचांदा ऐ ॥ 32 ॥

बल्के ओह इने उच्चे शोले (लोरे) सुटदा (भड़कांदा)ऐ जो किले दे बराबर होंदे न ॥ 33 ॥

इने उच्चे जे आखो ओह बड़डे ज्हाजें गी ब'नने दे पीले रंगै दे रस्से सेही होंदे न ॥ 34 ॥

उस रोज झुठलाने आहलें दी तबाही होग (इस च कोई शक्क नई) ॥ 35 ॥

एह ऐसा दिन होग (जिस दिन पापी अपनी मरजी कनै) बोल्ली नई सकडन ॥ 36 ॥

أَحْيَاءٌ وَأَمْوَاتًا ۝

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِمْخَاتٍ
وَأَسْقَيْنُكُمْ مَاءً فُرَاتًا ۝

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

إِنظِرُّوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِمِثْقَادٍ تُكَذِّبُونَ ۝

إِنظِرُّوا إِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

لَا ظِلِيلٍ وَلَا يَغْنِي مِنَ الْلَّهِبِ ۝

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ رِيشٍ كَالْقَصْرِ ۝

كَأَنَّهُ جُمِلَتْ صَفْرًا ۝

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْظِقُونَ ۝

1. असें संसार च आध्यात्मक ते संसारक हस्तियें दे आदमी पैदा कीते ते संसारक ते आध्यात्मक पानी जो अत मिट्ठा होदा ऐ उनें रुहानी विभूतियें ते समाजक नेतें राहें लोके गी पलैया यानी रुहानी लोक इल्हाम सुनाई-सुनाई उंदी रुहानी प्यास शांत करदे न ते संसारक लोक नैहरें ते द्यूबबैलें राहें उंदे तक मिट्ठा पानी पुजांदे न।
2. यानी आखरी युग च इस्लाम धर्म गी नई मनने आहलें दी पनाह ऐसी होग जो असल च पनाह नई खुआग बल्के कश्ट भोगने दा मूजब बनग।

ते उनेंगी (खुदा पासेआ बी बोलने दी) अजाजत
नेई दिती जाग जे ओह कोई शकायत/बहाना
करी सकन' ॥ 37 ॥

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 38 ॥

एह फैसले दा दिन होग जेहदे च असें-तुसेंगी
ते पैहली कौमें गी बी किट्ठा करी देंगन
॥ 39 ॥

इस आस्तै जेकर थुआड़े कश उपाऽ है तां उस
उपाऽ गी मेरे खलाफ बरतो ॥ 40 ॥

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 41 ॥
(रुकू 1/21)

उस रोज संयमी सच्चें गै छामें ते चश्में आहले
थाहरें पर होंगन ॥ 42 ॥

ते अपने मन-पसंद फलें च (घिरे दे) होंगन (जो
उंदी मरजी दे मताबक उनेंगी मिलडन) ॥ 43 ॥

ते उनेंगी गलाया जाग जे दिलै गी भाने आहले
मेवे खाओ ते साफ पानी पिय्यो, एह थुआड़े
कर्में दा फल ऐ ॥ 44 ॥

अस परोपकार करने आहलें गी इससै चाल्ली
बदला दिन्ने होने आं ॥ 45 ॥

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 46 ॥

(अस उनेंगी गलान्ने आं जे) खाओ-पिय्यो ते
इस दुनिया दा थोड़ा-हारा लाह लेई लैओ,
तुस अपराधी ओ ॥ 47 ॥

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَلَّيْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٨﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعُكُمْ
وَالْأُولَىٰ ﴿٣٩﴾

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ﴿٤٠﴾

عَلَيْكُمْ

وَيَلَّيْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ﴿٤٢﴾

وَقَوَاقِهٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٣﴾

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٥﴾

وَيَلَّيْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾

1. की जे उस दिन आपूँ उंदे अपने अंग उंदै खलाफ गुआही देआ करदे होंगन ते कुसै दूई शहादत दी जरूरत
नेई होग।

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही और (इस च कोई बी शक नई) ॥ 48 ॥

وَيَلَّيُّومِيذِلِّلْمَكْدِيَيْنِ ⑤

उनें लोकें पर जिनेगी जदू कदें गलाया जंदा ऐ जे एकेश्वरवाद पर कायम होई जाओ, तां ओह एकेश्वरवाद पर कायम नई होंदे (बल्के शिर्क/अनेकेश्वरवाद पासै परतोई जंदे न/उसगी अपनांदे न) ॥ 49 ॥

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ازْكِعُوا لَآيِرْكَوَنَ ⑥

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही और (इस च कोई बी शक नई) ॥ 50 ॥

وَيَلَّيُّومِيذِلِّلْمَكْدِيَيْنِ ⑦

इस आस्तै ओह दस्सन ते सेही जे इस (कुरआन) दे बा'द ओह कुस कताबा पर ईमान ल्यौंगन ॥ 51 ॥ (रुकू 2/22)

ع. ٥١

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ⑧

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اِحْدَى وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-नबा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कताली आयतां ते दो रुकू न।

अँक अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

एह (लोक) किस (चीजै) बारै इक-दूए शा
(रहानगी नै) सुआल करा करदे न ॥ 2 ॥

يَسْأَلُونَكَ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ②

क्या उस (फैसला करी देने आहले दिनै कनै
सरबंध रक्खने आहले) महत्वपूर्ण समाचार
बारै? ॥ 3 ॥

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ③

जेहदे बारै च एह लोक (कुरआन च दस्सी
गेदी सचाई बारै) मतभेद रखदे न ॥ 4 ॥

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ④

चंगी चाल्ली याद रक्खो जे असल सचाई उंदे
अकीदें (आस्थैं) दे खलाफ ऐ ते इक रोज
ओह इसी जानी लैंगन ॥ 5 ॥

كَأَلَّا سَيَعْلَمُونَ ⑤

अस फी आखने आं जे गल्ल उंदे अकीदें
(आस्थैं) दे खलाफ ऐ ते एह लोक उस
भविष्यवाणी गी, जेहकी इस सूरत/आयत च
ब्यान कीती गेदी ऐ, जरूर जानी लैंगन ॥ 6 ॥

ثُمَّ كَأَلَّا سَيَعْلَمُونَ ⑥

(ओह सोचन ते सेही जे) क्या असें धरती गी
बछौना नेई बनाया? ॥ 7 ॥

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ⑦

ते प्हाड़ें गी मेखें आंगर नेई गड्डेआ? ॥ 8 ॥

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ⑧

ते (एह् बी याद रक्खो जे) असें तुसें (सारे लोके) गी जोड़ा (जोड़ा) बनाए दा ऐ ॥ 9 ॥

وَحَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ۝

ते असें नींदै गी थुआड़े अराम आस्तै बनाए दा ऐ ॥ 10 ॥

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝

ते असें रातीं गी पड़दे दे रूपै च बनाए दा ऐ ॥ 11 ॥

وَجَعَلْنَا النَّيْلَ لِبَاسًا ۝

ते असें दिनै गी जीवन प्रकट करने दा साधन बनाए दा ऐ ॥ 12 ॥

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝

ते असें थुआड़े उप्पर सत्त (उच्चे ते) मजबूत (गास) बनाए दे न ॥ 13 ॥

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝

ते असें इक चमकदा सूरज (बी) बनाए दा ऐ ॥ 14 ॥

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝

ते असें घने बदलें चा मती मातरा च बगने आह्ला पानी (बी) उतारे दा ऐ ॥ 5 ॥

وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرِ مَاءً ثَجَّاجًا ۝

तां जे ओहदे राहें अस अनाज ते सब्जियां कढचै ॥ 16 ॥

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

ते घने बाग (उगाचै) ॥ 17 ॥

وَجَبَّتْ اَنْفَاقًا ۝

यकीनन एह् फैसले आह्ला ध्याड़ा इक निश्चत वक्त (पर औने आह्ला) ऐ ॥ 18 ॥

اِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

जिस रोज जे बिगल बजाया जाग। फी तुस टोलें दे टोल बनियै (साढ़े सामनै) औगे ॥ 19 ॥

يَوْمَ يَنْفَعُ فِي الصُّورِ فِتَاتُونَ اَفْوَاجًا ۝

ते गास खोहली दिता जाग, इत्थें तक जे ओह् दरवाजे गै दरवाजे होई जांगन ॥ 20 ॥

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

1. यानी गासैं च इन्ने नशान जाहर होंगन आखो गासैं च दरोआजे बनी गेदे न। मोमिनैं आस्तैं बौहत रैहमत नाजल होग ते मुन्करें आस्तैं बौहत बड़्हा अजाब जाहर होग।

ते फ़ाड़ (अपनी ज'गा थमां) चलाए¹ जांगन,
इत्थें तक जे ओह सराब² (मृग तृष्णा आंगर)
होई जांगन ॥ 21 ॥

وَسَيَرِ الْجِبَالَ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

यकीनन ज्हनम (उनें लोकें दी) घात च
(लग्गे दा यानी घात लाइयै बलगा करदा) ऐ
॥ 22 ॥

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

(ते) ओह सिरफिरे आस्तै ठैहरने दी ज'गा ऐ
॥ 23 ॥

لِّلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

ओह उस च साल्लें तगर रौहगन ॥ 24 ॥

لِّبَشِيرٍ فِيهَا أَخْبَابًا ۝

(उत्थें उनें लोकें दी हालत एह होग जे) ओह
नां ते कुसै किसमै दी ठंडक (मसूस करडन)
नां कोई पीने दी चीज उनेंगी मिलग (जो उंदी
प्यास बुझाई सकै) ॥ 25 ॥

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

हां! पर अल्लाह उनेंगी खौलदा गर्म पानी ते
(यख) ठंढा पानी देग ॥ 26 ॥

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ۝

(इस चाल्ली उनेंगी उंदे कर्मे) मताबक बदला³
(दिता जाग) ॥ 27 ॥

جَزَاءً وَفَاقًا ۝

ओह यकीनन (कुसै चाल्ली दा) स्थाब लैने
दा डर (अपने दिलें च) नथे रखदे ॥ 28 ॥

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

ते साढ़े नशानें गी सख्ती कनै झुठलांदे हे ॥ 29 ॥

وَكَذَّبُوا بِالْيَمِينِ كَذِبًا ۝

1. पर्वत दा मतलब-फ़ाड़, राजा ते विद्वान लोक न। आयत दा भाव एह ऐ जे-(क) पर्वतें गी डाइनामाइट कनै डुआइयें सिड़कां, सुरंगों, निक्के रस्ते ते मदान बनाई दिते जांगन। (ख) धर्म दे बरूध होने आहले पर्वतें आंगर शासक ते उंदा शासन नश्ट करी दिता जाग।
2. मूल शब्द सराब दा अर्थ ऐ मृगतृष्णा यानी रेतू दा ओह मदान जिस पर सूरज दियां किरणां पौने पर पानी दा भलेखा लगदा ऐ। भाव एह ऐ जे आखरी युग च लोक राजें दे नांस सुनडन, पर जिसलै लागेआ दिखडन तां ओह मृगतृष्णा आंगर लभडन की जे पूरी चाल्ली एह साफ होई जाग जे शासन जनता दा ऐ ते राजा सिर्फ नांस-मातर दे गै न। जेकर इस आयत गी धार्मिक व्यवस्था संबंधी समझी लैता जा तां इस दा एह अर्थ होग जे अल्लाह अध्यात्मिक ज्ञानियें ते पंडतें गी पर्वत बनाग, पर जिसलै कदें सधारण जनता धर्म दे विकास आस्तै कोशश करग ते धर्मध्वजी ते नांस-मातर दे विद्वान उंदे रस्ते च रोड़े अटकांगन, पर अल्लाह ऐसे धर्मध्वजी विद्वानें दे मनसुबे सफल नेई होन देग।
3. यानी धर्म संबंधी गल्लें पर चलने च ओह ठंडक यानी सुस्ती दसदे हे इसलेई उनेंगी यख ठंढा पानी दिता जाग, पर धर्म दे खलाफ गर्मी यानी तेजी दसदे हे इस आस्तै उनेंगी खौलदा पानी दिता जाग।

ते असें (ते) हर इक चीजै गी पूरी चाल्ली
गिनी रक्खे दा ऐ ॥ 30 ॥

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۝

इस आस्तै (अपने-अपने कर्म दे मताबक)
अजाब चक्खो ते अस तुसेंगी (अजाब दे
बा'द) अजाब गै दिंदे रौहगे ॥ 31 ॥
(रुकू 1/1)

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ۝

यकीनन संयमियें आस्तै सफलता (निश्चत)
ऐ ॥ 32 ॥

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۝

(यानी) बाग ते अंगूर ॥ 33 ॥

حَدَائِقٍ وَأَعْنَابًا ۝

ते हानी-त्रानी जुआन यविकयां ॥ 34 ॥

وَكَوَاعِبُ أُنْثَرَابًا ۝

ते छलकदे प्याले ॥ 35 ॥

وَكَاَسَا دِهَاقًا ۝

नां ते ओह उंदे (उनें सुगें) च फजूल गल्लां
सुनडन ते नां (उंदी गल्लें गी) कदें कोई
झुटलाग ॥ 36 ॥

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذْبًا ۝

उनेंगी तेरे रब्ब पासेआ ऐसा बदला दिता
जाग, जो उंदी हालत दे मताबक इनाम होग
॥ 37 ॥

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ۝

(तेरे उस रब्ब पासेआ जो)गासैं, धरती ते इनें
दौनीं दे बशकार जे किश ऐ उंदा सारें दा रब्ब
ऐ (ते) बे-हद कर्म करने आह्ला ऐ। ओह
उस दे हजूर च (बिना अजाजत) गल्ल करने
(कुसकने) दी ताकत नेई रखडन ॥ 38 ॥

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
الرَّحْمَنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ۝

(एह उस रोज होग) जिस रोज कामिल रूह
ते फरिश्ते रींघ ब'न्नियै खडोंगन (ते) ओह
गल्ल नेई करी सकडन सिवाए उसदे जिसी
रहमान (खुदा) नै अजाजत दिती दी होग (ते
ऐसा शख्स सिर्फ मनासब ते) ठीक-ठीक
गल्ल करग ॥ 39 ॥

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا
لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ
وَقَالَ صَوَابًا ۝

एह दिन आइयै रौहने आहला ऐ इस आस्तै
(तुंदे चा) जो (शख्स) चाह् अपने रब्ब कश
(अपना) ठकाना बनाई लै ॥ 40 ॥

असैं तुसैंगी इक तौले गै (औने आहले समे
दे) अजाब शा चंगी चाल्ली सोहगा करी दिते
दा ऐ। जिस दिन इन्सान उस चीजै गी दिक्खी
लैग जो उसदे हत्थें अगें भेजी दी ऐ ते
मुन्कर (उस दिन) गलाग जे काश! अ'ऊं
मिट्टी होंदा ॥ 41 ॥ (रुकू 2/2)

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ
إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ۝

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ
الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ
يَلَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

1. यानी जो कर्म ओह करी चुके दा ऐ उंदा बदला दिक्खी लैग।

سُورَةُ النَّازِعَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سَبْعٌ وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-नाज़िआत

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां संताली आयतां ते दो रकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं उनें हस्तियें गी गुआही दे तौरै पर पेश
करना जो पूरी रुची कनै धार्मिक ज्ञान गी
खिचदियां न' ॥ 2 ॥

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ②

ते उनें (हस्तियें) गी जो शैल करियै चंगी चाल्ली
गिरह^३ ब'नदियां न ॥ 3 ॥

وَالنَّشِيطَاتِ شُطًا ③

ते उनें (हस्तियें) गी जो दूर-दूर निकली
जंदियां^४ न ॥ 4 ॥

وَالسَّيِّحاتِ سَبًّا ④

फी (मकाबला करियै अपने प्रतिद्वंदियों शा)
खूब/खासियां अगमें निकली जंदियां^४ न
॥ 5 ॥

فَالسَّيِّقاتِ سَبًّا ⑤

1. इत्थें सहाबा दे दलें दा बर्णन ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे साथी उच्चे ते बधिया किसमै दे सदाचार गी कायम करने आस्तै जोर लांदे हे। किश विद्वानें दा गलाना ऐ जे इत्थें फरिश्तें दा जिकर ऐ। गल्ल एह ऐ जे इत्थें इन हस्तियें गी गुआही दे रूपै च पेश कीते दा ऐ ते फरिश्तें दी गुआही दा कोई अर्थ नेई निकलदा की जे फरिश्तें दी गुआही गी नां मुत्कर समझी सकदे न ते नां मोमिन। हां सहाबा दी गुआही गी सब समझी सकदे न। इसलैई इत्थें सहाबा दा गै बर्णन ऐ।
2. यानी अल्लाह कनै अपना लगाऽ मजबूत करदे न।
3. यानी सहाबा दे दल जो इस्लाम दे प्रचार आस्तै देश-बदेशें फिरदे हे।
4. सहाबा च नेकी च इक-दूए शा बधने दा उत्साह मज्द होंदा ऐ, जिस करी ओह नेकी च इक-दूए शा बधने दी कोशश च कोई ओख मसूस नथे करदे ते उंदी सारी कोशश ऐसी गै हो जियां तरने आहले गी तरदे मौके पानी च असान्नी होंदी ऐ।

फी (दुनियां) दा कम्म (चलाने) दियां
तदबीरां^१/उपाऽ करने च लगी पाँदियां न ॥ 6 ॥

عَمَّ

فَالْمَدْبِرَاتِ أَمْرًا ۝

(इन्हें गुणें आहली कौम दे प्रकट होने दा ओह
दिन होग) जिस दिन जंग (दी त्त्यारी) करने
आहली (कौम) जंग दी त्त्यारी^२ करग ॥ 7 ॥

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝

उस (जंग दी त्त्यारी) दे बा'द (उस्सै किसम
दी) पिच्छें^३ औने आहली (इक होर) घड़ी
औग ॥ 8 ॥

تَتَّبِعَهَا الرَّاغِبَةُ ۝

उस दिन किश लोकेँ दे दिल धड़का^४ करदे
होंगन ॥ 9 ॥

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝

ते उंदियां नजरां डरै कन्नै झुकी दियां होंगन
॥ 10 ॥

عَمَّ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۝

(ते) ओह आखडन जे क्या असेंगी उनेँ पैरे
अपने रस्तै परताई दिता जाग? ॥ 11 ॥

يَقُولُونَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ۝

क्या (उस हालत च बी जे) जिसलै अस
गली-सड़ी दियां हड्डियां होई जागे (ऐसा
होग^५)? ॥ 12 ॥

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَخِرَّةً ۝

ओह आखदे न (जेकर ऐसा होआ) तां ते एह
बड़ी घाटे आहली बापसी होग ॥ 13 ॥

عَمَّ

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۝

(ते एह बी याद रक्खो जे) एह जंग दी खबर
ते सिर्फ इक द्रंड^६ ही ॥ 14 ॥

فَالنَّاهِي زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

1. यानी मानव समाज दा सुधार ते उस दी त्रक्की उंदे जीवन दा मकसद होदा ऐ।
2. यानी उप्परली आयतां ओह समां दसदियां न जिसलै मुसलमान मुन्करें दे हमलें शा बचने आस्तै ते अपनी रक्षा आस्तै लड़ाई करने पर मजबूर होई जांगन।
3. यानी जिसलै मुसलमान लड़ाई करने पर मजबूर होई जांगन तां फी अस्त्र-शस्त्र हत्थें चा नेई छोड़डन, बल्के हमलें पर हमले करदे रौहगन इत्थें तक जे विजयी होई जांगन।
4. यानी उस रोज मुन्कर लोक कायरता दस्सन लगी पोंगन।
5. यानी इस्लाम दे प्रभुत्व (गलबा) पाई लैने दी गल्ल जिसलै पूरी होग तां मुन्कर लोक आखडन जे क्या मरने दे बा'द असेंगी जाँदा करियै तुआलेआ जाग, एह दुई गल्ल बी पूरी होग?
6. यानी मुन्करें दा दंड सिर्फ एह नेई हा जे ओह बद्र दे युद्ध च हारे बल्के इस चाल्ली दियां उंदियां केई हारां होंगन।

इस आस्तै (उस द्रंड दे बा'द) ओह् यकदम
फी (लड़ाई दे) मदान च आई जांगन^१ ॥ 15 ॥

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝

क्या तुगी मूसा दी गल्ल (बी) पुज्जी दी
(यानी पता) ऐ ॥ 16 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

जिसलै जे उसी उसदे रब्ब नै पवित्तर वादी
यानी 'तुवा' च पुकारेआ हा ॥ 17 ॥

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝

(ते गलाया हा जे) फिरऔन कश जा की जे
ओह् बागी होआ करदा ऐ ॥ 18 ॥

إِذْ هَبَّ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

ते (उसी) आख जे क्या तुगी (इस गल्ला दी
बी किश) चाह है जे तू पवित्तर होई जाएं
॥ 19 ॥

فَقُلْ هَلْ لَّكَ إِلَىٰ أَنْ تَزْكَىٰ ۝

ते (उसदे नतीजे च) अ'ऊं तुगी तेरे रब्ब दा
रस्ता दस्सां ते तू (खुदा शा) डरन लगै ॥ 20 ॥

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۝

इस आस्तै (मूसा गे, ते उनें) उसी इक बड़्हा
नशान दस्सेआ ॥ 21 ॥

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۝

जिस पर उसनै (मूसा गी) झुठलाया ते ना-
फरमानी कीती ॥ 22 ॥

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۝

इस पर एह् ज्यादती कीती जे उसने फसाद
करने दियां योजनां बनांदे होई सचाई शा मूंह
फेरी लैता ॥ 23 ॥

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۝

इस आस्तै (उसनै अपने दरबारियें गी) किट्ठा
कीता ते (देश च आम) मनादी (बी) कराई
(यानी ढंडोरा फराया) ॥ 24 ॥

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ۝

1. यानी जिसलै लड़ाइयें दा ठीक वक्त औग तां मुन्कर बी बार-बार हमले करने पासै ध्यान देंगन, पर आखर हारी जांगन।
2. मूल शब्द 'तुवा' दा अर्थ चक्कर खाना होंदा ऐ। इस आस्तै इसदा भाव एह ऐ जे ओह ऐसी वादी ही जित्थुआं मनुक्ख अल्लाह पासै फिरदा ऐ ते आध्यात्मिक रूपै च उसदे विकास दे साधन जुटाए जंदे न।
3. यानी हजरत मूसा नै पैहले होए दे ते बा'द च औने आहले सारे नबियें दी रीति मताबक इयै कीता जे फिरऔन गी गलाया जे बेहतर इयै ऐ जे मिगी मन्नी लै ते मेरी नसीहत हासल कर ते मेरी आमद गी अपने आस्तै अजाब दा कारण नई बनाऽ।

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

ते (लोकें) गी ज'मा करियै) गलाया जे अ'ऊँ
शुआड़ा सारें शा बड़ड़ा रब्ब आं ॥ 25 ॥

فَاخْذْهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۝

इस पर अल्लाह नै उसी आखरत ते दुनियां दे
अजाब च ग्रस्त करने आस्तै पकड़ी लैता ॥ 26 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى ۝

यकीनन इस (घटना) च उस शख्स आस्तै जो
खुदा शा डरदा ऐ इक बड़ड़ी इबरत (दा
समान) ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 1/3)

ءَأَنتُمْ أَشَدُّ حَقًّا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ۝

(सोचो ते सेही) क्या तुसेंगी (दबारा) पैदा
करना ज्यादा मुश्कल ऐ जां गासै गी (पैदा
करना) जिसी उस (खुदा) नै बनाया ऐ ॥ 28 ॥

رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيَهَا ۝

(ते) उस दी उचाई गी होर उच्चा कीता ऐ, फी
उसी बे-ऐब बनाया ऐ ॥ 29 ॥

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ صُحُبَهَا ۝

ते उसदी रात गी (ते) न्हारा बनाया ऐ पर
उसदी दपैहरी गी (रोशन बनाइयै) जाहर कीता
ऐ ॥ 30 ॥

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۝

ते उसदे कन्नै (उससै समे च) धरती गी बी
बछाया ऐ ॥ 31 ॥

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۝

फी (उसदे चा) उसदा पानी ते उसदा चारा
कइहेआ ऐ ॥ 32 ॥

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۝

ते फाड़ें गी बी ओहदे च गड़ड़ी दिता ऐ
॥ 33 ॥

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنعَامِكُمْ ۝

(एह सब किश) थुआड़े ते थुआड़े डंगरें दे
फायदे आस्तै (उसनै कीता ऐ) ॥ 34 ॥

فَإِذَا جَاءَتْ الظَّامَةُ الْكُبْرَى ۝

इस आस्तै जिसलै ओह बड़ड़ी आफत और
॥ 35 ॥

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ۝

जिस रोज इन्सान अपने कीते दे गी याद करग
॥ 36 ॥

ते नरक ओहदे आस्तै जो उसी (अकल दी
अक्खौं कनै) दिक्खग जाहर करी दित्ती जाग
॥ 37 ॥

وَبَرَزْتَ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى ٧

इस आस्तै जिसनै सरकशी (उद्दंडता)
अखत्यार कीती ॥ 38 ॥

فَأَمَّا مَنْ طَغَى ٨

ते संसारक जीवन गी (आखरत दे जीवन
पर) पैहल दित्ती ॥ 39 ॥

وَأثر الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ٩

यकीनन जहन्नम (गै) उसदा ठकाना ऐ ॥ 40 ॥

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ١٠

ते जिसनै अपने रब्ब दी उच्ची शान शा खौफ
खादा ते अपने मनै गी घटिया इच्छाएं थमां
रोकेआ ॥ 41 ॥

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ
عَنِ الْهَوَى ١١

यकीनन सुर्ग गै उसदा ठकाना ऐ ॥ 42 ॥

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ١٢

ओह तैरे शा उस घड़ी बाँरे पुछदे न (जे) ओहदा
औना कुसलै होग? ॥ 43 ॥

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ١٣

तुगी उसदे (औने दे जिकर कनै) केह बास्ता?
॥ 44 ॥

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ١٤

उस (घड़ी दे समे दी) आखरी सीमा दा
(निश्चत करना) ते तैरे रब्ब कनै सरबंध
रखदा ऐ ॥ 45 ॥

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا ١٥

तू ते सिर्फ उसगी जो इस (आफत) शा डरदा
ऐ, सोहगा करने आह्ला ऐं ॥ 46 ॥

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَّن يَخْشَاهَا ١٦

ओह जिस रोज उसी दिखडन (उंदी हालत
ऐसी होग जे) आखो ओह सिर्फ इक शाम जां
उसदी सवेर (इस दुनियां च) रेह न ॥ 47 ॥
(रुकू 2/4)

عَمَّ

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبُثُوا
إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ١٧

سُورَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अबस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तरताली आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊँ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(क्या) त्रिउढ़ी चाढ़ी ते मूँह फेरी लैता ॥ 2 ॥

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

(सिर्फ) इस गल्ला पर जे उसदे कश (इक)
अ'न्ना (जिसी बाकफ लोक जानदे न)
आया ? ॥ 3 ॥

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝

ते (हे रसूल!) केहड़ी गल्ल तुगी (उसदी)
दस्सी सकदी ही जे ओह जरूर पवित्तर होई
जाग ॥ 4 ॥

وَمَا يَذُرِيكَ لَعَلَّهُ يَري ۝

जां (इबरत कराने आहली गल्लें गी) याद
करग तां (एह) याद करना उसी फायदा
पजाग ॥ 5 ॥

أَوْ يَذْكُرُ فَتَفْقَهُ الدُّرَى ۝

क्या एह होई सकदा ऐ जे जो शख्स (सचाई
शा) बे-परवाही करै ॥ 6 ॥

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ۝

(उस दे पासै) ते तू खूब ध्यान देऐ? (हालांके
एह (गल्ल) सारे कुरआन दे खलाफ ऐ) ॥ 7 ॥

فَأَن تَلَهُ تَصَدَّى ۝

ते तू ऐसा करी बी कियां सकना ऐ जिसलै
जे उसदे हदायत नेई पाने दी तेरे पर कोई
जिम्मेदारी नेई ॥ 8 ॥

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَيَّي ۝

ते जो कोई तेरे पास दौड़ता आवै ॥ 9 ॥

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ۝

ते ओह (कन्ने गै खुदा शा बी) डरदा होऐ
॥ 10 ॥

وَهُوَ يَخْشَى ۝

तां (आपत्ति करने आहले दे कथनानुसार) तूं
ओहदे पास कोई ध्यान नेई दिना होन्ना ॥ 11 ॥

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

ऐसा कदें बी नेई होई सकदा (एह सब
अलजाम गलत न) सच्चें गै एह (कुरआन)
ते इक नसीहत ऐ। (इसदे कन्ने तलोआर नेई
उतारी गेई जे तूं लोके गी मुसलमान बनाने पर
मजबूर होऐं) ॥ 12 ॥

كَأَلَّا إِنَّمَا تَذَكَّرُ ۝

इस आस्तै जो चाह उसी अपने जैहन च
बढहाई लै ॥ 13 ॥

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝

एह कुरआन ऐसे सहीफें (पवित्र कताबें) च
ऐ (जो) इज्जत आहले ॥ 14 ॥

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

बड़ी उच्ची शान आहले ते पवतिर न ॥ 15 ॥

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

ओह (सहीफे लिखने आहले ते दूर-दूर)
सफर करने आहलें दे हत्थें च न ॥ 16 ॥

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝

(ऐसे लोकें दे हत्थें च) जो मोजज (इज्जत आहले)
ते उच्चे दर्जे दे नेक्रेवर/सदाचारी न ॥ 17 ॥

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝

इन्सान दा सत्यानाश होऐ, ओह कैसा ना-
शुकरा ऐ? ॥ 18 ॥

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرَهُ ۝

(ओह गौर ते करै जे) खुदा नै उसी किस
चीजें थमां पैदा कीते दा ऐ? ॥ 19 ॥

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝

(उसी पता होग जे सच्चें) इक कतरा बीरज
थमां (पैदा कीते दा ऐ। पैहलें ते) उसी पैदा
कीता, फी ओहदे आस्तै (त्रक्की दा इक)
अंदाजा निश्चत कीता ॥ 20 ॥

مِنْ نُّطْفَةٍ ۝ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ۝

1. अर्थात् हज़रत मुहम्मद ﷺ दे सहाबा कुरआन मजीद गी लेइयें दूर-दूर फैली जांगन।

फी (उसदे) रस्ते गी असान बनाया (ते उसी)
चंगी चाल्ली असान बनाया ॥ 21 ॥

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝

फी (पूरी आयु दे बा'द) उसी मारी दिता।
फी उसी (बनाई दी निश्चत) कबर¹ च रखेआ
॥ 22 ॥

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

फी जिसलै चाह्ग उसी दबार तुआलियै खडेरी²
देग ॥ 23 ॥

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۝

(ऐसा) कदें बी³ नेई (जो तुस समझदे ओ,
दिखदे नेई जे) उसी (यानी इन्सान गी) जो
हुकम मिले दा हा, अजें तक उसनै उसी पूरा⁴
नेई कीता ॥ 24 ॥

كَأَلَّا لَمَّا يُقْضَىٰ مَا أَمَرَهُ ۝

इस आस्तै चाही दा ऐ जे इन्सान अपने खाने
पासै दिक्खै ॥ 25 ॥

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ۝

(ते दिक्खै जे) असें बदलें चा खूब पानी
बरहाया ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝

फी धरती गी खूब फाड़ेआ ऐ ॥ 27 ॥

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝

इस आस्तै उस फाड़ने दे नतीजे च असें ओहदे
च भांत-सभांते अनाज पैदा कीते न ॥ 28 ॥

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝

इस्सै चाल्ली अंगूर ते सब्जियां ॥ 29 ॥

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۝

इंदे अलावा जैतून ते खजूरां ॥ 30 ॥

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

ते ओहदे कन्नै घने बाग बी ॥ 31 ॥

وَحَدَّ آثِقَ عُلبًا ۝

1. इस दा मतलब एह ऐ जे संसार च उसगी ओहदे रिश्तेदार उसी कबर च रखदे न, पर मनुक्खै दी असली कबर ओह ऐ जेदे च अल्लाह तआला ओहदी रूह गी रखदा ऐ।
2. इस आयत शा स्पष्ट ऐ जे इत्थें कबर अभीष्ट नेई, बल्के परलोक दी कबर ऐ ते अर्थ एह ऐ जे खुदा इन्सान गी अगलै ज्हां इक होर (दूआ) जीवन प्रदान करग।
3. यानी तुस एह समझदे ओ जे मरने दे बा'द इन्सान गी कोई जीवन नेई मिलग।
4. अर्थ एह ऐ जे जिसलै इन्सान नै खुदा दी भेजी दी शरीअत (धार्मिक विधान) दा पालन नेई कीता तां एह कियां होई सकदा ऐ जे उसदा लेखा नेई लैता जा, ते लेखा लैने दी सूरत च जरूरी ऐ जे उसगी मरने दे बा'द जौदा कीता जा।

ते मेवे बी ते सुक्का घाऽ (ते बूचड़ियां बी)
॥ 32 ॥

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۝

(एह सब) थुआड़े ते थुआड़े जानवरें दे फायदे
आस्तै (पैदा कीता गोदा¹ ऐ) ॥ 33 ॥

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِإِنْعَامِكُمْ ۝

फी (एह बी ते सोचो जे) जिसलै कन्
फाड़ने आहली (मसीबत) औग ॥ 34 ॥

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّلَاحَةُ ۝

जिस रोज जे भ्राऽ अपने भ्राऽ शा (दूर)
नस्सग ॥ 35 ॥

يَوْمَ يَقْرَأُ الْمُرءُ مِنْ أَخِيهِ ۝

ते (इस्सै चाल्ली) अपनी माऊ ते अपने बब्बै
शा ॥ 36 ॥

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝

ते अपनी लाड़ी ते अपने बच्चें शा (बी)
॥ 37 ॥

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۝

उस रोज हर इक आदमी दी हालत ऐसी होग
जे ओह उसी अपने (गै) पासै उलझाई रक्खग
॥ 38 ॥

لِكُلِّ أَمْرٍ مِّمَّهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُعْنِيهِ ۝

किश (लोकें दे) चेहरे उस रोज रोशन होंगन
॥ 39 ॥

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝

हस्सा करदे ते खुश-खुश ॥ 40 ॥

صَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۝

ते किश (लोकें दे) चेहरे उस रोज ऐसे होंगन
ते इयां सेही होग जे उंदे पर धूड़ पेदी ऐ
॥ 41 ॥

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝

ते (अंदरूनी हालत दस्सने आस्तै) उंदे चेहरे
पर इक (ऐसी) कालख बी छाई दी होग
(जेहकी ऐसे मौकें पर छाई जंदी होंदी ऐ)
॥ 42 ॥

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ ۝

इयै लोक इन्कारी ते दुराचारी करार दिते जांगन
॥ 43 ॥ (रुकू 1/5)

ع

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ۝

1. यानी मनुखें द्वारा लाए गेदे बूहटें दे फल जां आप-शंभू उग्ये दे बूहटें दे फल जां उंदे पर लगने आहले फुल्लें गी इन्सान बरतदा ऐ पर उंदे पत्तर ते डिग्ये दे फल जानवर बी खंदे न। इस आस्तै एह सारा किश इन्सानें ते जानवरें दे फायदे आस्तै पैदा कीता गोदा ऐ।

سُورَةُ التَّكْوِيْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السَّبْعَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-तकवीर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह
समेत इस दियां त्रीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

जिसलै सूरज (दे नूर) गो लपेटी दिता जाग'
॥ 2 ॥

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

ते जिसलै सतारे (नखत्तर) धुंदले होई जांगन
॥ 3 ॥

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

ते जिसलै पहाड़ चलाए जांगन ॥ 4 ॥

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

ते जिसलै दस्स महीने दियां गब्बन कंटनियों²
छोड़ी दितियां जांगन ॥ 5 ॥

وَإِذَا الْعُشُورُ عُظِّلَتْ ۝

ते जिसलै बैहशी (जंगली) किट्टे कीते³ जांगन
॥ 6 ॥

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

1. एह उस अस्थाई कमजोरी पासै संकेत ऐ जो भविक्ख च मुसलमानें पर औने आहली ही। कुरआन मजीद च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी सूरज गलाया गेदा ऐ (सूर: अहजाब आयत 47) ते इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इक समां ऐसा आंग जे सूरज पर पड़दा पाई दिता जाग यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा सम्मान लोकें दे दिलें च उन्ना नेई रीहग जिसदे ओह अधिकारी न।
2. यानी रेलें-मोटरेँ दा अविश्कार होई जाग ते उसलै हिजाज देश च ऊटें पर सफर करना नां-मातर रेही जाग। दस्स महीने दी गब्बन कंटनी इस आस्तै गलाया गेदा ऐ जे जिसलै कंटनी गी गब्बन होए दे दस्स महीने होई जान ते उसदे बच्चे कारण ओहदा मुल्ल बधी जंदा ऐ ते उसलै गै उसी छोड़ेआ जाई सकदा ऐ जिसलै कंटें दी जरूरत नेई र'वै। रेल, मोटर, जहाज बगैरा दे आविश्कार कनै एह भविक्खवाणी पूरी होई गई ऐ।
3. यानी चिड़िया-घर बनाए जांगन जाँ एह जे बैहशी (असभ्य) लोक सभ्य बनी जांगन जाँ एह जे बैहशी कौमें गो उंदे देशें चा कट्टी लाया जाग। जियां अमरीका ते अस्ट्रेलिया च होआ। मूल शब्द 'हुशिरत' दा इक अर्थ देश-नकाला देना बी होंदा ऐ। (अक्रब)

ते जिसलै दरेआएं (दे पानियें) गी (कडिडयै
दूए दरेआएं जां नैहरें च) मलाई¹ दित्ता जाग²
॥ 7 ॥

وَإِذَا الْبَحَارُ سُجِّرَتْ ۝

ते जिसलै (बक्ख-बक्ख किसमें दे) लोक
किट्ठे³ कीते जांगन ॥ 8 ॥

وَإِذَا الْبُحُورُ سُجِّرَتْ ۝

ते जिसलै जींदे सुआसैं दब्बी जाने आहली
(कुड़ी) दे बारै सुआल⁴ कित्ता जाग ॥ 9 ॥

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُبِّتَتْ ۝

(जे आखर) किस गुनाह दे बदले च उसदा
कतल कीता गेआ हा ॥ 10 ॥

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

ते जिसलै कताबां खलारी⁵ दित्तियां जांगन
॥ 11 ॥

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

ते जिसलै गासै दी खल्ल⁶ तुआरी जाग ॥ 12 ॥

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

ते जिसलै नरक गी भड़काया⁷ जाग
॥ 13 ॥

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

ते जिसलै सुगैं गी नेडै⁸ करी दित्ता जाग
॥ 14 ॥

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُرْفُتْ ۝

1. एह अज्जै दे युग बारै भविष्यवाणी ऐ ते आखरी युग च ईजीनियरिंग दे विकास पासै संकेत करदी ऐ। इस आस्तै इसलै भारत, अमरीका ते रूस च केई दरेआ आपस च मलाए गेदे न ते जर्मनी च ते इस सदी दे पैहले चरण च गै मलाई दिते गे हे।
2. मूल शब्द 'सज्जर' दा अर्थ कुसै चीजै गी सुकाई देना बी होंदा ऐ ते इस आस्तै विद्वानें एह अर्थ लेदा ऐ जे दरेआ सुकाई दिते जांगन। पर इसदा अर्थ एह बी ऐ जे अपनी मरजी कनै योजना दे मताबक दरेआएं दा पानी कडिडयै दूए थाहरें पर लेई जान ते इयै नैहरें दा सिद्धांत ऐ। इस लेई दौनीं गल्लें गी सामनै रखदे होई एह अर्थ बनदा ऐ जे नैहरां कडिडयै दरेआएं गी सुकाई दित्ता जाग नां के उंदा पानी भाप बनाइयै डुआया जाग।
3. यानी सफर बड़ा असान होग। बक्ख-बक्ख देशें दे लोक रेलें ते ज्हाजें राहें आपस च मिलने दे काबल होई जांगन।
4. जींदी कुड़ियें गी दब्बना निजम मताबक पाप मन्नेआ जाग।
5. उस समे च छापेखाने बौहत होई जांगन।
6. यानी खगोल विद्या च बौहत त्रक्की होग।
7. यानी उस आखरी युग च पाप बौहत बधी जांगन ते पापें दे बधने करी नरक मनुक्खें दे लागै आई जाग।
8. यानी धर्म दियां हिक्मततां ते उसदा तत्त्व ज्ञान इस चाल्ली खोहलियै दस्सेआ जाग जे लोकें आस्तै धर्म सरबन्धी गल्लां समझना, उनेंगी मन्नना ते उंदे पर चलना असान होई जाग।

(उस रोज) हर जान जे किश उसनै हाजर कीते दा ऐ जानी जाग ॥ 15 ॥

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرْتُ ۝

इस आस्तै ऐसा नेई (जो तुस सोचदे ओ) अ'ऊं शहादत दे तौरा पर पेश करना, चलदे-चलदे पिच्छें हटी जाने आहलें गी ॥ 16 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِالْخُنْثِ ۝

(जो कनै गै) नक्कै दी सेधा चलने आहले (बी न ते फी) घरें च बेही रौहने आहले¹ बी ॥ 17 ॥

الْجَوَارِ الْكُنْثِ ۝

ते रातीं गी (शहादत दे तौरा पर पेश करना) जिसलै ओह मुकने आहली होई जंदी ऐ ॥ 18 ॥

وَالْيَلِ إِذَا عَسَّسَ ۝

ते बडले गी जिसलै ओह साह² लैन लगदा ऐ ॥ 19 ॥

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

यकीनन ओह (कुरआन) इक बजुर्ग (सम्मानत) रसूल³ दा कलाम ऐ ॥ 20 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

(जो रसूल) ताकत आहला ते अर्श आहले रब्ब दे लागै बड्डा दरजा रक्खने आहला ऐ ॥ 21 ॥

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

1. इत्थें तबाह होने आहली कौमों दे लच्छन दस्से गेदे न। (मुसलमानें एहदे पर चेचे तौरा पर बिचार करना चाही दा) इक लच्छन ते एह दस्से दा ऐ जे खतरा होने पर पिच्छें हटी जाना, ते दूआ लच्छन एह ऐ जे अन्जाम सोचे बगैर कोई कम्म करने दी हिम्मत करना ते त्रीया लच्छन एह ऐ जे सारे कम्म छोड़ियै घर बेही जाना।
2. यानी मुसलमानें आस्तै तबाही दा समां स्थाई नेई होग। रातीं दे बाद सवेर औग।
3. इत्थें एह गल्ल नेई जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा कलाम कुरआन मजीद ऐ, बल्के इस आयत दा भाव एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह कनै नेड्मां सरबंथ रखदे न ते फरिश्ते एह कलाम लेइयै औंदे न। इस आस्तै एह कलाम अल्लाह दा बी ऐ ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा बी ऐ की जे संसारके उंदे मूहा एह कलाम सुनेआ, पर कुरआन मजीद नै इस गल्ला पर ज्यादा जोर दिते दा ऐ जे एह अल्लाह दा कलाम ऐ जियां जे एहदे च बर्णत ऐ। सच्चें गै एह कुरआन संसार दे रब्ब पासैआ नाजल कीता गेदा ऐ। इसी लेइयै इक इमानदार फरिश्ता तेरे दिलें पर उतारे दा ऐ तां जे तू सोहगा करने आहले गरोह च शामिल होई जाएं (सूर: शोअरा आयत 192-195)

ते जो मुताअ बी ऐ (जो इस काबल ऐ जे ओहदा अनुसरण कीता जा) ते कनै गै अमीन' बी ऐ ॥ 22 ॥

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝

ते थुआड़ा साथी कदें बी मजनू (पागल) नेई ॥ 23 ॥

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۝

ते उसनै उस गैब (यानी परोक्ष दियें गल्लें) गी खु 'ल्ले खितिज' च दिक्खे दा ऐ ॥ 24 ॥

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

ते ओह गैब (परोक्ष) दियां खबरां देने च कदें बी कंजूस नेई ऐ ॥ 25 ॥

وَمَا هُوَ عَلَى الْعَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

ते नां ओह (यानी उस पर नाजल होने आह्ला कलाम) दुतकारे गेदे शतान दी (आखी दी) गल्ल ऐ ॥ 26 ॥

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝

फी (इस गल्ला दे होंदे होई) तुस कुत्थें जंदे ओ ॥ 27 ॥

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

एह ते सिर्फ सारे ज्हाँनं आस्तै इक नसीहत ऐ ॥ 28 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

(खास तौरा पर) थुआड़े चा जो उसदे आस्तै सिद्धे रस्ते पर चलना चाह ॥ 29 ॥

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

ते तुस एह इच्छा नेई करी सकदे पर ऊऐ (करी सकदे ओ) जो अल्लाह दी इच्छा दे मताबक होऐ, जो सारे ज्हाँनं दा रब्ब ऐ ॥ 30 ॥ (रुकू 1/6)

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

1. की जे एह रसूल ऐ इस पर अल्लाह दा कलाम उतरना चाही दा हा ते फी उसदे गैर-ममूली दा 'वे दे बा' दे इक बड़्डी फर्माबरदार जमात उसी मिली दी ऐ इस आस्तै ओह सच्चा ऐ ते बरोधिथें दे अपने आखे मूजब एह अमीन यानी विश्वासपात्र बी ऐ। इस आस्तै जिसलै एह गलादा ऐ जे एह अल्लाह दा कलाम ऐ ता उस दा एह दा 'वा झुटा' नेई होई सकदा।
2. मूल शब्द 'उफुक' यानी खितिज। नजरें दी पोंहच दी आखरी सीमा दा ओह थाहर ऐ जित्थें धरती ते गास मिले दे सेही होंदे न।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे अल्लाह नै कोई तकदीर निश्चय करी रक्खी दी ऐ जे फलाना आदमी नेक होग ते फलाना बुरा होग। कुरआन मजीद ऐसे कुसै मन्तव्य (अकीदे) गी गलत आखदा ऐ। इस आयत च कुरआन मजीद दी इक होर आयत पासै इशारा कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ एह ऐ जे मैं जिन्नं ते मनुक्खें गी सिर्फ इस आस्तै पैदा कीते दा ऐ जे ओह मेरी भगती करन। इस्सै चाल्ती इक होर आयत पासै बी शारा कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ ऐ जे मैं हर मनुक्खे गी सर्वश्रेष्ठ शक्तियां देइयें भेजे दा ऐ। इस आस्तै आयत 30 च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे अल्लाह दी एह इच्छा जाहर होई चुकी दी ऐ जे थुआड़ा सुधार कीता जा ते तुसेंगी कामिल ते पूरे मोमिन बनाया जा। इस आस्तै तुस एहदे खलाफ नेई जाई सकदे।

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ عَشْرُونَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-इन्फितार

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह
समेत इस दियां बीह् आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै गास फटी जाग¹ ॥ 2 ॥

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ①

ते जिसलै नखत्तर झड़ि जांगन² ॥ 3 ॥

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ اسْتَرْثَتْ ②

ते जिसलै समुंदर फाड़ियै मलाई दिते जांगन³
॥ 4 ॥

وَإِذَا الْبِحَارُ فَجَّرَتْ ③

ते जिसलै कबरां पुट्टियै इद्धर-उद्धर खलारी
दितियां जांगन⁴ ॥ 5 ॥

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ④

उसलै ओह बड्डी (गुनाह करने आहली)
जान⁵ (जिसदा इत्थें जिकर ऐ) जानी लैग जे
केह (किश) उसनै अगें भेजे दा ऐ ते केह
(किश) पिच्छें छोड़े⁶ दा ऐ ॥ 6 ॥

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ⑤

1. यानी दुनियां च शिकं ते कुफर इन्ना फैली जाग जे खुदा धरती पर अज्ञाब नाजल करने दा फैसला करी देग।
2. यानी ज्ञानी लोक दुनियां परा लोप होई जांगन जा हदायत देने आहले लोक घट्ट होई जांगन।
3. यानी बड्डियां-बड्डियां नैहरा बनाई दितियां जांगन जियां नैहर पानामा ते नैहर स्वेत्त।
4. यानी प्राचीन काल दे फिरऔन राजें दियां कबरां पुट्टियै उंदे चा उनें राजें दे शव (लोथां) कड्ढियै फ्रांस, रूस ते इंगलैंड बगैरा देशें च पुजाई दिते जांगन।
5. इस ज'गा जान दा अर्थ ईसाइत ऐ की जे शिकं ते नास्तिकता दा प्रसार इस्से राहें दुनियां च फैला करदा ऐ।
6. यानी खुदा ऐसी नशानियां पैदा करी देग जिंदे च ईसाई धर्म दी तवाही दे लच्छन जाहर होई जांगन ते ईसाई कौम गी पता लगगी जाग जे असें बौहूत गंदे कर्म कीते दे न ते अपने पिच्छें ऐसे नशान छोड़ी जा करने आं, जो लोकें दे दिलें च साढ़े आसतै नफरत पैदा करदे रौहगन।

हे इन्सान! तुगी कुसनै तेरे रब्ब करीम दे बारै
मगरूर/घमंडी (ते धोखा खादे दा) बनाई दिते'
दा ऐ ॥ 7 ॥

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ
الْكَرِيمِ ۝

(उस रब्ब दे बारे च) जिसनै तुगी पैदा कीता,
फी तुगी (यानी तेरी अंदरूनी ताकतें गी) ठीक
कीता, फी तुगी मनासब शक्तियां प्रदान कीतियां
॥ 8 ॥

الَّذِي خَلَقَكَ فَسُوِّدَكَ فَحَدَلَكَ ۝

फी जो रूप उसनै पसंद कीता, उस च तुगी
ढालेआ ॥ 9 ॥

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝

ऐसा हरगज नई (जो तुस समझदे ओ) बल्के
तुस ते जजा-स'जा यानी बदले गी झुठलांदे
ओ ॥ 10 ॥

كَأَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ۝

ते यकीनन तुंदे पर (थुआड़े रब्ब पासेआ)
नगरान नियुक्त न ॥ 11 ॥

وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝

(जो) शरीफ (ते) हर गल्लै गी लिखने आहले
न ॥ 12 ॥

كَرَامًا كَاتِبِينَ ۝

तुस जे किश बी करदे ओ ओह उसी जानदे
न ॥ 13 ॥

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝

यकीनन नेकियें च बधी जाने आहले लोक
(म्हेशां) नैमत च (रौहदे) न ॥ 14 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

ते बदकार (दुराचारी) लोक यकीनन जहन्नम
च (रौहदे) न ॥ 15 ॥

وَالِ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

ओह (खास तौरै पर) उस च (जहन्नम च)
जजा-स'जा (बदला दिते जाने) आहलै रोज
दाखल होंगन ॥ 16 ॥

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

1. इस च बी यूरोप दे दर्शन शास्त्र पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे इसदे जानने आहले लोक अपने आपै गी शरीअत (म'जबी कतून) ते खुदा शा उच्चा समझदे न ते एह नई सोचदे जे उनेंगी खुदा नै पैदा कीते दा ऐ बल्के अपनी गलत फ़लासफी दे अधार पर समझदे न जे अस अपने-आप गे पैदा होए दे आँ।

ते ओह कुसै चाल्ली बी उस शा बचियै गायब
नेई होई सकदे ॥ 17 ॥

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٧﴾

ते (हे भखातब!) तुगी कुसनै इस गल्ला दा
पता दिता ऐ जे बदला दिते जाने दा समां केह
ऐ? ॥ 18 ॥

وَمَا أَذْرُبُكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾

फी (अस तुगी आखने आं जे) तुगी कुस नै
दस्सेआ ऐ जे जजा-स'जा दा समां केह ऐ
॥ 19 ॥

ثُمَّ مَا أَذْرُبُكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٩﴾

(एह वक्त) उस दिन (होग) जिस च कोई
जान कुसै जान गी फायदा पुजाने आस्तै! कोई
अखत्यार नेई रखग एह सब फैसला उस
दिन अल्लाह दे गै हत्थै च होग ॥ 20 ॥
(रुकू 1/7)

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ سَعًا ﴿٢٠﴾
وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿٢١﴾

1. यानी एह बदला अगलै ज्ञान मिलग जिसलै कोई दोस्त कुसै दोस्त गी फायदा नेई पुजाई सकग।

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ سَبْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-मुतफ़िफ़ीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सततरी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

सौदा खरीददे बेचदे मौकै चीजें दा तोल घटाइयै
देने आहलें आस्तै अजाब (गै अजाब) ऐ ॥ 2 ॥

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝

(उं दे आस्तै) जो तोल्लियै लै'दे न
ते शौल-चाल्ली पूरा करियै लै'दे न
॥ 3 ॥

الَّذِينَ إِذَا كَتَالُوا عَلَى النَّاسِ
يَسْتَوْفُونَ ۝

ते जिसलै (कोई चीज) दूएंगी तोल्लियै
दिंदे न ते फी वजन घट्ट करी दिंदे न ॥ 4 ॥

وَ إِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ
يُخْسِرُونَ ۝

क्या एह लोक यकीन नेई करदे जे ओह (जींदे
करियै) दुआले जांगन ॥ 5 ॥

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

उस म्हत्तवपूर्ण समे (दा फैसला दिखने)
आस्तै ॥ 6 ॥

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

जिसलै (सारे) लोक सारे ज्हाणें दे रब्ब (दा
फैसला सुनने) आस्तै खड़ोते दे होंगन ॥ 7 ॥

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ऐसा नेई (जो एह समझदे न) दुराचारियें दे
कर्म (दा बदला देने) दा हुकम सच्चें गै इक
सदा रौहने' आहली कताब च ऐ ॥ 8 ॥

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَعِيرٍ ۝

1. मूल शब्द 'सिज्जीन' दा अर्थ कठोर ते स्थाई ऐ ते भाव एह ऐ जे मुनकरें आस्तै अजाब कठोर ते स्थाई होंग
(फतहुल्बयान-भाग 10)।

ते तुगी कुसनै दस्सेआ जे सिज्जीन केह ऐ?
॥ 9 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِّينٌ ۝

ओह ऐसा हुकम ऐ जो (अजल/आदि काल
शा) लिखे दा ऐ ॥ 10 ॥

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

उस रोज झुठलाने आहलें आस्तै अजाब (गै
अजाब) होग ॥ 11 ॥

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

उंदे (ऐसे झुठलाने आहलें) आस्तै जो जजा-
स'जा (बदले) आहले ध्याड़े दा इन्कार करदे
न ॥ 12 ॥

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الدِّينِ ۝

ते उसदा इन्कार नेई करी सकदा पर ऊऐ जो
हद्द शा बधी गेदा ऐ (ते) सख्त गुनाहगार
ऐ ॥ 13 ॥

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝

जिसलै ऐसे लोकें सामनै साड़ी आयतां पढ़ियां
जान तां ओह गलाई दिंदे न जे एह ते पैहले
लोकें दियां कहानियां न ॥ 14 ॥

إِذَا تَنَالَىٰ عَلَيْهِ الْيَتَنَّا قَالَ آسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ۝

हरगज (ऐसा) नेई (जियां ओह आखदे न)
बल्के (असल गल्ल एह ऐ जे) उंदे दिलें पर
उसनै, जो ओह कमाई चुके दे न, खाम (जंग)
लाई दिती दी ऐ ॥ 15 ॥

كَذَّابٌ ۝ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ۝

बल्के इयां आखो जे उस रोज ओह अपने
रब्ब दे सामनै औने शा यकीनन रोके जांगन
॥ 16 ॥

كَذَّابٌ ۝ إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ
لَّمْ حُجُّوا ۝

फी ओह जरूर ज्हन्म च दाखल होंगन
॥ 17 ॥

ثُمَّ إِنَّهُمْ نَصَاوَالْجَحِيمِ ۝

फी उनेंगी गलाया जाग, इयै ते ओह (अन्जाम)
ऐ जिस दा तुस इन्कार करदे होंदे हे ॥ 18 ॥

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تُكَذِّبُونَ ۝

शुआड़े बिचारें दे खलाफ नेक लोकें (दे बदले)
दा हुकम यकीनन 'इल्लियीन' च ऐ ॥ 19 ॥

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْإِبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝

1. 'इल्लियीन' दा अर्थ ऐ ऐसे महापुरश जो आध्यात्मिक तौर पर उच्चा स्थान रक्खने आहले ते दूएं शा श्रेष्ठ होन।

ते तुगी कुसनै दस्सेआ ऐ जे 'इल्लियून' केह
ऐ? ॥ 20 ॥

وَمَا أَذْرَبَكَ مَا عَلَيَّوْنَ ۝

ओह इक लिखेआ गेदा' हुकम ऐ ॥ 21 ॥

كِتَبَ مَرْقُومٍ ۝

जिसी अल्लाह दे प्यारे लोक (आपू अपनी
अक़्खी कनै) दिखडन ॥ 22 ॥

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۝

नेकी च बधे दे लोक यकीनन नैमत
(आहली ज'गा) च रक्खे जांगन ॥ 23 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

सिंहासनं पर (बैठे दे सब हाल) दिक्खा करदे
होंगन ॥ 24 ॥

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝

तू (जेकर उनेंगी दिक्खें तां) उंदे चेहरें पर
नैमत दी रेंस (हरेआली) मसूस करगा ॥ 25 ॥

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۝

उनें गी खालस बंद बोतलें चा शराब पलैई
जाग ॥ 26 ॥

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ ۝

उसदे आखर च कस्तूरी होग, ते चाही दा ऐ
जे इच्छा रक्खने आहले (इन्सान) ऐसी (गै)
चीजै दी इच्छा करन ॥ 27 ॥

خِتْمُهُ مِسْكَ ۝ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ
الْمُتَنَافِسُونَ ۝

ते ओहदे च तस्नीम^१ दी मलावट होग ॥ 28 ॥

وَمَرَاजُهُمْ تَسْنِيمٍ ۝

(साढ़ी मुराद उस) चश्मे (कनै) ऐ जेहदे
चा अल्लाह दे प्यारे लोक पींगन ॥ 29 ॥

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝

ओह लोक जो मुलजम होन यकीनन मोमिनें
कनै हासा-मजाक करदे होंदे हे ॥ 30 ॥

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ
أَمَنُوا يَصْحَكُونَ ۝

1. यानी 'इल्लियून' ओह लोक न जिंदे बारै खास हुकम जारी होंदे न ते अल्लाह दे प्यारे लोक आपू अपनी अक़्खी कनै उनें हुकमें गी पढ़डन ते खुश होंगन।
2. 'तस्नीम' दा अर्थ ऐ उच्ची शान, प्रतिष्ठा ते मैहमा। इस लेई तस्नीम दी मलावट दा अर्थ ऐ जे तस्नीम दा पानी उनें सुर्गबासियें दे पानी च मिले दा होग। जेहदे करी उंदा दरजा उच्चा होंदा जाग।

ते जिसलै उंदे कोला लंघदे होंदे हे तां इक-
दूए गी अक्खीं दा शारा करदे होंदे हे ॥ 31 ॥

ते जिसलै अपने घरै पासै परतोंदे हे तां
(मुसलमानें दे खलाफ) खूब गल्लां बनांदे
होई परतोंदे हे ॥ 32 ॥

ते जिसलै (बी) उनेंगी दिखदे हे, आखदे
हे जे एह लोक ते भलेआं गुमराह न
॥ 33 ॥

ते सचाई एह ऐ जे ओह उंदे पर नगरान
बनाइयै नेई भेजे गे हे' ॥ 34 ॥

इस आस्तै जो ईमान ल्याए (ओह) उस
(जजा-स'जा आहलै) रोज इन्कारियें पर
हसडन ॥ 35 ॥

सिंहासनें पर बैठे दे (उंदा सब हाल) दिक्खा
करदे होंगन ॥ 36 ॥

(ते आपस च गलाडन जे) क्या इन्कारियें
गी, जे किश ओह करदे होंदे हे (उस दा)
पूरा बदला थोई गेआ (जां नेई) ॥ 37 ॥
(रुकू 1/8)

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا
فَكِهِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ
لَضَّالُّونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٣٤﴾

فَأَلْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ
يَصْصَحُونَ ﴿٣٥﴾

عَلَىٰ الْأَرَائِكِ لَا يَنْظُرُونَ ﴿٣٦﴾

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

1. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे कुसै दे दिली अकीदे बारै फतवा देना जायज नेई की जे होई सकदा ऐ जे उसदे दिलै दी गल्ल फतवा देने आहले पर जाहर नेई होऐ ते ओह झूठा फतवा देई देऐ।

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-इन्शिकाक़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छब्बी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै गास फटी जाग' ॥ 2 ॥

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ②

ते अपने रब्ब (दी गल्ल सुनने) आसतै कन्
धराग' (लाग) ते इयै (उसदा) फर्ज' ऐ ॥ 3 ॥

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُتَّتْ ③

ते जिसलै धरत फलाई (बछाई) दिती जाग'
॥ 4 ॥

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ④

ते जे किश ओहदे च ऐ ओह उसी कड्डी'
सुट्टग, ते खाल्ली होई जाग' ॥ 5 ॥

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ⑤

1. यानी जिसलै लगातार गासै धमां नशान जाहर होन लगौ पौंगन।
2. यानी नशानें दी भरमार होने करी बड़डे-बड़डे लोक ते विद्वान बी अल्लाह दियें गल्लें पर बिचार करने आसतै त्यार होई जांगन।
3. यानी बंदे दा असल फर्ज ते एह ऐ जे गासी नशान औन जां नई औन, अपनी अकली शा कम्म लेइयै गै खुदा अगों झुकी जा ते इस गल्ला दा इन्कार नई करै जे डराने आहले जां खुश-खबरी देने आहले नशान जाहर होन पर ओह ऐसा नई करदा।
4. यानी उस युग च एह साबत होई जाग जे नेकां मंडल जो जाहरा तौर गासै कनै संबंधत लभदे न ओह धरती दा गै अंग न, जियां चंदरमा ते मंगल ग्रैह बगीरा। विज्ञान नै एह रहस्य इस युग च खोहलेआ ऐ। पैहलें ऐसा नथा होआ। बल्के इस शा बी बद्ध गल्ल एह ऐ जे इनें मंडलें गी धरती दा हिस्सा समझियै किश लोक एह कोशश करा करदे न जे राकेट राहें उदे पर पुज्जी जान जां उनेंगी बी बस्सने आसतै धरती दा इक हिस्सा सिद्ध करी देन। जेकर ऐसा होई जा जां कुसै होर तरीके कनै चंदरमा ते दूए मंडलें शा ऐसे लाह लैते जाई सकन जिदे नै धरती गी लाह होऐ तां इसदा भाव इयै होग जे धरती फैली गई ऐ।
5. भाव एह ऐ जे उस युग च भूगर्भ विज्ञान बड़ा बसीह होई जाग ते धरती दे सुखम रहस्य जाहर होई जांगन जियां जे अजकल्ल धरती दे बक्ख-बक्ख बगीं दा ज्ञान होआ करदा ऐ ते ओहदे शा धरती ते गासै दी आयु दा अंदाजा लाया जा करदा ऐ। उनें वगैरे दे लिहाज कनै (उपलक्ष्य च) ऐसे नेकां लाह हासल कीते जा करदे न जिदे कनै मानव समाज गी फायदा पुज्जा करदा ऐ।
6. 'खाल्ली होई जाग' दा एह अर्थ नई जे कोई बी गुण ओहदे च नई रीहग, बल्के अर्थ एह ऐ जे इन्नी मात्रा च धरती दे रहस्य जाहर होई जांगन ते इयां सेही होग, आखो जे कोई बी रहस्य ओहदे च बाकी नई रेहदा ऐ।

ते अपने रब्ब (दी गल्ल सुनने) तै कन्न धरग^१
ते इयै (उस दा) फर्ज^२ ऐ ॥ 6 ॥

وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ۝

हे मानव! तू अपने रब्ब कश पूरा जोर^३ लाइयै
जाने आह्ला ऐ (ते) फी ओहदे कन्नै मिलने
आह्ला ऐ ॥ 7 ॥

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا قَلِيلًا ۝

इस आस्तै जेहदे सज्जे हत्थै च^४ ओहदी कर्म
सूची दिती जाग ॥ 8 ॥

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۝

तां उस शा तौले गै उसदा असान स्हाब^५ लेई
लैता जाग ॥ 9 ॥

فَسَوْفَ يَحَسَبُ حِسَابًا يَّسِيرًا ۝

ते ओह अपने परिवार कश खुशी-खुशी परतोई
औग ॥ 10 ॥

وَيَقْلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

ते जिसी उसदी पिट्ठी पिच्छुआं ओहदी कर्म-
सूची दिती जाग ॥ 11 ॥

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

ओह तौले गै (अपने मूहा अपनी) तबाही गी
सादा देग^६ ॥ 12 ॥

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

ते भड़कदी अग्गी च दाखल होई जाग^७ ॥ 13 ॥

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

ओह अपने परिवार च बौहत खुश रौहदा
होई^८ हा ॥ 14 ॥

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

1. इत्थें धरती दा अर्थ धरती पर रौहने आहले ऐ ते भाव एह ऐ जे जिसलै एह गल्लां जाहर होंगन अल्लाह कुरआन-मजीद दे प्रचार आस्तै ऐसे समान पैदा करग, धरत बासी इस पर रूहानगी बुझन लगी पोंगन।
2. इस च एह संकेत ऐ जे उस आखरी युग दे औने शा पैहलें बी उस दा इयै फर्ज हा, पर अफसोस! जे उसनै आखरी युग यानी उस दिन दा इतजार कीता जे धरती बी नशान जाहर करन लगी ते ग़ास बी।
3. यानी खुदा दे दर्शन उमर-भर मैहनत (तपस्सेआ) करने पर मिलदे न ते ओह बी जेकर ओह चाह तां।
4. सज्जे हत्थ दा भाव नेकी ऐ। इस आस्तै सज्जे हत्थै च कर्म सूची देने दा अर्थ एह ऐ जे उस शख्स दियां नेकियां मतियां होंगन ते उसदे सज्जे हत्थै च कर्म-सूची औदे गै उसी पता लगगी जाग जे ओह सुगै च जाने आह्ला ऐ।
5. सज्जे हत्थै च कर्म-सूची मिलने पर उसी पता लगगी जाग जे खुदा नै उसदा स्हाब लेई लैता ऐ ते उसगी जन्नती करार दिता ऐ ते एहदे शा ज्यादा असान स्हाब होर केह होई सकदा ऐ।
6. यानी उस बेलै ऐसे काफ़र पर एह सचाई जाहर होई जाग जे ओह बौहत बड़डा अज़ाब पाने आह्ला ऐ ते ओह समझग जे इस अज़ाब शा बचने दा इक्कै साधन ऐ जे उसगी भलेआं मटाई दिता जा ते ओह खुदा अगै प्रार्थना करग जे मिगी अज़ाब नई देओ, मी मटाई देओ।
7. यानी उसदी दुआ नई सुनी जाग ते उसी नरकै च सुट्टी दिता जाग।
8. यानी ओह संसार च बड़ा घमंडी हा ते अपने परिवार च ऐसा खुश रौहदा होई हा आखो जे ओह बड़ा कामयाब इन्सान ऐ।

(ते) ओह भरोसा रखदा हा जे सम्पन्न होने दे बा'द उसी कदें तंगी नेई आंग ॥ 15 ॥

وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ
بِأَمْوَالِهِمْ
أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ
أَعْيُنٌ يَصْطَرِّفُونَ

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ۝

पर ऐसा ते (जरूर) होना हा, की जे उसदा रब्ब उसी सच्चें गै दिक्खा करदा हा' ॥ 16 ॥

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

ते अस उंदे बिचार गलत होने बारै सबूत दे तौरा पर शफ़क² (संजा दी लाली) गी पेश करने आं ॥ 17 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغَمَقِ ۝

ते रातीं गी बी ते उसी बी जिसी ओह समेटी लैंदी ऐ ॥ 18 ॥

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝

ते चनै³ गी (बी) जिसलै ओह तेहरमीं दा होई जा शहादत दे तौरै पर पेश करने आं ॥ 19 ॥

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۝

तुस जरूर दरजा-ब-दरजा इन्हें हालतीं गी पुजगे ओ ॥ 20 ॥

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ۝

ते इन्हें मुन्करें गी केह होआ ऐ जे ईमान नेई आह्नेदे ॥ 21 ॥

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

जे जिसलै उंदे सामनै कुरआन पढ़ेआ जा तां सजदा नेई करदे ॥ 22 ॥

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۝

وَالَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ
عَنِ الْمُنَادِ
يَحْمِلُونَ الْخَطِيئَةَ
كُلَّهَا

बल्के मुन्कर अपने कुफर च इन्ने बधीं गेदे न जे ओह (कुरआन दी सचाई गी) झुठलाना लगी पे न ॥ 23 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

ते अल्लाह उसी जिसी उन्हें (अपने दिलें च) छपाले दा ऐ, खूब जानदा ऐ ॥ 24 ॥

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

1. अल्लाह आखदा ऐ जे उसदा ख्याल गलत निकलेआ की जे खुदा उसदे कर्म गी दिक्खा करदा हा ते उसदे कर्म मताबक उसी बदला देने आस्तै घात लाइयै बैठे दा हा।
2. यानी जिस चाल्ली शफ़क (यानी संजा दी लाली) दा समां घट्ट होंदा ऐ उससै चाल्ली जिसलै इस्लामी सूरज अस्त होग तां ओह समां बी घट्ट होग, ते दबारा सूरज चढ़ने दा समां तौले आई जाग।
3. जिस चाल्ली तेहरमीं, चौहदमीं, पंद्रमीं ते सोहलमीं दा चन्न पूरा होंदा ऐ उससै चाल्ली तेहरमीं, चौहदमीं, पंद्रमीं ते सोहलमीं सदी च पूरी चाल्ली इस्लाम दी त्रक्की पूरी होंदी जाग।

इस आस्तै (उंदे गुप्त बिचारें ते जाहरा कर्म
कारण) उनेंगी दर्दनाक अजाब दी खबर देई
दे ॥ 25 ॥

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

पर ओह (लोक) जो ईमान ल्याए ते उनें
परिस्थिति मताबक कर्म कीते, उनेंगी इक नेई
मुक्कने आह्ला (नेक) सिला थहोने आह्ला
ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 1/9)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝

ooo

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-बुरुज

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेई आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

अ'ऊं बुरुजें आहले गासै' गी गुआही दे तौरै
पर पेश करना ॥ 2 ॥

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝

ते उस ध्याड़े गी बी जिसदा बा'यदा' दित्ता
गेदा ऐ ॥ 3 ॥

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ۝

ते (जिस दा बा'यदा दित्ता गेदा ऐ उस)
गुआह' गी ते उस शख्स गी जेहदे बारै पैहली
धर्मक-कताबें च भविक्खवाणी मजूद ऐ ॥ 4 ॥

وَسَahِدٍ وَمَشْهُودٍ ۝

खाइयें' आहले हलाक होई जांगन ॥ 5 ॥

قَتِيلٍ أَصْحَابِ الْأَحْذُودِ ۝

1. गासै दे उनें काल्पनक थाहरें गी 'बुर्ज' जां 'राशि-चक्र' आखदे ने जिंदे बारै एह समझेआ जंदा ऐ जे सूरज उंदे चा लंघदा ऐ। इस लेई इत्थें एह गलाया गेदा ऐ जे बुर्जें आहले गासै गी गुआही दे रूपै च पेश करना यानी रहानी ते अध्यात्मक गासै दे जो सूरज न उंदी अध्यात्मक त्रक्की गी गुआही दे रूपै च पेश करना यानी जियां-जियां ओह अपनी अध्यात्मक उड़ान च विकास करडन, कुरआन मजीद दी सचाई दी गुआही दिंदे जांगन।
2. यानी ओह दिन जिस दिन इन्सान अपने रब्ब दी किरपा कनै अपने रब्ब गी हासल करी लैग।
3. यानी उस रोज इक ऐसा महापुरश जाहर होग जो अल्लाह शा वह्मी ते इल्हाम हासल करियै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई दी गुआही देग ते दूए पासै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे कलाम च उस दी सचाई पर गुआही होग। इस आस्तै ओह शाहिद यानी गुआही देने आह्ला बी होग ते मशहूद बी होग, यानी जेहदे आस्तै गुआही दित्ती गेदी ऐ।
4. यानी सच्चे धर्म दे बैरी म्हेशां गी मोमिनें दा नाश करने आस्तै अगग भड़कांदे रौहदे न पर उंदा नाश करने च नकाम रौहदे न ते आपू उंदा नाश होई जंदा ऐ।

यानी (खाइयें च) अगग (भड़काने आहले)
जेहदे च (खूब) बालन¹ (लाया गेदा) हा
॥ 6 ॥

التَّارِذَاتِ الْوَقُودِ

जिसलै ओह उस अगगी पर (धरना² देइयै)
बैठे दे हे ॥ 7 ॥

إِذْهُمْ عَلَيْهَا قُودٌ

ते ओह मोमिनें कनै जे किश (मामला) करा
करदे हे उंदा दिल उसदी असलीयत गी
समझदा³ हा ॥ 8 ॥

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ
شُهُودٌ

ते ओह उंदे कनै सिर्फ इस आसै दुश्मनी
करदे हे जे ओह गालिब (ते) सब स्तुतियें दे
मालक अल्लाह पर ईमान की ल्याए⁴ ॥ 9 ॥

وَمَا نَقْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

ओह अल्लाह जिसदे कब्जे च गासैं ते धरती
दी बादशाहत ऐ ते (एह नेई सोचदे जे)
अल्लाह हर चीजा (दे हालात) शा वाकफ⁵
ऐ ॥ 10 ॥

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

ओह लोक जिनें मोमिन मड़दें ते मोमिन
जनानियें गी अजाब च ग्रसित कीता, फी
(अपने कुकर्में शा) तोबा (प्राहचित) बी नेई
कीती उनेंगी सच्चें गै ज्हन्म दा अजाब मिलग,
ते (इस लोक च बी) उनेंगी (दिल) जलाई
देने आहला अजाब मिलग ॥ 11 ॥

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ الْحَرِيقِ

(ते) जेहके लोक ईमान ल्याए ते कनै गै उस
(ईमान) दे मताबक उनें कर्म बी कीते उनेंगी
बाग मिलडन, जिंदे हेठ नैहरां⁶ बागा करदियां
होंगन (ते) इयै बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 12 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

1. यानी एह अगग जो सच्चे धर्म जां धर्म सुधारकें दे खलाफ भड़काई जंदा ऐ, सधारण अगग नेई होंदी बल्के बार-बार बैरी दे बालन कनै उसी भड़काया जंदा ऐ।
2. यानी सचाई दे दुश्मन उस अगगी कश बैठे रौहदे न तां जे जिसलै ओह किश मद्धम पवै तां उस च बालन लाई देन।
3. यानी जेकर मोमिनें ते सुधारकें दा बरोध करने आहले उनेंगी दुख दिंदे न तां उंदे दिल गुआही दिंदे न जे ओह जुलम करा करदे न ते केई बार उंदे मुँहा निकली जंदा ऐ जे एह बोहत बुरी गल्ल ऐ।
4. एह आयत पैहली आयत दा समर्थन करदी ऐ यानी उनें बरोधियें दे बरोध दी कोई बुनेआद नेई होंदी बल्के सिर्फ ईरखा गै बरोध दा कारण होंदी ऐ।
5. अर्थात् उंदा बरोध जिनै-जिनै ईरखा-ट्रेषा कारण होग उसै मताबक उनेंगी दंड मिलग।
6. पवित्र कुरआन च बार-बार एह आया ऐ जे सुर्गे दे हेठ-नैहरां बागदियां न। असल च जो नैहरां बागें च बागदियां न ओह उंदे हेठ नेई बागदियां। इस बाँरे याद रखेआ लोडदा जे संसारक बागें च जो नैहरां बागदियां न ओह सरकार ते कुसे बड़्ठे जिमिंदारें दे अधीन होंदियां न पर अल्लाह आखदा ऐ जे सुर्गे च बागने आहलियां नैहरां उंदे च बास करने आहलें दे अधीन होंगन ते ओह उत्तुं दे बूहटें ते पानियें दे बी पूरी चाल्ती मालक होंगन।

सच्चें गैं तेरे रब्ब दी पकड़ बौहत सख्त¹ होंदी
ऐ ॥ 13 ॥

إِنْ يَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝

(की जे) ऊऐ दुनियां दे अजाब गी शुरू
करदा ऐ ते (जेकर कोई कोम बाज नेई आवे
तां) बार-बार अजाब आह्नदा ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّهُ هُوَ يَبْدِئُ وَيَعِيدُ ۝

ते (उसदे कनै गैं) ओह अत्यंत बख्शाने
आह्ला (ते) बे-ब्या प्यार² करने
आह्ला बी ऐ ॥ 15 ॥

وَهُوَ الْعَفُورُ الْوَدُودُ ۝

(ओह) अर्श³ दा मालक (ते) बड़ी शान
आह्ला ऐ ॥ 16 ॥

ذَوَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ ۝

जिस गल्लै दा इरादा करी लै, उसी करिये
रौहने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

क्या तुसेंगी (सचाई दे बैरियें दे) लश्करें दी
खबर नेई थ्दोई ॥ 18 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝

यानी फिरऔन ते समूद दे लश्करें दी ॥ 19 ॥

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝

असलीयत ते एह ऐ जे मुन्कर लोक (बुरी
चाल्ली) इन्कार (दी बमारी) च फसे दे न
॥ 20 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝

हालांके अल्लाह (उनेंगी) उंदे पिच्छुआं (आइयै)
घेरने आह्ला ऐ ॥ 21 ॥

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝

(इस दे अलावा) एह बी इक सचाई ऐ जे
ओह (कलाम जो इनें गल्लें दी सूचना देआ
करदा ऐ) इक गौरवशाली कलाम ऐ ते हर
ज'गा ते हर युग च पढ़ेआ⁴ जाने आह्ला
कलाम ऐ ॥ 22 ॥

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ۝

(ते होर कमाल एह ऐ जे) ओह लौहे-महफूज
च ऐ ॥ 23 ॥ (स्कू 1/10)

ع

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ۝

1. इस आस्तै ओहदे शा बचदे रौहने दी कोशश करनी लोड़दी।
2. यानी अल्लाह दे अजाब देने शा एह नेई समझना चाही दा जे अल्लाह बे-रैहम ऐ की जे सारा कुरआन मजीद इनें गल्लें कनै भरे दा ऐ जे खुदा इन्कारी लोकें पर बी कदें इस दुनियां च ते कदें अगलै ज्हाँ रहम करदा ऐ।
3. अर्श दा मतलब अल्लाह दी कहुमत ऐ ते बड़ी शान आह्ले अर्श दा मालक होने दा अर्थ एह ऐ जे अल्लाह ऐसे निजमें राहें संसार च कहुमत करदा ऐ जिंदे कनै ओहदी बड़्डी शान जाहर होंदी ऐ ते अत्याचार सिद्ध नेई होंदा।
4. एह अर्थ असें कुरआन शब्द दा कीते दा ऐ, की जे इसदा अर्थ ऐ ओह कताब जिसी म्हेसां पढ़ेआ जा।

سُورَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-तारिक

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां ठारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं गासै गी ते लोई आहले तारे (सवैरे दे
तारे) गी गुआही दे तौरै पर पेश करना ॥ 2 ॥

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ②

ते तुगी कुस चीजा नै दस्सेआ ऐ जे लोई
आह्ला तारा केह ऐ? ॥ 3 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ③

ओह तारा (ओह ऐ) जो बौहत चमकदा ऐ
॥ 4 ॥

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ④

(अस दा'वा करने आं जे इस किसमै दी)
कोई जान नेई, जेहदे पर इक नगरान (खुदा
पासेआ) नियुक्त नेई होऐ ॥ 5 ॥

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

इस आस्तै इन्सान गी दिक्खना चाही दा ऐ जे
ओह किस चीजै कनै पैदा कीता गेदा ऐ ॥ 6 ॥

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

ओह इक उच्छलने आहले पानी शा पैदा
कीता गेदा ऐ ॥ 7 ॥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑦

ओह (पानी जां इन्सान) पिट्ठी ते सीने (दी
हड्डियें) दे बिच्चा' निकलदा ऐ ॥ 8 ॥

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ
وَالثَّرَائِبِ ⑧

1. यानी संतान पैदा करने आहले यंत्रें चा जो पिट्ठी ते सीने दी हड्डियें दे बश्कार होंदे न। एह पवितर कुरआन दा कमाल ऐ जे नंगी शा नंगी गल्लै गी संकेत च ब्यान करी दिंदा ऐ।

ओह् (यानी खुदा) उसदे दबारा परताने च बी सच्चें गै समर्थ ऐ ॥ 9 ॥

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

उस रोज जिसलै गुप्त भेत जाहूर कीते जांगन ॥ 10 ॥

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

जिस दे नतीजे च नां ते (अपने उप्परा मसीबत टलाने दी) कोई ताकत उस (इत्सान) कश रौहग ते नां उसदा कोई मददगार होग ॥ 11 ॥

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

अ'ऊं गुआही दे तौरा पर उस बदलै गी पेश करना जो बरखा कनै भरा-भरोचा बार-बार ब'रदा ऐ ॥ 12 ॥

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝

ते उस धरती गी बी शहादत दे तौरा पर पेश करना जो बरखा दे उतरने दे बा'द (यानी ब'रने दे बा'द) फट्टियै हरियाली कढदी ऐ ॥ 13 ॥

وَالْأَرْضَ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝

एह् शहादत इस गल्ला पर ऐ जे ओह् (कुरआन) सच्चें गै अटल' ते आखरी गल्ल ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ۝

ते ओह् कोई (बे-फायदा² ते) कमजोर³ कलाम नेई ॥ 15 ॥

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۝

1. यानी अल्लाह नै जिसलें इस संसार दी त्रिप्ती आस्तै बरखा उतारी ऐ ते इक गै बार नेई बरहाई बल्के थोड़े-थोड़े चिरै बा'द ओह् बरखा बरहांदा रौहदा ऐ तां एह् कियां होई सकदा हा जे जरूरत पौने पर अध्यात्मक बरखा नेई होऐ जे कुरआन जां उसदा समर्थन करने आहली वहबी ते ईशवाणियां न।
2. उप्पर दिक्ती दियें दलीलें शा एह् बी सिद्ध होंदा ऐ जे कुरआन इक फैसला करने आहली कताब ऐ की जे ओह् हर इक गल्ला गी प्रमाणें कनै ब्यान करदा ऐ। जेकर उसदे प्रमाण सच्च साबत नेई होंगन तां ओह् आपूं झूठा होई जाग ते जेकर उसदे प्रमाण सच्च साबत होंगन तां ओह् आपूं सच्चा साबत होई जाग। उसदे खलाफ दूइयां कताबां बगैर प्रमाणें दे गल्ल करदियां न इस आस्तै उंदे सच्चें जां झूठे होने दा फर्क करना मुश्कल होई जंदा ऐ।
3. इस थाहरा पर बदलें ते धरती गी पवित्र कुरआन दी सचाई आस्तै पेश कीता गेदा ऐ यानी जिस चाल्ली बरखा होंदी ऐ ते धरती हरियाली कढदी ऐ। इस्सै चाल्ली पवित्र कुरआन मजीद दे उतरने पर बौहत पवित्र ते नेक संतान पैदा होग ते ऐसी उत्तम संतान पैदा होग जो साबत करी देग जे पवित्र कुरआन आखरी कताब ऐ ते इसदे बा'द कुसै दूई कताबें दी मेद रक्खनी ब्यर्थ ऐ। नां ते इस कुरआन च कोई कमजोरी ऐ ते नां गै कोई निरर्थक गल्ल ऐ। जेह्की बी गल्ल एह्दे च ब्यान कीती गेदी ऐ बड़ा फायदा देने आहली ते बड़ी मजबूत ऐ।

ओह लोक सच्चें गै (इस कुरआन दे खलाफ)
खूब दाऽ-पेच लड़ाडन ॥ 16 ॥

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۖ

ते अ'ऊं (खुदा उंदे खलाफ) खूब उपाऽ
करड (ते सचाई बांदे होई जाग) ॥ 17 ॥

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۖ

इस आस्तै (हे रसूल!) मुन्करें गी मोहलत दे
(हां) उनेंगी किश दिनें दी होर मोहलत' दे
(तां जे ओह जेहका जोर लाना चाहन, लाई
लैन) ॥ 18 ॥ (रुकू 1/11)

فَمَهْلِ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُمْرُوَيْدًا ۖ

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक कुरआन मजीद दे खलाफ हर चाल्ली दे उपाऽ करडन, जेकर कुरआन मजीद झूठा होंदा तां कदें बी सफल नेई होंदा, पर की जे ओह अल्लाह पासेआ ऐ, जिसलै ओह लोक खुदा दे कलाम गी मटाने दी कोशश करडन तां अल्लाह बी उनेंगी मटाने दे उपाऽ करग ते इसदा नतीजा इयै निकलग जे अल्लाह विजयी होग ते ओह परास्त होई जांगन, हां! जियां जे अल्लाह दा निजम ऐ असाब किश चिरै बा'द आँदा होंदा ऐ ते इस्सै पासै इस आयत च संकेत कीते दा ऐ जेहदे च गलाए दा ऐ जे इन्कारी लोकें गी ढिल्ल दे यानी ढिल्ल देने दे फल-सरूप ओह अपना सारा जोर इस्लाम गी मटाने तै लाई देंगन ते उनेंगी एह आखने दा समां नेई मिलग जे असेंगी मुसलमानें गी तबाह करने दा समां नेई मिलेआ। इस आस्तै जिसलै उनेंगी समां मिली जाग तां फी उंदा मूह बंद होई जाग।

سُورَةُ الْأَعْلَى مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ عَشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-आला

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(हे रसूल!) तू उच्ची शान आहले (ते
सर्वश्रेष्ठ) अपने रब्ब दे नांऽ दे बे- ऐब होने
दा बर्णन कर ॥ 2 ॥

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ②

(ओह) जिसनै (इन्सान गी) पैदा कीता ते
(उसी) बे-ऐब बनाया ॥ 3 ॥

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ③

ते जिसनै (उसदी शक्तियें दा) अंदाजा लाया
ते (उंदे मताबक) उसी हदायत दिती ॥ 4 ॥

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ④

ते जिसनै धरती चा चारा कइहेआ ॥ 5 ॥

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ⑤

फी उसी स्याह (काला) कूड़ा-करकट बनाई
दिता ॥ 6 ॥

فَجَعَلَهُ عِئَاءً أَخَوَى ⑥

(हे मुसलमान!) अस तुगी (इस चाल्ली)
पढ़ागे जे उसदे नतीजे च तू भुलगा नेई ॥ 7 ॥

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ⑦

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे मानव प्रकृति च अध्यात्मक त्रक्की दा असीम मादा भरेआ गेदा ऐ ते उससै चाल्ली इलमी त्रक्की दा बी असीम मादा भरेआ गेदा ऐ। फरमांदा ऐ जे एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे इन्सान गी पैदा करने आह्ला बे-ऐब ऐ, जेकर ओह आपूं बे-ऐब नेई होंदा तां सारी खूबियें दा भंडार नेई होंदा ते ऐसा इन्सान कियां पैदा करी सकदा हा।
2. यानी कुरआन मजीद मुसलमानें दे दिलें च इस चाल्ली रचाई दिता जाग जे उंदे चा कोई ना कोई वर्ग क्यामत तक इसदे प्रेम च डुब्बे दा रौहग। ते बार-बार ऐसे कामिल इन्सान मुसलमानें च पैदा होंदे रौहगन जो कुरआन मजीद दा झंडा उच्चा रखडन।

सिवाए उसदे जिसी अल्लाह भुलाना चाह^१,
ओह^२ यकीनन जाहर गी बी जानदा ऐ, ते उसी
बी जो छप्पे दा ऐ ॥ 8 ॥

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۖ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ
وَمَا يَخْفَى ۝

ते (हे मुसलमान!) अस तेरे आस्तै
(कामयाबियें ते) असानियें दी प्राप्ति सैहल
करी देगे^३ ॥ 9 ॥

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى ۝

इस आस्तै तुस बी नसीहत^४ करो, की जे
नसीहत देना (दुनियां च म्हेशां) फायदेमंद
साबत होंदा रेहा ऐ ॥ 10 ॥

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

जो (खुदा शा) डरदा ऐ ओह^५ यकीनन नसीहत
हासल करग ॥ 11 ॥

سَيَذَكِّرُكَ مَنْ يُخْلِي ۝

ते (उसदे बरखलाफ/उलट) जो अत गै नभागी
होग ओह^६ एहदे शा मूंह फेरदा रौहग^७ ॥ 12 ॥

وَيَجْجِبُهَا الْأَشَقَى ۝

(ऊऐ) जो बौहत बड्डी अग्गी च दाखल
होने आहला ऐ^८ ॥ 13 ॥

الَّذِي يَصِلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

फी (ओहदे च दाखल होने दे बा'द) नां ते
ओह^९ ओहदे च मरग ते नां जीदा^{१०} रौहग ॥ 14 ॥

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

1. इस शा पता लगदा ऐ जे सचाई शा दूर अल्लाह नेई करदा बल्के इन्सान आपू गै सचाई शा दूर होंदा ऐ। इस्तै आस्तै आखदा ऐ जे सादा कम्म ते एह ऐ जे अस कुरआन मजीद मुसलमानें गी सखागे पर जेकर मुसलमानें चा किश न-भागी उसी भुलाना चाहन तां अल्लाह उंदे अंदरै-बाहरै दी गल्ल जानदा ऐ, ओह उंदे इरादे च रोक नेई बनग ते आखग जे जिसलै एह आपू तबाह होना चांहेदे न तां होन देओ।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे पवितर कुरआन जो मानव प्रकृति दे मताबक ऐ ओहदे पर चलना किश बी मुश्कल नेई ते जेकर कोई इन्सान एहदे पर चलना चाह तां खुदा बी उसदी मदद करदा ऐ ते उस पर चलना होर बी असान करी दिंदा ऐ।
3. यानी जिसलै खुदा इन्सान गी हदायत दिंदा ऐ तां ओहदे आस्तै बी जरूरी ऐ, जे ओह बी अल्लाह दा अनुसरण करदे होई दूए लोकें गी बी नसीहत करदा र'थें ते एह कदें बी नेई समझें जे गुमराह इन्सान हदायत नेई पाई सकदे। बल्के मेद रक्खें जे जिस इन्सान दे दिलै च जरा बी खुदा दा खोफ होग, ओह जरूर नसीहत हासल करग।
4. यानी सिर्फ ऊऐ शख्स पवितर कुरआन शा मूंह फेरग, जिसदे कुकर्म ओहदे दिलै पर मोहर लाई दिती दी होग।
5. यानी जिसदे कुकर्म दी ब'जा करी अल्लाह नै फैसला करी दिते दा होग जे उसगी अग्गी च दाखल कीता जाग।
6. यानी ओह अजाब बौहत कठोर होग, उस अजाब गी ओहदी शिद्दत (तेजी) कारण मौत बी आखी सकने आं ते जीवन बी, की जे तेज जलाने आहली अग्गी कारण उसदी खल्लडी सखा होई जाग ते उसदे मसूस करने दी शक्ति घटी जाग। इस आस्तै नरक च इन्सान दी हालत ऐसी होई जाग जे नां ते ओह मुरदा खुआग ते नां जीदा जीव।

जो पाक (पवित्र) बनग, ओह यकीनन कामयाब होग ॥ 15 ॥

فَدَا فَلَاحٌ مِّن تَرَكِّي ۝

बा शर्त एह ऐ जे (पवित्र बनने दे कन्नै-कन्नै) उसने अपने रब्ब दा नांS बी लैता होऐ ते नमाज बी पढ़दा रेहा होऐ ॥ 16 ॥

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

पर (हे बरोधियो!) तुस (लोक) ते दुनियाबी जिंदगी गी (आखरत दी जिंदगी शा) पैहल दिंदे ओ ॥ 17 ॥

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

हालांके आखरत बौहत बेहतर ते चिर-स्थाई ऐ ॥ 18 ॥

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

यकीनन इयै (गल्ल) पैहली कताबें च बी (दर्ज) ऐ ॥ 19 ॥

إِنَّ هَذَ الْفَى الصَّخْفِ الْأَوَّلَى ۝

(यानी) इब्राहीम ते मूसा दियें कताबें¹ च ॥ 20 ॥ (रुकू 1/12)

ج

صُخْفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

1. यानी एह शिक्षा ऐसी सधारण ऐ जे सारे रसूलें दी शिक्षा दा जो-जो हिस्सा बी सुरक्षत ऐ ओहदे शा कुरआन दा समर्थन होंदा ऐ। पैहले नबियें दी शिक्षा गी सुरक्षत रक्खने दा बौहत घट्ट प्रयास कीता गेआ ऐ। सिर्फ यहूदियें अपनी कताब 'तालमूद' च किश नबियें ते सुधारकें दी शिक्षा दा संग्रह करने दी कोशश कीती दी ऐ। उसी पढ़ने कन्नै पता लगदा ऐ जे कुरआन मजीद दियां नेकां सचाइयां पैहले नबियें द्वारा बी ब्यान कीतियां जेदियां रेहियां न जो इस गल्ला दा प्रमाण न जे कुरआन मजीद दे चेचे अंश पैहली कताबें च बी मजूद न।

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سَبْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर : अल्-गाशिय:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सताई आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्या तुगी (दुनियां पर) छाई जाने आहली
(मसीबत दी बी) खबर पुज्जी ऐ? ॥ 2 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ②

उस दिन' (जिसलै ओह मसीबत छाई जाग)
किश चेहरे उतरे दे होंगन ॥ 3 ॥

وَجُودُهُ يُومِذُ خَاشِعَةً ③

(ओह) मैहनत करा करदे होंगन (ते) थक्कियै
चूर होआ करदे होंगन ॥ 4 ॥

عَامِلَةٌ تَأْسِبَةٌ ④

(पर उस मैहनत दा कोई फायदा नेई होग ते)
ओह जमात (बरहाल) इक भड़कदी अग्गी
च दाखल होग ॥ 5 ॥

تَصْلِي نَارًا حَامِيَةً ⑤

ते उस (सारी जमात) गी उब्बलदे चरमे चा
(पानी) पलैया जाग ॥ 6 ॥

تَسْقَى مِنْ عَيْنٍ أْنِيَّةٍ ⑥

उसगी सुक्के शिब्रिक^२ घाऽ दे सिवा दूआ
कोई भोजन नेई मिलग ॥ 7 ॥

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ⑦

1. इत्थें उस अजाब दी सूचना दिनी गेदी ऐ जो आखरी युग च मानव जाति पर औने आहला ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै ओह अजाब आंग तां पापिये दे चेहरे उतरे दे होंगन ते ओह उस बिपता सा छुटकारा पाने आसतै पूरा जोर लागन।
2. अरबी भाषा च 'जरी' ते 'शिब्रिक' दो शब्द न जिंदे कनै अभीष्ट ऐसा घाऽ ऐ जो बगैर जड़ें दे होदा ऐ। सुक्के घाऽ गी 'जरी' ते सैल्ले घाऽ गी 'शिब्रिक' यानी अमर बेल आखदे न ते उस दा खास गुण एह ऐ जे उसी खाने कनै कोई लाह नेई होदा यानी नां ते उसी खाइयै मनुक्खे दी सेहतू गी कोई ताकत थ्हांदी ऐ ते नां ओह मुट्ठ्य होदा ऐ। इस आसतै पवित्र कुरआन ने बी इसदा इयै अर्थ लैते दा ऐ जे नरक बासियें गी नेह भोजन नेई मिललउन जो ताकत देने आहले होन बल्के ओह थ्हांगन जो नां ते ताकत देंगन ते नां उंदे कनै भुक्ख मिटग।

जो नां ते उनेंगी मुट्टा करग ते नां भुक्खै (दी तकलीफ) शा बचाग ॥ 8 ॥

لَا يَسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝

उस रोज किश दूए चेहरे खुश होंगन ॥ 9 ॥

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝

अपनी (पिछली) कोशशें पर राजी होंगन ॥ 10 ॥

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ ۝

उच्चे सुर्गें च र'वा करदे होंगन ॥ 11 ॥

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

ओह उस च कोई ब्यर्थ गल्ल नेई सुनडन ॥ 12 ॥

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ۝

उस च इक बगदा चश्मा होग ॥ 13 ॥

۝

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝

ते उस (जन्त) च उच्चे तख्त (बी) रक्खे दे होंगन ॥ 14 ॥

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۝

ते पानी पीने दे कटोरे रक्खे दे होंगन ॥ 15 ॥

وَأَكْوَابٌ مَوْصُوعَةٌ ۝

ते स्हारा लैने आहले छोटे साइज दे तकिये रींहें च (स्हारा लैने आस्तै) रक्खे दे होंगन ॥ 16 ॥

وَنَمَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ ۝

ते कलीन बिछे दे होंगन ॥ 17 ॥

وَزَرَارٍ مَبْنُوتَةٍ ۝

क्या ओह बदलें¹ गी नेई दिखदे जे ओह किस चाल्ली पैदा कीते गेदे न ? ॥ 18 ॥

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ

ते गास² गी (नेई दिखदे जे) किस चाल्ली उच्चा कीता गेदा ऐ ॥ 19 ॥

كَيْفَ خَلَقَتْ ۝

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رَفَعَتْ ۝

ते फ्हाड़ें³ गी (नेई दिखदे जे उनेंगी) किस चाल्ली गड्डेआ गेदा ऐ ॥ 20 ॥

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصَبَّتْ ۝

1. मूल शब्द 'इबिल' दा सधारण अर्थ ऊंट ऐ पर एहदा अर्थ बदल बी शब्द कोश च लिखे दा ऐ (मुफ़्फ़दात)। अल्लाह इस आयत च आखदा ऐ जे बदल इक थाहरा उठदे न ते सारी दुनियां पर छाई जंदे न। क्या कुरआन दे बरोधी एह बी नेई समझदे जे बदलें गी पैदा करने आहला खुदा जिसने उंदे राहें सारे संसार च पानी फलाई दिता ऐ, क्या कुरआन मजीद दे अध्यात्मक पानी गी सारे संसार च नेई फलाई सकदा ?
2. यानी जिस चाल्ली एह गास उच्चा कीता गेदा ऐ उससे चाल्ली रुहानी गास यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी उच्चा कीता जाग।
3. मूल शब्द 'जबल' दा अर्थ फ्हाड़ ऐ ते इसदा अर्थ बड्डे लोक बी होंदा ऐ। की जे पैहलें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सहाबा (साथिये) दा जिकर ऐ। इस आस्तै इत्थें जबल दे अर्थ च मुसलमानें दे बड्डे लोक गै लैते जांगन ते इस आयत दा अर्थ एह होग जे क्या ओह सहाबा गी नेई दिखदे जे ओह किस चाल्ली स्थापत कीते गेदे न यानी बैरिये दे खतरनाक हमलें च बी अपने थाहरा पर डटे दे न ते अपने थाहरे परा इद्धर-उद्धर नेई होंदे।

ते धरती गी (नेई दिखदे जे) किस चाल्ली
पद्धरी' कीती दी ऐ ॥ 21 ॥

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢١﴾

इस आस्तै नसीहत कर की जे तू ते सिर्फ
नसीहत करने आह्ला ऐं ॥ 22 ॥

فَذَكِّرْ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢٢﴾

तू उनें लोकें पर दरोगा दे तौरै पर नियुक्त नेई
ऐं ॥ 23 ॥

كُنْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٣﴾

पर जिसनै पिट्ट फेरी ते इन्कार कीता ॥ 24 ॥

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٤﴾

उस दे नतीजे च अल्लाह उसी सारें शा बड्डा
अज्जाब देग ॥ 25 ॥

فَيَعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٥﴾

यकीनन (सच्चें गै) उनें साढ़े गै कश परतोई
औना ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

फरी उंदे शा सहाब लैना बी यकीनन साढ़ा गै कम्म
ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 1/13)

﴿٢٧﴾

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا جِسَابَهُمْ ﴿٢٧﴾

1. इस कन्नै ओह धरती खंड अभीष्ट ऐ जेहदे पर सहाबा अपने घोड़े दुड़ांदे हे। इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक धरती गी नेई दिखदे जे ओह मुसलमानें आस्तै किस चाल्ली पद्धरी बनाई गेदी ऐ जताह चांहदे न हमला करी दिंदे न ते कोई उंदे सामनै नेई खड़ोदा।

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ إِحْدَى وَثَلَاثُونَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-फ़ज्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कत्तरी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

अ'ऊं गुआही दे तौरै पर इक औने आहली
सवेर' गी पेश करना ॥ 2 ॥

وَالْفَجْرِ ۝

ते दस्सें रातीं गी बी ॥ 3 ॥

وَلَيْالٍ عَشْرِ ۝

ते इक जुप्त (जोड़ा) गी ते इक वत्र (ताक)
गी ॥ 4 ॥

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝

ते (उप्पर दस्सी दी दस्सें रातीं दे बा'द औने
आहली) रातीं गी जिसलै ओह चली पे ॥ 5 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ۝

क्या इस च अकलमंदें आस्तै कसम (यानी
शहादत) है जां नेई ? ॥ 6 ॥

هَلْ فِيْ ذٰلِكَ فَسَمٌ لِّذِيْ حِجْرِ ۝

क्या तुगी पता ऐ जे तेरे रब्ब नै आद जाति
दे लोके कन्नै केह (ब्यहार) कीता ॥ 7 ॥

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝

1. यानी मदीना पासै हिजरत कीती।
2. इस सूर: दे उतरने दे बा'द दस्स साल हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का शैहरै च रेह जो तकलीफें भरोचे साल हे ते रातीं आंगर हे। एहदे बा'द हिजरत होई जिस च जुप्त (युग्म) दा नजारा बी हा ते वत्र दा बी यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते हजरत अबूबकर हिजरत च शामिल हे ते अल्लाह जो इक ऐ गासै थमां उंदे कन्नै शामिल हा (सूर: तौब: आयत 40)
3. इस च दस्सेआ गोदा ऐ जे हिजरत दे बा'द जिसलै मदीना च तकलीफें भरोची रात आंग तां ओह तौले गै खतम होई जाग।

यानी (आद) इरम (कौम) शा जो बड़डे-
बड़डे भवनें आहले हे ॥ 8 ॥

إِرَامَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۝

ओह लोक जिंदे आंगर कोई कौम उनें देशें च
पैदा नेई कीती गेदी ही ॥ 9 ॥

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ ۝

ते (क्या) समूद (दे बारै बी तुगी किश पता
ऐ) जो घाटियें च चटानां खरोतिथै (अपने
मकान) बनांदे हे ॥ 10 ॥

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۝

ते फिरऔन (दे बारै बी तुगी किश पता
ऐ) जो 'फ्हाड़ें' दा मालक हा ॥ 11 ॥

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝

ओह (फ्हाड़) जिनें शैहरें च सख्त फसाद पाई
रक्खे दा हा ॥ 12 ॥

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ ۝

ते फसाद च बधदे गै जंदे हे ॥ 13 ॥

فَاكْتَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۝

जिस करी तेरे रब्ब नै उंदे पर अजाब दा
कोड़ा बर्हाया ॥ 14 ॥

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۝

तेरा रब्ब यकीनन मौकै दी ताड़ च (लग्ले
दा) हा ॥ 15 ॥

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۝

इस आस्तै (जरा दिख ते) इन्सान दी हालत
गी जे जिसलै उसदा रब्ब उसी अजमैश च
पांदा ऐ, ते उसी आदर प्रदान करदा ऐ ते उस
पर नैमत नाजल करदा ऐ तां ओह आखदा ऐ
जे (अ'ऊं ऐसी शान आह्ला आं जे) मेरे रब्ब
नै (बी) मेरा सम्मान कीता ॥ 16 ॥

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ
وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝

जे जिसलै (अल्लाह) उसी अजमैश च
पांदा ऐ ते उसदा रिशक घटाई दिंदा ऐ तां
ओह आखदा ऐ, मेरे रब्ब नै (बिला ब'जा)
मेरा नरादर कीता ॥ 17 ॥

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ
فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ۝

1. पर्वतें कन्नै सरबंघत सरदार न ते भाव एह ऐ जे फिरऔन दे सरदार लोक जो पर्वत खुआने दे काबल हे
ते मिस्र दी व्हूमत गी अपने बलबूते ते शक्ति कन्नै चलाऽ करदे हे।

(खुदा बिला-ब'जा स'जा नेई दिंदा) बल्के
(कसूर थुआड़ा अपना ऐ जे) तुस यतीम
(अनाथ) दा आदर नथे करदे ॥ 18 ॥

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ۝

ते नां मस्कीन (गरीब-गुरबे) गी खाना खलाने
आस्तै इक-दूए गी प्रेरना दुआंदे हे ॥ 19 ॥

وَلَا تَحْضُونَهُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۝

ते बिरसे च मिले दा धन सारे दा सारा
(ऐशप्रस्ती च) दुआई दिंदे हे ॥ 20 ॥

وَتَأْكُلُونَ التَّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ۝

ते तुस धन गी बौहत ज्यादा प्यार करदे हे
॥ 21 ॥

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝

सुनो! जिसलै धरती गी टुकड़े-टुकड़े करी
दिता जाग¹ ॥ 22 ॥

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۝

ते तेरा रब्ब इस शान च औग² जे फरिश्ते रीहगां
ब'नी खड़ोते दे होंगन ॥ 23 ॥

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝

ते उस रोज नरक (लागै) आंहदा³ जाग, उस
अजाब बेलै इन्सान चाहग जे ओह नसीहत
हासल करै, पर ओह बेला नसीहत दा पूरा-
पूरा फायदा लैने दा नेई होग⁴ ॥ 24 ॥

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَلَىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ۝

1. यानी इन्कारी लोकें च फुट्ट पेई जाग ते ओह बक्ख-बक्ख होई जांगन जां मुसलमान जिनें थाहरें विजय हासल करडन उनें ज'गें रीहनें आहली कौमें च फुट्ट पेई जाग ते ओह किट्टे होइयै मुसलमाने दा मुकाबला नेई करी सकडन।
2. यानी अल्लाह ते उसदे फरिश्ते जिसलै इन्कारी लोकें पासै आंदे न तां अजाब लेइयै आंदे न (दिखो सूर: हश्र आयत 3 ते सूर: बकर: आयत 211) ऐसा गै उसलै होग ते अल्लाह दा औना ते फरिश्ते दा औना दससग जे उनें लोकें दी तबाही होने आहली ऐ। इतिहास च आँदा ऐ जे बद्र नाँस दे युद्ध बेलै इन्कारी लोकें फरिश्ते गी दिखेआ हा जो उंदे पर तलोआरां चलांदे हे ते उंदे पर पत्थर बरहांदे हे ते उनेगी उनें फरिश्ते गी सामथाम दिखने दा इन्ना विश्वास हा जे जिसलै बा'द च मुसलमान उनेगी मिले तां उनें उंदे कनै गलाया जे थुआड़े पैहलू च (कनै) इस्सै चाल्ली दी बरदी पाए दे लड़ाई च इक सुआर लड़ा करदा हा ते उस सहाबी नै बो उसदा समर्थन कोता जे हा! मै बी दिखेआ हा। सही होदा ऐ जे बद्र दे मौके एह कश्फि नजारा मोमिनें ते इन्कारी लोकें गी दस्सेआ गेआ हा।
3. यानी ओह दंड भोगने दा दिन होग ते इन्कारी लोकें गी नरक लब्धन लगी पौग।
4. अल्लाह दी भेजी दी कताबें च सदा रेहम दी शिक्षा दिती जंदी ऐ। फिरओन आखरी बेलै ईमान लयाया ते उस बारे बी इयै आदेश होआ जे अस तेरी सारी प्रार्थना गी मन्नी नेई सकदे पर तेरे शरीर गी सुरक्षत रखगे। (सूर: युनुस आयत 93) इयै हाल मक्का बासिये दा होआ। जिसलै मक्का फ'ता होआ तां हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै घोशना करी दिती जे ओह कतल ते मौत दे अजाब शा बचाई लैते गे, पर उनेगी ओह पद प्राप्त नेई होआ, जो सारे शा पैहलें ईमान आहने आहले सहाबा गी प्राप्त होआ हा। अल्लाह पवित्र कुरआन च आखदा ऐ जे जो लोक मक्का दी विजय दे बा'द ईमान ल्याए, ओह उनें लोकें दे बराबर नेई होई सकदे जो उस च पैहलें ईमान ल्याए हे। (सूर: हदीद आयत 11)

ओह आखग, काश! में अपनी इस जिंदगी
आस्तै किश अगें भेजे¹ दा होंदा ॥ 25 ॥

يَقُولُ لَيْسَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ۚ

इस आस्तै उस दिन खुदा दे अजाब जैसा उसी
कोई अजाब नेई देग ॥ 26 ॥

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ۚ

ते नां उसदी पकड़ जैसी कोई होर पकड़
करग ॥ 27 ॥

وَلَا يُؤْتِقُ وَثَاقَهُ أَحَدًا ۚ

ते ओह जान जिसी शांति प्राप्त होई चुकी ऐ
॥ 28 ॥

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُظْمِنَةُ ۖ

अपने रब्ब कश परतोई² आ (इस हालत च
जे) तूं उसी पसंद करने आह्ला बी ऐं ते ओह
बी तुगी पसंद करने आह्ला ऐ ॥ 29 ॥

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

फी (तेरा रब्ब तुगी आखदा ऐ जे) आ! मेरे
(खास) बंदें च शामल³ होई जा ॥ 30 ॥

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

ते (आ) मेरी जन्नत च बी दाखल होई जा
॥ 31 ॥ (रूकू 1/14)

۞

وَادْخُلِي جَنَّتِي ۖ

1. ते नतीजा निकलने मौकै चाहै इस लोक च निकलै ते चाहै परलोक च, ऊऐ कर्म मनुकखै दे कम्म औंदे न जो ओह पैहलें करी चुके दा ऐ।
2. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे कामिल ते पूरा संदोख अल्लाह दे मलाप कनै गै हासल होंदा ऐ ते मलाप उस सहयोग दा नां ऐ जे अल्लाह पासेआ जे किश आवै उसी इन्सान खुशी-खुशी स्वीकार करे ते ओह (मनुकख) जो बी कम्म करै ओह अल्लाह गी प्यारा लगै।
3. जिसलै इन्सान उपर दस्से दे थाहरै पर पुज्जी जंदा ऐ तां अल्लाह आखदा ऐ जे तूं मेरे खास भगतें च शामल होई गेआ ऐं जो पक्के तौर पर जन्नत च जांगन जां आखी लैओ जे जन्नत उनेंगी अपने पास सद्दा करदी ऐ।

سُورَةُ الْبَلَدِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ إِحْدَى وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-बलद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक्की आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

सुनी लै! तेरी गल्ल झूट ऐ। अ'ऊं इस शैहरै
(मक्का) गी तेरी सचाई दे तौरै पर पेश करना
॥ 2 ॥

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ٢

ते (आखना जे हे मुहम्मद!) तू (इक दिन)
फी इस शैहर (मक्का) बापस औने आह्ला
ऐं ॥ 3 ॥

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ٣

ते प्यो' गी बी ते पुत्तै गी बी (शहादत दे तौरै
पर पेश करना) ॥ 4 ॥

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ٤

असैं यकीनन इन्सान गी मैहनत दे वशीभूत
बनाया^२ ऐ ॥ 5 ॥

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ٥

क्या ओह एह समझदा ऐ जे ओहदे पर कुसै
दा जोर नेई चलग? ॥ 6 ॥

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدَّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ٦

1. इत्थें पिता ते पुत्तर दा अर्थ हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल न जिनें मक्का बस्ती दा निर्माण कीता हा। ओह बी दमै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई दे गुआह न की जे उनें दीनों मक्का दी नीह रखदे बेलै एह प्रार्थना कीती ही जे इस च पवित्तर करने आहले लोक आइयै बस्सन, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे समै उस च अनेकेश्वरवादी बस्सा करदे हे। इस आस्तै एह गल्ल जरूरी हो जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. विजय हासल करन ते हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल दी भविकखाणी बी पूरी होई जा।
2. यानी मक्का दी विजय असांनी कनै ममकन नेई बल्के एहदे आस्तै सख्त मैहनत दी जरूरत होग।

ओह आखदा ऐ जे मैं ते ढेरें दे ढेर माल
लुटाई दिते दा ऐ¹ ॥ 7 ॥

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بُدَّ لَهُ

क्या ओह एह समझदा ऐ जे उसी कोई दिक्खने
आह्ला नेई² ऐ? ॥ 8 ॥

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَ أَحَدًا

क्या असें ओहदे आस्तै दऊं अक्खीं पैदा नेई
कीतियां³? ॥ 9 ॥

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

ते जीहब बी ते दऊं ओठ बी (पैदा नेई
कीते)⁴? ॥ 10 ॥

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

फी असें उसी (हदायत ते गुमराही दे) दमैं रस्ते
बी दस्सी दिते दे न⁵ ॥ 11 ॥

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

(पर) फी बी ओह उप्पर (चोटी पर) नेई
चढ़ेआ⁶ (पुज्जेआ) ॥ 12 ॥

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

ते तुगी कुस नै दस्सेआ ऐ जे चोटी केह (ऐ
ते किस चीजै दा नां⁵) ऐ? ॥ 13 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

1. यानी भामैं ढेरें दे ढेर धन-दौलत इस्लाम गी मटाने आस्तै लुटाई देन, फी बी इस्लाम विजयी होग ते ओह नकाम रौहगन।
2. यानी नतीजा ते अल्लाह पैदा करदा ऐ। संसारक साधनें कनै नतीजे नेई निकलदे। इस लेई जिसलै अल्लाह दिक्खा करदा ऐ जे उंदे दिलें च शिकं ते इन्कार ऐ ते ओह चंगे कम्म दखावे आस्तै करदे न तां यकीनन अल्लाह उंदे कर्म करी उनेंगी सुख नेई देग बल्के उनेंगी असाब गै देग।
3. यानी दिलैं दियां अक्खीं, जिंदे कनै ओह सचाई गी समझी सकदा ऐ।
4. यानी जबान (जीहब) ते ओठें कनै अपनी शंकाएं गी जाहर करै ते इस चाल्ली शंका-समाधान दे बा'द अपने दिलैं गी पवित्तर करै।
5. यानी पवित्तर कुरआन नै स्पष्ट करी दिते दा ऐ जे हदायत केह ऐ ते गुमराही केह ऐ। इसदे बा'द बी जेकर कोई इन्सान गुमराही पासै जा तां एह उसदा अपना दोश ऐ की जे अल्लाह नै अध्यात्मक अक्खीं बी दित्ती दियां न ते जेकर अक्खीं कनै कोई चीज नेई लब्धै तां जीहब ते ओठें शा पुच्छियै ओह अपने खतोले दूर करी सकदा ऐ ते इस चाल्ली उंदे सारे ब्हान्ने तोड़ि दिते गेदे न ते अल्लाह दा कलाम उतारियै उंदे आस्तै स्पष्ट करी दिते दा ऐ जे हदायत केह ऐ ते गुमराही केह ऐ। अध्यात्मक अक्खीं देख्यै उनेंगी इस गल्ला दी शक्ति दित्ती दी ऐ जे ईशवाणी दे गुणें गी पछानी सकन ते जबान ते हदायत देख्यै इस काबल बनाए दा ऐ जे ईशवाणी दा कोई हिस्सा जेकर समझा नेई आवै तां दूए लोकें शा पुच्छियै उसगी समझी लैन।
6. यानी इन्ने साधन होने दे बावजूद बी इन्कारी मनुक्ख त्रक्की दे शिखरें पर नेई चढ़ी सकेआ बल्के गुमराही दे गतैं च गै पैदा रेहा।

(चोटी पर चढ़ना गलाम दी) गरदन छुड़ाना
(यानी उसी अजाद कराना ऐ) ॥ 14 ॥

فَكَرَقَبَةٍ ۝

जां भुक्ख (फाके) आहले ध्याडै खाना खलाना
ऐ ॥ 15 ॥

أَوْ اطْعَمٍ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۝

यतीम गी, जो करीबी¹ होऐ ॥ 16 ॥

يَتِيْمًا ذَا مَقْرَبٍ ۝

ते असहाय (परबस्स) गी जो धरती पर डिगो
दा² होऐ ॥ 17 ॥

أَوْ مُسْكِينًا ذَا مَتْرَبٍ ۝

फी (चोटी पर चढ़ना एह हा जे इनें कम्मों दे
अलावा) एह उंदे चा बनी जंदा जो ईमान
ल्याए ते (जिनें) इक-दूए गी सबर करने बाऐ
नसीहत दिती ते इक-दूए गी रैहम करने दी
नसीहत दिती³ ॥ 18 ॥

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ۝

इयै लोक ते बरकत आहले होंगन
॥ 19 ॥

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۝

ते जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ओह
न्हूसत आहले (न-भागे) होंगन ॥ 20 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ
أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۝

उंदे पर भट्टी दी अग (आहली स'जा) नाजल
होग ॥ 21 ॥ (रुकू 1/15)

ع ٣١

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ۝

1. यानी रूहानी ब्रक्की उसलै गै मिली सकदी ऐ जिसलै इन्सान संसार च दासता गी मटाई देऐ ते दरिदरता गी दूर करै ते इस्सै चाल्ली यतीमें ते बे-सहारे लोकें दी सुख-सुबधा दा प्रबंध करै।
2. यानी ऐसा बे-सहारा आदमी जेहदा कोई सहारा नेई होऐ की जे जिसदे दोस्त होदे न जेकर ओह धरती पर डिगगी बी जा तां उसदे दोस्त उसी सहारा देइयै उआली लैदे न। एह दरिदर जिसगी उआलना मुसलमानें दा फर्ज ऐ ओह दरिदर ते बे-सहारा ऐ जिसदा कोई बी मददगार नेई होदा, ओह जेकर डिगगी पौदा ऐ तां उसगी उआलने आहला कोई बी नेई होदा।
3. चोटी पर चढ़ने दा किश स्पष्टीकरण पैहलें कीता गेदा ऐ हून किश होर खोहलियै ब्यान करदा ऐ ते दसदा ऐ जे सिर्फ शुभ-कम्म गै फायदेमंद नेई होदे उन्ना चिर जे मनुक्ख ईमान नेई ल्यावै ते फी सिर्फ आपू ईमान आहने पर गै संतुष्ट नेई होऐ बल्के दूए गी बी ईमान आहने ते शुभ-कर्म करने दी प्रेरणा दिंदा रवै।

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ عَشْرَةَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-शम्म

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सोलां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं सूरजै¹ गी गुआही दे रूपै च पेश करना
ते जुहा (कुलार) दे समे गी बी जिसलै ओह
चढ़ने दे बा'द उच्चा होई जंदा ऐ ॥ 2 ॥

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ①

ते चन्नै गी जिसलै ओह सूरजै दे पिच्छें औंदा
ऐ² ॥ 3 ॥

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ②

ते दिनै³ गी (बी शहादत दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै ओह उस (सूरजै) गी जाहर
(बांदै) करी दिंदा ऐ ॥ 4 ॥

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ③

ते राती⁴ गी बी (शहादत दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै ओह उस (सूरजै) दी रोशनी
गी अक्खीं शा औहलै करी दिंदी ऐ ॥ 5 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ④

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी इस्लाम दी सचाई आस्तै गुआह दे रूपै च पेश करना की जे ओह उदय होने दे बा'द सधारण हालती शा बौहत उच्ची हालत तगर पुज्जी जांगन ते सदा आस्तै रौहने आहली इक कताब दुनियां दे सामनै पेश करियै अपने आपै गी सूरज साबत करडन।
2. यानी अल्लाह उनें मुजदिददें (दीन गी जिंदा करने आहलें) ते सुधारकें गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई आस्तै पेश करदा ऐ जो धुआड़े बा'द आँगन, की जे ओह औने आहले जे किश हासल करडन हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अनुसरण करनै करी हासल करडन।
3. इत्थें दिनै गी गुआही दे रूपै च पेश कीता गेआ ऐ जिसलै ओह सूरजै गी बांदै करी दिंदा ऐ। भाव एह ऐ जे जिसलै इस्लाम दी तक्की दा समां आँग जो दिनै आँगर होग ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा बजूद दरजा-बदरजा जाहर होंदा जाग।
4. यानी उस समे गी गुआही दे रूपै च पेश करना जिसलै जे संसार च अधर्म (कुफर) दा न्हैया छाई जाग। उस बेलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा प्रकाश (रोशनी) दुनियां दी नजरें शा ओहलै होई जाग।

ते गासैं' गी ते उसदे बनाए जाने गी बी ॥ 6 ॥

وَالسَّمَاءَ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝

ते धरती गी बी ते उसदे बछाए जाने गी बी
(शहादत दे तौर पर पेश करना) ॥ 7 ॥

وَالْأَرْضَ وَمَا طَحَاهَا ۝

ते इन्सानी आत्मा गी बी ते उसदे बे-ऐब²
बनाए जाने गी बी (शहादत दे तौर पर पेश
करना) ॥ 8 ॥

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

जे उस (अल्लाह) नै मनुक्खै पर उसदी
बदकारी/कुकर्मी (दे रस्तें गी बी) ते उसदे
संयम (दे रस्तें) गी बी चंगी चाल्ली खोहली
दिता ऐ ॥ 9 ॥

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝

इस आस्तै जिसनै उस (जान) गी पवित्तर
कीता ओह ते (समझो जे) अपने मकसद गी
हासल करी बैठा ॥ 10 ॥

فَذُفِّحْ مَنْ رِزْقَهَا ۝

ते जिसनै उसी (मिट्टी च) दब्बी दिता
(समझी लैओ जे) ओह नकाम होई गेआ
॥ 11 ॥

وَفَذْخَابَ مَنْ دَسَّهَا ۝

समूद नै अपनी घोर उददंडता करी (समे दे
नबी गी) झुठलाया ॥ 12 ॥

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

उस बेलै जिसलै जे ओहदी कौम चा सारें शा
बड़्हा नभागा ओहदे (समे दे नबी दे) बरोध
आस्तै खड़ोता ॥ 13 ॥

إِذَا نَبَّغَتْ أَشْقَاهَا ۝

इस पर उनें (यानी समूद दी कौम) गी अल्लाह
दे रसूल (सालेह) नै गलाया जे अल्लाह
आस्तै वक्फ (समर्पत) कीती गेदी ऊंटनी शा

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ

1. इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लाम दी वक्की यकीनन हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे प्रकाश गी प्रकट करने आहली होग ते इस्लाम दा पतन हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे प्रकाश गी लोकें दी नजरें शा छपैली देग, पर गास ते उसदे बनाए जाने दी हिक्मत दस्सा करदी ऐ जे सचाई म्हेशां विजयी होंदी रौहग चाहे इस लोक च ते चाहे परलोक च। इस आस्तै वक्ती रोकें शा धबराना नेई चाही दा।
2. इस आयत च इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे मानव-प्रकृति गी अल्लाह नै पवित्तर बनाया ऐ। इस आस्तै एह गल्ल ममकन ऐ जे सारा संसार जां संसार दा किश हिस्सा सदा आस्तै हदायत पाने शा बंचत होई जा।

وَسُقِيهَا ۝

बचदे रौह ते इससै चाल्ली उसदे पानी पलैने
दे मामले च बी हर चाल्ली दी उददंडता
छोड़ी देओ ॥ 14 ॥

पर उनें उस (नबी) दी गल्ल नेई मन्नी,
बल्के उसी झुठलाई दित्ता ते (ओह) ऊंटनी
(जेहदे शा बचदे रौहने बारै उनेंगी आदेश
दित्ता गेआ हा उस) दियां सदां कप्पी दित्तियां
जेहदे करी अल्लाह नै उनें गी खाक (मिट्टी)
च मलाने दा फैसला करी दित्ता ते ऐसे उपाऽ
कीते जे उससै चाल्ली होई बी गेआ ॥ 15 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوا هَاهُا فَمَدَمَ عَلَيْهِمْ
رَبُّهُمْ يَذِّبُهُمْ فَسَوُّبَهَا ۝

ते ओह (इस्सै चाल्ली) उंदे (मक्का आहलें
दे) अन्जाम दी बी परबाह नेई करग ॥ 16 ॥
(रुकू 1/16)

ع 31

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝

سُورَةُ اللَّيْلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-लैल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बाई आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं रातीं गी गुआही दे रूपै च पेश करना
जिसलै ओह खट्टी' लै ॥ 2 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ①

ते अ'ऊं दिनै' गी बी (गुआही दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै ओह खूब रोशन होई जा
॥ 3 ॥

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ①

ते नर ते मादा' दी पैदायश गी बी (शहादत ते
तौरै पर पेश करना) ॥ 4 ॥

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ①

ते थुआड़ियां कोशशां' यकीनन बक्ख-बक्ख
न ॥ 5 ॥

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ①

इस आस्तै जिसनै (खुदा दे रस्ते पर) दिता
ते संयम अखत्यार कीता ॥ 6 ॥

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ①

ते नेक गल्लै दी तस्दीक (पुष्टी) कीती ॥ 7 ॥

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ①

1. यानी जिसलै बी संसार च धार्मिक अंधकार छाई जंदा ऐ। जेकर कोई अकली शा कम्म लै तां उसी पता लग्गी जाग जे ऊऐ दिन ऐसे होंदे न जिसलै जे एह संसार सुधारके शा खाल्ली होदा ऐ।
2. यानी जिसलै कदे संसार च सदाचार ते नेको दा युग आवै तां बिचार करने पर चंगी चाल्ली पता लग्गी जाग जे इस युग च सुधारके कोशशां करियै इस्लाम दा नूर लोकें दे दिलें च दाखल करी दिता ऐ।
3. यानी मानव समाज च किश लोक ऐसे होंदे न जो लोकें गी स्हेई रस्ते पर चलने दी हदायत दिंदे न। ओह 'नर' खुआने दे अधिकारी होंदे न ते किश लोक ऐसे होंदे न जो उंदी हदायत शा प्रभावत होइयै स्हेई रस्ते पर चली पोंदे न आखो जे ओह लोक 'मादा' दा गुण रखदे न।
4. यानी मुसलमानें ते इन्कारी लोकें दियां कोशशां बक्ख-बक्ख न। इंदे चा इक ते हदायत पाने आस्तै कोशश करा करदा ऐ ते दूआ गुमराही आस्तै कोशश करा करदा ऐ।

فَسَيَسِّرُهُ لِيُيسِّرَ ۝

उसी ते अस जरूर गै असान्नी दे मौके प्रदान करगे ॥ 8 ॥

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ۝

ते ऐसा (शख्स) जिसनै कंजूसी शा कम्म लैता ते बे-परवाही दा प्रगटावा कीता ॥ 9 ॥

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ۝

ते नेक गल्लै गी झुठलाया ॥ 10 ॥

فَسَيَسِّرُهُ لِيُعْسِرَ ۝

उसी अस तकलीफ (दा समान) (यानी बदनसीबी) प्रदान करगे ॥ 11 ॥

وَمَا يُعْغِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۝

ते जिसलै ओह हलाक होग तां उसदा माल (धन-दौलत) उसी कोई फयदा नेई पुजाग ॥ 12 ॥

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ۝

हदायत देना सच्चें गै साढ़े जिम्मै ऐ ॥ 13 ॥

وَأَنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ۝

ते हर गल्लै दा अंत ते आद (शुरू) बी यकीनन साढ़े गै अखत्यार च ऐ ॥ 14 ॥

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

इस आस्तै (याद रक्खो जे) मैं (ते) तुसैंगी इक प्रचुल्ल अग्गी शा सोहरा करी दिता ऐ ॥ 15 ॥

لَا يَصْلُهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

ओहदे च सिवाए कुसै बड्डे बद-नसीब दे, कोई दाखल नेई होग ॥ 16 ॥

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

(ऐसा बद-नसीब) जिसनै सचाई गी झुठलाया ते (सच्च शा) मूह फेरी लैता ॥ 17 ॥

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

ते जो बड़ा संयमी होग ओह जरूर ओहदे शा दूर रक्खेआ जाग ॥ 18 ॥

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۝

(ऐसा संयमी) जो अपना माल (इस आस्तै अल्लाह दे रस्ते पर) दिंदा ऐ जे (ओहदे कन्नै) अध्यात्मक पवित्तरता हासिल करै ॥ 19 ॥

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

ते कुसै दा ओहदे पर स्थान नेई होंदा जिसदा बदला उतारने दा उसी बिचार होऐ ॥ 20 ॥

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

हां! पर अपने गौरवशाली रब्ब दी खुशी हासल करना (उसदा मकसद होंदा ऐ) ॥ 21 ॥

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

ते ओह (खुदा) जरूर ओहदे पर खुश होई जाग ॥ 22 ॥ (रुकू 1/17)

سُورَةُ الضُّحَىٰ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ اثْنَا عَشَرَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-जुहा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं दिनै गी (शहादत दे तौरै पर पेश करना)
जिसलै ओह रेशन' होई जा ॥ 2 ॥

وَالضُّحَىٰ ②

अ'ऊं रातीं गी बी (शहादत दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै जे उसदा न्हारा चपासै फैली^२
जा ॥ 3 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ③

जे नां तेरे रब्ब नै तुगी छोड़े दा^३ ऐ ते नां ओह
तेरे कनै नराज ऐ ॥ 4 ॥

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ④

ते (एह दिक्ख ते सेही जे) तेरी बा'द च
औनै आहली हर घड़ी पैहली शा बेहतर^४ ऐ
॥ 5 ॥

وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ⑤

1. यानी जिसलै बी इस्लाम दी ब्रक्की होग हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई जाहर होई जाग।
2. यानी जिसलै कदं लम्मे समे आस्तै धर्म च कमजोरी पैदा होग तां एह साबत होई जाग जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे नूर दे प्रसार च किश रकावटां पैदा होई गेइयां न इस लेई संसार उंदे नूर दा पूरी चाल्ली फायदा नई लेई सका दा ऐ।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे संसार च न्हरे दा छाई जाना इस गल्ला दा प्रमाण नई होग जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. जुटे न बल्के इस गल्ला दा प्रमाण होग जे मानव-प्राणी च विकार आई गेआ ऐ ते उसदे सुधार आस्तै नमां सूरज (सुधारक) उदय होनै आह्ला ऐ जेहका परतियै इस्लाम गी विजयी करी देग।
4. यानी जिसलै बी संसार च कोई विकार पैदा होंदा ऐ तां खुदा तेरा समर्थन करने आहले लोक खड़े करी दिंदा ऐ ते क्यामत तक खड़े करदा रीहग। एह इस गल्ला दा प्रमाण होग जे तू सच्चा ऐ।

ते जरूर तेरा रब्ब तुगी (ओह किश) देइयै
रौहग जेहदे पर तू खुश होई जागा' ॥ 6 ॥

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝

क्या (इस जीवन च उस दा ब्यहार/सलूक) तेरे
कनै गैर-ममूली नेई रेहा ते) उसनै तुगी यतीम
समझियै (अपनी छत्तर छाया च) ज'गा नेई
दिती ॥ 7 ॥

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

ते (जिसलै) उसनै तुगी (अपनी कौम दे प्रेम
च) मुग्ध^२ दिक्खेआ तां (उंदे सुधार दा) स्हेई
रस्ता तुगी दस्सी दिता ॥ 8 ॥

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

ते जिसलै तुगी मते टब्बै आहला पाया/
दिक्खेआ तां (अपनी किरपा कनै) धनवान
बनाई दिता ॥ 9 ॥

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝

इस लेई (इनें स्थानें दे नतीजे च) तू बी
यतीमें गी उभारने च रुज्जे^३ दा रौह ॥ 10 ॥

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

ते तू मंगने आहले गी नेई निक्खर ॥ 11 ॥

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

ते तू अपने रब्ब दी नैमत दी जरूर चर्चा करदा
रौह^४ ॥ 12 ॥ (रुकू 1/18)

﴿

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝﴾

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे जिसलै अंत तक तुगी सफलता गै प्राप्त होंदी जाग तां तेरी खुशी च केह शक्क ऐ।
2. किश विद्वानें लिखे दा ऐ जे मूल शब्द 'जाल्लुन' दा अर्थ ऐ जे तू गुमराह हा, असें तुगी हदायत दिती। पर शब्द कोश च इसदा अर्थ प्रेम च मुग्ध होना बी लिखे दा ऐ (दिक्खो मुफ़्फ़दाते रागिब)। इस आस्तै एहदे मूजब आयत दा भाव एह ऐ जे हे रसूल तू अपनी कौम दे लोकें दे हदायत पाने दी इच्छा च मुग्ध हा। इस लेई असें तुगी ओह रस्ता दस्सी दिता जेहदे कनै तू अपनी कौम दा सुधार करी सकें।
3. यानी उनें अनाथें दी हालत ऐसी नेई होऐ जे ओह समझन जे उंदी पालमां लोकें दे दान कनै होआ करदी ऐ। जेहदे करी उंदी हिम्मत जंदी र'वै। बल्के लोक उंदी पालमां अपने अजीजें आंगर करन जेहदे नै उंदी हिम्मत बधैं। जियां जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. कनै होआ, की जे तुस बी अनाथ हे, पर तुसेंगी तुंदे दादा ते चाचे नै पुत्तरै शा बी उप्पर समझेआ। इस आस्तै अल्लाह आदेश दिता ऐ जे ऐसी कोशश करो जे लोक अनाथें गी अपने सक्कें आंगर समझन तां जे उंदे च उत्साह-हीनता दा बिचार पैदा नेई होऐ, बल्के उंदी हिम्मत बधदी र'वै।
4. संसारक नैमतां ते बशक्क तुसेंगी शासक बनने परैत थहोई गेइयां हियां, जिंदा जिकर तुस मुसलमान रेआया दी मदद राहें करदे होंदे हे पर इत्थें चेचे तौरा पर एह बर्णन ऐ जे खुदा नै पवित्तर कुरआन दे रूपै च जो नैमत तुगी दिती दी ऐ उसी सारे संसार च फलांदा रौह।

سُورَةُ الْمُنَشَّرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अलम् -नश्रह

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्या असें तेरे आस्तै तेरे सीने गी खोहली नेई
दिता? ॥ 2 ॥

أَلَمْ نُنْشَرْحْ لَكَ صَدْرَكَ ②

ते तेरे इस बोझ गी तेरे परा तुआरियै सुट्टी नेई
दिता ॥ 3 ॥

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ③

ऐसा बोझ¹ जिसनै तेरी कमर थोड़ी² दिती दी
ही ॥ 4 ॥

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ④

ते तेरे जिकर गी बी असें उच्चा करी दिता ऐ
॥ 5 ॥

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ⑤

इस आस्तै (याद रक्ख जे) इस तंगी कनै
इक बड्डी कामयाबी (जुड़ी दी) ऐ
॥ 6 ॥

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥

1. यानी कामिल शरीअत (कुर'आन) तेरे पर उतारी दी ऐ तां जे तू खुदा दी हदायत दी रोशनी च चलें ते रहान नेई होऐं।
2. तुस इससै व्याकुलता च 'हिरा' नांऽ दी गुफा च जंदे हे जे अ'ऊं अपनी बुद्धि कनै अल्लाह गी पाने ते मानव समाज दा सुधार करने च कियां कामयाब होई सकना। अल्लाह नै अपनी खास हदायत यानी पवित्र कुर'आन राहें थुआड़ी व्याकुलता गी दूर करी दिता। इस दा ब्यौरा सूर: 'अलक च औंदा ऐ।'

(हां!) यकीनन इस तंगी दे कन्नै इक (होर
बी) बड्डी कामयाबी¹ (निश्चत)ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

इस आस्तै जिसलै (बी) तुगी समां² मिलै
तां (खुदा कन्नै मिलने आस्तै) फी कोशश च
लगी जा ॥ 8 ॥

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

ते तूं अपने रब्ब पासै ध्यान दे ॥ 9 ॥ (रुकू
1/19)

رُكُوع

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

1. मूल शब्द 'युस्र' -असानी कन्नै इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे ओह बार-बार आँग, पर उस तंगी बारै दस्ते दा ऐ जे ओह इक निश्चत समे तक रेहियै दूर होई जाग। इस आयत च एह भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर संकट दा कोई ऐसा समां नेई आँग जो स्थाई होग। पर सुखै दियां चड़ियां ऐसियां आँगन जो स्थाई खुआइयां जाई सकडन। इस आस्तै मक्का ते अरब दे लोकें दा अदूर्त साल्लें अंदर नाश होई गेआ, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै जिसलै मक्का पर विजय हासल कीती ते इस्लामी शासन दी नीह रक्खी ते मुसलमानें आस्तै असान्नी दे रस्ते खुल्ले तां एह शासन बक्ख-बक्ख रूपें च बदलदा अज तक आया ऐ ते इस्सै युग थमां केई इक देशें च इस्लामी शासन दी स्थापना होई गई ऐ।
2. यानी जिसलै बी तुगी शासन सरबंथी कम्में ते मुसलमानें दी शिक्षा-दीक्षा शा बहल मिलै तां तूं अध्यात्मक कम्मै च लगी जा की जे ओह तेरा नेई मुक्कने आह्ला कम्म ऐ ते ओहदे चा बहल मिलने दा कोई सुआल नै नेई।

सूर: अल्-तीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां३ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अंजीर¹ गी ते जैतून² गी शहादत दे तौरै
पर पेश करनां ॥ 2 ॥

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونِ ②

ते इस्सै चाल्ली सीनीन³ पर्वत गी ॥ 3 ॥

وَذُورِ سِنِينَ ③

1. 'अंजीर' शब्द राहें हजरत आदम पासै संकेत कीता गेदा ऐ जो एह ऐ जे इन्सानी फितरत गी उत्तम रूप च पैदा कीते दा ऐ की जे हजरत आदम दे बारै बाइबिल च लिखे दा ऐ जे हजरत आदम गी अल्लाह नै अपने रूप च बनाया (पैदायश बाब 1) ते कुरआन मजीद च लिखे दा ऐ जे अल्लाह नै उसगी अपना खलीफा (अभिनायक) बनाया ऐ। इस आस्तै दौनीं कताबें दी संहमती शा पता लगदा ऐ जे आदम दी संतान उसदे गुण लेइयै नेक ते सदाचारी पैदा होग ते उसदी पैदायश च बुराई दी जढ़ नई और बल्के नेकी दी जढ़ और। इस बकखी संकेत करने आस्तै अंजीर गी गुआही दे रूपे च पेश कीता गेदा ऐ।
2. जैतून दा बर्णन इस आस्तै कीता गेदा ऐ जे जैतून दी शाख हजरत नूह दी घटना दा चेता नुआंदी ऐ। तौरात च लिखे दा ऐ जे हजरत नूह दी किशती जिसलै 'जूदी' यानी 'अरारात' पुज्जी तां हजरत नूह नै बकख -बकख पैछियें गी छोड़ेआ तां जे ओह पता लाई और जे कुतै धरती बी लभदी ऐ जां नई। खीर च उनें कबूतरी छोड़ी जिसलै ओह बापस आई तां ओहदे मूहें च ताजा जैतून दा पत्तर हा जेहदे शा हजरत नूह नै समझी लैता जे हून अल्लाह दी मेहर होई गई ऐ ते धरत लब्धन लगी पेई ऐ फी ऐसा होआ जे ओह अपने साथियें कनै उथें उतरी गे। जित्थें हजरत नूह दी किशती रुकी ही उस थाहरा दा नां३ पवित्र कुरआन नै 'जूदी' रक्खे दा ऐ ते बाइबिल नै 'अरारात' रक्खे दा ऐ। शब्द कोश दिखने पर पता लगदा ऐ जे इनें दौनीं शब्दें दे अर्थ च कोई भेद नई। अरारात अरबी शब्द ऐ। हजरत नूह की जे इराक नवासी हे इस लेई उंदे आस्तै इस शब्द दा उच्चारण असान हा ते जूद दा अर्थ देआ ते उपकार ऐ यानी ओह थाहर जित्थें अल्लाह दी देआ ते उपकार प्रकट होन। 'रात' दा अर्थ ऐ 'शरण चाही' (अक्रब)। अरारात दा अर्थ ए होआ 'अ'ऊं पनाह दी ज'गा गी अपने सामनै दिक्खा करना। इस आस्तै इस च बी जूदी आह्ला अर्थ आई गेआ।
3. सीना-एह शब्द इक वचन ऐ, पर इत्थें इस दा प्रयोग बहुवचन होए दा ऐ। इस दा कारण एह ऐ जे सीना पर्वतें दे सिलसले दा नां३ ऐ।

ते इस अमन आहले शैहर' (मक्का) की बी
॥ 4 ॥

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝

(एह सब शहादतां दसदियां न जे) यकीनन
असें इन्सान की अच्छी शा अच्छी अवस्था च
पैदा कीता ऐ ॥ 5 ॥

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝

फी असें उसी नीच शा नीच दशा पासै परताई
दिता ॥ 6 ॥

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝

सिवाए उनें लोकें दे जो ईमान ल्याए ते जिनें
परिस्थिति मताबक अच्छे कर्म कीते इस आस्तै
उंदे लेई इक नेई मुक्कने आहला बदला होग
॥ 7 ॥

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝

इस आस्तै (असलीयत दे खु'ल्ली जानै परैत)
केहड़ी चीज तुगी बदला दिते जाने बौर झुठलांदी
ऐ ॥ 8 ॥

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ۝

क्या (हून बी कोई सोची सकदा ऐ जे)
अल्लाह सारे हाकमें शा बड्डा हाकम नेई
ऐ ? ॥ 9 ॥ (रुकू 1/20)

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِمِينَ ۝

1. मक्का शैहरै की हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल नै अमन आहला करार दिते दा ऐ। इस गल्ला पर ज्हारां साल बीती गेदे हे तां बी अरब लोक अज तक उसदे सत्कार दा ध्यान रखदे न। एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे मक्का कन्ने सरबंभ रक्खने आहला धर्म सच्चा ऐ। इस आस्तै इक समां आया जे मक्का मुसलमानें दे अधिकार च आई गोआ ते इस्लाम गै मक्का दा धर्म खुआया। ते फी मुसलमानें दे संबंभ कारण मक्का की इक होर नमीं शांति मिली जो अज तक चलदी आवा करदी ऐ बल्के ओह शांति ऐसी ऐ जो इस शा पैहलें बी उसी प्राप्त नथी, की जे पैहलें मक्का वासी अपनी इच्छा मताबक म्हीनें की अगमें-पिच्छें करियै उसदी शांति की भंग करी दिंदे हे, पर हून इस्लाम नै ऐसे बारां म्हीनने निश्चत करी दिते न जिनेंगी अगमें-पिच्छें करने दी कुसै च हिम्मत नेई। इस आस्तै हरम दे खेतर दी रक्खेआ पूरा साल होंदी ऐ। इस शा पैहलें सिर्फ मक्का आहलें दे अपने बिचारें दे अधीन होंदी ही। हरम शब्द दा अर्थ ऐ सत्कार जोग चीज ते परिभाषा च मक्का दे चपासै चार-चार मील दा जो अलाका ऐ ओह हरम खुआंदा ऐ की जे उस अलाके च कुसै जीवधारी दा बध बरजत ऐ।

سُورَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْاِسْمَلَةِ عِشْرُونَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-अलक़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अपने रब्ब दा नांऽ लेइयै पढ़' जिसनै (सारी
चीजें गी) पैदा कीता ॥ 2 ॥

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ②

(ते जिसनै) इन्सान गी खून दे इक लोथड़े शा
पैदा कीता ॥ 3 ॥

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ③

(फी अस आखने आं जे) कुर'आन गी पढ़ियै
सुनांदा रौह की जे तेरा रब्ब बड़ा करीम' ऐ
(यानी बौहत किरपा करने आह्ला ऐ) ॥ 4 ॥

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ④

ओह रब्ब जिसनै कलम कनै इलम सखाया
(ऐ ते अगें बी सखांदा रौहग) ॥ 5 ॥

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ⑤

उसनै इन्सान गी (ओह किश) सखाया ऐ जो
ओह पैहलें नथा जानदा ॥ 6 ॥

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑥

1. किश बिद्वानें ते ईसाइयें गलती कनै लिखे दा ऐ जे 'हिरा' नांऽ दी गुफा च फरिश्ते नै रेशम पर लिखे दा इक लेख दस्सियै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी गलाया हा जे 'पढ़ो', पर सचाई एह ऐ जे मूल शब्द 'इक्का' दा अर्थ पढ़ने दे अलावा दुर्हाना बी ऐ। इस आस्तै इस सूर: च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै फरिश्ता पैहली बार वही लेइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कश आया तां उसनै तुसंगी गलाया जे जे किश अ'ऊं आखदा जां, उसी दुर्हादे जाओ।
2. यानी जिन्ना तू कुर'आन पढ़ियै सुनागा, उन्नी गै तेरे रब्ब दी शान ते मानव जाति दा सम्मान उजागर होग।

(जैसा ओह समझदे न उस चाल्ली) नेई बल्के इन्सान यकीनन हद शा बधा करदा ऐ ॥ 7 ॥

كَأَلَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّا ۖ

इस चाल्ली जे ओह अपने आपै गी (खुदा दी किरपा कनै) बे-परबाह समझदा ऐ ॥ 8 ॥

أَن رَّاهُ اسْتَعَىٰ ۖ

सचाई एह ऐ जे तेरे रब्ब कश गै परतोइये जाना ऐ ॥ 9 ॥

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجَىٰ ۖ

(हे मुखातब!) तू (मिगी) उस (शख्स) दी (हालत दी) खबर दे ॥ 10 ॥

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُنْهَىٰ ۖ

जो इक (अबादत करने आहले) बंदे गी जिसलै ओह नमाज पढ़ने च ब्यस्त होंदा ऐ (नमाज पढ़ने शा) रोकदा ऐ ॥ 11 ॥

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۖ

(हे मुखातब!) तू (मिगी) दस्स ते सेही जे जेकर ओह (नमाज पढ़ने आहला बंदा) हदायत पर होऐ ॥ 12 ॥

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ۖ

जां संयम शा कम्म लैने दा हुकम दिंदा होऐ ॥ 13 ॥

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ۖ

ते उसी रोकने आहला (हदायत दा) इन्कारी होऐ ते (उस शा) मूंह फेरदा होऐ (तां फी उस रोकने आहले दा अन्जाम केह होग) ॥ 14 ॥

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۖ

क्या ओह (इन्ना बी) नेई जानदा जे अल्लाह हर इक चीजै गी जानदा ऐ? (इस आस्तै ओह कन्न खोहलियै सुनी लै जे ओह गलती करा करदा ऐ) ॥ 15 ॥

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۖ

1. 'बंदे' शब्द राहें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पासैं संकेत कीता गेदा ऐ ते दस्से दा ऐ जे तुस अल्लाह दे पवित्र घर 'काबा' च नमाज पढ़दे हे ते मुन्कर आइयै थुआड़े सिरै ते पवित्र शरीर पर मिट्टी सुट्टी दिंदे हे ते इक बार ते उर्ने थुआड़ी पिट्टी पर ऊँटै दी ओझरी रक्खी दिन्ती ही जेहदे करी तुस सजदे च सिर नथे चुक्की सकदे।

जिस चाल्ली ओह चांहदा ऐ उस चाल्ली नेई
होग बल्के जेकर ओह (अपने इस कम्मै शा)
बाज नेई आया तां अस उसदे मत्थे दे बाल
पकड़ियै जौरै कन्नै ध्रीड़गे ॥ 16 ॥

كَالَٰلِئِْنِ لَّمْ يَنتَهُ لِنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

ऐसी मत्थे दी चोटी जो झूठी ऐ ते ओह
खताकार (कसूरबार) बी ऐ ॥ 17 ॥

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

इस आस्तै (इन्कारी गी) चाहीदा ऐ जे ओह
अपनी सभा बुलाऽ ॥ 18 ॥

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

अस बी अपनी पुलसै² गी बुलागे ॥ 19 ॥

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

दुश्मन दी मरजी दे मताबक गल्ल नेई होग।
(इस आस्तै हे नबी!) तू इस (चाल्ली दे
इन्कारी) दा आज्ञा-पालन नेई कर ते (सिर्फ
अपने रब्ब दे हजूर च/सामनै) सजदा कर ते
(इस सजदे दे नतीजे च अपने रब्ब दे) होर
लागै होंदा जा ॥ 20 ॥ (रुकू 1/21)

كَالَٰ لَا تُطْعَمُهُ وَاَسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

1. यानी असल च ते इन्सान गिरे दा गै ऐ, पर ओह चोटी ओहदी बड़ाई ते इज्जत दी नशानी होंदी ऐ। इस आस्तै ओह झूठी ते कसूरबार ऐ की जे ओह महापापी गी इक महान आदमी प्रकट करदी ऐ।
2. इस ज'गा 'पुलस' दा अर्थ अज्ञाव देने आहले फरिश्ते ऐ जो इस संसार च बी ते परलोक च बी सचाई दा इन्कार करने आहले लोकें गी स'जा दिंदे रौहदे न।

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-क्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असें सच्चें गै इस (कुरआन) गी इक
(महत्त्वपूर्ण) भागली¹ रातीं च उतारेआ ऐ
॥ 2 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ②

ते (हे संबोधत!) तुगी केह पता ऐ जे (एह
महत्त्वपूर्ण) रात जिस च तकदीरां (भाग)
उतारी दियां न, केह चीज ऐ? ॥ 3 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ③

एह (महत्त्वपूर्ण) तकदीरें आहली (भागली)
रात ते ज्हार म्हीने² शा बी बेहतर ऐ ॥ 4 ॥

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ④

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे नबी दा समां रातीं आंगर होंदा ऐ, पर ओह रात ऐसी होंदी ऐ जेहदे च अल्लाह पासेआ भविक्ख बारै फैसले होंदे न। इस लेई इस सूरत च दस्सेआ गेदा ऐ जे पवित्र कुरआन मजीद गी असें तकदीरां यानी भाग उतारने आहली रातीं च उतारे दा ऐ यानी भविक्ख च जे किश इस संसार च घटने आह्ला ऐ, ओह इस कुरआन च ब्यान करी दिता गेआ ऐ। इस दा इक अर्थ एह बी जे असें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी महत्त्वपूर्ण ते भागली रातीं च उतारेआ ऐ।
2. हदीसें शा पता लगदा ऐ जे इक ज्हार साल गुमराही दे होंगन। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आखदे न जे सारे शा अच्छी सदी ओह ऐ जिस च अ'ऊं आं, फी ओह सदी बेहतर होग जो इसदे बाद आंग, फी उसदे बाद ओंने आहली सदी बी बेहतर होग, फी गुमराही ते अंधकार दा युग होग। (मिशकात शरीफ) इस आस्तै ज्हार म्हीने दा अर्थ ज्हार साल ऐ ते साल बी ओह जिंदे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी शीतल छाया सुंगड़ी गेदी ही ते बुराई फैली चुकी दी ही। इस पासै संकेत करियै दस्सेआ गेदा ऐ जे एह अध्यात्मक रात दा युग जिस च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अवतार होआ जां पवित्र कुरआन उतरेआ, रात होने पर बी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे कारण गुमराही दे ज्हार बरें शा बेहतर होग।

(हर चाली दे) फरिश्ते ते (कामिल) रूह
उस (रात) च अपने रब्ब दे हुकम कनै सारे
(अध्यात्मक ते संसारक) मामले लेइयै उतरदे
न ॥ 5 ॥

وَالْمَلَائِكَةُ
وَالرُّوحُ فِيهَا

تَنْزِلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
يَاذُنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝

(फी फरिश्तें दे उतरने परैत ते) सलामती
(गै सलामती होंदी) ऐ (ते) एह् (अवस्था)
सवेर होने तगर (रौहदी) ऐ ॥ 6 ॥ (रुकू 1/
22)

سَلَامٌ

سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

1. यानी नबी दी विजय तक अल्लाह दे फरिश्ते ओहदे कनै रौहदे न ते उस बेलै तगर साथ नेई छोड़दे जिन्ना चिर सफलता हासल नेई होई जंदी। “फरिश्तें दे उतरने दे बा'द ते सलामती गै सलामती यानी शांति गै शांति होंदी ऐ” दा अर्थ एह् ऐ जे भामें ओह् युग न्हेरला होंदा ऐ तां बी अल्लाह, नबी दी ब'जा करी उस युग च नेकां बरकतां उतारदा ऐ ते ओह् बरकतां उच्चर उतरदियां गै रौहदियां न जिन्ना चिर जे सवेर नेई होई जा यानी ओह् समां जिस च गुमराही दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा रुहानी अवतार होग।

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-बय्यिन:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने (ते) बार-बार रैहम करने
आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ओह लोक जिनें कुफर कीता ऐ यानी कताब
आहले ते मुश्रिक (दमैं गै) कदें (अपने
कुफर शा) रुकने आहले नथे, जिन्ना चिर
तक जे उंदे कश स्पष्ट प्रमाण¹ नेई आई
जंदा ॥ 2 ॥

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ
الْبَيِّنَةُ ②

यानी अल्लाह पासेआ औने आह्ला इक रसूल
जो (उनेंगी ऐसी) पवित्र कताबां पढ़ियै सुनांदा
॥ 3 ॥

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ③

जिंदे च कायम रौहने आहले आदेश² होन
॥ 4 ॥

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ④

ते (अजीब गल्ल एह ऐ जे) जिनें लोकें गी
(कुरआन मजीद जैसी मकम्मल) कताब दिती

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ

1. मतलब एह ऐ जे कताबा आहले गलत जां सहेई तौरा पर इक गासी कताबा कनै बावस्ता (संबंधत) हे। इस आस्तै जिच्चर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कुरआन मजीद लेइयै नेई औंदे उच्चर उंदे सुधार दी कोई संभावना नेई ही।
2. यानी ओह स्पष्ट कताब बी ऐसी ल्याए जेहदे च सदा अटल रौहने आहली सचाइयां होन तां जे यहूदियें ते ईसाइयें पर साबत होई जा जे सादियां कताबां नुटियें आहलियां ते मिटने आहलियां न, पर स्थाई ते कायम रौहने आहली कताब ऊऐ ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ल्याए न। इस लेई उंदे पर ईमान आंदे बिजन कोई चारा नेई।

بَعْدَمَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۖ

गेई ऐ ओह उस स्पष्ट प्रमाण (यानी रसूल)
दे औने दे बा'द गै (बक्ख-बक्ख गरोहें) च)
बंडोए न ॥ 5 ॥

وَمَا أَمْرُو إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ ۖ حَقَّاءُ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ۖ

हालांके उनेंगी इयै हुकम दिता गेदा हा जे
ओह सिर्फ इक खुदा दी अबादत करन ते
अबादत गी सिर्फ ओहदे आस्तै मखसूस करी
देन (इस हालत च जे) ओह अपनी नेक
भावनाएं च द्रिढ़ विश्वास रखने आहले होन
ते (फी सिर्फ इस गल्ला दा हुकम दिता गेदा
हा जे) नमाज जमात कनै पढ़दे रौहन ते
जकात देन ते इयै (महेशां सचाई पर) कायम
रौहने आहला धर्म ऐ ॥ 6 ॥

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۖ

कताब आहलें ते मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादी
लोकें) चा कुफर पर कायम रौहने आहले
लोक सच्चें गै जहन्नम दी अग्गी च (दाखल)
होंगन (ते ओह) उसै च रौहगन। ऊऐ
लोक बुरे लोक न ॥ 7 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۖ

(इस दे मकाबले च) ओह लोक जो (कताब
आहलें ते मुश्रिकें चा) ईमान ल्याए ते उनें
(ईमान दे मताबक) नेक कर्म कीते, ऊऐ
लोक सारें शा अच्छे प्राणी/लोक न ॥ 8 ॥

جَزَاءُ وَهُمْ عُنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ لِمَنْ حَسِبَ رَبَّهُ ۖ

उंदा बदला उंदे रब्ब दे हजूर च (यानी कोल)
कायम रौहने आहले बाग होंगन जिंदे हेठ
नैहरां बगदियां होंगन, ओह उंदे च बास करडन।
अल्लाह उंदे पर राजी (यानी खुश) होई गेआ
ते ओह ओहदे (अल्लाह) पर राजी (खुश)
होई गे। इयै (बदला) उस दी शान दे मताबक
ऐ जो अपने रब्ब शा डरदा ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू

1/23)

1. यानी जिनें कताब आहलें दे समै च पवित्र कुरआन उतरेआ ऐ ओह पैहलें ते अपनी बूटी कहानियें पर खुश
हैं, पर हून ओह लोक गै पवित्र कुरआन मजोद दी सच्ची गल्लें दे मकाबले च बाईबिल दी बूटी गल्लें
गी पेश करियै इखलाफ करदे न।

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تَسْعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-ज़िल्ज़ाल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै धरती गी पूरी चाल्ली ल्हाई दिता¹
जाग ॥ 2 ॥

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ①

ते धरती अपना बोझ कड़िह्यै सुट्टी देग²
॥ 3 ॥

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ②

ते इन्सान आखी देग जे उसी केह होई गेदा³
ऐ ॥ 4 ॥

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ③

उस दिन ओह अपनी (सारी गै गुप्त⁴) खबरं
(गल्लां) ब्यान करी देग ॥ 5 ॥

يَوْمَئِذٍ تُنْحِتُ أَخْبَارَهَا ④

1. यानी धरती दे अंदर ते बाहर भंचाल औंगन जियां जे अजकल धरती दे अंदर लावे करी बी ओहदे च भंचाल आवा करदे न ते अणुबंबें ते हाईड्रोजन बंबें करी बी उसदे बाहर भंचाल आवा करदे न ते अध्यात्मक रूपै च बी ऐसे-ऐसे अंदोलन चला करदे न जिंदी ब'जा करी धरती पर रौहने आहलें दे दिल कंबी गेदे न।
2. इस दा एह अर्थ ऐ जे जिनियां बिद्यां ते ज्ञान इस संसार च छप्पे दे न ओह जाहर होन लगी पाँगन, भामें ओह धार्मिक होन जां संसारक जियां जे इस बेलै विज्ञान बी त्रक्की करा करदा ऐ ते पवितर कुर'आन दा इलम बी नमैं शा नमैं रूपै च बंदोआ करदा ऐ।
3. यानी उस युग च मनुक्ख रूहान होई जाग ते गलाग जे गल्ल केह ऐ, अज्ज धरती च बी लावा फुट्टा करदा ऐ ते बाहरा दा बी भंचालें दे समान (सरिस्ते) कीते जा करदे न ते अध्यात्मक तौरा पर बी ऐसे अंदोलन चलाई दिते गे न जिंदे करी धरती पर रौहने आहलें दे दिल कंबी गे न।
4. अंतम युग यानी कलयुग दे बारे जिनियां भविक्खवाणियां हियां ओह सब पूरियां होई जांगन, आखो जे उस दिन धरती अपने गुप्त भंडारें गी जाहर करी देग।

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۝

इस लेई जे तेरे रब्ब नै उस (धरती) बारै वह्नी
करी रक्खी दी ऐ ॥ 6 ॥

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا
لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝

उस रोज लोक बक्ख-बक्ख गरोहें दे रूपै च¹
ज'मा होंगन तां जे अपनी-अपनी कोशशें दे
नतीजें गी दिक्खन ॥ 7 ॥

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝

फी जिसनै इक कण बरोबर (बी) नेकी²
कीती दी होग ओह उस (नतीजे) गी दिक्खी
लैग ॥ 8 ॥

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝

ते जिसनै इक कण बरोबर बी बुराई³ कीती दी
होग ओह उस (नतीजे) गी दिक्खी लैग
॥ 9 ॥ (रुकू 1/24)

1. मतलब एह ऐ जे ओह समां अजादी दा होग ते बक्ख-बक्ख दल एह घोशना करडन जे साढ़े दल दा एह नांउ ऐ ते एह कम्म ऐ ते ऐसा करने कनै उंदा मकसद एह होग जे लोक उंदे नांउ ते कम्म दिक्खियै उंदे दल च शामिल होई जान ते दुनियां आहले उंदे बारै एह गलाई देन जे उंदा दल गै श्रेष्ठ ऐ।
2. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे उस आखरी युग च मानव समाज कनै अल्लाह बैसा ब्यहार करग जैसे उसदे कर्म होंगन ते कोई कौम उससै लै अच्छा फल पाई सकग जिसलै जे ओह नेक होग।
3. यानी कोई कौम बी बुरी होदे होई लोके गी धोखा नेई देई सकग।

سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ اثْنَا عَشَرَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-आदियात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं शहादत दे तौरा पर उनें जमातें गी
पेश करना जो घोड़ें पर चढ़ियै इस चाल्ली
बे-त्हाशा दौड़दियां न जे उंदे घोड़ें दे मूहां
अवाजां निकलन लगी पाँदियां' न ॥ 2 ॥

وَالْعَدِيَّتِ صَبْحًا ①

इंदे अलावा उनें घोड़ सुआरें गी जिंदियां
सुआरियां (घोड़े) चोट मारियै चंगारियां
कढदियां' न ॥ 3 ॥

فَأَمُورِيَّتٍ قَدْحًا ①

फी बडलै-बडलै हमला^३ करने आहलें गी
॥ 4 ॥

فَأَمْعِيزَتِ صَبْحًا ①

1. इस आयत च इस्लाम दी सचाई गी सिद्ध करने आसतै सहाबा (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे साथिये) गी पेश कीता गेदा ऐ। धामें इत्थें घोड़े शब्द बरते दा ऐ पर घोड़ा की जे आपू नेई चलदा बल्के उसी सुआर चलांदा ऐ इस लेई इस दा अर्थ घोड़े पर सुआर होने आहली जमातां न यानी सहाबा जो जिहाद करदे हे।
2. इस आयत दा ब्यौरा बी ऊरे ऐ जो आयत 2 दी टिप्पणी च लिखे दा ऐ।
3. इस आयत नै सारा भेद खोहली दिता ऐ जे इस ज'गा पर सहाबा दा बर्णन ऐ नां के सिर्फ सुआरियें दा की जे इत्थें बडलै हमला करने दा जिकर ऐ ते ऐसी सावधानी/हुशयारी कन्ने हमला करना घोड़े दा कम्म नेई बल्के सुआरें दा कम्म ऐ।

जिसदै नतीजे च उस (बडलै) मौकै धूड़न
डुआंदै^१ न ॥ 5 ॥

فَأَثَرُنْ بِهِ نَقْعًا ۝

ते लश्कर च दड़ी जंदे न^२ ॥ 6 ॥

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۝

इन्सान सच्चें गै अपने रब्ब दा बड़ा नाशुकर-
गजार^३ ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۝

ते ओह सच्चें गै इस पर (अपने कथन ते अपने
कर्म कनै) गुआही देआ करदा ऐ ॥ 8 ॥

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۝

ते ओह (बावजूद इसदे) सच्चें गै धन कनै
प्रेम च बौहत बधी चुके दा^४ ऐ ॥ 9 ॥

وَأَنَّهُ لَحِبِّ الْحَيْرِ لَشَدِيدٌ ۝

क्या ऐसा इन्सान नेई जानदा जे जिसलै ओह
(लोक) जो कबरें च न टुआले जांगन ॥ 10 ॥

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمَاهُ فِي الْقُبُورِ ۝

ते जे किश सीनैं च (छप्पे दा पेदा) ऐ,
कड़ड़ी लैता जाग^५ ॥ 11 ॥

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝

उस रोज उंदा रब्ब सच्चें गै उंदी नगरानी करने
आह्ला होग ॥ 12 ॥ (रुकू 1/25)

﴿١٢﴾

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝

1. यानी जिसलै ओह हमला करदे न तां सिर्फ रस्ते परा गै चंगारियां नेई निकलदियां बल्के ऐसा शोर मचदा ऐ जे जिस ग्रां पर उनें हमला कीते दा होंदा ऐ उल्थू दे लोक घबराइयै निकली औंदे न ते सारा वातावरण धूड़ै कनै भरोची जंदा ऐ यानी धूड़ गै धूड़ होई जंदी ऐ।
2. यानी एह घोड़सुआरें दा जत्था जो हमला करदा ऐ उस कौम दे लोकें गी दिक्खियै जिंदे पर हमला कीता गेदा ऐ, डरी नेई जंदा बल्के बड़ी बहादरी कनै उंदे च बड़ी जंदा ऐ जिसदे नतीजे च हत्था-पाई आह्ला युद्ध होन लगदा ऐ।
3. इस आयत च सहाबा कनै युद्ध करने आहलें दा जिकर ऐ जे ओह बड़े किरतघन न। सहाबा ते उंदे सामनै अल्लाह दा कलाम पेश करदे न, पर ओह उंदा आदर ते सत्कार करने दे बजाऽ उल्टे उंदे कनै युद्ध करदे न।
4. यानी एह मुन्कर लोक इन्ना बी नेई समझदे जे मुसलमान जिंदे आस्तै अल्लाह नै विजय निश्चत करी रक्खी दी ऐ उंदे कनै युद्ध करने दा नतीजा ते एह निकलग जे उंदे धन नष्ट होई जांगन, पर ओह लालचवश ते अपनी अज्ञानता करी उंदे कनै लड़ाई करदे जंदे न, इस बिचार कनै जे होई सकदा ऐ जे कोई ऐसा ढंग बनी जा जे अस जीती जाचै ते धन-दौलत असेंगी मिली जा।
5. जेकर इनें आयतें गी ते इस संसार सामनै रक्खियै दिक्खेआ जा तां एह अर्थ होग जे मुन्कर लोक जो दिक्खने गी ते जींदे न, पर धार्मिक द्रिष्टी कनै कबरें च न (यानी मरे दे न)। जिसलै उनें गी इस्लाम दे मुकाबले पर खड़ा करी दिता जाग तां उंदे दिलें च जो भेद छप्पे दे न ओह बाँदे करी दिते जांगन यानी दिलें च ते ओह इस्लाम दियां मतियां सारियां सचाइयां मन्नी चुके दे न सिर्फ पराहले तौरा पर इस्लाम दा मुकाबला करा करदे न।

سُورَةُ الْقَارِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ اثْنَتَا عَشْرَةَ آيَةً وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-क्रारिअ:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(दुनियां पर) इक बड़ी भारी मसीबत (औने
आहली ऐ) ॥ 2 ॥

الْقَارِعَةُ ②

ते तुगी केह पता जे ओह मसीबत कनेही ऐ?
॥ 3 ॥

مَا الْقَارِعَةُ ③

ते (फी अस आखने आं जे हे संबोधत!)
तुगी केह पता ऐ जे एह (बड़ी भारी)
मसीबत केह ऐ? ॥ 4 ॥

وَمَا أَذْرَبْكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

(एह मसीबत जिसलै आँग) उसलै लोक
खिल्लरे दे पतंगें आंगर (रहान होए दे फिरा
करदे) होंगन ॥ 5 ॥

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ
الْمَبْنُوثِ ⑤

ते 'फ़ाड़' पिंजी दी उनै आंगर होई जांगन
॥ 6 ॥

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

उसलै जिसदे (कर्म दे) पल्लड़े भारी होंगन
॥ 7 ॥

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

ओह ते बौहत अच्छी ते पसंदीदा हालत च
होग ॥ 8 ॥

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

1. जियां जे अस पैहलें बी केई बार लिखी चुके दे आं जे अरबी शब्द कोश च पर्वत दा अर्थ 'बड़े लोक' बी ऐ ते इत्थें बी ऊऐ अर्थ लैते दा ऐ। भाव एह ऐ जे जिसलै ओह अति डरौनी मसीबत आँग यानी मुन्कर लोकें दी हार होग तां उस संकट काल च बजाए इस दे जे बड़े-बड़े लोक किटटे होइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर हमला करन, ताह-तुआंह नसदे फिरडन।

ते जिसदे (कर्म दे) पल्लड़े हलके होंगन
॥ 9 ॥

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝

उसदा ठकाना हाविया¹ (यानी जहन्नम) होग
॥ 10 ॥

فَأُثِمَّتْ هَاوِيَّتُهُ ۝

ते (हे मुखातब!) तुगी केह पता ऐ जे (हाविया)
केह ऐ ॥ 11 ॥

وَمَا أَذْرَبَتْ مَا هِيَتْهُ ۝

एह् इक प्रचुल्ल अग्नि ऐ ॥ 12 ॥
(रुकू 1/26)

عَمَّ

نَارٍ حَامِيَةٍ ۝

1. मूल शब्द 'उम्म' का अर्थ माता ऐ पर असें इसदा अर्थ ठकाना कीता ऐ। इस का कारण एह ऐ जे पवित्र कुरआन नै माता गी बी मनुखें दे ठहरने का स्थान आखे का ऐ। (दिक्खो सूर: मोमिनून, आयत : 14)।

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ تِسْعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-तकासुर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

तुसेंगी इक-दूए शा अगें बधने' दी इच्छा नै
बे-परवाह करी दिते दा ऐ (ते) तुस इस्सै
चाल्ली बे-खबर रौहगे ओ) ॥ 2 ॥

إِلَهُكُمْ التَّكْوِيْنِ ①

इत्थें तक जे तुस मकबरें (कबरें) च बी
पुज्जी जागे² ॥ 3 ॥

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ①

(चंगी चाल्ली चेता रक्खो जे) तुस लोक
तौले गै (कुर'आन मजीद च ब्यान कीती गेदी
सचाई गी) जानी जागे ओ ॥ 4 ॥

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ①

फाी (अस आखने आं जे थुआड़ी हालत इस
चाल्ली नेई जिस चाल्ली तुस समझदे ओ ते)
तौले गै तुसेंगी पता लगगी जाग (जे थुआड़ी
अंदरूनी हालत सच्चें गै ऊऐ ऐ जो कुर'आन
मजीद च ब्यान कीती गेदी ऐ) ॥ 5 ॥

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ①

1. इस आयत च एह संकेत कीता गेदा ऐ जे मुत्करें च नेकी ते कोई नथी पर ओह छल-कपट राहें मुसलमानें शा अगें बधने दे चाहवान हे ते इसदा नतीजा एह निकलेआ हा जे ओह अपने बनावटी कर्में गी असल कर्म समझी लेंदे हे ते इस चाल्ली धर्म दे तत्त शा बे-परवाह होई जंदे हे।
2. यानी मरने तगर उंदा इयै हाल रौहदा हा सिवाए किश ऐसे लोकें दे जिनेंगी अल्लाह आपूं हदायत देई दिंदा हा। आपूं हदायत पाने ते अल्लाह दी दित्ती दी हदायत दा लाह लैने च बड़ा फर्क ऐ। आपूं हासल कीती दी हदायत गी अल्लाह कन्ने जोड़ी नेई सकदे।

(असल सचाई थुआड़े बिचारें मताबक) हरगज
नेई (ऐ) काश! तुस असल सचाई गी यकीनी
इलम दी मददी कनै समझी सकदे ॥ 6 ॥

كَأَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عَلَّمَ الْيَقِينَ ۝

(तां तुसेंगी पता लग्गी जंदा जे) तुस जरूर
ज्हन्नम गी (इस्सै दुनियां च) दिक्खी लैगे ओ
॥ 7 ॥

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝

ते फी इसदे बा'द तुस उसी यकीन दी अक्खीं
कनै (आखरत च) बी दिक्खी लैगे ओ ॥ 8 ॥

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينَ ۝

फी (एह बी याद रक्खो जे) थुआड़े शा उस
रोज (हर बड़्डी) नैमत दे बारै सुआल कीता
जाग (जे तुसें उस दा शुकर कीता ऐ जां नेई
कीता) ॥ 9 ॥ (रुकू 1/27)

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

سُورَةُ الْعَصْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ أَرْبَعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-अस्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं (हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे)
समे' गी शहादत दे तौरा पर पेश करना ॥ 2 ॥

وَالْعَصْرِ ①

(जे) सच्चें गै (नबियें दा बरोधी) इन्सान
(म्हेशां गै) घाटे च (रौहदा) ऐ ॥ 3 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ①

पर ओह लोक जो (रसूलें पर) ईमान ल्याए
ते (फी) उनें (मौके दे) हालातें मताबक
अच्छे कर्म कीते ते सचाई दे असूलें पर कायम
रौहने दा आपस च इक-दूए गी उपदेश दिता
ते (पेश औने आहली औखें पर सबर शा
कम्म लैने बारै) इक दूए गी हदायत दिंदे रेह
(ऐसे लोक कदें बी घाटे च नेई रेही सकदे)
॥ 4 ॥ (रुकू 1/28)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَصَّوْا بِالْحَقِّ وَتَوَصَّوْا بِالصَّبْرِ ①

1. पवित्र कुरआन मजीद च मूल शब्द 'अल्-अस्र' व्यक्तिवाचक संज्ञा ऐ अल्-अस्र दा अर्थ हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा समां कीते दा ऐ।

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ عَشْرُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-हुमज़:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दस्स आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर चुगली करने आहले (ते) ऐब ढूंडने
आहले आस्तै अज़ाब गै अज़ाब ऐ ॥ 2 ॥

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ②

जो माल ज'मा करदा ऐ ते उसदी गिनती
करदा रौहदा ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ③

ओह समझदा ऐ जे उसदा माल उस (दे नांऽ)
गी म्हेशां जीदा रक्खग ॥ 4 ॥

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ④

पर ऐसा बिल्कुल नेई (जैसा उसदा बिचार ऐ
बल्के) ओह सच्चै गै (अपने माल समेत)
हुतम': (नरकै) च सुट्टेआ जाग ॥ 5 ॥

كَأَلَيْسَ لِّذُنُنَّا فِي الْخَطْمَةِ ⑤

ते (हे मुखातब!) तुगी केह पता ऐ जे एह
हुतम: केह शै ऐ? ॥ 6 ॥

وَمَا أَذْرَبْكَ مَا الْخَطْمَةُ ⑥

1. मूल शब्द हुतम: दा अर्थ नरक ऐ की जे हुतम: दा अर्थ होंदा ऐ जिसी तोड़ेआ जा। पवित्र कुरआन मजीद ते हदीसैं शा पता लगदा ऐ जे अल्लाह अपने बंदें पर रैहम करियै आखर नरकै गी खतम करी देग। सूर: क़ारिअ: च जिकर आए दा ऐ जे इन्सान म्हेशां नरकै च नेई रौहग। बल्के जिस चाल्ली मां दे बिड़्डै च किस चिरै आस्तै रौहदा ऐ, उससै चाल्ली किस चिरै आस्तै दोजख च रौहग। फी बाहरे दी खु'ल्ली हवा यानी जन्नत च आई जाग। इससै चाल्ली हदीस च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. नै गलाए दा ऐ जे ज़हन्नम पर इक ऐसा समां औग जे उस च कोई शख्स नेई होग ते हवा उसदे दरोआजें गी खड़काग (तफ़सीर मुआलिमुल्त-ज़ील सूर: हूद दी आयत फ़अम्मल्लजीना शक्कू दे हेठ)। इस हदीस शा बी कुरआन मजीद दी इस आयत दी तसदीक/पुष्टी होंदी ऐ।

एह (हुतम:) अल्लाह दी ख़ूब भड़काई दी
अगग ऐ ॥ 7 ॥

نَارَ اللَّهِ الْمُوقَدَّةِ ٧

जो दिलें दे अंदर तक जाई पुज्जग' ॥ 8 ॥

الَّتِي تَطْلُعُ عَلَى الْأَفْقِدَةِ ٨

फी ओह (अगग) हर पासेआ बंद करी दिस्ती
जाग तां जे उस दी गरमी उनेंगी होर बी ज्यादा
कष्टकारी मसूस होऐ ॥ 9 ॥

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ٩

ते (ओह लोक उसलै) लम्मे खंभें कनै ब'ने
गेदे होंगन^१ ॥ 10 ॥ (रुकू 1/29)

عِ
١٠

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ١٠

-
1. यानी इत्सान दे अंदर (दिलें च) जो बिकार होंगन उनेंगी बी एह अगग जालियै भसम करी देग।
 2. यानी जिसलै अल्लाह दा अज़ाब औग तां अल्लाह दा रैहम चाहग जे उनेंगी नरकै चा बाहर कइवै, पर उंदे पुरखें दे रीत-रवाज जिंदे पर ओह चलदे हे, उनेंगी नरकै च रक्खने पर मजबूर करडन की जे उंदे करी गै उनें ऐसे बुरे कर्म कोते हे जिंदे कारण ओह नरकै दे सख्त अज़ाब दे भागी बनी गे।
-

سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-फ़ील

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(हे मुहम्मद!) क्या तुसेंगी पता नेई जे थुआड़े
रब्ब नै हाथी (इस्तेमाल करने) आहलें कनै
कनेहा सलूक/ब्यहार कीता हा' ॥ 2 ॥

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ
بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ②

क्या (उनेंगी हमला करने शा पैहलें गै तबाह
करियै) उंदे मन्सूबे गी नकाम नेई बनाई दिता?
॥ 3 ॥

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ③

ते (उसदे बा'द) उंदी (लाशें पर डारें दे डार
पैछी भेजे) ॥ 4 ॥

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ④

(जो) उंदे (मासै) गी सख्त किसमै दे पत्थरै
पर मारदे (ते नोचदे) हे' ॥ 5 ॥

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارٍ مِّنْ سِجِّيلٍ ⑤

इस आस्तै इस दे नतीजे च उसनै उनेंगी ऐसे
भोऽ (खुरें हेठ मले दे सूहनै) आंगर करी
दिता जिसी पशुएं खाई (नकारा करी) लेदा
होऐ' ॥ 6 ॥ (रकू 1/30)

ع

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّا كُوِّلَ ⑥

1. 'अबरहा' एबेसीनिया दी कूमत पासेआ यमन दा राजपाल हा ते उसनै अल्लाह दे घर 'काबा' गी डाने दी इस आस्तै कसम खादी ही जे कुसै अरब दे बशिंदे नै गिरजे च सचेता फिरी दिता दा हा। इस आयत च अबरहा दी घटना पासे संकेत ऐ जे उसदे हमले मौके उसी केह-केह स'जा मिली ही।
2. इल्ल बगैरा पैछी जिसलै लोथें गी खंदे न तां उनेंगी इस चाल्ली खंदे न जे पैहलें मरदाडै दे मासै दा इक टुकड़ा लेइयै उठी जंदे न ते उस टुकड़े गी पकड़ियै बार-बार पत्थरै पर मारदे न ते फो खंदे न। पत्थरै पर मारने दा कारण एह होदा होना जे जेकर मासै दे टुकड़े गी रेत-मिट्टी बगैरा लग्गी दी होग तां झड़ो जाग।
3. यानी जियां खादे दा भोऽ (सूहन) कुसै कम्मै दा नेई रौहदा उससै चाल्ली हाथी आहले लोक भलेआं नकारा होई गे।

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ خَمْسُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: कुरैश

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंज आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(दूए मकसदें दे अलावा) कुरैश दे दिलें च
प्रेम पैदा करने आस्तै ॥ 2 ॥

لَا يَلْفُ قُرَيْشٌ ②

यानी उंदे दिलें गी गरमी ते सरदी दे सफरें शा
प्रेम पैदा करने आस्तै (असें अबरहा गी तबाह
कीता) ॥ 3 ॥

الْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

इस लेई उंदे आस्तै जरूरी ऐ जे ओह (कुरैश)
उस घर (यानी काबा) दे मालक दी अबादत
करन ॥ 4 ॥

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

जिसनै उनेंगी (हर किसमै दी) भुक्खै (दी
हालती) च खाना खलाया ते (हर चाल्ली
दे) खौफ दी हालत शा चैन बख्शेआ ॥ 5 ॥
(रुकू 1/31)

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ ⑤
وَأَمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑥

1. इस आयत च मूल शब्द 'लिईलाफ' च 'ल' एह दस्सने आस्तै बरतोए दा ऐ जे इस सूर: दा सरबंभ पैहली सूर: कन्नै ऐ यानी 'अबरहा' दी तबाही दी घटना इस आस्तै घटी ही जे मक्का दे लोक असानी कन्नै ताह-तुआह् फिरी सकन।

سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَمَانِي آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-माऊन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां अदठ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(हे मुखातब!) क्या तोह उस शख्स गी
पन्छानेआ जो धर्म गी झुठलांदा ऐ ॥ 2 ॥

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِذْنِ ۝

ऊऐ ते ऐ जो यतीम गी दुतकारदा होँदा हा
॥ 3 ॥

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

ते ओह गरीबें गी खाना खलाने आस्तै (लोकें
गी कदें बी) प्रेरणा नथा दिंदा ॥ 4 ॥

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۝

ते उनें नमाजियें आस्तै बी तबाही ऐ ॥ 5 ॥

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

जो अपनी नमाजें शा बे-परबाह रौहदे न ॥ 6 ॥

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ ۝

(ते) जो लोक सिर्फ दखावे शा कम्म लैँदे न' ॥ 7 ॥

الَّذِينَ هُمْ يَرَاءَوْنَ ۝

ते ओह अपने घरै दी सधारण चीज बी देने
शा (अपने आपै गी ते दूऐं गी) रोकदे रौहदे
न' ॥ 8 ॥ (रुकू 1/32)

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

1. भाव एह ऐ जे उस शख्स दी बी तबाही होग जो धर्म गी झुठलांदा हा ते यतीम गी दुतकारदा हा ते गरीब गी खाना खलाने दी प्रेरणा नथा दुआंदा ते ओह बी जो दिल लाइयें नमाजां नथा पढ़दा, बल्के दखावे आस्तै पढ़दा हा।
2. यानी उस दा दिल ऐसा कठोर होई जंदा हा जे गरीबें गी ओह समान ते चीजां देने शा बी बचदा हा जेहकियां ओह किश दिनें आस्तै मंगियें फौ वापस परताने दे बा'यदे पर लैँदे न ते ओह दूऐं लोकें गी बी आखदा ऐ जे गरीबें गी कोई चीज मंगने पर नेई देआ करो भांमै ओह एह बा'यदा बी करन जे मंगियें लेती जाने आहली चीज परताई देंगन।

سُورَةُ الْكَوْثَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ أَرْبَعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-कौसर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां॥ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(हे नबी!) सच्चें गै असें तुगी कौसर' प्रदान
कीता ऐ ॥ 2 ॥

إِنَّا آعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝

इस आस्तै तूं (उसदे शुकुराने च) अपने रब्ब
दी (बौहत ज्यादा) अबादत कर ते उस्सै
खातर कुरबानियां कर (दे) ॥ 3 ॥

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ۝

ते यकीन रक्ख जे तेरा बरोधी गै नरीना (नर)
उलाद शा बंचत होगे ॥ 4 ॥ (रुकू 1/33)

ع

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝

1. मूल शब्द कौसर दा अर्थ हर चीजै दी भरमाली ऐ ते ऐसे बंदे आस्तै बी इसदा प्रयोग होंदा ऐ जो महादानी होऐ ते मता दान ते पुन करने आहला होऐ जियां जे हदीसें च हजरत मसीह बारी औंदा ऐ जे जिसलै ओह आँगन तां ओह लोकें गी धन देंग, पर लोक उस धन गी स्वीकार नई करडन। इस आस्तै इत्थें औने आहले इक उम्मीद दा बर्णन ऐ यानी ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अध्यात्मक रूपे च पुतर होग। इस आस्तै इस सूर: च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक आखदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी नर संतान नई होने करी ओह औतर न, पर ओह औतर किया होई सकदे न जिसलै जे उंदी अध्यात्मक संतान चा इक ऐसा शख्स प्रकट होने आहला ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी शिक्षा दे भंडार लुटाग इत्थें तक जे लोक उसदे दिते दे धन गी लैने शा इन्कार करी देंग ते ऐसा धन जिसी लैने शा लोक इन्कार करदे न, ज्ञान दे गै भंडार होंदे न नई ते जाहरी ते सधारण धन बगैरा कुसै कश करोड़ां पींड बी होन ते उसी इक पींड बी दिता जा तां ओह उसी झट्ट स्वीकार करी लैदा ऐ।
2. यानी तेरा बैरी अध्यात्मक संतान शा बंचत ऐ ते कुरआन मजीद शा सिद्ध ऐ जे अध्यात्मक संतान मिलने करी मनुक्ख उस गरोह च शामल होंदा ऐ जेहदे कन्ने अल्लाह कलाम (गल्ल-बात) करदा ऐ ते जिसी इल्हाम ते वही होदी ऐ। ऐसी अध्यात्मक संतान सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी मिलग। तुंदे बैरियें गी नई मिलग। जियां जे सूर: अहजाब आयत 41 च अल्लाह नै गलाए दा ऐ। इस आयत च संकेत ऐ जे मुत्करें दी संतान अल्लाह दी किरपा शा बंचत रोहग, इस आस्तै उंदी संतान नर संतान नई खुआई सकग सवाए इस दे जे एह मुत्कर लोक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर ईमान लेईं औन जियां अबू-जहल दा पुतर इक्रमा ते अबू-सुफियान दा पुतर मुआविय: हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर ईमान ल्याए।

سُورَةُ الْكَافِرُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سَبْعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-काफ़िरून

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर समे दे मुसलमान गी आखने आं
जे) तूं (अपने समे दे इन्कारी गी) आखी
दे(जे) सुनो! हे इन्कारियो ॥ 2 ॥

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ②

अ'ऊं थुहाड़े तरीकै आंगर अबादत नेई करदा
॥ 3 ॥

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ③

ते नां तुस मेरे तरीकै आंगर अबादत करदे ओ
॥ 4 ॥

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ④

ते नां अ'ऊं (उंदी) अबादत करना जिंदी अबादत
तुस करदे आए ओ ॥ 5 ॥

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ⑤

ते नां तुस(उसदी) अबादत करदे ओ जिसदी
अबादत अ'ऊं करग करना ॥ 6 ॥

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ⑥

(उप्पर कीती दी घोशना दा नतीजा एह ऐ
जे) थुआड़ा धर्म थुआड़े लेई (इक तरीकाकार
निश्चत करदा) ऐ ते मेरा धर्म मेरे लेई
(दूआ तरीकाकार निश्चत करदा) ऐ ॥ 7 ॥
(रुकू 1 /34)

ع
۞

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ⑦

سُورَةُ النَّصْرِ مَدْيَنَةُ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ أَرْبَعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-नस्र

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ॰ऊं अल्लाह दा नां लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै अल्लाह दी मदद ते पूरी विजय होई
जाग ॥ 2 ॥

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ②

ते तूं इस गल्ला दे आसार दिक्खी लैग्गा जे
अल्लाह दे धर्म च लोक दलें दे दल दाखल
होंगन ॥ 3 ॥

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي
دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ③

उस बेलै तूं अपने रब्ब दी स्तुति करने दे
कनै- कनै उसदी पवितरता दा यशोगान
करने च ब्यस्त रौह ते (मुसलमानें दी तरबीयत/
शिक्षा-दीक्षा च जो कुताहियां/कमियां होई दियां
होन उंदे पर) उस (खुदा) अगें परदा पाने
दी दुआ कर । ओह सच्चें गै अपने बंदे पासै
रैहमत कनै परती-परतियै औने आह्ला ऐ
॥ 4 ॥ (रुकू 1/35)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ④
إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ⑤

سُورَةُ الْهَبِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-लहब

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अबू-लहब' (अग्गी दे लोरे दे पिता) दे दमैं
हत्थ सुन्न होई गे न ते ओह् (आपू) बी सुन्न
होइयै रेही गेआ ऐ ॥ 2 ॥

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ②

उसदे माल (धन) नै उसी कोई फायदा^२ नेई
दिता ते नां उसदी कोशशें^३ गै (कोई फायदा
दिता ऐ) ॥ 3 ॥

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ③

ओह जरूर अग्गी च पौग^४ जो (उस्सै आंगर)
लोरे आहली होग ॥ 4 ॥

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ④

1. इस च जां ते अबू-लहब दे रंग पासै संकेत ऐ जो बौहत सफेद हा जां उसदे सभाऽ पासै संकेत ऐ जो अत्त गै क्रोधी हा जां इस्लाम दे हर बरोधी पासै उस दी अंदरूनी हालत गी दिखदे होई संकेत ऐ जां अमरीका ते रूस पासै संकेत ऐ जे इनैं दौनीं अपने दो-दो साथी (मदादी) बनाई रखे दे न तां जे लड़ाई मौकै कम्म औन। हत्थे दा अर्थ मदादी बी होई सकदा ऐ, की जे हत्थे कनै बी मदद ते प्रतिरक्षा कीती जाई सकदी ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे एह् दमैं दल भुल्लै च होंगन। इक दल त्रिमूर्ती उपासक होग ते दूआ नास्तक। इस आस्सै असैं इनैं दौनीं दलें दे दौनीं हत्थे गी सुन्न करी दिता ऐ यानी उंदे जो बड़डे-बड़डे साथी न उंदे सर्वनाश दे समान पैदा करी दिते न ते इस्सै चाल्ली इनैं दौनीं दलें दे सर्वनाश दे समान बी त्यार करी दिते न।
2. यानी ओह् धनवान होंगन, पर उंदा धन उनेंगी कोई फायदा नेई देग।
3. उंदे कश महान वैज्ञानिक साधन उपलब्ध होंगन पर ओह् बी उनेंगी कोई लाह नेई देंग।
4. यानी ओह् आखरकार जरूर गै लौकिक जां पारलौकिक (दुन्याबी जां आखरत दे) अज्ञाव च पेइयै रौहंगन। ओह् ऐसी गै लोरे तुआलने आहली अग्न होग जैसा उंदा दिल इस्लाम दे बरुद्ध ईरखा-द्वेष कनै भड़का करदा ऐ।

ते उसदी लाड़ी¹ बी जो बालन चुक्की-चुक्की
आहनदी ऐ (अग्गी च पौग) ॥ 5 ॥

وَأَمْرَاتُهُ حَمَالَةَ الْحَطَبِ ۚ

उसदी (लाड़ी दी) मुंडी च खजूरी दे
बूहटे दा सख्त² रस्सा ब'न्नेआ जाग ॥ 6 ॥
(रुकू 1/36)

ع
ن

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۚ

1. लाड़ी दा अर्थ मतैहत लोक न यानी देश दी जनता ते मतलब एह ऐ जे जो बरूनी (बाहरले) दोस्त ओह बनांगन, ओह बी तबाह होई जांगन ते उंदा धन बी तबाह होई जाग ते समान बी तबाह होई जाग ते उंदी जनता बी तबाह होई जाग। इस दा कारण एह ऐ जे जनता बी भड़काई दी अग्गी च बालन लांदी जंदी ही ते उनें गी जोश दुआंदी जंदी ही।
2. की जे एह जम्हूरी क्हुमतां होंगन। इस आस्तै उंदी रिआया अपने सियासी सरदारें कन्नै बड़ी गैहरी सांठ-गांठ रखदी होग, ऐसा जोड़ जिंसी तोड़ेआ नेई जाई सकदा। इस आस्तै इत्थें खजूरी दे रस्से दा जिकर कीते दा ऐ की जे ओह नुट्टी नेई सकदा ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे उंदी रिआया म्हेशां उनेंगी उकसांदी रौहग जे लड़ाई आस्तै होर समान पैदा करो जेहदे पासै बालन चुक्की-चुक्की आहने दा संकेत कीता गेदा ऐ।

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ خَمْسُ آيَاتٍ وَ زَكْرُوعُ

सूर: अल्-इखलास

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंज आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर युग दे मुसलमान गी आदेश दिन्ने
आं जे) तू (दूए लोकें गी) आखदा' रौह जे
(असल) गल्ल एह ऐ जे अल्लाह अपनी
सत्ता च इक्कला' ऐ ॥ 2 ॥

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ②

अल्लाह ओह (हस्ती) ऐ जिसदे सब मुल्हाज^३
न (ते ओह कुसै दा मुल्हाज नेई) ॥ 3 ॥

اللَّهُ الصَّمَدُ ③

1. मूल शब्द 'कुल' (आखी दे) आखरी त्र'ऊं सूरतें शा पैहलें बरतेआ गेआ ऐ। एहदे च एह संकेत ऐ जे साझा एह सनेहा अगें होर लोकें गी पुजाई दे। हून एह जरूरी गल्ल ऐ जे जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह दा सनेहा लोकें तक पुजाई देंग तां उसदे बा'द बी लोक 'कुल' शब्द दा पाठ करदे रौहगन इस आसतै उंदा बी फर्ज होई जाग जे ओह इस सनेह गी दूए लोकें तक पुजान। इस लेई 'कुल' आखियै इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे तुस मेरी इस शिक्षा गी अपनै तगर गै सीमत नेई रखौ बल्के उसी दूए लोकें तक पुजाओ, फी तुंदे शा सुनने आहले लोक दूए लोकें गी सुनान इत्थें तक जे सारे संसार च अल्लाह दा संदेश पुज्जी जा।
2. मूल शब्द 'अहद' दा अर्थ ऐ इक्कला, अरबी भाशा च इक शब्द गी व्यक्त करने आसतै द'ऊं शब्दें दा प्रयोग कीता जंदा ऐ 'वाहिद' ते 'अहद'। 'वाहिद' दा अर्थ होँदा ऐ इक, पर इसदे बोलने कन्नै दूए पासै ध्यान जंदा ऐ ते आखने आह्ला समझदा ऐ जे इक दे बा'द दो ऐ, दो दे बा'द त्रै ऐ। इस आसतै एह शब्द इक दा अर्थ ते दसदा ऐ पर इक शा बद्ध दी संभावना गी रद्द नेई करादा। इसदे उलट 'अहद' दा अर्थ ऐ इक्कला। इक्कले दे बा'द दुक्कला नेई होँदा। इस आसतै इस शब्द दा अर्थ एह होँदा ऐ जे इस सत्ता दे कन्नै इयै नेही कुसै दूई सत्ता दे होने दी संभावना है गै नेई। इस सूर: च अल्लाह दे पूरे एकेस्वरवाद दा बर्णन ऐ ते इस शब्द गी आहानियै अल्लाह नै अपनी कामिल तोहोद (यानी पूरे एकेस्वरवाद) दी घोशना करी दिती ऐ।
3. मूल शब्द 'समद' दा अर्थ ऐ 'बे-न्याज' यानी जो कुसै दा मुल्हाज नेई होऐ पर उसदे सारे गै मुल्हाज होन यानी ऐसा कोई नेई जो उसदी मदद दे बगैर कायम रेहो सके। इस शब्द च बी कामिल तोहोद यानी एकेस्वरवाद गी पूरी चाल्ली स्पष्ट कीता गेदा ऐ ते दस्से दा ऐ जे इस संसार च जेहकियां बी चीजां हैंन ओह उस अल्लाह दे बगैर गुजारा नेई करी सकदियां। हां अल्लाह गी इन्नै चीजें दी मदद दी कोई जरूरत नेई। 'समद' दा अर्थ सदा कायम रौहने आह्ला बी ऐ ते बड़ा मेहमाशाही बी ऐ। एह दर्में बी कामिल तोहोद गी सिद्ध करदे न। जो सदा कायम रौहग उसदा कोई मुकाबला नेई करी सकदा ते जो मेहमा ते गौरब च इन्ना बधी जाग जे कोई दूई चीज उस तक नेई पुज्जी सकदी इस आसतै इस दा बी इयै भाव ऐ जे ओह इक्कला ऐ।

नां उसनै कुसै गी जनम दिते दा ऐ ते नां उसी
कुसै नै जनम दिते दा ऐ' ॥ 4 ॥

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝

ते (उसदे गुणें च) उसदा कोई बी शरीक नेई²
॥ 5 ॥ (रुकू 1/37)

ع ١
٣٧

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

1. एह आयत बी कामिल तौहीद यानी पूरे एकेस्वरवाद दा प्रमाण ऐ, की जे जिसनै कुसैगी जनम नेई दिते दा होऐ ओह जां ते बांझ होंदा ऐ जां फी ऐसी हस्तियें च होंदा ऐ जो परिवर्तनशील नेई होंदियां जियां पर्वत ते दरेआ बगैरा। पर खुदा दे बारै गलाया गेदा ऐ जे ओह बड़ी शान आह्ला ऐ इस आस्तै पर्वतें ते नदियें दी ओहदे कन्नै निसबत (संबंध) नेई होई सकदी ते नां उसगी कुसै नै जनम दिते दा ऐ' एह शब्द बी कामिल तौहीद गी सिद्ध करदे न की जे अल्लाह दे सिवा कोई हस्ती दुनियां च नेई लभदी जिसगी कुसै नै जनम नेई दिते दा होऐ।
2. पैहलें तौहीद (व्यक्तिगत एकेस्वरवाद) दा जिकर कीता गेदा हा। हून सिफाती तौहीद यानी अल्लाह दे गुणें दा बर्णन कीता गेदा ऐ। एह गल्ल याद रक्खनी लोड़दी जे गुणें च शरीक होने दा एह अर्थ नेई जे उसदे गुणें कन्नै मिलदी-जुलदी कोई गल्ल इन्सान शा नेई होंदी। इन्सान बी दिक्खने आह्ला ते सुनने आह्ला ऐ ते अल्लाह बी दिक्खने आह्ला ते सुनने आह्ला ऐ। इस आस्तै दिक्खने च तां एह इक समान सेही होंदा ऐ, पर अल्लाह दिक्खने आह्ला ऐ ते ओ बिना अक्खीं दे दिखदा ऐ। ओह सुनने आह्ला बी ऐ पर बिना कन्नै दे सुनदा ऐ। ते बगैर कुसै यंत्र यानी मशीन (आले) दे दिक्खने आह्ला ते सुनने आह्ला ऐ। इस आस्तै मनुक्ख बी दिखदा ऐ ते सुनदा ऐ पर ओह उसदे गुणें च शरीक नेई होई सकदा।

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدْيَنَةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-फलक

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर युग दे मुसलमान गी आखने आं
जे) तूं (दूए लोकेँ गी) आखदा रौह जे अ'ऊं
सारी मख्लूक दे रब्ब शा (उसदी) शरण
मंगना ॥ 2 ॥

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

उसदी हर मख्लूक दी (जाहरी जां गुप्त)
बुराई शा (बचने आस्तै) ॥ 3 ॥

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

ते 'न्हैरा' करने आहले दी हर शरारत शा
(बचने आस्तै) जिसलै जे ओह न्हैरा करी
दिंदा ऐ ॥ 4 ॥

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

ते सारे ऐसे प्राणियें दी शरारत' शा (बचने आस्तै
बी) जो (आपसी संबंधें दी) गि'रा च (संबंध
त्रोड़ने दी नीत कनै) फूकां मारदे न ॥ 5 ॥

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ⑤

ते हर हसद (ईरखा) करने आहले' दी शरारत
शा (बी) जिसलै ओह हसद (ईरखा) करने
पर तुली पौंदा ऐ ॥ 6 ॥ (रुकू 1/38)

ع ۱

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

1. मूल शब्द 'ग़ासिक' दा अर्थ अरबी भाषा च चन्न बी होंदा ऐ ते 'ग़ासिक' दा अर्थ ऐ जिसलै न्हैरा करी देऐ, ते चन्न उससै लै न्हैरा करदा ऐ जिसलै उसी ग्रैहन लगै। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हे अल्लाह! तूं असेंगी उस युग दिये बुराइयें शा बचाउ जिस युग च चंदरमां गी ग्रैहन लगग एह हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी उस हदीस पास संकेत ऐ जे साढ़े इमाम महदी आस्तै दो नशान जरूर निश्चत न जे उसदे जमाने च सूरज ते चंदरमा गी ग्रैहन लगग। (दार-कुतनी) इस आस्तै इस आयत च इमाम महदी दे समे पासै इशारा कीता गेदा ऐ ते मुसलमाने गी प्रार्थना करने दी प्रेरणा दिती गेदी ऐ जे हे खुदा! असेंगी इस गल्ला शा बचाई रखेओ जे अस इमाम महदी दा इन्कार करी देवै।
2. यानी ऐसा कर जे जो लोक असेंगी इमाम महदी शा दूर रखन अस उंदे फरेब च नेई औचै।
3. इस च एह इशारा ऐ जे इमाम महदी राहें इस्लाम गी तोले-तौले त्रक्की मिलग ते इमाम महदी दे बरोधी उस पर बड़ी ईरखा करडन। इस आस्तै उस समे दे मुसलमान गी प्रार्थना सखाई गेदी ऐ जे हर ऐसे ईरखा करने आहले दी शरारत शा मिगी बचाउ।

سُورَةُ النَّاسِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سَبْعُ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर : अल्-नास

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर जमाने दे मुसलमान गी आखने आं जे)
तू (दूए लोकें गी) आखदा रैह जे अ'ऊं सारे
इन्सानें दे रब्ब शा (उसदी) शरण मंगना ॥ 2 ॥

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

(ओह रब्ब) जो तमाम इन्सानें दा बादशाह'
(बी) ऐ ॥ 3 ॥

مَلِكِ النَّاسِ ③

ते तमाम इन्सानें दा उपास्य' (बी) ऐ ॥ 4 ॥

إِلَهِ النَّاسِ ④

(अ'ऊं उसदी शरण मंगना) हर-इक भरम
पाने आहले दी शरारत' शा जो (हर चाल्ली
दे भरम पाइयै) पिच्छें हटी जंदा ऐ ॥ 5 ॥

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

1. इस आयत च इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे आखरी युग च केई सम्राट इस्लाम दा बरोध करने आस्तै खड़े होई जांगन। इस आस्तै मुसलमानें गी सखाया गेदा ऐ जे ओह प्रार्थना करन जे साढ़ा असली सम्राट (यानी अल्लाह) असें गी संसारक सम्राटें दी शरारत शा बचाई रखै।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे साढ़ा असल सम्राट यानी अल्लाह सारे संसार दा उपास्य बी ऐ, भी बी लोक उसदे मकाबले च झूठे उपास्य पेश करदे न पर अ'ऊं अपने असल उपास्य अगें एह प्रार्थना करना जे ओह मिंगी झूठे उपास्यें दी शरारत शा बचाई रखै।
3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे आखरी युग च जिसलैं जे झूठे राजें ते झूठे उपास्यें दा जोर होग तां ऐसे लोक बी पैदा होई जांगन जो दिलें च शक्क पैदा करने आहले हांगन जियां प्रोफैसर बगैरा। इस आस्तै अल्लाह अगें एह बी प्रार्थना करदे र'बी जे ऐसे दार्शनिकें दी शरारत शा बी ओह मुसलमानें दी रक्षा करदा रखै। इस शा अगें ऐसे दार्शनिकें दे कम्मै दा ढंग दसदा ऐ जे ओह लोकें दे दिलें च भरम-भलेखे पैदा करिये आपूं पिच्छें हटी जंदे न, यानी ऐसियां कताबां लिखदे न जिंदे कन्नै धरम दे खलाफ भरम-भलेखे पैदा ते होई जंदे न, पर सधारण ट्रिस्टी कन्नै ओह कताबां धरम दे खलाफ नेई लभदियां।

(ते) जो इन्सानें दे दिलें च शक्क-शु'बे पैदा
करी दिंदा ऐ ॥ 6 ॥

الَّذِي يُوسِّسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝

भामैं ओह् (उपद्रवकारी) छप्पी दी' रौहने
आह्ली हस्तियें चा होऐ, ते भामैं आम लोके
चा होऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/39)

۝

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

1. इस थाहरा पर मूल शब्द 'जिन्न' छप्पे दे रौहने आहलें आस्तै बरते दा ऐ ते 'अन्नास' शब्द सधारण मनुक्खें आस्तै। मतलब एह ऐ जे एह् भरम पैदा करने आहले लोक कदें ते बदेशी होंगन जो नजरी नेई आँगन ते कदें देसी सधारण लोक होंगन जो अपने नाहरें कन्नै मोमिनें दे दिलें च भरम-भलेखे पैदा करडन।

دُعَايَةُ الْقُرْآنِ

कुरआन समाप्ति पर प्रार्थना

اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا وَّنُوْرًا وَّهْدًى وَّرَحْمَةً.
اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ مَا نَسِيْتُ وَعَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ وَاَرْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهُ اَنَاءَ
الْيَلِّ وَاَنَاءَ النَّهَارِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبَّ الْعٰلَمِيْنَ.

हे अल्लाह! मेरी कबर च मेरी घबराट दूर कर! हे मेरे अल्लाह! मेरे पर पवित्तर कुरआन दी बरकत कनै रैहम कर! ते उसी मेरे आस्तै इमाम (यानी मार्ग दर्शक), नूर (प्रकाश), हदायत ते रैहमत बनाऽ हे अल्लाह! जे किश अ'ऊँ कुरआन मजीद चा भुल्ली चुके दा आं; ओह् मिगी चेता कराई दे, ते जो मिगी नेई औँदा ओह् मिगी सखाई दे ते दिन-रात मिगी इसदा पाठ करने दी तफीक (शक्ति/समर्थ) प्रदान कर ते हे सारे ज्हाँनँ (लोकें) दे रब्ब! इसी मेरे फायदे आस्तै प्रमाण दे तौरे पर बनाई दे।

अल्लाह दे गुणवाचक नांऽ

कुरआन मजीद च ईश्वर दे नेकां नांऽ दस्से गेदे न। ईदे च इक नांऽ अल्लाह ओह्दा जाति नांऽ ऐ ते बाकी सब नांऽ गुणवाचक न।

1. अल्लाह - यानी ओह् सत्ता जेह्की सर्वशक्तिमान ते सर्वव्यापक ऐ ते जेह्की सारे सदगुणें दा भंडार ते हर अवगुण शा पवित्तर ऐ।
 2. अल्-रहमान - बे-हद किरपा करने आह्ला, बगैर मंगे देने आह्ला।
 3. अल्-रहीम - बार-बार रहम करने आह्ला, कुसै दी मैह्नत ते परिश्रम दा बदला बधाई-चढ़ाइयै देने आह्ला।
 4. रब्ब - मालक, सुआमी, पैदा करने दे बा'द अपनी खिस्टी गी क्रमशः ब्रक्की प्रदान करियै पूरी पराकाश्टा (उचाइयें) तक पुजाने आह्ला, पालनहार।
 5. मालिके - यौमिद्दीन - सर्वशक्तिमान जिसी हर चीजा पर कब्जा ते पूरा अधिकार जां प्रभुत्व हासल ऐ। इनाम ते स'जा दे समे दा सुआमी।
 6. अल्-मलिक - सम्राट, सारी धन-सम्पत्ति, सत्कार, बादशाहत दा पूरा ते असल सुआमी। पदार्थें दी खिस्टी ते उनेंगी क्रायम रक्खने पर पूरा अधिकार रक्खने आह्ला सुआमी।
 7. आलिमुल्-गैब - गैब (परोक्ष) दियें गल्लें दा इल्म रक्खने आह्ला।
 8. अल्-कुद्दूस - सारी कमियें ते कलैकलै शा पवित्तर, अपनी सत्ता च, गुणें च ते ज्ञान च बे-मसाल पवित्तर। दूऐं गी पवित्तर रक्खने आह्ला।
 9. अल्-सलाम - सलामती आह्ला, दूऐं गी शांति देने आह्ला, हर कमी शा सुरक्षत।
 10. अल्-मोमिन - शांति प्रदान करने आह्ला।
 11. अल्-मुहैमिन - शरणदाता, नरीक्षक।
 12. अल्-अज़ीज़ - प्रभुत्वशाली।
 13. अल्-जब्बार - तजस्वी, टुट्टे दे दिलें गी जोड़ने आह्ला, बगाड़े दा सुधार करने आह्ला।
 14. अल्-मुत्तक्बिर - गौरव, उच्ची शान ते उच्चे औहदे दा सुआमी ते अधिकारी।
 15. अल्-खालिक - हर-इक पदार्थ दा पूरी हिक्मत कनै अंदाजा करने आह्ला, सिरजनहार।
 16. अल्-बारी - बनाने आह्ला, हर-इक पदार्थ दा आविश्कारक।
 17. अल्-मुसत्तबिर - अपनी खिस्टी चा हर-इक गी ओह्दी परिस्थिति दे मताबक मनासब रूप ते अकार देने आह्ला।
 18. अल्-हकीम - हर-इक कम्म हिक्मत कनै करने आह्ला, पदार्थें दे तत्त्व दा ज्ञाता।
-

19. अल्-गफ़ार	- बौहत माफ करने आह्ला, कमजोरियें पर परदा पाने आह्ला, जेह्दी माफी ते मुक्ति सर्वश्रेष्ठ होऐ।
20. अल्-कहहार	- समर्थवान, अपने फ़ैसले गी मनोआने आह्ला।
21. अल्-वह्हाब	- बौहत प्रदान करने आह्ला, महादानी।
22. अल्-रज्जाक	- रुजगार / रिशक प्रदान करने आह्ला।
23. अल्-फ़त्ताह	- खोहलने आह्ला, सच्च-झूठ गी स्पष्ट करने आह्ला।
24. अल्-अलीम	- महाज्ञानी, अक्षुण ते असीम ज्ञान आह्ला, पदार्थें दे तत्त्व दा पूरा ज्ञान रक्खने आह्ला।
25. अल्-समी	- बौहत सुनने आह्ला, व्याकुल, दीन-दुखी दी प्रार्थना तौले सुनने आह्ला।
26. अल्-बसीर	- बौहत दिक्खने आह्ला, हर परिस्थिति ते हर बेल्लै दिक्खने आह्ला।
27. अल्-लतीफ़	- अत्त गुप्त भेतें दा ज्ञाता, देआ ते रैह्म दा ब्यहार करने आह्ला।
28. अल्-खबीर	- पदार्थें दे तत्त्व दा ज्ञाता, पूरा चैतन्य।
29. अल्-अजीम	- महान गौरवशाली, ओह् सत्ता जेह्दा शासन पूरी स्रिष्टी पर फैले दा ऐ।
30. अल्-गफ़ूर	- बौहत क्षमा करने आह्ला, पापें गी माफ करने आह्ला।
31. अल्-अलिय्यो	- उच्च पद दा सुआमी, जिसदे पद च कोई शरीक नेई बनी सकै।
32. अल्-कबीर	- बड़ेआई आह्ला, बड़ेआई प्रदान करने आह्ला।
33. अल्-मुतआल	- उच्च शान आह्ला, सारे अवगुणें शा पवित्तर।
34. अल्-कविय्यो	- शक्तिशाली ते शक्ति प्रदान करने आह्ला।
35. अल्-मतीन	- बौहत बड़्डी शक्ति रक्खने आह्ला, सुदृढ़।
36. अल्-कदीर	- सर्व शक्तिमान, ओह् सत्ता जेह्की जिस गल्ला गी करने दा अरादा करी लै उसी पूरा करने दी पूरी-पूरी समर्थ रक्खै।
37. अल्-अफ़ु व्वो	- बौहत क्षमा करने आह्ला।
38. अल्-वदूद	- बे-हद प्रेम करने आह्ला, भले लोकें गी दोस्त बनाने आह्ला।
39. अल्-हादी	- सन्मार्ग आह्ले पासै हदायत देने आह्ला।
40. अल्-रऊफ़	- लोकें पर बौहत नरमी ते देआ करने आह्ला।
41. अल्-बिर्	- श्रेष्ठ ब्यहार करने आह्ला, नेकी दा सिला केई गुणां बधाइयै देने आह्ला।
42. अल्-हलीम	- अतिऐत्त सैह्नुशील, समर्थ रक्खने पर बी गुस्से च नेई औने आह्ला बल्के माफ करी देने आह्ला।
43. अल्-तव्वाब	- सच्ची तोबा कबूल करने आह्ला, बार-बार रैह्म करने आह्ला।

44. अल्-वकील	- असली कार्य साधक।
45. अल्-शदीदुल इकाब-	पापें दी सख्त स'जा देने आह्ला।
46. अल्-वासेउल् मगफिर	- पापें गी खट्टने (छपालने) आह्ला, बौहत माफ करने आह्ला।
47. अल्-हमीद	- सारियें स्तुतियें दा सुआमी।
48. अल्-मजीद	- हर चाल्ली दे गौरव, बड़ेआई ते शान दा सुआमी।
49. अल्-तौल	- बौहत स्नान करने आह्ला।
50. अल्-वाली	- अनुशासक, संरक्षक, सुआमी, स्हायक, प्रेम करने आह्ला, शरण देने आह्ला।
51. अल्-मुन्तक़िम	- बुरे कर्मों दी मनासब स'जा देने आह्ला, बदला देने च पूरी-पूरी समर्थ रखने आह्ला।
52. अल्-गनी	- बे-परवाह, ओह सत्ता जेहकी कुसै दी मुत्हाज नेई होऐ पर सब ओहदे मुत्हाज होन। सारें दिया जरूरतां पूरियां करने आह्ला।
53. अल्-हसीब	- स्हाब लैने आह्ला।
54. अल्-मोहयी	- जींदा करने आह्ला।
55. अल्-हय्यो	- सदा सर्वदा जीवत, हर पदार्थ दे जीवन दा अधार।
56. अल्-कयूम	- अपनी सत्ता च कायम ते दूएँ गी कायम रखने दा असली साधन।
57. अल्-अव्वल	- सर्व प्रथम, सदा सर्वदा स्थिर रौहने आह्ला।
58. अल्-आखिर	- सारें शा अंत च रौहने आहली सत्ता, आदि ते अनादि। अल्लाह दा नां ते आदि ऐ नां अंत, एह अर्थ मानव गी द्रिस्टी च रखदे होई कीता गेआ ऐ वरना अल्लाह सदा-सर्वदा आस्तै कायम ऐ।
59. अल्-जाहिर	- सारें शा ज्यादा जाहर (यानी स्पष्ट) हर-इक पदार्थ आखरकार उसदी सत्ता गी स्पष्ट करदा ऐ।
60. अल्-वातिन	- अति गुप्त, हर-इक चीजा दा सत्त्व ओहदे राहें प्रकट होंदा ऐ, हर-इक चीजा दे सत्त्व दा ज्ञाता।
61. अल्-फालिक	- कुसै चीजा गी इस चाल्ली फाड़ने आह्ला जे ओहदे चा श्रेष्ठ पदार्थ दी उत्पत्ति होऐ।
62. अल्-हज़क़ो	- पूरा तत्त्व ते सचाई।
63. अल्-मुबीन	- पुरे रूप च प्रकट करने आह्ला, पूरा प्रकाश।
64. अल्-वाहिद	- कामिल रंग च इक, जिसदे एकत्व च कोई दूआ शरीक नेई होऐ।
65. अल्-अहद	- इक्कला, अपनी सत्ता, गुणें, कर्म, ज्ञान ते समर्थ च बे-मसाल ते इक्कला।
66. अल्-मुकीत	- पूरी समर्थ रखने आह्ला, पूरी सिस्टी गी रिशक प्रदान करने

	आह्ला, सारी शक्तियें दा मालक, हर-इक पदार्थ दी शक्तियें गी ठीक रक्खने आह्ला।
67. अल्-जामिओ	- किट्ठा करने आह्ला, सारे गुणें दा भंडार।
68. अल्-मौला	- सुआमी, प्रेम करने आह्ला, मसीबत ते कड़ाई/सख्ती दे मौकै स्हायता करने आह्ला।
69. अल्-नसीर	- मदादी, कामयाबी ते खुशी प्रदान करने आह्ला।
70. ज़िल्-मआरिज	- हर-इक पदार्थ गी क्रमशः बढ़ावा देइयै तक्की दे शिखर पर पुजाने आह्ला।
71. अल्-रफ़ी	- श्रेष्ठ औहदें आह्ला, हर चाल्ली दी उचाई ते शान दा सुआमी।
72. ज़ुल्-अर्श	- अर्श दा सुआमी, सारे सद्गुणें दी पराकाशता दे कन्नै अनुशासन दे सिंहासन पर बौहने आह्ला।
73. अल्-बदीओ	- बिना कुसै पैहले आदर्श दे नमीं ख़िस्टी करने आह्ला, शून्य थमां अस्तित्व सत्ता प्रदान करने आह्ला।
74. अल्-फ़ातिर	- पैहली बार पैदा करने आह्ला।
75. अल्-शकूर	- गुणी, शुक़रगज़ार गी होर बी ज़्यादा इनाम देने आह्ला।
76. अल्-करीम	- सारें शा बधियै दान करने आह्ला, बगैर मंगे उपकार करने आह्ला।
77. अल्-हफ़ीज़	- रक्खेआ करने आह्ला, अणु-परमाणु दा नरीक्षक।
78. अल्-करीब	- लागै रौहने आह्ला, पल्लेआ मदाद करने आह्ला।
79. अल्-मुजीब	- प्रार्थना कबूल करियै उत्तर देने आह्ला, बे-चैन दी पुकार सुनने आह्ला।
80. अल्-मुहीत	- घेरने आह्ला, समर्थवान, नरीक्षक, जेहदा अतंक हर-इक पदार्थ पर छाए दा होए।
81. अल्-मालिकु ल्मुल्क	- साम्राज्य ते अनुशासन दा सुआमी ते हर-चाल्ली दे प्रबंध दा असली सुआमी।
82. ज़ुल्-जलाल वल् इकराम	- दबदबे ते सत्कार दा मालक ते दूएं गी समर्थ ते सत्कार प्रदान करने आह्ला, अति महान।
83. ज़ुल्-कु व्वत	- बे-हद शक्तिशाली, सारी शक्तियें दा मालक, दूएं गी शक्ति प्रदान करने आह्ला।
84. अल्-रकीब	- संरक्षक, अपनी ख़िस्टी शा बे-परवाह नेई होने आह्ला।
85. अल्-बासित	- हर एक पदार्थ च बस्तार प्रदान करने आह्ला।
86. अल्-नूर	- प्रकाश प्रदान करने आह्ला।
87. अल्-शाफ़ी	- तंदरुस्ती प्रदान करने आह्ला।
88. अल्-हादी	- हदायत देने आह्ला।

पारिभाषिक शब्दावली

पारिभाषिक शब्दावली

अस्सलात-नमाज़	-	मुसलमानें दी खास उपासना विधि, जेह्दे च क्याम, रुकू ते सजदा बगैरा होंदा ऐ।
अहले-किताब	-	कताब आहले, यहूदी ते इसाई जेह्के तौरात नांऽ दी कताबा गी ईशवाणी मनदे न।
अज़ाब	-	अल्लाह दी ना-फरमानी करने पर संसार च औने आहली बरबादी, बिनाश, बुरे कर्म दा फल, दुख, कष्ट, संकट, बिपता ते स'जा।
अरफ़ात	-	मक्का शैहरै थमां लगभग नौ मील दे फासले पर इक मदान जित्थें हज्ज आहले म्हीने दी नौमीं तरीका गी सारे हाजी किट्ठे होइयै प्रार्थना ते उपासना करदे न। इस ज'गा हर हाजी आस्तै पुज्जना जरूरी ऐ।
अर्श	-	राज सिंहासन, गल्बा, आदर-सत्कार, अल्लाह दे पवित्तर जां कमी रैहत्त गुणें दा नांऽ ऐ जो अनादि ते अनंत जां अपरिवर्तनशील ऐ।
अन्सार	-	स्हायक, साथी, मित्र। मदीना दे ओह लोक जिनें मक्का थमां हिजरत दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम ते उंदे साथियें दी मदद कीती।
अहलेबैत	-	घरै आहले। कुसै नबी जां रसूल दे परिवार गी खास तौर पर हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम दे परिवार गी अहलेबैत (अनुयायी) आखदे न।
आयत	-	कुरान मजीद दी सूरः दा इक हिस्सा, नशान, चमत्कार, युक्ति, प्रमाण, हदायत ते अज़ाब दस्सने आहली गल्ल।
आखिरत	-	क्यामत, महाप्रलेआ, बा'द च औने आहली घड़ी ते भविक्ख च होने आहलियां ओह गल्लां जिंदा बा'यदा दिता गेदा ऐ।
आदम	-	मानव मातर दा पैह्ला सुधारक जां पथ प्रदर्शक (मार्ग दर्शक) धरती पर बस्सने आहला ते गंदमी रंगे दा मनुक्ख।
आराफ़	-	उच्चै शान आहला थाहर ते पद। आराफ़ आहलें दा अर्थ सब नबी

	न ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम दी उम्मत दे कामिल ईमान आहले लोक न।
इमाम	- धार्मिक नेता, सरदार, लीडर, नबी, रसूल, मार्ग दर्शक, ते ओह् शख्स जेहदा अनुसरण कीता जा।
इज्जील	- शुभ-समाचार। ओह् शुभ-समाचार जेहके हजरत मसीह अलैहिस्सलाम गी अल्लाह पासेआ दिते गे हे।
इद्दत	- इक मुसलमान जनानी दे बिधवा होने जां तलाक मिलने पर कुसै दूए शख्स कन्नै ब्याह करने आस्तै इस्लामी शरीअत दी निरधारत अबधि गजारने दा नांइ इद्दत ऐ, जेहका तलाक होने पर त्रै महीने ते बिधवा होने पर चार महीने दस दिन ते जनानी दे पटाली होने दी हालत च बच्चे दे जम्मने तगर ऐ।
इल्हाम	- संकेत करना, तौले संकेत करना, गल्ल दिलै च पाना, अल्लाह पासेआ उतरने आहली वाणी।
इस्लाम	- आज्ञा पालन करना। अल्लाह दे नियमें ते कुदरती सिद्धांतें दा पालन करना। इस्लाम ओह् धर्म ऐ जेहका हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम नै लोकें दे सामनै पेश कीता, जेहका अमन ते शांति दी तलीम दिंदा ऐ।
इफ़तरा	- जानी-बुझी झूठ घड़ना। अपने पासेआ कोई गल्ल घड़ियै उसी अल्लाह कन्नै संबद्ध करना।
इस्आईल	- अल्लाह दा पैहलवान जां सैनक। हजरत याकूब अलैहिस्सलाम दा इक गुणवाचक नांइ ऐ जेहदे कारण उंदी संतान गी बनी-इस्आईल (यानी इस्आईल दी संतान आखदे न) ते फ़लस्तीन दा इक हिस्सा जेहदे च यहूदियें अपना राज स्थापत करियै ओह्दा नांइ इस्आईल रक्खेआ हा।
ईमान	- कुसै मन्तव्य गी मन्नना, जियां ईश्वर, फ़रिश्ते, रसूलें, गासी कताबें ते परलोक सरबन्धी जीवन गी मन्नना। एह् गल्लां मन्नने आहले गी मोमिन आखदे न।
ईला	- घरैआले दा सघंद खाइयै अपनी लाड़ी शा अलग्ग होई जाना ते हर चाल्ली दे सरबन्धें गी तोड़ी देना।
उम्मुलकुरा	- बस्तियें दी मां, केन्द्र, उम्मुलकुरा कन्नै सरबन्धत मक्का नांइ दा शैहर ऐ।

उम्र:	- हज्ज आहले दिनें दे अलावा दूए दिनें च 'काबा' दे चपासै चक्कर लाना ते सफ़ा ते मरवाह फ़ाड़ियें बश्कार सिलसलेवार चलना ते दौड़ना।
उम्मत	- सम्प्रदाय, गरोह, दल, कुसै नबी जां रसूल पर ईमान आहने आहले लोकें दी जमात ओहदी उम्मत खुआंदी ऐ।
एतिकाफ़	- रमज़ान दे महीने दे आखरी दस दिन मस्जिद च अबादत बगैरा आस्तै दिन-रात रौहना।
एहराम	- हाजियें दा द'ऊं अनसीती चादरें आहला खास लाबा जेहका हज्ज जां उम्र: करदे मौकै पाया जंदा ऐ।
कियामत (क्यामत)-	मरने दे बा'द अल्लाह दे सामनै खडोने दा समां, व्यक्तिगत मौत, कौम दी तबाही, पतन, परलोक ते महाप्रलेआ।
कब्र (कबर)	- मुड़दा दबबने दा थाहर, ओह थाहर जां वातावरण जित्थें आतमा भौतक शरीर छोड़ने दे बा'द अपने कर्म मताबक नमां अध्यात्मक शरीर हासल करियै रौहदी ऐ।
क्रिब्ला	- आमनै-सामनै, ओह दिशा जेहकी मूँह दे सामनै होऐ, ओह दिशा जिस पासै मुसलमान मूँह करियै नमाज़ पढ़दे न, काबा, जेहका मक्का च स्थित ऐ ओह मुसलमानें दा क्रिब्ला खुआंदा ऐ ते संसार-भरै दे मुसलमान ओहदे आहले पासै मूँह करियै नमाज़ पढ़दे न।
कुरआन-मजीद	- मुसलमानें दी धार्मक गासी कताब।
क्रिसास	- बराबर दा बदला। कुसै शख्स कनै ऊऐ ब्यहार करना जेहका उसनै दूए कनै कीते दा होऐ इस रूपै च जे जेकर उसनै कुसै गी कुसै चाल्ली दा कश्ट जां दुख पुजाए दा होऐ तां उसी उसै मताबक कश्ट जां दुख पुजाना जां कोई होर ओहदे मताबक स'जा देनी।
कुर्सी	- ज्ञान, शासन, आतंक, शान, गौरव, अनुशासन जां साम्राज्य।
कफ़फ़ारा	- फ़िदयः, सिला, बदला। पापें दे फल शा मुक्ति हासल करने आस्तै कोई चीज बदले दे रूपै च अल्लाह दे नांS पर देनी।
काफ़िर (काफ़र)	- इन्कार करने आहला यानी अल्लाह, फ़रिश्ते, रसूल ते ओहदी कताब दा इन्कार करने आहला।
कलाला	- (क) ओह शख्स जेहका मरी जा ते ओहदी उलाद नेई होऐ।

	संतानहीन। औतर।
	(ख) ओह जेहदी नां संतान होऐ ते नां गै मापे होन।
कशफ	- जाहर होना। जागदे होई कुसै गैबी नजारे गी दिखना। सुखने ते कशफ च एह फर्क ऐ जे सुखना सुत्ते दे होने पर दिखेआ जंदा ऐ, पर कशफ जागदे होई।
कौसर	- हर चाल्ली दियें चीजें दी भरमाली जां ऐसे लोके दी बी होंदी ऐ जेहके महादानी होन।
खुला	- घरैआहली दा अपने किश हक्क-हकूक छोड़ियै अपने घरैआहले शा तलाक लैना।
खलीफा	- अधिनायक ते बारस। नबी जां रसूल दे बा'द ओहदी ज'गा लैने आह्ला ते ओहदा कम्म चलाने आह्ला।
गनीमत	- ओह धन-दौलत जेहकी युद्ध खेतर च विजेता (जेतू) दे हत्थ औंदी ऐ।
गैब	- परोक्ष। ओह सत्ता जेहकी इंद्रियें राहें नेई पन्छानी जाई सकै ते नां गै इनें अक्खीं कन्नै दिक्खी जाई सकै पर ओह मजूद होऐ, जियां अल्लाह, फरिश्ते बगैरा।
गुलाम	- जागत, दास। ओह शख्स जेहका युद्ध च शामिल होऐ ते बंदी बनाई लैता जा।
जन्नत	- सुर्ग, बैकुंठ, बाग, उपवन, सायादार बूहटें आह्ला, सुखद-सुहाना ते शांत स्थान ते अध्यात्मक द्रिष्टीकोण कन्नै ओह थाहर जित्थें मरने दे बा'द नेक आतमां रौहडन।
जिन्न	- छप्पी दी रौहने आहली मख्लूक, बड़डे लोक, शक्तिशाली लोक, जेहके द्वारपालें ते ड्योदियें दे पिच्छें छप्पे दे रौहदे न।
जुम्बी	- जनानी कन्नै संभोग करने दे बा'द ते सुपन दोश होने पर मनुक्ख जुम्बी खुआंदा ऐ ते शनान करने दे बा'द पवित्तर होई जंदा ऐ।
जिज्या	- ओह टैक्स जेहका गैर मुस्लिम प्रजा शा उंदी जान-माल ते मान-मर्यादा दी रक्खेआ ते फौजी सेवें दे बदले च लैता जंदा हा।

जिब्राईल	- ईशवाणी आहूने आहले फरिश्ते दा नांऽ।
जिहाद	- प्रयत्नशील होना। अपने सुधार आस्तै कोशश करनी अपना धर्म फलाने आस्तै शान्तिपूर्ण कोशश करनी, अपने धर्म दी रक्खेआ आस्तै युद्ध करना।
जहन्नम (जहन्नम)	- नरक, अध्यात्मक द्रिष्टीकोण कनै ओह् थाहर ऐ जित्थें मरने दे बा'द बुरे कर्म दा फल भोगने आस्तै बुरी आतमां रौहडन।
जाकात	- इस्लाम दा ओह् आर्थक कर जेहका धनवान मुसलमानें द्वारा निश्चित दर कनै दित्ता जंदा ऐ जां गरीबें च बंडेआ जंदा ऐ। एह् देश दी भलाई आस्तै बी खर्च कीता जाई सकदा ऐ। पवित्तर करना।
तअव्वुज	- अल्लाह दी शरण च औना। कुरआन-मजीद दा पाठ करने शा पैहलें "आऊजुबिल्लाहि मिनशैतानिरंजीम" यानी अ'ऊं दुतकारे दे शतान थमां अल्लाह दी शरण चाहन्नां।
तौरात	- ओह् इल्हामी कताब जेहकी हजरत मूसा अलैहिस्सलाम पर उतरी ही। यहूदियें दी धार्मिक कताब।
तौबः	- प्राह्वित। पापें पर शरमिंदा होना। तौबः दियां त्रै किसमां न (क) दोश मनिवै ओहदे पर दिली पछतावा करना (ख) पापें शा बेजार होइवै उंदे नवारण आस्तै चंगे कर्म करना (ग) अगैं आस्तै नेकियां ते परोपकार करना।
तरका	- बिरसा। मरने आहले द्वारा छोड़ी गेदी जैदाद।
तवाफ	- परदक्खन। कुसै चीजै जां थाहरै दे चबकखै चक्कर लाना, उम्रः जां हज्ज करदे मौकै काबा दे चबकखै सत्त चक्कर लाने।
तलाक	- छुटकारा। घरैआहले पासेआ नकाह दे करार दी जिम्मेदारी छोड़ी देने ते घरैआहली गी छोड़ी देने दी घोशना।
तलाक-रज्ई	- ऐसा तलाक जेहदे च लाड़ी-मरहाज आपस च रजामंदी जां ताल-मेल करी सकदे न। घरैआहले गी ऐसा हक्क दो बार दे तलाकें तक ऐ, जेकर त्रीया तलाक होई जा, तां फी रुजुअ यानी आपसी सरबंध स्थापत नेई होई सकग, बल्के जुदाई होग। त्रीये तलाक गी तलाक़-बत्तः जां तलाक़-बाइनः यानी बक्ख करने आहला तलाक़ आखदे न।
तुहर	- पवित्तरता! जनानी दे मासक धर्म (कप्पड़ें औने) दे बा'द दी पवित्तर-

	अवस्था।
त.कदीर	- अनुमान, भाग। अल्लाह दा कुसै गल्ला दे बारे च फैसला।
तयम्मूम	- पानी नेई थोने जां रोगी होने कारण पवित्र मिट्टी पर हथ मारिये उने हथे गी अपने मूँह ते हथे पर मलने दी क्रिया दा नां तयम्मूम ऐ।
दियत	- प्रतिकार, प्रतिशोध, बदला। ओह धन जेहका हत्या करने पर हत्यारे गी हरजाने दे रूपै च देना पौंदा ऐ।
नसारा	- हजरत ईसा मसीह दे अनुयायिये जां ईसाइये गी नसारा आखदे न।
निकाह	- ओह करार जेहदी घोशना राहे इक पुरश ते जनानी आपस च लाड़ी-मरहाज बनदे न।
निअमत (नैमत)	- अल्लाह आहले पासेआ थोने आहली हर इक भलाई। बख्शीश, इनाम। नैमत।
निशान	- युक्ति, सबूत, चमत्कार।
फिदयः	- (दि.) कफ़ारा।
फुर्कान	- नशान, चमत्कार, सच्च ते झूठ च टकोहदा फर्क करने आहली गल्ल।
बैअत	- बिकी जाना, मन्नी लैना, चेला बनना, अनुयायी बनना, अनुयायी बनने आस्तै गुरु दे हथे पर हथ रक्खिये ओहदे आदेशे गी मन्ने दा करार करना।
मस्जिद	- मुसलमाने दी अबादतगाह।
मस्जिदे हराम	- आदरजोग मस्जिद। काबा बैतुल्लाह यानी अल्लाह दा घर जेहका मक्का च मजबूद ऐ।
मक्की सूरतां	- कुरआन-मजीद दियां ओह सूरतां जेहकियां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे हिजरत करने शा पैहले उंदे पर उतरियां हियां।
मदनी सूरतां	- कुरआन-मजीद दियां ओह सूरतां जेहकियां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम पर हिजरत करने दे बाद उंदे पर उतरियां हियां।
महर	- ओह धन जां चीज जेहकी इक पुरश अपने ब्याह दे मौके पर अपनी घरेआहली गी देने दा करार करदा ऐ। महर जनानी दी निजी संपत्ति हौंदा ऐ।

मशअरुल्हराम	- एह हज्ज दा इक स्थान ऐ, जेहका अरफात ते मिना दे बश्कार मक्का थमां लग-भग छे मील दूर ऐ। इसी मुज्दलफा बी गलांदे न।
मुत्तक्री	- संयमी, नेक। अल्लाह दे आदेशें दा पूरी चाल्ली पालन करियै ओहदे संरक्षण च औने आह्ला।
मुकातबत	- सुआमी ते दास दा आपसी ओह समझोता जेहदे फल-सरूप दास निश्चत धन सुआमी गी देइयै अजाद होई जंदा ऐ।
मुनाफि.क	- ओह शख्स जेहका जाहरा तौर ईमान आहनेने दा प्रदर्शन करै, पर दिलै थमां इन्कार करने आह्ला होऐ।
मुसलमान	- ओह शख्स जेहका कलमा 'ला-इलाहा इल्लल्लाह मुहम्मदुर्रसूलुल्लाह' पढ़ै यानी अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नैई ते (हजरत) मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम उसदे रसूल न ते अपने आपै गी मुसलमान आखै।
मुश्रिक	- ओह शख्स जेहका अल्लाह गी छोड़ियै दूई सत्ताएं गी ओहदा शरीक मनै जां अल्लाह दे सिवा दूएं गी अपना उपास्य बनाऽ।
मन्नत	- मनौती, नज़र मन्नना।
मलक	- फ़रिश्ते। ओह अध्यात्मक सूखम, शक्ति संपन्न सत्तां जेहकियां अल्लाह दे इरादे गी संसार च लागू करदियां ते उसी चालू करदियां न। एह शब्द संयमी ते नेक बिरती दे लोकें आस्तै रूपक दे तौर पर बी बरतेआ जंदा ऐ।
मीकाईल	- इक फ़रिश्ते दा नांऽ ऐ, जेहदा कम्म अक्सर संसारक त्रक्की दे साधन उपलब्ध कराना ऐ। शाब्दिक अर्थ ऐ, अल्लाह जनेहा।
मुहाजिर	- अपना देश छोड़ियै कुसै दूर थाहर जाइयै नवास करने आह्ला शख्स मुहाजिर खुआंदा ऐ ते देश छोड़ी देना हिजरत खुआंदी ऐ।
यहूदी	- हजरत मूसा अलैहिस्सलाम दा अनुयायी। ओह शख्स जेहका तौरात गी अपनी शरीअत मनै।
रसूल	- नबी, पगंबर। लोकें दे सुधार आस्तै अल्लाह पासेआ भेजेआ गेदा ओह शख्स जिसी अल्लाह नबी जां रसूल दे नांऽ कनै पुकारै ते मती गिनतरी च गैब दियें गल्लें दी उसी जानकारी देऐ।
रुकू	- आज्ञा दा पालन करना। नमाज़ च गोड़ें पर हत्थ रक्खियै झुकना।

रुजूअ	- कुसै मुसलमान पुरश दा अपनी लाड़ी गी सघंद खाइयै अलग करी देने जां तलाक देने दी किश परिस्थितियें च दबारा ओहदी बख्खी झुकने दा नांऽ रुजूअ ऐ जेहका किश प्रतिबंधें (रोक-रुकावटें) कनै होंदा ऐ।
रूह (रूह)	- हर चीजै दा तत्त। जान-प्राण, शरीर दे अलावा ओह चीज जेहकी जींदे प्राणी च मजूद ऐ।
रूहुलकुदुस	- अल्लाह दी पवित्तर वाणी, ईशवाणी आहने आहला फरिश्ता, पाक रूह, पवित्तर आतमा। हजरत जिब्राईल।
रोजा	- बरत, धीरज। इस्लामी शरीअत मताबक पौ-फटने (झुसमुसे) शा लेइयै सूरज घरोने तक बिना खादे-पीते ते मनो-कामनें दा त्याग करियै प्रार्थनाएं च समां बतीत करना।
रोया	- सुखना।
लौंडी	- दासी। ऐसी जनानी जेहकी जंग च शामिल होऐ ते कैदी बनाई लैती जा।
वक्फ	- सौंपी देना, देई देना, अरपत करी देना। धर्म दी सेवा आस्तै अपने तन, मन, धन गी अल्लाह दे रस्ते पर अरपत करी देना।
वसीय्यत (बसीहत)	- पक्की ते तकीदी गल्ल। वसीय्यत ऐसी गल्लें गी आखेआ जंदा ऐ जेहकियां मरने आहला अपने लोकें गी तकीद दे रूपै च आखी जंदा ऐ।
वह्यी	- संकेत करना। फरिश्ते दे राहें अल्लाह दी वाणी दा उतरना। कुरआन-मजीद अल्लाह दी ओह वाणी ऐ जेहकी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम पर वह्यी राहें उतरी।
शरीअत	- इस्लामी बिधान। धार्मिक आदेश।
श.फाअत	- सफारश। कामिल दरजे दा इनाम जां औहदा दुआने आस्तै कुसै दी सधारण नेही कमियें गी माफ करी देने दी सफारश करना।
शैतान (शतान)	- पापें दी प्रेरणा देने आहला, अल्लाह थमां दूर लेई जाने आहला, भड़कने आहला सभाऽ रक्खने आहला, सरकश, उद्दंडी, बिद्रोही, हद शा बधने आहला ते घमंडी।
शहीद (शहीद)	- साखी, गुआह। गुआही दिंदे बेल्लै भलेआं सच्च बोलने आहला, ओह जेहदे शा इलम दी कोई गल्ल छप्पी दी नेई होऐ। अल्लाह दे रस्ते पर जान देने आहला। हर-इक गल्ला दी जानकारी रक्खने आहला,

	नरीक्षक ते शहीद (शहीद) अल्लाह दा इक गुणवाचक नां३ बी ऐ।
सजदः (सजदा)	- आज्ञा दा पालन करना। नमाज़ पढ़दे मौकै धरती पर मत्था रक्खियै अबादत करने दी हालत।
स.फा-मरवह	- काबा दे लागै दियें द'ऊं फ़ाड़ियें दा नां३ ऐ। हज्ज ते उम्रः करदे बेल्लै इनें दौनों फ़ाड़ियें बशक्हार चक्कर लाए जंदे न।
सहाबी	- हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम दा साथी। ऐसा शख्स जिसनै उनें गी दिक्खेआ ते उंदे पर ईमान ल्याए दा होऐ।
सई	- स.फा ते मरवह दे बशक्हार इक कंठे थमां दूए कंठे तक औनै-जाने दा नां३ सई ऐ।
सब्त	- शनिवार ! यहूदियें च एह ध्याड़ा त्यहार दे रूपै च मनाया जंदा ऐ।
सलीब	- फांसी पर चढ़ना, फांसी पर मारना। फांसी आहले दियां हड्डियां त्रोंड़ना, इत्थें तक जे ओहदी जान निकली जा।
सिद्दीक	- बड़ा नेक, संयमी, बौहत सच्च बोलने आहला, सचाई च कामिल। अपने कर्म कन्नै अपनी गल्ल सच्ची साबत करने आहला। सिद्दीक़ीय्यत दा औहदा हासल करने आहला।
सालेह	- नेक-संयमी। परिस्थिति दे मताबक कर्म करने आहला। जेहदे च सालेहिय्यत दा औहदा हासल करने दे गुण मजूद होन।
सीना	- इक पर्वत दा नां३ ऐ, जेहका सीनाई च ऐ। एहदे आले-दुआले दे मदान ते जंगल गी सीना दा जंगल आखदे न।
सूर	- बिगल। सूर फूकने (बिगल बजाने) दा अर्थ बौहत बड्डी तबदीली ऐ।
सूरः	- कुरआन-मजीद दा इक पूरा भाग। कुरआन-मजीद केई हिस्सें च बंडोए दा ऐ ते इंदे चा हर-इक हिस्से गी सूरः आखेआ जंदा ऐ।
हदद	- इस्लामी शरीअत दी निश्चत कीती गेदी सीमा।
हज्ज	- इस्लाम धर्म दा इक महत्त्वपूर्ण रुकन (अंग) ते इक खास अबादत दा ढंग। हज्ज जुल्हज्ज दे महीने च खास आदेशें कन्नै मक्का जाइयै काबा दी परदक्खन ते अरफ़ात बगैरा च हाजर होने कन्नै पूरा कीता जंदा ऐ।

हज्जे-अकबर	-	मक्का दी विजय दे बा'द इस्लामी अनुशासन (क्हूमत) दे अधीन होने आह्ला पैह्ला हज्ज।
हक्क	-	सच्च, तत्थ, भाग, ठीक, हिस्सा, अधिकार।
हरम	-	मक्का शैहर दे आसे-पासे दा खेतर, जेह्का चपासै चार-चार मील तक फैले दा ऐ। सत्कार जोग स्थान, जित्थें कुसै दा खून करना बरजत ऐ।
हराम (रहाम)	-	नजैज, नापाक, अवैध, अपवित्तर।
हलाल (ल्हाल)	-	जायज, ज'बा जां ल्हाल कीता गेदा, पवित्तर, वैध। इस्लामी शरीअत मूजब ज'बा कीता गेदा जानवर।
हवारी	-	स्हायक, साथी, हज़रत मसीह अलैहिस्सलाम दे साथी।
हिक्मत	-	सत्त्वज्ञान, दार्शनिकता, न्यांऽ, नम्मरता (ल्हीमगी), विद्वता, गल्लै दा तत्त, सार ते असलीयत, अज्ञानता शा रोकने आह्ली गल्ल, हालात दे मताबक कम्म, कुसै चीजै गी ठीक मौके पर रक्खना, कुसै समस्सेआ दा ठीक जां सुधार होना।
हिजरत	-	देश छोड़ियै कुसै दूई ज'गा पासै उठी जाना। हज़रत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम दे मक्का थमां मदीना आई जाने दा नांऽ बी हिजरत ऐ।
हिदायत (हदायत)	-	राह् (रस्ता) दस्सना, रस्तै चलाना ते मकसद तक पुजाना, पथ प्रदर्शक, पथ प्रदर्शन।
